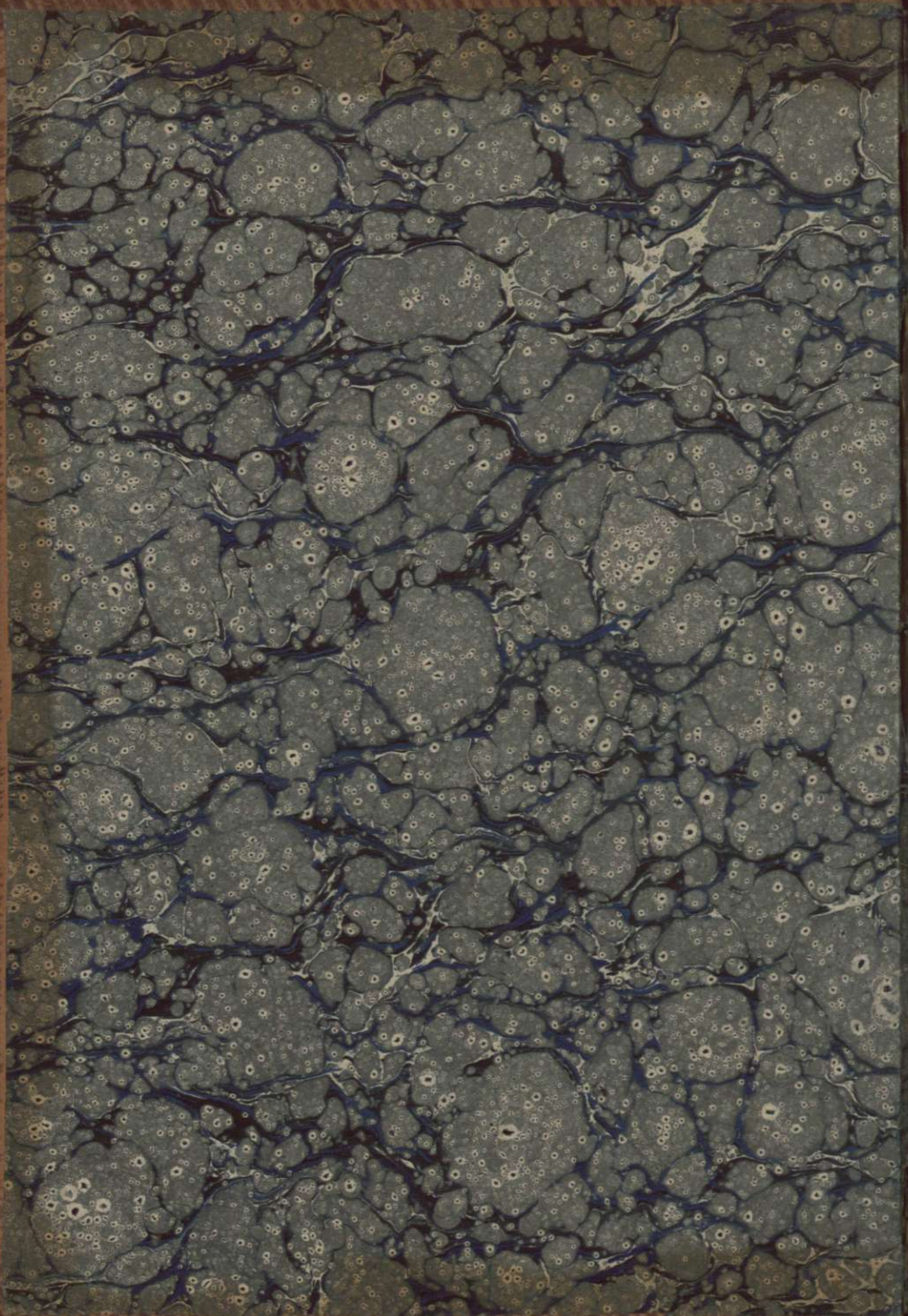
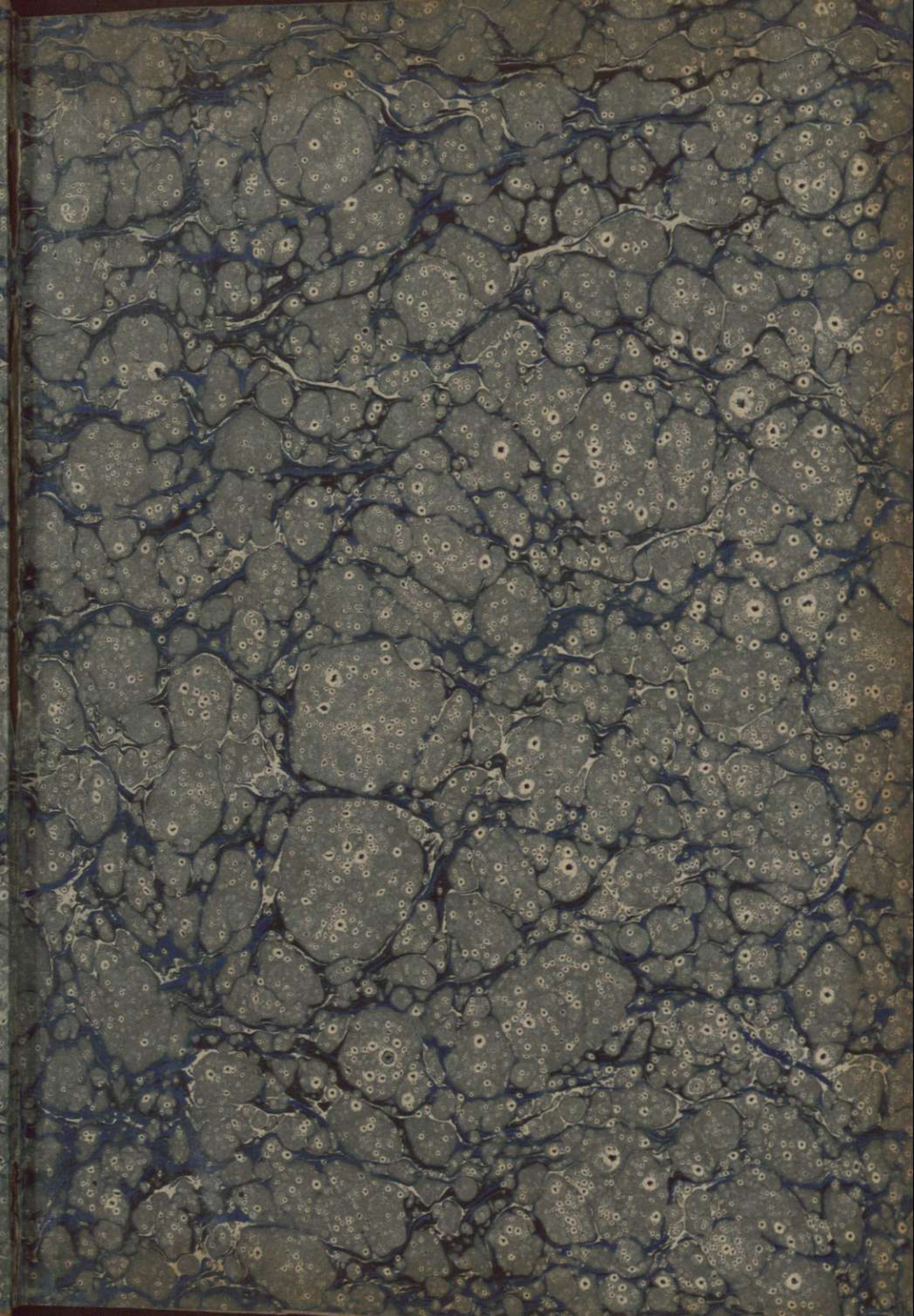

1851
ES.

I = 178

4
Inamable,

~~F-A = tabla 6 = 12. 22.~~

45.

+

De la amy dehs ecc uillarep sequent

~~56 3.~~

Delali brevia del Collegi myldela Compañia de J

**Registrum in sermones Jaco
bi de Floragine de sanctis.**

*truxore vocado por omes a estalibreria de la leyra
imperial de la Compañia de J de Madrid
~~Del casa de la Compañia de J de la villa de J~~*

Tabula

Tabula sermonū de sanctis in hoc volumi-
ne contentorū. Et nota q̄ de quolibet sancto
habentur quattuor sermones ad minus.

De sancto Andrea apostolo.
De sancto Nicolao episcopo
De sancta Lucia virgine
De sancto Thoma apostolo
In vigilia natiuitatis domini
In natiuitate dñi nostri iesu xpi
De sancto Stephano prothomartyre.
De sancto Johāne apostolo et euangelista.
De innocentibus
De sancto Thoma ep̄o Cantuariensi
De sancto siluestro papa
De Circumssione domini
De epiphania domini
De sanctis Ihabiano et Sebastiano
De sancto Sebastiano martyre.
De sancta Agnete virgine
De sancto Vincentio martyre
De cōuersione sancti pauli apostoli
De purificatione beate marie virginis
De sancta agathavirgine et martyre
In cathedra sancti petri
De sancto Mathia apostolo
De sancto Gregorio papa
De sancto Benedicto abbate
De annūciatione beate virginis
In cena domini
De sacro die Parasceues
De passione domini
De sabbato paschali.
In die sancto pasche
Feria secunda post pascha
Feria tertia post pascha
De sancto Ambrosio episcopo
De sancto Gregorio martyre.
De sancto Marco euangelista
De sancto petro martyre
De sc̄to Iacobo minori apostolo
De sc̄to philippo apostolo
De inuentione sancte Crucis
De sancto iohanne ante portam latinam
In diebus rogationum
In die ascensionis domini
In translatione beati dominici
De spiritu sancto In die Penthecostes
De sancta trinitate
De sancto Barnaba apostolo
De sanctis Seruasio et Prothasio
De natiuitate sancti Iohannis baptiste
De sanctis Iohanne et paulo
De sanctis apostolis petro et paulo
De sancto paulo apostolo
De sancta Margareta virgine
De sancta Maria magdalena
De sancto Iacobo apostolo

Ad vincula sancti petri
De inuentione sancti Stephani
De sancto Dominico cōfessore
De sancto Laurentio martyre
De sancto Ipolito cū socijs suis
De assūptiōe gloriose. Marie vir.
De sancto bernardo abbate
De sc̄to Bartholomeo apostolo
De sancto Augustino episcopo.
In decollatione sancti Iohānis baptiste
De natiuitate beate Marie virginis
In exultatione sancte Crucis
De sancto Matheo apostolo
De sc̄to Mauricio cū socijs suis
De sanctis Cosma et Damiano
De sc̄to Michaele archāgelo
De sancto Hieronimo cōfessore
De sancto Francisco cōfessore
De sancto Dionysio episcopo
De sancto Luca euangelista
De sanctis Symone et Iuda apostolis
In festo omniū sanctorum
De commemoratione animarum
De sancto Martino episcopo
De sancta Cecilia virgine
De sancto Clemente papa.
De beata Katherina virgine
De dedicatione ecclesie
De officio diuino.

Alphabetica

Incipit registrum in sermones de sanctis per circulum anni preclarissimi doctoris magistri Jacobi de voragine fm ordinez alphabeti tangēs materias generales in singulis sermonibus contentas.

Ser triplex ē sermo. clxxxiij. circa medium
Agatha cōmēdat a septē ser. lxxxij. in principio. Et in sermone. lxxxv. in principio
Agatha quadrupliciter certauit sermo. lxxxij.
Agatha multiplici radio choruscauit: ibi. in fi.
Agatha participat cum angelis in trib⁹ sermone. lxxxij. in fine
Agnes triplex habuit certamen ser. lxxxv.
Agnes habuit quinqz incitamenta carnis: ibi. in medio
Agnes multa patiebat: ibi. post medium
Agnetis triplex recōmendatio: ibi. in fine.
Agnes tripliciter est despōsata sermo. lxxvij. in principio
Agnes desponsari carnaliter respūit sermone. lxxvij. post medium
Agnetis pulchritudo ⁊ decor: ibi. ante finem
Altare cur lauatur in cēna dñi ser. cx. in fi.
Altaris cōsecratio multa i se ptinet. f. ccciiij.
Altaris cōsecratio septē redit circuit: ibi.
Altare debet esse sanctū. i. mūdū: ibidē in fi.
Ambrosius assimilatur api leoni ⁊ fauo melis sermone. cxxvij. per totum
Ambrosius i quadruplici statu degebat sermone. cxxvij. in principio
Ambrosius exaltatus p tria: ibi. circa mediū
Ambrosius tria docuit beatū Augu. ibidem
Ambrosij. triplex priuilegiū ser. cxxix. p totū.
Amor dei sex operatus est in magdalena sermone. clxxxix. per totum
Amicitia vā cognoscit p septe ser. cclx. p to.
Amici dñr qdrupliciter ser. cclxxxiiij. ante fi.
Andreas honoratus est. per christum quintupliciter sermone. ij. per totum
Andree quadruplex dispositio ad xpm: ibi.
Angeli quattuor miratur de virgine maria sermone. ccv. per totum
Angeli deputati ad diuersa officia sermone cxxvij. per totum
Angeli deputati sunt ad custodiam hoīs in quintuplici statu sermo. cclj. circa principiu.
Angeli custodiunt hominem quintupliciter sermone. cclv. n fine
Angeli dicuntur ignis vrens duplici ex causa sermone. cclvj. circa finem
Angelorum quadruplex festiuitas sermone cclj. in principio
Angelorum triplex custodia. circa hominez; sermone. cxcj. circa principium

Angelorum ministrati o quadruplex sermo ne. cccij. post principiu in
In angelis quattuor sunt pensanda sermo ne. cclvj. circa finem
Anima i qua parte corporis sit. quadruplex est opinio sermone. cx. in princi.
Anima vnita est corpori propter tria sermo ne. cclxxx. in fine
Animam plus curat deus q̄ corpus triplici ratione sermone. ccx. circa finez
Anime triplex impuritas aufertur in morte sermone. cciiij. in fine
Anime igne infernali q̄ nō cōsumūtur naturaliter ostēdit qdruplici exēplo. ser. ccv. in fi.
Animarum quintuplex receptaculum post hanc vitam sermone. cclxxxvij. in princi.
Aiarū diuersa egressio ser. cxcij. post mediū
Anni tres assueri regis tria figurant sermone. cclxxxvj. in princi.
Anima tres habuit viros ser. cxcij. in princi.
Annunciatio duplex sermone. xx. in princi.
In annunciatione christi quattuor fuerunt persone sermone. xcix. per totum
Annunciatio christi extollitur ratione trium sermone. c. per totum
Apostoli quattuor siml vocati sunt triplici de causa sermone. iij. in princi.
Apostoli frequenter fuerunt piscatores: ibi. in medio
Apostoli quadruplicem habebant defectuz sermone. cxcij. in princi.
Apostoli manserūt in christo quintupliciter sermo. cclxxxij. circa princi.
Apostoli meruerunt hereditatem celestem multiplici iure sermo. cclxxxvj. circa princi.
Appropiate esse in diuinis ostenditur ⁊ quare. ser. clxxxvij. in fine. clxxxvij. post medium
Apes inducuntur ad volandum quadrupliciter sermo. ccxcv. post p̄m.
Apum triplex sagacitas: ibidem. in fine.
Aqua quadruplex sermo. cv. in princi.
Aquila multas habet cōditiones ser. xxxvj.
Arborum multiplex genus ser. ccxvj. in p̄nc.
Aromatum species nouem ser. ccxvij. in p̄nc.
Ascensio christi qualis fuerat ser. cl. in p̄nc.
Ascensio dñi quattuor in se hz ser. clj. p totū.
Ascensio in deuz fit per tres gradus sermone. clxxxvij. circa principium
Ascendit xps ab oriente sermo. cl. p totum
Ascendit christus triplr ser. clj. in principio
Et ratio quadruplex cur ascendit: ibi. in fi.
Ascendere volens debet habere tria: ibidez.
In ascensione christi ostendit quattuor mirabilia sermo. clj. per totum
Ascendentium in deum quadruplex grad⁹: ibidem in medio
Assumpta est Maria in celum quadruplici

Tabula

ser sermone. ccxj. per totum
 Assumpta est corpe z anima quadruplici ra-
 tione: ibidem. circa finem
 Assumptionem virginis ammirate sunt an-
 geli sermo. ccxiiij. in fine
 Auri preciositas causatur ex tribus sermoe
 lxxvj. in principio
 Auri effectus triplex: ibem
 Auri triplex pprietas sermo. cciiij. post prin.
 Auri examinatio tria reqrit: ibi. post mediu.
 Artifices triplices domus virginis gloriose
 sermone. ccxxxv. in medio

Baptismus triplex sermone. liij.
 in fine
 Barba triplex est sermo. lccliij.
 in medio.
 Bartholomeus deus honorauit
 quadruplr. ser. ccxxiiij. in prin.
 Bartholomeus recomendatur a tribus ser-
 mone. ccxxv. in principio
 Bartholomeus triplici noie appellat' e: ibi.
 Bartholomeus extendit pellem quintuplici
 ter sermo. ccxxviij. in medio
 Beatitudo septuplex sermo. cclxxx. per totu
 Beatitudinez diuersimode opinati sunt phi-
 losophi sermo. cclxxviij. in principio
 Beatitudinis qdruplex descriptio: ibi p totu
 Bellum quadruplex oritur in nobis in mor-
 te sermo. cclxxxj. in medio
 Bndictio triplex data patriarche iacob ser-
 mone. xcviij. in fine.
 Benedictus cur sic noiatur ser. xcviij. per totuz
 Benedictus commendatur in tribus sermo-
 ne. xcvi. in principio
 Bndictus remansit nobis tripliciter: ibi. i fi.
 Benedictus egregie vitā finiuit: ibi. in med.
 Bernardus dilexit deū quadrupliciter: ser-
 mo. ccxx. post principium
 Bernardus habuit quattuor reuelationes:
 ibidem. in medio
 Beruardus fuit a deo dilectus tripliciter ser-
 mone. ccxxj. post principium
 Bernardus quattuor habuit priuilegia ser-
 mone. ccxxij.
 Bos habet in se quattuor commendabilia.
 sermone. cclxxj. in principio
Blor vehemens cognoscitur per
 tria signa: sermo. cxv. in fi.
 Calix triplex est. f. cxciij. in princi.
 Candele cur extinguitur in matu-
 tins lamentationum: ser. cx. in fi.
 Campane quare non pulsantur in die para-
 sceues sermo. cxviij. in principio.
 Campane lignee cur pulsantur: ibidem
 Campane quare in tempestatibus pulsant
 sermone. xlviij. in fine.
 Caput triplex est sermone. xlvj. post princi.

Caput in cruce xps inclinauit triplici ratio-
 ne sermone. cxiiij. in principio
 Caput duplex habuit iohannes baptista ser-
 mone. ccxxiiij. in fine.
 Carcer quadruplex sermo. ccxxiiij. in prin.
 Charitatis fortitudo atteditur penes qnos
 sermone. lxxij. per tototum
 Charitatis fortitudo in maria magdalena
 attenditur penes multa ser. clxxxviij. p totu
 Cecilia triplex habuit preconiu ser. ccxciiij.
 Cecilia quadrupliciter deo seruiuit: sermoe
 ccxciiij. in principio
 Cecilia coparatur apibus multiplici ratioe
 sermone. ccxcv. per totum
 Celum extendere sicut pellem multipliciter
 intelligitur sermone. ccv. in principio
 Certamen quadruplex ser. ccv. in principio
 Cerui triplex conditio ser. xciiij. circa princi.
 Cerui discertio triplex: ibi. ante medium
 Cesar Augustus tempore natiuitatis chusti-
 tria egit sermo. xxv. in principio
 Cibus vt mutet corp' tria reqrit. f. ccxcviij.
 Circūcisio xpi cur facta est ser. li. per totum
 Color triplex in beata virgine ser. ccxxviij.
 Color differentia ser. cclxxij. circa medium.
 Collrium triplex est sermo. cxiiij. in fine
 Cognatio triplex sermo. li. circa medium
 Consecratio sacramentalis multa in se habet
 sermone. ccv. circa medium
 Costantinus a siluestro baptisatus: sermone
 xlvij. in principio.
 Constantinus a lepra mundatus: ibi per totu.
 Constantinus triplicem habuit defectu ser-
 mone. xxix. in principio.
 Constātin' a triplici morbo curat' est: ibidē.
 Conuersio bti pauli fuit per tria. ser. lxxiiij.
 Conuersatio bonoz in quib' p'sistit: ser. lxxv.
 Clemētis quinqz p'uillegia: ser. ccxviij. per totu
 Credētes in p'mitiua ecclia sequebant' qnos
 signa: sermone. cliiij. in principio.
 Crisma consecratur in cena domini triplici
 ex causa: sermone. cx. post principium.
 Crux plātata in triplici loco: ser. cxliij. in prin.
 Crux lignum fructiferum: ibidem
 Crux sancta inuenta per tria signa: sermoe.
 cxli. circa medium.
 Crux lignū scie boni z mali. ser. cxliij. p totu.
 Crux preciosa. gaudiosa. z fructuosa. sermo-
 ne. cxliij. per totum.
 Crux nō debuit occultari. ibi circa medium.
 Crux exaltata est a terra tripliciter. sermo-
 ne. ccxliij. post medium.
 Crux frontibus imprimitur impatorū: ibidē.
 Crucis scie triplex virtus ser. cxli. circa prin.
 Crucis operatio virtuosa ibidem in fine.
 In cruce est tantum gloriandū. sermone. cclij.
 per totum.

Alphabetica

Crucis exaltatio multiplex. f. cclxiiij. in prin.

Ecce instituta in veteri lege sermo. cclxviij. in medio
 Medicationis templi triplex origo ser. cccj. in prin.
 Medicatur ecclesia quadruplici ex causa ser. ccciiij. in prin.

In dedicatione multiplex sit circuitus sermo. ccciiij. in prin.

In dedicatione ecclesie multa requiruntur. ibi

Deus dicitur vinci a se ser. cclxviij. in prin.

Deus permittit se decipi quadrupliciter. ibi. in me.

Defectus in maria magdalena ser. cclxxvj. in medio

Demoni in primitiua ecclesia quadrupliciter impugnabatur hoies ser. cclxxij. in fine.

Diabolus contra homines quattuor obicit. ser. xxx. circa medium

Diabolus significatur per draconem quadruplici ratione ser. cclxxij. in prin.

Diabolus pugnat in sanctis tripliciter: ibi.

Diabolus decipit homines tripliciter sermone. cxciiij. circa finem

Dies iude facti sunt pauci ser. lxxxix. in prin.

Dies resurrectionis dicitur luminosa quadrupliciter ser. cxx. in prin.

Dies pasche dicitur gaudio. ibi. per totum.

Dionysius dotatur triplici privilegio sermone cclxxvij. per totum

Dionysius triplicem habuit reuelationem: ibidem in prin.

Dionysius triplex conuersio ser. cclxxviij. in me.

Dionysius in tribus commendatur. ibi. in prin.

Dilectionis vere tria signa sermone. xxxviij. circa medium

Dilectio triplex: ibidem circa finem

Dilectio dei erga nos ostenditur ex tribus: sermo. cclxxiiij. in fine

Dilexit maria filium tripliciter ser. cxvj. in prin.

Diligere christum debemus multiplici ratione ser. cclxxiiij. per totum

Diligere deum et mundum si non possumus. ibi. i. m.

Diligendus est summe deus propter quattuor ser. cclxxj. in prin.

Desponsatio triplex ser. lxxvij. post prin.

Doctores triplices ser. cclxx. in fine.

Doctrina gregory utilis populo ex tribus ser. xciiij. circa finem

Doloris magnitudinis cum filio causa est ex tribus ser. cxvj. post medium

Dominicus commendatur in tribus ser. clv. et cxcix. in principio

Dñici translatio triplex ca. ibi. circa medium.

Dñicus triplex translatio est ser. clvj. circa me.

Dñici scitatio non potuit abscondi. ser. clvij. i. p.

Dominicus comparatur stellis lune et soli: sermone. cxcviij. per totum

Dominus fuit cum maria quadrupliciter: ser. ciiij. in medio.

Domus materialis tria requirit ser. cclxxvj. in prin.

Domus anime triplex conditio ser. xiiij. in medio

Domus christi fuit uterus virginis ser. cclxxvj. in principio

Domus dei commendabilis ex quattuor. f. cclxx. per totum

Domus malis triplex conditio ser. ccc. cir. prin.

Domum materialem quattuor ornatur sermone. cclxxix. in principio

Domus triplex in anima ser. cclxxviij. circa medium.

Ecclesia multipliciter appellatur: ser. xlix. in fine.

Edificantes super fundamentum fidei sunt multiplices. f. cclxxxiij. p. to.

Egredi debemus christo quadrupliciter ser. xix. in prin.

Electio multiplex ser. viij. circa finem.

Electio mathie commendatur dupliciter ser. lxxxv. in principio

Electio cuiuslibet prelati tria requirit. Et eligendi modus beatum mathiam: ibidem

Electiois mathie causa: ibi in fine.

Electio vera tria requirit sermo. lxxxix. in fine et ser. c. in fine.

Episcopus debet habere in se. ser. cclxxxiij. in medio

Error triplex type constantini ser. xlix. in medio.

Euangelium mathei preconizatur in tribus: sermo. cclxxiiij. in fine

Euangelista verus quattuor requirit ser. ccij. in prin.

Euangeliste opus fecit matheus triplex ser. cclxx. per totum.

Excelsus quadruplex in trinitate ser. clxxij. i. p.

Abiani et sebastiani festa simul celebrantur ser. lxxij. in prin.

Abianus rectum cor habuit: ibi. in fi.

Abianus tria ornatur. f. xij. circa finem.

Abianus attenditur quintupliciter. f. xij. circa medium

Familiaritas christi ostenditur in tribus sermo. clxxij. circa medium

Femella organizatur in utero matris. lxxx. de triplici ratione ser. lxxx. circa prin.

Festum omnium sanctorum institutum est quadruplici de causa ser. cclxxv. in prin.

Ferculum quadruplex apposuit christus in cena: ser. cv. circa medium

Filius israel quattuor habuerunt ductores ab egypto sermo. lix. in medio

Fortitudo vera consistit in tribus. f. cclxxij. in me.

Fortitudo vera quattuor probatur: ibi in prin.

Fugit dominus in egyptum quadruplici de causa sermo. xliij. in prin.

In fuga christus tria ostendit: ibi circa medium

Franciscus in multis commendatur sermo.

Tabula

ecclxiij. per totum

Franciscus tribus vicibus audiuit vocē dñi ser. cclxiij. in medio

Francisci sanctitas: ibidem in prin.

Francisci perfectionē plura ostendit sermo. cclxv. per totum

Franciscū habuisse xpī stigmata multa psua dent ser. cclxiij. per totum

Fructus Marie benedict⁹ tripliciter sermo ne. ciiij. in fine.

Georgius miles fortis et strenu⁹: sermo. cxxx. in prin.

Et sermo. cxxxij. in prin.

Georgius vicit quadrupliciter: sermo. cxxx. circa prin.

Georgius figurat p elephātem. f. cxxxj. i me.

Gladi⁹ maloz et bonoz ser. lxiij. cir. pn. et me.

Gratia dei cognoscitur in homine ex tribus: sermo. l. in principio

Gregorius vigilavit tripl'r ser. xcj. circa me.

Gregorius studuit in qñoz lib. ser. xcij. in pn.

Gregorius assimilat pictori et figulo: ibidem.

Gregorius comendat in tri. ser. xcij. in prin.

Gregorius dedit elo quia pulchritudinis tri pliciter: ibidem circa medium

Gregorij humilitas patet ex quattuor sermo ne. xci. in prin.

Greg. multe fuerūt virtutes ser. xciiij. p totū.

Habitaculūz triplex: sermone. vi. post principium.

Habitare in vnū ptingit sextupl'r ser. ccl p totū. et ser. cclix. in prin.

Herodes qdru. obiit. f. xliij. i fi.

Herodis snia' i iohem bap. in q

ostendit triplici rōne ser. xliij. in prin.

Herodis crudelitas cōtra iohānem baptistā ser. cccxxiiij. in prin.

Homo hortatur ad tria ser. xcviij. in prin.

Homo dz se pbare tripl'r ser. cix. in prin.

Homo ante passionē xpī quadruplicem ha buit defectum: ser. cxiiij. per totū.

Homo cecidit p quattuor ser. cxxj. post princ.

Homo plus atinet xpō q̄ angelus sermone cclvj. ante medium.

Homo malus peior oī bestia ser. ccc. in princ.

Homini triplex est statutus terminus fmo. cclxxiiij. in principio

Hominis magna est dignitas sermo. cclv. cir ca medium

Homines quadruplices non debent. timere ser. ccij. circa medium.

Homines assumūt ad ordines angelorum sermo. cclvij. post medium

In hoīe triplex potentia ser. cclij. in prin.

Hoīe canonice cur institute. et an extra eccle siam sint dicende ser. cccj. in fine

Hospitium in hac vita christus non habuit:

sermone. cxxxvj. in prin.

Hospitē tria expellit ser. clxj. circa medium.

Hospitiū cordis nostri xp̄s pulsat quadruplici ratione sermo. cxxxvj. per totum.

Iacobus maior multiplex habuit priuilegium ser. cxcj. in prin.

Iacobus minor commēdatur tri pliciter ser. cxxxvij. in prin.

Iacobi minoris perfectio consistit

in tribus: ibidem in medio

Iacobi minoris passio est in quattuor cōmen dabilis: ibidem in fine.

Ieronym⁹ carnis incēdia deleuit tripliciter: ser. cclviij. circa finem

Ieronymus flagellatus est quadruplici de causa ser. cclviij. circa medium

Ieronymus didicit sciētiaz multipliciter ser mone. cclxj. in prin.

Ieronymū quattuor cōmendat: ibi post me.

Iesus nomen est dulcedinis quintupliciter sermo. lv. per totum

Iohannes euangelista dicitur aquila ppter quattuor ser. xxxvj. in prin.

Iohannes euangelista multa habuit priuile gia ser. xxxvj. xl. et per totum

Iohānes a christo pre alijs dilectus quintu plici. de causa ser. xxvij. p totum. Et plus pe tro: ibidez in fi.

Iohannes cur sepulchrum ingressus sermo ne. xxxix. in principio

Iohānes euāgelista an mortu⁹ sit vel nō qua druplex opinio: ibidem. per totum

Iohānes ante portā latinā triplex sustinuit martirium ser. cxlv. per totum

Iohānes quadrupliciter fuit priuilegiatus: sermo. cxlvi. in prin.

Iohannes baptista fuit missus quadruplici ter ser. clxxi. per totum

Iohānes baptista dictus est lucerna ardēs sermo. clxxvj. in prin.

Iohānes baptista quadrupliciter est psecu tus ser. cccxij. per totum

Iohannes baptista excellētia patet ex qñoz sermo. clxxij. per totum.

Iohānis baptiste multa prerogatiua sermo. clxxv. per totum

Iohannes baptista non surrexit maior qua druplici rōne ser. clxxiiij. circa medium.

Ignis quadruplex in xpō tempore passionis sermo. cxv. in medio

Ignis quadruplex ser. clxij. p totū. et sermo. cccv. in prin.

Indulgentiaz valor tria requirit ser. clxxix. circa medium

Infirmetas anime sanat: quadrupliciter ser cclxix. post medium

Infirmetas quintuplex hominis ante nati

Alphabeticæ

uitate: sermo. xxvij. circa mediũ.
Infirmas triplex phariseor: f. cclxvj. i me.
Innoctũ beatitudo causat ex multis: ser-
 mone. xli. per totum.
Innoctuz passio cõmendatur ex quattuor
 sermo. xliij. in principio.
Innoctes cur occisi et quoto tẽpore: sermo
 ne. xliij. post medium.
Judas cur positus inter discipulos: sermone
 lxxxix. circa medium.
Judas discipulus apostolº pcurator inops:
 mendicus: et pauper: ibidem per totum.
Judas fuit dilapidator quadruplº: ser. xc.
Justitia vera in tribus cõsistit: sermone. v. cir-
 ca principium.
Justitia triplex: sermo. clxxv. post principiu.

Archædra triplex est: ser. lxxxvij
 in principio.
Kathedre petri festum institu-
 tum: sermone. lxxxvj. per totũ.
Katherina excessit hõgine in tri-
 bus: sermone. ccc. per totum.
Katherina multiplex habuit puuilegiũ. ser-
 mone. ccc.
Katherine multiplex gratia: ser. cccix. p to.
Kyrte eleyson cur iteratur in missa: ser. cccvj.

Lachryme triplices sunt: sermo.
 clxxxvij. in principio.
Laycorum quadruplex genº: ser-
 mone. cccxij. in princi.
Lapides q̄druplices. xxxv. i pñ.
Lapides materiales valẽ t ad quattuor: ibi.
Laqueus triplex diaboli: ser. ccvij. circa me.
Lauachzũ sanguinis sextuplex: f. cvj. in pñ.
Lauari pedes certorum non possunt triplici
 ratione: ser. cvij. circa medium.
L Laurentius tria fugit: ser. cciiij. in medio.
L Laurentius ignem materialem extinxit tri-
 pliciter: sermone. ccv. circa medium.
Laurẽtº q̄druplex habuit certamẽ: ser. ccvj.
Laurẽtũ triplex cõsolatio: f. ccvij. post me. d.
Laus propria vituperat: ser. clxxij. in pun.
Leo quattuor timet: ser. cciiij. ante finem.
Letania istituta est ppter tria: f. cxlvij. i pñ.
Lex est quadruplex: ser. cc. in principio.
Liber quintuplex: ser. xcij. per totum.
Liberalitas cõsistit in tribº: ser. clx. in princi.
Liberalitas dei cognoscit ex tribº: ser. xliij.
Lignũ triplex in paradiso: ser. cxliij. in pun.
Lignum duplex: sermone. ccl. in pun.
Lignũ hũile exaltatũ q̄druplº: ibi. ante me.
Lignũ crucis percussit robustos ibidẽ in. fi.
Lingua data est homini ppter quattuor: ser-
 mone. cclxxxix. in fine.
Lotio pedum discipulorum cõmendatur ex
 tribus: sermone. cvij. in pun.
Lotio manuum post nullam quid significet:

sermone. ccv. in fine.
Lucas quadrupliciter fuit illuminatus: ser-
 mone. cclxxxix. in medio.
Lucas dicitur medicus: ibidem post mediu
 et in sermone. cclxxx. ante finem.
Lucas per sex fuit eleuatus in diuinam cõ-
 templationem: sermone. cclxxx. circa medium.
Lucas quattuor habuit officia: ser. cclxxxij. cir-
 ca finem.
Lucas q̄druplices hũit informatores: ibidẽ.
Lucie victoria in tribus p̄sistit: ser. x. in prin.
Lucie fuerunt septẽ virtutes: ser. xj. per to.
Lucie quadruplex effectus: ser. xij. per totũ.
Lucerna bona tria req̄rit: ser. cxxxvj. cir. fi.
Lucerna fuit benedictus quintupliciter: ser-
 mone. ccxxij. post medium.
Luminaria duo creata in mundo: sermone
 clxxxvij. in principio.
Luna plena triplicẽ habet virtutem: sermo-
 ne. cxcvij. in medio.
Luna triplicem habet mutabilitatẽ: sermone
 cccxij. in medio.
Lux habet quadruplicẽ effectum: sermone
 xxij. circa medium.
Lux mũdi aliq̄s d̄r triplici ratioẽ: ser. cciiij.
Agi quare dicuntur: sermone
 lvi. in principio.

Magi cur xp̄z q̄siueit: ibi. i me.
Magi ab onẽte et cur p stellaz
 vocati: ser. lvij. in prin. z in me. d.
Malorum seuiua apparet in
 duobus: sermo. lxxij. in principio.
Manere in xp̄o q̄o exponit: f. xvj. per totũ.
Manifestauit se xp̄s mltuplº: f. cxxvj. per to.
Manns quadruplex porrecta thome: sermo-
 ne. xiiij. circa finem.
Manus xp̄i quinq̄s habet digitos: sermone.
 clxxij. post medium.
Marcus abulauit mltiplici via: f. cxxxij. p t.
Marcus cõmendatur in tribus: ser. cxxxij.
 circa principium.
Marcus multiplex habuit prerogatiũ: ser-
 mone. xxv. per totum.
Maria cõtra diabolu exercuit triplicem po-
 testatem: sermo. xxij. in princi.
Maria noiatur dñã: stella: illuminatrix. ibi.
Maria triplex puuilegiũ ante. in. z post para-
 tum: ser. xxv. in princi. z in fine.
Maria d̄r tẽplũ dei. sermo. lxxvij. circa me.
Maria d̄r mediũ triplici rõne: ibi. ante finez.
Maria non tenebat ad purificationẽ: sermone
 lxxxix. circa princi. Et. lxxxj. in fine.
Maria tripliciter cooperata est ad incarna-
 tionem xp̄i: sermone. xxix. in medio.
Maria d̄r uirga triplici ratione: ser. c. in prin.
 Et. cccxxvij. post medium.
Maria mater pulchritudinis triplº expo-

nitur: sermone. cccxxviij. in prin.
 Maria sex habuit maria dona: f. ciij. per to.
 Maria dicitur luminosa quadrupl'r: f. ccxiij. p totū.
 Maria cōmendat in tribus: ser. ccxiij. per totū.
 Maria cōparatur apostolis: martyribus: patriarchis: ser. ccxvi. per totum.
 Maria est salutata septuplici causa: sermo. ciij. per totum.
 Maria frequenter a nobis est salutāda triplici ratione: sermo. ciij. post medium.
 Mariam salutare debemus ppter tria. ibi. in principio.
 Maria magdalena multipliciter deus offendit: sermo. clxxxviij. circa pnci.
 Maria magdalena fuit tracta a xpō quintupliciter: sermo. cxc. post pnci.
 Maria magdalena satisfecit multipliciter: ibi dem in fine.
 Martyriū sancte Cecilie cōmendat ex quōq; sermone. cxc. circa medium.
 Martyriū quadruplex: f. ccxcviij. circa pnci.
 Martyriū q̄ntuplex genus: f. clxxxviij. in fi.
 Martinus placuit deo in triplici stat u: sermo. clxxxix. in principio.
 Martini ptās sup oēs creaturas: ibi. in fine.
 Martinus multis decoratus virtutibus: sermone. ccxcij. post medium.
 Martinus multipliciter fuit dilectus in vita et in morte: sermo. ccxcij. per totum.
 Water zebedei triplici modo accessit christū: sermone. cxcij. in prin.
 In matrimonio triplex coniunctio: sermone lxxviij. in principio.
 Ministeriū quintuplex cōmissum beate virginis: sermo. ccxviij. in medio.
 Matheus cōparatur martyri et euangeliste: sermone. ccxlv. in medio.
 Matheus secutus est xp̄m sextuplici ratiōe: sermone. ccxlvj. in pnci.
 Mathei triplex preconiu: ser. ccxliij. in me d.
 Medicus dicitur xp̄s triplici ratiōe: ser. cxc. in prin.
 Medicus xp̄s appropinquauit propter tria: sermo. ccxlvj. in fine.
 Mel ponitur in medicinis triplici ex causa: sermone. ccxcv. ante finem.
 Memorāda xp̄iano sunt tria: f. clxxxj. p to.
 Memoria moris valet ad quinq; sermone. clxxxiiij. in pnci.
 Michael quadruplex h̄uit offm. f. ccliiij. p to.
 Militē strennuū faciunt tria: f. cxxxij. in me.
 Militē bene operari tria faciunt: ibi in me.
 Militum regula sermo. cxc. in prin.
 Misse introitus quare cātaf: ser. ccvj. in p̄n.
 Missa cum alleluia cōcluditur: ibidem.
 Missa cātat tribus linguis: greca: hebraica: et latina: ser. cccviij. per totum.
 Monumentū xp̄i nouum fuit triplici de cau

sa: sermone. cxxviij. in pnci.
 Monumentū cur alienū et iusti. ibi per totū.
 Mors sanctorū preciosa: ser. lxx. in pnci.
 Mors sanctorū cōparat somno duplici ex cā: sermone. clxxxvi. in pnci.
 De morte bonorū non est tristādū triplici ratione: f. clxxxvi. cir. p̄m. ser. clxxxviij. per to.
 Mori voluit xp̄s in cruce ppter quattuor: sermone. ccxlvij. in pnci.
 Mortis memoria triplex expellit peccatum: sermo. clxxxj. post medium.
 Moriētes sunt quadruplices: f. clxxxiiij. i p̄n.
 Mortuis debemus subuenire propter tria: sermo. clxxxiiij. per totum.
 Mundus persequitur electos quadrupliciter: sermo. xxxj. in pnci.
 Mundus fallit tripliciter ser. lxx. circa me.
 Mutabilitas quadruplex: sermōe. ccxiij. post principium.

Natiuitas xp̄i maxime dignitatis: iocūditatis: et utilitatis est: ser. xxviij. in pnci.

Natiuitas xp̄i nobis attulit quattuor utilitates: ser. xx. post p̄m.

Et sermone. clxxxv. in pnci.

Natiuitatis xp̄i triplex oportunitas: sermone. xvij. in principio.

Natiuitas xp̄i liberauit hominē a tribus malis: ibidem.

In natiuitate xp̄i apparuerūt quattuor: sermone. xxviij. in pnci.

In natiuitate xp̄i quinq; sunt attendēda: sermone. xxix. per totum.

Natiuitas virginis gloriose cōparat domui materiali penes tria: ser. ccxxv. in pnci.

Natiuitas marie cōparatur stelle triplici ratione: ser. ccxxviij. in pnci.

Naturalia suspenduntur in suis actionibus tripticiter: ser. x. in medio.

Nicolaus cōmendat a tribus: ser. v. in prin.

Nicolai securitas erat in tribus: ser. v. cir. fi.

Nicolaus triplex habuit habitaculū: ser. viij.

Nico. habuit triplicē thesaurum: ibidem.

Nicolai electio cōmendat tripliciter: ser. viij.

Nicolai vita cōmēdabilis septupl'r: ser. viij.

Nico. q̄ttuor habuit priuilegia: ser. ix. per to.

Nobilitas causat ex quattuor: ser. v. in me.

Notonū dicitur aliqd̄ tripl'r: ser. xc. in pnci.

Nuptie tria in se h̄nt: ser. lxxviij. in pnci.

In nuptijs quattuor inueniunt: f. lxxij. in prin.

Obedientia est quadruplex: sermone. cxc. in fine.

Oculus duplex mētalīs et corporalis: sermo. xxxij. in fine.

Oculos quidā eruerunt triplici ratione: sermo. ccxx. post p̄m.

Occultari quattuor nō p̄nt. sermo. clviij. in prin.

Alphabetica

Odoz quadruplex: sermo. clviij. post medium.
 Offerre debemus tria: ser. lxi. in principio.
 Opus triplex. ser. xv. post medium.
 Opus dei quadruplex: ser. cxliij. in princi.
 Optimam partem elegisse soli Marie cūue-
 nit: sermone. ccxix. in principio.
 Optima pars attēdit penes q̄nq̄: ibi. cir. me.
 Oīo fit geniculādo ppter tria ser. xvij. in fi.
 Oratio ignita tria facit: ser. lxi. in princi.
 Oīo debz h̄re quattuor alas: ser. cxlvij. i me.
 Oratio quando exauditur: ibidem.
 Orās p̄ alio dz in se h̄re q̄ttuor: ibi. in princi.
 Ordines sc̄tōz in p̄ris. ix. ser. cclxxvij. p̄ totū.
 Ornamenta sacerdotum celebrantium quid
 significant: sermo. cccv. in principio.
Dape triplex proprietates: sermo.
 ne. cclix. post medium.
 Partus virginis triplicem ha-
 buit cōditionē: ser. xxvj. cir. me.
 Passio xp̄i cum tristitia z alioz
 sc̄tōz cū letitia cur celebret: f. cxvij. in medio.
 Passio ch̄usti habuit quintuplicem effectum:
 sermone. cclij. per totum.
 Passeri assimilantē sancti: ser. ccxvij. in princi.
 Paulus ante conuersionem tria patieba-
 tur: sermone. lxxij. in principio.
 Paulo infixā triplex spina: ibidem in fine.
 Paulus vas electiōis propter multa: sermo-
 ne. lxxij. per totum.
 Paulus fact⁹ est spectaculū multis. ser. lxxv.
 Paulus cōuersus est a tribus malis: sermo-
 ne. lxxvi. per totum.
 Paulus habuit triplicē sc̄iam: ibi. in medio.
 Paulus multipliciter curat⁹ est: ser. clxxxj.
 Paulus q̄nq̄ habuit effectus gr̄e. ser. clxxxj.
 Pauli cōmendatio in trib⁹: ser. clxxxij. p̄ totū.
 Paupertas triplex: sermo. cclxxx. in princi.
 Patres veteris testamenti petierunt tria ser-
 mone. xcviij. in principio.
 Patres veteris testamenti desiderauerunt
 pluuiam: ibidem in medio.
 Peccatum quadruplicem inducit defectum:
 sermo. xvij. circa medium.
 Pctm̄ triplr̄ excecāt hōiem: ser. cxliij. in fine.
 Peccatuz originale quintuplex habuit reme-
 dium: sermone. liij. in principio.
 Peccatum magnam habet ponderositatem:
 sermone. cclxx. post principium.
 Pctōres carēt q̄ntuplici esse: f. cclxx. post me.
 Peccatores in spectaculis tria cōsiderent: ser-
 mone. lxxv. in principio.
 Pellix quadruplex: sermo. cxxvij. in princi.
 Pellis culpe triplex: ibidem post medium.
 Pellem deposuit bartholomeus multiplici-
 ter: ibidem per totum.
 Penitētes publice reconcilianē in cena domi-
 ni triplici ratiōe: ser. cx. in principio.

Penitentes vere debent habere quinq̄: ser-
 mone. clxix. per totum.
 Petrus cōmendat in trib⁹: ser. lxxxvij. cir p̄n.
 Petri mansuetudo in trib⁹ patuit: ibi. in fine.
 Petri exaltatio super angelos z eius solēni-
 tas sermo. lxxxvj. z clxxx. in principio.
 Petr⁹ marty: passus est sextuplr̄. ser. cxxxvj.
 Petrus marty: secutus est ch̄istū c̄ptum ad
 tria: sermone. cxxxvij. in fine.
 Petrus marty: assimilatur ch̄usto in multis
 ibidem in principio.
 Petitio multiplex facta xp̄o: ser. cxxxix. i p̄n.
 Petitio filiozuz zebedei fuit defectuosa qua-
 drupliciter: sermo. cxciij. post medium.
 Philipp⁹ triplex p̄coniū h̄uuit. f. cxxxix. i p̄n.
 Philipp⁹ xp̄o familiarior in trib⁹: ibi. in fine.
 Ptās clauisū p̄sistit in trib⁹: ser. clxxxix. in prin.
 Ptās clauisū tria includit: ser. cxcv. in fine.
 Potentia intellectiua et affectiua in homine
 quelibet illarum patitur triplicem defectuz
 sermone. cclij. in medio z in fine.
 Prelatus pōt deponi. ppter tria: ser. xc. in p̄n.
 Prelatus quadrupliciter potest dici dilapi-
 dator: ibidem in medio.
 Prelato perfecto tria sunt necessaria: sermo-
 ne. xciiij. in principio.
 Prelatus verus dedit habere quattuor: ser-
 mone. cxcv. per totum: z. cciiij. in principio.
 Prelatus debet alijs lucere: ser. cciiij. in fine.
 Prelat⁹ quomodo se debet habere erga sub-
 ditos sermone. ccxxj. in fine.
 Prelij magnitudo attenditur tripliciter: ser.
 ccliiij. in principio.
 Prelium quadruplex pugnavit michael: ibi-
 dem in medio.
 Pregnātes triplicez habent timorem: sermo-
 ne. xxv. in medio.
 Pregnantes sentiunt vitam femelle. lxxx. die
 sermone. lxxx. circa principium.
 Peregrin⁹ fuit xp̄s q̄drupliciter: f. cxxv. i p̄n.
 Peregrinus ch̄istus triplex habuit hospitij
 ibidem in fine.
 Prio genita. quare in lege veteri offerēbātur:
 sermone. lxxx. circa medium.
 Primogenita diuersa fuerunt ibi in fine.
 Promissio fit trib⁹ modis ser. ccxlvij. in fine.
 Pugil ver⁹ debet habere tria. ser. xlv. in prin.
 Puer p̄ntat⁹ in tēplum ppter tria. ser. lxxvij.
 Puer cur illa die presentatur. ser. lxxx. in p̄n.
 Puer iesus a quattuor p̄sonis portatur in tē-
 plum ser. lxxxj. in principio.
 Purificationis festū triplici causa institutum
 est sermone. lxxxij. circa principium.
 Puritas triplex ser. ccxij. post principium.
 Placabilis redditur homo deo ex tribus ser-
 mone. l. in fine.
 Plenitudo quadruplex: sermone. xxxij. in p̄n.

Uerentes christum sunt quadru-
plices: sermone. cxxiiij. post prin.
Questiones nouem erant de ho-
mine ante aduentu sermoe. xxx.
per totum.

Edimi debuit homo propter quatuor
sermone. xxx. in principio.
Regnu triplex vicerunt martyres
sermone. ccxlviiij. in medio.
Religio perfecto tria sunt neces-
saria: sermone. cclix.

Religiosorum triplex fructus et quadruplex
differentia: sermone. xcviij. post medium.

Relinquenda sunt sex que impediunt salute
hominis: sermone. clxxxij. in medio.

Resurrectio xpi mirabilis: ser. cxxi. in princi.
In resurrectione xpi tria sunt notanda: ibi. p. to.

Resurrectio christi fuit necessaria tripliciter
sermone. cxxiiij. in principio.

Resurrexit xps triplici modo: ser. cxxij. in prin.
Resurgere debemus multipliciter: ibi. p. totu

Respublica bñ recta tria requirit: f. ccxlvij. i. p.

Rubigo quadruplex: sermo. ccxxxix. cir. prin.

Rubigo purgat tripliciter: ibi circa mediu.

Rumores quadruplices libenter audimus:
sermone. cclxxxv. in principio.

Remuneratio eterna stat in tribus: f. clxxxv. in fi.

Acramenti altaris consecratio exces-
dit oem potetiam: ser. cvij. in fine.

Sacrificiu veteris testamenti ha-
buit tria: sermone. cxv. in princi.

Sal triplex est: ser. cciiij. in princi.

Sagitta quadruplex: ser. lxxj. circa mediu.

Sanatus perfecte cognoscitur p tria signa:
sermone. lxxviij. in fine.

Sanat xps tripliciter: sermo. cxc. in princi.

Sanatio medicorum triplex est: f. cclix. cir. me.

Sanctitas vero tria requirit. Et per tria co-
gnoscitur et conseruatur: ser. viij. in principio.

Sacritatis perfecte triplex signu: sermo. cxi.
in principio. Et in sermone. cc. in medio.

Sancti gaudent de tribus: ser. clxx. in princi.

Sanctu accipit quadrupliciter: f. ccviij. i. pn.

Sapientia triplex: ser. ccxxviij. in principio.

Sebastianus positus ad multiplex signum:
sermone. lxvij. per totum.

Sebastianus i tribus comendatur: f. lxxiiij. per totu.

Sepulchru quadruplex: ser. cxix. in princi.

Sepulchru xpi visitare debemus quadrupli-
ci ratione: ibidem.

Sepelitur homo quadrupl: ibi per totum.

Serui bonitas tria requirit: ser. ccj. in princi.

Signa quinq sequebant in primitiua eccle-
sia credentes: ser. cliiij. in principio.

Signa miraculorum cur hodie non sunt triplex
est causa: ibidem circa me.

Singularitas quattuor mala inducit: sermo
ne. xij. post medium.

Symon et iudas comendantur per multas:
sermo. cclxxij. per totum.

Sol amittit lucem erga nos quadrupliciter:
sermo. cxcviij. in fine.

Sonus triplex in cantilenis significat laudem tri-
plicem que scilicet impendunt deo: ser. cclxxviij. in fi.

Scala qua ascenditur ad celum septem habet
gradus: sermo. cxlix. in prin.

Schola quadruplex: sermo. cxlvj. in fine.

Suffragiu ecclesie quibus prodest post mor-
tem: sermo. cclxxxviij. post medium.

Spiritus sanctus volens recipere debet ha-
bere tria: sermo. clviij. per totum.

Spiritus sanctus comparatur quattuor: ibi. in fine.

Spiritus sanctus in tribus generibus hominum
requiescit: sermo. clxx. per totum.

Spiritus sanctus conseruatur p tria: ser. clxxij. in fine.

Spiritus sanctus missus est in specie ignis: ser-
mone. clxxij. in fine.

Spiritus sancti receptionem quattuor dispo-
nunt: sermo. clxxij. in principio.

Spiritus sanctus ut maneat nobiscum quattuor
requirit: ibidem in medio.

Spiritus sanctus missus est in quadruplici signo: ibi.

Spiritus sanctu recipere tria impediunt.

Et receptum tria expellunt: ser. clxxj. in princi-
pio et in medio.

Stella apparuit quinquupliciter: ser. lviij. in pn.

Stella cur occultata: ibi. circa medium.

Stella fuit creata ad tria: ser. lix. in princi.

Stellaru quadruplex proprietates: ser. cxcviij.
in principio.

Stephanus vicit mundu in quattuor: sermo.
xxxj. in principio.

Stephanus huiusmodi quinquupliciter adiutoriu. ibi. in fi.

Stephanus quare electus: ser. xxxiiij. in pn.

Stephanus habuit quattuor coronas: ibidem

Stephanus quinq habuit privilegia: sermo
ne. xxxiiij. in principio.

Stephanus comendatur tripliciter: sermo-
ne. cxcviij. in principio.

Stephani inuentio comendatur quadrupli-
citer: sermo. cxcvi. in principio.

Stephanus translatio triplex: ibi. in medio.

Stigmata xpi franciscu habuisse multa per-
suadent: sermo. cclxxiiij.

Terra bona cognoscitur per tria
sermo. xcviij. circa medium

Thesaurus triplex in marga-
retha: sermone. clxxxiiij. in prin.

Thesaurus quomodo abscondit

Alphabetica

z emittur: ibidem in medio z in fine
 Thomas edificauit regi domum tripliciter
 sermo. xij. per totum
 Thomas dedit quattuor voces. f. xiiij. in princ.
 Thomas erat in quadruplici fide sermone
 xv. in principio
 Thomas mansit in christo tripliciter sermo
 ne. xvj. in principio
 Thomas cantuariensis comendatur in sua
 passione tripliciter sermo. xlv. in prin.
 Thome sanctitas ptz ex septē ser. xlvj. p totū
 Thomas habuit quattuor preconia sermo.
 xlvj. per totum
 Torcular significat ecclesiam. Et tripliciter
 fuit repletum sermo. xcj. in fine.
 Trahit hō a xpō tripliciter ser. ccxliij. in me.
 Transitus malorum triplex est sermo. cxvij.
 post medium
 Trinitatis festum diuersimode celebratur:
 sermo. clxv. in principio
 Trinitas nō est curiose inuestigāda sed pie
 credenda: ibidem per totum
 Trinitatem personarum z ynitatez essentie
 tria ostendunt: ibidem in me.
 Circa trinitatem tria sunt attēdenda sermo
 ne. clxvj. in principio
 Trinitas elucescit in oib⁹ creaturis: ibi. in fi.
 Trinitatem in diuinis esse tria ostēdunt ser
 sermone. clvj.
 Tria erant quondam impossibilia sermone
 cj. in principio.

Una gloria difficulter vincit tri
 plici ratione ser. ccij. in me.
 Vanitas quadruplex in mūdo:
 sermo. cclxxxj. circa medium
 Ubera triplicia sunt ser. lxxxiiij.

in fine.
 Ubera hnt triplicem vim ser. lxxv. post me.
 Uenter beate virginis habuit quattuor cō
 mendabilia ser. ccxxxix. per totum
 Vestigia xpī sunt virtutes ser. j. in prin.
 Via custoditur p quattuor ser. circa mediuz
 Via amittitur per quattuor: ibidem
 Videre quattuor hoīez delectāt. f. xxxij. ci. me.
 Ad videnduz quattuor requiruntur sermo.
 xxxiiij. circa mediuz.
 Vigilare debem⁹ ad tria ser. xcj. cir. medium
 Vigilare debent quinqz genera hominū ser.
 xcij. circa medium
 Vigilantiū sextuplex cōditio ser. ccj. in fine.
 Vigilia pfecta tria reqrit. f. ccxcvij. post me.
 Vincēt⁹ habuit triplex certamē. f. lxxx. i pn.
 Vincentius tripliciter vicit: ibidem.
 Vincentius pugnavit contra tres acies ser
 mone. lxx. circa principium.
 Vincentius comendat a duob⁹. f. lxxj. in pn.
 Vincentius nomen victoriosum: ibi. in fine.

Virginis uterus factus est nobis tria: sermo
 ne. xxvj. in principio.
 Virginitas sancte Agathe comendat qua
 drupliciter: ser. lxxxiiij. circa medium.
 Virginitas cōseruatur per quattuor: sermo
 ne. ccxcij. circa medium.
 Virgines faciliter decipiunt triplici ex cau
 sa: ibidem in fine.
 Virginitatez quattuor impugnant: sermone
 ccxcvij. in principio.
 Virginitas a deo multipliciter est honorata:
 sermo. ccc. ante finem.
 Virtutes quattuor: sermo. ccxcvij. in fine.
 Uiro perfecto tria sunt necessaria: sermone
 j. circa principium.
 Uiri sancti gaudēt de trib⁹: sermo. lix. in fine.
 Vita hominū triplex: ser. cc. in fine.
 Vita socialis quattuor requirit: sermone. iij.
 ante medium.
 Uotum religiosoz triplex: ser. ccxc. cir. me.
 Unio multiplex: ser. clxxvij. circa finem.
 Unguentū triplex: ser. clxxxvij. in fine.
 Uox de celo. Scribe beati mortui zc. audit⁹
 quadruplici ratione: sermo. cclxxxv. in me.
 Uxorē ducēs duo debet attēdere: ser. ccxlix.
 circa principium.

Xpūs multos habet effectus: ser.
 iij. circa finem.
 Xpūs benigne inuitat: ibidem.
 Xpūs natus triplici ex causa: ser.
 xvij. in principio.

Xpm preuenire oportet multipliciter: sermo
 ne. xxi. uer totum.
 Xpus nominatur paruulus quadruplici ra
 tione: sermone. xxiiij.
 Xps quattuor p nobis obtulit: ser. liij. in prin.
 Xps habuit quattuor noīa: ser. liij. per totū.
 Xpus habuit quattuor cognomina. sermone
 liij. per totum.
 Xps dicitur sol. z venit propter quattuor: ser
 mone. lxxix.
 Xpus quadrupliciter fuit oblatus: ser. lxxxj.
 circa medium.
 Xpus dicitur flos triplici ratione sermone. c.
 post principium.
 Xps in cena quintupliciter se habuit: sermo
 ne. cvij. per totum.
 Xps passus est in quattuor locis: sermo. cxj.
 per totum.
 Xpus in testamento suo octo nobis legauit:
 sermone. cxij.
 Xps multis comparatur in scriptura: sermo
 ne. cclxxxij. in principio.

Explicit tabula.

Faint, illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Sermones pulcherrimi varijs scripturarum doctrinis referri de sanctis per anni totius circulum concurrentibus: editi a venerabili viro Jacobo de voragine ordinis predicatorum quondam episcopo. Januensi incipiunt feliciter.

De sancto Andrea. Sermo primus.

Vestigia eius se-

cutus est pes meus vi-

er^o custodiu^m et nō decli-

nauit ex ea. Job. xxiij.

Tria sūt necessaria cui-

libet viro pfecto. Unuz

q^{uod} xp̄m sequatur p bo-

nam vitam Secūdu

q^{uod} ipsum custodiat per

finalez perseverantiam.

Tertiū q^{uod} ab eo nūq^{uam}

declinet per aliquam culpam.

Ista tria beatus

Andreas se fecisse gloriatur:

cū dicit. Ue-

stigia eius secutus etc.

Circa primum notan-

dum q^{uod} vestigia xp̄i sunt

virtutes eius. s. eius

puritas: charitas: mansuetudo:

misericordia

sive pietas. Ista vestigia xp̄i

sanct^{us} andreas

secutus est que notātur

in antiphona que de

ipso cantatur. Concede

nobis hominem ius-

tum. redde nobis hominem

sanctuz ne interficias

hominem deo charū: iustum:

mansuetū et piū. Habuit

ergo perfectam puritatem:

ideo dicit. Redde nobis

hominem sanctū. Sanctum

enim idem est quod purū.

Unde in greco sanctum

idem est quod agyos. i. sine

terra. Tunc enim Andreas

fuit sine terra quādo omnia terrena reliquit: et se in mundicia conseruauit. Mat. xix. Ecce nos reliquimus oia et secuti sumus te Habuit charitatez. ideo dicit. Ne interficias hominē deo charum. Charitas enī dicitur ex eo q^{uod} hominē charū facit. Qui enī magnā charitatem habet magni precij est apud deum: qui paruam parui: q^{uod} nullam nullius. i. Cor. xiiij. Si charitatem nō habuero nihil sum. Habuit māsuētudinez et humilitatem. ideo subditur mansuetuz q^{uod} significat per moysem: qui sicut fuit ex aqua assumptus: sic iste de mari vocatus. de quo moyse dicitur Num. xij. Erat moyses vir mitissim^{us} inter omnes homines. Habuit miam et pietatem: ideo subditur: et piū. Eius autem pietas ostendit ex eo q^{uod} quattuor vicib^{us} fleuisse legit. Habuit enī lachrymas amoris quando fleuit pro incarnatione mathei sui amicissimi et dilecti. Compassionis quādo fleuit propter extinctionem iuuenis a septem demonibus suffocati. Doloris quando fleuit miserabilem statuz nicolat senis. Et deuotionis sicut quando fleuit vadens ad pambulū crucis. Ista autē quattuor accipiuntur penes quadruplicem

interpretationem huius nominis andreas. interpretatur enī decorus. Et q^{uod} ad hoc accipitur ei^{us} puritas Cant. i. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus. interpretatur etiā virilis et q^{uod} ad hoc accipitur eius charitas que facit hominē virilē et fortem. i. Cor. xiiij. Charitas omnia suffert. interpretatur respōdens pabulo. Et q^{uod} ad hoc accipit eius pietas. Sicut enī oleū est in pabulū luminis. sic pietas grē spiritualis. Tunc autē quis respōdet pabulo: q^{uod} compassionis que est in corde respondet effectus in opere. Dicitur etiā Andreas quasi antropos. i. sursum conuersus p quod intelligitur eius humilitas q^{uod} hominem sursum conuertit. Luc. xiiij. Qui se humiliat exaltabitur. Secundo viam eius custodiuit. Circa quod notādū q^{uod} quattuor sunt que viā custodire faciunt. s. ferramentoz impressio: crucū erectio: plantarum reflectio: et lapidum aggregatio. Et q^{uod} xp̄s fact^{us} est nobis via: idē habuit ferramentoz. i. clauoz impressionem: crucis erectionez: spinarū in modū corone reflectionē. et lapidum aggregationem: q^{uod} scz iudei lapides in xp̄z iacere voluerūt. Beatus igitur andreas viā xp̄i custodiuit: q^{uod} semper resperxit ad eius clauoz vulnerationē. ad xp̄i crucē. ad eius coronationem. et ad eius lapidationē. Tertio viā eius nō amisit. Circa q^{uod} notandum q^{uod} quattuor sunt que viā amittere faciunt scz tenebra: nebula: nimietas niuium: et densitas herbarum. Nullo istorū modorū sanctus Andreas viā dei perdidit. Nō propter tenebras auaricie: q^{uod} oia terrena contēpsit. Auari enī tenebras faciunt dum inter se et solem iusticie terrā opponūt. Sap. vi. Iusticie lumen non luxit nobis. Secūdo eā non perdidit propter nebulam carnalis concupiscentie q^{uod} corpus suū semper domauit. Un̄ refert Aug. in li. de penitētis euz dixisse dū esset in cruce. Recordor dñe q^{uod} in portando corpus onerosum. in domando superbū: in fouendo infirmū: in cohercendo letū: laboraui. Dicitur autem nebula carnalis concupiscentia: quia sicut nebula ex aque vaporibus exurgit. sic in homine voluptuosa fumositas malarum concupiscentiarum scaturit. Aug. in lib. confes. Exalabāt nebule limosa concupiscentia carnis et scatebra pubertatis: et obnubilabant atq^{ue} obfuscabāt cor meū vt nō discerneretur serenitas dilectionis a caligine libidinis. Tertio viā dei nō perdidit ppter niuē mundane glorie: q^{uod} totam vitā suam in cruce xp̄i posuit. Unde ait amator tuus semper fui et desiderauit amplecti te o bona crux. Assimilatur autē mūdāna gloria niui: q^{uod} lz ad modicum luceat. tñ cito euānesct. Et ita viā dei perdere fecit. Jo. v. Quomodo potestis cre-

dere qui gloriam ab iniuicem queritis: et gloriam que a solo deo est non queritis. Quarto eam non perdidit propter densitatem herbarum pigritie: non enim piger fuit: sed totam achayam conuertit. De pigris autem dicit proverbia. Nil in agro hominis piger et transiit in eum et ecce totum repleuerunt vitice.

De eodem. Sermo. ii.

Amnis honoratus sunt amici tui deus. ps. Deo omnes sanctos honorat ceteros. apostolos vero honorauit specialiter: sed beatum andream honorauit singulariter. Videamus igitur singulares honores quos christus beato andree concessit. Primum namque fecit eum primum ceruicem suam: quia scilicet ipsum ante omnes apostolos vocauit. Exo. xxiiij. Primitias frugum terre tue deferes in domum domini dei tui. Tres fuerunt apostoli qui sunt de terra christi. id est galilea. scilicet Andreas petrus et philippus. quos christus quasi primitias ad se vocauit et merito. Christus enim fuit agnus in ara crucis immolatus. Isti autem tres apostoli similiter erant agni: quia in crucis patibulo immolati. Ceteri autem apostoli fuerunt oves quia fuerunt luporum morsibus laniati. Mat. x. Ecce ego mitto vos sicut oves. Quia igitur christus erat agnus. ideo prius colligere uoluit agnos et postea oves. Esa. xl. In brachio suo leuabit agnos et in sinu suo congregabit fetas ipse portabit. Secundo fecit ipsum mediatorem et nuncium suum quasi. scilicet petrum ad iesum vocauit et ad eum adduxit. ut habetur Jo. i. O quam petrus andream dicit diligere per quem christum meruit inuenire. O quam meriti vir iste est apud deum qui uertere meruit principem apostolorum. et sic uere fuerunt fratres carne fide et passione. Tertio fecit ipsum secretarium et consiliarium suum quasi de turba fatigata cum eo consilium habuit. ut habetur Jo. vi. Nam philippus non confidebat. Andreas uero dei potentiam et misericordiam prouocabat dicens. Est puer unus hic et cetera. ac si dicat quis hec modica sint tibi tu domine super quod dicitur. Eccl. vi. Amicus in domesticis fiducialiter agit. Quarto fecit eum portarium suum. sicut patet Jo. xij. Nam cum quidam gentiles iesu loqui uellent dixerunt philippo et ipse philippus dixit andree. Isti autem domino portarii dixerunt iesu. iij. Reg. viij. Fuerunt portarii et nunciauerunt in palacio regis intrinsecus. Quinto fecit eum comilitonem: assessorem comensalem: et sacrificium suum in quantum scilicet patibulo crucis eum pati uoluit. Christus enim habuit crucem tanquam equum per quem contra demones militauit super quem andream sedere fecit. et ideo fecit eum comilitonem suum. Hester. vi. Homo quem rex honorare cupit: sedere debet super equum qui de sella regis est. Habuit crucem tanquam solium in quo inter hominem et diabolum iudicium diffiniuit. In isto solio andream collocauit. et ideo fecit eum suum assesso-

rem. iij. Reg. xxiij. Dauid. i. christus sedens in cathedra. scilicet crucis sapientissimus princeps inter tres qui fuerunt in eadem cathedra. scilicet andream petrum et philippum. Habuit crucem tanquam mensam in qua fideles refecit: In hac mensa andream secum tenuit. et ideo fecit eum suum comensalem. ps. Parasti in conspectu meo mensam et cetera. Habuit crucem tanquam aram in qua patri se sacrificium obtulit. In hac ara andream similiter immolauit et ideo fecit eum suum sacrificium et odorem. Unde cantatur. Dilexit andream dominus in odorem suauitatis. Quauis autem fuerit patibulum crucis non tamen eo modo quo christus. Christus enim fuit crucifixus rectus. Petrus reuersus. Andreas transuersus. quia christus tanquam caput obtinebat superiora. petrus tanquam alter princeps obtinebat inferiora. et ideo conueniens fuit quod andreas teneret medium. ut scilicet manum dexteram porrigeret ad christum petens ad auxilium ascendendi in celum. sinistram ad petrum petens sibi aperiri regnum celorum. Christus in cruce fuit rectus: ut respiceret mundum quem redimebat. Petrus reuersus ut respiceret celum cui clauis tenebat. Andreas transuersus ut cum manu peteret regnum celorum a christo cum alia scilicet clauis a petro.

De eodem. Sermo. iij.

Sabat iohannes et ex discipulis duo. et cetera. Jo. i. Circa istam primam uocationem andree tria tanguntur. Nam in iohanne notatur fidelis testificatio cum dixit. Ecce agnus dei in andrea. prudens interrogatio: cum dixit. Rabbi ubi habitas. In christo benigna inuitatio: cum dixit. uenite et uidete. Circa primum notandum quod testificatio iohannis fuit andree causa salutis: quia mox christum secutus fuit per quod datur intelligi quantum uisum uerbum ab uno sapiente audire. cum sapientibus conuersationem habere. Carbones autem mortui insimul positi sese magis denigrant. uiui autem magis sese inflammat. Uui cum mortuis et mortuos accedunt. Sic etiam peccatores insimul habitantes magis se inquinant. Sancti uero cum peccatoribus commorantes eis uitam prestant. Iohannes igitur andream docuit et ipsum perfecte ad iesum disposuit. Et ipse sic dispositus ad iesum transiit. Disposuit autem ipsum quattuor modis. Primum sicut disponitur lucifer ad solem. Iohannes erat lucifer Job. xxxviij. Nihil quidam produces luciferus in tempore suo. Christus erat sol Malach. iij. Uobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie. Lucifer autem disponit ad solem per uicinam denudationem. Alii prophete fuerunt stelle quia nunciauerunt christum scilicet de longinquo. Iste fuit lucifer: quia nunciavit ipsum scilicet de propinquo cum ipsum ostendit dicens. Ecce agnus dei. Andreas igitur sic dispositus

de lucifero trāsiuit ad solē. i. de disciplinatu. Johānis ad discipulatū xp̄i. Sc̄do ip̄m disposuit sicut lucerna ad lucē. Johannes erat lucerna Joh. v. Ille erat lucerna ardēs et lucēs. Xp̄s erat lux Joh. i. Erat lux et uita. Lucerna autē disponit ad lucē p̄ quandā radiationē imperfectā. Johes ḡ tanq̄ lucerna lucebat sed imperfecte p̄ suā tñ lucē imperfectā disposuit andrea ad lucem p̄fectā. Et sic andreas dispositus de lucerna trāsiuit ad lucem. i. de imperfecta radiatione iohānis ad p̄fectā lucē xp̄i. Tertio ip̄m disposuit sicut facula ad ignem. Johes erat facula. Eccli. xlvij. Verbu ip̄ius q̄si facula ardebat. Xp̄us erat ignis. Heb. x. Deus n̄ ignis cōsumēs ē. Facula autē disponit ad ignē p̄ quādā semiplenā inflammationē. Johannes igit tanq̄ facula inflāmabatur: sed imperfecte. p̄ suā tñ inflammationē imperfectā disposuit andrea ad veri ignis inflammationē p̄fectā. et sic andreas dispositus de facula trāsiuit ad ignē. i. de semiplena inflammatione iohānis ad plenā inflammationē veri ignis. i. xp̄i. Quarto ip̄m disposuit tanq̄ p̄cursor ad regē. Johannes erat p̄cursor. Luc. i. p̄reibus em̄ ante faciē dñi et c. Xp̄s erat rex Apoca. xix. Rex regū et dñs dñantū iohēs igit tanq̄ p̄cursor viā ad regē preparabat Joh. i. Ego vox clamantis in deserto et c. Et sic andreas preparat de p̄curatore trāsiuit ad regē et de militia militis trāsiuit ad militiā impatoris. Sc̄do in beato andrea ponit prudēs interrogato cū dicit. Rabbi vbi habitas. Circa q̄d notandū q̄ xp̄us est luminosus. ps. Amictus lumine sicut vestimento: et iō requirit domū lucidā p̄ sapientiā et veritatē. Prouer. viij. Ego sapia habitō i cōsilio et c. Est speciosus. ps. Speciosus forma p̄ filiis hoīz: et iō requirit domū mūdā p̄ puritatē. ps. Tu autē in sc̄to habitas. Sc̄m̄ idest mūdi et purū. Est trāquillus et quietus. Sap. xij. Tu autē dñator virtutis cū trāquillitate iudicas. Et ideo requirit domū trāquillā p̄ cōcordiā et bonitatē. ps. factus est in pace locus eius. Et excelsus. Job. xj. Excelsior celo est et ideo requirit domū altā p̄ charitatem. Eccli. xxvij. Ego in altissimis habito. Est stabilis et p̄petu⁹. Eccli. xlij. Dñs omnipotēs stabilis in gloria sua. Et iō requirit domū firmā p̄ patientie stabilitatē. Sicut em̄ incus firmatur p̄cussionib⁹ sic dom⁹ dei firmat̄ aduersitatib⁹. Et in tali domo xp̄s habitat. ps. Cum ipso sum in tribulatione. Quia igit beat⁹ andreas habuit domū cordis sui lucidā: iō xp̄s in eo habitauit tanq̄ luminosus. Quia habuit mundā in eo habitauit tanq̄ speciosus q̄ habuit pacificā. in eo habitauit tanq̄ trāquillus. q̄ habuit altā. in eo habitauit tanq̄ excelsus q̄ habuit firmā in eo habitauit tanq̄

p̄petu⁹. Tertio ponit xp̄i benigna inuitatio cū dixit. Venite et videte. Videre autē hic sumitur p̄ oī sensu. Aug. in lib. psal. Dicim⁹ nō soluz vide quid luceat sed etiā vide q̄d sonat vide q̄d adorat. vide q̄d sapiat. vide q̄d durū sit. Uiderūt ḡ q̄ ei⁹ ḡrosam faciē aspexerunt Ihes. xv. Valde admirabilis es dñe et facies tua plena est ḡrarū. Eius v̄ba dulcissima audierūt. ps. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua et c. Odoze paradisi quo plen⁹ erat p̄ senserunt. Can. i. Trahe me post te currem⁹ in odore vnguetoz tuoz. Amore suū suauissimum gustauerūt. Eccli. xxvij. Qui edūt me adhuc esurient. Brachij fidei. et amous eū tenuerunt. et amplexati fuerūt. Can. iij. Tenui eū nec dimittā. Prouer. iij. Glificaberis ab ea cū eā fueris āplexat⁹. De eodē sermo. iij.

Mbulas iesus iuxta

mare galilee vidit duos fr̄es. Symonē q̄ vocat̄. petr⁹. et andrea fr̄atrem ei⁹. Mat. iij. Vocatio istorū ap̄toz p̄medabilis est ex parte vocatis et vocatoz. ex pte q̄dē vocantis cōmedabilis est q̄tū ad duo. s. q̄tū ad numerū: et q̄tū ad offm̄. q̄tū ad numerū: q̄ vocati sunt in simul q̄tuor fr̄es bini et bini: vt in illo euāgelio h̄i. Q̄d factū ē triplici de cā. p̄rio p̄pter eoz plenā p̄solationē. Si em̄ fuissent diuisi et aliq̄ nō fuissent vocati nō fuissent plene p̄solati. Chryf. sup illd. Et vocauit eos. Erāt em̄ habitatione conciuēs. dilectione cōcordes: artificio pares fraternitatis pietate coniuncti. Ideoq̄ simul eos vocauit ne tot hoīes cōiunctos dissimilis vocatio sepraret. Vocauit ergo eos simul vt plena eis consolatio deēt. deus em̄ semp dat plenam p̄fectā et purā cōsolationē. Johā. xvj. Petite et accipietis vt gaudiū vestrum sit plenu. Econuerso autē mūdu dat p̄solationē deceptorā: sicut patet. Luce. xij. in diuite qui dixit. Aia mea habes multa bona et c. Aut vacuā. Ihes. iij. Asperi terrā et ecce vacua erat et nihil. Aut semiplenam. ps. Uiri sanguinuz et dolosi non diu: diabūt dies suos. aut mixtam. Esa. i. Unū tuū mixtū est aqua. Sc̄do p̄pter cōmedandam vitā socialē ad quā q̄tuor requirunt. Primū est recognitio infirmitatis p̄prie. ideo ponit̄ ibi petr⁹ q̄ interpretat̄ agnoscens. Eccli. xxxj. Intellige q̄ sunt proximi tui ex teipso. Sc̄m̄ est cōformitas voluntatis mutue iō ponit̄ ibi andreas q̄ interpretatur utilis: q̄ ad voluntatez suā domandā magna virtus requiritur. Prouer. xvj. Melior est patiens viro forti et qui dñatur animo suo expugnatore vrbū. Tertiu est supplantatio ire. Et ideo ponit̄ ibi Jacob⁹ q̄ interpretat̄ sup

De sancto nicolao episcopo

plator. Prover. xv. Vir iracundus prouocatur rixas. qui patiens est mitigat suscitatas. Quartum est presentia diuine gratie. Ideo ponitur ibi iohannes qui interpretatur gratia. Vera enim socialitas non est inter malos sed bonos. Eccl. vi. Qui metuit dominum inueniunt illum: sed verum amicum. Tertio propter fidei firmitatem. Nazarius secundum Chrysostomum. Fides in statu nature fuit debilis: quia fundata fuit super unam pilam. id est super abel. In statu legis scripte fortior quia initium veteris testamenti fundatus fuit supra duas firmitates quasi super duas pilas. id est moysen et arron. In statu legis euangelice fuit fortissima: quia in initium noui testamenti fundatum fuit super quattuor fraternitates quasi super quattuor pilas. scilicet petrum Andream Iacobum et Iohannem: immo super montem fortissimum. id est christum. Fundamenta eius in montibus sanctis. Secundo commendabilis est quantum ad officium quia facti sunt pisces hominum. Circa quod notandum quod deus habet pisces venatores et vindemiatores. Pisces fuerunt predicatorum primitiuum qui vno tractu rethibus predicationis magnam multitudinem piscium. id est hominum capiebant. Venatores sunt predicatorum moderni qui cum clamoribus vix capiunt unam feram. id est animam. Hierem. xvj. Ecce ego mittam pisces multos et piscabuntur eos et post hec mittam eis multos venatores et venabuntur eos. Vindemiatores autem erunt predicatorum vltimi. qui cum falce diuini eloquii uvas maturas a putridis separabunt. Apoc. xiiij. Misit angelus falcem suam in terram: et vindemiauit vineam terre. Modo autem diabolus est vindemiator et christus racemorum collector. Math. xvij. Ne mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemie. Ex parte autem vocatorum commendabilis est ipsa vocatio quantum ad duo. Primum quia omnia reliquerunt. scilicet amorem terrenum. domesticum. et priuatum. Terrenum quidem dicitur. Relictis rethibus et nauis etc. Mat. xix. Ecce nos reliquimus omnia etc. Amorem domesticum cum dicitur. Et patre etc. Math. x. Qui amat patrem et matrem plusquam me etc. Amorem priuatum cum dicitur. Secuti sunt eum et non seipos. Ioh. x. Qui amat animam suam perdet eam. De his tribus amoribus dicitur Luc. xiiij. Si quis venit ad me et non odit patrem suum ac matrem. hec referuntur ad amorem domesticum adhuc autem et animam suam: hoc ad amorem priuatum. Et qui non balat crucem suam et venit post me sed pauperem non potest me esse discipulus. hoc refertur ad amorem terrenum. Secundo commendabilis fuit eorum vocatio. quia secuti sunt christum. sed tanquam lucem sodalem. ducem: et regem. qui vadit post talem lucem non potest offendere. Iohan. xi. Si quis ambulat in die non offendit etc. Qui vadit post

talem sodalem non potest deficere: quia manus porrigit sibi adiutrices. ps. Tenuisti manum dexteram meam. Qui vadit post talem ducem non potest errare. Ioh. viij. Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Qui vadit post talem regem non potest corona carere. Apoc. ij. Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite. Beatus igitur Andreas secutus est christum tanquam lucem in sua conversione: quia tunc de tenebris ad lucem venit. Tanquam sodalem in sua conversatione: quia semper sibi adhesit. ps. Adhesit anima mea post te etc. Tanquam ducem in sua passione. unde cantatur de eo. Et in ligno crucis dux istus fuisti. Tanquam regem in sua glorificatione a quo coronam accepit. Unde dixit cum esset in cruce. Jam enim ego video regem etc.

Sermo. v. De sancto nicolao episcopo sermo. i.

Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Prover. xxvij.

In his verbis sanctus atque deuotus Nicolaus a tribus commendatur. Primum a vite scititate: cum dicitur.

Iustus. Secundo a mentis magnanimitate et nobilitate. cum dicitur quasi leo confidens. Tertio a conscientie securitate: cum dicitur absque terrore erit. Circa primum notandum quod secundum Augustinum. Iusticia in tribus consistit. scilicet in innocetia: beneficetia: et humilitate vera. Fuit ergo beatus Nicolaus iustus. primo quia nulli nocuit. unde dicitur. Puerilibus annis innocetiter transactis etc. i. Cor. x. Sine offensione estote iudeis et gentibus: ecclesie dei etc. Secundo quia omnibus profuit: quia et aurum dedit et triticum impetrauit. ps. Dispersit dedit pauperibus iusticia etc. Tertio quia veram humilitatem seruauit. unde dicitur de eo quod factus episcopus eandem quam prius humilitatem seruabat. Tria enim sunt que hominem consueuerunt imutare scilicet etas dignitas et prosperitas. Sed beatus Nicolaus non est imutatus a sua humilitate nec propter etatem: quia eam seruabat magnam et parvam. Deut. xxxij. Sicut dies iuuentutis tue: ita et senectus tua. Nec propter dignitatem: quia eam seruabat in prelatione sicut et in subiectioe. Eccl. xxvij. Rectorum te posuerunt noli extolli. Nec propter prosperitatem: quia eam seruabat in prosperitate sicut in aduersitate. Eccl. xxvij. Homo sensatus in sapientia manet sicut sol. Circa secundum notandum quod secundum Gregorium. Nazarenus quadruplex est notabilitas. Primum causatur ex carnis propagine. Secunda ex animi virtute. De hac duplici nobilitate dicit Hieronimus. Ille apud deum nobilior et potentior est non quem nobilitas generis: nec dignitas seculi: sed quem deuotio fidei deo et sancta vita commendat. Istam duplicem notabilitatem habuit sanctus Nicolaus. unde dicitur de eo. nobilissimis natalibus ortus. quo ad primam. velut lu

eifer nicolaus emicuit. quo ad secundā. Ite
 dicit q̄ fuit nobilis gñe: s̄ nobilior fide. Tertia
 causat̄ ex legali adoptione. sicut patet Exo.
 ij. Ubi filia pharaonis Moysen in filium ado-
 ptavit. Ista habuit sanctus nicolaus in diei
 filium per sp̄m sc̄m acceptat̄. Roman. viij.
 Non em̄ accepistis sp̄m seruitutis &c. Quar-
 ta ex diuine imaginis impressione s̄m quam
 oēs hoīes sunt equaliter nobiles. De q̄ dici-
 tur Act. xvij. Ip̄ius em̄ & gen̄ sum̄. Si ergo
 honoramus imaginē depictā multo for̄ ho-
 norare debemus imaginē dei nobis imp̄ssā
 Eccl. x. Fili in mansuetudine serua animaz
 tuā & da illi honorē s̄m meritū suū. Ista ima-
 go in peccatoribus adeo obfuscat̄ q̄ a deo
 nō cognoscunt̄. Math. xxv. Amē dico vobis
 nescio vos. Circa tertiū notatur q̄ ipse fuit
 securus in vita & in morte. In vita p̄pter se-
 curā sc̄iam. Prouer. xv. Secura mēs quasi
 iuge cōiuiū propter bonoz operum affluen-
 tiam q̄ indicabat olei emanatio. Quā qui-
 dem affluentiam prudētes virgines habue-
 runt. & ideo secure dormierūt. vt habet̄ Ma-
 thei. xxv. Propter sp̄s sancti presentia: quia a
 sua pueritia gratiā dei habuit: & in ip̄a semp̄
 perseuerabat. Ista em̄ tria s̄m Chrys. homi-
 nē sanctū faciunt esse securus. Fuit etiā secu-
 rus in morte. Primo propter gloriā reuelatā
 & angelicam custodiam. Angeli enim sibi mo-
 rienti apparuerūt. & suam gloriā sibi reuela-
 uerunt: et ipsum custodierunt. ps. Angelis
 suis deus mandauit de te. Sc̄do propter re-
 cōmendationem diuinā: quia deo se deuote
 recōmendauit dicens. In manus tuas com-
 mendo sp̄m meum. Sap. iij. Iustoz autē aīe
 in manu dei sunt. Tertio p̄pter celestem ar-
 moniā. Quia angeli ipsius aīam in celū cuz
 laudibus deduxerunt. Esa. xxij. A finibus
 terre laudes audiuimus & gloriā iusti. valde
 igitur securus ei⁹ aīa in morte esse potuit que
 sic habuit sc̄iam purā: bonoz op̄ez affluen-
 tiam & dei gratiā que sic habuit angelos cu-
 stodientes suam gloriā reuelantes cum lau-
 dibus eius aīam deducētes: et manus dei
 in omnibus protegentes.

¶ Sermo. vi. De eodem sermo. ij.

Thesaurus desiderabi-
 lis et oleum in habitaculo iusti.
 Prouer. xxi. Iste iustus fuit san-
 ctus nicolaus de quo dicit̄. Iuste
 viuendo &c. Quattuor autē
 sunt videnda. Prima quare dicit̄ iustus. Sc̄do
 q̄ est eius habitaculū. Tertio quis est ille
 thesaurus. Quarto q̄ est oleum istud. Cir-
 ca primū notādum q̄ Augu. in lib. de perfe-
 ctione iusticie tractans illud verbum Mat.

vi. Attendite ne iusticiam vestrā faciatis &c.
 dicit q̄ dñs ibi i tribus iusticiāz comprehen-
 dit. s̄. in ieiunij obseruatione: in elemosynarū
 largitione: et in deuota oratione. Ista tres
 partes iusticie habuit nicolaus. P̄mo habuit
 ieiunij obseruationez. vnde cum adhuc esset
 infans feria quarta et sexta tm̄ semel lac su-
 gebat. Thren. iij. Bonū est viro cuz portaue-
 rit iugum dñi ab adolescentia sua. Iste autē
 portauit ab infantia sua: non a senectute tm̄.
 Portanti ergo iugum ab adolescētia bonum
 erit purū. s̄. gloria sine pena. Portanti a sene-
 ctute sua bonū erit mixtū. i. gloria cum pena
 purgatorij. Non portanti in aliqua etate sua
 malū erit purū sc̄z pena eterna. Ista triplicē
 differentiā tāgit p̄p̄ha dicēs. Calix in manu
 dñi vini meri pleri mixto &c. Sc̄do habuit ele-
 mosynarū largitionē: q̄ oēs diuitias suas
 distribuit & dedit pauperi: nō diuitibus. i. illi
 homini q̄ filias suas p̄ paupertate prostitue-
 re volebat. dedit de meliori non de deteriori:
 q̄ aurū de proprio matrimonio nō de alieno
 dedit propter honorē dei: nō p̄pter fauorem
 ppli. Tertio habuit deuotā orationez. vacauit
 em̄ orationi in sua iuuetute. Unde dicit̄. Ecclē-
 sie sancte frequentans lumina &c. & in reliq̄
 sua etate. Vñ dicit̄ q̄ fact⁹ eps in orōne vigila-
 bat & in morte: q̄ tunc psalm̄. In te dñe spe-
 raui. deuote dixit. Luce. xvij. Oportet semp̄
 orare & non deficere. Circa sc̄dm notandū q̄
 quadruplex est eius habitaculū. Primus est
 corpus q̄ est habitaculū aīe. Job. xvij. Pec-
 catū reddit habitaculum iusticie tue. Sc̄dm
 est aīa que est habitaculū sp̄s sancti. Ephe.
 ij. In quo & vos coedificamini in habitaculū
 dei in sp̄s sancto. Tertiū est monumētū q̄
 est habitaculū corporis. ps. Sepulchra eorū
 domus illoz in eternum. Quartū est celum
 q̄ est habitaculum aīe & corporis. Eccl. xxij.
 In habitatione sancta corā ip̄o ministravi.
 Circa tertiū notandū q̄ in primo habitacu-
 lo idest in corpore habuit thesaurū v̄ginalis
 mūdicie: quia virgo fuit. Math. xij. Simi-
 le est regnum celoꝝ thesauro abscondito in
 agro idest corpore terreno. ij. Cor. iij. Habe-
 mus autem thesaurū istum in vasis fictilib⁹.
 Et dicit̄ virginitas thesaurus p̄pter suā p̄cio-
 sitatē. Eccl. xxxvi. Non est cōdigna p̄dēra-
 tio cōtinētis aīe. In sc̄do habitaculo. i. in aīa
 habuit thesaurū diuine sapiētie: quia magnā
 sapiētiā habuit. de quo thesauro dicit̄ Sap.
 vij. Infinit⁹ thesaurus est oibus. Job. xxvij.
 Nescit hō precii eius. In tertio habitaculo
 sc̄z in monumētō est thesaurus p̄ciose mar-
 garite idest corpus suū p̄ciosum. Math. xij.
 Qui profert de thesauro suo. i. de corpe
 suo p̄cioso noua & vetera vt vocentur vetera

De sancto nicolao episcopo

sa miracula: la q̄ olim ab alijs sanctis sunt facta. Et noua q̄ ab alijs facta nō fuerunt. In quarto habitaculo. i. in celo hñt thesaurorum suorum meritorum. Mat. vi. Thesaurizate vobis thesaurum in celo. Ibi thesaurus est inueterabilis: ideo dicitur. Ubi neq̄ erugo. Est in corruptibilis: ideo dicitur. Neq̄ tinea. Est inamissibilis: ideo dicitur. Ubi fures non effodiunt. Circa quartum notanda q̄ in primo habitaculo id est in corpore habuit oleum mansuetudinis: p̄ q̄d oēs ad se trahebat. Can. i. Oleum effusum nomen tuum etc. Res rigida oleo inuncta efficitur mansueta. Sic hō durus si oleo spūssanti inungitur: in mansuetudinē cōuertit̄. In cuius figura iacob lapidē oleo vnxit: vt habet̄ Gen. xxvii. Dicit aut̄ Amb. in lib. de offi. In senibus grauitas: in iuuenibus alacritas: i. adolescentibus verecūdia cōmendat̄. Nō fuit q̄ mirū si sanctus nicolaus oibus sit cōmendabilis et amabilis: q̄ habuit verecūdiā cum adolescentibus. Vñ dicit̄. Pudore bono repletus etc. Alacritatē cū iuuenibus. Vñ dicit̄ q̄ erat alacer in exhortando. Grauitatē cum senibus. Vñ dicit̄ q̄ grauitatē in oibus sectabat̄. In secundo habitaculo id est in aīa habuit oleum charitatis. Vñ dicit̄. Copiose charitatis nicolaus pōtifer etc. Et significat̄ charitas p̄ oleū: q̄ sicut oleū sup̄eminet alijs liquoribus: sic charitas sup̄eminet oibus alijs virtutibus. i. Cor. xiiij. Ad huc excellentiorem viā vobis demonstro etc. In tertio habitaculo id est in monumēto habuit oleum pietatis. Illud enim o'euz quod emanat significat eius pietatem qua abundat. Totus enī mūdus plenus est doctrinis suis: et misericordijs suis. ps. A fructu frumētivini et olei sui multiplicati sunt. Multiplicatus est enī mūdus pane sue doctrine: vino gratie: et oleo misericordie. In quarto habitaculo id est in celo habet oleum eterne iocunditatis. Esa. lxi. Dabo eis coronam pro cinere: oleum gaudij pro luctu pallium laudis pro spiritu meroris. Sancti enim viri in presenti fuerunt in humiliatione luctu et merore. Sed pro cinere humiliationis habebūt regalē sublimitatē: pro luctu mētis iocūditatem: pro merore immortalitatem.

¶ Sermo. viij. De eodem sermo. iij.

Quicūq̄ elegerit dominus ipse erit sanctus. Numeri. xv. In his ostēditur q̄ beatus nicolaus fuit sanctus et miraculose electus. Circa primum notandū q̄ fuit sanctus: quia habuit sanctitatis effectiua: conseruatiua: et ostēsiua. Effectiua aut̄ sanctitatis tria sunt s̄m Chrysostō. scz cordis

mundicia: et spūssancti gratia: et bonorum operum affluētia. Ista tria habuit sanctus nicolaus. Primo mundiciam: propter quam dicit̄ amicus dei nicolaus. Quia sicut dicit̄. Prouer. xxij. Qui diligit cordis mundiciam propter gratiam laborum suorum habebit amicum regem. Secundo habuit spūssancti gratiā in suo principio: quia sancte incepit. ps. Domine preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. et in suo medio: quia socialiter vixit. Prouer. xvij. Vir amabilis ad societates magis amicus erit q̄ frater. Et in suo ultimo: quia gratiose finiuit dicens. In manus tuas dñe. Tertio habuit bonorum operum affluētiam. Habuit enī opa penitētie quē ad se. Unde dicit̄. Multo ieiunio macerabat corpus i. Cor. ix. Castigo corpus meū. et i seruitutē etc. Misericordie quo ad proximum. vñ dicit̄. Erat enim valde compaties etc. Job. xxxi. Ab infantia creuit mecum miseratione. Et gr̄e quoad deū: q̄ in orationibus vigilabat i. Pet. iij. Vigilate in orationibus. Secundo habuit conseruatiua sanctitatis q̄ sunt tria. Primum est carnis mortificatio. q̄ statim ipse a sua puericia carnem mortificauit. In sua enī adolescentia ipsa caro est mortificanda. In cuius figurā magi puero myrrhā obtulerunt. vnde dicit̄. Regū. iij. Offerre vas nouum et non vetustum: et mittite in illud sal. Secundū est mulierum vitatio. vnde dicit̄ q̄ mulierum cōsortia quasi quādā pestem fugiebat. Sicut enī dicitur Eccli. xliij. De vestimentis procedit tinea et a muliere iniquitas viri. Tertium est deuota oratio. Unde dicitur q̄ non tñ in die: sed etiaz in nocte semp orabat: et ad matutinas etiaz adhuc laicus ibat. ps. Querite dñm. scilz in oratione: et cōfirmamini etc. Tertio habuit sanctitatis ostēsiua que tria sunt. Primum est mūdi despectio. vnde dicitur Gloria mundi spreuit Iaco. iij. Quicūq̄ vorit esse amicus seculi huius etc. Ex quo sequitur q̄ q̄ non est amicus seculi est amicus dei. Secūm est verbi dei deuota auditio. vnde dicit̄. Ecclesie sancte frequētans lumina etc. Johā. viij. Qui ex deo est verba dei audit. Tertium est miraculorum opatio vnde dicitur. Deus q̄ beatus nicolaum innumeris decorasti miraculis etc. per q̄d ostēditur q̄te fuerit potentie apud deū. Math. xxi. In qua potestate hec facis. Quante fidei apud seipsum. Luc. xvij. Si humeritis fidē sicut granum sinapis etc. Quante charitatis erga proximum. quez semper ad bonū inducere satagebat. modo vobis modo exemplis: modo miraculis. i. Cor. v. Sine mente excedam deo. scz miracula faciendo. siue sobrius sumus vobis scilz verba et exēpla prebendo. Circa aut̄ electionē ipsi nō tantum est q̄ ipsa electio cōmendabilis fuit

ex parte eligētium electi. et modi eligendi. In electoribus quod tria commendabilia fuerūt. Primum est deuota oratio: quia tota nocte orationibus institerāt. Unde etiā xps electurus apostolos iussit in montes orare. ut habet. Luc. vi. Et apostoli in electione Mathie orātes dixerunt. Tu dñe quod nosti corda etc. Scdm est diligens inq̄situs: quia prelat⁹ nō dicit precipitater eligi. sed cum diligentia inquiri: quia qui idoneū q̄rit idoneū inuenit. Quesiuit dñs idoneū et inuenit. dicens. Inueni dauid seruum meū. Quesiuerunt electores mirrhe ep̄m ciuitatis et inuenierunt. Tertium est recta intentio quia non debet quis intendere eligere istū vel illū quia non est propinquus vel amicus: sed quia magis idoneus vnde dixerūt apostoli. Act. i. Tu domine qui corda nosti omnium etc. Per quod dā intelligi quod electores plus debēt respicere ad gratias spirituales quā corporales. scz plus ad bonitatē quā ad nobilitatē plus ad scientiaz quā ad potētiam plus ad populi vtilitatem: quā ad carnem et sanguinē. Sed dicitur Jo. xviii. quod ancilla hostiaria petrū introduxit in atriuū principis sacerdotum. Quia caro que debet esse ancilla sepe introduxit prelatus. Cuz tñ Exod. xii. dicatur quod postes dom⁹ intingebātur sanguine agni quia nō dicitur quis introduci in domū dei respectu sanguinis proprii: sed sanguinis crucifixi. Scdo fuit commendabilis ex parte ipsi⁹ electi: in quo tria commendabilia fuerūt. Primum est eminentia vite: quia a sua pueritia sancte viuere incepit. Grego. tñ debet actionem populi actio transcendere p̄sulis: quātū distare solet a grege vita pastoris. Scdm est p̄fectio scientie et doctrine. ideo dicitur. Quicquid de scripturis intelligere poterat armariolo cōdebat pectoris. factus etiā ep̄s sollicito populo predicabat. Miere. iij. Dabo vobis pastores iuxta cor meū. et pascent vos sciētia et doctrina. Tertium est firmitas constantie. Unde tres pueros iniuste iudicatos constanter eripuit et iudices reprehendit. Ecclesiastici. vii. Noli querere fieri iudex nisi virtute valeas erumpere iniquitates. Unde domin⁹ primo prelato imposuit nomē petr⁹: quod a petra dicitur. Tertio fuit commendabilis ex parte modi eligēdi. Primo quia fuit canonica. scz per compromissus et diuinam inspirationem. Hebreorum. v. Nec quisque sibi assumit honorem etc. Secundo quia fuit pacifica: quia omnes consenserunt. Sed dicitur. Gen. xxv. Quod in utero rubeece filij collidebantur quia prelati qui debent esse filij ecclesie quotidie tricantur. Tertio fuit discreta. Tunc em̄ electio est discreta. quādo si in collegio est p̄sona idonea eligitur. si extra collegiū est magis idonea assumitur. Ideo sanct⁹ Nicola⁹ extra collegiū fuit electus: quia erat

valde idoneus. iij. Reg. x. Elige meliorem de filiis dñi nostri. nō em̄ tenent eligere optimū quia nō posset inueniri. Sed aut bonū aut meliorem. Si em̄ in collegio est bonus extra collegiū melior. bono est melior preponendus.

¶ Sermo. viij. De eodem sermo. iij.

Inueni gratiā coram oculis dñi. Eccli. xliij. Tota vita beati nicolai fuit gratiosa: quod patet ex septem. Primo quia fuit gratiose natus et hoc ex parte vtriusque generantis. ex parte geniti et modi generādi. Primo ex parte generātium quia licet essent iuuenes tñ mox ut nat⁹ est cōtinēter vixerūt. Ex quo patet quod erant matrimonialiter iuncti non ut libidini deseruerent. sed ut prolem educandā ad dei seruitiū generarent. Secūdo ex parte geniti quia ad vbera pendens quarta et sexta feria ieiunabat. Hoc autem non fuit a natura quia tunc in omnibus paruulis semper idem contingeret vel frequenter neque a casu: quia tunc feria a feria nō distingueretur. nec a proposito: quia tunc vsus liberi arbitrio non habebat. Restat ergo quod fuerit a singulari dei dono. Tertio ex parte modi gñandi quia generat⁹ est per orationem. parētes enim sui deum orauerūt ut filiū eis p̄cederet quē nō tā diuitiarū quā morū haberent heredē. i. Reg. i. Pro puero isto rogavi et dedit mihi dñs petitionem meam. Secundo fuit gratiose educatus. primo scz ut iuuenem lasciuias euitaret. Eccli. xiiij. Qui tetigerit picē inq̄nabitur ab ea. Secūdo ut ecclesiam frequētaret. Unde dicitur ecclesie sancte frequētans limina etc. glosa super Mat. Ingressus iesus urbem templum adiit. dans formas religionis ut quecunq̄ inuis. primo domum orationis ad eam. Tertio ut verba dei libēter audiret et seruaret. Unde dicitur. Quicquid de scripturis audire poterat amariolo cōdebat pectoris. prouer. viij. Beatus homo qui audit me: et qui vigilat ad fores meas quotidie. Quarto ut corpus ieiunio maceraret. Unde dicitur. Beatus nicolaus adhuc puerulus multo ieiunio macerabat corpus. Quinto ut operibus pietatis se assuefaceret. Unde dicit affluens misericordie visceribus dato auro triumphuū virginū nephas prohibuit. Jo. xxxi. Ab infantia mea creuit me cum miseratio. Tertio fuit gratiose electus p̄missa oratione exemplo apostolorum. Act. i. Orantes dixerunt. c. Secundo diuina reuelatione. quia vox de celo lapsa fuit ut eligerent Nicolaum. Licet enim quidā p̄ hominē sine deo sint intrusi. quādo per hominē et deū sint canonicē electi. quādo a seipais sine homine et deo sicut ambitiosi. Iste tñ

De sancto Nicolao

mē, fuit elect⁹ a deo sine homine vt apli. Tercio fuit electus de oīm cōsensu z approbatione. Unde q̄ co viso oēs laudauerunt dei magnalia. Prouer. xxij. In exaltatione iustorum multa gloria est. Quarto fuit electus inuitus et cū quadā coactione. Vñ poterat dicere cū ppheta. Exaltatus autē humiliat⁹ sum z cōturbatus. Quinto fuit in episcopatu gratiose conseruatus. Ipse em̄ populū suū pauit verbo. Unde legitur q̄ erat efficax in loquendo. Pauit orationis suffragio: qz in orationib⁹ pro populo vigilabat. De his dicit Eccl. vj. Nos sūt orationi z ministerio verbi erim⁹ instātes. Pauit exēplo. vñ d̄ q̄ eādē quā pu⁹ grauitatē seruabat. i. Thimo. iij. Exēplū esto fidelibus in verbo in cōuersatione. Pauit tēporali subsidio qz populo fame laborāti triticū impetrauit. Quinto fuit gratiose mortu⁹. Est mortuus cū gratia dei. Unde d̄ q̄ oīm virtutum charit⁹ mathe replebatur. Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriūtur. Cū bona fama populi: vnde d̄ omnib⁹ se amabilē exhibuit. Cum bona cōsciētia sui. Bonā em̄ cōsciētā habere potuit: qui a cunabilis xp̄o seruire incepit propter ista tria d̄. Gen. xxv. Mortuus est in senectute bona. Et iō cū bona fama populi plenus dierū. Et ideo cū bona psciētia sui cōgregatusqz est ad populū suū: z ideo cū gratia dei. Sexto fuit gratiose sepult⁹. In sepulchro em̄ suo tria erāt. s. margarita corporis emanatio olei z emanatio aq̄. In margarita corporis fuit fulgor mundicie. Instar enim margarite fuit candidus per mundiciam. celesti rore generatus per diuinā gratiā. z paruus p humilitatem verā. In oleo notatur abūdātia miē q̄ in ipso fuit. In aqua abūdātia gratie qua semp abūdauit. Septimo fuit gratiose assumptus. Fuit em̄ assumptus cū custodia: s. zelica. Vñ cū moreret⁹ rogauit deū vt angeluz suū mitteret. Et vidit angelos ad se veniētes cū ptectione diuina: qz deo se recōmendauit dicens In manus tuas dñe cōmendo spiritū meū. Cum secura cōsciētia. Securā em̄ psciētā habere potuit qui nunq̄ peccauit q̄ deo semper seruiuit. Prouer. xv. Secura mens quasi iuge conuiuū. Cum recepta eucharistia: qz sacramenta corporis et sanguinis dei suscepit. Et cum celesti melodia: qz dñi assumeretur celestis melodia audita est in celo. Anima quidē de vita egrediēs qnqz timet. s. demones penam pctā dubietatez viarū z ylulatū z clamorem demonum: sed iste non timuit demones qui sic fuit ab angelis custoditus. nec penā qui sic fuit in manu dei recōmēdatus. nec pctō q̄ sic fuit in cōsciētia securus. nec dubietatem seu diuersitatez viarū qui tali duce. s. a xp̄i corpore fuit deductus. nec ylulatū demonū qui tali leticia

fuit perfusus. Esa. lv. In leticia egrediemini et in pace deducemini. Mōtes z colles cantabunt coraz vobis laudē: z oīa ligna regionis plaudēt manu. Ipse em̄ anime qñ assumūtur gaudēt. ideo d̄ In leticia egrediemini. Et tota trinitas gaudet. ideo d̄. Montes. Et angeli. ideo d̄. Colles. Et oēs sancti qui fuerūt de nostra regione gaudēt ideo dicitur. Et oīa ligna regionis plaudent manu zc.

¶ Sermo nonus. De eodez sermo quintus.

Non est inuentus similis

illis illi zc. Eccl. xliij. Quilibet sc̄tus in aliq̄ virtute emicuit in qua null⁹ sibi fuit. ppter qd̄ d̄. Nō est inuentus similis illi. et in hoc apparet sapiētia dei que in tāta varietate sanctorū tāta ponit varietatē virtutū: que licet nobis nō sic cognita deo th̄ est nota. Si em̄ tāta est diuersitas in faciebus: pōt esse pculdubio z in animalib⁹. Habuit em̄ sanctus nicolaus quattuor p̄uilegia ppter q̄ pōt dici. Nō est inuentus similis illi. Primū est festina sanctificatio: qz a matris vberib⁹ sanctus fuit felix qui dicere potuit cū ppheta. Spes mea a iuētute mea. sicut fuerūt. Martinus z Benedictus qui a iuētute deo seruire incepērunt. Felicioz qui dicere potest. Spes mea ab vberibus matris mee: sicut fuerūt. Nicolaus et Dominicus ille ab vberibus abstinendo. iste adhuc sub nutrice cōstitutus in terra iascendo. Felicissimus qui dicere potuit. Spes mea ab vtero matris mee. sicut fuit sanctus Johānes baptista qui fuit in vtero sanctificatus. Nullus autez senex potest dicere. Spes mea a senectute mea. Sed ne p̄icias me in tēpore senectutis. Talis em̄ non post de suis meritis cōfidere: sed ne proyiciatur a dei mis debet orare. Et qz beatus nicolaus sic tēpestiue incepit potest sibi conuenire qd̄ d̄. Eccl. xxxix. Cor suū tradet ad vigilandum diluculo ad dñm q̄ fecit illū. Sunt q̄ deo tradūt bona sua qd̄ magnū est. Alij corpa sua qd̄ mar⁹ est. Alij corda sua qd̄ maximū est. Beat⁹ autē nicolaus tradidit z bona sua ad dispergēdū. z corpus suū ad macerādū. z cor suū ad orādū. z hoc fecit diluculo. i. i. sue etatis p̄mordio. Secundum est miraculosa electio. qz voce de celo lapsa electus fuit. Et hoc accidit ex eo qz electores instabant ieiunijs orationibus z vigilijs. Per hec enim tria meremur a deo bonum prelatum habere. De ieiunijs habetur Actuum. iij. In electione pauli et barnabe. De orationibus habetur. Actuum. primo. In electione mathie. De vigilijs simul z orationibus habetur. Luce. vi. In christo qui electurus apostolos pernoctauit in oratione del-

Tertium est miraculorum crebra operatio: quorum quedam operatio est in maiori mundo: quedam in minori. In maiori mundo operatio est in quattuor elementis: quia nautis mare tranquillum lauit tempestatez ab aere fugauit. ignem dyane extinxit. et terram sterilem fecundauit. In minori autem mundo. id est in homine multa est miracula operatus. Quibusdam enim subuenit a tribulatione quam patiebantur a diabolo: sicut quando resuscitauit patris filium a diabolo strangulatum. Quibusdam a tribulatione quam iuste patiebantur a deo sicut quando resuscitauit filium patri cum capho in mari submersum. Quibusdam a tribulatione quam patiebantur a tyranno: sicut quando patri reddidit filium a soldano derentum. Quibusdam a tribulatione quam patiebantur in rebus: sicut iudeo: quia imaginem nicolai in domo sua fecerat. Quibusdam a tribulatione quam patiebantur in personis. sicut tribus principibus falso constantino ab inuidis accusatis. Quibusdam a tentatione quam patiebantur in aiabus: sicut episcopo qui a diabolo tentabatur qui se in forma mulieris posuerat. Quartum est olei in monumento effusio per quod datur intelligi quante fuit misericordia in mundo: et quante misericordia existat in celo. Unde potest sibi competere illud Job. xxix. Petra fundebat riuos olei. Ipse enim fuit petra. id est tritus: quia se macerabat. Fuit durus quia nullis aduersis cedebat. Fuit etiam firmus: quia constanter arguebat. Iste autem oleum fundebat: quia misericordiam impendebat liberaliter contra illos qui non effundunt: sed ab eis magnis precibus obtinetur. Prover. xxij. Qui pronus est ad misericordiam benedicez. Effundebat autem riuos: quia misericordiam impendebat abundanter. Solus deus habet misericordiam uniuersalem tanquam fluium. sancti autem particulariter tanquam riuos. Eccles. xvij. miseratio hominis circa proximum suum. Misericordia autem super omnem carnem. Et dicit riuos olei: non uini: quia magis uoluit sequi pietatem quam seueritatem. Eccles. vij. Noli esse iustus nimis. Utrumque tamen in casu est necessarium quia samaritanus ut habetur Luc. x. Infudit uinum et oleum sauciato.

¶ Sermo. x. De sancta lucia sermo. f.

Mulierem fortem quis inueniet. Prover. xxxij. Tempore salomonis nulla mulier inuenta est fortis. Tempore autem gratie inuenta est una fortissima scilicet beata uirgo. Inuenta sunt et alie fortes. scilicet sancte uirgines mundum cum carne vincetes. inter quas fuit beata lucia cuius fortitudo in tribus apparuit. Primo in hoc quod uicit omnia blandimenta omnium uitiolorum: scilicet auaritia: luxuria: et superbia. Auaritia uicit per liberalitatem: quia patrimonium erogauit. Dedit autem pauperibus in uita omnia et

seipsam. Quia dedit pauperibus: habebit celestem thesaurum. Mat. xxj. Uende omnia que habes et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. Quia dedit in uita promisit ad locum securum. Math. vj. Thesaurizate uobis thesauros in celo etc. Quia dedit omnia recepit centuplum. Mat. xxix. Omnis qui reliquerit domum etc. centuplum accipiet. Quia dedit seipsam. id est corpus mortale recipiet ipsum glorificatum. Ad Phil. iij. Saluatorem expectamus dominum nostrum etc. Secundo uicit luxuriam per uirginitatem. Unde dixit agatha. Iocundum deo in tua uirginitate habitaculum preparasti. Ex quo patet quod habitaculum mentis sue fuit iocundum purum et preparatum. Fuit iocundum: quia nunquam spiritum sanctum per peccatum contristauit. Ephe. iij. Nolite contristare spiritum sanctum dei. Fuit purum: quia puritatem mentis et corporis conseruauit. ideo dixit. In tua uirginitate. Unde ipsa ait. Corruptores mentis et corporis nunquam sciuimus. ps. Domum tuam domine decet scitudo. Fuit preparatum: quia omnibus uirtutibus se ornauit. Eccl. ij. Qui timet dominum preparabunt corda sua. Tertio uicit superbiam per humilitatem. Unde humilians se dixit. Ancilla christi sum. Aliquam anima est ancilla peccati. Joh. viij. Omnis qui facit peccatum seruus est peccati. Aliquam numerum. Lu. vi. Non potestis deo seruire et mammon. Aliquam diaboli. ij. Pet. ij. Aliquo quo quis superat est eius et seruus est. Aliquam per corpus ad Ro. xvi. Christo domino non seruiunt: sed suo uentri. Hec autem noluit esse ancilla peccati: quia hoc esset danabile. Nec numerum: quia uitupabile. Nec diaboli: quia periculosum. Nec sui corporis: quia ignominiosum: sed tamen christi: quia hoc est gloriosum. Propter istam triplicem uictoriam tripliciter appellatur. Quia enim uicit luxuriam fuit templum dei. unde ait. Qui caste uiuunt templum sunt spiritus sancti. Quia uicit auaritiam facta est columna paradisi. unde cantatur. Columna est immobilis etc. Quia uicit superbiam accepit coronam regni. unde cantatur. Omnis plebs te expectat ut accipias coronam regni. Secundo eius fortitudo apparet in hoc quod uicit uolentiam hostium. unde cantatur. In tua patientia possedisti auras tuam luciam sponsam christi. Odisti quae in mundo sunt et choruscas cum angelis. sanguine enim proprio inimicum subdisti. Ipsa enim uicit hostem interiore. ideo dicit. In tua patientia. Prover. xvi. Melior est patientes viro forti. Hostem exteriorum. unde sequitur. Odisti que in mundo sunt. Gal. vi. Mihi mundus est crucifixus etc. Hostem superiorum. unde dicit. Sanguine proprio etc. Valde admirabile fuit quod fragilis femina uicit hostem tam robustum iuuenula hostem tamen antiquum. puella delicata: hostem tamen austerum. Tertio eius fortitudo apparet in hoc quod uicit seruicia tormentorum quod patet ex quattuor. Nam uirtus hominum et bonum amisit uirtutem trahendi: quia nec mille homines: nec milia

De sancta Lucia

ra paria boum ad lupanar eam trahere poterant. Non enim hoc erat conueniens: quia sic dicitur. i. Cor. vi. Tollēs mēbra xp̄i faciā membra meretric: absit. Sc̄do ignis amisit virtutem cōburendi. Eccl. li. Et in medio ignis nō sum estuta. Nec mirū: quia desup habebat rore saluificū qui ignē refrigerabat intus ignē diuinū: qui exteriorē superabat ignē. extra corpus virgineū quod a cōbustioe immune esse debebat sicut ab igne concupiscētie alienū fuerat. Dan. iij. Illos aut oīno nō tetigit ignis propter corpus virgineū. Neque cōtristauit propter rore saluificū. Nec quiscūq; molestie intulit propter ignē diuinū. Tertio gladius amisit virtutē secandi: quia percussa ī gutture gladio necari nō potuit: sed cōdiu voluit superuixit. Imperauit enim indutias a dño multiplici de caula. vt in legēda habet: scz vt corpus dñi reciperet et deo se recōmendarer: vt bonis timorem et malis insultatioe auferret: vt aduocata tam se eis promitteret vt pacē ecclesie reddita nunciaret. Quarto mors amisit virtutē occidendi: quia mors ipsam non interfecit: sed ipsa mortē occidit: scz eterā mortē que est trislex. Una que consistit in pena sensus. Occisio huius mortis significata est in extintioe sui ignis naturalis. Alia que consistit in carentia diuine visionis q̄ tm̄ videt̄ a cordib⁹ mundis. Juxta illud. Math. vi. Beati mūdo corde etc. Hanc mortē occidit: quia mundiciā mētis et corporis cōseruauit. Alia est in separatioe a cōsortio beatorū que vincitur p̄ opera pietatis. Luc. xvi. Facite vobis amicos etc. Illam occidit per opera mīe que habuit: quia totū matrimonium pauperibus erogauit.

¶ Sermo. xj. De eodem sermo secundus.

Sapientia edificauit sibi

domū excidit colūnas septē. Prover. ix. Xps sapiēs architect⁹ domum quandā edificauit: in cuius aīo habitauit per gratiā et in vtero p̄ carnis substantiā: et ista fuit virgo maria. Alias plures domos edificauit: in quib⁹ per gratiā habitauit. quorū precipua fuit sancta in qua vt esset domus firma septē colūnas excidit: quia in ea septē virtutes posuit. Prima est fidei magnanimitas. vnde dixit ei sancta agatha. Fides tua matri tue subuenit: et ecce sanata est. Deus enim est inaccessibleis. i. Thimo. vi. Lucem habitat inaccessibleem. Inuisibilis. i. ad Thimo. i. Regi autē seculorū immortalis inuisibili etc. Inuincibilis. Job. ix. Si fortitudo q̄ritur: robustissim⁹ est. Sancta igitur lucia indigebat fide tanq̄ scala vt inaccessibleē accederet et ascenderet. Roma. v. Per quē accessus habemus per fidez tanq̄ lucerna per quam

inuisibilem conspiceret. Hebr. xi. Inuisibilem enim tanq̄ videns sustinuit: tanq̄ virtute fortissima per quā omnipotentē superaret et vinceret: quam quidē tunc per orationē vicit qm̄ matri sanitatē obtinuit. vnde xps poterat libi dicere illud Math. xv. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Secūda est virginitas. vnde dixit ei agatha. Jocundus deo in tua virginitate habitaculū preparasti. hoc autē sponso multū placet. ita q̄ in ea tanq̄ in domo ppua morat̄. ps. Domū tuam dñe decet sanctitudo. tanq̄ prato flouido spaciatur. Canti. j. Lectulus noster flouidus tanq̄ cibo suauissimo pascitur. Canti. j. Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia. Tertia est ad parentes magna pietas: quia matri sanitatē obtinuit. voluit enim habere curā de matre. Et propter dei preceptū. Exod. xx. Honora patrē tuum et matē tuā. Et propter xp̄i exemplum qui de matre in cruce curā habuit. Et propter habendā dei prouisionē que additur precepto: cum dicit. vt sis lōgeuus super terrā. Et propter vitandā dei cōminationē qua dicit. Exod. xxj. Qui maledixerit patri vel matri morte moriat̄. Et intelligit̄ de vtraq; morte et vita. Qui enim honorat parētes a quib⁹ habet vitam deus etiā cōseruat sibi vitam corporalem. Qui vero inhonorat deus aufert ab eo. Quarta est ad paupes magna liberalitas. Unde potest sibi cōuenire illud Prover. vii. Manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperes. Frustra autē mulier fortis manū aperiret: si nihil in manu haberet. Sancta igitur lucia habuit manū aptā: quia semper dabat: extensam quia omnib⁹ dabat: et plenā: quia abundāter dabat. Quinta est eius humilitas que apparuit in hoc q̄ se nō filiam vel sponsam: sed ancillā nominauit dicens. Ancilla xp̄i sum. Filia quidē dicit nobilitatem: sponsa equalitatē: ancilla vero humilitatem. Ipsa igitur de se prospere nolebat ea que videbantur esse sublimitatis vel equalitatis: sed humilitatis. Sexta fuit perseuerantie firmitas. Unde ait. Nunq̄ volūtātē meā ad cōsensum tuum poteris reuocare. Licet enim triplex meritorium passa fuerit: tñ constanter perseuerauit. Unus habuit in carne per sanguinis effusionē. Exod. iij. Sponsus sanguinū tu mihi es. Aliud in mente propter pauperum cōpassionē. Grego. Qui cōpassionem exhibet in aliena necessitate crucez portat in mente. Tertium in carne et mente per carnis mortificationē. ps. Propter te mortificamur tota die. Septima est corporis imobilitas: quia tanto pondere eam fixit spūs sanctus. vt nullo modo moueri posset. Ipsa enim fuit leuis et grauis. leuis quia inuincibilis a pōdere peccatorū.

expedita ab onere terrenorum. et plena plumis virtutum. Heb. xij. Deponetes oem pondus. scilicet terrenorum et circumstantias nos pctm p patientiam curramus. scilicet pennis virtutum. fuit autem grauis snie ponderosa: non tm in corpore p immobilitatem: sed etiam in corde p sensus maturitatez. Sap. iij. Cam sunt sensus hois et p gre stabilitate. Heb. xij. Optimu est gra stabilire cor. In ore p sermones ponderositate. Eccl. xxi. Verba sapientu statera ponderabunt. In corpe p mox grauitate ad Titu. ij. In oibus teipm prebe exēplū in doctrina: in integritate: i grauitate: i ope p p̄tinitate. Eccl. xxvij. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol.

¶ Sermo. v. De eodem sermo. iij.

Lucerna splendens sup candelabru sanctu et species speciei. scz mulieris super etate stabilem. Eccl. xxvj. Per lucernaz a luce dictaz intelligit seta lucia a luce silt noiata. De q̄ in v̄bis p̄missis quat tuoz dñr. p̄rio q̄ fuit luminosa cu d̄r. Lucerna splēdēs. fuit aut luminosa quadruplicit. p̄rio a superiori p diuine gre refulgentiam: Job. xxvj. Qñ splendebat lucerna sup caput meū. Et ab inferiori p virginalē mūdiciam. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta gñatio. cum claritate vñ dixit ei agatha soror mea lucia virgo deo deuota. In hoc q̄ fuit deuota habuit lucē supiorē. In hoc q̄ virgo habuit lucē inferiorē. Scds ab interiori p mundā p̄sciaz ij. Cor. iij. Deus q̄ dixit de tenebris lucem splendescere illuxit in cordib⁹ v̄ris. Et ab exteriori p cōuersionē honestā. Math. v. Sic luceat lux v̄ra corā hoibus vt videant opera vestra bona et. ppter hoc ipa v̄cauit se templū. qd̄ qdē erat interius fulgidū et exterius ornatus. Tertio a posteriori dei beneficia rememorādo. Et ab anteriori futura precauendo: et presentia n̄dinādo. Deut. xxxij. Utinā saperent. scilicet p̄terita recogitando. et intelligerent scz presentia ordinādo ac nouissima. p̄derēt scz futura precauēdo. Sic beata lucia dei beneficia recogitauit qñ dixit. Non sunt ista malicia sed b̄ficia dei. presentia ordinauit qñ diuitias suas pauperib⁹ dedit futura preuidit: qñ pacē ecclesie reddidit nūciauit Quarto a dextris q̄ inter p̄spera seruauit temperantiā. Prouer. xij. Est paup̄ cū in multis diuitijs sit et a sinistris: q̄ inter aduersa habuit patiētiā. vñ d̄r de ea. In tua patiētia possedisti aīam tuā. Scdo fuit famosa. quod notat cū dicit. Sup candelabru sc̄m. fuit aut famosa ex omnibus causis ex q̄b⁹ aliquis famosus efficit. Efficit autez aliquis famosus multiplici rōne. p̄rio propter sapiāz q̄ papa

rui in r̄sis. Luc. xxi. Ego dabo vobis os et sapientiā et. Scdo ppter potentiā que apparuit in miraculis. Math. x. Dedit eis potentiam spirituu immundoz et vt curarent oem languorē et infirmitatē. Tertio ppter sc̄tātem q̄ apparuit in exēplis. Dedit em̄ exēplū pietatis ad parētes: largitatis ad paupes: charitatis ad oēs. Judich. viij. hec erat oib⁹ famosissima: q̄ timebat deuz valde. Quarto propter pulchritudinē que apparuit in decore puritatis mentis. scilicet et corporis. Hester. vi. Erat hester famosa valde et incredibili pulchritudine oīum oculis admirabilis videbatur. Quinto ppter fortitudinē que apparuit in tormentis. Prouer. vlti. Mulierē fortez q̄ inueniet. Tertio fuit speciosa: cum d̄r spēs faciei. Scdm̄ autē Augu. de tri. f. facies est pulchra qñ est dimensa pariliter: affecta hilariter et colorata luculēter. f. facies igit aīe tunc est pulchra: qñ est dimensa pariliter: quā dimensionē parilē faciūt: fides: spes: charitas: et bona operatio: que fm̄ Greg. sunt equalia: q̄ q̄tum q̄s credit tm̄ speret et. Beata igit lucia habuit spem: q̄ de auxilio beate agathe cōfidit: habuit fidē: q̄ matrez sanauit. habuit charitatē: q̄ propter xp̄i charitates morti se tradidit. habuit bonaz operationē: quia bona sua pauperib⁹ dedit. Scdo fuit affecta hilariter. ij. Cor. ix. Hilarē datorē diligit deus. Gaudebat em̄ deus seruata virginitate. Uñ dicitur de thesauro virginitatis. Math. xij. p̄re gaudio illius vadit et. De conscientie puritate. ij. Cor. i. Gloria nostra hec est testimoniu cōscie nostre. De penaz acerbitate. Ro. v. Sepe gaudētes in tribulatione patientes. De glorie securitate. ibidē. Gloriamur in spe glorie filioz dei. fuit etiam colorata luculēter. habuit em̄ candorē puritatis: ruborem charitatis: et mille alios colores multiplicis virtutis. Cant. i. Dilectus meus cādīdus et rubicūdus et. Quarto fuit virtuosa: qd̄ notatur cum d̄r. Super etate stabilē. Etas stabilis nō est inuēta q̄ tēdit ad p̄fectionē. nec senectus: q̄ deficit manifeste. Sed est etas virilis: quia tunc natura stat. Beata ergo lucia licet habuit etatem iuuenilē in corpore. habuit tm̄ stabilitatem virilē in mente: q̄ vinci non potuit nec matris mouit. Mat. x. Qui amat patrem et matrem plus q̄ me et. nec sponsi blandicijs Hester. i. Paruipendent vxores imperia maritorum. nec irrogatis opprobrijs quando iudex dixit patrimoniu tuum cum corruptoribus expendisti: nec illatis minis quando dicit. Ego faciā te duci ad lupanar: nec adhibitis supplicijs: nec appositis violētijs: ideo columna immobilis est vocata.

De sancto thoma sermo primus.

V sapiens architectus fundamentum posuit. i. Cor. iij. perfecta domus est quoniam est firma et pulchra. tale domus thomas missus ad regem indiarum fabricavit. scilicet firmam: quod notat cum dicitur fundamentum posuit. Secundo pulchram cum dicitur ut sapiens architectus. Sapiens enim est pulchra opera facere. Et quia incipit a se: ideo domum anime sue tale fecit. Primum firmam quia supra firmam petram in passis fundavit. Mat. vij. Qui edificavit domum suam supra petram et descendit pluvia etc. Thomas enim passus est tentationem a diabolo suggerente hoc tempore dominice passionis quoniam et ceteri corruerunt: tunc habuit ventum qui ab aere venit passus est dubitationem a deo permittente. et tunc habuit pluviam qui de celo descendit. passus est afflictionem a tyranno seculi. et tunc habuit flumen quod per terram vadit. sed quia fundatus est supra firmam petram corruere non poterat. nec a vetero diaboli tentationis. quia postmodum resurrexit. nec a pluvia divine adversionis quia per totum in fide confirmatus fuit nec a flumine tyrannice persecutionis. quia omnia constantiter sustinuit tormenta. Secundo fecit domum anime sue pulchram. Est autem domus pulchra secundum Augustinum de trinitate. quoniam est pariter membris disposita ampla et lucida. Membra anime sunt virtutes anime quas beatus thomas apostolus in domo spirituali ponendas docuit. Nam duodecim gradus virtutum opere predicaret inter cetera monuit ut penitentiam agerent. quod spectat ad iusticiam ut dei voluntatem inquererent quod spectat ad prudentiam ut gula vitium temperarent quod spectat ad temperantiam. ut in bonis operibus perseverarent quod spectat ad fortitudinem. Istas autem virtutes quas docuit in domo sua sicut posuit. Et ideo ornavit eam et pulchram fecit. prudentiam enim ipsam ornavit ab anteriori ut caueret de futuris. Iusticiam a posteriori ut satisfaceret de preteritis. Temperantiam a dextris. ne elevarer per speris. Et fortitudo a sinistris. ne succumberet in adversis. Secundo domus anime sue fuit pulchra quia fuit ampla. Oportuit enim quia valde ampla esset triplici de causa. Primum quia habebat recipere infinitum. iij. Reg. vij. Si enim celum et celi celorum te cape non possunt quanto magis domus hec quam edificavi. Secundo quia habebat recipere charitatis preceptum quod est valde latum ps. Latum mandatum tuum nimis. Ephe. iij. In charitate radicati et fundati ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis qui sunt longitudo etc. Tertio quia habebat recipere statum omnium et merita singulorum. scilicet afflictos ad compatendum. iij. Cor. xj. Quis infirmatur et ego non infirmor etc. Consolatos ad congratulandum. phil. j. Testis est mihi de quo cum

piam vos omnes in visceribus iesu christi. Ro. xij. Gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus. Verba singulorum ad participandum. ps. Participem me fac deo omnium timentem etc. Tertio domus anime sue fuit lucida. habuit enim lucem divine gratie sapientie et conversationis honeste. Iohannes spiritus sanctus apparuit sibi et apostolis in specie ignis et lingue: ad innuendum quod dabat eis ignem inflammantem per gratiam. Lucem radiantem per conversationem honestam. Et linguam disertam fatentem per sapientiam.

De eodem. Sermo secundus.

Dedit abyssus vocem suam altitudo manus suas levavit. Abachuc. iij. In his verbis notatur duo. Primum est dubitatio discipuli: cum dicit. Dedit abyssus vocem suam. Secundum est pietas magistri cum subdit. Altitudo manus suas levavit. Circa primum notandum quod thomas qui interpretatur abyssus quatuor voces dedit. Prima fuit vox fiducia et familiaris: cum dicit. Joh. xij. Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus via scire: hoc enim secundum Chrysostomum. Ex multa dilectione dixit: quia ipsum sequi semper cupiebat. dicit autem Augustinus in libro de sermone domini in monte quod ad ambulandum tres requirunt. primum est ut homo sanos pedes habeat. Secundum ut viam invenire sciat. Tertium ut locum apertum inveniat. Veritas autem thomas post christum ire desiderans tamen duo scire petit. scilicet viam et terminum vie cuius dicit. Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus via scire. pedes autem sanos habere non petebat quia hos se habere credebat sed in hoc deceptus erat. sicut et petrus deceptus fuit qui pedes sanos habere se credidit. cum ait Joh. xij. Quare non possis te sequi modo. Si igitur post christum ire cupimus: oportet ut pedes sanos habeamus et intellectum per fidem et affectum per charitatem. hebre. xij. Gressus rectos facite pedibus vestris etc. Oportet ergo ut viam sciamus vel inveniamus que sunt bona opera et dei mandata. ps. Viam mandatorum tuorum cucurri etc. Janua autem semper est aperta. que sunt christi vulnera et eius pietatis viscera. ps. Januas celi aperit. Secunda est vox constantie et probitatis cum dicit. Joh. xi. Eamus et nos moriamur cum illo non dixit. Fugiamus cum eo: quia christus mortem non fugiebat nec expectemus cum eo: quia christus mortem non expectabat: sed dixit eamus cum eo: quia christus sponte ad mortem ibat. Esa. liij. Oblatus est: quia ipse voluit: nec dixit Eatis vos: sed eamus nos: quia sic voluit esse socius in adversis: qui fuerat in prosperis. Legitur de cesare quod nusquam dixit militibus. Ite illuc sed venite. Dicebat enim quod labor cum duce pariter minor videtur esse militibus. Nec dixit moriamur illam: quia hoc nullius fuisset utilitatis cum ianua non esset

aperta: nec post eum quod vivere post eum non reprobatur vita: sed morte. Sed dixit moriamur cum eo. Sciebat enim quod beatus esset ille qui cum eo moreretur. sicut patet in latrone. Tertia fuit vox incredulitatis cum dixit. Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum etc. quod ei ab aliorum congregata ideo recessit: id est incredulitate incurrit et christum videre non meruit. Quattuor enim mala incurrit quod a congregatione recedit. Primum est quod spiritus sanctus non vivificat. Alia enim non vivificat membra separata: sed iuncta. Secundum est quod a diabolo citius superatur. Nam secundum Gregorium coluba ab agmine separata ab accipitre rapitur. cunis a grege divisa cito a lupo devoratur. Diabolus enim semper desiderat singulare certamen quod significatum est. i. Reg. xvij. in golia. Tertium est quod a gratia dei vento temptationis extinguitur. Una enim candela cito a vento extinguitur. non sic multe coniuncte. Quartum est quod citius adversitatibus fragitur. Una enim virga cito fragitur non sicut multe simul ligate. Quarta fuit vox multe fidelitatis cum dixit. Dominus meus et deus meus. Thomas enim concepit magnam timorem: honorem: et amorem. Timorem ex quo videbat vivum quem credebat mortuum. In verbo timoris ponit dicens dominus. honorem ex eo quod ipsum videbat scire absentia ut presentia. occulta ut manifesta tanquam deum. In verbum honorationis et adorationis ponit dicens. et deus. Amorem ex eo quod videbat ipsum propter se solus revocandum venisse. In verbo amoris ponit dicens. meus. Secundo ponit pietas magistri: cum dixit. Altitudo levavit manus suas. Nam levavit deus quadruplicem manum ad quadruplicem Thomae apti vocem. Primo vocem familiaritatis levavit manum sue sapientie: cum profundum mysterium exposuit dicens. Ego sum via veritas et vita. Ipse enim est via per quam imus. veritas qua ducemur imus. et vita ad quam vivimus. Secundo ad vocem constantie perbitatis levavit manum potentie: quod lazarus resuscitavit. Magna potentia resuscitare mortuum. maior quadriduanum. maxima fetidum. Est autem mortuus qui mortaliter peccat. quadriduanus qui sepe iterat fetidus qui perseverat. Tertio ad vocem incredulitatis levavit manum misericordie. cuius dixit. Infer digitum tuum huc etc. Magna misericordia: quod certificavit eum per auditum: quoniam ei locutus fuit. per visum et tactum. i. Jo. i. Quod audivimus et quod vidimus etc. Quarto ad vocem fidelitatis levavit manum finalis misericordie cum dixit. Quia vidisti me credidisti etc. Ubi notandum quod non quelibet fides facit hominem beatum: sed fides recta quam non habent heretici. i. Thim. iij. Discedet quidam a fide etc. perfecta quam non habent mali christiani. Jaco. ij. Fides sine operibus mortua est. Veritate innixa quam non habent curiosi. i. Corin. i. Judei signa petunt. Fortis et firma: quam non habent

instabiles et inquieti. Luc. viij. Ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt.

De eodem. Sermo tertius.

Ego sum via veritas

et vita. Joh. xij. Ista responsionem dedit christus ad interrogationem Thome quoniam dixit ei. Domine nescimus quo vadis etc. Potest tamen hoc sibi provenire ex eo quod iuit ad christum per viam fidei. veritatem operis: et vitam charitatis. Fides autem dicitur via. iuxta illud Esa. xxx. Hec est via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram declinabitis. Et autem fides fuit in triplici statu. Primo in statu dubitationis: cum dixit. Nisi videro etc. Et inde vocatur didimus propter dubium cor in fide. Secundo fuit in statu confirmationis cum dixit. Dominus meus et deus meus: et inde dicitur Thomas. i. abyssus quod tunc secundum Bedam altitudinem divine virtutis: fide certa penetravit. Tertio fuit in statu consummationis in quo modo est. et inde dicitur Thomas. quasi totus meus in deo scilicet amore et contemplatione. In primo ergo statu fuit inde dubius. In secundo in fide firmus. In tertio eorum qui temptantur adiutor potentissimus. Potest enim modo nos iuvare: quod in dei potentias introductus scit quod temptationem fuit expertus. Eccl. xxij. Qui non est tentatus quod fecit: ille debet velle: quod est deo misericordiam consecutus ut sibi dicatur. Mat. xvij. Nonne ergo oportuit et te misereri censerui tui sicut et ego tui miserus sum. Secundo iuit ad deum per veritatem bonorum operum. Et ista sunt tria. Prima sunt opera pietatis et misericordie. De quibus dicitur ad Gal. vj. Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes. Ista opera thomas habuit qui totum thesaurum regis indie pauperibus dispensavit ex dei providentia. Et ista opera hominem sanctum faciunt et ostendunt. Alia sunt opera virtutis et gratie sicut fides spes et ceterae virtutes. Joh. vj. Hoc est opus dei ut credatis in eum quem misit ille. Ista thomas habuit qui xij gradus virtutum distinxit. Et ista hominem sanctum faciunt sed non ostendunt. Quia sicut dicitur Job. xij. Deridet iusti simplicitas etc. Alia sunt opera admirationis et glorie: sicut sunt miracula. Ista thomas habuit: quia multa miracula fecit. et ista secundum Gregorium hominem sanctum non faciunt sed ostendunt. Tertio ad deum iuit per vitam charitatis: sicut enim dicitur. i. Corin. xij. Caritas est vita omnium verborum. unde dicitur Si linguis hominum loquar etc. omnium scientiarum. unde sequitur. Et si habuero prophetiam omnium virtutum. unde sequitur. Et si habuero omnem fidem omnium operum. unde sequitur. Et si distribuero in cibos pauperum etc. omnium passionum. unde sequitur. Et si tradidero corpus meum ita ut ardeam etc.

Ista vita eius caritatis thomas habuit: quod patet per tria signa. Primum est quod pro christo morti desideravit: cum dixit Joh. xi. Eamus et nos et moriamur cum eo. Scintille enim exterioris feruoris indicabant ignem interioris amoris. Secundum est: quod multa tormenta pro ipso sustinuit. Cant. viij. Aque multe non potuerunt extinguerre charitatem. Tercium est ex eo quod oculos carnos erectos ad celum habuit ubi est enim amator cordis. ibi est et oculus corporis. Mat. vi. Ubi est thesaurus tuus: ibi est et cor tuum. Habebat enim in celo triplicem thesaurum. scilicet deum. Numeri. xx. Aperis cisternam thesaurum tuum fontem aque vive. Merita suorum operum. Mat. vi. Thesaurisate autem vobis thesauros in celo. Et celestium premium. Mat. xij. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro. Thesaurus enim glorie non abscondito est in agro mansuetudinis eterne.

De eodem. Sermo quartus.

Ubi manet in me et ego in eo: hic fert fructum multum. Joh. xv. Sanctus thomas mansit in christo per veram fidem: christus mansit in eo per continuam protectionem. Et ideo thomas multum fructum attulit per predicationem. Circa primum notandum quod thomas in christo mansit tripliciter. Primo per fidem integram quod autem fidem integram habuit non tamen patet ex sua confessione qua dixit. dominus meus et deus meus sed etiam ex quattuor. scilicet ex eo quod christus eius fidem approbavit: cum dicit. Quia vidisti me et credidisti etc. Aliud quidem vidit et aliud credidit hominem vidit et deum confessus est. Secundo patet ex eo quod secundum Chrysostomum magos baptisavit. Ex quo patet quantum in fide excellentiam habuit. qui primitias fidei gentium baptisare meruit. Tertio patet ex eo quod in ciuitate sua edissa ubi corpus suum quiescit nullum hereticum vel infidelium viuere permittit. Ex quo patet quantum sit defensor fidei qui nullum iuxta se infidelium viuere permittit. Quarto patet ex eo quod qui non potest errare suam fidem imitari petit sicut in oratione continetiam. Secundo mansit in christo per obedientiam perfectam. Obediuit enim sibi totaliter: velociter et perseueranter. Totaliter quidem quod de se nihil sibi retinuit. sed enim prius dixerit. Domine quo vis mitte me propter ad indos. tamen hoc correxit postea dicens. Deus meus es tu et ego seruus tuus: fiat voluntas tua. In hoc enim imitatus est magistrum suum qui ait Mat. xxvj. Pater si possibile est transeat a me calix iste etc. Obediuit velociter: quod mox in india est perfectus. Ver. verus obediens mandatum non procrastinat: sed parat aures auditui: pedes itineri: manus operi: et se totum intra se colligit. ut mandatum pagat

imperantis. Obediuit perseueranter: quia usque ad mortem exemplo christi. de quo dicitur ad phil. ij. factus est obediens usque ad mortem. Tertio mansit in christo per charitatem sinceram. quod enim hac charitatem habuit patet per tria signa. Primum est: quod fuit contemptor terrenorum: quod omnia que rex india sibi tribuit erogauit pauperibus: nec aliquod terrenum ab eo accipere voluit. Chrysostomus. Vere non habet super terram quod amet: qui donum celeste in veritate gustauerit. Secundum est quod fuit contemplator celestium cuius signum est: quia in nuptiis non manducabat sed oculos in celum erectos habebat. Mat. vi. Ubi est enim thesaurus tuus. ibi est et cor tuum. Tertium: quod erat auditor audis diuinorum: sicut patet in puella hebreas: quam dei laudem sepe repetere satagebat. Iudicium enim amoris est loqui libere et audire de amato. Joh. viij. Qui ex deo est: verba dei audit. Secundo christus in eo mansit per continuam protectionem: quod patet per tria signa. Primum est magna puritas. christus enim non manet nisi in corde puro. Thomas autem intantum puritatem dilexit. quam ipsam castitatem vocat turrim: fontem: et dei ministrum. Turrim propter suam excellentiam: quia sicut turris transcendit domum: sic virginitas matrimonium. Hieronimus. Sicut poma ex arbore: frumentum ex stipula: aurum ex terra. ita virginitas ex nuptiis nascitur. Vocat eam fontem propter fecunditatem. Idem nuptie replent terras: virginitas paradysum. Vocat eam dei ministrum: quia virgines deo assistunt. Apoc. xij. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. Secundum signum est magna potestas quam habuit in miraculis faciendis: quia multos sanauit: quibusdam dando medicinam purgatiuam sicut regi india: ex pluribus alijs quos a peccatis purgauit: quibusdam medicinam melioratiuam: sicut illis quos ad virginitatem induxit: quibusdam dan medicinam conseruatiuam: sicut illis quos ad dandum elemosynam. puocauit. Et lemoyna enim gratiaz dei conseruat: iuxta illud Eccl. xxix. gratiam hominis quasi pupillam conseruabit: quibusdam medicinam preseruatiuam. sicut illis quos ad audiendum verbum dei induxit. Verbum enim dei a casu preseruatur: iuxta illud ps. In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccet tibi. Tertium signum est magna firmitas quam habuit in tormentis. Sed omnia ista tormenta que sustinuit christus sibi in gloriam committauit. Nam a percutiente maxillas accepit iniuriam ultionem. incarceratus a rege recepit honorificam liberationem: super laminas adustus accepit fontis emanationem. in fornacem proiectus accepit rois refrigerationem. laceis perfortus accepit felicem coronationem. Tertio multum fructum attulit: quia multos conuertit

et cōuersos nutriuit. verbo: exēplo: et corpali subsidio. Verbo quōdē quod sollicitē p̄dicauit assimilādo h̄bū dei collirio: emplastro: potioni: et cibo: sicut in legēda ptz. Nā quosdā ad fidē illumināuit. istis apponebat colliriū. Quosdā a tumore superbie frāgebat istis apponebat emplastrū. Quosdā ad p̄fessionē inducebat: istis dabat potionē. Quosdā em̄ timidos cōfortabat: istis dabat cibū. Sc̄do cōuertebat et nutrebat exēplo: fuit etiā sibi parc̄. vñ etiā in nuptijs abstinebat: fuit paupib⁹ pi⁹ quod eis oīa erogabat: fuit deo fidelis et deuot⁹. vñ dixit dñs abane nūcio regis. Habeo seruū fidelē quod oīm laborū mihi mercedē apportat. Tertio nutrebat tpali subsidio: quod thesaurum de quo palaciū facere debebat paupib⁹ erogabat. In hoc p̄uidit sibi: regi: et paupib⁹. Sibi: quod premiū et laudē promeruit. ps. Disp̄sit dedit pauperib⁹. Regi. quod palaciū in celo fabricauit. pauperib⁹. quod eos in sua penuria iuuuit ps. Et adiuuit pauperem de inopsa et c.

In vigilia natiuitatis dñi. Sermo prim⁹.

Ubi venit plenitudo tēporis misit de⁹ filiū suū sup. in mundū ad Gal. iij. Circa aduentum saluatoris in mundū tria hoc de terminant. Primū est t̄pis oportunitas: cui⁹ dicit. Ubi venit plenitudo tēporis. Sc̄d⁹ est nascētis sublimitas cū subdit: misit de⁹ filiū suū. Tertiu⁹ est loci cōgruitas: quod notat in h̄bo subintellecto. s. in mundū. Ista tria p̄ ordinē s̄c̄r̄ in leta annūciatiōe notant quod nō est lecta in kalēdario. Anno inquit cesaris augusti. xlvj. hebdomada iuxta danielē p̄phaz xlvj. olimpiade autē centesima nonagesima tertia. Ecce t̄pis oportunitas. iesus christus filius dei. Ecce nascētis sublimitas. In bethleem nascit. Ecce loci cōgruitas. Circa p̄mū notandū quod ipsa t̄pis oportunitas dei minā f̄m morez Romanoz. Grecoz. et Iudeoz. quod em̄ dicit. Anno cesaris augusti. xlvj. est mos romanoz. Quod sequit: hebdomada autē et c. est mos iudeoz. Quod subinfert. olimpiade autē centesima et c. est mos grecoz. Ex his tribus respōdēt ista tria verba que sequunt̄ Iesus x̄p̄s filius dei. Nam iesus est hebreum. x̄p̄s est nomen grecum. filius dei romanū. Apud romanos autē erat iperialis potētia. Apud iudeos sacerdotiū et p̄phetia. Apud grecos vero sapientia. Per istam ergo triplicē determinationē datur intelligi quod iste puer qui nascitur est rex et imperator celi: sicut angelus testatur dicens. Luc. i. Regnabit in domo iacob in eternum et c. Est p̄pheta et sacerdos generis humani ps. Tu es sacerdos in eternū et c. Johan. vj. Hic est vere p̄pheta et c. Est sa-

piencia dei. s. Coz. s. Qui fact⁹ est nobis sapiētia a deo et c. Circa sc̄d̄m sc̄z nascētis sublimitatem. notandū quod hō tria incōmoda incurerat. Erat em̄ inimicus deo: vulnerat⁹ a pctō. et exclusus a regno. Cōtra ista tria ponunt̄ tria in dicta annūciatiōe: cui⁹ dicit Iesus x̄p̄s fili⁹ dei. Vñ dicit Ber. Ecce dñs venit cū salute: venit cum vnguentis: venit cum glia. neq̄ em̄ sine salute iesus: nec x̄p̄s sine vnctione. neq̄ sine gloriā venit filius dei. Quod igit̄ homo inimicus erat deo attulit nobis salutē: quod notat̄ in hoc quod dicit. iesus. i. saluator. Ipse em̄ saluauit nos quod nos patri recōciliauit. Rom. vj. Cum em̄ inimici essem⁹ recōciliati sumus deo per mortē filij eius. De ista recōciliatiōe sic dicit Aug. in lib. cōtra hereses in persona x̄pi. Cū esses inimicus patri meo recōciliauit te per me. Cui⁹ inter siluas et mōtes et rates quesui te: humeris meis portauit te: p̄ri meo reddidi te: laboraui: sudauit: caput meum spinis opposui: manus meas clauis obieci: lancea latus meū aperuit. tot non dicā ieiunij: sed asperitatibus laceratus sum. sanguinez meū fudi: aiām meā posui vt cōiungerē mihi te: et tu diuideris a me. Sc̄d̄m incōmodū: quod homo erat vulnerat⁹ a pctō. Cōtra hoc attulit vnctionē: quod notat̄ hic in hoc quod dicit x̄p̄s: qui interpretat̄ vnctus. ps. Unxit te de⁹ tu⁹. De ista autē vnctiōe nobis effudit: iuxta illud prophete. Sicut vnguentū in capite quod descendit in barbā et c. per caput intelligit̄ x̄p̄s qui sine mēsurā vnctiōe spiritus sancti fuit punctus. Joh. iij. Non ad mēsurā dat deus spiritum. s. x̄po. per barbā intelligunt̄ prelati quod debent esse viriles ad vicia vlciscēda. per vestimentū intelligunt̄ contēplatiui: qui sunt ornamentū ecclesie. per orā vestimētū intelliguntur actiui: qui sunt terrenis dediti. Unguentum ergo sacre vnctiōis fuit in capite x̄pi p̄ plenissimā redēptionē: inde fuit in barbā. i. in prelatos vt sint flexibiles ad cōpassiōē. iij. Reg. xx. Reges israel clementes sunt. inde in vestimentū. i. in contēplatiuos: vt sint odoriferi per deuotionē. Cant. iij. Odoz vnguentozum tuozum super oīa aromata. inde in orā vestimenti. i. in actiuos vt sint vnibiles p̄ fraternam dilectionē. ps. Ecce quod bonū et quod iocū dum habitare fratres in vinum et c. Tertium incōmodum est: quod erat exclusus a regno: idō attulit nobis gloriā: quod notat̄ cum dicit. fili⁹ dei. Nam f̄m Ber. ad eugenū. x̄p̄s triplici iure regnū possidet. s. iure creationis: redemptionis: et dono patris. Primū ius totaliter nobis tribuit: quia non creauit propter se: sed propter nos. Math. xxv. Possidete paratum vobis regnum a constitutiōe mundi. Sc̄d̄m ius nobis tribuit: quia nō est passus propter

De vigilia natiuitate domini

se sed ppter nos. Joh. xij. Moriturus erat pro gente et non tamen pro genere etc. Tertium ius nobis coiccat. Fecit quoniam nos fratres suos. et ideo coheredes suos. Rom. viij. Si autem filij et heredes: heredes quidem dei coheredes autem christi. Tertio ponit loci congruitas: cum dicitur in leta annunciatione. In bethleem iude nascitur. Circa quod notandum quod secundum Bern. triplici morbo laborabat genus humanum. scilicet in natiuitate vita: et morte. Quia natiuitas erat immunda vita laboriosa: mors periculosa. Contra primum christus nascitur: ut per suam natiuitatem mundum nostrum immunda purgaret Job. xliij. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine etc. Leo papa. Redit in honorem suum ab antiquis contagijs purgata natura. mors morte destruit. natiuitas natiuitate reparatur. quoniam simul redemptio aufert seruitutem et generatio mutat originem. et fides iustificat peccatorem. Contra secundum nascitur in bethleem que interpretatur domus panis. Quia enim vita laboriosa erat: ideo homo sepe deficiebat. Sed natus est panis qui hominem confortat. Joh. vi. Ego sum panis viuus etc. ps. panis cor hominis confirmat. Contra tertium natus est in bethleem iude que interpretatur consuetudo. Quia enim mors periculosa erat ideo homo deus laudare non poterat. ps. Non mortui laudabunt te domine. sed per christi natiuitatem erat viuificandus. et sic ad laudandum dignus fuerit: ut possit dicere cum propheta. Nos qui viuimus benedicimus domino.

¶ Sermo. xvij. De eodem sermo. ij.

Audierunt quod visitasset

dominus filios israel: et quod respexisset afflictionem eorum: et prout adorauerunt. Exo. iij. In his premissis tria notantur. primum est nostra deuota auditio: cum dicitur. Audierunt etc. Ista auditio est quam modo legi audiui. ihesus christus filius dei in bethleem iude nascitur. natus est enim ut saluaret perditos: ideo venit iesus portans salutem. ps. Deus autem rex ante secula operatur est salutem in medio terre id est in humana carne. caro ei christi non dicitur terra sed medium terre. Natura quidem nostra habuit duplicem eternitatem: unam qua fuit sub innocentia: aliam qua modo est sub miseria. christus ergo assumpsit naturam nostram cum innocentia et quantum ad hoc participauit cum prima extremitate: et assumpsit cum miseria. id est cum penalitate: et quantum ad hoc participauit cum secunda. Secundo natus est ut sanaret egrotos. et ideo vocatur christus portans unguenta. fuit enim unguenta ex speciebus aromaticis et herbis virtuosis aliquo liquore infuso. Species aromatica est eius diuinitas preciosa et herba virtuosa est eius caro incorrupta: quia sicut dicitur. Esa. Ois caro fenulum. Liqueor infusus est eius

tanguis preciosus. Ex his tribus confectum est unguentum quod omnes sanat egrotum. Eccl. xxxviii. Unguentarius proficiet unguenta sanitatis. Tertio natus est ut reduceret exules et peregrinos et ideo venit filius dei portans secum regnum. Esa. ix. factus est principatus super humerum eius. Iste principatus est dignitas regalis quam portauit ut nos reges faceret: vel est onus peccatorum quod portauit ut nos alleuiaret. Esa. liij. Vere languores nostros ipse tulit. Uel est crux quam ipse suis humeribus portauit: ut nos tanquam ad vexillum colligeret. Esa. xi. Leuabit dominus signum et in nationes etc. Secundo ponit dei viscerosa compassio cum dicitur. Et respexit afflictionem eorum. Circa quod notandum quod sicut dixit Beda homini ex peccato quattuor fuerunt inflicta: scilicet ignorantia: concupiscentia: impotentia: et malitia. Sed deus oculo compassionis respiciens contra ista quattuor incommoda misit quattuor remedia. de quibus dicitur. i. Cor. i. Qui factus est nobis a deo sapientia: iustitia: sanctificatio: et redemptio. primum igitur incommodum erat ignorantia: quia per viam salutis incedere nesciebat. ps. Uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt: ideo indigebat doctore: ideo deus factus est sapientia docens nos viam duplicem. unam amplectendam et aliam fugiendam. Mat. viij. Lata porta et spacioua que ducit ad perditionem. Secundum incommodum erat impotentia: quia nullum bonum facere poterat per quod iustificari posset: quia sicut dicitur Esa. liij. Omnes iustitie nostre quasi panus menstruatae ideo indigebat iustificatio propter hoc factus est nobis iustitia. ad Rom. v. Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad deum per iesum christum. Tertium incommodum erat malitia. habebat enim voluntatem in malo obstinatam: et a diabolo ligatam: ideo indigebat redemptione. Et propter hoc factus est nobis redemptio. ps. Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi quando inter multos erat mecum. Et dicitur inter multos quoniam multi demones uenerunt ad faciendum istam cathenam. unus ponit suggestionem. alius ducit ad delectationem. alius ad consensum. alius ad opus. alius ad consuetudinem. Et ideo dicitur mecum quia homo sepe inuita diabolum. Quartum incommodum est concupiscentia: homo enim erat totus morbo infectus: et mala concupiscentia inflamatus: ideo indigebat sanctificatione. Et propter hoc factus est nobis sanctificatio. ad Ephes. v. Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam. Non enim debemus habere maculam in cogitatione: nec rugam in opere: nec aliquid huiusmodi in sermone: sed debemus esse gloriosi. scilicet in cogitatione: in sermone: et opere. Tertio ponit humilis et profunda oratio: cum dicitur. Et prout adorauerunt sic et modo adorauimus: quod fit

triplici de causa. primo vt xpm natū honorifi-
ce suscipiam⁹. Ipse enim nos a deo honorauit
quia fecit nos sibi similes: et hoc in creatione:
fecit nos fratres et hoc in redemptione faciet
coheredes et hoc in glorificatione. Et ideo me-
rito debemus ipsum honorare qui tam multi-
pliciter nos honorauit. Secundo vt sibi gra-
tias referamus. Modus referendi gratias
aliquando fit per solam vocis expressionem.
aliquando per manuum elevationem. aliquando
per genuflexionem. aliquando per totā corpo-
ris prostrationem sicut modo fecimus. Hoc
significatum est Gen. xviij. Ubi abraham au-
dita natiuitate futura. Isaac cecidit in facie
suarum et adorauit gratias scilicet referendo. Tertio
vt nos mortales recognoscamus ac si quilibet
dicat: ideo in terram in prosterno: quia mortales
me esse cognosco. Gen. iij. puluis es et in pul-
uerem reuerteris. i. fm Aug. puluis es ani-
matus cum non eras: et in puluerem reuerte-
ris inanimatus quod eras.

¶ Sermo. xix. De eodem sermo. iij.

CRAS egrediemini et do-
min⁹ erit vobiscū. Josaphat ergo et
iudas et oēs habitatores hierusalē
pni ceciderunt in terrā corā dño et
adorauerūt. ij. Para. xx. In verbis premis-
sibus tria tñguntur. prima ponitur nostra xpo cras
deo veniēti deuota obuiatio: cū dicitur Cras egre-
diemini. Egrediemur quidem cras supra nos
intra nos. et extra nos. Supra nos egredie-
mur aliquando per excessum rōnis. Act. xj. Uidi in
excessu mētismētis meevisionē. Aliquando per sub-
limitatē cōtēplationis. Job. xxxv. Suspice celū
et itnere ethera: quia altior te sit. p̄rio ergo cras
egrediemini supra vos per excessum rōnis: quia
illud misterium dñice natiuitatis excedit no-
strā rōnē: immo etiā angelicū intellectū. vnde
Johānes ait. Cuius nō sum dignus vt solū
corrigā calciamētū. In incarnatione quippe vt
dicit Greg. Venit ad nos diuinitas calciata.
Calciamentū autē mediāte corrigia pedi adiun-
gitur. Calciamentū igitur est caro xpi. Corri-
gia est eius aīa qua mediāte diuinitas iun-
cta est carni. In hoc quod dixit se nō sufficere co-
gnoscere mediū. i. aīam dat intelligere quod non
erat sufficiens cognoscere aliquod extremorum
scilicet nec diuinitatez eternā: nec carnez de vir-
gine genitā. Scdo egrediemur supra nos per
sublimitatez cōtēplationis: quia cōtēplationi tā-
te dignationis vacare debem⁹. Eccli. ij. Trā-
siui ad cōtēplādū sapiam. Cant. iij. Egredie-
mini filie syon: et hīde regē salomonē in dyade-
mate etc. et vocatur caro xpi dyadema: quia fuit
nobis cā victorie et corone. Vel dicitur dyadema:
quia ex omni parte fuit clausa. nec alicui yicio

vel tentationi fuit aperta. Vel dicitur dyadema:
quia sola figura circularis vna tñ linea claudis-
tū. Caro aliorū facta fuit duab⁹ lineis. i. ex
comixtione vtriusque parētis. Caro autē xpi
vna tñ linea fuit figurata: quia tñ ex carne vir-
ginis fuit formata. Scdo cras egrediemur.
vel potius ingrediemur intra nos. Et iste in-
gressus aliquando h̄z fieri per internaz meditatio-
nem. Gen. xxiiij. dicitur de Isaac egressus fuit in
agrum ad meditādū. Aliquando per suauē deuotio-
nez. Judic. iij. De forti egressus est dulcedo.
Sic et nos cras debemus egredi per internā
meditationē: quia tñ beneficiū semper medita-
ri debemus. Prover. xv. Mens iusti medita-
bitur sapiam. Deutero. vj. Meditaberis se-
dens in domo tua: et ambulās et dormiēs atqz
consurgens. Et ponit ibi triplex situs corporis
scilicet stare: sedere: et iacere. In itando totū cor-
pus laborat. per quod intelligitur labor actionis.
in iacendo totū corpus quiescit: per quod in-
telligitur quies cōtēplationis. In secūdo par-
tim quiescit et partim laborat: per quod intelli-
gitur vita composita ex vtraque. Vult ergo di-
cere quod istud beneficiū meditari dñit actiui et
cōtēplatiui et perfecti. Debemus etiā egre-
di siue ingredi per suauē deuotionem intra
nos. Unde cantat ecclesia. Hodie per totū
mūdū facti sunt melliflui celi. Et dicit celi plu-
raliter: quia factū est mellifluū celū materia-
le: quādo stellā magnā destinauit. Celū spiri-
tuale idest virgo beata: que dulcedinez para-
disi ptulit Eccli. ij. Breuis in volatilibus est
apis etc. Celū rōnale. i. magi et pastores qui tā-
ta sunt dulcedine affecti quod illi sua regna: et isti
suos greges relinquerunt. Celū intellectua-
le. i. angeli qui tanta suauitate sunt repleti quod
celum relinquerunt. et ad pueri cunabula cu-
currerunt. Celū supsubstantiale seu diuinū
quod deificum cōter appellatur. idest deus
pater qui hodie suaz dulcedinē ad nos misit
ps. Dedit eis māna ad māducandum. Ter-
tio egrediemur cras extra nos. Et iste egre-
sus aliquando habet fieri per extasim amoris.
Dionysius. Est autem extasim faciens diui-
nus amor non dimittēs sui ipsorum esse ama-
tores: sed amandorum. Aliquando per actio-
nem gratiarum et laudis. i. Timo. ij. Leuan-
tes puras manus etc. Isto autem duplici mo-
do cras extra nos egredi debemus: videlicet
per extasim amoris. Amor em̄ sicut dicit Dio-
nysius facit extasim in deo: quia nobis digna-
tur puidere. In angelo: quia nobis dignat̄ mi-
nistrare. In homine imperfecto qui per amo-
rem anime videtur deficere. sicut patet in pau-
lo qui dicit Unio ego iam: non ego etc. Sic et
hodie per amorem egressus est deus extra se
propter nimiam humiliationem. Item. ange-

De vigilia natiuitatis domini

lus propter nostram exultationē et virgo bea-
 ta propter nostram inauditam parturitionē.
 Debemus etiam egredi extra nos per gra-
 tiarū actionem et laudis: quod significatū est
 Exo. xv. Ubi dicitur quod maria sumpsit tympa-
 num et precinebat dicens. Cantemus dño et.
 Tympanum fit de coreo in ligno extenso et
 virga percusso. Per coreum intelligitur xpi.
 corpus: quod fuit albu in natiuitate. rub cum
 dum in cruce: et nigrum in morte. et fuit exten-
 su in ligno crucis. ps. Extēdes celū sicut pel-
 lem. et fuit percussum disciplina patris. Esa.
 liij. Propter scelus populi mei percussit eū. Ex
 ista percussione resonabat tymnitus pie que-
 stionis in auribus patris. amoris in auribus
 matris. doloris in auribus humani generis.
 Thren. i. O vos omnes quod trāsitis et. Et cha-
 ritatis in auribus hostis quādo dicebat. Pa-
 ter ignosce illis. Secundo ponitur penitentie
 xpi corporalis exhibitio. cum dicitur. Et dñs
 erit vobiscū. Dñs importat potestatem honore
 et timore. Hoc autē quod dicit vobiscū ecōtra-
 rio importat equalitatem. humilitatem et ami-
 cabilem amorem. Est ergo sensus ille. qui erat
 dñs per potestatem cras erit vobiscū per na-
 ture equalitatem. ps. ij. Nō confunditur eos vo-
 care fratres et. Ille qui erat dñs per honore
 et reuerentiā cras erit vobiscū per humilē presen-
 tiam ps. ij. Exinaniuit semetipsum et. Ille
 qui erat dñs per timorem cras erit vobiscū
 per amicabilem amorem. Augu. Ama amorem illi
 qui amore tui amoris descendit in vteru vir-
 ginis. et ibi amorem suum amor tuo copulauit.
 Humiliando se subleuando te coniugēdo na-
 turam sue eternitatis limo sue mortalitatis.
 Tertio ponitur nostra profunda humiliatio
 cū dicitur. Ceciderunt proni in terrā coram dño et
 adorauerunt. Est autē adoratio recognoscere
 in deo plenā dñationē. Et ista recognitio hz
 fieri corde. ore. corpore. et munere. Corde quat-
 tuor modis: scz fide vt in eū credamus tanq̄
 in summe verū. amore. vt ipsum diligam⁹ tanq̄
 summe bonū. timore. vt ipsuz⁹ metuamus tanq̄
 omnipotentem. spe. vt in ipsum speram⁹ tanq̄
 misericordem. Iste autē sunt quattuor species
 aromaticę que ponuntur in tymniamate. Pri-
 mam tñ speciem non hñt heretici siue hoies
 vani quod plus credūt fabulis quā verbis diuinis
 Scdam non habent auari qui plus diligunt
 nūmū quā deū. tertiā nō habent presumptuosi
 quartam non habēt desperati. Sed etiā fieri
 hec recognitio ore. vt scz ipsum laudemus. be-
 nedicemus. et adoremus. Habet etiā fieri cor-
 pore. s. inclinatione. genuflexione. et psratio-
 ne. Habet fieri munere. vt scilicet in signum
 diuinitatis atq; dominij oblationes et primi-
 tias sibi demus.

¶ Sermo. xx. De eodem sermo. iij.

Hec dies boni nunci est si-
 tacuerimus et noluerimus nūcia-
 re vsq; mane sceleris arguemur.
 iij. Reg. vij. Ex his vbiis hñt q; hec
 dies fit gratiosa: qz est dies boni nūci. Et est
 gaudio: qz nō debemus a laude tacere. Cū
 ca primū notādū est qz est duplex annūciatio.
 scz serpētis et angeli celestis. De prima dicit
 Gen. ij. Cur pcepit vobis deus et. De secun-
 da dicit Luc. ij. Ecce euāgelizo vobis gaudium
 et. In prima quattuor fuerūt. scz dubietas ex
 parte mulieris: cū dixit. Nec forte moriamur.
 falsitas ex parte serpētis. fatuitas ex parte
 hois. Et seueritas ex parte dei penā irrogā-
 tis. Et ista quattuor fecerūt illā diē esse diem
 mali nūci. Et quis illa quattuor tūc lincho-
 uerūt: tamen totū gen⁹ humanū postmodum
 occupauerūt. s. dubietas in spandis. falsitas
 in credēdis. falsitas in diligēdis. et seueritas
 in penis irrogādis. Scda est annūciatio an-
 geli celestis in q; quattuor ponunt. scz q; nat⁹
 est nobis saluator. nat⁹ ē xps. nat⁹ est dñs. nat⁹
 tus est panis: qz bethleez iuda. ita q; saluator
 attulit eternā salutē xps vnctionē. dñs legis
 tionē: et panis suauissimā refectionem. Et ista
 quattuor remedia sunt q; quattuor incōmoda
 supradicta: ppter que hec dies est boni nūci.
 Prius igit in hūano genere. erat dubietas in
 sperādis. Cōtra hoc venit nobis saluator por-
 tās eternā salutem. Esa. xxv. Urbs fortitudi-
 nis. nre syon saluator ponet in ea mur⁹ et ato-
 murale. Multū ergo sperare debem⁹: qz sal-
 uator fact⁹ ē fortitudo nra ex eo q; nos defen-
 dit. Mur⁹ noster igne⁹ videt: qz hostes psumit
 zach. ij. Ego ero mur⁹ in circuitu igneus. Et
 antemurale nostrū: qz ict⁹ passionis p nobis
 sustinuit. Scdo erat seueritas in penis irro-
 gādis. Cōtra illud venit xps afferēs vnctio-
 nē. ps. Unxit te de⁹ deus tuus oleo leticie p
 cōsortibus tuis. Oliz de⁹ erat dur⁹: sed modo
 est vnct⁹ et fact⁹ est māsuēt⁹ iō dicit. Unxit te de⁹
 deus tu⁹. Erat irat⁹: s; hodie factus est. letus
 et recōciliat⁹. iō subdit. Oleo leticie. Erat au-
 rus: qz vix volebat modicū grē sue elargiri s;
 hodie factus est largus: ideo subdit. pte con-
 sortibus tuis. Et iō de plenitudine eius non
 omnes accepim⁹. Tāta est inō abūdantia vn-
 guentorū: q; ea que erāt dura facta sunt mol-
 lia. Quattuor qdem olim erant dura et inflexi-
 bilia. scz celū vt aliquē reciperet. angelus vt
 scz hominē diligeret deus. vt hominē recon-
 ciliaret. et imors vt oēs absorberet. Sed ista
 sunt vncta et facta sunt inflexibilia. ps. Inclin-
 nauit celos et descendit: et caligo sub pedibus
 eius. Factum est eū flexibile celuz materialitatis

ut homines suscipiat. Intellectuale. id est angelus ut homines diligat. ipse deus descendit et homines reconciliavit. Caligo sub pedibus eius fuit quia mortem suppeditavit. Tertio erat fallitas in credendis. Contra hoc venit dominus afferens novam legem. *Esa. xxxij.* Dominus iudex noster. dominus legifer noster. dominus rex noster. ipse saluabit nos. Secundum autem dionysium ad perfectum dominum tria requiruntur: scilicet preeminencia, continentia, permanentia. Sed deus non videbatur dominum in mundo. nec constantem ad preeminencia. *Esa. lxxvi.* Facti sumus quasi in principio. cum non dominareris nostri. Nec constantem ad continentiam eiusdem. *xxvi.* Domine deus noster possiderunt nos. dominum absque te. Nec constantem ad permanentiam: quod videbatur a domino cecidisse. *Esaie. xix.* Tradam egyptum in manus dominorum crudelium. Sed hodie ipsum dominum recuperavit. *Luce. i.* Hic erit magnus: et filius altissimi vocabitur. Ecce preeminencia. Et dabit dominus illi sedem david patris eius et ecce continentia. Et regni eius non erit finis et ecce permanentia. Quarto erat fatuitas in sapientia in intelligendis. Contra hoc venit panis totius suavitatis. *Sap. xvj.* Panem de celo prestisti illis omne delectamentum in se habentem et unde catat ecclesia. Et est sumptum de *Johanne* et *Timos.* In illa die stillabunt montes dulcedinem et colles fluent lac et mel. Per lac intelligitur christi humanitas per mel divinitas per dulcedinem totus christus qui totus erat dulcis et suavis. Quidam autem delectantur circa ea que spectant ad humanitatem: isti fluunt lac. Quidam circa ea que spectant ad divinitatem: isti fluunt mel. Quidam circa totum christum: isti fluunt et distillant dulcedinem. Secundo hec dies est gaudiosa: ideo dicitur. Si tacuerimus. Non enim debemus tacere corde: sed annunciare ore. Corde quidem non debemus tacere: sed magnam exultationem habere. *Ephes. v.* Cantantes et psallentes in cordibus. *Phil. ij.* Gaudete in domino semper et cetera. Illud enim gaudium dicitur esse magnum quantum ad impermixtionem: ideo dicitur. Gaudete in domino. Quantum ad perpetuationem: ideo dicitur. Semper. Quantum ad intentionem: ideo dicitur. Iterum gaudete. Quantum ad ostensionem: ideo dicitur. Modestia vestra nota fit. Quantum ad extensionem ideo dicitur. Oibus hominibus. Debemus etiam annunciare: ore. verbo: et signo. Verbo. *ps.* In psalterio decacordo psallam tibi. Per psalterium decacordum intelligimus christum incarnatum: in quo fuerunt quatuordecim corde. id est vulnera quatuordecim ostendentes suam humanitatem. Et quatuordecim ostendentes maiestatem secundum naturam supernaturalem: gloria resurrectionis: maiestas ascensionis: missio spiritus sancti: et iudicialia precepta. Debemus etiam laudare signo. id est corpore prostratione: ut christo vel

etiam rependam quod totaliter se prostravit. et nihil sibi de se retinuit: nec proprium amorem. *Roma. v.* Et tamen christus sibi non contempsit. Nec proprium sensum. *Joh. vij.* Mea doctrina non est mea. Nec propria voluntatem retinuit. *Luce. xxij.* Non mea sed tua voluntas fiat. Nec propria operationem. *Joh. viij.* A me ipso facio nihil: sed nec propria sed communem conversationem *Baruth. ij.* Post hoc in terra visus est et cetera. Uade ergo et tu fac sicut: ut de te nihil retineas. nec amorem. *Joh. xij.* Qui amat animam suam et cetera. Nec proprium sensum. *Ro. x.* Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nec voluntatem *Math. xvj.* Si quis vult venire post me abneget semetipsum et cetera. Nec propria operationem. *Gal. vi.* Opemur bonum ad omnes. nec propria conversationem. *1. Pet. ij.* Conversationem vestram sicut gentes habentes bonam.

Sermo. xxi. De eodem sermo. v.

Mortet solē prevenire ad benedictionem. *Sap. xvj.* Ortum veri solis crastino celebrandum hodie dupliciter prevenimus. id est in choro: et in caplo. In choro autem triplex. prima preventio est: quod hec festivitas natiuitatis domine hodie in laudibus inchoat: quod est insolitum et singulare. Et hoc triplici de causa. prima est quod hec festivitas incepit a laudibus angelorum qui dixerunt. Gloria in altissimis deo cum pastoribus. De quibus dicitur. Reversi sunt pastores laudantes et glorificantes deum et cetera. Secunda est quod omnes creature ipsam laudant. vnde propheta inducit omnes creaturas ad laudandum christi adventum dicens. Letetur celi et exultet terra et cetera. Tertia ratio est: quod in ea est materia et ratio omnis laudis. Omnes enim cantica laudis ediderunt aut ediderunt propter immensum gaudium. ut illud. *1. Regum. ij.* Exultavit cor meum domino. Aut propter completum desiderium: ut illud *Luc. ij.* Nunc dimittis servum tuum domine. Aut propter receptum beneficium. ut illud *Exo. xv.* Cantemus domino gloriose et cetera. Et sicut fuit canticum zacharie et beate marie. Recte igitur hec festivitas ad laudibus inchoatur: quia hodie venit nostrum gaudium. *Esa. xxij.* Gaudete et laudate simul deserta hierusalem et cetera. Nostrum desiderium. *Aggei. ij.* Veniet desideratus cunctis gentibus. Et nostrum beneficium nobis datum. *Esa. ix.* Puer natus est nobis. Secunda preventio est quod festivitas crastina hodie nobis crebro pronunciat. Et facit ecclesia ad similitudinem alicuius civitatis regem aliquem expectantis. Venit enim vnus nuncius qui dicit quod rex quidem venit: sed adhuc multum longe est. Et alium nuncium mittite ecclesia in prima dominice ca de adventu. Aspiciens a longe et cetera. Sed quoniam audientes regem longe esse. ex hoc posset dubium

In natiuitate domini.

fari q̄ nimis tardaret: et ex hoc essent in aliq̄
merore: ideo mittit sc̄bz nunciū in sc̄ba dñica
dicēs sc̄z hierusalē cito veniet salus tua: qua
re merore consumeris etc. Deinde mittit ter
tius in tertia dñica: qui dicit q̄ iam apparet
persona regis dicens. Ecce apparebit dñs.
Jam apparet militia regis: cū subditur. Et
cū eo sanctoruz milia. Jam apparent vexilla
regis cum subditur. Habes in vestimento et
in femore suo scriptum etc. Tūc etiā mittit p̄
conem vt om̄s cōueniāt. et sint parati. Et hoc
in quarta dñica: cū dicit. Canite tuba in syō
vocate gentes etc. Quando aut̄ p̄stat q̄ crasti
no est v̄turus. tūc nō vnū: s̄z plures n̄cios
mittit. Un⁹ dicit. Hodie scietis q̄ veniet dñs
Alius dicit. Cras egrediemini etc. Ali⁹ dicit.
Crastina die delebit̄ iniquitas terre. Alius
Cras faciet dñs iter vos mirabilia. Tertia
preuentio est: q̄ n̄ra sanctificatio et p̄paratio
nobis predicat̄. Sp̄sa q̄dē d̄z se preparare
fm̄ nobilitatē sponsi. De q̄bus nobilitate di
citur Cañ. v. Dilectus meus candidus et ru
bicūdus. Candidus quaniū ad carnē purā
rubicūdus q̄tū ad aīam charitate succēsam
electus ex milibus q̄tū ad diuinitatez verā.
Sponsa igitur vt sponso assimiletur d̄z assu
mere vestes albas puritatis. rubeas chari
tatis. prouerb. vlti. Byssus et purpura indu
mentum ei⁹: et varias multiplicis virtutis. ps.
Astitit regina a dextris tuis in vestitu deau
rato etc. Sc̄do preuenimus hanc festiuitatez
in capitulo et hoc tripliciter. Primo quia sin
gulari modo prenunciatur: cū dicitur. Anno
cesaris Augusti. xliij etc. Et fit ibi annūciatio
in triplici lingua vt dictum est sc̄lz in latina:
hebraica et greca. Iste ei tres lingue laudāt
xpm̄ in muudū venientē: sicut patet hic. Lau
dant ip̄m morfentez: q̄ crucis titulus script⁹
erat grece: hebraice: et latine. Laudabant ip̄z
in celo regnantē: sicut p̄tz in missa vbi ei⁹ glo
riam laudam⁹. Latine vt patet in eplis: euā
gelij: et cātu. Grece sicut in kyrie ele yson. Et
hebraice: sicut in alleluia et amen. Secunda
preuentio est: quia in terrā nos prostramus
vt de sua visitatione sibi gratias referamus
Exod. iij. Audierunt q̄ visitasset dñs filios
israel et proni adorauerunt. legit̄ Jone. iij. q̄
rex indutus est sacco et sedit in cinere: et om̄s
serui idez fecerūt. Rex xps̄ sedet in cinere q̄
indutus est carne. Et ideo nos debemus se
dere in cinere et nos profunde humiliare: et
sibi gratias agere. tympanū assumentes et di
centes. Exod. xv. Cantemus dño etc. In tym
pano est forma sperica: pellis extensa: et melo
dia. Sic in christo fuit diuinitas eterna: caro
crucifixa: et aīa omni iubilatione plena. Istū
debemus assumere p̄ meditationē: et sibi can

tare p̄ gratiarū actionē. Tertia preuentio est
q̄ sermo in vigilia preponit̄. dicit aut̄ Amb.
sup. Beati immaculati. q̄ sermo dei h̄z illumi
nare: accendere: et mūdare. Nos igit̄ expecta
mus ortū vere lucis solis et ignis. Conueniē
ter igit̄ sermo preponit̄. vt q̄ h̄z illuminare:
disponamur ad illuminationē lucis refulgē
tis. Esa. ix. Habitātib⁹ in regione vmbre mor
tis. lux orta est eis. q̄ h̄z calefacere: dispona
mur ad calefactionē solis incalescēt. i. Regū
xi. Cras erit nobis salus cum incaluerit sol.
Quia h̄z mundare disponamur ad purifica
tionē ignis cōsumētis et purgātis. Malach.
iij. Ipse em̄ quasi ignis conflans.

¶ Sermo. xxij. In natiuitate dñi sermo. i.

Acob genuit ioseph vi
rū marie. Mat. i. Aug. dicit i li.
de trini. Testimonia q̄dā v̄tu
rū p̄nunciauerūt. q̄dā venisse te
state sunt creature est p̄ quē fa
cte sūt. factū q̄ppe creatorē p̄ quē facta ē oīs
creatura: oēm creaturā testē habere oportet
bat. Ex his verbis duo eliciūtur: vnū q̄ xpm̄
v̄turu multi prenūciauerunt. Sc̄dm̄ q̄ ip̄m
venisse oēs creature testate sunt. Circa p̄mū
notādū q̄ ip̄m multi prenūciauerūt sicut fue
rūt p̄phete qui euz p̄dixerūt et patriarche q̄
ip̄m in mūdū p̄ generationē aduxerūt. quoz
genealogie hodie recitātur. et iō illa geneso
gia d̄z eē nobis valde speciosa ad inuēdū: q̄
ex ea processit ille de quo dicitur. Speciosus
forma etc. Dulcis ad audīendū: q̄ ex ea pro
cessit ille q̄ fm̄ Bern. et in ore mel: in aure me
los: in corde iubilus. Debet esse delectabilis
ad adorandū: q̄ ex ea processit ille de quo b̄
Eckl. xxiiij. Sicut cynamomuz et balsamum
aromatizans etc. Debet esse sapida ad pregu
standū: q̄ ex ea processit ille de quo b̄ ibidē.
Qui edunt me adhuc esurēt etc. D̄z esse sua
uis ad amplexādū: q̄ ex ea processit ille de q̄
b̄ in ps. Qm̄ tu dñe suavis et mitis etc. Cir
ca sc̄dm̄ notandū q̄ omnes creature xpī nati
uitatē testate sunt. Primo creatura celestis
que ostendit ei⁹ eternitatē. Unde dicit Chry
sosto. q̄ tunc circa solem circulus aureus ap
paruit: in circulo autē eternitas designatur.
Manifestauit suā potestatē sicut p̄z in stella
q̄ magis apparuit q̄ puero obsequiū prestāt
et quam puer de nouo creauit. Manifestauit
eius cū p̄re et sp̄sctō equalitatē: q̄ tunc tres
soles in oriente apparuerunt q̄ ad vnū corp⁹
solare postmodū sunt redacti. Manifestauit
suā cū p̄re puritatē: sicut p̄tz in stella: que in
forma puelle puerū tenentis in vlnis appuit
Stelle em̄ natura purissime sunt. Sc̄do testi
ficata ē creatura terrestris. sicut p̄z in quab

tuor elemētis. Terra em̄ induit nouā fecūdi-
tate: qz de vineis Engaddi balsamū miracu-
lose prupit. Aer induit nouā claritatē. Luc.
ij. Claritas dei circūfulsit illos. Et aq̄ induit
nouā saporis dulcedinē: qz tūc fons aq̄ rome
in olcū est puerfus. Ignis induit nouā virtutē
qz cū illis scit illuminare et cōburere: habuit
virtutē illuminatiuā z nō psumptiuā. Hoc si-
gnificatū est Exo. ij. In rubo q̄ ardebat: sed
nō cōburebat. Qz hō bñ fuit igne spūscī
inflāmata: z nullo igne p̄cupie adusta s̄z illu-
minata zc. Tertio ei⁹ natiuitatē testificata ē
creatura vegetatiua: qz tūc vinea Engaddi
induit nouū florē. Cañ. ij. Vinea nra floruit
nouū fructū. Ibidē. Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi
meo. Induitqz nouū balsami liquorē. Ecclī.
xxiij. Quasi balsamū non mixtū odor meus
Quarto testificata ē creatura sensibilis. Nā
bos z asinus ipsum suum dñm cognouerūt.
Esa. j. Cognouit bos possessore suū zc. Ipsuz
flexis genib⁹ adorauerunt. Esa. xliij. Glifica-
uit me bestia agri. qz a comestione feni super
q̄ puer iacebat abstinerunt. Quinto testi-
ficata est creatura rōnalis sicut p̄z. in cesare
augusto qui tūc publicas stratas p̄ munduz
fieri iussit. romanis debita dimisit: et vocari
deus rēnuuit. Et q̄uis horum significationez
nō intelligeret: spūs tamē sanctus: intellerit.
Per hoc em̄ significabatur qz xpo veniēti de-
bemus preparare viā cordiū. Luce. ij. Para-
te viam dñi qz ipse debebat dimittere debita
pctōz. Math. xvij. Omne debitū dimisit tibi
zc. Et q̄veniebat ille qui erat naturalis dñs
z rex vniuersoz. Uñ p̄pter absentia istī dñi
in humano genere cōquerebatur Esa. xxvj.
Dñe deus noster possederūt nos dñi absqz
te. Sexto testificata est creatura intellectua-
lis. i. angeli. qui quidem testificati sunt eū pa-
tenter. honorabiliter. z letanter. Christus qz
dem occulte venerat: sed angeli nō sunt passi
ipm̄ penitus occultari. Et ideo angelus ipm̄
pastoribus patenter annūciauit dicēs. Ecce
euangeliso vobis gaudiū magnū zc. Testifi-
cati sunt honorabiliter: qz non vnus vel duo
sed exercit⁹ militie celestis de celo venit. Testi-
ficati letāter dicētes. Gloria in altissimis deo.

¶ Sermo. xxiij. De eadem sermo. ij.

Iacob genuit ioseph

virū marie de qua natus est
iesus qui vocatur xp̄us. Vir-
go beata in his verbis a tri-
bus describit. Primo a ma-
trimoniali federe. cum dicit.

Ioseph virum marie. Voluit enim xp̄us ma-
trem suam: habere sponsum multiplici de
causa. Ipsa enim erat tenera puella: ideo in

digebat viro maturo et grandeuo vt ab ipso
custodiretur. Erat sola: ideo indigebat fideli
socio. a quo in ptu z ante ptū et post ptū asso-
ciaret. Erat virgo verecūda ideo indigebat
viro sibi matrimonialiter copulato. ne tanq̄
adultera infamaret. Erat multis laboribus
exponēda. ideo indigebat magno adiutorio
quo releuaretur. Erat diabolo suspecta. ne
scz esset illa de q̄ Esaias p̄phetauerat. Ecce
virgo cōcipiet et pariet zc. ideo debuit esse in
m̄imonio. vt illud mysteriū diabolo celaret.
Sc̄do describit a noie cū dicitur marie que
alio noie d̄z dñā. Et interpretat stella z illu-
trix. Est ḡ dñā z impatrix. z ideo tāq̄ dñā z
diabolicū tria potestatiue exercuit. Primum
qz ipm̄ de cordib⁹ fidelū expulit. Hoc signifi-
catum est in tēplo pacis q̄ corruit sicut em̄
boni sunt templū dei. sic z mali sunt tēplū dia-
boli. Ceciderūt igit̄ put erant tēplū diaboliz
facti sunt templū dei. Sc̄do qz p̄cipē demo-
nū contriuit. Hoc significatū est p̄ illā magnā
statuam que erat rome arte diaboli in aere
subleuata de qua respōsum est qz nō caderet
donec hōgo pariat. q̄ nocte qua pepit cecidit.
p̄ q̄ significat qz potestas p̄ncipis demonuz
p̄ hōginē contrita fuit. Tertū est qz cultū ido-
loz euacuit. Hoc significatū est in itatuis ido-
loz. q̄ in egypto corruerūt. Hieremias em̄ in
egyptū descendēs signū eis dedit qz tūc idola
sua corruerant qñ virgo pareret. Ideo sacer-
dotes illi imaginē virginis cū puero in secre-
to templi adorabāt. led in ipsa nocte q̄ pepit
idola corruerunt. Secundo dicitur stella. iō
rome apparuit in forma stelle puerū baiulā-
tis q̄ erat circūdata aureo circulo z erat iux-
ta solē. z audita est vox hic est ara celi p̄ hoc
significat q̄te fuerit puritatis. qz visa est in
specie stelle q̄ est nature purissime. Quante
dignitatis. qz circūdata aureo circulo. Tota
ei curia celestis i modū corone ipaz circūdat
z ornat. Unde cātat ecclesia. Circūdabāt eā
flores rosaz. z lilia cōualliū. Quante sit po-
testatis quia erat iuxta soles idest christum.
Hoc significatum est. iij. Reg. ij. Positus est
thronus matris iuxta thronū regis. Quante
sit pietatis. qz vocata est ara celi. Sicut enim
altare est mediū inter deū et pplm̄. sic ipsa est
mediatrix inter deum et nos. Tertio d̄z illu-
minās siue. illuixatrix qz hoiez cecū illuixauit.
Et hoc significatū est qz vinea Engaddi florē
attulit. fructū produxit. z etiā balsami liquo-
rem emisit. Hō quidē habebat oculū carnis
sanguinolētiū: qz carnalia desiderabat: s̄z vir-
go florē protulit q̄ in passione attritus z exco-
ctus oculo carnis est appositus et sp̄m sana-
uit. Habebat etiā oculuz affectus inipidum
qz sp̄ualia sibi decipiebant. sed fructū ptulit

cuius dulcedo ipam insipiditate fugauit. Ma-
 bebat enim oculum intellectus obscuro quod dei ve-
 ritate non recognoscebat. sed liquor balsami
 omnem impuritatem absterfit. Tertio describitur a
 virginali pudore: quod notat cum dicitur. De qua na-
 tus est et non de quibus decuit ipsam virginem esse
 quod deo sibi committebat precium redemptionis hu-
 mane: ideo debuit et decuit vas integrum ne
 effundaretur virginitas enim perfecta: integritas est
 carnis et mentis. Sed de multis dicitur Ecclesiastici. xxi.
 Cor fatui quasi vas fractum et committebat
 sibi thesaurum diuine sapientie: ideo debuit esse vas
 nouum. Virginitas enim totum hominem nouum facit
 homo significatum est. iij. Regum. ij. vbi dicitur
 quod heliseus. id est deus pater posuit sol id est
 diuinam sapientiam in vas nouum. id est in ma-
 rie uterum. Committebat sibi balsamum diuine
 gratie: ideo debuit esse vas mundum. Virgi-
 nitas enim dicitur perfecta mundicia mentis et corpo-
 ris. Vnde propheta petens spiritus sancti gratiam. Pri-
 mo petit vasis mundiciam dicens. Cor mundum
 crea in me deus. et committebat sibi splendo-
 rem paterne glorie: ideo debuit esse vas admi-
 rabile. Ecclesiastici. xliij. Vas admirabile opus excelsi.

¶ Sermo. xxliij. De eodem sermo. iij.

Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Et subditur. paruulus natus est nobis: et filius datus est nobis et. Esai. ix. Quia rex aliquis est. veteris multi nuncios destinant. Sic etiam ante faciem huius regis in qualibet tris missas tres nuncios mittit. scilicet unum prophetam. unum euangelistam et unum apostolum. Et isti sunt omnes fide dignissimi. Nam propheta. scilicet Esaias fuit a spiritu sancto inspiratus. Apostolus usque ad tertium celum fuit raptus. Euangelista scilicet Lucas qui in duabus missis ponitur: fuit a beata virgine doctus. Johannes qui ponitur in tertia missa fuit a fonte pectoris christi aqua sapientie potatus. Verba igitur premissa sunt unius de his tribus ambulatoribus. in quibus tria ponuntur. primum est humani generis magnum periculum: cum dicitur. Populus qui ambulabat in tenebris et. Tenebre quidem quattuor in comoda inducunt: scilicet honorem obscuritatem. tristitiam et frigiditatem. Homines igitur tunc erant in tenebris: quia erant in honore et timore ex eo quod erant in potestate demonum traditi. Exod. x. Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti. Erant in obscuritate: quia erant multiplices ignorantia inuoluti. Job. xxxviij. Nos quidem inuoluimur tenebris. Erant in tristitia: quia dei visione erant priuati. Thobie. v. Quale gaudium mihi est qui in tenebris se deo: et lumen celi non video. Erant in frigore

quia igne diuini amoris alieni. illo. scilicet igne be-
 quo dicitur Luc. xij. Ignem veni mittere in ter-
 ram et. Sed populus qui erat in his tenebris
 hodie vidit lucem magnam: lumen scilicet de qua dicitur
 in psalmo. Lux orta est iusto. Lux autem habet alle-
 curare: illuminare. letificare: et calefacere. Pri-
 mo ergo assecurauit hominem expellans et
 refrenans demonis potestatem. psalmo. Ortus est
 sol scilicet christus et congregati sunt demones: et in ca-
 bilibus suis collocabuntur. Secundo nos illumina-
 nauit dans veram dei cognitionem. Luce. i.
 Illuminare his qui in tenebris et in umbra
 mortis sedent ad dirigendos et. Tertio nos
 letificauit restituens dei visionem. Proverbia.
 xv. Lux oculorum letificat animum. Quarto
 letificauit et inflammat infundens diuinum
 amorem. psalmo. Ignem misit ut lucret eis per noctes
 Ista quattuor hodie angelus de celo nobis
 attulit. Remouit enim obscuritatem: et inducit
 illuminationem. vbi dicitur. Claritas dei circumful-
 sit illos. Remouit timorem: et inducit securita-
 tem cum dixit. Nolite timere. Remouit tristi-
 tiam et inducit leticiam cum dixit. Ecce euangeli-
 zatio vobis gaudium magnum. Remouit frigi-
 ditatem et adduxit verum ignem scilicet christum: cum au-
 natus est vobis hodie saluator et. Secundo
 ponit homini periculum magnum remedium: cum
 dicitur. paruulus natus est nobis. et lumen
 hodie fuerit paruulus quantum ad etatem. ma-
 tris. statum familiam. domum. lectum. cibum. et vestimen-
 tum. potest tamen dici quod ipse fuit paruulus tri-
 plici alia ratione. primo quia offensus de facili
 potest placari. Qui enim olim vixerat tanquam
 placabilis. Ezechiel. viij. Non parcat oculus
 meus super te. et miserebor. Modo dicit. Esai.
 lxj. Predicate annum placabilem domino. Se-
 cundo quia in emendo faciliter potest decipi.
 paruulus enim aliquando pro vno pomo dat totam
 suam hereditatem. Olim deus regnum
 suum valde care vendebat: quia nullus ipsum
 emere poterat. nec pro aliqua graui peniten-
 tia. nec pro morte aliqua. sed modo dat regnum
 pro calice aque frigide. Mathei. x. Quicumque
 dederit vni ex minimis istis calicem aque frige-
 gide et. imo pro vna bona voluntate. psalmo. De-
 siderium pauperum exaudiuit dominus. Ideo
 deum quodammodo decipimus. quia eius
 regnum quasi pro nihilo obtinemus. psalmo. pro
 nihilo saluos faciet illos. Tertio dicit paruulus
 quia ad instar paruuli debet concipi per bo-
 na proposita. Sed multi sunt qui abortus fa-
 ciunt: quia bonum propositum ad opus non perducunt.
 Esai. xxvi. Venerunt filij usque ad partum: et
 tus non est pariendi. Debet etiam parturire
 bona opera. Esai. xxvi. A facie tua concipimus
 et parturimus: et peperimus spiritum salutis.
 Debet nutriri perseuerantia. Exod. ij. Be-

eipe puerum istū & nutri mihi. Debet portari per patientiā. Eccle. vi. Subijce humerū tuū & porta illā. s. sapiētiā. Tertio ponit istius remediū magnū preconū cū dicitur. Et filius datus est nobis. Magnū preconū est dei patris qui tāte erga nos fuit liberalitatis: quia dedit nobis quoddā sibi propriū: scz suū filiū: quoddā sibi in filio & spiritu sancto cōe: scz mūdū vniuersū & angelicū ministeriū deniqz pmitit vultum suū nobis. ps. Dñe quid est homo: qz innotuit ei: aut filius hoīs qm̄ visitas eū. Berth. Deniqz mittis ei vniuersū tuū. immittis spiritū tuū. pmitit ei vultū tuū. Et ne quid in celestibus vacet ad opera sollicitudinis nosire etiā illos beatos spūs mittis in ministeriū nostrū

¶ Sermo. xxv. De eadē sermo. iij.

Est edictū a cesare augu

sto vt describeretur vniuersus orbis. Luc. ij. In hoc euāgelio fit mētio de cesare mūdū describēte de Maria pregnāte. & de Maria pariente. Circa primum notandū qd cesar tunc tēporis iria fecisse legitur. Prīmū est nomē mutauit. Cum enim prius vocaretur. Octavianus vocari se fecit cesarem in honorē auunculi sui. & augustum propter rez publicā augmentare. Imperatorem: qz fuit primus hoc nomine insignitus. Per qd datur intelligi qd ille veniebat qd electis suis nomina mutaturus erat. Esaye. lxx. Seruos suos vocat noīe alio. Cum enim prius vocaretur hebrei. i. transitorij. qz erāt terrenis actibus dediti. Postmodum vocati sunt xpiani: qz sancto spiritu sunt peruncti. Ultimo in celo vocabuntur filij dei: qz p gratiā sunt in filios adoptati et dei heredes effecti. j. Jo. ij. Nunc filij dei sumus: sed nondum apparuit &c. Secundo mūdū descripsit. per quod datur intelligi qd ille veniebat qui electos suos in eternitate sua descripturus erat deus quidē nota electorum suorum scripta habet in libro suo: ideo nō possunt falsificari. ps. In libro tuo omnes scribētur. In palatio suo: ideo non possunt deleri. Luce. x. Gaudete qz noīa vestra scripta sunt in celis. In manib⁹ suis ideo non possunt obliuioni tradi. Esa. xlix. Ecce in manibus meis descripsi te. In corde suo: ideo nō possunt nō amari. ij. Cor. ij. epistola estis xpi scripta non attramēto: s. spiritu dei viui. Tertio vniuersales pacē fecit. p quod dabat̄ intelligi qd ille veniebat qd oēs discordias remouere debebat. Erat em̄ discordia inter deum et hominē ideo fecit se mediatorē. j. Thi. ij. Un⁹ est mediator dei & hominū xps iesus. Inter hominē & hominē ppter diuersū cultū. ideo fecit se lapidez; angularez; Ephē. ij. In sum

mo angulari lapide xpo iesu. Inter hominē & angelos. ideo fecit se pastore. Ipse em̄ est ille pastor de quo dicit Luc. xv. Qui reliquit nonagintanoue oues in deserto. i. nouem ordines angeloz in celo. & venit querere ouē q̄ perierat. Secūdo fit mētio de Maria pregnante. Ex quo datur intelligi qd ipsa in vtero gestabat ignē diuinū. splendorē eternum. thesaurū sapiētie. et fontem miē. iō dicitur Eccl. xxij. Ego mater pulchre dilectionis &c. Nā in quā tum habuit ignē diuinū. facta est mater pulchre dilectionis. Sicut em̄ aurū ad ignis presentiam liquefit. sic eius aīa ad presentia illius ignis tota liquefacta fuit. Cant. v. Aīa mea liquefacta est. In quā tum habuit splendorē eternū facta est mater umous. i. demonibus terribilis. Sicut em̄ noctua solis splendorē fugit. sic demones eius maximam claritatē. Cant. vi. Terribilis vt castrorū acies ordinata. In quā tum habuit thesaurū diuine sapiētie. facta est mater agnitionis. In quā tum habuit fontē misericordie. facta est mater sancte spei. De his duob⁹ dicit prouer. xxi. Thesaurus. desiderabilis. scz diuine sapiētie. et oleū misericordie in habitaculo iusti. i. in beatavirgine: que fuit habitatio xpi. Tertio fit mētio de maria pariente Circa qd est notandū qd ceterae mulieres pregnantes an partū habent timorē. in partu dolore. post partū languorē. Hec autē an partum timere non potuit: quia habuit angelum custodientē. Judith. xij. Uiuat dominus qm̄ custodiuat me angelus eius &c. patrē sanctificationem ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Sp̄m̄ sc̄m̄ cōceptū operatē: & filij eius vterum inhabitatē. In partu etiā non habuit dolorem. Nō enim dolore poterat: sed multipliciter gaudebat propter prolis maiestatem. propter p̄seruatā virginitatē. ppter humani generis saluationē: & propter angelicā iubilationē. Juxta illud. Dum paris & gaudes: cantant celi agmina laudes. Post partū etiā nō habuit languorē: qz pariebat medicum peritissimū qui oēm languorē sanat. Eccl. xxxvij. Altissimus de terra creauit medicinā &c. Gigantem fortissimū: qui oēm imbecillitatē sustentat. ps. Exultauit vt gigas ad currendā viā &c. Celeste vmbraclū qd refrigeriū dabat. Luc. j. Virtus altissimi obūbrabit tibi.

¶ Sermo. xxvj. De eadem sermo. v.

Impleti sūt dies marie

vt pareret: & peperit filiū suū primogenitū. Luc. ij. Tria ponit euāgelista. primo t̄pis plenitudinē cuius dicit. Impleti sunt dies marie. Impleti sunt em̄ fm̄ Augu. cclxxvj. vñ dicit aug. ibidē. Octauo kalēdas aprilis p̄cept⁹ credit iesus xps & et

De die natiuitatis domini

passus: natus aut octavo kalendas ianuarij
Ab illo aut die vsq ad illu. cclxxvi. reperiuntur
dies. Quia igit tanto tpe xps in eius vtero
habitauit. factus est eius vterus fons pietatis.
speculus puritatis: et vas sanctitatis. Fuit enim
fons pietatis cu enim mia olim habitaret in celo.
ps. Dñe in celo misericordia tua. et postmodum
includerit se in quodam angulo. idest iudeorum
populo. ps. Notus in iudea deus et c. Tandem
infundebat se virginis vtero. ps. Suscepimus
deus miam tuam in medio tepli tui. Hodie aut
emanauit in toto mundo ps. Misericordia dñi
plena est terra. Hoc significatum est rome in fonte
cuius aqua in oleum cõuersa largiter emanauit.
Secundo factus est eius vterus speculus puritatis.
Spiritus sanctus enim purificauit eius mentem
filius inhabitauit eius ventrem. pater sanctificauit
eius ventrem et mentem. ps. Sanctificauit tabernaculum
suum altissimus. Si quis igit habet maculam
superbie. debet speculari ad eius humilitatem.
si quis maculam immudicie: ad eius puritatem.
et sic de alijs. Tertio factus est vas sanctitatis.
Eccli. xxiiij. In me omnis gratia vite et veritatis
et c. In illo enim vase idest in marie vtre deus
posuit vngueta q habet viuificare mortuos: ideo
dicit. In me ois gratia vite. posuit colliria que
habent illuminare cecos. ideo subdit. Et veritatis.
posuit balsamum quod habet preseruare mortuos:
ideo subditur. In me omnis spes vite. posuit
electuaria que habent confortare debiles et infirmos:
ideo subditur. Et virtutis. Secundo ponit euangelista
virginem partus felicitatem cu dicit. Ut pareret.
Eius autem partus habuit tres laudabiles conditiones.
Prima quia fuit multe puritatis et ex parte
matris. et ex parte prolis. Mater enim peperit
diuini splendoris radiu: ideo factus est magis
lucida. ps. Lux orta est. in sta. scilicet de Marie
vtero. peperit florem amenum: scilicet illud de quo
dicit Cant. ij. Ego flos campi. id est facta est magis
florida. peperit thus odoriferus. Eccli. xxiiij.
Quasi libanus non incisus vaporauit habitacionem
meam. et sic vocatur ibi libanus thus: ideo facta
est magis odorifera. Fuit aut purissimus eius
partus et ex parte prolis. In xpo enim fuit
diuinitas anima. et caro. Diuinitas est pura.
Sap. viij. Candor est enim lucis eterne et c.
Anima pura. Sap. viij. Sortitus sum animam
bonam. Caro pura. Ibidem. Veni ad corpus
coinquatum. Secundo eius partus fuit multe
paupertatis quia nihil habuit de his que
cetere parientes requirunt. Non enim habuit
seruientium peritiam: sed aialium presentiam: scilicet
bouis et asini. Nec pannorum copiam quia vilibus
pannis eius inuoluit. Nec ciborum abundantiam:
sed multam penuriam. Nec camere pulchritudinem:

sed stabuli feditatem. Nec lecti molliciam
sed femi rigiditatem. Nec ignis presentiam sed
frigoris asperitatem. Tertio fuit multe nouitatis.
Fuit enim nouus: quia fuit sine dolore Esa. lxxv.
Antequam parturiet peperit et c. Fuit nouus: quia
fuit sine peccati contagione. Eccli. viij. Vixit
mille unum reperi. sine peccato scilicet conceptum.
Fuit nouus quia fuit sine corruptione. Ideo
chylus vocat se vermem dicens. Ego autem sum
vermis et non homo et c. Vermis enim generatur
de terre humore a sole. Et sic habet patrem in
celis et matrem in terris. Sic et xps fuit nouus:
quia de femina sine viro. fecerat deus hominem
sine viro. sicut Adam. De viro sine femina: sicut
Eua. De viro et femina: sicut nos de femina
sine viro sicut hodie. Fuit nouus: quia sine
veteri. In xpo nouum et antiquum et eternum
conuenerunt. natura suprema ac media et infima
coniuncte fuerunt. Tertio ponit euangelista
matris veritatem: cum dicit. peperit filium tuum
et c. Veritati matris attestatur: quia totam
corporis substantiam sibi ministravit. Gal. iij. factum
est ex muliere et c. Veritati matris attestatur
quod ipsum in vtero nouem mensibus et decimum
attingens sine dante. portauit et fuit Sap. viij.
Decem mensibus tpe coagulatus sum in sanguine.
Veritati matris attestatur quod ipsum nutriuit
lacte virginico: spiritu sancto purificato: et de celo
ministrato. Unde canitur. Sola virgo lactabat
vbera de celo plera. Veritati matris attestatur
quod ipsa sibi materna compassione condoluit.
Et quia naturaliter pater plus gaudet de prosperitate
filij quam mater et mater plus doleat de aduersitate
filij quam pater iuxta illud prouer. x. Filius sapiens
letificat patrem et c. et beata Maria fuit xpo
pater et mater: ideo plus ceteris matribus
deleuit de xpi passione. Et plus gaudet
de eius resurrectione.

[Sermo. xxvij. De eadem sermo. vij]

Gaudium euangelizo vobis

gaudium magnum quod erit vobis
omni populo: quia natus est vobis
hodie saluator et c. Circa natiuitatem
saluatoris angelus tria ponit. Primum
quod sit magnum gaudium: cum dicit.
Ecce euangelizo vobis gaudium. Fuit enim
magnum gaudium ad quod triplicem
dimensionem. Nam fuit altum: quia
in celum ascendit et sic angelos letificauit:
quod celos reliquerunt: et ad pastores
venientes suum gaudium retulerunt.
Fuit profundum: quia infernum
penetrauit et sanctos qui erant in
limbo letificauit. Esa. ix. Habitantibus
in regione vmbre mortis lux orta est
eis. Fuit longum: quia iuxta vsq ad

orientē: et magos sic letificauit quod sua regna relinquerūt: et ad puerū cucurrerūt. Fuit etiā in occidentē ubi Augustū letificauit: quod imagine visa thura obtulit. Sapi. viij. Attingit a fine vsq; ad finē fortiter et c. Fuit latū: quod perfudit preteritos. Johan. viij. Abrahā pater vester exultauit et c. Pntes vnde dixit angelus. Annuncio vobis gaudiū magnū quod erit oī pplo. Et extendit ad futuros. Amb. Hec est glia natalis dñi vt in futurū trāseat ad pdestinatos et i perpetuū maneat ad deuotos. Scdo est multe dignitatis quod notat cum dicit. Nat⁹ est vobis. i. de vobis. i. de vīa progenie quod ad maximā dignitatē hoīs cecidit ex eo quod maiorem cum deo quod angelus parentelā cōtraxit. Cum em̄ triplex sit cognatio. s. legalis quod est p adoptionē. spūalis quod est p sacramēti regenerationē: et carnalis quod est propagationē: angeli tm̄ deo attinēt cognatiōe legalī: quod eos p suā gratiā in filios adoptauit: hō autē duo attinet ex cognatiōe legalī quod eum p gratiā adoptauit. Ephe. i. Qui pdestinauit nos in adoptionem filiorū p iesum xp̄m: et spirituali: quia per baptismū nos regenerauit. Joh. i. Dedit eis p̄tatem filios dei fieri et c. Et carnali: quod de nostra pgenie carnē assumpsit. Hebre. i. Nusq; em̄ angelos apprehēdit: sed semē abrahe apprehēdit. Tertiū est magne vtilitatis: quod notatur cum dicit. Saluator mūdi hō quidē quicq; infirmitates patiebat. s. timorē supbie: cecitatem ignorātie: insipiditatē in mēte vulnerationem culpe: et fetorē cōsuetudinis prauē. Sed ab istis quinq; infirmitatib⁹ nos saluauit per quinq; remedia quod adduxit. Portauit em̄ carnem de qua facit emplastrū sanguinē de quo fecit collyriū. sp̄m humanū de quo fecit mel dulcissimū. Nam quod fuit vas vnguentariū: et diuinitatē que fuit balsamū preciosum. Prima igitur infirmitas erat tumor supbie: et iste primo ortus est in celo. deinde in terrestri paradiso. Tandē sparsus est in vniuerso mundo. iō xp̄s de sua carne fecit emplastrū quod istum tumorē maturauit fregit. Fuit autē emplastrū de herbis et floribus abscisis cōtritis et coctis. Caro xp̄i fuit herba sicut et nra. Esa. xl. Ois caro fenū. Fuit flos: et hoc ppter innocētiā et puritatē. Fuit abscisus p mortē. Esa. liij. Qui abscisus est de terra viuētiū. Cōtrit⁹ p flagellationē. ibidē. Attritus est ppter scelera nra. Et coct⁹ p penarū nimā aduersionē. ps. Ossa mea sicut cremū aruerūt. Ecce humilitatis exēplū: supbie medicamentū. Scda infirmitas erat cecitas ignorātie: iō xp̄s de sanguine suo fecit collyriū quo cecū illuminauit. Apoc. iij. Collirio inūge oculos tuos vt videas. Istud autē collyriū factū est de salina et terra. i. deitate et hūanitate vt habet Joh. ix. De melle

et cera. i. de diuinitate melliflua et carne incorrupta. vt habet. i. Regū. xiiij. de ionathā quod gustauit fauū mellis et illuminati sunt oculi eius. Tertia infirmitas erat insipiditas in mēte qua spūalia sibi desipiebāt. ideo xp̄s de spūsancto mel dulcissimū fecit quod insipiditatē hoīs dulcorauit. Eccl. xiiij. Spūs me⁹ super mel dulcis. Eius autē dulcedo nō sentiebat quod diu in vase corporis clausa morabatur: sed quod inclinato capite tradidit sp̄m: tunc sua dulcedo repleuit celū et mundū. Vt cātat ecclesia hodie per totū mundū: melliflui facti sunt celi. Nā et pater sic fact⁹ est melliflu⁹ quod fuit reconciliatus. Angelus sic melliflu⁹ quod fuit pacific⁹. hō qui erat in lympo sic mellifluus: quod immēso gaudio fuit replet⁹. Quarta infirmitas erat vuln⁹ culpe. Esa. i. Vlnus et lior et pla. tu. nō sunt circūligata et c. Ideo xp̄s de aīa sua fecit vas vnguentariū in quo continētur oīa vnguenta oīm vulnerū et infirmitatū. Oīa em̄ vulnera aīe causant: aut ex infirmitate: aut ex ignorātia: aut ex malitia. Sed dicit Joh. i. Vidim⁹ gloriā eius. i. gloriosam miā eius plenū gratie et veritatis. Nam gloriosa miā eius sanat vulnus causatū ex malitia: gratia eius sanat vulnus causatū ex infirmitate hūana. veritas eius sanat vulnus causatū ex ignorātia. Quinta infirmitas erat fetor cōsuetudinis prauē. iō xp̄s attulit diuinitatē tanq; balsamū preciosum cuius odorē sentit Lazarus quadriduatus et fetidus et reuixit. Est autē prima dies mala delectatio. secunda malus cōsensus. tertia malū opus. quarta mala cōsuetudo. Et tunc homo efficitur fetidus corā deo et modo. Qui ergo ad odorē istius balsami non resurgit magis est insensibilis quod mortuus fetidus et immūdus.

¶ Sermo. xxxviij. De eadē. Sermo. viij.

Apparuit benignitas

et hūanitas saluatoris dei nri et c. Titū. iij. Circa natiuitatez xp̄i ap̄t̄s apparuisse testatur. Primo benignitas dei: cuius dicit. Apparuit benignitas. que quidem apparuit in benigna erga nos dilectione. Cū em̄ amor triplr cōprobeat. s. dono: passiōe: et opere. Pater amorē suū nobis ostēdit dono: quod nobis filiū suū dedit. Jo. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. Filius ostēdit passiōē. Ro. v. Cū adhuc pctōres essem⁹ xp̄s p nobis mortu⁹ est. Spiritus sanct⁹ ostēdit opere: quod dona sua nobis tribuit: et incarnationē xp̄i operatus fuit. Scdo apparuit humanitas dei et hoc in nre carnis assumptionē: quod dicit et hūanitas. de qua benigna humanitate assumpta dixit angelus pa

De sancta Lucia

floribus: quia inuenietis infantem panis inuolutum et positum in presepio. Ecce signa sue humanitatis: scilicet humilitas eius. ideo dicit. Inueniens infantem. Paupertas eius: id subdit. panis inuolutum. Et asperitas: ideo dicit. Positum in presepio. Solent reges coram se deferre vexilla: sic christus in hunc mundum ueniens signum et vexillum suum ante se portauit in quo picta est humilitas: paupertas: et asperitas. Illi ergo qui habent humilitatem sunt de familia christi. phil. ij. Hoc sentite in uobis quod et in christo iesu etc. Illi autem qui habent superbiam sunt de familia diaboli. Joh. xij. Ipse est rex super omnes filios superbie. Illi qui habent paupertatem de familia christi sunt. Math. xix. Uade et uende omnia que habes et da pauperibus etc. Illi autem qui sequuntur auaritiam sunt de familia diaboli. Unde auaritia uocatur ydolorum seruitus. ut habetur ephe. v. Illi qui habent carnis asperitatem sunt de familia christi ut habetur Gen. v. Qui autem sunt christi carne sua crucifixerunt etc. Illi autem qui sectantur luxuriam sunt de familia diaboli. Thob. vi. In eos qui libidini uacant habet potestatem demon. Tertio apparuit pietas dei: quod notatur cum dicit. Sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Et hec pietas attenditur in nostre salutis operatione. Homo autem infirmus sanus non efficitur: nisi contraria remedia sibi dentur. Infirmatus fuerat homo per superbiam per quam secundum Damianum. erexit contra deum. id est contra ipsius preceptum. usque ad deum. id est usque ad diuinitatem appetitum. et supra deum. id est supra uoluntatis sue beneplacitum. Iohannes christus ut hominem ab ista infirmitate sanum faceret humiliavit se propter homines. id est propter ipsorum saluationem. usque ad homines. id est usque ad humane nature susceptionem. et infra homines propter passionis nimiam abiectionem: ita ut dicat. Ego sum uermis et non homo. Quarto apparuit liberalitas dei: quod notatur cum dicitur. Ut iustificata gratia ipsius heredes simus etc. Eius autem liberalitas in hoc apparuit quod accepit a nobis uilia et dedit nobis preciosa. Nam sicut dicit Augustinus super hebr. ij. Liberaret eos qui timore mortis etc. A nobis accepit tres merces nostras: scilicet nasci: laborare: et mori. Et dedit nobis tres suas: scilicet renascere: surgere: et in eternum regnare. De prima merce: quam accepit a nobis dicitur Esa. ix. Paruulus natus est nobis. de secunda. ps. Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea. de tertia phil. ij. factus est pro nobis obediens usque ad mortem de prima merce: quam nobis dedit dicitur Joh. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri. de secunda Joh. vi. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. De tertia Luce. ij. Et placuit patri pro dare uobis regnum etc.

Sermo. xxx. De eadem sermo. viij.

Verbum caro factum est et habitauit in nobis. Joh. i. Ex eo quod uerbum factum est caro: lex causari uidentur. primo in patre magna charitas: quia tanta fuit quod nostra sororem scilicet humanam naturam filio suo in sponsam accepit. Et sic nobiscum parentelam contraxit. parentela autem contrahitur aliquando dando tantum. Aliquando accipiendo tantum. Aliquando dando et accipiendo. Deum cum angelis parentelam contraxit tantum dando: quia imaginem suam eis dedit. Sed non accipiendo quia naturam eorum non assumpsit. hebr. ij. Nusquam angelos apprehendit sed semine abrahe etc. Cum hodie autem contraxit accipiendo et dando. Dando quia uiam imaginem ei dedit. Accipiendo: quia humanam naturam assumpsit. De hac tantum infinita charitate dicit Jeremias xxxi. In charitate perpetua dilexi te. Secundo in prece ostendit magna liberalitas. Uti Ro. viij. Proprio filio suo non peperit: sed pro nobis oibus tradidit illum quod etiam non cum illo nobis oia donauit. Uoluit deus ostendere se liberalem. id est dedit terrena ad usum nostrum. Uoluit deus ostendere liberaliorem: id est dedit nobis celestia in ministerium. Uoluit se ostendere liberalissimum: id est dedit se in fratrem nostrum. Uoluit ostendere se super liberalissimum. id est promisit se daturum in premium nostrum. Per primum autem non probat secundum. Non enim sequitur. si dedit nobis terrena ad usum quod dabit nobis celestia in ministerium. Nec per secundum probat tertium. Non enim sequitur. si dedit nobis celestia in ministerium quod dabit nobis seipsum in fratrem nostrum. Nec per tertium probat quartum. Non enim sequitur. si dedit nobis seipsum intelligibilem quod dabit nobis seipsum uisibilem. si dabit seipsum in premium quod nobis dabit seipsum in premium et fratrem nostrum. Sed per tertium oia probantur. Bene enim sequitur. si dedit nobis seipsum in fratrem nostrum quod dabit nobis et terrena in dominum: et celestia in ministerium. Et tandem seipsum in premium. Et tali probatione uirtus apertus cum dicit. Proprio filio suo non peperit etc. Tertio in filio ostenditur magna humilitas. de qua dicitur phil. ij. Hoc sentite in uobis quod et in christo iesu: qui cum in forma dei esse. Et tangit apostolus duplicem humilitatem in christo. Unam usque ad humanam naturam: cum dicit. Formam serui accipiens. Aliam usque ad penam nature cum dicit. factus est obediens usque ad mortem. Et sic christus tantum se humiliavit et descendit: quantum descendere potuit. Nam infra naturam diuinam est natura angelica. Infra angelicam est natura humana. Infra naturam humanam est plena. Infra penam est culpa. Infra autem culpam nihil est: quia nihil uilius culpa. Christus autem assumendo naturam passibilem descen-

dit infra seipm Phil. ij. Exinaniuit seipm for-
mā serui accipiēs. Descēdit infra naturā an-
gelicā. ps. Minulisti eū paulomin⁹ ab angelis
Descēdit infra naturā humanā. Uñ ipse ait
in ps. Ego aut suz vermis ⁊ nō hō. Descēdit
vsqz ad penā. Esa. liij. Ipse aut vulnerat⁹ est
ppter iniquitates nras. Usqz ad culpā aut de-
scēdere nō potuit: cū de⁹ esset ⁊ pctm in ipsuz
cadere nō posset. Peccatū etiā nihil est: ideo
infra pctm nihil est. Humiliādo ḡ se xps: vsqz
ad penā nature se hūiliauit quātuz pfundi⁹
potuit. Quarto in nobis causat magna puri-
tas. Ex quo enim xps naturā nostrā assump-
psit: multa puritate vigere debem⁹. alias fa-
ceremus iniuriam patri nostro q̄ ipam natu-
rā filio suo copulauit. et fratri nro. i. xpo. qui
ipam in vnitates persone sibi assumpsit. ⁊ ma-
tri et sorori nostre idest beate virginique que est
mater nra inquātū fratrem nostrū genuit. Et
est soror nostra inquātū de pgenie nostra de-
scendit. Iniuriā em facerem⁹ toti cognationi
nre. i. curie celesti q̄ sibi iniuriā reputaret. qñ
aliquis naturā suā macularet. Quinto cau-
satur in iudicio magna securitas. Valde em
in iudicio securi esse poterim⁹ qñ fratres no-
strum iudicem vniuersoz esse viderim⁹. Jo.
vi. potestatem dedit ei iudicium facere: qz filius
hoīs est. Demones tunc eū timebūt tanq̄ iu-
dicem suū Johā. xij. Princeps huius mundi
iam iudicat⁹ est. Angeli tanq̄ dñm suū. Job.
xli. Timebunt angeliz territi purgabuntur.
Hoīs nō de ipsis cōfidēt. ⁊ ipm amabūt tan-
q̄ fratrem suū. Uñ xps tunc dicere eis poterit
illud Iher. xv. Ego suz frater tu⁹ noli time-
re. Et demones eum tūc timebūt vt iudicem
punientem. Angeli ipm honorabunt vt dñm
presidētē. Bernard⁹. Puto qz iā me xps sper-
nere non poterit os ex ossib⁹ meis. ⁊ caro de
carne mea. f. falsi tñ xpiani. valde timere po-
terunt qz a fratre suo non rediment quantū
cūqz preces effunderint. ps. f. frater non redi-
met. redimet homo nec redimūtur q̄tūcūqz
sanguinē xpi p se allegarēt. ideo subdit. Nā
dabit deo placationē suā ⁊ precium redēptio-
nis aīe sue. Sexto causabit in regno magna
felicitatis qz tūc hō beatificabitur in corpe p
visionē humanitatis. Et in aīa p cōtēplatio-
nē diuinitatis. Jo. x. ingrediet ⁊ egrediet ⁊ pa-
scua iueniet. Nā ingrediet ad p̄tēplādū det-
tatem ⁊ ibi iueniet pascua mire suauitatis ⁊
egrediet ad p̄siderādū hūanitatēz ibi iueniet
pascua mire iocūditatis. Ser. xxx. de ea. ser. ix

Aniens euangelizauit
pacē ⁊c. Ep̄. ij. Ante aduentum
filij dei in carne: multe questioēs
⁊ discordie erāt q̄s ipse oēs dissol-

uit ⁊ pacificauit. Prima questio erat in sancta
trinitate. si homo deberet redimi cum ange-
lus non redimebāt. Et diffinitum fuit qz sic
propter qñqz ratiōes. Prima est qm angelus
peccauerat ex se nullo suggerēte: homo vero
alio suggerēte et decipiēte. Scda qz angelus
erat spiritus. ⁊ ideo debebat esse fortis ⁊ pro-
ptus. homo nō habebat carnē que semp est
ad bonū infirma: iuxta illud. Mat. xxvj. Spi-
ritus quidē proptus ⁊c. Tertia qz angelica
natura nō tota ceciderat. hūana nō tota ceci-
dit: qz in radice peccauit: ⁊ incōueniens erat
qz tam nobilis creatura tota periret. Quarta
quia adam peccauit ex quadā infirmitate
humana. ⁊ ideo peccauit in patrem. Eua ex
quadā ignorātia feminea: et ideo peccauit in
filium. Angelus autē peccauit ex certa mali-
tia. ⁊ ideo peccauit in spiritū sanctū. Qui aut
peccat in patrē ⁊ filium remittit ei. Qui vero
peccat in spiritū sc̄m non remittitur ei nec in
hoc seculo nec in futuro. Quinta qz casus an-
geli est mors angeli. Et ideo qñ angelus ceci-
dit extra statū merēdi erat. homo nō quādo
peccauit extra statum merēdi non exiit. Et
ideo ad misericordiā cōsequendā disponere
se potuit. Scda questio erat in sancta trinita-
te quis ad istam redempcionēz iturus erat.
Utrum scz pater vel filius vel spūs sanctus.
Et diffinitū est qz filius. Siquidē patri attri-
buitur dei potentia: filio sapientia: spūs sancto
bonitas. Lucifer autē appetijt dei potentiā.
et ideo iniuriā fecit patri. homo appetijt dei
sapientiā. Gen. iij. Eritis sicut dñi sciētes bo-
num ⁊ malū. ⁊ iō iniuriā fecit filio. Antixpus
vsurpabit sibi bonitatē spiritū sancti simula-
tam regionē ostendendo ⁊ simulata miracu-
la. et ideo iniuriā faciet spūs sancto. Ad illum
autē spectat dare indulgentiā qui recipit in-
iuriā. Si igitur diabolus fuisset redimen-
dus: spectaret ad patrē. antichristus ad spm
sc̄m. Quia igitur homo redimendus erat: et
redemptio ad filium pertinebat. Tertia q̄stio
adhuc in sancta trinitate erat per quem mo-
dum homo redimendus erat. Et diffinitū est
qz nō per potentiā: sed p sc̄ificationē cōdignā
hō quidē peccauerat p superbiā: inobedien-
tiam ⁊ delectationē prauā. Ideo xps satisfacere
voluit per humilitatē veram. obedientie
proptitudinē: ⁊ penarū afflictionē. Ad Phil.
ij. Humiliauit semetipz: ecce humilitas vera.
f. factus obediēs: ecce obedientia propta vsqz
ad mortē: ecce afflictio magna. Quarta que-
stio erat inter deum ⁊ homines. Deus enim
cōquerebatur de homie qz ipsuz offenderat:
homo nō conquerabāt de deo qz creaturam
suā reliquerat. Istā questionē xps soluit qui
mediatorē se fecit. Mediator. autē debet hō

cōitatē et auctoritatē et strenuitatem. Uñ hu
 mauū genus cōquerebat se nō hēre mediato
 rez q̄ haberet cōitatē dicēs Job. ix. Neq̄ em̄
 viro qui similis mihi est rñdebo nec auctori
 tatem q̄ scz ptes vtrasq̄ possit arguere: ideo
 subdit. Non est qui possit vtrūq̄ arguere. nec
 strēuitatē: q̄ scz ptes possit diuidere et sepa
 re: ideo subdit. et ponere manū in ambobus.
 Christus ergo fuit verus mediator: quia ha
 buit verā cōitatē cū deo inq̄tū deus. et cum
 homine inquantū homo. Ad Gal. iij. Media
 tor vnus nō est: scz nature. sed duplicis: scilz
 humane et diuine. Habuit auctoritatez in ar
 guendo. Esa. ix. Arguet in equitate p man
 suetis terre. Esa. j. Arguite me dicit domin⁹
 Habuit strēuitatē in diuidendo. Nam cum
 inter deum et hoīem esset discodia: xp̄us me
 diū se posuit et pacificauit. Coll. j. Pacificans
 per sanguinē suū siue q̄ in celis siue qui inter
 ris sunt. Contingit autē sepe vt mediator ab
 vtraq̄ parte vulneret: sic xp̄us vulnerat⁹ erat
 a patre. Esa. liij. Propter scel⁹ ppli mei percussit
 eum. Et ab hoīe. zach. xij. His plagat⁹ iuz in
 domo eoz q̄ dsligebāt me. Quāta q̄stio erat
 inter hoīem et diabolum. Diabolus em̄ ptra
 hoīem quattuor allegabat. Primo instrumē
 tum autenticū. Gen. ij. Quacūq̄ hora come
 deris ex eo: morte moueris. Repulsus est a
 nostro aduocato: quia ipsum instrumentum
 falsificauit dicens. Nequaq̄ moridmini. Se
 cūdo allegabat prescriptionē: qz p multa mi
 lia annoz ipm possiderat. Sed repulsus est
 ppter interruptionē: tum qz ratio sepe cōtra
 dixit. tum qz deus prophetas suos sepe desti
 nauit. Tertio allegabat emptionez: qz homi
 nē pro comestione poni se emisse dicebat: sed
 repulsus est. quia hominem deceperat vltra
 dimidium iusti precij. Esa. liij. Gratis venun
 dati estis et sine argento redimemini. Quar
 to allegabat peccati pprietatē. q̄ est deorsum
 trahere cum sit ponderosum: sed repulsus
 est: quia pena christi omnibus peccatis plus
 ponderauit. Job. vi. Quasi arena maris hec
 grauior appareret. Sexta questio erat inter
 virum et mulierem. vir em̄ dicebat q̄ mulier
 sue perditionis causa extiterat mulier vero
 dicebat q̄ non debebat sibi consentire sed eā
 corrigere. Sed xp̄us sciēs vtroq̄ causas fuisse
 sue pditionis. Utrosq̄ fecit participes sue
 redēptionis. Suscepit em̄ carnez de femina
 non de viro: ne ipsa se exclusam putaret: sed
 naturam suscepit in forma viri non femine:
 ne vir ab ipsa se redēptione crederet esse alie
 num. Sed suscepit de humano genere corp⁹
 et non angelico vel deifico. quia aliter ad hu
 manū genus redemptio nō pertinet. Septi
 ma questio erat inter diuites et paupes. Di

uites em̄ pauperes despiciebant. Eccle. xij.
 execratio diuitū paup. Pauperes ho regni
 celoz suum esse dicebāt. Math. v. Bti pau
 peres spiritu: qm̄ ipsozū est regnuz celozum.
 Sed istam questionē xp̄s dissoluit qui diues
 et pauper esse voluit. ps. Diues et pauper li
 mul in vnum. Fuit em̄ diues inq̄tū deus
 ad Roma. x. Idem dñs omnīū diues in oīs
 qui inuocant eum. Sed pauper inq̄tū ho
 mo. ps. persecutus est hominē inopē et me
 dicum. Xp̄us ergo voluit esse diues et paup
 vt ostenderet q̄ vtrūq̄ possunt peruenire ad
 regnum. Sed iamē magis est vsus paup
 te q̄ diuitijs vt ostēderet q̄ tutior via veni
 di ad regnuz est via paupertatis. Octaua q̄stio
 erat inter mulieres: scz inter ygines: nuptas
 seu maritatas: et viduas. Virgines em̄ dice
 bant se tm̄ esse in statu salutis. Sap. iij. Fe
 sterilis et coinquinata habebit fructuz in re
 spectione animarū sanctarū. Nupte dicebāt
 se implere dei preceptū: quod dicitur Gen.
 Crescite et multiplicamini etc. Vidue dicebāt
 q̄ cum multis tribulationes patiantur sunt
 in via qua itur ad regnuz. Juxta illud Be
 xij. Per multas tribulationes oportet nos
 intrare in regnum dei. Istā questionē dissol
 uit beata ygo que fuit in statu virginali: ma
 trimonial: et viduali: qz ioseph eius sponsus
 ante xp̄i passionē creditur fuisse defunctus.
 Nona questio erat inter iustos et peccatores
 nam iusti pctōres despiciebant: et peccatores
 de dei mīa desperabant. Istam questionē
 xp̄us dissoluit: qui cum vtrūq̄ cōuenit. Ip̄s
 em̄ fuit innocens et iustus. Esa. xlv. Nubes
 pluant iustū: sed tm̄ accepit carnē peccati
 simile. Ad roma. viij. Deus filium suū mīi
 in similitudinez carnis pcti. In sua genealo
 gia iustos cum pctōribus hēre voluit: remota
 peccati suscepit qm̄ cum pctōribus manduc
 auit: et cum eis conuersionē habuit vt ius
 tos ad compassionē induceret: et pctōres ad
 spem. Luce. v. Non enim veni vocare iustos
 sed peccatores ad penitentiam.

¶ Sermo. xxxj. De sc̄to stephano. Ser.

Stephanus plenus gra
 tia et fortitudine faciebat p̄digi
 et signa magna in populo. Act.
 vi. Describit hic Lucas beati ste
 phani passionē. Circa quam passionē nota
 dum q̄ mūdus persequitur sc̄tōs: modo p̄
 prospera vt alliciat: mō p̄ astutiā: vt decipiat
 modo p̄ aduersa: vt frāgat: sed nullo istozū
 modoz beatus stephan⁹ potuit superari. p̄
 mum nāq̄ p̄sp̄era ipsi non poterāt allic
 re. Fuit em̄ archidiacon⁹ ordinat⁹. Fuit
 porallū administratiōib⁹ prefect⁹. Fuit sc̄t⁹

nis prelat^o: et tñ in tanto honore seruauit humilitatem: in tanta rerū administratiōe seruauit paupertatē. In tanta feminaz multitudine seruauit integerrimā virginitatē. Jō dicit fuisse plenus spūs sancto: fide: et boni testimoniū: in eo q̄ fuit plenus spiritu sancto dat̄ intelligi q̄ habuit verā humilitatē q̄ sicut dicitur. Jaco. iij. Deus supbis resistit. dat gratiam humilibus. In eo em̄ q̄ erat plenus fide datur intelligi q̄ habuit paupertatē. Augu. Qui verā fidez habēt de deo non cupiunt in his miserijs diuites fieri. in eo q̄ erat boni testimoniū datur intelligi q̄ habuit sincerissimā castitatē. Aug. In hoc stephan^o prelatus est feminis testimoniū habuisse dicit sincerissime castitatis. Sc̄do astutie maloz ipsum nō poterant decipere. Surrexerūt em̄ quidam de synagoga disputātes cū stephano: sed tamē ipse eos superauit. Quia triplex adiutorium cōtra eos habuit: scilz adiutoriū dei seu spiritum dei angelū dei et sapientiā dei. Et sic fuit homo diuinus: homo angelicus: et hō oculatus. et ideo decipi nō potuit. tres em̄ sunt qui decipi nō possunt: scz deus: angelus: et homo oculatus. habuit quidē spm̄ dei qui ei facultatē ministrabat. vnde dicit. Non poterāt resistere sapiētie et spiritui qui loquebant̄. habuit angelū dei qui sibi diuinas illuminationes infūdebat. A deo quidē fuit diuinis irradiationib⁹ illustratus q̄ similis angelo est effectus. Act. vj. Uiderūt in faciē eius tanq̄ angeli stātis inter illos habuit sapiētiā dei: per quā tanq̄ homo oculatus eoz fallacias preuidebat. Act. vj. Considerate ex vobis viros plenos sapiētia et. Prouer. i. Frustra iacitur rhete ante oculos pēnatorū. Tertio aduersa non poterāt ipsum vincere. habuit em̄ in suo martyrio q̄ncz adiutoria propter que tanq̄ miles strēnu^o fortissime dimicauit. Primo habuit grande exemplum velut si miles ante se videret regem fortiter dimicantem. Unde vidit iesum stantē a dextris dei. Glo. ibidē Ne lapidādus homo dubitet in terra: deus homo crucifixus apparet in gloria. ad heb. xij. Recogitate eum qui talē sustinuit a p̄torib⁹ aduersus semetip̄m cōtradictionem vt nō fatigemini animi v̄ris deficientes. Secūdo habuit grande spectaculū q̄ notat̄ p̄ hoc q̄ vidit celos apertos. Apertū em̄ fuit celuz vt rex et tota curia celestis viderent militē dimicantē. Valde autē strēnuē miles dimicaret: q̄ a rege et tota ciuitate se spectari cognosceret. i. ad Cor. iij. Spectaculū facti sumus deo: angelis et hoīb⁹. Tertio habuit coram se appositū magnū premiū. q̄ notat̄ cum dicit. Uidi gloriā dei. Greg. Cōsideratio premiū inuit vim flagelli. eccl. xy. Apposui tibi ignē

et aquā et. Quarto habuit grāde auxiliū q̄ notatur cum dicit. Et iesum stantem a dextris dei. Glo. Quia stare pugnātis vel adiuuantis est recte a dextris stare vidit quem inter persecutores adiutorē habuit. Multum miles securus esset q̄ iuxta se pugilē fortissimū haberet. Exo. xij. Dñs pugnabit p̄ vobis et vos tacebitis. Quinto habuit grāde refugium quod notat̄ in hoc q̄ celos apertos vidit ad quod cōtra hostes refugere potuit. Multū miles securus esset qui iuxta se fortissimū castrum haberet: ad quod quādocūq̄ vellet refugere posset. ij. ad Cor. v. Scimus em̄ q̄ si terrestris domus nostra huius habitatiōis dissoluat̄ q̄ edificationē ex deo habemus domum non manufactā: sed eternā in celis et.

¶ Sermo. xxxij. De eodem sermo. ij.

Cum eēt stephanus

plenus spū sancto intendens in celuz vidit gloriā dei et. vt dicit Aug. in li. soliloquiorū. Aie quidē tribus opus est: q̄ oculos habeat quib⁹ iam plene vti possit: aspiciat et videat. Ista tria in verbis premissis de sc̄to stephano tangunt̄. Oculos enī spūales habuit: q̄ plen^o spūsctō fuit. Deinde asperit cum dicit. Attendēs in celum. Deinde vidit: cum dicit. Ecce video celos apertos. In hoc igit̄ q̄ spūs sancto plenus fuit dat̄ intelligi q̄ oculos spūales habuit. sicut dicit̄ Apoc. vij. Agnus habebat septē oculos qui sunt septē spiritus dei missi in oēm terrā. Habuit igitur oculos agni: quia fuit plen^o spiritu agni. Sed notandū q̄ est quadruplex plenitudo. Prima est effluentie que fuit in xp̄o. Joh. i. De plenitudine eius oēs accepimus. Sc̄da est excellētie que fuit in beata virgine: que pre oib⁹ sc̄tis excellētius gratiaz accepit. Luc. i. Aue gratia plena. Tertia est abundantie: que fuit in apostolis q̄ gratiā in abundantia receperūt. Act. ij. Repleti sunt oēs et. Quarta est sufficientie quā habēt oēs fideles. Luc. i. zacharias pater eius repletus est et. Ista quadruplex plenitudo ostēdi pōt ad similitudinē aque. Est em̄ quedam plenitudo fluminis et ista est effluentie que fuit in xp̄o. ps. Flumē dei repletū est aquis. Quedā est fontis. et hec est excellētie q̄ fuit in virgine q̄ ad instar fontis superfluit. Cāti. iij. Fons ortorum et. Quedā est riuuli decurrētis: et ista est abundantie q̄ fuit in aptis. vñ postq̄ pph̄a dixit. Flumē dei repletū est aq̄s. statim subiūxit. Riuos ei⁹ inebriās et. Quedā est vasis: et ista est sufficientie q̄ est plenitudo mensurat^o. iij. Reg. iij. Pete mutuo ab oib⁹ vicinis tuis vasa vacua nō pauca et. Ista quadruplicem

plenitudinē stephan⁹ habuisse videt. s. effluē-
 tie in cōtinua doctrine emanatiōe. excellētie
 in signoz ⁊ pdigioz operatiōe. Abūdatie in
 tam benigna inimicoz dilectiōe. sufficiētie in
 operatiōe strēnus: fide recta ⁊ dilectiōe sincer-
 ra. Act. vj. Elegerūt stephanū virū. i. virilez.
 ecce opatio strēnus: plenū fide: ecce fides re-
 cta: et spūsctō: ecce dilectio sincera. Scōo ne-
 cessariū est aie vt aspiciat: qđ notat cum dī:
 intendēs in celū. Nō libēter ad quattuor con-
 suenit respicere. s. ad thesaurū suū: ad amicū
 suū. ⁊ ad auxiliū suū. ⁊ ad palatiū suū. Et
 qđ stephan⁹ in celo ista quattuor videbat. i. bō
 libēter in celū respiciebat. Primo nāq; ibi vi-
 debat thesaurū suū qđ notat cum dī. Vidit
 dei gloriā. Mat. vj. Ubi est thesaurus tu⁹ ibi
 et cor tuū. Iste est thesaur⁹ de quo dī. i. Cor.
 iij. Si quis supēdificat super fundamentum
 hoc ⁊c. Conficit em̄ iste thesaurus meritorū
 sanctorū ex auro fulgido ꝑsciētie: ex argēto so-
 noze fame: ⁊ lapide precioso operatiōis bone.
 Scōo ibi videbat amicū suū: qđ notat cū di-
 citur. Iesum stantē a dextris dei. Iste est ille
 amicus de quo dī. Prouer. xvj. Omni tēpore
 diligit qđ amicus est. Dilexit em̄ stephanū in
 vita: qđ omni grā euz impleuit: in morte: quia
 ipm̄ adiuuandū paratus stetit: ⁊ post mortē:
 qđ ipsum coronauit. Tertio videbat auxiliū
 suū qđ notat euz dī. Et filiū hoīs stantē a
 dextris dei. ij. Paral. xx. Cuz ignoram⁹ quid
 agere debem⁹. hoc solū habem⁹ residui vt oculo
 dirigam⁹ ad te. Glo. super illud. ps. Fir-
 mabo sup te oculos meos. Nō auferā oculos
 meos a te qđ tu sempleuas oculos tuos ad
 me. Quarto videbat ibi palatiū suū: qđ no-
 tatur cum dicit. Vidit celos apertos de quo
 palatio dicit ppheta. Quā dilecta taberna-
 cula tua dñe virtutū. Sicut em̄ peregrini ter-
 ram suaz a longe aspiciūt: et quodāmodo sa-
 lutant: sic ⁊ nos patriā celestē aspiciere debe-
 mus per fidē ⁊ salutare per deuotionē. Jere.
 li. Recordamini ꝑcul dñi et hierusalē ascen-
 dat super corda vestra. Tertio necessariū est
 aie qđ videat: quod notat cum dī. Vidit celos
 apertos. Vidit em̄ aut oculo corpali aut mē-
 tali. Si corpali: tūc tria mirabilia secuta sunt
 Unū ex eo qđ vidit celos apertos. cum fm̄ na-
 turam impossibile sit celuz aperiri diuidi vel
 secari. Scdm̄ ex eo qđ vidit iesuz in gloriā pa-
 tris. cum fm̄ naturā impossibile sit qđ corpus
 glorificatū ab oculo mortali in sua glā possit
 videri. Tertiuū est: qđ cum corpus saluatoris
 nostri sit in celo empireo vidēdo ipsum vidit
 vltra aeres: syderez: cristallinum vsq; ad em-
 pireum celū. Impossibile est autē fm̄ naturā
 vt oculus corporalis in tanta distātia possit
 videre. Nec tñ ista incredibilia videant: cum

in scriptura similia legant. Sol enī per spa-
 cium vnius diei immobilis stetit. vt habet Jer-
 sue. x. decez lineis retrouersus fuit. vt habet
 Esa. xxxvij. In passione xp̄i obscuratus fuit
 cum luna tūc esset in perfecta distātia a sole.
 Si aut vidit oculo mētalī: qđ cōster creditur
 tunc dicendū est qđ vidit ex eo qđ habuit oculū
 lum mētis purificatū: qđ fuit plen⁹ fide qđ ha-
 bet purificare. Act. xv. Fide purificās corda
 eoz. Illuminatū qđ fuit plen⁹ sapiētia ⁊c. Re-
 uela oculus meos ⁊c. Sāctificatū: qđ fuit plē-
 nus grā. Math. v. Beati mūdo corde: qm̄ ipi
 deuz videbunt. Irreuerberatū: qđ fuit plen⁹
 fortitudie. Unde dicit de aquila. Job. xxxvij.
 Oculi eius de lōge ꝑspicient. Deificatū: quia
 fuit plenus spūs sancto. Alias em̄ videre non
 potuisset: nisi vitalē deificam habuisset.

¶ Sermo. xxxij. De eodem sermo. iij.

Legerūt stephanū vī-

rum plenuz fide ⁊ spūs sancto.
 Act. vj. Bestus stephanus
 multas ⁊ magnas prerogati-
 uas habuit propter quas ab
 apostolis elect⁹ fuit. Prima: qđ
 multe dignitatis fuit: que dignitas apparet
 ex eo qđ inter aplos puoz quodāmodo est effect⁹
 Aug. Licet stephan⁹ ab aplis diacon⁹ ordi-
 natus sit: ipsoz in triumphali morte ꝑcessit: ⁊ qđ
 inferior erat ordine primus fact⁹ est passio:
 et qui discipulus est gradu: magis cepit esse
 martyro. ab apostolis est ordinat⁹ sed puoz
 est coronatus. Inter septē diaconos fuit pri-
 mus. Aug. Inter diaconos stephan⁹ notat⁹
 est primus: sicut primus inter aplos notatus
 est petrus. Inter martyres est signifer ⁊ ꝑ-
 micerius. Aug. Adhuc laicus diaconiꝝ me-
 ruit electionē: ⁊ martyriū leuita obtinuit ꝑ-
 cipatū. Inter ꝑfessores fuit ꝑcipu⁹. Cōfessus
 est em̄ verā in xp̄o hūanitatē: cū dixit filiū ho-
 minis. eiusdē cum patre equalitatē: cum an-
 stantē a dextris virtutis dei. Inter hōnes
 mente ⁊ corpe fuit incorruptus. Cui⁹ signus
 est sincerissima castitas: quia ⁊ feminis fuit
 prelat⁹ ⁊ in vultu angelico demōstrat⁹. Se-
 cunda est qđ sicut angelo elect⁹ fuit: ⁊ appuit
 et hoc ꝑpter angelicā puritatez quā habuit
 propter angelicā claritatē quā resplēdit ꝑ-
 pter angelicā charitatez quā cōtra ꝑsecuto-
 res efferbuit. Tertia est: qđ celoz secreta ꝑ-
 netrauit. Vidit iohānes baptista celū apertū.
 Vidit paulus dei gloriā rapt⁹ in paradisiū.
 Vidit petr⁹ et quidā alij discipuli xp̄m trās-
 guratum. Stephan⁹ aut ⁊ celū apertū vidit.
 ⁊ gloriā dei cōspexit: ⁊ iesum glorificatum in-
 tuitus fuit. Quarta est: qđ pro inimicis suis
 orauit. Orauit aut cum genuflexione: cuz cla-

more: et cum allegatiōe dicēs put addit ecclia. Quia nesciunt quid faciūt. Pro se aut orando: nec genua flexit: nec clamauit: nec allegauit. Beata pro se stās orauit: pro inimicis genua flexit quia maior iniquitas maior supplicādi remediū flagitabat. Quinta est quia eius passio passioni christi multū similis fuit. Istud assignat glo. dicēs. Sicut christus sic iste falsis testib⁹ accusat. Christus extra portā patitur: Stephan⁹ extra portā lapidatur. Christus ait tanquā fili⁹ patri. In manus tuas cōmendo spm̄ meū. Stephan⁹ tanquā seruus dixit. Domine iesu christe accipite spm̄ meū. Et christus ait. Pater ignosce illis peccatm̄. Stephan⁹ autē. Domine ne statuas illis hoc peccatm̄. Sexta est: quia paulū cōuertit. ut dicit Aug. Si Stephan⁹ nō sic orasset: hodie paulū ecclia non haberet. de istis duob⁹ discipulis sic ait idē in istis duob⁹ discipulis geminū nobis monstrat salutis iudicium. ut si quis bon⁹ est: imitemur perseuerentiā charitatis in stephano. qui aut malus est sequatur exemplū cōuersiōis in paulo. nec bonum hominem presumptio iustitie faciat negligentē: nec malū iniquitatis consideratio faciat desperantē. Sed ille bonū fortiter teneat et iste malū sceleriter deserat. Septima quia quattuor coronas habuit: idō merito corona interpretat. Habuit eī coronā roseā iniquitū fuit sanguine purpurat⁹. Apoc. vii. Lauēūt stolas suas et dealbauerūt eas in sanguine agni. Eccle. iij. Esto fidelis vsq; ad mortē: et dabo tibi coronā vite. Habuit coronā aureā: iniquitū fuit homo incorrupt⁹. Eccle. xlv. Corona aurea super mitrā eius. Sicut enim aurū est incorruptū: sic et ipsa virginitas. Sapient. vii. O quam pulchra est casta generatio cum claritate: et subdit. Immortalis est enim memoria illi⁹. Habuit coronā stellatā iniquitū fuit p̄dicator lucid⁹. Dan. xij. Qui ad iustitiā erudiūt multos quasi stelle fulgebūt in p̄petuas eternitates. Habuit coronā gemmatā iniquitū fuit vir p̄fect⁹. ps. Posuisti in capite eius coronā de lapide p̄cioso. Lapis p̄ciosus h̄z claritatē: virtuositatē: et soliditatē. Et significat visionē dei: que sanctos facit claros in apta dei visione virtuosos in virtuosa dei dilectione. solidos atq; securos in vtroq;. Octaua quia multa miracula fecit quorū quādam attestant sue potētie. Ostēdit enim se h̄re posse super creaturas superiores: quia celū suis meritis aperuit. Super creaturas inferiores sicut super quattuor elemēta. nam in sui inuentione et translatiōe terra cōtremuit. pluuiam destinauit: tēpestates maris sedauit. Ignem quem demones excitauerunt in eos retorsit. Quedā sue mīe attestant. Quosdā enim sanauit in corpe. Nā sicut dicit Aug. in lib. de ciuita. dei. septē mortuos suscitauit: fratrem et sororē a cōcussione mēbrozū sanauit. septua-

ginta infirmos a diuersis infirmitatibus in sui intētiōe liberauit. Quosdā sanauit in aīa sicut paulū qui patiebatur duplicē infirmitatem in aīa. scilicet culpe et ignorantie. sicut ipse ostēdit. i. ad Thimo. i. Qui pri⁹ fui blasphemus et c. Aug. quo precessit stephanus lapidibus trucidat⁹. illuc paulus secut⁹ est orōnibus stephani adiutus. Quosdā sanauit simul in corpe et in aīa sicut refert Aug. in lib. de ciuit. dei. de marciali infirmo et infideli. Quedam ostendit cōte sit reuerentie. nam corpus eius in reuerentia habuit de⁹ qui in loco despecto ipm̄ manere noluit. sed in mōte syon ad locū honorabilē ipsum transferri voluit. Sap. xij. Cū multa reuerentia disponis nos. Habuerunt angeli quorū voces in aere sunt audite. O felix roma quā corp⁹ stephani hierosolymitani: et laurentij hyspani: gloriosa pignora vno claudis mausoleo. Habuerunt ap̄t qui ipm̄ secū rome morari voluerūt. Unū demon per filiam theodolij clamabat. Non exibo nisi stephanus romā veniat: quia sic est volūtas ap̄torū. Habuerūt et mortui: quia corpus laurentij ibi cessit et medietatē sepulchri vacuā dereliquit.

¶ Sermo. xxxiiij. De eodem sermo. iij.

Rubem primogenitus me⁹ p̄ncipiū doloris mei: p̄or in donis: maior in impio. Gen. xlix. inter ceteros sc̄tōs bt̄s stephanus quāq; p̄uilegia habuit: quia in v̄bis p̄missis notant. Primū ē quia filiū dei a dextris p̄ris vidit: quod notat cū dixit. Rubē: quia interpretat vidēs filiū. Sūt aut quattuor quae requirunt ad vidēdū. Unū ex pte vidētis: sicut dicit Anselm⁹. scilicet ut oculos sanos habebat. Sc̄d̄ ex pte mediū deferēt. ut. scilicet lux clara refulgeat. Tertium est ex pte rei vidende ne nimis remota existat. Quartū ex pte mediū non impediētis. ut. scilicet nullum obstaculū se interponat. Ista quattuor bt̄s stephan⁹ habuit. Et ideo merito filiū dei vidit. scilicet oculū purū: p̄sentem deū splendore diuinū: et nullū obstaculū. Et propter ista quattuor dicitur fuisse plenus gr̄a spiritus sancto. et sapientia ac fide. Habuit enim oculū mundū: quia fuit plenus gr̄a et v̄itate: quae h̄z mundare. Iuxta illud Ezech. xxxij. Effundā super vos aquā mundā et mundabimini ab oib⁹ iniquitatibus vestris. Habuit deū p̄ntē: quia fuit plenus sp̄s sc̄tō. Sp̄s enim sc̄tū est de⁹: et ideo quae h̄z sp̄m̄ sc̄tū h̄z deū. Habuit splendore diuinū: quia fuit plenus sapia quae est lux diuina. Sap. vii. Proposui pro luce habere illā. Nullū habuit obstaculū: quia plenus fide: quae p̄ctā h̄z purgare. Proverb. xv. Per fidem et mīam purgantur peccatā. Et quia ista quattuor habuit: idō cū ap̄to dicere potuit. ij. ad Cor. iij. Nos aut reuelat⁹

De sancto stephano

facie gloriā dei specularē et. Scdm ei⁹ pri-
 uilegiū est: qz inter xp̄i discipulos primus in
 celo natus fuit: ideo dicitur. Primogenit⁹ meus.
 Aug. Natus est xp̄s in terris: vt stephanus
 nasceret in celis. Ideo obiit⁹ sc̄toꝝ nō mors.
 sed natale vocat⁹. Puer em̄ de vtero matris
 exire cupit: vt recipiat ampliorē locū ad ma-
 nēdū vberiorē cibū ad vescēdū: liberiorē serē
 ad respirādū: et maiorē lucē ad vidēdū. Sc̄ti
 q̄z q̄diu sunt in vtero ecclie hnt locū artum:
 qz terra exigua est et p̄ctus. Sap. xj. Tanq̄
 momentū statere: sic ante te est orbis terraz
 ideo exire appetūt vt locū amplū habeāt. De
 q̄ dicit Baruh. ij. O israel q̄ magna est domus
 dei et. Habuit etiā paruū cibū: qz sunt in p̄ti-
 nua esurie: ideo exire appetūt: vt sint i plena
 satietate. ps. Satiabor cum apparuerit glia
 tua. Non hz etiā libertatē aeris. i. diuine re-
 frigeratiōis vt respirare possint et ideo exire
 appetunt vt in dei eternitate respirent. vnde
 cantat ecclia. Absolve dñe aias eoz: vt iter
 sc̄toꝝ et electos tuos resuscitati respirēt. Sūt
 autē in tenebris multiplicis ignoratiē. iō exire
 appetunt vt veniāt ad lucē claritatis eterne.
 Apoc. xxi. Claritas dei illuminabit istā. Ista
 quattuor beat⁹ stephan⁹ in celo sibi reseruata
 vidit: et ideo de vtero ecclie exire optauit. Vi-
 dit em̄ celū aptū: tanq̄ locū amplū ad manē-
 dum: Vidit iesum tanq̄ dulcem cibū ad ve-
 scendū. Vidit dei dextrā tanq̄ beatā requiē
 ad respirandū. Vidit gloriā dei tanq̄ eternā
 lucē ad videndū. Tertiū priuilegiū est: quia
 principatū martyriū obtinere p̄meruit cū dicitur.
 Principiū doloris mei. i. martyriū cuius dolo-
 res reputo meos. et qz prim⁹. ideo merito ho-
 norandus. Maxime honoramus martyres
 dei sc̄z vt fidei p̄ncipes. intercessores mundi
 precones regni et coheredes dei. Ipse fuit p̄n-
 ceps fidei. inquantū pro fide passus est prim⁹
 fulgentius. Meri celebrauimus temporalē
 sempiterni christi natales. hodie celebramus
 triumphale p̄mi militis passionem. Fuit in-
 tercessor mundi: quia primus post xp̄m pro
 inimicis orauit. Fulgentius. Plus illoꝝ do-
 lebat pctā q̄ sua vulnera. Fuit primus p̄co-
 regni. Hō quidē amiserat habitationem celi
 gloriā paradisi. et visionē dei. S̄z stephanus pre-
 conizatus est restitutionē factā esse hōi resti-
 tutam habitationē celi. visionem dei et gloriā
 paradisi: cuz dicit. Ecce video celos apertos
 visionem dei: cum addit. Et filium hois et.
 gloriā paradisi: cū dicit. Gloriā dei et. Fuit etiā
 primus coheres xp̄i: qz prius hereditauit re-
 gnū p̄ tollerantiā passionum. Tales em̄ p̄nt
 deū cōuenire sicut dicit Ambro. super Beati
 immaculati. Vult deus cōueniri vt si q̄s bene
 certauerit fructū remunerationis expecto.

Seruus sum: expecto a dño alimentū. Ma-
 les sum: expecto ab impatore stipendiū. Uo-
 catus ius: postulo ab iuitate p̄missus. Quar-
 tum priuilegiū est qz sp̄s sc̄to plē⁹ fuit: cum
 dicit. Prior i donis. s. sp̄s sc̄ti. qz em̄ donis sp̄s
 ritus sancti plē⁹ fuit p̄tz ex multis signis ple-
 nitudinis. primo qz fuit valde ponderosus.
 Est autē p̄odus eleuās: sicut p̄odus p̄nas et
 inclinās sicut p̄odus corporis. Stephan⁹ ha-
 buit p̄odus eleuās q̄ est p̄odus amoris: qz
 in celū eleuabat: cuz dicit. Video celos aper-
 tos. Esa. xl. Assumūt p̄nas vt a q̄le et. Et p̄o-
 dus inclinans q̄ est pondus timoris q̄ ad
 sui inclinationē et considerationē inclinabat.
 Job. xxvij. Qui fecit v̄tis p̄odus. Scdm
 gnum est: qz stabilis et semp fixus fuit. Petre.
 xij. Optimū est gr̄a stabilire cor. Tertū est: qz
 de plenitudine sua effudit et plurimū redun-
 dauit: q̄ p̄tz: qz difficillimū in quolibet amo-
 re habuit. Difficillimū in amore dei est aiam
 morti tradere in amore p̄mi necnō p̄ immi-
 cis orare in amore sui sensualitatez totaliter
 rationi subiugare. que oia habuit sicut patz.
 Quartū signū est: qz lapidib⁹ percussus non
 murmurauit: nec impatiēs fuit: nec verbo
 non blasphemauit: nec factus: qz non repulsi-
 nec signo: qz turbatus non apparuit. Quintū
 priuilegiū est: qz prelationē habuit: cum dicit.
 Maior imperio. Ipse em̄ fuit prelat⁹ mēsis
 viduis: altarib⁹ sacris. Mēsis apostolorū. col-
 legium viduarū. Et habuit archidiaconatus
 officium. iō habuit triplex gen⁹ vite: q̄ dicitur
 Aug. in lib. de ci. dei. s. actuosus: octosus
 et ex vtroqz cōpositū. Nā inq̄stum fuit prela-
 tus mēsis: habuit genus vite actuosum quod
 consistit in labore actiōis. Inq̄stum fuit prela-
 tus altarib⁹ sacris. habuit gen⁹ vite octosum
 quod cōsistit in ocio contēplatiōis. Inq̄stum
 fuit prelat⁹ feminis: habuit genus vite cō-
 positū ex vtroqz quod cōsistit in culmine per-
 fectionis. Qui em̄ feminis p̄ficatur necessē
 est vt perfectione multiplici decoretur et.

¶ Sermo. xxxv. de eodem sermo. v.

Nerusalē hierusalē qui
 occidis p̄phetas: et lapidas eos
 qui ad te missi sunt et. Mathe.
 xxij. In isto euāgelio ponuntur
 quattuor differētie lapidū. s. i.
 dei: xp̄s: stephan⁹: et ipsi lapides materiales.
 Unde Aug. Dñi iudei ad lapides currerent
 duri ad duos iactabant in ip̄m pares suos
 petris lapidabat que p̄ petra lapidabat et
 moriebat. Dicunt autē iudei lapides: qz sicut
 dicit Amb. sup Luc. lapides sunt deforme-
 ad vsum nudi ad orandū ac steriles ad fru-
 ctum: irrationabiles ad profectū: sic p̄ctores

sunt deformes et turpes Juxta illud Thren. iij. Demigrata est super carbones facies eorum. Sunt nudi: quia non habent ornatum virtutum. Ezech. xvi. eras nuda et confusio plena. Apoc. iij. Nescis quia miser es, et miserabilis etc. Sunt etiam steriles quia nullum fructum bonum faciunt. Roma. vi. Non fructus eorum mors est. Sunt etiam irrationabiles ad profectum quia non crescunt sed potius decreverunt. iij. ad Thim. iij. Mali autem homines et seductores proficiunt in peius. Secundo Christus dicitur lapis pro quo Stephanus patiebatur. Est enim lapis qui in edificio spirituali ponitur in imo: quia est fundamentum quod edificium spirituale regit. i. Cor. iij. si fundamentum nemo potest ponere propter id etc. In medio autem: quia ipsum edificium crescere facit. ad Ephe. ij. In quo omnis edificatio constructa crescit etc. In summo quia tamquam lapis angularis Christo nos iungit. unde sequitur. Ipso summo angulari lapide Christo Iesu. Tertio Stephanus dicitur lapis non quilibet: sed quadratus vivus et politus. fuit enim quadratus habens quattuor virtutes. scilicet temperantiam in prosperis: quia fuit plenus fide: quod omnia prospera mundi facit despiciere. Habuit fortitudinem in adversis: quia plenus fortitudine. Habuit prudentiam in eligendis: quia fuit plenus sapientia. Habuit iustitiam in agendis: quia fuit plenus gratia. Iustitia enim facit hominem gratosum: quia reddit unicuique ius suum. Secundo fuit lapis vivus. Ex quo tres ignes sunt accenssi excutiebatur. scilicet ignis celi qui malos arguebat diceus. Dura ceruice etc. Ignis amoris: quo pro persecutoribus orabat. Ignis passionis: qui velut aurum ipsum probabat. ps. Igne me examinasti etc. Tertio fuit lapis politus. Nam et de ipsum polivit quoniam eum vultum angelicum habere fecit. Et ipse se polivit. quia omnem tenebrositatem a se abiecit et lucem virtutum induit. Ad Rom. xij. Abijciamus opera tenebrarum et induamur etc. Judei ipsius polimerunt: quoniam lapidibus rubiginem corporis abiecerunt. Prouer. xxv. Aufer rubiginem ab argento etc. Quarto fuerunt lapides materiales: quia ibi ad quattuor fuerunt boni. Primo in instrumentum destructivum carceris psalmista Educ de carcere animam meam etc. Secundo in oblectamentum dulcedinis. Unde catas lapides torretes illi dulces fuerunt. Deut. xxxij. ut suggeret mel de petra. Tertio in ornamentum diadematis. Omnes enim lapides iacti fuerunt in eius corona lapides preciosi. ps. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso etc. ps. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. Sicut enim faber super incudem fabricat coronam regalem: sic iudei super Stephanum fabricauerunt sibi coronam triumphalem que tot habet distinctiones gemmarum quot sunt ictus lapidum. Chrysostomus. Sicut ex corona regali undique fulgores emittuntur. ita martyrum

corone Christi vulneribus distinctissime omni regum diademate redduntur delectabiliores. Quarto fuerunt sibi in materia pontis. Ex illis enim lapidibus factus est petrus quo Stephanus transiit in celum. Olim deus posuerat adam in nauis innocencie: quam fracta nauis preparauerat homini tabulam penitentie. quamvisdam tamen dedit pontem martyrii et passionis pro Christo assumpte. Beatus autem Stephanus pro mare huius seculi ad portum paradisi per nauem: quia innocenciam seruauit. Et per tabulam: quia duram penitentiam non deseruit. Et pro ponte: quia martyrium passus fuit.

¶ Sermo xxxvi. De sancto Johanne euangelista. Sermo primus.

Quatuor animalium

le aquile Apoc. iij. Cum pro quatuor animalia quattuor euangeliste sic figurentur Johannes tamen per aquilam designatur. et hoc propter quattuor commendabilia que in ipsa aquila reperuntur. primo namque in volatu huius sublimitate sic etiam Johannes tam sublimiter volauit quod omnia visibilia deferens usque ad ipsum deum ascendit. Aug. super Iohannem. Transcendit Iohannes omnia cacumina terrarum omnes capos aeris. omnes altitudines siderum: omnes choros et legiones angelorum. Nisi enim transisset omnia ista que creata sunt non perueniret ad deum pro quem omnia facta sunt. Ideo etiam dicit super Johannem quod nisi esset super omnia eleuatus et totus sanctus non ascenderet in deum. Dicit autem Ricardus in li. de tri. tres spiritus. scilicet spiritum humanum: angelicum: et diuinum. Johannes autem transcendit spiritum humanum et angelicum et peruenit usque ad diuinum. Esa. liij. Ecce intelliget seruus meus et exaltabitur et leuabitur et sublimis erit valde. fuit enim exaltatus super spiritum humanum eleuatus super angelicum. sublimatus in deum. Dicit autem Ambrosius in lib. sermonum volare non potest nisi quod purum leue ac subtile est. Iohannes igitur tam sublimiter volauit: quia purus fuit sine admixtione terrene auaricie. fuit leuis sine poderositate carnalis concupiscentie. fuit subtilis sine grossicie supbie. Secundo aquila habet in venando generositatem: cuius generositas est: quia vicinis auibus parcat non enim circa nidum suum venatur: sed longe a nido. Ceteri euangeliste in locis vicinis sunt venati. venatus est enim Marcus in locis vicinis. id est in euangelio matthei. quia dicta sua collegit et in euangelio suo reponit. venatus est matheus in locis vicinis: quia carnalem Christi generositatem texuit. Venatus est Lucas in locis vicinis: quia infantiam Christi differuit venati sunt omnes in locis vicinis quia conati sunt omnes ea dicere que Christus gessit in mundo. Johannes autem in locis vicinis venari noluit: quia nec dicta aliorum replicauit: nec texuit Christi natiuitatem car-

De sancto Johanne euangelista

nalem sed celestem. nec xpi infantia: s; gloriāz
sempiternam. nec tm̄ ea que xps fecit in mū-
do: s; etiā in celū ascendēs ipm̄ x̄bū eduxit de
celo z i suo posuit euāgelio. Ezech. xvij. Aquila
la grandis zc. Et sequitur. Venit ad libanū. i.
ad celū z tulit medullā cedri. i. xpi que est alta
per potētā maiestatis q̄ hz corticē. i. humani-
tatem: z medullā idest deitatez. Ceteri euā-
geliste tulerūt corticē. i. versati sunt circa hūa-
nitatem. Medullā autē. i. diuinitatē iohānes
accepit. Ideo fm̄ Greg. ceteri euāgeliste per
animalia designant: quia vt animalia in ter-
ra gradiuntur hic autē p̄ aquilā: qz in celū vo-
lauit cū xpi diuinitatē disseuit. In hoc sc̄do
cōsistit generositas aq̄le: qz p̄dā solā nō come-
dit: s; partē alijs derelinq̄t. Paulus predam
quā in celo rapuit solus māducauit: qz sibi re-
tinuit: qd̄ hōi loq̄ nō licuit. Sed iohānes pre-
dā quā super celos rapuit solus nō māduca-
uit: sed eā z verbis p̄dicauit z nobis reliq̄t in
scriptis. Origenes. Quia igit̄ paul⁹ x̄ba audi-
uit q̄ non lz hōi loq̄. Iohēs intime x̄tatis in-
spector in paradiso paradiso. i. in cā oīm audi-
uit vncū x̄bū p̄ qd̄ oia facta sunt: qd̄ z licuit
loqui z pōt hominib⁹ predicari. Tertio aquila
habet in faciēdo nidū astutiā z caliditatem
qz ibi ponit p̄ciosos lapides habētes virtutes
fugādi serpentes. Sic iohannes in nido. i. in
suo euāgelio ponit lapides p̄ciosos qui fugāt
oēs hereticos. Un⁹ lapis p̄ciosus est. In prin-
cipio. i. in eternitate erat x̄bū. Iste lapis p̄cio-
sus fugat serpentē nestorū qui dixit xpm̄ ha-
buisse principiu. Ali⁹ est. z x̄bū erat apud deū
Iste lapis fugat serpentē sabellū. qui dixit qd̄
nulla in diuinis est distinctio p̄sonaz. Alius
cum dixit. Et deus erat verbū. Iste lapis fu-
gat serpentē arriū. q̄ dixit filiū esse minorē p̄re.
Alius cū dixit. omnia p̄ ipm̄ facta sunt. iste la-
pis fugat serpentē manicheū q̄ dixit visibilia a
deo creata nō esse. Ali⁹ cū dixit. Verbū caro
factum est. iste lapis fugat s̄rpētes macho-
metis qui posuerūt xpm̄ habuisse corpus: non
tm̄ de virgine sumptū: s; de celo delatuz: qd̄ si
esset corpus illud caro dici non posset. cū caro
dicat aliquid cōtextū ex quattuor elementis.
Quarto aq̄la hz visus acuitatē. vñ fm̄ Ios̄.
aquila ab acumine est dicta. Sic iohānes tā-
tam hz visus acuitatē. qz in terra posu⁹ cele-
stia vidit. Unde p̄pter ei⁹ altissimū intellectū
dionysius vocat eū euāgelij solē: z eius doctri-
nā. splēdi- s̄simū radiuz. Et sicut aq̄la pullos
suos in solem aspicere facit z quos irreuerbe-
ratis oculis radios aspicere cōspicit tāq̄ pro-
pios nutrit. quos ad terrā respicere viderit
tanq̄ degeneres abijcit. Sic iohānes viros
spirituales ac celestes diligebat z fouebat. de-
gētes autē repellebat. Unde d̄r. i. Joh. i. Deus

lux est z tenebre in eo non sunt vñe. Si dixer-
mus qm̄ societate cū eo habemus z in tene-
bris ambulamus: mentimur. Ecce filij dege-
tes. Si autem in luce ambulamus sicut ipse
est in luce: societatem habemus adiuicem.
Ecce filij spirituales z celestes.

¶ Sermo. xxxvij. De eodem sermo. ij.

Beniamin amantissim⁹

dñi habitat p̄fidēter in eo. Iohēs
in thalamo tota die morabitur
inter humeros illi⁹ requiescet.
Deut. xxxij. In his x̄bis notē-
tur q̄ncq̄ p̄uilegia iohānis. Primū p̄uilegium
est virginitas integra: cū d̄r beniamin q̄ m̄ter
pretatur fili⁹ dextre. Cū em̄ stat ui p̄ugali be-
beat fructus tricesim⁹ z viduali sexagesim⁹.
ipsi tm̄ virginitati debet fructus centesim⁹
qui nūerus de leua transit in dextrā. z iō per
dextrā x̄ginitas designat. Merito autē virgi-
nitas meruit multas prerogatiuas z in mū-
do et in celo. Nā in mūdo habuit ex hoc cum
xpo maiorē familiaritatē. Aug. sup iohannē.
Sūt q̄ senserūt iohāne. iō plus amarū: qz neq̄
uxorē duxit z ab ineunte puericia castissim⁹
rexit. Meruit sapiētē sublimitatē. Hier. cōtra
iouinianū. Iohānes quasi aq̄la ad supra vo-
lat. z ad ipsuz patrē puenit dicēs. In p̄ncipio
erat verbū. Exposuit x̄ginitas: qd̄ n̄p̄tie nō
poterāt. Meruit cū matre dei societate. Iero-
ro. p̄tra iouinianū vt breui sermone cōprehen-
dā doceā cuius p̄uilegij sit iohānes: immo in
iohāne x̄ginitas. A dño x̄gine z mater virgo
virgini discipulo cōmēdat. Habet etiā merito
virginitas prerogatiuas in celo. s. coronā au-
reolam in capite p̄s. Gloria z honore coronā-
sti eū dñe. Modulationē in ore. Apoc. xiiij. Ca-
tabat quasi canticuz nonū zc. Fulgidā z vellē
in corpore. Eiusdē. iij. Ambulabūt mecū in ab-
bis. Associationē xpi in p̄fectione. Eiusdē.
xiiij. Hic sequūtur agnū quocūq̄ ierit z fructū
centesimū in remuneratione. Luc. viij. Alud
cecidit in terram bonam z ortum fecit fructū
centuplum. Sc̄dm̄ p̄uilegiū est sincera dile-
ctio: cū d̄r Amantissimus dñi distinguit. aut ipse
triplicem dilectionē. s. sermonis: operis: z cor-
dis dicens. i. Jo. iij. Non diligam⁹ verbo neq̄
lingua tm̄: s; opere z veritate. est em̄ triplex
amor. s. oris: operis: z cordis: idco bñ dicit non
diligamus verbo zc. Dilexit xps apostolos
dilectione sermonis: qz eos diligēter instruit.
ideo fuerunt amati dilectione operis: qz oia
car. smata gratiarum eis infudit: deo fuerūt
amantiores. iohānez dilexit dilectione p̄cordia-
li: ideo fuit amantissim⁹. Ideo voluit vt supra
pectus suum vbi est sedes cordis recubere:
ad innuēdum qz ipm̄ p̄cordiali amore dilexit.

[Sermo. xxxviii. De eodem sermo. lxx.]

Tertium privilegium est mors secunda: cum dicitur. Habitavit confidenter cum eo. Confidenter enim in christo mori potuit: quod habuit conscientiam letificantem. i. Cor. i. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre: bonorum operum affluentiam concomitantem. Job. v. Ingredieris in abundantia sepulchrum etc. Christum associantem. Apparuit namque sibi dominus Iesus Christus dicens. Veni dilecte mi tempus est: ut epuleris me. in convivio meo cum fratribus tuis. Apostolorum turbam convenientes quia omnes ad eius transitum convenerunt dicitur Gen. xli. Duodecim fratres sumus minimum domi remansit: alius non est super. Apostoli quidem duodecim fratres fuerunt unus scilicet Iudas non erat super minimus: sed Iohannes qui ceteris erat iunior. adhuc in domo remanserat: et ideo ad ipsum deducendum omnes convenerunt. Quartum privilegium est matris dei veneranda custodia cum dicitur. Quasi in thalamo tota die morabatur. Ipse enim factus est paranympus sponse regis: et ideo tota die in thalamo habitabat: quia sponsam regis custodiebat. Qualis autem et status fuit ille thesaurus. talis et tantus fuit ille thesaurus. Credendum est enim quod si Christus invenisset meliorem thesaurum sibi committeret. Secure ergo iusti ad Iohannem deberent accedere quod habet in parte matrem gratie. Secure et peccatores. quod habet in parte matrem misericordie. Secure et morientes: quod habet in parte illam que in morte ab hoste nos protegit. Secure et aie decedentes: quod habet in parte illam que in hora mortis aias suscepit. Unde cantat ecclesia. Maria mater gratie etc. Quintum privilegium est honoris magnificentia: cuius dicitur. Inter humeros eius requiescit. Magni honoris et magni amoris iudicium fuit quod Iohannes in Christi pectore requievit. Debemus ergo nos ipsum honorare: quod ipsum honoravit Christus: angelus: totus ceteris apostolicus omnium sanctorum laudabilis numerus. Christus namque ipsum honoravit quod enim eum super pectus suum requiescere fecit. unde cantat. Valde honorandus est beatus Iohannes qui supra pectus domini in cena recubuit. Angelus ipsius adoravit: quia ab eo adorari recusavit et se censerium suum vocavit. Apoc. xix. Permisit quidem se adorari a Iosue. quod erat calcitrans ideo dicit. Solue calciamentum etc. Iohannes autem pedes affectum suorum ab omni amore mundi discalciauerat. Apoc. i. et ipsum honoraverunt: quod ipsum et petrum columnas ecclesie ad samaritanos miserunt. ut habet Act. vii. Omnes enim sancti ipsum honoraverunt: quod ad eius transitum convenerunt. et ideo totus mundus debet eum honorare: et honore generali in quantum fuit apostolus. et speciali in quantum christi amicus. et singulari in quantum recubuit supra Christi pectus et custos est virginis deputatus.

Dilectus meus mihi et ego illi Can. ii. Istud verbum non potest alicui melius convenire quam Iohanni qui fuit a Christo dilectus et qui Christum speciali amore dilexit. Circa ipsam autem dilectionem quod per ordinem sunt videnda. Primum quod fuit huius dilectionis causa. Circa quod sciendum quod prima causa fuit Iohannis puritas et incorruptio. Tales enim Christus amat. Proverb. xxi. Qui diligit cordis mundiciam propter puritatem et gratiam labiorum: habebit amicum regem. Et quia adeo purus fuit: ideo Christus cum eo familiaritate habuit. Eccl. xi. Volatilia ad sibi similia conveniunt. vnde unum volatile fuit chrysolus. ps. Ascendit Christus super cherubim et volavit. Scilicet fuit beata virgo. Eccl. xi. Brevis in volatilibus est avis. Tertium fuit Iohannes: qui in forma aquile est demonstratus. Ista autem tria volatilia conveniunt: quia speciale familiaritatem habuerunt. Secunda causa est felicitas conversio. quod in iuventute ad Christum conversus fuit. Tales enim Christus multum diligit sicut innuit Mat. x. ubi dicitur quod Christus parvulos amplexatus fuit manus eis imposuit benedixit ipsis. nunquam alicui semel tales amicitias ostendit. Sufficit namque senibus quod a Christo regantur. Juxta illud. Senes puerum portabat: puer autem senem regebat. quod ab ipso non proiciantur. ps. Ne proicias me in tempore senectutis. quod ab ipso non derelinquantur. Et usque in senectam et senium ne derelinquas me. Tertia causa est ipsius Iohannis fervens dilectio. Deus enim diligit diligentes se. Proverb. vii. Ego diligentes me diligo. Ipse enim Iohannes dilexit Christum viventem cuius signum est quod ob sui amorem omnia dereliquerit. Can. vii. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione etc. Dilexit morientem. cuius signum est quod iuxta crucem ipse stetit. Dilexit mortuum. cuius signum est quod ad monumentum ipse cucurrit. Bern. Qui amat ardentem currit velocius: et pervenit citius. Secundo videndum est quod sunt signa huius dilectionis. Primum quod est signum est: quia sua secreta sibi revelavit et ea que faciunt ad instructionem fidei perfecte sicut in evangelio. et vite perficiende: sicut in epistolis: et gratie summam: sicut in apocalypsi. Scilicet est quia magnis gratiis ipsum dotavit. Magnam enim gratiam deputavit sibi. Esaias quod deus fecit ipsum prophetam suum. Jacob quod fecit ipsum apostolum suum. Lucas quod fecit ipsum evangelistam suum. Augustinus quod fecit eum professorem et doctorem suum. Agnes quod fecit eam reginam et sponsam suam. In Iohanne autem hoc omnia reperiunt. Tertium signum est: quod multa sibi familiaritate ostendit. fecit enim eum suum familiarem: ideo vocat dicitur

De sancto Johanne

scipulus' quē diligebat iesus *Eccle. v. Amicus in domesticis fiducialiter ager. Fecit eū camerarium: quia in thalamo sui sinus requieuit. Deut. xxxij. Quasi in thalamo tota die morabitur. Fecit eū secretarium: quia secreta sua sibi reuelauit. Isa. xlv. Dabo tibi thesauros absconditos et archana secretorum. Fecit eūz thesaurū suū quia matrem suā sibi reliquit. quod ad magnā iocūditatem et exultationem sibi fuit. Eccle. xvj. Iocūditatē z exultationē in thesaurizauit super eū. Per que ostēditur qd christus non tm̄ dilexit ipm̄ dilectiōe generali: qua diligit sua p̄cepta seruātes. Juxta illud Johā. xv. Vos amici mei estis si feceritis que precipio vobis. Non tm̄ dilectiōe speciali qua diligit sua secreta sciētes: Juxta illud Joh. xv. Vos autēz dixi amicos quia quecūqz audiui a patre meo nota feci vobis. Sed etiam dilectiōe singulari: q̄ diligit amicos intimos z precordiales. Tertio videndū est que sit ista dilectio. Dilectio mūdi nō est n̄a. qz z in vita fallit z i morte deserit: z post mortē amicū obliuioni tradit. Dilectio autē qua xp̄s iohēz dilexit est n̄a: qz ip̄z dilexit in vita. vñ vocat̄ discipulus quē diligebat iesus. dilexit in morte. qz cū ceteris apl̄is ad ipm̄ morientē accessit. Dilexit post mortē: qz ipm̄ ad suū cōuiuū introduxit. ps. Tenuisti manū dextrā meā. me. s. in vita in tui amore cōseruādo: z in voluntate tua deduxisti me. scz in morte diligēdo z cū gloria suscepisti me scz post mortē deducēdo me ad cōuiuū tuū. Quarto est videndū q̄ fuit d̄na dilectiōis petri z iohānis ad xp̄m. Circa qd̄ sciendū sicut dicit Bern̄. Xp̄s diligēdus est fortiter. dulciter. z sapienter. Petrus ḡ dilexit fortiter: qz secū z in mortē z in carcerē ire pm̄isit. Johānes dilexit dulciter: qz in sinu suo recubuit. Uterqz dilexit sapienter q̄ a nullis tētationibus diaboli. nullis pturbatiōibz mūdi. nullis voluptatibz carnis a xp̄i amore poterāt euelli. Quinto videndū est q̄ sit d̄na dilectiōis xp̄i ad petrū z ad iohē. Videt̄ em̄ qd̄ plus dilexerit iohāne q̄ petrū: z tm̄ petr⁹ plus vñ dilexisse xp̄m q̄ iohānes. Circa qd̄ sciendum qd̄ triplex est dilectio. Una q̄ consistit in familiaritatis ostēsiōe: z ista magis dilexit xp̄us iohānem: q̄ petrū. qz magna signa familiaritatis iohāni ostēdit. ex eo qd̄ supra pect⁹ suū recubuit z matrē suā sibi recōmendauit. Secūda dilectio est que consistit in donoz exhibitiōe. z ista magis dilexit petrum: qz maiora dona sibi concessit: qz fecit eū principē apl̄oz: z suū vicariū dereliquit z claues regni celoz sibi dedit. Tertia dilectio est que consistit in precordiali amore. et ista vtrūqz equat̄ dilexit. Ambos enim dilexit equaliter affectiōe anti-*

mi: qz ambo apud deū erāt equalis meriti.

Sermo. xxxix. De eodem sermo. iij.

Ingredieris in abūdi-

tia sepulchrū: sicut inferē aceruus tritici in tēpore suo *Job. v. Johānes euāgelista nō fuit positus in sepulchro: sed sponte ingressus est. et hoc vt iterum renouaretur: vt triticū itez renouat̄. in verbis igit̄ premiffis tria tangūtur. p̄mū est moriēdi magna auditas in hoc qd̄ sepulchrū spōte ingressus est. Valde em̄ mori affectabat: quia multuz desiderabat gustare tam dulce conuiuū: vñ ait. Gratias ago tibi: qz dignat⁹ es me ad tuas epulas inuitare: sciens qz ex toto corde desiderabant te. *Eccle. xxij. Qui edūt me adhuc elueient. desiderabat videre tā dulce amicū. vñ ait. Odoz tuus in me concupiscētiā excitauit eternas. ps. Qñ veniaz z apparebo ante faciem dei. Desiderabat videre tā preciosam thesaurū. i. virginē beatā sibi adeo recōmendatam. Ibi em̄ habebat cor suuz vbi thesaurus suus. Desiderabat adiungi ad tam iocūdum consortiuz. vnde ait. Suscipe me vt cū fratribus meis sim. ps. Ecce q̄ bonū et q̄ iocundum habitare fratres in vnum. Scdō ponitur meritoz copiositas: cum dicitur. In abundantia. Est em̄ mortuus in abundantia dierum: quia cuz esset. *xcix. annoz. Gen. xxv. mortuus est abraā in senectute bona z plen⁹ dierum. In abundantia meritoz: quia in sua iuuentute seruire incepit: z vsqz ad decrepitā etatez perseuerauit. *Eccle. xi. Mane semina semen tuum zc. In abūdantia p̄m̄oz. Iuauit enim coronā vnā in quātū fuit virgo incorruptus. aliam in quātū predicator gratiosus. aliam in quātū fuit martyr: inuict⁹: qz in oleo fuit assatus. Tertio ponitur sua felicitas: cū dicitur. sicut inferitur aceru⁹ tritici in tēpore suo. Triticū em̄ in horreum inferitur vt inde nutriatur z in suo tēpore seminet̄. z iterū renouetur. Sic beatus iohānes in celū est illatus vt nos nutriat p̄ sua merita z ipse renouetur z in aia p̄ impassibilitatez. z in corpore p̄ immortalitē. De morte q̄dez sua quattuor sunt opinionones. Quidā em̄ dixerunt ipm̄ in celo esse cū corpe glorificato: qd̄ conuenire dicunt dei liberalitati: z iohānis dignitati. De quidē sibi valde liberalis fuit: qz corpus suū custodiuit ne corruptioni subiaceret ne oleū adureret. ne venenum noceret. ne gladi⁹ deseruiret. ne mortis dolorē sentiret. Si igitur xp̄s corpori iohānis tā liberalis fuit in mūdo non debuit minus liberalis esse in celo. Congruit etiā dignitati iohānis q̄ in sinu xp̄i recubuit q̄ xp̄o tam familiaris extitit. q̄ virginī****

societate fecit a quo angelus adorari noluit. Si ergo aliorum apostolorum corpora sic honorantur in terris: manifestum est quod corpus iohannis sic honorari debuit: quia tanta excellentia dignitatis preeditum fuit. Postquam autem nullus exhibet sibi honorem in mundo: convenienter est ut corpus eius corpori christi et matris eius societate faciat in celo: sicut fecisse constat in mundo. Alii dicunt ipsum esse de functum. et animam glorificatam in celo. Corpus vero in loco hominibus ignoto: deo autem cognito reservari sicut de corpore moysi dicitur. Potest quidem deus in aliquo loco sibi cognito per angelorum mysterium corpori dilecti sui honorem exhibere divinum prout decet suum hunc dilectum. Quare autem divina providentia iudicaverat ipsum corpus esse occultandum: inter divina secreta est hoc munerandum. Tertii dicunt ipsum adhuc vivere: et in paradysum terrestrem translatum esse. Tunc autem antichristi inde educetur: et ab ipso occidetur. Unde dicit Theophilus. Christus non negavit iohannem moriturum. nam omne quod ostendit: sed dicit. Volo eum vivere usque ad finem mundi. et tunc patietur pro me martyrium cum helia. Postea subdit. Et si assignetur eius sepulchrum vivens intrauit illud et postea decessit. Quartii dicunt ipsum adhuc vivere et sub terra dormire. Et hoc voluit ostendere per verbum domini quod dixit. Sic eum volo manere etc. Et exemplo moysi quem adhuc dicitur sub terra dormire. et quia in eius sepulchro nihil nisi manna invenitur: quod adhuc ibi quasi flatu que scens scaturire videtur. Sed huic opinioni obviat Augustinus. qui ait. Parvam gratiam christus suo dilecto fecisset: si ceteris apostolis in gloria regnatis ipse sub terra dormire dicatur. Ad verbum autem domini quod dixit. Sic eum volo manere donec veniam etc. Respondet Chrysostomus. id est nolo ipsum pro martyrio consummari: sed expectare donec ego veniens recipiam eum in eterna beatitudine. Ad exemplum autem de moysi respondet Augustinus. quod scriptura ipsum testatur fuisse mortuum. Si tamen dicitur quod cum helia vivus apparuit: potuit deus de facili ipsum suscitare ad horam. Corvus autem eius voluit esse absconditum: ne iudei circa corpus eius ydolatriam exercerent. De manna autem ipsum suscitante respondet Augustinus. quod forte propter hoc sit ut eius mors preciosa commendetur: quia mortem martyrium non commendat. Vel forte propter aliam causam quam ignoramus.

¶ Sermo. xl. De eodem sermo. v.

Hic est discipulus ille quem diligebat iesus. Ioh. vlti. Magna prerogativa iohannis in hoc preponitur quod ipse specialiter dilectus fuisse prohibetur. Nos vero eius prerogativas et privilegia videamus. Primum privilegium est: quia christus ipsum speciali amore dilexit. nec mirum: quia ipse propter

pter amorem christi omnibus aliis amorem deseruit. scilicet amorem naturalem. id est patris quem in navis deseruit. Amorem carnalem scilicet uxoris sue quam ob amorem christi contempsit. amorem mundanum quia navem et rhenia et omnia que habuit contempsit. Amorem proprium: quia propria voluntate dimisit et christo semper adhesit. Mat. xix. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. hoc quantum ad desertionem amoris mundani. et secuti sumus te non nos. et hoc quantum ad desertionem amoris proprii. Et subdit. Et omnes qui reliquerint fratres aut sorores: aut patrem et matrem. hoc quantum ad desertionem amoris naturalis aut uxorem hoc quantum ad desertionem amoris carnalis. Secundum privilegium est: quia ad omnia secreta eum admisit. sicut ad puellam resurrectionem ad gloriosam transfigurationem. Si enim christus volebat facere gratiam apostolis: ipse erat unus de tribus: sicut patet in illius puellam resurrectione et gloriosa transfiguratione. Si volebat facere gratiam duobus: ipse erat unus de duobus. Nam ipsum solum et mattheum fecit evangelistam et apostolum. Si volebat facere gratiam uni soli. ipse erat ille solus quia ipse solum in sinu suo admisit. Tertium privilegium est: quia matrem sibi recommendavit. Christus namque in hac vita ipse possedit quatuor. scilicet corpus. animam modicam temporalem substantiam. ecclesiam. et matrem propriam. Corpus igitur recommendavit nicodemo animam patri temporalem substantiam iude. Ecclesiam petro matrem iohanni. quod utique magni amoris indicium fuit. Et ratione rei recommendate: quia scilicet in thesaurum sibi commisit. Et ratione recommendatis quia scilicet suorum vulnere oblitus matris non oblivisceretur et dilecti discipuli recordabatur. et ratione modi recommendandi: quia non dixit. ecce servus tuus vel nepos tuus: sed ecce filius tuus. Nec dixit. ecce domina tua vel matertera tua: sed ecce mater tua. Quartum privilegium est: quia profunda sapientia ipsum replevit. Eccl. xv. Aqua sapientie salutaris potavit eum. Nec mirum si tanta sapientia fuit plenus quia sedit ad fontem divinum habuit intellectum angelicum. intrauit in causas causarum et totus transiit in deum. Ad fontem quidem divinum sedit: quoniam supra pectus domini recubuit. De quo fonte tam copiose hausit: quod quasi quiddam fluvium paradisi factus fuit. Unde cantatur. Quasi unus de paradisi fluminibus etc. Intellectum angelicum habuit Augustinus. Sapientia dei ut ait apostolus in corinthiis non ascendit. Sed tamen in cor iohannis ascendit in quantum ipse non homo erat sed angelus esse ceperat. Intrauit etiam in causam causarum. Unde Origenes dicit quod paulus raptus est usque ad tertium celum. Iohannes transiit omne celum. Paulus raptus est in paradysum. Iohannes supra omnem paradysum paradysorum. Transiit etiam totus in deum. Origenes. Non enim aliter iohannes potuit ascendere in deum nisi totus fieret deus. Quintum privilegium est: quia supra pectus christi recubuit. Pectus autem illi erat mensa celestis in qua sunt de

De innocentibus

Vitte angelo. Gazophilatum in quo sunt thesauri oim scientiarum. Et fons diuinus in quo est plenitudo oim gratiarum. Quia sicut famelicus sedet ad mensam deliciarum valde satiatur. Quia si egenus intrat gazophilatum thesaurorum: valde ditatur: Quia si sitibundus peruenit ad fontem amenum: tunc valde repletur. Beatus ergo iohannes recubendo supra pectus domini sedit et famelicus ad mensas angelorum: et ideo fuit valde satiatus. Intrauit tanquam egenus gazophilatum oim scientiarum: et ideo fuit valde ditatus. Sedit ut sitibundus ad fontem oim gratiarum: et ideo fuit valde repletus. Ista tria tanguntur. Ecclesiastici. xv. Cibauit eum dominus pane vite et intellectus. ecce quomodo famelicus est pastus. Aqua sapientie potauit illum. Ecce quomodo sitibundus est potatus. Iocunditatem et exultationem thesaurizauit super eum. ecce quomodo egenus est ditatus. Sextum privilegium est. quia Christus sibi peccatorem et non alteri revelauit: prout petrus iohanni inuit. ex quo ostendit ei magna auctoritas. Petrus damianus. Profert Christus verbum in medium: et totus tacet senatus apostolorum. Iohannes vero cum discipulorum persona in se suscepta vniuerso sultor accedit. Ostendit ei magna potestas. Idem quantum apud iudicem per peccatorem poterit quod per ipsius curie celestis senatoribus interuenit: ostendit magna nostra securitas. idem quantum flagitare debemus ei auxilium quem sibi metipsum apostoli intercessorem petierunt. Et quia aduocatus est summus. huiusmodi liter est a minimis implorandus. Septimum privilegium est quia oim sanctorum perfectionem habuit. idem. Quomodo in virtutibus incomparabiliter iohannes non excedat. Apostolus namque est in epistolis. Euangelista in euangelio. propheta in apocalypsi. fuit etiam martyr: in quantum in oleo adustus. unde dicit Polycratus episcopus ephesiorum. Iohannes pontifex auream laminam in fronte portans: martyr et doctor in epheseo obdormiuit. Octauum privilegium est quia Christus de ipso specialem curam habuit: cum dixit Petro. Quid ad te. Curam ecclesie petro commisit. curam autem iohannis sibi reseruauit cum dixit. Sic ergo volo enim manere donec venias etc. Et patri commisit dicens. Ecce filius tuus. Magnus est esse in cura vicarij dei. i. petri. Maius est esse in cura matris dei: maximum in cura Christi. Nonum privilegium est quia maiori eum Christus sua charitate repleuit. Quod triplici signo ostendit. Primo quia ad monumentum prius cucurrit. Grego. Illi pre ceteris cucurrerunt. Secundo quia de charitate plus ceteris locutus fuit. Mathei. xij. Ex abundantia cordis os loquitur. Chrysost. Mos est amatum ut amoris sui silentio te gere nequeam. Tertio quia usque ad decrepitam etatem charitatem docuit. Hiero. Iohannes. cum ephesi moraretur usque ad ultimam senectutem et usque inter discipulorum manus ad ecclesiam defer

retur: nec posset plena verba cōtexere sperabat. Filii diligite alterutrum. Tandem interrogatus cur hoc semper diceret. Respondit quod preceptum domini est: et si hoc solum fiat sufficit.

[Sermo. xli.] De innocentibus sermo. i.

Idi supra motem syon

agnus stantem etc. Apoc. xiiij. Gloria et virtus istorum populorum ex multis causis prout ex presenti lectione colligitur. Primum ex nobilitate associatione: quod associati sunt agno. nec mirum si agnus libenter moratur cum eis. Non quod libenter moratur cum concubis suis. Christus igitur fuit bethleemita: et isti bethleemite. Libenter homo moratur cum ioculatoribus suis: isti sunt ioculatores Christi. Apoc. xiiij. Vocem quam audiui sicut cytharedorum cytharizantium in cytharis suis. Libenter homo moratur cum domesticis et seruatoribus suis: maxime cum sunt mundi: et honesti. et de his dicit. Sine macula sunt ante thronum dei. Libenter enim homo moratur cum presbiteribus suis. Ipsi namque fuerunt heretici. martyres. et innocentes. Libenter igitur Christus cum eis moratur tanquam homo cum hominibus. martyr cum martyribus. innocens cum innocentibus. Secundo eorum gloria causatur ex descriptione cum dicit. Videntes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Tertium autem nomen quod in fronte scribitur habet Apoc. iij. Et nomen ciuitatis noue hierusalem. Ista ergo tria nomina. scilicet de hierusalem et iesus in frontibus eorum sunt scripta. deus autem secundum Daniel. idem est quod ardere. Hierusalem dicitur visio pacis. Iesus saluator. per quod datur intelligi quod ipsi habent plenam inflammationem in dei dilectione. Esa. xxxij. Dixit dominus cuius ignis in syon: et caminum in hierusalem. plenam cognitionem habita dei visione. i. Cor. xij. Videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem. Et habebunt plenam saluationem in corpore et anime glorificationem. Esa. lxi. In terra sua duplicia possidebunt. Tertio consistit gloria ipsorum in iocunda iubilatione: cum dicit. Et cantabit canticum nouum. In quo quidem canticum tria sunt scilicet nouitas singularitas. et sonoritas. Nouitas cum dicit. Cantabit canticum nouum. Haymo. Canticum nouum cantare est de incorrupta mentis et corporis integritate gaudere. Singularitas cum dicit. Nemo poterat dicere canticum nisi illa etc. Beda. Hoc canticum ceteri electi audire possunt: sed dicere nequeant: quia per charitatem quidam de eorum celsitudine leti sunt: quibus ad eorum premia non assurgant. Sonoritas vero notatur cum dicit. Tandem vocem aquarum multarum. Illa autem sonoritas assimilatur triplici sono. scilicet aquarum tonitruum. et cythare. Sancti enim qui laudant deum per victoria quam habuerunt de persecutionibus tyrannorum cantant canticum aquarum multarum: quia per aquas tribulationes intelliguntur. iuxta illud. ps. Saluum me fac

Deus: quoniam intraverunt aque vsq; ad animam meam. Qui vero laudat deum pro victoria demonum qui stant in aere caliginoso cantant canticum tonitruum. Qui vero laudant pro victoria carnis cantant canticum cythare. In cythara quidem est lignum attenuatum et corda extensa: quia corpus dicitur ieiunijs attenuari et membra mortificari. Quarto causatur eorum gloria ex perpetua incorruptione cum dicitur. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati. Merito cuius incorruptionis semper agnum sequuntur. Unde subdit. Hi sequuntur agnum quocumque ierit et eisdem cum eo vestibus albis decorantur. Apoc. iij. Ambulabunt mecum in albis. Coram ipso continue modulantur: sicut supradictum est. Et corona aurea adorantur. Eccli. lxxv. Corona aurea super mitram eius. Quinto causatur eorum gloria ex primordiali passione: quia primi martyres extiterunt: quod notatur cum dicitur. Hi empti sunt ex hominibus primitie deo et agno. De his primitiis dicitur Exod. xxij. Decimas tuas et primitias non tardabis offerre. Christus enim primitias deo obtulit quoniam istos paruulos ad deum misit. Chrysostomus. Mitte tu infantes christi ad celum. offert noua encensia patri primitias fructum exhibet genitori. O paruuli beati modo nati nunc tentati nondum ablactati et iam coronati. Aug. has primitias misit christus patri venit infans et veniunt infantes. Infans ad nos: infantes ad celum. Non tamen christus obtulit primitias: sed etiam decimas quas quidem obtulit: viuus: mortuus: et glorificatus. Non enim viuus obtulit decimas abstinentiarum quoniam xl. diebus et xl. noctibus ieiunauit. Mortuus obtulit decimas horarum quoniam per xl. horas mortuus iacuit. Glorificatus obtulit decimas dierum quoniam resurgens xl. diebus discipulis apparuit. Et quibus xxxvi. dies sunt decime anni. Christus tamen voluit superaddere ad inueniendum quod in seruitio dei semper homo dicitur plus facere quam minus bene ergo dicit decimas et primitias non tardabis offerre. Non enim tardauit offerre primitias qui paruulos obtulit receter natus. Non tardauit offerre decimas que eas obtulit et viuus et mortuus et glorificatus.

¶ Sermo. xliij. De eisdem sermo. ij.

Sempti sunt ex hominibus primitie deo et agno. Apoc. xliij. Passio istorum beatorum paruulorum commendabilis est ex quattuor videlicet ex tempore: numero: causa: et loco. Ex tempore: quia primitie pro christo passi sunt. id est dicitur. Hi empti sunt ex hominibus primitie etc. et id facti sunt erupetes ecclesie gemme flores primi nascetis ecclesie: et plantationes nouelle et immature. Primo nascetis fuerunt erupetes ecclesie gemme. Aug. Isti iure dicuntur martyrum flores quos in frigore infidelitatis

eruptos velut primas erupetes ecclesie gemmas. quedam persecutioni pruina decoxit. de istis gemmis dicitur Gen. xl. Videbam coram me vitem in qua erant tres pagines crescere paulatim in gemmas et post flores viuas maturare. Istavitis est christus in qua fuerunt tres pagines. id est tres martyrum distinctiones. Quarum prima protulit gemmas. id est horum martyrum primitias que fuerunt martyres actu sed non voluntate. Secunda protulit flores. id est sanctos confessores que fuerunt martyres voluntate: sed non actu. inter que primatum tenet iohannes euangelista. Tertia protulit viuas maturas. id est martyres actu et voluntate inter quos primatum tenet stephanus. Secundo fuerunt primi flores nascetis ecclesie. De quibus dicitur Cant. ij. Capite nobis vulpes paruulas que demoliantur vineas. nam vinea nostra floruit. Uinea. id est ecclesia floruit quoniam istos martyres produxit: et in floribus vulpes demolite fuerunt quoniam herodes et sui complices istos martyres necauerunt. unde herodes vocatur vulpes. Luc. xliij. Ite dicite vulpi illi. Licet autem isti flores fuerunt auulsi non tamen suo odore priuati. Cant. ij. Uinee florentes odorem dederunt. Tertio fuerunt plantationes nouelle et immature. Esa. xvij. Ante messem totum effloruit et immatura plantatio germinauit. Sunt enim quedam plantationes que fructum martyrum protulerunt in senectute. sicut petrus. quedam in iuuentute sicut stephanus. quedam in sua immaturitate seu nouella plantatione sicut martyres innocentes. ps. filij tui sicut nouelle oliuarum in circuitu mense tue. Secundo eorum passio est commendabilis ex numero. Et licet a nobis eorum numerus ignoret tamen ecclesia sub numero magno eos honorat. vnde dicitur supra. Et cum eo centum et quadraginta milia. quia ergo illa beata societas est ita numerosa: ideo digna est maiori veneratione. Si enim vnus miles regis honorandus est multo fortius militum multitudo. et maxime quoniam esset de cognatione regis et essent familiares regis et induti eiusdem regis vestibus. Sic tales fuerunt isti paruuli que fuerunt de cognatione christi: cum fuerunt de bethleem iuda. Et christus de iuda originem duxerit. Sunt etiam sibi familiares. Apoc. xliij. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. Sunt etiam induti secum eiusdem vestibus. Apoc. iij. Ambulabunt mecum in albis quia digni sunt. Secundo sunt digni faciliore exauditione. Si enim deus exaudit preces vnus sancti multo fortius preces multorum: nam impossibile est preces multorum non exaudiri. vnde et ipsa virgo beata ad rogandum deum sola non accedit: sed magna societas cum ea vadit. ps. Astitit regina a dextris tuis etc. Tertio sunt digni maiori exultatione. Cum enim multi sunt que gaudet gaudium vnus augetur ex gaudio singulorum. Et idcirco gaudium istorum paruulorum tanto amplius augetur quanto amplius

ab inuicem inflāmantur. ps. Ecce q̄ bonus & q̄ iocūdū & c. Aug. in li. p̄fessio. Qñ cū multis gaudēt in singulis vberis est gaudiū: qz ferue re facit se & inflāmant ex altero. Quarto est idonea dei laude. Si em̄ deo est accepta laus vnius sc̄ti. multo forti⁹ multoz. ps. Ex ore infantū & lactētū p̄fecisti laudē & c. Tertio eoz passio cōmēdabilis ē ex cā: qz p̄pter xp̄m sunt passi: et iō iure in numero martyriū cōputant. Et hoc q̄dē accidit rōne p̄sone: qz p̄ xp̄o passi sunt. immo in singulis xp̄s passus est. Hester. vij. Hostis noster est cui⁹ crudelitas redūdat in regē. Bern. Qui aut̄ occasionē dāni dat: dānū dedisse videtur. Debit ergo xp̄i pietas illis dare vitā gl̄ie q̄bus occasio aliter abstulit vitā nature. Sc̄do hoc accidit rōne singularis gr̄e. Rex em̄ terrenus qñ coronat multos milites secū facit. Xp̄s ergo q̄ coronatus erat corona paterna: hodie coronat⁹ est corona materna. Et iō nouus rex nouos milites sibi voluit p̄gregare. Tertio hoc accidit rōne innocētie i baptismo sanguinis assecute. Bern. Ille p̄ xp̄o trucidatos infantes dubitet coronari: q̄ generatos in xp̄o nō credit inter adoptionis filios generari. Et sicut tūc circūcisio. nūc vero baptismus sine vllō volūtatis vsu sufficit ad salutē: sic p̄ xp̄o susceptū martyriū illis sufficit ad sanctitatē. Quarto cōmēdabilis est ex loco: qz in bethleē iude passi sunt. ex quo tres prerogatiuas assecuti sunt. Primo magnā cū xp̄o familiaritatē. ex eo qz in ciuitate xp̄i nati sunt. Homines em̄ eiusdē ciuitatis magnā solent adinuicem familiaritatē habere magnā familiaritatē xp̄s eis ostēdit: qz fecit eos de camera sua. Apoc. xiiij. Cātābunt quasi cātici & c. De societate sua ibidē. Hi sequūtur agnū quocūqz ierit. De militia sua: qz tanq̄ cōmilitones eiusdem vestibus eos induit. Apoc. iij. Ambulabūt mecū in albis. Sc̄do magnā in xp̄o societatem: qz bethleē domus panis interpretatur. Satiantur illo. pane. de quo dicitur Jo. vi. Ego sum panis viuus & c. ps. Sicut ablactat⁹ super matre sua. ita retributio in anima mea. i. sicut paruulus lacte nutrit. postea grādiuscul⁹ ablactatur & ad mensaz p̄ris recipit: sic fiat retributio in aīa mea. vt. s. hic lacte matris ecclesie nutritus. tandem ad mensaz celestis patrie se recipat. vbi iā non nutriat lacte paruuloz: sed pane solido p̄ferctoz. Hic est qz abraā nō in natiuitate. Isaac: sed in ei⁹ ablactatiōe grāde fecit p̄uuiū. ad significādū qz nō est plena facietas ad vbera matris: sed ad mēsam patris. Tertio meruerūt spūalem dei laudationē: ideo nati sunt in bethleē iude que interpretat⁹ confitens. Magnum em̄ confiteri dño corde. Maius est cōfiteri dño corde et ore. Maximū corde: opere: & ore. Supmaxi

mun ei confiteri euz sanguinis effusione. Taliter confessi sunt isti paruuli de quibus dicit ecclesia nō loquēdo. sed mouendo cōfessi sunt. Phil. i. Magnificabitur xp̄s in corpore meo. ue per vitam siue per mortē & c.

¶ Sermo. xliij. De eisdem sermo. iij.

Surge & accipe puerum & matrem eius & fuge in egyptum & c. Cetera istud euāgelium plura vidēda occurrūt. p̄rio q̄re xp̄s fugit: q̄d dē fecit multiplex de causa. p̄rio s̄m Chrys. p̄pter ostētionē hūane nature. Quātū em̄ ad vniū nō habuit necesse fugere: sed pot̄ nullū eum potuit effugere ps. Quo ibo a spū tuo & quo a fa. & c. Sc̄do p̄pter victoriā sue sapiētiē fugiēdo em̄ herodē vicit et sibi milites accūsiunt. Petrus rauē. bellicosus si in bello fugit: artis ē nō timoris. Tertio p̄pter documētū. vt ex hoc nos doceat nullū debere indignari: si innocēter ab impijs patiatur. Jo. xv. Si me p̄secuti sunt & vos p̄sequētur. Micro. A carnalibus ecclesie nō defuit iniq̄tas p̄mēs: iusticia patiens. Quarto p̄pter exemplū. vt ex hoc informemur nobis fugiēdū esse. Modo fuga prouidentie: qñ. s. maior utilitati reseruamur. Mat. x. Cū p̄sequētur vos in ciuitate ista: fugite in aliā. Modo fuga cautele. Sūt em̄ q̄dā vicia q̄ nō possunt vinci nisi fugiēdo. i. Cor. vi. Fugite fornicationē. Mō fuga compassionis. qñ a facie maloz fugim⁹ vt occasionē subtrahamus. Sc̄do vidēdū est de p̄sonis q̄ fuerunt in ista fuga: q̄ fuerūt: maria ioseph: et puer iesus. Istud consortium est inuentū in bethleē a pastoribus in fugiendo in egyptum & in redeundo. Siue ergo herodem. i. diabolum fugias. siue de egypto. i. de peccato redeas. siue in bethleē. i. in gratia manēas semp tecū habeas mariam. i. amaritudinē penitētie. puer idest puritatē sciētie: et ioseph. i. augmētū virtutis & gratie. Tertio vidēdū est de cōtingentibus in via. Ibi em̄ xp̄s manifestauit suā maiestatem. Nā sic legit in hystoria tripartita. Erbor q̄dā p̄cera in via existens vsqz ad terram inclinata puerū simplr adorauit. sc̄do manifestauit suā bonitatē in eo qz parētes suos in via p̄auit. Nāz sicut legit in libro de infantia saluatoris: cū sub q̄dā palma altissima q̄escerent & esurient atqz sitirent. palma ad preceptum pueri vsqz ad terrā se inclinans fructus colligendos obtulit & de sua radice fontes produxit. Tertio manifestauit suā potestatem: qz parētes suos a latronib⁹ defēdit. Cū em̄ i latrones irruissent q̄ eos expoliare volebānt eoz respiciēs puerum ait. Vere dico vobis si possibile esset deū incarnari: dicerē istuz puerū deū esse. & sic socios suos induxit vt eos ibi

Iesus abire permitteret. Iste dicit fuisse ille latro cui postea dominus dixit. amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Quarto videndum est de ira herodis: pro eo quod dicitur. Fratres est valde. Fratrus est quidem propter regni zelum. Prover. xix. Sicut fremitus leonis sic et ira regis. Aug. Quid erit tribunal iudicantis quam superbos reges curia terrebat infantis propter sui contemptum. Chrysostomus. Magi retinentes herodem addere causas dolorum propter cesaris metum: qui preceperat ne sine sui imperio alius rex diceret vel esset. Quinto videndum est de seivicia herodis: pro eo quod dicitur. Occidit omnes pueros. Excessit enim in tribus. scilicet in numero: quia cum deberet occidere unum occidit omnes. In loco: quia cum deberet occidere bethleemitas: occidit etiam finitimos. In tempore: quia cum deberet occidere anniculos: occidit et bimastos. Et infra. Huiusmodi autem tantus excessus quadruplex fuit causa. Prima est implicabilis ira. Prover. xvi. Irano habet miam: nec erumpens furor. Secunda est seivicia quia in sanguine delectatur. Eccl. vii. Quasi autem nihil est ante eum sanguis. Tertia est astutia: ut scilicet omnes occidendo ille non posset evadere quem querebat. Sed dicitur Job. v. Apprehendit sapientes in astutia eorum. Quarta est diuina providentia quam ex tanta herodis seivicia tanta sibi martyrum multitudinem copulavit. Sexto quidem videndum est de tempore occisionis pro eo quod dicitur. Videns quod illusisset a magis pro quod datur intelligi quod facta fuit eorum occisio post epiphania: sed tamen secundum gloriam. Post annum et quattuor dies pueroz occisio facta fuit. Distulit enim triplici de causa. Primum propter discredentiam: quia secundum gloriam magis discredidit putans eos falsa stelle apparitione delusos. Secundo propter astutiam: ut scilicet dissimulando puer in medium deduceretur. Tertio propter moram contractam. Fuit enim romam a cesare citatus. Et sic fere pro annum impeditus fuit. Septimo videndum est de fletu matrum pro eo quod Rachel et non iacob inducit ad plorandum. Matres enim cum sint magis passibiles conveniunt plus dolere de filioz aduersitate quam patres: et patres plus gaudere de eorum prosperitate quam matres. Istud innuit salomō dicens. Prover. x. Filius sapiens letificat patrem filius autem stultus mestitia est matris sue. Mater enim plus diligit: et ideo plus dolet quam filium perdit. Quia autem plus diligit ostendit triplici ratione. Prima est quoniam mater dat plus de substantia sua filio quam pater: et ideo maiorem partem videtur habere. Secunda causa est quoniam mater plus laborat circa filium quam pater. Istud autem circa quod magis laboramus magis diligimus. Tertia causa est quoniam mater plus est certa quam pater: et ideo mater diligit filium tanquam rem certam: pater vero aliquando diligit quam rem dubiam. Octavo videndum est de morte herodis: pro eo quod dicitur. Erat usque ad obitum herodis. Mors enim sua fuit mors

pestima: quia manu propria se occidit. Herodes quidem iniuste effudit sanguinem paruulorum. Et ideo bibit sanguinem proprium quem gladio in ventre imerso effudit. Bibit sanguinem filioz: quia filios proprios interemit. Unde Augustinus cesar hoc audito dixit. Male esse herodis porcus quam filius: quia cum sit profelitus porcis parcit: et filios occidit. Legitur etiam in quadam cronica quod herodes quendam filium suum paruulum in bethleem tradiderat nutriendum: qui cum ceteris puulis occisus est. Et quia herodes sic sitiuit sanguinem paruulorum: sic bibit sanguinem proprium et domesticum furorem diuinum. Non potest sibi uenire quod dicitur apoc. xvi. Iustus es domine quod hoc iudicasti quia sanguinem sanctorum tuorum fuderunt. et sanguinem dedisti eis bibere ut digni sunt. Non est videndum de subtractione laudis quia ecclesia subtrahit cantica laudis et letitie. Et hoc primo in signum fletus: quem matres habuerunt. Secundo in signum statum quia sancti in lymbum descenderunt. Tertio in signum incolatus quem virgo beata: puer: et ioseph: fugiendo in egyptum fecerunt. Magna compassione dignum fuit et propter pueri teneram etatem: propter pueri peruenientiam: et propter ioseph senectutem.

¶ Sermo. xliiij. Eodem die sermo. iij.

Mittens occidit omnes pueros. In his verbis tria tanguntur. Primo herodis iniqua sententia cum dicitur. Mittens. Secundo est seivicia: cum dicitur. Occidit. Tertio paruulorum innocetia: cum dicitur. Omnes pueros. Sententia autem dicitur iniusta tribus modis. Aut ex aequo: quoniam ex ira vel turbatione operatur. Aut ex ordine: ordo iuris omittitur. Aut ex causa: quoniam sufficiens causa non suffragatur: propter hec autem sententia herodis iniusta fuit. Primum ex aequo: quia ex ira et perturbatione ipsam protulit. Nam in aduentu magorum dicitur quod turbatus est. hic autem dicitur quod iratus est valde. Ibi enim turbatus est propter prodigii nouitatem. vel propter romanorum timorem. hic autem turbatus est propter magorum deceptionem: et timorem regni sui amissionem. Et in tali turbatione et ira sententiam protulit. Et ideo eius sententia ex aequo iniusta fuit. Joh. i. Ira enim viri: iustitiam dei non operatur. Secundo fuit iniusta ex ordine. Videtur enim ad pueri inquisitionem ordinate processisse. Primum enim quaesivit de loco natiuitatis a doctoribus legis. Secundo de tempore ab ipsis magis. Tertio inquit mandatum de persona dicens. Ite et interrogate diligenter de puero et ceteris. Istum autem triplicem inquisitionis ordinem insidiosum faciebat. ut non puerum adoraret: sed ut perderet. et ideo eius sententia ex tali ordine fuit iniusta. Joh. vii. Assimilatur versus in cuius ore erant tres ordines dentium. Iste versus est insidiator herodis. Treno. iij. Ursus insidians factus est mihi. hic habuit in ore suo

De sancto thoma carturiensi

tres ordines: quia ab ore suo tres de christo emanauerunt inquisitiones: sed tamen fuerunt ordines dentium et visus: quia insidiosae faciebat et lacerare intendebat. Tertio fuit ex causa: quia innocentes dannauit. Dani. xiiij. Nunc peccata tua veni. quae operaberis prius iudicatis iudicia iniusta. innocentes opprimens et dimittens noxios. id est ipsi beati puuli innocenter dannaui vindictam petunt a deo dicentes. Apoc. vi. Usquequo domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. Sancto ponit herodis seueritatem: cum dicitur Occidit. Et quia sanguinem innocentem iniuste dannaui. id est iniuste dannaui est. Vnde effusio sanguinis paruulorum non poterit in iudicio occultari: sed manifestabitur a terra reuelate. Esa. xviij. Reuelabat terra sanguinem suum et c. Job. xv. Terra ne operiaris sanguinem meum. Ab ipso paruulorum sanguine proclamante. Vnde dicit iudex Gen. iij. Vox sanguinis fratris tui clamat de terra ad me. A tota celesti curia interpellate. ps. Vindica sanguinem sanctorum tuorum qui effusus est. a dei iustitia requirete. Eze. iij. Sanguinem autem de manu tua require. Tertio ponitur paruulorum innocentia: cum dicitur. Pueros. In herode quidem erat malitia: in istis innocentia. In illo caliditas: in istis simplicitas. In illo potentia: in istis infirmitas. pugnabat ergo cum innocentia malitia: cum simplicitate calliditas: cum infirmitate potentia et crudelitas. Sed in isto bello innocentia malitiam vidit. astutiam simplicitas fregit. potentia infirmitas superauit. Istud triplex bellum adhuc quotidie gerit Eccles. iij. Verti me ad alia: et vidi calumnias que sub sole geruntur. Ecce quomodo impugnat astutia simplicitatem et lacrymas innocentium. Ecce quomodo impugnat malicia innocentiam: nec posse resistere eorum violentie. Ecce quomodo impugnat potentia infirmitatem.

Sermo. xlv. De sancto thoma carturiensi. ser. j.

Dro iustitia agonizare pro anima tua et usque ad mortem certa pro iustitia. Eccles. iij. Pugil fidelis et miles strenuus in sua pugnatia debet habere. scilicet. causam legitimam: intentionem rectam: et finalem perseverantiam. Ab his tribus beatus thomas in sua passione commendatur. Primo a legitima causa: cum dicitur. Pro iustitia agonizare. Describit autem iustitia quod sit virtus reddens unicuique ius suum scilicet deo obedientiam. superiori reuerentiam. pari concordiam: inferiori disciplinam: inimicis patientiam: miseris et afflictis compassionem operosam et sibi sanctimoniam. Pro tali iustitia sanctus thomas pugnauit. Dedit enim primo deo obedientiam: quia maluit obedire deo quam regi contra deum: et ideo regis iram contra se provocauit. Act. v. Obedire

oportet deo magis quam hominibus. Sancto dedit superiori reuerentiam id est summo pontifici. Nam cum quadam vice a rege artatus voto eius annuisset ab altari postmodum se suspensum deo nec per summum pontificem est restitutus. Eccles. x. In medio fratrum rector illorum in honore. Tertio dedit pari concordiam. vnde dicitur de eo quod saluo semper rigore sub decem vestibus et apparatu utensilium concordabat moribus singulorum. ad Roman. xii. Si fieri potest quod in vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Quarto dedit subditis disciplinam. vnde dicitur de eo. Sapiencia qua predicatus erat in ecclesia malignorum prohibebat insultus. Prouer. xxix. Stultitia colligata est in corde pueri et virga discipline fugabit eam. Quinto dedit inimicis patientiam: quia in exilio positus pro rege ac regno anglicie semper orauit et suis occisoribus nullum impatientie verbum dixit. Luc. xxij. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Sexto dedit miseris compassionem operosam quia quotidie. xiiij. pauperes pedes curuatis genibus abluabat. et post refractionem cuiuslibet quattuor argenteos pro eorum viliibus sumendos erogauit. Septimo habuit in se sanctimoniam quia virginitatem seruauit: et carnes suam ieiuniis et cilicio macerauit. Heb. xij. Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam etc. et quia sic iustitiam seruabat potest dicere cum Job. xxix. Iustitia induit sum: et vestiui me sicut vestimenta. Ille qui est idurus ab omni parte est tectus. Sic beatus thomas iustitia fuit induit a dextris: quia ipsam defendit in apice pontificalis dignitatis. A sinistris: quia ipsam defendit in exilio relegatus. an se: quia ea que sui predecessores in preiudicium ecclesie concesserant ipse noluit confirmare. post se: quia in his que petebat rex assentire noluit redens imminere futurum periculum animarum. Sancto commendatur ab intentione recta: cum dicitur pro anima tua. Multi enim sunt qui pugnant pro substantia sua et pro pelle sua et gloria sua: sed pauci pro anima sua: cum tamen ibi magna pugna requiratur. Math. xij. Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud etc. Et ponit ibi triplex vocabulum violentiam designans. scilicet. vim et violentiam rapientem illud. ad designandum quod tales triplicem vim debent inferre scilicet rationi intellectum captiuando. ij. Cor. x. In captiuitate redigentes intellectum voluntati ipsarum a suis concupiscentiis auertendo. Eccle. xvij. Post concupiscentias tuas non eas etc. Et operantur opera fortia aggrediendo. Prouer. xl. Manum suam misit ad fortia. Unde potest dici quod ponit ibi illud triplex vocabulum. ad innuendum quod vult habere fortissimum celi castrum. debet habere audacem animum ne sit formidolosus. strenuum conatum ne sit ociosus. tolerantiam contra quodlibet aduersum ne sit delictosus. Illa tria genera hominum de bello deiciunt. et

habet Deut. xx. Quis est hō formidolosus? corde pauldo. ecce formidolosi. Quis est hō q̄ edificauit domū nouā &c. Ecce q̄ ociosi uolunt in domo quiescere. & nō ire ad laborem. Quis est hō q̄ despōsauit vxorē &c. Ecce de uiriosi q̄ delitijs uolunt uocare. Sed bñs thomas habuit audacē animū: qz ḡ regē causas ecclesie audacter defendit. Strēnuū conatū qz anteq̄ uellet cedere in exiliū se mitti p̄misi. Tolerantiā ḡ q̄dlibet aduersus: qz mortē sustinuit. Tertio p̄mēdat a finali pseuerātia cū d̄vysqz ad mortē certa p̄ iusticia. vere vsqz ad mortē p̄ iusticia pugnauit: qz p̄ ip̄a defendēda quadruplex martyriū sustinuit. Primū fuit in rex ablatiōe: qz fuit oib⁹ reb⁹ ecclesie spoliatus. Et q̄ uis sancti uiri ablationē rex libēter sustineat: dolent tñ inq̄tū. erāt sustentamentū pauperū: & inq̄tū uidēt ea p̄sumi vltibus impiorū. Ista aut talis patiētia quoddā martyrium est. Grego. Sine ferro martyres esse possum⁹ si patientiaz ueraciter in animo custodim⁹. Secūdu fuit in suorū p̄p̄inquoꝝ p̄secutione q̄d magnū dolorē et cōpassionē generauit sibi Grego. Qui dolorem exhibet in aliena necessitate crucē portat in mēte. Tertium fuit in exiliū relegatione: quia a patria sua fuit expulsus & per diuersas prouincias exul effectus. Fuit em̄ de numero eorū de q̄b⁹ dicit Heb. xj. Circūierunt in melotis: et pellib⁹ caprinis egentes: angustiati: afflicti: quibus nō erat dign⁹ mundus. Ipse em̄ circūiuit: qz p̄ diuersas patrias et terras peregrinatus fuit & in pellib⁹ caprinis: qz ciliciuz deferebat: fuit egens: qz oib⁹ bonis spoliatus & angustiatus p̄pter cōpassionē afflictioꝝ: afflictus p̄pter p̄ditionē inimicoꝝ. Et qz mūdus eo dign⁹ nō fuit: idē de⁹ de mūdo ip̄m abstulit. Esa. lviij. A facie militie collectus est iustus. Quartū fuit in sua occisione: qz eius cerebrū sparserunt & eū crudeliter occiderūt. fuit em̄ de numero illoꝝ de q̄b⁹ d̄: Heb. x. In occisione gladij mortui sunt. ps. Gladiū euaginauerunt pctōres &c. Sed certe gladi⁹ eorū intrauit in corda ipsoꝝ: qz alij digitos discerpētes alij sanie defluentes. Alij paralisi dissoluti. alij amētes effecti miserabiliter mortui sunt.

¶ Sermo. xlvj. De eodem sermo. ij.

Iustus iustificetur adhuc: & sc̄tus sc̄tificet̄ adhuc. Apo. xxiij. Beat⁹ thomas lz in uita sua fuerit & iust⁹ & sc̄tus: in passione tñ sua fuit magis iust⁹ & sc̄tus ostēsus. & hoc p̄pter septē conditiones q̄ in passiōe sua reperit̄. Primo nāqz fuit passus in loco sc̄to. i. in ecclesia ad innuēdū q̄ ipse ecclesiā p̄secrabat. & ecclesia ip̄m magnū & sc̄m̄ oñdebat. lo-

cus siq̄dē. aliq̄ sc̄tificat locatus: sicut tēplūm̄ sanctificat aurū. unde Mat. xxiij. Quis magis est aut aurū aut tēplū quod sanctificat aurum. Aliq̄ nō locatū sanctificat locum: sicut corpus ch̄isti & reliquie sanctorū que sanctificant locum in quo recondunt̄. Aliquādo nō locus sanctificat locatum et ecōuerso. Sicut patet in archa que tabulas sanctiones ostendebat: & tabule archā sanctionē reddebāt. In hoc igit̄ q̄ thomas passus est in ecclesia ipse ecclesiam sanctionē reddidit: & ecclesia ipsum sanctionē oñdit. Sc̄do passus est in officio sc̄to ad innuēdū q̄ de laude uie trāsibat ad laudem patrie: ubi oia q̄ sunt in hoīe cōuertunt̄ ad laudē. Nā uisus allec⁹ dei āmirabili uisione clamabat et ait. Iher. xv. Valde āmirabilis es dñe: & facies tua plena est gr̄az. Odoꝝ affectus tam mirabili odore. dicit Cant. j. Trahe me post te currem⁹ in odore unguentoꝝ tuorū. Auditus recreatus angelica iubilatione. dicit Cant. v. Sonet uox tua in auribus meis &c. Os dulcoratū laude dei. ps. Repletur os meū laude &c. Manus iocunditate ch̄isti amplexione. dicit. ps. Oēs gentes plaudite manibus. Tertio passus est in mēbro sancto id est in capite sacro oleo delibuto. Est autem quadruplex caput. Primū est supersubstātiale sc̄z deus. Istud nō erat in beato thoma lesū: sed diligenter conseruatum. nam instar serpētis corpus exposuit et caput conseruauit. Secūdu est rationale quod est āpsa mens siue superior pars rationis. Istud similiter nō erat lesū per aliquā impatiētiā uel murmuratiōē. Unde dicit de martyrib⁹. Non murmur resonat: nō querimonia &c. Tertiu est spirituale sc̄z ipse prelatus q̄ est caput ecclesie. & q̄stuz ad hoc persecutorib⁹ restitit et corpus ecclesie defendit. ad Coll. j. Adimpleo ea que desunt passionibus xp̄i in carne mea pro corpore eius q̄d est ecclesia &c. Quartū est corporale & istud ferēdum exposuit: et caput xp̄i in se conseruauit. Sicut opponit quis brachiū ut ab ictibus caput custodiat. Quarto passus in tēpore sancto. i. in tēpore dñice natiuitatis ad innuēdū q̄ sicut xp̄s natus erat in terris: sic ip̄e nascebatur in celis. Aia em̄ sancta modo concipit per bona p̄posita. parit aut̄ per bona opera. nutrit nō per dei uerba. Hoc autēz hic facit gemendo: tunc autēz facit gaudendo. Apoca. xij. Mulier amicta sole &c. Tunc aia est amicta sole q̄ sequitur xp̄i cōuersationē. Tunc habet coronā duodecim stellaz q̄ seruat doctrinā duodecim ap̄toꝝ. Tunc habet lunam sub pedib⁹: q̄ hz terrena super affectib⁹. Clamat autēz q̄ parit: qz in presenti seculo ingemiscit. Tandē raptus est filius eius ad thro-

De sancto siluestro

num dei: quia post generationem que fit cum dolore in mundo generatur filij eius cum honore in celo. Quinto passus est pro causa sancta: quia pro libertate ecclesie defendenda. In veteri lege nulla erat libertas sed seruitus: sed enim haberent liberum patrem. scilicet deum: habebant tamen ancillam matrem. scilicet synagogam. Partus autem sequitur ventrem et ventris conditionem quantum ad libertatem et seruitutem. Erant tamen ibi quidam totaliter serui quia: scilicet habebant ancillam matrem scilicet synagogam: et seruum patrem. scilicet diabolum. Ioh. viij. Vos ex patre diabolo estis. In noua autem lege est libertas: quia nascimur ex libero patre scilicet deo et libera matre. scilicet ecclesia. Gal. iij. Non sumus ancille filij sed libere. Sunt tamen et ibi quidam serui qui videntur esse filij dei et ecclesie per fidem: et sunt filij diaboli per operationem. Iohan. viij. Omnis qui facit peccatum seruus est peccati. Christus ergo nos seruos redemit. i. Cor. viij. Precio empti estis. Redemptos manu misit. i. extra potestatem diaboli posuit. Ioh. viij. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis liberos in filios adoptauit. ad Roma. viij. Non enim accepistis spiritum seruitutis etc. Et de hoc cyrographum fecit. Esa. xlix. Ecce in manibus meis descripsi te. tale igitur libertatem thomas defendit: et ideo martyrium passus fuit. Sexto passus est inter manus sanctas. scilicet inter manachos. Corpus christi postquam patri immolatum fuit a nullo profano fuit contractum: sed a viris sanctis fuit a cruce depositum et sepultum. Corpus autem sancti thome fuit organum spiritus sancti: margarita dei: et hostia christi. Ipsi autem persecutores fuerunt canes: ideo non debuerunt tangere organum spiritus sancti. et quia erant porci non debuerunt conculcare margaritam dei. Math. viij. Nolite sanctum dare canibus etc. et quia persecutores erant profani: ideo non debuerunt tractare hostiam christi. Corpus ergo beati thome a ministris dei tamen tangi debuit postquam tanquam sacra hostia immolatus fuit. Nam et in veteri lege hostia deo immolata non tangebatur nisi manibus sacerdotum. Septimo erat approbatus ab angelis sanctis. Nam sicut dicitur dum requiescit eternam dicere: audite sunt voces angelorum dicentium. Letabitur iustus etc. Et hoc fecerunt angeli propter dubium tollendum. Cum enim non fuerit passus ab infidelibus nec propter fidei: sed a christianis et pro iusticia voluerunt angeli ostendere hunc verum esse martyrem propter consimile officium. quia officium angeli est ecclesiam defendere et custodire. Esaie. lxiij. Super muros tuos hierusalem constitui custodiam etc. Homines autem eiusdem officij et artis honorem sibi impendunt propter priuilegium. Angeli enim sunt virgines per naturam: et thomas fuit virgo

per gratiam: et ideo tanquam sibi similem priuilegio speciali ipsum honorant per laudem de uinam. Eccl. xij. Omne animal diligit sibi simile.

Sermo. xlvij. De eodem sermo. iij.

Qui mihi ministrat me sequatur etc. Ioh. xij. Sanctus thomas habuit quattuor magna preconiia. Primo namque habuit prelationem dignam: quia fuit dei minister. unde beatus Iohannes dicit. Ad bonum autem ministrum tria requiruntur. scilicet misericordia: fidelitas: et prudentia. Nemo enim vult ministrum immundum vel infidelis seu fatuum. De primo psalms. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. De alio duabus. Luc. xij. Quis putas est fidelis discipulus et prudens etc. Beatus ergo thomas fuit minister dei propter misericordiam: quia integram castitatem seruauit: et propter sapientiam: quia iura ecclesie sapienter defendit et propter fidelitatem: quia de tribus quibus commisit sibi fideliter deseruiuit. scilicet de corpore per macerationem. de anima per sinceram dilectionem. et de rebus per liberalem distributionem. Secundo habuit compassionem christo consimilem et acceptam: ideo subdit me sequatur. In passione quidem christi multa commoda fuerunt. Primum est libera voluntas. Esaie. liij. Oblatus est quia ipse voluit. Sicut et thomas voluntarie passus fuit. vnde cum monachi foret ecclesie clauderent beatus thomas eas reserans dixit: non est ecclesia ut castrum custodienda et in occisoribus obuiant. Secundum est immensa charitas que tanta fuit in christo quod solus mori voluit ceteros illesos seruari precepit dicens. Si ergo me queritis sinite hos abire. Sicut et thomas dixit: si caput meum queritis precipio ex parte domine cuius clericus vel laicus noceatis. Tertium est magna utilitas: quia christus passus est pro iustitia ecclesie acquirenda. psalms. Annunciaui iustitiam tuam in ecclesia magna. Sicut et thomas passus est pro iustitia ecclesie defendenda. Quartum est deuotionis suauitas qua christus tam plenarie fuit quod in vulnera patri se recomendauit dicens: pater in manus tuas commendo spiritum meum. Sicut et sanctus thomas dum occideretur dixit deo et beate marie et sanctis omnibus et beato dionysio causam sancte ecclesie et meipsum commendo. Quintum est constantie firmitas: tam constantem enim fuit christus quod non cessit propter iniurias verborum: nec propter supplicia tormentorum. Sicut et thomas recepit contumelias cum ei dixerunt. Capite fure: suspendente latronem et perditorem. Multas iniurias in rebus propriis: quia fuit omnibus spoliatus. Et multa supplicia in tormentis: quia fuit in omnibus membris punitus et excerebratus: sed tamen in nullo potuit commoueri. Tertio habuit vitam sanctam et hoc notatur cum dicitur. Si quis mihi ministrat etc. Ipse enim se totum ministravit deo: quia se totum

diuinis obsequijs m̄cipauit. Et sicut in passione: sic et in vita se xp̄o cōformauit. xp̄s n̄q̄s habuit humilitatē que maxime appuit in pedum ablutiōe. Cōmunitatē que apparuit in benigna cōuersatiōe. Baruch. iij. Post hec in terris visus est et cum hoib⁹ cōuersatus est. Asperitatē que appuit in aduersoz p̄pessioe p̄s. p̄pter v̄ba labioz tuoz ego custodiuī v̄sas duras. Sicut et beat⁹ thomas tantā habuit humilitatē q̄ singulis dieb⁹ pedes pauperū tredeciz abluēbat: et quattuor argēteos cuiuslibet tribuebat. Tantā habuit etiā cōstanz q̄ saluo honestatis honore se oib⁹ cōformabat. Seneca. Id agam⁹ vt meliorē vitā sequamur q̄ vulgus. nō vt cōtrariā alioq̄n quos emēdare volum⁹ fugam⁹ a nobis et auertim⁹. Tantā habuit asperitatē q̄ ieiunijs corpus suū macerabat: et cilicio mēbra sua domabat. Gal. v. Qui autē sunt xp̄i carnē suā crucifixerūt cū vitijs et cōcupiscētijs. Quarto nūc habet claritatē eternā: cum d̄r. Ubi ego sum illic et minister me⁹ erit. Circa qd̄ notandū q̄ xp̄s est in dextera patris. Math. vlti. sedet a dextris dei. Est in gloria p̄ris. Phil. ij. Dñs iesus xp̄s in gloria est dei p̄ris. Est in lumine patris. j. Thimo. vi. Lucē habitat inaccessibilē. Est in throno patris. Apoc. j. Sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno ei⁹. Beat⁹ ergo thomas est in dextera dei: q̄ recepit oīz beatoz affluentia. p̄s. Delectatōes in dex. tu. vsq̄ in finē. Est in lumine dei q̄ h̄z visionē apertā. j. Cor. xij. Videm⁹ nūc p̄ speculū in enigmate. tūc autē facie ad facie. Est in throno dei quia h̄z regiā dignitatē. Prouer. vlt. Nobilis i portis vir ei⁹ cū sederit cū senatorib⁹ terre. Est in gloria dei q̄ h̄z oīm bonoz securitatē et eternitatem. Augu. in lib. cōfessio. Ipse erit finis desiderioz nostroz qui sine fine videbit: sine fastidio amabit: sine fatigatione laudabitur. Sermo. xlviij. De sctō siluestro papa. Ser. j.

Deo est omnis mede

la: et a rege accipies donationem. Eccl. xxxviij. Cōstantin⁹ imperator cū lepra esset perfusus a siluestro est curat⁹: et curanti nō fuit ingratus. In v̄bis p̄missis p̄io ponit eius miraculosa curatio: cū d̄r. A deo est oīs medela. Sc̄do cōstantini grata recognitio. cum d̄r. A rege accipies donationem. Circa primū notandū q̄ cōstantin⁹ curatus est per siluestrū per virtutez baptismi. Circa quē baptismū quattuor persone cōsiderant. s. apli: cōstantin⁹: siluester: et xp̄s. Ex parte apostolorū fuit intimata materia et figura. Unde dixerūt cōstantino in visu apparētes: q̄ horruisti effusionē sanguinis innocētis. siluester

ostendet tibi piscinā: ecce materia in qua immerfus. tertio curaberis ab omni lepre morbo: ecce figura. Materia em̄ baptismi ē aqua que fuit sanctificata tactu dñice carnis cū in iordane ostēdit virtutē institutiōis cuz dixit. Joh. ij. Nisi quis regnatus fuerit ex aqua et sp̄s sancto et c. Aqua regeneratiōis q̄ de latere emanauit et b̄ndictiōis sacerdotis. Augu. Accedit verbū ad elementū et fit sacramētū. Trina autē imersio fit ad designandū tridignū xp̄i sepulturā: et q̄ a trinitate habet efficaciam: et q̄ triplicē remittit culpā: sc̄z originalē: actualē et venialem. Sc̄do ex parte cōstantini fuit dispositio p̄ambula. Disposuit em̄ se ad baptismū per tria. s. per cōtritiōē: cōfessionē: et satisfactionē. Vñ legit q̄ ad ecclesiā sancti petri venit et se de pctis suis lamētabiliter accusauit. Mat. ij. Baptisabant a iohāne cōfiteētes pctā sua. per opa p̄nie: q̄ siluester ante baptismū vnus hebdomade ieiuniū sibi indixit. Xp̄s non ieiunauit ante baptismū: q̄ non indigebat aliqua dispositiōe. Ieiunauit autē post baptismū: ad innuendū q̄ q̄ in baptismo nascitur nouus homo efficit. Paulus autem et cōstantinus ante baptismū ieiunauerunt: q̄ indigebāt dispositiōe. Per opera m̄ie: quia ante baptismū carceres aperiri fecit. Math. v. Beati misericordes qm̄ ipsi m̄iam cōsequētur. Tertio ex parte siluestri fuit forma debita et recta intētiō: per quā ip̄m intēdebat virtute baptismi sanare in corpore et mēte. vñ poterat dicere illud Joh. vij. Totus hominē sanum feci in sabbato. Tunc em̄ fuit sabbatus p̄pter pacē que fuit ecclesie restituta. Quarto ex parte xp̄i fuit efficacia v̄tuosa: que fuit triplex. Prima est q̄ ip̄s in baptismo curauit a morbo lepre. ij. Regū. iij. Restituta est caro ei⁹ sicut pueri puuli. Sc̄da est q̄ sibi infudit lucē gratie. et hoc significat per hoc q̄ in baptismo eius mirabilis splēdoz lucis emicuit. Super ap̄tos descēdit sp̄itus sanctus in lingua ignea: q̄ in predicatore requirit lingua ignita ad inflāmandū. super constantinū apparuit in specie lucis: q̄ in principe requirit lux sapientie ad iudicandū. Tertia est: quis ipsum dignū fecit sua visione. hoc significat per hoc q̄ xp̄s cōstantino in baptismo apparuit. Legitur em̄. j. Reg. xij. q̄ absalon duobus anfaciē regis non vidit. tertio autē vidit. Quia in lege nature p̄tra pctm̄ originale instituta fuerūt sacrificia in lege moysi circūcisio: sed neutrum istorum celos aperiebat. in lege autē gratie quasi in tertio anno institutus est baptismus qui celos aperuit et homines dignos dei visione fecit. Sc̄do ponit cōstantini grata recognitio. cuz dicitur. Et a rege accipies donationē. ipse em̄ ecclesiaz ch̄usti fundauit:

unde legitur qd de fundamēto ecclesie sancti petri. xij. cophinos terre proprijs hūeris asportauit. unde dicit quedā glo. sup Esa. lx. Edificabunt filij peregrinorū muros tuos. Sicut cōstantinus qui rome. xij. ecclesias in honore duodecim apostoolorū fecit. Scōbo fundatam dotauit. qz totā italiā in dotē donauit. Gene. xxx. Dotauit me dñs dote bona. mecum erit vir meus eo qd genuerim ei sex filios. Et pōt esse verbū ecclesie que hic dotatur in futuro xpo coniungēt: eo scz qd sex filios sibi generauit: ap. stolos: martyres: cōfessores: uirgines: continētes: z cōiugatos. Tertio dotatā pauu legijs cōmuniuit. Dedit em̄ legem: quicumqz fugeret in ecclesiā saluus eēt: z plures alias leges fecit. Xps tamē ecclesiā nobiliorib⁹ priuilegijs cōmuniuit. de quib⁹ dicitur. iij. Reg. ix. Sanctificauit domū hanc ut ponerē nomē meum ibi in sempiternū: z erunt oculi mei et cor meuz ibi cunctis diebus. Ecce qz deus: in ecclesia posuit nomen suuz: oculos suos: z cor suum. Et sic nominat nomine dei. videt oculis dei z uiuit corde dei. Propter primū est famosa et cognoscibilis. Mane id ab ortu solis vsqz ad occasum magnū est nomen meum in gentibus. propter scōm est circūspecta et infallibilis. Prover. i. Frustra iacitur rhete sñ oculos pēnatorū. ppter tertium est perpetua z immortalis. Esa. xxxij. Tabernaculu z qd nequaquā trāfferri poterit. Quarto pūlegiatam dignitatib⁹ exornauit. Dedit em̄ siluestro coronā imperialē z equum albū. Voluit em̄ ecclesiā ornare: qz sciebat ipaz esse summi regis sponsaz. ps. Stetit regina zc. ipsam esse ad dexterā dei collocandā. unde sequitur. A dextris tuis. ipsam immortalitatis stola induendā. ideo subditur. In vestitu desurato. ipsam angelorū multitudinē z obsequijs mācipatā. ideo subditur. Circūdata varietate.

¶ Sermo. xlix. De eodē sermo. ij.

Honora medicus ppter necessitatē. Eccl. xxxvij. In verbis pmissis duo ponunt: scz cōstantini necessitas in quā incidit. z honoris sublimitas q̄ siluestri honorauit. Circa primū notandū qd cōstantinus triplicem necessitatē patiebatur. prima erat corpalis: quā patiebatur i carne tua. Et ista erat morb⁹ lepre. Scōba erat spūalis que erat in mente sua. z ista erat morb⁹ ydolatrie. Tertia erat in gēte sua. Et ista causabat ex draconis infectiōe. Primū morbū curare volebat per innocentū sanguinis effusiōe. Secundum augere volebat per chūstiane religionis extirpationē. Tertius sedare volebat per ceremonialiū exhibitionē. Sed affluit ce-

lestis medicus scz siluester: qui hunc triplicem morbū salubri remedio curauit. Primū nō curauit p baptismi regenerationē: qz scz morbus ut fuit baptisat⁹ ab oī lepra fuit curatus. Reg. v. Restituta est caro ei⁹ sicut caro paruuli z mundatus est. In carne quidē patiebat triplicē morbu z. Prim⁹ causabat lepre aspersione. z q̄tūz ad hoc dicit. Restituta est caro ei⁹. Secundus causabat ex fomite cupiditēte. Et iste p baptismū debilitat⁹ est. q̄tū ad hoc dicit. Caro paruuli zc. Tertius causabatur ex vetusta puerfatiōe qua in baptismo spoliat⁹ est. Col. iij. Spoliātes vos veterem hoīem zc. Et q̄tū ad hoc dicit. Mundatus est. Scōbs erat morb⁹ pūalis scz morb⁹ erroris. Notādū sūt qd tūc erat triplex error. Primus gēnitatis z ydolatrie. z istū curauit siluester miraculis. ps. Dabit voci sue vocē virtutis in miraculis. i. miraculosa curatiōe cōstantini. Scōbs erat iudaice pfidie. z illū curauit doctrinis: qz disputādo cum helena zc. deis ipsos cōuicit. Luc. xxi. Ego em̄ dabo vobis os et sapientiā zc. Et miraculis. i. reuolūtiōes tauri. i. Cor. i. Iudei signa petunt: qz si sapientiā querūt. Siluester autē grecis in gentilibus sapientiā: z iudeis signa p̄bet. Sapientes em̄ acquiescūt rationib⁹: simplices miraculis. Sed qm̄ virtūz datur tūc z rōm miracula cōmendāt: et miracula rationes confirmāt. Tertius erat error prauitans heresice: z ille fuit arrij qui statim post siluestri adhuc in uiuente cōstantino incepit qui dicebat xpm̄ esse purā creaturā. Et ille morbus curatus est doctrinis: qz nicenū conciliū congregatū est. vbi aptis rōmib⁹ eius error confutatus est. Et miraculis: qz arrij crepitans medius. et nephādo ore quo xpm̄ blasphemauit viscera sua euomuit. Tertius morbus causabat ex infectiōe draconis. Et hūc morbum siluester curauit p potētiā: qz ad p̄cepta petri et pauli ap̄toz ad ipsum descēdit. et tria fecit. Nam sibi precepit qd ibi xpm̄ venturū iudicē expectaret. os eius filo ligauit. z cum sigillo hñte crucē sigillauit. Xps nō potuit diabolu per potētiā: hoc significat p̄ceptum qd ei fecit. per sapientiā hoc signat hōtio qua cum ligauit p iustitiā q̄ apparuit passione hoc signat sigillatio facta cuz crucē. Scōbo ponitur honoris sublimitas qua siluestrum honorauit cū dicit. Honora medicum. Circa qd notandū qd ecclesia est vicaria xpi vxor agni: hēsauraria de: ostiaria paradisi. Primo igit qz ecclesia est vicaria xpi cōstantinus in sede sibi cessit. dimisit em̄ sibi sedem romane vrbis z ipse in cōstantinopolim sedem locauit. Unde ait in suo testamēto principatus sacerdotum z chūstiane religio-

nis caput a celesti impatore institutus est ius-
 stus est vt illic impator terrenus non habet potestatem.
 Secundo: quod est sponsa agni ipsa tanquam fidelis pa-
 ranymphus nobiliter exornauit. Nam sicut legi-
 tur in suo testamento dedit siluestro coronam im-
 perialem super humerale: et omnia imperialia ornamen-
 ta. ordinans etiam quod cardinales essent principes et
 patricii: et imperialibus dignitatibus adornati.
 Tertio quod est thesauraria dei: imperium occidenta-
 le sibi custodiendum commisit. et ipse ad partes orientales
 accedens. Constantinopolim edificauit.
 Esa. xlv. Dabo tibi thesauros absconditos etc.
 Quarto quod erat ostiaria paradisi iudicio suo
 se ligandum et absoluendum supposuit. vnde legitur in hy-
 storia ecclesiastica quod cum niceno concilio diuersi
 episcopi diuersos libellos presentata presentassent vt ipse
 inter eos iudicaret: omnes libellos in ignem proiecit
 dicens. Deus vobis potestatem dedit de nobis iudi-
 care: et ideo a vobis recte iudicamur. vos autem
 non potestis ab hominibus iudicari. Vos enim nobis
 a deo dati estis dii. et ueniens non est vt homo iu-
 dicet deos: sed ille deus qui dicitur. Deus stetit in synago-
 ga deorum. ¶ Sermo. I. De codice sermo. iij.

In diebus suis pla-

cuit deo. Eccli. xiiij. Tota vi-
 ta sanctorum est dies. i. Sessat. v.
 Omnes vos filii lucis et filii dei.
 et quod sancti viri sepe mutant statum
 ideo quot statum habent tot dies

continent. Vtuis autem siluester fuit in quadru-
 plici statu. scilicet subiectiois. prelatiois. consumma-
 tionis. et glorificationis. et in his diebus. i. statibus
 suis lucidis se per placuit deo. primo namque pla-
 cuit in statu perfectiois per gratiam. Sunt autem tria
 signa per que potest homo cognoscere vtrum placeat deo
 per gratiam. primum est exercere opera misericordie. Eccli.
 xvij. Elemosyna viri quasi sacculus cum ipso:
 et gratia hominis quasi pupilla conseruabit.
 Sicut enim manus opponitur vt pupilla ab
 ictibus custodiatur. sic per elemosynam a ten-
 tationibus diaboli anima conseruatur. Istud silue-
 ster adhuc laicus habebat. De quo dicitur: hospi-
 talitatem summope exercebat. Heb. xij. Ho-
 spitalitatem nolite obliuisci. per hanc enim quidam
 placuerunt angelis hospitio receptis. Secundum
 signum est firmitatem conscientie habere Eccli. xx.
 Homo acharis id est sine gratia quasi fabu-
 la vana. Et dicitur Eccli. xxvij. Homo sensatus ma-
 net in sapientia sicut sol etc. Istud siluester ha-
 buit. Nam cum olim quendam christianum nomine
 timotheum omnes christiani timerent recipere ipse
 eum recepit et secum remanere fecit. Tertium signum
 est habere spiritum prophetie. iij. pet. i. Spiritus sancto in-
 spirati locuti sunt sancti dei homines. Istud sil-
 uester habuit. Nam cum prefectus sibi in crasti-
 num diuersa tormenta minaret: prophetica vo-

ce respondit. Stulte hac nocte morieris tu et
 velis nolis verum deum quem colimus recognosces
 quod ita factum est. Secundo placuit in statu prela-
 tionis per curam sollicitam. Ipse enim populum suum
 pauerit verbo predicatiois: per quod iudeos conuicit:
 gentiles conuertit: et fideles instruxit. Pauerit etiam
 exemplo reformatiois. Vnde dicitur quod non solum a christi-
 anis sed etiam a paganis miro diligebatur affe-
 ctu. Erat enim aspectu angelicus: sermone nitidus.
 et fide catholicus: charitate diffusus. Pauerit
 temporali subsidio. Vnde dicitur quod omnium orphanorum
 viduarum et pauperum nomina scripta habebat: et
 eis in necessariis subueniebat. Propter ista
 tria dicitur. i. Thim. ij. Exemplum esto fidelium in
 verbo: scilicet predicatiois in conuersatione scilicet informa-
 tionis. in charitate. scilicet subministratiois. Ter-
 tio placuit in statu summationis siue mortis:
 quod tunc gratiosum testamentum fecit. in quo tria
 subditis delegauit: scilicet vt inter se charitatem
 haberent. ecclesias suas diligentius gubernaren-
 rent: et gregem a luporum morsibus custodirent. Ista
 tria paulus discipulis suis per testamentum lega-
 uit dicens. Act. xx. Attendite vobis et vniuerso
 gregi. vt. scilicet ipsum sincere diligatis in quo vos
 spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei: vt. scilicet
 diligentius gubernetis. Ego scio quoniam intrabunt
 post discessionem meam lupi rapaces: non parcen-
 tes gregi. et ideo ipsum a luporum morsibus custodia-
 ris. Et intelliguntur lupi demones: heretici: et
 tyranni. Debent quidem prelati custodire ecclesias
 a morsibus demonum: per orationem assiduam. Lu-
 xxij. Ecce sathanas expetuit vos etc. Et alii
 quando conuersus perfirmat fratres tuos: scilicet per
 orationem sollicitam. A morsibus hereticorum: per
 sanam doctrinam. i. pet. iij. parati semper ad sa-
 tisfactionem omni poscenti etc. A morsibus tyran-
 norum: per firmam constantiam. Unde quidam re-
 prehendunt. Ezech. xij. Non ascendistis ex ad-
 uerso etc. Quarto placet nunc deo in statu glo-
 rificationis. ps. Placebo domino in regione uiuo-
 rum. Sunt autem tria per que beati placet deo.
 primum est idempnitatis voluntatis. Modo enim in
 malis voluntas est deo contraria: ideo displicet.
 In bonis enim semiplena: et ideo imperfecte
 placent: sed in beatis est perfecta. ideo perfecte
 placent. Esa. lxij. Vocaberis voluntas mea in
 eis. Secundum est idempnitatis similitudinis. Simi-
 litudo quidem dei in malis est delata: ideo non
 cognoscuntur. In bonis est obscura: quod in corpe
 quod corrumpitur aggrauatur. In beatis est cla-
 ra. i. Joh. iij. Scimus quod consimiles ei erimus
 apparuerunt etc. Tertium est idempnitatis amoris.
 Mali autem habent cor frigidum. i. ier. vi. Sicut
 frigidam facit cisterna aquam suam etc. Boni
 habent cor callidum. ps. Concaluit cor meum in-
 tra me. Beati homo habent cor in ignem amoris
 totaliter conuersum: ideo vocantur scintille

De circuncisione domini

ignis. Sap. iij. Fulgebunt sicut tanquam scintille in arundinetis discurrent.

¶ Sermo. li. De circuncisione domini. Sermo. i.

Infans octo diebus circuncidetur in vobis. Gen. viij. Quavis ihesus fuerit infans octo diebus: tamen circuncisionem non indigebat. Cum ei circuncisio data fuerit per peccatum. Et quoniam christus fuerit sine peccato non indigebat tali remedio. Bern. q. non fecerit peccatum etas ipsa manifestat. quod non contraxerit multo fortius probat patris diuinitas et matris integritas. Est enim tibi pater ab eterno: sed deus est non cadit peccatum. Est tibi mater ex parte: sed homo nec parere potuit, incorruptio corruptelam. Notandum autem quod circuncisus fuit christus a parentibus in parte corporis et a iudeis in omnibus sensibus corporis. Primum autem circuncisionem voluit accipere non propter indigentiam sed propter congruentiam. Congruum enim fuit duplici ratione. Primum ut legem impleret. Roma. xv. Dico enim iesum christum fuisse ministrum circuncisionis etc. Secundo ut incarnationis mysterium diabolo occultaret. Sicut enim piscis volens capere escam capitur ab hamo: sic diabolus videns christum circuncidi voluit ipsum capere tanquam purum hominem in carne et captus est diuinitate. Job. xl. Numquid illudes ei quasi auis. Tertio ut comitatem commendaret. Bernar. Amator communitatis quomodo illam desereret: et alios scandalisaret. sicut enim scandalisantur christiani videntes aliquos de genere christianorum non baptisatum sic et iudei videntes ipsum non circuncisum. Quarto ne iudei se excusarent dicentes. Ideo te non recipimus: quia contra legem facis et de populo nostro debes perire. iuxta illud. Gen. xvij. Masculus cuius preputium caro circuncisa non fuerit: delebitur anima eius de populo suo. Quinto ut nostram naturam sanaret. Sicut enim fit cauterium in vno membro ut totum corpus sanetur: sic christus voluit circuncidi ut corpus ecclesie totum sanaret. Col. ij. Circuncisi estis circuncisione non manufacta. Secundo fuit circuncisus a iudeis in omnibus partibus corporis. et omnibus sensibus suis sui corporis. Primum quantum ad aures: quia detraxerunt sue potentie. Mat. ix. In beelzebub principe demoniorum erunt demonia. Et sapientie sue. Johan. viij. Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Sicut misericordie. Luce. xv. Murmurabant pharisaei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Secundo quantum ad visum. emisit enim lachrymas compassionis Luc. xix. Videns ciuitatem fleuit super illam etc. Lachrymas amoris. Johannis. xi. Lachrymatus est iesus et super lazaram amicum suum. Lachrymas do-

lous in sui passione. ut habet Hebr. v. Tertio quantum ad olfactum. Habuit enim odorem grauem fetidum: et fetidissimum. Odores grauis causabatur ex poculo mirrhato et absinthiato. Odores fetidus causabatur ex sputis iudeorum et cadaueribus mortuorum. Odores fetidissimus causabatur ex spurcibus peccatorum. Peccata enim aerem inficiunt et fetidum reddunt. ps. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt etc. Quarto quantum ad gustum quod amarum porum sibi propinauerunt: scilicet mixturam cum felle aceto et mirra. ut scilicet fel venenatum mirra amarificaret. acetum quod est penetratum venenum et amaritudinem per totum corpus deduceret. Quinto quantum ad manum habuit enim manus ligatas vinculis amoris: scilicet fuit flagellatus ad columnam. Eccl. vi. Accidieris in vinculis eius. Habuit manus per raras largitate muneris. ps. Aperis tu manum tuam: et impleas os aial benedictione. Habuit crucifixas in exemplum penitentis finalis. Clavis autem quo homo affigitur est timor dei. ps. Cogere timore tuo carnes meas. In his quinque sensibus ideo voluit circuncidi ut culpam eue laceret: et nos circuncidi doceret. Eua quidem incircuncisas habuit aures quoniam suggestionem serpentis eas accommodauit. Oculos quoniam pomum ventum aspexit. Olfactum quoniam pomum odorem sensit et sua mens inde allectata fuit. Gustum quoniam pomum comedit. Manus quoniam ipsas ad illud extendit. Nos etiam debemus in his quinque sensibus circuncidi: scilicet in visu lasciuie consideratione. Quia sicut dicit Iere. ix. Ascendit mors per fenestras vestras. In auditu de nociua audientia: scilicet de tractione. Eccl. x. Si mordeat me serpens in silentio nihil eo minus habet qui occulte detrahit. In loquela adulationis prauae. Esa. xij. Spina in delubro voluptatis. In olfactu a supercua odoris requisitione: quia sicut dicit Esa. iij. Erunt pro suaui odore fetores. In lingua in horum consideratione. Exod. vi. Incircuncisus labii es sum. In manibus a remissa operatione. Esa. Remissas manus et soluta genua erigite etc.

¶ Sermo. liij. Eodem die sermo secundus.

Dies octo ut circuncidetur purus etc. Luce. ij. humana natura a adam a deo fuit corrupta quod ab ipso propagati corruptionem traxerunt: quia si massa corrupta fuerit et deformatio viciata. Et quis deus a iam puram infundat: tamen ex vase. i. corpe, corrumpitur et viciatur. Deus a principio posuit remedia et contra peccatum instituit que etiam christus humilitatis causa assumpsit: que quidem sunt quinque. sicut dicit de sancto victore dicit. Primum fuit oblatio. et incepit in abel et durauit usque ad diluuium.

istud remediū christus assumpsit: q̄ quattuor
 pro nobis deo obtulit. s. carnem in satisfactio-
 nem. Adam enim debebat satisfacere et penā
 portare. x̄ps aut penā sustinuit: et sic satisfecit
 p̄s. Que non rapiuntur exoluebā. Esa. liij. Di-
 sciplina pacis nostre super eū. Leo em̄ timet
 quando catulus flagellatur: q̄tō magis catu-
 lus timeret si leonē flagellari videret. Sic et
 nos debemus timere q̄n̄ christū videmus sic
 flagellatum esse. Sc̄do obtulit sanguinem in
 redemptionē nostrā. i. Pet. i. Nō corruptibili-
 bus auro vel argēto redempti estis de vana
 vestra cōuersatione: sed p̄ctolo sanguine agni
 immaculati christi. Solent nāq̄ qui precium
 persolunt ipsum precium numerare vel appē-
 dere vel mensurare x̄ps aut sanguinez suuz
 dedit in precium sine numero pōdere et mēsurā
 Tertio obtulit animā suā in reconciliationē.
 ij. Cor. v. Omnia aut ex deo qui reconciliauit
 nos sibi p̄ x̄pm. Et q̄ recōciliator dū se inter-
 ponit aliq̄n a p̄tibus vulneratur. sic x̄ps vul-
 neratus fuit a deo. Esa. liij. Propter scel̄o po-
 puli mei percussus eū. Ab homine fuit vulnera-
 tus. zacha. xij. His plagat̄ sum in domo eo-
 rum qui dilexerūt me. Quarto obtulit diuini-
 tatem in fruitionē. Et vita est beatitudo com-
 munitatis nobis et angelis. Joh̄. xvij. Hec est vi-
 ta eterna vt cognoscāt te solū verū deū et c. In
 x̄pi t̄n̄ humanitate homo in q̄nq̄ sensib̄ beati-
 ficatur p̄ angelis. i. in visu q̄ videbit x̄pi hu-
 manitatē. In auditu q̄ audiet x̄pi dulcissimā
 vocez. In olfactu q̄ sentiet de corpore x̄pi mi-
 rū odorē. In ore q̄ loquetur ore ad os cū x̄po
 In tactu q̄ amplexabit̄ ip̄m christum. Secun-
 dū remediū fuit sacrificiū. Et istud incepit in
 noe et durauit vsq̄ ad abraam. Istud aut x̄ps
 obtulit quando in ara crucis patri se sacrifi-
 ciū immolauit. Dicit aut Lem̄. vi. Omne sa-
 crificiū sacerdotū igni p̄sumetur. Et ideo chri-
 stus vt acceptabile sacrificiū fieret: fuit quin-
 tuplici inflāmat̄. s. igne diuinitatis. Heb. x.
 Deus noster ignis cōiūmens est. Igne amo-
 ris. Luc. xij. Ignem veni mittere in terram.
 Igne doloris. Math. xvj. Tristis est anima
 mea vsq̄ ad mortē. Igne passionis. ps. Ossa
 mea sicut cremum aruerunt. Et igne cōpas-
 sionis. Videns em̄ matres sic angustiari: et sic
 apostolos dispergi magno cepit in corde com-
 passionis igne cremari. ps. Cōcaluit cor meū
 intra me et c. Et quia isto quintuplici igne fuit
 circumdatus. Ideo a planta pedis vsq̄ ad ver-
 tices capitis fuit inflāmat̄. Ezech. xxvij.
 Ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis
 et a lumbis eius sursum quasi aspectus iplē-
 dous visio electri. Tertium remediū fuit de-
 cumatio. et istud incepit in abraam et melchise-
 dech. et durauit vsq̄ ad x̄pm. Sed tamen no-

tandum q̄ sunt decime rerum. istas x̄ps non
 soluit q̄ nihil habuit. Math. viij. Ulpes fo-
 ueas habēt et volucres celi nidos et c. Et sunt
 decime dierū. Istas x̄ps soluit quādo. xl. die-
 bus et noctibus ieiunauit. Sunt decime pre-
 ceptorum. Deus em̄ multa precepta homini
 dedit. Decem autem sibi retinuit. istas etiam
 x̄ps seruauit et soluit: q̄ legē perfecte adimple-
 uit. Mat. vi. Nō veni soluere legem sed adim-
 plere. Sunt decime ordinum. deus em̄ fecit
 nouem ordines angelorum et decimū hominū
 x̄ps aut nouē oues. i. nouē ordines dimisit in
 deserto. i. in celo. et decimum. i. hominem venit
 querere in mundo. et ipsum tanq̄ decimā re-
 presentauit patri suo. Quartū remediū fuit
 circūcisio. et istud christus hodie accepit cū t̄n̄
 nō indigeret. In peccato nāq̄ originali quat-
 tuor sunt. s. culpa: fomes: p̄uatio gratie: et carē-
 tia visionis diuine. In circuncisione em̄ aufe-
 rebatur culpa nostra: debilitabatur concupi-
 scentia: cōterebaratur gratia: tollebaratur diuine
 visionis carētia. Sed quia ianua nondū erat
 aperta. ideo ipse non poterat frui visione diui-
 na. Christus ergo non indigebat circūcisione
 quia in ipso nulla fuit originalis culpa. nec in
 carne sua aliquis fomes. vel aliqua concupi-
 scentia. nec habuit p̄uacionem: sed plenitudi-
 nem gratie. etiam in terra degens fruebaratur
 diuina visione. Voluit tamen circūcidi vt ve-
 rum corpus humanum se assumpsisse ostēde-
 ret. Cum enim x̄ps fuerit ver̄ deus et verus
 homo. Quidam tamen dixerunt ipsum non
 fuisse deum: sicut arrīant. Quidam ipsum nō
 habuisse verum corpus humanum: sed fanta-
 ticum sicut manichei. ideo iohannes vtrūq̄
 errorem excludens dicit. i. Joh. v. Tres sunt
 qui testimonium dant in celo: pater: verbuz. et
 spiritus sanctus. quia enim x̄ps fuerit nature
 celestis. i. diuine testimonium dat pater: cum
 dixit hic est filius meus dilectus et c. Testimo-
 nium dat filius: cum ait. Ego et pater vnū
 sumus. Testimonium dat spiritus sanctus qui
 super ipsuz in specie columbe apparuit. q̄ au-
 tem fuerit verus homo testimonium dat spiri-
 tus: aqua: et sanguis. Ad compositionem enī
 hominis duo requiruntur. scilicet anima ra-
 tionalis et corpus humanum. q̄ autēz habuit
 animam rationalem patet ex eo q̄ inclinatio
 capite tradidit spiritum. Quod videns centu-
 rio ait dicens. Vere filius dei erat iste. q̄ vero
 habuit verum corpus humanum. patet ex eo
 q̄ ex corpore eius exiuit sanguis et aqua. et ideo
 poliū Johannes dixit. Spirit̄. subdit: aqua
 et sanguis. Cum enim ad compositionem cor-
 poris humani quattuor elementa concurrāt
 scz terra. aqua. aer. et ignis. Et ad vegetationē
 eiusdem quattuor humores consimiles illis

De circuncisione domini

conueniat videlicet sanguis. colera. flegma. melā colia. Ideo vt veritate hūani corporis iohannes demonstraret. vnū ex elemētis: scilicet aquā et vinū ex humoribus scilicet sanguinē a parte fo sūt vt ex hoc ostēderet corp⁹ xp̄i ex quattuor elemētis cōponi et ex quattuor humoribus vegetari. Quintūz remedium fuit baptismus. Est autem triplex baptismus quem christus assumpsit. scilicet fluminis sanguinis: et flaminis. Baptismum fluminis accepit vt aquas sanctificaret. Omnia em̄ elementa erant immunda sed ipse sanctificauit. Terram: scilicet per ipsam gradiendo. Aquā: in ipsam se baptizari faciēdo. Aerē non sub tecto: sed in aere patiēdo. Igne sp̄m̄ctm̄ in specie ignis mittendo. Secūdo baptizari voluit baptismo sanguinis: vt. s. nos a peccatis nostris lauaret. Apoc. i. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et ibidem. Lauert stolas suas: et dealbauerunt eas i sanguine agni. Ex quo patet qd sanguis christi habet dealbare ad instar lactis. Lac em̄ dicitur sanguis dupliciter. coctus scilicet igne amoris: et doloris. Vere igitur sanguis xp̄i est ad instar lactis: qui nō dupliciter sed quadrupliciter fuit excoctus: scilicet igne amoris. doloris passionis: et compassionis. de quibus supra dictum est. Tertio fuit baptizatus baptismo flaminis. Luc. iij. Iesus autē spiritus sancto plenus regressus est a iordane vt de plenitudine sua nobis effunderet. Joh. i. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹. In alijs em̄ sanctis fuit plenitudo ad instar vasis quia habuerūt gratiam sufficientem. In beata virgine plenitudo ad instar fontis: quia habuit grām iugiter emanantē. In xp̄o plenitudo ad instar fluminis: quia habuit grām omnibus affluentem.

¶ Sermo liij. De eodem festo sermo. iij.

Mocabitur nomē ei⁹ emanuel Esa. viij. Circuncisio fm̄ Bern. ptinet ad veritatē humanitatis. nomē vero gloriā indicat maiestatem. Habuit autē xp̄s quattuor nomina ppria et quattuor cognomina. Propria nomina sunt xp̄s. iesus. fili⁹ dei et emanuel. Primū ergo nomē ei⁹ est iesus: quod interpretat̄ salus. Ipse em̄ saluauit nos a pctō originali: mortali. et veniali. id est Mat. i. Ipse em̄ saluū faciet populū suū a pctis eorū. Ad ista tria peccata sanāda xp̄s triplex vulnus accepit. scilicet vulnus lateris vt sanaret originale pctm̄: quia eua de latere virtutis est formata a qua originale pctm̄ incepit. Vuln⁹ manū vt sanaret actuale: quia in manib⁹ operatio designat̄. Vulnus pedū vt sanaret veniale: quia per pedes dignantur effectus. Secūdum nomē est xp̄s quod interpretatur vnctus.

fuit em̄ vnctus a p̄re vnctiōe. carismatis. p̄ vnxit te deus etc. A matre vnctiōe lachrymationis. scilicet in morte. Tho. x. Flebat igitur ei⁹ m̄ irremedialibus lachrymis etc. A magdalena vnctiōe deuotionis. Jo. xij. Maria accepit libram vnguenti nardi pulchri etc. A iuda vnctiōe sanguinis. Gen. xxxvij. Tulerunt nica eius: et in sanguine hedi quez occiderent tinxerunt. Tertium nomē est filius dei. Et hoc nomē sibi pueniat multis modis ostēdit vt dicit Hylarius de triplici noīe. Luc. i. altissimi vocabatur. Natiuitate quia ex deo nō potest nasci nisi deus. ps. Ex utero ante luciferū genui te. Natura quia eandem cū patre habuit naturam. Jo. x. Ego et pater vnū sumus. p̄testate. Jo. v. Quicumqz pater fecerit: hec et filius similiter faciet. Professio: quia professio sue p̄testatio facta est a patre de celo Mar. i. Tu es filius meus dilectus. Ab apostolo in mundo. Math. xvi. Tu es xp̄s filius dei viuus. Ab angelis de paradiso. Luc. i. Hic erit magnus et filius altissimi vocabitur. A demonibus de inferno. Luc. viij. Quid mihi et tibi es fili dei summi. Quartum nomē est emanuel. quod interpretatur nobiscum deus. Ipse em̄ est nobiscū generaliter per potētā Heb. i. portās oīa vbo virtutis sue: specialiter p gratiam. Mat. xvij. Ubi sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo. etc. Singulariter p nature vnionē. Joh. i. Verbum caro factuz est et habitauit in nobis. Sacramentaliter. per sui corporis dimissionē. Mat. vlt. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus. etc. Secūdo habuit quattuor cognomina: quarum primū traxit a patria. Et sic deus est iesus nazarenus qui interpretatur flos. Ipse em̄ floridus fuit et odoriferus. Juxta illud Gen. i. xxvij. Ecce odor huius mei sicut odor agri pleni etc. Ipse em̄ tanquam in agro liliū cadens in natiuitate. Cant. i. Ego flos campi. et liliū conuallium. Fuit vna la liuida in flagellatione. Esa. liij. Linoce eius sanati sumus. Fuit rosa rubens in passione. Eccl. xxij. Quasi plantatio rose in hierico. Secundum cognomen traxit a prouincia. Et dictus est iesus galile⁹ a galilea. Galilea nō interpretatur transfiguratio. xp̄s assumpsit mortalitatem quo ad corpus passibilitatē quo ad animam multiplicem miseriam quo ad vtrumqz. Sed in resurrectione transmigravit de ipsa mortalitate ad immortalitatem quo ad corpus. de passibilitate ad impassibilitatem quo ad animam. de miseria ad gloriam quo ad vtrumqz. Leo papa post passionē. infirmitas in virtutem. mortalitas in eternitatem. contumelia in gloriam. Tertium cognomen traxit a parentela et progenie sua. et sic dictus est iesus filius dauid. Inter ceteras virtutes

David habuit humilitatē et pietatē ac gratie plenitudinē. fuit fili⁹ David nō tm̄ carne: sed mox similitudine. Habuit em̄ humilitatem. Math. xi. Discite: a me: qz mitis sum et humilis corde. Pietatem. Luce. xix. Vidēs ciuitatem fleuit sup illā zc. Ḡre abundantia. ps. Unxit te deus deus tu⁹ oleo leticie zc. Quartū cognomen traxit ab ipso euentu. Et sic dictus est Iesus crucifixus. Marci. xvi. Jesum queritis nazarenū crucifixū. Pulchrū em̄ est cognomen qd ostēdit eius victoriā et triumphū: qz p passionē de demonibus triumphauit. Col. ij. Expolians principat⁹ et ptās zc. quod ostendit ei⁹ meritū: quia merito passionis gloriā resurrectionis meruit. Phil. ij. Humiliauit semetipsum fact⁹ obediens vsqz ad mortem. qd nobis prebet exemplum: vt il volumus cuz eo regnare in celo: studeamus pro ipso pati in mūdo. i. Pet. ij. Xp̄us passus est pro nobis vobis relinquēs exemplum.

¶ Sermo. liiij. Eodem die sermo. liiij.

Uocabitur nomē eius magni cōsiliij angelus sumptum est. Esa. ix. Angelus em̄ nomen officij nō creature est. Xp̄s ergo dicitur angelus nō q̄tū ad naturā: sed quantū ad officij. Notandū autē qz xp̄us habuit quattuor nomina officialia: et quattuor nomina cōia. Primū est angelus: qd sibi cōpetit ab officio nūciandi. Hō quidem afficiebatur circavāna: circa carnalia et terrena. Et venit xp̄s et nobis p̄ vana nunciauit eterna. i. Joh. ij. Hec est promissio quā ipse pollicitus est vitā eternā. Cōtra carnalia annūciauit sponsalia. Ephe. i. B̄ndixit nos in oī b̄ndictiōe sp̄s in celestibus in xp̄o. Contra carnalia et eterna annūciauit celestia. Un̄ quosdam obstinatos reprehendebat dicens. Joh. ij. Si terra dixi vobis et nō creditis zc. Scdm̄ est magister: qd nomen sibi competit ab officio docēdi. Docet enim tres vtilēs lectiones. De qb⁹ dicit Aug. Xp̄s est q̄ docet audiamus. timeamus. et faciamus. Debemus em̄ ipm̄ audire sicut magistruz discipuli. Esa. l. Dedit mihi aurē vt audiā quasi magistrū. Timere sicut dñm serui. Malach. i. Si ego domin⁹: vbi est timor meus. Ip̄m honorate ei⁹ p̄cepta faciendo: sicut patrem filij. ibidē. Si pater ego sum vbi est honor meus. Tertij est medic⁹: qd nomen sibi competit ab officio sanandi. Hō fuerat infirmat⁹ ex nimia cōmestione qn̄ scz adā pomū vetitū comedit. Eccl. xxxvij. Propter crapulā multi obediērūt. ex corrupto sanguine Esa. i. Man⁹ v̄se sanguine plene sunt. Ex nimia infrigidatiōe. Hiere. vi. Sicut frigidā facit cisterna aquam suā zc. Ex superfluo et

corrupto amore. ps. Corrupti et abominabiles facti sunt zc. Pūmaz infirmitatē sanauit p̄ diete obseruationē. qn̄. xl. diebus ieiunauit Scdm̄ per minutionē qn̄ in pedibus et brachijs pforatus fuit. Tertio p̄ sudorē: qn̄ sanguineū sudorē effudit. Quarto p̄ amore medicine sumptionē: qn̄ vinū myrrhatū et fel in cruce assumpsit. Quartū nomen est aduocatus qd sibi cōpetit ab officio aduocādi. Allegat autē in sua aduocatione dei innatā miaz zone. liiij. Scio qz tu de⁹ es: clemens et misericors es zc. Hōis multiplicē miseriam. Gen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescētia sua. Et sui p̄p̄i⁹ sanctificationē exhibitā. Joh. xvij. Opus cōsummaui qd dedisti mihi vt facerem. Scdm̄ habuit quattuor nomina cōia vt dicit Isido. Primū est eloy. i. deus. Est autē fm̄ Dan. idē qz currere. et fouere. Ardere et considerare. Ipse em̄ in nobis currit. et currere nos facit p̄ opationē sollicitā. Roma. ix. Nō est volētis neqz currentis zc. fouet dando p̄seuerantiā Phil. ij. Deus est q̄ opat in nobis velle et p̄ficere. Ardet dādo charitatē ignitā. Deut. iij. Deus n̄ ignis cōsumēs est. Cōsiderat p̄ sapiētia profundā. Eccl. xxiij. Oculi dñi multo plus lucidioris super sole. Scdm̄ nomen est adonai. i. dñs. Sicut em̄ dicit Ciprian⁹. Dñs dz h̄re terrorē ordinationē et amorē. Hiere. x. Quis non timebit te o rex gētū. Dz amari. Math. xxij. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo. Dz ei⁹ ordinatio seruari: qz sapienter ordinat vniuersa. Sap. vij. Ip̄e sapie dux est. et sapientiū emēdator. Tertij est sabay. i. oipotens. q̄uis autē sit oipotēs: tria tm̄ sunt q̄ non pōt. Nō em̄ potest penitenti veniā denegare. ij. Timo. ij. Negare seipm̄ nō pōt. Nec pōt iuito grāz afferre sicut Anselm⁹ ait. Nec pōt innocentē punire. Gen. xix. Festina et saluare: qz non potero facere q̄c̄s donec ingrediaris illic. Quartum est helyon: qd est excelsus. De⁹ em̄ h̄z excelsū sapientie: potētie et mie. H̄z autē hō hūile infirmitatis hūane quo ad corp⁹. ignorantie q̄ ad aīam: et multiplicis miserie quo ad vtrūqz. Deus em̄ de excelso potentie respicit hūile infirmitatis humani: dando virtutē malo resistendi. Phil. iij. Oīa possuz i eo q̄ me p̄fortat. De excelso sapientie respicit humile n̄re ignoratiē: dādo lumen cognoscēdi. Joh. i. Illuminat oēm hōiem veniētē in hūc mūdū de excelso mie respicit humile n̄re miserie: dando effectum miserendi. ps. Quomodo miseref pater filiorum. Propter ista tria dz in ps. Excelsus dñs et humilia respicit. Licet em̄ sit excelsus p̄ potentia: sapientiam et miam: respicit tm̄ hūilia scz infirmitatem humanam: ignorantiam: et miseriam.

De epiphania domini

¶ Sermo. lvi. De eodem festo sermo. v.

Vocatus est nomen eius
iesus Luce ij. Istud nomen iesus
est gloriosus: sua sublimitate vir-
tuosum sua p̄tate: et delitiosum
sua suauitate. Sublimitas em̄
eius ostēdit̄ Phil. ij. De^o illū exaltauit dedit
illi nomen q̄d est sup̄ oē nomen zc. Ip̄m q̄dē no-
mē h̄z in reuerētia de^o: ideo d̄r. q̄z de^o exaltat
illū. h̄z in reuerētia angelus. vñ d̄r. vt in noie
iesu oē genu flectat̄ celestiu. Habet in reuerē-
tia z timore diabolus: ideo d̄r. Inferozum.
Habet in reuerētia creatura irrationalis. iō
d̄r. Terrestriū. Habet in reuerētia creatura
sc̄z rōnalis: ideo d̄r. Et oīs lingua p̄fiteat̄: q̄z
d̄ns iesus xp̄s in gloria est dei p̄ris. Sc̄do est
virtuosus sua p̄tate: cui⁹ virtus notat̄. Mar.
vlti. In noie meo demonia eijcient zc. Deus
quidē volens infirmitatē nostrā sanare. p̄rio
radices huius infirmitatis p̄ hoc nomen euel-
lit. Aufert etiā radicē sup̄bie. ideo d̄r. in noie
meo demonia eijcient. Demon enim est rex
super omnes filios superbie vt dicitur Job.
xli. Aufert etiā radicem auaricie: ideo serpē-
tes tollent. Auarus em̄ ad instar serpentis
terrā comedit. Aufert radicē luxurie: iō d̄r.
Et si mortiferū q̄d biberint non eos nocebit
zc. Luxuria em̄ totū hoīem venenat. Juxta
illud p̄ouerb. xliij. Sicut regulus venena
diffundet. Ablatis radicibus infirmitatis sa-
nan̄ accidētis q̄ cōsueuerūt remanere post
infirmitatez sicut languor et p̄derositas ad
bonū: ideo subditur. Sup̄ egros man⁹ impo-
nent z bene habebūt. deinde tot⁹ hō renouat̄
z ad statū pristinu p̄ducit: ideo sequit̄ linguis
loquetur nouis. Tertio ē delitiosus sua sua-
uitate. Delectat nāq̄ gustū sua dulcedine. si
q̄s bolū in ore suo h̄ret q̄ ex oī pte melle cir-
cūdatū esset multā dulcedinē sentiret. Istud
nomen iesus triplici dulcedine est inuolutū. s.
dulcedine diuinitatis carnis et aie. Iste em̄
tres substāte dulcissime sunt in xp̄o q̄b⁹ no-
mē iesus est inuolutū. Et iō suaue ē atq̄ dul-
cissimū. Sc̄do delectat auditū p̄ melodie sua-
uitatē. Son⁹ nāq̄ melodie cōsurgit ex flatu
in vas musicū. s̄. flatus est diuinitas: vas mu-
sicū est corp⁹ d̄nicū. Et ex hac duplici natura
diuina sc̄z z humana: cōsurgit tanq̄ sonus
musicus hoc nomen iesus: q̄d sp̄ualē audituz
delectat. Berni. Iesus in ore mel in aure me-
los: z in corde iubilus. Tertio delectat visuz
p̄ speciei amenitatē. Oculus nō delectat̄ cir-
ca colores extremos. s. albū vel nigrū: sed cir-
ca medios colores. Color alb⁹ q̄ est visus dis-
gregatiuus est ip̄a diuinitas: ad cuius aspe-
ctū oculus cordis nō p̄t assurgere p̄ sue lu-

cis im̄p̄tate. Color niger est humanitas ex
in passione ei⁹ minū denigrata. Ad cui⁹ aspe-
ctū ocul⁹ nō p̄t assurgere p̄ nimia p̄fessioe.
Ideoq̄ xp̄s quoddā tēperamentū fecit: z no-
mē iesus sibi imponi voluit: q̄d est quasi color
medius ex albo diuinitatis z nigro humani-
tatis causatus cuz sibi cōpetat rōne vtriusq̄
nature. Quarto delectat olfactū p̄re odoris
magnitudine. In xp̄o nāq̄ fuerūt tres sp̄s
aromatice: sc̄z balsamū nature diuine. cyna-
momū deuote aie: z myrha carnis mortifica-
te Ecclesiasti. xxiiij. Sicut cynamomuz z bal-
samū aromatizans. Ex his cōsurgit aroma-
ticus sc̄z hoc nomen iesus est cōditū balsamo
diuinitatis preciose: cynamomo deuote aie z
myrha carnis mortificate. Quinto delectat
tactus p̄re sui mollicie: z lenitate. Tactus nō
delectatur circa dura sed mollia. Nec circa
opera. sed mansueta. Nec circa rigida sed
flexibilia. Olim deus erat durus ad inferē-
duz iusticiā. Sap. xi. Illos tanq̄ durus rex
interrogans cōdēnasti. Erat rigidus z infle-
xibilis ad veniam. Habebat asperitatē: p̄fe-
ritatē nimis. Job. xxx. Mutatus est mibim
crudelē: sed mō xp̄us est vnctus p̄s. Vnxit te
deus deus tuus oleo leticie p̄re confortibus
tuis zc. Et ideo fact⁹ est mollis ad miam fle-
xibilis ad veniam. mitis ad gratiam.

¶ Sermo. lvj. De epiphania d̄ni. sermo. i.

Ecce magi ab oriente ve-
nerunt zc. Math. ij. Xp̄s in hunc
mūdum venit: vt regnū suuz recu-
peraret z diaboluz inuasorē eijce-
ret. Johā. xij. Nūc iudicium est mundi. nunc
p̄riiceps huius mundi eijciet foras. Et ideo
milites sue curie sc̄z angeli ad ip̄m venerūt:
vt sibi gratias agerent dicētes. Gloria in ab-
tissimis deo. Deinde visitauerunt eum po-
pulares. i. pastores vt ei⁹ d̄ns recognoscerēt.
Hodie visitauerūt eū p̄ncipes et barones vt
sibi fidelitatez facerent z munera offerrent.
ideo d̄r. Ecce magi venerunt zc. Circa istos
magos tria ponunt̄. p̄rio eoz sapia. Dicun-
tur em̄ magi a sapia. nā grece p̄s. hebraice
scriba. latine sapiēs. p̄ se magus vocat̄. Eoz
aūt sapia in hoc apparet q̄ xp̄s sapiēter que-
siuerūt. ex eo. s. q̄ habuerūt desideriu in que-
rendo studiū in interrogādo. z māsuētū ani-
mū in acquiescēdo: z q̄ ista habuerūt: iō xp̄m
inuenire meruerūt. Magnū em̄ desiderium
habuerūt: q̄z singulis annis sup̄ montē victo-
rialē ascendebāt: z desū vt stellā a balaā pro-
pheta predicta eis ostēderet exorabāt. Sap.
vi. Preoccupat q̄ se cōcupiscunt vt sese p̄ior
illis oñdat. Sc̄do habuerūt studiū i interro-
gādo dicentes. Ubi est q̄ natus est zc. Inter

rogauerūt eū a sapientibus scz legis doctoribus. Thob. iij. Consiliū semp a sapiente perquire: ideo magi vt sapiētes interrogauerūt in hierusalē vbi erant scribe z legis doctores de re vtili z necessaria non curiosa. Eccli. vij. Ne dicas qd putas cause ē q̄ puora tpa meliora fuerūt q̄ nunc sunt zc. Interrogauerūt aio inuēniēdiz adiscēdi nō tētandi. Unde dicit Math. xxiij. Interrogauit eū vn⁹ legis doctor tētans eū zc. Tertio habuerūt quietū animū ac q̄scēdo. Triplex em̄ instructio facta ē eis. Una a celo p stellā: alia ab hoīe per pphetā. tertia a deo p reuelationem internā. Acq̄scerunt ergo ielle eius ducatum sequentes prophetie locum querentes z inspirationi diuine ad herodez non reuertentes. Sed multi sunt qui instructionibus creaturarum nō acquiescunt: cū tamē dicat Ro. i. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta spiciuntur z vba dei cōtēdit. Proverb. i. Sapientia atq̄ doctrinā stulti despiciunt: z diuinū inspiratorē extingūt. i. Thes. v. Spiritū nolite extinguere. Scdo ponit eorū sollicitudo z diligentia: cū dicit. Ab oriēte venerūt Hiero. Voluit autē de⁹ p̄mittas gētū vocare potius ab oriēte q̄ ab alia regiōe. Ex eo q̄ regio oriētalī erat odiosa ac imūda et maledicta. Odiosa q̄dē erat ex eo q̄ ibi orta erat p̄ia p̄uaricatio. Voluit ḡ de⁹ vt ibi fuerat principiū nre p̄uaricationis: inde p̄dret: in gētib⁹ principiū nre viuificationis. Hinc ē q̄ dñs in cruce posit⁹ dorsus habuit verius oriēte: vt ait Damasc. li. iij. Ad significādū q̄ cul p̄a ibi tractā post dorsum posuerat nec vltius ipsius recordari volebat. Scdo erat imūda: qz fuit prima effusione sanguis: scilz abel fedata: z p fumū incensoz: idolatrarum maculata. Et ideo voluit de⁹ vt q̄ imūda fuerat p effusionē sanguis: mundaret p apparitionē noui syderis. Hinc est q̄ dñs in celum ascendēs ad oriētē ascēdit. Juxta illud. ps. Quis ascendit sup celū celi ad oriētē vt per sacrā ascensionē sui corpis mūdaret infectio aeris. Tertio erat maledicta: qz prima maledictio ibi fuit data quando dixit. Genes. iij. Maledicta terra in opere tuo. Voluit igitur deus vt vbi ortum habuit maledictio prima ibi oriētur gētibus prima benedictio. Hinc est q̄ licet iudei adorent ad occidentem. Sacraceni ad meridiem. Christiani ad orientem ex eo q̄ p̄ia benedictio gr̄e inde venit Sap. xvi. Oportet preuenire solem ad benedictionem tuā zc. Tertio ponitur aduentus ipsoz causa motiua: cū dicit. Vidim⁹ em̄ stellā eius in oriente. Circa quod notādum q̄ per quatuor adueniendū moti sunt. Primo per stellā apparentem. Videbant enim ipsam ab alijs

differre situ: quia non erat in firmamento cōfixis. Nec in ethere cūz ceteris planetis: sed in aere vicina terre. In motu: quia fm̄ Dān. Quandoq̄ mouebatur ab oriente in occidentem. quandoq̄ ex aquilone in austrum. z quandoq̄ ab oriente in meridiem: et a meridiem in aquilonem. Sic enim fm̄ Chryso. Facet palestina respectu persidis in luce: quia lucet suam non poterat solis claritas obumbrare. In illuminationis tempore: quia non solū in nocte sed etiam in die lucebat. In illuminationis interpretatione: qz q̄nq̄ occultabatur. z quandoq̄ apparebat cum alie stelle nō occulētur nisi p extrinsecū impedimentū. Secundo moti sunt adueniendū p angelum imperantē. Aug. in sermone. Si dicitur es. A quib⁹ magi audierūt q̄ talis stella p̄cep̄tū significaret profecto ab angelis aliqua monitione reuelationis. z subdit. Potuerūt illis angeli dicere. Ite z adorete eū vbi nat⁹ est z simul iudicate qualis: q̄tusq̄: z qui natus sit. Tertio moti sunt ad veniendū per p̄cep̄tū alloquentem. Nam sicut refert Chryso. Magis supra montē existentibus stella hñs formam pueri paruuli in cui⁹ capite erat crux ad eos descendit. et dicit vt in iudeam pergerent z ibi natum pueruz inuenirēt. Quarto moti sunt ad veniendū p diuinā inspirationē reuelantē. vnde dicit Leo. Preter illam stelle speciem que corporeuz incitauit obtulit cum fulgentior veritatis radius eorūz corda perdocuit. Bern. Profecto qui magos adduxit ipse z instruxit qui per stellam foris amouit ipse in occulto corda edocuit. Isti sunt quatuor nūcij p quos xps nos ad se vocat scz p predicatorū instructionē. isti sunt āgeli dei. per sue gr̄e oblationē ista est stella dei. Per interiorē admonitionē: ista est inspiratio dei sue passionis memoracionē ista significat p p̄cep̄tū dei q̄ in capite crucē gerebat. sed tamē multi sunt adeo obstinati q̄ ad ipsuz venire cōtēnunt. vnde ait Prover. i. Vocauī per eos nuncios ammonendo z rennuistis. Extendi manum meam scz in cruce: z nō fuit q̄ aspiceret. Despexistis om̄e cōsiliū meū. i. inspirationē meā: et increpacionē meā neglexistis. idest granā que vestra vitia arguebat.

[Sermo. lvij. Eodem die sermo. ij.

Ecce magi ab oriēte venerunt zc. Aduentus magorū describitur quātuz ad tria. primo quātum ad locum: cum dicitur. Ab oriente venerūt zc. In oriente quidem ortum habuit peccatuz inuidie. quia cayn ex inuidia occidit abel fratrem suū. p̄ctm̄ auaricie. qz cū cayn deberet offerre

De epyphania domini

re, munera: spicas corrossas sibi obtulit. Ibi etiā ortū habuit pfusio lingue. Sed isti beati magi in oriente geniti cōtra vitium mundicie habuerūt mutuā charitatē: qz cōcorditer ⁊ amabiliter venerunt sūm tñ ecc' esse representacionem. Unus erat adolescēs. Ali' vir. terti' senex. Adlescētes em̄ consueuerūt esse temerarij ⁊ presumptuosi. Viri vero supbi ⁊ ambitiosi. Senes iracūdi ⁊ auari ac suspitiosi. fuit ergo mirum q' isti in quibus erat tanta morum diuersitas: sic pacifice venerunt. Esa. xj. Vitulus leo ⁊ ouis simul morabūtur: ⁊ puer paruulus minabit eos. Per vitulum significatur adolescens lasciuus. Per leonez vir superbus. Per ouez qui habet anhelitū fetidū ⁊ paucitatem dentium senex intelligit. Isti concorditer morati fuerunt: ⁊ puer paruulus in cunabulis existens eos ad se benigne minauit. Secūdo p'tra pctm̄ auaricie habuerunt liberalitatem. Un̄ dicit. Apertis thesauris suis ⁊c. Non em̄ eos aperuerūt herodi diuiti: sed christo paupert: nec in via: s; cū ad xp̄z peruenerūt. qz non sunt aliqua dāda p'pter apparentiā sed p'pter laudē dei seu diuinaz. Nec dederūt vilia: sed p'ciosa: qz thesauros. Tertio cōtra confusionē lingue: habuerunt lingue vniformitatem. Non em̄ variauerūt: sed vna ⁊ cōcordi lingua dixerūt. venim' ad adorare eum. Et tñ multa impedimēta retrahētia eis occurrerūt ne ipm̄ quererent vel adorarent. scilz difficultas itineris. amissio syderis: timor regis: vilitas nascentis: paupertas ⁊ penuria matris. Scdo describit' aduentus magorū quātū ad ducatū cū dicit. Vidimus em̄ stellā eius. Voluit autē dñs natiuitatem suam potius per stellā q̄ per aliaz creaturā reuelare. Et hoc ex triplici ratione. P'rio vt incarnatiōis mysteriū ostēderet. Stella em̄ est corpus celeste a luce solis irradiatuz. lux solis est diuinitas que tunc corpus irradiauit quando se carni vniuit. Et quoniā solem non possumus in se respicere: videmus eius lucem in sydere: in nube: ⁊ in monte. Lux igitur diuinitatis corpori se vniēs a nobis videtur tanq̄ in sydere. Apoca. xxiij. Ego sum radix dauid stella candida et matutina. tanq̄ in nube. Esaie. xix. Ascendit dominus super leuem nubem. scz super carnem a peccati pōdere immunē: tanq̄ in monte. Esa. ij. Erat in nouissimis diebus preparatus mōs domus domini. Secūda ratio est vt lingua celi sibi testimonium perhiberet. Est enim quadruplex lingua. scilicet diuina. angelica: humana et celestis. Locuta igitur fuit lingua diuina dicēs. ps. Filius meus es tu ego ⁊c. Lingua autem angelica cum dixit Luc. ij. Natus est vobis hodie saluator: ⁊ lingua hūana dicēs.

Augu. Quid erat illa stella nisi mirifica lingua celi que narraret gloriā dei. Tertia ratio est vt magos per sensibilia ad diuina manuduceret. Nam sūm Dionysium triplex est ordo ascendendi in deum scz per sensibilibus manuductionez. p' intellectualiū opationē ⁊ per immediatā vnionē. Magi ergo primo videntur sensibili stella: deinde intellectuali ⁊ spūali pphetia. Tandē immediate xp̄i pntia. Tertio describit' eoz aduentus cōtū ad finē mētū cū dicit. Et venim' adorare. Adorauerūt ipm̄ corde. qz verā de ipō fidē habuerūt. Ore: quia ipm̄ regē deū ⁊ hoīem confessi fuerunt. Corpore: qz ante ipsum se prostrauerunt. Et opere: quia p'ciosa munera sibi obtulerunt.

¶ Sermo. lviij. De eodem festo sermo. iij.

Vidimus stellā eius in oriente ⁊c. De ista stella dñs legitur. Primū est eius apparitio quia magis in oriente apparuit. Notandū autē q' in xp̄i natiuitate quedam stella apparuit in aere sicut ista. de qua dicitur hic. Que nō erat in firmamento cum fixis: nec in ethere cū planetis: sed in aere proxima terre. Quedā apparuit in monte: quia sūm narrationem. Chrysosto. Magis in mōte existentibus quedam stella in forma pueri ad eos descendit. quedam apparuit in circulo aureo sūm narrationem. Horologij et innocentij. Quedā apparuit in celo quia sicut refert Albumazar. quedam puella in celo apparuit que puerum in vlnis tenebat et senex iuxta eam erat q' eā nō tangebatur: quez puerū xp̄ianit' idem ait deū suū esse dicunt. Per stellā ergo gratia dei significat' q' apparuit in aere: in mōte: in circulo: ⁊ in celo. Aer em̄ est medi' inter celū ⁊ terrā p' quez significatur illi q' nec ascendūt per superbiaz ⁊ presumptionē. neqz descendunt in infernum per nimis inordinatū timorē: sed stāt in medio p' spem ⁊ dei amorem. Et in talibus gratia dei apparet. Ezech. viij. Eleuauit me spūs inter celum ⁊ terram. Et ad hoc significanduz hō factus est medi' fecerat de' creaturā corpalez ⁊ ipam in terrā prostrauit. Fecerat pure spūalez q' se nimis eleuauit. Ideoz fecit hōminez ex vtraqz natura compositū. s. corporalem ⁊ spūalem: ne aut nimis eleuetur per presumptionem: aut nimis se deiciat p' timorē: sed in medio maneat per spem ⁊ dei amorem. Secūdo apparuit stella. i. diuina gratia in monte. i. multis sanctis q' sunt eleuati per vite perfectionē. Prouerb. xiiij. Iusticia eleuat gentē. Magni per iustificationem. Romano. viij. Quos autē iustificauit hos ⁊ magnificauit. Et conspicui p' exempli exhibitionē. Ma

thei. v. Nō pōt ciuitas abscondi supra montem posita tertio apparet i circulo. forma circularis est pulchra: simpla: et ampla. Illi ergo sunt forma circularis q̄ sunt pulchri p puritatem: simplices p rectā intentionē: et lati p charitatē Quarto apparuit in celo. i. in his q̄ sunt celestes p cōuersationē. de quoz nūero erat apostolus q̄ dicebat. Phil. iij. Nostra puerfatio in celis est. Scdm qd̄ de ista stella legit̄ est eius occultatio. Fuit em̄ ad tps̄ occultata ex diuina puidencia vt ipsi hierusalē cogere n̄t intra re. et a doctoribus inquirere vt sic in ore duoz vel triū staret omne verbū. Primus testis fuit apparēs stella. Secundus in sinuata ppheta. Tertio reuelatio diuina. cū d̄r. Respōto accepto in somnis. Isti aut̄ tres nō potuerūt fallere neq̄ falli. scilz nec stella: quia ad hoc a deo fuerat missa. nec prophetia: qz ab incōmutabili veritate fuerat inspirata. nec reuelatio diuina: qz immediate a deo fuerat infusa. Notandū aut̄ q̄ hec stella in oriente et occidente. i. romē fuerāt visa. in medio occultata est. i. in hierusalē que in medio terre habitabilis d̄r esse sita. Oriens et occidēs signāt natiuitatē et mortem: mediū aut̄ vitam. Cōsideratio aut̄ natiuitatis est causa humilitatis. Humilitas autē est introductiua gratie. i. pet. v. Humilib⁹ autem dat gratiā cōsideratio aut̄ mortis est causa timoris. Timor aut̄ est expulsio culpe. Eccl. i. Timor dñi expellit pctm̄. Cōsideratio aut̄ longioris vite est causa supbie et vane fiducie. Job. xv. Cūctis diebus suis impi⁹ supbit: et numerus annoz̄ etc. Et sic patet q̄ in oriēte et occidēte. i. in cōsideratiōe natiuitatis et mortis stella idēst dei gratia infunditur. in cōsideratione mediū: occultat̄. Tertiu quod de ista stella legit̄ est eius antecessio Un̄ d̄r. Antecedebat eos. Habuerūt em̄ magi tres ductores scz stellam: virtutē angelicā: et spūs sancti presentia. Unde etiā vt narrat Remigius. Quidam dixerunt ipsam stellā fuisse angelū. Alij spiritūs sanctū. q̄ in specie stelle apparuit. Qui ergo vult ad christū ire oportet q̄ ducatur a discretionē bene illumināte: et iste est doctor sydereus. Prouerb. iij. Palpebre tue precedāt gressus tuos. A timore filiali bene humiliante. Et iste est ductor angelicus. Sicut em̄ angelus datus est homini ad custodiam: sic timor custodit. Ecclesiastici. xxvij. Si non in timore domini tenueris te: statim subuertetur domus tua. Et ab amore dei bene inflammāte: et iste est ductor diuinus. scz ipsa charitas. i. Cor. xij. Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro etc. Mali autem ducunt̄ ab errore male excecante. Sap. ij. Excecavit eos malicia eorum A timore seruili male humiliante. ps. Ibi trepidauerunt timore vbi nō erat timor.

Ab amore carnali male inflāmante. ps. Supercecidit ignis: et non viderūt solē. Quartum de ista stella legit̄ est eius motus: cum d̄r Usq̄ dū veniens Cetera stelle. monentur motu circulari. veloci proprio: et violento. Motus aut̄ hui⁹ stelle nō fuit circularis vel spericus: sed quasi linealis et rect⁹. fm̄ Dañ. Nec fuit velox nec rapidus: sed dulcis et temperatus. Aug. Ut xpo stella plenuz redat obsequiū. tēperat gradū: donec magos ducat ad puerū. Nec fuit violentus vel proprius sed ad diuinā puidencia ordinatus. Chryf. Cum oportebat ire magos ibat qñ aut̄ stare oportebat stabat. Nos etiā nō debemus moueri motu circulari per amoz̄ mūdānū: quia in circuitu impij ambulant: sed motu recto per amorē diuinum. Cant. i. Recti diligunt te. Nec mostr̄ rapido per indiscretū feruorū: sed cū temperamēto p discretionē. Prouerb. xij. Substantia festinata minuet̄ etc. Nec motu pprio scz a deo ordinato: qz nō debem⁹ sequi propriuz sensuz: sed dei bñplacitū. Eccl. xvij. Post concupiscētiās tuas ne eas. Quintū qd̄ de ista stella legit̄ est eius statio: cū d̄r. Staret supra B̄ra em̄ dei p stellā significata animam stabilez facit. primo qz cōiungit eā vni nō diuiso scz deo Esa. ij. Unum vocaui eū. ps. Unam petij a domino hāc requiram. Secūdo stabili et eterno Aug. in li. cōfes. Reddite preuaticatores ad eoz et inherete illi qui fecit vos: itate cū eo et stabitis. Requiescite cū eo: et securi eritis. Tertio vniuersaluer perfercto. Math. v. Estote perfecti sicut et pater vester celestis pfectus est. Quarto fini vltimo. Augustinus de ciuitate dei. Ipse est finis desideriorum nostrorū qui sine fine videbitur. sine fastidio amabitur sine fatione laudabitur.

¶ Sermo. lix. Eodem die sermo. iij.

Ecce stella quam viderāt magi in oriente antecedeat eos etc. Stella ista ad tria fuit a deo missa: scz vt esset xpo in obsequiū vt esset magis in ducatur: vt esset ipsis et nobis in gaudium. Fuit namqz xpo in obsequium non in factum. vnde d̄r. Usq̄ dum veniens staret supra vbi erat puer. Fulgētius. Xpo stella prebuit obsequiū nō imperium. Aug. Nō iō xps̄ est natus: qz illa stella extitit: sed illa extitit: qz xps̄ est natus. Unde si dici oporteret non stellam xpo. sed xpm̄ stelle fatum fuisse dicerem⁹ Gregorius Dū nō puer ad stellam: sed stella ad puerum cucurrit. si dici licuit. non stella fatum pueri: sed fatū stelle his q̄ apparuit puer fuit. Constellationes em̄ vel signa sub quibus aliq̄ nascuntur necessitatē inferre nō pnt: quia nati sub eoz signo sunt sepe diuersoz moz.

De epyphania domini

diuersorum officiorum. diuersarum conditionum. Quod enim sunt diuersorum. mox dicit Greg. in Omel. Cui vno tempore eodemque pene momento. Jacob et Esau. mater fuderit non vnavtriusque vite qualitas fuit. Quod sunt diuersorum officiorum dicit ibidem. Frateri etiam mathematici solent quod quod in aquarum signo nascitur piscatoris ministerium sortiantur. Piscatoris officium ut fertur. Bethulia non habet. Rursus quos sub signo libere nasci asserunt. Trapezetas futuros dicunt. Et trapezetas multarum gentium puencie ignorant. Quod vero sunt diuersarum conditionum dicit idem Grego. In persarum francorumque terra reges ex genere procedunt quibus profecto nascuntur quis estimet quod eisdem momentis horarum ac temporibus ex seruilis conditione nascuntur. et tamen regum filii vno eodemque sydere et syderum eodem momento cum seruis nati ad regnum proficiunt cum seruis qui secum fuerunt geniti in seruitute moriuntur. Secundo stella fuit magis in ducatu: quod notat cum dicitur. Antecedebat eos Circa quod notandum quod dum filii israel in terram promissionis pergerent quattuor habuerunt ductores. scilicet columnam nubis per diem. et columnam ignis per noctem angelicam custodiam. Exod. xxiij. Ecce ego mitto angelum meum qui praecedet te etc. Et diuinam praesidentiam. Exo. xxij. vbi cum diceret deo moyses. Si non tu ipse praecedes ne educas nos de loco isto ait dominus. Et verbum istud quod locutus es faciam: scilicet te praecedam. Magi similiter euntes ad christum habuerunt columnam igneam id est stellam fulgidam. Esaie. lx. Ambulabunt gentes in lumine tuo etc. Habuerunt columnam nubis. id est prophetiam: qua dictum fuit. Et tu bethleem terra iuda etc. Et dicitur prophetia nubes propter obscuritatem. ps. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. id est obscura intelligentia in prophetiis. Habuerunt angelicum ministerium: quod secundum beatum Augustinum. Angeli eius apparentes dixerunt quod illa stella natum christum significabat. et quod in iudeam pergerent: et natum puerum inuenirent. Habuerunt diuinum praesidium: quod eos ab omnibus periculis conseruauit. Unde dicitur responso accepto in somnis: scilicet a deo ne redirent ad herodem etc. Si ergo ad christum volumus pergere necesse est ut hos quattuor ductores habeamus scilicet columnam ignis. id est spiritum sanctum dirigentem ps. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam etc. Columnam nubis. id est sermonem diuinum refrigerantem Eccli. xvij. Nonne ardorem refrigerabit ros Sic et verbum eius melius quam datum. Angelum dei custodientem. Psalmista. Angelis suis mandauit de te etc. Et deus in omnibus conseruantem Deutero. i. Dominus deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit. Tertio stella fuit magis. et nobis in gaudium. Unde dicitur. Gausi sunt gaudio

magno valde. Ipsi quidem de quattuor gaudium habuerunt. scilicet de sua pacifica deductione: et ideo gausi sunt de sua incolumi peruatione. de sua ab herode fallaci euasione. De stelle recuperatione: ideo gaudio magno. De de pueri inuentione: ideo magno valde. De quattuor viri sancti debent utique gaudere. primo quia sine labe peccati et corruptionis patriam celestem peruenerunt. Esa. lv. In letitia egrediemini et in pace deducemini. patet etiam gaudet Luc. lv. Frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum saginatum: quia sanum eum recepit. Secundo quando de diaboli potestate fugiunt ideo ipse liberatus deus laudat dicens. Ecclesiastu. li. Confitebor tibi domine rex: et collaudabo te deum saluatorem meum etc. Gaudens se liberatum de faucibus leonis superbie. De seruitute auaricie. et de pressura flamme luxurie. Tertio quando gratiam amissam recuperant. De hoc enim ipse gaudet. Unde dicebat propheta. Redde mihi leticiam salutaris tui. Deus gaudet ut Luc. xv. Epulari et gaudere oportebat etc. Et angelus gaudet. ibidem. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Quarto quoniam post illud exilium iesum inuenire se sperant. Abachuc. iij. Exultabo in deo iesu meo propter. Adimplebis me leticia cum vultu tuo.

¶ Sermo. lx. de eodem sermo. v.

Intrates domum inueniunt puerum cum maria matre eius etc. Ipsi beati magi quattuor fecisse leguntur ipsi enim christum inueniunt inuentum adorauerunt. adoratum honorauerunt. honoratumque custodierunt Inueniunt igitur. ideo dicitur. Intrates domus inueniunt puerum. Ideo autem inueniunt: quod ipsius quesierunt. eo studio: eo modo: eo ordine et eo fine quo debuerunt. Studium autem ipsorum fuit in perscrutando: quod scripturas Balaam qui de hac stella prophetauerat diligenter scrutati fuerunt. Joh. v. Scrutamini scripturas etc. In vigilando: quod super montem victoriam vigilabant. Prouer. viij. Qui mane vigilauerit ad me inuenient me. In orando: quod pro illius stelle apparitione semper deus orabat. Mat. xj. Omnia quecumque orantes petitis etc. Secundo quesierunt eo modo quo debuerunt. scilicet fortiter ut nec labore itineris. nec turbatione regis: nec amissione syderis frangerentur. Sapienter ut herodis astutia non deciperentur. Dulciter ut eius promissionibus blandis non allicerentur. Tertio quesierunt eo ordine eum: quo ordine querere debuerunt. Quod primo quesierunt eum per rem sensibilem. id est stellam. Deinde per rem rationalem id est prophetam. Tandem per rem superintelle-

etualē. i. reuelationē diuinā. Si igitur et nos
ipm querere volum⁹ incipiam⁹ ab infimo hu-
militatis. Deinde pergām⁹ ad mediū virtu-
tis. Ultimo perueniam⁹ ad summū contēpla-
tionis. vt possum⁹ dicere. ij. Cor. iij. Nos autē
reuelata facie gliaz dei specularētes etc. Quar-
to q̄sierūt eū eo fine quo debuerūt. vt scz ipm
honorarēt prostratiōe corporis. adorarēt de-
uotione mētis dotarēt largitiōe muneris. Et
sic ptz q̄ sibi obtulerūt quicquid habuerūt: scz
corpus cum dicitur. Procidētes. Animā: cum dicitur.
Adorauerūt. Res etiā tēporales: cū dicitur.
Et apertis thesauris suis etc. Scdo inuentū
adorauerūt qd̄ notat cum dicitur. Et procidētes
adorauerunt eum. Adorauerūt ergo ipsum
adoratiōe latrię: que est cultus soli deo debi-
tus. Que habet fieri quoz modis: scz menta-
liter: que fm Aug. cōsistit in dei cognitiōe: di-
lectione: et debita subiectiōe. Et istā beati ma-
gi cognouerūt et habuerūt: qz deum cognoue-
runt et dulciter amauerūt et se sibi humiliter
subiecerūt. Scdo habet fieri vocaliter scilicet
orādo: laudādo: et gr̄as agendo. Et isto modo
beati magi adorasse credēdi sunt. Tertio ha-
bet fieri realiter in nostraz rerum oblatiōe.
Et isti thesauros suos obtulerunt. Quarto
habet fieri psonaliter sicut in genuflexione et
prostratione. Et isti in terra se prostrauerūt.
Quinto habet fieri sacramentaliter vt in sa-
crificij imolatiōe. Et isti sibi munera obtule-
runt. Tertio adoratus honorauerūt et hoc p
munera que sibi obtulerūt. Nā quadruplex
manus sibi obtulerūt: scz mun⁹ a corde: qz in
eum fideliter crediderūt. Munus ab ore: qz
ipsum verum deum et hoīem cōfessi fuerunt.
Munus a manu: qz sibi munera obtulerunt.
Munus ab obsequio: qz ante euz se pstraue-
runt. Illud quadruplex munus et nos debe-
mus offerre deo et proximo. Deo debemus
offerre munus a corde qd̄ est munus orōnis
ij. Reg. vij. Inuenit seruus tuus cor suum: vt
adoraret te oratiōe hac. Mun⁹ ab ore qd̄ est
munus laudatiōis. ps. Sacrificij laudis ho-
norābunt me. Munus a manu: qd̄ est mun⁹
bone operatiōis. Eccles. ix. Quodcūqz potest
manus tua instāter operare etc. Munus ab
obsequio: qd̄ est exhibitio seruitij personalis.
Eccles. xlv. Bonū est obsequi factio deo. Istud
etiā quadruplex munus debem⁹ offerre pro-
ximo: scz munus a corde per cōpassionē. Esa.
lviij. Cum effuderis esuriētī animā tuā. Mu-
nus ab ore per corruptionē. Math. xvij. Si
peccauerit in te frater tuus etc. Mun⁹ a ma-
nu per subministratiōē. Eccle. vij. Pauperi
porrige manū tuā. Munus ab obsequio per
corpalis obsequij exhibitōē. Gal. vi. Alter
alteri⁹ onē. por. etc. Quarto magi honoratus

custodierūt: qz herodi ipsum non pdiderunt.
Herodes nāqz habebat turbationē in corde.
vnde dicit. Iratus est valde. Astutiā in oper
qz a iudeis locū et a magis didicit. ps. Et reli-
gionem simulatā in ore. vnde dixit. Ut et ego
veniēs adorē eum. Magi autē ista nō cogno-
uerunt ppter tres causas. vt dicit Chrsf. scz
propter eoz bonitōtē et simplicitatē. fm quaz
ceteros exultimabāt: ppter regiā dignitatem
qz nō poterāt suspicari qz tantus rex contra
vnum puerū talia cogitaret. Et ppter pueri
maiestatē: qz nō poterāt opinari qz tam admi-
rabili puero insidias moliri auderet. Cōtra
tamen eius maliciā: astutiam: et religionē si-
mulatā triplex remedium habuerūt. Primū
est ipsum suffragij oratiōis deuote. vnde di-
citur. Respōso accepto in somnis. Glo. Sicut
ipse moyses tacens clamabat. sic et iusti. Se-
cundū est bñficiū inspiratiōis diuine: quia ipse
deus maliciā herodes eis intimauit. Et qd̄
ipsi facere debeāt reuelauit: scz ne redirēt ad
herodē. Tertū est pōptitudo obedientie: qz
mox diuine inspirationi obedierūt: quia per
aliam viā reuersi sunt in regionem suam.

¶ Sermo. lxi. De eodē sermo. vii.

Mertis thesauris su-
is obtulerunt ei munera. Ista
munera fuerūt mystice signifi-
catia. Quia p aurū intelligen-
tur diuina dilectio per thus
deuota oratio. per mirrhā carnis mortifica-
tio: que omnia deo offerre debem⁹. Significat
autē dilectio per aurū qz aurū est preciosum
cuius preciositas causat ex trib⁹: scz ex chari-
tate: durabilitate: et vtilitate. Est em̄ rarum:
ideo preciosum. Hiero. Omne qd̄ rarū est ma-
gis appetitur. Pulegiū apud indos p̄ciosius
est q̄ aurū. Est igit̄ charitas preciosa: qz ra-
ra. dicit. Phil. ij. Om̄s que sua sunt querūt. Et
dicitur. i. Cor. xij. Charitas nō querit q̄ sua
sunt. Ex quo sequit̄ qz nullus. i. valde pauci
charitatē habēt. Scdo aurū est durable: sic
et ipa dilectio ē durable et immortalis. i. Cor.
xij. Charitas nunq̄ excidit. Excidit lingua et
succedit cordij perfecta cognitio. Excidit fi-
des et succedit apertavisio. Excidit spes et suc-
cedit presentialis possessio. Charitas nō autē
excidit: qz ea nihil meli⁹ quod succedere sibi
possit. Tertio aurū est vtile qz cor cōfortat: le-
tificat: et in iuuetute conseruat. Sic charitas
h3 cor pfortare: cōseruare: et fortificare. Cāti.
vij. Fortis est vt mors dilectio. Habet lenifica-
re. Vñ ipse ap̄ls vocat eam solatiū dicēs ad
Phil. ij. Si qua cōsolatio in xp̄o: si qd̄ solatiū
charitatis etc. H3 nō in iuuetute pseruare: et
facit de sene iuuenē. ps. Renouabit̄ vt aquile

De sancto fabiano et sebastiano

inuētus tua. et de vetusto nouū. Joh. xij. Nā datum nouū do vobis: vt diligatis inuicem. De mortuo viuū. ij. Johā. ij. In hoc scim⁹ qm̄ trāslati sum⁹ de morte ad vitā: qm̄ diligimus fratres. Scdo debem⁹ offerre deo thus deuote oratiōis. ps. Dirigatur oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. Thus redolēs ex carbonib⁹ viuus pcedit: in altū ascēdit: et odorem reddit. Sic orō debet pcedere ext corde ignito p amorē. Eccl. l. Thus ardēs in igne. Talis oratio sic ignita tria bona facit. primū est qz diabolu expellit. Thob. vi. Cordis eius particula: si sup carbones ponas fum⁹ eius extricat oē genus demonior. Scdo deuz ad nos accedere facit. vnde ps. Sagitte potētis acute et c. Sicut em̄ stimulus aliquēz puocat ad currendū. Sic et oratio ignita deū puocat ad subueniendū. Tertio vicia incēdit et cōsumit. ideo subdit: cum carbonib⁹ desolatorijs. Scdo thus. i. fumus thuris in altū ascendit: sic oratio ascēdit in celū: maxime si est lachrymosa. Eccl. xxxv. Lachryme vidue a maxilla ascēdit vsqz ad celū: qm̄ est humilitate pedita. Et ibidē. Oratio humilitatis se penetrat nubes. qm̄ est a peccati pōdere aliena. ideo dixit dñs malis. Esa. i. Cūz multiplicaueritis orationem non exaudia. manus vestre sanguine plene sunt. Tertio thus odorē dedit. Sic oratio est odorifera maxime quādo fundit a corpore mortificato. a corde dilatato. et a corde p spiritualē letitiā renato. De primis duobus dicitur Apoca. v. Habētes singulū citharas. Glosa. i. corpora mortificata et phalalas. i. corda lata per amorē plenas odoramētorū que sunt orōnes scōz. De tertio Eccl. l. Quasi thus redolēs in dieb⁹ estatis. In estate enim odor thuris latius sentit: qz tunc puritas aeris et serenitas maior habet. Tertio debem⁹ offerre mirrhā mortificatiōis. Mirrhā hz triplicem virtutē. s. expulsiuā: qz expellit vmes et serpētes. Sic mortificatio carnis expellit oēs diabolicas tentatiōes. Eccl. xi. Malitia vni⁹ hore facit obliuionē luxurie magne. Secūdo habet virtutē cōfortatiuā: qz cōfortat mēbra tenera et debilia. Sic mortificatio carnis animum infirmū et debilem constantē facit. ij. ad Cor. xij. Cum em̄ infirmior tunc fortior sum et potēs. Tertio hz virtutē cōseruatiuā: quia q̄tum dissoluit tm̄ consumit. Sic mortificatio carnis gratias et vtutes cōseruat. ij. ad Cor. xij. Viri⁹ in infirmitate perficit. Sicut enim sal preseruat a putrefactiōe vermiū: sic mortificatio a corruptiōe. Ideo necesse est vt omēs illo sale saliantur. Marc. ix. Ois enim hostia igne cremabitur: et ois victima sale salietur.

¶ Sermo. lxxij. De sancto Fabiano et Sebastiano. sermo primus.

Gradus euaginauerunt pctōres intenderūt arcū suū vt decipiāt pauperē et inopē: vt trucidant rectos corde. Hodie celebrat festiuitas Fabiani pōtificis et Sebastiani militis. Pulchra cōiunctio pōtificis et militis. Siue vt ostēdat qz deus fecit nos deo patri regnū et sacerdotiū. Siue ostēdat qz ad regnū celoz nō solū perueniunt deuoti clerici sed etiam fideles laici. Siue vt ostēdat qz illi ad deū pueniūt q̄ sibi assuntur per oculū cōtēplatiōis et q̄ sibi militāt p laborem actiōis. In vbis ergo p̄missis duo tanguntur. primo p̄secutorū crudelis seuitia cū dicit. Gladiū euaginauerūt pctōres et c. Scdo sanctorū innocēs pena: cū subdit. Ut decipiāt pauperē et c. Seuitia autē pctōz in duob⁹ apparet. s. in euaginādo gladiū. s. quo ad fabianū quē decapitauerūt et i tenēdo arcū quo ad sebastianū quē sagittauerūt. Circa primū notandū qz mali hnt gladios quos euagināt cōtra bonos: et boni hnt gladios quos euagināt cōtra malos: hnt quidē mali vnū gladiū in corde q̄ est malitie. vñ ps. Gladius eoz intret in corda ipsoz. Hunc euaginauerūt cum malitiā acuerūt ad p̄sequendū. ps. Concepti dolore et peperit iniquitatē. Aliū habēt in ore q̄ est gladius male lingue. ps. Gladi⁹ in lingua eoz: hūc euagināt cum linguā laxant ad detrahendū. ps. Eracuerūt vt gladiū linguas eoz. Aliū habēt in manu q̄ est in malignitatis inique. ps. De gladio maligno eripe me. Hūc euagināt cum man⁹ extendūt ad p̄sequendū. Exo. xv. Euaginabo gladiū meū: interficiet eos man⁹ mea. Primū gladiū euagināuit deci⁹ Fabianū. cui et ecclie magnā p̄secutionez cōmouit. Scdm̄ euagināuit diocletianus cōtra sebastianū quā suuz p̄dicatōe vocauit: et multas blasphemias sibi dixit. Tertium yterqz cōtra vtrūqz euagināuit: duz gladiū fabianū fecit occidi. et iite sebastianū fecit sagittari. Scdo boni habēt gladios cōtra malos. primus est doctrine. Heb. iij. Viuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. hunc euagināt in eruditiōe p̄ximū. Ephes. vj. Gladiū spūs: quod est verbum dei. Scds est iuuuē. Exo. xxxij. Pona vt gladiū suū cōtra femur suū. hunc euagināt in peccati vltione. ps. Gladiū ancipites in manib⁹ eoz. Tertius est fortitudinis et cōstantie. Canti. iij. En lectulū salomonis sexaginta ambiunt oēs tenētes gladiū hunc euagināt in gregis dñi defensione. Machab. iij. Judas gladio suo p̄tegebat castra. Gladiū ergo doctrine euagināuit sebastianus quādo idolatras et infideles cōuertit: et gladiū

iusticie euaginavit fabian⁹ qñ decisi impera-
torē dure corripuit. Gladiū fortitudinis vter-
q; euaginavit qñ vterq; cōstāter martyriū to-
lcravit. Scdo apparet se uicia q̄ bñm sebastia-
nū: cū dicit. Intenderūt arcum suū q; ad instar
ericū fuit sagittis replet⁹ ps. In tēderūt arcū
rē amarā: alla ei sagittatio amara, pena fuit
ppter intrancitatē viscerū: q; sagitte nō tm̄
vulnerāt membra exteriora: sed etiā viscera
interiora. Job. xxx. Interiora mea efferbue-
rūt absq; vlla re q̄e. Magna etiā pena fuit p-
pter generalitatē vulnerū: q; nō tm̄ in vno vel
duob⁹ locis: sed in toto corpore vulnerat⁹ erat et
sagittis replet⁹. Job. xvj. Cōcidit me vulnere
sup vuln⁹. Esa. i. A planta pedis vsq; ad ver-
ticē non est in eo sanitas et magna pena erat
propter maliciā irrisionū: q; ipm̄ quasi signū
in derisione posuerunt. Job. xij. Deridetur
simplicitas iusti et ps. In me psallebant qui
bibebant vinū. Fuit etiā magna pena ppter
totius populi spectaculum. Fuit em̄ in cāpo
suxta pallaciū cesaris sagittatus: vt illic om-
nis populus conueniret: eum sagittari vide-
ret: vt habetur. i. Cor. iij. Spectaculuz facti
sumus mūdo angelis et hoīb⁹. Scdo ex par-
te sanctorū ponit pena innocens. cum dicit. Ut
decipiāt pauperē et in opē. Sed priō ponit in-
nocens pena sebastiani: cum dicitur. Ut deci-
pian pauperem. Pauper igit⁹ et inops fuit se-
bastian⁹ quē oīb⁹ bonis spoliauerunt: et a p̄n-
cipatu deposuerunt. Istū decipe conati sunt
modo falsis allegationib⁹ volētes xp̄m osten-
dere nō esse deū. modo vanis p̄missionib⁹ pro-
mittentes sibi restituere sibi principatuz mo-
do diuersis cruciatib⁹ et diuersis passionibus
quia ipm̄ fecerunt sagittari: et vsq; ad mortē
fustigari: sed non potuit decipi: nec falsis alle-
gationibus: q; habebat xp̄m q̄ sapientia est.
Luce. xxi. Ego em̄ dabo vobis os et sapiam
et. Nec vanis p̄missionib⁹: q; habebat xp̄m q̄
est vera merces et summū bonū. Gen. xv. No-
li timere ego protector tu⁹ sum: et merces tua
magnanimis. Exod. xxij. Ego ostēdam tibi
omne bonū. Nec vanis cruciatib⁹ et passio-
nibus: q; habebat xp̄m q̄ virtus est et fortitudo
ps. Dñs protector vite mee a quo trepidabo
Itē idē. Cū ipso suz in tribulatione eripiā eū
et glorificabo eū. Scdo ponit innocens pena
fabiani: cū dicit. Ut trucident rectos corde ipse
em̄ rectum cor habuit: qd̄ p̄z ex multis. Priō
quia ipse per collibā fuit miraculose electus
nequaq; enim deus ipsum miraculose elige-
ret. nisi ipsum habere rectum cor et sanctū co-
gnosceret. Nume. xvj. Quēcunq; elegerit do-
minus ipse sanctus erit. Scdo quia in potē-
tum reprehensione fuit constans et firm⁹. Naz
sicut dicit haymo. imperatori philippo volē-

ti interesse pasche solēnitatib⁹ et diuinis cō-
municare mysterijs. fabian⁹ cōstāter restitit:
nec ibidē ipsum esse permisit: donec inter pu-
blice penitentes stetit. et peccata sua cōfessus
fuit. Ecclesi. xlvij. In diebus suis non perti-
muit principē et c. Tertio quia circa diuinum
cultum fuit valde diligens et deuotus. Nam
sicut dicit Damasco. papa: ipse fabianus per
oēs regiones septem dyacones misit. et eis de
tot subdiaconos assignauit vt gesta martyri
colligerent: et sibi romā deportarent quod fa-
ctum est. Istum ergo sic rectū corde detructi
dauerunt et decapitauerūt. Et licet carnem
trucidaret: animā tamē ledere non poterāt.
Mathei. x. Noli timere eos qui occidunt cor-
pus: animā em̄ occidere non possunt. Ratio
quare animas sanctorū mali occidere nō p̄nt
est: quia ipsoꝝ anime in manu dei sunt. Sap.
iij. Iustoz aīe in manu dei sunt. Sunt etiam
in sinu dei. Esa. xl. Manu subleuabit agnos
et in sinu suo portabit. sunt etiaz in corde dei:
ad phil. i. Testis est mihi de⁹ quomodo vos
cupiam. omnes in visceribus iesu xp̄i. Quia
igit⁹ sunt in manu dei non possunt ab aliquo
auferri. Johan. x. Non rapiet eos quisq; de
manu mea quia qui sunt in sinu dei non p̄nt
amitti. Aug. Quid times hominē homo in si-
nu dei positus. Tu de sinu illius noli cade-
re: et quicqd̄ patieris ad salutem valebit non
ad perniciem: quia qui sunt in corde dei non
non possunt obliuioni tradi ps. Si obli⁹ fue-
ro tui hierusalem et c.

¶ Sermo. lxxij. De sancto Sebastiano.
martyre sermo secundus.

Stendit arcum suuz et
posuit me quasi signū ad sagittā
Threno. ij. Istud verbum cōue-
nienter de sc̄to sebastiano expo-
ni potest q̄ fuit ad signū posit⁹ et
ab infidilib⁹ sagittatus. Fuit em̄ positus ad
multiplex signū. Priō in signū prudentie ex
eo q; se sub militari habitu occultabat: vt chri-
stianos martyres p̄fortaret. bonū quidē fue-
rat si statim se xp̄ianū p̄stans coronā marty-
riū recepisset. Sed melius erat q; pro tali vti-
litate ad tēpus sub militari habitu se occulta-
ret. Postmodū autem libere se christianū cō-
fessus fuit et sic primo habuit fidem tanq̄ lo-
ricā. i. Uhesal. v. Induti lorica fidei postmo-
dum habuit eam tanq̄ scutum. Ephe. vi. In
oīb⁹ sumētes scutū fidei. Ap̄ls etiaz de hoc
loquēs dicit. ij. Cor. xi. Per fenestrā in spor-
ta dimissus sum et c. Bonum erat si ap̄ls non
fugiendo martyriū fuisset perpessus: sed me-
lius fuit q; pro vtilitate pximoz ad tps fuit
reseruat⁹. Secundo fuit positus in signum

De sancta agnete

constantie cuius constantia etiam apparuit in corroborando quando dixit. O fortissimi milites christi etc. Job. iij. Vacillantes confirmauerunt sermones tui. In arguendo: quia imperatores constanter redarguit. et tunc maxime postquam ab eis flagellatus fuit. tales enim constantes erant apostoli. De quibus dicitur Act. v. Celsis denunciauert apostoli: ne amplius loquerentur etc. In sufferendo: quia multa martyria protulit: sed vincit non potuit. Romo. viij. Certus ius enim quia neque mors neque vita etc. Tertio fuit positus in signum doctrine. Docuit enim tres vtilis lectiones. Prima fuit circa contemptum temporalium quando dixit. Vita hec in se credentes fecerunt sed expectantes irrisit etc. Jaco. iij. Que est enim vita nostra vapor ad modicum parens. Secundo fuit circa appetitum celestium. Unde dixit. Non separabuntur a vobis sed vadunt parare vobis sydereas mansiones. Heb. xij. Non enim habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus. Tertia fuit circa tolerantiam aduersorum. Unde ait. In amorem martyrii nostros sustinemus effectus etc. Mathei. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus etc. Quarto erat positus in signum patientie: quia patienter supplicia tolerauit. Magna patientia quia martyres non in suppliciis cesserunt. sed potius eis documenta cesserunt Cyprianus. Torquentibus fortiores steterunt: ac laniantes unguulas. laniata membra vicerunt. maior quam non maledixerunt. Luc. vi. Benedicite maledicentibus vobis. Maxima quam aduersus deum non murmurauerunt. vnde dicitur. Non murmur resonat non quoniam armonia. Permaxima quam in tot suppliciis cor pacificum habuerunt. vnde subditur. Sed corde tacito mens bene scientia seruat patientiam. Supremaxima quam pro persequentibus orauerunt. Luc. vi. Orate pro persequentibus et calumnantibus vos. Quinto fuit in signum positus operationis bone. habuit enim operationem bonam. id est vtilis: delectabilem et honestam. Utilem quantum ad aliorum conuersionem: quia multos conuertit et saluos fecit. i. Cor. x. Non querens quod michi vtile est sed quod multis ut salui fiant. Honestam quantum ad pacificam conuersionem. vnde dicitur. Erat enim vir totius prudentie. In sermone verax in opere fidelis. in bonitate conspicuus in vniuersa morum honestate preclarus etc. i. Thes. iij. Honestate ambuletis ad eos qui foris sunt. Delectabile in autem quantum ad celestium contemplationem. Eccles. xi. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem id est christum per contemplationem. Sexto positus fuit in signum pene eterne reprobis inferende. Si enim deus in vna die punit illos qui habent vitam sanctam: quantum punit et illos qui habent vitam iniquam. Prouerb. xi.

Si iustus in terra recipit mala: quanto magis impius et peccator. Si in vna die punit illos in quibus blasphe- matur. Jere. xxv. Ecce ego in ciuitate in qua inuocatum est nomen meum incipio te affligere: vos quasi innocentes eritis non eritis imunes. Si in vna die punit illos qui sunt virides in scientia in vna die punit illos qui habent conscientiam aridam et vitam corruptam. Luc. xxij. Si in vna die ligno hoc faciunt: in arido quid fiet etc.

¶ Sermo. lxxij. De eodem sermo. iij.

Ecce docuisti plurimos et manus lassas roborasti. Vacillantes confirmauerunt sermones tui: et genua debilia confortasti. Job. iij. In vrbis istis tria tangunt. Nam sanctus sebastianus fuit doctor ignorantium: id dicitur. Ecce docuisti plurimos. fuit roborator debiliu. ideo subditur. Manu lassas roborasti: vacillantes confirmauerunt sermones tui. fuit consolator afflictorum. ideo subditur. Et genua debilia. Circa primum notandum quod quidam ignorabant veritatem dei sicut idolatre. ideo sanctus Sebastianus docuit fide veritatem. Unde vna die plusquam tricenis idola confregit: et prefectum vrbis et mille quadringentos viros de eius familia baptizauit. Job. iij. In hoc apparuit dei filius: ut dissoluat opera diaboli. Quidam ignorabant veritatem mundi: ut cupidi et auari: ideo docuit veritatem labilitatem dicens. Ab initio mundi etc. hec vita in se credentes fecerunt et post se expectantes irrisit etc. Job. xij. Homo natus de muliere breui viuens tempore etc. Quidam ignorabant veritatem presentis supplicij ut timidi et delinquentes: ideo docuit pene presentis et future differentiam. Unde ait. Hec persecutio quam hic patimur hodie excidescit et cras euanescit: dolor autem eternus renouatur ut seuiat. augmentatur et exurat: inflamatur et punit. Tanta est differentia ad illam: quanta stilla aque ad fluxum: sicut ad tonitruum. Job. xxvi. Cum vna vnam paruam stillam sermonis eius audierimus: quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri. Quidam ignorabant astutiam diaboli ut neopheti et inexperti. ideo docuit diaboli astutiam superandam dicens. In amore martyrii iam nostros sustinemus affectus. Job. iij. Diabolus si vincere extimat qui duz captus est: dum tenet tetus est. Job. xl. An extrahere poteris leuiathan hamo. Escam est exterior caro martyris afflictis. Manus est interior patientia. Diabolus credit se capere martyrem per escam carnis exterius mortuus: captus est ab hamo interioris patientie. Secundo fuit debiliu corroborator. cum dicitur. 209

us lapsas roborasti. Sunt enim quidam debiles ad bonum incipiendum. Prover. ix. Abscondit piger manum suam sub acella. De quorum numero erat Cromatius prefectus. qui cum ydola omnia se confringere promississet. unum tamen abscondit: sed sanari non potuit quousque fractum fuit. Similes sunt qui penam volunt inchoare peccata sua deserunt unum tamen retinere volunt. Quidam sunt debiles ad bonum inceptum prosequendum. Tales sunt sicut statue que pedes habent: sed in ambulando non proficiunt. De quorum numero erant multi christiani qui fidem defendere incipiebant: sed penitus deficiebant. Iohannes sebastianus clamidem deferebat et eos confortabat. Quidam enim sunt debiles ad bonum prosecutum consumandum. In quorum persona dicit apostolus. Roma. viij. Perfectum autem bonum non inuenio. De quorum numero erant Marcellianus et Marcus qui fortiter inceperant constanter persecuti fuerant: sed parentum blanditijs emolliti non consummabant. Ad quos sebastianus clamans dixit O fortissimi milites christi nolite per misera blandimenta coronam deponere sempiternam. Quidam homo erat debiles ad aduersa sustinendum. De quibus dicitur Luc. viij. Ad tempus credunt: et in tempore tentationis recedunt. De quorum numero erant multi christiani qui timore penarum martyria fugiebant. Istos ad amorem martyrii incitabat dicens. In amore martyrii nostros sustinemus affectus. Tertio fuit consolator afflictorum. cum dicitur. Genua debilia roborasti. Erant enim quidam afflicti: propter penam inflictam a tyranno. De quorum numero erant marcellianus et Marcus. Istos sebastianus consolatus per salubrem exhortationem. Esa. i. Dominus dedit mihi linguam eruditam: ut sciam sustinere eum qui lapsus est verbo. Quidam erant afflicti propter penam contractam a morbo. De quorum numero erat Zoe uxor. Nicostriati et tranquillini et cromatius qui morbo grauissimo laborabant et infirmabantur. Istos consolatus est beatus sebastianus sanando eos per efficacem orationem. Nam sicut dicitur Iaco. v. Multum valet deprecatio iusti assidua. Quidam erant afflicti: propter penam immisam a deo. De quorum numero erant Romani et papienses. Contra quos ut legitur in hystorijs longobardorum. Tanta pestis a deo fuit missa: ut vix unus alter sufficeret sepelire. Istos consolatus est sanando per suarum reliquiarum deuotam venerationem. Mor enim sicut ibidem legitur ut in papiensi sue reliquie sunt delate. pestilentia illa cessauit. Quidam enim erant afflicti per penam immisam a diabolo: de quorum numero erat quedam mulier in tuscia: ut refert Gregorius in dialogo quem ad dedicationem ecclesie sancti sebastiani ire deberet nocte illa a concupiscentia simulata a viro suo noluit abstinere: que mor ut sancti sebastiani oratorum est ingressa a diabolo est

vexata. Ista consolatio est sanatio per suam et sancti fortunati intercessionem. Voluit ipsam tamen prius vexari: ut ostendat quod diligat mundiciam. Voluit et sacerdotem qui pallio altaris eam operuit sicut vexari: ut ostendat quod odit presumptuosam audaciam. Voluit ad incantationem eam amplius vexari: ita quod legio demonum in eam intrauit ut ostendat quod odit superstitionem fallacem et vanam.

Sermo. lrv. De sancta agnete
Sermo primus.

Mulierem fortem quis inueniet. Prover. vlti. Inuentum est hodie de sancta agnete quod salomon aut per impassibilitatem: aut per difficultatem: aut per admirationem se non posse inuenire dicebat fortem mulierem. Sancta quidem agnes a deo fortis extitit quod triplex certamine maximum superauit. Primum namque certamine habuit contra prefecti filium qui volebat sibi subripere virginitatem inducendo ipsam ad suum coniugium. Secundum habuit contra ipsum prefectum qui volebat polluere sue fame honestatem trahendo ipsam ad prostibulum. Tertium contra prefecti vicarium habuit qui volebat in ipsa corrumpere fidei integritatem. multiplex inferendo ei certamine. Sed in quolibet certamine habuit celeste adiutorium. Nam in primo habuit angelum. unde ipsa dixit. Mecum enim habeo custodem corporis mei angelum domini. In secundo habuit christum. Unde ait. Unigenitus dei filius meus mihi est impetrabilis et meus custos nunc dormiens: et defensor nunc deficiens. In tertio habuit spiritum sanctum. Unde dicit. Ecce nunc per spiritum sanctum rore celesti perfusa focus iuxta me mouet. Circa primum notandum quod ipsa quoque habuit que in alijs mulieribus sunt ad impedimentum castitatis: in se autem sunt instrumentum virtutis. Primum est etas iuuenilis: quod xvij. etatis sue anno mortem perdidit et vitam inuenit: et sic dicitur Eccles. xij. Adolescentia enim et voluptas vana sunt: sed etate iuuenilem mentis canicie temperauit. Unde dicitur de ea. Infantia computabat in annis sed erat senectus mentis immensa: corpore iuuenula. sed aie cana. Sap. iij. Cani sunt sensus hominis etc. Secundum est pulchritudo corporis. Ipsa enim sicut dicitur de ea fuit pulchra facie: sed pulchrior fide. et sic dicitur Prover. xxxi. Fallax gratia et vna est pulchritudo. Sed ipsa pulchritudinem suam soporis maceratione turpauit. Unde poterat dicere illud Cant. i. Nigra sum sed formosa. Nigra exterius per macerationem: formosa interius per virtutem decorum. Unde dicit Gregorius in dialogo de galla nobilissima femina que ad instar. s. viri habitura erat barbata si non ruberet. Illa exterius nihil timuit deformitatis: que inte-

De sancta agnete

viorem speciem amavit. Nec mirum est si hoc in illa fedaretur quod a celesti spōso nō amaretur. Tertium est multiplex oblatio muneris. Unde dī q̄ cepit offerre plurima et pluriora pmittere. Multe em̄ sunt quas nō decepit iuēnis nec pulchritudo s̄ inducit munerum oblatio. Osee. iij. Munera dederunt amatoribus suis. Ipsa autē munera oblata despexit. Unde dicitur in legenda detulit secum preciosa ornāmēta: que ab ea sunt tanq̄ stercoza reputata. Sciebat enī q̄ h̄mōi munera non dantur sp̄s̄ sed cōcubinis. Gen. xv. Filius autē cōcubinarū largitus est munera. Quartū est nobilitas amatoris. Nam nobilitas viroz facilius inclinat aīos puellarum. Ille autē erat filius prefecti vrbis romer: et iō nobilis et sublimis. Sed ipsa ei⁹ nobilitatē cōparatione spōsi celestis vilipendit. Unde ait. Discede a me pabulū mortis: quia iam ab alio amatore p̄uenta sum qui lōge te nobilior est: et gñe et dignitate. Quintū est terror supplicij q̄ prefectus multa supplicia est minatus ei. Multe autē sunt q̄ respuunt munera et consentiūt ppter supplicia. Dam. xij. Sic faciebatis filiab⁹ israel: et ille timentes loquebant vobis. Sed ipsa terrores et minas derisit. Unde dī de ea q̄ terrentē sicut et blandientē animo deridebat. Ambr. Cetere puelle toruos vultus parentū ferre nō pnt et actu pūcta districta solent quasi vulnera flere. Hec autē virgo cruentas carnificum manus impauda expectavit. Scdm certamen habuit contra prefectū: q̄ voluit in ipsa polluere honestatē trahendo eaz ad prostibulū. In quo certamine cōtra eam multa aduersarius tela iniecit: sed virgo omnia superavit. Primo nāq̄ fecit ipam nudā per ciuitatē duci. vt nuditas sibi verēcundā faceret. Solent em̄ ipse virgines magis nuditatis verēcundiam timere q̄ penā. Ezech. xvi. Erās nuda et confusione plena. Sed contra istud telum habuit densitatē capilloz: qui eam induerūt et verēcundā propulsauerūt. i. Cor. xi. Capilli pro velamine mulieri dati sunt. Secundo in loco turpi. i. in prostibulo fecit eam includi vt nomen et honestatem pollueret. Iohel. iij. Posuerunt puerum in prostibulo. Sed ipsa contra hoc habuit societatem angeloz: vt sc̄z presentia angeloz loci ifamiā aboleret. Esa. xxxv. In domib⁹ in quibus prius habitabāt dracones orietur viroz calami et iunci. Calamus et iūcus virent iuxta fuenta aquarum. Et signat angelos qui habent virorem contemplationis. et sunt mersi in pelagus amoris. Tertio in loco scilicet obscuro fecit eam claudi: vt loci obscuritas virginēz perterret. Contra istud habuit lumininis claritatem:

que tanta fuit vt nullus posset eam contingere vel videre. Sapient. xvij. Sanctis autē tuis maxima erat lux. ij. Corint. vi. Que societas luci ad tenebras. Quarto sine vestimento fecit eaz relinqui vt frigoris asperitas eā affligeret. Michee. ij. Desuper tunicam pallium subtulisti. Contra hoc habuit vestez celestē: quam angeli sibi in carcere parauerunt. Iudich. x. Induit se vestimētis incunditatis sue. Quinto omnibus eam fecit exponi: vt p vno quem contempserat omnes haberet ij. Machab. quarto. Ausus est gymnasiū constituere et optimos epheborū in lupanari ponere. Contra hoc habuit dei virtutez qua omnes qui ingrediebantur conuertebantur. i. Reg. x. Insiliet in te spiritus domini: et mutaberis in virum alterum. Sexto filio suo illudendā dedit: vt quē noluerat habere maritū: haberet amasium. Contra hoc habuit iudicarij dei emulationem: id est demonis qui ipsum prefocavit. Unde ipsa ait. Ille cuius voluntatem volebat perficere potestatē in eum accepit et occidit. Demones em̄ sunt iudicarij dei: qui et si a seipsis habeant malam voluntatē: a deo tamen iustam accipiunt potestatem. i. Reg. xvij. Spiritus domini malus inuasit saul. Est em̄ spiritus domini ppter acceptam potestatē: sed malus propter iniquā voluntatē. Tertium certamen habuit cōtra prefecti vicarium: qui voluit in ipsa corrūpere fidei integritatem: multiplex inferēdo supplicium: sed ipsa omnia superavit supplicia. Fecit nāq̄ ipsam virginem proijci in ignem: et ipsum ignem fecit copiosum fieri et tandē in gutture fecit eam gladio feriri. In ignem quidem fecit eam proijci propter consumptionem: vt sc̄z ignis carnem et ossa in cinerē redigeret: ne scilicet aliquę reliquie remanerent. Amos. ij. Super tribus scelerib⁹ Moab. Et super quartum non conuertā eum: q̄ incenderunt ossa regis idumee vsq̄ ad cinerē. peius scelus fuit: q̄ filius ipsius prefecti virginitatem sibi subripere voluit. Secundū q̄ ipse prefectus eam nudā per ciuitatem duci fecit. Tertiu quia eam in lupanari exposuit. Quartū: quia ipse vicarius eam in ignē proijci fecit: vt eius ossa in cinerez redigerētur: sed istud certamen vicit per orationē deuotaz: q̄ mox. vt orauit ignis extinctus fuit. Eccle. i. In medio iginis non sum estuata. Secundo ipsum ignem copiosum voluit fieri: vt et ipsa cito cōsumeretur. ne sibi auferretur. Sed cōtra istud certamen habuit refrigerantez dei gratiam: que sibi refrigeriū prestitit. vnde ipsa ait. Ecce nunc per sp̄m sanctūz rore celesti perfusa: focus iuxta me moritur. Ecclesi. iij. Ignē ardentē extinguit aqua. i. refrigerantia

dei gr̃a. Tertio i gutture fecit ad secari. Sz istud certamen vicit p celestē pal. nā quā acq̃ siuit. Apoc. viij. Stātes ante thronū dei in cōspectu agni amicti stolis albis: z palme i manibus eorum. Stat ante thronum dei p contemplationē deitatis. In conspectu agni per considerationē humanitatis. Amicta stola alba per dotem anime: et palme in manibus eius per ostensionem victorie.

¶ Sermo. lxxvi. De eodem sermo. ij.

Fortitudo z decor in dumentum eius: z ridebit in die nouissimo. Prouerb. vlti. Hec verba cōueniēter de sancta agnete exponi possunt q̃ fuit robusta decora et leta.

Fuit sic robusta q̃ etiam hoste svicit. Fuit sic decora: q̃ omnibus placuit. Et modo leta: q̃ ad leticiam sempiternā peruenit. Primo igit̃ fuit robusta z fortis: ideo premittitur fortitudo. Fuit enim fortis: quia vicit fortiozem se. i. diabolum. Unde dicit beata agnes. Spuriatias diaboli immaculato calle transiui. j. Joh. ij. Scribo vobis adolecentes. quia vici stis malignuz. Fuit fortior: quia a nemine potuit vinci. nec a prefecti filio promissis donis. nec etiam ab ip̃o prefecto irrogatis iniurijs nec ab ip̃o vicario illatis supplicijs. Eccle. xlvij. potentia nemo vicit illum. Fuit fortissima: quia vicit semet ipsam. scz corpus: seruando mundiciam: z animam: seruando patientiā. Prouerb. xvj. Melior est patiens viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore vrbium. Fuit superfortissima: quia vicit deū. z hoc quando resuscitando filius prefecti orationibus deuotis induxit. Eccle. xvi. Mulier fortis oblectat virum suuz idest deum. Gen. xxxij. Si contra deum fortis fuisti quātoma gis cōtra homines preualebis. Secūdo fuit decora. ideo subditur. Et decor. Deus enim ipsam in presenti decorauit: quia ipsam multiplici gloria illustrauit fecit nāq̃ miracula in triplici machina rerum quia z de celo choruscato z fulgur descendit: et terremotus magnus extitit. z prefecti filium de inferno suscitauit. Fecit miracula in quadruplici substantia elementozuz: quia ignis extinctus est aqua: quia tempestas super pagnos exorta est. terra mota: aer dum esset in carcere illustratus est diuina luce. Fecit miracula in quintuplici differentia creaturaruz scilicet in illis que habent tm̃ esse: sicut in ymagine que anulus recepit z tentationē fugauit. In illis que habent viuere sicut in capillis qui ad instar plātarum viuunt: quia crescunt. Et in illis que habent sentire: sicut patet in agno niue can-

didiore qui iuxta eam stare visus est. In illis que habent discernere: sicut patet in constantia quā corpore z mente sanauit. In illis que habēt intelligere: sicut in angelis qui sibi vestem in p̃stibulo p̃parauerūt. Tertio est modo leta: iō dr̃. Et ridebit in die nouissimo: non dixit in die primo: quia ille est dies ploratus. Sapien. vij. Primam vocē similem omnibus emisi plorans nec dixit die medio: q̃ ille dies est incolatus. ps. Heu mihi q̃ incolatus meus prolongatus est. Sed dixit in die nouissimo: quia ille est dies iocūditatis z risus. Job. viij. Donec impleatur risu os tuuz. In hoc ergo die nouissimo ipsa ridet: q̃ preter gloriā comunē quattuor sp̃ales habet. Primā habet in capite que est aureola. Exod. xxv. Super coronā facies alterā coronā aureolā. Scdaz habet in ore que est suavis melodia. Apoca. xiiij. Cantabāt quasi canticū nouum. Tertiaz habet in corpore que est vestis cādida. Apoc. iij. Ambulabūt mecum in albis: quoniam digni sunt. Quartam habet in prosecutione que est associatio diuina. Apoc. iij. Hi sequuntur agnum quocunq̃ ierit. Propter primā coronam quam habet in capite dixit. Quasi sponsam decorauit me corona. Propter secundaz quam habet in ore dixit. Cuius mihi organa modulatis vocibus sonant. Propter tertianz quam habet in corpore dixit. Induit me dñs ciclade auro contexta. Propter quartaz quā habet in christi associatione ait. Ipsi sum iuncta in celis quem in terris posita tota animi deuotione dilexi zc.

¶ Sermo. lxxvij. De eodē festo. sermo. iij.

Dilectus meus mihi z

ego illi. Canti. ij. Cōsuetudo est inter sponsam z sponsum: q̃ sponsus sponam copulat sibi p̃ amorem: z q̃ spōsa sponsum multipliciter cōmendat. Beata igit̃ agnes primo gloriatur q̃ xp̃us eam in sponsam accepit: et sibi eam per amorē copulauit cum dixit. Dilectus meus mihi. Scdo eum multipliciter cōmendauit cū subdit. Et ego illi. Est igitur sensus. dilectus meus mihi. i. incendit me sibi in sponsam accipiēdo. Et ego illi scilz incendo ipsum multipliciter commendando. Circa primū notandū q̃ triplex est desponsatio. Prima est carnalis. Joh. ij. Uocat sponsum architriclinus zc. Alia est spiritualis et ista triplex est. Una que fit per fidei signaculum que contrahitur in baptismo. Osee. ij. Sponsabo te mihi infide. Alia que fit p̃ passionis sacramentum. Et ista contracta fuit in christi passione. Ibidem. Sponsabo te mihi in iustitia et iudicio. Tunc enim dyabola

De sancta agnete

lus est iudicatus. Johan. xij. Nunc iudicius est mundi etc. Alia que fit per virginis votum. Et ista contrahit in thalamo conscientie. Ibidem. Sponsabo te mihi in misericordia et miserationibus. Virginitatem enim seruare non est virtutis humane: sed miserationis diuine. Cor. xi. Despondi enim vos vni viro etc. Tertia est desponsio celestis. Osee. ij. Sponsabo te mihi in sempiternum. Apoca. xxi. Udi ciuitatem sanctam hierusalē nouam descendentem de celo sicut sponsam ornata viro suo. Primam desponsationē: scilicet carnalē beata agnes respuit: quia in luctum conuertit. Unde ait. Discede a me pabulum mortis quia iam ab alio amatore preuēta sum. Sap. iij. Felix sterilis et coinquinata etc. Secundam scilicet spirituales habuit tam perfidei signaculum unde ait. Anulo suo subarravit me: quia per passionis sacramentum. unde ait. Sanguis eius ornauit genas meas: quia per virginis votum. unde dicit. Quem cum accepero virgo sum: cum amauerō casta sum: cum tetigero munda sum. Tertiā scilicet celestem hodie assecuta fuit: quia hodie celestem curiam: id est thalamum introiuit. Canti. ij. Introduxit me rex in cellam vinariam. Ubi quidē est inter sponsum et sponsam felix amplexatio. unde ait. In amplexibus eius castis astricta sum. Cantic. ij. Dextera illius amplexabitur me. Beata coniunctio unde ait. Jam corpus eius corpori meo sociatum est. Johan. xvij. Omnes vnū sint: sicut tu pater in me: et ego in te. Gloriosa plis generatio unde ait. Nec deerūt post nuptias filij ubi partus sine dolore succedit et fecunditas quotidiana cumulatur. Canti. iij. Omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas. Ex tali enim coniunctioe resultat geminus fetus: scilicet glorificatio corporis et anime. vel glorificatio in contemplatioe diuinitatis et visione humanitatis. Secundo sponsum suum multipliciter commendauit: et maxime a tribus: scilicet a pulchritudine: nobilitate: diuitiarū fertilitate. De pulchritudine eius dicit. Cuius pulchritudine sol et luna mirantur. Pulchritudo autem maxime attenditur in facie. De pulchritudine autem faciei istius sponsi dicitur. Hester. xv. Facies tua plena est gratiarum. Dicit autē Augustinus de trinitate. Pulchra facies est diuina pariter: affecta hilariter et colorata luculēter. Habuit igitur iste sponsus pulchram faciem scilicet bene proportionatā. Ante incarnationem nō erat bene proportionatus: quia erat altus nimis: nimis profundus: nimis latus: et nimis longus. Tam altus: vt nō possit attingi. Tam profundus: vt nō possit videri. Tam latus vt nō possit cōpredēdi. Tam longus: vt non possit mensurari. Job. xj. Excelsio: celo

est etc. Sed post incarnationē est proportionata altitudo sue maiestatis vsq; ad nostrā substantiam Phil. ij. Exinaniuit semetipsum: formam serui accipiens. Profunditas sue sapientie vsq; ad humanā stulticiā. j. Cor. i. Placuit deo per stulticiā predicationis saluos facere credentes. Latitudo sue potentie vsq; ad nostrā miseriam. Esa. liij. Desiderauimus eum despectum et nouissimū viroꝝ etc. Longitudo eternitatis diuine vsq; ad nostre tēporalitatis mensurā. Ad Gal. iij. At vbi venit plenitudo tēporis etc. Secundo eius facies fuit hilariter effecta. Nō enim erat litigiosus in ore partialis in ope non impatiēs in sermone. nō durus in cōpassione. nō tristis in mēte nō turbuletus in facie. De his oibus dicit. Esa. xliij. Nō clamabit neq; accipiet personā etc. Tertio eius facies fuit luculēter colorata. Fuit enim candidus propter virginitatē: quā maxime resultat in carne. Rubicūdus propter charitatē: quā maxime seruebat in mēte. Fulgidus et electus ex milibus propter maiestatem quā maxime resultabat ex diuinitate. Cant. v. Dilectus meus candidus et rubicūdus. Secundo cōmendat eum ex nobilitate: cum dicit. Qui longe nobilior est te: et gñe et dignitate. Est autē secundum Gregorium nazāzē. triplex nobilitas. Una cantat ex imaginis diuine impressione. alia ex carnis propagatione: tertia ex animi virtute. Quātū igit ad diuinitatē in xpō fuit nobilitas ymaginis. Coll. j. Que est ymago dei inuisibilis. Quātū ad carnē fuit in xpō nobilitas originis. Roman. j. Qui factus est ex semine dauid secundum carnē. Quātū ad aiaz fuit in eo nobilitas virtutis. Joh. j. Plenus gratia et veritate. Tertio cōmendat ipm ad diuitiarū plenitudine: cū dicit. Cuius opes nunq; deficiūt cuius diuitie nunq; decrescunt. Prouer. viij. Mecū sunt diuitie et gloria. i. diuitie gloriose. Ille enim sunt miserie iste gloriose. quia iste sunt perpetue ille transitorie. Ista dicit dominus ponit Mathei. vj. nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: sed in celis. Ubi neq; erugo neq; tinea demolit. Iste faciūt hoīem satum: ille famelicū. Ista differētia ponit Joh. iij. Ois qui biberit ex hac aqua sitiet iterū. Iste faciūt hoīem locupletū et gliosū: ille indigētē et miserū. Ista dicit dominus ponit Apoca. iij. Dicitis: quia diues sum et locuples et nullus egeo et nescis quia miser es et miserabilis: et iō suadeo tibi emere a me aurū ignitū et pbatū vt locuples fias.

¶ Sermo. lxxvij. De eadem sermo. iij.

Quideamus et exultemus et demus gloriā deo quā venerūt nuptie agni: et vxor agni preparauit se. et datū est sibi vt cooperiat se bysso splēdētē et cādē

do. Apoc. xix. Tres persone principales reperuntur in nuptijs: scz. paranymphus sponsus et sponsa. Ad paranymphos autem pertinet dulciter decantare epythalamium. Ad sponsum pertinet preparare dulce et nuptiale conuiuium. Ad sponsam pertinet se preparare per decetem ornatum. Ad utroque pertinet se preparare per conjugalem affectum. Et quoniam inter christum et beatam agnitem spirituale est contractum matrimonium: ideo in ipso spirituali matrimonio ista quattuor reperiuntur que in predictis personis denotantur. Primum enim ex parte paranymphorum ponitur epythalamium laudis: cum dicitur. Gaudeamus et exultemus etc. Est autem epythalamium canticum quod in honore sponsi et sponse in nuptijs decantatur. Et dicitur ab epythalamio quod est supra et thalamium. eo quod supra thalamum decantatur. Epythalamium ergo beate virginis agnetis est duplex unum est in via aliud in patria. De epythalamio eius in via dicit Ambrosius. Hanc senes. Hanc iuuenes. Hanc pueri in via decantant. Nemo est laudabilior quam qui ab omnibus laudari potest. Quot homines tot preces que martyrem predicant dum loquuntur. Ipsa igitur puella fuit non tantum per etatem sed maxime per puritatem iuuenis per fortitudinem et alacritatem: senex per sensum ac morum maturitatem. Ipsam ergo debent laudare pueri tamquam puram in mente et in intentione. Iuuenes tamquam fortem et alacrem in passione. Senes tamquam matram in sensu et in conuersatione. Epythalamium eius in patria canunt paranymphus. id est angeli et alij benedictentes. Sap. iij. Hec est que nesciuit thorum in dilecto: habebit fructum in respectione aiarum sanctarum. De isto epythalamio quod sibi decantatur ipsa dicit. Anno christi in cuius thalamum introiit: cuius mihi organa modulatis vocibus cantat. Secundo ex parte sponsi ponitur preparatio conuiuii nuptialis cuius dicitur. Uenerunt nuptie agni. De hoc nuptiali conuiuium. dicit Apoc. xix. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Ex quibus verbis habetur quod ibi erit plena satietas. dulcis suauitas: et eterna securitas. In presenti quidem satietas habet fastidium. fames habet molestiam timor ne: scilicet alimenta deficiant habet penam. Ideoque prouidit deus ut in nullo celesti conuiuium sit plena satietas. ne ibi sit molestia famis: ideo dicitur nuptiarum. In nuptijs enim consueuerunt omnia abundare. ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Sit dulcis suauitas: ne sit mentis fastidium: ideo dicitur. Agni qui habet carnes delectabiles et suaves. Job. xxxi. Si non dixerunt viri tabernaculi mei: quis det caribus eius ut saturemur. Sit eterna securitas ut tollatur timor defectionis. vñ dicitur. Cena que nullum aliud conuiuium sibi suscedit. Prouer. i. Qui me audierit sine timore requiescet. Tertio ponitur ex parte sponse preparatio ornamenti singularis cum dicitur. Datum est ei ut cooperiat

se bysso fulgido et candido: et vestibus ornatissimis. Habuit quidem sponsa quattuor genera vestium. scilicet vestem deauratam. ps. Assuit regina a dextris tuis investitu deaurato. id est christi anima que corpus suum rexit. in vestitu deaurato. id est in corpore glorificato. Habuit vestem variam. Unde sequitur. Circumamicta varietate. Vestem albam Apoc. iij. Ambulabunt mecum in albis. Et habuit vestem rubeam. Esa. lxiiij. Quare rubeus est indumentum tuum. Istas vestes christus agneti sue sponse comunicauit. scilicet deauratam vestem infundendo charitatem. Unde ipsa ait. Induit me dominus ciclade auro texta. ps. Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbrijs aureis. Variam ornando per virtutum varietatem. Unde ait ipsa beata agnes. Circumdedit me vernatibus atque coruscantibus gemmis. Ezech. xvi. Vestiu te discoloribus. Vestem candidam: decorando per puritatem. In cuius significatione angelus in carcere vestem candidam ei dedit. Et dedit sibi vestem rubeam: eam rubicando per sanguinis effusionem: et sue passionis mediationem. Unde beata agnes ait. Sanguis eius ornauit genas meas. De hac duplici veste dicit Prouer. vlt. Byssus et purpura indumentum eius. Sed quoniam nobis sponse consueuerunt vestes suas etiam gemmis ornare: ideo et ipsa gemmis virtutum erat ornata. Quas gemmas habuit in manu dextra per rectam intentionem. Unde ait. Dexteram meam cixit lapidibus preciosis. Qui enim facit opera que videntur esse virtuosa: sed intentione corrupta. gemmas habet in sinistra. Qui vere intentione recta habet in dextra. Math. v. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Secundo ipsas habuit in collo. vñ ait. Collum meum cixit lapidibus preciosis. Collum christi sunt predicatorum qui a christo capite influentiam recipiunt. et in cetera membra infundunt. Illi ergo sunt collum qui tantum predicant verbum. Illi sunt collum lapidibus preciosis ornatum qui verbum predicant: et verba predicationis operibus virtuosius ornant. Cant. i. Collum tuum sicut monilia. tertio ipsas habuit in auribus per obedientiam. Unde ait. Tradidit auribus meis inextimabiles margaritas. Ille simpliciter est auris qui coactus obedit. Qui vero spontaneus est obediens: auris est margaritis ornata. Prouer. xxv. In aureis aurea et margarita fulgens: que arguit sapientem et aure obedientem. Quarto eas habuit in toto corpore. vnde ait. Induit me dominus ciclade auro texta. et immensis monilibus ornauit me. Ipsa enim beata agnes habuit cicladem auream. id est conuersationem lucidam. et immensa monilia. id est lucida et virtuosa exempla. Dan. x. corpus eius quasi crisolitus. Quarto ponitur ex parte viriusque affectus conjugalis: cum dicitur. Uxor agni. In duobus quidem mutuo participant. scilicet in conuiuium

De sancto vincentio martyre

etione: cū dicitur. Uxor in nomine: cū dicitur. Agni. Est autem in omni matrimonio triplex coniunctio. Una est per consensum animarum. Alia per coniunctionem corporum. Tertia per indissolubilem habitationem amboꝝ. Ista triplici coniunctione est coniunctus christus agniti. et ipsa sibi per mutuam charitatem. Unde ait. Non ego potero ad contumeliam prioris amatoris alium aspiciere: cum quo sum charitate coniuncta. Cant. vii. Ego dilecto meo: et dilectus meus mihi. Per nature conformitatem quia sicut dicitur Hebr. ii. Nulquam enim angelos apprehendit: sed semen abrae apprehendit. Unde ipsa dicit. Jam amplexibus eius castis astricta sum. Jam corpus eius corpori meo sociatum est. Per inseparabilitatem. quia christus eam sibi eternaliter copulauit. Thiere. xxxi. In charitate perpetua dilexi te. Secundo conueniunt in nomine: quia ille agnus et ista agna. Agnus autem dicitur ab agnoscendo quia preceteris animantibus matrem agnoscit. Sic christus matrem agnouit ab infantia: per humilem obedientie subiectionem. Luc. ii. Erat subditus illis. In iuuentute. per sue petitionis adimplentionem: quia ad preces matris aquam in vinum in nuptiis commutauit. in morte per curam et promissionem: quia ipsa iohanni commendauit. Post mortem per sui apparitionem: quia ut creditur sibi primo apparuit. Sic beata agnes sponsum suum cognouit in vita per fidem et deuotionem. Unde ait. Ipsi soli seruo fide: ipsi me tota deuotione committo. In morte per constantem confessionem. Unde in igne posita dixit. Te confitebor: labijs et corde: et totis visceribus concupisco. Post mortem nunc cognoscit per apertam visionem. Unde dixit. Ecce iam quod credidi video quod speraui iam teneo: et quod concupiui amplector.

¶ Sermo. lxxix. De sancto vincentio martyre. Sermo primus.

Certamen forte dedit illi ut vinceret. Sap. x. Inter ceteros martyres beatus vincētius certamen forte sustinuit: quod tamen fortiter superauit et vicit. Habuit autem duplex certamen. Unum cum valerio episcopo. Aliud ipse solus sine episcopo. Ipsi autem duo in iusto certamine tria tela sustinuerunt. I. iniuriam carceris: molestiam famis et minas mortis. Quia datianus eis mortem minatus est nisi ei consentiret. Sed ista tria vicerunt per tria arma quae habuerunt. Nam primum telum vicerunt per leticiam spirituales. unde dicitur de eis. Valerius episcopus et leuita vincentius in confessione fidei alacriter currebant. Et exemplo apostolorum de quibus dicitur. Act. v. Ibat apostoli gaudentes et cetera. Secundum telum vicerunt per patientiam singularem: quia non murmurauerunt: sed patienter et fortiter famis molestiam tolerauerunt. Eccl. ii. In humilitate patientiam habe. Tertium certamen vicerunt per aper-

tam fidei commissionem. Unde enim vincentius dixit. Datiano de mandato valerij. Nephedum apud christianam prudentiam esse cognosce diuinitatis cultum abnegando blasphemare. Ad Rom. x. Corde creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Secundum certamen ipse solus habuit in quo certauit viuus et mortuus. Viuus autem habuit triplex certamen. vnum in eculeo. aliud in ignis incendio. tertium in carnis ergastulo. In eculeo fecit eum datianus in toto corpore distendi distentum diuersis vulneribus cruciari. cruciatum ferreis pectinibus dilaniari: et carnicifera ad crudelius seuiendum verberibus fecit virgeri. Sed ista quattuor tela que sustinuit vicit per quattuor arma que habuit. Primum fuit voluntas patiendi. Unde dicebat. Hoc est quod semper optauit: et votis omnibus concupiui. ii. Cor. xii. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. Secundum erat constantia sufferendi. unde ait. Videbis dei virtute plus posse dum torqueor quam possis ipse qui torques. Et ideo illud quod dixerat Job negatiue potest ipsi conuenire affirmatiue. Job. vii. Nec fortitudo lapidum fortitudo mea neque caro mea enea est. Ipse enim habuit fortitudinem lapidis: quia tormentis non cessit et fortitudinem eris: quia dei laudes resonauit. Tertium erat magnanimitas contemnendi: quia tyranni iram contemnebat dicens. Cum mihi irasci magis putas: modo melius incipis misereri. Judith. x. Da mihi in animo constantiam ut contemnam illam. Quartum fuit desiderium ampliora supplicia patiendi. unde dicebat. Hoc solum valde metuo: quia te fingis mihi velle misereri. nolo ut aliquid minus de supplitijs ut te victum in omnibus fatearis. Unde dixit de eo prudētius. Ridebat hic miles dei manus cruentas increpans quod fixa non profundius intraret artus ungula Job. vii. Qui cepit me ipse conterat soluat manum suam et succidat me. Secundum certamen habuit in craticule incendio. vbi totum corpus vicinis ferreis aperitur. ardentes laminae infiguntur. sale ignis aspergitur. tela ad viscera et extra iaciuntur. sed ista quattuor vicit per quattuor arma que habuit. Primum erat oratio deuota. unde dicitur. Sursum erexit luminibus dominum precabatur. Eccl. xix. Aperiet os suum in oratione. Secundum fuit magna mentis constantia. unde dicitur. Inter hec manet immobilis ille dei seruus. Thob. ii. Immobilis in dei timore permansit: gratias agens deo. Tertium fuit charitas ignita. Unde dicit Ambrosius. Torquetur vincētius. tēdit flagellatur. exurit. sed inuictus pro sancto nomine minus non excutitur plus ardens igne celi quam ferrum. Ignis celi est ipsa charitas: quae in corde vincētij sic ardebat: quod ignem exteriorem frigus

quā faciebat. ps. In meditatione tua exardescit ignis. s. charitatis diuine. Et locutus sum in lingua mea. s. professionē fidei xpiane. Quar-
tū fuit cōscia sincera: p quā in oib⁹ intēdebat placere deo nō mūdo. Uñ dicit Amb. Plus voluit vincētius placere deo q̄ foro: plus dilexit mori in dño q̄ viuere in mūdo ad Eph. vi. Nō q̄si hoib⁹ placētes: sed deo q̄ pbat cor da nra. Tertiu⁹ certamē habuit in carceris ergastulo. Nam tyrānus fecit ipsuz in obscuro carcere includi. testas ibi acutissimas congeri. In ligno pedes affligit sine oī humano solatio relinqui. Sed ista quattuor xp̄us in gloriā cōmutauit: quia carcerem obscurum luce ineffabili illustrauit florib⁹ amenissimis carcerem aspersit. pedes resoluit. societatez angelicam destinauit: nec mirū. Ipse nanq̄ habuit vitam lucidā: ideo nō debuit in obscuro sed in luce manere. ij. Cor. vi. Que societas lucis ad tenebras. Habuit conscientiam flouidam: ideo nō debuit fulciri asperitate testarum: sed suauitate florum. Can. ij. Fulcite me floribus etc. Habuit affectionē liberā non cum terrenis ligatam: ideo non debuit habere pedes ligatos sed solutos. Pes em̄ anime fm̄ Aug. est affectus anime. ij. Reg. iij. Manns tue non sunt ligate et pedes tui nō sunt compediti idest compedibus aggrauati. Habuit vitam angelicam: ideo debuit societate angelica decorari. Dan. iij. Angelus domini descendit de celo cum anania et socijs etc. Secundo vincētius vicit mortuus. Voluit quidez Datianus corpus eius a feris in terra deuorari. Ab auib⁹ in aere lacerari. a piscibus in mari consumi. Sed angelus domini corpus a feris custodiuit. Exod. iij. Ecce ego mitto angelum meum qui custodiat te et precedat te in via. Cornus aues abegit. Unde poterat dicere insipienti Datiano Job. xij. Interroga iumenta et docebit te. Volatilia celi: et indicabunt tibi. Mare corpus eius ad littus remisit. Sap. xiiij. Dedisti in mari viā et inter fluctus semitam fortissimam.

¶ Sermo. lxx. Eodem die. Sermo. ij.

Vincētius dabo manna absconditum: et dabo illi calculum candidum. Apoca. ij. Nomen victorie nulli melius conuenit q̄ viucentio qui re et nomine victor fuit. In verbis premissis duo ponuntur. Primo pugna cum victoria: cum dicitur. Vincētius. Secundo retributio cum eterna gloria: cum scilz subditur. Dabo manna abscondituz etc. Circa primum notandum q̄ sicut dicit Aug. in lib. de correctione et gra. Sancti martyres pugnāt

contra mūdanos timores: immūdos amores et falsos errores. Cōtra istas tres acies sanctus vincētius pugnaui et vicit. Primo em̄ vicit mūdanos timores: omnia aduersa etiā supplicia contemnendo. Unde dicit. Videbis me dei virtute plus posse dum torqueor quā possis ipse qui torques. Ezechie. iij. Ut adamantem et silicem dedi faciem tuam. Hiere. i. Ego quippe dedi te in colūnam ferream: et in murū eneam. Ex quibus verbis patet q̄ constantia vincētij fuit instar adamantis. silicis. ferri. et eris. Adamas autem sicut dicit glosa ibidem. Est in honorem et q̄uis cuz auro ponatur tamē inde non extollitur. Silex autem est in cōculcationem: et tamē non frangitur. Ferruz autē omnia domat: et es repercussum resonat. Sic beatus vincētius fuit adeo fortis q̄ nec datiani blāditijs vel fauoribus potuit inclinari. nec tormentis et suppli-
cijs deici: sed potius eorum maliciam duris reprehensionibus edomabat: et percussus dei laudem resonabat. Istam autem eius fortitudinem tria ostendebant scz pstantia in animo. Unde dixit. Videbis me plus posse duz torqueor q̄ possis ipse q̄ torques. fiducia in verbo. Augu. Tanta in vincētio penarum asperitas leuiebat in membris: et tanta securitas in verbis resonabat: vt putarem⁹ aliu loqui et aliu torqueri: et vere sic erat. Caro em̄ patiebatur et spūs loquebatur. Tertiu⁹ fuit patientia in supplicijs. Idē. habebat vincētius in sermone fiduciam: in passione tolerantiaz nemo de suo corde presumat q̄ vt bona prudenter loquamur ab illo est uō nostra sapientia: et vt mala fortiter perferamus ab illo est non nostra patientia. Sc̄bo immūdos amores vicit corpus suum cum oibus vitijs mortificando. Ad col. iij. Mortificate membra vestra que sunt super terrā Roma. xij. Curaz carnis ne feceritis in desiderijs. Et bñ dicit in desiderijs. Est quedā cura carnis vitiosa de q̄ dicitur hic. et quedā virtuosa de qua ad Gal. v. Qui autē sunt xp̄i carnē suā crucifixerūt cū vitijs et concupiscentijs. Quedā indifferens. de qua dicit Eph. v. Nemo carnē suā vnq̄ odio habuit. primam autē curā carnis sanct⁹ vincētius abhorruit. Sc̄bam fortiter tenuit. De tertia parū curauit. Tertio vicit falsos errores omnes mūdi fallacias euitando. Mū-
dus enim habet triplicem falsam sapientiaz scz nocturnā. fantastica et ymbraicam. Nocturnam habēt illi q̄ ad instar noctue fugiūt lucez virtutū: et diligūt tenebras vitiorū. Joh. iij. Qui male agit odit lucē. istā falsam sapientia vincētius vicit: qui vitia tenebrosa abhorruit et luce virtutū se vestiuit. iuxta illud Ro. xij. Abijciam⁹ q̄ opa tenebrarū et induamur

De sancto vincentio

grima lucis etc. Fantastica sapientiam habet illi qui tñ bona presentia diligunt: q̄ non sunt bona essentialiter s̄z apparēter. Eccl. xxxiiij. Sicut parturiētis cor tuū fantasiā patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Istaz sapiam fantastica vincentius vicit qz licet esset archidiacon⁹ in honore magno constitutus: tñ oīa presentia respuit z cōtempnit: z bona celestia q̄ sunt bona veraciter concupiuit. Umbraticā sapiam habet illi q̄ instar eq̄ umbratici pericula falsa timent. Na tñ nō timēt. Tribulationes em̄ presentis vite sunt quasi qdā vmbre z futurarū penarū picture. Beatus autē vincenti⁹ istā sapiam umbraticam vicit. qz presentes penas cōtempnit: z ideo futuras euasit. vnde dicere poterat illd̄ Sap. xv. Nō em̄ in errore induxit nos hoīm male artis excogitatio: nec vmbra picture: labor sine fructu. Sc̄do nonitur eius retributio euz gloria eterna: cum dicitur. Dabo tibi māna absconditū z calculū cādidū. Per māna intelligit̄ b̄ritudo aīe. p̄ calculū gloriatio corporis. Beatitudo autē aīe: cōsistit in dei cognitōe: z delectatione cogniti z dilecti p̄petua retentiōe significat̄ autēz b̄ritudo aīe p̄ māna rōne saporis imutationis z noīs. Nā in sapore intelligit̄ dei cognitio. sicut d̄z Exod. xvj. Sapor māne erat quasi sile cum melle. Isrl̄a de terra orit̄: mel celesti rore gñat̄. et ideo p̄ similit̄ xp̄i hūanitas: per mel eius diuinitas intelligitur. Perfecta autē cognitio cōsistit in visione hūanitatis z cōtēplatiōe diuinitatis. Johā. xvij. Hec est vita eternavt cognoscant te solum verum deū etc. Perfecta autē dilectio intelligit̄ p̄ māna rōne imutationis. imutabat em̄ palatū z oēm sapore. vt habet̄ Sap. xvij. Beati enim ad quodcunqz se diuertunt: ibi dulcedinem inuenient. nā cōuertendo se ad deūz delectationis infinitas haurient. Cōuertendo se ad angelos vel sanctos siue celū nouum z terrā nouam: ibi sanitatem inuenient. Sicut enim apis ex quolibet flore rorem sugit. vnde mel componit. Sic beati ex qualibet re materiaz sue dilectionis inueniēt vnde dulcedinē assumunt. Eterna autē possessio cogniti z dilecti intelligit̄ p̄ māna rōne noīs. D̄r em̄ a māna qd̄ sonat qd̄ est hoc. Et est verbum admirationis siue zgratulationis. Beati em̄ ammirabunt̄ de tanta dei liberalitate: z zgratulationē de p̄petua sua eternitate. Esa. lx. Tūc videbis z afflues z mirabitur cor tuum z dilatabit̄: etc. Per calculū autē significatur gloriatio corporis. Calculus nāqz qui fm̄ aliaz trāslatiōez d̄z margarita siue carbūculus est parū in quo notat̄ subtilitas. Est rotūdus in quo notat̄ agilitas. Est lucidus in quo notat̄ claritas. Et est solidus in quo notat̄ eter-

nitias. De his q̄ttuor dotib⁹ corpis d̄z. Sap. iij. Fulgebūt: ecce claritas. Iust: ecce immortalitas. qz sicut d̄z. Sap. i. Iusticia p̄petua est z immortalis. Tandē scintille: ecce subtilitas. In arundinetis discurrent: ecce agilitas.

¶ Sermo. lxxj. De eodem sermo. iij.

Udit̄ ecce equus albus

z q̄ sedebat sup euz habebat arcum: z data est ei corona. z exiit vincēsyt vinceret. Apo. vi. Beatus vincētī⁹ d̄z equ⁹ dei inq̄tū nō mē dei predicādo portauit. Et d̄z miles dei inq̄tū de hostib⁹ triumphauit. In h̄bis autē premisis p̄rio describit̄ iste equ⁹ dei. Sc̄do iste miles dei. Equ⁹ autē describit̄ a duob⁹. p̄rio a fortitudine in eo qz vocat̄ equus. Job. xxxix. Nunq̄d p̄bebis equo fortitudinē. supple nō nisi ego. Sc̄do a pulchritudine: cum dicitur. Albus. Fortitudo autē istius equi apparet qz portauit magna pondera. magna supplicia magna quidē numerositate: acerbitate z diuturnitate. f̄uerunt nāqz eius supplicia multa z pōderosa ac numerosa. Sicut p̄z in legenda: vt possit dicere cū p̄pheta. Oēs fluctus tuos induxisti sup me. Idem. Sup dolo rē vulnerū meoz addiderūt. Job. xvj. Concidit me vulnere sup vuln⁹. f̄uerūt etiā in magna acerbitate. Unde poterāt dicere. ij. Wachā. vi. D̄ne q̄ habes sanctā sciam tu manifeste scis quia duos in corpe sustineo dolores nō tñ duos: sed duriores z durissimos. Durios qz in craticula assabat̄. Duriosos qz tela ad viscera iacebātur. Durissimos qz ossa frāgebantur. f̄uerunt etiam magna in magna diuturnitate: qz nō fuit decapitatus nec subito mortuus: sed nouis supplicijs reseruatus p̄s. Dolor me⁹ reseruatus est etc. Et Thiere. xv. Quare fact⁹ est dolor meus perpetu⁹. i. diuturnus z longus respondet d̄ns. Si separaueris preciosum a vili quasi os meum eris: acsi dicat. Ideo ista pateris vt anima tua preciosa a vili corpore separet̄: z mihi familiaritate iungatur. Quia igitur sic fuit fortis ad portādum supplicia. tam multa: tam acerba: tam diuturna. Ideo exclamat prudentius. Om̄es miles inuictissime fortissimoz fortior. Jam te seua z aspera tormenta tremunt victorem. Secundo describitur iste equus a pulchritudine: cū dicitur albus: ostēditur qz fuit a xp̄o speciali amore dilect⁹. Cañ. v. Dilectus me⁹ cādidus qz fuit xp̄i sanguine dealbat⁹. Apo. xxiij. Lauertunt stolas suas: et dealbauerūt eas in sanguine agni. qz est familie xp̄i ascriptus. Apoca. iij. Ambulabunt mecum in stolis albis. Et qz est in quadriga tertia collocatus. Nā sicut d̄z zach. vj. In quadriga p̄ria sunt

equi rufi. i. martyres. In scda equi nigri. i. cōfessores se per pñiam denigrātes. In tertia equi albi. i. virgines innocentes. Vtū autē vincētus in hac triplici quadriga fuit: quia & sanguinē suū fudit: & se in penitētia maceravit: & i innocētia se cōseruauit. Scdo describitur miles: & maxie a qñq. pñio a noie cum dicitur vincēs. Secūdo ab officio siue ab arte cū dicitur habebat arcū. Tertio a cordis magnanimitate: cū dicitur exiuit vincens. Quarto a finali & recta intentione: cum dicitur vt vinceret. Quinto a palma victorie: cū dicitur et data est ei corona. Circa pñm notandū qd ipse habuit nomen celebre. i. victoriosum: qd vincens siue vincētus est appellatus. Ruth. iij. Habebas nomē celebre in bethleē. i. in ecclesia militanti & triumphanti. i. Paral. xj. Ipse erat inter tres nominatissimus: & inter tres scds & inclitus. Tres nominatissimi sunt martyres: confessores: & virgines. Ipse em̄ est nominatissimus inter martyres: qd durissima supplicia ptulit inter confessores: qd fidē xp̄i conitātissime cōfessus fuit. Et inter virgines qd sincerissimā puritatem seruauit. Sed parū esset si miles haberet nomen celebre et non exerceret officium militantis. Ideo secūdo commēdatur ab officio siue arte: cū dicitur habebat arcū. Habebat em̄ iste miles officium sagittandi. ideo vnam sagittam iecit in deum: que fuit sagitta deuote orationis. Unde dicitur de eo. Erectis in celum luminibus dñm p̄cabatur. ij. Reg. i. Sagitta ionathe nunq̄ abiit retrorsum. Tunc enim sagitta retrorsus abiit quando oratio a deo vacua recedit. Secundā iecit in seipsum que fuit sagitta diuini timoris quo carnē suā confixit. ps. Cōfige timore tuo carnes meas &c. Tertiam iecit contra diabolū que fuit sagitta humilitatis qua ipsum superbū grauius vulnerauit. ps. Tu humiliasti sicut vulneratū superbū. Esa. li. Nunquid nō tu percussisti superbū vulneratū draconē. Quartā iecit contra tyrānū. q̄ fuit sagitta dure increpationis. ps. Sagitte potentis acute cū caribus bombis desolatorijs. Ista em̄ sagitta fuit potens: qd iram tyranni nō timuit et fuit acuta: qd cor medullit⁹ penetravit. Et fuit ascensa: qd zelo dei hoc fecit. Sed multoz sagitte sunt debiles ppter timorē: & retruse propter priuatus amorē. & frigide ppter zeli remissionem. Sed parum prodesset si miles haberet officium militare. ipm tñ nunq̄ exerceret nec ad bellū procederet. Ideo tertio commēdatur a cordis magnanimitate: cum dicitur Exiuit. i. ad certamē. Sunt autē tria q̄ militē retrahūt ne ad bellum pcedat. aut amor inordinatus sui aut timor cuiuslibet aduersi. i. aut defect⁹ exēpli. iō dñs milites suos admonēs dicit Luc.

ix. Si q̄s vult venire post me abneget semetipsum. Ecce quia nō d̄z diligerē: sed despicerē se ipm: & tollat crucē suā. Ecce qd nō debet timere aliq̄ aduersus: & sequatur me. Ecce gloriosum exemplum. Ista tria retrahentia nō habuit vincētus. Unde dicit Aug. Quid em̄ mirū si in illo vicit vincētus a quo victus est mūdus. ecce exhibitū exēplū. Deinde ponit alia duo dicens. Duplicē aciē mūdus p̄duxit contra milites xp̄i. Blandit em̄: decipiat terret vt frangat nō nos teneat propria voluntas. nec terreat aliena crudelitas & victus est mūdus. sed vilis miles esset q̄ ad bellū pcederet & ibi nō intenderet vincere s̄z expoliare. Ideo quarto commēdatur a finali & recta intentione: cū dicitur. Ut vinceret. Nō enim vincētus affectauit spolia mundi: sed tñ vt vinceret ad gloriā dei. Et ideo in oib⁹ victor fuit. nā vicit in aere in eculeo extensus. Vicit in igne sup cratulam posit⁹. Vicit in terra in testis acutissimis inuolut⁹. Vicit in aqua in mare proiectus. ideo clamabat Augustinus dicēs. Beat⁹ vincētus vicit in verbis. vicit in penis. vicit in cōfessione. vicit in tribulatione vicit exultus. Parum etiam valeret si miles vincere intenderet. & tñ cū efficacia victoriaz non obtineret. Ideo q̄nto commēdat a palma victorie: cū dicitur. Et data est ei corona. De qua corona dixerūt sibi angeli. Agnosce o vincētus: qd p̄ cuius noie decertasti. ipse tibi coronā preparatam seruat in celis q̄ te fecit victorē in penis. Diabolus nāq̄ contra sanctos cōcutat pugnaz. ideo dicitur. Decertasti. Sed deus dat victoriā. ideo dicitur. Qui te victorē fecit in penis. Et post victoriā dat coronā. Ideo dicitur. Ipse tibi coronā preparatā seruat in celis. et licet ptz qd diabo.⁹ p̄parat malū pugne. S̄z de isto malo dicitur qd de⁹ dat bonū victorie. et de isto bono elicit sanctis optimum corone eterne.

¶ Sermo. lxxij. De eodem sermo. iij.

Fortis est vt mors dilectio: dura sicut inferni emulatio. Cañ. viij. Salomon ponit qñq̄ fortissima: quibus cōparat fortitudinez charitatis. primo nāq̄ est fortis sicut mors: ideo em̄ dicitur. Fortis est vt mors dilectio. Sicut em̄ mors separat animā a carne: sic & charitas separat animā ab omni illicito amore. Facit enim triplicem separationem. Seperat enim animam ab illicito amore mundi. Math. x. Veni separare hominem aduersus fratres suū. Ab amore corporis proprii. Ecclesiastici. xlvij. Surrexit nathan propheta: & quasi adeps separatus est a carne. Ab amore sui: quia tales nō viuunt vita seu amore sui: sed christi Gal. ij.

De conuersione sancti pauli

Uino ego iam nō ego: uiuit autē in me xps
 Ista triplicē separationē charitas fecit i vin-
 centio. Ipe em mundū vicit: vt cantat de eo.
 In quo pressurā mūdi martyri vicit vincētio.
 Propriū corp⁹ contēpsit. Vñ dixit Datiano.
 Tormēta tua non timeo. s; hoc solū timeo qz
 te fingis velle mihi misereri. Ipe enim non
 sibi sed xpo vixit. ij. Cor. v. Qui sibi viuūt nō
 sibi viuunt: sed ei qui pro ipsis mortuus est et
 resurrexit. Scdo charitas est fortis sicut in-
 fernus. Unde sequitur. Dura sicut infern⁹
 emulatio. Sicut enim infernus animas for-
 titer retinet et custodit: ita qz nullā perdit: sic
 amor dei sanctū vincentiū tā fortiter xpo vni-
 uit: qz ab eo separari non potuit. Roma. viij.
 Quis ergo nos separabit a charitate xp̄i: tri-
 bulatio an angustia zc. Ipe em traditus est
 carceri: vt fame maceraretur. eucleo: vt fla-
 gellaret. vngulis vt laceraretur. craticule: vt
 assaretur. testis acutissimis vt vulneraretur
 Sed sic erat deo per amorem colligatus qz
 non poterat separari nec mirum. Ipsa enim
 charitas erat sibi tanq̄ vinculū quo deo erat
 colligatus Col. iij. Super omnia autēz cha-
 ritatem habete: quod est vinculum perfectio-
 nis. Erat enim tanq̄ adamas: per quem ad
 deum errat attractus. Hiere. xxxi. In chari-
 tate perpetua dilexi te: ideo attraxi te mise-
 ras. Erat tanq̄ radix qua deo erat firmiter
 radicans. Ephe. iij. In charitate radicati z
 fundati. Tertio charitas est fortis vt ignis
 qui habet virtutem incendendi. Unde sequi-
 tur. Lampades eius lampades ignis atqz flā-
 marum. Facit em incendiū amoris. Luc. vlt.
 Nōne cor nostrū ardens erat in nobis zc. In-
 cendium sermonis. Eccl. xxvij. Surrexit he-
 lyas quasi ignis: z verbū illius quasi facula
 ardebat. Incendiū operis. Job. xxxvij. Non-
 ne vestimēta tua idest opera tua calida sunt
 cū perflata fuerit terra austro: idest spūs an-
 cto. Auster em est ventus calidus fecundati-
 uis. pororū reseratiuus: qz spūs sanctus z cor-
 da inflamat. z ipsa per bona opa fecundat: z
 ad diuinas inspiratiōes recipiendas ip̄a re-
 serat. Istud triplex incendiū charitas in be-
 to vincentio fecit: scz amoris in corde. Unde
 dr. Vir inclytus vincētius accēsus igne diui-
 ni amoris: feruoris in ore. Unde ait. Exurge
 z toto malignitatis spū debachare zc. Et fer-
 uoris in opere. vnde dicitur de ip̄o z de alijs
 quos charitas impleuit. Roma. xij. Spūs fer-
 uentes dño seruiētes. Quarto charitas est
 fortis inimo fortior q̄ aqua: qz magis extin-
 guit. Aqua enim tribulationū non extinguit
 charitatē: sed charitas ip̄am. Unde sequit.
 Aque multe non potuerunt extinguere cha-
 ritatē. Facit aut ip̄a charitas multiplicēz ex-

inctionē. Nam extinguit ignē carnalis volu-
 ptatis. Eccl. iij. Ignē ardentē extinguit aq̄.
 Extinguit sitim mūdane cupiditatis sine cō-
 cupiscentie. Johan. iij. Qui biberit ex aqua
 quā ego dabo erit non sitiet in eternū. Ex-
 tinguit aquam immisse aduersitatis. Sap. xix.
 Ignis valebat in aqua supra suam virtutes.
 Sic in vincentio charitas extinguit volupta-
 tem per pudicitiam sine prudentiam. Sap.
 viij. Veni ad corpus coluquinatum. Cupide-
 tatem per temperantiam. i. Corinth. viij. Qui
 vtuntur hoc mūdo tanq̄ nō vtātur. Aduersi-
 tatez per patientiam. i. Cor. iij. Persecutio-
 nē patimur z sustinemus. Quinto charitas
 est fortior flumine idest omni mūdane aduersi-
 tate. Unde sequit. Nec flumine obruent illā.
 Math. viij. Descendit pluuia z venerunt flū-
 mina z flauerūt venti zc. Est enim quedā ad-
 uersitas veniens a deo iuste infligēte. Et hec
 est pluuia que de celo descendit. Ista non po-
 test obruere charitatem: quia eaz portat pa-
 tienter. Hiere. x. Plane hec infirmitas mea
 est z portabo illaz. Quedā a diabolo imittē-
 te. Ista est ventus qui ab aere venit. Ista nō
 potuit obruere charitatem: quia resistit forti-
 ter. i. Pet. v. Cui resistite fortes in fide: scilicet
 operante per dilectionem. Quedam est a ty-
 ranno seuiente. Ista non potuit obruere cha-
 ritatem: quia eam sustinet perseueranter.
 i. Corinth. xij. Charitas omnia suffert. Bea-
 tus aut vincētius siue pluuiam aduersitatis
 immēsam a deo: siue ventū tētatiōis imissum
 a diabolo: siue flumē persecutionis imissum a
 tyranno: non tm̄ portauit patienter: fortiter z
 perseuerāter: sed etiā gaudēter: qz oīa mala
 z aduersa p̄ xpo pati qdā ludū z quoddā so-
 latū reputabat. vnde dicit. Prudenti⁹ ipsum
 respondisse datiano. Tormēta. carcer. vngue-
 le stridēs qz flāmis lamina: atqz ipsaz penaz
 vltima mors xp̄ianis ludus est.

Sermo. lxxij. De cōuersione sc̄i pauli ser. i.

Quoniam die ac nocte gra-
 uata est super me man⁹ tua. Cō-
 uersus sum in erūna mea dū cō-
 figitur spina. ps. Possunt esse hec
 vba beati pauli regratiatis deo
 de sua conuersione: z cōuersionis modo. vbi
 duo ponuntur. Primum est sua gloriosa con-
 uersio: cuz scilicet dicitur. Conuersus sum in
 erūna mea. Secundum est conuersionis mo-
 dus: cum dicitur. Quoniam die ac nocte gra-
 uata est: super me manus tua dum configit
 spina. Circa primum notandum qz ante con-
 uersionē triplicē patiebatur erūnā. Una est
 quia synagogā nimis zelabat. Gal. i. Abun-
 dantius emulatoz existens paternaz meaz

traditionū. Scda est qz ecclesiā xpī nimis impugnabat. ibidē. Supra modūz persequēbar ecclesiā dei z expugnabā illā. Tertia est quia nomen xpī nimis odiebat. Actuum. ix. Nōne hic est qui expugnabat eos qui inuocabāt nomē illud. de his tribus dicit prime Thimo. j. Qui prius fuit blasphemus. quia scilz nomē xpī blasphemabā. Et persecutor quia ecclesiā xpī periequebar. Et contumeliosus: qz in contumeliam nominis xpī synagogam nimis zelabam. Sed ab ista triplici crimina cōuersus est: uide licet in sinagoge euacuatozem. in ecclesie fundatozem. z in ipsius nominis xpī portitorem. De his tribus dicitur Actuum. ix. Uas electionis mihi est iste: ut portet nomen meū. Ecce quia fuit nominis xpī portitor: coram regibus z gentibus ipsos ad fidem xpī conuertendo. ecce qz fuit ecclesie xpī fundator: z filijs ipsos scz confundendo z conuincendo. ecce qz fuit synagoge euacuator. Secundo ponitur modus sue conuersionis: qui quidem fuit triplex. Est em̄ conuersus per lucem refulgentē per uirtutem potentem per uocem obiurgantem. primo nāqz cōuersus fuit per lucē refulgentem: quod notatur cū dicitur. Qm̄ die ac nocte. Illa em̄ lux que ipsum circūfulsit fuit z nox inq̄tū ipsum exterius excicauit Et fuit dies inq̄tū ipsum exterius illustrauit. Et ab omni diffidia purgauit ipsuz in amore xpī incendendo. fuit autem ipsa lux repentina immensa: et celica. Unde dicitur. Et subito circūfulsit eū lux de celo. fuit. nāqz subita ex repentina: quia ipsum subito immutauit atqz p̄fecit in scientia: in uita: in constantia. In scientia: qz totum misterium dominice incarnationis: in triduo sue executionis edoct⁹ fuit. Gal. j. Notum uobis facio euangelium quod euangelizatum est a me: quia non est fm̄ hominē neqz ab homine didisci illud neqz accepiscd p̄ reuelationē iesu xpī. In uita: qz statim omnē amorē carnalē abiicit. Gal. i. Continuo nō acquieui carnī z sanguini zc. In cōstantia. Act. ix. Continuo ingressus in synagogam predicabat illis iesum. fuit etiā illa lux immensa. Unde dicit. Circūfulsit. i. circūquaqz fulsit. Ab interiori per sapientiam. j. Cor. iij. Deus qui dixit de te: nebris lucem splendescere: luxit in cordibus nostris zc. Ab exteriori per cōuersionem lucidam. j. Thessal. v. Non sumus noctis neqz tenebrarum zc. A superiori: per contemplationem celestium. ij. Corin. iij. Nos reuelata facie gloriā dei specularantes: que solet in hoc seculo uideri per speculuz in enigmate. Chryf. Paulus carcere coartatus habitabat in celo. Ab inferiori per contemptum terrenorū. Phi lip. iij. Existimo omnia detrimentum esse zc. fuit etiam ista lux celestis ad inuendū qz

deus dedit sibi intellectum angelicum: qz ab ipso angeli plurima didicerunt. Unde super illud Ephe. iij. Mihi aut̄ minimo oīuz sanctorum data est gloria hec ut innotescat principibus et potestatibus in celestibus. Dicit gloria. Videte quantus est hic: quia per aliquid hoc accreuit angelis q̄ multa secreta in his didicerunt. Dedit sibi affectuz diuinum. Chryf. Ut em̄ ferrū missuz in igne totus ignis efficitur. Sic Paulus charitate succensus totus efficitur charitas. Dedit sibi actū celestē z sanctū. Pph. iij. Nostra cōuersatio in celis est. Ista tria tāqz Dionysius in epistola de morte sancti pauli dicit. Hic est angelus terrestris. Ecce quia habuit intellectum angelicum. Et homo celestis: ecce quia habuit actum celestem z sanctum. ymago et similitudo diuinitatis: ecce quia habuit effectum diuinitatis. Secūdo quia eius conuersio fuit per uirtutum potentem: cum dicitur. Quoniaz grauata est super me manus tua. Chritus habet manū in qua sunt quinqz digiti. prim⁹ est pollex. i. eius potentia. per quā omnibus dominatur: z omnia domat. Secundus est index. i. eius sapientia per quā omnia idicat z manifestat. Tertius est medius idest charitas infinita: p̄ quā nos tanqz mediator patri recōciliat. Quartus est medicus. i. eius misericordia per quā nostras infirmitates medetur z curat. Quint⁹ est paruus. i. humilitas summa. per cuius exempluz ad humilitatem nos reuocat. Ista manū cum his quinqz digitis sup paulum aggrauauit. i. fortificauit. primum. i. digitum potentie ipsum ad terram proyiciendo. ps. Humiliasti sicut vulneratum superbū. Digitum sapientie omnia sibi mysteria reuelando. Ephe. iij. Secūdu reuelationē notum mihi factum est sacramentum. Digitum charitatis infinite se patri recōciliādo. j. Thimo. j. Misericordiam cōsecutus sum. Digit⁹ misericordie eius culpam medendo. j. Thimo. j. Chritus iesus uenit in hūc mundum peccatores saluos facere: quoz primus ego sum Digitum humilitatis per suū exēplū ad humilia reducēdo. Uñ ait. j. Cor. xv. Ego sum nūm⁹ ap̄toz q̄ nō sum dignus uocari ap̄toz. Tertio ipm̄ cōuertit per uocē obiurgatē: cū dicit. Dū cōngitur spina illa. i. spina de qua dicit. Durū est tibi cōtra litmulum calcitrare. Infixit aut̄ xp̄us cordi suo quadruplicē spinā. priā fuit hōū obiurgationis cū dixit. Saule saule qd me persequeris Et ista fecit in eo uulnus doloris. Roma. ix. Tristitia est mihi magna z continuus dolor cordi meo zc. Scda fuit uerbū improprietatis cū dixit. Ego sum iesus quē tu perqueris quasi dicat. Ego sum ille qui te saluauit: qui pro te z mortem sustinuit: z talia mihi repēdis

De conuersione sancti pauli

Et ista fecit in eo vulnus pudoris. adeo qd se indignū apostolatu iudicabat. 1. Cor. xv. Nō sum dignus vocari apłs. Tertia fuit verbuz cōquestionis qñ sifr dixit. Ego sum iesus nazaren⁹. quasi dicat. Sufficere tibi deberet q iudei me crucifixerunt z penis meis saturari fuerūt. Et ista facit in eo vulnus. amoris compassionis adeo q amor z cōpassio xp̄i crucifixi cordi suo fuit affixa. vt dicit Gal. ij. Christo. cōfixus sum cruci. Quarta fuit verbuz comminationis: cuz dixit. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et ista fecit in eo vulnus timoris. vñ dicit. Tremens ac stupens dixit zc. ij. Cor. vij. Foris pugne intus timores.

¶ Sermo. lxxiiij. De eodem sermo. ij.

Vas admirabile op⁹ excelsi. Eccl. xliij. Istud ē illud vas de quo dicit Act. ix. Vas electionis mihi est iste. Et nō est vas cōmune: s; admirabile. Et nō est opus mortalis viri: sed opus excelsi. fuit aut illud vas admirabile: z opus excelsi propter suas mirabiles cōditiones q̄s habuit. Primo fuit mirabiliter. cōfictus: qd p̄z. qz de limo humilitatis pfunde z aqua cōpunctiōis lachrymose fuit p̄fictus. q̄tum ad p̄mū dicit. ij. Cor. iij. Habemus thesaurū istū in vasis fictilib⁹ q̄tū ad sc̄m dicit Chryf. Paulus consolationem recipiebat in lachrymis ī rota timoris z amoris fuit constrictus. Nam cum dixit ei iesus. Ego sum iesus nazarenus: idest saluator tu⁹ Ex hoc em̄ concepit magnū amorem: cum dixit. Quē tu persequeris. Ex hoc concepit magnum timorē. Veloci motu fuit agitatedus quādo subito ipsum lux illustrauit z in terrā cecidit. Esa. xxxvij. Ponā circulū in naribus tuis z frenum in labijs tuis: z reducā te in via per quam venisti. fuit a superfluitatib⁹ refecatus quia omnē terrenitatem ch̄stus ab eo amouit. quod notatur per hoc qd de terra surrexit et squame ab oculis eius ceciderunt. Secundo istud vas fuit mirabiliter pictum. scz colore albo virginalis mundicie vnde loquēs de virginib⁹ dicit. i. Cor. vij. Volo omnes hoies esse sicut meipsum. Chryf. Joseph pudicitie virtute decoratus est. z ego vereor ne ridiculus sit hincinde pauluz laudare: quia omnia que videbantur clara atq; decora cernebat. quemadmodum nos fauillam cineremq; despiciamus. Colore nigro humilitatis pfunde. i. Corinth. xv. Ego suz minimus apolitoz zc. Colore rubeo charitatis intēse. Rom. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris. Colore hyacinthino contemplationis superne Philippi. iij. Nostra conuersatio in celis est. Colore viridi conuersationis grate. i. Corinth. ij.

In gratia dei cōuersati sumus. Tertio istud vas est mirabiliter excoctuz. scz igne amoris ij. Cor. v. Charitas dei vrget nos. Chryf. paulus sine charitate. christi nec principatū socius cupiebat esse. Ab hac enim charitate descendere hoc sibi erat tormentum gehenna supplicia infinita. sicut perfrui charitate: hoc erat illi vita: hoc illi regnum. hoc illi videbat bona innumera. Igne passionis z tribulationis. ij. Cor. iij. In omnibus tribulationez patimur: sed non angustiamur. Igne compassionis. ij. Cor. xi. Quis infirmatur et ego non infirmor. Chryf. Nullus tam affectuose mala propria q̄tū ipse flebat mala aliena. Igne do'oris. Roma. ix. Tristitia est mihi magna z continu⁹ dolor cordi meo. Quarto istud vas fuit mirabiliter purificatum z lotum scilicet lotionē baptismi vnde dicitur. Surgēs baptizatus es. Lotionē spiritus sancti. de qua dicitur Act. i. Vos autē baptizamini spiritus sancto. Sicut autē in apostolos descēdit spiritus sanctus in specie ignis sic z in ipsum in speculo. Lotionē lachrymose compunctionis. Chryf. Luges lachrymarū fontes non dieb⁹ solum sed etiam noctibus effundebat. Lotionē sanguinis. quia in suo sanguine baptizatus fuit. Apoc. vij. Lauērūt stolas suas zc. Lotionē lactis: quia cū sanguine lac effudit. Et hoc in testimonium sue puritatis. Cant. v. Oculi eius sicut columbe super riuos aquarū que lacte sunt lote. Quinto istud vas fuit mirabiliter impletum scilicet spiritu sapientie z intellectus: qz diuina misteria z profunda intellexit z sapienter edocuit. Spiritu consiliū z fortitudinis: quia z prudēs consiliarius in aduersis fuit: z fortis inter aduersa stetit. Spiritu scientie z pietatis: qz z alioz miseras sciuit z eis pie subuenit. Spū timoris domini. quia ipsum filiali timore semp timuit. Sexto istud vas fuit mirabiliter effusum. Effudit enim se verbis. ij. Cor. vi. Os nostrum patet ad vos o corinthij. Scripto. Phil. iij. Eadē vobis scribere mihi qdem non pigrum vobis autē necessarium. Exemplo. ij. Cor. vij. Capite nos scz in exēplū neminez em̄ lesimus zc. Martyrio. Phil. ij. Sed z si emulor super sacrificium et obsequium fidei vestre: gaudeo z congratulor omnibus vobis.

¶ Sermo. lxxv. De eodem die sermo. iij.

Spectaculum facti sumus mūdo angel⁹ z hoibus. i. Cor. iij. Hodie deus spectaculuz nobis dedit qñ beatū pauluz conuertit. Qui adē est sp̄o ctaculū mūdo. i. mūdānis et peccatoribus: et angelis tam bonis q̄ malis

hoibus scz iustis z ratioe vtentib⁹. Est z spectaculum peccatorib⁹ ad penitendū. Angelis bonis ad admirandū. Angelis malis ad inuidendū. Bonis z iustis ad imitandū. Peccatores autē in eo speculari pnt tria. pmo dolorem z cōtritionē amarā. Tantū em̄ doluit q̄ tribus dieb⁹ comedere recusauit: q̄ tribus dieb⁹ in dolore cōtinuo fuit: z in fletu q̄ dolorem suū semp cōtinuauit. Ro. ix. Tristitia est mihi z cōtinuus dolor cordi meo q̄ habuit lachrymas cōpunctiōis. z hoc in triduo sue cōuersionis. Lachrymas deuotiōis. ij. Cor. v. Nam z in hoc ingemiscum⁹ habitationē q̄ de celo est superindui cupiētes. Lachrymas cōpunctiōis sue cōpassiōis. ij. Cor. ij. Nā ex multa tribulatiōe z angustias cordis scripsit vobis per multas lachrymas. Scdo speculari possunt cōfessionē purā. Dicit autē prouer. xvij. Just⁹ in principio accusator est sui. Si in principio multo magis in medio z in fine. Peccatū em̄ habet principiu. s. malā cogitationē: mediū. s. cōsensu. z finē. s. opus. De his trib⁹ apostolus se accusat. s. de p̄cipio pcti. i. de malis cogitationibus ipsas expellēdo. ij. Cor. iij. Abdicam⁹ occulta dedecoris. i. occultas et turpes cogitatiōes cordis. De medio peccati. i. de ipso pcti cōsensu ipsum recognoscendo. Act. xxij. Cuz funderet sanguis stephani testis tui. ego astabā z consentiebā. De fine peccati. i. de ipso opere ipsum humiliter confitendo. j. Thimo. j. Qui prius fuit blasphem⁹ p̄secutor z cōtumeliosus zc. Tertio speculari possunt in ipso satisfactionē cōdignam. Ipse quidē xpm offenderat corde: ore: et opere. Act. ix. Saulus adhuc spirās: quo ad primū. minarum quo ad secundū. et cedis quo ad tertū. Ideo satisfecit corde dilgēdo ipsum plus q̄ se. Act. xxi. Ego em̄ non solum alligari sed etiam mori paratus sum propter nomen dñi iesu xpi. Plus q̄ suos. Gal. j. Cōtinuo non acquieui carni z sanguini. Plus q̄ sua. phil. iij. Que mihi fuerūt lucra. hec arbitratu sum ppter xpm detrimēta. Satisfecit ore ipm fideliter predicando. Act. ix. Vas electiōis mihi est iste vt portet nomen meum corā regib⁹ z filiis israel. Nā gentes. i. populos gentiles redarguebat z cōuertebat p sapientiā. reges ac tyrānos per miraculorū euidētiā filios israel per diuinā scripturā. Satisfecit opere: quia predicabat et laborabat. j. Thessa. ij. Nocte et die operātes manib⁹ zc. id est manualiter: ne aliquē vnū grauarem⁹. vnde dicit Haymo: q̄ a primo galloz cantu vsq̄ ad quintā horā laborabat. Deinde predicationi vacabat. ita q̄ plerūq̄ vsq̄ ad noctē sermonē protrahēbat. Somno z orationibus et comestioni residuū t̄pis satis necessarium

erat. Scdo factus est ipse spectaculum bonis angelis ad mirandū. In angelis em̄ tria cōsiderātur. s. velocē obediētia. vt dicit ps. Ministri eius q̄ facitis voluntatē eius charitas ignita. ps. Qui facis angelos tuos spirit⁹ zc. Custodia sollicita. ps. Angelis suis mādauit de te: vt custodiāt te in om̄ibus vijs tuis zc. Admirantē igit paulo angeli velocē obediētiā quā habuit in cōuersiōis sue primordio qñ dixit. Dñe q̄d vis me facere. Quā habuit in medio qñ spūs sanct⁹ dixit. Segregate mihi saulū z barnabā: q̄ cōtinuo aplis obediuit. vt habet Act. xlij. Quā habuit in vltimo: q̄ iacob ep̄o. p̄cipiēte vt in tēplo se purificaret cōtinuo obediuit: cum tñ periculū sibi imminere cognosceret. Quā habuit in tota vita sua: q̄ totū mundū predicando circūiuit. Chryso. Paulus tanq̄ p̄natus totū docēdo peruolauit orbē. Scdo admirantē in ipso charitatem ignitā sui q̄ totus in ignē charitatis cōuersus fuerat. Chryso. Ut em̄ ferrū missus i ignē totus ignis efficit: sic paulus charitate succensus totus efficit charitas. Siue q̄ ignē charitatis nihil in eo extinguere poterat. Roma. viij. Certus sum em̄: q̄ neq̄ mors neq̄ vita zc. Siue q̄ alios vehemēt⁹ inflamabat. chryso. Paulus velut ignis totus p̄currebat orbē z percurrendo purgauit. Siue q̄ oīa vicia exurebat. Sup hoc Chryso. Sicut i stipulas aut in fenū ignis est missus: sic oīm demonū opa paulus cōsumpsit. Tertio admirantē in ipso tam sollicitā custodiā. Quidā em̄ angeli custodiunt mundū vniuersum. sicut dñationes. Quidā puincias. vt principat⁹. Quidā loca p̄cipalia: vt archāgeli. Et quidā singulares personas vt angeli. Paulus aut curā habuit de mūdo vniuerso. Chryso. Nullus angel⁹ ita pplm creditū gubernauit: vt paulus vniuersum orbē. Curā habuit de puincijs. Idem. Tāta ip̄e paulus virtute p̄gressus est vt vix triginta annoz spacio: z Romanos z Persas z Parthos z Medos et Indos z Scythas z Ethiopes sub iugo mitteret veritatis. Curā habuit de specialib⁹ locis ad q̄eplas destinauit. Sicut de roma corintho: galathia: et huiusmodi. Curā habuit de singularib⁹ p̄sonis sicut de timotheo: tito: et philemone. Tertio fuit spectaculū malis angelis ad inuidendū. in quib⁹ est triplex viciū: scz supbie: inuidie: et fraudulētie. Cōtra superbiaz igitur spectat in eo humilitas. Tanta em̄ fuit in eo humilitas q̄ se reputabat minorē omni apostolo. j. Cor. xv. Ego em̄ sum minim⁹ apostolorū. Reputabat se maiorē peccatorē aliquo. j. Thim. j. Xps iesus venit in hunc mundū pctōres saluos facere: quoz primus ego sum. Reputabat em̄ se nihil a seip̄o habere. ij. Cor. ij. Nō

De conuersione sancti pauli

¶ sufficientes sumus aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis. Secundo contra inuidiam spectatur in eo fraterna charitas que tanta in eo fuit quod omnes homines saluari cupiebat. Chryf. Quasi mundus ueruersum ipse genuisset: sic omnes in regnum dei festinabat adducere qui pro salute aliorum mori desiderabat. ij. Cor. xij. Ego enim libentissime impendam et superimpendam pro animabus uestris: qui pro eterna pena aliorum uitanda ipse a gloria excludi affectabar. Roma. ix. Optabam ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis. Chryf. Nam non saluari illos multo acerbius elimabat quam semetipsum perire. Tertio contra fraudulentiam spectatur in eo ueritas quam immittere satagebat per sinceritatem doctrine. i. Tim. ij. Doctor gentium in fide, et ueritate, per exemplum uite. ij. Corin. vij. Capite nos neminem lesimus: neminem circumuenimus etc. Per assiduitatem orationis deuote. Col. i. Non cessamus pro uobis orantes etc. Quarto factus est bonus et iustus spectaculum ad imitandum. In quo quidem tria spectari possunt. Primo ad contemplationem celestium. Phil. iij. Non sicut conuersatio in celis est. Conuersatio autem dicit totam uitam hominis. Quidam enim sunt in celo tantum ore: ut predicatorum uerborum. Quidam tantum exteriori opere: ut hypocrite et uani gloriosi seu uanorum gloriosi. Quidam uero tantum corde: sicut pigri et desidioli qui tantum bona proposita que habent opere non implent. Paulus autem non erat in celo et ore: quia habuit sincerissima uerba. ij. Cor. ij. Ex sinceritate sicut ex deo: coram deo in christo loquimur. Et opere: quod habuit sollicita opera. ij. Thessal. ij. In labore et fatigatione nocte et die laborantes. Et corde: quod habuit sancta desideria. Phil. i. Cupio dissolui et esse cum christo. Secundo in eo spectare possunt abundantiam bonorum operum. i. Cor. xv. Abundantius omnibus laboraui, uere abundantius quam plus omnibus peragraui. Roma. xv. Ab hierusalem usque ad illicitum per circuitum repleui euangelium. Uere abundantius quam plures omnibus ad fidem conuertit: scilicet innumerabilem populum gentium. Gal. ij. Qui operatus est petro in apostolatu crucifixionis: operatus est mihi inter gentes. Uere abundantius quam plus omnibus laboraui manibus. Chryf. Nec unum quidem diem in ocio quiete passus est transire. Uere abundantius quam plura passus est. ij. Cor. xi. Tres cesus sum etc. Chryso. Uis eius innumeras tibi ostendit mortes. Tot utique quot enim dies uixit. Uere abundantius quia plures epistolas scripsit. Tertio spectare possunt in eo firmam tolerantiam aduersorum. Nam sicut dicit Chryso. Ipse fuit saxo durior: ferro firmior: adamante fortior: et auro incorruptibilior. Fuit quidem saxo durior: quia nulli aduersitati ce-

deat. Gal. ij. Quibus nec ad horam cessimus subiectioni. Fuit ferro firmior: quia nulla tribulatio ipsum commouebat: sed tanquam intus percussio firmabatur. ij. Cor. xi. Cum enim infirmor: tunc potens sum. Fuit adamante fortior: quia nulla aduersitas ipsum frangebatur. ij. Cor. xij. Placebo mihi in infirmitatibus meis etc. Fuit auro incorruptibilior: quia nullo igne persecutionis per impatientiam crepabat. Eccl. ij. Igne probatur aurum et argentum.

¶ Sermo. lxxvi. De conuersione sancti pauli. Sermo quartus.

Aulus adhuc spirans

minarum et cedis in discipulos domini. Act. ix. Quauis in beato paulo abundauerit delictum persecutionis. In ipso tamen abundauit postea gratia miraculose conuersionis et deuote predicationis. In ipso namque ante conuersionem abundauit triplex uicium: scilicet magna seuericia: cum dicitur spirans minarum et cedis in discipulos domini: ac magna superbia: cum dicitur. Accessit ad principes sacerdotum. Glo. Non uocatus: sed sponte celo concitate eum: et magna ignorantia: cum dicitur: ut si quos inueniret etc. illos enim qui erant in uia credebat esse extra uiam: sed conuersus a seuericia in fraternam charitatem: a superbia in profundam humilitatem. ab arrogancia in sapientie claritatem. primum autem scilicet seuericia in quatuor erat: scilicet in corde per odium: unde dicitur spirans. In ore per asperitatem unde sequitur minarum. In personis per penarum irrogationem. unde dicitur et cedis: et in rebus per expoliationem. unde premittitur. Actus. viij. Saulus autem deuastabat ecclesiam etc. Sed qui christianos sic fuerat persecutus quadrupliciter: postmodum eos est quadrupliciter consolatus. Dedit enim cor suum ad copatendum. ij. Cor. xij. Quis infirmatur et ego non infirmor etc. Chryf. Nullus tanto affectu mala propria quanto paulus deflebat aliena. Dedit os suum ad predicandum. ij. Cor. vi. Os nostrum patet ad uos o corinthi. Ephes. vi. Orantes pro me ut detur mihi sermo in aperitione oris mei. Dedit corpus suum ad monendum. i. Thessal. ij. Uolebam tradere uobis non solum euangelium dei: sed etiam animas nostras. Chrysolomus. Mortem atque cruciatum et mille supplicia quasi ludum putabat esse puerorum dedit res suas ad subministrandum. Act. xx. Ad ea que mihi opus erant: et his que mecum sunt ministrauerunt ille manus. Secundo conuersus est a superbia in profundam humilitatem. Habuit enim humilem denominationem: conuersionem: scilicet

nam: et vitam. Denominacione quide humilem
habuit. quia vocat se paruulum: qui prius voca-
batur saulus: a saule superbo. postea voca-
uit se paulum: vocat se seruum. vñ Ro. i. Paulus
seruus iesu christi vocat se seruum. Unde
ad Roma. i. Paulus seruus iesu xpi. Uoc-
cat se seruum seruū. i. Cor. ix. Cū liber essem
ex oibus oim me seruum et. Uocat se ap-
tolorum. i. Cor. xv. Ego sum minimus apo-
stolorum et. Uocat se abortiuum. i. Cor. xv.
Nouissime tanq̄ abortiuo visus est mihi. Se-
cūdo habuit humilem cōuersationē. i. Cor. x.
Sine offensione estote iudeis et gentibus et
ecclesie dei: sicut et ego oibus per omnia pla-
ceo. Seruauit em̄ illud. Eccl. xxxij. Rectorē
re posuerunt nolī extolli esto in illis sicut vn⁹
ex illis. Prelatus enim aliquādo dicit esse ma-
ior subditis. i. in correctionis auctoritate. Ali-
quando enim debet esse minor. scilz in cordis
humilitate. aliquādo equalis: scz in amicabi-
li cōuersatione et societate. Istam regulā ser-
uauit apostolus. i. Thessal. ij. Facti sum⁹ par-
uuli in medio vestrū. Ecce quāta humilitas
tanq̄ si nutrix foueat filios suos. Ecce quan-
ta auctoritas. Quoniam charissimi facti estis
nobis. Ecce quāta amicitas. Tertio ha-
buit humilem scientiā. Primo em̄ habuit sciē-
tiam superbā. Gal. i. Proficiebū in iudaismo
supra multos coetanos meos abundantius
emulator existens et. Causa autem erat de-
fect⁹ charitatis. i. Cor. viij. Scia inflat cha-
ritas edificat. postmodū aut̄ habuit humilem
sciam. i. Cor. ij. Non iudicauit me aliquid sci-
re inter vos: nisi christū iesum et hunc crucifi-
xum. Quarto habuit humilem vitam: quia
non reputabat se perfectū. phil. iij. Nō q̄ iā
acceperim aut pfectus sum et. Non audebat
se reputare iustum. i. Cor. iij. Nihil mihi cō-
sciū sum: sed in hoc iustificatus sum. Repu-
tauit se oim scōz minimum. Eph. iij. Michi
oim scōz mīmo data ē grā hec. Reputabat
se pctōrē maximū. i. Thi. i. Xps iesus venit in
hūc mundum pctōres saluos facere. quoz
prim⁹ ego suz. Tertio conuersus est ab igno-
rantia in sapientie claritatem. Habuit enim
triplicem sapiām scz mosaycam. euāgelicā
et supintellectualē siue diuinā. Primam didi-
cit in scholis iudeoz. Act. xxij. Ego sum vir
iudeus secus pedes gamalielis eruditus iu-
sta veritatem paterne legis. Scdam didicit
in scholis aptoz quibus magistrum habuit
solum xpm. Gal. i. Notū vobis facio euange-
lium qd̄ euāgelizatum est a me: qz nō est fm̄
hoiem. neq̄ em̄ ab hoie accepi illud: neq̄ di-
dit: sed per reuelationē iesu xpi. Tertiam di-
dit in scholis angeloz. i. Cor. xij. Scio ho-
minez in xpo ante annos. xiiij. siue in corpore

siue extra corpus nescio de⁹ scit: raptus hmoi
vsq̄ ad tertū celum et. Ecce q̄ gradatim ad
summū sapiētie deuenit aptus: qz de magnis
scholis iudeoz trāslat⁹ est ad scholas maio-
res aptoz. Et de maiorib⁹ scholis apostolorū
trāslat⁹ est ad maximas scholas angeloz. Et
qz in his trib⁹ scholis sic sapiētiā dedicerat:
iō cōueniēs p̄dicator erat: iō fm̄ dionysii p̄-
dicabat sapienter: dulciter: et infatigabiliter.
Uñ dicit in cpla de morte pauli. Abyssum sa-
piētie: fistulā altissonā p̄dicatorē vitatis infatigabile
paulū dico nobilissimū apostolū.

¶ Sermo. lxxvij. De eodē sermo q̄ntus.

Subito circumfulsit euz
lux de celo et. Ante cōuersionem
erat paulus valde infirmus: sed
hodie fuit miserabiliter curatus.
Circa istā curationē tria videre debem⁹: scz
curatiōis modū. curatiōis effectū: et curatiō-
nis signū. Modū em̄ curatiōis fuit triplex.
Primo curatus est per adustionez: qm̄ scilicet
ignis de celo descēdit et ipsum circumfulsit: qui
ignis oēs rubiginē pcti i eo p̄sumpsit. Ister
xij. De⁹ noster ignis cōsumēs est. Prouerbi.
xxv. Aufert rubiginē de argento et egrediet
vas purissimū. Scdo p̄ emplastrī appositio-
nē: scz quoddā emplastrū erat mortificatiuū
cū dixit. Saule saule qd̄ me p̄sequis. Quod-
dam emplastrū fuit dulcoratiuū et viuū cū di-
xit. Ego suz iesus nazaren⁹. i. saluator tuus.
Luc. x. Infundēs oleū: q̄tuz ad dulcoratiuū
et viuū q̄tuz ad mortificatiuū. Tertio p̄ inci-
sionē: cū dixit. Durus est tibi q̄ stimulū calci-
trare. Ille em̄ stimul⁹ cor suū incidit et omnē
famiē pcti eduxit. Iher. iij. Uiu⁹ est sermo dei
et efficax. et penetrabilior oī gladio ancipiti.
Quarto p̄ minutionē. Tūc em̄ habuit spūalē
minutionē: qm̄ amorē terrenū a se abiecit: qd̄
notat cum dicit. Surrexit de terra. i. de terre-
na affectiōe. Iher. xij. Deponētes oē pōdus:
et circūstans nos pec. et. Quinto per obscu-
rationē. Solent em̄ infirmi et maxime oculos
debiles habentes loca obscura querere. Sic
et ipse paulus in tribus diebus fuit exterius
excecatus: sed interius illustratus. ij. Corin.
iij. Deus qui dixit de tenebris lucem splen-
descere illuxit in cordibus nostris. Aug. Eo
tempore quo paulus non videbat cetera. mi-
nisterio informabat̄ credentiū: qm̄ qui credit
in christū iesum intueri debet cetera. nec na-
ta reputare creatura vilescat vt creator dul-
cescat. Sexto per diete obseruationem. Erat
em̄ ipse paulus tribus diebus non videns: et
non manducauit neq̄ bibit. i. Cor. ix. Castis-
go corpus meū et. Septimo p̄ amare medici-
ne sumptionē. De qua dixit dñs. Ego enim

De purificatione beate marie virginis

ostendam illi q̄ta oporteat illum pati pro no-
mine meo. Sed q̄uis ista potio fuit amara
sensualitati: erat tñ dulcis rationi. ij. Cor. xij
Libenter gloriabor in infirmitatib⁹ meis &c.
Octavo per deuotam oratione. Unde dixit
Dñs. Ananie. Ecce enim orat. Jac. vj. Oratio
fidei saluabit infirmum. Nono per diuinam
incarnatione: cum dicitur. Imponas illi ma-
num. Cōfessores em̄ dei sunt dei incantato-
res q̄ de corde serpētē expellunt: sed de mul-
tis dicitur. sicut aspidis surde: & obturantis
aures suas. Decimo per balnei administra-
tionem: cū dicitur. Surgens baptizatus est.
Tale em̄ balneū omne lauat pctm̄. Sed dr.
Eccli. xxxiiij. Qui baptizatur a mortuo & ite-
rum tangit mortuū: quid prodest lauatio ei⁹.
Undecimo per sudore. Sudores anime sunt
eius lachryme q̄s ipse i triduo effudit. Chry.
Paulus consolationem accipiebat in lachry-
mis. Duodecimo per obediētie ad impletio-
nem. Omnia enim precedentia nō prodes-
sent nisi infirmus medico obediret: quod notatur
cum dr. Dñe quid me vis facere. Bern. Heu
plures habemus illius ceci: q̄ apostoli noui
imitatores. Quid vis inquit dominus ad ce-
cū vt faciā tibi. Scdo cōsiderare debem⁹ cu-
rationis effectum q̄ erat valde miraculosus
& graciosus: qz de vase perditionis mutatus
est in vas electiōis. Unde dicit dñs. Vas ele-
ctionis mihi est iste: vt portet nomen meum
corā gētibus & regibus & filiis israel. Olim q̄
dā a predicatione cessabant: propter timores
tyrānoz. Quidā ppter subsannationē phoz
q̄ deridebāt predicātes hoīez crucifixū. Qui
dā propter scandalū iudeoz: qui de hoc ma-
gnū scandalū accipiebāt. Sz beatū paulū re-
trahere a predicatione nō poterat nec timor
tyrānoz: ideo dr. Ut portet nomen meuz co-
rā regibus. Nec subsannatio gentiliū phoz
ideo dr. Et gentibus. Nec scandalū iudeoz
ideo dr. Et filiis israel. j. Cor. ij. Predicamus
xp̄m crucifixum iudeis quidē scandalum gē-
tibus autē astutiā. Tertio videre debemus
curationis signū. Sicut autē ostendit p que
signa q̄s cor pat̄ sanat⁹ est: sic etiā sunt quat-
tuor signa p q̄ ostendit q̄s sit curat⁹ spūaliter
Que quidē in ap̄lo pfecte fuerūt. Primū est
appetitus ordinatio. Non em̄ ip̄e appetebat
carnalia qz mors aīe sunt Roma. viij. Si fm̄
carnem vixeritis moriemini. Nec terrena: qz
vanitas sunt. ps. Ut qd diligitis vanitatem:
& queritis mēdaciū. Sed spūalia qz vita aīe
sunt. Hec significant p squamas: que ab ocu-
lis eius ceciderūt. Squame em̄ repñtāt car-
nalia: qz inquināt affectū et representant ter-
rena q̄ etiā obscurāt intellectū. Scdm signū
est totius cordis & corporis fortificatio. Unde

dicitur. Et cū accepisset cibū confortatus est.
Adeo quidez fuit fortificatus qz nec in corpe
ledi poterat p impugnationē: nec i corde per
timorē. Cor. vij. Foris pugne intus timores.
Tertū signū est coloris venustas. Fuit enim
cādidus per puritatē. ij. Cor. j. Gloria nostra
hec est testimoniū cōsciētie nostre. Et rubicu-
dus: per charitatē. Ro. v. Caritas dei diffu-
sa est in cordib⁹ nostris. Jō in sua passiōe emi-
sit lacrim signū puritatē. Et sanguinē: in signū
charitatis. Quartū signū est cordis & corporis
mirā agilitas. Adeo quidē fuit agilis: qz sicut
dicit Chryf. Paulus velut pennatus totum
peruolauit orbē. Adeo fuit etiā agilis qz nul-
lum habuit pōdus terrenoz: nullū circūstās
peccatū. nullū impaciētie vitium qz semper
respiciēbat ad celeste spectaculū. Un ipse ait.
Hebre. xij. Deponētes omne pōdus & circū-
stans nos pctm̄. Per paciētiāz curram⁹ ad
propositū uobis certamē respiciētes in actorē
fidei: & conseruatorem iesum.

¶ Sermo. lxxvij. De purificatione
beate marie virginis sermo prim⁹.

Suscipimus deus mise-
ricordiā tuā in medio templi tui.
ps. Olim sc̄ti patres erāt in conti-
nua expectatiōe. Esa. xxvij. Ex-
pectare expecta. Moderni sunt in deuota sus-
ceptione. Luc. j. Suscepit israel puerū suū.
Beati aut sunt i secura possessiōe. Mat. xxv.
Venite bñdicti p̄ris mei possidete parauit vo-
bis regnū. Ecclia igif deo gr̄as agēs nō dicit
Expectam⁹ deus miam tuā qz hoc fuit anti-
quorū. Nō etiā dicit. Possidem⁹ de⁹ miaz tuā
qz in hoc est beatorū: sed dicit. Suscepim⁹ de⁹
miam: qz hoc est modernoz. Et pōt verbū p-
positū intelligi de quadruplici tēplo: scilz ma-
teriali: virginali: spūali: & rōnali. Ad templū
quidē materiale btā maria hodie venit & filiū
obtulit et presentauit. Cum tñ non teneret.
Nec q̄tum ad litteralē legis iustionem. Nec
q̄tum ad spiritualē ratiōem. Nec q̄tum ad
mysticam significationem. Tres enim vide-
bantur esse cause quare puer. xl. die in tem-
plo presentabat. Una erat l̄falis: qz lex pre-
ceperat. Leuiti. xij. Ut mulier q̄ suscepto se-
mine masculū peperisset ipsum. xl. die in tem-
plo p̄sentaret. Ista autem causa christuz non
tangebatur: qz non erat conceptus ex humano
semine: sz mystico spiramine. Secūda causa
erat spiritualis: qz per hoc dabatur intelligi
qz deus in templū suū spirituale. i. in aīam
per gratiā spiritualē ingredit̄ qñ decalogus
cū fide quattuor euāgelioz ab hoīe obserua-
tur. Ista sc̄da ratio xp̄m similiter non tange-
bat: quia plenitudinem gratiarū ab instanti

sue cōceptiōis receperat. Tertia causa erat quedā ratio mystica. per hoc em̄ dabat̄ intelligi q̄ sicut puer die. xl. ingrediebāt tēplū materiale: sic aīa pueri. xl. die a cōceptiōe vt sepius ingrediebāt tēplū suum corporale. Ista tertia ratio similiter in xp̄o locū nō habuit: q̄ corpus eius p. xl. dies formatū nō fuit sed instātū fuit et corpus formatū et aīa infusa et diuinitas aīe: et carni vnita. Unde Grego. in moral. Angelo nunciāte et spiritu sc̄to adueniente: mox in vtero verbū. mox intra vterum verbū et caro. Quāuis igit̄ nō tenet: voluit t̄m xp̄s se subijcere legi per humilitatez q̄ t̄m erat supra legē per auctoritatē. In veteri em̄ testamēto erant quidā in lege qui ipsam legē seruabāt ex amore. Quidā sub lege qui ipsam legē seruabāt ex timore. Quidā contra legem q̄ neutromodo eā seruabāt. Supra legem aut̄ nullus erat nisi xp̄s q̄ legē dederat: et t̄m voluit esse in lege seruādo ipsam per sp̄o taneā voluntatē et sub lege subijciēdo se sibi p humilitatē: et nō cōtra legē sed pro lege implēdo ipsam per euangelicā veritatē: qui t̄m erat supra legē per diuinā potestatē. Sc̄do potest intelligi de tēplo v̄ginali de quo tria vidēda sunt. Primo quare virgo dicatur tēplū. quare mediū: et qualiter in ei⁹ medio diuina mīa sit suscepta. Dicitur autē tēplū quasi tenēs amplū. Et ipsa habuit amplū affectū ad deū diligendū. amplū verum ad deū capiendū. amplū intellectū ad deum cognoscendū. et amplū sinū ad cōpatiendū. De ista quadru plici amplitudine b̄n̄ d̄: Eccl. xliij. Ego mater pulchre dilectiōis et timoris: et agnitōis et sc̄te spei. Si quidē amplitudo charitatis ampliauit ei⁹ affectū. ideo d̄. Mater pulchre dilectionis. Amplitudo timoris ampliauit ei⁹ vterū: ideo sequit̄. Et timoris. per hoc em̄ demonibus est valde terribilis. Amplitudo sapientie et veritatis ampliauit eius intellectū: ideo sequit̄. Et agnitōis. Amplitudo pietatis ampliauit eius sinum: ideo subdit̄. Et sc̄te spei. Dicitur autē mediū triplici ratioe. Primo q̄ est mediū nostre salutis. ps. Deus aut̄ rex noster ante secula operatus est salutē in medio terre. i. in vtero virginis gloriose marie cuius caro non fuit simpliciter terra: sed mediū terre. Caro em̄ christi fuit sine pctō cōcepta et sine pctō nata. ideo fuit mons terre: sed caro nostra cum peccato cōcipitur: et cum peccato nascit̄. ideo est vallis terre. Caro aut̄ beate marie mediū tenet. fuit em̄ cum pctō originali cōcepta: sed sine pctō nata. Et ideo est collis siue mediū terre. Secūdo est mediū nostre reconciliationis. Ideoq̄ vocatur sol. Canti vi. Electa vt sol. Sicut em̄ sol h̄z tres planetas supra se: et tres infra se: et ipse est me

dius. Sic virgo gloriose beata maria habet supra se in trinitate tres personas: et infra se tres status saluandoz: sc̄z virginū: continentium: et cōiugatoz. Et ipsa in medio cōstituta vbi ipsam beatā trinitatē recōciliat trib⁹ statibus saluandoz. Tertio dicit̄ mediūz nostre aspiratiōis. Oēs em̄ sicut ad mediū ad ipsaz aspiciūt et aspirāt. Ber. Ad ipsam sicut ad mediū: sicut ad causam rerū oīm: sicut ad negocium singuloz respiciūt vniuersi et qui habitant in celo: et qui in inferno: et q̄ nos p̄cesserunt: et nos qui sumus: et qui nos sequūtur: et nati natoz: et qui ab illis nascen̄t. Qui in celo sunt vt restaurētur: et qui in inferno sunt vt eripiātur. Qui p̄cesserūt v̄ fideles p̄phete inueniātur: et qui sequunt̄ vt glouficient̄. In hoc igit̄ medio mīa dei est suscepta olim q̄dē dei mīa t̄m habitat in celo. ps. Dñe i celo misericordia tua. Deinde inclusit se in iudeoz angulo postmodū posuit se in virginis vtero. Tandē in natiuitate diffusa est in toto mundo. ps. Mīa dñi plena est terra. Tertio pōt exponi de tēplo spirituali. i. de ecclesia militante que est mediū inter synagogā et ecclesiam triumphantē q̄stum ad cognitionē diuinorū. In synagoga ei fuit cognitio v̄bratica. Hebreo. x. Umbra em̄ habēs futuroz bonoz etc. In ecclesia triumphāte est cognitio clara et aperta. i. Cor. xij. Tunc autē facie ad faciē. In ecclesia autē militante est quasi cognitio media. i. speculatiua. Ibidē. Videmus nunc per speculū in enigmate. In medio hui⁹ ecclesie mīa dei suscipitur et inuenit̄. In synagoga em̄ de dei mīa erat magna carit̄tia. vnde cōquereretur p̄pheta. Quare faciē tuā auertis etc. In iudicio erat magna indigētia. Vñ dixerunt virgines sapiētes fatuis. Ne forte non sufficiat nobis et vobis etc. In inferno erat oīmōda carēt̄tia ita q̄ diues modicū aque habere nō potuit. modo autē est magna copia. ps. Apud dñm mīa et copiosa ap̄d etc. Quarto pōt exponi de tēplo rōnali. i. de viro iusto qui d̄: tēplū dei viui. iij. Cor. vi. Vos enim estis tēplū dei viui. In cuius corde non d̄ esse angulus sed mediū. Angulus em̄ habet impuritātē: obscuritatē: et curuitatē: ac quādam singularitatē. Mediū autē habet mundiciāz euidentiā: rectitudinē: et cōitatē. Xp̄us igitur non habitat in angulo: sed in medio: q̄ est amator mūdiciē: sapientie: intentiōis recte: et conuersatiōis grate. Ideo quattuor nominibus a symeone noīat⁹ ē. i. gloria: lumen: salutare et pax. Quia em̄ est gloria dei requirit mundiciā et puritatē: q̄ vero est lumen dei requirit sapientie claritatē: et q̄ est salutare dei requirit intentionis rectitudinē nequāq̄ em̄ salutē tribueret nisi intentionē rectaz inueniē

De conuersione sancti pauli

ret: qz est pax requirit pacificā z cōmunē con-
 uersionē. Et ppter ista quattuor dicitur Luc. i.
 Seruiam⁹ dño in sanctitate. i. in timentis pu-
 puritate: et iustitia. i. in cōi z pacifica conuer-
 satione. Iustitia em̄ est virtus vnicuiqz red-
 dens qd suum est corā ipso per rectā. i. inten-
 tionē oibus dieb⁹ nris habēdo sapie illustra-
 tionem. Tota em̄ vita sanctorū dz esse dies. i.
 clara et lucida. dei scz sapientia illustrata.

¶ Sermo. lxxix. De eodē die sermo. ij.

Tatim veniet ad tēplū
 suum dñator: quē vos queritis.
 z angelus testamēti quem vos
 vultis zc. Malach. iij. Superi⁹
 propheta agēs de aduētū pre-
 cur:oris. Ecce ego mittā angelū meū. imme-
 diate subdit. Et statim veniet ad templū. In
 quib⁹ verbis quattuor ponunt. Primo em̄ po-
 nitur tēpus quādo veniet: cum dicitur. Statim ve-
 niet. Scdo locus ad quē veniet cum dicitur. Ad
 templū suum. Tertio persona que venit: cui
 dicitur. Dñator: quē vos queritis. Quarto cau-
 sa propter quā venit: cum subdit. Ipse enim
 quasi ignis conflās z quasi herba fullonum.
 Circa primū notandū qd xps statim secut⁹ est
 iohannē sicut sol statim sequit luciferū. xpus
 em̄ est sol. Malach. iij. Vobis timentib⁹ no-
 men meū orietur sol iustitie. Iohānes aut lucifer
 dicitur. Job. xxxvij. Nunqd produces
 luciferū in tēpore suo: sicut sponsus sequit pa-
 ranymphū. Xps em̄ dicit esse spōsus. Iohan-
 nes autē amicus et paranymph⁹ spōsi. Joh.
 iij. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus
 autē sponsi zc. Sicut dñs statim sequit suum
 precursorē. xpus em̄ fuit dñs et iohānes pre-
 cussor. Luc. i. Preibis enim ante faciē dñi zc.
 Sicut verbū statim sequit vocē suā. xpus em̄
 est verbū. Johā. i. In principio erat verbum.
 Iohānes autē vos. vt de hoc etiā ibidē dicit.
 Ego vos zc. Scdo ponitur locus ad quē ve-
 nit. cum dicitur. Ad templū sanctū suū. Vir-
 go em̄ beata. xl. die ad templū venit et filium
 presentavit vt se purificaret: cū tamen ad hoc
 non teneretur: nec ratione legis: nec ratione
 sue puritatis. Non em̄ tenebat ratiōe legis.
 Lex em̄ tria supponebat: scz fractionez: ideo
 dixit. Mulier que fractionez sonat. Seminū
 cōmixtionem. Et ideo dixit. Que suscepto se-
 mine. Et assimilationē: qz scz generet filiū sibi
 similem in natura. ideo dicitur. Peperit ma-
 sculum. In virgine autē non fuit fractio: sed
 integritatis illibatio non erat seminū cōmi-
 xtio: sed spiritus sancti operatio: et quāvis filius
 genuerit sibi similem q̄tum ad naturam hu-
 manam: tamen fuit omnino dissimilis q̄tum
 ad naturam diuinam. Secundo non indige-

bat purificatione ratione prolis: quia in chris-
 to triplex erat natura purissima: scilz diuini-
 tas lucida. Sapient. vij. Candor est em̄ lucis
 eterne zc. Anima sanctissima. Eiusdem. vij.
 Sortitus sum animā bonā z caro immacu-
 lata. Ibidem. Veni ad corpus conquinatū.
 Non etiam indigebat purificationē ratiōe sue
 puritatis. Nam ipsa beata virgo maria erat
 a patre sanctificata. ps. Sanctificauit taber-
 naculum suū altissimus. A spiritu sancto re-
 pleta. Luce primo. Spiritus sanctus superue-
 nit in te. A filio impregnata. Ibidem. Quod
 enim ex te nascetur sanctus vocabitur. A to-
 ta trinitate obumbrata. vt etiam ibidem. Et
 virtus altissimi obumbrabit tibi. Non em̄ ipa
 indigebat purificationē: que portabat florem
 amenū: scilz illum de quo dicitur Cant. ij.
 Ego flos campi balsamum odoriferū. Ecclē.
 xxij. Sinamomū et balsamum aromatizās
 zc. et etiam splendorem diuinū. Hebre. i. Qui
 cum sit splendor glorie zc. Vas autē plēnū
 floribus recepit maiorem amenitatē: plēnū
 balsamo. recepit maioris odoris suauitatem.
 plēnū splendore recepit maiorem claritatē.
 Et quāuis non indigeret voluit tamen purifi-
 cari: vt ostenderent eius humilitatem z ostē-
 deret paupertatem. ideo pauperum oblatio-
 nem elegit: et vt ostenderet obedientie sancti-
 tatem: et vt ostenderet conuersionis cōmu-
 nitatem. Bernardus. Beata virgo non indige-
 bas purificatione sicut nec filius circumcis-
 sione. Esto tamē inter feminas sicut vna earū.
 Nam et filius tuus sic est in numero puerorū.
 Tertio ostendit persona que venit: cui
 dicitur. Et dominator quem queritis et an-
 gelus testamenti quem vos vultis. Et voca-
 tur dupliciter: scilicet dominus et angelus.
 Secundū autem dionysium in libro de diuini-
 nis nominibus dominus tria importat scilz
 preeminentiā: continentiā: et permanentiam.
 ipse enim omnibus preeminet. ps. Excelsus
 super omnes gētes domin⁹. Omnia possidet
 et continet. ps. Dominabitur a mari vsqz ad
 mare. Oia potenter conseruat: z in suo domi-
 nio permanent. Dan. iij. Potestas eius pote-
 stas eterna. Ista autem tria christus hodie
 occultauit: scz preeminentiā in eo eo qd tanq̄
 seruus se legi subiecit. Continentiā: in eo qd
 tanq̄ pauper oblationē pauperū elegit. Per-
 tentiā: in eo qd tanq̄ infirmus ad templū
 deduci voluit in vlnis matris sue. Vocatus
 est etiam angelus non ratiōe nature: sed rati-
 one officij: sicut autē dionysium in de angelis
 ca hierarchia. Officium angeli est purgare
 illuminare: z pficere. Istud triplex officij ha-
 buit xps: ideo symeō vocat xpm salutare. lu-
 mē: z gloriā. Ipse em̄ purgat remittēdo culpā

ideo dicitur salutare. illuminat dādo cognitionē
 diuinā: ideo dicitur lumē. perficit deducēdo ad co-
 gnitionē et summationē eternā: ideo dicitur glia.
 Quarto ponit cā ppter q uaz venit: et tangit
 hic cū dicitur. Ipse enim quasi ignis etc. Ubi notādū
 q ipse ad quattuor venit. scilicet ad colādum aurū
 ad conflādū argentū. ad lauandūz vestes vt
 herba fullonū. ad purgādū opera leui idest
 dei ministroz. In hoīe qdem sunt sapientia.
 eloquentia. et opera q facit q̄tū ad proximum
 et opera q facit quātū ad deum. Et ista sepe
 habēt aliquid impfectionis. Nam sciētia ha-
 bet inflationem eloquentia habet variūz ser-
 monē. Opera q facimus q̄tū ad proximum: ostē-
 tationē. Opa q facimus q̄tū ad deū: sepe ha-
 bent remissionē. Ergo aurū scientie est colan-
 dum ab omni inflatione. Job. xxviii. Auro lo-
 cus est in quo conflatur. Argentum eloquē-
 tie est conflandum ab omni inutili sermone.
 prouer. xxv. Aufert rubiginē de argento: et
 egrediet vas purissimū. Opa q̄tūz ad proxi-
 mū sunt lauāda ab omni ostētatione. Ezech.
 xvi. Lauite aqua. Opa q̄tū ad deū sunt pur-
 gāda ab omni negligētie remissione: iō dicitur.
 purgabit filios leui. et si filios leui: multo for-
 tius filios babilonis. Luc. xxi. Si in viridi
 ligno hoc faciunt in arido quid fiet.

¶ Sermo. lxxx. De eodem sermo. iij.

Dest q̄ impleti sunt dies
 purgatiōis beate marie etc. Lu-
 ce. ij. Preceptū tñ erat Leuit. xij
 q̄ mulier parēs masculū. xl. die
 pariens hō feminā. lxxx. ad tē-
 plū cū puero et puella iret. Preceptū etiā fuit
 Exo. xii. Qd̄ primogeniti leuitice trib⁹ deo
 offerent: aliaz hō tribuū redimerent. Circa
 hoc aut quattuor sunt querēda. Prīo quare
 deus ordinauit q̄ puer. xl. die templū ingre-
 diaf. Quod quidē fit vt ostendat q̄. xl. die fit
 ingressio in quolibet templo. Nam et puer in
 xl. die ingredit templū materiale. Aia pueri
 xl. die vt sepius ingreditur templū suū corpo-
 rale. Deus post. xl. dies ingredit templū suū
 spirituale. i. aiam. qñ scz decalogus cum fide
 quattuor euāgelioz seruaf. Homo iustus
 cōpletis. xl. diebus in pñti vita que p. xl. dies
 designatur in templū ingredit celeste. Scdo
 queritur quare dies duplicātur in. pariente
 feminā: qd̄ videt fieri triplici de causa. Prīa
 est qz mulier duo peccata cōmisit: qz et super-
 buit et vetitū pomū comedit. Ideo duplici pe-
 na fuit punita quia et sub viro humiliata. et in
 fructu vētris punita. Vir aut vnū pctm̄ com-
 misit: quia vetitū pomū comedit. Et ideo in
 acquirendo cibum punitus fuit: cuz dicitur.
 In sudore yultus tui: yesceris pane etc. Quia

vnū peccatū cōmisit: sic punitus est vna pe-
 na in vtero. Sic punitus est vna pena extra
 vterum. Quia vero mulier dupliciter pecca-
 uit duplicata est eius pena tam extra vterū
 q̄ in vtero. Secūda causa est: quoniam per vi-
 rum significant opera fortia. Et ista indigēt
 vna et leui purgatione: qm̄ aliquādo sunt cū
 aliqua negligentia. Eccel. vii. De negligentia
 purgate cum paucis. Per mulierē intelligun-
 tur infirma et carnalia. Et ista indigent dus-
 plici purgatione. Vna quia mala: alia qz ma-
 le fiunt. Tertia causa est. Feminarum que-
 dam pariunt masculum: id est opera virtuo-
 sa. et tales post. xl. dies: id est presentem vitam
 in templum celeste ingrediuntur. Alie pariunt
 feminam: id est opera quidē bona tamē cum
 negligentia facta. Talium ingressus in tem-
 plum celeste differēt donec in purgatorio cru-
 cientur. Alie sunt steriles que fm̄ legē erant
 maledicte. Et iste sunt que a bono opere tor-
 pescunt. Tales steriles maledicunt. Math.
 xxv. Esuriuit: et non dedistis mihi manduca-
 re etc. Et sequitur. Ite maledicti in ignē eter-
 num etc. Alie sunt qui pariunt monstra: id est
 mortalia peccata. De quibus monstris dicitur
 Gen. vi. Gigantes erant super terram.
 Quidam tamen postmodum in diluuiū sunt
 submersi. Nam tales in inferni baratrū sub-
 merguntur. Tertio querit quare primogeni-
 ti potius q̄ alij duo offerebant. Qd̄ quidē
 fit triplici de causa. Prīma est ad innuendū q̄
 deus est causa prima et principū oīm operū.
 Esa. xvi. Oia opa nostra operat⁹ es dñe in
 nobis. Et sicut deus est principū oīm a quo
 oia debemus cognoscere: ita est finis oīm ad
 quē oia debem⁹ referre. Apoc. i. Ego sum al-
 pha et ω: principū et finis. Scda causa est ad
 innuendū q̄ de⁹ occidit primogenita egyptio-
 rum per qd̄ dat̄ intelligi q̄ de⁹ nō tñ est prin-
 cipū oīs boni: sed etiā est destructor oīs mali
 Esa. xlii. Ego sum qui deleo iniquitates tuas
 propter me. Et sicut filij israel nō sunt libera-
 ti a fuitute egyptiaca nisi qñ interfecti sunt
 egyptioz primogenita: sic nec hō a potestate
 diaboli liberatur nisi quādo oia pctā occidū-
 tur. Tertia causa ad innuendū q̄ deus refer-
 uauit primogenita iudeoz. per quod dat̄ in-
 telligi q̄ deus nō tñ est principū oīs boni et
 destructor oīs mali: sed et cōseruator et per-
 fector omnis boni. Phil. ij. Deus est q̄ opera-
 tur in vobis: et velle et perficere p bona volū-
 tate. Quarto queritur de istis primogenitis.
 Nam primogenitorū quedā deo simpliciter
 offerebantur: vt primogenita leuitaz. Quedā
 offerebantur: sed postmodūz redimebantur:
 vt primogenita aliarum tribuum. Quedam
 cōmutabantur vt primogenita asini que cō-

93^a

92

De purificatione beate marie virginis

mutabatur in ouē. Que occidebant. vt primo-
genita canū. Isti igit quoddā primogenitū qd
deo est solū offerendū. s. intētio. Omne em op^o
intētio precedit. s. ideo ipa intētio quoddā p^o
mogenitū est. Istud aut primogenitū scz intē-
tionē deo solū debem^o offerre simplr qz in no-
stris opib^o nō nostrā sed dei gloriā debem^o in-
tēdere. Esa. xliij. Gloriā meā alteri nō dabo.
Est aliud primogenitū qd deo offerit: s. post-
modū nobis relinquitur. s. ipa volūtas. Omne
em qd agim^o volūtas precedit. Et ideo ipsa
volūtas quoddā primogenitū est. Ipam aut
volūtatē deo offerret cōsecrare debem^o. S3
tamen in nostra potestate eam ab ipso recipi-
mus: quia alias opera nostra non essent me-
ritoria nisi essent volūtaria. Eccl. xv. De^o ab
initio creauit hoies: reliquit in man^o consiliū
sui. Est aliud primogenitum quod est cōmu-
tandū: sicut fatuitas asinina cōmutando: est
in simplicitatem ouinā. Opa em fatuorū pre-
cedit fatuitas. Et ideo ipa fatuitas quasi p^o
mogenitū est in ipsis. i. Cor. xiiij. Nolite pue-
ri effici sensibus ecce fatuitas asinina. Sed
malicia paruuli estote: ecce simplicitas ou-
na. Est aliud primogenitum qd est simplicit^o
occidēdum. sicut mala suggestio inuici: que
est principiū omnū peccatorū: et ideo est quod-
dam primogenitū. Ista em instar canis men-
tem mordet p consensum. lacerat trahendo
ad opus malum: et fedat dum per cōsuetudi-
nē aiā in pctis et i putredine pcti iacere fa-
cit. Eccl. xxv. Non est caput nequius sup ca-
put colubri: et non est ira sup iram mulieris.
Caput colubri est suggestio diaboli qd est ne-
quā: qz est principiū oim subsequētū malorū.
Ira mulieris est effrenata concupiscētia ma-
lorum sensualitatis. Sed suggestio demonis
est occidēda: et cōcupiscētia sensu alitatis sub
rationis imperio subiuganda etc.

¶ Sermo. lxxxj. De eodem die sermo. iij.

Quam inducerēt puerus
iesum parētes ei^o. Luc. ij. Ad cele-
brandū presentē solēnitatē tres p-
sone principaliter cōuenerūt. s. sy-
meon cū obuiatiōe et portatiōe. vñ dz. Senex
puerū portabat etc. Iesus cū oblatione: et ma-
ria cū purgatione. Symeon igitur puero ob-
uiavit: et ipm in vlnis portauit fm Glo. Puer
iesus a quattuor personis tūc portatus fuit:
scz a beata maria. a ioseph a symeone: et ab
anna. Per quos quattuor dat spūaliter itel-
ligi qd xps^o p gratiā a qttuor psonis portatur.
Primo ab illis qd habēt penitentiā amarā:
qui significantur p mariā. Taliter portabat
apls qui dicebat. Gal. vi. Ego enī stigmata
dñi iesu in corpe meo porto. Et ibidem. Qui

autē sunt xpi carnē suā cuz vitijs et cōcupiscē-
tjs crucifixerūt. Heb. xij. Exeam^o igit ad eū
extra castra impropertū eius portātes. Im-
propertū xpi sunt afflictioēs quas patimur
proter xpm: que ab insipientib^o impropertū re-
putantur. i. Cor. xv. Sicut portauim^o imagi-
nem terreni. i. culpā: sic portem^o imaginē ce-
lestis. i. penā. Scdo portatur ab illis qui ha-
bent operationē cōtinuā: que significant per
ioseph: qui interpretat^o augmentū. Tales ab
adolescētia incipiūt. et vsqz in finē non deficiūt
Treno. iij. Bonū est viro cum portauerit iu-
gum dñi ab adolescentia sua. Tales em non
retrocedunt: vt frigidi nec subsistūt. vt tepidi:
sed proficiūt vt feruentes et calidi. Apoca. iij.
Utinā frigidus esses aut calidus etc. Tertio
portat^o ab illis qui habēt: etiā in aduersis lō-
ganimitatē et perseuerentiā: qui significant per
symeonē qui habuit in expectādo lōgani-
mitatē et perseuerentiā. Eccl. vi. Subijce hu-
merum tuū et porta illā: scz diuinā sapientiā.
Quidā subijciūt os: qui sciūt alios inducere
ad penitentiā. Quidā digitos: qui aliquales
seu modicā habēt paciētiā. Quidā manum
sinistrā: qui sunt paciētes in paruis tribula-
tionibus et aduersis. Quidā manū dexterā
subijciunt: qd sunt paciētes in prosperis. Qui-
dam humeros: qui paciētiā portāt in graui-
bus tribulatiōib^o et penis. Quarto portatur
ab illis qui habēt puritatē et mundiciā qui si-
gnificātur per annā que mūdiciā et continentā
seruauit. Portat em xpm qui hnt mundiciā
corpis. i. Cor. vi. Glorificate et portate deū in
corpe vestro. Qui habēt puritatē mētis. Vñ
spōsa inuitat spōsum. Canti. i. dicēs. Lectul^o
noster floridus. Qui habēt claritatē honeste
conuersatiōis: sicut habuerūt virgines sapiē-
tes que habuerūt oleū nitide cōsciētie cuz lu-
mine claritatis cōuersatiōis honeste. Scdo
in hac solēnitate fuit iesus cuz oblatiōe. Ob-
tulerunt em eum dño et p eo vnū par turtu-
rum: vel duos pullos colūbarū. Nō em obtu-
lerunt agnū ppter paupertatē siue ppter ve-
ritatē: qz verum agnū offerebāt: siue propter
mysticā significatiōē: vt scz fm Glo. Qui nō
pōt offerre agnum innocētie ad lachrymas
currat penitētie: que significat per colūbas et
turtures que pro cātu habēt gemitū. Notan-
dum qd xps quadrupliciter fuit oblat^o. Pri-
mo a patre in mundū. Gal. iij. Misit deus fi-
lium suum natū de muliere etc. Scdo a mun-
do ipi deo sicut hodie ad inuendū qd ea que
a deo recipimus: ipsi deo reddere deberem^o.
i. Paral. vlti. Tua autem sunt omnia que de
manu tua accepim^o: reddimur tibi. Tertio a
seipso in crucis patibulo. Heb. ix. Semetipm
obtulit immaculatū deo. Quarto offerit quo

hodie a nobis in sacrificio. Malach. i. In omni loco sacrificatur: et offertur tibi oblatio munda. Tertio in hac solennitate fuit maria cum purificatione quam non indigebat purificari: quia tota purissima fuit. Cant. iij. Tota pulchra es amica mea: et macula non est in te. Ipsa enim fuit pulchra: quia in utero sanctificata. Fuit tota pulchra: quia omnibus virtutibus et gratis fuit illustrata. Fuit dei amica: quia a dei filio adamata. Fuit sine macula: quia ab omni peccato immunis fuit effecta. Nos autem non sumus pulchri: quia multorum peccatorum deformitatibus fedati. Nec toti pulchri: quia multis defectibus sumus circumdati. Nec sine macula: quia multis venialibus sumus respersi. Nec sumus certi quod sumus dei amici: quia non nescimus an amore an odio simus digni. Fiebat autem ista purificatio per agnum autem per turtures: aut per duos pullos colubarum. Illi enim vere purificantur qui habent innocentiam qui significantur per agnum ps. Ego autem in innocentia mea etc. Qui habent vitam contemplativam: qui significantur per turturam que est avis solitaria. Qui habent vitam activam: qui significantur per colubam que gregatim volat vtraque autem avis bina ponitur: et vtraque gemitum procatu habet. Contemplativa enim debet habere oculos duplices. Unus quo contemplatur celestia ad desiderandum: alium quo videt terrena ad despiciendum. ps. Ascendit usque ad celos: et descendit usque in abyssum etc. Activa autem debet habere duplicem actum. unum erga se ad sui correctionem. ps. Excitabar et scopebam spiritum meum. Alium erga proximum: ad eius edificationem. Math. v. Sic luceat etc. Et vtraque debet habere gemitum. Contemplativa enim debet habere gemitum amoris: per desiderio celestis patrie. Roma. vij. Ipsi intra nos geminus adoptionem filiorum dei expectantes. Et devotio nis: per consideratione passionis dominice. Threnorum. i. Idcirco ego ploras et oculus meus deducens lacrymas quia longe factus est a me consolator meus. Similiter activa debet habere gemitum compunctionis pro peccatis propriis ps. Lauabo per singulas noctes lectum meum lacrymis meis stratum meum rigabo. et compassionis per alienis mysterijs. Hierem. ix. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem lacrymarum: et plorabo die ac nocte interfectos populi mei etc.

Sermo. lxxxij. De eodem die sermo. v.

Item ad revelationem gemitum etc. Luc. ij. Qui symeon lumen christi vocavit: id est consuetudo inolevit in ecclesia ut hodie lumina deferamus. Sicut enim hodie ipsa maria ioseph symeon et anna lumine processionally in

templum deduxerunt: sic nos candelas accensas usque ad ecclesiam processionally batulamus. Notandum autem quod istius observationis et consuetudinis triplex fuit ratio. vna literalis alia spiritualis. tertia moralis. Literalis quidem ratio est quoniam romani olim in hoc mense tria festa luminaria celebrabant: primum in honorem proserpine. Secundum in honorem februe. Tertium in honorem totius curie infernalis. Siquidem secundum fabulas proserpinam speciosam puellam flores colligentem. Pluto deus infernalis concupiscens rapuit: et accipiens in sponsam deam fecit. Mulieres ergo romane tota nocte eam cum luminaribus querentes responsus acceperunt quod pluto eam rapuit et in sponsum accepit singulis igitur annis mulieres romane in kalendis februarii lumina deferabant. tota nocte in memoriam proserpine rapte: et in deam translate. Secundo honorem fecerunt februe et in festo eius. Nam ipsa fuit mater martis: unde et mensem istum suo nomine vocauerunt: et de lustro in lustrum. id est de quinquennio in quinquennium totam urbem cum luminaribus ob sui honorem lustrare consueverunt. Tertium festum luminarium in hoc mense faciebant in honorem omnium deorum infernalium: ut scilicet ipsos placarent et ad misericordiam inducerent quod aias suorum defunctorum mitius punirent. Quia hoc difficile est assueta relinquere. Romani etiam postquam fidem christi receperunt: ista festa luminarium adhuc in februario faciebant ideo Greg. papa istud festum in honorem matris luminis transiit: ut in eius honorem deferamus lumina que nobis genuit: verum lumen. Et iam non fiat ad honorem proserpine sponse dei infernalis: sed ad honorem sponse dei celestis. Nec iam fiat ad honorem februe matris dei bellis: sed ad honorem matris dei pacis. Jam non fiat ad honorem curie demonum: sed ad regine omnium angelorum. Et merito translatio ista facta est. Honorabant igitur romani proserpinam: ut sic a suo sponso acquirerent gratiam honorabant februem: ut sic a filio suo impetraret victoriam. Honorabant demones aias punientes: ut inclinerent ad misericordiam. Sed ista tria a matre dei recepimus. scilicet gratiam misericordiam et victoriam. Et ideo cantat ecclesia. Maria mater gratie mater mie etc. Ipsa enim vivis dat gratiam: ideo dicitur. Maria mater gratie. Defunctis impetrat misericordiam: id subditur. Mater mie. Et universali ecclesie de hostibus obtinet victoriam: ideo subditur. Tu nos ab hoste protege. Secunda causa est spiritualis. Et illa est duplex. prima est ex parte virginis. Alia ex parte christi. Nam ex parte virginis: ideo candelas deferimus ad immundum quod purificatione non indigebat que tota rutilabat et splendebat. Significat per candellam accensam quatuor prerogative que in ipsa fuerunt scilicet

De sancta agatha

virginitas in carne: q̄ significatur p̄ cerā que generatur ab ape sine corruptiōe. Puritas in mēte q̄ intelligit̄ p̄ lichinū p̄s. Ois gloria eius filie regis ab intus. Sanctificatio in vitro: q̄ intelligit̄ p̄ benedictionē cādēle. p̄s. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Diuinitas in ventre. q̄ significatur p̄ lumē. Apoc. xij. Mulier amicta sole etc. Alia rō spūalis ex pte xp̄i accipitur: qui quidē intelligit̄ vel significatur per cādēlaz ratione cōpositionis. Cōponitur quidē candela ex cera. lychino. et lumine. Sic xp̄s constat ex carne sine semine generata ex aīa cādore innocētie adornata: et luce diuinitatis carne vnita. Cant. v. Dilectus meus cādēlus. p̄pter aīam cādēdā. Rubicūdus propter virginitatē fulgidā. Electus ex milib⁹ p̄pter carnē sine vctō genitaz. Significat̄ et xp̄s per istā cādēlā ratione cōsumptionis. Sicut enim candela semetipsam cōsumit in nostrū seruitiū: sic et xp̄s in nostrū obsequiū cōsumpsit carnem per attritionē. Esa. liij. Attritus est propter scelera nostra. Sanguinē p̄ effusionē. p̄s. Ossa mea sicut cremiū aruerunt. Sicut em̄ in cremio nihil remanet pinguedinis. sic et in corpore xp̄i nihil remāsit sanguinis. Aīam p̄ tristitiā et dolorē. Math. xxvj. Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem. substantiā corporalē vsq̄ ad denudationem p̄s. Diuiserunt sibi vestimenta sua etc. Vitam corporalem p̄ abbreviationē. Esa. xxvij. Precisa est velut a terante vita mea etc. Tertia ratio est, moralis. Et circa hanc tria sunt vidēda. Primo qd̄ per illā cādēlā accensam significet̄. Secūdo qualiter posset custodiri ne extingua- tur. Tertio q̄ impedisset ne extincta iterū reascēdatur. Significatur aut̄ moraliter per illā cādēlā q̄ hō dz habere vitā sanctā et famē bonā. Sanctam enī vitā faciunt opera bona fides recta. et intētio sincera. Operatio aut̄ bona intelligit̄ p̄ cerā: quia sicut cera rore celesti gignit̄: sic et bona nostra a deo tm̄ habentur. Esa. xxvj. Opera nostra operatus est in nobis. Fides intelligitur per lumē: q̄ sicut cera sine lumine non lucet: sic et nostra operatio sine fide deo non placet. Heb. vj. Sine fide impossibile est deo placere. Intētio significat̄ p̄ lychinū quiquidē est oculus. cādēdus: et luminis baiulus. q̄ intētio nostra dz esse occulta a laude humana et candida: et pura: et operū nostrorū coram deo baiula. iuxta illud Math. vj. Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Significatur etiam qualis debet esse homo in fama. Cādēla etiā accensa lucet fetet extincta occulta non lucet. Sic sancti viri lucent alijs per exemplū. Math. v. Sic luceat lux vestra coram hominib⁹. Pigri se occultant per torporem et ocium. Math. v. Neq̄ accendant lucernam et in abscon-

dito ponūt etc. Sed mali fetent per opus malū. Esa. xxxij. De cadaueribus eorum ascendet fetor. Circa secundum notandum q̄ tria sunt que custodiunt candelam ne extingua- tur: scz qn̄ absconditur a vento: qn̄ alijs candelis associatur. et qn̄ ei sufficiens pabulum mōstratur. Qui ergo nō vult extingui abscondatur a vento laudis humane. aggregetur et vniatur congregationi sancte: et habeat pabulum orationis continue. Circa tertiam nota quod tria sunt que impediunt ne candela extincta reascendatur scz remotio: humectatio: et grossi corporis interpositio. Multi ergo sunt, qui nō accenduntur. siue q̄ predicatoribus non appropinquant nec adungūtur. Deut. xxxij. Qui appropinquant pedibus eius accipiūt de doctrina illius. Siue q̄ aquis delinarū humectatur. i. Cor. ij. Animalis hō non p̄cipit ea q̄ spūs dei. Siue q̄ amor terrenorū in eis interponitur. Math. xij. Sollicitudo seculi istius et fallacia diuitiarum suffocant verbum.

¶ Sermo. lxxij. De sancta agatha sermo. i.

Accendit fortitudie lū-

bos suos roborauit brachiū suū ac gustauit et vidit: q̄ bona est negotatio et nō extinguet̄ in nocte lucerna eius. Prouer. vlti.

Laus magna ē in muliere animi fortitudo: q̄ ex animi fortitudine omnia bona causantur in muliere. Et pauca habent istā fortitudinē ideo dicebat salomon Prouer. vlti. Mulierem fortē quis inueniet. Beata aut̄ agatha quadruplicem fortitudinem habuit: et ideo omni laude digna fuit. Prima est qua sexū fragilē virtute animi superauit: cum dicitur. Accendit fortitudine lumbos suos. Secūda est qua contra mundi et tyranni seuitiam pugnavit et vicit cū dicitur. Roborauit brachiū suū. Tertia est qua pre dei dulcedine omnia delectamenta et oblectamēta mūdi desperit: cū dicit. Gustauit et vidit etc. Et quarta est q̄ in morte per martyriū triumphauit: cū dz. Nō extinguetur in nocte lucerna eius. Prima igitur fortitudo fuit: q̄ sexū fragilē virtute animi superauit. Magnā quidē animi virtutē habuit ex eo q̄ in xp̄o per fidē fuit fundata: ex eo q̄ in xp̄o per charitatem solidata fuit. ex eo q̄ fuit ad instar saxi firma effecta: et ad instar ferri idomabilis habita. De duobus primis ipsa dicit. Mens mea supra petrā solidata est et in ipsa firmata et fundata de duobus sequentibus affodis aut. facilius possunt saxa moliri et ferrum in plumbi molliciem conuerti: q̄ ab intētionē xp̄iana mēs istius puelle reuocari. Tyrannus enim et diabolus quatuor telis ipas voluerunt superare scilicet miniōt eā detere-

reret promissis vt eā alliceret. tētationū iaculis vt animam pforarent. et tormentis ⁊ sup-
plicijs vt eam cōfringerent. Sed minus non
potuit deterreri. quia supra fundamentū si-
dei fortissime erat fundata. Math. viij. Descē-
dit pluuia et venenunt flumina ei flauerunt
venti et non cecidit. Fundata enim erat ipsa
supra firmam petram. Nec pmissis potuit al-
liceri: quia super iesum xpm p charitatē erat soli-
data ⁊ radicata. Ephe. iij. In charitate radi-
cati ⁊c. Nec tētationum iaculis potuit per-
forari: quia tota fuit ferrea. i. louica dei indu-
ta. Ephe. vi. Induti lorica m iusticie. Nec tor-
mentis potuit frangi quia tota fuit saxea et
adamantina effecta. Ezech. iij. Ut adamātem
⁊ silicē dedi faciē tuam. Scda fortitudo fuit:
quia cōtra insidi ⁊ tyrāni seuscia pugnauit et
vicit. cū dicit. Roborauit brachiū suum ⁊c. Qua
druplici nāq; acie tyrannus cōtra eā pugna-
uit: quia fecit eam in eculo extendi. in māmilla
torqueri. in carcere obscuro recludi. et inter
restas et carbones voluptari. Sed inter pri-
mā acie. i. penam eculi vicit consideratione
eterne remunerationis. vnde ait. Ego in his
penis im delector: sicut qui bonum nuncium
audit ⁊ qui videt qd diu desiderauit: vel que
multos thesauros inuenit. nec pōt aia mea
paradisum intrare: nisi fecerit diligenter cor-
pus meū a carnificibus cum corona marty-
rij attractari. Ex quibus verbis habet q ipa
merito passionis sperabat se audire bonum
nuncium: id est bonam auditionem ⁊ beatam
qua dicitur Math. xxv. Venite benedicti pa-
tris mei ⁊c. Sperabat se videre amicum id
est recepturam dei visionē. sciens q ibi est to-
ta merces sua. Johannis. xvij. Hec est vita
eterna ⁊c. Totaq; leticia sua. Job. xxxij. Vi-
debis faciē eius in iubilo. Tota dilectio sua
Heser. xv. Facies tua plena est gratiarum.
Sperabat se inuenire celestem thesaurū de
quo dicitur. Mathei. vi. Nolite thesaurizare
vobis thesauros in terra: s; thesaurizate vo-
bis thesaurum in celo. Thesaurus autē mū-
di aut in seipo consumitur. ideo dicitur. Ubi
erugo: aut in morte relinquitur: ideo dicitur.
Et tinea. Aut violenter aufertur: ideo dicitur.
Ubi ⁊ fures. In celo autēz nulla erit cōsum-
ptio. Ubi vera eternitas: vbi nulla mors: vbi
plena immortalitas: nullus timor. vbi plena
securitas. sperbat se recepturā coronā rega-
lez. ij. Thim. ij. Nō coronabit nisi q legitime
certauerit. quia fortiter: letāter: fideliter: ⁊ utili-
ter. De his quattuor dicitur in legēda. Mē-
tez sanctam. i. habuit. Ecce quia certauit for-
titer. sanctā. i. q firmā. Spontaneā deo sic se
exhibuit. Ecce quia letāter certauit. Honorem
deo dedit. Ecce quia fideliter. Et patrie libera-

tionem fecit. ecce quia vtiliter. Scdo habuit cer-
tamen quia fuit in māmilla iouata. Illud certa-
men vicit ex triplici p̄sideratione: cū ait. Ego
habeo māmillas integras intus in aia mea
quas ab infantia domino consecraui. Mam-
mille em sunt intellectus ⁊ affectus. Ipsa igitur
māmillas integras habuit. i. sinistra qua
deū cognouit p̄ fidem: ⁊ dexteram qua ipsū
amauit per deuotionē. Et istas māmillas
habuit cōsecratas. Quia ⁊ intellectus posuit
circa vtilia iuestigāda ⁊ affectū circa celestia
diligenda. et istas māmillas cōsecrauit deo:
nō ab ipa senectute: sed ab infantia. Thren.
iij. Bonum est viro cū portauerit iugū domi-
ni ab adolescentia sua. Tertio fuit in obscu-
ro carcere clausa. Et contra istud certamen
petrus ap̄s dedit sibi triplex auxilium scilicet
splēdorē eximium. quia sicut dicitur. iij. Cor. vi. Que
societas lucis ad tenebras dulce alloquium
Eccl. xvij. Nonne ardorē refrigerabit ros:
sic ⁊ verbū melius q̄ datum: ⁊ celeste medica-
mentū: quia māmilla fuit sibi restituta. Eccl.
xxxvij. Unguentari⁹ faciet pigmēta suauita-
tis. Quarto certamen est: quia fecit eā inter te-
stas ⁊ carbones volutari. Contra istud certa-
men habuit adiutorū oia elementa. Nā ter-
ra tremuit. Aer choruscauit. aqua tyrānum
absorbuit: ignis erupit. Sap. xvi. Unde est
orbis terrarū cōtra insensatos. Tertio pre-
dulcedie dei oia mūdi oblectamēta despexit:
cū dicit. Sustauit ⁊ vidit. Beati qui sunt in pa-
tria sunt dei noie insigniti. Apoc. xij. Habē-
tes nomē eius ⁊ nomē patris eius. Sunt in
fonte celestis refrigerij positi. ps. Qm apud
te est fons vite ⁊c. Sunt multitudine dulcedi-
nis repleti. ps. Quoniam magna multitudo
dulcedinis tue dñe. De hac triplici plenu-
dine beata agatha triplicē gustū recepit. i. no-
mē dei virtuosum. rore saluificū ⁊ sp̄m̄ctm̄.
vnde ait. Si feras promittis audito xpi noie
mansuescunt. Mar. vlti. In noie meo demo-
nia eijcent. si enim ignē adhibeas de celo ro-
rem mihi saluificū angeli ministrabūt. Math.
iij. Fecit medium fornacis quasi ventū rois
flantem. Si plagas ingeras habeo spiritum
sanctū per quem despicio vniuersa. ps. Secū-
dū multitudinē dolor meorū ⁊c. Quarto in
morte per martyrium triumphauit: cum di-
citur. Non extinguetur in nocte lucerna ei⁹.
Non enim in nocte id est morte extincta fuit:
sed multiplici radio choruscauit. Primo ra-
dio magne reuerentie et dignitatis: quia deus
de ipsa curā habuit specialē ⁊ singularē atq;
generalē. Vñ ipsa ait cum debere decapita-
ri. Dñe iesu xpe qui me creasti. ecce cura ge-
neralis. qui me ab infantia custodi ecce cura
specialis. Qui corpus meum a pollutione ser-

De sancta agatha

uasti. ecce cura singularis. Secundo fulsit radio puritatis: quod deo ab ipsa omnem amorem illicitum resecavit. scilicet amorem carnalem dicens. Corpus meum a pollutione seruasti. amorem terrenum dicens. Et tulisti a me amorem seculi amorem proprium dicens. Qui me tormenta vincere fecisti. Et perduxit ipsam ad amorem eternum. Unde ait. Iube me ad tuam misericordiam peruenire. Tertio fulsit radio sanctitatis: quod notat cum dicitur. Mentem sanctam spontaneam. Ipsa enim quantum ad se fuit valde pura. id est de mente sanctam. In dei seruitio valde deuota: id est de spontaneam. Fuit deo valde grata: id est de honore deo. Et primo valde fructuosa: id est de patrie liberatione. Quarto fulsit radio pietatis quod data est nobis in aduocata. Unde ipsa ait lucie. Sicut pro me ciuitas cathenensium sublimata a christo etc. Ipsa enim tanquam aduocata liberauit patriam suam ab incendio ignis: a cultura demonis et liberauit quotidie a periculis vniuersis. Ipsa enim tanquam fidelis aduocata pro nobis intercedit ardenti voto. iuxta illud. Mach. 1. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Gratia merito. Aug. Immensa dei bonitas et pietas sanctorum merita nostra vult esse suffragia. Et sanguine precioso: sicut de sanguine christi. Heb. 12. Accessisti ad sanguinis aspersionem melius loquentem quam abel. Quinto enim fulsit radio potestatis. Ostendit enim se habere potestatem super corpora: quia ea sanauit super animas: quia eas conuertit super creaturas scilicet superiores: quod deo ad ipsam angelos de celo destinauit super inferiores: quia terram tremere fecit. et super medias quia ignem accensum extinxit. aerem etiam dum esset in carcere choruscare fecit.

¶ Sermo. lxxxiiiij. Eodem die sermo. ij.

Soror nostra paruula est et vbera non habet. Cant. viij. Possunt hec verba esse angelorum beatam agatham a tribus commendantium. Primo ab angelica affinitate: cuius dicitur. Soror nostra. Secundo a profunda humilitate cuius dicitur. Paruula est. Tertio a pene acerbitate. Cum dicitur. Et vbera non habet. Circa primum notandum quod in angelis tria sunt in quibus beata agatha eis fuit affinis. Primum est innata virginitas. Beata autem agatha et si non habuit virginitatem innatam: habuit tamen per gratiam acquisitam. Unde Ambrosius. Maior est victoria virginum quam angelorum. Angeli enim sine carne viuunt. Homines enim in carne trahunt. Magnus igitur est quod femina in merito sanctitatis equiparetur viris. Cant. 1. Equitavi in curribus in pharaonis: assimilauit me amica mea. Maius quod preponatur viris Mathei. 23. Amen dico vobis quod meretrices precedant vos in regno dei. Eccli. xxxvj.

Omnem masculinum excipiet mulier. Et est filia melior filio. Maximam quod equiparetur angelis. Cant. viij. Statura tua assimilata est palme id est celsitudini angelice. Beata autem agatha in merito sanctitatis angelis et multis sanctis equalis extitit et multos excellit. Et per virginitatem se angelis sociavit. Cuius autem virginitas quadrupliciter fuit commendabilis. Primo. quod seruauit eam cum pulchritudine fuit enim valde pulchra et speciosa. cum tamen ipsa pulchritudo multis mulieribus consueuerat esse causa ruine. Prouer. xi. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua. Secundo eam seruauit cum iuuetute: cum etas iuuenilis lasciuia sit. Eccli. xij. Adulescentia et voluptas vana sunt. Tertio seruauit eam rogata et promissionibus sollicitata: cum tamen preces et promissiones sepe inclinaret alios puellarum. Quarto seruauit eam nimis exterrita et supplicis cruciata. Gregorius. Quid nos barbati et debiles in iudicio dicimus quod ire ad celestia regna puellas per ferrum videamus quos ira superat superbia inflat. ambitio perturbat. luxuria inquant. Secundo in angelis est seruens charitas. ps. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos ignem videntem. Et in hoc beata agatha affinis eis fuit quod christum feruentem dilexit. Cuius triplex est signum. Unum est: quod propter eius amorem omnia terrena contempsit. unde ipsa ait. Quid abstulisti a me amorem seculi Cant. viij. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione etc. Secundum est: quod ipsum semper in corde et in ore habuit. unde ait quod diu vixero ipsum corde semper et labiis inuocabo. Mathei. 23. Et abundantia cordis os loquitur. Tertium est quod glorianter et libenter pro ipso tormenta sustulit. Unde dicitur. Agatha letanter et glorianter ibat ad carcerem etc. Tertio in angelis est magna stabilitas. Job. xxxviij. Solidissimi quasi ere fusi sunt. Et in hoc ipsa fuit eis affinis: quod super christum fuit fundata et solidata. Unde dicitur. Mens mea supra petras solidata est et in christo fundata. Verba vestra venti sunt promissiones vestre pluuie sunt terrores enim vestri flumina sunt. quae quantumcumque impugnant fundamenta tamen domus mee cadere non valebunt. Ipsam enim deicere non potuerunt: nec pluuia. id est exortatio celestium flagellorum. nec venti id est tentationes demonum. nec flamma. id est violentie tyrannorum. Vel dici potest quod ipsam deicere non potuerunt: nec tentationes demonum graues et apte quae sunt quasi flumina. Nec graues et occulte: quae sunt quasi pluuie. Nec leues et aperte: quae sunt quasi venti. Venti enim sunt occulti quantum ad originem: sed apti sunt quantum ad effectum. Secundo commendat ab humilitate cum dicitur. Paruula est. Psal. xv. Non cum puulus esses in oculis tuis

Et q̄tū ad hoc ipsa fuit paruula. Et ideo meruit celestē exaltationē. Mat. xix. Sumite paruulos &c. talis est em̄ regnū celoz. Sc̄do ip̄ortat simplicitatē. s. Cor. xiiij. Malitia paruuli estote. Tali mō enā fuit paruula: & ideo meruit diuinorū reuelationē Mat. xj. Abscōdisti hec a sapiētib⁹ et prudentib⁹: & reuelasti ea puulis. Tertio ip̄ortat puritatē. vñ puul⁹ a puritate d̄r. et hoc modo fuit puula: & ideo meruit diuine gr̄e infusionē. ps. Sapia idest sapidā sciā: q̄ est gr̄a dei prestās paruulis. Tertio beata agatha cōmēdat a passionis acerbitate cū d̄r. Ubera nō h̄z. Notandū aut̄ q̄ sunt ybera exteriora. interiora: & superiora. Uebera aut̄ exteriora nō h̄ebuit: q̄ tyrān⁹ ea amputauit: q̄ quidā fuit magne crudelitatis q̄tū ad amputantē. Uñ dixit. Impie crudelis & dyre tyrāne &c. Magne pietatis quo ad sanātē: q̄ xp̄s p̄ beatū petrū ybera sibi restituit. Job. v. Iple vulnerat & medetur. Magne acerbittatis quo ad patiētē: q̄ magnū dolorē sibi sensit. Tū p̄pter vim sensitūā q̄ maxime ibi. viget cū sint ibi nerui arterie sibi mucem cōiuncti. tū p̄pter vicinitatē cordis tum p̄pter caliditatē pectoris. Sc̄do sunt ybera interiora. s. intellect⁹ & affect⁹. De q̄b⁹ ip̄a dixit. Ego habeo māmillas integras intus in aia mea ex quib⁹ nutrio oēs sensus meos. Intellectus em̄ infundit cognitionē: affectus subministrat deuotionē. Ex his ergo yberib⁹ nutriebat oēs sensus: sc̄z visum diuinā pulchritudinem admirando. Auditū diuine inspirationi obtemperādo. De his duobus d̄r Job. xlij. Auditū auris auditui te: nunc aut̄ ocul⁹ meus videt te. Olfactum christi p̄uersationē et beneficia adorando. Cañ. j. Curremus in odorem vnguentoz tuoz &c. Et gustus: diuinā dulcedinē p̄gustādo. ps. Gustate & videte: qm̄ suavis est dñs. Tactus xp̄i charitatis brachia amplectendo. Cañ. iij. Tenui nec dimittā. Tertio sunt ybera superiora. idest celestia. De quibus d̄r Esa. xlvj. Letamini cum hierlm̄ oēs q̄ diligitis eā: vt sugatis & impleamini ab yberibus cōsolatiōis iei⁹ vt mulgeatis et delitijs affluatis ab oīmoda gloria ei⁹. Ex q̄b⁹ v̄bis habet q̄ ab illis yberib⁹ tres riu emanāt. s. plenitudo gaudij et exultatiōis plenitudo cōsolatijs plenitudo delectatiōis.

¶ Sermo. lxxxv. De eodem sermo. iij.

Fasciculus myrthe dilectus meus mihi: inter ybera mea cōmorabitur. Cañ. j. Beata agatha multa pro dilecto suo passa fuit q̄ p̄ ipsa multa passus fuit. Et ideo penas dilecti inter ybera sua portauit per meditationē & tormenta propria. In

ter ybera cordis sui portabat magnanimit̄ p̄ voluntariā p̄pessionē. Cōmēdat aut̄ in verbis p̄dictis a trib⁹. P̄rio a penaz acerbitate quas p̄ dilecto sustinuit: cū d̄r. Fascicul⁹ myrthe dilect⁹ me⁹ mihi. Circa q̄d notandū q̄ dilectus habuit magnū fascē virtutū & magnū fascē penaz. fuit em̄ tanq̄ pratū repletū floribus oīm virtutū. Gen. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. De isto magno fascē floz virtutū dilecti br̄a agatha quosdam flores collegit & sibi fasciculum fecit. Collegit em̄ liliū pudicitie violā cōuersationis sc̄te: q̄ ei⁹ cōuersatio sp̄ erat in celis. Et rosam patientie. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta generatio. Ecce liliū pudicitie. Cum claritate. Ecce splendor cōuersationis sc̄te. Immortalis est em̄ memoria illi⁹. Ecce constantia sapientie. Quia sicut dicit̄ in ps. Patientia pauperū non peribit in finē. Sc̄do dilectus habuit magnū fascē penarum. de quo magno fascē beata agatha quedā ligna passionum extraxit & sibi fasciculum fecit. primum lignum est: q̄ fuit a lapis cesa. Et istud extraxit de magno fascē dilecti: q̄ in facie fuit velat⁹ p̄cussus & consputus. Libēter ergo voluit faciē suam percuti. cito turpandā corrosione vermū ex quo illa facies fuit p̄cussa q̄ est gloria angelorū. Sc̄dm lignū est: q̄ fuit in eculeo extensa. Et istud traxit de magno fascē dilecti: q̄ tāq̄ pellis fuit in cruce extensus. ps. Extendens celū sicut pellē. Libenter ergo voluit extendi in eculeo amore dilecti qui fuit extensus in patibulo. Tertiu lignū fuit quia fuit in pectore vulnerata: q̄ ei māmilla fuit euulsa. et istud traxit de magno fascē dilecti q̄ fuit iuxta cor in latere vulnerat⁹. Libēter ergo in pectore vulnus portauit amore dilecti: qui in corde vulnus accepit. Quartum lignū est: q̄ fuit carceri inclusa. Et istud lignum extraxit de magno fascē dilecti. qui inclusit se in carcere veteri: stabuli. & lympi. Libēter igit̄ sustinuit carcerē amore dilecti: q̄ pro nobis se taliter in carcerauit. Quintū lignum est: quia inter testas & carbones fuit inuoluta. Et istud extraxit de magno fascē dilecti: q̄ si nō habuit carbones ignitos: habuit tñ clauos acutos. Et ideo libēter voluit in carbonib⁹ voluntari. amore illi⁹ q̄ clauis voluit p̄forari: & i fornace sc̄z crucis assari. Dilect⁹ tā multas alias penas sustinuit: ex q̄b⁹ maximū fascē sibi fecit. Ipse em̄ gygas gemine substātie fuit: & ideo magnū fascē portare potuit: agatha vero taz magnum fascē portare nō potuit: & ideo aliq̄ ligna collegit de fascē dilecti: & sibi fasciculum fecit. et ergo dixit. Fascicul⁹ myrthe dilecti. mi. Sc̄do cōmēdat a penaz dilecti cōtinua meditatione & deuotione: cū d̄r. Inter ybera

mea comorabitur. Circa quod notandum quod verba habent vim attractiuam cum sint spodiola et porosa: habent vim conuersiuam: quia per calorem cordis fit decoctio sanguinis et conuertitur in naturam lactis habent vim effusiuam: quia lac emittunt. Ubra igitur anime sunt: memoria: intelligentia et uoluntas. Et ista circa passionem habent vim attractiuam: quia memoria appetit impleri sanguine per continuationem recordationem. Thren. iij. Recordare paupertatis mee etc. et infra. Memoria memor ero. et tabescet in anima mea. Intelligentia per ueram fide persequitur. Intingat pes tuus in sanguine. Pes anime est fides que tunc in sanguine intingitur quando christi passione repletur. uoluntas appetit impleri per deuotionem. Job. xxxix. Pulli eius lambunt sanguinem. Sancto habent vim conuersiuam. Nam tunc dum sanguis passionis: sic est in memoria: intelligentia: et uoluntate: adest triplex ignis qui ipsum dealbat et quodam modo in lac conuertit: scilicet ignis meditationis qui cor accendit persequitur. in meditatione mea exardescit ignis. Ignis amoris qui cor combustibile facit Luce. xij. Ignem ueni mittere in terram etc. Et ignis desiderij celestis qui scintillas in cor propiciet. Ezech. i. Scintille quasi aspectus eris candentis. Et sic sanguis dealbatus animam dealbat. Apoca. viij. Lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni. Tertio ipsa uera habent vim effusiuam. Nam aliquando effundunt lac: aliquando sanguinem: et aliquando butyrum. Juxta illud Prover. xxx. Qui nimis premit uera ad eliciendum lac exprimit butyrum. Et qui vehementer emulgit elicit sanguinem. Sancti enim predicatorum qui sunt uera ecclesie aliquando effundunt lac: quando alios inducunt ad puritatem ignoscencie. i. Pet. ij. Sicut modo geniti infantes lac concupiscite. Aliquando effundunt sanguinem quando alios animant ad imitationem passionis dominice. i. Macha. viij. Elephantem ostenderunt sanguinem uide et moui. Aliquando effundunt butyrum quando alios inducunt ad pinguedinem deuotionis interne. Esa. viij. Butyrum et mel comedet. Ille comedit mel qui afficitur circa diuinitatis gloriam. Ille butyrum qui afficitur circa infirmitatem humanitatis. Tertio commendat a suorum penarum uoluntaria propeessione: cum dicitur. Inter uera mea comorabitur. Habebat enim illas penas inter uera. i. inter intellectum et affectum: quia libenter eas sustinebat propter dilecti fidem et eius amorem. Unde dicitur agatha letissime et glorianter ibat ad carcerem: et quasi ad epulas inuitata. Agone suum domino propeessione comendabat. ubi notatur quattuor gradus. Primus est quia sustinuit patienter. Et iste gradus preponitur quia et si letissime ergo et patienter. et iste est necessitas. Secundus est quia sustinuit libenter. unde dicitur. Agatha letissime et iste est perfectionis. Tertius est quia sustinuit

glorianter. unde dicitur. Et glorianter ibat ad carcerem. et iste est magne virtutis. quando quis magis glorianter de despectu propter deum quam de honore propter mundum. Quartus quia sustinuit delectabiliter. quod notatur cum dicitur. Et quasi ad epulas inuitata. et iste non est humane facultatis: sed gratie celestis. De his quattuor gradibus sic dicitur. Non potest anima mea in paradysum intrare: nisi diligenter corpus meum feceris a carnificibus attractari: ecce quomodo portauit patienter. Ego in his penis sic delector sicut qui bonum nuucium audit. ecce quomodo portauit libenter. Aut qui uidet quod diu desiderauit. ecce quomodo portauit glorianter. Aut qui multos thesauros inuenit ecce quomodo portauit delectabiliter.

Sermo. lxxxvi. In cathedra sancti petri ser. i.

Exaltet eum in cathedra

seniorum laudet eum. ps. Dupliciter beatus petrus exaltatus fuit scilicet a deo: cum dicitur. Exaltet eum in ecclesia plebis. Et a populo antiocheno: cum dicitur. Et in cathedra seniorum laudet eum. Quatuor ad primum notandum quod per filium et spiritum sanctum etiam super apostolos seu angelos in quattuor exaltauerunt. Primo in dominica corporis consecratione. Angelorum quidem est sacerdotum consecrati assistere et hostiam consecratam deo offerre. petri autem et sacerdotum est panem in corpore christi puertere: quod nulli angelo est datum. unde non angelis: sed solis sacerdotibus datum est Luce. xxij. Hoc enim facite in mea commemoratione. Sancto in peccatorum remissionem. Angelorum quidem est peccatores suis inspirationibus a peccatis auerte: suis orationibus sibi dei misericordiam implorare. petri enim et sacerdotum est sibi confessis peccata remittere: unde non angelis sed solis sacerdotibus dictum est illud. Job. xx. Quorum remiseritis peccata remittentur eis. Et quis hoc officium solius dei est scilicet peccatum remittere. Ideo dum uocatur. ps. Ego dixi diis estis Tertio in caluum collatione. Angelorum quidem est animas ad celum deducere. petri et sacerdotum est ipsis animabus celi ianuam aperire. Unde non angelis sed petro dictum est Math. xvi. Tibi dabo clauem regni celorum Quarto in iudiciali potestate. angelorum quidem est iudicandos ad iudicium colligere collectos ab inuicem separe. sepatos malos in ignem proijcere. Sed petri et successorum eius est ipsos iudicare. Unde non angelis sed petro et successoribus suis dictum est. Math. xvi. Amen dico uobis quod vos qui reliquistis omnia et secuti estis me etc. Sancto beatus petrus fuit hodie exaltatus et incathedratus a populo antiocheno: cum dicitur. Et in cathedra seniorum laudent eum. Notandum autem quod istud festum de incathedratione sancti petri quatuor de causa

celebratur. Præo propter miraculosas petri liberationem et exaltationem. Nam cum theophilus princeps antiochie ipsum in carcere deduxisset. et tandem per dei prudentiam et pauli apostoli industriam et petri virtuosam potentiam: quod scilicet eius filius suscitavit: fuit de carcere liberatus et in cathedra sublimatus: et patriarcha antiochenus effectus. Ideo etiam ecclesia hoc festum celebrat ut de petri liberatione deo gratias agat. Et quod prelati ecclesie tunc ceperunt loco: potestate: et nomine sublimari. Secundo celebratur propter novi nominis impositionem. Nam apud antiochiam discipuli primo vocati sunt christiani. Magna dei dignatio quod nomen suum nobis participare voluit. Esa. lxxv. Seruos suos vocavit nomine alio. Et ideo tantum beneficium est nobis cum leticia recolendum. Parum autem esset habere nomen nisi et res nominis haberet. Aug. Christianus autem est qui non tantum nomine sed opere est. Christus autem ab unctione dicitur. Ille vero vere est christianus qui habet unctionem gratie quantum ad se. i. Joh. ij. Et vos unctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Qui habet oleum compassionis et misericordie quantum ad proximum. Prover. xxi. Thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti. Qui habet unctionem conscientie quantum ad deum. Mat. xxv. Prudentes virgines acceperunt oleum etc. Tertio celebratur propter corone clericalis institutionem. Institutum enim fuit ut clerici coronam deferret clericalem propter tres causas. Primo propter petri imitationem. Cum enim apud antiochiam fuisset captus: infideles ob christi iniuriam sibi summitatem capitis abarserunt. Ceteri autem clerici videntes pastorem suum sic in capite deformatum: idem sibi fecerunt fieri. Et sic petrus postmodum illud voluit servare in gloriam quod sibi in christi iniuriam fuerat irrogatum. Ex quo patet quod deus de malis sepe bona elicit. Unde de abrasione capitis facta in ignominiam: ortum habuit corona clericalis: servata in gloriam. Secunda causa est propter distinctionem: ut scilicet per hoc signum clerici a laicis discernantur. Olim deus distinguit populum iudeorum a populo gentilium per circumcisionis signaculum. Sed veniens tuus est nostrum signaculum quod illorum. Illud enim fiebat in parte corporis verecunda: nostrum fit in parte corporis reverenda. Illud in membro generatio: quod dediti erant generationi filiorum. nostrum in membro ad celum elevato. quod debemus esse intenti contemplationi celestium. Illud enim cum dolore et effusione sanguinis. nostrum cum exultatione et leticia cordis. Tertia causa est propter mysticam significationem. Fit enim in superiori parte rotalis rasopilo. quod iter deum et ipsos clericos nihil debet esse medium. Fit detruncatio capillorum quod dicitur detruncare superfluitatem temporalium et cogitationum malarum. Fit circularis formatio,

Tum quod ipsi sunt ministri eius: qui caret et fine et principio. Tum quod servire deo est regnare. Tum quod de corona sacerdotalis dignitatis clerici perueniunt ad coronam eterne felicitatis. Quarto celebratur propter prime missæ petri celebrationem. Ipse primam missam in pontificalibus antiochie celebravit. Et credendum est quod isto die vel saltem isto tempore. Et ideo hec dies nobis celebris debet esse Johannes quidem primam missam suam dixit in asia. Jacobus in hierusalem. Marcus in alexandria. ij. Reg. xxij. David sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. Fuit petrus sapiens tanquam Johannes sapientior respectu Jacobi: sapientissimus respectu scilicet marci. Quinto celebratur propter erroris destructionem. Olim enim gentiles in hac die festum faciebant quod continebat errorem: superstitionem: et illusionem. Error quidem erat quod credebant quod anime defunctorum circa monumenta suorum corporum morarentur. Superstitio autem erat: quod cibaria et vina super tumulos charorum suorum ponebant credentes quod anime talibus indigerent. Sed sicut dicit maximus non indigebant corporalibus cibis. sed orationibus devotis elemosynis assiduis et sacrificiis altarium. Illusio autem erat: quod demones in nocte omnia cibaria consumebant. Et sic eis alludebant ac si anime comedissent. Ideoque sancti patres ordinaverunt quod illa dei quod ista fiebant fieret festum de incathedratione beati petri. ut virtute illius solennitatis hec superstitio oblivioni tradereetur. Unde ab aliquibus festum hoc vocatur festum petri epularum. et sic istud festum expurgavit errorem removit superstitionem. et detexit illusionem.

¶ Sermo lxxxvij. Eodem die sermo secundus

Quid sedes in cathedra

sapientissimus inter tres. ipse enim est quasi tenerrimus ligni vermiculus. ij. Reg. xxij. Per david qui interpretatur manu fortis significatur beatus petrus qui propter suam fortitudinem a petra est appellatus. Commendatur autem in premissis verbis a quatuor primo a cathedrali honore: cum dicitur. Sedes in cathedra. Est autem triplex cathedra. scilicet regalis magistralis: et sacerdotalis. De cathedra regali dicitur. i. Reg. xx. Cum sedisset rex super cathedram suam etc. De cathedra magistrali dicitur Mat. xxij. Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei etc. De sacerdotali dicitur in psalmo. In cathedra seniorum laudetur eum. presbyter enim grece: latine senex dicitur. In his tribus cathedris sedet sanctus petrus scilicet in cathedra regali quod ad eum spectat iudicium omnium causarum. In magistrali: quod ad ipsum spectat expositio scripturarum. Et in sacerdotali. quia ad ipsum spectat ligatio et absolutio peccatorum. primo igitur

De sancto mathia

sedet in cathedra regali: qz ad ipsum spectat omne iudicium. s. civile: ecclesiasticum: et medium. Deut. xvij. Si difficile et ambiguum iudicium apud te esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem: p qd intelligit iudicium criminale et civile: inter lepra et non lepra: p qd notat ecclesiasticum criminale. Et cam et cam qd ad vtriusq referunt: ta ecclesiasticum qz civile. venies ad sacerdotes leuitici generis. Scdo sedit i cathedra magistrali: qz ad eius sole spectat scripturam expositio. No em licet laico sed clerico pdicare vel exponere scripturas vn no turbis sed apostolis dictum est. Mat. xvi. Predicate euangelium omni creature. Scripturaz interpretatio. ij. Pet. i. Ois pphetia ppta interpretatioe non sit etc. Scripturaruz modificatio. vn illud qd dicit Mat. xix. Quod deo coniungit ho non separet: sic p fide petri mortificat. coniungit p consensuz metis et copula carnis. Tertio cedit in cathedra sacerdotali: qz ad ipsuz spectat ligatio et absolutio culpaz. Peccator quide supra se habet celu clausuz: et infra infernu apertuz intra se no habet gratia sed culpa et perdidit meritoru participatione ecclesia factor. Pot aut sacerdos peccatori celuz aperire. Mat. xvj. Quodcumq ligaueris super terraz etc. et quodcumq solueris super terra etc. potest infernu claudere: ibidez. Porte inferi no pualebit aduersus ea. potest spm scdm dare. Act. xvj. Tunc imponebat man sup illos: et accipiebant spiritus scdm. potest peccata dimittere. Jo. xx. Quorum remisistis pctam remittuntur eis. Pot sanctoz merita coicare. ij. Cor. ij. Cui autem aliqd donastis et ego etc. Scdo comendat petrus a firmitate constantie: cu dicit David qui interpretatur manu fortis. prelat em no debet esse mollis sed fortis qz sicut dicit prover. xvij. Qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est suaz opera dissipatis. Tria ponit. s. molle dissolutu et dissipatu molle est qd cedit omni duro dissolutu qd nullo est vinculo colligatu dissipatu qd est omnino p fractu. Beat snt petr no fuit mollis sed durus: qz no cessit sed fortiter sustinuit oem persecutione illataz Act. v. Ibat apostoli gaudetes a conspectu concilij. No fuit dissolutus sed cu xpo colligat: qz per charitate firma. Joh. vlti. Dne tu scis qz amo te. No fuit fract: s. solidus pper perseverantia. Eccl. i. Quasi vas auri solidu etc. Tertio comendat a pfectione sapientie: cu dicit Sapiētissimus. Nec miru si sapiētissim fuit. qz tres sapiētissimos doctores habuit. s. patre reuelate. Math. xvj. Caro et sanguis no reuelavit tibi etc. filiu instruente. Joh. xv. Omnia quecumq audivi a patre meo nota feci vobis. Et spiritus sanctu infundete. Joh. xiv. Paraclytus aut spiritus sanctus que mittet pater in noie meo

ille vos docebit omnia. Quarto comendatur a pfectione gr: cu dicit Tenerrimus ligni vermiculus. Ille em est vermis et est tener ad tangendu et est durus ad perforandu. Ex quo immutatus a beato petro q fuit mansuetus qtu ad bonos ideo dicit tenerrimus. Que mansuetudo in tribus apparuit. Primo in hoc cu esset pontifex summus humile officiu no recusavit. Joh. xxi. Dixit symon petrus vado piscari. Scdo q a minoru reprehendi patienter sustinuit. Gal. ij. Cum venisset cephas antiochia in facie ei restit etc. Nos aut cu a superiori reprehendimur impatiēter ferimus. Si a pari iudigamur: si a minoru irridemur. Tertio in hoc q minoribus humiliter obediuit. Act. viij. Cum audissent apostoli qui erant hierosolymis: quia recepit maria verbu dei: miserunt ad eos petru et iohannem. Scdo fuit durus et seuerus qtu ad malos: ideo dicitur vermiculus ligni cui seueritas in tribus apparuit. s. qz seuerē malos reprehendit. Act. viij. Pecunia tua tecu sit in perditione. Seuerē puniuit sicut patet. Act. ij. In punitione ananie et saphire. Seuerē dnm defendit. Joh. xvij. Simo petr habes gladium etc. Tertio fuit humilis qtu ad seipsuz et deu ideo dicit vermicul. Eius aut humilitas in tribus apparuit. Primo in hoc q indignu se xpi presentia reputavit. Luc. v. exi a me qz homo pec. etc. Scdo in hoc q a xpo lauari recusavit Joh. xij. No lauabis mihi pedes in eternuz. Tertio in hoc q crucifigi vt dñs noluit: vnde ait: quia non sum dignus in cruce esse sicut dominus meus crucem meam girare.

¶ Sermo. lxxxvij. De scdo mathia sermo. i.

Gerte videtis quem elegerit dominus quod non sit filius ei in omni populo. i. Reg. x. Quamuis istud dictum sit de saule supbo in regem assumpto conuenientius tamen dici potest de mathia paruulo in apostolu assumpto. In quibus vobis a duobus comendatur. Prio a miraculosa electione. cum dicitur. Certe videtis quem elegerit dominus. Secundo a vite perfectione: cum subditur quod non sit similis ei in populo. Circa primu notandum quod eius electio comendabilis est ex parte electorum electi: et modi eligendi. Eligentes autem fuerunt magne auctoritatis: quia fuerunt apostoli qui sunt principes mundi: ianitores celi: et iudices seculi. Principes populorum congregati sunt ad faciendum scilicet mathie electionem. Ecce qui sunt principes mundi: quam diu fortes terre. Ecce qui erunt iudices seculi. Et vehementer eleuati sunt vt seculi sint ianitores celi. Secundo comendabilis est ex parte electi. In quo quidem fuerunt tria que in quolibet prelato requiruntur. Primum est motus maturitas: quod notatur cum dicitur. Ex his viris vir

em̄ maturitatē importat. Magnū em̄ pericu-
lum est dum prelatus maturus nō est. Eccl.
x. Ne terre cuius rex puer est. Scdm̄ est vite
sanctitas: quod notat̄ cuz̄ dicit̄. Qui nobiscū
sunt cōgregati. In tam beata em̄ congrega-
tione nullus potuisset habitare nisi valde san-
ctus. vñ dicit Chry. q̄ q̄d̄ iudas fuit in col-
legio apostolor̄ diabolus nō fuit ausus ip̄m
inuadere. Sed qñ ab ipsis recessit in ip̄m in-
trauit. Tertiū est sapientie et doctrine veritas:
quod notat̄ cum d̄r. Omni tpe quo intrauit et
exiuit etc. Nullus em̄ alicuius negocij plenā
noticiā scire pōt nisi pri⁹ sciuerit ei⁹ principiū:
finē: et mediū. Mathias nāq; omnium actuum xp̄i
sciuit principiū: ideo d̄r om̄i tēpore quo intra-
uit. s. per natiuitatez sciuit et finē. ideo sequit̄.
Exiuit dñs iesus scilz per passionē. Sciuit et
mediū. vnde sequitur. Incipiēs a baptisate
iohannis etc. De his trib⁹ dicit̄ Deut. j. Da-
te ex vobis viros: ecce morū maturitas. Sa-
pientes et ignaros. ecce sapientie veritas. Et
quor̄ cōuersatio fuit pbata. ecce vite sancti-
tas. Tertio cōmendabilis est ex parte modi
ellegēdi. Apostoli em̄ ip̄az electionē inchoaue-
runt ab exhortatiōe salutifera: qz petrus vti-
lem sermonē premisit: cum em̄ d̄r. Surgēs pe-
trus in medio fratrum dixit etc. Prosecuti sunt
sp̄am cum oratiōe deuota. vnde d̄r. Et oran-
tes dixerūt. Tu dñe etc. Et terminata est cuz̄
reuelatiōe diuina. vnde d̄r. Et cecidit sors su-
per mathiā. Scdm̄ dionysiū illa sors fuit q̄-
dam splendor diuinus per quē ostendebat̄ qz
erat in apostolū assumendus. Scdo cōmendat̄
a vite perfectiōe: cum d̄r. Non sit similis ei in
omni populo. Hec autē perfectio in quattuor
consistit. Primo in hoc qz fuit magne scitatis
quo ad seipm̄. Et de hoc hz̄ testimoniū a pr̄e:
qz mathias paruus interpretat̄. Et ad patrē
spectat paruulos cōfouere. Math. xvij. Nō
est volūtas patris mei vt pereat vnus ex pu-
illis istis. Testimoniū habuit a filio: qz cum
duos statuissent istū xp̄s preelegit. Testimo-
nium habuit a spiritu sc̄to in penthecoste cuz̄
eum gr̄a sua repleuit. Testimoniū etiam ha-
buit a toto ap̄lor̄ collegio qui eū cum ioseph
statuerūt. Credendū est em̄ qz si duos melio-
res habuissent ip̄os statuissent. Scdo ei⁹ per-
fectio consistit in hoc qz fuit multe familiarita-
tis et dilectiōis quo ad xp̄m. Cui⁹ signa tria
fuerūt. Primū est qz xp̄s fecit eū tribulē suū.
Fuit em̄ de tribu iuda sicut et xp̄s. Solēt autē
hoies qui sunt ex eadē cognatiōe se inuicem
diligere. Ephes. v. Nemo carnē suā odio ha-
buit etc. Scdo fecit eū cōpatriotā suū. Fuit
ei bethleemita sicut et xp̄s. Solēt nāq; hoies
eiusdē vñe sp̄alē adiuicē familiaritatē h̄re.
Tertiū est: qz fecit ip̄m cōmilitonē suū: qz fuit

quosdā crucifixus fuit. Et sic cuz̄ xp̄o in eodē
equo et sella sedit. Hester. vi. Homo quem rex
honorare cupit debet imponi supra equū qui
de sella regis est. Tertio consistit eius pfectio
in hoc qz fuit multe p̄tatis quo ad opationez
miraculor̄: quor̄ quedā attestātur suā mise-
ricordiam. Nam cū centū quinquaginta ho-
mines ex quadam potiōe toxicata intoxicati
fuisent: oēs sanauit et ad fidē cōuertit. Que-
dam attestant̄ sue iustitie veritatē. Quia cū
quidam obstinati persisterēt et verbū dei deri-
derent dixit eis. Denūcio vobis qz viui in in-
fernum descēdetis. Statimq; terra se apuit:
et ipsos viuos deglutit. Quedā vero suam
potentiā: quia demones expellebat et in infer-
num mittebat. Unde cum quidā demō in for-
ma pueri contra ipsum excitaret: ip̄m expu-
lit et in infernū misit. Cum etiam esset in car-
cere demones ip̄m dentib⁹ fremebāt: sed ad
ipsum accedere non audebāt. Quedāz vero
attestantur magnā suam fidem: qz quandāz
potiōne intoxicatā totam bibit et nullam le-
sionem sensit. Hec em̄ eius fidem attestātur:
iuxta illud qd̄ legitur Marc. vlti. Signa autē
eos qui crediderint hec sequentur. Et infra.
Et si mortiferū qd̄ biberint eos non nocebit.
Quarto consistit eius perfectio in hoc qz fuit
magne acerbitatē cōstū ad martyriū. Quāuis
em̄ alibi legat̄ qz in pace d̄uerit: alibi tamen
legitur qz fune in collo missa p̄ ciuitatē sit tra-
ctus. alibi crucifixus: alibi qz fuit lapidatus:
et securi excerebrat⁹. Supponēdo igr̄ qz ad do-
minū trāsiret p̄ viā martyrii. possum⁹ ista cō-
cordare et dicere qz primo p̄ ciuitatē fuit tra-
ctus sed nō mortu⁹. deinde fuit crucifix⁹ et ibi
stās in cruce fuit lapidat⁹: et securi percussus.

¶ Sermo. lxxxix. Eodē die sermo secūdus.

Fiant dies eius pauci et
epi⁹ copatū eius accipiat alter. Et
infra. Et persecutus est homines
mendicū et inopē etc. Et zona qua
semper precingit̄ etc. ps. cvij. qz ista verba de
iude depositiōe et mathie electiōe intelligen-
tur: testatur petrus dicens Act. j. Viri fra-
tres oportet implere scripturā quā dixerat
sp̄s sanctus per dauid etc. In quibus verbis
quattuor ponūtur. Primo ponitur iude depo-
sitiō: cum dicit̄. Fiant dies eius pauci. Xp̄us
nāq; iudam fecit discipulū suū postea apo-
stolum suū: postea procuratorē suū. Sed
in hoc triplici statu facti sunt dies eius pau-
ci. paucis em̄ diebus stetit in discipulor̄ con-
sortio. p̄ducis diebus in apostolor̄ collegio: et
paucis dieb⁹ in procuratoris officio. Sed mirū
videat̄ quare xp̄s q̄ est dei sapiētia ip̄m posuit
in cōsortio suar̄ om̄iū quē sciebat futuruz esse

De sancto mathia

supum. In collegio apostolorum quem sciebat futurum esse proditorum suum. Quare eum fecit suum procuratorem: quem sciebat esse futurum magnam et furem. Sed hoc sapientissima ratione est factum. Iohannes enim posuit eum in consortio discipulorum suorum: ut bonos cum malis in hoc mundo mixtos esse ostendat. Nam in hoc mundo aliquando diabolus inuenitur inter filios dei. Job. ij. Quadam die cum venissent filii dei assisteret coram domino. affuit inter eos sathan. Aliquando inter ministros dei. Zacharia. ij. Oñdit mihi iesum sacerdotem magnum: et sathan stabat a dextris eius ut aduersaretur ei. Aliquando inter apostolos dei. Ioh. vi. Nonne duodecim vos elegi: et unus ex vobis diabolus est. Secundo fecit eum apostolum quem sciebat futurum esse proditorum suum: ut vanam fiduciam amputaret. ne in hunc mundum aliquis securum se esse credat. Bern. Nusquam est securitas frater meus: neque in celo neque in paradiso: multo minus in mundo. In celo namque cecidit angelus sub potentia diuinitatis. Adam in paradiso in loco voluptatis: iudas in mundo in schola saluatoris. Tertio fecit eum procuratorem suum quem sciebat furem: ut temporalia vilita et continentia esse doceret. Habuit quidem christus in hoc mundo quatuor. scilicet corpus: ecclesiam: matrem propriam et animam: et quandam modicam sustentiam pro expensis oblatam. Corpus autem habuit valde charum: ideo dimisit ipsum custodibus valde charis. scilicet ioseph et nycodemo. Matrem et ecclesiam habuit chariores: ideo commendauit eas custodibus charioribus. scilicet iohanni et petro. Animam habuit charissimam. ideo eam commendauit patri charissimo: pecuniam habuit contemptibilem et vilissimam ideo ipsam iude commendauit. Secundo ponitur depositio ratio: cum dicitur. Persecutus est hominem inopem et mendicum et compunctum corde mortificare. Et vocatur christus inops: medicus: et compunctus. fuit enim inops id est sine ope adiutorum: quia ipse pater dereliquerat. multis cum tribulationibus exponendo. Math. xxvij. Deus meus ut quod dereliquisti me. Iudei usque ad mortem persequendo. ps. amici mei et proximi mei etc. Apostoli ab eo fugiendo. ps. Elongasti a me amicum et proximum etc. Tale igitur inopem iudas persecutus est usque ad proditoriam captionem. Et hoc fecit intus turbatum auxilio ac interueniente precio et mediante osculo. Mira inania: quia iudas cum turba cepit derelictum cum osculo prodidit amicum. Pro pecunia vendidit saluatorem suum. Secundo fuit medicus. Dicitur enim medicus quasi ad manum dicens: quia pauperes sine voce solent ad diuites manum extendere. Sic et christus in cruce manus extendit ad patrem: ut ipsum reconciliaret. ps. Eleuatio manuum mearum sacrificium verum et perpetuum. Ad diabolum ut ipsum caperet. Abachuc. ij. Cornua in manibus eius. Ad humanum

genus: ut ipsum ad compassionem inclinaret. Sed conqueritur dicens. Esa. lxxv. Expandi manus tota die ad populum incredulum. Iste sic mendicum iudas persecutus est usque ad furtiuam rerum ablationem. Ioha. xij. Fur erat et loculos habens etc. Tertio fuit compunctus id est dolore captus. Et hoc intus in mente. Math. xxvj. Tristis est anima mea usque ad mortem. Et extra in corpore: et hoc supra in capitis coronatione. Et infra: in pedum perforatione. Et in medio: in flagellatione. Et in latere: in operatione eiusdem. Et istum sic compunctum et doloribus plenum iudas persecutus est usque ad mortem. Tertio ponitur eius punitio: cum dicitur. Induit maledictionem sicut vestimentum etc. Ubi maledictio iude assimilatur vestimento zone: aque: et oleo. Vestimentum autem induit corpora: zona restringit vestimenta. aqua subintrat viscera. oleum penetrat ossa. Maledictio igitur dei corpus iude: sic vestimentum induit quoniam laqueo se suspendit. Tanta zona ipsum precinxit: quoniam pene eterne ipsi addixit. Illi qui sunt in purgatorio habent penam sed non cum zona: quia pena non est eis astricta. Illi qui sunt in inferno habent cum zona: quia eternitas penam constringit et perpetuo adherere facit. Maledictio sicut aqua intravit in eius viscera quoniam in terram sunt diffusa. ij. Macha. ix. Apprehendit eum dolor dirus viscerum: et quidem satis iuste quippe qui aliorum torserat viscera. Iuste igitur iude viscera sunt diffusa: quia multorum torserat viscera: scilicet christi: doloribus ea repledo marie viscera: doloris gladio vulnerando. Apostolorum: ea tristitia implendo: et sanctarum matronarum: viscera fetibus contristando. Maledictio dei sicut oleum eius ossa penetravit: quando eius anima que debet esse os et robur corporis ad infernum descendit. Act. i. Preuaricator est iudas ut abiret in locum suum. id est in infernum: qui est locus suus. id est sibi congruus ratione desperationis. Amos. ij. Super tribus sceleribus moab: et super quartum non conuertam eum. Iudas autem quattuor scelera commisit: scilicet auaritie: proditorie: homicidii: et despectus. Super tribus igitur sceleribus primus deus fuisset conuersus iude ad misericordiam. Super quartum autem scilicet desperationis conuertit noluit: quia indignum se fecit. Quarto ponitur mathie electio: cum dicitur. Episcopatum eius accipiat alter. Que quidem electio commendabilis fuit propter tria que electores habuerunt. Primo habuerunt intentiones rectam. Intendebant enim illum eligere qui esset finis dei approbationem qui haberet scientie illustrationem: et qui posset facere in populo magnam edificationem. De his tribus dicit. Iere. iij. Dabo vobis pastores iuxta cor meum qui pascunt vos scientia et doctrina. Secundo habuerunt mentem deuotam: quoniam orationibus institerunt. Imminere enim electio

ne debem⁹ oronib⁹ insistere: ad q^d istruimur
exēplo aplico sicut hic. Exēplo pphético. Un
moyses cū deberet a pncipatu cesare orauit
dicēs. Nume. xxvij. Prouideat dñs de⁹ exer-
citiū ois carnis hōlez: q̄ sic sup multitudinē
hāc zc. Tertio seruauerūt formā canonicā q̄
fuit p cōez cōsensuz z poti⁹ diuinā inspiratio
nē: cū d^r. Cecidit sors sup mathiā Prouerb.
xvi. Sortes mittunt in suū: z a dño tāperant
hui⁹ aut exēplo nō est sortib⁹ vtēdū. Tū quia
fm hier. Priuilegia paucorū: nō faciūt legem
cōez. Tū qz fz Bedā. Donec veniret x̄tas
figurā licuit obseruare. Posset tñ q̄s vti sorti-
bus qñ tria pcurrūt. Prio qñ hoc fieret in ne-
cessitate. vñ cū quedā ciuitas fuisset obsessa. z
esset cōditio q̄ deberēt recedere: z q̄ remane-
re. Cōsult⁹ Aug. rñdit. Sorte hoc est dirimē-
dū. Unde alibi dicit q̄ sors nō est aliqd mali:
sed res in humana dubietate diuinam indi-
cans voluntatē. Scdo qñ fieret pmissa ad deū
orone. Tertio qñ fieret cū sapiētī p̄silio z deli-
beratione. Ista tāgit Beda dicēs. Si q̄s ne-
cessitate cōpulsus exēplo aploz sortib⁹ putat
deum esse cōsulendū. videat aplos hoc egisse
collecto fratru cetu et ad deū fulis precibus.

¶ Sermo xc. De eodem die sermo. iij.

Dortet impleri scriptu-
raz quā pdixit spūscctūs p os da-
uid de iuda zc. In hac electione
aplica fit mētio de duob⁹. Primo
de indigni plati. s. iude depositōe
cū d^r. Oportet impleri scrip. zc. Scdo de digni
subrogatione. cū d^r. Oportet ex his viris zc.
Circa primum notandū q̄ platus quattuor
de causis deponi debet: propter quas iudas
deponi debuit. Primo propter homicidiū im-
manitatē: z maxime qñ homicidium notoriū
est. Judas autez homicidiū cōmisit qñ dei fi-
liū interfici procurauit. Et illud homicidium
fuit notorium. Unde dicitur. Et notū factuz
est omnibus habitātibus in hierusalem. Est
autem triplex notoriuz: scz presumpti. facti: z
iuris. Homicidium ergo eius fuit notorium.
Primo p presumptionē violentā: qñ cū inimicis
captialibus xpi secretum consilium inijt.
Math. xxvi. Tunc abiit vnus de duodeciz q̄
dicebat iudas scarioth ad principes sacerdo-
tū zc. Scdo p facti euidentiā: qñ scz venit cū
turba cū gladijs et fustibus cōprehēdere ie-
sum. Tunc enim nulla potuit tergiversatiōe
celare: quin xpi mortē tractauerat. Tertio p
confessionē ppriā: q̄ est notoriū iuris quan-
do homicidium suum manifestauit dicens.
Math. xvij. Peccaui tradens sanguinem iu-
stum. Et ista cōfessio facta est in iudicio. i. co-
ram principibus sacerdotum q̄ erāt iudices

q̄uis mali essent. Secundo deponi debuit p-
pter hereticam prauitatem. Ipse enim christi
fidem recepit: sed ab ipsa postmodū preuari-
catus est. vnde dicit. de qua preuaricat⁹ est
iudas vt abiret in locum suum: id est in infer-
num qui est locus suus. i. sibi congruus. In-
fernus enim est locus fetoris. Esay. xxxiij.
De cadaueribus eorum ascēdet fetor: z ideo
sibi competit ratione inuidie. Prouerbi. xiiij.
Putredo ossiuz inuidia. vnde sup illud. Joh.
xij. Quare hoc vnguentuz non venit zc. dicit
glosa. Bono odore moritur serpens. Est locus
ardoris: et ideo cōpetit sibi ratione ardentis
auaritie. Johan. xij. Fur erat et loculos ha-
bens. Est locus horrois. Job. x. Ubi nullus
ordo sed sempiternus horror inhabitat. ideo
sibi cōpetit ratione proditiōis facte ex qua
tantus horror totuz mundū cōcussit q̄ obscu-
ratus fuit sol: terra tremuit. lapides scissi sūt
et monumenta scissa sunt et aperta. Tertio
deponi debuit ppter simoniacā prauitatem.
Vendidit enim xpm pro re tēporali. i. p trigin-
ta denarijs. Notandū autem q̄ sunt quedā
annexa spiritualibus: sicut iuspatronatus: z
sunt quedā mente spiritualia: vt sunt ecclesie
sacramēta. quedā diuina sicut spiritus sancti
dona: sicut remissio peccatorū. miraculorum
operatio z hmōi. Vēdere autē spūali⁹ annexū
magna est simonia. Vēdere autē spūale pu-
rum est simonia maior. Vēdere q̄d diuinū
est simonia maxima. In xpo aut fuit quod-
dam spūali annexū. s. eius caro que mediāte
anla fuit diuinitati annexa z coniuncta. fuit
quoddā spūale puerū in eo scz eius aīa fuit
in eo quoddā diuinū scz eius diuinitas btā.
Judas ergo vēdēdo christū pessimā simoniā
cōmisit: quia vēdidit quoddā spūali annexū:
quoddā spūale purū z quoddā ex toto diui-
nuz. Quarto deponi debuit ppter dilapida-
tionem. Quattuor autē modis platus dilapi-
dator potest dici. Aut quando bona ecclesie
indebite consumit: aut qñ ea per negligentā
perire sinit. aut qñ spūalia negligit. Aut qñ
malo exēplo gregez corrūpit. Istitis quattuor
modis iudas lapidator fuit. Primo quia bo-
na christi indebite consumebat. Joh. xij. Fur
erat et loculos hñs z ea que mittebant por-
tabat. Scdo in procurādo negligēs erat vñ
cū xps dixit ei. Joh. xiiij. Quod facis fac citi⁹
quidam crediderūt q̄ dixisset ei. eme nobis
que opus sunt ad diem festuz: aut q̄ egenis
aliquid daret. Ex quo habet q̄ iudas nihil
parauerat nec pro die festo: nec pro paupe-
ribus. Tertio spūalia negligebat: qz de pau-
peribus nō curabat. Joh. ij. Hoc autē dixit.
non qz de egenis pertinebat ad eū zc. Quar-
to apostolos cōptum in se erat malo exemplo

De sancto mathia

corrūpebat: vnde postq̄ ab apostolis exiuit dixit christus. Johan. xiiij. Nunc clarificatus est filius hominis. Erat em̄ iudas cum apostolis sicut diabolus cum angelis. lupus cu3 agnis. ⁊ accipiter cu3 colūbis. ⁊ ideo collegiū apostolorū non fuit clarum: sed ipso recedente clarificatus est christus in eo. Secūdo fit mentio de prelati digni idest mathie sub rogatione: cum dicit. Oportet ergo ex his viris q̄ nobiscū sunt cōgregati ⁊c. Circa cui⁹ electionē quattuor tāgunt. Primū est cōmēdatio eligendi. Cōmēdat̄ aut̄ a trib⁹ scz a magnanimitate ⁊ stātie i hoc q̄ vocat̄ vir. i. virilis. Nō em̄ fugit vt mercēnarius sed cōstāter stetit vt pastor bon⁹. Grego. Mercēnari⁹ fugit nō mutando locū: sed subtrahēdo sola ciū. fugit qz iniusticiā vidit et tacuit. fugit qz sub silētio abscondit. Scdo cōmēdat̄ a pfectiōe scie fuit em̄ in scola xp̄i q̄stū ad inchoationē. vñ dicit. Omni tpe quo intrauit ⁊c. q̄stū ad cōsummationē: cū dicit. ⁊ exiuit dñs iesus inter nos ⁊c. quantū ad prosecutionē. vñ dicit. Incipiēs a baptisate iohannis q̄stū ad terminationē vñ sequit̄. Usqz ad diē quo assumpt⁹ est a nobis. Tertio cōmēdat̄ a scititate vite q̄ appet ex noīs interpretatiōe: qz interpretat̄ parū. Ex aplōz electione: qz de tāto numero ipm̄ eum ioseph statuerunt. Ex diuina approbatione: qz deus ipm̄ alteri pcelegit. Scdo tangitur electiōis cōmēdatio: cū dicit. et statuerūt duos. Que quidem cōmēdabilis est ex rōne: numeri: zeli: ⁊ meriti. Ipsa em̄ fuit magna q̄stū ad numerū: qz de centū ⁊ viginti electoribus nullus discordiauit. fuit sana q̄stū ad zelū: qz statuerunt mathiā extraneū. nulli aplōz propinquū: vt ostēdat̄ q̄ illa electio nō amore carnali fiebat: sed ex zelo dei. fuit digna quantū ad meritū: qz ipi electores ⁊ ipse elect⁹ magni meriti extiterunt. Tertio tāgit̄ electi cōfirmatio: cū dicit. Et cecidit fors sup mathiā. Quidā nāqz de aplis prius fuerunt electi. et postmodū in penthecolste cōfirmati. ps. Ego confirmaui colūnas eius. p qd̄ dat̄. intelligi q̄ electus nō est statim cōfirmāndus: sed prius in fama ⁊ psona examināndus. Quidā fuerūt electi sed nūqz cōfirmati sicut iudas p qd̄ datur intelligi q̄ aliq̄s q̄stū sit elect⁹ non est cōfirmāndus. qñ. s. nō est dignus vel nō est rite elect⁹. Aliq̄ fuerūt simul electi ⁊ cōfirmati sicut mathias q̄ ab aplis erat elect⁹ et mox a spūctō cōfirmat⁹. ⁊ sicut paulus q̄ dicit Gal. i. paulus elect⁹ nō ab hoibus. s. elect⁹: non p hoies. s. cōfirmat⁹: sed p iesum xp̄m p qd̄ dat̄ intelligi q̄ aliq̄s mox vt est electus: est confirmāndus. qñ. s. constat de electionis forma et psona sufficētis. Quarto tangit̄ ipsius confirmati iurisditio: cū dicit. Et annumerat⁹ est cu3

xj. aplis. Trib⁹ nāqz modis iurisdictionē ordinariā est assecut⁹. Primo per ipam suā electionē cōfirmatā. Scdo per legē aiatā. Primiceps em̄ est lex aiata. Ex quo ad iurisdictionē ordinariā pferendā eq̄ pollet lex aiata ⁊ inanimata. Ista lex aiata est spūctus: quē ipse cum ceteris aplis accepit. Et iō iurisdictionē ordinariā ab eo sortit⁹ ē. Tertio p p̄suetudinē scriptā: ⁊ approbatā. Obiectū est em̄ p diuinā cōsuetudinē q̄ quicūqz mittit̄ a deo iurisdictionem ordinariā sortiat̄. Sicut p̄ i Jere. p̄pheta. qui cū a deo mitteret̄ dictū est ei. Ecce cōstitui te hodie super gentes et regna.

¶ Sermo. xcj. De beatissimo Gregorio sermo primus.

Go nouissimus vigilaui: ⁊ quasi qui collegit racemos post vindemiatores vindemiaui in bñdictione dei ⁊ ipse speraui et quasi vindemiantis impleui torcular. Eccle. xxxij. Magna hūilitas beati gregoriū qui cū fuerit doctor excellentissim⁹ nō vocat se nouissimū. Et cum sacra pagina magnas vuas. i. libros collegerit se tñ collegisse racemos asserit. In vbis igit̄ a quattuor cōmēdat̄. primo a p̄funda hūilitate cordis in eo q̄ vocat se nouissimū ⁊ colligentē racemos qui tñ vt dictū est fuit exim⁹ doctor ⁊ collegit sensus p̄fundos. Hui⁹ aut̄ doctoris hūilitas in sua doctrina maxime apparet q̄stū ad quattuor. primo qz scripta sua in cōparatiōe aliorum vilita reputabat. vñ dicit in eplā ad innocentium africe p̄fectū. Si delitioso cupis pabulo saginari bñ Augustini opuscula legite et ad cōparationē illius similaginis nostruz furem nō queratis. Scdo: qz scripta sua q̄d̄iu viueret publicari nolebat. vñ ait ibidē. Neqz em̄ volo dū in hac carne sum. si qua me dixisse p̄tingit ea facere hoibus innotescere. Tertio: qz aliquē puluerē hūane laudis furtim se cognoscebat. Vñ ait in fine moral. Dū radicē pure intentiōis cōspicio. deo quidē ex ea me summopere voluisse placere cognosco. Sed eidē intentiōi furtim: sed nescio quō humane laudis appetit⁹ interserit: qd̄ cum iam postmodū tardiusqz discerno inuenio me aliter agere qd̄ scio me aliter inchoasse. Quarto quia se aut mala incaute aut bona non bñ dixisse metuebat. vñ ait. ⁊ quidē mala me alio quando dixisse: et si nō inuenio: tñ qz omnino non dixerim nō defendo. Bona vō si qua diuinitus accipiens dixi. meo vtiqz iudicio minus me bene dixisse cōfiteor. Scdo cōmēdat̄ a vigilātia sollicitudinis: cum dicit. vigilans. vnde ⁊ Greg. interpretat̄ vigilans. Vigilans aut̄ tripliciter. primo q̄stū ad se p̄ vne per

fectionē. Cuius quidē perfectiōis tria erant signa. scilicet quia terrena despiciebat: celestia appetebat: et mortē desiderabat. Ista tria ponit in prologo sup dyalogū dicēs. Infelix animus me⁹ meminit qualis fuit. quō ei labētia cuncta subterreāt in monasterio: quia nulla nisi celestia cogitare psueuerat quia mortē quā pene cūctis pena est. scilicet ut ingressum vite et laboris sui premiū amabat. Scōdo vigilauit quātū ad deū per contēplationē. Contēplabat quidem dei maiestātē in oratiōe. Eccl. xxxix. Cor suū tradidit ad vigilandū diluculo ad deū qui fecit eum etc. Contēplabat dei veritatē in locutiōe iij. Thim. iij. Tu homo vigila et in oibus labora. op⁹ fac euāgeliste etc. Ipseque contēplabat bonitatem dei in meditatiōe. Prouer. viij. Stūis qui audit me et vigilat ad fores meas quotidie: quia inueniet me. qui autē inuenit me inueniet vitā etc. In his cū trib⁹ maxime emicuit beatus Greg. scilicet in orādo: in legēdo: et in meditatio. Tertio vigilauit quātū ad primū: per sollicitā prouisionē. Necessario em̄ vigilare voluit: sciens se datū in speculatore in medio hostiū. Ezech. iij. Speculatore dedi te domui israel. In pastore in medio luporū: id voluit vigilare cū Jacob quā dicebat Gene. xxxi. Die noctūque estū vtebar et gelū. Fugiebatque somnus ab oculis meis. In gubernatore in medio fluctū. Unde periculosum esset si gubernator dormiret. Prouer. xxiij. Eris sicut dormiēs in medio maris: et quasi sopitus gubernator omisso clauo. Tertio cōmendat a spe et fiducia diuine miseratiōis: cū dicitur. In bñdictiōe dei et ipse speraui. Valde enim de dei miseratiōe sperare potuit quā tāti meriti extitit quā potuit in deū quā. scilicet per orōnes ipm ad miam inclinauit quā tratano a pena eterna pepercit. Gen. xxxij. Si cōtra deū fortis fuisti etc. Potuit in angelū: quia ipm placauit. Cū em̄ Grego. p peste oraret vidit angelū gladium eruentatū tergentem et reponentē. Potuit in diabolū: quia ipsum fugauit. Nā fascem de manu petri accipiēs os eius et faciē excussit. Et ad modū ethiops denigrauit. Potuit in celū quia in eius obsequiū colūnaz ignis destinauit. Potuit in infernū quā ut dictū est animā traia ni abinde suis precib⁹ eduxit. Potuit in purgatoriū quā quendā monachū in excōicatione defunctū lecta sup eius foueā absolutiōis cedula de purgatorio extraxit: put ipse postmodum apparēs asseruit. Quarto cōmendat a copia doctrinarū et instructiōis: cum dicit. Et quasi quā vindemiā repleui torcular. Per torcular significatur sacra scriptura: quia sicut in torculari sunt diuersae vuae: sic in sacra scriptura diuersae sunt sentētie. Vel significat ecclia: quia sicut in torculari vuae debēt exprimi: sic sa-

era scriptura in fide ecclie debet exponi. Vel significatur quilibet fidelis aīa: quia deus sibi sicut in torculari exprimit vinū gratie et sapiētie. Beatus em̄ Greg. torcular sacre scripturæ impleuit diuersis expositionib⁹. Sicut em̄ in torculari sūt vuae magne: mediocres: et parue. et racemi sic in sacra scriptura fiunt expositiones magne anagogice siue celestes. Fiunt mediocres. i. allegorice siue spirituales. fiunt parue. i. tropologice siue morales. Fiunt racemi. i. hystorice siue litterales. Ipse em̄ oib⁹ istis vuis et modis sacram scripturā exposuit. Scōdo impleuit torcular ecclie officiorū. Stare fecit circa altare cātōres. Ipse em̄ ordinauit missale et graduale: ideo dicit. Stare fecit circa altare cantores. Ordinauit hymnos: id sequitur. In sono eorū dulces fecit modos. Ordinauit missas: ideo sequit. Dedit in celebrationib⁹ decus. Ordinauit officiū in septem horis decantandū perpetuo: ideo subdit. Ordinauit templū in consummatiōe vite. Ordinauit antiphonariū in matutinis spālter decantandū: ideo subdit. Et ampliauit mane sanctitatē dei. Tertio impleuit torcular aīe varijs instructionib⁹. Nā docet platos in pastoralī. Docet etiā subditos. Sed subditos quidam sunt incipiētes: hos docet per exempla in dialogo. Quidā proficientes: hos docet in omelijs. Quidā perfecti hos docet p occulta mysteria in expositiōe super Ezech. Hos autē omnes docet in moralibus. Ibi enī instruuntur prelati qualiter subditos regant. incipiētes qualiter viuāt proficientes qualiter de virtute in virtutē proficiāt. Et pfecti qualiter cōsummatiōē apprehendant.

¶ Sermo. xcij. De eodem. sermo. iij.

Qui mane vigilat ad il-

lam. scilicet sapiētiā nō laborabit. Sap. vi. Beatus Greg. qui vigilans interpretat. Ad sapiētiā de mane vigilauit: quia in sua adolescentia querere cepit eā. Et tū desiderium in eo adiscendi erat quia labores non sentiebat. Gen. xxix. Videbant ei dies pauci pro amoris magnitudine. Ideo sapiētiā adinuenit: quia in libris sapiētie vigilādo studuit qui sunt quinque libri: scilicet liber scientie: liber vite: liber scientie: liber grē: et nature tres em̄ primi significantur. Gen. per tria ligna quā erāt in paradiso. Liber em̄ cōscientie significat per lignū quod erat pulchrū visu et ad vescendū suauē: quia cōscientiā bonā de⁹ intuetur libēter et in ea delectat. Liber scie significat per lignū scie boni et mali: quia p sciaz bonū et malū cognoscuntur. Liber em̄ vite significat per lignū vite: quā erat in medio paradisi. Quart⁹ est liber grē

De sancto gregorio papa

cui scribit hominē intus per virtutū varietatem: et foris per morū honestatē. A poca. v. Uidi in dextera sedētis librū scriptū intus et foris. Quintus est liber nature. i. creaturarū in quo legere possunt tā sciētēs q̄ nesciētēs et cognoscere dei potentia ex magnitudine: sapiētiam ex ordine: bonitatē ex fine: q̄ sunt valde bona. Esa. ix. Dabitur liber nesciēti lras. In his. v. libris vigilādo studuit: et ab his omēs libros suos extraxit et exēplauit. Quia in his sic vigilauit. ideo quicq̄ generib⁹ hominū ad quos spectat vigilare cōparari pōt. vt habet Eccl. xxxvii. scz aratori: pictori: doctori: fabro: et figulo. Primo igitur vigilādo studuit in libro cōsciētie per vitioꝝ extirpationē et virtutem plātationē. Nā de corde suo eradicauit superbiam: et plātauit hūilitatē. Uñ in lris suis primus seru⁹ seruoꝝ dei appellat. Eradicauit auaritiā et plātauit liberalitatē: q̄ ad pauperes liberalissim⁹ erat. Eradicauit immundiciā et plātauit puritatē: q̄ nōgo fuisse credit. Ab isto libro cōsciēte extraxit et explanauit librum moralū: q̄ ibi docet extirpationē vitiorum et plantationē virtutū. Jere. i. Cōstitui te super gentes. i. super malos gētiliter viuētēs. Et super regna. i. super bonos in quib⁹ regnat per gratia: vt scz a malis euellas et destruas vitia et in bonis edifices et plātes virtutes. Et q̄ in libro cōsciētie. Sic vigilādo studuit et libros moralū inde extraxit: ideo cōparat aratori vigilantī. Cor inq̄t dabit aduersandū suos sulcos et vigilias eius in sagina vacar. In libro quidē moralū multos fecit sulcos: scz in scriptura eradicādo dubietates: et plantādo veritates. In ecclesia eradicādo prauitatē hereticam: et plantādo catholicā fidē. In aīa eradicādo vitia: et plantādo virtutes. Et vigilias et studiū suum in signa vacarū. i. pinguedine aīaz. Scdo studuit in libro sciētie per pastoralis officij plenā cognitionē. Officiū em̄ pastorale est liber scientie: q̄ sicut dicit Grego. Nazārenus. Reuera mihi esse videt ar artium: et disciplina disciplinarū. Hominem regere vel imbuere qui est inter oēs animātes maxime morib⁹ variis et voluntate diuersus. Ab isto libro sciētie Gregori⁹ extraxit et exēplauit librū pastorale in quo plene docet oēs pastores. Uñ ait ibidē. Pensandū est ad culmē regimīs quosq̄ qualr perueniat atq̄ ad hoc rite pueniēs qualr viuat: et bene viuēdo qualr doceat et bñ docēs infirmitatē suā quāta consideratiōe cognoscat. De primo sic ait. Cū regiminis culmē imperat si donis puenius est: q̄ alijs psu d̄z ex corde fugere. De secundo sic dicit. Cōsiderādū est: q̄ ad cām populi presul suscepit quasi ad egrum medicus accedit. Quia ergo p̄sumptiōe percussus mede-

ri properat qui in facie vultū portat. De tertio sic dicit. Ab imperuis pastorale magistrarium qua temeritate suscipit: q̄n ars artium est regimē aīaz. De quarto sic dicit. Dū rector foris immēso fauore circūdat: intus veritate vacuat. Et quia in hoc libro sciētie sic vigilādo studuit et librū pastorale inde extraxit: deo assimilat fabro vigilantī. Vox inquit male innouat aurē eius: et vigilia sua ornat imperfectionē. Malle⁹ ferruz domat et incudem firmat et suauē sonū generat. Sic platt debēt domare duros et inquietos. Consolari pusillūnimes et infirmos: et paciēter se habere ad omnes. Istā regulam apostolus tangit. i. Thessal. v. Rogamus vos fratres corripere inquietos. Tertius est liber vite: scz xp̄us in quo beatus Grego. vigilādo studuit: et inde spūales delicias et delectatiōes exhausit. Ab isto libro extraxit et exēplauit expositiōes q̄s fecit super ezechielē. Neq̄ em̄ tam profunda et occulta mysteria cognoscere potuiss̄ nisi ea a libro vite habuisset: et spūssanct⁹ ei reuclasset. Unde Petrus diaconus vidit spūm sanctū in colūbe forma super caput eius manentem: et verba q̄ dicebat inferētē. i. Cor. ij. Spiritus oīa scrutat: etiā profunda dei. Et q̄ in hoc libro sic vigilādo studuit et occulta mysteria inde extraxit: ideo assimilat doctori vigilantī. Unde d̄z Eccl. xxxix. Sapiētia oīz antiquorum exquiret sapiens: et occulta prouerbiorū exquiret: et in absconditis parabolaz cōuersabitur. Et sequitur. Cor suū tradet ad vigilandum diluculo ad eū qui fecit illū et in conspectu altissimi deprecabit. Ubi ostēditur q̄ ad ista occulta ascēdit per continuā et assiduam meditationē. Unde dicit. Cor suuz tradet ad vigilandū: per cordis emūdationē. Unde dicitur. Diluculo. Ille em̄ diluculo facit: qui a corde suo omne tenebrosū expellit. Et per deuotam orationē. vnde dicitur. Et in cōspectu altissimi deprecabit. Quartus est liber gratie. Et in isto studuit per oīm gratiaz et virtutū possessionē. Fuit em̄ et intus virtutib⁹ ornat⁹ et foris honestis morib⁹ decoratus. Ab isto extraxit et exēplauit ordinationē officij ecclesiastici. Et q̄ntum ad hoc assimilat pictori vigilantī. Uñ dicit. Cor suū tradidit in similitudinem pictoris et vigilia sua perficiet opus. Ecclesia quodāmodo picta est i officio ecclesiastico multiplici colore. Primū colorem apposuit xp̄us quādo dixit. Hoc est corpus meū. Scdm̄ apposuerūt apostoli q̄n orationē dñscaz in missa dicendā ordinauerūt: et minore symbolum apposuerūt. Tertū apposuit Ignatius qui psalmos per antiphonas dicendas statuit. Quartū apposuit Hilari⁹: q̄ Bna in excelsis deo composuit. Quintum apposuit Nicena

synodus q̄ symbolū maiorē edidit. Sextū ma-
iorē apposuit Athanasius: q̄ fides in psalmo.
Quicūq; vult etc. sufficientissime explanauit.
Septimū apposuit Hier. q̄ psalteriū p̄ ferias
diuinit: et gl̄ia p̄ri. in fine psalmoz ordinauit
Octauū. Ambrosi⁹ q̄ cāt. hymnos. et orōnes
fecit. Gregori⁹ hō op⁹ fecit et p̄fecit: qz gradua-
le cōposuit: missam ordinauit: et totū officiū tā
diurnū q̄ nocturnū fecit. Quint⁹ est liber na-
ture. Et in isto studuit p̄ creaturaz cōsidera-
tionē: qz in ipsis vidit dei potentia: sapia: et
bonitatē. et ab isto traxit libros q̄ b⁹ rudiores
instruit. s. omelias et dialogū. Tales aliqñ
instruuntur v̄bis: et q̄tū ad hoc fecit omelias.
Et aliqñ exēplis: et q̄tū ad hoc fecit dialogū.
Creature ei nos aliqñ instruūt v̄bis. ps. Ce-
li enarrāt gloriā dei. Aliqñ exēplis. ps. Pre-
ceptū posuit et nō p̄teribit. Et q̄tū ad hoc assi-
milat figulo vigilāti. vñ dicit. Cor suū dedit vt
cōsumet linitionē: et vigilia sua mūdabit forma-
cē. Ip̄e em̄ p̄ v̄ba et exēpla illos q̄ erāt in vase
stumelie formauit in vasa glorie. Iuxta illd
Ecc̄l. i. Quasi vas auri solidū ornatū oī la-
pide precioso. Fecit em̄ vt essent vas. p̄ gr̄e re-
dūdationē. vt essent aurei. p̄ charitatē succen-
sam. vt essent solidi: per patientiā. vt essent gē-
mani. per virtutum refulgentiam.

¶ Sermo. xciiij. De eodem sermo. iij.

Aptalix seru⁹ emissus

dans eloquia pulchritudin's.
Gen. xlix. tria nāq; sunt necessa-
ria cuiuslibz p̄fecto plato. p̄rio vt
de⁹ habitet i ip̄o p̄ gr̄am. Sc̄bo
vt sit sollicitus: per operationez bonam. Ter-
tio vt sit fructuosus per doctrinam. Ista tria
habuit beatus Gregorius que notant in ver-
bis p̄missis. p̄mo nāq; deus in ip̄o habi-
tauit per gratiam: quod notatur cū dicitur.
Aptalix quod interpretatur habitatio. Nā
et pater in ip̄o habitauit per gratiam: dando
sibi in miraculis magnam potentiam. Mira-
cula enim operari spectat ad potentia. Luc.
ix. Dedit potestatem super omnia demonia
vt languores curarent. Filius in eo habita-
uit: dando sibi presentia suam: scilz quando.
Gregorius ipsuz in forma peregrini recepit.
Et dando sibi snā carnē verā: qñ hostiā visi-
biliter in verā carnē cōuertit. Spūs sanctus
in eo habitauit: quod ostendit p̄ speciē colum-
be: q̄ sup̄ caput eius visa fuit. Et per colūnā
igneā q̄ sup̄ ip̄m de celo descēdit. p̄ qd̄ dat
intelligi q̄ habebat simplicitatē colūbinā et
charitatē ignitā: ideo poterat dicere. Pater
et filius et spūs sanctus. Joh. xiiij. Ad eū veniem⁹
et mansione apud eū faciem⁹. Sc̄bo fuit velox
per opationē sollicitā: cuz dicit. Ceru⁹ emissus.

Ceruus aut̄ habet velocitatē: renouationē: et
discretionē. Sic sanctus Greg. fuit velox ad
sequendū illuz: de quo dicit in ps. Exultauit vt
gygas ad currendā viam etc. Iō fuit velox: qz
deposuit velocissime omne pōdus scz pōdus
diuitiaz quas oēs reliquit. Et de ipsis septē
monasteria edificauit. Pondus delitiaz de-
posuit: qz corpus cōtinue macerauit ita q̄ in-
firmato stomacho vix subsistere valeret. Dū
etiaz esset in monasterio a matre sua crudis
leguminib⁹ pascebatur. pōdus bonoz: quia
cum esset electus in summū pontificē fugit et
se abscondit: sed indicio colūne celestis manife-
stus erat. Non em̄ poterat latere: propter
vitam eminentē. Math. vi. Non pōt ciuitas
abscondi super montē posita p̄pter cōuersa-
tionem fulgentē. Ibidē. Nāq; accendunt lu-
cernaz etc. p̄pter famā redolentē. Ecc̄l. xiiij.
Sicut cynamomū et balsamū aromatizans
odorem dedit. Res igitur alta lucida et vapo-
rosa abscondi nō potest. Sc̄bo ceruus habet
renouationē. quando em̄ senescit cum serpen-
te pugnat: et hausto veneno ardētissime sitit: et
in fontē se proijciens in oculis pilis et cornib⁹
ac pelle renouatur. Sic sanctus Gregorius
et ceteri sancti cum demone pugnātes et eius
tentationes vincentes ad fontē gratie refri-
gerantis currunt: et sic renouantur in intelle-
ctu: quia limpidius deū cōspiciūt. ad Ep̄he.
iij. Renouamini spiritu mētis vestre. Reno-
uantur in affectu: quia feruentius deuz dilis-
gunt. ps. Emitte spiritū tuum etc. Renouant̄
in opatione: qz opera virtuosa faciunt. Ep̄he.
iij. Induite nouum hōiem qui s̄m deū crea-
tus est in iustitia et sanctitate veritatis. Tūc
em̄ opera nostra virtuosa sunt qñ sunt cū iu-
stitia q̄tum ad proximum: et sancta q̄tum ad
nos. Renouātur q̄tum ad cōuersationē ex-
trinsecam: quia honestiorē cōuersationē in-
duunt. Col. iij. Induentes nouum hominem
qui renouatur in agnitionez dei. Tertio cer-
uus habet discretionem. Et eius discretio in
tribus attenditur. s. in vulneris sanatione. in
parturitione. et in cordis confortatione. Cer-
uus em̄ sagitta percussus pulegiū comedit:
et sic sagittā proijcit. Cerua tragantisū come-
dit: et sic leuius parit. Ceruus etiam comedit
quasdam herbas medicinales habētes respe-
ctum ad cor: et sic cor quod erat tremulū cōfor-
tationē accipit. Habem⁹ em̄ tria ḡna herbarū
quas ipse ceruus comedit. Quarū vna valet
ad sanandū. alia ad pariendū: et tertia ad cō-
fortandum. Ista tria genera beatus Grego.
habuit et alios etiam habere docuit. Herba
nāq; valens ad sananduz est sermo dei. Sa-
pien. xvi. Neq; herba neq; malagma sanauit
eos: sed sermo tuus domie qm̄ sanat et mede

De sancto benedicto abbate

tur oia. Et sicut presentia huius herbe est cā sanatio: ita absentia est causa mortis. Grego. Quisq; alimēta nō retinet huius pfecto vita desperat. Eterne ergo mortis periculū formidat scz in cibū scē exhortationis accipit. s. Si vba vite. i. alimenta iusticie in memoria tenetis. Scda herba est memoria mortis. Esaie. xl. Ois caro fenū: et ois gloria ei⁹ quasi flos agri etc. Et ista valet ad pariendū. i. ad pposita cōplenda p bona opa. Grego. Valde em se sollicitat in bono ope q̄ semp cogitat de extremo fine. Tertia herba est meditatio dominice passionis: que fuit herba multū amara. Can. i. Fasciculus myrrhe dilectus me⁹ mihi. Et ista valet ad confortādum et roborādum. Grego. Si passio chrisi ad memoriam reducit. nihil est qd non equo animo tolleretur. Tertio btūs Grego. fuit fructuosus pro xmo p doctrina. Un̄ dicit. Dās eloquia pulcherrima et pulchritudinis. Ista aut eloq̄a pulchritudinis tribus modis dedit. primo nāq; fuit predicator gratosus: et ideo dedit eloq̄a pulchre faciēdie. Dicit autem Augu. in li. de doctrina xpiana q̄ eloquens in verbis suis agere d̄z: vt veritas pateat. v̄itas placeat veritas moueat. et vt pateat d̄z loq̄ clarez apte vt placeat debet loq̄ cōposite et ornate. vt moueat d̄z loq̄ feruēter et deuote. Talis ei fuit eloquentia beati Gregorij: scz clara: deuota et ordinata. Clara nihil habens obscuritatis. Prouerb. xliij. Doctrina prudentiū facilis. Ordinata: nihil habens rusticitatis. Prouerb. xxv. Lingua sapientū ornat sciam. Deuota nihil habens insipiditatis. Prouerb. vi. fau⁹ mellis verba composita. Secundo fuit sacre scripture compositor luculentissim⁹. Et quātū ad hoc dedit eloquia pulchre sentētie. Eius em sentētia et doctrina habuit pulchrā venustatē. solidā veritatē et dulcē suauitatem. Pulchra aut venustas in eloquio causata erat in trib⁹. s. a celesti sapia qua scūs Grego. erat repletus. Que quidē sapia celestis pulchra administrat eloquia. Un̄ repellit Elm. Job xxxviij. Quis est iste inuoluens sentētiā sermonib⁹ imperitis. ac si dicat. Sentētiā celestes pferre vult p imperitos sermones. Causata fuit a nobilitate senatoria. Un̄ dicit Hierony. de Esa. Esaias in sermone discret⁹ est quippe vt scz vir nobilis et vrbane eloquentie nec habens aliquid rusticitatis admixtum. Causata erat a rhetorica. philo⁹sophia: quia etiā in sua adolescentia magn⁹ philosophus et rhetor luculentissim⁹ habebat. De his trib⁹ d̄z. Prouerb. xx. Aurū et multitudo gemarū: et vas preciosum labia scie. Labia em scie beati Gregorij fuerunt ornata auro idest celesti sapia gēma idest rhetorica philosophia. Et

ista procedebat a vase p̄cioso: qd productum erat nobilitate senatoria. Scdo ei⁹ doctrina habuit solidā firmitatē et veritatē. Cum enim quidā emuli post mortē suaz libros cōburere vellēt. Petrus dyaconus restitit asserens se spiritum sanctū in specie colūbe super eū sepe vidisse: et desup iuramento facto in morte sua iuramentū firmavit. Ex quo patet q̄ doctrina ipsius approbata fuit per tria: scz per spiritum sc̄m verba inferentē. Joh. xvi. paracletus aut sp̄s sanctus quē mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis oia. per iurationē interuentē. Hebreo. vi. Ois cōtrouersie finis ad cōfirmationē est iuramentū: et per mortē subsequētē. ibidem testamentum em in morte cōfirmatū est. Tercio eius doctrina habet dulcē suauitatem. Est em in corde tanq; pigmentū ad medicandū. In ore tanq; mel ad pferendū. In aure tanq; melodia ad audiendū. et in ope tanq; odor ad imitandū. Eccl. xlix. Memoria Josie id est beati Gregorij qui seipm in sacrificium deo exhibuit. Quia Josias sacrificij interpretat. In cōpositione odoris facta. Ecce q̄ odorifera ad imitationē. Opus pigmentary. Ecce q̄ delectabilis est vtiq; ad meditationē. In ore quasi mel dulcorabitur. Ecce q̄ dulcis ad prolationem: et vt musica in cōuiuio vini. Ecce q̄ suavis ad auditionē. Tertio erat laudator dei deuotus. Et q̄stum ad hoc habuit eloquia pulchre laudationis diuine. Cū enim missa prius confuse diceretur: ipse eam pulchre ordinavit statuens vt in lingua triplici decantaretur: scilicet greca: vt sunt lyrie leysom: hebreā: vt sunt amen et alla. et latina vt sunt cetera alla. Sicut em iste tres lingue in ligno et titulo crucis posite cōfesse sunt xp̄m mouentē: sic voluit vt xp̄m laudaret i celo celo regnantem. Ordinavit etiā vt in ipsa missa fierent tres partes de corpore xp̄i ad inuendum q̄ corpus mysticum: idest chrisi fideles sunt diuisi in tres partes. Nam illa pars que ponitur in calice absconditur et in vino ponit: signat illam partē que est in celo: que ab omnibus malis absconditur: et ab vbertate domus dei inebriatur. Alie due partes significant duas partes fidelū que adhuc tribulationibus exponitur. vna que est in mundo q̄ subicitur multiplici passioni. alia. q̄ est in purgatorio: que subicitur magne cruciatiōi. Ordinavit etiā q̄ missa vocetur ex eo q̄ ipsa sacra hostia a deo p̄re nobis dupliciter est missa scz per incarnationem in mundo. et sanctificationem in sacramento. et nos eam sibi dupliciter mittimus: scz per passionē qua deo reconciliamur: et per quotidianā oblationem q̄ nobis intercedi. vt miam cōsequamur.

Sermo. xciiij. De eodē sermo. iij.

Vigilate qz nescitis qua

hora dñs uellet uētur⁹ sit. Mat. xxiij. Istud euangeliū legitur in honore bñi gregoriū q̄ uigilans interpretat̄. Ipse em̄ uigilauit sibi ecclesie. ⁊ deo. Sibi quidē p̄ uirtutū acq̄sitionez. Multas nāqz uirtutes acquisiuit sibi. P̄ria est fortitudo cū infirmitate. Licet em̄ corpore langueret semp̄ tñ aut legebatur: aut scribebat: aut orabat. ij. Cor. xij. Cū infirmor tñc potēs suz. Sancti em̄ uiri qñcūqz sunt infirmi in corpore sunt fortes in mente. Infirmi autē ad amādū terrena: fortes nō ad amādū celestia. Hoc ostēdit̄ exēplo arboris: cordis: ⁊ corporis. Arboris quidē. qz s̄m Greg. sancti uiri significātur per palmā q̄ inferius est arca ⁊ superius lata. Mali autē significant̄ p̄ alia arbusta q̄ inferius in ramis sunt lata: ⁊ superius arguta. Exēplo cordis: qz cor est latū superi⁹ ⁊ inferi⁹ strictū. Exēplo corporis qd̄ hz rectitudinem: qz hō dz habere rectā intētionē: eleuatā faciē qz debet habere cor eleuatū p̄ amorē. Radices superius ⁊ ramo depēdētes inferi⁹: qz debet esse plātatus in celo per desideriū ⁊ inferius fructificare per operationis studiū. Sc̄do habuit abūdantiā cū paupertate. Ipse em̄ in multis diuitijs abūdauit: sed in his oibus pauper fuit: qz oia pauperibus erogauit. Prouer. xij. Et quasi diues cū nihil habeat: ⁊ est quasi pauper cū in multis diuitijs sit. Ipse em̄ sex monasteria in cecilia fecit: ⁊ septimū in domo p̄pria fundauit. Indigētū noīa scripta habuit ⁊ eis necessaria ministrauit. Tribus milib⁹ ancillis dei octoginta libras auri annualiter offerebat. Hic cadit exēplū de heremita q̄ oia reliquerat ⁊ unū solū cattū tenebat. Tertio habuit exēplū cū humilitate quā humilitatem habuit in aīo: an̄ d̄bo: in signo: ⁊ in honore inuito. In aīo quidē: qz peccatorē se reputabat vñ Mauricio imperatori qui cū p̄sequebatur scripsit. Quia em̄ pctōr sum credo qz omnipotentē deū tanto uobis amplius placatis cōpto me sibi male seruientē magis affligis. In uerbo: qz primus in suis litteris seruū seruorū se appellat. In signo qz cū quidā heremita uellet sibi reuerentiā exhibere ipse prius se in terrā p̄strauit. In honore inuito: qz electio fuit inuita ex parte sni, ⁊ ideo fugit ⁊ se abscondit. Sz tñ fuit uolūtaria ex parte populi. quia eū oēs unanimiter elegerunt. Et fuit miraculosa ex parte dei: qz cū latitaret iudicio colūne manifestatus est. Quarto habuit iusticiā cū pietate. Nā iustus fuit in puniēdo ⁊ pius in cōpāniēdo: talis debet esse quilibet plātus sicut ip̄e Greg. ostēdit. triplici exēplo. scz exēplo lasse. vñ

ait. Jacentē nō erigit. nisi qui p̄stratus sui re-
ctitudinē p̄ passionē flectit. Exēplo ferri. quia
sicut ferrū dz cōlūgi adinuicē. oportet. qz p̄u
mollescat. Qui em̄ uult aliū sibi uenire p̄ mox
correctionē: p̄u sibi mollescat per cōpassionē:
et alijs mollescat per tēperantiā. Exēplo olei.
Ignis em̄ correctionis nō lueet nec ardet in
uino seueritatis: nec in aqua insipide affectio-
nis: sed in oleo mie et cōpassionis. Sc̄do uigi-
lauit ecclesie p̄ officij ecclesiastici ordinationē
Quāuis em̄ dies naturalis hz. xxiij. horas.
de ipsis tñ Gregorius extraxit septē ordinās
ut in ipsis deus laudet: ex eo qz ipse hore sunt
a x̄po multiplici p̄uilegio cōsecrate. Siq̄dz
in matutinis x̄ps est natus a iuda traditus:
⁊ captus. In media autē nocte s̄m opinionem
Hieronymi ad iudiciū est uenturus. Libēter
igitur in matutinis deū laudare debemus et
ei gratiari pro sua natiuitate ⁊ captione: ⁊ pro
iudiciū executione. In prima de⁹ celū ⁊ terraz
in seruitiū ⁊ ad seruitiū hoīs creauit. Ad tem-
plū in hac hora p̄sonaliter ire cōsueuit. vñ di-
citur Luc. xxi. qz omnis populus ad eū man-
cabat. i. mane festinabat. Resurgēs a mortuis
mulieribus apparuit. In hac igit̄ hora lauda-
mus deū ⁊ pro beneficio creationis: pro gloria
resurrectionis: ⁊ ut in nobis habeamus exē-
plū sue imitationis. In tertia ad colūnā chri-
stus fuit ligatus: flagellatus: ⁊ sui mortis sen-
tentiā accepit a iudeis: ⁊ sp̄m sc̄m in ap̄lo misit.
Et p̄pter hoc in tertia deū laudam⁹. In sexta
erat x̄ps in cruce cōclauat⁹. Sol radios suos
subtraxit ⁊ se tenebris induit. Et in die ascen-
sionis christus cū discipulis suis tāqz cū ami-
cis suis ab eis recessurus cōuiuū fecit. In no-
ua christus sp̄m emisit. in cruce lancea latus
eius p̄foratū fuit: ⁊ in celū ascendit. In uespe-
ris x̄ps corporis sui ⁊ sanguinis sacramētū
instituit. ⁊ discipulorū pedes lauit. ⁊ resurgēs
in habitu peregrini apparuit. In cōpletorio
christus sanguineas guttas sudauit: de cruce
depositus in mouimento clausus fuit resur-
gens clausis ianuis ad discipulos intrauit.
Tertio uigilauit cōtū ad deum per cōtēpla-
tionem. Et quia uigilauit. ideo deum inuenire
meruit. iuxta illud Prouerb. viij. Qui ma-
ne uigilauerint ad me inuenient me. Meruit
quidē inuenire x̄pm: sp̄m sc̄m: beatam
uirginem: ⁊ angelos. Christum quidem inue-
nit in peregrini specie ⁊ in uisibili carne. Spi-
ritum sc̄m inuenit in columna ignis: ⁊ in
specie colūbe super caput eius manētis. Bea-
tam uirginem inuenit sibi reuerendam in an-
gelorum iubilatione: quando audite sunt uo-
ces angelorum, sibi dicentium. Regina iceli
⁊c. Et sibi propitiā in pestis propulsatione
quādo ad imaginē uirginis turbulētia, aeris

De sancto benedicto

fugit et serenitas in ira remansit. Angelos multos inuenit: habuit quidem angelum orationes suas deo offerentem. unde dixit ei angelus quem in forma pauperis susceperat. Et angelus domini sum: et dominus me misit ad te ut protegam te et orationes tuas deo offeram. Habuit angelum contra omnia aduersa defendentem. Unum enim Mauricius imperator ipsum persequeretur angelus in monastico habitu contra ipsum spatam euaginatam vibrauit. et sic a persecutione cessauit. Habuit angelum sibi in omnibus obsequentem. Nam cum in die pasche apud sanctam mariam maiorem missam celebraret et pax domini pronuntiaret. angelus domini alta voce sibi respondit. Et cum spiritu tuo. unde in illa die papa in dicta ecclesia celebrat: et cum pax domini dicit sibi minime respondetur in illius miraculi testimonium.

¶ Sermo. xcv. De sancto benedicto abbate ser. j.

Dilectus deo et hominibus cuius memoria in benedictione est. Eccl. xlv. Magni preconiis est a deo diligi: a hominibus amari et in memoria haberi. Ab his tribus preconis sanctus.

Benedictus in vobis premissis commenda. fuit enim a deo dilectus: ab hominibus amatus et omni memoria dignus. Dilectus enim a deo fuit quia deuote incepit: deuotius vixit et deuotissime finiuit. Incepit quidem a puritate Greg. Etate quidem moribus transiens nulli animi sui voluptati dedit: et ideo meruit diuine visionis claritatem. Math. v. Beati mundo corde quam ipsi dei videbunt incepit a paupertate. Greg. Despectus studiis relicta domo: rebusque patris: sancte conuersationis habitum quesuit. Et ideo meruit iudicariam potestatem. Job. xxvi. Iudicium pauperibus tribuit. incepit ab humilitate. Greg. Plus appetebat mala mundi propter quam laudes. Pro pro deo laboribus fatigari quam fauoribus extolli. Et ideo meruit celestem sublimitatem. Luc. xiiii. Qui se humiliat exaltabitur incepit a compassione. Grego. Benedictus religiosus et pius puer cum nutrice sua flere conspiceret eius dolori compassus est. Et ideo meruit diuinam miserationem. Math. v. Beati misericordes quam ipsi misericordiam consequentur. Incepit a deuota oratione: quia capisterium fractus deuota oratione sua reitegrauit. Et ideo meruit a deo magnam fiduciam et securitatem. Eccl. xv. Oratio humilitatis se penetrat nubes et non descendet donec respiciat altissimus. Secundo deuotius vixit. tota enim vita sua fuit in oratione. et ideo merebatur exaudiri. Eccl. iij. In oratione dierum exaudietur. fuit in lectioe. et ideo merebatur sapientia diuina impleri. Thim. iij. Attende tibi et

doctrine tue etc. fuit in contemplatione. et ideo merebatur celestibus reuelationibus adimpleri. ps. Reuela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. fuit in efficaci locutione. Et ideo merebatur ab auditoribus exaudiri Greg. dum enim sibi cibum deferebant corporis ab eius ore alimenta deferebant vite. Tertio et ultimo modo deuotissime finiuit. Quod patet per quattuor signa. Primo quia monumentum sibi fecit. quod indicabit moriendi alacritatem. Job. iij. Gaudet vehementer cum inuenerint sepulchrum. Secundo in ecclesiam preferri se fecit: ut scilicet laudaret dei bonitatem. ps. In medio ecclesie laudabo te. Voluit quidem deo gratias referre. et de eo quod in vita ipsum preseruauerat. et de eo quod ipsum ad se vocauerat. et de deo scilicet quod eternam gloriam promiserat. Sanctarum enim actio est de preteritis presentibus et futuris. Cassianus. Sanctarum actiones quas agit cum preterita beneficia recolit. cum presentia respicit. quanta deus preparauit his qui eum diligunt. Tertio corpus et sanguinem christi suscepit ut se muniret contra demonum malignitatem quam aiabibus insidiantur. ps. In via hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi. Job xvij. pone me domine iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Quarto erectus inter manduculorum vitam finiuit. Quidam enim moriuntur iacentes: quia a bonis operibus vacauerunt. Quidam prostrati: quia pro peccatis corruerunt. Quidam claudicant: qui fide sine operibus habuerunt. Quidam ab infirmitate sanati: quia post peccatum ad penitentiam redierunt. Quidam erecti sicut viri sancti: qui a peccato liberati sunt bonis operibus pleni et intentione recti. Istam quadruplicem differentiam tangit apostolus. Heb. xij. Remissas manus et genua soluta erigite. et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicatis quos erret magis aut sanctetur. Sancto fuit ab omnibus amatus. et hoc propter multa beneficia et miracula que inter eos fecit. Quorum quedam fecit quantum ad semetipsum. Mira enim virtus de illo exibat scilicet ab oculis suis quantum ligatum vidit ab hostibus mox a vinculis esse solutus. Mira a manibus suis: quia vas in quo erat potus venenatus signo crucis confregit. Mira ab ore eius: scilicet quantum dicit monialibus que linguam suam non cohibebant excoeco eas. Mira a corde suo quia absentia ut presentia cognoscebat. Quedam operatus est quantum ad mundum: innotem. i. hominem. Quosdam enim inuit in vita a diabolica tentatione: sicut monachum qui in oratione stare non poterat. Quosdam vero in morte diabolica oppressione: sicut monachum quem diaboli a ruina parietis oppresserat. Quosdam post mortem: sicut monachum qui ad parentes visitandos sine benedictione iuerat. Quedam vero operatus est in maiori mundo scilicet in celo quando animam sororis in specie colube asseruit.

dentē vidit. In purgatorio: sicut qñ p monia libus defunctis orauit. In aere: sicut qñ lucē celestem aspexit. In aqua sicut quādo puerum placidum liberauit. In terra: sicut quādo aquā de terra pduxit. In igne: sicut quādo ignē fantastiū extinxit. Tertio erat omni memoria dign^o. Licet em̄ a nobis recesserit corporaliter: nobiscū tñ quadrupliciter remansit. Primo quo ad odorē sue fame. Sicut em̄ post poma odorifera: post species aromaticas remanet odor iparū: sic post mortē scōrū remanet nobiscū odor virtutū. Joh. ix. Dies mei transierunt sicut naues poma portātes. Scōdo quantū ad dulcedinē sue doctrine. Sicut em̄ apis postq̄ de alueario auolat nobis fauos mellis relinquit. sic sanctus benedict^o de corpore recedens doctrinam mellifluā mūdo dimisit. Ecclesiastici. xj. Breuis in volatilibus apis: et inuitū dulcoris h̄z fruct^o ei^o. Sanctus em̄ bñdict^o fuit apis rōne virginitatis. fuit breuis: et hoc rōne humilitatis. Et fuit volatile rōne celestis puerfatiōis. Et habuit dulcem fructum rōne mellifluę p̄dicationis. Tertio q̄stū ad lucē sue regule. Sicut enim sol occubens dimittit nobis lucē in luna et luna nos illuīat: sic beat^o bñdict^o occubēs post mortē corpis dimisit nobis lunā. i. salutarem regulā q̄ illuminat religionē monasticā. Luna tñ non lucet qñ terra interponit: qz odor monasticus multum tenebraē qñ terrena cupiditate aspgit. Quarto q̄stū ad calorē charitatis succēle. Sicut em̄ ignis in clibano vel fornace extinctus remanet in suo calore: sic bñdict^o q̄ habuit ignita eloquia: succēsa desideria: et feruentia opa. In xpō em̄ per mortem corporis extinctio remanuit per eius calorē in mundo. Eccli. i. Scintille q̄si aspect^o eris candētis. Ipse em̄ fuit scintilla inq̄stū habuit subtilia et celestia desideria. Et fuit es in quantū habuit sonora et inflāmatiua v̄ba. Et fuit candēs in quantū habuit feruētia opera.

¶ Sermo. xcvi. De eodem sermo. ij.

Benedict^o in filiis aser.

Sic placens fratribus suis: tingit in oleo pedem suū. Ferrū et es calciamentū ei^o. Sicut dies iuuetutis tue: sic et senect^o tua.

Deut. xxxij. Sanctus benedictus re et noie benedictus multas benedictiones habuit: que in verbis predictis notant. P̄ia p̄silit in dei habitatiōe cū d̄z. Aser q̄ interpretat̄ atriu. Et d̄z atrium a tribus. Ipse em̄ atrium erat qz tota trinitas in eo habitauit: scz pater d̄a do sibi potentiam in hostium expugnatione vicit enim diaboluz: carne: et mundū. Diabolus ipsum voluit vincere per impatientiam

quando tintinabulum fregit. Sed vincit non potuit: qz in dei seruitio pseuerauit. Eccli. x. Si spiritus potestatem habens ascēderit super te locū tuum ne dimiseris. Ipsum voluit allicere per cōcupiscentiam: quando grauez tentationem sibi immisit. Sed allici non potuit: qz inter spinas et vepres se proiecit. Eccli. xj. Malicia vni^o hore obliuionem facit luxurie magne. Et ipm voluit decipe p fraudulētiam: sicut qñ in forma medici sibi apparuit asserens se velle potionare fratres. Sed ipse diabolus deceptus est quia monachū quem inuaserat in māmillam pcussit: et sic diabol^o fugit. Prouer. xxj. Mulcato pestilentie sapiēti^o erit paruulus. Ipse voluit dextere per horribilem formam: qz sibi teterrimus apparbat: et in ipsum flammantibus oculis et stridentibus obusabat. Sed ipm deterrere non poterat: qz scz scuto premunitus erat. Ephe. vj. In omnibus scutū sumentes fidei etc. Secundo vicit carnē. Nā cū quedā auis que merula d̄z ante eius faciē volitaret magna carnis cōcupiscentia est in eū secuta. Sed tamē ipsam tētationē per tria deuicit: scz p crucis impressione. Ezechielis. ix. Signa thau sup frontes viuorū gementium etc. Per deuotaz orationem et intentionem. Sapientie. viij. Ut sciū quoniā aliter non possem esse cōtinens nisi deus dederit etc. Per carnis macerationem: qz mox se nudū inter spinas et vepres se pstravit. Et sic p vulnus corporis: sanauit vulnus mentis. Tertio vicit mundū: et quantum ad diuitias: qñ omnia contempsit et in heremum nudus aufugit. Et quantum ad delicias: qz s̄m Greg. A pueritia cor seuile gessit et nullivoluptati animum dedit. Et quantum ad honores: qz cum per miraculū de capisterio in multo honore haberetur inde latenter fugit. Secundo filius in eo habitauit dando sibi sapientiam in secretorū cognitione. Ipse enim cognouit absentia preterita presentia et futura. Absentia preterita: sicut patet in monachis quos extra monasterium comedisse cognouit. Cognouit futura contingentia: sicut obitu suū casum rome. Cognouit occulta presentia: sicut patet in monacho sibi seruiente de superbia tentato. Et sic patet qz fuit p̄pheta de preterito. de futuro et de presenti occulto. Tertio spūs sanctus habitauit in eo d̄a do gratiā in sui institutione. Dedit nāqz sibi gratiā incipientem: per quā de mūdo exiens deuote incepit: proficientez quā feruēter prosecutus erat. Et perfectam qz ad summū cōtemp̄ationis gradū puenit. Istud significat̄ in via quam fecerunt filij israel: qz de egypto exeuntes in desertūz venerūt. De deserto in terrā p̄missionis: in qua fructus terre panis

De sancto benedicto abbate

comederūt. Deinde puenerunt in hierusalē
 Sanctus bñdictus de mundo tenebroso ve-
 nit ad desertuz, penitētie. Et de deserto peni-
 tētie peruenit ad gustū celestis gratie. Et de
 gustu gratie peruenit ad contēplationem vi-
 sionis diuine. Sc̄a benedictio consistit in fi-
 liorū propagationē: cū dicit. Benedictus in fi-
 lijs. Ipse em̄ p suā p̄dicationē z regulā mul-
 tos filios generauit. Generatos: tp̄alib⁹ sub-
 sidijs enutriuit. Enutritos: ad p̄mouones z
 abbatias p̄mouit. S̄z mō pōt cōqueri. Esa.
 1. Filios enutriuit exaltaui ipsi autē spreuerūt
 me facti sunt ei degeneres filij qz regulares
 obscurātiā p̄tēnūt z p̄lationib⁹ z abbatijs
 intendūt. Tēporalia indebite p̄sumūt: nō dei
 honorē sed p̄p̄riū fauorē attendūt. Tertia be-
 neditio cōsistit irregulari institutione qd̄ no-
 tatur cū d̄r. Placens fratribus suis. In sua
 em̄ regula posuit ea que deo z hominib⁹ pla-
 cent. Eccl̄. xxv. In tribus beneplacitū est spi-
 ritui meo: que sunt probata coram deo et ho-
 minibus. cōcordia frat̄rū. amor primorum z
 vir z mulier sibi bene consentientes. Ex illa
 enim regula docentur monachi vt inter eos
 sit concordia mutua ideo dicitur. Concordia
 frat̄rū. q̄tū ad prelatos sit obediētis deuota
 ideo d̄r. Vir z mulier sibi bene consentientes
 Tunc enim prelati qui per virū: z subdit⁹
 q̄ per mulierē intelligit bene sibi consentiūt
 qn̄ prelati sapienter regit z subditus humi-
 liter obedit. Et sic quātū ad hoīes charitas
 diffusa: ideo dicitur. Amor proximorū Roma-
 no. v. Charitas dei diffusa est in cordibus zc.
 Quarta benedictio consistit in dulci deuotio-
 ne: quod notatur cuz dicitur. Tingat in oleo
 pedem suū. Tingere est modicū quid accipe.
 In p̄nti vita sanctus benedictus z alij sancti
 tingunt memoriā in sanguine p̄ dñice passio-
 nis recordationez. ps. Intingatur pes tuus
 in sanguine. Tingunt intellectum in oleo: qd̄
 est fomentuz luminis p̄ aliqualem de deo co-
 gnitionem: sicut d̄r hic. Tingat in oleo pedes
 suū. Tingunt affectū in melle p̄ aliquales de-
 uotionē. qd̄ significatū est. i. Regū. xiiij. in Jo-
 nathā q̄ summitatem virge in fauū mellis in-
 tinxit. In futuro autem nō erit tinctio: sed im-
 mersio. z natatio z inebriatio. Tunc em̄ san-
 cti mergentur in abyssuz. ineffabilis charita-
 tis. Esa. xlvij. Implebit domin⁹ splēdorebus
 glām tuā. Tūc natabūt in pelagus deuotio-
 nis z melliflue suauitatis. Esa. lx. Tūc vide-
 bis z afflues zc. Tūc inebriabunt in cellario
 infinite charitatis. Inebriabunt ab vbertate
 domus tue. Quinto benedictio cōsistit in pre-
 senti conseruatione: qd̄ notatur cū d̄r. Ferrū
 z est calciamentuz eius lucerna extinguatur
 aut p̄ negligentia: aut nimiaz abundantiam

aut p̄ nimiaz penuria. Deuotionē autē mētis
 qd̄ā perdūt ex sola negligentia: sicut h̄gines
 fatue. quidam ex nimia abūdantia. ps. Pro-
 dūt quasi ex adipe iniquitas eorū quidam ex
 aduersitate illata Eccl̄. xxi. Cor fatui quasi
 vas cōfractū oēm sapientiā nō tenebit. Sed
 bt̄s benedictus fuit calciatus. id est expeditus
 ad ambulandū ne torpescat p̄ negligentia.
 Et ideo d̄r calciamentuz eius. Fuit etiam
 calciatus ere ne marcesceret p̄ prosperitatē
 nimiaz. fuit calciatus ferro: vt sit firm⁹ cōtra
 aduersitatē illatā. Et ideo dicit ferrum z es
 calciamentum eius. Sexto bñdictio cōsistit in
 felici consummatione: qd̄ notatur cū dicitur.
 Dies iuuentutis tue: ita et senectus tua. Ju-
 uentus est etas fortitudinis alacritatis z ca-
 loris. Fuit enim sanctus benedictus talis in
 senectute qualis in iuuentute: quia semper p̄-
 seuerauit in eadem fortitudine opis. ps. For-
 titudinē meā ad te custodiā in eadem alacri-
 tate veritatis. Prouerb. xvij. Animus gau-
 dens etatē floridā fecit: fuit in eodem calore
 amoris. Cant̄. vij. fortis est vt mors dilectio
 dura sicut infernus. emulatio.

¶ Sermo. xcviij. De eodem sermo. iij.

Egredere de domo tua

z de cognatione tua et de domo
 p̄ris tui z veni in terrā quā mon-
 strauero tibi. Faciāqz te in gētes
 magnā z bñdicā tibi: et magnifi-
 cabo nomē tuū erisqz bñdictus. Gen. xij. p̄nt
 hec verba q̄ locut⁹ est dñs ad abraā cōuenire
 bt̄o benedictorū cuiuslibet religioso. In q̄b⁹ dñs
 quēlibet nostrū ad tria hortat. p̄rio ad mūdi
 cōtemptū: cū dicitur. Egredere de terra tua
 zc. vbi ostenditur qd̄ debemus cōtēnere mun-
 dū q̄tū ad tria: scz q̄tū ad terrenaz possessio-
 nem: cum d̄r. Egredere de terra tua zc. vt nī
 hīl terrenū possideas. Ezech. xliij. Possessio-
 nē nō dabit is in isrl̄. Ego ei dñs possessio-
 eorum quantū ad carnalē affectionem: cum
 d̄r. z de cognatione tua vt scz parentes tuos
 carnaliter non nimis diligas. Math. x. Qui
 amat patrem z matrē plus q̄ me: non est me
 dignus. Aug. Amāduz est gnator sed prepo-
 nendus est creator: q̄tū ad corporalē habita-
 tionez: cum dicitur. z de domo p̄ris tui: scz in
 eadē domo nō maneat: qz sicut d̄r Mich. vij.
 Inimici hoīs domestici eius. Ab his oibus
 debem⁹ exte z corpe z mente conuersatione.
 hoc significatū est Gen. xix. Ubi d̄r qd̄ angeli.
 Loth extra sodomā posuerunt p̄cipientes
 ne post tergū respiceret: z ne circa regionem
 maneat. In hoc qd̄ eum duxerūt de sodomā
 dat̄ intelligi qd̄ religiosus non d̄z manere cū
 mundanis etiaz corporaliter. In hoc qd̄ angeli

preceperunt ut post tergum respiceret datur intelligi quod non debet redire ad mundum materialiter. In hoc quod dicitur quod non sicut in omni loco circa regionem datur intelligi quod non debet stare in mundo etiam mortaliter. Id est quod religiosi non debent habere mores mundanos. Regio autem vitiosa est peccato vitiosa ipsa conuersatio que ostenditur in verbis lasciuis in gestibus et moribus vanis. Secundo dominus hortatur ad religionis ingressum: cum dicitur. Et veni in terram quam monstrauero tibi. Terra optima est religio sacra. Secundum autem virgilium terra bona tribus modis cognoscitur. Primo modo per nigredinem: quia nigredo terre bonitatem attestatur. Secundo per dulcedinem: quia sapor dulcis non amarum bonitatem indicat. Tertio per suffusionem: quia quasi effodit et postea repletur si per aliquod tempus superabundauerit est optima. Si defecerit est mala. Si equata fuerit est bona. Terra primo cognoscitur quasi est nigra per abiectioem et asperitatem. Religio igitur tunc est bona quando est nigra per asperitatem. Boni enim religiosi denigrant se per humilitatem exterius: sed dealbant se interius per puritatem. Cantus. Nigra sum sed formosa. Secundo quasi est dulcis per deuotionem seu deuotionis suauitatem. In deserto enim penitentie et non in egypto mundi datur manna celestis. id est deuotio spiritualis. Osee. ii. Ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius. Tertio cognoscitur per suffusionem et repletionem. Illi enim qui seruunt precepta sunt bona terra: quia quasi peccauerunt tamen deo satisfaciunt. Roma. vi. Sicut exhibuistis membra uestra seruire immunditie et. Illi qui supererogant consilia sunt optima terra. Luc. x. Quecumque supererogaueris ego cum rediero reddam tibi. Illi qui deficiunt ab utroque sunt reproba terra. Hebreo. vi. Profrens autem spinas et tribulos reproba est. et signanter dicit quam monstrauero tibi: cum enim in religione sunt tria substantialia. scilicet uotum obedientie: paupertatis: et continentie. Christus ista tria nobis monstrauit uerbo: cum dixit Luc. ix. Si quis uult post me venire abnegat semetipsum. Ecce renunciatio proprie uoluntatis et tollat crucem suam. Ecce mortificatio carnalis uoluptatis. Et sequatur me scilicet pauperem. Ecce propositum paupertatis. Ostendit etiam exemplo quia uirginitate floruit: paupertatem elegit: et patri in omnibus obediuit. Tertio ponit religionis fructum: qui quadruplex est. primus est magna in personis dilatio: cuius dicit. Faciam te in gentem magnam. In religionibus est quadruplex differentia personarum que significat Zacha. vi. Per quadrigas equorum ibi sunt contemplatiui celestibus desiderijs fragrantes isti sunt equi rubei. Ibi sunt actiui uirtutum

uarietate pollentes: isti equi uarij. Ibi sunt uirgines puritate pollentes. Ibi sunt equi albi. ibi sunt continentes se per opera penitentiae macerantes. Ibi sunt equi nigri. Secundus fructus est celestis gratie benedictio: cui dicitur. Et benedicam tibi. Notandum autem quod iacob in deserto triplicem benedictionem obtinuit ab angelo. Una est quia neruum femoris emarcuit. id est concupiscentia debilitata fuit. Secunda quia nomen mutauit. id est uir qui interpretatur uir uidens deum. Tertia quia deus fortis fuit. unde dixit ei angelus: quia deus fortis fuit. Illa triplex benedictio in deserto penitentiae obtinetur. id est carnis incorruptio. Deut. xxxii. Benedictio illi qui apparuit in rubo uenit super caput ioseph. Rubus qui non comburitur est castitas que a concupiscentia non superatur. celestium contemplatio. Gen. xxvii. In pinguedine terre et in rore celi de super erit benedictio tua: et deuota oratio que deum vincit. Osee. xii. Inualuit iacob ad angelum et confortatus est: fleuit et rogauit eum. Tertius fructus est nois exaltatio: cum dicitur. Et magnificabo nomen tuum. Nomen sancti benedicti et aliorum sanctorum magnificatus est. Primo quia semper est coram oculis diuine maiestatis patris. Honorabile nomen eorum coram illo. Secundo quia in honore habetur ab angelis. Luc. xv. Gaudium est angelis super uno peccatore penitentiam agente multo fortius super uno iusto deo uiuente. Tertio quia scriptum est Luc. x. Gaudete quia noia uestra sunt scripta in celis. Quarto quia honoratur ab omnibus personis ab omnibus ecclesiis et in omnibus seculis. Unde cantat ecclesia et eius est sumptum. Eccl. xliii. Sapientiam sanctorum narrat propheta: et laudem eorum nunciat ecclesia. noia autem eorum uiuent in seculum seculi. Quartus fructus est eterna remuneratio: cui dicitur. Eructus benedictus. Est autem benedictus illa quadruplici benedictione. de qua dicitur Gen. xlix. Benedictionibus celi de super abyssi iacentis deorum uerbum et uolue. habent enim sancti beatitudinem a superiorum respiciendo dei faciem gloriosam. ista est benedictio celi de super. habent ab inferiorum respiciendo iustissimam dei uindictam ista est benedictio abyssi. habent ab interiorum conuertendo se ad suam conscientiam: ista est benedictio uerbum. Conscientia est enim mamilla que ceteras uirtutes nutrit. habent ab exteriorum possidentes societatem fecundam. ista est benedictio uolue. deus enim tunc ualde fecundus erit: quia magnam filiorum multitudinem generabit.

Sermo. xcviij. De annuntiatione. b. m. uir. f. f.

Dorate celi de super et nubes pluant iustum: aperiatu terra et germinet saluatore. Esa. xlv. Possunt esse hec uerba antiquorum sanctorum patrum desiderantium christi aduentum. In quibus uer

De annūciatione beate marie virginis

his tria petunt a sancta trinitate. Primo petunt dominice incarnationis mysterium: cū dicunt. *Rorate celi desuper.* Ubi duo sunt vidēda scz quare deus dicatur celum. Et quare christi incarnatio rosi assimilatur. De^o autem dicitur celum. scz empireuz. quia id celū est luci forme: immobile: et capacitatis immēse. Sic deus habet totalem claritatem. *Johan. i. Deus lux est. et tenebre non sunt in eo velle.* Habet immobilem stabilitatem. *Jaco. i. Apud quem nō est transmutatio etc.* Habet immensam capacitatem *Sap. vij. Qui capit omnes spiritus intelligibiles.* Assimilatur autem incarnatio christi rosi: quia scz ros generatur in medio aeris interstitio: a temperato calido: et temperato frigido. Tria nāq; in trinitate sunt scilz celum: mūdus: et infernus. Hic igitur ros idest christi incarnatio non est facta in superiori interstitio. i. celo: quia natura angelicam non apprehēdit: nec in infimo idest in inferno: quia demones nō redeunt: sed est facta in medio scz in ipso mūdo: quia nature humane se vniuit. *Gal. iij. Deus filiū suū natū ex muliere: factuz sub lege.* Et ista redēptio facta ē ex calido et frigido. Duo em̄ sunt que mouerunt dñm vt homo fieret. vnum ex parte sui scz magnitudo charitatis que fuit quasi calor. *Roma. v. Cōmendat deus charitatem suā in nobis etc.* Aliud ex pte nostri scz miseria generalis. *ps. Propter miseriam et gemitum pauperū nunc exurgā dicit dñs.* In hoc tamē deficit similitudo. qz ibi est temperatum calidū: et temperatū frigidū. Hic autem est nimius calor amoris. *Ephē. ij. De^o qui diues est in misericordia ppter nimiam charitatem suā qua dilexit nos etc.* Et nimis frigus languor. *ps. Oēs declinauerunt.* Secundo sancti patres petūt ab angelis virginie saluationis preconis: cum dicūt. *Et nubes pluāt iustū.* Tunc em̄ nubes iustū pluit: em̄ gabriel christū virgini nunciauit. Hic autē duo vidēda sunt scz quare angeli dicuntur nubes: et quare christi incarnatio pluuie assimilatur. Dicitur autem nubes: qz sunt thron^o dei in quibus sedet et quiescit. *Juxta illud Ecclē. xxiij. Thronus meus in colūna nubis.* Dicitur autē Apoca. iij. qz de throno pcedebant fulgura: voces: et tonitrua. Nam fm̄ Dionysium triplex est officium angelor. scilz illuminare. purgare: et p̄ficere. Ab alijs ergo thronis procedūt fulgura et choruscationes qñ illumināt nostrā intellectiua *ps. Illuxerunt choruscationes tue orbi terre.* procedūt tonitrua quādo p̄cōnationes et terrores purgāt n̄ram affectiua. Nam sicut dicit *Ecclē. i. Timor dñi expellit petm̄.* procedunt voces. i. inspirationes p̄ quas p̄ficiunt nostrā opationē. *zach. j. An-*

gelus q̄ loquebat me verba bona et v̄ba consolatoria. Assimilat autē incarnatio xpi pluuia tribus modis generat scz virtute caloris attrahentis virtute vaporis ascēdētis: et virtute venti colligentis: v̄ti enim volantes supra mare multum humorē sepe colligūt: et secum ad aerē attrahentes in pluuiam dissolunt. Istā autē pluuia substantialem his tribus modis generatā fuisse ostendit gabriel in triplici locutione cum virgine. Primo namq; ostendit ipam esse generatam virtute caloris attrahētis: cum dixit. *Aue gratia plena.* Gratia em̄ dei est amor dei. Amor autē est ignis. *Juxta illud Luce. xij. Ignem veni mittere in terras etc.* Si igitur virgo fuit plena gratia et amor dei fuit plena igne et calore. Et virtute istius caloris diuinum fontem ad se attraxit. et istā celestem generauit. *ps. Descendet sicut pluuia in vellus.* Secundo ostendit gabriel istā pluuiam generandam virtute vaporis: cum dixit. *Ecce concipies et paries filium etc.* Filius autem dei est vapor dei. *iuxta illud Sapient. vij. Vapor est virtutis dei etc.* Iste igitur vapor dei infra viscera virginis sine sui incisione siue apertione se occultauit. *Juxta illud. Ecclē. xxiij. Quasi libanus non incisus vaporari habitationem meam etc.* idest qui in me per carnem assumptaz habitauit. Et iste vapor inter viscera virginis occultatus in pluuiam se diffudit: qñ mūdum famelicum satiauit. *ps. Pluit illis māna ad manducandum.* Tertio ostendit gabriel hāc pluuia generandam virtute venti colligentis: cum dixit. *Spiritus sanctus supueniet in te.* Spūs est ventus *iuxta illud Johan. iij. Spūs vbi vult spirat.* Iste autē ventus flans in maria idest in corde virginis marie humores virginis collegit et corpus xpi formauit qd salutarē pluuiam generauit: qui totum mūdum fructificare fecit. Dicitur autē *Jacobi. v. Nō pluit annos tres et menses sex.* Anni tres sunt tria tēpora que precesserant scz nature: culpe: et legis scripte. Et in his pluuia benedictionis non venit quantum autem est tempus gratie. Et in isto etiā non venit ad menses sex. In isto autē mense sexto missus est angelus Gabriel a deo etc. Tūc enim pluuia descēdit et salutarē fructū producit. Tertio sancti patres petunt a virgine deuotū cōsensum: cum dicūt. *Aperiat terra.* Ubi duo vidēda sunt scz quare v̄go dicat terra: et qualiter se aperuit et saluatore generauit. dicitur autem terra: quia sicut dicitur *Aug. de trini. Bona terra est in altitudine montū: tēperamēto collis: p̄ anicie camporū.* Sic et ipa fuit alta p̄ celestiu cōtēplationē. *Ecclē. xxiij. Ego i altissimis habitauit fuit tēperata p̄ discretionē.* Cuius discretio appet

Luc. ij. Maria autem conseruabat oia uerba hec. fuit plena per humilem conuersationem. quod per quatuordecim dies deum conceperit: in tribus mensibus cum Helisabet humiliter conuersata fuit. uel terra dicitur: quia terra exterius uenustat plantis. interius dicitur innumeris thesauris. In intimo eius plena tormentis et ibi inferius esse prohibet. Sic et ipsa exterius fuit ornata uenustate morum. et interius fuit ditata thesauro uirtutum in intimo cordis vulnerata dolorum tormentorum iuxta illud Luc. ij. Tu autem ipsius animam pertransibit gladius. Et propter ista tria ipsa dicit. Cant. i. Nigra ius sed formosa. Nigra in me pro dolore passionis sed formosa decore uirtutis. sicut pellis salomonis fulgore. scilicet conuersationis. Ille enim pelles erat umbratice. Et ista terra se aperuit et saluatorem generauit. Aperuit quidem animam suam ad consentiendum que consensum requirebat spiritus dicentis. Cant. v. Aperui mihi ianua mea. Bern. super Cant. Surge curre aperiri. Surge per fidem. curre per deuotionem. aperiri consentiendum. Aperuit enim uentrem suum ad concipiendum hec est enim illa porta de qua dicit. Ezech. xliij. Que fuit clausa omni uiro sed apta domino. Aperuit os suum ad benedicendum: quoniam dixit. Magnificat anima mea dominum. psalmus. Aperui os tuum et implebo illud. Aperuit sinum suum ad miserendum. zach. xi. Aperui libane portas tuas. Libanum interpretatur candidatio. Et significat beatam mariam que tota fuit candida. et habet tres portas. scilicet potentie: sapientie: et misericordie. Quidam enim peccant per infirmitatem. illis aperit portas potentie dando eis uirtutem resistendi. Quidam per ignorantiam illis aperit portas sapientie dando eis lumen cognoscendi. Quidam per certam malitiam. et illis aperit portas misericordie dando eis gratiam penitendi. Aperit manus suas ad largiendum. prouer. vlt. Manum suam aperit inopi. christo pauperi per se operam misericordie. unde dicit. Bern. Beata uirgo dei filium in utero suscepit nudum carne. uel etiam panis operuit. esuriem pauit sinum lacte potauit. infirmum per infantiam non solum uisitauit: sed etiam oia humana sibi exhibuit. in carcere posito et crucis patibulo ligatum uisitauit. Et sepulture interfuit. Aperuit cor suum ad subueniendum: quoniam misericordia sua subuenit uersis. scilicet bonis. malis. et defunctis. unde cantat ecclesia. Maria mater gratie etc. Aperit quidem bonis impetrando gratiam unde dicit. Maria mater gratie etc. Aperit malis. obtinendo remissionem et misericordiam: unde dicit. Mater misericordie etc. Aperit uiuis eos ad demonum insidias protegendos unde dicit. Tu nos ab hoste protege. Aperit mortuis eos ad gloriam deducendo unde dicit. In hora mortis suscipe etc.

¶ Sermo xcix. De annuncia. beate marie. uirginis. f. ij.

Visitasti terram et inebriasti eam etc. multiplicasti locupletare eam. psalmus. Genus humanum per christi redemptionem redemptum: recolens christi redem-

ptionem seu redemptionis sue beneficium deo re gratiatur. Et dicit uisitasti terram etc. In quibus uerbis ponuntur quatuor persone que ad christi incarnationem cooperantur. ponit persona angeli qui ipsam salutando uisitauit cum dicit. Uisitasti. scilicet per angelum. Et ille cooperatus est ad christi incarnationem per modum salutandi: nunciandi: commendandi: et inducendi. Istud est quadruplex officium paranymphorum: scilicet sponsarum ex parte sponsi salutare uoluntatem sponsi sibi aperire: solum multipliciter commendare: et ipsam sponsam ad consentiendum inducere. Ipse igitur primo uirginem salutauit: cum dixit. Aue maria gratia plena: uoluntate sponsi sibi insinuauit: cum ait. Ecce concipies etc. Ipsum solum multipliciter commendauit: cum ait. Hic erit magnus etc. Ipsam ad consentiendum induxit: cum ait. Spiritus sanctus in te superueniet. Ac si dicat non timeas consentire: quia non concipies humano semine: sed mystico spiramine. Secundo ponitur persona uirginis que saluatorem generauit. cum dicitur terra. Que quidem operata est ad christi incarnationem per modum consentiendi: subministrandi: conuolendi: et educandi. Ipsa quidem matrimonio spirituali consentit: cum dixit. Ecce ancilla domini. Et ideo fuit legitima mater: quia in quolibet matrimonio consensus requiritur: ut scilicet aliqua mulier habeat. Consensit autem animo cum dixit. Magnificat anima mea dominum. Consensit signo: cum dixit. Et exultauit spiritus meus etc. Gaudium quidem quod erat in corde exultauit. id est extra saltauit exterius in facie. Consensit uerbo: cum subdit. Quia respexit humilitatem ancille sue. Et quoniam dixit. Ecce ancilla domini. Secundo materiam convenientem subministravit. Ipsam enim materiam convenientem ad productionem plus ministravit. Ideo dicit. Hierem. xxxi. Nouum faciet dominus super terram mulier enim circumdabit uirum. Non circumdat quod est suum proprium: non quod est alienum: uirgo enim uerum sola circumdedit: quia christi caro tota sua propria fuit. Ois enim signatura perficitur ex pluribus lineis: quia corpus aliorum uerorum formatur ex commixtione utriusque parentis. In uirgine autem fuit circumdatio: quia circularis forma terminata linea clauditur: quia corpus christi formatum est ex sola carne uirginis incorrupta. istud etiam est quod circumdatum: ex omni parte est clausum. Sola igitur uirgo circumdat: quia in conceptione et partu uirgo permansit. Tertio in utero nouem mensibus et decimum attingens ipsum fouit et ideo fuit uirgo et uera mater. Locus enim conueniens et dispositus matricis operatur ad bonitatem proles. quasi prebens fomentum eidem. Beata igitur uirgo maria locum conuenientem et nutrimentum conueniens conceptioni fetus prebuit. Et ideo uera mater fuit. Iohannes christus dixit Sapientie. vij. Decem mensibus coagulatus sum in sanguine. Quarto ipsum sollicitate educauit: et fuit studiosa mater

De annunciatione beate marie

ter. Nam ipsum pannis inuoluit in presepio
 reclinauit et fascia constrinxit: et lacte paut.
 Est aut lac sanguis secundo in operibus co-
 ctus de mamillis trahens albedinem et saporo-
 sitatem. Sanguis virginis bis igne spūs sancti
 fuit excoctus: scz quando ipsam in vtero san-
 ctificauit: et quādo eam superuenit. Et sic lac
 eius habuit albedinē: qz fuit virgineum sapo-
 rositatē: qz fuit a spūsctō deputatum et vberta-
 tem: qz fuit de celo ministratum. Juxta illud.
 Sola vrgo vberē lactabat de celo pleno. Ter-
 tio ponit psona spiritus sancti q̄ ipsam inebria-
 uit: cū dicit Inebriasti eā. Qui quidē spūs sancti
 ctus p̄m Johā. Dam. Operatus est ad xp̄i in-
 carnationem dādo scz matri sanctificationis
 grām semini diuinitatis potētiaz receptiuā: et
 virgini potētiaz generatiuā. Tria nāqz erāt
 olim impossibilia: Unum q̄ aliqua mater sine
 peccato conciperet: ideo spūs sanctus eā in vte-
 ro sanctificans: et in eā postmodū veniens sibi
 dedit sanctificationis gratiaz vt sine peccato
 conciperet et pareret. ps. Sanctificauit taber-
 naculū suū altissimus. Scdm impossibile erat
 vt femina intra suū corpus deū reciperet: ideo
 et spiritus sanctus sibi dedit verbi diuinitatis po-
 tentiaz receptiuaz. Apoc. xij. Signū magnū
 apparuit in celo: mulier amicta sole. Tūc em̄
 sole amicta fuit: qñ deum in vtero suo cōcepit.
 Tertiu impossibile erat: vt virgo generaret. iō
 spiritus sanctus ei dedit virtutē generatiuam
 qz virgo cōcepit: virgo peperit, ideo assimilaf
 api. Eccl. xj. Breuis in volatilibus est apis:
 in itū dulcoris hz fructus illius. Ipsa em̄ fuit
 apis: qz virginitate ornata. Quia scdm. Am-
 bro. Omnes apes virgines sunt. Fuit breuis
 qz humilitate p̄dicta. Fuit volatilis: qz in cele-
 stibus eleuata: fecit fructū dulcoris: qz celesti
 prole fecundata. Quarto ponit psona filij qui
 ipsam multipliciter locupletauit dū ex ea car-
 nem assumpsit: qd̄ notat cū d̄r. Multiplicasti
 locupletare. eā. Assumpsit aut ipsam carnem
 sine diuinitatis pollutōe. sine diuinitatis mu-
 tatione: cū virginitatis p̄seruatione et euz nra
 saluatōe. Ista quatuor tangit ecclesia dicēs.
 Magnū hereditatis mysterium templū dei
 factus est vterus nesciens virū. Ecce quia re-
 cepit carnē cū virginitatis p̄seruatione. Non
 est pollutus ex ea carnem assumens. Ecce qz
 recepit sine diuinitatis pollutione. Mirabile
 mysterium declaratur hodie innouantur na-
 ture. ecce qz recepit nostra saluatione. Deus
 homo factus ei. id qd̄ fuit p̄māsit: et qd̄ nō erat
 assumpsit. Ecce qz recepit sine sue diuinitatis
 mutatōe. Assumpsit igitur primo cū m̄s cō-
 seruatione: qz ipsam illibatā seruauit. Huus
 exēplum ponit. Bernardus dicēs. Sicut sine
 corruptione sui sydus emittit radiuz: sic absqz

sua lesione virgo protulit filium. Nec syderis
 radius sui inuuit claritatē: nec virginis filius
 integritatem. Huus exēplū ponit Augu-
 li. de fide ad petrum dicens. Predicauit istum
 visibilem solem radios suos per omnes seces
 spargere: et eos mūdōs et sincerōs seruare. Si
 ergo visibilia mūda visibilibus immundis cō-
 iungi p̄nt et nō coinquinari: q̄to magis inuisi-
 bilis veritas totū hominē sine sui p̄taminatio-
 ne assumpsit etiā cū nostra saluatione. Nam
 sicut dicit Damascen⁹. Totū me totus assump-
 psit vt mihi toti salutē gratificet. Vere totum
 sicut habetur in tertio sentētiarū. Cū quadru-
 plex sit status hominis: scz ante peccatū sub
 petō. sub gratia: et in glia. Christus de primo
 assumpsit peccati immunitatē. De sc̄do pena-
 litatē. De tertio gratie plenitudinē. De quar-
 to nō posse peccare. Assumpsit sine sue diuini-
 tatis mutatione. Huus exēplū ponit aug. de-
 cens. Nō oportet verbum esse mutatum susce-
 ptione hoīs sic nec mēbra veste induta mutā-
 tur: q̄uis illa susceptio ineffabiliter susceptū
 suscipienti copulauerit.

¶ Sermo. c. De eodem sermo. iij.

Egredietur virga de radi-

ce iesse. Et flos de radice eius ascē-
 det Et requiescet sup euz spūs dñi
 et. Esa. xj. Olim terra nre nature
 maledicta erat: qz tunc spinas et tribulos ger-
 minabat. Nāc aut est benedicta qz benedictā
 virgā protulit: et benedictum florem p̄duxit.
 Et ideo de hoc prophetizans Esayas dicit.
 Egredietur virga de radice iesse et. In quib⁹
 verbis propheta tria scribit. P̄mo virgā egre-
 dientem: id est de virgine nascētē: cum dicit.
 Egredietur virga de radice et. Dicitur autē
 virgo virga triplici de cā. P̄mo qz fuit grac-
 lis per humilitatez. Et q̄uis gracilis fuit: tñ
 plus q̄ septingentis annis post Esayam fuit
 Et q̄uis fuit gracilis: tñ maximum fructum
 portauit: quē celū et terra capere non p̄nt: qui
 sufficit, ad mūdi redēptionē et ad plenam ange-
 lorum et hominū reformationē. Licet fuit, gra-
 cilis: tñ totum mundū suo robore sustentauit.
 Nā in passione xp̄i colūne mūdi. i. apostoli fue-
 runt cōcussē. Ipsa aut tanq̄ colūna immobi-
 lis stetit: et totus mūdus sup eaz innixus fuit.
 Sc̄do d̄r virga: qz fuit flexibilis per pietatem
 Cant. iij. Que est ista que ascēdit p̄ desertum
 sicut virgula fumi. et. Ipsa em̄ fuit virgula: qz
 flexibilis per pietatem. Et fumi: qz concremas-
 ta per charitatē. Ex aromatibus mirrhe: qz
 fugat diabolicaz tētationē. Et thuris quia re-
 stringit fluidas cogitatōes. Pulueris pigmē-
 tarij: qz delectat virtutes et cōfortatiōes. Ter-
 tio dicitur esse virga: qz est, utilis per officia

multiplicationē. Usus em̄ virge aliqñ est ad dñj̄ ostensionē siue ad pcussionē: aliqñ ad regimē siue directionē: aliqñ ad sustentationē. Ad istud quadruplex officij siue vsus data est nobis virgo maria. Unde ipa dicit Eccle. xxiij. Ego mater pulchre dilectionis etc. Data quidē est nobis tanq̄ mater ad dominandum. Un̄ dicit. Ego mater etc. ps. Virgā virtutis sue emittet dñs ex syō: dñare in medio inimicorū tuorū. Data est nobis ad defendendum et pcutiendū: scz demones quib⁹ ipsa est valde terribilis. Jō dicit mater timoris. Numeri. xxvij. Cōsurgat virga de israel: et percutiet duces Moab. Data ē nobis ad directionem: ideo dicit Mater agnitionis. Mich. vij. Paspce p̄tm̄ tuū in virga tua. Et p̄t esse verbuz patris ad filiū. Ac si dicat. Sicut pastor dirigit gregē suum per virgā suā: sic et tu pasce et dirige populū tuū per matrē tuā. Data ē nobis ad sustentationē: ideo dicit. Sācte spei. ps. Virga tua et baculus etc. Ipsa eniz est virga inq̄tum demones pcutit: et baculus inq̄tum debiles sustētat et regit. Scdo ppheta describit florem ascendētē: cum dicit. Et flos de radice eius ascēdet. Et cū deberet dici cōueniētius videtur ascēdet de virga: dixit ascēdet de radice: vt ostendat hoc factum esse per dei infinitā charitatē: qz esse incendiū interpretatur vt ostēdat in xp̄o nature humane veritatem: quia inde sumpta est caro floris. Unde traxit originem caro radicis. Dicitur autē xp̄s flos ppter tres rōnes. Primo ppter generationē. Flos nāqz generat̄ a calore solis et infusione rosis et sine apertione arboris. Sic ad conceptionē xp̄i calor spūsscti se infudit et ipam incarnationē fecit. Ros diuine gr̄e superuenit: q̄ virgini obūbrauit: nullā aptionez perulit: sed h̄go cōcepit. Scdo significat xp̄s per florē q̄stū ad odoratōnē. Habet em̄ odorem patrē afficientē: et q̄stū ad hoc similis odor sacrificij. Gen. viij. Odorat⁹ est domin⁹ odorē suauitatis etc. Odorē demones expellēt. Et q̄stū ad hoc est sillis odor mirrhe: que expellit vermes. Eccle. xxvij. Quasi mirrha electa dedi suauitatē odoris. Odorē hominez a putredine pcti conseruantē. Et q̄stū ad hoc est sillis odor balsami: ibidem. Quasi balsamū nō mixtū odor meus. Odorē nunqz deficientē. Flos quidē auulsus attrit⁹ arefactus. odorē suum non perdit. Sic et xp̄s fuit auulsus in morte. Esa. liij. Quasi ei abscisus est de terrauientū. Arefactus in cruce. ps. Aruit tanq̄ testa virt⁹ mea. Attritus in flagellatione. Esa. liij. Attritus est ppter scelerā nostra. Et odorē suū nō perdidit: sed semp̄ seruauit. Ambro. Flos odorē et succisus seruat et cōtract⁹ accumulāt: nec auulsus amit-

tit. Ita dñs in patibulo crucis nec cōtritus emarcuit nec auulsus euauit: et lancea punctiois succisus sole speciosior fusi cruoris calore vernauit. Tertio assimilāt xp̄s flori q̄stū ad floris varietatē. Nā assimilāt violē ppter hūilitatē. Cant. ij. Ego flos cāpi. Viola nāqz dicitur flos cāpi: qz inter flores cāpi obtinet principatū. vel in partib⁹ vltra marinis dicit nasci quidā flos q̄ flos cāpi dicitur qui h̄z stipitē asperū: et q̄nqz folia rubea. Et significat xp̄m qui ptulit asperitatē crucis: et q̄nqz vulnera passiois. Assimilat̄ rose ppter nimā charitatem: per quā p nobis se sanguine rubicauit. Eccle. i. Quasi flos rosarū in dieb⁹ verni. Assimilatur lilio ppter puritatē. Cant. ij. Quasi liliū cōuallitū. Tertio ppheta ponit spūssctū re quiescentē: cum dicit. Requiescet sup eum spūs dñi. In alijs hoibus spūs non re quiescit qz h̄z ibi aliqd̄ aut per modū cōtristat̄ sicut pctm̄ mortale cōmissionis. Ephe. iij. Nolite tristare spūssctm̄ dei. Aut p modū extinguētis: sicut pctm̄ mortale omissionis. i. Thessal. v. Spiritum nolite extinguere. Aut p modū aduersantis sicut est veniale et sensualitas. Gala. ij. Caro cōcupiscit aduersus spm̄ etc. Aut p modum molestatis vt tumultus sollicitudinū cōtrarietas desideriorū: pturbatio passionū. In xp̄o aut spūsscti re quieuit pfecte: qz nihil in eo fuit qd̄ spūssctm̄ cōtristaret: vt est pctm̄ cōmissionis. i. Pet. ij. Pctm̄ nō fecit etc. Nihil qd̄ extingueret vt est pctm̄ omissionis. Esa. v. Quid est quod debui facere vinee mee et nō feci ei. Nihil qd̄ aduersaret: qz sensualitas rōni in oib⁹ obediuit. Nihil qd̄ molestaret: qz nullus tumultus sollicitudinū. nulla pturbatio desideriorū. nulla pturbatio passionū in eo fuit. In hac em̄ archa oia erāt pacifica. Hinc est qd̄ coruus re quieuit in cadauere: qz diabol⁹ re quiescit in pctōre. Job. xj. Sub vmbra dormit etc. Colūba re quieuit in viridi arbore: qz spiritus sanctus re quiescit in sanctorū mēte q̄ sunt virides corā deo. Jere. xvij. Erit foliū eius viride: th̄ in hac vita nō re quiescit pfecte: iō colūba de viridi arbore ad archā redijt: archa h̄o re quieuit in mōte: qz xp̄s q̄ est archa scificationis re quieuit in spūsscti altitudine et plenitudine. Unde et in euangelio nazarcorū sic scriptū est. Factum est cum ascēdisset dñs de aqua: descendit foris ois spūs et re quieuit sup eū et dixit ei. Expectabāt te in oib⁹ pphetis: vt venires et re quiescerē h̄e. Tu es ei re quies mea

Sermo. c. De eodē die ser. iij.

Missus est gabriel angelus a deo in ciuitatē galilee. Luca. i. etc. Olim missus fuit diabolus ad euā inferēs prauā suā

De annunciatione beate marie

gestione: mendace: assertionē: et fallacē pmissiōe. Sed hodie mittit angelus ad virginē offerēs reuerendā salutationē: cū dixit. Ave p̄ra plena. verā assertionē: cū dixit. Inuenisti gratiā apud dñm. Utile pmissiōe: cū dixit. Ecce ꝑcipies. Quāuis autē deus olim miserit multas legationes et ambassatas ꝑ angelos suos et ꝑphetas suos. Ista tñ fuit maior: et dignior q̄ vnq̄ misit: q̄d ꝑt̄ ex quattuor. Magnus em̄ ille est q̄ misit et magn⁹ nūcius quē misit. magna ꝑsona ad quā misit. magna causa ꝑpter quā misit. Primo igit̄ magn⁹ est ille qui misit: q̄d notat̄ cum d̄r. A deo. i. a tota trinitate. Nā pater ibi posuit suāz potentiā. fili⁹ suā sapientiā. spūssanct⁹ suā gratiā. Tria em̄ olim erāt impossibilia. vnū q̄ aliqua femina intra suū vterū deū cōciperet: iō pater posuit ibi suā potentiā: q̄ potentiā receptiua diuinitatis pater beate ꝑgini marie dedit: vt intra suū vterū possit ꝑcipere deū. Uñ angelus. Luce. i. Hunc cōceptū ꝑ dei potentiā ꝑbauit. Nō erit inquit̄ impossibile apud deū oē verbus. Apoca. xij. Signū magnū apparuit in celo. i. in ecclesia militate. mulier amicta sole. i. fulgida diuinitate. Scđm impossibile erat q̄ ꝑgo existēs virgo ꝑciperet: iō filius posuit ibi suā sapientiā: q̄ saluo sigillo virginitatis sapiēter sciuit intrare et sapiēter exire. hec em̄ est illa porta de qua d̄r Ezech. xliij. q̄ oī homini est clausa nisi soli principi qui intrat et exit ꝑ eā. Tertiu impossibile erat q̄ aliqua mater sine ꝑctō filium generaret. Ideo spūssanct⁹ posuit ibi suāz gratiā qui ip̄am virginē in vtero matris sanctificauit: et postmodū in cōceptu eā superuenit et eāz purgauit atq̄ mūdauit: ita q̄ sine peccato cōcepit. Ideo dicit̄. quod enim nascetur ex te scđm vocabit̄ te. Scđo ipsa legatio fuit magna: q̄ scđ magn⁹ nūcius quem misit. q̄d notat̄: cum d̄r. Mīnus est angel⁹ gabriel. Eius autē magnitudo apparet ex trib⁹ magnis officijs q̄ in curia dei h̄z. Unū est assistentia apud deum. Luce. i. Ego em̄ sum gabriel angelus q̄ assisto semp ante deū. Scđm est victoria ꝑclioꝝ. vnde dicit gl. super Dañ. viij. Gabriel ꝑclis ꝑpositus est. iō gabriel fortitudo dei interpretat̄. Tertiu est reuelatio secretorū. Dañ. viij. Gabriel fac intelligere istā visionem. Ecce q̄ magna officia. Magnū em̄ est secreta reuelare. maius victoriaz in ꝑlijs tribuere. maximū ante deū semp assistere. Et sicut videm⁹ q̄ papa habet tres differentias nuncioꝝ siue legatoꝝ. quoz quosdā mittit ad negocia magna: et illi dicunt̄ nuncij. quosdā ad negocia maiora. isti dicunt̄ legati non ex latere. quosdā ad negocia maxima: et isti dicunt̄ legati ex latere. Sic de⁹ quosdā mittit ad negocia magna: vt angelos. quosdam ad

negocia maiora vt archāgelos. quosdam ad negocia maxima: vt scđ illos de suprema hierarchia qui semp deo assistunt. Et ideo de illis legat de latere q̄ sunt isti⁹ supreme hierarchie: quidā angelū gabriel affirmāt fuisse. vñ dicit Greg. Ad mariā summū angeluz mitti debuit qui summ⁹ oim nunciauit. Tertio hec legatio fuit magna: quia magna ꝑsona fuit ad quam fuit missus. quod notat̄ cū d̄r. Ad virginē desponsatā viro ioseph. De qua duo dicunt̄: scđ q̄ fuit et virgo et desponsata. Iō vñ dēdū est quare x̄ps nasci voluit de virgine et quare de desponsata. De virgine quidē dominus nasci voluit s̄m Ansel. vt opera sua ꝑficeret et cōpleret. Quattuor autē modis de⁹ hominē facere ꝑt̄: scilz sine hoīe et femina: sicut fecit adā. De hoīe sine femina sicut fecit ꝑmāz matrē euā. De hoīe et de femina: sicut fecit nos. Et iō vt opa dei essent ꝑfecta. quartū modū faciendi hominē addidit et filium suū de femina sine hoīe nasci voluit: vt habetur. Deut. xxxij. Dei ꝑfecta sunt opa. De desponsata nasci voluit dñs iesus x̄ps: vt in qlibet statu salutem esse ostenderet: scđ in statu virginali: matrimoniali: et viduali: ideo ipsa beata maria fuit virgo incorrupta et desponsata. et post mortem ioseph vidua derelicta. Quarto ista legatio fuit magna: q̄a magna causa ꝑpter quā misit. Cōmisit em̄ ipse deus angelo quattuor legatiōes. Prima vt ipsam beatā virginē salutaret: quod fecit qñ dixit. Ave gratia plena. Bern. Inducit nos ad salutationē marie gabrielis exēplū. Iohannis tripudiū: et resalutatiōis lucrū. Secunda legatio quā cōmisit deus angelo est: vt salutatam confortaret. Cum em̄ virgo salutationē audiuisset turbata ē in sermone angeli. Beata ergo virgo maria turbata fuit: non turbatione impatientie sed verecundie: pauoris: et admirationis. Angelus autē in specie iuuenis speciosi ad eam intrauit in cubile. iō fuit multum turbata et pauefacta. Unde cantat̄. Et expauescēs virgo de lumine. Nouā et insolitam salutationē angelus beate virgini fecerat. ideo fuit secundo turbata. i. admirata. iō angelus beatam virginem sic verecundatā. sic pauefactam. sic admiratā confortauit dicens. Ne timeas maria. Propriū em̄ boni angeli est terrere in principio: confortare in medio: et letificare in fine. Mali autē angeli qui se transformant in angelos lucis: in principio quidem terrent multum: et in medio magis: et in fine maxime terrent. Tertia legatio que cōmissa fuit angelo ex parte dei ad beatā virginem: vt confortatā magnū filium generatam nunciaret: cū dixit. Ecce cōcipies et ꝑaries filiū et c. h̄c erit magnus et c. Ubi ostendit̄

ipm esse magnū ex origine: cum dixit. Filius
 altissimi vocabitur. Ex potenti dominatione:
 cū ait. Dabit illi dñs deus sedes dauid p̄ris
 eius. Ex nobili subditoꝝ possessione: cū dicit.
 Et regnabit in domo iacob in eternū. Nō di
 xit in domo Esau. q̄ nō regnat in malis sed
 in bonis. Et ex eterna duratōe: cū dicit. Et
 regni eius nō erit finis. Quarto: q̄ ipam ge
 nerantem virginitatē seruaturā p̄mitteret.
 Quasi enim maria dicens. Quomodo fiet
 istud quoniā virū non cognosco. Ac si dicat.
 Cum tres sunt modi generandi filium. scilz
 spiritaliter: naturaliter: et supersubstantiali
 ter. Si intelligas q̄ generabo ipsum spiritua
 liter: magnū quidem erit: sed tamen ad me
 nihil p̄tinebit. Si autē intelligas q̄ natura
 lē q̄ volūtas dei sit: vt de sponso meo ioseph
 naturali more generē. Maius q̄dē erit. Gau
 debo em̄ de tā nobili ple: sed nō gaudebo de
 p̄ditavirginitate. Si autē intelligas q̄ sup̄sub
 stantialit̄ et miraculose hoc q̄dez maximū erit.
 Gaudebo em̄ de tā nobili ple et p̄seruato pu
 dore. et tūc āgelus ei exposuit q̄ tertio mō cō
 ciperet. s. sup̄substantialit̄ dicens. Sp̄s sanctus
 sup̄ueniet in te et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi.
 Et cōueniēter dicit. Obūbrabit tibi. De⁹ em̄
 lux est inaccessibilis. i. Thimo. vi. Lucē habi
 tat inaccessibilē: et ignis inextinguibilis. Heb.
 xij. Deus noster ignis consumēs est: et dulce
 do ineffabilis. Eccl. xxiiij. Sp̄s meus sup
 mel dulcis. Virgo igit̄ habēdo deū in suo ve
 ro habuit lucē inaccessibilē. ignē inextinguibi
 lem. et dulcedinē ineffabilē. Sed si oculus ad
 visus solis reuerberat̄ si caro modicū carbo
 nis tactū non patit̄: si ex imēsitate gaudij ās
 moritur: quō virgo btā q̄ pura creatura erat
 potuit respicere in lucez tam infinite clarita
 tis. pati tantū caminus diuinitatis. sustinere
 dulcedinē taz infinite iocūditatis. Proculdu
 bio nō potuisset nisi virt⁹ altissimi obūbrasset.
 Lux enim inaccessibilis se sibi obūbrauit q̄
 teste idest terrene carni se vniuit. Et sic lucez
 in testa tanq̄ in lucerna videre potuit. Ignis
 quidē inextinguibilis et diuinus se sibi obum
 brauit. quia inter se et aīam virginis corpus
 assumptū mediū posuit. et sic calorē sustinere
 potuit. Dulcedo ineffabilis se sibi obumbra
 uit: q̄ tantā dulcedinē carne velauit. sicut hō
 hñs in ore aliq̄d dulcissimū tātā dulcedine in
 tēperat: q̄ aliquo extrinsecō ipaz velat. bene
 ergo dicitur virtus altissimi obumbrabit tibi
 dū et lux teste se vniuit et ignis medium inter
 posuit. et dulcedo ineffabilis se velauit. Tunc
 maria sic salutata: sic cōfortata: sic de magni
 fica prole letificata: sic de pudore certificata
 ait. Ecce ancilla domini etc. Non est creden
 dum q̄ ista sic leuiter protulerit: sed q̄ ipsa in

terra genua flexit: terrā osculata est: oculos
 ad celū leuauit: man⁹ et brachia in celū exten
 dit: et sic cū magno gaudio dixit. Ecce ancilla
 dñi etc. ¶ Sermo. cñ. De eodē sermo. v.

Me gratia plena domi
 nus etc. Nullus sufficienter lau
 dare et salutare pōt illā quā sa
 lutauit angelus dicens. Ave grā
 plena quā sc̄tificauit pater altis
 simus. ps. Sc̄tificauit tabernaculū suū altissi
 mus: quā reuerēt̄ dei fili⁹. Luc. ij. erat subdi
 tus illis: cui se cōmisit sp̄s sanctus. Luc. i. Sp̄i
 tussanct⁹ sup̄ueniet in te quā totus btificat et
 admirat̄ mūdus. Ibidē. Ecce em̄ ex hoc bea
 tam me dicēt oēs gnatiōes. Quāuis autē di
 gni nō sum⁹: tñ eā salutare debemus: et p̄pter
 debitū: et p̄pter exēplū: et p̄pter fructū. Debi
 tum quidē est: q̄ salutatio debet̄ amicis: bñfi
 cis: et dñis. Et ipa est amica n̄ra. Cāti. ij. Sur
 ge p̄pera amica mea. Eccl. xxiiij. Ego mater
 pulchre dilectiōis. i. q̄ pulchre diligo et pulcre
 amari volo. Est et bñficia nostra. Sap. viij. Ve
 nerunt mihi oīa bona pariter cū illa. Et dñā
 n̄ra. Eccl. xxiiij. In oī populo et in oī gēte p̄
 matū tenui etc. Ipsa em̄ dñat̄ in celo: idō dicit
 In oī populo. s. angeloz. In mūdo: idō sub
 dit. Et in oī gēte primatū tenui. In iferno:
 idō subdit. Oīm excellentiū et sublimiū colla
 propria virtute calcavi. Quia ergo est amica
 nostra debem⁹ eā salutare deuote. Et ille de
 uote salutat: q̄ salutat eā cum sincera inten
 tione: cum cordis attentōe: et cuz fidei deuo
 tione. Quia igit̄ bñficia n̄ra est: d̄z salutari fre
 quēter. Esa. xxiiij. Sume cytharā. i. salutatio
 nem angelicā et circuiui ciuitatē. i. beatā h̄gia
 nem in qua est vnitas ciuiū. i. cogitationuz in
 ipm deū vnitaz. Deinde subdit. Bñ cane: fre
 quenta canticū vt memoria tui sit. Quia est do
 mina n̄ra d̄z salutari hūiliter. i. cū genuflexio
 ne. Nō est magnū si hō ad salutationē illā ge
 nus donat in terrā: ad cui⁹ plationē rex regū
 descēdit in terrā nō est mirū neq̄ magnū si
 se humiliat h̄miculus: cū ad illā salutationē
 altissim⁹ factus est puus: nō est magnū si hō
 genua in terrā figat: q̄n reginā celi et terre sa
 lutat. Sc̄do debem⁹ eā salutare p̄pter exem
 plum. Habemus em̄ exemplū ab angelo: qui
 eam salutauit in thalamo. A iohāne qui eaz
 salutauit in vtero. A filio qui eā salutauit in
 celo. iij. Reg. ij. Surrexit rex in ocursum ma
 tris adorauitq̄ eā. i. salutauit. idō debemus
 erubescere eam. s. non salutare postq̄ tales
 eam salutāt. Eccl. xli. Erubescere a salutanti
 bus de silentio. Tertio debemus eam salu
 tare p̄pter fructū. Ipsa em̄ salutātem resalu
 tat Eccl. xxiiij. Obuiabit illi q̄si mater honoz

De annūciatione beate marie virginis

festa. Obuiam⁹ em̄ sibi ofonib⁹ deuotis. Ob
 utat ip̄a nobis auxilijs oportunitis dando no-
 bis. s. panē gr̄e. vñ subdit. Cibauit eū pane vi-
 te ⁊ intellect⁹ virtutē pseuerantie. Uñ subdit.
 Et firmabit in illoz nō flectet. et exaltationē
 gl̄ie. vñ sequit. Et exaltauit illū ap̄d p̄ximos
 suos. Uel pōt dici q̄ hec saluat o est dicenda:
 q̄ ḡgini multū placet. ⁊ diabolo multū displicet.
 hoib⁹ multū p̄dest. Placet q̄dē ḡgini qñ
 audit salutationē quā sibi detulit fidelis pa-
 ranymphus. q̄ sibi gaudiū maximū fuit. Uñ
 dixit. Exultauit spūs me⁹ ⁊c. Qñ audit cele-
 stē cautionē quā sibi detulit ioculator deuot⁹
 q̄ cautio tante suauitatis fuit q̄ prouocauit
 ad cantādum ⁊ ip̄am cum dixit. Magnificat
 anima mea dñz. Et angelos quādo dixerūt.
 Gloria in excelsis deo. Et totuz mūdum. ps.
 Letent celi ⁊ exultet terra. Qñ audit episto-
 lam quā sibi detulit fidelis nunciū in q̄ con-
 tinebatur prosperitas amicoz redemptio ca-
 ptiuoz: ⁊ victoria hostiū. Prouerb. xv. Aqua
 frigida anime sitienti ⁊c. Ista autez epistola
 fm̄ Bern. fuit in cōsistorio diuinitatis seu tri-
 nitatis dictata. digito dei descripta: et vni de
 fortissimis palacij ad deferendum delegata.
 Quādo audit ambaciata qua sibi detulit so-
 lēnis legatus. p̄ quam sibi annunciabat q̄ in
 reginā erat assumēda. Bern. Egrediet̄ Sa-
 buel de rege ad reginam. de imperatore ad
 impatricem: et eo forte alacrius vt scz cū an-
 geli prius regem haberent habituri essent et
 reginam. Secūdo diabolo multum displicet
 Displicet enim sibi illa saluatio: q̄ sibi est ad
 disseccationem. Cū em̄ sit inuidus disseccatur:
 videns q̄ p̄ illam salutationē homo acquirit
 salutez. Displicet sibi illa cautio: quia est sibi
 ad molestationem. Cum em̄ sit in luctu mole-
 statur quādo eam audit. Eccl. xxij. Musica
 in luctu importuna narratio. Displicet sibi
 illa ep̄la: q̄ est sibi ad cōturbationē. Cū enim
 sit tyrānus displicet sibi q̄ per illam amisit ca-
 ptiuos. Esa. xlij. Educens de cōsolatione vin-
 ctū ⁊c. Displicet sibi illa ambaciata: q̄ est sibi
 ad indignationem. Cum em̄ sit supbus indi-
 gnat⁹ q̄ a muliere sit victus. Judith. ix. Erit
 em̄ memoriale dño q̄ manus femine deiecit
 eum. Nec mirū si em̄ sibi displicet illa salu-
 tatio. illa cantico. illa epistola: illa ambaciata:
 q̄ p̄ illā fuit territus. Canti. vi. Terribilis vt
 caliroz acies ordinata. Fuit cōfusus. Ju-
 dith. xvi. Tradidit eū in man⁹ femine: ⁊ cōfu-
 dit eū. Fuit contritus. Gen. iij. Ipsa conteret
 caput tuū. Fuit mortuus. Iudic. iij. Inter-
 pedes. Iob. i. virginis defecit: ⁊ mortu⁹ est.
 Si sara. id est diabolus. Et iō cuz illā saluta-
 tionez audit: timet ac si audiret tonitruū quo
 rotetur ⁊ terreatur. ps. Vox tonitruū tui de⁹

in rota. Ac si videret clauū qua percutiatur.
 Numeri. xxij. Consurge virga de israel ⁊c.
 Ac si videret gladiū quo igulet. Judith. xij.
 Amputauit iudith pugiōe caput holoferni.
 Ac si videret clauū ⁊ malleū q̄ excerebraret.
 Iudic. v. Sinistrā manū misit ad clauū
 dexterā ad fabroz malleos. Tēpora syfari
 id est diaboli valide perforās. Nō solū autez
 displicet sibi illa saluatio: sed etiā oīa v̄ba que
 sunt in ea. Displicet em̄ sibi. Ave. sine ve. cū
 ipse eternū ve pcurauerit. Cūq̄ audit nomi-
 nare Mariā cū ipsa eū cōtriuertit. Cūq̄ au-
 dit gr̄a plena. cū ipse p̄ximos parētes gr̄a
 euacuauerit. Cū audit dñs tecū: cū serpens
 sit ⁊ fuerit. Cūq̄ audit bñdicta tu in mulierib⁹:
 cum ip̄e maledictionē induxerit. Cū au-
 dit bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui: cum p̄ suā sugges-
 tionē fruct⁹ mulieris fuerat maledict⁹. Ter-
 tio hec saluatio homini multū p̄dest. Ip̄o em̄
 aliqñ est immūd⁹. per culpā tenebrosus. per
 ignoratiā vacuus. per priuationē gr̄e. Solus
 derelictus a diuina p̄tectiōe: maledict⁹ male-
 dictiōe: pene eterne ⁊ famelicus a celesti refe-
 ctione. Sed q̄ est immūdus ad tā iunctā acce-
 dat q̄ est sine ve culpe: iō d̄r. Ave. Que est tene-
 brosus accedat ad tā illuminatā: iō d̄r. maria
 que interpreta^r illuminata. Qui est gr̄a va-
 cuus accedat ad tā repletā: iō d̄r. Gr̄a plena.
 Qui est solitari⁹ ad tā saturatā accedat. iō d̄r.
 Dñs tecū. Qui est maledict⁹ accedat ad tā
 bñdictā: iō d̄r. Bñdicta tu in mulierib⁹. Qui
 est celesti bñdictione ⁊ refectione priuat⁹ acce-
 dat ad ip̄am tali fructu in immēsum rotatā:
 ideo d̄r. Et bñdictus fructus ventris tui.

¶ Sermo. ciij. De eodem sermo. vij.

Memaria gr̄a plena

dñs tecū. Solēt mulieres sex
 gr̄as affectare t̄paliter quas
 btā maria virgo hūit sp̄alr:
 que in angelica seruatiōe op̄-
 tant. p̄rio nāq̄ hūit pulchritu-
 tudinē: cum d̄r Ave. sine ve pcti. Fuit em̄ tā
 pulchra q̄ fuit sine macula. Canti. iij. Tota
 pulchra es amica mea: ⁊ macula nō est in te.
 Ipsa enim fuit pulchra: q̄ sine pctō originali.
 Tota pulchra: qui sine pctō mortali. Et sine
 macula: q̄ sine pctō veniali: ⁊ nō tm̄ fuit pul-
 chra: s̄z hūit pulcherrima ornāmēta. De q̄b⁹
 d̄r in ps. Ois gloria ei⁹ filie regis abintus in
 fimbrijs aureis. Habuit em̄ vestimentuz var-
 riatum per virtutū diuersitatē: ideo d̄r. Cir-
 cūamicta varietate. Interius informatū per
 sincerā intentionē: ideo dicit. Ois gloria eius
 filie regis abintus. Exteri⁹ auro seratū in fri-
 scatum p̄ charitatē: iō d̄r. In fimbrijs aureis.
 Cuius em̄ charitas et vsq̄ in finē pseuerauit:

et usque ad paupes se extendit: quod sunt quasi similitudo in vestimento ecclesie. Secundo excellentiam et nobilitatem habent: cum dicit. Maria que interpretatur domina. Est autem triplex nobilitas. Prima est originis: que causatur ex carnis propagatione. Secunda morum: que causatur ex morum compositione. Tertia virtutis: que causatur ex virtutum possessione. Istam triplicem nobilitatem ipsa habuit. De qua dicitur in psalmo. Assitit regina a dextris tuis: ecce nobilitas originis. In vestitu deaurato. id est cum corpore morum honestate preclaro. ecce nobilitas morum. Circumdata varietate. id est virtutum multiplicitate. ecce nobilitas virtutis. Tertio habuit diuinarum plenitudinem: cum dicitur Gratia plena. Habet autem deus quadruplicem mensuram gratie: scilicet confortata bona: coagitata: et superfluentem. ut habetur Lu. vi. Bona mensura est mensura sufficiente quam habent omnes sancti ad sui iustificationem. Confortata est mensura abundantie quam habuerunt apostoli ad suam conversationem et aliorum saluationem. Coagitata est excellentie quam habuerunt in vtero sanctificati. Superfluens est mensura affluentie que fuit in christo. Omnes autem has quattuor mensuras gratie virgo maria habuisse videtur. Unde ipsa ait Eccli. xxiii. In me omnis gratia vite: quo ad gratiam iustificante. Et veritatis: quo ad gratiam alios conuertente: et salutante. Et virtutis quo ad gratiam confirmante. Et a generationibus nostris adimplemini quo ad gratiam superfluentem. Quarto habuit sponsus amabilem: cum dicitur. Dominus tecum. Circa quod notandum quod quadruplex est unitas. Prima est carnalis: que est inter sponsum et sponsam. Secunda est naturalis que est inter patrem et filium. Tertia est socialis que est inter amicum et amicum. Quarta est spiritualis que est inter deum et animam. Ista quadruplici unitate dominus erat secum. Primo unitate carnali: que est inter sponsum et sponsam. Christus enim cum ea matrimonium contraxit: et eam in sponsam accepit. Osee. ii. Sponsabo te mihi in fide. psalmo. Ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Sponsata valde amavit. Hester. ii. Adamavit eam rex super omnes mulieres. Adamatam sibi coniunxit et una caro facta fuit quia caro christi erat caro virginis. Genesim. ii. Erunt duo in carne una. Secundo fuit cum ea unitate naturali: que est inter matrem et filium. Et qua unitate fiebat quod ipsa diligebat filium tanquam rem suam i. Regum. i. Sicut mater filium unicuique diligit: ita te diligebat. Et filius honorat matrem tanquam causam suam honorando ipsam in vita: quia sibi subditus fuit in morte: quia ad ipsam venit. Et post mortem: quia ipsam ad dexteram suam collocavit. Et ipsi ambo sibi mutuo copatiabantur: tanquam habentes animam suam. Luc. ii. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Tertio fuit secum unitate socialis: que est inter

amicum et amicum. Ipsi enim diligebant se mutuo. Cant. vii. Ego dilecto meo et conuersio eius ad me. Ipsi idem velle et idem nolle habebant. Cant. ii. Dilectus meus mihi: et ego illi. Imo eis et in eis cor unum et anima una erat. Si enim de credentibus dicitur. Act. ii. Erat enim eis cor unum et anima una erat multo excellentior ista: unitas in filio et matre erat. Quarto fuit cum ea unitate spirituali: que est inter deum et animam. Adeo quidem fuit secum unita per amorem quod tota fuit in amore conuersa: ideo dicitur Apoca. xii. Mulier amicta sole: quod tota ex amore facta est languida. Cant. ii. Fulcite me floribus: stilate me malis: quia amore languedo quod tota fuit liquefacta. Cant. v. Anima mea liquefacta est: quod tota fuit amore christi vulnerata. Unde ait sponsa. Cant. ii. Vulnerata caritate ego sum. Quinto habuit famam celebris: cum dicitur. Benedicta tu in mulieribus. Ipsa enim fuit famosa deo per humilitatem. angelis per virginitatem. hominibus per fecunditatem. De his tribus dicitur Judith. xv. Tu gloria hierusalem. id est dei in quo est visio nostre pacis. Tu letitia israel. id est angelorum: qui semper respiciunt faciem patris. Tu honorificentia populi nostri. id est totius generis humani. Et sequitur. Quia fecisti viriliter deum: scilicet per tuam humilitatem ad terram trahendo. Et confortatum est cor tuum per tuam fecunditatem humano generi salutem inueniendo. Et quod castitatem amaueris: virginitatem cum angelis conseruando. Propter hanc famam celebris ipsa dicit. Beatam me dicent omnes generationes. Quia et coniugate propter prolem quam habuit. et vidue propter continentiam quam seruauit: et virgines propter integritatem mentis et etiam corporis quam custodiuit. Sexto habuit prolem nobilem: cum dicitur. Et benedictus fructus ventris tui. Ista est illa benedictio. De qua dicitur Genesim. xxv. Det tibi deus de rore celi: et de pinguedine terre abundantiam vini frumenti et olei. De quo etiam fructu dicitur in psalmo. A fructu frumenti vini et olei sui multiplicati sunt. In isto fructu fuerunt tres substantie: scilicet caro que significatur per frumentum: que fuit mortua in passione: pullulauit in resurrectione. et multum fructum attulit in ascensione et spiritus sancti missione. Ioh. xii. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit etc. per oleum significatur eius anima: que oleo sancti spiritus fuit plena. Esaye. i. Unxit te deus tuus oleo letitie etc. per ipsum vinum quod letificat cor hominis significatur ipsa diuinitas que est letitia sanctorum. Est igitur iste fructus benedictus: et certum ad carnem que pro nobis passa fuit et resurrexit. et certum ad animam que spiritu sancto plena de sua plenitudine nobis effudit: et certum ad diuinitatem in qua nostra letitia et beatitudo consistit etc.

¶ Sermo, ciii. de eodem die sermo. vii.

De maria gratia plena

Ista salutatio angelica ponunt sex cause quare debet aliqua domina salutari q̄ p̄fit plene i dñā n̄ra virgine maria gloriosa inveniri. Salutanda est: quidē dñā nostra tam formosa: q̄ notat cum d̄r. Ave. i. sine ve peccati. Nulla ei pcti macula i ea fuit: z iō fuit plene formosa z pulchra extitit. Ut h̄o ei⁹ fortitudinem meli⁹ videam⁹ notandū q̄ est q̄ntuplex pulchritudo. P̄ria est sp̄ialis: q̄ cōsistit in decore virtutū. De qua d̄r. Treñ. iij. Saphiro pulchriores. Ista pulchritudinē ipsa habuit. De qua d̄r. in. ps. Specie tua z pulchritudine tua zc. Oēs em̄ virtutes ipsa possedit. Eccl. xliij. In me oīs gr̄a vite z virtutis zc. Secunda est pulchritudo moralis q̄ cōsistit in cōpositiōe morū. De qua d̄r. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta gn̄atio cū claritate. i. cū morū honestate. Ista pulchritudinē ipsa habuit. De qua d̄r. Cāti. vij. O d̄ pulchri sunt gressus tui in calciamētis filia principis. Gressus h̄o aie sunt virtutes eius: z calciamēta gressuum aie sunt opa virtutū eius. De pulchritudine aut̄ morū eius ait Ambr. in li. de virginib⁹. Nihil in maria toruū in oculis. nihil in verbis procat. nihil in actu verecundū. nō gest⁹ fractior. non incessus solutior. nō vox petulātior. Tertia est pulchritudo celestis. De qua pulchritudine ait Esa. xxxij. Sedebit p̄p̄s i pulchritudine pacis. Ista em̄ pulchritudinē ipsa possidet: q̄ pre ceteris sc̄is in gl̄ia magis fulget: sc̄z vt nō solū mundū sed etiā illuminat paradisum. Bern. Marie p̄fitia totus illustrabit orbis: adeo vt ipsa iam celestis patria solito clarius rutillet virgine lampadis irradiata fulgore. Quarta est pulchritudo āgelica. De qua pulchritudine d̄r. Ezech. xxxij. Oē lignuz paradisi non est assimilātū ei z pulchritudini eius. Ista pulchritudinē habuit ipsa bt̄a virgo: inq̄stum virginitatē illibatā seruauit. Maior tñ fuit puritas bt̄e virginis q̄ angelorū. Fuit em̄ infra puritatē diuinā puritas beate virginis: sed supra puritatē angelicā z humanā. Anselm⁹ sic ait decebat vt bt̄a virgo niteret ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi: quin etiā oēm puritatē angelicā z humanā transcenderet. Quinta est ipsa pulchritudo diuina. De qua d̄r. Jef. xxxij. Bñdicat tibi dñs pulchritudo iustitie. Ista pulchritudinē etiā beata virgo habuit: in cuius vtero ipsa diuina pulchritudo nouē mensib⁹ habitauit. De quo d̄r. in ps. Cōcupiscet rex decorem tuū. Hieroni. Si mariā diligēter aspicias nihil est virtutis. nihil speciositatis. nihil cādoris: nihil meriti. nihil glorie. nihil gaudij

nihil salutis: q̄d ex ipsa nō resplēdeat. Sc̄d salutanda est dñā tā luminosa: q̄d notat cum dicit. Maria q̄ interpretat̄ illuminatrix. De ipsius aut̄ luminositate d̄r. Apoc. xij. Mulier amicta sole: z luna sub pedib⁹ eius. Ex quib⁹ verbis iā dictis habet q̄ ipsa beata virgo est illuminata a superiori: cum d̄r. In capite ei⁹ corona duodecim stellarū. i. nouē ordinū angelorum: z trium hominū sc̄z martyrū: cōfessorū et virginū. Et illuminata ab inferiori: cui⁹ dicitur. Luna sub pedib⁹ eius. Habet etiā ecclesiam militantē sub protectiōe z triumphanti sub sua dominatiōe. Est etiā illuminata ab exteriori: cum d̄r. Amicta sole. i. fulgida conuersatione. Illuminata ab interiori: ideo dicitur. In vtero habēs. Habuit em̄ nouē mensib⁹ in suo vtero diuinū splendorē. Illuminata a dextris q̄ in prosperitate habuit sapientiaz. Et a sinistris: q̄ in aduersis habuit paciētiā. Ideo d̄r. q̄ date sunt sibi due ale per quas volauit in desertū: id est in celū. De eius etiā luminositate dicit. Cant. vij. Que est ista que procedit velut aurore cōsurgens: pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castroz acies ordinata. In die nihil pulchrius sole: in nocte nihil pulchrius luna: in cōfinio diei et noctis nihil pulchri⁹ aurore in certamine. nihil pulchrius castroz acie ordinata. Ipsa igit̄ peccatores purgat a tenebris lumine gratie sue: ideo assimilatur aurore. Errātes dirigit luce sue sapiētie: ideo assimilat̄ lune. Ac frigidus accendit calore charitatis sue: ideo assimilat̄ soli. Demones terret fulgore maiestatis sue: ideo assimilatur castroz aciei ordinate. Tercio salutanda est domina tam gratiosa cū dicitur. Gratia plena. Magnū est habere potentiam receptiuā gratie quam habent mali q̄d̄tu sunt in via: sed ea carēt dānati in pena: que vltorius non possunt redire ad gratiam. Luce. xvj. Inter nos z vos chaos magnum firmatū est. Maius est habere guttā gratie quā habēt boni: qui tñ sunt imperfecti. Qui biberit de fluuio paradisi: cuius gutta maior oceano restat vt in eo sitis mūdi penitus sit extincta. Maximū est habere calicē vel plenitudinem gr̄e quā h̄nt viri p̄fecti: q̄ quodāmodo dei amore sunt ebrj. ps. Calix meus inebrians q̄ preclarus est. Per maximū est esse in fonte gr̄e in quo sunt beati. De quo fonte dicit in ps. Qm̄ apud te est fons vite zc. Qd̄ felix ergo est virgo maria. Maria que nō tñ potentia receptiuā gratie: non tantū guttam gratie: non tantum calicem et plenitudinem gratie: sed etiā fontē z flumen habuit omnium dilectiōis puritate orationis: fontem attingit pietatis vt hauriri z sup angelos. quā refusa

dat hostibus aquas viuas. Quarto salutanda est dñs tam gloriosa cū dicit. Dñs tecū. Fuit quidē secū dñs pater: qui fecit eā tā potentē. Eccl. .xxiij. In hierusalē potestas mea. dñs filius qui fecit eā taz sapientē. Prouer. xiiij. Mulier sapiens edificat domuz suam. Dñs spūs sanctus: q̄ fecit eā tā clementem. vñ dicit oliua. Eccl. .xxiij. Quasi oliua speciosa in cāpis. Et ideo potenter in morte nos defendit. vñ dicit. Tu nos ab hoste ptege. Sapient post mortē nos suscipit. Uñ sequitur. In hora mortis suscipe. Clementer in vita iustus gratiā z peccatoribus mīam infundit. vñ premittitur. Maria mater gratie mater misericordie Eccl. .xxiij. Ego mater pulchre dilectionis quoad gratiā quaz iustus tribuit: z timoris: quia hostibus terribilis extitit. z agnitionis: quia sapienter nos deducit. z sancte spei: quia clementer peccatori veniam infundit. Quinto salutanda est dñs tam famosa: cū dicit. Bñdicta tu in mulieribus. Vere est benedicta nō solū in mulieribus: sed sup oēs mulieres qz cum triplex sit status mulierū. s. virginū. viduarū z cōiugarū. Quicquid bonitatis est in triplici statu ipa habuit. Quicquid aut mali est siue defectus: ipsa vitauit. In ipsa v̄ginitate quidē est quoddā bonū scz integritas carnis z quoddā malū scz sterilitas plis. In viduitate vero ē quoddam bonū. s. libertas animi z quoddā malū scz solitudo cōsortij. In cōiugio vero est quoddā bonū scz fecunditas plis z quoddā malū scz corruptio carnis. Bñ igitur virgo maria est bñdicta sup oēs mulieres: quia fuit virgo sine sterilitate. vidua sine solitudine. cōiugata sine corruptiōe. Judith. xv. Viriliter fecisti qz castitatem amaueris. z post virum tuum alterum nesciueris. Ipsa namqz viriliter fecit: quia fuit mater incorrupta. Castitatem amauit: qz fuit v̄go fecūda. z post mortē viri sui alterum nesciuit: qz fuit vidua z toti trinitati sociata. Sexto salutanda est dñs tam fructuosa: cū dicit. Bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui. Ille autē fruct⁹ s̄m Bern. fuit, bñdictus in odore. in sapore. z i specie. Odor autem istius fruct⁹ tātus erat qz patrē reconciliauit. Gen. .xxvij. Ecce odor filij mei. qz demones expulit z cōturbauit. Ecclesiastici. xxiij. Quasi enim myrrha clecta dedi suauitatem odoris. qz totum mundum repleuit. De hoc Job. .ix. Dies mei trāsierunt quasi naues poma portantes. Xps enim per mare hui⁹ mundi nauigauit z nobis odorem suum reliquit. Secundo est iste fructus benedict⁹ in sapore cui⁹ sapor est tā dulcis qz appetitū iprouocat. Eccl. .xxiij. Qui edunt me adhuc esurient. qz oia amara dulcorat. Deut. .xxij. Inunda fiones maris quasi lac suget. qz oia alia dul-

cia in insipiditatem cōmutat. Prouer. .xxvij. Alia saturata calcabit fauū. Tertio est bñdictus in specie. Eius em species est tam luminosa. qz requiritur in nobis magna purificatio: vt ipsam videre valeamus. Mathei. v. Beati mundo corde qm̄ ipsi deum videbunt tam gratiosa qz ibi est nostra delectatio. Heister. .xv. Facies tua plena est gratiaruz. tam gloriosa qz ibi est nostra beatitudo. Joh. .xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū v̄rum deum: z quem misisti iesum xpm̄ zc.

¶ Sermo. cv. In cena dñi sermo. j.

Afferā paucillū aque et lauent pedes v̄ri redescite sub arbore: ponāqz bucellam panis z p̄fortē corvestrū. Gen. .xvij. Ista v̄ba q̄ abraā angelis dixit p̄nt esse v̄ba xpi dicta in cena ap̄tis suis. Fecit em̄ cū eis cenam. in qua quattuor ḡna ferculorū apposuit scilicet exēplū: medicamētū: sacramētū: z documētū. Exēplū hūilitatis impēdit in pedū ablutione cum dicit. Afferā paucillū aque z lauent pedes vestri. De isto em̄ exēplo ipse dicit. Exēplū ei dedi vobis zc. Lauit at̄ eorū pedes: nō tm̄ corpales: sed etiam spūales quadruplici aqua q̄ in p̄nt̄ euāgelio designat. Primo em̄ aqua materiali: de qua dicit. misit aquā in peluim: z cep̄t lauare pedes discipulorū. Et hoc vt dictū est: fecit in exēplū hūilitatis. Augu. Didicim⁹ fratres humilitatē ab excelso. facimus inuicē humiles qd̄ hūiliter fecit excelsus: nec dedignē qd̄ fecit xpus facere xpianis Cū em̄ ad pedes fratris inclinā: corp⁹ etiā in corde ip̄o vel excitat vel siam inerat cōfirmat hūilitatis affect⁹. Sc̄do lauit aq̄ sacramētali: de qua dicit. Qui lor⁹ ē nō indiget nisi vt pedes lauet. Ibi dicit glo. Ex his verbis intelligimus baptizatos fuisse ap̄tos et si nō legat. vbi Aug. Totus hō in baptismo abluē: sed cum in reb⁹ hūianis postea linitur vtiqz terra calcat. Ipsi ergo affectus hūiani quasi pedes sunt: vbi ex hūianis rebus affici-mur. Quotidie ergo lauat pedes in nobis q̄ interpellat pro nobis. Nec videtur absurdū attēta similitudine: neqz mirū si hō est p̄optus ad pulueres cōtrahēdos: quia est puluis in natiuitate: in vita: et in morte. Nā de puluere fuit cōditus: z in puluere est resoluēdus: z puluereū h̄z corp⁹. Gen. .iij. Puluis es: ecce qz de puluere cōditus z in puluere ibis: ecce qz puluereū h̄z corpus. Loquar ad dominū meū cū sim puluis z cinis: qz igitur totus hō est puluis: z simile appetit suum simile. ideo affect⁹ hūiani p̄opti sunt ad pulueres q̄ hēndos. iō sepe sunt lauandi ne ipsi affect⁹ in na-

In cena domini

turam pulueris conuertatur. Augu. Talis nanq̄ est vnusquisq̄ qualis dilectio sua. Si terram diligis terra es. Si demm diligis deus es. Tertio eos lauit aqua spūali q̄ est aqua spūsancti de qua dicit. Et vos mundi estis: sed non omnes nō em̄ intelligitur de lotionē materiali. quis oēs lauit. nec sacramentali. quia om̄es baptizati erāt sed de lotionē spūsancti quam iudas nō habebat. De qua aqua dicitur Ezech. xxxvi. Effundam super vos aquā mundā. et mundabimini ab oib̄us inquinamētis vestris. de quibus inquinamētis dicitur. Job. vii. Induta est caro mea putredine quo ad inquinamētū luxurie. et sordibus pulueris quo ad inquinamētū auaricie: cutis mea aruit et contracta est quo ad inquinamētū superbie. Superbia em̄ facit cor aridum. iuxta illud Eccl. vi. Nō te extollas in cognitione aīe tue: et relinquaris velut lignum aridū in heremo. Ad isto triplici inquinamento mūdari debemus. ij. Cor. vii. Mūdemus nos ab omni inquinamēto carnis. ecce mūdatio a luxuria: et spūs. ecce mūdatio a superbia: perficiētes sanctificationē. ecce mūdatio ab auaritia. Sanctū enim idem est qd̄ agros et sine terra. Quarto nos lauit aqua celesti que de suo latere emanauit. de qua dixit. Si non lauero te: nō habebis partē meū de hac lotionē dicitur. Apoca. vii. Lauuerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine. Sanguis enim xp̄i instar lactis habet aīas dealbare. Sanguis em̄ virtute caloris in lac conuertit̄. Sanguis autē xp̄i in corpore suo fuit excoctus igne amoris. de quo dicit̄. Luca. xii. Ignez veni mittere in terrā et c. In corde autem nostro debet excoqui vbi sunt duo vbera scz intellectus et affectus. In intellectu debet excoqui per meditationē. ps. In meditationē mea exardescet ignis. Et in affectu per deuotionē. Job. xxxix. Pulli eius lambūt sanguinem. Secūdo christus in cela posuit se cūdum ferculū scz medicamētū pietatis. in medicinali passione quam hodie inchoauit: quod notatur cū dicitur. Requiescite sub arbore scz crucis. Oliz gen̄ humanū laborabat circa trīs. scz circa opandā et iste labor causabatur a timore male hūiliāte: circa diligēda. et iste labor causabat̄ ex more male inflāmāte. circa cognoscēda et iste labor causabatur ex errore male excecāte. Sed ab isto triplici labore debem⁹ sub arbore crucis requiescere: quia ibi inuenimus fortitudinē contra timorem male humilliantē. Hoc significatū est. iij. Regū. xix. vbi dicitur qd̄ helias fatigatus proiecit se sub arbore imperij: et cuz comedisset tātam fortitudinem sensit qd̄ vicz ad montē dei ore ambulauit. Ibi inuenimus refrigerium

contra amorē male inflāmāte. Hoc significatum est. iij. qd̄ Jonas cōtractū sub edera requieuit. refrigeriū inuenit. Ibi inuenimus cognitionē veritatis cōtra errorē male excecāte. Hoc significatū est. Luc. xix. vbi dicitur zacheus ascēdit in arbore sicomozū vnde de xp̄m meruit videre et cognoscere. Tertio posuit tertium ferculū: scz sacramētū charitatis in sui corporis et sanguinis cōsecratione: cum dicitur. Ponāq̄ bucellā panis. Iste panis fuit formatus in archa vteri virginalis de tribus farinis: scz antiqua: noua: et eterna id est carne: anima: et deitate vera. Hoc significatum est. iij. Reg. xix. Respexit helias et ecce ad caput suū subcinericius panis. Nam iste panis est candidus q̄tum ad animā puram et subcinericius q̄tum ad carnē mortalitati subiectā: et ad caput positus: qz ista duo scz caro et aīa fuerūt xp̄o in vnitāte persone cōiuncta. Iste panis sic formatus triplici igne fuit excoctus. scz igne passionis quo ad farinā antiquā: id est carnem. ps. Ossa mea sicut cremium aruerūt. Igne amoris quo ad farinā nouam. i. aīam. scz. Johā. xv. Maiorē hac dilectionē nemo habet et c. Igne deitatis quo ad farinam eternā. Hebre. xii. De⁹ noster ignis consumēs est. Iste panis sic formatus et sic coctus per quinq̄ vulnera quasi per quinq̄ frustra fuit inscisus: vt primū frustrū patres recōsiliaret. Roma. v. Cuz em̄ inimici essem⁹ deo: recōsiliati sum⁹ per mortē filij eius. Secunduz vt celestē ianuā aperiret. Hebreo. ix. Per propriū sanguinē introiuit semel in sancta. Tertū vt sanctos patres de limbo educeret. zacha. ix. Tu quoq̄ in sanguine testamenti tui eduxisti vincos de lacu in quo non erat aqua. Quartū vt ruinā angelicā repararet. ps. Iudicabit in nationib⁹: scz demonū implebit ruinas: scz angeloz. Quintū vt demones expoliaret. Col. ij. Expoliavit principatus et potestates et c. Iste panis sic format⁹ sic excoctus et inscisus: māducatur sacramentaliter tm̄. sicut a malis qui species sacramentalis recipiunt sed effectū sacramenti nō recipiunt. i. Cor. x. Qui māducat et bibit indigne et c. Ab aliquib⁹ autē spūaliter tm̄ sicut a bonis: qñ scz articulus necessitatis non contemptus religiōis sacramētū excludit. De isto modo dicit Aug. Ut quid paras dentem et ventrē. Crede et māducasti. Ab aliquibus sacramētaliter et spūaliter: sicut a bonis q̄ recipiunt sacramētū et rem sacramenti. Job. vi. Qui māducat meā carnē et bibit meū sanguinem habet vitam eternā. Quarto posuit hac cena quartū ferculū: scz documentū veritatis. Et hoc in sermonis compilatōe cum dicitur. Et cōfortetur cor vestrū. Sermo em̄

Dei habet confortare omnes sensus spūales. Nam confortat visum spirituale. Uisus autem non confortatur in colorib⁹ extremis. i. albo et nigro: sed in medio ⁊ est in viridi. Per album enim intelligitur claritas celestis: per nigrum obscuritas infernalis. Sermo dei tāq̄ viridis medius procedit: q̄ nititur nos inducere in amorē celestium ⁊ ad timores penarum eternarum. *Thiere. xvj.* Erat solum eius viride. Scōdo confortatur per odorē spirituale. Odor em̄ aliquādo causatur ex concrematione: vt patet in thure aliquando per contritiones sicut patet in contrito aromate: aliquādo ex reuelatione: sicut patet in aperto vase. Tunc em̄ sermo dei valde redolet: qm̄ in affectu p̄dicatoris cōcrematur per amorē intellectu cōteritur per meditationē: ⁊ invita per honestatē siue honestā cōuersationē. *ij. Cor. ij.* Xpi bon⁹ odor sum⁹ deo in omni loco. Tertio confortat spūalē gustū. *Act. xx.* Cū accepisset cibum confortatus est. Cōfortat autē operatiuum vt vniuersi operent. Intellectiuā: vt limpidi⁹ cōtemplentur. Et affectiuā: vt sapidi⁹ delectentur. De his trib⁹ dicit *Eccli. xv.* Cibavit eū dñs pane vite: quo ad primū. ⁊ intellectus q̄ ad scōm ⁊ aqua sapiētie. i. sapide scie: potavit illuz quo ad tertiu. Quarto delectat spūalē auditū. Sonus em̄ s̄m *Aug.* fit tribus modis. s. cantu. fletu. ⁊ pulsu. Ad vocē pertinet cantus. ad organum flatus. ad cytharā pulsus. Non est ergo mirum si audire verba dei est delectabile: q̄ aut processerunt ab ore dei aut a sanctis qui fuerunt organum dei aut ab ore xpi qui fuit cythara dei. s̄m illud ps. *Exurge psalterium et cythara.* Quinto delectat et confortat spirituale actum. Tactus autē non delectatur circa dura vel mollia: sed circa media. Sic sermo dei reprehēdit extrema ⁊ cōmēdat media. Nam reprehēdit dolositatem. et fatuitatem et cōmēdat prudentiam. Reprehēdit gulositatem ⁊ vacuitatem: ⁊ cōmēdat tēperantiā. Reprehēdit seueritatem ⁊ remissionem ⁊ cōmēdat iusticiā. Reprehēdit temeritatem et pusillanimitatem: et cōmēdat fortitudinem. De his quattuor dicit *Sap. viij.* Sobrietatem ⁊ sapientiam docet: ⁊ iusticiam et virtutes. quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

¶ Sermo. cvj. De eodem die sermo. ij.

Quilibet non indiget nisi vt pedes lauet ⁊c. *Johā. xij.* Istud v̄bū tractās *Innocenti⁹* papa tertius distinguit triplex lauacrum. s. aque sanguinis. ⁊ lachrymarū. ⁊ quodlibet horū dicit esse duplex. Nā lauacrum aque duplex est. s. materialis aqua ⁊ spūalis. Lauacrum sanguinis duplex est. s. fusi in pa-

tibulo: ⁊ oblati in sacramēto. Lauacrum lachrymarū duplex est: scz oculorū ad lamētū ⁊ plantarum ad sacramentum. Ista sex lauacra in hac die sunt facta vt idē *Innocenti⁹* ostendit. Primū igit lauacrum est aque materialis quā xps pedes discipulorū lauit: qd̄ q̄dem fecit in exemplum iuxta illud *Joh. xij.* Exēplū dedi vobis. In hoc em̄ exemplo instruuntur superiores. inferiores: et equales. Superiores scz prelati instruuntur. Tunc em̄ caput ⁊ pedes lauat: quoniam prelati ad bonos se habent cū diligentia. *Chrys.* Non soluz pedes lauit sed vestimenta deponit. linteos se precinxit. peluum implet ostendēs q̄ cum omni studio talia facere oportet. *Roma. xij.* Qui preest in sollicitudine. Ad malos debent se habere cū patientia ⁊ benigno lenia. Exemplo xpi qui proditoris sui pedes lauit. Voluit quidem ipsum a sua malicia coercere nō p̄ tormēta vel plagas: s̄ modo per amorem vocando ipsum amicum. *Mat. xxvj.* Amice ad quid venisti modo per pudorem h̄ndo eū conuersalez suum vt ibidē. Qui intingit mecum manum in parapside ⁊c. Mō per timorem predicendo ei supplicium eternū vt ibidē. Ne homini illi per quem filius hominis tradetur. modo per obsequium impēdendo sibi humilitatis officium: qm̄. s. eius pedes lauit. *Aug.* Non dedignatus est xps iude lauare pedes cui⁹ iude manus videbat in scelere. Scōdo instruuntur inferiores: vt exemplo petri ad suos prelatos habeant se reuerenter: qd̄ notat cū dicit. Dñe tu mihi lauas pedes *Chrys.* Manibus quibus cecorū oculos aperuisti. leprosos mūdasti: mortuos suscitasti ⁊c. *Philipp. ij.* Qui hmōi sunt cū omni honore habitore. Debent se h̄re humiliter: qd̄ notat cū dicit. Nō lauabis mihi pedes in eternū. *Aug.* Quāuis magne audacie esset ⁊ tradicere seruum domino hominez deo tamen: hoc magis facere voluit q̄ patri: vt xps sibi lauaret pedes. Tertio debet se habere obediēter. quod notatur in hoc q̄ petrus postmodū obediēs dixit. Dñe nō tantū pedes meos ⁊c. *Heb. xij.* Obedite prepositis vestris: ecce obediētia. Et subiacete eis: ecce humilitas deuota. Tertio instruuntur equales et omnes vt habeāt charitatem mutuā adinuicem. qd̄ est s̄m glo. Inuicem sibi seruire. inuicēz sibi pctā dimittere. pro inuicem orare. *Aug.* Inuicem nobis delicta donemus: ⁊ pro n̄ris inuicem pctis orem⁹ atq̄ ita quodāmodo nobis pedes lauamus. Scōm lauacrum est aqua spiritualis p̄ quam elemosyna significat: q̄ pedes. i. pauperes. que videntur esse extremi. i. abiecti sunt laudādi. ⁊ refonēdi. Dicit autem elemosyna aqua. q̄ h̄z virtutē extinctiuā respectu peccati quod extinguitur. *Eccli. ij.* Ignem ardentem extinguit

aqua. et elemosyna resistit peccatis. Virtutē in-
 datuā. respectu grē q̄ infundit. Luc. xi. Date
 elemosyna. et oīa munda sunt vobis. Virtutē
 fecundatiuā respectu bonorū que augētur. ij.
 Cor. ix. Multiplicabit semen vestrū et c. Vir-
 tutē fructificatiuā. respectu p̄mij quod acqui-
 ritur Thob. iij. De substantia tua fac elemo-
 synā. premiū em̄ bonū tibi thesaurisas. Ter-
 tiū lauachrū est sanguinis effusi in patibulo.
 quo xp̄s pctā nr̄a lauit. Apoc. i. Lauit nos a
 pctis nostris in sanguine suo: vñ ps̄. Asper-
 ges et c. Lauachrū siue balneū d̄z esse medici-
 nale. calidū et clarū. Sic sanguis xp̄i fuit me-
 dicinalis rōne diuinitatis. cui fuit vnitus. Et
 fuit calidus rōne amoris quo fuit inflāmat⁹.
 Ista duo notātur in hoc q̄ xp̄s yfopo assimila-
 tur. que est herba medicinalis et calida. fuit
 etiam iste sanguis clarus. q̄ animā facit cla-
 rā et mundam ideo sequitur. Lauabis me et
 super niuē dealbabor. Quartū lauachrū est
 sanguinis oblatis in sacramēto. q̄d̄ q̄dē sacra-
 mentum xp̄s nobis dimisit in memoriale sue
 passionis. De quo dicitur Luc. xxij. Hoc facite
 in meam cōmemorationē. Habemus enim
 triplex memoriale passionis. Unū in visu sc̄z
 passio xp̄i picta. Aliud in auditu sc̄z passio xp̄i
 predicata. Aliud in gustu. sc̄z passio xp̄i in hoc
 sacramēto veraciter cōtēta. Si igitur affectū
 mouet passio xp̄i imaginibus visa. et passio au-
 dita et predicata. multo fortius mouere debet
 passio degustata. Eccl. xlix. In omni ore qua-
 si mel dulcorabitur eius memoria. Quintum
 lauachrū est lachrymarum ex oculis ad lamē-
 tū q̄stū ad publice penitētes q̄ hodie recōsi-
 liantur. In capite em̄ ieiunij excluduntur ab
 introitu ecclesie. Arcentur a perceptione eu-
 charistie. et ligātur nexibus penitētie. Et istud
 fit in signum penitētie adequi fuit a paradiso
 erectus. a ligno vite prohibitus et multis pe-
 nis ligatus. S̄z hodie xp̄s celestem ianuā ce-
 pit aperire. ideo in ecclesiā introducūtur. Ho-
 die corpus et sanguinem ad māducādū dedit
 et ideo ad edendū admittūtur. hodie ligatus
 fuit et ideo ipsi qui ligati erāt a nexibus soluū-
 tur. Juxta illud. Joh. xvij. Si ergo me queri-
 tis sinite hos abire. Sextum lauachrū est la-
 chrymarum ex plantis ad sacramentum. sicut
 est oleū est balsamū ex quibus crisma p̄fici-
 tur et hoc pontificali b̄ndictione adiuncta. per q̄d̄
 datur intelligi q̄ debemus habere oleū. i. ni-
 torem conscientie q̄stū ad deum. Mat. xx. Pru-
 dentes virgines acceperūt oleum et c. Balsa-
 mum. i. odorem bone fame q̄stū ad proximū.
 Eccl. xxij. Sicut cynamomum et balsamum
 odorem dedi. et benedictionem celestis gratie.
 q̄stū ad seipos. quamquidem benedictionē
 celestis pontifex habet dare.

¶ Sermo. cvij. De eodem die sermo. iij.

Surgit a cena et ponit ve-
 stimenta sua. in hac cena dñs multo-
 rū psonā assumpsit. sc̄z personā am-
 ici magistri dñi et serui ac plati. p̄so-
 nam. quidem amici assumpsit q̄n cum discipu-
 lis cenare voluit. Signum enim spūalis am-
 icitie est inuicē epulari. et maxime q̄n debent
 separari. Xp̄s igit ab aptis discessurus: p̄mū
 cū eis cenā voluit celebrare. In qua quidem
 fuit triplex genus cibi: et triplex genus vini.
 Ibi em̄ fuit panis azimus. agnus typicus. et
 xp̄i verū corpus: q̄d̄ xp̄s in specie panis disci-
 pulis dedit. Contraria aut̄ his fuerūt in cena
 ade quā ipse cū vxore sua celebravit. Hic em̄
 fuit panis azimus: ibi fuit panis fermentatus
 q̄z tota natura humana per peccatū fuit fer-
 mentata et corrupta. Hic agnus typicus ibi
 cibus vetitus: hic panis in corp⁹ xp̄i mutatus
 ibi panis mutatus in corpus diaboli. peccatū
 em̄ mortale in corpus diaboli facit transire.
 fuit etiam in cena domini triplex genus vini
 sc̄z legale. i. succus de lactucis aggressib⁹. Sa-
 cramentale. i. sanguis xp̄i discipulis in spem
 vini oblatus. Et spirituale. i. abundātia diu-
 ni amoris quo omnes q̄ erāt in illa cena erāt
 repleti et quodāmodo ebrj effecti. Nā p̄ amo-
 re xp̄s fuit ebrus: quādo in cruce fuit denu-
 datus. Petrus fuit ebrus q̄n cōtra pericula
 mortis securus erat effectus. Johannes fuit
 ebrus qui in xp̄i pectore quasi in fonte fuit po-
 tatus. Si igitur ad hāc volumus accedere et
 corpus xp̄i digne suscipere. debem⁹ hunc tripli-
 cez cibū h̄re. sc̄z panē azimū. i. cor puz. i. Cor. v.
 Epulemus iu azimis sinceritatis. Agnum. i.
 cor amore xp̄i inflāmatum et c. ps̄. Inflāmat⁹
 est cor meum et c. et panem substantiatum. i. cor
 ab omni amore mūdi alienatum: vt nihil sibi
 amoris mundi: sed ibi accidentia sine subiecto
 idest amor temporalium non radicitur in eis.
 Debemus etiam habere hoc triplex vinū. sc̄z
 vinū contritionis ex herbis aggressibus et c.
 ps̄. Potabis nos vino cōpūctionis. vinum de-
 uotionis vt eius sanguinem semper. cū deuo-
 tione et desiderio in memoria habeam⁹. Job.
 xix. Pulli eius labunt sanguinē. vinū amoris
 vt eius dulcedine delectemur et inebriemur.
 Cant. v. Bibite et inebriamini charissimi. Se-
 cundo xp̄s assumpsit personā magistri: cū d̄-
 cit. Vos vocatis me magister et dñe. Joh. xij.
 De isto magistro d̄z Math. xxij. Magister sci-
 mus q̄z verax es et c. Secundum aut̄ Chrys.
 Magister veritatis quis efficitur veritatem
 falsificando: a veritate non cadendo et verita-
 tem defendendo. Xp̄s igitur d̄z verus magi-
 ster: q̄z veritatem non falsificauit: vñ d̄z. Mat.

Magister scimus quia verax es, veritatem non ta-
 cuit, unde dicit, Et via dei in veritate doces et
 veritatem defendit, unde dicit, non enim respicis
 personam hominum. Habuit autem iste magister
 quattuor modos docendi, docuit verbis: exem-
 plis: sacramentis: et miraculis. Quidam enim
 erant rudes et insciji: et istos docebat verbis,
 Math. v. Aperiens os suum et docebat eos di-
 cens. Beati pauperes spiritu: quoniam etc.
 Quidam erant curiosi que nolebant audire
 verba sed videre facia: istos docebat exemplis
 Math. x. Discite a me quia mitis sum et hu-
 miliabam sub creaturis instituens sacramenta
 a quibus iustificationem acciperent, Johan.
 iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiri-
 tu sancto etc. Quidam erant duri et obstinati:
 istos convincebat miraculis. Act. x. Qui per-
 trasit benefacendo et sanando omnes oppressos
 a diabolo. Tertio assumpsit personam domini: cum
 dicit, Si ego magister et dominus. Dicit autem Cy-
 prianus quod ad perfectum dominum tria requirun-
 tur scilicet terror: ordinatio: et amor. Quantum ad
 ista tria Christus in presenti vita plenius domini
 non ostendit in futuro, autem ostendet: quia
 reprobos reget in terrore, ps. Reges eos in
 virga ferrea etc. beatos reget in amore. Deu-
 tero. iij. Amatissimus domini habitat confidenter
 et omnes ponet in ordine. Nam et in bonis erit
 ordo premiorum, 1. Cor. xv. Alia claritas solis
 idest Christi, alia claritas lune idest beate virgi-
 nis marie, alia claritas stellarum idest alio-
 rum sanctorum. Stella enim differt a stella in cla-
 ritate: quia etiam gloria unius sancti differt a
 gloria alterius. In malis est ordo penarum,
 iuxta illud Apoc. xxiij. Quatuor se glorificavit
 et in delictis fuit: tamen date ei tormentum et luctum
 Quarto assumpsit personam serui in hoc quod pe-
 des servorum lauit, quod fecit primo in exemplum
 humilitatis: unde dicit, Exemplum enim de-
 di vobis etc. ps. Quis sicut dominus deus noster
 qui in altis habitat et humilia respicit in celo
 et in terra: tunc humilia respicit in terra: quan-
 do pedes iude lauit qui iudas erat terrenus
 avariciam Chryso. Quem tumorem non de-
 struat quod qui sedet super cherubin pedes la-
 uit proditoris. Secundo lauit in medicamentum
 nostre infirmitatis, homo quidem se erexerat
 usque ad summum dei, ideo Christus se humilia-
 vit usque ad infimum hominis: ut eius humilitas
 superbiam nostram sanaret. Aug. Tanta quod
 pe est humilitas ut et eam suo commendaret exem-
 plo divina sublimitas: quia homo superbus
 in eternum periret nisi eum deus humilis mu-
 niret. Tertio lauit in sacramentum habende
 puritatis, lauit enim pedes antequam eis corpus
 suum daret: ut per hoc daretur intelligi quod an-

teque ad corpus Christi accedamus lotionem pe-
 dum idest affectuum indigemus. In cuius si-
 gnificationem dicit Dionysius: quod sacerdos
 celebraturus lauat manus: quod non tamen debet
 esse mundus a peccatis graubus sed etiam a ve-
 nialibus. Quinto assumpsit personam prelati:
 cum dicit, Exemplum enim dedi vobis etc. Chri-
 stus ergo prelati in exemplum docuit disci-
 pulos suos per exemplum: per doctrinam et pre-
 xit per orationem. De quibus dicit Greg. Christus
 veniens nova docuit, nova docens mira exer-
 cuit, mira faciens prava toleravit. In his er-
 go tribus tota vita Christi comprehenditur, scilicet in docendo
 in faciendo: et in predicando. In quibus prelati
 ipsum imitari debent. Ipsi namque subditos instrue-
 re debent per doctrinam: informare per vitam: et
 defendere per iusticiam: sed multi possent dice-
 re illud Isaie. iij. Non sum medicus: et in do-
 mo mea non est panis: neque vestimentum: noli
 me constituere principem populi. Ipsi enim
 non sunt medici: quia non possunt sanare alio-
 rum vitam cum ipsi vitam habeant vulneratam
 Greg. Cum causam populi presul suscipit: quasi
 ad egrum medicus accedit. Quia ergo pre-
 sumptione mederi properat qui in facie ipsum
 vulnere portat. Ipsi etiam non habent panem sacre
 doctrine: et ideo alios reficere et instruere non
 possunt. Thresh. iij. Parvuli petierunt panem
 et non erat qui frangeret eis. Ipsi etiam non ha-
 bent vestimentum iusticie: et ideo alios non de-
 fendunt per iusticiam. De quo vestimento dicit,
 Ephe. vi. Induti lorica iusticie.

Sermo. cvij. De eodem sermo. iij.

Scitis quid fecerim vo-
 bis. Ad istam interrogationem pos-
 sumus respondere, vti scimus quod
 hodie fecerit nobis: quod tria opera
 fecit nobis. Primum est opus mire humilita-
 tis, et hoc inquam pedes discipulorum lauit:
 et ista humilitas commendabilis est quantum
 ad quadruplex genus cause. Primum ex consi-
 deratione cause agentis: quia scilicet ille qui est
 super omnia se hodie humiliavit infra omnia, id est
 usque ad pedes servorum, unde primo ostendit
 suam sublimitatem: et postea ponit humilitatem
 dicens, Vos vocatis me magister et domine
 etc. Si ergo dominus et magister vester etc. nec
 est verbum superbie: sed humilitatis necessa-
 rie. Cum enim superbire sit super alios ire,
 qui super omnes est superbire non potest. Secundo
 commendabilis est ex consideratione cause ma-
 terialis, id est ipsorum discipulorum circa quos fie-
 bat ipsa ablutio: quia non laubabat pedes im-
 peratorum: sed piscatorum et servorum, unde petrus
 sciens suam vilitatem et Christi maiestatem dixit, Non la-
 uabis mihi pedes in eternum. Et Christus respō-

dit. Si non lauero te &c. Tunc petrus timore concussus et amore inflammatus obtulit lauandos pedes et manus et caput. Sed dominus per suam responsionem ostendit quod petrus non indigebat lotionem capitis nec manus: sed tantum pedum. Per caput enim intentio: per manus autem operatio significatur. Ista autem duo in petro munda erant: quia intentionem ad deum dirigebat et opera sancta habebat. per pedes autem significatur affectio que aliquo puluere terrene affectionis siue cupiditatis sepe aspergitur. Augustinus. Spiritus humani affectus sine quibus in hac mortalitate non uiuitur: quasi pedes sunt. ubi et humanis rebus afficimur. Unde si dixerimus quoniam peccatum non habemus nosmetipsos decipimus. Nos autem indigemus ut lauentur in nobis et caput intentionis que sepe est discor data: et manus operationis que sepe est remissa. et pes affectionis que sepe est puluere aspersa. et cor cogitationis que sepe est immunda. Et corpus totius conuersationis que sepe est inordinata. Et ad ista quinque abluenda christus in quinque partibus corporis sanguinem emisit. In capite scilicet ut lauaret nostram intentionem. In manibus ut lauaret nostram operationem. In pedibus ut lauaret nostram affectionem. in corde ut lauaret nostram cogitationem. Et fuit flagellatus in toto corpore ut lauaret nostram vitam et conuersationem. Tertio ista humilitas commendabilis est ratione modi agendi qui fuit: quia uerimenta deposuit: lintheo se precinxit et aquam in peluim misit: ac si pedes lauit. uerimentum deposuit: quia corpus ab eo separatum fuit. Lintheo se precinxit: quando idem corpus renouatum resumpsit. Et aquam in peluim misit: quando suum sanguinem in terram effudit. Et sic pedes idest affectus nostros lauit. Apoc. i. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Fecit nobis spirituale lixiu. in quo per aqua posuit suum sanguinem preciosum. i. Johan. v. Hic est qui uenit in aqua et sanguine christus Iesus. pro cinere amaritudinis penarum. ps. Cinerem tanquam panem manducabam pro igne calefaciente amorem incensum. Johan. xiiij. Cum dilexisset: suos qui erant in mundo &c. Sed quia lixiu nimis erat forte tunc propter nimium cinerem amaritudinis: tum propter nimiam ebullitionem amoris: ideo eum duplici aqua temperauit scilicet aqua lachrymationis quam in cruce fudit. ut dicitur Hebre. v. Et aqua regenerationis qui de latere emanauit. Et sic ex tali lixiu sic facto ex aqua sanguinis et cinere amaritudinis sic calefacto: ex igne amoris sic temperato ex aqua lachrymationis et regenerationis omnium pedes

lauit. Quarto commendabilis est ex ratione cause finalis que fuit exemplum humilitatis date. Et etiam ut daret exemplum prelati: ut ipsi qui sunt caput: subditos qui sunt pedes lauaret idest uerbo et exemplo informet. Quod autem pedes aliquorum non possunt lauare vel emundari hic potest esse triplex causa. primo ex ratione lauatis: quando scilicet non habet manus mundas. Prelati enim qui uitam mundam non habent potius inquinant quam lauantur. Ecclesiastici. xxiiij. Ab immundo quid mundabitur. Grego. nazanzenus. Mundari prius oportet et sic alios emundare. Secundo scilicet ex parte lauandi quando scilicet lauandus subditus habet pulueres terrenorum nimis inueteratos quia amor terrenorum non inest cordibus auarorum per modum forme accidentalis que possit eis adesse vel abesse preter subiecti corruptionem: quia si assunt corrumpitur animus eorum per se. perbi: si absunt corrumpitur per impatientiam: vel etiam quando nimis inquinatur. Ecclesiastici. xxiiij. Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum: quid proficiet lauatio eius. Tales enim sunt ad instar lateris: quia quanto plus lauatur tanto plus inquinatur. ij. Pet. ij. Canis reuersus ad uomitum &c. Tertio ex parte aque qua lauatur quando scilicet est turpida et immunda per quam amor ipsius mundi significatur: quia animam non abluunt sed immundam fecit. Hiere. ij. Quid tibi in uia egypti: ut bibas aquam turbidam. Augu. Quisquis es qui es in mundo ad te uenit qui fecit mundum ut eripiat te de mundo. Qui si adhuc aliqua delectatione te retinet mundus. semper uis esse immundus. Secundo fecit opus mire maiestatis: quod consistit in corporis et sanguinis consecratione: hoc enim est tante maiestatis quod excellit omnem potentiam creatam scilicet potentiam sensitiuam: eo quod accidentia ibi sine subiecto consistant: et sensus moueant sensibilis cognitionis naturam. excellit eorum accidentis esse sit inesse. Cum ergo audis hoc corpus meum non acquiescas gustui quia puraret se sentiret saporem panis nec uisui: et sic de alijs sensibus qui ibi deciperentur. Acquiescas tantum auditui: quia cum audis hoc est corpus meum hoc est quod audis hoc significatum est. Genes. xxvij. In isaac in quo deceptus fuit uisus: quia Jacob non cognouit Olfactus: quia credidit sentire odorem uerimentorum Esau: et sensit odorem iacob. Gustus: quia putabat se comedere de uenatione Esau. Tactus: quia putabat tangere manum Esau. Auditus uero non fuit deceptus: cum dicitur: uox quidem uox iacob est. Secundo excellit potentiam imaginatiuam in quantum unum et idem corpus est in diuersis locis. Di

eis autez Innocentius tertius. q̄ sicut filius
 dei per naturam habet triplicez modū essen-
 di in rebus. Est enim in oibus per essentiaz
 in iustis per gratiā in natura assumpta per
 vnionem: ita corpus eius habet triplicez mo-
 dum essendi. Est em̄ in celo localiter. in x̄go
 specialiter. in altari sacramentaliter. Tertio
 excedit potentia in intellectuā: in quantum cor-
 pus x̄pi integrum et perfectū sub tam parua
 specie est contēptum. Augu. loquens de hoc
 sacramento contra felicianū dicit: hoc fides
 querat. intelligentia nō exquirat. ne aut non
 inuētum credat incredibile: aut inuētuz cre-
 dat singulare. Quarto excedit potentia ope-
 ratuam: quia potentia creata hoc nō potest:
 sed solūmodo increata. Eusebius. Inuisibili-
 bus sacerdos inuisibiles creaturas verbo suo
 secreta portare committat. Tertio fecit op̄
 mire. charitatis: quod p̄sistit in sue passionis
 inchoatione: hodie quidem suam passionem
 inchoauit in quātū factus in agonia sangui-
 neas guttas sudauit vt icz dicitur Luc. xij
 Sudor autem causatur ex nimio labore: ti-
 more: dolore: et calore: et ch̄ulius autē habuit
 laborem. Esaie. xlix. In vacuum laboraui et c.
 Habuit timorem in quātū erat homo passi-
 bilis. Mar. xxij. Cepit pauere et tedere. ha-
 buit dolorem. Thren. i. Ovos omnes qui trā-
 sitis per viā attēdite et videte si est dolor limi-
 lis sicut dolor meus. Habuit calorem. i. f̄er-
 uentem amorem Johan. xij. Cum dilexisset
 suos qui erant in mundo et c. et dicitur factus
 in agonia. Iste enim quattuor acies pugna-
 bant inuicem. tres icz contra vnā: et vnā cō-
 tra tres. Si quidem labor pugnat contra
 amorem. et amor contra laborem. labor enim
 nolebat passionem: sed amor volebat. et amor
 laborem vicit. et labor amori cessit: quia fructū
 de labore suo considerauit. Esaie. liij. Pro eo
 q̄ laboraui ridebit et saturabitur. Similiter
 timor pugnat contra amorem: et amor con-
 tra timorem. timor enim nolebat passionem:
 sed amor volebat: et amor timorem superauit
 atq; timor amori cessit. vnde deposuit timorē
 et prudenter passionem sustinuit. Proverbio.
 xxvij. Iustus quasi leo cōfidens absq; timo-
 re erit. Similiter dolor pugnat p̄tra amo-
 rem: et amor contra dolorem: quia dolor nole-
 bat passionem sed amor volebat et amor dolo-
 rem superauit: et dolor amori cessit. Unde cū
 magno gaudio passionem sustinuit Heb. xij.
 proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Nō
 fuit ergo mirum si in corde suo agonia ma-
 gna fuit: vbi tantus conflictus extitit. Tam
 vehemens fuit ardor et conflictus amoris q̄
 per totum corpus sudauit et sudorem cōuer-
 tit in sanguinem.

Sermo. cix. De eodem sermo. v.

Hobes seipsum ho-
 mo et sic de pane illo edat et
 de calice bibat. i. Cor. xi. Ce-
 teri cibi sunt probādi et sic re-
 ciipiendi. Iste autem cib⁹ non
 est probādus: quia semper ē
 bonus: sed recipiens est probādus si est bene
 preparatus. Ideo dicit apostolus. p̄bet autē
 seipsum homo. Sicut enim medicina homini
 nō preparato est causa mortis: et homini pre-
 parato est causa salutis. sic iste cibus homini
 indigno est venenū. homini autem digno est
 meritum sempiternum. Notādum autem q̄
 homo circa hec tria probare se debet. Primo
 seipm quāte sit puritatis. de puritate autem
 recipientis hoc sacrum corpus dicitur. Exo.
 xi. Renes vestros accingētis et c. que ibi ponū-
 tur. Ex quibus verbis habetur. q̄ recipiens
 hoc sacramentū debet esse mūdus a carnali
 delectatione. ideo dicitur renes vestros acci.
 Legitur. ij. Reg. vj. q̄ oza a dño ē percussus:
 quia archā dei tangere presumpsit: et rationē
 assignant iudei quia mūdus non erat: q̄ illa
 nocte cuz vxore sua iacuerat. Si ergo ille est
 pcussus quē iacuit cū sua vxore: qua pcussioe
 dignus est qui se defendat cū meretrice. Si
 ille qui tetigit qua pcussione ille q̄ sumit. Si
 ille tetigit archā lignā qua pcussione dign⁹
 est q̄ sumit indigne carnē x̄pi verā. Secundo
 debet esse mundus a terrenoz affectione. qd̄
 notatur cum d̄r. Calciamēta habebitis in pe-
 dibus. non em̄ debet diligere eterna per inor-
 dinatum amorem. Sed in suis affectibus d̄z
 habere calciamēta. i. sanctorū patrū exēpla. p̄
 imitationē q̄ terrena oīa cōtempserūt. Qui
 em̄ diligit terrena efficiēt terra. Osee. ix. f̄a-
 cti sunt abominabiles sicut ea que dilexerūt
 immo efficitur lutū. Abacuch. ij. Dicitur de
 auaro vsq; quo aggrauat contra se dempsuz
 lutum. Auarus ergo qui corpus x̄pi recipit
 ipm in terrā et lutū proijcit. Tertio debet esse
 mundus a vana cogitatione: qd̄ notat̄ cum
 dicitur. Tenentes baculos in manibus. De-
 bet em̄ baculū crucis in corde retinere et cuz
 eo canes. i. demonū cogitationes animū lace-
 rantes abijcere. Chrysosto. Ubicunq; demo-
 nes signum crucis viderint territi fugiūt. ba-
 culum timentes quo plagam acceperūt. Le-
 gitur Gen. xvi. q̄ super sacrificiū abrae volu-
 cres descēdebāt. sed ip̄e eas abigebat: q̄ qñ
 hoc sacrificium offerimus vel recipimus co-
 gitationes volatiles abigere debem⁹. Quar-
 to d̄z esse mūdus a nealigentia et torpore. qd̄
 notatur cū dicitur. Et comedetis festināter.
 Festināter comedit qui cū feruētī desiderio

fuscipit. Glo. super illud. Qui manducatz bi-
bit indigne. Indigne sumit qui non deuota
mente accedit: propter ista significanda legit
Exo. xij. q̄ quattuor persone ab esu agni ex-
cludebatur scz seruus incircūcisus: mercen-
narius: z aduena ac alienigena. Seruus in-
circūcisus idest luxuriosus qui non est mū-
dus a carnali delectatione. quia sicut dicitur
Gal. v. Qui autem christi sunt carnez suam
crucifixerūt cuz vitijs z cōcupiscentijs. Mer-
cennarius autez est auarus qui non est mū-
dus a terrenorum affectione qui est seruus
z mercēnarius pecunie. Juxta illud Math.
vj. Non potestis deo seruire z mānone. Ad-
uena est neophitus idest de nouo cōuersus:
quia ille adhuc nō est mundus a carnali co-
gitatione. Et iste cibus non est neophitorum
sed grādium. sicut dictum fuit. Augustino.
Cibus sum grandium zc. Alienigena est te-
pidus z indeuotus qui non est mundus a ne-
gligētia z torpore. Et iste cibus nō est insipi-
dorum: sed palatum sanum habentium: z sa-
porem discernentium. Augu. Palato non sa-
no pena est panis qui sano est suauis. Secū-
do debet probare corpus dñicum quante sit
maiestatis non enim recipit panem materia-
lem sed celestem. Illum scilz qui ait. Johan.
vi. Ego sum panis viuus qui de celo descen-
dit. Deus enim primo homini triplicem cibū
preparauit. sicut habetur Gen. ij. scilicet con-
cessum: prohibitum z promissum. Si enim cō-
cessus vsus fuisset a prohibito abstinuisset. ad
promissum peruenisset. Sed quia male vsus
est prohibito iuste priuatus est concessio pari-
ter z promisso. Unde dicit dominus. Uide ne
forte sumat de ligno vite z uiuat in eternum.
Quilibet autem cibus habuit aliquid impfe-
ctionis. Nam prohibitus fuit mortis causati-
uus. Cōcessus nō fuit de celo delatus sed de
humo productus promissus vitam beatā nō
dabat: sed in vita hominē prolongabat. Sed
longe nobiliozem alium cibum xps nobis de-
dit. Ille enim fuit mortis causatiuus. hic au-
tem est uiuificatiuus. ideo dicitur. Ego sum
panis viuus. Ille fuit de humo pductus. iste
de celo delatus ideo dicitur. Qui de celo de-
scendit. Ille conseruabat vitā corporalez iste
dat vitam celestē. ideo dicitur. Si q̄s mādu-
cauerit ex hoc pane uiuet in eternuz. Tertio
habet pbare recipiendi modū quāte sit san-
ctitatis. Modus autez quintuplex traditur
a Dañ. li. iij. Quia sm eum debet recipi: cuz
multo timore: cum cōscientie puritate: cū fā
fide: cū multa reuerentia z honore: cū multo
desiderio z deuotione. Debet nāq̄ recipi cū
multo timore: quia ibi cōtinetur diuina maie-
stas. Cū tali timore receperat petrus q̄ dice-

bat. Luce. v. Exi a me. quia homo peccator
sum domine. Stupor enim circūcederat eū.
Debet recipi cum conscientie puritate: quia
ibi cōtinetur ille qui est sincerissima puritas.
Cum tali puritate recipere vult eum sponsa
que dicit Canti. j. Lectulus noster floridus
est. Debet recipi cum vera fide: quia ibi con-
tinetur velata veritas. Cum tali fide recepe-
rat eum virgo beata maria. De qua dicitur
Luce. j. Beata que credidisti. zc. Debet reci-
pi cum multa reuerentia et honore: quia ibi
continetur vera diuinitas. Cum tali reuerē-
tia recipiebat ille qui dicebat Mat. viij. Do-
mine non sum dignus vt intres sub tectum
meum. Debet recipi cum multo desiderio et
deuotione quia in eo continetur infinita cha-
ritas. Cū tali deuotione z mentis exultatione
recipiebat ille qui dicebat. Luce. xix. Accepit
illum gaudens in domum suam.

Sermo. cx. De eodem die sermo. vi.

Cetera cuz venero dispo-
nam. j. Corinth. xj. Postq̄ ordina-
uit apostolus corinthios quantum
ad corporis z sanguinis dignā su-
sceptionē promittit se in aduentu suo ordina-
turum ea que pertinent ad sacramēti huius
dignā celebrationem. Ex quibus verbis col-
ligitur q̄ apostoli multa ordinauerūt que in
scriptis nō reliquerunt. Similiter ipa ecclesia
a spū sancto docta multa hodie facienda or-
dinauit: que mysticū sensum cōtinere uident.
Primū est. quia hodie publice penitētes reco-
ciliantur. Nā in capite ieiunij candela accen-
sa eis datur. cilicij eis traditur: z sic ab eccle-
sia eijcitur. Et ista representant. status ade-
post pctm. Nam cādela accensare presentat
flāmeum gladium cilicij ipa tunica pellicea
fuisse indutum. Eiectio ab ecclesia signat eie-
ctionem ipsius ade de paradiso. Hodie autē
recōciliant triplici de causa. Prima qz petrus
publice peccantē xps hodie recōciliauit. nā
publice peccauit quādo xpm negauit. In no-
cte sequēti: qz tūc noctes sequētes spectabant
ad dies precedentes: sed modo mutatus est
ordo. Publice penitentiā fecit: quādo amare
fleuit. sed xps eum recōciliauit quādo ipsum
resperxit. Secunda causa est: qz in q̄nta feria
deus aues et pisces de aqua produxit. Sed
aues in aere subleuauit et pisces in gurgite
remisit. Sic ecclesia hodie pctōres in aquis
deliciarū natātes relinquit: z penitētes ad ce-
lestia desiderāda perducit. Tertia causa est
quia xpus hodie p pctōribus pñiam facere
incepit. j. Pet. ij. Peccata nra ipse pertulit in
corpe suo zc. Et ideo conueniens est qz postq̄
xpus pñiam fecit a publice penitentibus pe-

nitentiam relaxetur. Scdm est: qz hodie cris-
ma conficitur. Et fit triplici de causa. Prima
est: qz crisma fit ex oleo z balsamo. Xps autez
hodie oleum benedixit. quando in motu oliue
pro orauit: et tanqz planta celestis balsamu pro-
duxit: quando sanguineas guttas sudauit. Se-
cunda ca est quia hodie institutum est sacra-
mentum sacramentorum. i. corpus xpi. Et io
conueniens est vt hodie crisma coficiatur qd
est materia multorum sacramentoz. Tertia
causa est: qz hodie xps apostolos in presbyte-
ros z episcopos consecrauit: qz potestatem co-
ficiendi eis dedit. Et ideo conueniens est vt ho-
die crisma conficiatur. De quo presbyteri et
epi seu pontifices inunguntur. Tertium est: qz
hodie altaria denudantur ad inuendum q
xps omnibus suis vestimentis fuit denuda-
tus scz vestimento materiali: quando a militi-
bus spoliatus fuit spirituali quando collegiu
apostolorum ipsum reliquit. Corporali: quan-
do anima eius corpore denudata extitit. Su-
per substantiali autem spoliari non potuit: qz
eius diuinitas corpori in sepulchro anime in
lymbo semper coniuncta fuit. Quartus est qz
hodie altaria cum aqua z vino abluuntur. ad
significandum qz xps ecclesiam suam tripli-
ci lauachro abluuit scilicet aqua regeneratio-
nis. Ephe. v. Mundans eum lauachro aque
in verbo vite. Aqua gratie spiritualis Ezech.
xxxvi. Effundam super vos aquam mundaz
zc. Et vino sanguinis. Et ideo vinum effun-
ditur in modum crucis. Apoca. i. Lauit nos
a peccatis nostris in sanguine suo. Quintum
est quia tribus dieb⁹ xpi mors ab ecclesia pla-
gitur: quod fit triplici de causa. Prima causa
est: quia sol tribus horis obscuratus fuit. Se-
cunda causa est: quia xps tribus diebus z tri-
bus noctibus mortuus iacuit. Tertia causa
est: quia triplex creatura ipsum fleuit: scilicet
pure corporalis: vt terra q tremuit. pure spiri-
tualis: vt angelus qui fm modum suum fle-
uit. Esaie. xxxiiij. Angeli pacis amare flebat.
Et composita sicut apostoli z mulieres. Ser-
tum est qz luminaria extinguuntur. nam fm
aliquarum ecclesiarum consuetudinem quin-
decim candeles proponuntur. Candele pro-
ponuntur. Ut paulatim extinguantur. Una
tamen absconditur que non extinguitur. Ille
quindecim candelas representat duodecim apo-
stolos et tres marianas in quibus lumen fidei
fuit extinctus. Candela autem que non extin-
guitur significat beatam virginem. Mariam
In cuius corde semper lux fidei radiauit. Se-
ptimum est: quia tenebre inducuntur ex eo q om-
nia luminaria tunc sunt extincta. Luminare
celestis. i. sol per obscuratiouem. Luminare su-
per celeste. i. xps per ignominiosam passionem.

Luminare spirituale. i. virgo beata per tristi-
tiam z merorem. Luminare rationale. i. apo-
stoli per lucis fidei amissionem. De obscura-
tione pami luminis dicit Amos. viij. Occidit
sol meridie. De obscuratioue aliorum trium
dicitur. Apoc. i. Fact⁹ est sol. i. xps niger tanqz
saccus siliicinus. Et luna. i. virgo beata tota fa-
cta est sanguis. Et stelle celi. i. apostoli cecide-
runt super terram.

¶ Sermo. cxj. Die sacro pa-
rasceues sermo. j.

Um faciebāt q̄ quere
bant animam meā ps. Iudei
volentes xpi. aiā in suo corpe
cruciare cum nimia crudelita-
te ac violētia hoc fecerunt. Et
ideo xps conqueritur dicens.
Um faciebant zc. Olim de anima quattuor
fuerunt opiniones vbi scilicet principalem ha-
bet sedem. Quidam dixerunt ipsam esse in ca-
pite. Et hoc volunt ostendere per auctoritatē
Gen. ij. Inspirauit in facie eius spiraculum
vite zc. Iohannis. xix. Inclinato capite tradi-
dit spiritū. Et per rationem: quia omnes sen-
sus vigent in capite. Nam anima in capite vi-
det: audit: odorat: et sapit. Alij dixerunt eam
esse in corde. et hoc volunt ostendere per au-
toritatem Mathei. xxv. De corde exeunt ma-
le cogitationes zc. Cum em cogitationes exe-
ant ab ipsa: et cogitationes exeunt a corde: ideo
anima est in corde. Et per rationes: quia est
fons vite. Nam in corde incipit vita. radica-
t vita et finitur. Alij dixerunt eam esse in san-
guine: et hoc volunt ostendere per auctori-
tatem. Leuit. xvij. Anima omnis carnis in san-
guine est. Et per rationē: quia si quis perdit
sanguinē pdit vitā. Alij dixerūt eā esse totā in
toto: et in qualibet parte corporis totā. Et hoc
volunt ostendere per auctoritatem. ij. Reg. i.
Adhuc tota anima mea est in memetipso. Nō
dixit adhuc tota est in cerebro meo vel in san-
guine vel in corde: sed tota in memetipso id est
in corpore meo. Et per rationem: quia cum
anima sit perfectio corporis organici: non erit
vnius corporis organici tantum: sed omnium
et totius. Iudei autem videntur omnes istas
quattuor opiniones saltem ipso facto scuisse
quia in his quattuor locis christi animā cru-
ciauerunt. Primo namqz eius anima cru-
ciata fuit in capite et hoc in quinque sensibus
qui ibi vigent: scilicet in visu: quia fleuit per co-
passionem quando hierusalem ciuitatem vi-
dit. Pre amore: quando amicum lazarum au-
diuit mortuum. Et pre dolore quando in cru-
ce dolores mortis sensit: vt habetur. Ihebre.
quinto. In auditu quia cōtumelias z oppro-

bra multa audiuit. Sapiē. ij. Contumelijs et tormento interrogemus eū. Bern. Aures ille que audiunt in celo. sanctus. sanctus. sanctus. in terris audierunt peccatorum insultus. In odoratu: quia magnū fetorez sensit. s. quādo fuit sputis fetidis delinitus. et peccatorum. i. iudeorum spurcitiā circūdatu. et inter corpora fetida mortuoz crucifixus. In gustu: quia fuit felle et aceto potatus. ps. Dederunt in escā meā fel et c. In tactu: quia ei⁹ caput fuit arūdine percussum et spinarū aculeis perforatum. Bern. Caput illud diuinū densitate spinarū vsq; ad cerebrū perforatum est. Anselmus. Coronatus incedit sed ipsa sua corona est cruciat⁹: quia mille punctis eius speciosissimum verticē vulnerauit. Secundo cruciata fuit in corde quādo fuit in latere lanceatus. Cū em̄ sit triplex amor: scz sermonis. cordis. et operis. Ostendit nobis xp̄s amorē sermonis in sapienti predicatione. Amorez operis: in miraculorū exhibitione. Non restabat nisi vt ostenderet nobis amorē: scz cordis quem nobis ostēdit in lateris apertioe. Bern. Clauis penetrās clauis referans factus est mihi quod non videā per foramē. Clamat clauis. clamat vulnus quod deus sit in xp̄o mundū. reconcilians sibi. Iste autē amor omnes alios superat amores sed naturalem qui est inter patre siue matrē et filiū. Esa. xlix. Nūquid obliuisci pōt mulier infantē suū et c. Amore carnalē quod est inter virum et uxorem. Hierē. iij. Vulgo dicitur. Si dimiserit vir uxorem suam et c. Amore animale: qui est inter animā et corp⁹ propriū Jo. x. Animaz meā pro ouibus meis. Amore socialem que ē inter amicū et amicū. Johā. xv. Maiorem hac dilectionez nemo h̄t. Tertio cruciata fuit in sanguine quā venis apertis totus sanguis de corpore emanauit: ita quod eius corpus tāq; lignuz aridum in cruce remansit. ps. Ossa mea sicut cremiū aruerūt. Cetera deus fecit in numero: pondere: et mensura. vt dicitur Sapiē. xi. In effusione autē sui sanguinis nō seruauit numerum quia non vnam vel tres guttas dedit sed totū dedit. Non seruauit pondus: quia non vnam vnciam: vel libram fudit: sed totū fudit. Non seruauit mensuram: quia nō vnu calicem mensurauit: sed totū sine mensura tribuit. ps. Copiosa apud eum redēptio. Bern. Profusa copiosa: quia non gutta sed vnda sanguinis largiter per quinq; partes corporis emanauit. Quarto cruciata erat eius anima in toto corpore et in qualibet pte corporis: quā ad colūnaz erat flagellatus et totus vulneribus replet⁹. ita vt possit dici illud. Esaie. i. A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas. Vere a planta pedis vsq; ad verticem: quia passus est in parte suprema: media et extrema. Nam in

parte suprema eius caput fuit vulneratum et percussuz eius facies alapis inflata et spurs deturpata et barba depilata. Esa. l. Corpus meum dedi percutiētibus et genas meas velentibus et conspuentibus in me. In media parte corpus eius fuit macie attenuatū. ps. Diu numerauerunt omnia ossa mea nodo sed fuit extrema erat in pedibus perforatus. In parte gnum dolorem est passus. Et quia locus erat neruosus et: quia grossis clauis confixus: et quia vnus pes sup aliū perforatus: et quia nitebatur clauatis pedibus totū corpus sustentare: propter ista omnia dicit Angu. Expalmatur qui est vera palma victoriae: spinis coronatur: quia spinas peccatorum venit cōfringere ligat qui soluit cōpeditos. disciplina ceditur salus vulneratur: vita moritur: occidit ad tempus vita a morte vt impetū a vita occidatur mors.

¶ Sermo. cxij. De eodem sermo. ij.

Disposui testamentuz

electis meis. ps. Quādo quis de morte dubitat testamētum cōdit et filijs propinquis et amicis legata dimittit. Xp̄s igitur nolēs intestatus decedere testamentum pdidit: in testamēto multa legata dimisit. De quo testamēto sic dicit Amb. Tutor humani generis in cruce pendens pietatis officia dubiebat persecutionez ap̄tis. pacē discipulis: corpus iudeis. patri spiritū. et virgini marie paranymp̄hū. latroni paradisum peccatoribus infernū. crucē p̄nie penitētibus xp̄anis delegauit. In isto testamēto xp̄s octo legata fecit. Primo nāq; legauit apostolis p̄secutionem. illud enim egis legauit quod et ipse in vita possedit. Joh. xv. Si me persecuti sunt et vos persequentur. Et istud legatum erat omnibus apostolis perfecte solutuz: quia et persecutionez habuerunt et mortem sustinuerūt. Hereditas nāq; transit ad heredes cum suo onere et honore. deus autem hereditati eterne beatitudinis adiunxit onus scz tolerantia passionis. Cū isto onere habuit eā xp̄s. Luc. ultimo. Oportuit christū pati et sic intrare in gloriam suam habuerūt eā apostoli. Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. habent eā oēs fideles. ij. Thimo. iij. Omnes qui pie viuere volunt in xp̄o se su persecutionē patiūtur. Qui ergo vult assecutionē eternā beatitudinē et nullam pati tribulationē. videtur quod velit esse et xp̄o dignior et apostolis sanctor: et cunctis fidelibus melior. Secdo legauit discipulis pacem. Jo. xiiij. Pacem meam do vobis et c. Habebat enim xp̄us

septuaginta duos discipulos qui non erant ita fortes sicut apostoli. Et ideo legauit eis non tantum pacem peccatoris vel eternitatis: sed etiam temporis. Ex quo habetur quod non sunt infirmioribus grauius imponenda. iuxta illud Math. ix. Nunquid possunt filii sponsi lugere etc. Ex quibus verbis colligitur quod non sunt imponenda tristitia festiuis: et ideo dixit. Nunquid possunt filii sponsi lugere etc. Festiui sunt contemplantium qui de deitate peccatoris perueniunt ad quietem eternitatis. Juxta illud Esay. lxxvi. Erunt sabbatum ex sabbato. Talibus namque non sunt imponenda tristitia: quia posset eorum iocunditas retardari: nec debet statim imponi conuersatio noua vetustis: ideo subditur. Nemo habet commixturam panis rudis etc. nec mentis iocunditas inexpertis: ideo subditur. Nec unum nouum mittit in tres veteres etc. Tales enim non sunt statim ad spiritualia compellendi: sed paulatim promouendi. Tertio legauit corpus suum iudeis ut tribus diebus ipsum in potestate haberent. Joh. x. Terra id est corpus christi terrenum data est in manus impij. i. pilati siue iudei. Corpus namque christi erat tanquam saccus plenus thesauro. ideo dedit ipsum in manus iudeorum: ut ipsum scinderent et thesaurus emanaret quo captiuus redimeretur. Iste saccus venit ad nos in natiuitate. Proverb. vi. Saccum pecunie secum tulit: fuit autem scissus in passione. ps. Conscidisti saccum meum etc. et exiit precium in sanguinis emanatione. Bern. Saccum plenum misericordia sua misit deus pater in terram. Saccum inquam in passione commiscendum ut effunderetur illud quod in eo latet precium nostrum. Erat tanquam alabastrum plenum unguento. Et ideo datum est in manus iudeorum ut ipsum frangerent: et inde unguentum efflueret quo vulneratus sanaretur. Jude enim emanauit unguentum mortificationum inducens contritionem. dulcorationum infundens. contritis consolationem ac sanationem dans plenam remissionem. De duobus primis dicitur Luc. xij. Infundens vinum et oleum. De tertio Eccl. xxij. Unctiones conficiet sanitatis. Erat tanquam apotheca plena balsamo. ideo datum est in manibus iudeorum: ut balsamus exiret unde fetidus relinatur. Tunc enim ista apotheca aperta fuit: quando vnus militum lancea latus eius perforando aperuit. Iste autem odor assimilatur odori vinee: balsami et mirre. ut habetur Eccl. xxij. Vinee quod serpentes infernales fugat. Balsami quia patrem reconciliat. Mirre: quia hominem a putredine peccati preseruat. Quarto legauit patri spiritum. unde Luc. xij. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. docens nos ut in hora mortis deo spiritum commendemus. Primo ut ipsum ab insidijs demonum custodiat. Eccl. li. Liberasti me a rugientibus preparatis ad escam. Se-

cundo ut per ministerium angelorum ipsum ad celum deducat. Exod. xxij. Ego mittam angelum meum qui precedat te etc. Tertio ut ipsum quasi depositum custodiat corpori suo quandoque restituat. i. Thimo. i. Potens est depositum meum seruare usque in illum diem. Quinto legauit virgini paranympheu quando matrem suam iohanni dimisit: quod fecit christus ratione sui quod conditor legis debet seruare legem. Exod. xx. Honora patrem tuum et matrem tuam. Ratione nostri ut instruamur secundum Christo. usque ad ultimam respirationem habere curam parentum. Ratione virginis ut aliquam consolationem reciperet de amissione filij ex custodia fidelis discipuli. Sexto legauit latroni paradysum. Amen dico tibi. Ecce quanta firmitas. modus enim iurandi christi fuit. Quia hodie. ecce quanta celeritas. Mecum eris: ecce quam beata societas. In paradiso: ecce quam felix loci amenitas. Septimo legauit peccatoribus infernum ubi pulchre morantur: quod quadruplici ratione ostendi potest. Porcus enim. i. luxuriosus pulchrius manet in luto infernalis fedicitatis quam in prato celestis amenitatis. Seruus. i. auarus qui est seruus pecunie pulchrius manet in cloaca inferni quam in camera picta dei. Latro. i. superbus qui furatur deo id quod est sibi proprium: scilicet gloriam. pulchrius manet in patibulo infernalis vitalis quam in solio maiestatis. Lignum putridum. i. peccator per peccandi consuetudinem putrefactus. pulchrius manet in igne infernalis cruciationis quam in regali ecclesie celestis mansione. Octauo legauit crucem penitentibus christianis. Luc. ix. Si quis vult venire post me abneget semetipsum etc. Ipsa enim penitentia debet esse perfecta. Ideo dicit abneget semetipsum: id est ex tota neget. Voluntaria. ideo dixit: tollat. aspera: ideo dixit: crucem que dicitur a cruciatu. propria non aliena. ideo dixit suam continua. ideo dixit quotidie. et pura intentione facta ideo dixit. et sequatur me.

¶ Sermo. cxij. De eodem sermo. iij.

Roprio filio suo non pepercit etc. Roma. viij. Magnam de deo fiduciam habere possumus quia si dedit nobis filium suum dabit nobis cetera bona sua. et istam fiduciam dat nobis christus ex modo stans in cruce. de quo dicit Bern. Quis non rapitur ad spem imperandi fiduciam qui eius in cruce considerat corporis dispositionem. videlicet caput inclinatum ad osculum. brachia extensa ad amplexum. manus apertas ad largiendum. latus apertum ad diligendum. pedum affectionem ad nobiscum commanendum. et totius corporis extensionem ad se totum nobis impendendum.

Primo igitur debemus considerare quod in cruce tenet caput inclinatum: et hoc triplici ratione. Primo ratione reconciliatiois solet enim qui alium vult sibi reconciliare: caput inclinare: et osculum sibi dare. Sic christus caput inclinatum ut osculum porrigat et nostram reconciliationem faciat. Cantico. i. Osculetur me osculo oris sui. Secundo ratione eleuationis. solet namque qui alium vult sursum erigere seipsum inclinare: et ipsum ad alta eleuare. Sic christus caput inclinatum: et de collo suo scalam fecit: et nos ad patrem eleuauit. Johan. xv. Nemo venit ad patrem nisi per me etc. Tertio ratione exauditionis. Solet enim homo libenter aurem inclinare ei quem vult benigne exaudire. Christus ad patrem caput inclinans aurem dexteram nobis porrigit: et sinistram nobis auertit. Auris dextera est eius misericordia quam modo nobis libenter impendit. Sinistra autem est eius iustitia quam modo libenter a nobis auertit. Secundo habet brachia extensa ad amplexum. Solet namque mater brachia aperire: et sic puero venienti fiduciam ad se dare. Deus habet duo brachia scilicet sinistrum sue gratie: et dexterum sue glorie. Ista brachia duo deus olim ambo clausa tenebat: quia nulli plene dabat suam gratiam: et nullum recipiebat ad suam gloriam. Tandem aperuit brachium sinistrum: recipiens ad suam gratiam populum iudeorum: sed tamen dexterum clausum tenebat: quia nullum ad suam gloriam admittebat. Modo autem ambo brachia habet aperta et extensa: quia omnes ad suam gratiam recipit: et ad suam gloriam introducit. Tertio habet manus perforatas ad largiendum. Habuit enim in cruce manus apertas confixas et perforatas. Aptas ad inueniendum quod dat omnibus liberaliter. ps. Aperis tu manum: et imple omne animal benedictione. Confixa ad inueniendum quod dat vniuersaliter. Sunt enim qui habent manus apertas ad propinquos. Ad alios autem clausas: christus autem ad omnes et bonos et malos. Math. v. Solem suum oriri facit super bonos et malos etc. Perforatas: ad inueniendum quod dat omnibus abundanter. Sicut enim vas perforatum nihil sibi retinet: sic et christus iesus nihil sibi retinuit: sed omnia dedit. Nam dedit nobis carnem suam. Patri animam. Johanni matrem suam. Petro ecclesiam. Latroni paradysum. Crucifixoribus vestimentum. Lanceratori restituit visum. Quarto habuit latus apertum ad diligendum. Ex hoc enim christus ostendit quantum nos dilexit: qualiter et propter quid. Quantum: quia plus quam cor suum: quia pro nobis iuxta cor suum voluit vulnerari. Sic enim loquitur mater filio. Fili tu es cor meum plus te diligo corde meo. Iste est noster pelicanus qui iuxta cor se vulnerauit: et filios re-

suscitauit. Qualiter autem quia et ex utero amore cordis: ut scilicet cor eius videamus: et ex amore cordis nos diligat certi sumus. Sic enim loquitur amicus amico. Utinam videres cor meum. Bernar. Clauus penetrans clauus referans factus est mihi. Propter quod ut ad instar columbe ab insidijs demonum in ipso foramine abscondamur. Cant. v. Veni columba mea in foraminibus petre. Quinto habuit pedes confixos: ad nobiscum manendum. Signum enim esset magni amoris si amicus cum amico compediri se faceret ut secum maneret. Christus enim in hoc exilio veniens ad nos nobiscum mansit libenter. Proverb. vii. Delicta mee esse cum filiis hominum. Manet vultu cum illa. Manet perseveranter. Math. vlti. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus etc. Sexto habuit corporis extensionem ad se nobis totaliter impendendum. Nam extendit se in nostrum obsequium ab infantia usque ad pueritiam: quia et ab infantia a circuncisione sanguinem effudit. Et in pueritia: quia parentibus obediens fuit. Juxta illud Luce. ij. Erat subditus illis. A pueritia usque ad iuuentutem: quia in sua iuuentute nos instruxit miracula fecit: et beneficia multa impendit. A iuuentute sua se extendit usque ad finem vite: quia in crucem ascendit: et per passionem nos redemit. Post mortem se extendit usque ad lymbos: et inde patres eduxit. Deinde se extendit usque ad mundum: quoniam gloriosus se resurrexit. Postmodum usque ad celum quoniam mirabiliter ascendit. Tandem extendet se usque ad iudicium quando viuos et mortuos iudicabit.

¶ Sermo. cxiiij. De eodem sermo. iij.

Quoniam flexit nos et lauit a peccatis nostris in sanguine suo. Apo. i. Homo ante christi passionem erat immundus: durus et fugitiuus: et cecus. Quia igitur erat immundus christus fudit sanguinem suum in lauachrum nostre purgationis. Hebr. ix. Sanguis christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis. Lauachrum autem frigidum lauat: calidum autem melius lauat. Sic et sanguis christi omni tempore lauat. Sed hodie melius lauat: quia de suo vase calidus est effusus. In quo quidem fuit valde calefactus: scilicet igne amoris. De quo ipse dixit sic Luc. xv. Ignem veni mittere in terram. Igne doloris. Treno. i. Attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus. Ex igne passionis. ps. Igne me examinasti etc. Non tantum lauat nostras conscientias nostras: sed etiam omnes creaturas. Omnia namque elementa ab ydolatrijs fuerunt fedata. scilicet aqua ex nephandis hostiarum

ablutione. ignis ex concrematione. aer ex fumum ascensione. et terra ex innocētis sanguinis aspersione. Sed xps oia ista purgavit. s. aquā p aquā quā de latere emisit. Aerē qz nō sub tecto sed in aere passus est. Terrā: qz sup eā sanguinē fudit. et ignez qn spm̄ctm̄ in specie ignis emisit. sc̄do qz h̄c erat dur⁹ effudit sanguinē suū in emplastrū in se mollificatōis. s. fit aūt emplastrū de herbis et florib⁹ et speciebus aromaticis aliquo liquore sup infuso et melle appositio. Herba medicinal̄ ē caro ei⁹ mortalis. Juxta illud Esa. xl. Ois caro fenū. flos odoriferus est eius aia oim virtutū odore repleta. Species aromatica est eius diuinitas speciosa. Liquor infusus est ei⁹ sanguis effusus. Mel dulce est eius spūs humanus. De quo dicit Eccl̄. xxiij. Spūs meus sup mel dulcis. Ex his igit quinqz generib⁹ confectū est illud emplastrū qd̄ oem duriciā cordis n̄ri debet mollificare maturare et frangere. Dicitur nāqz qd̄ est quidā lapis adamātinus qui frangi nō p̄t: nec mallet p̄cussione: nec ignis adustione: nec antiqua inueteratione. frāgit aūt sanguis appositōe. Sic multi sunt qd̄ ad p̄nias frangi nō p̄nt. nec p̄ diuinā cōminutionez nec per adhibitam tribulationē. nec per longam senectutis confectionem frangūtur autes per dñice passionis recordationē. Tertio: quia hō erat a deo fugitiuus. effudit sanguinē suū in reclamatorium nostre reuocationis quia aues ad dños suos non reuertūtur nisi cum frustra carnis: arbores ascēdūt: et ad eas sibilant et eas reuocant. Alique tamē sunt que nō reuertūtur triplici de causa aut quia sunt nimis replete: aut quia i deuotione p̄ede sunt occupate: aut qz non sunt bene domesticate. hō em̄ tanqz auis contumax a deo aduolauerat. Osee. x. Effraim quasi auis aduolauit. Jō xps arborē crucis ascendens et corpus cruentatus h̄ns ad nos sibilare nō cessat. Esa. v. Leuauit dñs signū in nationibus et sibilabat ad eū de finib⁹ terre. Sed quidā sunt qui uenire contēnt. Aut quia sunt nimis repleti sicut auari. Deute. xxxij. Incrassatus est dilect⁹ et recalcitrauit. Aut quia sunt i cadaueribus occupati: sicut luxuriosi ad instar corui qui deuotioni cadaueruz se dedit et ideo ad archā non rediit. Aut qz sunt siluestres et non bene domesticati sicut superbi. Animalia aūt domesticantur tribus modis. Aliqñ per flagellationem: qz cuz canis flagellatur leo domesticat̄. Aliqñ p sanguinē: quia aliquando aibus dat̄ sanguis siue vinū ad bibendum vt domesticent̄. Aliquando vero per beneficiorum collationē. Non est enī aliquod animal ita siluestre quod ex beneficijs non fiat mansuetum et le-

ue. Xpus igitur qui est leo ante nos canes vt nos domesticaret flagellari voluit. Etia. li. Disciplina pacis noīre super euz. Vinū sanguinis ad bibendū nobis dedit beneficia continua nobis tribuit. et tamē aliqui domesticari non possunt: nec flagellatiōe leonis: nec ex potu sui sanguinis: nec ex collatis beneficijs. Quarto quia homo erat cecus effudit sanguinem suū in colliriū nostre illuminationis. Sunt em̄ tria pctā que execāt. s. tumor superbie. puluis auaritie. et humor luxurie. Et ita cecitas sanatur ex triplici collirio. Quoddā em̄ est colliriū cōfectū ex selle piscis: quo illuminati sunt oculi Thobie. Et utud colliriū est totum amarū et representat xpm̄ put erat in patibulo. Consideratio autē uitus tellis. i. amaritudinis passiōis trāgit duritiā nostre elationis. Vñ qm̄ passione. Petre scisse sunt: terra mota est: monumēta apta sunt: et mortui surrexerūt. Illi ergo qd̄ ad utud colliriū non sanat sunt lapidib⁹ duriores. terra incensibiliores: monumentis fetidiores: et mortuis miserabiliores. Est sc̄dm̄ colliriū confectū ex fauo mellis quo linitur oculi Jonathe. vt habetur. j. Reg. xiiij. Et istud colliriū est totū dulce: et representat xpm̄ put est in regno vbi totus est dulcis. ex quo sancti h̄nt iuā dulcedinem ex melle. s. diuinitatis et cera hūanitat̄. Cōsideratio aūt hui⁹ dulcedinis. dz exungere cecitatē carnis delectatiōis. Tertū colliriū cōfectū ex cōiunctiōe salinē et pulueris: quo illuminat⁹ est cecus a natiuitate. Jo. x. Et utud ē ex pte dulce et ex pte amarū. Nā salina habet dulcedinē: sed terra amaritudinem. Et representat xpm̄ put erit in iudicio vbi malis erit terribilis: et bonis dulcis. Cōsideratio aūt illius colliriū tā terribilis debet sanare cecitatē cupiditatis: qz tūc diuitie nō poterunt liberare. Ber. Veniet dies illa in qua plus valebunt pura corda q̄ astuta ūba et cōscientia bona q̄ marsupia plena.

¶ Sermo. cxy. De eodem sermo. v.

Tradidit semetip̄s p nobis oblationē et hostiā deo in odorem suauitatis. Ephe. v. In veteri sacrificio considerabant̄ tria: scz oblatio: inflamatio: et recōciliatio. Si qdē aīal sacrificiū offerēbat̄: oblatū cremabat̄: crematū odorē reddebat qd̄ de⁹ placabatur. Sic et xps fuit oblat⁹: iō dicit. Tradidit semetip̄s p nob. fuit inflammat⁹: iō dicit. Oblationem et hostiā. Hostia ei cremabat̄ et odorē emisit quo de⁹ fuit recōciliatus. ideo subdit. In odorē suauitatis. P̄rio qz xpus fuit oblat⁹ et traditus in sacrificiū a patre. Roman. xij. proprio filio non peccit: sed p nobis tra-

didit illū. Et a se: vt ptz in verbo pposito. Sz qz in sua deitate nō erat apr^o ad sacrificiū: iō fecit se ouē z arguū vt apr^o esset ad sacrificandū. Esa. liij. Tanq̄ ouis ad occisionē ducet: z quasi agnus corā tōdēte se obmutescet: z non aperiet os suū. Non em̄ os suū aperuit p aliquā impatientiā: nec cor suū p aliquā irā: qd̄ ptz: qz cū ira siue impatientia aliqñ sit in aīo. aliquādo manifestet̄ in exteriori signo. aliqñ ostēdatur in iniurioso verbo. aliquādo exerceatur in contumelioso facto. Xps nullo istorum modoz in passione fuit commotus: sed tanq̄ agnus obmutuit. Esa. xli. Non clamabit et nō audietur vox eius foris: ecce qz non fuit cōmotus in verbo. Calamus quassatum nō pteret: ecce qz nō fuit commotus in facto: quia nulli nocuit: sed oibus profuit. Non erit tristis: ecce quia nō fuit cōmotus in aīo: neqz turbulētus: ecce quia nō fuit cōmotus in exteriori signo. Secundo christus fuit inflāmat⁹ z succensus: z hoc quadruplici igne. Primo igne amoris. De quo dicitur Luce. xli. Ignem veni mittere in terrā zc. Joh. xv. Maiorez hac dilectionē nemo habet zc. Isto igne amoris adeo fuit inflāmat⁹ qz propter nostrum amorem dimisit habitationē celestem. angelicaz hereditatē: z seipm̄ dedit in mortē. Hiere. xj. Reliqui domū meā z dimisi hereditatez meā. dedi dilectā aiām meam in manibus inimicorū meorum. Isto igne adeo fuit inflāmat⁹ qz dedit nobis sapientiā suam: quia triginta tribus annis nos docuit. Potētiā suā: quia multa beneficia nobis cōtulit. infirmos sanādo. mortuos suscitādo. Personam suam: quia triginta tribus annis perseueranter nobis seruit. Et vitam suam. qā pro nobis mortem sustinuit. Secundo fuit inflāmat⁹ igne doloris. Nullus em̄ martyr tñ̄ dolorem sensit quantū xps. Maiorem em̄ dolorem sentit oculus quando pungitur: q̄ calcaneum quādo vulneratur. Caro autem aliorum martyrum fuit instar calcanei: quia de grossa materia facta. Et caro xpi fuit ad instar oculi: quia habuit cōplexionez magis nobilē. Et erat delicata: ex eo qz fuit de spūs sancti operatione cōcepta. de purissimis sanguineis beate marie assumpta: et nulli vnq̄ peccato subiecta. Et ergo maiorem dolorem sensit. Tertio erat inflāmat⁹ igne passionis. Passus est enim penam acerbam: variā z diuturnā. Acerba quidem erat: qz in locis neruosis vbi viget maior sensus: z ideo maior dolor. Fuit variā: quia a plāta pedis vsqz ad verticez nō fuit in eo sanitas. Fuit etiam diuturna quia ab instanti sue conceptionis durauit vsqz ad mortem suam. Ipse enim mortem suam semper sciuit: et ideo quolibet die

dolore habuit. Quarto erat inflāmat⁹ igne cōpassionis. Magna em̄ cōpassiōe vtebat qñ matrē flentem vidit. Quādo aptos displosos aspicebat. Sicut ei pius pater vidēs filium freneticuz in ipsum insurgentē plorat. non suā iniuriā sed filij furiam. Sic z xps non deflebat. Ideo etem̄ pro ipsis orabat. clamabat: z plorabat. sicut dicitur Hebre. v. Qui in diebus carnis sue preces supplicatiōesqz ad deum zc. Ecce quia orabat. Et cū clamore valido. Ecce qz clamabat. Et cū lachrymis offerens. Ecce quia plorabat. Tertio xps suauē odorem fecit patri: ex quo fuit reconciliatus. Unde dicitur. In odorem suauitatis. Istud autem sacrificiū erat velde odoriferum: quia fiebat in holocaustū. Holocaustū em̄ erat totum incensum. Christus igitur erat holocaustum: quia totus erat in passione incensus: vt supradictū est. Et intus igne amoris: et foris igne passionis. Et istud p quattuor signa pot ostendi: que sunt signa in aliquo vehementis caloris. Primum est: quia valde sudauit: qui sudor in guttas sanguinis aque fuit conuersus. Magnus erat ille ignis qui ipm̄ non in facie: sed etiam in toto corpore sudare faciebat: z qui humorē flegmaticū in sanguine conuertebat. qui in tantū abūdabat qz in terram decurrebat. Secundū signum est: quia vestes ferre non potuit: sed nudus in cruce ascendit. Ac si ipso facto loquat̄ z dicat. Tanto igne ardeo: qz vestes sustinere non valeo. Hoc significatū est. ij. Reg. vj. Ubi dicit qz dauid nudus ludebat ante archam dñi. Archa domini est crux xpi in qua p̄funda dei myliria continētur. Ubi christus nudus lusit: qui nudus et gaudens crucem ascendit. Tertū signum est quia sitiuit z potum petijt. Bern. O domine quid sitis fidem nostram salutem nostram et gaudium nostrum. Plus animarum vestrarum q̄ corporis mei me tenet cruciatus. Quartum signum est: quia totus in ligno crucis rubicundus fuit. Homo enim qui stat ad paruum ignem: efficitur rubicundus in facie. Iste autēz portabat quattuor ignes: ideo fuit rubicundus in corpore: qz totus cruciatus in cruce. Esa. lxiij. Quare rubrum est indumentū tuū zc. Cant. v. Dilect⁹ me⁹ cādidus z rubicundus. Per puritatē fuit cādidus et rubicundus per sanguinis cruentationē.

¶ Sermo. cxvj. De eodem sermo. vj.

Asciculus myrre dilectus me⁹ mihi inter vbera mea cōmorabitur. Cantico. i. Quāta ergo beata maria non fuerit gladio

materiali percussa tñ in xp̄i passione gladio doloris fuit trāsuerberata. Et iō qñ xp̄i passio ad memoriā reducit: nē immerito ei m̄ris passio ad memoriā reuocat. In h̄bis ergo p̄missis inq̄tum de ipsa exponunt: tria ponuntur. Primo em̄ ponit magnitudo sui amoris: cum d̄r. Dilectus me⁹. Dilexit aut̄ xp̄m dulciter: fortiter: et sapiēter. Sic dulciter eum dilexit: q̄ tota p̄ amore liq̄facta fuit. Sicut em̄ aurū a facie ignis liquescit: sic ei⁹ aia ad presentiam ignis celestis q̄ in ei⁹ vtero nouē mēsis habitauit. Cāti v. Aia mea liq̄facta est &c. Sic dulciter eum dilexit q̄ tota in amorē cōuersa fuit. Si em̄ ignis materialis ea in q̄ agit sibi assimilatur: multo fortius ignis diuini amoris qui in ei⁹ vtero habitauit eā sibi assimilauit et totā in amorē cōuertit. Hoc significatum est. Exo. iij. vbi dicit. Rubus ardebat et non cōburebat. Arsit quidē igne amoris in mente: sed nō fuit cōbusta igne cōcupiscētie. Sic dulciter euz dilexit q̄ pre nimia amoris dulcedine a se quodāmodo alienata fuit. Nā et filius pre amore matris extra se positus esse videbat qñ sua vulnera obliuioi tradiderat: et matris solūmodo memor erat: q̄ Johanni ipsam recōmendabat. Mater etiā pre amore filij sui extra se esse videbat dum mortē suaz sic respiceret. vt in medio occisorū sui filij amore intrepida remaneret. Sic dulciter dilexit q̄ tota languida facta fuit. Nō languere consuevit post certamē et durum laborē. In corde nāq̄ virginis gloriose certabāt duo amores et duo dolores: scz amor filij qui nolebant ipsuz pati. Et amore gñis humani q̄ volebat ipm̄ mori. Et sic inter istos duos amores magna pugna erat. Certabāt em̄ adinuicem dolor quem habitura erat de morte filij sui qui nolebat ipsum pati. Et dolor de perditione generis humani qui volebat ipsum mori. Et q̄ in corde suo talis pugna erat: ideo tota languida facta fuerat. Cāti. ij. Nūciate dilecto: q̄ amore languo. Scdo dilexit filium fortiter. In christi passione quidā erant fortes q̄tum ad amorem: sicut apostoli qui etiā ipm̄ mortuum diligebant. Sed debiles q̄tum ad corporalem associationē: q̄ ipso relicto fugerūt. Et q̄tum ad fidem: quia ipsaz perdiderunt. Alij fuerunt fortes q̄tum ad amorē et associationem: sicut sunt sancte mulieres q̄ ipsuz diligebāt: et iuxta crucez associabāt. Sed debiles ad fidem: q̄ ipsam perdiderūt. Vtā aut̄ virgo fuit fortis: et q̄tum ad amorē q̄ filium suum semper dilexit: et q̄tum ad associationē: quia iuxta crucez semper stetit: et q̄tum ad fidem: q̄ ipsam nunq̄ amisit. et q̄tum ad mortis horrorē: q̄ mori non timuit. Unde dicit in prosa. Nato queso parcite: matrē crucifigite:

aut in crucis stipite nos ambos affigite male solus moritur. Tertio dilexit sapienter et discretē. Cuius discreta dilectio in trib⁹ apparet. Primo q̄ ipsuz dum adhuc puer esset ad templū et festiuitates dei per vias etiā longā et asperā ducere cōsuevit. Scdo q̄ ne cruce ascēderet nūq̄ sibi disuasit. Tertio vt de cruce descēderet nunq̄ sibi cōsuluit: quous sciret q̄ dolores maximos pateret. Quod est contra multas mulieres que filios suos a pueritia nimis delicate nutriūt: et ne cruce penitētie ascendāt auertunt. Et si ascēderint nō solum vt desendāt consulunt: sed etiā violēter educunt. Secūdo ponitur magnitudo sui doloris: cū dicitur. Fasciculus mirrhe. Iste aut̄ dolor causabat in ea ex ratione sui ex ratioe filij: et ex ratione supplicij. Ratione sui: q̄ ipa erat pia mater: q̄to em̄ mater est magis pia: tanto ad dolendū magis proclina. Vtā ergo virgo maria: licet inq̄tum mater ad filiū pia fuerit: est tamē facta magis pia ex eo q̄ diuina pietas in eius vtero nouem mensib⁹ habitauit. Fuit etiā tota mater: quia quando diuiditur in multis. minor inuenit in singulis. Si qua mater plangit dolorē cum patre diuidit. Hec autē diuidere non poterat: q̄ nullus pater ibi erat carnalis. Fuit etiam vnica mater. Si qua mater filium amittit solatiuz recipit: quia alios habet vl̄ habere se sperat. hec autē nullum alium habebat nec habere sperabat. Et ideo vnica sibi erat. Multum dolet mater qñ audit filium mortuū: sed plus dolet quādo ipsum horribili morte necatum. Sed maxime dolet quando occidit ante suū conspectū: quāto ergo dolore virgo vulnerabatur: que cum esset pia mater et tota mater: et vnica mater videbat filium mortuū: et horribili passione necatum: et ūta omnia fieri ante suū conspectū. Secūdo causabatur iste dolor in ea ex ratione filij. Multum enim dolet mater quādo filius bonum et sapientē perdit aut amittit. Hec autē amittebat filiū. de quo dicitur Ecclē. xxiij. Ego mater pulchre dilectionis et c. Videbat em̄ a se recedere filiū matrem tam dulciter diligentē: ideo dicit. Ego mater pulchre dilectionis. Filius matrē tam filialiter reuerentē: ideo dicit. Et amoris. Filium matrem de cruce tam feliciter agnoscentem: ideo dicitur: et agnitionis. Filium ergo matrem tam piū existentē: ideo d̄r: et sancte spei. Tertio causabatur in eo dolor ex rōne supplicij: videbat em̄ filius pati penā ignominiosam: q̄ pena latronū erat punitus: penā dolorosam: q̄ in toto corpore erat vulneratus: penam iniustā: q̄ sine causa fuerat dānatus. Homo quidē aliquñ dignus est morte propter aliquod facinus quod cōmittit: sicut homici-

da. Aliquādo ppter blasphemiam quā irroga-
uit: sicut ille qui blasphemat regiam maiestatem:
aliquā propter aliquā negligentiam quā comit-
tit: sicut ille qui ex negligentia hostes castrū
intrare permittit. Hic autē nulli vnq̄ iniuriā
fecit: nulli vnq̄ iniuriā dixit: nullum bonum
vnq̄ omisit: et de his omnib⁹ dicitur. j. Pet. ij.
Qui peccatū non fecit nec inuentus est dolus
in ore eius et c. Passus est penā dolorosam: tō
dicit. Qui peccata nostra id est penā p peccatis
nostris pertulit in corpore suo: scz toto. Igno-
miniosam penā ideo sequitur: super lignū scz
crucis. In iustā: ideo dicitur. Tradidit autē
iudicātū se iniuste et vere iniuste: qz nulli vnq̄
iniuriā fecit: ideo dicitur. Qui peccatus non
fecit: quia nulli vnq̄ iniuriā fecit: ideo dicitur
Qui cum malediceret non maledicebat nul-
lum vnq̄ bonū omisit: sed et plus fecit q̄ de-
buit: ideo sequitur. cuius luore sanati sum⁹.
Tertio ponitur magnitudo sue deuotiōis et
dilectionis: cum dicitur. Inter vbera mea cō-
morabitur. Ipsa em̄ omnia que filius passus
fuerat in corde suo reponebat et reuoluebat:
et ex ipsis vulnerabat: pre dolore cruciabat:
pre amore estuabat: pre cōpassione. Istū igit̄
fasciculū: id est passionis cumulum inter sua
vbera reponebat: quia inde se exterius et in-
terius muniebat. Muniebat em̄ cor suum ne
in memoriā intraret hostis per suggestionē
vel intelligentiā. per aliquā delectationē vel
voluntatē. per aliquā consensum. Muniebat
et opera ne intraret per sinistra intentionē:
ideo dicitur. Cantic. iij. Ortus conclusus et c.
Clauis quidē fuit eius memoria quia nunq̄
intrauit praua suggestio: ideo dicit. Ortus cō-
clusus. Clauis fuit eius negligentia: qz nunq̄
ibi intrauit aliqua praua delectatio: ideo se-
cūdo dicitur. Ortus conclusus. Clauis fuit
eius volūtas: quia nunq̄ ibi intrauit aliquis
prauus cōsensus: ideo dicit. Fons signatus.
Eius etiam opera fuerunt coram deo valde
amena: ideo dicitur. Emissiones tue paradisi-
sus. Et intra rationem valde ordinata: ideo
dicitur. Malorū punitor. Proximus odorife-
ra et fructuosa: ideo dicitur cum pomorū fructib⁹.

¶ Sermo. cxvij. De eodē sermo. vij.

Manunciate inter gen-
tes studia eius et c. ps. Hec pnt
esse verba pphete alloquētis
predicatores vt annunciēt po-
pulis opera studiosa que ho-
die ecclesia cōmemorat et my-
steria que hodie representat. Primum est: qz
campane hodie non pulsantur ex eo qd omēs
campane hodie siluerunt. Christus em̄ ha-
bebat duodecim apostolos quasi duodecim

campanas: sed vna ipsarū: scilz iudas fra-
cta fuit: quia suspēsus crepuit medius. Alia
fuit grossa cāpana scz petrus qui semel tam
altum sonum dedit q̄ super omnes angelos
auditus fuit. Mathei. xvj. Tu es christus fi-
lius dei viui: sed hodie sonum perdidit: quia
ipsum confiteri ausus non fuit. Cetera cam-
pane scz alij apostoli etiam sonū perdidit
quia christum cōfiteri ausi non fuerunt. Post
resurrectionē autē dñi et spiritus sancti mis-
sionem per totum mundū sonuerunt. ps. In
omnem terrā exiuit sonus eorum. Alia cam-
pana fuit que tam dulciter sonuit scz beata
virgo: qd ad eius sonū in vterū filius dei ascē-
dit quādo dixit. Ecce ancilla dñi et c. qd iohā-
nes in matris vtero tripudiat: et qd eius so-
num xp̄us semper audire desiderauit. Cantico. ij.
Sonet vox tua in aurib⁹ meis et c. Ista
hodie sonū perdidit que pre nimio dolore pfo-
rata fuit. Luc. ij. Tuam ipsius animā per-
transibit gladius. Alia cāpana fuit christus
que non cessauit sonare: quia non cessauit pre-
dicare: et tandē eleuata in campanali crucis
ibi multiplicē sonum dedit. Nam in auribus
patris dedit sonum pie cōquestionis. Mathei.
xxvj. Hely hely et c. In auribus matris sonum
dilectionis: quādo ipsa iohāni cōmendauit.
In auribus hostis sonum magne charitatis
quando p ipsis orauit. In auribus humani
generis sonū doloris. Treno. j. Attendite et
videte si est dolor similis sicut dolor me⁹. Tā-
tum ista cāpana sonuit qd tota rauca fuit. ps.
Laboraui clamans rauca facte sunt fauces
mee. tandē in quinq̄ partibus perforata fuit
et sic oīno siluit et sonum amisit. Secundū qd
ecclesia hodie representat est percussio tabu-
le: quod fit triplici ratiōe. Sonus em̄ tabule
representat confusum sonum totius officine
infernalis. xp̄s em̄ vectes ferreos confregit.
Angeli valenter clamabant. Aperite portas
principes vestras. Sancti enim patres qui
ibi fuerunt iubilabant. demones vlulabant.
dānati flebant. et sic mixtus erat sonus fletu-
rum et sonus gaudentium. Secundo repre-
sentat strepitum dominice passionis seu cap-
tionis. Iudei enim ad capiendum christum
cum magno strepitu armorū venerunt: scz cū
gladijs fustib⁹ et lucernis. Mat. xxvj. Tanq̄
ad latronez existis. Tertio sonus ille excitat
dolorem in christianis. Ecclesia nāq̄ nititur
fideles hodie incitare ad fletum. Ideo tacet
sonus letitie qui fit tactu sicut est sonus cam-
pane: et fecit sonum tristitie: scilicet sonum ta-
bule. tacet etiaz sonus letitie qui sonus fit cū
voce sicut patet in lectionibus: et facit sonum
tristitie sicut patet in lamentationibus. Ta-
cet etiam sonus letitie qui fit cum flatu: et fa-

est sonus tristitie q̄ fit cū fletu: q̄ cantus leticie subticetur: et cātus tristicie recitant. Tertiu est quare passionis alioꝝ sc̄toꝝ celebrant cū leticia. xp̄i aut̄ passio cuz tristicia. p̄ia rō est q̄ alij sancti passi sunt p̄pter se. vt sc̄z p̄ suam passionē acquirāt gloriā celestē: et ideo eis cōgaudere debemus. Xp̄s aut̄ nō est passus p̄pter se sed propter pctā nostra. ideo flere debemus. Sc̄da ratio est. q̄ hodie fleuit terra sc̄z quādo cōtremuit sol q̄n obscuratus fuit. fleuerunt sancte mulieres. fleuerunt apostoli. fleuit petrus. fleuit virgo beata. et fleuit xp̄s vt habet Heb. v. Fleuerūt et angeli. Esa. xxxij. 'Angeli pacis amare flebant. fletisset deus pater si potuisset. Quis ergo fidelium hodie non flebit. Quartū est q̄ missa hodie non habet principiu. i. introitū: quia xp̄s a nobis exiit. Nō habet finez sc̄z benedicam⁹ domino: quia ille qui est in tribulatione nō indiget benedictione: sed compassione. non habet mediuz: quia hostia nō consecrat̄ ex eo q̄ vera hostia est ablata. Uel potest dici q̄ hec missa non habet principiu: mediū: neq̄ finem: quia a nobis recessit ille qui sui est principiu a quo omnia. mediū p̄ quē oīa. et finis ad quē omnia. Quintū est quia ante crucem nos p̄stramus vt xp̄o rependamus qui se prostrauit vsq̄ ad terre susceptionē. Phil. ij. Exinaniuit semetip̄m et c. vsq̄ ad terre habitationem. Baruch. iij. Post hec in terris visus et c. vsq̄ ad terre corruptionez. Hier. xlvj. Fortis impigit in fontē: et ambo corruerunt vsq̄ ad terre penetrationem. Eccl. xxiiij. Penetrabo in feriores partes terre et c. Sextū quia crucez hodie osculamur. Notandū q̄ quattuor persona christum erant osculate. scilz Maria in signum amoris. Symeon in signum deuotionis. Magdalena in signum recōciliationis. Judas in signum pditionis. Quicūq̄ igitur crucem hodie osculabit̄ videat qualiter osculetur. Qui enim dei et p̄imi amore repletur: osculat̄ cū maria. Qui intima deuotione ad crucez xp̄i afficit: osculatur cū symeone. Qui xp̄o p̄ p̄niam recōciliatur: osculat̄ cū magdalena. Qui in pascha ad mensam xp̄i epulat̄ et post pascha ad peccata reuertitur: osculat̄ cum iuda proditore. Magna enim proditio xp̄o osculum dare et corpus xp̄i de mensa altaris suscipere: et postea christum expellere et demonē introducere. Septimuz est: q̄ hodie ecclesia pro oībus erat. Cuius ratio est: quia xp̄s fuit hodie valde pins in parcēdo quādo p̄ suis crucifixorib⁹ orauit. fuit liberalis in largiendo: q̄ latroni paradysum dedit. Largius in redimendo quādo nō guttā sed sanguinē totum dedit. Uiscerosus in diligendo: q̄ per foramē lateris manifestauit amorem

cordis. Ideo ecclesia eū sequēs hodie est valde pia in cognoscēdo: liberalis i orādo: larga in largiēdo: et viscerosa in diligēdo. Octauuz est q̄ fideles oēs ecclesias et altaria visitare cōsueuerūt. Cui⁹ prima rō est: q̄ xp̄s oēs sc̄toꝝ qui fuerūt a principio mūdi vsq̄ tūc in carcere lymbi uisitauit. Luc. i. Uisitauit nos oriēs ex alto. Sc̄da ratio est: q̄ illa uisitatio quam fideles faciūt hodie significat uisitationē discipulorum et sc̄toꝝ mulierū q̄ ibāt et redibāt uisitando sepulchrū. Tertia ratio est: q̄ sancti debēt hodie esse valde liberales. Et ideo sunt uisitandi et rogādi: qui hodie de carcere lymbi sunt educti: et in celeste imperium sublimati. Ideo in hac die multum debēt esse liberales in qua xp̄us eis sic extitit liberalis.

¶ Sermo. cxviii. In uigilia pasche sermo. i.

Aro mea requiescet in

spe. ps. Xp̄s qui olim requieuit in sabbato ab operib⁹ creatiōis hodie requieuit in monumēto ab operib⁹ creatiōis: et hoc in spe ac celerande resurrectiōis. Circa ipsum autēz monumētū in quo xp̄us requieuit tria sunt uidentia: sc̄z continēs: cōtentus et continēdi modus. Continēs aut̄ est ip̄m monumētuz: qd̄ non fuit fortuite inuentū: sed diuina prudentia. Preparatū nāq̄ fuit nouū: et hoc triplici de causa. Prima est s̄m Ambro. Ne si in monumēto ueteri fuisset positus resurrexisset inde alius uideret̄. Sc̄da ratio est quā t̄gīt glo. sup̄ Johā. Q̄ sicut in utero marie nemo ante eū et nemo post eū fuit sic cōueniēs fuit ut in eius monumēto nec ante eum nec post eum alius poneretur. Tertia est ad innuendum q̄ qui corpus xp̄i debz recipere: aut esse debet nouus per sincerā innocentia: aut dz esse innouatus p̄ uerā p̄niam. i. Cor. v. Epulēmur in azimis sinceritatis et ueritatis. Secundo fuit monumētū iusti. s. Joseph nō herodis. Primo s̄m Ambro. Ad significandū q̄ xp̄us moritur in corde peccatoris: sed requiescit in mente iusti. Secundo ad innuendū q̄ amplius non debebat pro peccatorib⁹ immolari. Natus est em̄ inter duo animalia: q̄ homines bestiales factur⁹ erat rationales. Uixit inter pctōres. et mortuus est inter latrōes quia per suam uitā et passionē malos iustificatus erat: sed requieuit in monumento iusti. Non em̄ amplius ipse uoluit iniustorum et pctōꝝ cōsortia: q̄ pro eis ulterius moriturus non erat. Roma. vi. Xp̄us resurgens ex mortuis et c. Tertio ad insinuandū q̄ licet in hac uita sint mixti boni et mali: post mortē tamen sunt boni per se et mali per se. Luce. iij. Cui⁹ uentilabruz in manu eius et c. Tertio fuit alie

num. Primo vt suam paupertatem ostenderet
Sicut enim in aliena domo fuit natus et in
aliena conuersatus: sic et in alieno monumē
to positus. Math. viij. Ulpes foueas ha
bent &c. De hoc Ambro. Ut quid illi tumu
lus in terris: cuius sedes manebat in celis.
Secundo sicut Ambro. quia non debebat ibi a
morte detineri. Noluit enim habere sepultu
ram propriam quia ibi modicaz facturus erat
moram. Tertio sicut eundem ad inuēdum q
pro aliena moriebatur salute. unde ait. Ideo
in aliena sepultura ponitur: quia pro aliena
salute moriebatur. Quarto enim fuit colore
albo rubeoq; per mixtum: vt dicitur in hysto
rijs scholasticis. Primo ad significandum q
ibi positus erat ille de quo dicitur Cant. v.
Dilectus meus candidus et rubicundus. Et
secundo ad ostendendum q in iudicio quādo
omnia monumēta sperientur ipse bonus erit
letus et malis terribilis. Nam sicut Grego. in
fulgore notatur terror: in cādoze vero leticie
blādimentum. Tertio ad inuēdum q ille q
corpus xpi vult recipere debet esse alb⁹ per
mundiciā: et rubicundus per charitatem sine
ram. Secundo est videndum de contēto. ibi em̄
continebatur corpus christi qd erat corpus
multe scz maiestatis: quia erat diuinitati vni
tum. multe scz pietatis: quia multis vulneri
bus laceratum. multe puritatis: quia ab om
ni corruptione extraneum. Erat enim imbal
samatz deitate. et ideo si per mille annos ibi
iacuisset incorruptibile fuisset: multe potesta
tis quia spoliavit infernuz. Licet em̄ corpus
remansit et fuerit in monumento positum et
collatum in sepulchro. Anima tamē eius de
scendit in infernum et ipm spoliavit. Tertio
videndum est de mō sicut quem corpus ibi po
situm fuit. Nam erat ibi syndone inuolutuz.
vt habetur Math. xxvij. fuit myrrha et aloē
et aromatibus cōditum. vt habetur Joh. xix.
per que datur intelligi q ille qui corpus xpi
debet recipere: debet ipsum recipere cuz ma
gna puritate: quod significatur per syndonē
mundā. Glo. ibidem. Syndone munda ihm̄
inuoluit: qui pura mente ipsum suscipit. Se
cūdo: cum multo timore: quod significatur p
myrrham: que habet a putredine conserua
re sicut timor a peccati corruptione. Prouerb.
xi. In timore domini declinat om̄is hō a ma
lo. Tertio cū multa fide: qd significatur per
aloes: que habet virtutem purgatiuā. Et de
fide dicitur Act. xv. Fide purificās corda eo
rum. Quarto cum multa deuotione: quod si
significatur per aromata. Ipsa enim deuota
oratio est coeaz deo valde odorifera. Apoca.
viii. Ascendet fumus incensoz de orationib⁹
sanctoz de manu angeli coram deo.

Sermo. cxix. De eodem sermo. ij.

Merit maria magdalena

et altera maria videre sepulchru.
Math. vlti. Iste sancte mulieres
fuerūt valde sollicite sepulchru
xpi visitare. Exēplo quaz et nos
sepulchra visitare debem⁹. Notandū autē q
est quadruplex sepulchru. Primum est speciale
et singulare: qd erat xpi qd affectu cōpassiōis
et deuotiōis visitare debem⁹. Quattuor autē
decausis sepulchra visitari psueuerūt. Aliqñ
ad plorandū. Aliqñ ad inungendū sicut anti
quitas erat psuetudo. Aliqñ ad sepeliendū.
Aliqñ ad honorandū sicut sepultura marty
rum visitam⁹. His quattuor decausis sepul
chru xpi visitare debem⁹. Prūo vt plorem⁹ affe
ctu cōpassiōis. Exēplo magdalene: de q dicit
Joh. xix. Maria stabat ad monumentū foris
plorās. Un cātat ipsa ecclia. Hierusalē luge:
qz in te occisus est saluator israel. Secūdo ad
inungendū: et hoc triplici vngūeto sicut Bern. s.
cōtritiōis: qd fit de recordatiōe pctōz. Deuo
tionis: qd fit de recordatiōe bñficioz. Et pie
tatis: qd fit de operib⁹ miserationū. Tertio vt
cum eo sepeliāmur p imitationē. Ro. vi. Con
sepulti em̄ sumus cū illo &c. In morte em̄ xpi
aia fuit a carne seperata. aia tñ et caro diu
nitati fuerūt vnita. Sic et in nobis nia dz se
parari a carne. i. a carnali amore. Ania tñ et
caro dñt deo vniri. aia p amorē. caro p incor
ruptionē. ps. Cor meū et caro mea exultane
runt in deū viuū &c. Quarto vt ipm honore
mus. s. p honestā cōuersationē. Math. v. Vi
deāt opa vestra bona &c. Et p laudationē et
carnis mortificationē. s. Cor. vii. Glorificatez
portate deū in corde vestro. Scdm̄ est monu
mentū materiale circa qd pōt fieri quoddaz
cōmēdabile: vt. s. monumēta sepe videamus: et
ad funera pergam⁹. Eccl. vii. Meli⁹ est enim
ire ad domū lucr⁹ qz ad domū piniū. Et qd
dam vitupabile scilz q aliqs vsurari⁹ in loco
sacro sepeliat. Esai. xxi. Quid tu hic aut
quasi qs hic: qz excidisti sepulchru tibi. Ecce
dñs asportari te faciet: sicut asportat gallus
gallinatu⁹. Gallus gallinatus est gallus ca
stratus: qui ideo impinguat vt comedat: et p
pedes asportet. Sic tales impinguantur diu
itijs. vt diuitie a parētib⁹: caro a vermib⁹: aia
a demonib⁹ comedat. Tales sunt extumulā
di: et per pedes in fossatū proyiciēdi. f. it etiam
circa sepulturas quoddā letabile q scilz ali
quādo sūt solēnitates. Et istud tolerat pro
pter solationē viuētū: et ppter spē future re
surrectiōis: dñmō nō sūt nimis curiose: quia
tūc esset rephēsibile. Glo. sup Mat. Ex simpli
ci sepultura dñi: ambuio diuitū cōdenat: qui

Hec in tumulis possunt carere diuitijs. Ter-
 nū est sepulchrū spūale. s. ipsa religio vbi reli-
 giosus mortuus mūdo d3 abscondi in claustrō
 sūp in sepulchro. Sunt tñ multi qui sibi viui
 sepeliunt. Quattuor aut de causis hō aliquā
 do sepelitur viuis aliqñ. s. ex ignorātia quā-
 do credit mortu⁹ et est viuis. Aliqñ ex mali-
 cia qñ q̄s viuis sepelitur vt su a bona diripiā-
 tur. Aliqñ ex iniusticia qñ aliq̄ ppter aliq̄d fa-
 ctus in terra suffodiuntur. Aliqñ ex psuetu-
 dine aliqua sicut narrat hie. cōtra Iouinia-
 nū q̄ alicubi est cōsuetudo q̄ vxor viua cū vi-
 ro defuncto sepeliat. Sic etiā in sepulchro re-
 ligionis quidā ingrediunt̄ tāq̄ mūdo mortui:
 sed tñ sunt viui vt ibi bene pascantur vel hono-
 res aliquos assequantur. Exēplo vulpis que
 fingit se mortuaz vt pullos rapiat. Aliqñ hoc
 accidit ex cupiditate recipiētū: quī sciēter ta-
 les recipiūt vt eorū bona possideant. Aliqñ in-
 cludunt̄ aliq̄ ex sua culpa vt penitētiā ibi agāt
 vel multi a parētibus includuntur. Talibus
 sepe religio est tormentū: vt sunt mortui deo: et
 viui mūdo. Alij qz dicūt talē cōsuetudinez ibi
 esse vt taliter viuant taliter habeant. cū mala
 consuetudo sit potius corruptela: et mal⁹ vsus
 potius abusus sit dicendus. Quartū est sepul-
 chrū celeste. De quo d3 Joh. v. Ingredieris
 in abundantia sepulchrū: sicut intert̄ aceruus
 tritici in tpe suo. Tempus em̄ inferendi tritici
 cum in horreū sūū est tempus messiū. Messis
 vero p̄summatio seculi. In p̄nti vita deus dat
 de tritico suo pugillum. i. eterne beatitudinis
 modicū gustū. In futuro aut dat aiabus ma-
 nipulū. i. vnicam stolā animarū. In cōsumma-
 tione vero seculi dabit aceruūz. Aceruus em̄
 conficitur ex diuersis manipulis qz tunc scī
 percipient felicitatem aīe et immortalitatē cor-
 poris. Quintū est sepulchrū infernale de quo
 d3 Luc. xvi. Mortuus est diues et sepultus est
 in inferno. Demon em̄ q̄ est super auaros ibi
 habet suū sepulchrū. Et in circuitu eius sunt
 sepulchra oīm auarorum vñ d3 Ezech. xxxij.
 Ibi assur et omnis multitudo eius. in circuitu
 eius sepulchra illius. Assur interpretatur di-
 ues vel btūs. Et significat demonē q̄ est super
 diuites q̄ reputāt se btōs. Iste h3 sepulchrūz
 in inferno: et in circuitu eius sepulchrū oīm
 auaroz. Sitr et demon q̄ est sup oēs luxurio-
 sos ibi h3 sepulchrū: et in circuitu eius sunt se-
 pulchra oīm luxuriosoz. vnde sequit̄. Ibi mo-
 soth et tubal. et in circuitu illius sepulchra eius
 qui descēderunt in infernū cū anīs suis. Mo-
 soth interpretat̄ captura. tubal vero deseruus
 Et significat demonē q̄ est sup oēs luxuriosos
 qui a diabolo capiūtur et a deo deserūtur. Si-
 militer et demō q̄ est supra superbos h3 ibi se-
 pulchrū et in circuitu ei⁹ sepulchrū oīm super-

borū. vñ sequit̄. Ibi helā et oīs multitudo eius
 per girum sepulchra sua q̄ descēderūt ad ter-
 rā vltimā. Helā interpretatur sublimare. Et
 signat demonē q̄ est sup superbos q̄ ip̄ alijs vo-
 lūt eminere. Iste demō h3 in inferno sepulchrū
 suū et in circuitu ei⁹ sunt sepulchra oīm superbōz.

¶ Sermo. cix. In die pasche. sermo. i.

Hec dies quā fecit domi-
 nus exultem⁹ et letemur in ea ps.
 Ecclia que in xpī passiōe oñderat
 nū fletū. nūc oñdētū suū gaudij dī-
 cens. Hec dies quāz fecit dñs et c. vbi oñditur
 q̄ est dies luminosa: cum d3. Hec dies. Dies.
 em̄ d3 a dyan grece qd̄ est clarū. Secdo q̄ est
 virtuosa: cū d3. quā fecit dñs. qz in ea dñs mul-
 ta mira operat⁹ est. Augu. Et si dñs oēs dies
 fecit hāc tñ singulariter. nō qz eam p̄c alijs:
 sed qz in ea plus q̄ in alijs fecit. Tertio q̄ est
 gaudioza: cum subdit̄. Exultemus et letemur
 in ea. Est aut̄ luminosa: qz iam quadruplici lu-
 mine est illustrata. p̄rio a lumine celesti. i. ab
 ipso sole qui in hac die amplior luce refulsit.
 Ambro. In resurrectione christi aer salubrior
 sol candidior: terra fecundior. Maximus. In
 resurrectione xpī elemēta oīa gloriāntur: nā
 et solē ipsum in hac die arbitroz solito clario-
 rem. Necessē est em̄ vt in hac die sol gaudeat
 et in eius plus solito iocundet̄ resurrectione.
 in cuius passione cōdoluit. sicut em̄ in pas-
 sione xpī maiorem recepit obscuritatem in si-
 gnum tristitie: qz creditur fuisse eclip̄sis sic in
 eius resurrectione maiorem recipiat clarita-
 tem in signum leticie. Non potuit istam clari-
 tatem maiore recipere q̄tū ad extensionez: qz
 sol de ratione sui ad oīa se extendit. et ideo re-
 cepit eā q̄tū ad extensionē. Secdo hec dies
 illuminatur a lumine intellectuali. i. ab ange-
 lo qui hodie totus luminosus apparuit. i. in
 aspectu: habitu: et affatu. Aspectū h3 fulgidū
 ad imitar fulgoris. Habitu ad imitar niuis
 Affatum ad imitar solis. Mat. vlti. Erat aut̄
 aspectus eius sicut fulgor: quo ad primūz. Et
 vestimēta eius sicut nix: quo ad secūduz. Scio
 em̄ q̄ iesum q̄ritis: quo ad tertij. Cū em̄ xp̄s
 sit sol qñ iesum noīauit: solem in hore habuit.
 Tertio illuminatur a lumine supersubstan-
 tiali. s. a xp̄o. Macha. ij. Tēpus affuit q̄ sol re-
 fulsit qui prius erat sub nubilo. f. fuerat enim
 sub triplici nubilo. s. mortalitatis quo ad cor-
 pus passibilis quo ad animam. et multi-
 plicis penalitatis quo ad vtrumqz. Sed ho-
 die de isto triplici nubilo exiit: et in mūdo re-
 fulsit. Nam corpus eius induit immortalitatem
 anima impassibilitatem: et vtrumqz omnis
 modā gloriā et felicitatem. Leo papa post pas-
 sionem xpī ruptis vinculis mortis infirmitas

in virtutē. mortalitas in eremitatem: cōtumelia transiit in gloriam Quarto illuminatur a lumine spirituali. s. a luce fidei gratie et doctrine. Olim quidē ista lux in solis iudeis refulgebat quia soli habebant fidē verā: spirituale gratiam et doctrinā sanā. Tota autē gentilitas erat in tenebris infidelitatis: culpe et ignorantie. Sed post xp̄i resurrectionē gentilitas est conuersa et in ea luxit fides vera gr̄a et doctrina. Et quā lux nunquā augeat melius quā per applicationē lucis ad lucē. ideo hec lux spiritualis multū excreuit: quia in vtrōque populo. s. iudaico et gentili coniuincta fuit: scilicet fides fidei. Rom. i. Iusticia enim in ea reuelat ex fide: gr̄a gr̄a. zach. iiii. Exequabitur gratia gr̄e eius: et doctrina doctrine. s. nouū testamētū veteri. vtrūque enim est in altero. s. nouum in veteri per prefigurationē: et vetus in nouo per expositionē. iuxta illud Ezech. v. Rota in medio rote. Secundo hec dies est virtuosa: cuius virtus et efficacia in triplici machina mundi apparet. In celo. s. quia sanctorum gloria est augmentata quantum ad tria: scilicet quantum ad obiectum: quia cum obiectū beatitudinis esset sola diuinitas modo est humanitas et diuinitas. Joh. x. Egredietur. s. ad considerationem humanitatis et ingredietur ad considerationē diuinitatis et vbiq; pascua inueniet. s. eterne suauitatis quantum ad subiectū: quia cum modo sole anime sint glorificate tandem per xp̄i resurrectionē corpora resurgēt: et animabus coniungentur: et sic totus homo beatificabitur quantum ad consortiū. Olim quidē non erat in beatitudine eterna de creaturis rationalibus nisi angelica. Sed modo associatur ei humana natura: quia homines intra angelorum ordines assumuntur. propter ista tria dicitur Hester. viij. Iudeis nona lux oriri visa est gaudium: honor et tripudium. Habebūt enim sancti gaudium de angelica societate. honorē immensum pro assumpta a xp̄o humanitate et tripudium: quia corporis et anime felicitatē. Secundo apparuit eius efficacia in mundo. s. quantum ad preteritos presentes et futuros. Mari. Letemur in hac die quia et viuos circumfulget: et mortuos viuificat: et venturos illuminat. Specialiter autē christi resurrectio apostolis profuit qui remanserant in errore: in timore: et in merore. Sed hodie timor transiit incōstantiā. Error in fidem verā. Act. iiii. Virtute magna reddebant apostoli. ecce quanta constantia. testimoniū resurrectionis. ecce fides vera. meror in leticiā. Joh. x. Gaudium sunt discipuli viso domino. Tertio apparuit eius virtus et efficacia in inferno. Sancti enim patres ibi erant multum desolati propter locum: quia erant in loco infimo: qui debebant esse in celo et propter dānum. quia erant in caligine qui debebant esse in dei lucida visione. et propter cō-

sortium: quia habebant demonum vicinitatē qui debebant habere angelorum societatem. Sed xp̄s eos extrahens ad locū celestē eos deduxit suā visionē eis reddidit: angelorum socios eos fecit. Esa. xxxv. Gaudium et letitiam obtinebunt etc. Habebunt enim gaudium: quia consecuti sunt diuine visionis respectū. letitiā: quia dimiserunt locum tā infimum. fugit ab eis dolor et gemitus: quia euaserunt tam horribile consortiū. Tertio hec dies est gaudiofa. cum dicitur. Exultemus et letemur in ea. Est autē aliqua differentia inter gaudium et letitiam et exultationem. Nam secundum Augustinum. Gaudium est diffusio cordis de aliquo bono concepto. letitia addit supra gaudium maiorem. s. cordis dilationem. vnde et letitia quasi letitia dicitur. Exultatio autē addit super vtrūque maiorem ostensionē. vnde exultatio quasi extra saltatio dicitur. Est ergo hec dies tota gaudiofa: quia in hac die. gaudēt creature superiores. letate sunt medie exultauerūt inferiores. Ista ostendit Ambrosius. dicens. In hac die per christi resurrectionem aperitur tartarus: per neophytos ecclesie renouatur terra. Celū per sp̄m referatur. Apertus tartarus reddit mortuos. renouata terra germinat resurgentes. Celum referatum suscipit ascendentes. Tartarus quos habet reddit ad supos terra quos sepelit mittit ad celum. Celū quos suscipit representat ad deum.

¶ Sermo. cxxi. De eodem sermo. ij.

Surrexit dominus vere et apparuit simoni. Luc. vlti. Quatuor sunt quae christi resurrectionē faciūt valde mirabile. s. resurgentis mira felicitas eiusdem mira potestas. resurrectionis oimoda veritas: et resurgentis ineffabilis pietas. Iste quatuor in premissis verbis notant. primo enim ponit christi magna felicitas: cum dicitur resurrexit. secundum autē Augustinum non surgit nisi quod prius cecidit: sed christus cecidit per mortem corporis non per mortem mentis: Et ideo tertia resurrectione indigebat. s. resurrectione gloriosa. Nos autem quadruplici casu cecidimus scilicet per mortē corporis. per mortē mentis. per mortem vetuste conuersationis. et per mortem infidelitatis. primo ergo homo ceciderat per mortem corporis. Ideo indigebat resurrectione corporali. s. Cor. xv. per hōiem mors et per hōiem resurrectio mortuorum. Secundo ceciderat per mortē mentis. idē indigebat resurrectione spirituali. de qua dicitur. Apoc. xx. Beat⁹ qui hęc partē in resurrectione pr̄ia. et Osee. vi. Viuicabit nos post duos dies. i die tertia suscitabit nos. Ad resurrectionem enim spiritalem duo dies requiruntur. s. remissio culpe et collatio gratie. Ad resurrectionem vero corporum spectat ablutio

culpe et collatio glorie et despolatio ois miserie. Tertio hō ceciderat p morte vetuste conversationis. iō indigebat resurrectione sacramentali. de q̄ dicit Roma. vi. Sicut xps resurrexit a mortuis ad gloriam p̄ris. sic et nos novitate vite ambulem⁹. Quarto ceciderat p mortē infidelitatis. iō indigebat resurrectione exemplari. Nunq̄ em̄ credidisset resurrectionis sacramētū. nisi eū habuisset in exemplū. Gregori⁹ xps mori dignat⁹ est ex voluntate. resurrexit ex p̄tate: et ostēdit exēplo qd̄ nobis p̄misit in premio. Secūdo ponit̄ resurgēt̄ magna p̄tās: cū dicit dñs. Ip̄e em̄ fuit dñs sue resurrectionis qz seipsum suscitavit. Magna nāq̄ potentia est qn̄ vivus resuscitat mortuus: sicut petrus thabita: vt habet̄ Act. ix. Maior qn̄ mortuus suscitavit mortuus. sicut corp⁹ helisei suscitavit: cadauer defuncti h̄f. iij. Reg. xij. Maxima vero potētia si defunct⁹ suscitaret seipm̄. Sz istud nūsq̄ aīa est respectū. Xps aut̄: et viv⁹ suscitavit defunctū et hoc lazarū et mortu⁹ suscitavit mortuū: qz cū ipso mortuo multa corpora factōz resurrexerūt et mortu⁹ suscitavit seipm̄ Joh. ij. Soluite tēplū hoc et i triduo excitabo illud. Et ibidē. x. Potētatē habeo ponēdi animā meā et c. Tertio ponit̄ eiusdē resurrectionis oimoda veritas: cū dicit. Vere: quā qdē veritatē ostēdebat: mō p̄ comestione: mō p̄ palpationē: mō p̄ cicatricū ostensionē. Sicut et nō ultra resurrectio spūalis dicit̄ esse vera. Notandū autē q̄ spūs aliqñ coniungit̄ corpori q̄tū ad motū: sed nō q̄tū ad sensuz: sic spūs aereo corpori qd̄ assumit. Aliqñ q̄tū ad sensuz et nō ad motū: sic spūs reprobōz coniunguntur igni fm̄ Aug. Non dātes illivitā: sed sentiētes ab illo penā. Aliqñ quātū ad vtrūq̄ sicut anima corpori humano: et solūmodo veraciter est vivū. Sunt igit̄ qui hñt motū alicui⁹ exterioris opis boni: sed nō hñt sensum recte fidei: sicut sunt heretici. Isti iuvit mortui q̄tūcūq̄ videātur vivi. Apoca. ij. Nōmē habes q̄ vivas et mortu⁹ es. Alij sunt q̄ hñt sensum recte fidei: sed nō hñt motū opationis bone. Sicut mali xpiani et isti sicut sunt mortui. Jac. ij. Fides em̄ sine opib⁹ mortua est. Alij sunt q̄ hñt sensum et motū. i. fidē rectā et opationē bonā: sicut boni xpiani. Et isti solūmodo vivūt vita gr̄e coram deo. Titū. ij. Sobrie et pie et iuste vivamus in hoc seculo q̄ hñt sobrietatē q̄tū ad se iusticiā quantū ad p̄mū: pietatē quantū ad deum. Quarto ponitur xp̄i resurgētis magna pietas: cū dicit. Apparuit symoni. Magna nāq̄ pietas q̄ discipulū se negantez non desperxit: sed sibi benigne apparuit. Quis enim xp̄us exuerit mortalitatem: nō tñ exiit pietatē: quis deposuerit omnē miserā: nō tamē deposuit miā: quis abiecit passionem: nō tamen

compassionem. Verū cum petrus fuerit trinomine: scilz petrus cephas et symon: non tamen dicit q̄ apparuerit petro vel cephe. sed symoni. Petrus nāq̄ interpretat̄ agnoscēs et potest significare predicatores. Interpretatur etiā discalcians. et potest significare minores. Cephas interpretatur caput: et potest significare ecclesie prelatos et pastores. Symō interpretatur obediens: et significat precepto tñ factores. xps igit̄ nō appet alicui p̄p̄t suaz aulicā vitā: nec p̄pter dignitatem suā: neq̄ summā prelationē. sed p̄pter preceptorū dei obedientiam veram.

¶ Sermo. ccxij. De eodem sermo. iij.

Qui suscitavit iesum et nos cum iesu suscitabit. ij. Cor. iij. Quia caput non est sine corpore nec corpus sine capite. ideo apostolus ait hec de resuscitatione capitis: cū dicit. Qui suscitavit iesum. Secundo de resuscitatione corporis: cum addit. Nos cum iesu suscitabit. Circa primū notandū q̄ ipsa resurrectio capitis nostri. i. xp̄i tripliciter fuit. Primo nāq̄ surrexit velociter: qz die tertia: noluit autem ante diē tertiu⁹ resurgere. Tū p̄pter pbationē: qz sicut in ore duoz rū vel triū testiu⁹ stat omne verbū. Sic in duobus vel trib⁹ experiemur omne factū. Tū p̄pter significationē vt scz ex hoc significaret̄ q̄ lux sue mortis fugavit nostrā duplicē mortē. Et iō vna die integra et duab⁹ noctib⁹ iacuit in sepulchro. Tū p̄pter restauratoz p̄figurationē. Petr⁹ rauen. Tres dies voluit esse sue sepulture q̄ in celo sunt restauraturus q̄ in terra repatur⁹: et q̄ apud inferos redēptur⁹. Secūdo surrexit feliciter. qz deposita omni miseria: qd̄ quidē ostēdit verbo facto: et signo: ac mysterio. Verbo qdē cū dixit. Luce vlti. Hec sunt verba q̄ locut⁹ suz vobis. cū adhuc essem vobiscū. Nā et cū illis erat p̄ p̄ntiā: sed cū eis non erat per mortalitatez depositam. Facto quādo ianuis clausis ad discipulos intrauit. Greg. Quid mirū si clausis ianuis in eternū iam victurus intrauit q̄ moritur⁹ veniēs nō aperto vtero virginis exiit. Signo qn̄ discipulis piscantibus in littore apparuit. Greg. Acti. ipm̄ resurrectionis sue mysteriū reb⁹ loquatur dicens. Ideo vobis in mari non appareo: qz vobiscum in perturbationū fluctib⁹ non sum. Mysterio scilz per hoc q̄ in galilea apparuit. Greg. Galilea trāsmigratio interpretatur. Jam quippe a passione ad resurrectionem: a morte ad vitā: a pena ad gloriam trāsmigrauerat. Tertio surrexit potēter: qz capta preda scz infernali. Ip̄e enim infernū spoliavit. Hierem. iij. Ascendit leo de cubili

his et predo gentiuz se leuauit. Sctōs qui ibi erāt ad se traxit. Johā. xij. Si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Multitudinem que erant in inferno momordit qz vnam partem a se accipit et aliam ibi dimisit Osee. xij. caplo. Ero mors tua o mors morsus tuus o inferne. Secundo ponit apostol⁹ resurrectionem corporis mystici: cum dicit. Et nos cum iesu suscitabit. qz autem xps corpora nostra resuscitet: per multos modos securos nos fecit. Primo per promissionē. Jo. vj. Hec est voluntas patris mei qui misit me. et sequitur. Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Deus autem suam promissionē irritare nō potest. ps. Que procedunt de labijs meis non faciā irrita. Scdo per iuramentū Johā. v. Amen amen dico vobis: qz oēs qui in monumentis sunt audient vocem filij dei. Deus aut post sūū iuramentū penitere non pōt. de hoc. ps. Jurauit dñs et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternū etc. Tertio p instrumenta. i. quattuor euangelia. In quolibet enim euangelio de nostra resurrectione cōtinetur. Augu. Euāgeliū legimus instrumentū nostrū. Quarto per testes. de hoc em testes sunt patriarche. Job. xix. In nouissimo die de terra surrecturus suz etc. Propethe. Ezechiel. xxxvij. Uaticinare de ossibus illis. et dices eis. Ossa arida audite verbū dei etc. Apostoli dñi. i. Cor. xv. Seminatur corpus aiale surget corpus spūale. Martyres. ij. Mach. ij. E celo ista possideo. sed propter dei leges ea despicio. quia ab ipso ea me recepturum spero. Confessores. ij. Mach. xij. Uir fortissimus iudas collatiōe facta etc. virgines. Apo. xx. Dedit mare mortuos suos etc. Quinto p fidei iustos. Deus enim sanctos qui sunt in patria nobis in fidei iustos dedit: qz quādo eorum corpora refugerent: et nostram resurgerent. Apocal. vj. Uidi subtus altare animas interfectorum etc. Et sequit: dictum est eis vt requiescerent adhuc tempus modicū donec compleatur numerus cōseruoz et fratrum suorum. Sexto per obsides. Deus em corpora aploz et alioz sanctorū in obsides nobis dedit qz sine nobis non consummabitur. Heb. xj. In omni testimonio fidei probati non acceperunt promissionē. deo p nobis aliquid melius providente: vt non sine nobis cōsummarentur. Septimo per pignora dimisit em nobis in pignus corpus suuz. Johā. vj. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Dedit et aliud pignus scz spū sanctum. Roma. viij. Si spūs q̄ suscitauit iesum habitat in vobis viuificabit et mortalia corpora nostra etc. Octaua per arrā

Est autē arra pars precij persoluendi. Tūc igitur xpus nostre resurrectionis arā dedit: quando multa corpora sanctorū suscitauit. Nono permissionem possessionis in rez. Tūc enim in possessionem resurrectionis missi sumus: quando caput nostrum resurrexisset videntis. Si enim caput resurrexit: constans est qz et corpus resurget. Maximus. In sapientia nosteo oēs resurgem⁹. Est em in xpo homo mine vniuscuiusqz caro sanguis et portio. vbi ergo portio mea regnat regnare me credo. vbi dñat sanguis me⁹ dñari me sentio. ac vbi gloriat⁹ caro mea gloriosuz me esse cognosco.

¶ Sermo. cxxij. De eodem sermo. iij.

Sortuit christum pati et resurgere. Luce. vlti. Quāuis in predictis verbis fiat mētio de ludibrio passionis: tamē de hoc nihil ad p̄sens: sed solūmodo videamus quare xps resurgere oportebat. Homo nāqz erat mortuus: vetustus: et a paradiso exclusus. Ideo oportebat christū resurgere: vt mortuum viuificaret: vetustum renouaret: et exclusum aperiendo celestem ianuam intro duceret. Primo igitur oportet xpm resurgere: scz vt mortuum viuificaret. Genus quidē humanuz quādrupliciter consideratur: aut quantuz ad illam partem que est in patria. aut illam que est in via. aut quantū ad illam que est in medio vie: idest in purgatorio. aut q̄to ad illam partem que est extra viā idest in inferno quātū autē ad illā partem que est in patria aia viuit p glorificationē. Corpus autē est mortuū p incinerationē: sed spūs immortalis ē. Corpus qdē mortuū est propter pctm. spūs autē viuit. s. corā deo ppter iustificationē. Illa vō pars que est in via est mortua sed illa est duplex. Quedam em est mortua mūdo: sed viuit deo. Colk. iij. Mortui em estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Quedam enim est mortua deo. sed viuit mundo. Uñ ps. Mors peccatoz pessima. Illa vero que est in purgatorio est mortua q̄ ad corpus per incinerationem. et quantū ad aiam quo ad grauē passionē. qz sicut dicit. Eccli. xx. Melius est mors q̄ vita amara. Illa aut que in inferno non tm est mortua quo ad corpus: sed etiam quantum ad animā: q̄ quidē mortua est p remorsum cōsciētie: et per cruciatū ignis gehēme. Esafe. lxxvj. Vermis eoz nō moriet⁹. et ignis eoz nō extinguet⁹. In hoz significationem sacerdos de hostia tres ptes facit. Illa em que ponit⁹ in calice signal illam partē que est in celo que a turbatione hoīm absconditur: et torrente voluptatis dei potat⁹. Alie due representāt illas duas. s. illā

que est in purgatorio: et illas que est mortua mundo. Quarta autem et quinta pars: scilicet peccatorum et damnatorum. ibi non figuratur: quia a corpore sunt precisa. Omnes autem istas quinque partes sic mortuas Christus per suam resurrectionem uiuificat. Nam illam que est in celo uiuificat: corpora de monumentis suscitando et a diabolo coniungendo. Ioh. v. Omnes qui in monumentis sunt audient uocem filii dei etc. Illam que est mortua uiuificat in celo gloriosam apparere faciendo. Coll. iij. Cum Christus apparuerit uita uestra: tunc et uos apparebitis cum ipso in gloria. Illam que est in purgatorio uiuificat post purgationem ad salutem eternam ducendo. i. Cor. iij. Ipse autem saluus erit sic tamen quasi per ignem. Que est mortua ex peccato sepe uiuificat eam a somno peccati excitando. Ephe. v. Surge qui dormis et exurge a mortuis: et illuminabit te Christus. Illam que est in inferno uiuificat corpora uiuificando et a diabolo coniungendo. ac duplici pena. scilicet in corpore et anima puniendo. Ihere. xviij. Duplici contritione conterere eos. Secundo oportuit Christum resurgere: ut hominem uetustum renouaret. Iuxta illud Roma. vi. Sicut Christus resurrexit a mortuis in gloria patris: ita et nos in nouitate ambulemus. Christus autem resurrexit uelociter: ueraciter: integraliter: et perpetua- liter. Et per istum modum nos in nouitate uite debemus ambulare et resurgere. Primo namque nostra inuolutio debet habere uelocitatem: quod est contra penitentiam differentes. Sicut enim Christus tertia die resurrexit a mortuis: sic saltem et nos tertia die debemus resurgere a peccato. Prima dies est delectationis. Secunda est consensus. Tertia dies est opus. Si enim addit quarta dies que est consuetudo resurgere uix ualebit. In huius significatione dominus de facili suscitauit puellam in domo id est peccatorem: dum adhuc peccatum haberet in corde per sensum. Faciliter etiam suscitauit mortuum extra domum uelatum: id est peccatorem qui exiit ad peccati simpliciter actum. Difficiliter autem suscitauit lazarium quadriduam. id est peccatorem in peccatis inueteratum. Secundo nostra inuolutio debet habere ueritatem: quod est contra penitentiam simulantes. De quibus dicitur Apoca. iij. Nomen habes quod uiuas et mortuus es. Quidam enim sunt uiui quantum ad nomen: sed mortui quantum ad rem. sicut hypocrite. Et quidam sunt uiui quantum ad rem: sed quantum ad nomen mortui. Sicut sancti uiri qui uiuunt coram deo: et despiciuntur a mundo. Quidam uero sunt uiui quantum ad nomen et rem. Sicut illi qui habent interius mundam conscientiam exterius claram famam. Quidam autem sunt mortui quantum ad utrumque qui et interius sunt sceleribus pleni: et exteri-

homini- bus odiosi. Tertio debet habere integritatem: quod est contra penitentiam diuidentes. Sicut enim Christus integer surrexit: sic et nos debemus integre resurgere a peccato. Sed quedam sunt que deo ex suo corde tres partes faciunt. nam intellectum datur deo per fidem. Sed hoc modicum est quia sicut dicit Iac. ij. Tu credis quia unus est deus et bene facis. Et demones credunt et contremiscunt. Affectum datur mundo per amorem. Sed hoc prohibuit esse. I. Ioh. h. ij. Nolite diligere mundum. neque ea que in mundo sunt. Et operum dant diabolo per operationem: sed hoc diabolicum est. Ioh. viij. si facitis opera patris uestri. Deus autem totum cor uult habere. Proverb. xxxij. prebe fili mi cor tuum mihi. Quarto inuolutio nostra debet habere perpetuitatem ut sicut Christus resurrexit. nunquam de cetero moriturus. Sic et nos a peccato debemus resurgere: et ad ipsum nunquam redire. Qui enim ad peccatum redierunt sunt suam animam polluentes. i. Pe. ij. Canis ad suum uomitum reuersus. Sunt et proximum suo malo exemplo inefficientes. Unde sequitur. Et sus lota in uoluptate luti. Sunt et Christum crucifigentes. Hebr. v. Rursus crucifigentes sibi metipsis filium dei. Sunt deum irridentes. Augu. penitentes si uere penitentes estis: et non estis deum irridentes imitare uitam reconciliamini et uos. Tertio oportebat Christum patri: ut ianuam paradisi aperiret: et hominem exclusum illuc reduceret. Janua enim paradisi triplex clausa fuit: ut habet Gen. ij. scilicet angelica custodia ignis uehementia. et superbia bis acuta. Angelica custodia significabat inimicitiam que erat inter hominem et angelum. Ignis significabat obligationem ad penam eternam. Ruperbia bis acuta significabat dei iusticiam que hominem intrare non patiebatur: donec sibi satisfaceret de offensa. Sed Christus per suam passionem et resurrectionem angelorum homini pacificauit. Et sic primum obstaculum remouit. Coll. i. pacificas per sanguinem crucis: que in celis et que in terris sunt. Mortem et penam eternam superauit. Et sic secundum obstaculum remouit. Unde dicit in prefatione. Eternitatis nobis aditum deuicta morte reserasti. Dei similitudinem imitatur est. quia sibi plene satisfecit. Et sic tertium obstaculum remouit. unde cantatur. Qui pro nobis eterno patriade debitorum soluit. ps. Que non rapuit tunc exoluebatur.

¶ Sermo. cxxxiiij. De eodem sermo. v.

Nescis queritis nazarenum surrexit non est hic. Math. vlti. Ista uerba dixit angelus sanctis mulieribus: que quidem secute fuerunt Christum predicantem ut sibi ministrarent. In patibulo pendentem: ut dolorem et compassionem ostenderent. Christum in tumultu quiescentem: ut ipsum inungerent. sicut hodie. In premissis uerbis tria

Feria secunda post pascha

ponitur. Primum est istarum sanctarum mulierum magna studiositas: cum dicunt. Jesum queritis nazarenum. Et nota quod quattuor fuerunt differentie querentium dominum. Quidam enim quesierunt mane: sicut iste mulieres. De quibus dicitur. Et valde mane vna sabbatorum etc. Et ideo eis inuenire fuit valde facile. Illi querunt christum in mane: qui querunt ipsum in iuuentute. Et ideo de facili inueniunt. Prouerbia viij. Qui mane vigilauerint ad me inuenient me. Sunt enim sicut mollis cera: quia de facili recipiunt impressionem bonam. ps. factum est cor meum tanquam cera liquecens. Sicut recens testa: quod de facili imbibunt et obseruant bonum odorem. Prouerbia xxiij. Adulescens iuxta viam suam etc. Sicut gracilis virga: quod de facili flectuntur ab bona operatione. Cantica iij. Que est ista que ascendit de deserto sicut virgula fumi ex aromatibus. Alii quesierunt in vespere: sicut illi qui dixerunt. Luce. vlti. Mane nobiscum domine quoniam ad vespere scit. Et eis inuenire fuit tardum et difficile. Unde christus eis dixit. O stulti et tardi corde ad credendum. Illi ergo querunt vespere: qui querunt ipsum in sua senectute. Tales enim eum difficulter inueniunt ex quo in malo indurantur et ab humore gratie exsiccantur. ps. Aruit tanquam testa virtus mea. Et vix aut nunquam proficitur. Idem subditur. Lingua mea adhesit faucibus meis. Et sepe in peccatis suis moriturus. Unde subditur. Et in puluerem mortis deduxistis me. Alii quesierunt ipsum in sero: sicut illi de quibus dicitur. Ioh. xx. Cum esset sero die illa vna sabbatorum etc. Et eis inuenire fuit dubitabile. unde dicitur. Luce vltimo vbi agitur de ista apparitione facta in sero quod dubitauerunt: et ipsum esse spiritum crediderunt. Illi ergo querunt in sero qui querunt in mortis articulo. Et talium penitentiam Augustinus dicit esse dubitabilem dicens. Fidelis bene viuens securus hinc exit. Bapuzatus ad horas securus hinc exit. Agens penitentiam dum sanus est et reconciliatus securus hinc exit. Agens penitentiam ad vltimum et reconciliatus si securus hinc exit. ego non sum securus. Eorum enim qui in morte penitent. quidam penitent tamen timore pene isti sunt in statu perditionis. Et quidam penitent amore iusticie: qui etiam si penam non timerent adhuc deo seruirent: isti sunt in statu perfectionis. Quidam ex consideratione vtriusque cause habentes respectum ad amorem iusticie et ad vitiationem pene. isti sunt in statu salutis. Et quia illi qui tamen penitent in extremis videntur hoc facere timore pene: ideo eorum penitentiam Augustinus dicit esse dubiam. Alii quesierunt eum in nocte: sicut milites positi ad sepulchrum: et eis inuenire fuit impossibile. Illi autem in nocte querunt qui christum volunt inue-

nire post mortem. Et qui in mortali decesserunt impossibile est quod eum videri inueniant. nisi eo modo quo est in inferno. Deus enim est in mundo per misericordiam. et in celo per gratiam et gloriam: in inferno per iusticiam. Non ergo ipsum inueniunt ut miseratores: quod hoc modo est in mundo: nec ut misericordiatores: quod hoc modo est in celo. Sed ut iudicem tortores: quia hoc modo est in inferno. Secundo ponitur christus infinita charitas cum dicitur. Crucifixus. De qua dicitur. Ioh. v. Maiores hac dilectione nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Et ponit christus vltimum signum amoris. Amor enim per quattuor manifestatur. Aliquod per verba et istud est magnum signum. Quoniam enim cor est plenum amore: os abundat in sermone. Luce. vi. Ex abundantia cordis os loquitur. Aliquando per beneficia: et istud est maius signum. Multi enim darent verba qui non tamen darent beneficia. Ioh. iij. Non diligamus verbo neque lingua etc. Aliquando etiam per obsequia personalia. et istud adhuc est maius. Multi enim similiter seruirent de substantia sua quam non seruirent de persona propria. De isto dicitur. Gen. xxix. Seruitit iacob pro rachaele septem annis. Aliquod per mortem. et istud est maximum et vltimum. Multi enim darent in obsequium personas suas qui non darent in mortem animas suas. Ista quattuor signa christus nobis ostendit. de duobus primis dicitur. Ioh. xv. Vos amici mei estis. Et post vos autem dixi amicos: quia omnia que audiui etc. Ecce signum amoris per beneficia. de alijs duobus dicitur. Math. xx. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare quo ad primum. Et dare animam suam in redemptionem pro multis: quo ad secundum. Tertio ponitur christi resurgentis immensa pietas. in hoc quod et petrum voluit designare ex nomine ne desperaret ex negatione: quoniam angelus dixit. Dicite discipulis eius et petro. Licet enim deposuerit omnem passionis defectum. tamen non deposuit pietatis affectum. christus namque ante incarnationem cognoscebat nostras miseras per quamdam theoreticam. id est per suam sapientiam. ideo multum erat misericors. ps. Quomodo miseretur pater filiorum miseratus est dominus timetibus se. recordatus est quoniam puluis sumus. etc. post incarnationem autem eas sciuit per practicam et exercitationem longam: quod xxxiij. annis practicauit. Et se exercitauit circa nostras infirmitates. Et ideo fuit valde contristatus quoniam tam longa excitatio in nobis non habet effectum. ps. Contristatus sum in excitatione mea etc. Tandem sciuit eas per experientiam: quod expertus est tentationes dolores et mortem. et ideo factus est maxime misericors. Heb. iij. Non enim habemus pontificem qui non possit compatiri infirmitatibus nostris tentatum autem pro omnia. Si enim esset aliquis medicus qui esset

bonus theoreticus et bonus practicus: et infirmitates sepe expertus: iste maxime esse et misericors. Talis enim medicus fuit Christus dominus noster. Ista tria tanguntur. Hebr. v. Et quod cum esset filius dei. Ecce quod sciuit nostros defectus per diuinam sapientiam didicit ex his que passus est obedientiam. Ecce quod eos sciuit per experientiam: et consummatus factus est. omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne. Ecce quia eos sciuit per exercitationem longam. tunc enim se exercitavit quod consummavit artem suam et veritatem.

¶ Sermo. crrv. Feria. ij. post pascha. ser. j.

U solus peregrinus es in hierusalē etc. Luc. vlti. Volens Christus in hierusalē transire: peregrinum se fecit. Fuit enim peregrinus quantum ad quattuor. Primo quantum ad habitum quem assumpsit. Ipse enim crucem assumpsit quando ipsa propriis humeris baiulauit. que quidem crux fuit nauis: quod in celestem hierusalē deduxit. Sap. iij. Transcuntes mare per ratem liberati sunt. Et fuit malus in ipsa nauis. Ezech. xxvij. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malum. Et fuit clavis quod celestem hierusalē aperuit. Esa. xxij. Dabo clauem dauid super humerum eius. Secundo assumpsit pilleum. id est coronam spineam peregrini enim portant pilleum. contra estum: ventum et pluiam. Sic Christi corona et passio est nobis in umbra ab estu voluptatum. Defendit enim nos a pluuia tribulationum et a vento temptationum Esa. iij. Tabernaculum erit in umbra: culum diei ab aestu: quo ad primum et in absconione et turbine pluuia: quo ad alia duo sequentia. Tertio assumpsit scaluinam. id est corpus qua scaluina fuit albi coloris propter puritatem. Apoc. xix. Ecce equus albus etc. Corpus enim Christi fuit equus in quantum ratio ipsius duxit. et fuit albus. id est in quantum puritate habuit deinde facta est nigra propter liuorem. Esa. liij. Cuius liuore sanati sumus. tande facta est rubea. id est per sanguinis effusionem. Esaie. lxiij. Quare rubrum est vestimentum tuum etc. Quarto assumpsit scharcellam. id est animam. Solent enim peregrini in scharcella thesaurum ponere et portare. In christi anima fuit triplex thesaurus: scilicet misericordie: gratie: et sapientie: de quo dicit Ioh. j. Vidimus gloriam eius. id est gloriosam misericordiam eius plenam gratie et veritatis. Quinto assumpsit baculum. id est crucem: qui quattuor clavis fuit ferratus peregrini enim vtuntur baculo ad sustentationem ad fluuiozum transuadationem. et ad malarum bestiarum percussione. Sic Christus baculo sue crucis mundum sustentauit. ps. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt flumen mundi transuadavit. Gen. xxij. In baculo meo transiit iordanem istum et diabolum percussit. Esa. xxx. A voce

domini pauebit assur virga percussus. Sexto assumpsit calciametum peregrini enim calciametum assument contra lutum. id est spinas: et lapides. Iudei enim in Christum proiecerunt lutum. Eripe me de luto vt non infigar. Spinas quoniam coronam spineam sibi imposuerunt. Et lapides. Ioh. viij. Tulerunt lapides vt iacerent in eum. Contra ista Christus assumpsit calciameta. Deut. xxxij. Tinguat in oleo pedem suum ferrum et es calciamentum eius. Anima Christi erat uncta oleo gratie: quod omnia aduersa dulcorabat. munita ferro constantie que ipsa aduersa non timebat. Et ere incorruptibilis patientie qua omnia supplicia tolerabat. Septimo assumpsit insignia et vulnera peregrini enim reuertentes insignia assument vt ostendant quod suam peregrinationem compleuerunt ad plenum vt homines prouocent ad sibi benefaciendum et sint securiores ad ambulandum. Sic Christus ad patriam rediens cicatrices reuerauat. Et hoc in ostensionem paterne obedientie iam complete. Iohan. xvij. Opus consummaui quod dedisti mihi vt facerem. In prouocationem paterne misericordie obtinende. Ambro. Vulnera suscepta abolere noluit: celo inferre maluit: vt ea patri misericordie offenderet. In signum securitatis nobis acquisite. Ezechie. ix. Super quem videritis thau non occidatis. Octauo habuit istius peregrini fuit benedictus. Nam eius scharcellam. id est animam benedixit deus pater. Ezechie. iij. Benedicta gloria domini de loco suo. Eius scaluinam. id est carnem benedixit spiritus sanctus Luc. j. Benedictus fructus ventris tui. Eius baculum. id est crucem benedixit totus mundus. Sapientie. xij. Benedictum lignum per quod fit iusticia. Secundo dicit peregrinus quantum ad vias quas perfecit. peregrini enim habent aliquando ascensum. aliquando descensum. aliquando vias planas. Iste autem peregrinus nihil habuit de via plana: sed ascensum vel descensum. Magnum enim descensum fecit quoniam de celo in mundum venit. Magnum etiam ascensum fecit quando crucem ascendit. Fecit etiam magnum descensum quando in limbum descendit. Et magnum ascensum quando inde rediens in celum ascendit. Tertio fuit peregrinus quantum ad hospitia. Solent peregrini maxime in estate ter in die intrare hospitia scilicet in tertia ad prandendum: in meridie ad bibendum et conuescendum: et in sero ad suam cenam faciendum et ad dormiendum. Sic iste peregrinus triplex hospicium est ingressus. Primum est vterus virginis que ingressus est in tertia id est non in primo tempore nature: nec in secundo tempore legis: sed in tertio tempore gratie ibi prandium fecit quoniam naturam nostram assumpsit habens carnem tanquam cibum: et sanguinem tanquam potum. Secundum est patibulum crucis. Iohan. xix

Sitio. Et dederunt ei acetū. Ubi ⁊ requieuit. Ibidē. Inclinato capite tradidit spiritus. Et istud hospitium ingressus est in meridie. Cāt. i. Indica mihi vbi cubes in meridie. Tertium hospitium est sepulchrum vbi dormiuit p̄s. Ego dormui ⁊ soporatus suz. Cenā nāq; cuz illis qui erant in limbo fecit Luc. xiiij. Homo quidaz fecit cenā magnā ⁊c. Istud hospitium ingressus est in sero. Math. xv. Cū itaz sero esset factū: venit ioseph ⁊c. Quarto fuit peregrin⁹ cōstū ad pericula q̄ sustinuit. Solent nāq; peregrini sustinere pericula. q̄nq; a socijs suis qui eos pdunt q̄nq; ab hostibus qui eos iugulāt vt eoz bona diripiāt. q̄nq; a latronibus q̄ eos spoliāt. Sic christus a suo socio iuda fuit proditus. Mat. xxvj. Qui intingit mecū manū in parapside hic me tradet ⁊c. A iudeis in quorum domo venerat hospitari fuit occisus zacharia. xiiij. His plagatus suz in domo eoz q̄ dilexerūt me. A militibus expoliat⁹. Joh. xvij. Milites acceperūt vestimēta: ⁊ fecerūt quatuor partes vnicuiq; militi partem fecerunt.

¶ Sermo cxxvj. Feria. iij. post pascha. ser. i.

Letitia iesus in medio discipulorum suorum: ⁊ dixit eis. Pax vobis. Luc. vlt. Sicut ex p̄senti euāgelio patz. x̄ps multipliciter se manifestavit. p̄rio p̄ miraculosaz ad ipsos ingressione: qz ianuis clausis intrauit.

Sicut dicit iohānes. qui de ista apparitione agit p̄ qd ostēditur qz glouosus resurrexerat: et qz dotē impassibilitatis: agilitatis. subtilitatis: et claritatis induerat. Signum ergo vere spiritalis resurrectionis in hoīe est: qn̄ istas quattuor dotes spūales hz. s. claritatē conuersationis honeste. Math. v. Sic luceat lux vestra corā hoībus ⁊c. Subtilitatē humilitatis profunde. Sap. vij. Spiritus sanctus vocat̄ subtilis: qz subtiles. i. hūiles facit. Agilitatē obediētie. Prouer. xxij. Vidisti hominez velocem in opere suo ⁊c. Et impassibilitatē patiētie. Prouer. xij. Nō tristabit iustū quicquid ei acciderit. Sc̄do manifestavit se persitū siue collationem: cū d̄r. Stetit iesus in medio discipulorum suorum. Ac si dicat. Ego sum ille qui in medio stare consueui. Ipse nāq; stetit in medio in ingressu. qz in media nocte natus in medio animalū reclinatus. ⁊ gemine gigas substantie effectus. Stetit in medio in progressu. qz stetit in medio doctorum in medio discipulorum et in medio iudiciorum. Juxta illud Prouer. vij. In vijs iusticie ambulabo: ⁊ in medio semitarum iudicij. Stetit in medio in egressu: qz in medio terre passus. i. media die crucifixus: in medio latronum positus. Tertio manifestavit se per propriam testificationem: cum dixit. Ego sum

quasi dicat. Debetis mihi credere: qz mentiri nō possum. Joh. viij. Si ego testimonium perhibeo de meipso: verū est testimonium meū. Spiritualiter aut̄ qz resuscitatus inteligi pōt quādo triplex testimonium hz: scz bone cōsciētie. i. Cor. i. Gloria n̄ra hec est testimonium cōsciētie nostre. Bone vite. Joh. x. Opera q̄ ego facio illa testimonium phibēt de me. Et bone fame. i. Tim. iij. Oportet illum habere testimonium bonū ab his q̄ foris sunt. Quarto manifestavit se per occultarū cogitationū manifestationem: cū dixit. Quid turbati estis: ⁊ cogitationes ascendūt in cordib⁹ vestris ⁊c. Ac si dicat. Debetis me cognoscere: qz ego sum ille qui vestra occulta cognosco. Spūaliter etiā quis resuscitatus est qn̄ cogitationes suas discernit. Et bonas custodit: ⁊ malas expellit. Periculū est nāq; malas cogitationes in corde tenere: qz sunt sicut mus in pera. ignis in sinu. serpens in gremio. Mus em̄ omnia corrodit in pera. sic male cogitationes omnia merita corrodit in anima. Job. xiiij. Quasi vestimētū qd comeditur a tinea. ignis in sinu vestimēta cōburit sic mala cogitatio cōcupiscētiā accendit. Prouer. vj. Nūquid pōt hō abscondere ignē in sinu suo. vt nō cōburantur vestimēta sua. Serpens in gremio venena diffundit sic mala cogitatio peccati venenū in cor emittit. Unde Prouer. xiiij. Quasi regulus venena diffundet. Quanto se manifestavit per palpationē: cū d̄r. Palpate ⁊ videte ⁊c. Quasi dicat. Debetis me cognoscere qz istud est idē corpus qd sepe videre et palpare cōsueuistis. Spūaliter etiā resuscitati intelligūt q̄ permittūt se palpari. i. argui ⁊ reprehendi. Sed sunt qdā animalia que se palpari nō pmittūt. Aut quia hispida sunt sicut herici⁹. aut qz siluestria sunt sicut lupus. Aut qz arrogātia sunt sicut leo. Sic etiā sunt pleriq; qui si arguuntur adeo sunt hispidi qz per verba iniuriosa pungunt. Quidam adeo siluestres qz ad latebras excusationum confugiunt. Quidam adeo arrogantes qz nimis indigne ferui. t. Sexto manifestavit se per cicatricum ostensione qn̄ dicit. Ostendit eis man⁹ ⁊ pedes. Ac si dicat. Debetis me cognoscere qz ego sum ille quem in his pedibus et manibus in cruce confixum vidistis. Spūaliter esse quis resuscitatus. intelligitur quādo vulnera sua. i. pctā nō abscondit: sed sacerdoti ostēdit. Luc. xvij. Ite ostendite vos sacerdotibus. Vulnera aut̄ pctōrum aliquādo sunt recentia. s. per cōsensum vel vnicū actum. ⁊ tunc sanātur vinctōe. i. leuis p̄nte iniunctione. Eccli. x. Breuē languorē p̄scindit medic⁹. Aliquādo sunt inueterata per peccādi cōsuetudinē ⁊ tūc indigēt adustione. i. graui carnis maceratiōe p̄s. Ure renes meos ⁊ cor meum. Aliquādo sunt

putrefacta: et tunc indigent incisione. i. incisi-
ua et afflictiva tribulatione. ps. Multiplicate
sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.
Septimo manifestauit se per comestione: quia
comedit piscem assuam et fauam mellis. Spualiter
in resuscitatus intelligit quoniam quis comedit fa-
uam mellis. i. quoniam constantiter exercet opera actio-
nis. Et tamen propter hoc non deserit dulcedinem contem-
plationis vel quoniam exterius patitur tribulationem:
et tamen interius non deserit amoris dulcedinem.
Vel potest dici quod in fauo est mel et cera. Per pis-
cem igitur assuam intelligit caro christi igne passio-
nis assata. Per ceram que est pabulum luminis
claritas sue resurrectionis. per mel dulcedo sue
visionis. Debemus igitur comedere piscem assuam
ut scilicet ad eius passionem afficiamur per compas-
sionem: ceram ut eius resurrectionis cogaudeamus per
mentis exultationem. Et mel ut peruenire deside-
ramus ad eius dulcissimam visionem: sicut desi-
derabat propheta dicens: sitiuit anima mea ad des-
sunt fontem viuum: quoniam veniam et apparebo ante faciem domini.

¶ Sermo. cxxxvii. De sancto
Ambrosio sermo primus.

Ecce intelliget seruus

meus et exaltabitur: et eleuabitur:
et sublimis erit valde. Esa. liij.
Quattuor statim habuit beatus
Ambrosius qui notantur in huius pre-
missis. Primum est status subie-

ctionis: cuius dicitur. Ecce intelliget seruus meus.
ipse quidem fuit bonus seruus seruus dei. Et ideo
habuit tres laudabiles conditiones boni serui.
Prima est mundicia. ps. Ambulans in via im-
maculata: hic mihi ministrabat. Ista ipse habuit
quod mundiciam mentis et carnis ipse seruauit. Unde
refert Hieronymus ipsum dixisse. Virginitatem non so-
lum offerimus: sed seruamus. Sap. viij. Cum essem
magis bonus veni ad corpus non conquinatum.
Secunda conditio est sapientia. Prover. xiiij. Ac-
ceptus est regi minister intelligens. Ista sapien-
tiam ipse habuit. Unde dicitur de eo quod cum
liberalibus artibus esse traditus ad plenum fuit
eruditus. Tertia est perseverantia. Apoc. viij.
Seruiet ei die ac nocte in templo dei. Ista per-
seuerantiam ipse habuit: quod usque in finem in bonis
operibus perseverauit. Unde cum moreretur dixit.
Non sic vici inter vos: et iterum pudeat viuere.
Secundo notatur status sue prelatio: cuius dicitur. Et
exaltabitur. Circa autem suam exaltationem tria con-
siderantur. Primum qualis fuit eius electio. fuit
enim a deo inspirata: quod ibi vox miraculose in-
sonuit. Ambrosii episcopi. De hoc Hebr. v. Nemo
assumit sibi honorem nisi qui vocatur a deo tanquam
aaron. fuit ab electionibus vnanimiter celebra-
ta. Nam cum in discordia multa essent plurimum
in Ambrosium vnanimiter senserunt. Eccl. xxv.

In tribus bene placitum est spiritui meo: que sunt
concordia fratrum et cetera. fuit a superiori eius gau-
dio confirmata. Unde legitur de eo quod commissa est
relatio ad Valentinianum imperatorem qui sum-
mo gaudio accepit quod iudices a se directi ad
sacerdotium petent. Secundo videndum est qualis fuit
eius ad hoc aspiratio. Ipse enim non tamen fugit ut
possit inueniri sed etiam tria se habere simulavit que
sunt prelatiois officio inimica: scilicet crudelita-
tem. Unde dicitur: quod tribunal conscendit et contra
consuetudinem tormenta personis adhiberi iussit.
Eccle. iij. Noli esse sicut leo in domo tua et cetera.
Philosophicam vanitatem: unde dicitur quod philosophiam
profiteri voluit. i. Cor. ij. Loquimur non in do-
ctus sapientie humane verbis. Infamiam et inhone-
statem. Unde dicitur quod publicas mulieres publice
ad se venire fecit: ut ex hoc a sua intentione po-
pulum reuocaret. Titu. i. Oportet episcopum sine cri-
mine esse. Tertio videndum qualis fuit eius in
officio persecutio. Ipse enim populum in fide instrue-
bat. Tunc enim arriana heresis totam italicam cor-
ruperat: sed ipse populum suum ab ista peste pur-
gavit. Et veritatem edocuit fidei. Eccle. i. Qui
curauit gentem suam et liberauit eam a perditione.
Ipse etiam mores informabat. Unde inter cetera
docuit Augustinus tria ad mores spectantia. Pri-
mo cuius uxorem peteret. ne si post modum ipsi in-
ter se male conueniant ipsi sibi maledicant. Secundo
ne aliquibus multum exercere consuleret: ne ipsi
rapinam et calumniam exerceant. Tertio ne ad con-
uiuia inuitatus accederet: ne ibi temperantie mo-
dum perdat. Ipse exemplum bonorum operum omnibus
tribuebat. Titu. ij. In omnibus te ipsum prebe ex-
emplum bonorum operum: in doctrina: in integritate:
in grauitate. In doctrina quidem quod semper po-
pulis predicauit. In integritate: quod perpetuam ca-
stitatem seruauit. In grauitate: quod maturitatem
semper ostendit. In bonis omnibus: quod omnia bona pau-
peribus erogauit. Tertio notatur status consum-
mationis: cuius dicitur. Eleuabitur. Ipse enim secure mo-
ri potuit: quod ab omnibus terrenis eleuatus fuit. Ha-
buit enim in morte quattuor que ipsum secure mo-
ri faciebant. scilicet corpus dominicum. Honoratus enim
episcopus Uercellese. ex precepto dei ad ipsum peruenit:
et sibi sacramentum dominici corporis dedit. et cum ta-
li viatico ipse transiit. Istud autem tanquam pugil
ab omnibus insidijs demonis eum securum redde-
bat. Job. xvij. pone me iuxta te: cuiusuis ma-
nus pugnet contra me. Secundo habuit spiritum
sanctum. Imminente namque eius morte spiritus sanctus
in specie ignis et in modum scuti in eius os intra-
re visus est. In specie ignis: ut ipsum purgaret.
In modum scuti: ut ipsum protegeret. In os
eius: ut verba a spiritu sancto prolata ostenderet. Et
istud secundum tanquam ductor eum per viam ducebat.
ps. Spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam
Tertio habuit vitam sanctam: quam quidem duo

causabāt: scz meritorz suorū affluētia: et magna de deo fiducia. Unde sic dixit in morte. Nō sic vixi iter vos et me viuere pudeat. Nec mori timeo qz bonū dñm habem⁹. Et istō tertium eius mortē deo gratā reddebat. Augu. Certe nō pōt male mori q̄ bene vixit. Quarto habuit cōmēdationē diuinā. Ipse em̄ manus in modū crucis expādēs spm̄ suū: in manus dei recōmēdauit. Et istō quartū secure eum mori faciebat. Sap. iij. Justoz aīe i manu dei sunt: et nō tāgel illos tormētū mortis. Quarto notat stat⁹ sue glorificatiōis: cuz dicit. Et sublimis erit valde. Ipse em̄ tūc triplicez sublimitatē accepit. Primo sublimē locuz ad habitādū: vt celū. Uñ a multis visus est ascēdere: scz in celū tanq̄ in p̄p̄riū suū locum. Et istud sibi acq̄siuit p̄pter innocētā. ps. Quis ascēdet in montē zc. Innocēs manib⁹: scilz et mūdo corde zc. Scdo accepit sublimē officiū ad iudicandū. Uñ a multis visus est in cathedra residere: et istud accepit p̄pter paupertatē voluntariā. Job. xxxv. Iudiciū pauperib⁹ tribuit. Tertio accepit sublimē precīū ad p̄fruedum. Unde multi supra corpus eius stellaz splendidā conspexerūt: illā scz stellā de qua dicitur Apoc. xxiij. Ego sum stella splendida et matutina. Et istud accepit p̄pter omniū viciorū victoriā. Apoc. i. Qui em̄ vicerit dabo ei stellam splendidā et matutinam.

¶ Sermo. cxxvij. De eodē sermo. ij.

Examē apū in ore leonis erat et fauus mellis. Iudiciū. xiiij. Legit̄ de beato Ambrosio q̄ cum esset infans et dormiret examē apū os eius et faciē sic cōpleuit: vt quasi in alueolū suū intrarēt pariter et exirēt. Et iō verba premissa sibi cōueniēter aptari p̄nt. In quib⁹ verbis ip̄e assimilā ap̄i leoni: et fauo mellis. Assimilatur aut̄ ap̄i triplici de causa. Primo quia sicut ipse dixit in examerō. Apis virginitatē custodit: sic et ipse virginitatē custodiuit p̄petuam. Cuius signū fuit: qz de virginitate luculentissime disseruit: et libros de virginib⁹ cōposuit: in quib⁹ virginitatē mirabiliter cōmēdauit. Math. xij. Bon⁹ homo de bono thesauro profert bona. Chrys. ibidē. Cū audis aliquem de deo loquentē intellige qz cor illius amore dei repletū est. Qui libidinīs thesaurū hz in corde: de puellis delectat̄ dicere vel audire. Nō tm̄ Ambrosius de virginitate libēter diserebat: sed etiā aliq̄d indecorū dicere vel audire erubescat. Uñ ip̄e ait de officijs. Non solū autē hoc ab oculis abscondamus: verum etiā cor iudiciavsqz mēbroz suis appellationibus nūcupare indecoruz putemus. Scdo assimilā ap̄i. Apis florez de diuersis florib⁹

colligit. In prato quidam celestis viriditatis sunt diuersi flores: scz rose martyriū. viole cōfessorum. et lilia virginū. De rosis martyriū collegit florē cōstātie et magnanimitatis. Uñ cum prepositus. Valētiniāni imperatoris sibi diceret. Tu contēnis Valētiniānū caput tibi tollo. Ille r̄ndit. Deus p̄mittat tibi vt facias quod minaris. Et vtinā deus ab ecclesia sua oēs hostes aduertat: et in me oīa sua tela conuertat: et meo sanguine satient̄. De violis confessorz collegit florem sobrietatis: qz quotidie nisi in sabbato et die dñica et festis precipuis ieiunabat. De lilijs virginū collegit florē castitatis: qz virginitatē perpetuā conseruauit. Tertio assimilā ap̄i: qz ap̄is alueolū suū defendit: sic et ipse ecclesiā detulit a trib⁹ persecutorib⁹. Primo a violentia tyrānoz. Uñ resistens imperatori violēti dare basilicā arrianis: sic nūcijs suis respondit. Et habet̄ in decreto. si patrimonīū petitis iuadite: si corpus occurrā vultis in viculo rapere. vultis i mortem volūtas est mihi. Eccle. xlvij. In diebus suis non ptinuit principē zc. Scdo defendit ipsam a fraudulētia hereticoz. Et hoc fiebat trib⁹ modis. Primo iudicijs eos p̄ seculare brachiū coercēdo. Deut. xiiij. Si tibi voluerit persuadere frater tuus zc. Et infra. Nō em̄ parcat ei oculus tuus: sed statim interficias. Scdo miraculis eos cōuertēdo. Unde cum quidā hereticus vidisset angelū loquentem ad aures ambrosij statim cōuersus est. Tertio doctrinis eos ad fidē catholicā reducendo: sicut ptz in beato Augu. quē suis predicationib⁹ ad fidem cōuertit. Tertio defendit ecclesiā a malitia demonū. Primo qz habuit in ipsos efficacē imperiū: ex eo qz eos de corporib⁹ expellebat. Math. vii. In nomine meo demonia eijciēt. Scdo qz habuit in ipsos durum flagellū. ideo ipsum valde timebant. Unde demon quendā demoniacū mediolanum ingredientez dimisit egredientē inuasit qui de hoc interrogatus r̄ndit se Ambrosiū timuisse. Luc. x. Ecce dedi vobis ptatem calcandi sup serpētes zc. Tertio qz habuit spm̄ sanctū presidīū. Uñ demones ad ip̄m nocendum a quodā mago missi de hoc reuersi dixerunt qz non solū ad ipsum: sed etiam ad fores domus p̄p̄quare nō audebāt: qm̄ ignis inseparabilis sic oē eius edificū muniēbat: vt etiā longe positi vterent̄. Scdo assimilā leoni triplici ratione. Primo quia leo aptis oculis dormit: sic beatus Ambrosius dormiebat per quietem contēplatiōis: et tamen vigilabat per laborez actionis. Cant. v. Ego dormio et cor meum vigilat. In dormitatiōe quidem sensus et motus intercipitur: et calor interior ad exteriora reuocatur. Sic in beato

Ambrosio deficiebat sensus ambitiose vanitatis. Unde ipse de se dixit. Ambrosius nescit inflari. Col. ij. Ambulans frustra inflatus sensu carnis sue. Deficiebat motus terrene cupiditatis: quia omnia sua pauperibus erogauit. Auari enim semper sunt in motu: quia semper sunt in appetitu. Ecclesi. v. Auarus non implebitur pecunia. Deficiebat in ipso calor carnalis voluptatis: quia virginitatem seruauit. Uiebat autem in eius corde flamma charitatis. ps. Inflammatum est cor meum et c. Secundo assimilatur leoni: quia leo clamando suos leonculos suscitatur. Sic et ipse multos mortuos in peccatis suscitauit: non tantum clamore oris predicando. Esaye. liij. Clama ne cesses et c. Non tantum clamore cordis feruenter orando. Exod. xiiij. Quid clamas ad me. Non tantum clamore operis fortiter operando. Ion. iij. Clament ad deum in fortitudine: sed etiam clamore oculorum lachrymas emittendo. Emisit enim tria genera lachrymarum: scilicet lachrymas deuotionis pro eternis desiderijs. Unde dicitur de eo quod cum aliquis uir sanctus moriebatur abundantissime flebat. Et interrogatus cum hoc faceret. Respondit. Ne putes me flere quia recessit sed quia me precessit. Lachrymas doloris: pro aliorum peccatis. Unde legitur quod cum aliquis lapsum suum sibi confitebatur sic amare flebat quod ipsius flere similiter compellebat. Et lachrymas compassionis pro aliorum iniurijs. Unde dicit de se. et est in decreto. Aduersus milites gothos lachryme mee arma mea sunt. Aliter non possum nec deo resistere. Tertio assimilatur leoni: quia leo quando fugatur uestigia sua delet cum cauda: sic et beatus Ambrosius omnia uestigia diaboli de corde suo deleuit: et uestigia christi impressit. Sed multi sunt de quibus dicit illud Dani. xiiij. Uideo uestigia uirorum: quo ad peccatum superbie: et mulierum: quo ad peccatum luxurie: et infantum quo ad peccatum auaritie. Auarus enim instar infantis super terram rapit. Tertio assimilatur melli: et hoc propter suam melleam doctrinam. Doctrina eius dicitur mel propter utilitatem et profunditatem. Utilitas autem est quia mel est mundificatiuum: conseruatiuum: et dulcoratiuum. Et ideo ponitur in medicinis ad mundificandum: ad conseruandum et ad amarum saporem remouendum. Sic doctrina beati Ambrosii habet mundificare ad culpa preterita. Joh. xv. Jam uos mundi estis propter sermonem quem locutus sum uobis. Preseruare a culpa futura. ps. In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Et dulcorare a pena illata. Ecclesia. xvij. Nonne ardorem refrigerabit ros: sic et uerbum melius quam datum

Secundo eius doctrine dicitur mel propter profunditatem. Oleum quidem melius est in superficie uinum melius in medio: mel melius in profundo. Scriptura sacra habet triplicem intellectum scilicet hystoriam. moralē. mysticū siue spiritualem. Per oleum quod est melius in superficie intelligitur sensus hystorialis quod est cibus paruulorum. Quem et apostolus uocat lac dicens. i. Cor. iij. Tanquam paruulus in christo lac potum uobis dedit: non escam. Per uinum quod est melius in medio significatur sensus moralis qui est medius inter sensum hystorialem et spiritualem. Per mel quod est melius infundo significatur sensus spiritualis. Sacra enim scriptura quanto profundius penetratur tanto dulcior inuenitur. Istum triplicem sensum sponsa cum suauitate sibi incorporat. dicens. Cantico. v. Comedi fauam cum melle in eo bibi uinum cum lacte meo. Istum profundum intellectum Ambrosius in sacra scriptura habuit. De quo sic dicit. Hieronymus in libro de. xij. doctoribus. Ambrosius super profundorum uinnam rapit et acris uolucres quod diu in profundum ingreditur fructum de alto capere ac rapere uidetur.

¶ Sermo. cxxxix. De eodem sermo. iij.

Au distillans labia tua sponsa. Cantico. iij. In corpore mystico christi ubi caput est christus diuersa sunt membra. Nam oculi sunt apostoli totum mundum illuminantes. Manus sunt martyres in bello dei fortiter laborantes. Aures sunt professores dei preceptis obedientes. Nares sunt uirgines puritatis odore spirantes. Labia sunt doctores et predicatorum cibum uerbi dei a deo recipientes: et populo ministrantes. et quia sanctus Ambrosius fuit magnus predicator et doctor: ideo predicta uerba de eo conuenienter exponi possunt. In quibus uerbis tria prouerbia de ipso ponuntur. Primum est: quia in doctrina sua fuit ualde gratiosus: cum dicit. Labia tua. Ex his enim labijs modo exhibent uerba ducentia peccatores ad contritionis amaritudinem. Cantico. v. Labia eius distillantia myrrham primam. Modo inflammata bonos ad amorem. Cantico. iij. Sicut uita coccinea labia tua. Modo uerba uerissima confirmata omnis in dei fide et dilectione. Prouerbio. xij. Labium ueritatis firmum erit in perpetuum. Ista autem uerba de se non habebat: sed ab ore dei recipiebat. Hierem. xv. Si separaueris preciosum a uili quasi os meum eris. Fuerunt autem labia eius quasi quidam fons dei. secundum illud Prouer. xvij. Aqua profunda uerba ex ore uiri torrens redundans fons sapientie. Ab isto autem fonte in suis labijs siue suo ore tres magni riuus emanauerunt: scilicet sapientie. doctrine: et con

De sancto georgio mar.

stantie. Eius autē sapiētia fuit profunda. Hiero. Ambro. Sup profundoz pinnaꝝ raptus etc. Job. xxvii. Profunda quoqꝫ fluuioꝝ scrutatus est. fuit a deo inspirata. Unde legitur qꝫ qdā hereticus vidit angelū ad aures ambrosij loquentē. z vba q̄ predicabat pꝑto referentē. fuit pꝫ magno auctore habitus. qꝫ alij doctores eiꝫ vba pꝫ magna auctoritate habebāt. Uñ refert Aug. ad iouintanū: qꝫ cuz mater sua miraret qꝫ sabbato mediolani nō ieiunaretur. z super hoc ambrosiū interrogasset ille respōdit. Cū romā venio ieiunio sabbato sic z tu ad quam ecclesiā veneris eius morem serua. si cuiqꝫ nō vis scandalum esse: nec quētibꝫ tibi. Et subdit Aug. Ego de hac sententia etiā cogitans: ita semper eam habui. ac si taz celesti oraculo receperim. Secundo emanauit ab eo solida doctrina vñ Augu. de doctrina xpiana. Doctor dz agere vt ipse audiat intelligenter: libenter: z obediēter. Beatus igitur Ambrosius audiebatur intelligenter libenter: z obediēter. Primo intelligenter qꝫ doctrina eius fuit firma z solida. vnde Hier. dicit de eo. Eius oēs sententie fidei z ecclesie z omniū virtutum firme sunt columnę. Ephe. iij. Non sumus paruuli fluctuantes nec circumferamur omni vento doctrine. Audiebatur libenter: qꝫ eiꝫ doctrina fuit placēs et pulchra. Unde dicit Aug. in libro de nuptijs z cōcupiscentia. Pelagius heresiarcha sic laudat ambrosiū vt dicat. beatus ambrosius ep̄s in cuius precipue libris romana lucet fides q̄ scriptorum inter latinos flos quidā emicuit. Et Proverb. xxij. Appone cor tuū ad doctrinā meā que pulchra erit tibi cū seruaueris eā. Audiebatur obediēter: qꝫ eiꝫ doctrina fuit efficax et fructuosa. sicut patet in bto Augu. quem tam virtuose conuertit. i. Cor. iij. Nō em̄ in sermone est regnum dei: sed in virtute Tertio emanauit ab ip̄o fortis constantia q̄ maxime in tribꝫ fuit. Primo in sustinendo aduersa. Unde dicitur in hystoria ecclesiastica. Imperatrix iustina cōturbare cepit ecclesiarum statū in quo bello murum z turrim valdidissimam pulsabat ambrosiū. Secundo in defendendo ecclesiastica iura. Unde cuz imperator quādā basilicā vsurpare vellet. Ambrosius sic respōdit. Noli grauare te imperator nec putes te in ea que dei sunt imperiale aliquod ius h̄re: tributū cesaris vtiqꝫ non negetur. ecclesia dei est: cesari vtiqꝫ non donec. Prius est vt animaz mihi q̄ fidem auferas. Tertio in reprehendo principium vitia. Uñ cum theodosius imperator quosdā innocentes occidi mandasset. Ambrosius ip̄m dure redarguit ab introitu ecclesie ipsum suspēdit z publicā penitentiam eidem iniunxit. Titū.

ij. Argue cū omni imperio. Scdm priuilegiū est: qꝫ fuit in vita sua valde virtuosus. qd̄ notatur cuz dz. ff auꝫ vbi est mel z cera. Distinuit autē Augu. libro de ciuitate dei triplex genus vite. s. ociosam q̄ cōsistit in ocio cōtemplatiōis. et est quasi mel. Actuosam q̄ cōsistit in labore actiōis: z est q̄si cera. Ipsi em̄ actiui ad instar cere: debēt esse ductiles ad oē bonū Et ex vtroqꝫ cōposita: est q̄si fauꝫ. Prima autē vita. s. cōtemplatiua cōsistit in deuota oratiōe. in diuinorū reuelatiōe. z in dei laudatiōe. Et ista tria ambrosius habuit: scz deuotā orōnē. vnde dz in hystoria ecclesiastica. Ambrosiꝫ aduersus regine furorē. non se manu defendebat aut telo: sed ieiunijs et vigilijs sub altari positus per obsecratiōes defensorē sibi atqꝫ ecclesie deū parabat. Habuit diuinorū reuelationem: qꝫ sp̄m sc̄m in specie ignis z in modū scuti ad se uentem aspexit. Fecit dei laudationem. vñ refert Aug. in lib. cōfes. qꝫ cum iustina ipsum cū pꝑto catholico intra ecclesiaz conclusisset. Ambrosius instituit hymnos et psalmos decātari ne populus meroris tedio contabesceret. Scda vita: scz actiuosa cōsistit in carnis maceratiōe. elemosynarū largitiōe et vtili occupatiōe. Primū habuit ambrosius qui tāte abstinentie fuit qꝫ quotidie nisi in sabbato z die dñica et festis p̄cipuis ieiunabat. Scdm habuit: vnde z respōdit imperatori est in decreto: aut predicabat: aut libros scribebat: Si a me peteret qd̄ meū esset. i. fundū meum argentū meū: aut huiusmodi refragarer: q̄ oia que mea sunt pauperz sunt. Tertium habuit: qꝫ semper aut predicabat: scribebat: aut orabat. Tertia vita: scz ex vtraqꝫ cōposita p̄sistit in obseruatiōe cōsiliorū: scz paupertatis: castitatis: z hūilitatis: Et ipse pauperem se fecit qꝫ factus ep̄us oia pauperibꝫ dedit: z virginitatē perpetuā cōseruauit: hūilitatem magnā habuit. vnde ipse dixit. Ambrosius nescit inflari. Tertium priuilegiū est: quia fuit in sua predicatione valde discretus: qd̄ notat cum dz. distillās. i. diuersimode stillās. Non em̄ vna et eadē instructio est omnibus faciēda: sed fm qualitātē auditorū formāda: sic oñdit Greg. in lib. mora. dicēs. Sepe alij officiant que alijs p̄sunt. Nā plerūqꝫ herbe que hec aialia reficiūt. alia occidūt z leuis sibilus equos mitigat catulos instigat. z medicamentū qd̄ huic morbuꝫ imminuit. alteri vires iungit: z panis qui vitā fortium roborat paruulorū necat: z corde consonam modulationem reddunt: que vno quideꝫ plectro: sed non vno impulsu feriuntur. Ex quibus verbis habetur qꝫ sermo dei est tanqꝫ herba viridis dei: que aiam cōfortat. Est tanqꝫ sibilus dei: qui aiam peccatorū ad deū reuocat. Est

tanq̄ medicamentū dei: quod animā infirmā sanat. Est tanq̄ panis dei: qui animā famelicam satiat. Est tanq̄ plectrum dei: qd̄ spiritualem melodiam generat.

Sermo. cxxx. de sctō georgio martyre: ser. j.

Induite vos armaturā dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli: qz non est nobis colluctatio aduersus carnē z sanguinem zc. Ephe. v. Miles strenuus debet esse armis munitus: z ad hostes expugnandos semp̄ paratus. Et qz beatus Georgius erat miles dei: ideo primo describit̄ ab inductione armorū: cuz dicit̄. Induite vos armaturam. Scdo ab expugnatione hostiū: cū dicitur: quia nō est nobis colluctatio. Habuit arma que ponunt̄ ex omni parte. Ephe. vi. scz lorica iustitie. Sicut em̄ lorica ex oi parte munit̄: sic beatus georgius fuit munitus a dextris seruādo in prosperis temperantiā: a sinistris habendo in aduersis patientiā: ante pericula precauēdo retro: dei bñficia memorando. Scdo habuit gladius spiritus qd̄ est verbū dei. Istū autē gladiū habuit valde acutum per feruorē: valde limatū p vite splendorem. Et aliqñ euaginatū. aliqñ repositū per discretionē. Ezech. xxi. Gladius acutus est z limatus. Ut cedat victimas exacutus est. vt resplēdeat limatus est mucro z euaginatus. Tertio habuit galeā. Caput em̄ est mēs: galea est spes eterne salutis. j. Thessal. v. Induti galeā spem salutis. Hebr. vi. Confugimus ad tenendā propositā spem. Quarto dz assumere scutū fidei. dicit̄ aut̄ fides scutū qz ibi cōfringunt̄ oīa diaboli tela. Ephe. vi. In oibus sumentes scutū fidei in quo possitis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Tum qz est tm̄ in sinistra z non in dextera. i. in pñti vita z nō in futuro. Tū qz est deo in quo sunt tres anguli. i. tres persone: z tm̄ est vnū scutū i. vnus deus. Quito dz assumere lanceā charitatis. Est autē charitas qua quis diligit deū z proximum z ordinate seipsūz de quo triplici modo dicitur Math. xxij. Diliges dñm deū tuū: quo ad primū. z proximiū tuum: quo ad secundum. sicut teipm̄: quo ad tertū. iste sunt tres lāce quib⁹ diabolus vulnerat̄. de quibus dz ij. Reg. xvij. Tulit ioab tres lanceas: z fixit eas in corde absalon. Cum em̄ diligim⁹ deūz vulnerat̄ diabolus lācea inuidie. Cuz diligimus proximiū: tunc vulnerat̄ lācea iracūdie. Cum ordinate diligim⁹ nosmetipos vulneratur lācea tristitie. Scdo cōmendat̄ ab expugnatione hostiū: cum dz: qz nō est nobis colluctatio zc. Ipse em̄ quattuor hostes vicit. scz diaboli: mundi: corpus propriū: et deum qui

intm̄ hostis noster dicit̄. Inq̄tum sensualitati nostre aduersat̄: de quo dz Math. v. Esto cōsentiens aduersario tuo zc. primo ergo vicit diaboli qd̄ significatū est per draconē quem interfecit q̄ in flumine habitabat. Est ei aīal valde sitibundū. Sitim tm̄ suā tēperat tribus modis. s. haustu fluij: z attractiōe venti: z potu sanguinis elephātis. Cū em̄ elephas habeat sanguinē frigidū: draco naturalr̄ illū sitit. Draco igit̄ infernalis qui nostrā pditionē sitit: ipaz sitim tēperat haustu fluij. Per fluiuium intelligunt̄ luxuriosi qui semp̄ de vicio in viciū fluit. Ezech. xxix. Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne q̄ cubas in medio fluminū tuorū. Nō em̄ cubat in medio fluij hierusalē sed egypti. i. in inūdarū mentū. Jere. ij. Quid tibi i via egypti vt bibas aquā turbidā. Est tm̄ tate audacie qz z sctōs absorbere conat̄. Job. xl. Habet fiduciaz qz in fluat iordanis in os eius. Scdo eā tēperat attractionē ventri. Jere. xiiij. Traxerūt ventū q̄si dracones. Avaritia em̄ vētus dicit̄: qz animā non satiat: sed inflat. Ecclē. xiiij. Quasi q̄ apprehendit vmbriā z sequit̄ ventū. Tertio eaz tēperat sanguine elephātis. Per elephantez supbi intelligunt̄ qui sunt docti ad preliādū: id est ad rixandū: z frāgi quidā pñt: flecti aut̄ non possunt: horū em̄ supbia diabolus nitit̄. Job. xl. Hinc etiā mōtes herbas ferūt. Scdo vicit mundū. mundus em̄ cōtra eū pugnavit graua supplicia inferēdo. Inter ceteros em̄ martyres tres fuerunt qui aciora supplicia passi sunt. s. laurētius: vincētius: z katherina: sed iste cum vincēto passus est eculei extēsiōnem. totius corporis laniationē viscerūz effusionem. z salis cōfricationē. Cū laurēto passus est in sartagine plūbi liquorē: et cum tali oleo assaretur. z cum katherina habuit rotā acutis gladijs vndiqz circūspectā. Ista autēz supplicia vincebat per patientiā: z ideo nō poterat frāgi. Hebr. x. Patientia vobis necessaria est zc. per cōstantiā: z ideo nō poterat superari. Eiusdē. xi. Fortes facti sunt in bello per crucis efficaciam z iō nō poterat a diabolo ledi. Ezech. ix. Oēm autē super quē videritis thau nō occidatis. Tertio vicit corpus propriū: qz ipsum morti tradidit ppter christū. Corpus em̄ est equus aīe. vestimentū aīe: et dom⁹ aīe. Nullus igitur debet timere exponere morti pigrū rucinū. i. corpus corruptionis subditū qui sperat recipere dextrariū. i. corpus glorificatū. Phil. ij. Saluatōrē expectamus dñm iesum xpm̄ qui reformabit corpus humilitatis nostre zc. Nec dz timere lacerationē vestis corrose. Job. xiiij. Quasi putredo cōsumēdus sum z quasi vestimentū qd̄ comeditur a tinea: quādo sperat inductionē vestis

De sancto georgio mar.

decorare. ps. **A**stitit regina. i. ania a dextris
tuis i vestitu deaurato etc. Nec timere debet
destructionē dom^o ruinosē: qñ sperat se habi-
turum habitationē domus eterne. ij. Cor. v.
Scim^o qm̄ si terrestris domus nra huius ha-
bitationis soluat etc. Quartovicit deū. Deus
em̄ licz sit oīpotens: tamē a tribus dimittit se
vinci. Primo a sua pietate viscerosa. Osee. xi.
Conuersum est in me cor meū etc. Isto modo
permittit se vinci q̄tum ad beatū Georgiū.
Vidēs em̄ ipsum tam crudeliter laceratum
pietate motus ad ipm̄ venit: z dulciter cōfor-
tauit. Scdo vincit a nostra oratiōe lachrymo-
sa. Osee. xij. Inualuit ad angelū et p̄fortatus
est: fleuit z rogauit eū. Isto modo se vici per-
misit ab oratiōe sancti Georgij. Nam imminē-
te passiōe rogauit deū pro illis qui ipsum in-
uocarent. Et ecce vox ad eum venit q̄ sic ve-
niret et fieret. put postulauit. Tertio vincit a
morte sanctorū victoriosa. Math. xi. Regnum
celoz vim patit: z violētū rapiūt illd. Isto mo-
do beatus Georgius p̄ suā passionem regnū
celeste sibi rapuit: z ipm̄ sibi p̄petuo acq̄siuit.

¶ Sermo. cxxxj. De eodem sermo. ij.

Quinculcabis leonē z dra-
conē. ps. Sanctus Georgius dra-
conem cōculcauit: qñ ipm̄ interfe-
cit per quē draconē significat dia-
bolus. Sicut em̄ draco semp̄ insidiat elephā-
ti: sic diabolus viris sanctis. Circa autez hec
quattuor sūt vidēda. Primo quare diabolus
per draconē significat. Et est ratio: quia dra-
co est aīal valde nociuum. Nocet em̄ lingua
per horribile sibilum. dēte per letale morsum
flatu aerē inficiendo. Sic diabolus nocet per
sibilū male suggestionis. Judic. v. Quare ha-
bitas inter duos terminos vt audias sibiluz
gregū. i. demonū. Unus terminus est diabo-
lus qui sibilat malam suggestionē. Alius est
mundus qui sibilat vanitatē: cupiditatem: et
carnalē delectationē. j. Johan. ij. Omne quod
est in mundo: aut est cōcupiscentia carnis etc.
Nihilomin^o tamen deus sibilat peccatorū per
internā inspirationē. Esa. vij. Sibilabit domi-
nus muse. Et tñ pctōr citius acquiescit dia-
bolo suggerētī z carni inficiētī: q̄ deo inspirā-
ti. Secundo nocet per morsuz prauē delecta-
tionis. Grego. prius illicita suggerēs linguā
extrahit: post ad delectationē trahens dentē
figit. Deut. xxxij. Deuorabūt eos aues mor-
su amarissimo. Tertio nocet flatu venenoso
z ignito prauī scz operis. In homīe em̄ est cō-
cupiscentia praua: ibi diabolus immittit ten-
tationes ignitas: z sic impellit ad operatiōes
illicitas. Esaye. liiij. Ecce ego creauī fabrum
sufflantē in igne prunas. Quarto nocet cau-

dam constringēdo fute prauē cōsuetudinis.
Apoca. xij. Draco traxit cauda tertiam partē
tem stellarū. i. illos qui nec sunt actui nec cō-
tēplatiui. Job. xvij. Immisit in rhete pedes
suos. Qui em̄ fm̄ Grego. in rhete pedes mis-
tit non cum voluerit eijcit: sic qui in peccatis
se deijcit: non mox cum voluerit surgit. Secū-
do videndum est quare beatus Gregorius z
aliū sancti viri per elephāntē figurant. Nam
fm̄ Aristotelē. Elephantes carent felle: et id
naturaliter sunt benigni. Fiunt autez seueri
aut quando nimis prouocant. aut qñ amore
feriuntur: aut quādo vino mebruiati ad preliū
acuuntur. Sic z serui dei q̄uis sint māsueta
tamen debent esse seueri ad corripiendū mā-
xime quando a peccatoribus prouocantur ex
iniurijs deo illatis. ps. zelauī sup̄ iniquos pa-
cem peccatorū videns. Secundo feruētēs ad
diligendū. Roma. xij. Spiritu feruētēs domi-
no seruiētes. Tertio cauti ad preliandū ad
q̄d quidem acuuntur qñ memoria passionis
dominice inflāmantur. quod significatū est. j.
Math. vi. vbi scz dicitur q̄ elephātis ostēder-
unt sanguinē vne z mori ad acuenduz illos
in prelium. Xpus em̄ fuit vna inq̄tum de vi-
te virginea natus: et in patibulo crucis eius
sanguis effusus est et fuit mors inq̄tum in
passione denigratus. Tertio videndum est
equaliter draco. i. diabolus pugnat cum ele-
phantibus. i. cum sanctis viris. Pugnat nāq̄
tribus modis. Primo excecandō. i. lumē fidei
auferendo. j. Regū. xi. In hoc feriā vobiscum
fedus vt eruā oīm vestrum oculos dextros.
Talis em̄ est inhabilis: ad pugnanduz quia
z sinister oculus impedit a clipeo. dexter ho-
pauatur lumine suo. Et sic ne videtur qualiter
percutus se defendat sic ille qui amittit
lumen fidei a diabolo quidem feriri potest: se
autem defendere nō potest. Secūdo pugnat
pedes elephātis cauda constringēdo z inuol-
uendo: z sic ad terrā deijciendo. Sic z diabo-
lus cauda hominē inuoluit: quando ipm̄ ten-
tationibus irretitū ad peccandū deijcit. Job
xvij. Tenebitur planta eius laqueo et exar-
descit contra eum sitis. Tertio eius sangui-
nem bibendo in omnibus gratijs et meritis
priuādo. Job q̄nto. Cuius messem famelicus
comedet: z ipsum rapiet armatus: z bibent sit-
tientes diuitias eius. Quarto videnduz est
qualiter elephātes vincunt draconē. Vincūt
autem ipsum quattuor modis. primo aquaz
cum rostro in eius faciē proijciendo. Sic san-
cti viri diabolum vincunt: quando aquam la-
chrymarū in deum proijciunt. Ipsa enim ora-
tio lachrymosa hz diabolum expellere. Marc
ix. Hoc genus demoniorū in nullo potest eijci
nisi in oratiōe z ieiunio. Habet ipsuz submers

gere. Exo. xiiij. Submersi sunt quasi plumbi in aquis vehementibus. habet ipm contribu-
lare. ps. Contribulasti capita draconu in aqs.
Secundo caput eius contere do. Elephas em
caput ipsius draconis cu plata conterit: z tuc
draco terribile sibilu emittit. Mich. i. Faciam
placitu velut draconu. Iste est secudus mo-
dus vincendi diabolu. s. caput sue suggestiois
coterere. Gene. iij. Ipsa coteret caput tuum.
Qn em caput coterit: tunc virtus diaboli a fun-
damentis eneruat. Abacuch. iij. Percussisti
caput de domo impij zc. Quando ho coteri-
tur: tunc draco cu cauda sue suggestiois ho-
minem ad terra trahit z surgere neqt. Tre-
no. i. Dedit me dñs in manu, de qua no pote-
ro surgere: scz per me ipsum. Tertio dorsum
opponedo: diliger em ventre custodit: z dor-
sum opponit. Uenter em est ipsa sensualitas
qua draco appetit. Jere. l. Uentre suuz reple-
uit teneritudine mea. Dorsum nostru est ipe
xpus inqtum pctā nostra z vulnera nostra
suscepit et portauit. debet igitur homo a dia-
bolo sensualitate suaz abscondere z xpi passio-
nem opponere: in qua fuit dorsum nostrum.
Esa. liij. Dñs posuit super eum iniquitatem
oim nostru. Et scutu nostru. Treno. iij. Da-
bis eis scutu cordis laborē tuuz. Et antemu-
rale nostru. Esa lvi. Saluator ponetur in ea
murus z antemurale. Quarto em vincit mo-
le corporis opprimedo. Sepe em contingit q
cum draco cauda stringendo pedes elephan-
tis ad terraz trahit. Ipse em elephas super
draconem cadēs. mole corporis ipsum extin-
git. Et iste est quartus modus vincendi: scilz
per passionē. Diabolus em martyre ad ter-
ram trahit per mortem corporis: sed marty-
re demonē vincit per victoriā passionis. Jere. i.
Fortis impegit in forte et ambo pariter
corruerūt. Cadit diabolus: qz maiori pena cō-
stringit. Cadit martyre qstum ad corpus: sed
eius anima in celo coronatur.

¶ Sermo. cxxxij. De eodem sermo. iij.

Labora sicut bonus mi-

les iesu xpi. ij. Thi. ij. Veru z le-
gitimu milite tria faciūt. s. seduli-
tatis in operando: strenuitas in
preliado z fidelitas in obsequen-

do: qñ. s. z sedule laborat: z strenue pugnat: et
dño suo fideliter militat. Ista tria notant in
verbis pmissis q in bto georgio fuerunt. Pri-
mum est sedulitas in ope: cu dr. labora. Ipse
em sedule laborauit pdicado. ydola destruen-
do: z populū cōuertedo. Sūt em tria que in-
ducunt milite ad bene laborandū. Primum est
cōsideratio laboris in rege. Rex em christus
lemp fuit in labore. In infantia sua: quia fuit

in egyptu. In iuuentute sua: qz continue pre-
dicauit. et in morte sua quia penas sustinuit.
Unde dicit cum ppheta. Paup sum ego z in
laboribus a iuuentute mea zc. Secm est cō-
sideratio conditionis in milite. Nomē em mi-
litis nomē est laboris z exercicij. Job. viij. Mi-
litia est vita hominis sup terrā. Unde dictuz
fuit cuidā militi. ij. Tm. iij. Tu vero vigila
in oibus labora. Tertiu est consideratio in a-
gnitudinis in mercede. j. Cor. iij. Unusqz
propriā mercedē accipiet sm laborem suum.
Sapie. iij. Bonoz labor est gloriosus fructus.
Secdo notaē strenuitas in pugnando: cum
dicitur. Sicut bonus miles. Strenuu autē
militem tria faciunt: scz robur virtutis scien-
tia artis: z copia armature conueniētis. Ro-
bur autem virtutis in tribus consideratur.
Debet enim habere robustum animum ad
aggrediendum. Ideo formidolosi d: prelio
dei eijciuntur: vt habetur Deutero. xx. Iste
robustum animuz habuit beatus Georgius
qui in medio hoium exiliens exclamauit.
Omnes dñi gentium demonia. dominus au-
tem celos fecit. Secudo debet habere manū
robustam ad ferienduz. Genesis. xlix. Man-
tua in ceruicibus inimicorum tuorum. Ista
robustam manū etiā habuit georgius qui
ceruicem draconis qui diabolum figurabat
manu amputauit propria. Tertio debet ha-
bere robustum dorsum ad sustinenduz: sicut
habuit sanctus Georgius qui multa tormē-
ta sustinuit constanter. ps. Sup dorsum meū
fabricauerunt peccatores. Secundum quod
facit militem strenuum est scientia: scz artis
militaris. Ista scientia acquiritur: aut p alie-
nam eruditionē. s. sacra scripturā. Eph. vi.
Accipite armaturā dei. Aut p frequentē mi-
litantiū considerationē scz xpi z militum ei.
Jaco. v. Sufferentiam iob audistis z finē dñi
vidistis. per crebram cōgressionē. s. cū diabo-
lo. Judicū. iij. Dereliquit dñs gentes vt eru-
diret in eis israelē. Eccli. xxxij. Qui non est
tentatus quid sit zc. Tertium qd facit stren-
nuū militem est habere copiā armature con-
uenientis. Habuit em beatus georgi⁹ quat-
tuor armaturas: scz fidē tanqz scutu. qz fidem
xpi constanter confessus est. Ephe. vi. In om-
nibus scutum sumentes fidei. Spem tanqz
galeam. Tradidit em corpus suū ad moriē-
dum: sperans q ipsum reciperet glorificatus
Verbū dei tanqz gladium per quem bonos
vulnerabat ad amoz. z malos incidebat ip-
soz euacuando ydolatriam z errorem. et bo-
na opera tanqz lorīcam. quia oia terrena bo-
na deseruit. z dei z pximi obsequio se manci-
pauit. Tertio notatur fidelitas in obsequen-
do. cum dicitur christi iesu. Ille enim est mi-

De sancto marco euangelista

les iesu xpi q̄ certat p̄ honore iesu xpi. Et talis legitime certat. ij. Thim. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Legitime autē certat q̄ certantiū regulā obseruat. q̄ h̄z q̄ttuor capitula. Prīmū est vt ab oib⁹ nociuis. i. pctis & terrenis abstineat. i. Cor. ix. Ois em̄ q̄ in agone contendit ab oibus se abstinēt. Scdm̄ est vt nō segniter: sed fortiter pugnet. Ibidē. Sic pugno nō quasi aerē verberās. Tertiuū est vt vsq; ad mortem in certamine pseueret. Eccl. iij. Usq; ad mortem certa pro iusticia. Quartū est vt i certamine nō susi: sed dñi honore intēdat. Istud seruauit ioab ad dauid dicens. ij. Regū. xvij. Congrega reliquā ptē populi &c. Et infra ne nomini meo ascribat victoria. Ista q̄ttuor capitula seruauit georgius. qz oīs terrena contempsit: & fortiter dimicauit: & vsq; ad mortem in prelio stetit. Et dei honorem in omnibus obseruauit.

¶ Sermo. cxxxiij. De sc̄to marco euāge. f. f.

Mobuauit illi quasi mater honorificata. Eccl. xv. Sapientia diuina inquirētibus se obuiam vadit. Et se desiderātibus. seipsam infundit. Hoc mō

diuina sapientia beato marco obuiauit. et in omnibus suis vijs sibi occurrit. Fecit em̄ sex vias. tres in vita & tres alias post vitam. Prima est qua iuit romam vbi secutus est petrū tanq; ouis patrez & pastorē suū tanq; discipulus magistrum suū et tanq; filius patrē suū. Et ibi diuina sapientia sibi obuiauit. qz fm̄ Hiero. in lingua greca euangelii ibi scripsit. put ab ore magistri sui petri audiuit. Quia enim aliquando testimonium fertur de visu. aliquando de auditu ideo xps fm̄ Augusti. duos testes habere voluit de visu: scilicet matheū & iohannē. & duos de auditu scz lucam & marcū. Scda via est qua iuit aquilegiam. & ibi sapientia diuina sibi obuiauit: quia tria magna bñficia ibi fecit. Prīmū qz primus eis lumen infudit diuinum. Ex eo qz prim⁹ eis fide predicauit. Scdm̄ est: qz magnū eis reliq̄t thesaurū: scz volumen suū qd̄ rome in littera greca ibidem cōscriptum in liogua latina cōscripsit. qd̄ quidez vsq; hodie reseruať. Tertiuū est: qz specialē eis dimisit patronū. sc̄m̄ hermacorā quē ad fidē cōuertit. & eis in ep̄m ordinauit. qui ibi specialis patronus hbetur. Tertiavīa est qua iuit in alexandriā & ibi sapientia diuina sibi obuiauit. Ibidē em̄ fuit in patriarchā p̄secrat⁹. p̄mus missaz ibi celebrauit. & ibi monasticā religionē instituit. Nā sicut dicit Ph̄lo. Maximā mltitudinē i alexandria adiuauit in fide & deuotione & p̄tinētie obseruatione. Un̄ ait petr⁹ Damian⁹. Tātā

ei deus gratiā apud alexandriā prerogauit oēs q̄ tunc ad fidei rudimēta cōfluerēt: mortiam tanq; ad monastice p̄uersatiōis fastigiū euolarēt. Ad ista autē ducebat eos p̄ tria sicut ibidē dicit. sc̄. per v̄ba: p̄ exēpla: et p̄ miracula. Math. vlti. Illi autē p̄fecti p̄dicauerūt: ecce verba. Dño cooperāte & sermonē cōfirmāte: ecce exēpla sequētib⁹ signis: ecce miracula. Post mortē autēz eius tres alias vias fecit. Una via est qua eius ip̄s in celū ascendit: & merito qz exilēs in terra iā erat in celo ascriptus: sup̄nis ciuib⁹ associatus. & eterne paci cōiunctus. De duobus primis dixit ei angelus: ecce nomē tuū in celo scriptum est. sc̄. cuiusq; factus es supernarū virtutū. de tertia dixit ei xps. Pax tibi marce euāgelista me⁹: noli timere: ego em̄ tecum sum. Scda via est qua cum corpe in italiā redijt. vñ petrus damianus. Beata est alexandria triumphali huius sanguine purpurata. felix & tu italia corporis huius thesauro diues effecta. Et autē corpus cū venetias trāsterret fuit odore mirabili circūcisum. multis in via miraculis declaratū. nunc est in loco pulcherrimo collocatum. Erat enim alabastrū dei: & ideo debuit odorē diffundere. ij. Cor. ij. Odorē notitie sue manifestat per nos in omni loco. Et lucerna populi: & iō debuit se manifestare. Mathei. v. Neq; accendūt lucernā & ponūt eaz sub modio. Erat gēma dei iō debuit in loco pulchro manere. Erat nāq; vna de gemmis illis: de quib⁹ Exo. xxxix. posuit in rationali gēmaz ordines quattuor. Quattuor ordines gēmaz sunt ipsi quattuor euāgeliste. Tertia via est qua quondie suffragijs & bñficijs venit in mūdum. Eius em̄ suffragijs obtinem⁹ corpalia ad sustentationē: qd̄ ptz in miraculo facto in apulea vbi erit sterilitas magna. obtinemus etiā spūalia ad iustificationē: qd̄ patet in miraculo sarraceni naufragiū paciētis qui ad baptismū conuolauit. Obtinet nobis celestia ad glorificationē: qd̄ ptz in miraculo cuiusdā religiosi ad cuius obitū sanctus marcus conuenit: & in celum eius animā deportauit.

¶ Sermo. cxxxiij. De eodem sermo. ij.

E comedēte scilz leone exiuit cib⁹: & de forti egressa ē dulcedo. Judic. xij. Qz sanct⁹ marcus per speciē leonis figurat⁹: iō predicat verba de leone dicta de ipso p̄grue exponunt. In quib⁹ v̄bis a quib⁹ describit & laudat. ¶ Pr̄o a magna excellentia in hoc qz leoni assimilat. Leo em̄ grece latine d̄: repositim bestiarū. Sic & marcus fuit apud alexandriā patriarcha xp̄ianorū. Qui

quidē dignitas commēdabilis fuit a tribus. Primo ex ratione p̄mouentis: quia a petro sancto reuelate spiritu fuit p̄motus. Secūdo rōne p̄mouit: q̄ nō reputabat se esse dignū: ideo sibi pollicē amputauit: sed beatus petr⁹ secū dispensauit. Tertio ex parte officij p̄secu- tū: q̄ sc̄z primus missaz alexandrie celebrauit populū & sciētia & doctrina p̄auit. Sc̄do descri- bitur ab infusa sapientia: cū dicitur de come- dente. Deus quidez diuina sapientia ipsum cibauit. Ecclē. xv. Cibauit illum pane uire &c. Ipse autē sic cibatus per sapiētie infusionem comedit per assiduā meditationē. Hierē. xv. Inuenti sunt sermones tui & comedi eos. In comestione autē tria sunt. s. masticatio, incorpo- ratio et deriuatio. Beatus ergo marcus sa- pientia diuina cibatus ipsam masticauit per meditationē. vñ. ps. Os iusti meditabit sapiē- tiā. Masticatā sibi incorporauit per imitatio- nē & operationē. Jaco. j. Qui prospexerit in le- ge perfecte libertatis &c. Masticatam & incor- poratā in mēbra fidelūz deriuauit p̄ euāgelij descriptionē. Prouerb. v. Deriuentur fontes tui fontes &c. Tertio describitur a cōicata do- ctrina: cū dicitur. Exiit cibus. s. doctrine euā- gelice quo reficit totus mūdus. Titud autem euāgelij habuit quattuor cōpositores. i. mar- cū qui ipsuz propria manu scripsit. Sp̄m̄sc̄m̄ qui ipsum inspirauit. ij. Pet. j. Sp̄s sancto in- spirati locuti sunt sancti dei homines. Petrus qui sibi uerba oīa ministrauit: q̄ sic scripsit. put ab eius ore audiuit. Et matheū qui suū euā- gelij sibi abbreviandū dedit. Quarto descri- bitur a forti cōstantia: cū dicit. & de forti. Ideo paul⁹ sciēs illū esse magnanimē atq; fortē ipm̄ secum habere desiderabat dicens. Marcum assume & adhuc tecū &c. Mundus q̄dē erat contra deū munitus: tenebrosus: aridus: & du- rus ideo paulus uolebat marcū secū habere ut tanq; duo pugiles mundū cōtra deū muni- tū expugnarēt. Ecclē. iij. Melius est duos si- mul esse q̄ vnū &c. Uolebat ipsum secū habe- re ut tanq; duo luminaria mundū amplius il- lustrarent. Gen. ij. Fecit deus duo luminaria magna luminare manus. i. pauluz ut p̄cesset diei q̄ perfectis sapiētiā impēdebat: & lumina- re minus. i. marcū ut p̄cesset nocti: q̄ p̄ suū euāgelium infidelitatis tenebras expellebat. Uolebat ipsuz secū h̄re ut tanq; duo flumina paradisi mundū aridū amplius irrigarēt. vñ ps. Flumē dei repletū est aquis. Magnus flu- uius ex ore pauli emanauit. q̄ in eternū celū raptus doctrina sua mundū fecūdauit. Ma- gnus fluuius ex ore sancti marci emanauit: quādo euāgelij suū cōscripsit. Uolebat etiā eū h̄re ut tanq; due oliue mundū durū emolli- rēt. zacha. iij. isti sunt duo filij olei qui assisūt

dominatori &c. Quinto describitur a multipli- ci consolatione nobis exhibita. cū d̄r. Egredia est dulcedo. Consolat⁹ est enim quosdā in ui- ta: sicut patet in naue periclitante. et in milite de ponte cadente: & quosdā in morte sicut pa- tet in illo qui de cāpanili sancti marci cecidit. quosdam post mortem. sicut patet in religio ad. cuius mortem uenit: et cuius animam ad celi gloriā & gaudia portauit &c.

¶ Sermo. cxxxv. De sancto marco sermo. iij.

Marcus assume & adhuc tecū. Est em̄ mihi utilis i ministe- rium. ij. Thim. vlt. In eo q̄ pau- lus uas electiōis ad tertū celū raptus beatū marcū sibi uilem in ministerio predicationis asseruit: manifeste ostendit q̄ p̄fundus fuerit in diuina sapiētia q̄ gratiosus in doctrina q̄ perfectus in uita. Eius autē gr̄as & prerogatiuas beatus Hiero- nymus in quadā glosa sup̄ marcū breuiter enumerat dicens. Marcus euāgelista seminat post matheū. fremit ut leo: uolat ut aquila: discit ut homo: immolat ut sacerdos: irrigat ut flumē: florescit ut ager: feruet ut uinū. Prima igit̄ prerogatiua est quia post matheū semina- uit. ex eo q̄ post illū suū euāgelij scripsit: et ei⁹ euāgelij abbreviavit. Titud autē semē sicut ipse dicit fructificauit. Primo quidem herbā: deinde spicā: deinde plenū fructum in spica. i. fm̄ glosam: timorē: penitētiā: & charitatē. Her- ba em̄ signat timorē: q̄ sicut herba est p̄ncipiū spicē: sic timor est p̄ncipiū noue uite. Pro- uer. ix. P̄ncipiū sapientie timor dñi. Spica q̄ est aspera & plena granis significat penitētiā amarā que est plena meritis bonis. plen⁹ fru- ctus significat charitatē. Rom. xij. Plenitudo legis est dilectio. Secūda prerogatiua est: q̄ fremuit ut leo: fremurus em̄ leonis terrorem imittit. anima facit egressum figere. & leoncu- los ad uitā restituit. Sic & doctrina marci. qui per leonē significatur p̄sumptuosi terrenē per cōminationē pene. Unde dicit̄ capitulo. xxij. Ue pregnantibus & nutrientibus in illis die- bus. Pregnātes sunt qui bona proposita con- cipiūt: s̄z ea per bona opera parere negligūt. nutrientes sunt qui se in pctis nutriunt. & de dei misericordia impunitatem sibi promittūt. Leues stabiliuntur p̄ infirmitatez constantie vñ tales reprehenduntur: cuz d̄r capitulo. iij. Non habent radices in se sed tēporales sunt Mortui ad uitā rescitantur. Johā. vi. Uerba que ego loquor uobis sp̄s & uita sunt. Tertia prerogatiua est: q̄ uolat ut aquila. uolauit qui- dē in celū per pēnam amoris. ps. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe &c. In infernū per pē- nam timoris. ps. Ascendunt vsq; ad celos: et

descendit usque ad abyssos. Volauit per mundum per penam euangelice predicationis. Isa. lx. Qui sunt hi qui ut nubes volat etc. Et ostendit christum volasse super penas hierarchie celestis. ps. Ascendit super cherubim et volauit etc. Quarta prerogativa est: quia discit ut homo. Sapienciam quidem euangelicam didicit a christo per inspirationem. Eccli. xv. Implebit eum dominus spiritu sapientie et intellectus. A petro per eruditionem quia fuit eius auditor deuotus. A matheo per sui euangelij abbreviationem: quia fuit eius abbreviator discretus. Non fuit ergo mirum si tanta sapientia fuit plenus: quia eam didicit ab illo qui est fons sapientie. Eccli. i. Fons sapientie verbum dei in excelso. ab illo qui est clauiger sapientie. Mathei. xvi. Tibi dabo clauis regni celorum. Et ab illo qui fuit calamus sapientie. ps. Lingua mea calamus scribe etc. Quinto prerogativa est: quia immolat ut sacerdos. primo quia christum esse immolatum ostendit per passionem: quia ipsa diligentius persecutus est. Ephe. v. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo. Secundo quia seipsum immolauit per mortificationem. Coll. iij. Mortificate membra vestra que sunt super terram. Tertio quia ungulam diuisit per discretionem: et ruminavit per meditationem. et ideo fuit animal mundum et immolationi aptum. Leuit. xj. Omne quod habet diuisam ungulam et ruminat in pecoribus comeditis. Sexta prerogativa est: quia irrigat ut flumen. Dicit autem Hieronymus in glosa super marcum quod quatuor sunt qualitates. de quibus scripta euangelia contextur. scilicet precepta: mandata: testimonia: et exempla. His quattuor fluminibus euangelium marci ecclesiarum dei irrigauit. scilicet preceptis quoniam a malis nos abstinere commouit capitulo. viij. Videte et caute a fermamento herodis. Mandatis quoniam ad dilectionem dei et proximi nos induxit. c. xij. diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. Testimonijs: quoniam patris testimonium per filium introduxit capitulo. i. Vox facta est de celo: tu es filius meus etc. Exemplis: quoniam christus exemplo pueri nos ad humilitatem induxit. ut habet. c. ix. Septima prerogativa est: quia florescit ut ager. In suo enim euangelio tamquam in agro sunt diuerse herbe medicinales quedam valentes contra morbum auaricie. ca. iij. Erumne seculi et deceptio diuitiarum suffocant verbum. Alie valentes contra morbum luxurie. c. ix. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et ieiunio. Alie valentes contra morbum superbie. capitulo. xij. Videte vosmetipsos. sicut dicitur Michae. ij. Humiliatio tua in medio tui. Octaua prerogativa est quia feruet ut vinum. Vinum enim facit hominem calidum: iocundum: et animosum ita inter ceteros euangelistas marcus tractat apertissime de christi resurrectione: passione: et ascensione. feruet igitur ut vinum quia per tractatum passionis nos calefacit ad amorem. i. Macha.

vi. Elephantis ostenderunt sanguinem vultus. Per tractatum resurrectionis nos letificat ad deuotionem. ps. Ad vesperum demorabitur fletus ad matutinum letitia. Per tractatum ascensionis nos animat ad celestis ianue introductionem: ut dicat quilibet. Cant. i. Trahe me post te.

[Sermo. cxxxvi. De sancto petro mar. ser. i.]

Vestigia eius secutus est pes meus. Job. xxij. Secundum beati Augustini perfectionem christiane religionis et hunc imitari quem colit. Vestigia igitur christi semper imitari debemus: ut sicut ipse pro nobis mortuus est: sic et nos pro ipso moriamur. i. Pet. ij. Christus passus est pro nobis: nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia eius. Ista autem vestigia secutus est beatus petrus martyr: non tamen in patiendo: sed in passionis modo. Et iste modus quantum ad se attenditur. Et quantum ad passionis prefigurationem passio enim christi prefigurata est in morte abel quem occidit cayn: propter auariciam: propter iram: et propter inuidiam. Similiter et in morte christi fuit auaricia ex parte iude. Ex parte autem iudeorum fuit ira. Luc. iij. Repleti sunt omnes in synagoga ira. Et fuit inuidia. Math. xxvij. Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum. Sicut in morte petri et ex parte hereticorum fuit ira: quia irascebantur tam valido expugnatore. fuit inuidia: nam inuidebant tam valido predicatori et tam gratioso. Ex parte occidentium fuit auaricia: quia fuerunt mercede conducti. [Secundo attenditur iste modus quantum ad mortis testificationem. De testificatione mortis christi dicitur. i. Job. iij. Tres sunt qui testimonium dant in celo. scilicet pater: verbum: et spiritus sanctus. Et tres sunt qui testimonium dant in terra. scilicet spiritus: aqua: et sanguis. Quod enim christus fuit celestis. id est deus testificatus est pater: cum dixit. Math. iij. Hic est filius meus dilectus. Testificatus spiritus sanctus: cum in forma columbe super eum apparuit. Testificatus est ipse de seipso. Joh. x. Ego et pater unum sumus. Quia autem fuerit terrenus. id est homo passibilis testes fuerunt spiritus: quem in ipsa cruce per eum emisit: et aqua de latere eius emanans et sanguis quem effudit. Ista testes similiter in beato petro fuerunt. Quod enim fuerit celestis. id est de celo ad conuincendum hereticos missus: testatur pater qui sibi tantam dedit constantiam ad resistendum: filius qui sibi tandem dedit sapientiam ad conueniendum: et spiritus sanctus qui sibi dedit tantam gratiam ad conuertendum. Quod autem fuerit terrenus. id est a terrenis hereticis passus patet per spiritum quem patri recomendauit: quem scilicet dixit. In manus tuas domine commendo spiritum meum: patet per aquam fidei et doctrine flumina

dei q̄ de eius ore emanauit dicens. Credo in
 deū ꝛc. Proverb. xvij. Aqua profunda ꝛba ex
 ore viri: ꝛ ꝛ sanguinē quē de latere: ꝛ de ca-
 pite suo effudit. Tertio iste modus ostēdit: ꝛ
 hoc q̄tū ad sanguis exclamatōez. Sanguis
 em̄ xpī clamat ad patrē petēs ab eo miāz ꝛ
 remissionē Heb. xij. Accedistis ad sanguinis
 aspsionē: meli⁹ loquētē quā abel. Clamat ad
 iulios petens ab eis deuotionē. Uñ ꝛ de hoc
 ps. Intingat pes tuus in sanguine ꝛc. Cla-
 mat ad pctōres petēs ab eis suā cōuersionē
 ps. Que uilitas in sanguine meo ꝛc. Clamat
 ad totū mūdū petēs compassionē. Piere. j. O
 vos oēs q̄ transitis per viā attēdite ꝛc. Cla-
 mat etiā ad terrā petēs sui sanguinis mani-
 festationē Job. xvj. Terra ne operias san-
 guinem meum ꝛc. Manifestatus est etiā san-
 guis xpī per terre tremorem: ꝛ lapidum fra-
 ctionem: ꝛ per monumentoz apertionē. Si-
 militer sanguis beati petri clamat ad deum
 petens sui sanguinis remunerationē. Apoc.
 vi. Usq̄quo dñe sanatus et uerus non uindi-
 cas sanguinē nostrum ꝛc. Clamat ad fideles
 petens sui sanguinis imitationē. iuxta illud
 j. Machab. vj. Elephantis ostenderunt san-
 guinē uue ꝛ mor: ad acuendū eos in preliū.
 Clamat ad hereticos: petens eoz conuersio-
 nē. Esa. xxxij. Tabescent mōtes a sanguine
 eoz. Clamat ad totum mūdū: petēs sui san-
 guinis uenerationē. Juxta illud Heb. xi. Fi-
 de celebrauit pascha ꝛ sanguinis effusionem.
 Clamat ad locū sue passionis: petens sui san-
 guinis reuelationem Esa. xxxvj. Reuelabit
 terra sanguinem. Terra enim suū sanguinē
 reuelauit: quādo sanguine suo aspersa mul-
 tis sanitatem dedit. Quarto attenditur iste
 modus q̄tū ad uoluntariā perpessionē: xps
 em̄ uoluntarie passus est. Esa. liij. Oblat⁹ est
 quia ipse uoluit: ꝛ non aperuit os suuz. Non
 em̄ aperuit os suū ad maledicendū vel mur-
 murandum. Aperuit autem os suum ad in-
 dulgendum quādo dixit. Pater dimitte illis
 ꝛc. Ad suū spm̄ recōmendandū: qñ dixit. Pa-
 ter in manus tuas cōmendo spm̄ meuz. Ad
 ueritatē perficiendū: qñ oīa legalia ꝛ summa-
 ta esse professus est dicēs. Consummatū est.
 Similiter ꝛ petrus nō aperuit os suū ut ma-
 lediceret vel murmuraret. Aperuit tamen:
 quia pro suis occisoribus exorauit quādo spi-
 ritum suū in manibus dei recōmendauit di-
 cēs. In manus tuas dñe cōmendo spiritū
 meum: qz ueritatem fidei ꝛ professus fuit dicēs.
 Credo in deuz patrē omnipotentē ꝛc. Quin-
 to attenditur iste modus quantū ad liberalē
 distributionem. Christus enim in morte suū
 testamentū fecit: quo liberaliter bona dīstri-
 buit. De quo sic dicit Ambrosius, auctor hu-

mani generis in cruce existens pietatis offi-
 cia diuidebat. persecutionem apostolorum ꝛ
 discipulis. corpus iudeis. patri spiritum vir-
 gini paranymp̄hū. latroni paradisum. pecca-
 toribus infernuz. chustianis penitentiū cru-
 cem penitentie delegauit. Chust⁹ igitur tāq̄
 diues multa ꝛ magna legata dimisit. Petr⁹
 autem tm̄ tria legata minuta habuit: scilicet
 res temporales corpus. ꝛ animam. ꝛ oīa xpo
 dedit scz res temporales: pro ipso oīa contē-
 nendo. corpus morti exponendo: ꝛ animam si-
 bi recōmendando. Sexto attenditur iste mo-
 dus q̄tū ad aie cruciationē. Anima em̄ xpī
 in suo corpe ualde cruciata fuit. De ipsa em̄
 aīa ubi sit in corpe hoīs quattuor sunt opinio-
 nes ꝛ fuerunt. Quidaz dixerunt eam esse in
 capite. Quidam in sanguine. Quidaz in cor-
 pore ꝛ qdā in toto corpore: ꝛ i qualibet parte
 eius. Ideo iudei aīaz xpī cruciauerunt in ca-
 pite: scz quando spinis ipsum coronauerunt.
 In sanguine: qñ eius uenas aperuerunt. In
 corde: qñ iuxta cor lanceam infixerunt. Et in
 toto corpore: qñ ipm̄ ad colūnā flagellauerunt.
 In his quattuor locis aīa beati petri fuit si-
 militer cruciata: scz ia capite quādo est ibi di-
 ris uulneribus ꝛ cussus in corde: qñ in latere
 est trāsiossus. In sanguine: qñ de latere ꝛ ca-
 pite ei⁹ sanguis ē effusus. Et in toto corpore qñ
 ieiunijs ꝛ uigilijs fuit in corpe maceratus.

¶ Sermo. cxxxvij. De eodem sermo. ij.

S quis uult uenire post
 me abneget semetipsum et tollat
 crucem suam ꝛ sequatur me. Lu-
 ce. ix. Miles em̄ qui uult ire post
 regez ad prelium debet in omnibus sequi uo-
 luntatez regis debet portare vexillum regis
 ꝛ debet sequi in omnibus opera regis. Bea-
 tus igitur petrus miles egregius uolens ire
 post regem xpm̄ ad bellādum cōtra carnem
 mūdum ꝛ diabolū: uoluntatē suam uolun-
 tati xpī postposuit. Ideo abneget semetipm̄.
 Scdo vexillum xpī. i. mortificationēz carnis
 portauit: ideo dicit. Tollat crucē suā. j. Cor.
 iij. Semper mortificationēz in corpore uestro
 circūferentes ꝛc. Tertio ipm̄ in oībus operi-
 bus imitatus fuit: ideo dicit. Et sequat̄ me. Et
 sic ꝛ q̄ bñs petr⁹ magnā in uita habuit ꝛ
 ctionēz: multā corpori suo intulit mortificatio-
 nem: ꝛ chusti habuit similitudinē ꝛ imitatio-
 nem. Primo igitur habuit magnam uite ꝛ
 fectionē: cū dicit. Abneget semetipsum. Huius
 autē testimoniū habuit a superioribus: inferiori-
 bus: medijs. A superioribus quidem idest
 a sancta trinitate. j. Joh. v. Tres sunt q̄ testi-
 monium dant in celo: scz pater: uerbum: ꝛ spi-
 ritus sanctus. Et tres sunt q̄ testimoniū dant

De sancto iacobo minori apostolo

in terra: spiritus: aqua: et sanguis: ipse enim fuit celestis: celestia contemplando. Et fuit terrestris: terrestria hominibus predicando. Sibi igitur celesti testimonium dedit patris potentiam in miraculis. filij sapientia in doctrinis spiritus sancti bonitas in virtutibus. Et donis quibus eum perfecte impleuit. Sibi terrestri testimonium dedit spiritus sapientie salutaris quam gratiose diffudit. aqua innocentie baptismalis quam semper seruauit. Et sanguis passionis triumphalis: quam pro christo sustinuit. Secundo habuit testimonium sue sanctitatis ab omnibus elementis. Eius sanctitatem ignis cognouit quoniam lampades accendit. Cognouit aer quando obscuritas in claritatem versa est. Cognouit aqua quoniam mare tranquillitatem accepit. et quoniam tactu suam reliquiarum aqua consecrata multas infirmitates fugauit. Cognouit terra quoniam suo sanguine rubricata multis infirmis subuenit. Tertio testimonium habuit a medijs. id est ab hominibus qui sunt medij. inter creaturas superiores. id est angelo inferiores. id est ipsa elementa. Et hoc in multis beneficijs sanitatum: que eius meritis acceperunt. Secundo corpori suo magnam intulit mortificationem cum dixit. Tollat crucem suam. Coll. iij. Mortificate membra vestra. id est vitiosas passiones que sunt in membris. Que que vitiose passiones putat dicit Gregorius. Guissemus in exameron tribus de causis nobis adueniunt. scilicet ex mala educatione ex mala corporis habitudine: et ex vitio ignorantie. Quare autem curatur ostendit in sequentibus dicens. Curatur mali mores bona consuetudine. mala habitudine bona exercitatione ignorantia: studio discipline. Primo igitur adueniunt ex mala educatione. Prouerb. xxiij. Adolesces iuxta viam suam: etiam cum senuerit non recedat ab ea. Ex ista autem causa non fuerunt in beato petro: quoniam in sua adolescentia fuit sancte educatus eo quod tunc ordinem predicatorum etiam fuit ingressus. Secundo adueniunt ex mala corporis habitudine. Sanatur autem bona exercitatione. Qui enim ex mala habitudine corporis sentit se inclinari ad luxuriam debet exercitari circa ieiunia. Qui ad auariciam se sentit inclinari: debet se circa elemosinas exercitare. Et qui ad superbiam: se debet ad orationes exercitare. ex ista igitur secunda causa vitiose passiones in eo non fuerunt: quoniam exercitauit se circa ieiunia: corpus suum macerando. Circa liberalitatem: omnia temporalia continentem dimittendo. Circa orationes: die primo et nocte deo tribuendo. Tertio adueniunt ex ignorantia. Esaie. v. Ne vobis qui dicitis malum bonum et bonum malum. Ex ista autem causa non potuerunt in ipso vitiose passiones provenire: quoniam diuinam sapientiam habuit tam vetus quam novum testimonium eleganter sciuit. Mathei. xiiij. Similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo noua et

vetera. Tertio habuit christi similitudinem et imitationem: cum dixit. Et sequatur me. Secutus est autem ipsum. Et hoc testimonium ad tria. Primum enim testimonium ad statum. Christus enim fuit virgo martyr et predicator. Canon. v. Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. in isto triplici statu fuit beatus petrus. In enim morte triplex miraculum apparuit. scilicet miraculum luminis quoniam fuit predicator lucidus. Lampades enim diuinitus fuerunt accese. Miraculum sanguinis: quoniam fuit martyr: preciosus: quoniam terra suo sanguine rubricata multis sanitate dedit. Et miraculum colune celestis: quoniam fuit homo angelicus. Nam super locum sue passionis luminaria de celo descendunt et ad celum ascendunt: et visa fuerunt. Secundo imitatus est eum testimonium ad habitum. Christus enim habuit vestes albas. Apoc. iij. Ambulabunt mecum in vestibus albis. Rubear. Esa. lxiij. Quare rubeum est vestimentum tuum. Deauratas et varias. ps. Astitit regina. id est christi anima. a dextris tuis etc. Sicut et petrus habuit vestes albas: pro virginitatem quam seruauit. Rubear: pro sanguinem quem effudit. varias pro diuersas virtutes quas habuit. Et deauratas pro charitatem dei et proximi quam flagrauit. Tertio est imitatus eum testimonium ad obitum. Sunt enim qui moriuntur in christo. id est in fide et passione christi. Apoc. xv. Beati mortui qui in domino moriuntur. Quidam enim christo in cruce: scilicet penitentie christi. Gal. v. Qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt etc. Quidam propter christum. id est propter defensionem fidei christi. Eccli. iij. Pro iusticia agonizare pro anima tua etc. In isto triplici modo mortuus est petrus. scilicet in christo. id est in fidei christi confessione. Unde cum interficeretur symbolum fidei protulit. Cum christo. id est in cruce duxerit penitentiam quoniam triginta annis se in ordine afflixit. Et propter christum. id est propter christi fidei defensionem. phil. i. Vobis datum est pro christo non solum ut in eum credatis: sed etiam ut pro illo patiamini.

Sermo. cxxviii. De sancto iacobo minore apostolo sermo primus.

Et dicit dominus for-

mas te ab utero auxiliator tuus noli timere serue meus iacob: rectissime quem elegi. Esa. xliij. Ista verba dicta de iacob patriarcha: de iacobo apostolo exponi possunt. In quibus verbis ostendit quod comedabilis fuerit in sua natiuitate in utero. in sua vita in mundo: et in sua passione in tormento. Non in utero fuit sanctificatus: ideo dixit. Formas te ab utero. sicut enim dicit egisippus et Hieronymus in libro de viris illustribus. et in historia ecclesiastica: ipse ex matris utero sanctificatus fuit. Ista autem gratia triplicem effectum sanctificationis in ipso operata est. Primus est quod ipsum ab originali purgauit. Hieron. i. Antequam exires de vulua sanctificauit te. Secundus est quod ipsum

a mortali cōseruauit. Licet em̄ dicaſſet q̄ in pas-
sione xp̄i oēs apli mortaliter peccauerint: tñ
forte ab illa generalitate est iste excipiendus
quia in utero fuit sanctificatus: et sancti-
ficati in utero cōfirmat̄ in bono. tñ q̄ fm̄ Hiero-
nymū de uiris illustrib⁹ in parascue se vo-
to astringit q̄ nō comederet donec ipm̄ resur-
rexisset uideret. Ad qd̄ em̄ se voto astringeret
nisi de resurrectione fidē indubiā h̄ret. Ter-
tius effect⁹ est: q̄ in ei⁹ carne fomité debilita-
uit et refrigerauit. Eccli. xviij. Nōne ardorez
refrigerabit ros. i. gr̄a spūſſſi. Et p̄pter istū
triplicē effectū d̄r iacobus frater dñi. Jacob⁹
iustus et uirgo p̄petuus. Nā incōstū fuit a pec-
cato originali mundatus potest frater domi-
ni appellari: q̄ sicut dñs in utero matris fuit
sanctus: sic iste fuit sanctificatus. Incōstū fuit
a mortali cōseruatus: dicitur iustus. Sap. x.
Sciuit iustū et cōseruauit siue querela deo.
Incōstū fomes debilitatus in eo fuit. uirgo
p̄petuus d̄r. Nā fm̄ Hieronymū ipse in per-
petua uirginitate extitit. In cuius signū sem-
per syndone munda utebat̄ Prouer. xxv. Au-
fer rubiginē de argēto et egrediet̄ vas pu-
rissimū. Ablata ē a beato iacobo rubigo pec-
cati originalis per sanctificationē mortalis p̄
conuersionem. fomitis per debilitationē.
Et sic factus est totus purissimus et utiq̄ san-
ctus. Sc̄do cōmendabilis est quantum ad ui-
tam in mūdo cū dicit̄. rectissime quem elegi.
Ipse em̄ fuit rectissimus quātū ad uite perfe-
ctionem. Et fuit electus in apostolicaz digni-
tatē. Cuius aut̄ sanctitas atq̄ perfectio in tri-
bus apparet. Primo quia fuit multe austeri-
tatis et abstinentie quo ad seipm̄. sicut dicit.
Egippus et Hieronymus de uiris illustri-
bus. uinum et siceram non bibit. carnes nunq̄
manducauit. nouacula super caput. eius nō
ascēdit: balneo usus nō fuit. Iudicū. xij. Ab
infantia sua et matris ex utero quicquid exvi-
nea nascitur non comedit et c. Sc̄do fuit mul-
te deuotionis et gratie quo ad deum: quia to-
tiēs in oratione genua flectebat ut callos in
genubus sicut in calcaneis habere uideret̄.
Uñ dicit Hieronymus de uiris illustrib⁹
q̄ fixis genubus deus p̄ populo deprecabat̄
intātum ut camelorum duriciā eius genua
traxisset uiderentur. Tertio fuit multe digni-
tatis et reuerentie quo ad proximū. Nam. in
multa reuerentia ipm̄ apostoli habuerunt.
Quia sicut dicit Hiero. Ip̄m in ep̄m hieroso-
lymis elegerunt. et sicut dicit Anacletus pa-
pa. et habetur in decreto Petrus Jacobus
maior et c. ohānes: ipsum ordinauerunt et cō-
secrauerunt. Ipsum in reuerentia habuerūt
iudei quia sicut dicit Egippus et Hiero. so-
lus inter ap̄los. et hoc propter nimā suā san-

ctitatē p̄mittebat̄ intrare in sancta sanctorū
nō quidē ad imolādum: sed ad orandū. Ip̄m
nāq̄ in reuerentia habuerunt singuli et uni-
uerſi: quia sicut dicit Hiero. de uiris illustrib⁹
tante reuerentie et sc̄tatis in pp̄lo extitit: ut
simbrā uelamenti eius certatim tangere cu-
perent. Mar. vi. Rogabāt eū ut simbrā uel-
amenti ei⁹ tāgerent. Et ideo apli et oēs alij eū
in tāta reuerētia habuerūt. q̄ frater dñi dice-
bat̄. Et hoc triplici de causa. s. p̄pter similitu-
dinē. q̄ facie simillim⁹ fuit: et p̄pter cognatio-
nē: q̄ et mater sua fuit soror matris xp̄i. et pat̄
matris sc̄z Cleophas fuit frater ioseph qui
fuit pater xp̄i putatiu⁹. et p̄pter sc̄tificationē
quā habuit in utero. et sanctitatē quā habuit
in mūdo. Tertio cōmendabilis est quantum
ad passionē in tormēto: cū dicitur. Noli time-
re serue meus iacob. Minus dicit et plus si-
gnificat: q̄ nō tñ nō timuit: sed in sua passio-
e constans fuit. Ipsa autē eius passio cōmen-
dabilis fuit quantum ad quattuor. Primo qd̄
habuit acerbitatem in pena: quia fuit de pin-
na templi precipitatus. deinde lapidatus de-
inde excerebratus. Et sicut dicit Hiero. vnus
ex iudeis cū partica fullouis cerebrū ei⁹ ex-
cussit. Sc̄do habuit sinceritatem in causā q̄
p̄pter iusticiam fidei defendendā passus est.
Nam cum iudei eum rogarent ut a fide iesu
pp̄m reuocaret. Ipse in altū ascendens dei
filium est confessus. Et ideo iudei indignati
ipm̄ ut dictū est precipitauerunt et lapidaue-
rūt dicētes. Lapidemus iacobuz iustū. Ter-
tio habuit seueritatem in uindicta. Quia si-
cut dicit Iosephus p̄pter iniustam mortem
iacobi factum est excidiū in hierusalem et dis-
persio iudeoz. Nō tñ aut̄ p̄pter hoc sed ma-
xime p̄pter mortē xp̄i. Lu. xix. Nō relinquet̄
in te lapidē sup lapidē q̄ nō destruat̄. Quar-
to h̄z pietatez in ueniā impetranda. Nā sicut
dicit Hiero. Cū fuisset p̄cipitatus sup genua: p̄cū-
bens. eleuatis manib⁹ dixit. Rogo dñe dimit-
te eis: quia nesciūt qd̄ faciunt. In hoc em̄ imi-
tus est magistrū suuz q̄ ait. Luc. xxiij. Pater
dimitte illis: quia nesciūt quid faciunt.

¶ Sermo. cxxxix. de sc̄to philippo ap̄lo ser. s.

Domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. Johan.
xiiij. Māgne familiaritatis phi-
lippus cū christo fuisse uidetur
qui uisionē patris petijt. qd̄ qd̄
nullus ap̄lus vnq̄ petere ausus fuit. Circa
hoc autem tria ponuntur. Primo nāq̄ ponit̄
eius pia petitio in hoc q̄ patrem ostendi pe-
tijt petierant enim ali q̄s de ap̄lis secularē
potentiam. Mar. x. Da nobis ut vnus ad de-
xterā tuā. et alius ad sinistrā sedeam⁹ in gl̄ia

De sancto philippo apostolo

ma. Quidā futuroꝝ scientiā. Math. xliij. Dic nobis qñ hec erūt ꝛc. Quidā inimicoꝝ vindictā. Luce. ix. Vis dicim⁹ vt ignis descēdat de celo ꝛ sumat illos. Philippus autē non petijt secularē potentiā q̄ breuis est. Eccli. x. Ois potentat⁹ breuis vita. Nec futuroꝝ scientiā: q̄ curiosa est. Roma. xij. Nō plus sapere q̄ oportet sapere ꝛc. Nec inimicoꝝ vindictā. q̄ phibita est. Math. v. Diligite inimicos vestros ꝛc. Sed petijt paternā visionē: q̄ eterna bñtudo est. Sciebat em̄ q̄ i paterna visione est summa iocūditas. ps. Adimplebis me iusticia cū vultu tuo. Est plena satietas. ps. Satiabor cuz apparuerit gl̄a tua. Est eterna felicitas. Joh. xvj. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū vꝛ deū ꝛc. Sc̄do ponit in philippo benigna meditatio. Oñdit nāq̄ philippus xp̄m inter nos ꝛ patrē esse mediatorē a quo sibi ostēdi petijt p̄ris visionē. Olim q̄dē de patre tria erāt abscondita ꝛ ignota. s. ei⁹ sapientia. Job. xlvij. Sapiētia vbi inuenit̄. ꝛ q̄s est locus intelligētie. Misericordia eius. Job xxx. Sto ꝛ nō respicis me imitat⁹ es mihi in crudelē. facies ei⁹. Deut. xxiij. Abscondā faciē meā ꝛc. Xp̄us autē mediatorē se fecit. vt paternā sapientiā nobis reuelaret. Mat. x. Nemo nouit filiū nisi p̄r: nemo patrē nouit nisi fili⁹ ꝛ cui voluerit fili⁹ reuelare vt paterne m̄ie nos recōciliaret. Roma. vj. Cū em̄ inimici essem⁹ deo reconciliati sum⁹ ei p̄ mortē filij eius. Ut paternā visionē nobis ostenderet. Ideo dicit philipp⁹. Dñe. ostende nobis patrē ꝛ sufficit nobis. Non autē illā visionem petebat q̄ est p̄ creaturarum speculationē. quia obscura est Rom. i. Inuisibilia em̄ ipsius a creatura mūdi ꝛc. Nec illā que p̄ fidem videt̄. quia imperfecta est. i. Cor. xij. Ex parte enim cognoscimus: ꝛ ex parte prophetamus. Nec illā que videt̄ p̄ cōtemplationē: q̄ p̄mixta est. Cōtemplatio em̄ n̄ra non h̄z plenā delectationē propter corporis corruptionē. Sap. ix. Corpus q̄b corrūpitur aggrauat aīaz. Sed petit paternam visionē q̄ erit in patria q̄ mihi habebit obscuritatis: q̄ clarissima est. Cor. iij. Videmus nunc p̄ speculū in enigmate. tūc autē facie ad facie. Nihil imperfectiōis: q̄ sufficientissima est. Ibidē. Cū venerit q̄b p̄fectum est: euacuabitur q̄b ex pte est. Nihil admixtiōis quia tota suauissima est. Esa. li. Gaudium et leticiā obtinebūt ꝛ fugiet dolor ꝛ gemit⁹. Tertio in patre notatur omniū bonoꝝ sufficiēs ꝛ plena p̄fectio: cuz dicitur. Et sufficit nobis Vere sufficit. quia in paterna visione omnia bona habentur. Unde cum moyses faciē dei sibi peteret ostēdi. dominus ei respōdit. Ego ostendam tibi omne bonum. vt habetur Exo. xxxij. Ex quo colligitur q̄ ex paterna visione

omne bonū habetur. Omne autē bonū tria im-
portat. s. om̄ bonoꝝ cōgregationē ꝛ possessio-
nem. Sap. vij. Venerūt mihi omnia bona pa-
riter cū illa. Omniū congregatoꝝ fruitionē.
Hier. xxx. Reuertetur iacob ꝛ quiescet ꝛ cū
eis affluet bonis. Fruitorum continuationē
ps. Videas bona hierusalem omnibus dieb⁹
vite tue. Ecclesiastici. xxxj. Stabilita sunt bo-
na illius in domino ꝛc.

¶ Sermo. cxi. De eodem sermo. ij.

Philippe qui videt me
videt ꝛ patrē meū. Ceteris
apostolis tacentibus: ꝛ patres
sibi ostendi petere nō audentibus.
philippus sumpta fiducia
petijt dicens. Domine ostēde nobis patrē et
sufficit nobis. Christus autem verbū propo-
situm sibi respōdit. De isto autē philippo tria
preconia reperit̄ que sunt maxima. Pri-
mum est: quia fuit multe sanctitatis. Sunt
em̄ tria signa p̄fecte sc̄tutatis sc̄z diuine inspi-
rationi p̄fecte obedire ꝛ velociter tempestiue
penitentiam inchoare. et dona recepta alijs
cōmunicare. Sic ꝛ ipse philippus diuine in-
sp̄rationi ꝛ vocationi velociter obeduit. Nā
cum xp̄us dixit ei. Sequere me. p̄tinus est se-
cutus vt habetur Joh. i. Et istud non p̄cessit
ex leuitate sc̄lz cordis. sed ex beneficio gr̄e su-
perioris. Joh. iij. Spiritus vbi vult spirat.
ex virtute doctrine exterioris. Ecclesiastici. viij.
Sermo eius potestate plenus est. Et ex bo-
na dispositione hominis interioris. Esaie. l.
Dominus aperuit mihi aures: ego autē nō
contradico ꝛc. Secundo tempestiue peniten-
tiam inchoauit. fuit em̄ vnus de primis apo-
stolis qui ad xp̄m sunt conuersi. Primo nāq̄
vocatus est andreas. Secūdo petrus. Ter-
tio philippus. De isto triplici funiculo dicit
Johan. i. Erat autē philippus a bethsaida
ciuitate andree ꝛ petri. bethsaida interpreta-
tur domus venatoꝝ. de ista em̄ domo p̄cesse-
rūt isti tres aīarū venatores. Petrus autē
interpretatur agnoscēs. Andreas ip̄e virilis
interpretatur. Philippus v̄o os lapadis: q̄ ve-
nator dei debet h̄re diuinā sciām ꝛ magnani-
mē vitā ꝛ lucidā doctrinā. Tertio dona rece-
pta nathanaeli cōdicauit: vt h̄ Joh. i. ꝛ Apoc.
xij. Qui audit dicat veni ꝛc. Eccli. xx. Sapia
abscondita ꝛ thesaurus inuisus q̄ vtilitas in
vtriusq̄. Prouerb. xj. Qui abscondit frumētū
maledicet̄ in p̄p̄tis. Ex q̄bus v̄bis habet̄ q̄
prelat⁹ d̄z cōdicare subditis: ꝛ sapientiā p̄ eru-
ditionē. ꝛ thesaurōꝝ bonoꝝ operū p̄ exempli
exhibitionē: ꝛ frumētū rerū t̄paliū p̄ submi-
nistrationē. Sc̄do fuit multe reuerentię ꝛ ve-
gnitatis: que in quattuor apparet. Ip̄e enim

primo fuit ostiarius xpi. Nam sicut dicit Jo. xij. Gentiles quidam venerunt ad eum dicentes. Domine volumus iesum videre. Ex quo bene patet quod in curia xpi erat portarius constitutus. I. Paral. xv. Filios iditum: qui interpretatur transiliens fecit esse portarios. Et significat beatum petrum et beatum philippum. Ille enim omnem intellectum angelicum et humanum transiit. quoniam dixit. Tu es xpi filius dei viui. Ille autem petiit illud. scilicet quod omnem intellectum transcedit cum dixit. Domine ostende nobis patrem etc. Unum ergo scilicet philippum fecit portarium in sua curia terrestris. Alium scilicet petrum fecit portarium in sua curia celesti. Secundo fuit mediator dei et populi Ipse enim et andreas fuerunt mediatores inter christum et gentiles ut eum viderent et agnoscerent. iij. Regum. vij. Fecerunt portarii scilicet philippus et andreas: ut annunciauerunt in palatio regis intrinsecus. Tertio fuit advocatus ceteris apostoli Audierunt enim apostoli a christo quod ascensus erat in celum: et missurus erat eis spiritum sanctum: et de his nihil dicebant. Audierunt quoque et patrem viderant. et de hoc plurimum mirabantur. nullus tamen interrogare hausus est. philippus autem tanquam omnium advocatus petiit dicens. Domine ostende nobis patrem etc. Si ergo ipse fuit advocatus iudicis seculi et principis mundi. Quarto fuit procurator totius collegii de turba enim pascenda christus cum nullo contulit nisi cum philippo dicens. Unde ememus panes ut manducent hi ut habetur. Johan. vi. Ex quo videtur quod collegio xpi dispensator erat Luc. xij. Quis putas est fidelis dispensator et prudens. Ipse enim fuit fidelis: quia bona domini sui fideliter custodiuit. fuit dispensator quia ea sibi non retinuit. sed populo distribuit. fuit prudens: quia bona domini sui augere sciuit. Tertio fuit cum christo magne familiaritatis: cuius triplex est signum. primum quia fiducialiter grandia postulavit. Signum magne familiaritatis fuit quando iohannes a christo petiit sibi revelari proditorem suum signum maioris familiaritatis fuit quando scilicet petrus iacobus et iohannes petierunt a christo sibi revelari adventum suum Matthei. xxij. Dic nobis quando hec fient etc. Signum autem maxime familiaritatis fuit quando philippus a christo petiit sibi revelari patrem suum. Secundum signum est quando xpi sibi secreta revelavit dicens. philippe qui videt me. videt et patrem. Sap. vij. In animas sanctas se transfert amicos dei et prophetas constituit. In animam sanctam philippi se transfudit: quando sibi gratiam infudit. Amicus enim eius constituit: scilicet quando ei secreta sua revelavit. Et prophetam constituit quando filiabus suis

spiritum prophetie dedit. Tertium signum est quod in eadem cathedra. id est in cruce eum sedere fecit. Hester. vij. Homo quem honorare cupit rex debet imponi super equum qui de sella regis est. Ceteri apostoli sederunt in equo xpi qui per passionem triumphaverunt. Illi autem sederunt in equo xpi et in eadem sella xpi qui crucifixi fuerunt: sicut philippus qui in Ildo. fuit crucifixus. ij. Regum. xxij. David sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. Tres namque sedentes in cathedra crucis fuerunt petrus: andreas: et philippus. Sed christus sapientissimus: fuit quod per crucem diabolum superavit.

Sermo. cxli. De inventione sancte crucis sermo primus.

Stendit ei lignum quod cum

misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. Exod. v. Cum populus israel pre nimia amaritudine aquam bibere non posset. dominus moysi lignum ostendit quod aquas amaras dulcoravit. Ilud ergo lignum significat crucem quam deus sancte helene ostendit: quod lignum aquas tribulationum in constantino dulcoravit. Primo ergo ponitur crucis miraculosa ostensio. cum dicitur ostendit ei lignum. Secundo ponitur ostensio crucis virtuose operatio cum dicitur quod cum misisset in aquas etc. fuit autem ostensa per multa signa. Quorum quedam fuerunt ante inventionem. et quedam in inventionem. Ante inventionem tria signa fuerunt. Unum: quod angelus in celo ipsam ostendit constantino. Aliud: quod mirabilis claritas ipsam circumfulsit. Tertium: quia litteris victorie inscripta fuit. scilicet in hoc signo vinces. Ex his significatur triplex virtus crucis. Prima est: quod angelos reparavit: quod significatur per hoc quod angelus in celo eam tam reverenter ostendit. Coll. i. Pacificas per sanguinem crucis eius siue que in terris sunt id est homines siue que in celis sunt id est angelos. Et in hoc fallit regula illa que dicit. quod positus duobus extremis ponitur et medium. Ecce enim christus pacificavit celum angelorum cum terra hominum: et tamen non pacificavit aerem demonum. Secunda virtus est quod mundum tenebrosum illuminavit. Quod significatur per hoc quod cum splendore apparuit. Apoc. x. Uidi alterum angelum amicum nubes et iris in capite eius et facies eius erat ut sol. Ille angelus fuit christus qui est amictus nube. id est humana carne qui fuit insignitus iride id est cruce que est lignum reconciliationis. Gen. ix. ponam arcum meum in nubibus etc. Qui tanquam iris habuit colorem rubrum per sanguinis effusionem. aqueum: per aque lateris emanationem. viridem ex liuorum impressione. fuit etiam

De inuentione sancte crucis

instar solis lucidus: qz per crucē tenebras expulit z mūdū illuminauit. Tertia virt⁹ est: qz diabolu vicit z in infernū expolliuauit. qd significatur per litteras victorie. Esa. xliij. Infernus subitus cōturbatus est in occursum aduentus tui. Infernus subitus est locus dānatorū: et iste fuit cōturbatus. Infern⁹ vero superior est limbus patruz: iste fuit letificatus. Infernus quasi medius est purgatorū: z iste infernus fuit cōfortatus. Scdo fuerūt quedam signa in inuentione per que ipsa crux fuit inuenta scilz deuota oratio. z terremotio: et odoris emanatio. per que significatur qz virtus crucis per tria obtinetur. primo per instātiā orationū. Un dicit. Exo. xv. qz cū moyses ad deū clamasset z, orasset de⁹ sibi lignū ostēdit. Prouer. viij. Qui mane vigilauerit ad me inueniet me. Secūdo per cōtēptū terrenoz: vt scz aspectus terrenoz qui erat sursum in ratione moueat z descēdat in sensualitatē: z sic fiat qdaz terremotus spūalitatē. postea fiat tranquillitas mentis: quādo celū. idest celestia erunt in ratiōe sursum et terra idest terrena erūt deorsum in sensualitate. Prouer. xxv. Celū sursum et terra deorsum. Tertio per fragātiā virtutū et desideriorū. Sponsus em̄ trahitur ab odore puritatis. Cant. i. Lectulus noster florid⁹. Humilitatis. Ibidē Cum esset rex in acubitu suo zc. Et sancte operationis. Cant. ij. Vinee florentes dederunt odorē suum. Tertio fuerunt quedam signa post inuentionē. Manifestum em̄ est ipsam veram esse crucez per tria signa vtpote per infirmi sanationē per mortui resuscitationē: et per tituli inspirationem: per que significatur qz homo per crucē est a morte peccati resuscitatus. Col. ij. Et vos cū mortui essetis in dilectis zc. Ab infirmitate: qz scz debilis erat ad bonum est sauatus z fortificat⁹. Ps. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Et qz in dei militem est ascriptus. Apoc. iij. Scribam super illum nomē dei mei zc. In horum significationē in passione christi fuerunt quidaz resuscitati: quia multa corpora sanctorū que dormierant surrexerunt. Et quidā ab infirmitate sanati sunt: sicut lōginus quidā celesti militie ascripti: sicut latro a dextris positus. Secūdo notatur christus virtuosus operatio. cū dicit cū misisset in aquas: in dulcedinē verse sunt. Aque amare significant amaritudinem tribulationū. ps. Saluum fac me deus qm̄ intrauerūt zc. Multitudinē populorū. Apoc. xvij. Aque quas vidisti populi sunt et gentes. Estus fortūū desideriorū. Prouer. xv. Aqua frigida anime sitienti. Aque ergo tribulationū erāt ex parte cōstāntini. Aque populorum ex parte maxentij. Aque desideriorum ex parte helene imperatricis: sed per li-

gnū crucis in cōstantino dulcorate sunt aque tribulationū per hostis superationē. ps. Frac corate sunt per pacificationem et cōuersionē: hoc significatur est Numeri. xx. in virga qz de duricia aquam protulit gratiarū aque desideriorum dulcorate sunt in helena per ligni crucis inuentionē. Prouer. xij. Lignū vite desiderium veniens. et ibidem. Desiderium si compleatur delectat animam zc.

¶ Sermo. cxlij. De eodem ser. ij.

Fuit tanquā lignū qd plantatū est secus decursus aquarū. ps. Istud est lignum scē crucis de quo tria dicuntur. s. qz sit plantatū qz sit iuxta aquas complantatum. et qz sit fructiferum. Fuit aut plantatū in triplici loco. primo in terrestri paradiso fm̄ aliquarū hystoriarū narrationē qd satis conueniens fuit. Primum em̄ lignum fuit homini causa motus diuine offensionis. z sue eiectionis. Conueniens ergo fuit vt per lignū crucis transire de morte ad vitā. Apoc. ij. Vincenti dabo edere delignū vite zc. De offensa recipere in gratiā. Hec em̄ est illa vga qz hester inuenire fecit gratiā assueri vbi habetur. Hester. iij. De exilio tanqz per nauēz renocare ad patriā. Sap. xij. Transētes mare per ratē liberati sunt. Secūdo fuit plantatum in libano. Libanus nā qz est montaltus z interpretatur cādū z ibi nascit odoriferū thūs per que significatur qz lignū crucis hominem humiliatum exaltauit. Prouer. iij. Accipe illam et exaltabit te. Joh. x. Si exaltatus fuero a terra: oia traham ad meipsum. Et hominē denigratū dealbauit. Apoc. vij. Lauert stolas: z dealbauerunt eas in sanguine agni. Homines ex peccato fetido deo recōciltant. Gen. viij. Odoratus est dñs odorem suauitatis zc. Tertio fuit positum pro ponte in fluuio. In mari em̄ huius mundi deus homini tria adiutoria preparauit. scz nauem baptismalis innocētie. s. ps. i. In diebus noe cum fabricaretur arca zc. Et infra. Quod et vos nunc similis forme saluos facit baptisma. Secundo pparauit tabulam penitentie. Dicit em̄ Hieronym⁹ qz penitentie est secūda tabula post naufragiū. i. ps. v. Nihil erat aliud in arca scz ecclesie nisi due tabule. i. penitentie. que debet agi de commissis et de omissis. Sed qz sepe agit male. z frangitur nauis baptismalis innocētie. et multi etiā perdūt tabulā penitentie: ideo preparauit pontē crucis sue. In quo ponte seu in qua cruce extendit corpus pro tabula qd quidem corpus figi voluit firmitate dauonū

et pilam congeri lapidum. idest diuersorum supplicioru. Secdo dicit de isto ligno qd secus aquas fuit plantatu. Et hoc vel secus aquas sacramentales: qd fuit aqs saluatoris irrigatum. Esa. xij. Maurietis aquas in gaudio de fontib' saluatoris. Vel secus aquas spuales qd lachrymis copassionis sepius est irrigandum et dz irrigari. Eccl. xxij. Sup mortuu. s. xpm plora. deficit em lux ei'. Vel sec' aquas materiales: qd in pbatica piscina fuit inuenta. Dicit aut pbatica a probato qd est ouis qd ibi hostie lauabant: piscina aut dicebat a pisce. Cōueniēter igit lignū crucis ibi fuit inuentū ad significandū qd in imolāda erat vera ouis in sacrificiū. Esa. liij. Sicut ouis ad occisionē ducetur. Ibi etiā erant lauande aie nostre a sordib'. s. victoz. Apoca. i. Lauit nos a pctis nris in sanguine suo. Ibi assandus erat xps verus piscis ignib' passionū. ps. Igne me examinaſti etc. Tertio istud lignū fuit fructiferū Nam in mōte caluarie plantatū et fixuz fuit. Et ibi multiplicē fructuz fecit. De quo dicit Esa. xxiij. Figā illū parillū in loco fideli et suspendā sup oēm gloriāz domus patris eius vasoz diuersa gna. Omne vas paruulū a vas creaturaz vsq; ad oē vas musicoz. Fructus autē istius ligni sic plātati et sic fixi sunt isti: qd per ipm lignuz sunt angeli reparati: et ideo dz suspendā sup oēm gloriāz dom' p'ris eius. Et per ipm hoies sunt saluati. Sed hominū saluādoz quidā sunt plati vino doctrine alios inebriātes. Isti sunt vasa creaturaz. Alij sunt subditi actiui hūilitatē sectātes: isti sunt vasa paruula. Alij sunt contemplatīui dulcē sonū deo reddētes: isti sunt vasa musicoz. Et qd crux assimilat cedro et oliue. vt dz Eccl. xxiiij. Quasi cedrus exaltata suz in libano et quasi oliua speciosa in cāpis: ideo fructus eius fuit ad instar cedri et oliue. Nā poma cedri in aliqua sui parte sunt dulcia: et in aliqua parte sunt acetosa: et in aliqua parte inter dulce et acetosum: media qd in christo tres fuerūt substātie. s. diuinitas dulcissima: caro in passiōe amaritudine plena: et aia plena dolore inq̄stum natura sua a diuina relinquebat: et plena dulcedine inq̄stum fruebat. Fuit etiam iste fructus instar oliue qd primo est virididis: deinde subrubeus: vltimo niger Sic xps primo fuit viridis per virtutū fulgorem. Luc. xxij. Si in viridi ligno hoc faciunt etc. postea fuit rubeus per sanguinis effusionem. Cant. v. Dilectus me' cādidus et rubicundus. Vltimo fuit niger in morte. Ezech. xxx. In taphnis nigrescet dies. Taphnus interpretat' cōsummatio. Xpus igitur qn dixit. Consummatū est: totus est niger effectus.

¶ Sermo. cxliij. Eodem die sermo. iij.

Droduxit dñs deus de humo omne lignū pulchrū visu etc. Gen. ij. Deus lignū sancte crucis de humo produxit qn ipz de profundis vīscerib' terre reuelauit. In verbis premīssis. Primo ponitur ligni crucis cōmendatio: cum dz. Omne lignū pulchrū visu etc. Secdo ipsius ligni crucis cōmendatio reuelatio: cum dz. pduxit de humo. Circa primum notandū qd in paradiso terrestri erat triplex dña ligni sicut p3 Gen. ij. Lignū cōmune: vite: et sciētie. de primo aut ligno tria dicunt. s. qd erat diuersum: erat pulchrū visu et qd erat ad vescendū suauē. Erat quidē diuersum vt tolleret fastidiuz. pulchrū vt alliceret visu. et suauē vt attraheret gustū. Per istud ergo lignū cōmune lignū sancte crucis significatur. Primo qd fuit diuersum. i. ex diuersis lignis factum. Ibi em fuit cedrus: cypressus palma et oliua: que significatur quadruplex efficacia scē crucis. Prima est qd malas cogitationes fugat: qd significat in cedro que fugat serpētes. Secda est qd constātam prestat: quod significat in cypresso: qd nullius vēti impulsu comam amittit. Tertia est: qd de hoste trisphat: qd significat in palma. Quarta est: qd amaritudine pnē dulcorat qd significat in oliua. In his em q̄ttuor casib' signo crucis nos munire cōsueuim'. Vñ cum aliqua mala cogitatio se ingerit nos munire debem' signo crucis. vel cū aliquod periculū subito insurgit: vel cū aliquod fantasma se obicit: vel cum aliquis dolor nos arripit. Secdo istud lignuz crucis est pulchrū visu: fuit em ipa crux pulchra in passione: qd xpi sanguine rubricata. Pulchra in mūdo: qd ab imperatorib' honorata. aug. Crux a supplicis latronū trāsit ad frontes imperatorū. Et pulchra in celo: qd litteris aureis insignita: sicut cōstantino ostēsa fuit. et pulchra erit in iudicio: qd sm Chrys. super solis radios illustrata. Tertio illud lignum est ad vescendū suauē. Delectat enim memoriā ad recordatōez. ps. Memor fui dei et delectatus sum. Rationē ad p̄siderationē. ps. Respice in faciē xpi tui. Voluntatē ad delectationē. Cant. ij. Fruct' eius dulcis gutturi meo. Secdo significat per lignuz vite. Erat em quadruplex mors. s. nature: culpe: gehēne: et grē. Crux igitur dz lignū vite: qd destruxit mortē nature p resurrectionē. i. Cor. ix. Per hominē mors: et per hominē resurrectio mortuoz. Mortē culpe per peccati deletionē Col. ij. Ervos cū mortui essetis in delictis etc. Mortē gehēne per inferni spoliationē. Osee xij. Ero mors tua o mors etc. Fecit aut mortem gratie per iustificationē. Col. ij. Si mor-

De inuentione sancte crucis

tui estis cum xpo ab elemētis huius mundi: quid adhuc tanq̄ viuētes mūdo decernitis. Tertio significat per lignū sciētie boni et mali. Crux em̄ fuit sciētia boni et mali xpo et homini xpo: q̄ sibi exptus est mali penalis angustie et bonū gloriose victorie. Sc̄do: quia p̄ crucē didicit quid sit inter bonū q̄ nobis cōtulit: et malū quod a nobis abstulit. Fuit etiā homini sciētia boni et mali. Primo: q̄ per crucem homo didicit quid sit bonū donū: et malū delicti: sicut ap̄ls. Roma. v. Sc̄do: q̄ per crucem cognouit q̄d sit inter bonū q̄ deseruit: et malū quod incurrit. Sc̄do ponit ipsius crucis de terra manifestatio: cum d̄r. Produxit de humo. Ipa nāq̄ crux non erat in imo abscondēda: sed fodiēda et manifestāda. Primo: q̄ in ipsa fuit pecunia nostre redēptiōis: portauit em̄ sacculū ista pecunia plenū. Prouer. vii. Sacculū pecunie secum tulit. Sc̄do ipsa fuit thesaurus nostre ditatiōis prime. Pet. i. Non corruptibilib⁹ auro vel argēto redēpti estis. Tertio: q̄ in ipa emanauit fons nostre regeneratiōis. Esa. xij. Maurietis aquas in gaudio de fōtib⁹ saluatoris. Debuit igit̄ ipa sancta crux fodi et manifestari: q̄ in ipsa fuit pecunia qua sumus redēpti et thesaur⁹ quo sumus ditati. De his em̄ duob⁹ d̄r. Prouer. iij. Si quesieris eaz quasi pecuniā et sicut thesaurum effoderis illā et c. Tertio: q̄ de ea processit aqua regeneratiōis qua sumus abluti. iij. Regū. iij. Facile alueum torrentis huius fossas et fossas: id est vulnera et vulnera et alueus iste replebitur aquis.

¶ Sermo. cxliij. De eodem die sermo. iij.

Fodiētes thesaurum gaudent vehemēter cum inuenerint sepulchrū. Job. iij. Sancta Helena et ceteri xpiani qui cum ipsa erant fecerūt fodi crucē super oēm thesaurū preciosiorē et vehemēter sunt gaussi q̄ ipsam inuenire potuerūt. In verbis igitur p̄missis tria de sancta cruce ostendunt. Primo q̄ preciosa sit cum dicitur effodiētes thesaurū. Secundo q̄ gaudio sit: ubi cum dicit̄. gaudent vehemēter. Tertio q̄ gloriose sit: cum dicitur. Cum inuenerint sepulchrū xpi. Crux dicit̄ sepulchrū: q̄ in ea mortuus requieuit. Et sic sepulchrū eius fuit gloriosum. Esa. xi. Erū sepulchrū eius gloriosum. Est igit̄ crux preciosa: q̄ thesaurus dei. Est gaudiose: quia est redēptio generis humani. Est gloriosa: q̄ sepulchrū xpi. Et ideo nō debuit occultari. Primo: q̄ est preciosa ratione sui: cuius preciositas ex trib⁹ apparet. Est em̄ tincta sanguine dei: est margarita dei: est thesaurus dei. Ista autē tria non sunt occultāda. Nec san-

guis dei. Job. xvj. Terra ne operias sanguinem meū et c. Nec margarita dei que fuit diligenter inquirenda. Math. xij. Simile est regnum celoz negotiatori querenti bonas margaritas. Nec thesaurus dei. Eccl. v. Sapientia abscondita et thesaurus inuisus q̄ utilitas in vtriusq̄ quia igitur sancta crux fuit tincta sanguine dei et margarita dei: et thesaur⁹ dei non debuit occultari. De duob⁹ primis dicit̄. Math. viij. Nolite sanctū. i. crucis lignū sanguine tinctum dare canibus. i. iudeis persecuentibus: nec mittatis margaritas ante porcos. i. ante ipos iudeos: sed ante christianos. De tertio dicitur Eccl. vi. Qui inuenerit ilam inuenit thesaurū. Quia igit̄ sancta crux fuit tincta sanguine dei: dimissa ē nobis in monumentum. Exod. xiiij. Erit tibi quasi signū in manu tua quasi monumentū ante oculos tuos. Et quia est margarita dei dimissa est nobis in ornamentū. Esaie. xxvij. In die illa erit dominus corona glorie et seruum exultatiōis residuo populi sui. Quia em̄ est thesaurus dei est nobis dimissa in sustentamentum. Prouer. xxi. Thesaurus desiderabilis et oleū in habitaculo iusti. Crux em̄ que fuit habitaculum et mansio iusticię est christi est thesaurus nostre sustentatiōis et est oleum diuine misericordie. Sc̄do non debet occultari: quia est gaudiose respectu nostri. Sic gaudebat apostolus qui dicebat. Gala. vi. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi: in quo est salus vita et resurrectio et c. Est autē crux christi nobis gaudiose triplici ratione: et tribus de causis p̄pter quas non debuit etiā abscondi sed reuelari. Primo quia est candelabrum nostre illuminationis. Candelabrum em̄ crucis est lignum: et lucerna in candelabro lucens est christus in cruce pendens. Sicut autem lucerna non debet abscondi: nec candelabrum. Math. v. Neq̄ accendūt lucernā et ponunt eam sub modio: sed super candelabrum et c. sic nec crux christi debuit abscondi: sed in loco honorabili collocari. Secundo quia est vexillum nostre triumphalis debellatiōis. Vexillum enim non est abscondendū: sed contra hostes eleuandū. Esaie. xliij. Super montem caliginosum: id est diabolum: leuat signum. Tela autē istius vexilli: crucis fuit caro xpi: q̄ fuit picta rubeo colore sanguinis: et colore nigro liuoris: et colore albo aque de latere emanantis. Tertio quia fuit scala nostre ascensionis. Scala autē nō est abscondēda: sed erigenda. Ista est nāq̄ scala: de qua dicit̄ Gen. xxvij. Vidit iacob scalā stantē super terra et cacumen eius tangens celū et dominū iunxū. Tertio nō erat occultanda: q̄ est gloriosa respectu xpi. Fuit autē gloriosa

triplici de causa propter quas non debuit occultari. fuit enim virtus christi sapientia christi: et cathedra christi. Ista enim tria non sunt occultanda. De primo dicitur Petri. iij. Virtutes eius annuncietis. et de secundo Ecclesiastici. xvij. Sapientia abscondita et de tertio Esaias. xvij. Uidi dominum sedentem super solium excelsum et elevatum et cetera. Quia igitur est virtus christi dimissa est nobis in fulcimentum pro quod diabolum expellimus: et nos ab ipso defendimus. Nam quandoque ipsum expellimus et nos ab ipso defendimus. Nam quandoque ipsum expellimus per nomen crucis. Chrysostomus. Demones sanctum nomen crucis audientes in fugam resiliunt. Aliquando pro signum crucis. Augustinus. Signum crucis a nobis expellit exterminatorem si cor nostrum recipiet ipsum saluatorem. Aliquando pro fidem crucis Augustinus. Hostem visibilem vincis feriendo: et hostem invisibilem vincis credendo. Quia est sapientia christi dimissa est nobis in sacramentum. i. Cor. ij. Loquimur dei sapientiam in ministerio absconditam. Ibidem. Predicamus christum crucifixum: iudeis quidem scandalum: gentibus autem stulticiam et cetera. Quia est cathedra christi dimissa est nobis in documentum. Augustinus. Crux que fuit lignum christi morientis: et cathedra fuit magistri docentis. Docuit autem nos de ipsa cathedra tres lectiones. Prima est ut sequamur christum Math. xvj. Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Secunda lectio est. ut innocenter transeamus istum mundum. Gen. xxxij. In baculo meo transiit iordanem istum et cetera. Tertia lectio est: ut iuxta ipsius crucis devotionem sperem premium. hoc significatum est Apocalypsis. xj. Ubi dicitur quod datus est angelo calamus similis virge ad metiendum templum et altare. per templum enim significantur corpora sanctorum: et per altare anime ipsorum que virge calamo mensurantur: quia secundum devotionem crucis mensurantur premia eterne retributionis.

¶ Sermo. cxlv. De sancto Johanne ante portam latinam sermo. i.

Impinguasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. Impinguasti in oleo caput meum et calix meus inebrians que preclarum est. psalmus. Quia uis sanctus iohannes euangelista vitam non finierit per martyrium: ferri habuit tamen tria alia martyria que notantur in verbis premissis. Primum est quia fuit exilio relegatus. quod notatur cum dicitur. Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. In hac die enim fuit quadrupliciter tribulatus. Fuit enim grauius flagellatus. Fuit ex derisione tonsuratus. Fuit feruenti olei dolio missus. Et fuit exilio relegatus. Contra ista quat-

tuor incommoda christus et mensam sibi preparauit: in qua sibi quattuor fercula delitiosa parauit: quia igitur erat grauius flagellatus: christus sibi parauit omnium penarum euacuationem. Apocalypsis. vij. Absterget deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum et cetera. Quia ex derisione tonsuratus parauit sibi corone celestis decorationem. Apocalypsis. ij. Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam uitae. Quia fuit in oleo feruenti assatus: parauit sibi in fluuio paradisi refrigerationem. Ibidem. Anus qui in medio throni est reget illos: deducet eos ad uitae fontes aquarum. Quia fuit exilio relegatus parauit sibi celestis ciuitatis perpetuam habitationem. De qua ipse dicit. Apocalypsis. xxi. Ostendit mihi ciuitatem sanctam hierusalem descendente de celo et cetera. Secundum martyrium: quia fuit in feruenti olei dolio missus: quod notatur cum dicitur. Impinguasti in oleo caput meum. Et dicit impinguasti: quia potius exiuit impinguatus quam adustus. Fuit autem unctus triplici oleo scilicet materiali sicut hodierna die quando in dolio fuit missus. Fecit autem domitianus ipsum poni potius in oleo feruenti quam in aqua bulienti: quia aqua buliens penetrat exteriora et interiora. Oleum vero feruens penetrat exteriora: interiora: et ossa. Iuxta illud psalmus. Intrauit sicut aqua interiora eius: et sicut oleum in ossibus eius. Secundo fuit unctus oleo sacramentali quoniam scilicet fuit alle in patriarcham consecratus. psalmus. Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam et cetera. Unguentum enim spiritus sancti fuit in christi capite in plenitudine. deinde descendit in barbam. id est in apostolos qui fuerunt ceteris magis viriles: deinde descendit in ceteros doctores et prelatos qui debent esse vestimentum ecclesie ipsam verbo et exemplo ornando. deinde descendit in oram vestimenti: id est in subditos. Tertio fuit unctus oleo spirituali. De quo dicitur. i. Joh. ij. Unctio eius docet vos de omnibus. Tamen plene fuit unctus ut posset dici de eo illud psalmus. Unxit te deus deus tuus oleo letitie precosortibus tuis. Nec mirum: quia stetit prope: et iuxta apothecam illius unguentarii: de quo dicitur Ecclesiastici. xxxvij. Unguentarius facit pigmentaria: scilicet suauitatis. Istud autem oleum letitie habuit quadruplici ratione. Gaudere enim ipse potuit de secretorum celestium reuelatione. Apocalypsis. j. Significauit deus que oportet fieri cito mittens per angelum suum seruo suo iohanni et cetera. Jeremias. xv. Factum verbum tuum in gaudium et in letitiam cordis mei. Secundo de iusta vindicta tyranni: id est domitiani. psalmus. Letabitur iustus cum viderit vindictam et lauabit manus suas in sanguine peccatoris. Tertio de honorabili reuocatione. Jeremias. xxxj. Conuertam luctum eorum in gaudium et cetera. ¶ Quarto de sue dilecte: scilicet drustia

De sancto iohanne ante portam latinam

ne resurrectione facta: pro qua omnes gauis fuerunt: deū laudauerūt. ps. Tunc repletū est gaudio os nostrū: et lingua nra exultatiōe. Tertiuū martyrum est: qz fuit veneno potat⁹ qd notat cū dicit. Calix me⁹ inebrians q̄s preclarus est. Bibit xps duplicē calicē. s. sanguinē et myrrhatū. Unū scz sanguinē cōcauit iacobō qui sanguinē suū fudit. Aliū iohāni qui amarū venenū bibit. Et sic impletū est illud Mathei. xx. Calicē qdē meū bibetis. Et dicit iste calix inebrians et preclar⁹: qz ipm venenū cū desiderio et auditate multa bibit. preclar⁹ aut dicit: qz tria p̄clara miracula inde p̄tigerūt. Unū: qz sc̄to iohāni nullam lesionem intulit. Marci vlti. Si mortiferū qd biberint: nō eis nocebit. Sc̄dm qz duos hoīes ex illo veneno mortuos suscitauit. Tertiuū: qz ex hoc multus ppl's gentilis cōuersus fuit. Et sic patet quē deus ex malis sepe multa bona elicit etc. Et ideo ipsa mala penalis nō sunt semp mala: qz inde elicitur multa bona. Patet etiā qz sint bona triplici de cā. p̄mo qz sunt a summo bono a quo nō pōt p̄cedere nisi bonū. Esa. xlv. Ego dñs pacē faciēs et creās malū. Fuerūt in summo bono. i. i. xpo. Esa. i. A plāta pedis vsqz ad v̄ticē nō est in eo sanitas. et ducūt ad summū bonū. Osee. xj. in funiculis ade trahā eos. ¶ Sermo. cxlvj. De eodem sermo. ij.

Conuersus petrus vidit illū discipulum. quē diligebat ihs sequētem: qui et recubuit in cena supra pectus eius. et dixit. Domine quis est qui tradet te. Joh. vltimo. Quāuis beatus Johannes multa bona habuerit priuilegia. In verbis tñ premisissis tria de ipsis priuilegijs expr̄imuntur. p̄mū est: quia fuit amicus christi. Cū dicitur. Quem diligebat iesus. Dicitur autem ipsum dilexisse plus q̄ ceteros: quia maiora signa dilectiōis sibi ostēdit. Et quia multa fuerint dilectionis signa ad ipsum precipuum tamen fuit quia matrē suam sibi recommendauit. Ex quo quattuor magnas prerogatiuas promeruit. Una est quia factus fuit gabrielis arch̄geli socius. petrus damianus. Johannes arch̄angelo gabrieli ad custodiā matris dei. socius est datus. vt et ille integrā virginem inuisibiliter custodiret: et iste forinsecus fragilitati feminee obedientie sue ministeriū exhiberet. Secunda est: quia factus est dei thesaurarius. inq̄ tuū scilicet thesauruz dei sollicitē custodinit. Eccl. ij. Sicut qui thesaurizat: ita et qui honorificat matrem suam. Tertia est quia fact⁹ est christo magis vicinus. petrus damian⁹. Quanto iohannes familiarior cū matre verbi conuersatur: tanto vicinior verbo inueniē.

Quarta est: qz fact⁹ est quodāmodo xpi frater adoptiuus. Petrus damianus. Qm̄ ab ipsa veritate Johānes Marie dictus est filius: quadā speciali grā frater est saluatoris. Sc̄bz priuilegiū ē: qz cubiculari⁹ et camerarius est iesu xpi: cū dicit. Qui recubuit super pect⁹ dñi. Deut. xxxij. Amātiſsim⁹ dñi habitabit p̄fidēter in eo: quasi in thalamo tora die morabit. Pectus autē xpi est fōs dei: cellariū paradisi: est mēsa angelū: est thalam⁹ beatorū: est gazophilatiū oīz thesaurorū: qz sicut dicit Col. ij. In ipso sunt oēs thesauri sapientie et sciētie dei absconditi. Inq̄stuz igit iohānes supra pectus xpi recubuit ista q̄ nōq̄ haberi meruit. p̄mo nāqz posuit os suū ad fontē dei a quo hausit aquā sapientie salutaris. Eccl. xv. Aqua sapientie salutaris potauit illum. Sc̄do intrauit cellariū paradisi in quo bibit vinū diuini amoris. Cant. ij. Introduxit me rex in cellā vinariā ordinauit in me charitatem. Inq̄m asit bibit qz quodāmodo ebrius factus fuit. Sicut em̄ ebrius nō sentit verbera. Juxta illud p̄ouer. xxxij. Verberauerunt me sed nō doluit: sic et iste non videbat sentire supplicia. Un̄ dicit dionysius in eplā quā sibi scripsit. Nō em̄ ita versus sum in insaniam qz putem vos aliqd pati ad corporū passiones: sed solū ipsas sentire credo. Tertio sedit ad mēsam angeli qua comedit panē vite celestis Eccl. xv. Cibauit illū pane vite et intellectus. Et licet panis murex iu comedentē: iohānes tamen comedendo panem vite totus mutatus est in vitā. De hoc ita dicit dionysius vbi supra. Aliquos videmus cū deo de deo factos qm̄ veritatis existentes amatores. ab effectu quidā recedūt materialit̄: et ex p̄nti incipiunt futurā vt decet angelos in medio hominū cōuersari. Quarto introuit in thalamū brōny in quo induit⁹ est stola glorie. Eccl. xv. Stola glorie induit eum. Que stola fuit cādida per virginitatē: et purpurea per charitatē. Quinto ingressus est in gazophilatiū thesaurorū: a quo traxit thesaurū sapientie. petrus damianus Johānes eminentē diuine grē scīaz ex illo celesti gazophilatio: in quo sunt oēs thesauri sapientie et sciētie dei absconditi traxit. Tertium priuilegiū est: quia fuit secretarius xpi: quod notatur in hoc qd dixit: scz. Domine quis est qui tradet te. Qm̄ em̄ oēs dolebāt tñ mebant et dubitabāt. solus iohānes ad xpm accessit: et eum interrogauit. Eccl. vj. Amicus in domesticis fiducialiter aget. Xpus etiam sua secreta et profunda sibi reuelauit: qm̄ suaz cum patre eternitatē et coequalitatē sibi ostēdit. Ista autē tam profunda mysteria didicit in quadruplici schola. Prima est schola angelica. Apoca. primo. Significauit deus que

oportet fieri cito loquentē per angelū suū sermo suo iohāni zc. Scda est schola virginea: qz em̄ fuit custos virgini deputatus: ab ipsa est plurima edoct⁹. Eccle. xv. Obuiabit illi quasi mater honorificata. Tertia est schola btē trinitatis: ad quā volauit qñ verbū in principio esse vidit. Ezech. xviij. Ad q̄la grādis magnarū alarū venit ad libanū. i. ad altitudinē trinitatis: z tulit medullā cedri. i. mysteriūz verbi incarnati. Quarta est schola dñici pectoris. Unde cantatur. Fluente euāgelij de ipso sacro dominici pectoris fonte potauit.

¶ Sermo. cxlviij. In diebus rogationū sermo primus.

Orate pro inuicē vt saluemini. Multū em̄ valet deprecatio iusti assidua. Helias enīz homo erat zc. Jaco. v. Volēs ecclesia fideles inducere ad orandūz. Istō tpe verba sancti Jacobi assumit: in q̄b⁹ fr̄ia facit. Primo nāqz ad orandū p inuicem nos inducit: cū dicit. Orate p inuicē vt saluemini. Libēter em̄ p alijs q̄libet orare debet. Qz sicut dicit Chrys. sup Math. pro se orare nature est: p altero autē grē est: pro se orare necessitas cogit: p alio autēz orare charitas fraternitatis hortatur. Dulcior autē est ante deū oratio nō quam necessitas rei trāsmittit: sed quam charitas fraternitatis cōmendat. Oportet nāqz vt ille pro quo orat quattuor in se habeat: sicut dicit Dionys⁹ i dei celesti hierarchia. xiiij. caplo. Primū est feruēs desiderium rei habēde: qz opz q̄ illud feruēter desideret z affectet zc. Scdm̄ est status grē: quia oportet q̄ sit in statu grē z penitētie. Tertius est recognitio infirmitatis pprie. Oportet em̄ q̄ recognoscat q̄ illud per se obtinere nō valet. Quartū est petitio rei digne: qz oportet q̄ ea petat que deū dare deceat: z ipsi accipere expediat. Scdo vtilitatē oratiōis oñdit: cū dicit. Multū nāqz valet deprecatio iusti zc. vbi tria ponit. s. q̄ oratio multuz valet: cum dicit. Multū em̄ valet zc. Scdo cuius oratio valet: qz iusti. Tertio qualis oratio valeat: quia assidua: q̄ aut oratio multum valet. dicit Grego. Magna em̄ virtus oratiōis: qz fusa in terra in celo operat. Ad hoc aut q̄ in celo ascēdat z ibi operez opz q̄ habeat quattuor alas. Prima est pfunda humiliatio. Eccle. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat zc. Scda est deuota lachrymatio: ibidē. Lachryme a mānilla ascendūt vsqz ad celū zc. Tertia est desiderij feruēs deuotio z intentio. Apoca. viij. Ascēdit fumus incēsoz de orationib⁹ scdōz de manu angeli corā deo. Quarta est bonoz operum exercitatio. Thob. xiiij. Qñ orabas

cū lachrymis z sepeliebas mortuos: ego obtuli orationē tuā corā deo. Scdo valet oñ qñ est iusti. Est autē iustus qui dat deo obedientiam. Proximo miā z sibi sc̄imoniā. Exaudit igit deus orationē illi⁹ q̄ dat deo obedientiam. Aug. Citius audit oratio vna obdientis: q̄z decē milia contēptoris. Et exaudit de⁹ orationē illius q̄ dat primo suo miā. Eccle. xxix. Cōclude elemosynā in sinu pauperis et hec p te orabit z liberabit ab oi malo. Exaudit orationē illius q̄ habet sc̄imoniā: qz sicut dicit in ps. Iniquitatē si asperi in corde meo non exaudiet de⁹ zc. Tertio oratio exaudiat qñ est assidua. Assidue quidē orōnis nunciū p sue cursu ad deū mittere debem⁹: qz z nos hostib⁹ assidue circumdati sum⁹. De illo nāqz tria dicunt in psalmo scz: q̄ dirigat: q̄ appropinquet: z q̄ intret. Dirigit aut p rectā intentionē: sicut sagitta dirigit ad signū. ps. Dirigatur oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. Appropinquat ho per ieiuniū. Auis em̄ nimis impinguata volare non pōt. Unde in ps. Appropinquet deprecatio mea in cōspectu tuo. Intrat autē per elemosynā. Elemosyna em̄ est ostiaria: z iō oratio auari ostiū claudit. Oratio ei munifici aperit. ps. In cōspectu tuo oratio mea. Tertio salubre exemplū pponit: cum dicit. Helias homo erat zc. Cum em̄ terra esset sterilis. Helias orauit ad celum pluiam dedit: z terra fructificauit. Oratio autē terram aie nostre sic fructificare facit z illos tres panes pducit. De quibus dicit Luce. xi. Amice cōmoda mihi tres panes zc. Amic⁹ de via venit qñ animus de labore actiue vite ad ocium contēplatiue recurrit. Et p impunitatē oratiōis impetrat tres panes: id est trium viriū refectionē. s. rationalis: cupiscibilis: z irascibilis. Nā si tētaf q̄s spū erroris: quo ad rationalē: spū voluptatis: quo ad concupiscibile: spū turbatiōis: q̄ ad irascibile petat tres panes. i. refectionē rationalis p diuinam sapientiā: cōcupiscibilis per tēperantiā: et irascibilis per tranquillitatē z paciētiā.

¶ Sermo. cxlviij. Eodem tempore. sermo. ij.

Et ite et accipietis. Luce. xi. Quāuis om̄i tempore sit orandū: precipue tñ his diebus quib⁹ ecclesia solēnes instituit letanias. De quibus letanijs tria vidēda sunt. Primo quare fiunt. Nā fiūt ad remouendū malū culpe: z malū pene propter adipiscendū bonū gratie. Contra malū culpe institute sunt letanie maiores que fiūt in festo sc̄i marci. Et dicūtur maiores: qz institute sunt a maiori ep̄o. s. a beato Gregorio.

In die rogationū

In maiori loco scz rome que est caput mundi: et p maiori morbo. In romanis em tūc quatuor vicia abundabāt: scz auaritia: gula: luxuria: et supbia. Et iō deus eis quattuor pestilētias misit. Nā ptra auaritiā eis misit aquarū abundantia oīa terrena sciētia destruentēz. Job. xij. Si emiserit aquas destruent et subuertent terrā. Contra luxuriā misit eis fetorem horribilē aerē insufficientē: et homines subito suffocantē sicut olim sodomitas pena fetenti puniuit. vt habet Gen. xix. Contra gulā misit in eos inflaturaz in imagine subito extinguentē. Eccle. xxxvij. Propter em crapulam multi obierūt. Contra superbiā misit in eos sagittas acutas ab aere veniētes. Job. vi. Sagitte dñi in me sunt quarū indignatio ebibit spm̄ meum. Alie letanie que dicuntur minores que fiunt trib⁹ diebus ante ascensionē institute sunt cōtra quattuor mala pene. Tūc enim audiebant nocturni sonitus: quib⁹ et homines terrebant. Job. xv. Sonitus terroris semper in auribus meis. Tunc fiebant terremotus quibus domus destruebant. Luc. xxi. Terremotus magni erunt per loca. Tunc ignis descendebat de celo quo edificia cōsumebantur. Job. i. Ignis dei descendit de celo et c. Tūc discurrebāt lupi a demonib⁹ agitati: quibus hoīes deuorabant. Sapient. xv. Supuniet illa seuā bestiarum ira. Ex his manifeste patet quomodo oīa elemēta dei iniurias vlciscunt. Nam aqua terre nascētia subuertit. Terra suo motu terrore inquit. Aer ex fetore corrūpit. Ignis de celo exurit. Istud autē in inferno melius declarat. Tunc em terra damnatos incarcerabit: aquas frigid⁹ purgebit: ignis ardorib⁹ cōcremabit: et aer lumen denegabit. Tertio institute sunt tam iste q̄ ille ppter bona adipiscēda. s. temporale: spirituale: seu celeste. Isti sunt tres panes quos ab amico xp̄o petere debem⁹: scz bonum tēporale ad sustentationē: spirituale ad p̄gustationē. celeste ad plenam fruitionē. Ista sunt illa tria que nobis pater celestis dat: scz q̄ panis: piscis: et ouum: sicut inferius continet. Per panem nāq̄ intelligit bonū tēporale nobis necessariū. Per lapidē intelligit cor auari incōpassibile et durū. deus ergo dat panē: scz tēporalia ad sustentationē. diabolus lapidē. i. cor durū ad incōpassionē. Per piscē intelligitur bona spūalia: que aīam in aquis tribulationum nutriūt. Per serpentē nō intelligunt vicia peccata. deus igitur dat piscē. i. gratiā in tribulationib⁹ aīam conseruantē: sed diabolus dat serpentē. i. maculā culpe mortalis animā veneno insufficientē. Per ouum nō intelligitur bonum celeste. Ouum em habet exterius corticem: intus dulcedinē. Cortex enim

est ipsum celū quod tanq̄ facies gloriā eius occultat. Dulcedo autē consistit in duplici substantia scz albuminis et vitelli: quia in christo est humana natura tanq̄ albumen quod in carnem cōuertitur. Et natura diuina tanq̄ vitellū: ex quo dulcedo glorie generatur. Et per scorpionez intelligitur pena eterna. Demones enim modo blandiunt per delectationem supplicij. deus igitur dat ouū. i. gloriā dulciter reficientem. Sed diabolus dat scorpionem: id est penā eternā cruciatā. Secundo videndū est quare letanie isto tēpore magis fiunt. Sciendū autem q̄ fiūt maxime propter duas causas. prima vt teneri fructus terre cōseruentur quos demones isto tēpore per tempestates destruere moluntur: contra quos in letanijs cāpanas pulsant tanq̄ tubas dei et cruces deferunt tanq̄ vexilla dei: orationes et letanias proferimus tanq̄ iacula dei quibus demones iaculantur. Cū istis ergo tribus armis demones expellimus: scz cum tubis: vexillis: et iaculis. Scda causa est vt oratiōes aostre christo ascendente facilius audiātur. Tunc enim petitiōes nostras debemus porrigere: quando aduocatus noster vadit ad curiam qui scit petitiones nostras formare. i. Johan. ij. Aduocatum habemus apud patrem iesum christū iustum. Qñ frater noster pergīt ad consistoriū qui scit et pot nos iuuare. Bern. Puto q̄ spernere me non potest xp̄us os de ossibus meis. et caro de carne mea: quando regis filius regnū suū suscipit qui nos potest saluare. Solent em regū filij dare munera duz regna suscipiūt. Unde cātatur. Et regnū in manu eius: scz ad largiendum. Tertio videndū est quare non tūc in letanijs: sed etiā quādo tēpestates fiunt cāpane pulsant. Ipse quidez cāpane sunt tube dei quibus demones deterrētur. Amos. iij. Sic clanget tuba in ciuitate et populus non expauescet. Sunt cymbala dei de quib⁹ deus laudatur. ps. Laudate dñm in cymbalis benesonantib⁹. Sūt precones de quib⁹ populus cōuocat. Nume. x. Fac tibi duas tubas quibus cōuocare possis multitudinē. Campane autē successerūt in loco tubarū. Pulsant etiā cāpane vt demones effigent: vt deus laudetur et populus vt ad orandū incitetur.

¶ Sermo. cxlix. In die ascensionis domini: sermo primus.

Quī descendit ipse est q̄ ascendit sup omēs celos. Eph. vi. Quia hūilitas est via ad gloriā. Iō ap̄t̄s p̄mo oñdit xp̄i hūilitē descensum: cuz dicit. qui descendit.

Secundo eius gloriosum ascensum: cum subdit ipse est qui ascendit super omnes celos. Istum autem ascensum et descensum describit. Ambrosius in libro de Isaac dicens. Salto quodam christus venit in hunc mundum. Apud patrem erat. in virgine venit ex virgine in presepe transiit: descendit in mundum. ascendit in crucem descendit in tumulum. surrexit ex tumulo. ascendit ad celum: et sedet ad dexteram dei patris. Ecce scala que habet septem gradus per quam christus humiliter descendit: et gloriose ascendit. Primus gradus est quod de sinu patris venit in virgine uterum. Et iste fuit gradus magne humilitatis. de quo dicit etiam philosophus. Semetipsum exinanivit et cetera. ubi ponit apostolus quadruplicem christi humilitatem. Una est que per formavit et simile se fecit seruo quem voluit legi subiecti et circumcidi: id est dicitur formam serui accipiens. Secunda humilitas est qua prout paritela cum seruo. ideo subditur. in similitudinem hominum factus. Tertia humilitas est: qua induit habitum serui: ideo enim dicitur. Et habitu inuentus ut homo. Quarta est qua voluit mori pro seruo. ideo subditur. factus obediens usque ad mortem. Secundus gradus scale est quo de utero venit in presepium. et iste est gradus magne asperitatis quod lectum habuit durum et asperum. ubi tria fuerunt que asperitatem fecerunt. scilicet teneritas pueri vilitas panis: et duricia presepii. Lucus. Inuenietis infantem ecce puer cum delicatus panis inuolutum ecce cum vilius panis fuit lectus: positum in presepio ecce cum durus fuit lectus. Tertius gradus est quo de presepio venit in mundum. et iste fuit gradus magne paupertatis. Ipse enim fuit pauper in vita: in morte: et post mortem. Matthei. viii. Vulpes foveas habent et volucres celi nidos. Filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Actus dicat. Nec habeo foveas sicut vulpes id est sepulturam post mortem ad quiescendum. Nec habeo nidum sicut volucres id est domum in vita ad habitandum. Nec habeo in morte id est in cruce tabulam siue cervical ad caput reclinandum. Quartus gradus est: quo de ipso mundo ascendit in patibulum. et iste fuit gradus magne charitatis. Iob. xv. Maiorem hac dilectionem nemo habet et cetera. Ibi enim totus fuit igne amoris plenus: quod manifestatur per sanguineum colorem et per vestium denudationem: et per sitis intensionem: per corporis ruborem: que per sanguinis impetuosam emanationem. Quintus gradus est. quo descendit in tumulum. et iste fuit gradus magne pietatis. Magna namque fuit pietas visitare illos sanctos patres que erant desolati. et propter dampnum: quod dei visione erant priuati: et propter vmbrosam locum: quod erant in tenebris inuoluti. et propter confortum: quod demonibus erant vicini. Sed christus eos fuit consolatus: quod suam faciem eis restituit et ad locum lucidum eos deduxit: et socios angelorum eos

fecit: propter ista omnia dicit Esaias. ix. Populus qui ambulat in tenebris: vidit lucem magnam. Sextus gradus est: quo de tumulo in mundum redit: et iste fuit gradus magne felicitatis. Leo papa post passionem suam ruptis vinculis mortis infirmitas in virtute: mortalitas in eternitate: contumelia transiit in gloriam. Septimus gradus est: quo de ipso mundo ascendit in celum: et iste fuit gradus magne maiestatis. Ascendit enim cum iubilatione angelica. psalmus. Ascendit deus in iubilatione et dominus in voce tube. Ascendit inuitat voce paterna. psalmus. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. Cantus. Reuertere dilecte mi reuertere. Ascendit virtute propria. Esaias. lxiiij. Gradus in multitudine virtutis sue. Ascendit cum nube lucida: de hoc Actus. Nubes suscepit eum ab oculis eorum. Ascendit cum societate decora. scilicet cum angelis et aiabibus. Genesim. xliij. Cum duabus turmis regredior. id est catat ecclesia. Omnis pulchritudo domini exaltata est super sidera. Et dixit. Omnis pulchritudo: quod exaltata est pulchritudo deitatis: quod hodie ostendit suam potentiam pulchritudo sui corporis: quod induit immortalitatem: pulchritudo anime: quod induit impassibilitatem: pulchritudo angelica: quod hodie recuperavit sui numeri integritatem: et pulchritudo humana: quod hodie anime sanctorum receperunt eternam felicitatem. In illa enim processione fuit quicquid pulchrum erat in celo. scilicet angeli quicquid pulchrum in inferno scilicet patres de limbo educti. quicquid pulchrum in mundo. scilicet apostoli et ceteri discipuli: et quicquid pulchrum super celum et mundum. scilicet christus et beata virgo.

¶ Sermo. cl. De eodem sermo. ij.

Dallite deo qui ascendit super celum celi ad orientem. Ecce dabit voci sue vocem virtutis. psalmus. Prophetia omnes ad gaudendum inuitat quem christus ad celos et in celum ascendit et celestem ianuam aperuit. In premissis verbis quattuor sunt videnda. primo namque qualiter christus ascendit: quod cum iubilatione angelica: quod notatur cum dicitur. psallite deo qui ascendit. Angeli enim cum multa iubilatione ipsum in celum deduxerunt. fit autem iubilatio et sonus musicus secundum Augustinum tribus modis. Aliquam voce: sicut in cantu. Aliquam flatu: sicut in tuba. Aliquam pulsu: sicut in cythara. Ut ergo ostendat quod angeli in christi ascensione habuerunt omnia genera musicorum. ideo aliquando dicitur quod ibi fuit sonus qui fit cum voce. psalmus. Jubilate deo in voce exultationis. Aliquam dicitur quod fuit ibi sonus qui fuit cum flatu. psalmus. Ascendit deus in iubilatione: et dominus in voce tube. Aliquam dicitur quod fuit ibi sonus qui fit cum pulsu. vñ psalmus. Laudate eum in psalterio et cythara. Sit et nos pro sua ascensione ipsum laudare debemus voce: per gratias

In ascensione domini

actiones. *Eccli. xliij.* Benedicentes dñm exaltate eñ qñtū potestis &c. *Flatu p cordis deuotionē. Ephe. v.* Cantātes & psallētes in cordibus uestris dño. *Et pulsu: p bonā opationez. Math. v.* Uideant opa uestra bona & glorificent partē uestrā q̄ in celis est. *Sc̄bo videndū est quo ascendit: qz supra celoz alta cū dñ.* Super celū celi. *Xps nāqz descēderat infra oēs celos. i. infra celos materiales quia i terra cōuersat⁹. Baruch. iij.* Post hec in terris uisus est: & cū hoibus conuersatus. *Intra celos rōnales: qz infra hoies factus. ps.* Ego autez sum uermis & nō hō. *Intra celos intellectuales: quia infra angelos minoratus. ps.* Minuisti eñ paulominus ab angelis &c. *Intra celū supsubstantialē: qz seruili forma indutus. phil. ij.* Cū in forma dei esset non rapinā arbitratus est esse equalē deo: sed semetipm exmanuit &c. *Sed q̄ sic infra oēs celos descēdit hodie sup oēs ascēdit. scz supra celos materiales: qz in celo empīreo collocat⁹ ps.* A summo celo egressio eius. et occursus ei⁹ usqz ad summum eius. *Super celos rōnales: qz caput ecclesie p̄stitutus. Ephe. i.* Ip̄m dedit caput sup oēm eccliam q̄ est corpus ipsius. *Super celos intellectuales: qz angeloz dñs ordinatus. Ibidē.* Constituit eum ad dexteraz suam in celestibus: super oēm principatum & potestātē: usqz ad celū supsubstantialē: qz usqz ad dexteram patris exaltatus. *vñ dñ: in simbolo athanasij.* Ascēdit i celū: sedet ad dexterā dei dextera autē dei triplr accipit. *Dicit eñ dextera dei: equalitas dei vel potiora bona dei: vel uirtus & ptās dei.* *Christus autez est et deus noster: frater noster et iudex noster. In qñtū igit̄ est de⁹ noster: sedet a dextris dei. i. in eq̄litate dei. ps.* Dixit dñs dño meo se de a dextris meis. *Inquantū uero est frater noster. i. uerus homo sedet a dextris dei. i. in potioribus bonis dei & potiori modo. Act. viij.* Ecce uideo celos apertos &c. *Inquantū est iudex noster sedet a dextris dei. i. impotētia dei. Nā dedit sibi potestātē omne iudiciū f. i. ciēdi. Mat. vlti.* Data est mihi oīs ptās in celo & in terra. *Tertio videndū est vñ ip̄e ascendit: qz ab orientali plaga cū dñ. Ad orientem. Ratio autē quare pot⁹ ad orientē q̄ ad occidentem ascēdere uoluit est: qz plaga orientalis erat odiosa ex eo scilz qz ibi ortum habuit prima preuaricatio. Erat maledicta: qz ibi ortum habuit prima maledictio dei. Erat imūda: qz ibi ortū habuit prima sanguinis effusio. Sed deus contra tria mala ibi facit tria beneficia. C̄ primū est: qz ab oriente magos uocauit: ut qz erat odiosa ppter p̄mā preuaricationē fieret gratiosa propter primam gentium uocationem. C̄ Sc̄undum est: quia ab*

orientē ad iudiciū est uentur⁹: ut qz ubi audita fuit p̄ia dei maledictio: ibi audiat eterna dei bñdictio: qua dicetur. *Uenite bñdici patris mei. &c.* *Tertū est: qz ab orientē ascendit: ut qz erat immūda: per sacrā ascensionē fieret munda. Erat quidē immūda terra per effusionem sanguinis innocētis: sed ip̄am mūdauit per asperionē sui sanguinis. Erat immūda: quia per ablutionē hostiarū immolatarij idolis: sed eaz mūdauit per contactū sue carnis mūdissime. Erat immūda aer ex fumo incensoz: sed eum xp̄us mūdauit per suum gloriosum ascensum. C̄ Quarto videndū est propter qd̄ ascendit: qz p̄ celesti ianua referenda: qd̄ notatur euz dñ. Ecce dabit uoci sue uocem uirtutis. Illā. i. uocē de qua dñ i ps. Tollite portas p̄cipe s uestras: & eleuamini porte eternales &c. In magnis nāqz palatijs cōsueuerūt esse tres ordines ostiorū. Ideo deus palatio celi tres posuit portas p̄tū significatū est. Gen. ij. scz angelicā custodiā que significabat inimicitā inter angelū et hominē. Rumpheā bis acutā que representat diuinā uultū: que satisfactionē requirebat et hominē in corpore & aīa incidebat. Et ignis uehementiam que significabat obligationē ad penam eternā. Sed in baptismo xp̄i remota est una clausura: scz ignis uehementia. Aqua cñm baptismatis extinguit oēm vim ignis infernalis. Ideo celū tunc fuit apertum. In passione hō ablata est secūda clausura: scz rūphea acuta id est diuina iustitia: qz tunc sufficiens precū soluit diuine iustitie et diuine iustitie satisfecit: iō poterat dicere. *Aperite mihi portas iustitie.* In ascensione hō ablata est tertia clausura. i. angelica custodia: qz angelos hoibus reconciliauit & utrosqz secū in celū deduxit. Et iō tā hoies q̄ angeli q̄ euz sequebant̄ clamabant dicētes. *Tollite portas principes ūras & eleuamini porte eternales. Et introibit &c.**

C̄ Sermo. clj. Eodem die sermo. iij.

Uidentibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eoz. *Act. i.* In uerbis premissis ostendit qz xp̄s tripliciter ascendit: patēter: sublimiter: & reuerenter. *Patēter cū dicit̄. Uidentib⁹ illis.* In xp̄o nāqz fuerūt quedā mysteria q̄ fuerūt occulta sicut resurrectio: qz nullus eā sciuit nisi xp̄s. Et qualiter claustra inferni cōfregit: et qualiter de monumento clauso exiit. nulli manifestū fuit. Quedā hō fuerūt ex parte occulta: et ex parte manifesta sicut natiuitas: qz autez fuit in presepio reclinator hoc fuit manifestum. Sed q̄ fuit de sp̄s sancto cōceptus: et illa uero nato: hoc fuit occultū. Que-

dam fuerūt manifesta. sicut passio et ascensio. Eius namque resurrectio magne sublimitatis. et ideo voluit eam esse occultam. Eius natiuitas fuit magne humilitatis inquit fuit pannis inuolutus et in presepio reclinat⁹. et quātū ad hoc voluit ipsam esse manifestā. Et fuit magne dignitatis inquit fuit de spūctō concept⁹. et quātū ad hoc voluit ipsam esse occultam. Passio autē humili cedebat ad magnā infirmitatem et vilitatem. et ideo voluit eam esse manifestā. Ascensio autē cedebat ad patris honorem: et discipulorum consolationē. et ideo voluit eam esse manifestam. Ex quo patet quod christus abscondebatur sua sublimia et manifestabat sua infima: et ea que erāt ad honorē dei et edificationem proximi. Sed nos ecōtrario facimus quia nos nostra infima abscondimus: et nostra sublimia propalamus. de dei honore et populi edificatione sepe parum curamus. Per hoc ergo quod christus videntibus discipulis ascendit: datur tur intelligi quod ante oculos cordis nostri eius ascensionē semper habere debemus. Qui enim ipsam sepe meditatatur diuinam gratiā promeretur. hoc significatū est. iij. Reg. ij. Ubi cum heliseus videret heliam ascendentem recepit duplicem spiritum et pallium. Illi enim qui christum ascendentem per fidē et deuotionē conspiciunt sepe recipiūt spiritū duplicem. i. ad duo. s. ad remissionē peccatorum: et ad munera virtutum. Recipiūt etiam palliū. i. sanctitatis exemplū proximo adhibendū. Xps autē non indiguit spiritu duplici sed simplici quia non habuit ipsum ad remissionē peccatorum: quia nullū peccatū commisit. Habuit tñ spiritū ad munera virtutum et omnium gratiarū. Ascendens etiā in celū non indigebat pallio. i. exēplo. quia exēpla non sunt necessaria nisi in presenti vita. Secūdo xps ascendit sublimiter: cū dicit. Eleuatus est. Nos etiā debemus ad ipsum eleuari. et ad ipsum ascendere scala: quod quattuor gradus debet hēre. primus grad⁹ debet esse. s. terrena despiciere. Et per hunc gradū eleuatus est Ezech. qui ait. Ezechie. viij. Eleuauit me spiritus inter celū et terram. Non enim dixit. Dimisit me in terra: quia ibi sunt auari terrena appetentes. Nec dixit. Posuit me in celo: quia ibi sunt boni celestia possidentes sed dixit. Eleuauit me inter celum et terram: quia ibi sunt perfecti viri terrena despicientes. Sunt enim super terrā per terrenorum contemptū et appropinquant ad celum per celestium appetitū. Secundus gradus est operibus misericordie vacare. Per istū gradum raptus est ab acuch. vt habet Dan. xiiij. Qui raptus est ab angelo vsq; in babilonē portās danieli prandium quod et messoribus preparauerat: per quod datur intelligi quod homo interdum debet pauperes remotos inquirere:

et de necessarijs dare: et bonos iniustis preponere. Tertius gradus est deum et proximum perfecte diligere. per hūc gradū ascendit he-lyas qui in curru igneo raptus est. Curtus igneus est ipsa charitas. quattuor rote sunt quattuor modi diligendi. s. ex toto corde: ex tota mente: ex tota anima: et ex omnibus viribus vel quattuor rote sunt quattuor diligenda scz deus: amicus: inimicus: et nos ipsi. Quart⁹ gradus est diuine contēplationi insilire. per hūc gradū ascendit paulus: et est et fuit vsq; in tertium celum raptus. Ascendere autē in deum per creaturarū visibiliū manducationem est ascendere vsq; ad primū celū. Ascendere per intellectualiū considerationem: est ascendere vsq; ad scdm. Ascendere autem per intellectū ad dei formā immediatā intuitionem: est ascendere vsq; ad tertium celū. Tertio ascendit honorabiliter. cū dicit. Et nubes suscepit eum. Voluit autē cū nube celesti ascendere. ad uniuersū quod sicut impleuerat terestria mundū redimendo. et infernalibus patres educēdo: sic volebat implere celestia ruinā angelicam reparādo: vt impleat illud quod dicit. Ephe. iij. Qui descendit ipse est qui ascendit super omnes celos vt adimpleret omnia. Ut vero melius videamus quomodo omnia adimpleuit. Notandū quod in mūdo quintuplex erat defect⁹ qui notat. Gene. i. primus erat habitationis grē cū dicit. In principio creauit de⁹ celū et terram: ac si dicat. terrā dedit homini celū vero reseruauit sibi. Secūdo erat ignorantie: quia hō viā patrie nesciebat cū dicit. Tenebre erāt. Tertius autē erat defectus gratie. cū dicit. Inanis: quia sicut dicitur Eccli. xxx. Homo acharis. i. sine gratta quasi fabula vana. Quartus erat defectus misericordie. cū dicit. Et vacua. Erant enim vacua. s. dei misericordia: et plena de iusticia. Quint⁹ erat defectus perseuerentie: quia homines fragiles erāt ad perseuerentiam boni et tolerantiam mali cum dicit. Abyssus. i. sine base virtutis. Xps igitur primo ascendit vt celestē ianuā aperiret et sic adimpleuit defectum habitationis grate. Hebre. ix. Per proprium sanguinem introiuit semel in sancta sanctorum etc. Secūdo ascendit vt viam in celū ostenderet. et sic adimpleret et sic adimpleuit defectū sciētie. Michæ. ij. Ascendit pandens iter ante eos. Tertio ascendit vt spūctm mitteret. et adimpleuit defectū gratie. Jo. xvi. Si enim non abiero paraditus non veniet ad vos etc. Quarto ascendit vt pro nobis intercederet. et patrē ad misericordiam inclinaret. Et sic adimpleuit defectum misericordie. Hebre. ix. Introiuit in ipsum celū vt appareat vultui dei pro nobis. Quinto ascendit vt permissionem spiritus sancti corda discipulorum debilia roboraret. Et sic adimpleuit defectū

De ascensione domini

perseuerantie. ps. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum.

¶ Sermo. cliij. De eodem sermo. iij.

Ecce duo viri astiterunt in vestibulis albis etc. Isti duo viri fuerunt duo angeli in forma virili positi qui apostolos instruxerunt. Ceteri autem psallentes cum christo ascenderunt. De ipsis namque angelis circa dominicam ascensionem quattuor leguntur. scilicet reuelatio. admiratio. deductio. et sublatio. Primum namque est reuelatio. nam secundum Dionysium Lex diuine bonitatis est ut illuminationes suas influat superioribus superiores medijs. et medijs inferioribus ac inferiores nobis. Ista lex hodie est seruata. Nam ipse dominus noster iesus christus suam ascensionem superioribus angelis reuelauit. quando ipsis interrogantibus. Quis est iste rex glorie. Respondit. Ego qui loquor iusticiam et pugnator sum ad saluandum ut dicitur Esa. lxiiij. Deinde ipsis superiores medijs reuelauerunt. ps. Dies diei eructat verbum. Dies diei verbum eructauit quoniam reuelauit ascensionis mysterium superior hierarchia medie. Deinde medijs inferioribus reuelauerunt quando ipsis inferioribus interrogantibus. Quis est iste rex glorie. responderunt. Dominus virtutum ipse est rex glorie. Deinde ipsi inferiores nobis reuelauerunt. quoniam in forma viri apparentes dixerunt. Hic iesus qui assumptus est a vobis in celum etc. Secundo est eorum admiratio. Admirabant enim videntes quod terra ascendebat supra celum. Cum enim olim dictum sit. Prover. xxy. Celum sursum et terra deorsum iam in christi ascensione e contra rio dici poterat terra sursum et celum deorsum. Admirabantur quod homo ascendebat supra angelum. Unde ps. Ascendit super cherubin et volauit quod homo ascendebat usque ad deum. Dan. viij. Venit usque ad virum qui sedebat in throno. Insuper poterant admirari de tali corporis equalitate. de tanta decora societate. et de tanta potestate. Esa. lxiiij. Quis est iste qui venit de edon tinctis vestibulis de bosra. Ecce quod admirabilis corporis qualitas. Iste namque formosus in stola sua. ecce quod formosa societas anime enim sanctorum sunt decora vestis christi. gradiens in multitudine virtutis sue. ecce quanta potestas. Tertium est eorum deductio. Deducebant enim ipsum in celum tangerem in signum reuerentie ad solium maiestatis. Esa. ix. Super solium dauid et super regnum eius sedebit. Tanquam summum sacerdotem et pontificem in signum obediencie in templum paterne pietatis. Heb. iij. Habete pontificem magnum qui penetravit celos iesus etc. Tanquam eternum iudicem in signum potencie ad sedem iudicarie potestatis. Mat. xxv. Cum venerit filius hominis in maiesta-

te sua: tunc sedebit super sedem maiestatis sue etc. Tanquam victoriosum pugilem in signum victoriae ad brauium triumphalis victoriae. Apoc. iij. Ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. Tanquam sponsum in signum leticie ad thalamum nuptialis festiuitatis. Deut. xxxij. Amantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur. Quartum est eorum iubilatio. Angelorum enim qui cum christo ascendebant: quidam precedebant ut viam prepararent et demones de aere expellerent. quidam vero concomitabantur ut sibi assisterent. quidam sequebantur ut obsequium sibi exhiberent. Omnes autem et qui precedebant: et qui concomitabantur et qui psalabant: et christum cum laudibus deducebant quorum quidam vocibus iubilabant: quidam tubis clangebant. ps. Ascendit deus in iubilatione. et dominus in voce tube. quidam citharizabant. ps. Laudate eum in psalterio et cithara. quidam toto corpore plaudebant. ps. Omnes gentes plaudite manibus. Omnes enim sine intermissione continuatis vocibus psalabant dicentes. psallite deo nostro psallite regi nostro psallite.

¶ Sermo. cliij. De eodem sermo. v.

Dominus quidem iesus postquam locutus est eis assumptus est in celum: et sedet a dextris dei. Marci. vlt. Beatus marcus describens christi gloriosum ascensum quattuor ostendit: scilicet quod christus in sua ascensione habuit multam potestatem cum dicit. Dominus quidem iesus. et quod habuit cum apostolis multam familiaritatem cum dicit. postquam locutus est eis. et quod habuit in sua ascensione magnam sublimitatem. cum dicit. Assumptus est in celum. Quod habuit multam maiestatem. cum dicit. Sedet a dextris dei. Potestas quidem eius ostenditur: quoniam dominus appellatur. Ostendit quidem se dominum maris: quoniam super mare ambulauit et eorum que sunt in mari: quoniam magnam multitudinem piscium capi fecit. Ostendit se dominum terre: quoniam in sua passione terra contremuit. Et eorum que sunt in terra quoniam mortuos suscitauit. Ostendit se dominum inferni: quoniam vectes ferreos confregit. et eorum que in inferno: quoniam demonem alligauit et sanctos patres inde eduxit. Hodie autem ostendit se dominum aeris: quoniam propria virtute per aerem ascendit et eorum que sunt in aere: quoniam ipsius nubes lucida baulauit. Unde glosa super illud. Act. ij. Et nubes suscepit eum. dicit. Creatura videlicet obsequitur creatori. Astra enim iudicant nascentem. patienti compatitur. ascendente nubes suscepit. Ostendit etiam se dominum celi quoniam celum se sibi aperuit. et eorum que sunt in celo quando omnis angelorum multitudo sibi obuia-

uit: et ipm in celo deduxit. Secdo xpus in sua ascensione ostedit apostolis magnā familiari-
 tatē. Et hoc maxime in tribus. Primo in hoc qd
 cū eis comedit tanq̄ dulcis amicus. Solent
 em̄ amici abinuitē discessuri inuicē epulari.
 Un̄ dicit. Et cōuescēs precepit eis etc. Secdo in
 hoc qd eis benedixit tanq̄ eoz ep̄s vt habet.
 Luc. vlti. 7. j. Petri. ij. Cōuersi estis ad pasto-
 rem et ep̄m aīarū uestrarū. Tertio in hoc qd
 eos instruxit et increpauit tanq̄ magister ve-
 rus. Un̄ dicit qd exprobrauit incredulitatē eoz
 et duriciam cordis. Tunc eos em̄ maxime in-
 crepauit: qn̄ ab eis erat discessurus et videbā-
 tur potius consolationibus indigere. per qd
 datur intelligi qd nullus debet indignari si cor-
 ripiatur: sed dicit patienter ferre et se emenda-
 re. Sunt tamē quidā qd dū reprehendunt hnt
 se ad instar cere. qdā ad instar lapidis. et qui-
 dam ad instar sapine. Cera em̄ si tangit sta-
 tim cedit: sic pleriq̄ si aliquo verbo correptio-
 nis tanguntur statim cedunt. i. statim se corri-
 gunt et acquiescunt. Lapis em̄ si tangit nō cedit
 non tñ ledit: sic pleriq̄ si corrigunt nō ac-
 quiescunt. tamē irreprehēdenti iniuriosa v̄ba nō
 inferunt. Sapina autē si tangitur nō cedit: et
 insup pūgit. sic pleriq̄ si reprehenduntur nec
 se corrigunt et insuper in reprehēdentē ver-
 ba cōtumeliosa pferūt. Tertio xpus in sua
 ascensione habuit magnā sublimitatē. cū dicit.
 Assumptus est in celū. Non em̄ fuit transla-
 tus sicut enoch. nec subuectus sicut ipse helias
 nec raptus sicut paulus sed fuit assumptus
 idest a seipso sumptus. Per hanc autem qua-
 druplicem differentiam ascendentiū ostendi-
 tur: quadruplex gradus ascendēdi in deū.
 Primus est quo quis trāffertur de culpa in
 grām. Iste significatur p translationē enoch
 in paradisu. Gratia em̄ dei dicit paradisu
 Eccli. xliiij. Gratia dei sicut paradisu bene-
 dictionis. Significatur etiam per transitum
 filioz israel de egypto in desertu. Secundus
 gradus est quo quis subuehit de gratia inci-
 piente in gratiā proficientē. Et iste significat
 per subuectionem holie in curru igneo: quia
 gratia dei est curru igneus: qz p bona opa et
 hmoi similitima currere nos facit in amorem
 dei et pximi nos incēdit. Significatur etiā p
 scdm transitu filioz israel quo de mansione
 in mansionez trāsserūt. Tertius gradus est
 quo q̄s in deū rapitur p contemplationē et
 deificationē. et iste significat p raptu pauli: qd
 vsq̄ ad tertiu celū raptus est. Et etiam iste
 significat p tertiu transitu filioz israel quo
 de mansionib⁹ in terrā pmissionis puenerūt.
 Quartus gradus est quo q̄s transit de cōte-
 platione vie ad contemplationem patrie. iste
 significatur per assumptionem xpi in celum.

Significatur etiā per quartu trāssu filioz
 israel quo de terra pmissionis p multa cer-
 tamina in hierusalem idest in visione pacis
 postmodū peruenerūt. Quarto xpus in sua
 ascensione ostendit suā maiestatem: cum dicit.
 Et sedet ad dexterā dei. Ex eo autem qd ad
 dexterā dei sedet fiducia habemus ascendē-
 di ad deum. Primo quia ibi est caput nostrū
 glorificatū. Et ideo sibi membra cōiungit de
 forme enim esset caput sine membris. Et qui
 recipit caput in hospitiō suo: et ipse membris
 hospitiū non negabit. Johā. iij. Nemo ascen-
 dit in celu nisi qui descendit de celo. caput. s.
 cū membris. Secdo qz habemus ibi fidē sociū
 qui manū nobis porrigit et nos ad se trahit.
 Deut. xxiij. Ascensor celi auxiliator tuus. ps
 Tenuisti manum dexteram. Cañ. j. Trahe
 post te etc. Tertio quia ibi habemus sapiētez
 aduocatum qui pro nobis allegationes ppo-
 nit. j. Johā. ij. Si quis peccauerit aduocatus
 habemus apud patrem. Jesum xpm iustum
 Sic enim in ipso mundo fuit cum peccatori-
 bus apud patrem p eis aduocando: in iudic-
 io autem erit cōtra peccatores ipos punien-
 do. Quarto qz ibi habemus precursorez pre-
 mium qui vitam nobis ostendit. Michē. ij.
 Ascendet pandēs iter ante eos. Quinto qz
 ibi habemus fratruz nostrorū collegium qui
 suis orationibus et meritis nos perducēt. ps
 Leuaui oculos meos in mōtes vnde veniet
 auxiliū mihi. Unde dicunt illi qui sunt in hie-
 rusalem. i. in dei visione illis q̄ sunt in egypto
 idest in hoc mūdo illd qd habetur. ij. Mach.
 j. hic sumus orantes pro vobis.

¶ Sermo. cliiij. De eodem sermo. vj.

Signa autē eos qui cre-
 diderint hec sequētur etc. Nō vult
 dicere dominus qd quicunq̄ crea-
 dit om̄ia ista signa facit. sed qd ista
 signa inter fideles et credentes fiant. Nam
 alius eicit demonia. alius fugat serpentes.
 alius loquitur linguis nouis. alius venenuz
 bibit et sibi non nocet. ali⁹ sanat egrotos. Ista
 autē quinq̄ signa intelliguntur litteraliter
 aut spūaliter. Si litteraliter inteiligūtur tūc
 in ecclesia primitiua frequenter fiebant: mō
 autem raro. Ecclesia autē habuit triplicē sta-
 tum scz primitiuū modernū et vltimū. In sta-
 te primitiua frequenter fiebāt modo autē raro
 et in vltimo statu. i. antichristi fient rarissime.
 In primitiua nāq̄ statu frequenter fiebant.
 quia et fm̄ Chryf. Vetera miracula habent
 admirationē: vtilitatē: et necessitatem. Tunc
 igit̄ miracula fieri oportebat fm̄ Chryf. Et
 ppter admirationē: qz hoies erant sensibus
 assueti: et ideo erant aliq̄bus mirabilib⁹ suba-

De translatione sancti dominici

leuādi. Et propter utilitatē. quia et tunc multi erant infirmīz a demonibus oppressi. Et propter necessitatez: quia erant infideles et erroribus inuoluti. Moderno autē tempore raro fiunt: cum hoc non suadet necessitas ex eo quod sunt fideles. Aliquā tñ fiūt qz hoc suadet utilitas: qz aliquā inueniūtur aliqui infirmi et indigentes. Quare autē mō nō fiāt ita indifferēter sicut in primitiua ecclia. triplex est ratio. Una est propter fidei firmamentū: qz mō ecclia est in fide firmata et stabilita. Istā rationē assignat Berh. ponēs exemplū de plāta cui tandū aquā infundim⁹ quousqz in terra cōualuisse videamus. Scdo propter vtile mundi exemplū. Istā rōnez assignat Augu. de ciui. dei dicens. Quisquis adhuc prodigia vt credit inquirat. magnū est ipse prodigiū qd mundo credente non credit. Tertio propter fidei maius meritū. quia sicut Grego. fides nō habet meritum vbi humana ratio prebet experimētum. In fine autem rarissime fiēt triplici de causa sicut Isido. Siue vt persequentium manus audacior efficiatur. siue vt sanctorūz patientia cōprobetur. siue vt qui casuri sunt eorūz leuitas ostendatur. Scdo hec miracula possunt intelligi spūaliter. et tunc ista miracula quotidie fiunt. Primo nāqz sunt multi qui demonia eijcient. Auarus enim hz demonē qui vocatur māmon. Sed luxuriosus demonem habet qui vocatur asmodeus. Supbus vero habet demonē qui vocatur lucifer. Varijs tentationibus agitatus habet demones qui vocatur beelzebub: qd est deus muscarū. Si ergo aliquis scētus vir p suā predicationem vel orōnē cōuertit aliquē auarū vel vsurariū expellit māmonē. Si cōuertit luxuriosū expellit asmodē. Si vero cōuertit supbū expellit luciferum. Si autē cōuertit tentationes varias patientēz expellit beelzebub. Scdo lingua loquunt nobis. Deus nāqz tres puincias fecit. s. celestē terrestre: et infernalē. Linguagium puincie celestis est deū laudare. Terrestris vero est de diuitijs tractare. Infernalis vero mentiri et blasphemare. Quādo em̄ aliquis cōsueuerat loqui linguagium puincie terrestris tota die de terrenis tractando vel qñ qd cōsueuerat loqui linguagium puincie infernalis mentiēdo. et detrahendo: et conuersus incipit loqui linguagium puincie celestis deum laudando et primū edificando. iste loquitur lingua nouis. Tertio serpētes tollunt. Serpens aliquando tollitur per amputationem caude. Et tunc adhuc viuit. Aliquādo per amputationē corporis et tunc similiter viuit. Aliquādo p cōtritionē capitis. et tunc omnino extinctus est. Quidā igitur tollunt serpentem: quantū ad amputa-

tionē caude: qui dimittūt pctm cōtū ad actūz exteriorē. et non quantū ac actum interiorēz scz cogitatū et consensum: et isti imperfecte tollunt. Quidam tollūt serpentē quantū ad amputationem corporis qd dimittūt pctm quantū ad actūz: et quantū ad consensum: sed nō quantū ad cogitatū. et isti semiplene tollūt. Quidā vero tollunt ipm serpentem quantū ad cōtritionem capitis qd dimittunt pctm quantū ad actū quantū ad cōsensum: et quantū ad cogitatū. Et isti pfectissime tollunt. Quarto autē si mortiferum qd biberint nō eis nocet. Mortiferum autē nō nocet quando gustatur: sed nō bibitur. aut qñ bibitur sed statim reijct. aut qñ tiriache remedium adhibet. Qñ igitē diabolus aliquā mortiferā suggestionem alicui offert his tribus casibus nocere non potest. Primo qñ quis illā gustat: sed nō bibit. hoc ē sentit sed non consentit. qz statim diabolus resistit et contradicit. Jaco. iij. Resistite diabolo et fugiet a vobis. Secundo quādo quis bibit p consensū et operationē. sed statim reijcit p confessionē. Proverb. xxx. Verba congregātis filij vomentis. Ille enim qui peccata congregat p operationē statim debet ea emouere p confessionem. Tertio qñ recurrit ad tiriam. i. ad sanguinē iesu xpi. Aug. Effusus est sanguis medici et facta ē medicina frenetici. Quinto sup egros man⁹ imponūt et bene habebūt. Sunt quidāz sani. quidam infirmi. Quidam mortui. quidam in fetidi. Sani sunt isti. infirmi sunt de nouo conuersi. mortui sunt peccatores. fetidi sunt diu i peccatis permanentes. Sancti igitur viri aliquando ponunt manus suorum meritorum. i. suorum suffragiorum sup sanos: non vt sanentur. sed vt in sanitatem cōseruent. et maiorem gratiā mereantur. Act. viij. Tunc imponebant sup illos manus et accipiebāt spm̄ctm. Imponūt super debiles et infirmos vt ad bene operandū fortificent. Jaco. v. Infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ecclie etc. Imponunt sup mortuos vt a peccato reuificentur qd significatū est. Mathei. ix. vbi dñs tenuit manū puelle mortue dicēs. Tibi dico surge. Imponunt sup fetidos vt misericorditer reparātur. sicut p3 in lazaro quatruiduano et fetido quem deus misericorditer suscitauit.

¶ Sermo. clv. De trāslatiōe beati dñici. s. i.

Mate trāslatiōe testimoniū habuit enoch placuisse deo Hebreo. xj. Modie festum trāslatiōis dominici celebramus. Commēdatur autē in verbis premissis a tribus. Et prio a sua sacra dedicatiōe. cū dicit. Enoch. qd

interpretatur dedicatio. Dedicauit enim oim domino sua et se. Sua quidem oia xpo domino dedicaui: propter xpm omnia relinquendo et pauperibus largiendo. Dedicauit et se domino iesu christo utpote totam vitam suam in dei obsequium mancipando: scz suam pueritiam, suam iuuetutem: et totam suam reliquam etatem. Nam et in puericia sua sepe lectu dimisit, et super terram iacuit et accubuit. Prouer. xx. Ex studuit suis intelligitur puer. In iuuetute lasciuas iuuenum declinauit et liberos vendens pcciu paupibus erogauit. Eccli. xxij. Que in iuuetute non congregasti: quo modo inuenies in senectute. Totam etiam reliquam suam etatem in ordine laudabiliter consummauit. Sap. iij. Consummatus in breui expleuit tempora multa etc. Secdo commendatur a diuina approbatione, cum dicitur. Placuisse deo. Placuit autem deo per tria. scilicet per ordinem quem instituit, per alias quas conuertit, et per sensualitatem quam rationi seruire coegit. De his tribus dicitur Eccli. xxv. In tribus bene placitum est spui meo, quod sunt concordia fratrum hoc quantum ad ordinem quem instituit, vbi vna animam et vnum corpus esse voluit. Amor proximo, hoc quantum ad animas quas conuertit, quas ad dei et proximi dilectionem et amorem adduxit. Et vir et mulier sibi bene consentientes hoc quantum ad sensualitatem quam rationi seruire coegit. Tertio commendatur a miraculosa translatione: cum dicitur. Ante translationem testimonium habuit. Habuit quidem testimonium ante translationem, et post translationem, et in ipsa translatione. Ante translationem quidem scz dum vinceret in mundo: habuit triplex testimonium de quo dicitur Job. v. Tres sunt qui testimonium dant in terra, scz spiritus: aqua et sanguis. Sic quidem beatus dñico adhuc viuente in terris testimonium dedit spiritus sanctus replendo ipsum charismate oim gratiarum. Eccli. xv. Adimpleuit eum spiritus sapientie et intellectus. Testimonium sibi dedit aqua in abundantia lachrymarum. Unde dicitur in legenda sua. Speciali gratia sibi dederat deus flere pro peccatoribus miseris et afflictis. Testimonium sibi dederat sanguis, id est feruens martyrii desiderium, vnde dicitur de eo. Sitebat seruus xpi martyrium sicut sitit ceruus ad aque fluuium. Secdo habuit testimonium post translationem sicut modo habet in celo, quia tres sunt qui testimonium dant in celo, scilicet pater verbum et spiritus sanctus. Pater namque introduxit eum in thesaurum sue potestate. ps. Introibo in potentias dñi etc. Prouer. xxj. Thesaurus desiderabilis et oleum in tabernaculo iusti. In beato enim dñico qui fuit tabernaculum christi est thesaurus ad ditandum et est oleum ad miserandum.

habenti illum thesaurum non deest facultas habenti miserationis oleum non deest voluntas: et ideo habet potestatem ut ditari possit. Et habet voluntatem ut ditari velit. Item statuit eum iuxta speculum sue sapientie, de quo speculo dicitur. Sap. vij. Candor enim est lucis eterne et speculum sine macula, beatus igitur dñicus et bibit in fonte diuino, et videt in speculo claro ps. Apud te fons vite et lumine tuo videmur. Spiritus sanctus introduxit eum in fontem gratie et misericordie, de quo dicitur. Apoca. xxiij. Oliendit mihi fluuium aque vite splendidum tanquam crystallum. Ipse enim modo habet gratiam dei abundantem, ideo dicitur fluuium. Indeficientem: ideo dicitur aque vite. Res fulgentem: ideo dicitur splendentem tanquam crystallum. Tertio habuit testimonium in translatione per odorem mirabilem: quod de eius tumulo emanauit. Non enim ille odor erat naturalis: sed mirabilis, quia fuit res ardua: res insolita, et res insperata, et res contra solitum nature effecta. fuit enim res ardua, et hoc ratione virtutis. Tante enim virtutis fuit quod infirmos curabat. Eccli. xxvij. Quasi myrrha edecta dedi suauitatem odoris. Sicut enim myrrha expellit serpentes sic odor ille fugabat demones et omnes infirmitates. Secundo fuit res insolita et hoc ratione qualitatis. Nulli enim odori materiali similis videbatur. Quia nimirum celestis pigmentarius non de materia terrenorum aromatum: sed de plenitudine celestium charismatum ipsum confecerat. Ecclesiastici. xxxvij. Unguentarius faciet vnguenta suauitatis, etc. Tertio fuit res insperata, et hoc ratione quantitatis, vincebat enim omnes alios odores. Cantico. iij. Odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Quarto fuit rex contra solitum cursum nature effecta: et hoc ratione originis, est namque contra cursum nature ut de ossibus fetidis, vnde consuevit emanare fetor: tantus exeat odor. Ecclesiastici. xlix. Ossa ipsius visitata sunt a deo scilicet per tam miri odoris infusionem vnde sequitur: et post mortem prophetauerunt non quidem verbis: sed miraculis: non lingua sed suavis odoris fragrantia, non voce: sed spiritu et virtute.

¶ Sermo. clvi. De translatione eiusdem ser. ij.

Gnoch placuit deo et translatus est in paradysum ut daret sapientiam gentibus. Ecclesiastici. xliij. Per translationem ipsius enoch in paradysum terrestrem significatur translatio beati dñici hodie facta in ecclesia militanti. In verbis autem premissis sanctus, dñicus a quattuor commendatur. primo a deuota xpi imitatione, cum dicitur enoch, qui interpretatur am

De translatione sancti dominici

dulans cū deo. Consuevit autē hō libenter
 cū alio ambulare: et se sibi associare aut quan-
 do est similis. aut qñ est familiaris. aut qñ est
 ppinquus siue affinis. Innocentia autē facit
 hōiem xpō similem: ideo xp̄s innocentes sibi
 libenter adiungit. ps̄. Innocentes et recti ad-
 hererunt mihi. Contemplatio facit hōmīez
 deo familiarē. Uñ d̄: de moyse in aramo con-
 tēplatore dei. Ero. xxxij. Loquebat̄ dñs ad
 moysen facie ad faciē: sicut loqui solet hōmo
 amicū suū. Caritas autē facit hōiem deo pro-
 pinquū et affinē. Sap. xv. Incorruptio proxi-
 mū deo facit. Recte autē xp̄us ambulauit
 cū beato dñico: et beatus dñicus cum eo. Tū
 q̄ fuit sibi similis seruādo innocentia baptis-
 malē. Tum quia fuit sibi familiaris p̄ contē-
 plationem celestē. Tū q̄ fuit sibi ppinquus
 et affinis per pudicitiam virginalē. ps̄. Ego
 autē in innocentia mea ingressus sum. hoc quo
 ad innocentia baptismalē. Pes me⁹ stetit in
 directo. hoc quo ad virginalē pudicitia. Pes
 idest affectus aīe tunc in directo stat: quādo
 ad nulla immunda dilabitur: sed semper mū-
 dus et castus seruatur. In ecclesia benedicā-
 te domine: hoc quo ad contemplationē eter-
 naz. Sc̄do commendatur a diuina approba-
 tione cuz dicitur. placuit deo. Inter ceteras
 autē virtutes que deo placent est misericor-
 dia iuxta. illud. Math. ix. Misericordia vo-
 lo et non sacrificium. Beatus dominicus miam
 habuit temporalem et spūalem. Temporales
 quidem quia libros suos vendidit et pauperi-
 bus dedit. pro redemptione captiui seipsum
 vendere voluit. Si ergo fuit tante charitatis
 pietatis et liberalitatis in mūdo. multo forti⁹
 nunc est in celo. cuz hic charitatis igniculus
 et ibi caminus. Esai. xxx. Dicit dominus cu-
 ius ignis in syon: et caminus in hierusalem.
 Hic stella pietatis: ibi flumens. ps̄. fluminis
 impetus letificat ciuitatem dei. Hic fragmen-
 tum liberalitatis. ibi cumulus. Luc. vi. Mē-
 suram bonam et confertam etc. Habuit etiam
 miam spūales in cōuersione peccatorū p̄ solli-
 citam et feruentem predicationē. Noluī em̄
 exercere officium mūdānum: sed in hoc exer-
 cuit officium apostolicum. i. Corinth. i. Non
 misit me domin⁹ baptizare: sed euāgelizare.
 Officium angelicum. Luce. ii. Ecce euangeli-
 zo vobis gaudium magnū. Officiū diuinum.
 vnde dixit xp̄s. Luc. iij. Alijs ciuitatib⁹ euā-
 gelizare nō oportet regnū dei quia iō missus
 sum. Tertio cōmendatur a facili translatione
 cum d̄. Et trāslatus est in paradysum. fuit
 dñicus tripliciter translatus. ante mortem
 in morte. et post mortem. p̄ prima translatio est
 quantū ad corpus et sp̄m. Secūda est quantū
 ad sp̄m. Tertia quantū ad corpus ppriū. pu-

ma fuit de loco periculoso ad locū securum.
 Sc̄da translatio fuit de loco laborioso ad locū
 quietū. Terno de loco despecto ad locū ho-
 norificū. p̄ prima quidē translatio est quantū
 ad corpus et sp̄m: sc̄z quādo de mūdo trāslat⁹
 est ad claustrū relinquēs mūdū: et corpore p̄
 habitationē: et mente p̄ amorē. Sap. iij. Pla-
 cens deo factus dilect⁹ et viuēs inter p̄ctores
 translatus est. Sc̄da translatio est cōptum ad
 sp̄m: sc̄z de mūdo ad celū. Col. i. Eripuit nos
 de potestate tenebrarū: et transtulit in regnū
 filij dilectionis sue. Terna est cōptū ad corpus
 propriū de loco sc̄z despecto ad locū honori-
 ficum. De quo pōt exponi qd̄ d̄. Gen. vltio.
 Deus visitabit vos: asportate ossa mea vobi-
 scum de loco isto. p̄ primā visitationē seu trāslā-
 tionem fecit sp̄s sanctus: q̄ sibi inspirauit
 mūdū relinqueret et religionē intraret Sap.
 iij. Properauit illum educere de medio iniqui-
 tatum. Sc̄dam fecit angelus: imo pater: et fi-
 lius vt patet in apparitione scale. Tertiam
 fecit fidelis cetus. Uñ potest exponi illud qd̄
 dicitur. ij. Paral. v. Cū venissent cuncti senio-
 res israel portauerūt leuite arcā. et intulerūt
 eam in tabernaculū. Et dicit q̄ translatus est
 in paradysum. Nam prima translatio facta
 est in paradysum religionis. Genes. ij. Tulit
 deus hōiem. i. beatū dñicum. posuit eū in pa-
 radysum voluptatis. i. religionis: vt operaretur
 et custodiret illū. Religiosus enim vir de-
 bet contemplationi insistere per bona opera
 se exercere: et suū ordinē custodire. Secūda
 facta est in paradysum ecclesie triumphantis
 Apoc. ij. Vincenti dabo edere de ligno vi-
 te q̄ est in paradiso dei mei. Terna transla-
 tio facta est in paradysum ecclesie militantis
 vbi datur mīa ad remissionē et grā ad iustificā-
 tionē. Eccli. xl. Gratia dei sicut paradysus
 in benedictionibus et misericordia in secula p̄
 manet. Quarto et vltimo beatus dominicus
 commendatur a finali intentione cū dicitur.
 Ut daret gentib⁹ sapiam. Nā in q̄tū trāslat⁹
 est in paradysū religionis dedit sapiāz suis
 doctrinis. Prouer. v. Deriuant fontes tui fo-
 ras etc. Inquātū nō trāslat⁹ est in paradysū
 ecclesie triumphantis dat sapiam suis me-
 ritis. Eccli. xliij. Sapiam sctōz narrant
 populi etc. Et in q̄tū trāslat⁹ est in paradysū
 ecclesie militantis dat sapiam suis in racis-
 lis q̄ quotidie inuouantur et fiunt. Eccli. xxxvj.
 Innoua signa et immuta mirabilia.

¶ Sermo. clvj. De eiusdē translatione ser. iij.

Ecce odor filij mei sicut
 odor agri pleni cui bñdixit dñs.
 Gen. xxvij. Qui trāslatiōe bñ dñici
 magnus odor emanauit. Jo vbi

propositū de ipso pōt exponi vt sit verbum dicentis. Ecce odor filij mei &c. Ubi quatuor dicuntur de ipso odore. Primo q̄ nō fuit occultus sed manifestus. cū dicitur. Ecce odor. Nam hec dictio seu aduerbiū ecce euidentia dicit seu importat. Quatuor eūt sunt q̄ occultari nō possunt: scz res luminosa. Ephe. v. Omne q̄ manifestat lumen est. Res vaporosa. & celi. xxiiij. Quasi libanus nō incensus vaporauit habitatio nē meā. Res ignita. Prouerb. vi. Nūquid pōt quis abscondere ignē in sinu suo &c. Res alta etiā occultari nō pōt. Mat. v. Non potest abscondi ciuitas supra mōtē posita. His quatuor de causis odor sanctitatis: sancti domini abscondi nō potuit. Primo qz fuit luminosus: vt scz mundus tenebrosus illuminaret. & celi. i. Quasi stella matutina i medio nebule &c. Mūdus em̄ patiebat nebulas peccatorum tenebrositatem errorū. & obscuritatē ignorātiarū. Contra primū attulit statū lucide vite. Et ille est radius stelle matutine. Contra secundū attulit radiū plene doctrine. et iste est radius lune plene lucētis in nocte. Contra tertius attulit radiū sapientie. et iste est radius solis lucētis in die. Scdo fuit vaporosus vt mundū fendum odore reficeret: quia eius caro vaporauit odorem virginitatis qua instar lilij canduit ps. Iustus germinabit sicut lilium. Eius cor vaporauit odorē charitatis qua instar rose rubuit. & celi. xxiiij. Quasi plātatio rose in hierico. i. ecclesia militāti. Eius opus vaporauit odorem sanctitatis qua ad instar thuris deo placuit. Cant. iij. Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Eius verbū vaporauit odorē veritatis: qz instar balsami redoluit. & celi. xxiiij. Quasi balsamus non mixtū odor meus. Eius forma vaporauit odorē celebritatis qua ad instar odoris vinee. bonos refecit et malos ac serpentes et hereticos effugauit. Cant. ij. Vinee florentes odorē dederunt. Tertio fuit ignitus vt mūdū frigidum inflāmaret. Porta uit em̄ secū tres ignes scz ignita verba. & celi. xlvij. Verbu illi quasi facula ardebat. Ignita exēpla. Job. xxxvij. Nonne vestimenta tua calida sunt. Et ignita desideria. Ezech. i. Scintille quasi aspectus eris candentis. Quarto fuit altus per consilia vt mundū deiectus erigeret. Homo quidem fuerat humiliatus infra angelum vsqz ad exiliū & vsqz ad terrenorum affectū. Sed beatus dñicus ostendit remediū per qd homo erigat se vsqz ad dignitatē āgelicā: scz per votum castitatis vsqz ad sublimitatē celi per votū obediētie. Sicut enim inobediētia hominē de celo expulit ita obediētia ipsius ad celū reducit. Usqz ad dominū mūdi per votū paupertatis que altissima est. & hominē mūdo dñari facit. i. Cor. viij. Altissima pauper-

tas eorum abundauit &c. Scdo de isto odore ostenditur q̄ non fuit paruus sed magnus: qz dicitur sicut odor agri pleni. Impleuit quidem mundum celum et iunulum. Talis em̄ odor mundum impleuit. Odor autem quadrupliciter causari conuenit aliqui em̄ causat ex crematione. & celi. i. Quasi thus ardēs in igne. Aliquando ex contritione. Aromata em̄ in tegra redolent: modicum fracta multū in puluerem contrita plurimū. Aliquē ex reuelatione. Balsamum em̄ clausum non sentitur: sed vase aperto sentitur Jo. xij. Domus impleta est odore vnguenti. Aliquando ex agitatione. vñ dicit Aug. Pari modo exagitatū et exaltat fetere cenū. & fragrat suaue vnguentū. Istis modis videtur fuisse causatus odor beati domini. Ipse enim fuit totus igne diuini amoris cōcrematus. Unde cū tota nocte in ecclesia vestimentis madefactus pernoctaret: mane inueniebatur sicca: ac si fuissent iuxta fornacem posita. Ipse etiā totus fuit per macerationem contritus. Unde tres singulis noctibus recipiebat euz quadam cathena disciplinas. Ipse etiam toti mūdo fuit reuelatus per exēpla vite & per verba doctrine per miraculorum operationem et per ordinis institutionē. Ipse em̄ in vita actiua et cōtemplatiua fuit sedule exercitatus. Unde dicit de eo. Nocte celi plustrans lumina &c. Scdo iste odor repleuit celū. In celo quidē est quadruplex ager. Unus est plenus balsamo sapientie. Et iste ager est apostolorū. Scds est plen⁹ rosis patientie. Et iste est ager martyrum. Tertius est plenus violis cōtēplationis eterne. Et iste est ager cōfessorū. Quartus est plenus lilij mundicie. Et iste est ager virginū. Beatus igitur dominicus fulget in agro apostolorū per sapientiaz: ideo in euāgelio qd de eo legitur assimilatur luci fulgenti. Fulget etiā in agro martyrum p̄ charitatem ignitā. ideo assimilatur ibidē lucerne ardenti. Fulget in agro cōfessorū p̄ cōtēplationē supernam: iō assimilatur ibidē ciuitati eminenti. Fulget in agro virginū p̄ mūdiciā. ideo assimilatur ibidem sali cōdienti. Tertio iste odor impleuit tumulū. nec mirum: qz eius corpus fuit alabastruz plenum vnguento omnium gratiarū. Cant. iij. Odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Fuit apotheca plena aromatis omnium virtutum. Cant. v. Bene eius sicut areole aromatus. Fuit ortus plenus floribus bonorum operū. & celi. iij. Surge aquilo & veni auster perfla ortū meū &c. Ultimo dicitur de isto odore q̄ fuit a dei bñdictione emissus: cū dicitur. Cui benedixit dñs. Ipse em̄ vt habet. Gene. xlix. Fuit a deo bñdictus bñdictione celi desup: ppter gratie & oim virtutū infusionem bñdictionibus abyssi iacētis decorsus propter

In die penthecostes

odoris ex tumultu emanatione benedictionibus
verberum et vulue: propter filiorum propagatione.

[Sermo. clviii]. In die penthe. sermo. i.

Quia mundum crea in me deus
et spiritum rectum inuova in visceribus
meis etc. propheta volens petere
gratiam spiritus sancti. primo petit dari
sibi quidam an adventum. scilicet cordis mudatione:
cum dicit. Cor mundum crea in me deus. petit quidam
sibi dari in eius adventu. scilicet cordis inuatio-
ne. cum dicit. Et spiritum rectum inuova in visceribus
meis. Quidam petit sibi dari post eius adventum
scilicet gratie confirmatione. cum subdit. Et spiritu principa-
li confirma me. petit igitur primo mundiciam cordis
Qui enim vult spiritum sanctum recipere. debet cor mundum
habere. Ratio huius est: spiritus sanctus est colu-
ba celestis. Luc. iij. Descendit spiritus sanctus
sicut coluba in ipsum. Et hospes honorabilis.
Sap. xvij. Solez sine lesura boni hospitij pre-
stitisti. Est amicus dulcis. Eiusdem. vij. In fini-
tus thesaurus est hominibus quo qui vult sunt par-
ticipes effecti sunt amicitie dei. Et balsami li-
quor suavis. Eccli. xxij. Quasi balsamum non
mirtus odor meus. Quia ergo spiritus sanctus est
celestis. ideo non habitat in corde luto et per-
petuum mortale inquinato sicut nec columba po-
nit pedem in luto quo significatur est. Gene.
vii. Ubi cum noe colubam emisisset cum adhuc tota
terra paludosa esset non inueniens ubi requie-
scret ad archam est reuersa Secundo quod est ho-
spes honorabilis non vult habitare in hospitio
polueribus venialium peccatorum asperso. Ideo
dicit Greg. Tergat ergo sordes prauis operis
qui deo preparat domum mentis. Tertio quod
est amicus dulcis: vult habitare in loco flori-
do. id est ameno per variarum virtutum adoratione.
Ubi dilecta inuitat amicum suum dicens. Cant. i.
Lectulus noster floridus est. Quarto quod est
balsami liquor suavis: vult reponi in vase soli-
do per perseverantiam: et precioso per chari-
tatem veram. Eccli. i. Quasi vas auri solidum etc.
In corde igitur luto et inquinato non habitat
sed fugit Sap. i. In malivolam animam non in-
troibit sapientia neque habitant in corpore sub-
dito peccatis. In corpore vero puluere venia-
lium asperso habitat: sed non libenter: quia quo-
dammodo a multitudine venialium contristatur.
Eph. iij. Nolite contristare spiritum sanctum. In corde
vero puro et florido habitat delectabiliter. Sa-
pien. viij. Delitie mee esse cum filiis hominum. In
corde solido precioso et firmo habitat perseve-
ranter. Joh. xiiij. Ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus Secundo. propheta petit quidam
sibi dari in eius adventu. scilicet cordis inuolatione
Spiritus enim sanctus est ignis dei. Luc. xij. Ignem
veni mittere in terram etc. Et est fons dei. ps.

Quia apud te est fons vite etc. Est auster dei.
Cant. iij. Surge aquilo et veni auster etc. frac-
nos habitare in foraminibus petre. id est in vulne-
ribus christi. Cant. ij. Surge prope amica
mea col. mea. et veni in foraminibus petre. Quia
spiritus sanctus est ignis dei. renouat homo instar
argenti deponendo scorum peccati. Esa. i. Ex-
coqua ad puram scorum tuam. Quia est fons dei:
renouatur instar aquile et cerui. Aquila namque
exusta radio solari se in aquam proicit et vetusta-
tem deponit. Et ceruus pugnans cum serpe-
te haulto veneno in fontem se proicit et vene-
num abijcit. Sic anima in fonte spiritus sancti re-
nouatur sicut aquila nouam conuersationem assu-
mendo. ps. Renouabitur ut aquile iuuetus tua
Et instar cerui venenorum abijciendo peccati ps.
Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes
aquare etc. Quia est auster dei: renouat anima
instar accipitris deponendo plumas vetustas
viciozum induendo nouas plumas virtutum.
Joh. xxxix. Numquid per sapientiam tuam plumas
facit accipiter alas suas expandens ad austrum
quod facit animam habitare in foraminibus: renouat
instar serpentis qui transiens per foramen an-
gustum deponit vetustam pellem ad nouam producen-
dam. Et sic anima habitans in vulneribus do-
mini non tri iesu christi per deuotionem deponit ve-
tustam conuersationem. Eph. iij. Deponite vos
semper pristinam conuersationem vram hominem. Ter-
tio propheta petit sibi dari quidam post eius
aduentum. scilicet gratie confirmatione. Spiritus enim san-
ctus conseruat: et confirmatur ad similitudines
aque: pupille: flamine: lucerne. Dicitur enim spiri-
tus sanctus aqua. Jo. iij. Qui biberit ex aqua
quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. que sicut
conseruat per decursum. sic spiritus sancti gratia per
bonorum operum exercitum. Ideo monet apostolus.
ij. Cor. vi. Hortamur vos ne in vacuis gratiam
dei recipiatis. Secundo spiritus sanctus est sicut pu-
pilla que habet hominem dirigere et illuminare. ps.
Spiritus tuus bone deducet me in terram rectam.
Sicut ergo ipsa pupilla conseruat per palpebre
oppositione: sic spiritus sanctus per elemosinarum largi-
tionem. Eccli. xvij. Elemosyna viri quasi pupillam conseruat.
Tertio spiritus sanctus est sicut flamma siue ignis qui
habet animam inflammare ad amorem. qui quidem ser-
uatur per appositionem lignorum. sic spiritus sanctus per
feruorem sanctorum desideriorum. Eccli. xvij. Sicut
lingua silue sic ignis exardescet. Quarto est
sicut lucerna que illuminat ea que sunt in do-
mo anime. que sicut conseruatur per olei appo-
sitionem: sic gratia spiritus sancti per deuotionem.
que quidem per oleum significatur: quia facit
animam rebus mundi supernatare: et in celum
ascendere iuxta illud Joh. iij. Sicut in eo fons
aque salientis in vitam eternam.

¶ Sermo. clix. De eodem sermo. ij.

Super quem requiescet

spiritus meus nisi super humiles et quietos et trementes sermones meos. Verbum istud intelligitur. Esa. lxvi. In alia translatione. Ubi notatur quod super tria genera hominum requiescit. Primum super humilem. Jac. iij. De superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. hoc significatum est Gen. i. ubi scilicet dixit spiritus domini ferebat super aquas. Non enim fertur super terram: quia non requiescit in corde terreno. nec super aerem: quia non requiescit in corde elato. nec super ignem: quia non requiescit in corde igne concupiscentie inflammato sed supra aquas: quia requiescit in corde mansueto. Contrario. Spiritus malignus fertur super terram: quia data est sibi ad manducandum. Gen. iij. Terram comedens cunctis diebus vite tue: quia diabolus terrena sibi incorporat. Esa. lrv. Serpenti pulvis panis eius super aere: quia datus est sibi ad habitandum. Ephe. ij. Super principem potestatis huius aeris: quia diabolus superbos inhabitat. Job. xli. Ipse enim rex est super omnes filios superbie. Super ignem gehene: quia datus est sibi ad comburendum. Math. xij. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Et super ignem concupiscentie: quia datus est sibi ad succedendum. Osee. vii. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente. Super aquas autem non conferuntur: quia in corde ductili et mansueto non commorantur: sed ibi contribulatur. ps. Contribulasti capita draconum in aquis. ibi submergitur. Exod. xv. Submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Secundo requiescit super quietis amatorum eius dicitur. Et quietus. Unde apostoli receperunt spiritum sanctum sedentes. id est a superfluis carnis quiescentes. In huius significatione filii israel non receperunt manna quod diu fuerunt in egypto: et quod diu habuerunt farinam egypti: et quod diu non transierunt mare egypti. Nam in egypto non est quies neque circa mare egypti. Illi autem sunt in egypto qui sunt in peccato. Et isti non possunt esse in quiete. Esa. xlvij. Non est pax impiis: dicit dominus. Illi etiam retinent farinam egypti qui retinent adhuc delectationem et cogitationes peccati. Et tales non sunt in quiete. Job. xlii. Cogitationes mee dissipatae sunt torquentes cor meum. Illi autem non transierunt mare egypti qui adhuc premuntur variis sollicitudinibus mundi. Tales etiam non sunt in quiete. Joh. xvi. In mundo pressuram habebitis: in me autem pacem. Qui enim vult ut spiritus sanctus super eum requiescat: et quietem habere desiderat. exeat de tenebrositate peccati: abiciat reliquias et occasiones peccati: et deserat anxias curas mundi. Tertio requiescit super preceptorum dei observatorem. Jo. sequitur. Et trementes sermones meos: quia autem observatio divinarum prece-

ptorum disponat ad recipiendum spiritum sanctum. hoc habet. Jo. xiiij. Si diligitis me sermones meos servate: et ego rogabo patrem et alium paracletum dabit vobis. Et etiam ibidem. Si quis diligit me sermonem meum servabit: et pater meus diliget eum et ad eum veniemus: et mansionem apud eum faciemus. In talibus enim venit spiritus sanctus inflammando. venit filius eos illuminando. venit pater in amore et cognitione eos conservando. Quia tunc cum homo sunt aliquid humiles vel quietis amatores vel preceptorum dei conservatores: tunc perfecte spiritus sanctus in eis non requiescit. In peccatoribus enim nullo modo requiescit: quia in eis est pugna continua. In sanctis autem qui sunt in via requiescit: sed non perfecte requiescit: sed semiplene. nam in eis est requies semiplena. In beatis autem requiescit et perfecte requiescit: quia in eis est plena requies et perfecta. In huius significatione. Noe ter emisit columbam. In prima missione cum terra esset adhuc paludosa nullatenus requiescit: sed ad archam rediit: per quod datur intelligi quod spiritus sanctus non requiescit in peccatoribus qui habent corda immunda et in continua pugna. Esa. lvi. Cor ipsum quasi mare feruens quod quiescere non potest. Et reducat fructum eius in conculcationem et in lutum. In secunda emissionem columba requiescit sed non perfecte requiescit: quia requiescit super arborem oliuae: sed non perfecte requiescit: quia iterum ad archam rediit: per quod datur intelligi quod spiritus sanctus in cordibus sanctorum qui sunt in via requiescit propter mundiciam: sed non perfecte in eis requiescit: quia adhuc a corpore habent pugnam. Gal. v. Caro concupiscit adversus spiritum: et spiritus adversus carnem. In tertia emissionem columba perfecte requiescit. quia ultra ad archam non rediit: per quod datur intelligi quod spiritus sanctus super eos qui sunt in patria perfecte requiescit cum in eorum cordibus sit pax plena et requies perfecta. Esa. xxxij. Sedebit prope me in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie: in requie opulenta.

¶ Sermo. clx. De eodem sermo. iij.

Repleti sunt omnes spiritu

sancto etc. Act. ij. Perfecta libertas in tribus consistit: scilicet quoniam quis dat multum: et multis: et preciosa. Deus hodie fuit valde liberalis quia dedit multum: cum dicitur repleti sunt. Dedit multis: cum dicitur omnes. Et dedit donum utile et preciosum: cum dicitur spiritu sancto. Dedit quidem apostolis multum: quia eis dedit in abundantia spiritum sanctum. Licet enim sancti viri in presenti vita sunt quibusdam guttis spiritus sancti aspersi. Apostoli tamen fuerunt fluviali abundantia pleni. Joh. vij. flumina de ventre eius fluent aque vive. hoc autem dicebat de spiritu quem erant accepturi creden-

cipiatur impediunt et recepto malam remunerationem impendunt et male remunerati expellunt. Primo igitur ne recipiatur impediunt et hoc ostendit Chrysostomus super mattheum per tria exempla dicens. Si leoni ostendatur pratum virens non excitatur eius appetitus ad comedendum: quia non est natura eius comedere herbas: sed carnes. Si pluvia cadat super lapidem: lapis quidem a foris balneatur: sed intus manet siccus. Si vasi pleno aceto guttam mellis infundas: mel perdis. et acetum non immutabis. Per leonem igitur carnes comedentem intelliguntur homines carnales qui nihil spirituale accipere possunt: quia non est natura sua. id est consuetudo sua appetere herbas virescentes. id est celestes amenitates: sed carnes: id est carnales voluptates. i. Cor. ij. Vialis homo non precepit ea que sunt spiritus dei. Per lapidem intelliguntur superbi qui habent cor durum. Joh. xlij. Cor eius indurabitur sicut lapis. Et ideo pluvia spiritus sancti cor eius de foris tantum attingit. Intus autem intrare non potest: quia cor eius durum et clausum habet. Et ideo interius siccus remanet. Et dicere potest illud psalmus. Terra mea sicut terra sine aqua tibi. Per acetum intelliguntur avari: qui habent cor plenum aceto. id est amore mundano. Ideo si aliqua dulcedo spiritus sancti cor eius intraverit non potest sentire: quia preabundantia amoris mundani perditur et suffocatur. ideo dicit Augustinus super illud. Diligite dominum omnes sancti eius. Dilige non diligere mundum ut diligas diligere ipsum deum. Averte ut convertaris. frunde ut implearis. Secundo ista tria peccata sancto spiritui iam recepto malam remunerationem impendunt. Sicut enim dicit Augustinus. imo Innocentius tertius in quadam decretali. Tria sunt que male remunerant hospites suos: scilicet mus in pera: ignis in sinu: et serpens in gremio. Mus in pera est superbia in anima: que omnia bona spiritualia comedit et corrodit. Ezechiel. vi. Non te extollas in cogitatione anime tue velut thaurus. ne forte elidatur vitus tua per superbiam. et folia tua comedat: et fructus tuos perdat: et relinqueris velut lignum aridum in heremo. Ignis in sinu est avaritia in affectu: que omnia spiritualia que in anima inuenit annihilat et consumit. Job. xxxij. Ignis est usque ad consumptionem deuorans et omnia eradicans genimina etc. Iste est ille ignis de quo dicit Proverbia. xxx. Ignis enim nunquam dicit sufficit. Serpens in gremio est luxuria in anima: que ibi venenum diffundit: et vitam gratie extinguit. Proverbia. v. Fauus distillas labia meretricis. Eiusdem. xxxij. Ingreditur blande: sed in nouissimo mordebit ut coluber: et quasi regulus venena diffundet. Tertio ista tria que dicta sunt spiritus sancti male remuneratum expellunt. Sicut autem colligitur ex dictis salomo-

nis et quedam glosa hoc tangit. Tria sunt que expellunt hominem de domo scilicet fumus: stillicidium: et mala uxor. Per fumum intelligitur superbia que in altum ascendit et cito deficit. psalmus. Ascendit fumus etc. Iste fumus superbie spiritus sanctum de corde expellit: et ne reuertatur semper resistit. Actuum. vij. Dura ceruice et incuruati cordibus semper vos spiritus sancto resististis. Per stillicidium intelligitur ipsa auaricia: quia stillidium hominem in domo indet. sic auaricia uariis sollicitudinibus et diuitiis animum suffocat. iuxta illud Luce. viij. A sollicitudinibus suffocatur. Tales enim spiritus sanctum expellunt. cum tantum dicatur. i. Thessal. v. Spiritum nolite extinguere. Per malam uxorem intelligitur carnalis concupiscentia: que semper cum ratione litigat. iuxta illud Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum. Et isti tales spiritum sanctum et filium dei pedibus immundis conculant et contumelia dehonorat. Hebr. x. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia que filium dei concucauerit et spiritui gratie contumeliam fecerit. De hac uore siue concupiscentia carnali. Roma. viij. Prudentia carnis mors est. Voluptas enim carnis ita tenet homines in delitiis que ad eternas delicias puenire non desiderat. Unde in figura huius dicitur. iij. Regum. xij. que fecit hieroboam duos vitulos aureos. unum in dan. alium in betel ne populus reuerteretur in hierusalem: sed ipsos adorarent. Qui vituli sunt duplex lasciuia scilicet voluptas carnis: et vanitas mundi quas tam clerici quam laici adorant: et ad celestem hierusalem ire non laborant. Adhuc vitulum conflatilem faciendum populus israel in aures proiecit: quia quicquid habet homo preciosum ad hoc expendit. ut voluptas vel vanitas impleatur. Et sic voluptas carnalis spiritum sanctum expellit.

¶ Sermo. clxi. De eodem sermo. v.

Ignem veni mittere in terram. Et quid volo nisi ut accendatur. Luc. xij. De isto igne spiritus sancti quatuor sunt videnda. primo qualis fuerit quantum ad similitudinem: quia venit in similitudinem lingue. Et potissima ratio fuit ut hic ostendatur quale lingua eius sit in celo: quia ibi non sunt nisi verba ignita et verba amoris. Deo enim tres puincias fecit. scilicet puinciam celestem. puinciam terrestrem et puinciam infernalem. Et in qualibet puincia posuit proprium linguagium. Et est linguagium puincie celestis deum laudare et benedicere psalmus. Beati que habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. et linguagium puincie terrestris est de terrenis tractare. Joh. iij. Qui de terra est: de terra loquitur. Sed linguagium puincie infernalis est maledicere

In die penthecostes

et blasphemare. *Esai. viij.* Cuz esurierit irascetur et maledicet regi suorum deo suo. Cognoscitur autem quisque de qua puincia sit ad linguagium: et ex linguagio suo seu loquela. vnde dictum fuit Petro *Matth. xxvj.* Galileus es. Nam et loquela tua manifestum te facit. Cum igitur quis loquitur verba laudis et edificatio nis proximi signum est quod est de puincia celi: et de puincia celesti. Unde dicebat dominus. *Joh. viij.* Quare loquelam meam non cognoscitis. Quia autem quis loquitur verba terrena: signum est quod est de puincia mundi seu terrestri. *Joh. iij.* Spiritus de mundo sunt. et de mundo loquuntur et mundus eos audit. Quando vero aliquis loquitur verba mendacium et blasphemie tunc signum est quod est de professione et puincia ipsius miserabilis inferni. quia istud est proprium linguagium demonis infernalis. *Joh. viij.* Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur. Secundo videndum est qualis sit iste ignis quantum ad virtutem. Habet enim virtutem inclinativam: quia alta humiliat: et incinerat: et annihilat: habet virtutem elevativam: quia sursum fertur et tendit. habet virtutem coadunativam. quia fluida solidat et adunat. Sic spiritus sanctus secundum Dionysium in libro de divinis nominibus habet virtutes inclinativam. quia illos quos replet inclinat inferius per sui humilitatem et contemptum. *ps.* Auferes spiritum eorum scilicet superbie. et deficient. scilicet a seipsis. et in pulverem suum revertentur per sui annihilationem et contemptum. Secundo habet virtutem elevativam: quia elevat eos superius per desiderium eternorum. *Ezech. viij.* Elezavit me spiritus inter terram et celum. duxit me in hierusalē in visione dei. Tertio habet virtutem coadunativam per concordiam et unitatem morum. *Eph. iij.* Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Virtus namque ignis in hoc consideratur: quia substernit sibi omnia alia elementa scilicet terram in carbonibus. jacet in flamma aquam in balneo calido. Sic et spiritus sanctus substernit sibi terrenam cupiditatem. *Greg. in ome.* Quia spiritus sanctus apostolos in tate celsitudinis culmine erexit. quid aliud dixerim: nisi quod mentes terrenorum celos fecit. Amicioiam vanitatem *ps.* Qui emittit fontes in conuallibus. id est gratiam suam prestat humilibus. Et voluptuosam carnalitatē. *Gal. v.* Spiritus ambulate et desideria carnis non perficietis. Tertio videndum est qualiter iste ignis extinguitur. Nam extinguitur primo per ventum superbie. *Job. i.* Ventus veniens a regione deserti concussit quat tuor angulos domus. Quattuor enim anguli domus spiritualis sunt fides: spes: charitas: et bona operatio. Secundo per linguorum separationem id est per spiritum discordie. Sicut enim aia non vivificat membra separata. Nec ignis inflammat ligna diuisa. sic nec spiritus sanctus illos inflam-

mat qui sunt diuisi a deo per mortalem culpam. *Esai. lix.* Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestrum. Vel a primo discordia mediante seu per discordiam. *Luc. xj.* Omne regnum in semetipsum diuisum desolabitur. Vel ab ecclesia per excoriationis iniam. *Mat. xvij.* Si enim ecclesia non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Tertio extinguitur per aquam luxurie. *Eccle. iij.* Ignem ardentem extinguit aqua. Cetera namque vitia non omnino extingunt igniculum cordis quantum ad aliquam ibi remaneat aliqua affectio boni voluntatis. Luxuria autem a deo extinguit quod nihil spirituale in corde relinquit: sed totus homo caro efficitur. Quarto videndum est qualiter iste ignis conservatur. Et hoc fit per linguorum appositionem. id est bonorum operum multiplicationem. *Eccle. xxvij.* Secundum ligna silue: sic ignis exardescet. *Leuit. vi.* Ignis in altari meo semper ardebit quem nutriet sacerdos subiiciens ligna per singulos dies. Secundo per cineris asperersionem. id est memorie mortis superinductionem. *Job. xvj.* Operui cinere carnem meam. *Cor. iij.* Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. Tertio per sufflationem. id est frequentam meditationem. *Eccle. xxvij.* Si sufflaueris quasi ignis exardescit. Nihilominus et ipse christus sufflat. *Job. xx.* Insufflauit et dixit. Accipite spiritum sanctum. Quarto per diligentem ab omni contrario preservationem. id est per malam societatum vitationem. Ex mala enim societate homo pervertitur in intellectu quantum ad cognoscenda. *Prover. xij.* Qui cum sapientibus graditur sapiens erit. Amicus stultorum efficitur similis. Inquinatur in affectu quantum ad diligenda. *Eccle. xij.* Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Et emolefcit in effectu quantum ad operandum. *Jere. j.* Recedite de medio babilonis ne forte emolefcit cor vestrum.

¶ Sermo. cxij. De eodem sermo. vj.

Excelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit me. *Tren. j.* Hec potest esse verba ecclesie recolentis aduentum spiritus sancti in apostolos per quos ad fidem est erudita. In quibus verbis quattuor ostenduntur. primo vnde missus est: quia de excelso. In beatissima quidem trinitate est quadruplex excelsum. primum est infinite patris. *Job. xj.* Excelsior quodammodo celo est: et quod facies. Secundum est infinite varietatis: per quod omnia prospicit et cognoscit. *ps.* Dominus prospexit de excelso sancto suo. Tertium est infinite charitatis. *Esai. vi.* Uidi dominum sedentem super solium excelsum et leuatum. Quartum est infinite bonitatis per quod oculo mentis nos respicit. *ps.* Excelsus dominus et humilia respicit. De isto quadruplici excelso iste ignis sancti spiritus in apostolos est missus. In ipsis enim erat quadruplex defo-

ctus. Primus q̄tum ad interpretatiuā: q̄ timidi erant cōfiteri x̄pm. Sicut patet in principe apostolorū qui dum mori timuit vitā neceperunt. Secundus est q̄tum ad intellectiuā: quia multa ignorabāt: que tamen ipsos scire expediebat. Johan. xvi. Adhuc habeo vobis multa dicere: sed nō potestis portare modo. Tertiuū q̄tum ad effectiuā: quia in amore dei adhuc trepidi et frigidī erant: nec x̄pm comoedo diligebāt quo eum diligere debebāt. Joh. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄: q̄ vado ad patrē. Quartus q̄tum ad operatiuā: quia infirmī erāt ad aggrediendū opera fortia et virtuosa quod innuitur Math. ix. Nemo immittit cōmissuram panni rudis in vestimentū vetus etc. quia igitur habebāt defectum q̄tum ad interpretatiuā missus est sp̄s sanctus de excelso infinite potestatis. vt timidos roboraret: qui em̄ prius timebāt tacendo postmodū non timuerunt cum fiducia confitendo. Act. iij. Repleti spiritu sc̄to loquebantur cum fiducia verbū dei. Qui prius timebāt cōfiteri in vna lingua: postmodū sunt confessi in oibus linguis. Act. i. Ceperunt loqui varijs linguis. Et qui prius timebāt fragilem mulierē: postmodū nō timuerūt principem neq̄ imperatorē. Act. v. Obedire magis oportet deo q̄ hoīb̄. Sc̄do q̄ habebāt defectum q̄tum ad intellectiuā: missus est de excelso v̄itatis infinite. vt inscios edoceret. Johan. xvi. Cum autem venerit sp̄s veritatis doceat vos omnē veritatē sc̄z vite: et doctrine et iustitię. Sap. viij. Sobrietatē em̄ et sapiētiam docet atq̄ iustitiā et veritatē: quib⁹ vtilius nihil est in vita hominib⁹. sobrietatē quo ad veritatē vite. Et prudentiā quo ad veritatem doctrine. et iustitiā quo ad veritatē iustitię. Tertio quia habebāt defectū quo ad effectiuā. missus est de excelso infinite charitatis vt frigidōs inflāmaret. Inflāmauit enim corda eorū. Greg. Foris apparētibus linguis igneis intus facta sunt corda inflāmatiuā. Eorū verba. Greg. In igneis linguis appareret sp̄s: quia oēs quos repleuerat ardētes pariter et loquētes facit. Et iā eorū opa. Job xxv. Nōne vestimenta tua calida sunt cum perflata fuerit terra auro. Quarto q̄ ipsi habebāt defectum q̄tum ad operatiuā. missus est de excelso infinite bonitatis. vt eos perficeret et consummaret. Nam qui prius faciebant opera debilia. postmodū aggressi sunt fortia. Aggressi sunt quodaz̄ opus quod est supra naturā: id est castitatē seruare. Hiero. In carne preter carnē viuere non humanū sed angelicū esse puto. Et quoddā opus qd̄ est cōtra naturā: sc̄z mortē affectare. Act. xxi. Ego non solum alligari: sed et mori paratus

sum pro nomine dñi iesu. Quoddā quod est contra cōsuetudinē humanā: sc̄z diuitias cōtēnere. Act. iij. Argentū et aurū non est mecū etc. Et quoddā qd̄ est cōtra rationē: sc̄z deum credere trinū et vnū de virgine natū et passū. Ista em̄ credere nō potuerūt nisi per spiritū sanctū. Sap. ix. Sensem autē tuū quis sciet: nisi tu dederis sapientiā et miseris eis spiritū sanctū de altissimis. Quoddā quod est supra humanā conditionē: sc̄z nullā ad malū habere prōptitudinē q̄ sicut dicit̄ Gen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescētia sua. In apostolis autē fuit quidē natura ad malū prona: s̄ in bonū cōfirmata. ps. Ego cōfirmam colūnas eius. Sc̄do ostēdit̄ qualiter sit missus: q̄ in specie ignis: cum dicitur misit ignē. de quo cātat ecclesia. aduenit ignis diuinus non cōburens: sed illuminās. non cōsumens: sed lucens. Ex quo habetur q̄ iste ignis non fuit carbo nec flamma: sed lux. Carbo enim est ignis in materia terrestri. Et ideo nō apparuit in specie carbonis: quia illos quos replet nō facit predicare p̄pter terrenū questū sed propter celeste premiū. i. Cor. ix. Que est em̄ merces mea vt euangelizū etc. Nec apparuit in specie flāme: quia flāma est ignis in materia aeris: spiritus autē sanctus illos quos replet non facit predicare p̄pter fauorē humanū: sed propter honorē diuinū. Mat. i. Si adhuc hominibus placere x̄pi seruus nō essem. Apparuit ergo in specie lucis que est duplex et purissima: quia quos replet p̄dicare facit ex sincera intentione: sc̄z p̄pter vtilitatē pximi et honorem dei. Phil. iij. Non quero datū sed q̄ro fructum etc. Tertio ostēdit̄ in quos sit emissus: sc̄z in apostolos: cum d̄r. In essib⁹ meis. Apostoli em̄ dicunt̄ ossa: q̄ fuerunt exterius duri per passionū tolerationē. Job. xxiij. Solidissimi quasi ere fusi sunt: fuerūt solidi: quia minas non timebāt. solidiores q̄ verba contēnēbant. solidissimi q̄ mortē despiciēbāt. Interius autem fuerūt medullis pleni per deuotionem. Job. xxi. Medullis ossa illi⁹ irrigantur. Medulla em̄ s̄m Rabbanū d̄r ex eo q̄ madefacit ossa. Et est calide nature et dulcis saporis: quia deuotio sp̄ialis et animā aridam madefacit: frigidā accēdit: et mūdi amaritudinē in celestē dulcedinē cōuertit. Quarto ostēdit̄ quare missus est: cum d̄r. Et erudiuit me. Sp̄s nāq̄ sanct⁹ ap̄ apostolos erudiuit. nā in credēdis dedit eis plenā veritatē. vnde dicit̄. sp̄s veritatis. Joh. xiiij. Sp̄m veritatis quē mūdus non pōt accipere. In diligendis dedi ordinatā charitatē: ideo d̄r. Spiritus charitatis. i. Joh. iij. Deus charitas est etc. In operādis dedi perfectā sanctitatē.

De sancta trinitate

Et iō vocat̄ spūssanctus. Joh. xiiij. Paraclet̄ autē spūs zc. in sustinēdis dedit p̄solationē z iocūditatē. Joh. xv. Cū venerit paraclet̄ zc.

¶ Sermo. clxiiij. Eodem die sermo. vij.

S quis diligit me sermo-
nem meū seruabit zc. Johā. xiiij.
Circa aduentū spūsscti in supra-
dictis verbis tria ponunt̄. Primo
ipsi spūs aduentus siue missio: cuz
citur. Ad eū veniem⁹. Scdo missi cōfirmatio
cum d̄r Et māsiōnē apud eū faciem⁹. Tertio
ipsius missi et p̄firmati manifestatio cum d̄r.
in principio. Si quis diligit me sermonē meuz
seruabit. Circa primū notanduz q̄ quattuor
sunt q̄ disponūt ad spūssancti aduentū z mis-
siōnē. Primū est deuota oratio: cū libenter hō
ad illud hospitii vadit ad qd̄ inuitat̄. Nostre
autē oratiōes sunt quedā inuitatiōes. Quod
autē n̄ra oratio requirat̄: docet x̄ps Jo. xiiij.
Rogabo patrē meū z alium paracletū dabit
vobis. Docet tot⁹ apostolorū cetus. de quib⁹
dicitur. Orationib⁹ apostolis zc. Docet p̄phe-
ta qui orādo dixit Cor mūdus zc. Docet vni-
uersalis ecclesia q̄ dicit. Veni sc̄tē spūs. Secū-
dum est profunda humiliatio. Libēter hō ad
illd̄ hospitii vadit vbi honorari se credit. Hu-
militas autē spūssctō honorē facit. iuxta illud
Ecc̄. iij. Magna potētia dei solius z ab hūili-
bus honorat̄. A qua aūt spūssancti nō fluūt in
montib⁹ superborū sed in vallib⁹ humiliū. p̄s.
Qui emittit fontes in cōuallib⁹: inter mediū
montiū pertransibūt aque. Duo mōtes sunt
due species superbie. Una q̄ nascit̄ ex re tem-
porali: et alia q̄ nascit̄ ex re spūali. In medio
istorū montiū trāsit humilitas que semp tenet
mediū: nō declinās ad aliquā illaz specierū.
Et in isto medio aque trāsēūt gratiaz. Ter-
tium est cordis purificatio. Libēter em̄ homo
hospitat̄ in hospitiō mūdo: sic spūssancti⁹ habi-
tat in corde puro. p̄s. Domū tuaz d̄ne decet
sanctitudo in lōgitudine dierū. Grego. Ter-
gat ergo sordes prauī operis q̄ deo p̄parat
domū mētis. Est autē mundādus intellect⁹
ab omni praua cogitatiōe. Sic etiā effect⁹ ab
omni inordinato amore. Opus exterius a ne-
gligētia et torpore. Hoc significatū est Nume.
xij. vbi d̄r q̄ mundauerūt populū: portas: et
murū. Per populū intelligit̄ turba cogitatio-
num. p̄ portas p̄sensus volūtatis. per murū
bona. s. opera que animū muniūt ne ab ipsis
supereēt hostib⁹. Quarto est mentis tranq̄lla
vocatio. Libēter em̄ hō ad illud hospitiiuz di-
uertit in quo quietē inuenire se credit. Hinc
est q̄ apli receperūt spūssctm̄ sedentes. i. a cu-
ris secularib⁹ q̄escētes. Hinc est q̄ filij i'rl' ac-
ceperūt māna in solitudine. i. spūssancti dulce-

dinem in mētis quiete. Hinc est q̄ helyas in
solitudine mane z vespere pane z carnib⁹ pa-
scebat̄. veniēs aūt ad populū vix bucellā pa-
nis inuenit: qz hō in mētis q̄ete diuinas p̄so-
latiōes recipit: in turbatiōe autē, famē inue-
nit. Scdo sunt quedā que disponūt ad ipius
spūssancti cōfirmatiōnē: cum d̄r. Et mansiōnē
apud eū faciem⁹. Et ista sunt q̄tuor. Primū
est meditatio mortis. Sicut em̄z materialis
ignis cōseruat̄ sub cinere. sic spūssanctus sub
mortis meditatiōe. Memoria em̄ mortis gr̄az
cōseruat̄: qz facit hūilē animū. Ecc̄. x. Quid
sup̄bis terra z cinis. Vitat casum. Eiusd̄. vij.
In oib⁹ opib⁹ tuis memorare nouissima tua
z in eternū nō peccabis. Dat p̄fectū. Grego.
Valde se sollicitat in bono ope: qui semp co-
gitat de extremo fine. Scdm̄ est mortificatio
carnis. Carnes em̄ cōseruant̄ ex salis appo-
sitiōe. Sic spūssanct⁹ ex carnis mortificatione
Dat. ix. Ois victima sale saliet̄. Aque stātes
fm̄ Ambr. putrescūt: sed p̄ diuersos lapides
currētes in suo vigore persistūt. Sic aīa stās
in ocio putrescit cito ex pctō: s̄z qn̄ inter diuer-
sos lapides vigiliāz z ieiuniorū frāgit̄: in gr̄a
cōseruatur. Et fm̄ Aug. in lib. de ciuita. Et
quidā fons q̄ in die frigescit. in nocte calefcit
qz ignis spūssancti in p̄speritate extinguit̄: et
in asperitate penitētie cōseruat̄. Tertū est
diuini timoris p̄sentia. Sicut em̄ dom⁹ stare
non pōt si non habet stabile fundamentum z
forte tectū: sic nec aīa si nō h̄z timorē: qz timor
sit fundamentū d̄r Ecc̄. xxvij. Si nō in timo-
re d̄ni instāter tenueris te: cito subuertet̄ do-
m⁹ tua. Et q̄ sit cectū. Eiusd̄. xxv. Timor d̄ni
sup̄ oīa se supposuit. Quartū est custodia ex-
terioris hoīs: sicut em̄ vas plensū balsamo ap-
ertum relictū cito effundit̄. sic balsamū gr̄e dei
in Eva effusum est: z in Adam per oēs quos
sensus. s. visus: z auditū: gustū: odoratū: z ta-
ctum. Ecc̄. xx. Gratie fatuorū effundentur.
Tertio sunt quedā que faciunt ad spūssancti
missi z cōfirmati ostensionē. Et illa sunt quat-
tuor. Spiritus em̄ sanct⁹ ostēsus est in q̄ dru-
plici signo: sc̄z nubis colūbe: flatur: z ignis: per
que dat̄ intelligi q̄ quattuor sunt signa per q̄
quis pōt agnoscere se h̄re spūm̄ sanctū. Primū
signū est abundātia lachrymarū. Et ideo ap-
paruit in specie nubis super x̄pm̄ trāsfigura-
tum. p̄s. Flauit spūs eius z fluēt aque. Gen.
i. Spiritus d̄ni ferebat̄ super aquas: sc̄licet
lachrymarū. Secundū est dimissio iniuriarū.
Et ideo apparuit in specie colūbe que felle ca-
ret. z ideo Sapiē. vij. Vocatur spiritussanct⁹
suavis: benignus: z humanus: qz facit homi-
nes suaves in corde: z benignos in sermone:
et humanos in omni cōuersatione. Tertium
est contēptus temporalū. z ideo apparuit in

specie flatus: quia omnia temporalia facit. contēnere tanq̄ flatum vaporem ⁊ fumū. Et ideo legitur de sansone q̄ cum spiritus domini in eum irruit: leonem interfecit: philisteos superauit: vincula dirupit. Per leonem intelligit̄ superbia. Per philisteos qui interpretantur cadentes intelliguntur diuitie siue ipsa auaritia: quia sicut dicitur prouerbio. xi. Qui cōfidit in diuitijs corruet. Sed per vincula intelligitur ipsa carnalis cōcupiscentia. Juxta illud Ecclē. vii. Vincula em̄ sunt manus illi. Quartum est desiderij supernoz. Et ideo apparuit in specie ignis qui semp̄ habet sursum ferri. Ezechī. vii. Eleuauit me spiritus in terram ⁊ celum. Ubicūq; ergo est fumus aromaticus sancti desiderij: signum est q̄ ibi sit ignis spiritus sancti. Gregorius. Qui mente integra dominum desiderat profecto iam habet quem amat.

¶ Sermo. clrv. De sancta Trinitate. Sermo primus.

Altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei. Rom. xi. Festus sancte trinitatis quidā celebrant in dñica que est octaua penthecostes que est principium dñicarum: ad inueniendū q̄ deus est prima causa omnium. Sed alij celebrant illud festum in vltima dñica ad inueniendū q̄ deus est finis omnium. Alij nunq̄ celebrāt contenti illa laude continua trinitatis: qua dicitur. Gloria patri ⁊ filio ⁊ c. vt ostendatur q̄ est gubernatrix ⁊ cōseruatrix omnium. Apostolus igitur licet raptus fuerit vsq; ad tertium celum. tamen non est ausus mysterium trinitatis curiose inuestigare. Sed in verba admirationis ⁊ laudis prorumpēs. dicit. O altitudo diuitiarum. In quibus verbis tria ponit: primo q̄ ipsa beata trinitas non est curiose inuestiganda cum dicit. O altitudo diuitiarum sapientie ⁊ scientie dei ⁊ c. Curiose em̄ hoc inuestigare vanū esset ac periculosum: ⁊ confusione dignū. Vanū quidē esset: q̄ intentū suū cōsequi nō posset. Eccl. iij. Altiora te ne q̄sieris et fortiora te ne scrutatus fueris ⁊ c. Vñ legitur q̄ eo tpe quo beatus Augustinus libros de trinitate faciebat: quēdā puerulū in litore maris inuenit: qui cū quodā coleari argēteo aquā maris in quandā parua fovea re fundebat dicens se velle totum mare in illa foveam refundere. Cui Augustinus puocatus ait. Quō hoc posset fieri cum mare sit magnum ⁊ colear modicū ac fovea parua. Et ille facilius est mihi hoc agere q̄ tibi id quod cogitas adimplere. Cogitas enim in libro tuo mysterium trinitatis comprehendere

re cū liber tu⁹ sic parua fovea ad recipiendū ingenij tuū modicū colear ad inquirendū ⁊ trinitas ipsa immēsum pelagus ad exhauriendum. Statimq; p̄ner disparuit. Secūdo hoc esse periculosum: q̄ ex nimia immensitate luminis posset incurrere cecitatē erroris. Prouerbior. xxv. Sicut qui mel multū comedit non est ei bonum: sic q̄ p̄scrutator est maiestatis opprimetur gloria. Augu. in lib. de trinitate. vbi queritur vnitatē trinitas patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti nusq̄ periculosius alicubi erratur nec laborosius aliquid queritur. nec fructuosius aliquid inuenitur: vnde legit̄ in apocrisis Esdre. q̄ cum ipse esdras p̄fuda dei inquirere vellet ad seipsum reductus est: ne supra se nimis eleuaretur angelo sibi dicente. Si velles flāmam ignis pondera. flatum v̄ti mensura. diei preterita reuoca. q̄si dicat. Si hec que in sima sunt nō vales cōprehendere. quomodo hec que diuina sunt valebis attingere. Tertio hoc esset cōfusione cōdignū. Dixit em̄ rabi moyses q̄ tumultisce dixerūt q̄ quicūq; ingenium ponit circa quattuor recipiet confusionem. Qñ scilz vult scire qd̄ est in summo. quādo vult scire qd̄ est in imo: qd̄ fuit primo ⁊ qd̄ erit vltimo. summū ⁊ primū vocat desū inquātū est principij oīm: imū ⁊ vltimū vocat ipm̄ inquātū est finis omnium. Quātū em̄ ad ista deus est inuestigabilis. Esae. vi. Dicitur de seraphin q̄ duab⁹ alis velabant faciē eius. Et duabus velabant pedes eius. Velant igit̄ caput ⁊ pedes: q̄ deus prout est principium ⁊ finis est nobis inuestigabilis. Media autem non sunt velata: q̄ ea que sunt a principio in fine. i. diuini effectus nobis cognita sunt. Secūdo ponit ap̄ls q̄ ipsa beata trinitas fideliter est credenda cū dicit. Qm̄ ex ipso ⁊ per ipm̄ ⁊ c. Ubi ponit ⁊ trinitatem p̄sonarū cū dicit. Qm̄ ex ipso ⁊ c. Et vnitatem essentie cum dicit. Ipsi gloria in secula. Ista em̄ fides nostra adiuuari pōt scripturarum testimonijs: creaturarū vestigijs ⁊ ostēsis miraculis: potest aut̄ hoc ostēdi p̄ auctoritatem diuinā: angelicā ⁊ humanam. De diuina dicitur Gen. i. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā: q̄ ergo d̄. Faciamus ⁊ nostrarū p̄sonarū pluralitatē respicit. q̄ vero ī singulari numero dicit similitudinē ⁊ imaginē substantie respicit vnitatem. Hoc etiā ostēdit p̄ auctoritatē angelicā: q̄ angeli quotidie exclamant ⁊ dicunt. Sanctus: sanctus: sanctus dñs deus exercitū ⁊ c. q̄ ter dicunt sanctus: p̄tinet ad trinitatē p̄sonarū q̄ semel dicūt dñs deus. ad vnitatē essentie. Hoc etiā ostēdit p̄ auctoritatē humanā. s. p̄pheticā ps. Benedicat nos deus de⁹ noster ⁊ c. Ap̄stolicā. i. Johan. v. Tres sunt qui testimoniū

De sancta trinitate

Dant in celo. pater. verbum & spiritus sanctus
Et hi tres vnum sunt. Et per auctoritatem
euāgelicam. Mathei ultimo. Baptizantes
eos in nomine patris: & filij: & spūs sancti. Se-
cundo adiuuatur ipsa fides nostra qua cre-
dimus deum esse trinum & vnū ex creatura-
rum vestigijs. Et istud vestigium inuenit in
creaturis superioribus: sicut in sole: in quo
sunt beatus Augu. tria considerantur scz qd
est. quod lucet: & quod calcet idest substantia
solis radius. et calor. Radius de sole nascit:
quia filius de patre generatur. Calor autez
ab vtroq; provenit: quia spiritus sanctus ab
vtroq; procedit. Substantia vero solis a nul-
la creatura causatur: quia pater a nullo de-
riuat. In creaturis inferioribus sicut pa-
tet in aqua vna est aqua in fonte: in riuo & sta-
gno. Sed riuus est a fonte: stagnū ab vtroq;
fons a nullo. In creaturis medijs sicut in ho-
mine in quo est vna anima in tribus potētis
de quibus dicit Augustinus. Non sufficit so-
lus intellectus: nisi sit voluntas in amore dei
nec duo sufficit nisi memoria addatur: qua
semper in anima intelligentis maneat deus.
Tertio adiuuatur ostensis miraculis: quo-
rum vnum ponit Eusebius: qd circa natiuita-
tem christi. tres soles in oriente apparuerunt
qui paulatim in vnū solē redacti sunt. Aliud
ponit eutropius qd dum quidam arrianus
quendam baptizet. Et formam trinitatis p-
uerteret: mox aque disparuit. Tertium po-
nit fulgibertus qd episcopo nāstansi missam
celebranti tres gutte clarissime super altare
celitus sunt emisse que sibi appropinquātes:
vnam gemmam pulcherrimam effecerunt.
quam cum. in quadam cruce vbi erant mul-
te gemme posuisset: ille tantam eius excellen-
tiam non ferentes de cruce protinus cecide-
runt. Tertio dicit apostolus qd ipsa beata tri-
nitas & vnitas est a nobis glorificanda. cum
ait. Ipsi gloria in secula seculorū amen. De-
bemus ipsam glorificare propter debitū: qz
propter ipaz homo est formatus. Esaie. xliij.
Populum istum formavi mihi: & laudes me-
um narrabit. propter meritū. I. Regum. ij.
Quicumq; honorificauerit me glorificabo eū.
propter exemplū: quis ipsam glorificat crea-
tura insensibilis. ps. Celi enarrant gloriam
dei. Irrationalis creatura Esa. xliij. Glorifi-
cabit me bestia agriz & draconis. Creatura in-
tellectualis. Johānis. xxxvij. Ubi eras quā-
do me glorificabant astra matutina. Et ideo
debet istam glorificare creatura rationalis:
vt verificetur illud quod dicit Augustinus.
Non cessat nec tacet laudes tuas yniversa
creatura tua.

¶ Sermo. cxyj. De sancta trinitate ser. ij.

Benedicat nos deus deus
noster: benedicat nos deus &c.
propheta spūs scō inspirat⁹ my-
struz trinitatis nobis aperies
tria dicit. primo quid de eo sit
credendū. Scō quid ab eo sit petendū. Ter-
tio qualiter sit ei seruiendū. De eo autem est
credendū qd sit trinus: ibi ponit ibi ter deus:
& qd sit vnus: adeo in singulari ponit bñdicat.
Et licz istud sit supra nos: tamē in creaturis
aliquaqualiter elucescit. Et primo in creaturis
yniuersalib⁹ in quib⁹ inuenimus magnitudi-
nem: per quā intelligitur patris potētia: spe-
ciem et pulchritudinē per quā intelligit filij
sapientia. de his duobus dicit Sap. xij. A ma-
gnitudine em̄ specie: & creature cognoscibili-
ter poterit eoz creator videri. vtilitatem per
quā intelligit spūs sancti bonitas & clementia.
Gen. j. Vidit em̄ deus cūcta q̄ fecerat & erat
valde bona. Secūdo elucescit in creaturis in
particulari sicut in igne: in quo quidē est spe-
cies ignis: splendor: & calor. Splendor ab igne
nascitur. calor ab igne & splendore gñat. Unde
dicit Aug. Splendor dei est de igne: et tamen
coeva sūt. Da mihi ei ignē sine splendore: & cre-
dam patrem esse sine filio. Scō in creatura
spūali sicut in aia. vnde dicit Aug. de trinita-
te. Mens amor & notitia eius tria quedā sunt.
Mens em̄ nouit se et amat se: & cum se cogno-
scit notitiā suā gignit: & est parēs sue notitie.
tertius est amor qui de ipsa: scz mente & notit-
tia pcedit. cum mens se cognoscēs diligit se.
Tertio in secularib⁹ disciplinis. Unde dicit
Fauftus in libro de fide catholica. Tres tm̄
personas liberalia studia senserūt. Nunq; ei
in arte grāmetica nisi primā scōam & tertiaz
personā inuenim⁹. Etā inuenit vna dictio q̄
est vnica in voce & triplex in significatione: vt
hec dictio amor q̄ pōt esse alicuius nomē pro-
priū: & est nomē cōe & verbū. Quarto in nu-
meris. Vñ dicit phs per hunc numerū. s. ter-
narium adhibim⁹ nosipos magnificare deū
vnū eminentē pprietatib⁹ eoz q̄ sunt creata.
Non aut̄ intelligendū est qd ipsi posuerūt nu-
merū ternariū in psonis: qz hoc non cognouit
Sed vult dicere qd antiq; vtebatur nūero ter-
nario in sacrificijs & orationib⁹ ppter quādā
numeri perfectionē. Scō propheta ponit qd
sit ab eo petendū: qz bñdictio cum dicit Bñ-
dicat nos deus &c. Inuocatio nāq; trinitatis
triplicē nobis bñdictionē acquirit. prima cō-
sistit in terrenoz despectiōe & celestiu contē-
platione. Esa. xl. Quis appēdit trib⁹ dignis
molē terre. q. d. nullus: nisi de⁹ trinus in sua
potētia: sapientia: & mīa: quasi trib⁹ dignis mo-
lem terre. i. ponderositate corpis appēdit sur

sum eleuando ad cōtemmendū terrena: ad cōtemplandum celestia Sic igitur appensus et eleuatus erat bñs Augustinus de quo dicitur quod cum libros de trinitate sciberet et quedā vidua in tribulatione posita ad eum vadens ipsum salutasset. et ipse nihil illi mulieri responderet. ipsa tristis abscessit. Sequenti vero die cum eius missam audiret facta est in extasi mentis et raptā in celū: ibidem vidit augustinū facie inclinata de trinitate disputantē. Facta est vox ad eam dicens. Cum ad augustinū iusti tūc de trinitatis gloria attentissime disputabat. Et iō quod ibi fueris non aduerit. Secūda consistit in temptationū. et omnīū demonū effugatione. Hoc significatum est. Exod. v. Deus hebreorum vocauit nos ut eamus viā trīū dierū in solitudine. i. ut per fidem trinitatis ei in hac vita in qua peregrini sumus seruiamus ne forte accidat nobis pestis. i. tētatio que est a carne aut gladius qui est tētatio ab hoste. Istud etiam notatur in quodam fideli notario apud constantinopolim. de quo legitur quod cum magus eum duxisset ad quedā locū ubi cōgregata fuit multitudo demonum. vnus sedens in throno interrogauit. Si seruus tuus erat. Et ille se signans dixit ego sum seruus sancte trinitatis. Et statim omnes disparuerunt. Tertia consistit in aduersitatum ppulsiōe. Nam sicut refert iohānes damascenus. Cū apud cōstantinopolim grauis pestis esset de medio populi quidam puer in celum raptus canticum sancte trinitatis. i. Sancte deus. sancte foris sancte et misericors saluator miserere nobis. ab āgelis est edoctus quod cū rediēs decātaisset mox omnis turbatio cessauit. Tertio ppheta ponit qualiter sancte trinitati est seruiendus: quod cū timore cū dicit. Et metuant eū omnes fines terre. Circa quod sciēdū quod quidam sunt sub terra sicut demones et dānati in aquis penarum positi. Joh. xxvj. Ecce gigantes gemunt sub aquis. Ibi sanctā trinitatē et si timore metuant: tñ odiūt et blasphemāt. ps. Superbia eorum qui te oderunt ascēdit semper. Alij sunt super terrā sicut sunt āgeli et beati. ps. Credo videre bona domini in terra viuētium. Et isti sanctam trinitatem amore sancto metuunt et reuerētur: ac laudant quotidie dicentes. Esa. vi. Sanctus. sanctus. sanctus. dñs de⁹ exercitūū. Uñ legitur quod cū quidā vir sanctus cū alijs psallentibus esset in ecclesia: vidit beatā virginē illuc aduententem et ad Gloria patri p̄funde inclinātes. et cū eā de hoc interrogasset respondit quod quicūq; ille versiculus trinitatis ab ecclesia dicitur tota curia celestis sancte trinitati inclināt ipsam reuerēt. Alij sunt in medio terre sicut auarī et terrenorū cupiditatibus dediti. Et isti nō sunt digni gloriā sancte trinitatis

narrare ne dicatur eis illud. p̄ctōri autē dixit deus. quare tu enarras iustitias meas etc. Unde sicut refert Bonifa. i. l. suo quē scripsit ad comitissam Matildā. Cū quidam archiep̄s symontacus per testes cōuinci non posset: preceptū est ei ut versum trinitatis diceret. Et cū ille sanctā trinitatē: et maxime sp̄s sanctū nominare non posset: sic deprehēsus et confusus est. Alij sunt in finibus terre sicut viri p̄fecti in quibus terrena sumuntur. Et isti beatam trinitatē metuunt timore filiali. Eccl. i. Plentudo sapientie timor domini. et isti semper trinitate debēt laudare ac dicere. Gloria patri et filio et spiritui sancto. Istū em̄ versū sancte trinitatis Nicēna synodus edidit. S3 Hieronymus in fine psalmorū dicendū ordinauit.

¶ Sermo. clxviij. Eodem die sermo. iij.

Tres sunt q̄ testimoniū

dant in celo. s. pater verbū et sp̄s sanctus. Et hi tres vnū sunt. Jo. v. Sanctus iohānes euāgelista recubēs supra pectus dñi: et fluentis sapientie inde hauriēs mysteriū sancte trinitatis et vnitatis nobis sub breuib⁹ verbis tradidit dicens. Tres sunt in quibus verbis tria ostēdit. Primo quod diuisus est trinitas p̄sonarū et vnitatis essentie. cū dicitur Tres sunt qui testimonium dant in celis etc. Istam autē trinitatem et vnitatem p̄sonarū ostēdit Dionysius in libro de diuinis noībus per quattuor exempla ostendens quod filius et spiritus sanctus procedunt a patre sicut duo riuī ab vno fonte. sicut due pullulationes ab vna radice. sicut duo flores ab vna arbore. et sicut duo radij ab vno sole. Aut em̄ sic. Pater est fontana deitas. Filius autē et sp̄s sanctus riuī deitatis si ita oportet dicere pullulationes diuine nature et sicut flores et supersubstantialis lumina. Quō autē sint neq; dicere neq; cogitare ē possibile. procedūt igit̄ p̄rio sicut duo riuī ab vno fonte. Pater em̄ est instar fontis. filius instar riuī a fonte procedentis. Spiritus sanctus instar stagni a fonte et riuo procedentis et emanātis. Sc̄bo procedūt sicut due pullulationes ab vna radice. A radice quidē procedit truncus et a radice et truncus educitur ramus. Sic a patre procedit filius a patre et filio procedit sp̄s sanctus. Tertio procedunt sicut duo flores ab vna arbore. De arbore quidē procedit flos. et ex arbore et flore nascitur fructus. Sic a patre procedit filius et ab vtroq; sp̄s sanctus. Quarto procedūt sicut duo radij ab vno sole. A sole quidem procedit splendor. A sole et splendore p̄ducitur calor. Aug. Videmus solem per celū currētē: lucētē: et calentē. Ista igitur tria cōsiderātur in sole. scilicet cursus splendor: et calor. sic in deitate inuenim⁹

De sancta trinitate

patre currente. i. potenter oia operantez. Joh. v. Pater meus vsq; modo opat. filiu splendentē idest splēdorē sue sapiētie e fundentez. Joh. i. Erat lux vera &c. Et spiritūsanctū calētē. i. cor da inflāmatem. Luc. xij. Ignē veni mittere in terrā &c. Scō ostēdit Johānes q; in diuinis sunt quidā appropriata. cū dicit. q; testimoniū dant in celo. Secundum aut glosaz. Christus habuit triplex testimoniū q; sit celēstis. Primū est a patre cū dixit. Hic est filius me^o dilectus Secundum autem a seipso qn fuit trāfigura tus Tertiu a spūsancto qn in specie columbe super eū apparuit. Et quib; iste operationes fuerūt cōmunes. tñ fm beatū. Augu. illius vo cis alatio attribuit patri: trāfiguratio filio: & colūbe formatio spūsancto. ponunt aut sancti & alia appropriata diuinis personis quorum. Aug. in li. de trinitate tria ponit dicēs. In pa tre vnitas. in filio equalitas. in spiritūsancto vnitatis equalitatisq; connexio. In alio quoq; loco appropriat patri potentiā: filio sapiētia: & spiritūsancto bonitatē. Hilarius vero in libro de trinitate alia tria ponit dicens. Eternitas est in patre: species in imagine. vsus in mune re. Ex his ergo patet q; patri attribuitur po tentia: vnitas & eternitas. filio sapiētia: equa litas: species siue pulchritudo. Spiritūsancto: bonitas: nexus: & vsus. horuz aut rōnem breuiter videam^o. pater nāq; est fontale prin cipiu. et attribuitur potētia q; in se includit ra tionē principij. Est etiā principiu non est de principio. ideo sibi attribuitur vnitas: q; sicut principiu sine principio in numeris inuenitur. Est etiā principiu omnis processionis. s. gene rationis & spirationis. et ideo sibi attribuitur eternitas que est principium omnis duratio nis. s. eui & tēporis. filius aut pcedit a patre per modū intellectus quo sapiētia perficit. & ideo sibi attribuitur sapiētia. recipit etiā inq; tum filius a patre genit^o eandē naturā quam habet generās. ideo sibi attribuit equalitas. Est etiā verbū patris in quo tanq; in speculo omnia resplendēt atq; relucēt & ideo sibi at tribuitur species siue pulchritudo. Spūsanctus procedit a patre & filio. vt amor cuius ob iectū est bonū & ideo sibi attribuitur bonitas. Et etiā amor patris & filij quo vnitur. et est domuz quod nos vnit. & ideo sibi attribuitur nexus. Pater in amore diuino fruitur seipso & diligit filiu amore fructuonis. & ergo spiritū sancto appropriatur vsus vñ Beatus. Augu. Usus exponit fructuonē. Tertio ponit quedā propria cū dicit. Pater: verbuz: & spūsanctus quib; em per hoc abinuicē distinguatur: non amē diuiditur. Sed sicut habent vnā essen tiā: ita habet vnā virtutē. vnā voluntatez et vnā operationē: qd em q̄stum ad ista quat:

tuo: nō diuidatur. dicitur Joh. v. Non potest filius quicq; a se facere Ecce q; habet eandē cum patre virtutem. Sicut em filius nō est a seipso sed a patre. sic & a seipso nō hz virtutem operadi sed a patre. Habet etiā a patre eandē essentia. Unde subditur. Nisi qd viderit pa tre faciētē: q; em illa generatio qua fili^o a pa tre procedit: nō est carnalls sed spiritualis. & sensus visus inter ceteros sensus ē magis spi ritualis. ideo p sensum visus exprimitur. Uti dere em patre faciētē nihil aliud est q; ab ipō accipere essentia & operatiua virtutē. Habet etiā eandē operationē. Unde subditur. Que cūq; em pater fecerit. habet etiā eandē cū pa tre voluntatē iō subditur Hoc et filius similiter faciet. i. simili voluntate cū patre.

¶ Sermo. clxviij. Eodem die sermo. iij.

Destas dei est & tibi

dne misericordia quia tu reddes vnicuiq; iuxta opera sua ps. Se cūduz sanctos doctores patri at tribuitur potētia. filio sapiētia. spiritūsancto bonitas siue misericordia. Duo prima scz potentia & misericordia patēt in au ctoritāte premissa. Tertiu aut scz sapiētia notatur: cū dicitur. quia tu reddes vnicuiq; fm opera sua. Omne em iudiciū datum est filio. sicut dicitur Johan. v. Iudex autem indiget sa pientia ad examinandum et diffiniendum. Et ideo in hoc quod dicitur. Quia tu reddes vni cuiq; fm opera sua: filij sapiētia subintelligit^r primo igit potentia attribuitur patri quib; em filius & spiritūsanctus omnipotētes patri tamen omnipotentia attribuitur ne in cordi bus simpliciu ex eo q; pater dicitur. impotēs reputetur. Quamuis autem deus sit omnipo tens sunt tamen sex qui ipsum superant & vin cunt. Primum est sua pietas viscerosa. Iere. xxxi. Si fili^o honorabilis mihi effraim si puer delicatus. quia ex quo locut^o suz de eo adhuc ergo recordabor eius. Idcirco cōturbata sunt viscera mea super eū miserans miserebor ei^o. Osee. xj. Commeruz est cor meuz in me pariter conturbata est plenitudo mea. non faciaz furorem meum. Secūdu est oratio nostra la chrymosa. Gen. xxxij. Si contra deum fortis fuisti q̄sto magis contra homines preualebis fuit aut contra deum fortis per lachrymas quas effudit sicut dicitur Osee. xij. Inualuit ad angelum et confortatus est. fleuit. & rogauit eum. Hoc etiam notat. iij. Reg. xx. De eze chia rege cuius lachryme desū vicerunt. Ter tium est charitas affectuosa. Ipsa em deuz de celo ad terrā traxit. Aug. O charitas q̄tas. & q; magnas vires habes. deum de celo ad terrā deposuisti. Ipsa enim eum. in patibulo

ascendere fecit et coegit. Luce. xij. Baptisma habeo baptizari. et quomodo coartor donec perficiatur. Quartum est constantia virtuosa. Qui enim sibi et voluntati sue vim faciunt deum vincunt. Mat. xj. Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Quintum est humilitas gratiosa. quod significatum est. iij. Reg. xxi. Ubi. s. dñs dixit helie. Non vides achab humiliatum coram me. quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius hoc etiam manifeste patet in niniuitis. Sextum est veritas virtuosa. ij. Timoth. ij. Negare seipsum non potest. Glo. quod faceret: si dicta sua non impleteret. Ex hoc enim verbo iuyproparabat. Helimas magus paulo quemadmodum refert ipse Dionysius in libro de divinis nominibus. Dicebat enim si omnipotens est quomodo dicitur aliquid non posse a nostro theologo. Et respondet ipse Dionysius. Etenim suus ipsius negatio casus est a veritate. veritas autem est existens a veritate autem casus: ab existente autem cadere non potest deus. Secundo sapientia attribuitur filio. et quibus pater et etiam spiritus sanctus eandem habeant sapientiam. tñ ne ex eo quod filius ab imperitis minus sapiens crederetur. ideo sibi attribuitur sapientia quibus autem sit summe sapiens. tñ scienter se a nobis decipere permittit. Et hoc in venditione emptione: commutatione et diuisione. In venditione enim: quia vendendo nobis regnum celorum dimittit se decipi infra dimidium iusti precij. vendit enim ipse apostolis pro rhetibus et parua nauicula. Mathei. iij. zacheo pro dimidia rerum suarum substantia. Luc. xix. Vidue pro duobus minutis. Et quibusdam pro calice aque frigide. ut habet Mat. x. Quibusdam etiam pro sola bona voluntate. Hier. Que offeruntur non sui pondere: sed offerentium voluntate prestat. Augu. Regnum celorum tantum valet quantum habes. nihil vilius cum emitur. nihil carius cum possidetur. Secundo dimittit se decipi in emptione: quia vilia nostra charo precio emit. Nam corpus nostrum emit precio sui sanguinis. i. Cor. vi. Empti estis precio magno. Animam nostram emit positione anime sue. i. Joh. ij. Ille pro nobis animam suam posuit etc. Res emit ad centuplum. ut habetur Mathei. xix. Penitentiam suam emit pro regno celorum. Mat. iij. Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Tertio permittit se decipi in commutatione: quia aurum sue gratie commutat in lutum nostre culpe. Quarto permittit se decipi in diuisione. Homo enim quibus corpus suum cum deo et diabolo diuidit. et dat diabolo iuuentutem: et dat deo senectutem. Et tñ deus accipit ab homine quicquid habere potest Gen. iij. Nonne si recte offeras: et non recte diuidas: peccasti. Tales enim recte offerunt: quoniam deo senectutem suam tribuunt. Sed non recte di-

uidunt: quia deo dant etatez viliorē: et dant diabolo meliores. Tertio bonitas et misericordia attribuit spiritui sancto. Et quibus pater et filius habeant eandem misericordiam: tñ quia spiritus dicit quandam spirituositatem: ne hoc de spiritu sancto ab imperitis crederetur: et bonitas et misericordia attribuitur. et ipsa eius misericordia est tanta quod ubique inuenitur. Nam in celo est misericordia saluans. ps. Domine in celo misericordia tua. In mundo misericordia longanimitate expectas. Esa. xxx. expectat vos dominus ut misereatur vestri. In purgatorio est misericordia liberalis. Eccl. ij. Liberasti me a pressura flamme que circumdedit me. Et ibidem. Liberasti me secundum multitudinem misericordie nominis tui. In inferno est misericordia mitigans: quia ibi peccatores puniuntur citra condignum. ps. Neque in eternum obliuiscetur misereri deus. aut continebit in ira sua misericordias suas. Tanta autem est eius misericordia et bonitas. quod non videtur posse ea que repugnant sue bonitati ut saluandum dare. Unde dixit angelus que personam dei gerebat loth viro iusto ut habet Genes. xix. Non potero facere quicquam donec egrediaris illuc. Non videtur posse ea que repugnant sue misericordie sicut peccatores penitentem ad misericordiam non reuocare seu recipere. Unde dicit Aug. Tardius si quidem videtur deo peccatori veniam tradere quam ipsi peccatori. Sic enim festinat absoluere rem a reatu condole sue quasi plus ipsum cruciet compassio misericordie quam ipsum miserum compassio sui. Non etiam videtur ea posse que repugnant sue gratie: sicut gratiam ab inuito auferre. Unde dicit Anselmus. Cum deus velit quod anima habeat rectitudinem voluntatis. si ab ipsa inuita eam auferret. iam vellet eam nolle quod vult eam velle.

¶ Sermo. clxix. De sancto Barnaba. f. f.

Barnabae cognominatus Barnabas ab apostolis: quod interpretatum est filius consolationis leuites cypri genere cum haberet agrum vendidit illum et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum. Act. iij. Quilibet vere penitens et conuersus quibus debet habere. Debet namque proficere in gratiam. sperare de venia. satisfacere de offensa. dolere de culpa. et dispicere terrena. Ista beatus Barnabas a christo conuersus perfecte habuit que in verbis premissis notantur. Primo namque profecit in gratia quod notatur cum dicitur Ioseph: quod interpretatur augmentum. Ipse enim augmentam faciebat: quia de virtute in virtutem semper ibat. ps. Ibunt de virtute in virtute. i. Petri. ij. Crescite in gratia et cognitione domini nostri iesu

De sanctis prothasio et geruasio

xpi et saluatoris. Debet autem quilibet iustus proficere quantum ad augmenta virtutum et extirpationem vitiorum: unde dicitur Genesim 1. Crescite. id est de virtute in virtutes proficite: et multiplicamini. id est virtutes multas acquirite: et replete terram. id est per bona opera fructificate et subijcite eam. id est sensualitate rationi suppouite. et dominamini piscibus maris. id est motibus luxurie. De qua dicitur Proverbia 5. sicut distillans labia meretricis. nouissima autem illi amara quasi absinthium. Et volatilibus celi. id est motibus superbie. et vniuersis astantibus que mouentur super terram. id est motibus auaritie. Secundo sperauit de venia. quod notatur cum dicitur Barnabas. id est filius consolatoris. Magna enim est consolatio peccatori quando sperat de venia saluatoris. psalmus. Memor esto mihi tu seruo tuo: in quo mihi spes dedisti. ex tali enim spe anima consolatur. Unde dicitur. Hec me consolata est in humilitate mea. A morte culpe viuificatur homo: ideo dicitur. Eloquentium tuum viuificauit me. superbi autem et obstinati peiores efficiuntur. ideo dicitur. Superbi iniquitates agebant usquequaque. Nam quanto deum misericordior sentiunt. tanto securius in peccatis consistunt. Tertio satisfecit de offensa: quod notatur cum dicitur. leuitas. Nam si aliquis macipauit se mundo. postea tamen totaliter dedicauit se deo. Dicitur autem de leuitis. Deuteronomio. penult. ponent thymiana in seruore tuo et holocausta super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius: et opera manuum eius suscipe. per que datur intelligi quod sanctus Barnabas iniquus fuit leuitas satisfecit deo per deuotam et odoriferam orationem. Ideo dicitur. ponent thymiana. per carnis mortificationem: ideo dicitur. Holocaustum super altare tuum. per fortem aduersorum oppressionem. ideo dicitur. Benedic domine fortitudini eius. per largam elemosinarum largitionem. ideo dicitur. Et opera manuum eius suscipe. Ipse enim agrum vendidit et precium ad pedes apostolorum posuit. Quarto doluit de culpa: quod notatur cum dicitur. Cyprius quod interpretatur merces. Job. xxx. Merens incedebam: sine furore consurgens in turba clamabam. Verus enim penitens dicitur habere dolorem magnum. ideo dicitur. Merens. Dolorem continuum. ideo dicitur. incedebam. Nisi enim iste dolor dicitur furi: sed suggeri. Dolorem spontaneum. ideo dicitur. sine furore consurgens. Augustinus. Hic semper dolebat: et de dolore gaudebat. Dolorem vniuersalem. id est dicitur. In turba clamabam. Et talis dolor debet esse perfectus. debet namque clamare isto dolore cordis non contra vnum peccatum. sed contra turba omnium peccatorum. Quinto terrena contempsit: quod notatur cum dicitur. Cum haberet agrum etc. Iustus contemptum et nos habere debemus. Genesim 1. Egredere de terra tua et de cognatione tua etc. Debent namque religiosi habere et preponere contemptum terrene substantie. Et ideo dicitur. Egredere de terra tua. Debent habere contemptum

cognitionis et patrie. ideo dicitur. et de cognatione tua. Et debent habere religiosi contemptum domus paterne. et ideo subditur. et de domo patris tui. Et debent habere contemptum dilectionis proprie. ideo subditur. Et faciam te crescere in gentem magnam. Prius namque amor non extenditur ad alios: sed clauditur intra seipsum. Debet autem habere amorem spirituales et diuinum: ideo subditur. et veni. id est passibus amoris in terram. id est viuendum quam monstrauero tibi hic. id est per contemplationem: sed tandem tibi dabo eam per veram possessionem.

¶ Sermo. clxx. Geruasii prothasii martyris.

Preciosa in conspectu

domini mors sanctorum eius. sicut dicit beatus Augustinus. Statim homines tripliciter considerant. id est in vita in morte et post mortem. Isti autem sancti habuerunt vitam sanctam mortem preciosam. et post mortem translationem gloriosam. Eorum autem sanctitas notatur cum dicitur. Sancte namque ipsi vixerunt quo ad deum per deuotam orationem. unde dicitur paulus de eis quod nihil terrenum desiderabant. Sancte etiam vixerunt quo ad proximos: et quo ad superiores. unde dicitur paulus monita mea secuti sunt. Quo ad equales. id est nazarium et celsus: cum quibus vniuersim habitaerunt. Quo ad inferiores quod pauperes sustentauerunt. Quo ad persecutores quod eorum supplicia non timuerunt. quo ad seipsum: quod carnem suam per decem annos mortificauerunt et sensus suos ab exterioribus habuerunt. ideo enim se recluserunt seruantes illud prophetam. Si mei. id est sensus non fuerint dominati. ex hoc enim animus preseruat a masculis futuris: ideo dicitur. Tunc immaculatus ero. A preteritis. Ideo subditur. Et emundabor a delicto maximo. Orationes namque sunt deo placite meditationes sunt deo grate. ideo subditur. Et erunt ut complacent eloquia oris mei: et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Secundo habuerunt mortem preciosam: quod patet quod eorum mors passionis christi multum similis fuisse videtur. Passio christi namque fuit acerba fuit longa diuturna. fuit multiplex et diuersa. fuit vilis et ignominiosa: fuit constans et firma. Sic et isti sancti habuerunt in sua possessione doloris acerbam. Unde dicitur de Geruasio quod plumbatis cesus fuit quod erat genus supplicii valde dolorosum habuerunt pene diuturnitatem. Unde dicitur de eodem: quod tandem plumbatis cesus fuit quoad usque spiritum exalauit. Habuerunt penarum diuersitatem. Unde dicitur de prothasio quod primo fuit in euleo suspensus. et postmodum capite truncatus. Habuerunt in sua possessione ignominiam et vilitatem: quia Geruasius ad instar malefactorum fuit verbera

beatiss. Prothasius vero ad instar latronum in patibulo suspensus. Habuerunt constantiam et firmitatem. Unde sumi tyrannus. Prothasium miserum vocaret. respondit. Quis est mihi ergo qui te non timeo aut tu qui me timere probaris. Tertio habuerunt translationem gloriosam. vñ postq̄ dixit. Preciosa in cōspectu dñi etc. Subiūgit. O dñe quia ego seruus tuus sum etc. Ac si dicant. O dñe nos sumus serui tui et filij vitalis martyris tui. et valerie ancille tue. non paratis corpora nra tam viliter sub terra iacere. eorum ergo translatio fuit gloriosa: qz eorum corpora fuerunt miraculose reuelata: qz ipsi duo bis et tertio cum paulo scō Ambrosio apparuerunt in corpore reuelantes. Fuerunt integra et incorrupta: qz licet p̄ trecetos annos in terra iacuisent tamen integra et recentia sunt repretā: ac si illa die fuissent tumultosa. Fuerunt odore mirabili circumfusa: quia magnus inde odor oibus emanauit. Fuerunt miraculorum gloria illustrata: qz ibi de ad eorum honore miracula multa ostendit.

¶ Sermo. clxxi. De sancto Johanne baptista sermo primus.

Erat homo missus a deo cui nomen erat Johes. Hic venit in testimonium vt testimonium phiberet de lumine. Joh. i. Magnus est esse nunciū dei: sed maior est habere grām dei. et maximum esse testē dei. Titus triplex prouilegiū bñs Johānes habuit: vt exprimis verbis apparet. Primo nāqz fuit nūcius dei. Cū dicitur: fuit hō missus a deo. Circa quod notā dñi q̄ fuit missus quattuor modis. Primo modo fuit missus sicut mittitur radi⁹ a sole. Sol em̄ est ipse xp̄s. Malach. iij. Vobis timentibus nomen meū orietur sol iusticie. Et iste sol habet tot radios quot hz scōs. Eccl. xliij. Tripliciter sol exurēs montes radios igneos exufflans. Mōtes nāqz sunt angeli quos iste sol tripliciter exurit: qz virtutē purgatiuā illuminatiuā: et pfectiuā eis dedit. Exufflat radios igneos fulgidos: idest scōs ignitos charitaterz fulgidos veritate. Unde vn⁹ etiā de maioribus radijs huius solis fuit ipse Johānes baptista et Ideo lucifero comparat. Job. xxxvij. Nunquā pducas luciferū in tpe suo. Alij pphete fuerunt stelle nunciātes xp̄i aduētū: sed tñ de longinquo. Iste fuit lucifer nunciās xp̄i aduentuz de p̄p̄inquo. Secūdo fuit missus a deo sicut scintilla ab igne. ignis em̄ est deus. Heb. xij. Deus n̄ ignis consumens est qui tot scintillas habuit quot sanctos emisit. de quibus dicit. Ezech. i. Scintille quasi aspectus eris candentis. hui⁹ autē eris maxime scintilla fuit. Johānes baptista qui

totus igne ee⁹ et charitatis ardebat. Jō assilmit gladio acuto. La. xlix. Posuit os meū dñs quasi gladiū acutū. Gladius acutus et secat inq̄m gladi⁹: et penetrat in quantum acutus. et vulnerat inq̄m virtūqz. Sic sermo Johānis et lecabat vitia cū dicebat. Luc. iij. Ne minē pcutiantis etc. Et penetrabat intima. cū dicebat ibidē. genimina viperaz q̄s ostēdet vobis fugere a v̄tura ira. et vulnerabat corda cū dicebat ibidē. iā em̄ securis ad radices arboris posita est. Tertio fuit missus a deo sicut odor a flore. flos em̄ est xp̄us. Can. ij. Ego flos cāpi q̄ tato odore emisit quot scōs pduxit. et hui⁹ floris maxim⁹ odor fuit iohes qui tot odore fragrauit vt xp̄us de eo dicere possit illud qd legit. Gen. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: cui bñdixit dñs. et em̄ odor nō fuit horum sed agri: qz nō fuit clausus sed apert⁹: qz oēs vicini cognati et q̄ in motantis habitabāt illo odore sunt relecti. hodie etiā nō solū xp̄iani: sed etiā saraceni et odore reficūtur. Et fuit odor agri pleni quia in ipso fuit lilij virginee puritatis: et viola celestis cōtemplationis. et rosa rubentis passionis. Et dicitur q̄ fuit a deo benedict⁹. Ille ager est benedictus q̄ multū fructū affert. iuxta illud Heb. vi. Terra em̄ sepe super se venientes bibens umbrem etc. Accipit benedictionē a dño. Sic beatus Johānes fructū centesimū prouilit. quia virgo predicator: et etiā martyr fuit. Quarto fuit missus a deo sicut legat⁹ a principe. Princeps em̄ est xp̄s qui tot hz legatos quot sanctos. Et huius siquidē principis legatus magnus fuit Johannes qui fuit legatus a latere: quia a deo fuit missus imediate felix nāqz legatus quē non misit cupiditas sed charitas: quia nō fuit missus a deo q̄ charitas est. quem deus nō misit p̄ sua: sed pro aliorz vtilitate qz venit vt testimonium phiberet de lumine. p̄ quez pcurata ē hōi pax atqz tranquillitas: qz venit vt oēs crederēt p̄ illuz q̄ nō predicabat seipm̄ sed deum: qz nē venit vt lux sed vt testimonium phiberet de lumine. Secūdo beatus iohes habuit grāz dei. qd notatur cum dicit. Cui nomen erat iohānes. qd interpretatur: in quo est grā. Tria em̄ vasa de⁹ creauit que mox gratis sua impleuit. s. xp̄m: ac mariā et iohem. Xp̄s est sol. maria luna et iohānes est lucifer. Post solem nāqz luna est clarior: qz post xp̄m ipsa virgo maria est gloriosior. Et post solē et lunā lucifer est lucidior: qz post xp̄m et mariam iohannes est dignior. Tertio iohannes fuit testis dei. quod notatur cum dicitur. Hic venit vt testimonium phiberet de lumine. Sicut em̄ dicit Jsidus. Testis tripliciter cōsiderat: scz natura vt sit vir conditione vt sit liber. Una scilicet vt sit iustus.

De sancto iohanne baptista

Sic nāq; bt̄s iohānes fuit vir. i. virilis et for-
tis: q̄ no fuit arūdo vt̄ habetur Mat. x. Fuit
liber quis nō fuit mollibus veititus et indur-
sicut sunt illi q̄ itant et seruiūt in curijs regū:
quia regē libere arguebat. Fuit iustus et san-
ctus: quia nō tm̄ fuit ppheta: sed plures pro-
pheta. Jte aut̄ ppheta testimoniu perhibuit
de xp̄o sc̄z quantū ad visum de ei⁹ maiestate.
Johā. i. Et ego vidi et testimoniu perhibui. q̄
hic est filius dei. Quantū vero ad auditū de
eius cum patre qualitate: q̄n̄ audiuit. hic est
filius meus dilect⁹ et c. Quantū h̄o ad tactū
de eius humilitate: q̄n̄ ip̄m baptizauit. Quā-
sum ad olfactū de eius odoris suauitate. q̄n̄
in carcere exiens odorem virtutū ei⁹ p̄sen-
sit. Quantū ad gustū de ei⁹ infuit a dulcedi-
ne. Tica em̄ eius erat mel siluestre. xp̄s nāq;
fuit mel in quātū deus: et siluester in quātū in de-
sertū huius mundi venit. Mystice igitur p̄re-
missa intelligendo et exponendo. Beatus io-
hannes mei siluestre comedeat: quia xp̄i in
carnati dulcedinem degustabat.

¶ Sermo. clxxij. De eodem sermo. ij.

Grat̄ em̄ magnus coram
dño vinū et sicerā nō bibit et c. Luc.
i. Angelus gabriel natiuitatē pre-
cursoris annūciās: quinq; p̄conia
de ip̄o dicit. P̄rio nāq; q̄ntū ad ip̄m deū fuit
valde gr̄tiosus. cū dicit. erit em̄ magn⁹ corā
dño. Noluit em̄ esse magn⁹ corā seip̄o: sed et se
valde humiliavit: q̄n̄ vocē se esse dicit: nec vo-
luit esse magn⁹ corā ip̄o mūdo: q̄ oīa terrena
cōtēpsit: nec voluit esse magn⁹ corā hōie aliq;
q̄ in deis ip̄m pro xp̄o suscipere volētib⁹: seip̄m
non esse asseruit. Fuit aut̄ magnus corā dño
quantū ad quadruplicē dimensionem. Fuit
em̄ alt⁹ p̄ celestiu cōtēplationē. vñ celos aper-
tos vidit et vocē patris audiuit. sp̄m̄ sanctum
in forma colūbe cōspexit. Fuit p̄fundus per
humilitatē ex qua xp̄s baptizare refugiebat
sc̄tām et ineffabilē dei virtutē tangere nō au-
debat et totus tremebat. Fuit longus per pa-
tientiam et longanimitatē: q̄ se nō ingessit sed
longo tēpore in deserto suā dispositionem ex-
pectauit. Fuit latus per charitatez per quā
extendebat se ad dexteram quo ad amicos
sc̄z discipulos quos instruebat: et ad sinistra
idest ad inimicos: sicut ad herodē quē argue-
bat. Sc̄do q̄ntū ad corp⁹ suū fuit valde auste-
rus. Attēditur nāq; eius austeritas q̄ntū ad
cibus et potū: q̄ locustas et mel siluestre come-
debat. et vinum et siceram non bibat. Quātū
vero ad indumentū: quia de pilis camelorū
erat indutus ac vestit⁹. Sc̄d̄z aut̄ ip̄m Chry.
Veites quattuor de causis p̄nt deferri. Aut p̄
pter ostentationē et turpis curiositas est aut

pp̄ter molliciē et defectationez: et p̄ carnalis
voluptas est. aut pp̄ter tegmētū carnis et fu-
gationē frigoris et humana necessitas est aut
pp̄ter mortificationē carnis et virtuosus et me-
ritorū est. Sed reuera bt̄s iohānes non de-
ferebat vestes pp̄ter ostentationem: cū in de-
serto maneret q̄ fm̄ Grego. Nemo sp̄ciosas
vestes q̄rit vbi a nemine videri se credit. Nec
etiam vestes deferebat pp̄ter carnis molli-
ciem. Vñ dixit dñs de eo. Math. xj. Quid exi-
stis in desertū videre hōiem in mollib⁹ vestit⁹
ecce q̄ mollib⁹ vestitur in domib⁹ regū sunt.
Nec simpliciter pp̄ter tegmētū: quia tales
vestes nec bene corpus tegebant: nec etiā bñ
frigus arcebāt: sed ferebat h̄mōi vestes pro-
pter carnis mortificationem. Habebat etiam
miserū et desertū habitaculū: q̄ non morobaē
in palatio: sc̄z in deserto: et in loco solitario. Et
hoc q̄ntū de causis. sicut dicit Theophi. sc̄z
vt sc̄tām educationē h̄ret vt pctōres liberius
argueret. h̄o em̄ nō ita libere arguit illos cū
quib⁹ comedit: conuersat⁹: et viuit: vt malicias
hōim euitaret: q̄ ex cohabitatione maloz in-
terduz cōtrahit macula pctōz. Et vt de xp̄o
testimoniu fidelius p̄ferret. Si em̄ cū christo
moratus fuisset: tūc diceret q̄ ex amicitia te-
stimoniu perhiberet. Tertio quātū ad aīam
fuit valde virtuosus. cū d̄r. Et spiritu sc̄to re-
plebitur et c. Sp̄s sanctus nāq; h̄z q̄sdaz effe-
ctus ḡnales. s. culpā remittere aīam gratifi-
care: et ip̄am virtutib⁹ exornare. Et istos ha-
buit in iohanne: q̄ et culpam originalez in io-
hāne penitus purgavit q̄n̄. s. in vtero sanctifi-
cavit. Vñ de hoc scribit. Hiero. i. Anteq; exi-
res devulua sc̄tificauit te. i. a peccato mūdauit
te. Et ip̄m glorificauit et dei amicum facit. vt
de eo legit. Joh. iij. Amic⁹ aut̄ sp̄s et c. Ip̄m
etiā virtutib⁹ exornauit. vñ dixit Maximus.
Iohānes virtutū schola et vite magisterium
sanctitatis forma: norma iusticie. et c. Alij h̄o
sunt effectus sp̄ales sp̄s sancti. Et illos effe-
ctus nō dat oībus hōib⁹: sed solū aliq̄bus spe-
cialib⁹ sicut ipsis ap̄tis: vtpote diuinas reue-
lationes immittere in plenitudine se diffun-
dere: et in gr̄a stabilire. Istos etiā effectus ha-
buit beatus iohānes. Habuit em̄ diuinas re-
uelationes: q̄ pater se sibi reuelauit p̄ vocez
et filius dei p̄ assumptā carnem. sp̄s sanctus
per columbe speciē. Sp̄m̄ sanctū in plenitudi-
ne accepit. Luc. i. Spiritu sancto replebit⁹ et c.
Fuit etiā bt̄s iohānes in gratia stabilitus
Amicus autem sponsi stat. Alij nāq; effect⁹
quos h̄z sp̄s sanctus sunt effectus singulares
qui etiam similiter in beato iohāne fuerunt
quos i vtero accepit sc̄z sanctificatio. gaudio
sa xp̄i salutatio. et spiritus p̄phet e repletio.
Quarto q̄ntū ad proximū suū fuit valde fr̄m

etuosus. qđ notat eaz dicitur: et multos filios israel cōuertet etc. Conuerit autē eos clamando et predicādo. Mat. iij. Ego vox clamāns in deserto etc. Dicit autē Chrys. et Remigius qđ tribus de causis clamam⁹. aut qñ loquimur longe positis: aut surdis: aut quando loqimur irati. Johānes autē clamabat pctōribus: quia sunt a deo elōgati. ps. Longe a peccatoribus salus. qui ad dei mandata dicenda et faciendā sunt surdi. Esa xliij. Educ autē foris surdum et aures ei sunt. Et qđ erat iratus ira. s. per zelum. ps. zelauit super iniquos etc. Quin to q̄tum ad xp̄i aduentū fuit valde deuotus: quod notatur euz dicitur. Ipse precedet ante illuz in spiritu et virtute helie: immo et i maiori spiritu q̄ helias. In helia quidē fuit spritus simplex in heliseo duplex in iohanne triplex. Helias quidē fuit plen⁹ pphetia. in vita heliseus in vita et in morte. Quia mortu⁹ mortuū suscitauit. vnde dicit de eo. Eccl. xliij. Mortuū prophetauit corpus eius. Johānes autē fuit plenus spiritus sancto. et spiritu prophetie. et ante vitā hominibus cognitaz: quia xp̄m in vtero cognouit. et in vita: qđ hoibus digito demonstrauit. Et post vitam: quia ipsum in limbo existentibus nunciauit.

¶ Sermo. clxxiij. De eodem sermo. ij.

Fuit enim magnus corā dño. Luc. i. Magnitudo beati iohānis q̄tū ad sex cōsiderat. Fuit em̄ magnus in vtero egressus ex vtere existēs in mūdo. egressus de mūdo. existēs in limbo. regnās in celo. Primo btūs iohānes fuit magnus in sue matris vtero: qđ fuit miraculose conceptus: qđ a tota trinitate eius cōceptio fuit causata. Nā pater dedit nouā potentiam generandi. nam cū parentes eius essent impotētes ad generādū plem. oportuit qđ noua generandi et cōcipiēdi potētā preberetur. Chrys. super illud. Luc. i. Sic fecit mihi dñs etc. vtpote sterilitatē soluit et domū super naturam cōcessit. ex petra infructuosa spicas maturas pduxit: decus abstulit dñi genitricē me fecit. Filius dedit nouā sapiētā cognoscendi: quia puer exis in vtero ipm cognouit. Amb. Vocem prius elizabeth audiuit: sed iohānes prior gratiaz sensit: illa nature ordine audiuit iste exultatione mysterij. illa marie. isti domini sensit aduentum. Spiritus sanctus dedit nouam gratiam sanctificādi: qđ in vtero fuit sanctificatus et spiritus sancto repletus. Ambro. super illud. Spiritus sancto replebitur adhuc ex vtero sue matris. Alius est spiritus huius vite. alius gratie. Ille nascendo sumit exordiū. moriēdo defectum. iste nō etatibus coercetur nō obito extinguit. non alio matris excludit.

Secūdo fuit magnus egressus de vtero: quia gaudiose natus. nā gauisus est puer. vñ dicit Exultauit in gaudio infans in vtero meo gauisi sunt parentes. vnde dicitur. Et tibi gaudium erit et exultatio. gauisi sunt etiaz vicini et cognati. vnde dicit. Et audierunt vicini et cognati eius etc. gauisi sunt omnes. vñ dicit āgelus. Et in natiuitate eius multi gaudebunt. Magnuz nāqđ dicit gaudij quatuor modis aliquādo intēsiue. et hoc modo gauisi sunt parentes. Aliqñ ostēsiue. et hoc modo puer gauisus est qui motu corporis gaudij suū manifestauit. Aliqñ cōmunicatiue. et hoc modo gauisi sunt vicini. qđ parentes beati iohannis tātū gaudium non ferentes vicinis et cognatis illud cōmunicauerunt. Aliquando extēsiue et hoc modo gauisi sunt omnes. qđ ad oēs illud gaudij extendetur. vnde dicitur. et super omnia montana diuulgabant omnia verba hec. Tertio fuit magnus existens in mundo: quia fuit omnibus virtutib⁹ exornatus. Siquidez cōtēplationis sublimitas ipsum ornauit a superiori. qđ celos apertos vidit. vocē patris audiuit. sp̄m sc̄m in specie colūbe aspexit. filium in humana carne cognouit. et sic tota trinitas se sibi reuelauit. Humilitas ipsum ornauit ab inferiori per quam se non esse dignum soluere corrigiaz. calciamenti xp̄i asseruit. puritas ipsum ornauit ab interiori. per quaz angelus meruit appellari: qđ fm Hiero. In carne non fm carnē viuere nō est humanum sed potius angelicū. Sanctitas ipsum ornauit ab exteriori: quia de pilis camelozū circūdatus erat. Et mel siluestre et locustas comedebat. Et hominum consortium fugiebat patientia ipsum ornauit a sinistris: qđ ipsum psequeretur et herodes ipsuz incarceratione: et herodias sibi insidiando. et puella caput eius petendo et ministri herodis ipsum decollando. et tamē ipse beatus iohānes baptista in omnib⁹ patiētā conseruauit. Tēperantia ipsuz ornauit a dextris: qđ in domo summi sacerdotis. vnicus natus ab omnibus pspertatib⁹ mūdi abstinuit. a iudeis xp̄s extimatus pcursozē suū se esse speruit. Quarto fuit magn⁹ egressus de mūdo. qđ pro veritate passus fuit. s. pro veritate doctrine: iusticie: et vite. Pro veritate quidez doctrine. quia sicut dicit iosephus ad eius predicatōnez multitudo populi cōueniebat propter quod herodes timens dispendium populi ipsum carcerari mācipauit. passus est etiaz pro veritate iusticie quam defendebat. Arguebat namqđ herodem ex eo qđ vxorem fratris sui acceperat quod erat contra legis preceptum. vt fratre viuente eius vxor traduceretur. et sic dum defendit iusticiam perdidit vitā. Est etiā passus pro veritate vite quā te

nebat. Mos enim malignantius est sanctorum hominum puertere vitam beatus autem iohannes baptista non comedebat panem: nec etiam bibebat vinum et propterea ipsi dicebant eum habere demonium. et sic sanctorum salutem accipiebant. unde edificationem habere debuerant. Sicut enim nocua fugit lucem: et serpens vinee florentis odorem sic mali bonorum hominum detestantur sanctitatem. Quinto fuit magnus existens in limbo: quia illic preciosus nuncius fuit destinatus. Sancti enim patres desolati erant et propter tantam temporis diuturnitatem et propter demonum vicinitatem et propter diuine visionis priuationem. et propter locum infernum et horribilem: sed iohannes ad eos descendens eos letificauit: et asserens quod de loco illo diuturno erant educendi: et de vicinitate demonum erant cito in angelorum socios assumendi et de priuatione diuine visionis erant diuina visione fruendi. Et de loco infimo et despecto cito erant ad alta celorum subleuandi. Unde etiam legitur in euangelio Nicodemum quod ipsa denunciauit quod christus natus fuit. quod ipsum baptizauerat quod digito ostenderat et quod cito ad eos visitando descensurus erat. Sexto est modo magnus regnans in celo quia habet tricena premia. Habet namque centesimorum fructum in quantum fuit virgo incorruptus alium centesimorum in quantum predicator gratiosus alium centesimorum in quantum fuit martyr inuictus. Vere autem beatus iohannes est magnus in celo: quia fulget inter cuneos patriarcharum gaudet intra choros prophetarum: quia fuit propheta et plusquam propheta. Residet inter choros apostolorum: quia fuit apostolus. id est a deo missus. Spaciatur namque inter rosas martyrum: quia fuit martyr domini gloriosus. Delectatur inter violas confessorum: quia confessus est et non negauit. Redolet inter lilia virginum quia virginitatem perpetuam conseruauit.

¶ Sermo. clxxiiij. Eodem die sermo. iij.

Mater natos mulierum non surrexit maior iohanne baptista. Mat. xj. Laudatio a seipso est uerecunda quia laus hominis in ore proprio sordescit. Ab homine malo ignominiosa: quia sicut Seneca id est laudari a turpibus et ob turpia. Ab homine sancto id non sit certa tamen fide digna. Ab aduersario uero est firma quia validum est testimonium ab aduersario prolatum. Ab angelo est uera atque certa: quia angelus non potest mentiri. A deo est uera probata. ij. Cor. viij. Non enim qui seipsum commendat ille probatur: sed ille quem deus commendat. Beatus igitur iohannes baptista noluit commendare seipsum quia hoc fuit uerecundum. Unde cum interrogaretur si esset christus. respondit se non esse christum sed persecutorem suum. nec etiam uoluit commendari a iudeis malis: quia hoc fuisset ignominio-

sum. Unde cum ipsi iudei eum tantum in christum uelent recipere noluit assentire. est autem commendatus a nobis. Mat. xxi. Omnes sicut prophetam illum habebant. Ab aduersario. id est ab herode qui eum metuebat et uirum sanctum bonum et iustum esse sciebat ut dicitur Mat. xvi. Ab angelo qui ait. Erit magnus coram domino. A deo qui dixit. Inter natos mulierum non surrexit maior iohanne baptista. Dicitur namque quod nullus maior eo surrexit propter quasdam spirituales prerogatiuas quas habuit. Prima est: quia fuit in utero sanctificatus ex qua sanctificatione tria dona accepit. scilicet peccatorum mundationem. Hier. i. Antequam exires de ventre matris sanctificauit te. id est a peccato mundauit te sancti spiritus repletionem. Luc. i. Spiritus sancto replebitur adhuc ex utero matris sue diuinorum cognitionem. ut ibidem. Exultauit in fide in gaudio in utero meo. Secunda est: quia fuit beate uirginis marie spiritalis filius. Cum enim triplex sit cognatio. scilicet naturalis que est per carnis propagationem. spiritalis que est per baptismi regenerationem. et legalis que est per adoptionem. beata uirgo maria quantum ad triplicem cognationem tres habuit filios unum naturalem scilicet Iesum quem de suis uisceribus generauit. Alium legale. scilicet Iohannem euangelistam. quem ex rescripto et mandato principis in filium adoptauit quando christus ei dixit. Mulier ecce filius tuus. Tertium spirituale. scilicet Iohannem baptista quem per spiritum sanctum in matris utero baptizauit. Cum enim elizabeth salutauit mox in fide in utero exultauit: et spiritum sanctum recepit: et ab originali peccato mundatus fuit. Et sic uirtute uerbi uirginis baptismum recepit spiritum sanctum. Tertia est quia fuit angelus appellatus Cum enim sicut Dionysium angelus habeat triplicem uirtutem. scilicet purgatiuam: illuminatiuam et perfectiuam. habuit uirtutem purgatiuam: quia sicut dicitur Joh. v. Ipse erat lucerna ardens. Habuit uirtutem illuminatiuam: quia erat lucerna lucens. habuit perfectiuam uirtutem: quia sicut dicitur Luc. i. Ipse uenit domino parare plebem perfectam. Quarta est quia fuit propheta et plusquam propheta. prophete namque quoniam acceperunt spiritum sanctum ad cognoscendum preterita. aliquid ad sciendum futura. aliquid ad intelligendum occulta presentia. Iohannes uero habuit spiritum prophetie de futuro quando dixit. Joh. i. Ipse est qui post me uenturus est. habuit de preterito cum subditur. Qui ante me factus est. De presenti occulto cum subiungitur. Non sum dignus corrigam calciamenti eius soluere. Quinta prerogatiua est: quia fuit christi baptista electus: ubi totam meruit agnoscere trinitatem. Unde Aug. in libro de fide ad petrum. Quauis patris et filii et spiritus sancti uera sit natura. firmissime tamen tene tres esse personas diuinas. scilicet patrem qui dixit. Ipse est filius

meus dilectus. et filiū solū esse sup quē vox illa patris insonuit: et sp̄s sanctus esse q̄ in specie colūbe sup xp̄m baptizatū descēdit. Sexta est: q̄ fuit p̄cussor xp̄i de uor. Quare xp̄s uoluit ut iohānes ante eū p̄cederet et p̄iret. Super hoc Chryf. ponit tres causas. Prima est propter xp̄i dignitatē. ut discas inquit q̄ sicut pater: ita et ipse pphetas habeat. Sc̄da est: propter iudeorū inexcusabilitatē. unde ait: deinde et iudeis nullā causā derelinquat: q̄ et ipse dñs ostēdit dicēs. Venit Iohānes nō manducans neq̄ bibēs etc. Venit filius hoīs manducans et bibēs etc. Tertia propter maiore firmitatem. Necessē erat inq̄t ab alio prius dici que de ipso erant. Nā al̄s iudei dixissent. Tu de teipso testimoniū perhibes etc. Septima prerogatiua est est: q̄ fuit trib⁹ meritis quib⁹ aureola cōfertur in figuris. Q̄ sc̄z fuit p̄dicator: martyr: et uirgo. Et iō habuit coronā stellatam qui debet p̄dicatorib⁹. De hoc dan. xij. Qui ad iustitiā erudiūt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Habuit coronā gematā que debet martyrū. ps̄. Posuisti in capite eius coronā de lepide p̄cioso. Et coronam auream que debet uirginib⁹. Eccl. xlv. Corona aurea super mitrā eius. Sicut enī aurū est fulgidū et incorruptū ac p̄ciosum: sic et uirginitas. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta gñatio cum claritate: ecce q̄ fulgida. Immortalis enī est memoria illi⁹. Ecce q̄ incorrupta: qm̄ apud deū nota est: et apud hoīes: ecce q̄ p̄ciosa. Octaua prerogatiua est quia dies natiuitatis eius habet festiuus. Triuz enī natiuitates solēniter celebram⁹: sc̄z xp̄i: et uirginis gloriose marie: et iohannis baptiste. Tum q̄ oēs tres fuerūt in utero sanctificati. Tum q̄ oēs fuerunt miraculose nati. Nā xp̄s est de uirgine natus. Et h̄go maria fuit de sterili matre genita et p̄creata. Iohannes h̄o fuit de sene utroq̄ parēte gñatus. Tū q̄ ortus istoz triū gaudio magno fuerūt dedicati. De gaudio nāq̄ natiuitatis xp̄i d̄r Lu. ij. Annūcio uobis gaudiū magnū q̄d erit: oīi populo. De gaudio h̄o natiuitatis beate et gloriose marie uirginis d̄r Hester. viij. Iudeis noua lux oriri uisa est. gaudiū honor et tripudiū. Sed de gaudio natiuitatis b̄ti iohannis d̄r Lu. j. Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt etc.

¶ Sermo. clxxv. De eodē sermo. vi.

Daraui lucernā christo meo. Inimicos eius induā confusione etc. ps̄. Nullus cōueniētius lucerna dici pōt q̄ Iohes baptista. De quo dicit Iohā. v.

Ipsē erat lucerna ardēs et lucēs. Uolēs enī deus pater mittere in hunc mundū uerū so-

lem premisit luciferum et lucernaz ardentē: ideo dixit. Paraui lucernā xp̄o meo. In his autē h̄bis q̄m̄or sunt uideāda. Primo quare Iohānes d̄r lucerna: q̄d quidā sit triplici cā. Primo propter lucis mutuationē: lucerna enī non lucet a seipsa sed aliūde lucē suaz accipit et mutat: sic et iohānes nō lucebat a seipso: sed a xp̄o. Unde dicit. Iohā. j. Non erat illē lux. Et tamē dicit Esa. xij. Dedit te in lucem in gentib⁹. Iohānes quidē erat lux: et nō erat lux. Est enī quoddā q̄d tm̄ lucē influit sed nō recipit sicut corpus luminosū. Quoddā q̄d recipit lumē et non influit: sicut corpus opacū. Quoddā h̄o quod lucē recipit et influit: sicut corpus diaphanū. Lux igitur q̄ tm̄ lucem influit sed nō recipit est xp̄s. Corpus h̄o quod tm̄ recipit sed nō influit erāt iudei et sunt ceteri auditores. Lux h̄o que recipit et influit erat beatus iohānes q̄ lucē a xp̄o recipiebat et populo infundebat. Unde Aug. sup illud. Erat lux uera: quare additū est uera: q̄ et h̄o illuminatus non dicit lux uera: sed uera lux est illa que illuminat. Et tm̄ nisi per noctē lucerna accendat. et per diē sol exeat lumina illa sine causa parent. Sc̄do d̄r lucerna propter lucis obumbrationē. Sicut enī adueniēte sole lumen lucerne minuit et obumbrat: sic adueniēte xp̄o fama iohannis baptiste fuit obumbrata et quodāmodo diminuta. Uñ dicebat Iohā. iij. Illum oportet crescere: me autē minui. Et istud fm̄ Aug. ostendit in eoz ortu et obitu. Nā xp̄us natus fuit quādo dies incipiūt crescere Iohes qm̄ dies incipiūt minui et decrecere. Xp̄us in morte fuit exaltatus. Et iohānes fuit capite minorat⁹. Tertio dicitur lucerna propter cōsumptionē. Sicut enī lucerna se p̄sumit in seruitiū alioz sic beatus iohānes baptista in nostrā utilitatē et exēplū consumpsit substantiā suā oīa t̄palia respuēdo. et corpus suū ipsum durissime conterēdo: vitam suā pro iustitia eam exponēdo et moriēdo: ac uerba sua corā iudeis et inter eos quotiāte predicādo: et famā suam ipsaz annihilādo: q̄ cum xp̄s credere istā famā extinxit et annihilauit. Sc̄do est uideādū quō hec lucerna fuit parata. pro eo q̄d dicit. Paraui lucernam. Tunc autē lucerna est b̄n parata: qm̄. s. est lucēs et clara. Ista autē lucerna bene parata fuit qm̄ multis radijs emicuit. Prim⁹ radius est puritatis et mūdicie ob quā angelus dicit et nūi cōparat. Unde d̄r. Nesciēs labē niuei pudoris. Chryf. Conuersatio iohannis oīm uisā cui pabilē faciebat apparere. quē ad modum si uideas uellē albā. dicit q̄ satis cā dida est illa. Si aut apposueritis eam iuxta nuem: incipit tibi sordida apparere etiam si sordida non sit. Sic reuera q̄tum ad compa-

De sancto iohanne baptista

rationem beati iohannis omnis homo videbat esse immundus. Scds radius est vite religiose assumende. per hoc q mundu fugiens in deserto habitauit. Nam pro certo in mundo omnes sensus hominis polluunt: scilz visus in videndo vanitates. Auditus: verba vana audiendo. Olfactus: odores varios odorando. Os vana sepe loquendo. Et manus se ad illicita extendendo. Beatus ergo iohannes baptista i loco deserto voluit habitare: vt mundos seruaret oculos quibus spiritus sanctum in specie colube erat conspecturus. Et mundas seruaret aures quibus vocem patris erat auditurus. Et mundu os seruaret per quod christi testimoniū erat prolaturus. munduq seruaret olfactu per quem christi odorē erat persensurus. Et mundas manus obseruaret quibus xpm iesum erat baptisaturus: et digito ostensurus. Tertius est radius humilitatis profunde: qz cum crederet esse xpus: confessus est se esse suum preconē. Unde de hoc Johan. i. Ego vox clamantis in deserto. Sui scutiferu. Math. x. Cuius non sum dignus precumbens soluere corrigia calciamenti. Sui precursorē deuotū. Joh. iij. Non sum ego xps sed missus ante eum. Quare autē iudei magis credebāt iohannē esse xpm q ipsum dominū. ponit Chrys. Tres causas scz propter genus illustre. ppter durā educationē et humanarum vestiu despectionē. In xpo autem contrariū videbat: scilz genus humile: dieta cōmunis et vestimēta cōmunia. Quartus radius est discretionis nature: quia paulatim iudeos ad christi cognitionē ducebat. Fecit em sicut dicit Chrysost. Sicut faciūt multae aues pullis suis: quia non statim docent eos volare: sed primo pullos extra nidu educūt: et postea paulatim volationē apponunt: et sic tandem eos relinquūt. Tunc fm Chry. beatus iohannes iudeos a nido volare docebat qm xpm maiore se esse dicebat dicens. Math. iij. Qui post me veturus est fortior me est. Maiorem autē volatū docuit qm non tm super se: sed super oēs alios esse demonstrauit dicens. Joh. iij. Qui de celo venit super omnis est. Et adhuc maiore docuit: qm ipm esse verū dei filium ostendere cepit dicens. Joh. i. Ego vidi et testimoniū perhibui: qz hic est fili⁹ dei. Tertio principaliter videndū cui ista lucerna fuit preparata: quod ostendit cum dicitur: christo meo. Fuit igitur parata xpo: vt ipsum manifestaret. Solet em homo qm aliquā rem preciosam licet minimā vult inuenire: accendere lucernā et ipsaz inuenire. Christus autē erat factus minimus. vt in ps. Minuisti euz paulominus ab angelis: idō lucerna venit et ipm humano generi demonstrauit. Ista autē lu-

cerna et luxit sub modio: quando christus in vtero recognouit. Et in cadelabro luxit: quando ipsuz digito demonstrauit. Et luxit in tymbo quando xpm his qui erant in tenebris annunciauit. Secundo fuit parata vt ad veruz solem nos manuduceret. Homo quidez erat in oculo saucius et non poterat verum solem conspicerē. ideo deus misit iohannē tanq parietem illum natū. Aug. Quomodo plerūq fit vt qui sauciatos habēt oculos nō possunt videre solem sed parietem illuminatū: ideo deus irradiauit iohannem. et per illum illuminatū cognitus est ille qui illuminat. Erat etiam lippus nec poterat in solem respicere. Ideo missus est iohannes qui dictus lucerna. vt per ipsam possit videre. Augusti. Subgorem solis lippitudo nostra ferre non poterat. Ideo exquisitus est iohannes lucerna vt testimoniū perhiberet veritati. Erat nāq in visu debilis. Idō missus est iohānes baptista tanq mons: vt quia non sufficebat respicere ad solem: respicere possit ad irradiatū montē Gregorius. Qui orientem solem contēplari non valet: irradiatos montes aspicit: et quia ortus sit sol deprehendit. Tertio ipsa lucerna fuit parata christo vt ante ipsum preiret. Solent enim ante regem deferri luminaria multa et honeste: sic ante xpm iohānes tanq lucter venit. Hinc est q in diebus profestis vnus cereus ante euangeliuz defertur: et in diebus festiuis duo: qz primū aduentuz q totus debet esse pnie precessit vnū luminare. s. beatus iohannes. Secundū aduentū qui est festiuitatis eterne precedēt. duo. s. Helias et Enoch. Quarto principaliter videndū est propter qd ista lucerna fuit pparata: qd notatur cum dicit. Inimicos eius induā confusione. Cōfudit em iudeos quadruplicit. Primo ex suo baptismo. Mat. xxi. baptism⁹ iohānis ex deo erat an ex hoib⁹. Quicquid autē respondissent confusi fuissent. Scdo testimonio suo. Dixit nāq se non esse xpm. De xpo autē dixit q erat. Multo autem magis credit alicui ferenti testimoniuz de alio q de seipso Tertio ex abstinētia sua. Math. xj. Venit iohānes non manducās neq bibēs. Ac si dicat fm Chrys. per viā cōtrariā venim⁹ ego et iohannes: et idē fecimus sicut si venatores per duas vias cōtrarias aliquod aial isequant vt in alterā incidat. Quarto ex sua vita. Si em hō in vtero scificatus: sine peccato natus gra dei plenus tam asperā vitā duxit quam tam confusione habere debemus: qui sumus gra dei vacui: et in pctis inueterati et tamen modicam penitentia nolimus sustinere.

¶ Sermo. clxxvj. De sanctis Johanne et paulo martyribus: sermo primus.

Multe tribulationes

iustorum et de omnibus his liberavit eos etc. De istis sanctis martyribus. Johanne et Paulo dicitur in premixtis verbis quod erant iusti et tribulati: et liberati. Iusti: quia ius suum unicuique reddiderunt. scilicet sibi deo: et primo. Sibi quod habuerunt magnam puritatem et etiam magnam fidelitatem. Puritas autem eorum notatur in hoc quod dicuntur fuisse eunuchi. Licet enim sit quedam castitas nature et quedam violentie. et quedam virtutis et gratie. isti tamen divina gratia propter regnum celorum se castraverunt. Ista triplex castitas tangitur Mat. xix. Ubi tria eunuchorum genera distinguntur. Habuerunt etiam fidelitatem: quia et thesauros sibi a constantia derelictos pauperibus fideliter erogaverunt. et dispensaverunt: quia nihil sibi retinuerunt. Mat. xxiii. Quis putas est fidelis servus et prudens etc. Et humiliter: quia non tantum domini sed tantum servi. Et prudenter: quia non divitibus sed egenis. non uni sed multis: non post mortem sed in vita distribuerunt. Secundo fuerunt iusti quantum ad deum: quia sibi exhibuerunt reverentiam sanctam: et fidem sinceram. Reverentiam quidem quia iulianus apostatam qui deum contempserat contempserunt dicentes: quia religionem plenam virtutibus dereliquisti a te recessimus: et deum tibi proponentes: minas tuas non timemus. Habuerunt etiam fidem sinceram. Unde Terentiano emissio ut statidula adorarent. dixerunt. Si tuus dominus est iulianus habeto pacem cum illo. nobis autem alius deus non est: nisi pater et filius et spiritus sanctus Roma. x. Corde creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem. Tertio fuerunt iusti quantum ad proximum. et hic quantum ad tyrannos: egenos: et amicos: et inimicos. Quantum ad tyrannos ipsos graviter arguendo: quia et iulianum apostatam graviter arguerunt: nec eius potentiam timuerunt. Unde Ecclesi. vii. In diebus suis non percutit principem et in potentia nemo vicit illum. Quantum ad egenos eos cum elemosynis instando. Gal. vi. Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes. Quantum ad amicos eis fideliter consulendo in periculis. Unde dixerunt Gallicano in periculis constituto. fac votum deo celi et eris victor: melior quam fuisisti. Verus enim amicus non cognoscitur in prosperitate: sed in adversitate. Ecclesi. xii. Non agnosceat in bonis amicus etc. Quantum ad inimicos ipsos ad pacem et concordiam reducendo. Meritis namque istorum tota gens sithica ad pacem et concordiam venit. et cum gallicano composuit. Prouer. xii. Qui pacis ineunt consilia: sequetur eos gaudium. Secutum est enim magnam gaudium de hostium pacificatione. de gallicani conversione: et de constantie regine observato pudore. Secundo fuerunt multipliciter

tribulati. Hostis namque eos est multipliciter persecutus. primo per blanda verba et blanditias. ut scilicet eos alliceret: dicens. Vos qui in aula regia nutriti estis non debetis meo lateri deesse ut primos in palatio vos vos habeam. Sed ipsi promissiones suas penitus contempserunt. nec ad ipsum accedere voluerunt neque curaverunt. Secundo ut ipsos deterreret dicens. Puniam vos non ut martyres: sed ut publicos hostes. Sed ipsius minas non curaverunt neque timuerunt dicentes dominum nostrum Jesum christum tibi proponentes minas tuas non timemus. Tertio per supplicia ut eos vinceret: quando eis mandavit quod aut statuam idoli adorarent: aut sententiam capitalem acciperem: sed ipsi mortem patiendo vicerunt. Unde beatus Augustinus. Miles christi fidei armis indutus in prelio stetit fortiter dimicavit: pugnavit: et vicit non feriendo: sed patiendo. Quarto occulte eos occidendo ut eorum famam extingueret: sed fama eorum extingui non poterat: quia scripta erant in celo. Luc. x. Gaudete: quia nomina vestra scripta sunt in celo. Conservata in deo. Sapient. iiii. Immortalis enim est memoria eius. quia apud deum nata est et apud homines. et viget in toto mundo. Ecclesi. xxxix. Non recedet memoria eius et nomen eius requiretur a generatione in generationem. Tertio fuerunt liberati: et hoc quia deus dedit eis constantiam. Unde iuliano danti inducias decem dierum constanter responderunt. Decem preterisse nunc computa dies: et modo facito quod tunc te facturum minaris. Secundo dedit ipsis victoriam: quia de hostibus triumpharunt. Vicerunt enim mundum per fidem. i. Joh. v. Hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Diabolo resistendo. Iaco. iiii. Resistite diabolo et fugiet a te et a vobis. Seipos et animos suos edomando. Prouer. xvi. Melior est patiens viro forti: et qui dominatur a se suo expugnatore virbum. Tertio dedit ipsis coronam. Iaco. i. Beatus vir qui suffert tentationem: quam cum probatus fuerit accipiet coronam vite etc. Ipsam enim coronam accipiunt sufferentes per longanimitatem: ideo dicitur. qui suffert tentationem. Probati per fidelitatem: ideo subdit. Qui cum probatus fuerit. fuerunt diligentes per charitatem: ideo subiungitur diligentibus se. Et quam sic liberati fuerunt. ideo nunc multos suis meritis et orationibus liberat et maxime in iudicio liberabunt. Unde de hoc refert beatus Gregorius in dialogo: quod dum quedam matrona ecclesiam istorum sanctorum martyrum sepius visitaret eidem apparentis dixerunt. Tu nos modo visitas. nos autem in iudicio requiremus: et quicquid poterimus tibi extunc prestabimus.

De sancto Johanne & paulo

Sermo. dxxvij. Eodem die sermo. ij.

Ecce q̄ bonū & q̄ iocūdū

habitare fratres in vnū &c. Beati martyres Johannes & Paulus non tñ fuerūt frēs carne sed etiam fide & passione ex vno p̄re celesti. Et iō cōueniēter x̄bū p̄positū de eis d̄ci p̄t. In ip̄is q̄dē fuit x̄a fraternitas q̄b̄ notat̄ cū d̄r. Habitare fratres. et fraternitatē x̄a vnitas. cū subiūgitur. In vnū. Unitatis & fraternitatis magna vtilitas. cū d̄r. Ecce q̄ bonū & q̄ iocūdū. Circa primū notādū q̄ fraternitas sp̄ialis excellit fraternitatez carnalē in trib⁹. de q̄b⁹ sic dicit Amb. Sanguis fraternitas interdū sibi inimica est. X̄pi aut̄ fraternitas sine intermissione est pacifica. Illa inter se cōmunita cū emulatione. diuidit. Hec virgo propria cum gratulatione cōcat. Illa in cōsortio despicit sepe germanum. hec frequenter assumit alienū. Ex q̄b⁹ x̄bis h̄r q̄ fraternitas carnalis sepe h̄z cōtentionē. i. Cor. vj. Frater cū fratre in iudicio p̄tēdit. sp̄ialis aut̄ fraternitas h̄z pacē & dilectionē. Eccl. xxv. In trib⁹ bñ placitū est sp̄i meo q̄ sunt p̄bata corā deo & hoib⁹. i. cōcordia fratru. amor p̄ximoz. & vir & mulier sibi bene cōsentiētes. Duo fratres sunt intellectus & affect⁹. q̄ tūc sunt p̄cordes: q̄n̄ intellectus bonū discernit: et affect⁹ illud eligendo diligit. Duo p̄ximi sunt ocul⁹ & cor q̄ tūc concordēs sunt. q̄n̄ ip̄m cor studet oculū ad bonū dirigere. & oculus studet cordi bona renūciare. Vir & mulier sunt rō & sensualitas. q̄ tunc bene sibi p̄sentiētes sunt q̄n̄ rō sensualitatē regit. & sensualitas rōni obedit. Sc̄do fraternitas carnalis diuidit cōia. Genes. xij. Dimisi sunt alterutrū a fratre suo. Sp̄ialis namq̄ fraternitas cōicat p̄pria: & hoc taz p̄pria t̄p̄ta. Prouerb. xj. Alij diuidūt p̄p̄a et ditiores fiūt &c. q̄ sp̄alia p̄pria. Aug. Ois res q̄ dādo nō deficit dū habet & nō dat: nondū habetur q̄n̄ habēda est. Tertio fraternitas carnalis sepe despicit germanū. Sap. x. per irā homicidij fraternitas deperūt. Sp̄ialis aut̄ amittit alienū. vñ. Aug. in lib. de ci. dei. Nullo modo fit minor: accedēte cōsorte possessio bonitatis. Non habebit dentes istam possessionez q̄ eam noluerit habere cōem. & tanto eā replet amplioz q̄sto amplius sibi potuerit amare cōsortē. Sc̄do ponit̄ fraternitas vera vnitas. Qualiter aut̄ sancti viri vniantur dicit Cyprian⁹. Unūtur em̄ sicut diuersi radij in vno sole. sicut diuersi rami in vna radice: sicut diuersi riuī in vno fonte. & sicut diuersa mēbra in vno corpore. Istis quattuor modis istī beati martyres. Johannes & Paulus adinuicēz cum deo vniti fuerunt. Primo namq̄ in vna

fide: sicut diuersi radij in vno sole. Radij nāq̄ accipiunt a sole lumen: calorem et virtutem. Illa igitur est p̄fecta fides: que habet de deo verā & indubitātā cognitionē: & q̄tum ad hoc distinguitur a fide gentiliū & hereticoz. Charitatē & dilectionē: & q̄tum ad hoc distinguitur a fide demonū. Virtutē & operationē & q̄tum ad hoc distinguitur a fide maloz xp̄ianoz. Secundo vnuntur sicut diuersi rami in vna radice. i. in vna charitate. Ephe. iij. In charitate radicati et fundati &c. Greg. Ut em̄ multi arboris rami ex vna radice p̄deunt & procedunt: sic etiam similiter multe virtutes ex vna charitate generant̄. Nec habet aliquid viriditatis ramius boni operis si non manserit in radice charitatis. Tertio vnuntur sicut diuersi riuī in vno fonte: id est in vno spiritu fontalis sapientie. De quo fonte dicitur Gen. ij. Flumius egrediebatur de loco voluptatis qui inde diuidit̄ in quattuor capita: id est in quattuor expositionū genera: sc̄z hystoricū: tropologicū: allegoricū: & anagogicū. Quarto vnuntur sicut diuersa mēbra in vno corpore sacrosancte matris ecclesie que tamē vnio aliq̄n̄ in presenti separāt̄: aut per culpā mortalem. Esa. lix. Iniquitates nostre diuiserūt inter vos et deum vestrū. aut per excōtationem. i. Cor. v. Auferite malū a vobismetip̄is. Et loquitur de publico fornicario per excōtationem auferēdo. Et q̄nq̄ in futuro q̄n̄ separabunt̄ mali a deivisione. Mat. xxv. Discedite a me &c. Et a sanctorū societate. Mathei xij. Exhibunt angeli & separabunt malos de medio iustoz. Tertio ponitur vnitatis fraternitatisq̄ vtilitas: cum dicit̄. Ecce q̄ bonū & q̄ iocūdū. Dicit aut̄ beatus Ber. q̄ sunt quedā bona: sed non iocūda: sicut sunt passionēs & tribulationēs que nō sunt iocūde carnis sed tamē sunt bone & vtilēs: q̄ hoīem faciunt meliorē. Chrys. Q̄n̄ carnalia hoīs affligunt̄: tunc sp̄alia eius florent. Sicut ergo vernali afflatu arbores laxant̄ in folia & in fruct⁹. Sic in p̄secutionib⁹ excitant̄ aīe ad virtutes. Quedā aut̄ sunt iocūda: sed nō bona: sicut peccata carnalia. Prouer. v. Fraus distillās labia meretricis: ecce q̄ iocūda. Nouissima autem illius quasi absinthiū: ecce q̄ amara. Quedā h̄o sunt que sunt amara sed non bona nec iocūda: sicut quedā p̄ctā que habet se cum penā annexam vt est tristitia & inuidia. Prouerb. xvij. Spiritus tristis excitat ossa. Eiusdē. xij. Putredo ossiū inuidia. quedam sunt bona & iocūda sicut charitas mutua: & cohabitatio fraterna. Hec enim cohabitatio est iocūda: q̄ dat vnctionē gratie. vñ sequitur Sicut vnguēta in capite q̄b̄ descendit in barbam &c. q̄b̄ est in refrigerationē cōcupiscētie:

unde subditur. Sicut ros hermon. Et est bona: quia est causa benedictionis gratie et vite perpetue glorie. unde subditur. Quoniam illic mandauit dominus benedictionem et vitam usque in seculum.

¶ Sermo clxxviii. De sancto petro et paulo apostolis sermo primus.

Fecit deus duo luminaria magna. luminare maius ut preesset diei. luminare minus ut preesset nocti. Gen. i. Per ista duo luminaria magna mundi possunt intelligi duo magna luminaria paradisi: scilicet petrus et paulus. Per luminare maius intelligitur petrus: quia sicut sol est princeps omnium planetarum et luminarium: sic et petrus est princeps omnium apostolorum. Sed per luminare minus intelligitur beatus paulus: quia sicut ipsa luna ultima est omnium planetarum: sic et ipse beatus paulus ultimus fuit omnium apostolorum. Luminare autem maius preest diei: quia petrus erat apostolus iudeorum quibus erat lux fidei et diuine legis. Preest luminare minus nocti: quia et paulus fuit apostolus gentium in quibus erant tenebre ignorantie et infidelitatis. Ista namque duo luminaria: scilicet sol et luna habent in effectu magnam potentiam. in motu magnam velocitatem. in luce magnam claritatem. in situ magnam sublimitatem. et in constantitate excellentem magnitudinem. Et isti duo apostoli significantur per ista duo luminaria. Primo quia magnam habent in inferioribus potentiam. nam unus est ianitor celi: et alius doctor mundi. et ambo sunt thesaurarii dei. Deus quidem habet triplicem thesaurum: scilicet potentie qui est pater. sapientie qui est filius et misericordie qui est spiritus sanctus. Deut. xxxiiij. Nonne hec condita sunt apud me et signata in thesauris meis. Omnia enim in thesauris diuine potentie et sapientie. et misericordie reconduntur. unde per effectum postmodum proferuntur. Thesaurarius igitur patris est petrus cui pater commisit thesaurum sue potentie. unde dicit dominus petro. Caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Magnam namque thesaurum potentie: petrus accepit quando potentem claudendi et aperendi celum habere permittit. Thesaurarius filii est paulus cui christus commisit thesaurum sue sapientie. Gal. i. Neque enim ab homine accepi illud neque didici: sed per reuelationem iesu christi. Nemo igitur potest intrare in thesaurum sapientie dei: nisi per doctrinam et sapientiam pauli. Thesaurarius spiritus sancti est homo beata: cui ipse commisit thesaurum sue misericordie: et istum thesaurum ipsa expendit in mundo. idcirco vocatur mater gratie et mater misericordie: et in celo ubi etiam celestes gratias administrat. Eccl. xxiiij. In habitacione sancta coram ipso ministrari. Sancto habent in motu velocitatem. Motus autem anime est amor anime. Est autem triplex

motus anime sicut distinguit Dionysius in libro de diuinis nominibus: scilicet circularis quo ipsa anima mouetur per amorem ad mundum. unde psalmus. In circuitu impij ambulat. obliquum quo quis mouetur per amorem ad seipsum. cum enim de natura amoris sit in alterum dirigi: quando quis ipsum ad se reflectit tunc obliquitatem facit. rectus quo quis mouetur per amorem ad deum. Cant. i. Recti diligunt te. Beatus igitur petrus non mouebatur motu circulari per amorem ad mundum: quia ipse omnia mundana contempsit. nec motu obliquo ad seipsum per amorem: quia se pro christi nomine et amore crucifigi permisit. Sed mouebatur motu recto per amorem ad deum: quia super omnia ipsum dilexit. Io. vlt. Tu scis domine quia amo te etc. Sicut beatus paulus non mouebatur motu circulari qui dicebat. Gal. vi. Mihi mundus crucifixus est. et ego mundo: nec motu obliquo qui dicebat. Gal. ii. Unio ego iam non ego. uiuit uero in me christus: sed motu recto qui dicebat. Roman. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris etc. Tertio habuerunt magnam claritatem. id est sapientie immensitatem. quam quidem sapientiam petrus a triplici magistro didicit: scilicet a patre reuelante. Math. xvi. Caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. A filio instruente. Ioh. xv. Quaecumque audiui a patre meo nota feci uobis. A sancto spiritu docente. Io. xv. Cum uenerit spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem. Sicut et paulus tantam sapientiam didicit in tribus scholis. nam in paruis scholis iudeorum didicit legem moysaica. Act. xxiij. Secundum pedes Gamalielis eruditus etc. In magnis scholis a professoribus didicit legem euangelicam quam tamen non ab homine docente didicit. sed christo reuelante accepit. In maximis angelorum didicit legem supersubstantialem et diuinam: quoniam scilicet usque ad tertium celum fuit raptus et ibi inter angelos doctus. Quarto habituri sunt in iudicio magnam sublimitatem quia super thronos duodecim sedebunt et ceteros iudicabunt. Et illa talis sessio erit ad sententiam iudicis approbationem. psalmus. Ut faciant in eis iudicium conscriptum etc. erit ab ipsorum immensum honorem. Prover. vlti. Nobilis in portis uir eius quoniam sederit cum senatoribus terre. Erunt ad magnam demonum confusionem. i. Cor. vi. Nescitis quoniam angelos iudicabimus. Erunt etiam ad malorum condemnationem. ut ibidem. An nescitis quoniam facti de hoc mundo iudicabunt. Erunt ad bonorum magnam consolationem: quoniam scilicet uidebunt fratrem suum. id est christum esse iudicem. et sororem suam. id est mariam esse mediatricem: et fratres suos. id est apostolos esse intercessores et assessores. Quinto habent magnitudinem excellentem. id est gloriam omnibus eminentem. psalmus. Principes populorum congregati sunt cum deo abraham. Quamuis autem gloria sanctorum sit magna pecca-

De sancto petro et paulo

toribus tñ videtur parua ex eo q ab ipsa ni-
miū se elongāt. Nūmia nāq̄ distātia s̄m bas-
lium errare facit circa tria: sc̄z circa q̄ntitatē
et ponit exēplū in sole z in insulis maris. cir-
ca qualitātē z ponit exemplū in velis nauis:
que cū sint alba. tñ ppter nūmiā distantiā vi-
dentur esse nigra: circa figuras et ponit exē-
plum in turrib⁹ q̄ cum sint quadrate tñ pro-
pter nūmiā distantiā videntur esse rotūde: qz
ergo pctōres nūmis se elōgāt a celesti patria:
ideo erāt circa eius quātitatē nō cōsideran-
tes q̄ magna sit: cūz tñ dicatur baruch. iij. O
israel q̄ magna est dom⁹ dei zc. Errāt circa
eius qualitātē non cōsiderātes q̄ preciosa sit
de cui⁹ p̄ciositate d̄r Apoca. xxi. Ipsa ciuitas
aurū mundū. Errāt circa ei⁹ figurā nō p̄side-
rantes q̄ stabilis sit z q̄ eterna. Est enim pa-
tria celestis in quadro posita. vt ibidē d̄r. Ipi
vero pctōres credūt ipsam esse rotūdā. i. mo-
bilem z caducam. De cuius eternitate d̄r. ij.
Cor. v. Edificationē ex deo habemus domū
non manufactā eternā in celis.

¶ Sermo. clxx. De eodem sermo. ij.

Minīs honoratī sūt a-
mici tui de⁹ zc. ps. Inter omnes
sc̄tōs de⁹ magis istos duos apo-
stolos honorauit. In vita i morte
z post mortē. In vita: qz clauēs
regni celestis eis dedit. Naz petro dedit cla-
ues p̄ntē z paulo dedit clauēs sapie. Ista at̄
ptās clauis p̄sistit in trib⁹. primo in pctōz re-
missiōe. Johā. xx. Quoz remiseritis pctā re-
mittunt eis zc. Et tñ d̄r Luc. v. Quis pōt re-
mittere pctā nisi solus de⁹. Sz vtrūq̄ est vez
qz de⁹ remittit: z sacerdos remittit. Ex pec-
cato nāq̄ in hoīe tria causant. s. dei inimicitia.
deformis macula z obligatio ad penā. Tre.
ij. Q̄sio obtegit in caligine. ecce deformis ma-
la. In furore suo dñs filiā syō. ecce dei inimi-
citia. piccit de celo in terrā inclitā israel. ecce
ad penā eternā obligatio. Ista tria solus de⁹
virtute cōtritiōis remittit: solus em̄ de⁹ remit-
tit offensam lauat maculā z dissoluit obliga-
tionē eternā. ista tria significant Luc. xij. In
filio pdigo de quo d̄r q̄ pater fuit eū oscular⁹
z q̄ stola prima eū induit: et q̄ dixit mortuus
fuerat z reuixit. In hoī nāq̄ q̄ fuit eū oscula-
tus d̄at̄ intelligi q̄ sol⁹ dei est remittere ini-
micitia suā z offensaz in hoc q̄ stola induit eū
d̄at̄ intelligi q̄ ei⁹ est lauare maculā z ornare
aiam. in hoc aut̄ q̄ dixit mortu⁹ fuerat z reu-
xit: d̄at̄ intelligi q̄ ei⁹ est remittere penā eter-
nam. Sacerdos aut̄ d̄r remittere pctā: q̄ntuz
ad alia tria. Ipse em̄ pctōrē a deo absolutuz
esse indicat alter p̄ absoluto noa recipere z a
pena purgatorij: q̄ obligat̄ deobligat a pena

satisfactoria ipm ligat: z de ipsa pena partem
relaxat. Ista tria notant. Joh. xi. in resuscita-
tione lazari. Sol⁹ quidē xps ipm a mortuis
resuscitauit: sed tñ discipulis tria cōmisit. s. vt
lapidē tollerēt: vt ipsum soluerēt et vt libere
abire permitterēt. Lapidē tollere est penas
purgatoriā in penā satisfactoriā cōmutare.
Peccatorē absoluerē: est ipsum a deo absolu-
tum esse ostēdere. Et libere abire permittere
est ei penā aliquāliter indulgere. Sc̄do con-
sistit in exc̄cicandi et absoluēdi iurisdictione.
Iste autē absolutiōes et legatiōes nō sunt in
celo: qz ibi sunt oēs absoluti: nec sunt in infer-
no: quia ibi sunt oēs ligati: sed sunt in mundo
vbi quidā sunt absoluti: z quidā ligati. In in-
ferno quidē sunt z oēs ligati et exc̄cicati p̄
lam sententiā. Mat. xxv. Discedite a me ma-
ledicti in ignē eternū qui paratus est diabo-
lo et angelis eius. z iō sancti eis non loquē-
tur: sz semp ab eis auertent. de hoc ps. Auer-
tisti nos retrorsum post inimicos nostros zc.
nec participabūt cum eis in diuino officio: de
quo d̄r Thob. xij. Per oēs plateas hierusa-
lem alleluia cantabāt. Ipsi nāq̄ a tēplo dei
erunt exclusi. Apoc. vlt. Foris asit canes z ve-
nifici ipsos salutabūt. i. salutē eternū optabūt
immo sicut d̄r in ps. Letabit iust⁹ cū viderit
vindictā. Exclusi etiā erunt a participatiōe sa-
cramentoz: z maxime a perceptiōe panis vi-
te. Math. xv. Non est bonū sumere panem fi-
liozum z mittere canib⁹. Non participabunt
etiā sancti cū eis in mēsa. Esa. lxx. Ecce serui
mei comedēt: z vos esuriētis zc. Tertio consi-
stunt ista ptās in indulgentiaz largitione. Ad
hoc nāq̄ q̄ iste indulgētie valeāt: tria sunt cō-
muniter necessaria. Unū ex pte faciētis. s. aus-
toritas. Sc̄dm ex pte recipientis. s. charitas
Tertiu⁹ hō ex pte cause. s. pietas: q̄ duo inclu-
dit. s. honorē dei qz pietas est cultus soli deo
debit⁹. z utilitatē p̄m̄: pietas em̄ alio modo
nilam dicit. Sc̄do principi⁹ xpus honorauit
istos sanctos in morte: qz eoz mortē nobis fe-
cit valde vtilem z fructuosam. Ex morte em̄
beati petri triplex fructus euenit. vn⁹ est q̄ntuz
ad deum. i. eius glorificatio. Johan. vlt. Hoc
autē dixit significans qua morte glorificaturus
esset deum. Alius q̄ntuz ad seipsum. sc̄z
coronatio sua. vnde dionysius vidit eos post
mortē coronis lūmis coronatos. Tertiu⁹ q̄ntuz
ad nos. s. sua pro nobis intercessio. ij. petri. i.
Dabo asit operā frequēter h̄re vos post obi-
tum meū zc. Similiter ex morte beati pauli
triplex fruct⁹ puenit. Unus quo ad deū: sc̄z
eius glorificatio. phil. ij. Magnificabit xps
in corpore meo: siue p vitā: siue per mortē. Se-
cūdus est q̄ ad seipm: sc̄z sua oratio. ij. Thimo.
ij. Reposita est mihi corona iustitie zc.

Tertius est ad nos. scilicet saluatio nostra. ij. Cor. xij. Libētissime impēdā z supimpēdar ego ipse p aiabus vestris. scz saluādīs. Tertio xps honorauit istos sanctos post mortem eoz: qz fecit eos suos ianitores in domo sua. vnde cātaf de eis. Habēt potestātē celū claudere nubibus z aperire portas ei⁹. Deus em̄ hz quattuor dom⁹. s. ecclesiā militantē. patriā celestē purgatoriu z infernū. In prima habitāt peregrini. In scda filij. In tertia debitis obligati. In quarta incarcerati. Et quelibet istaz quattuor domoz hz suā clauē specialē. Nā clauis p quā intratur in pāmā domū. s. ecclesiā militantē: est clauis indulgentie. Clauis nō p quā intrat in scdam domū. s. patriā celestē est clauis mīe. Clauis p quā intratur in tertiā domū. s. purgatoriu: ē clauis iusticie. Iusticia nāqz dei requirit qz nullū maluz remaneat impunitū. Sed clauis p quā intrat in quartā domū. s. infernuz est clauis mortis eterne. Peccatori ergo volēti redire ad ecclesiā per pniām. Petr⁹ aperit ostiū cū clauē remissionis z indulgētie. Joh. vlti. Quoz remiseritis peccata remittūtur eis zc. Et aiabus sanctorz volentibus intrare in domū celestis patrie aperit ostiū cū clauē mīe. ps. Januas celi aperuit. Sed illis animabus qui debēt intrare in purgatorium aperit ostium cū clauē iusticie. ps. Aperte mihi portas iusticie: hec porta domini iusti intrabūt in eā. Iusti nāqz aliqñ secū aliqua cremabilia portāt. Aiabus vero dānādīs: nec Petrus nec Paulus ostiū aperit: nec claudit. sed christus ostium aperit z etiam ostiū claudit: et pctōres in inferno includit. z clauē includit: z clauē custodit. Apoc. i. Habeo clauem mortis z inferni. Et etiā Apoc. ix. Data est ei clauis putei abissi.

¶ Sermo. clxxx. Eodem die sermo. iij.

Tu es petrus z super hanc petrā edificabo ecclesiaz meam. Math. xvi. Magnam auctoritatē z potestātē z dignitatem iesus christus concessit beato petro quando super iesus cōfessionem ecclesiā fundauit. ac clauēs regni celozū sibi dedit. Ut aut ei⁹ dignitates et prerogatiuas melius videre valeam⁹. Sciendū est qz beat⁹ petrus inter ceteros aplos fuit sublimior in platione. feruentior in amore: efficacior in virtute: z gloriosior in passione. Primo fuit sublimior in platione. Xps em̄ eū summū pontificem fecit z suū vicariū constituit z dereliquit: qñ ei dixit. Petre pasce oues meas. Ad istaz autem plationez pater ipm elegit. Mathei xvi. Caro z sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Et dei filius electū

examinauit: z maxime in duobus: scilicet in fide recta: quādo dixit ei. Quē dicūt hoies esse filium hominis zc. Et petrus respōdit. Tu es xpus filius dei viui. Et in dilectione sincera: qñ dixit. Simō Johānis diligis me plus his. Et spūssanct⁹ electū examinātū confirmauit qñ in penthecostē ad robur se sibi effudit. vñ ps. Ego cōfirmaui colūnas eius. Tota trinitas electo examinato et confirmato dedit iurisdictionē: scz iurisdictionē super infernū cum dicitur. Porte inferi non preualebūt aduersus eā. Sup celum: cum dicit. Tibi dabo clauēs regni relox. Super mundū: cum dicit. Quis cūcūqz ligaueris super terrā erit ligatus zc. Secundo fuit feruentior in amore. Hui⁹ autē plura sunt signa. Unum ante passionē: quia propter eius amorem oia terrena contēpsit. Math. xix. Ecce nos relinquimus oia z secuti sumus te. Quidā em̄ sunt procrastinātes: ideo dixit: ecce alij ad tēpus reponētes: ideo dixit. relinquimus non reposuimus. Alij diuidentes: ideo dixit: oīa. Alij res relinquētes: sed voluntates suas retinētes: ideo dixit. Secuti sumus te. Secunduz signum fuit in passione: qz cum xpo mori voluit: quādo dixit. Luc. xxij. Paratus sum tecum z in carcere z et mortē ire. Non em̄ volebat mori ante euz qz nolebat carere tam dulci presentia xpi: nec etiam volebat viuere post eum: qz tūc non reputabat vitā: sed mortē eternā. Uolebat aut mori cum eo: quia hoc sibi reputabat gloriā z coronā. Tertium signū fuit post passionē: quia extunc ipse beatus Petrus semper fuit in lachrymis. Habuit enim lachrymas doloris: ex eo qz magistrum suum negauit. Luce xxij. Egressus foras fleuit amare. Unde dicit clemens qz quando cūqz gallicantū audiebat lachrymas emittebat. Habuit etiam lachrymas compassionis ex eo qz amicum suuz mortuum videbat. Johan. xvi. Plorabitis et flebitis vos: mundus autē gaudebit zc. Habuit etiaz lachrymas deuotionis: ex eo qz ad amicum suum videndū pergere sperabat et hoc post ascensiuem. Unde dixit clemens qz semper in sinu sudariuz deferēbat quo fluētes lachrymas detergebat: et sic vt idem dicit: in cōsuetudinē duxerat flere qz tota eius facies adusta lachrymis videbatur. Quartum signū fuit post resurrectionē: qz ipse cum iohanne ad monumentū cucurrit: et sicut dicit Greg. Illi pre ceteris cucurrerūt qz pre ceteris amauerūt. Aliqñ simul cucurrerūt. alia quādo iohānes cucurrit citius petro. Et alia qñ petrus citius iohāne: qz prior monumentum intrauit. Per qd dāf intelligi qz abo sapienter xpm dilexerūt. Johānes aut magis dulciter. Petrus nō magis cōstāter. Tertio

De sancto petro et paulo

beatus petrus fuit efficacior in virtute. et hoc quadrupliciter. fuit enim efficacior in virtute credendi quam dixit. Tu es christus filius dei viui. De ipsius petri fide dicitur. Luc. xxij. Si modo ecce sathanas expetuit vos ut cribraret sicut triticum et cetera. Ubi habet quod eius fides multum fuit a diabolo temptata: cum dicitur. Ecce sathanas et cetera. Nihil enim ubi inuenit locum magis munitum ibi maiorem exercet conatum. fuit a christo multum roborata: cum dicitur. Ego autem pro te rogavi petre ut non deficiat fides tua: quod omnibus fuit in exemplum data cum dicitur. Et tu aliquando conuersus et cetera. fuit etiam efficacior in virtute sanandi: non solum enim sanabat sicut ceteri verbo orationis sed etiam verbo iussionis. sicut patet Act. ix. in sanatione enee. vmbra corporis sui sicut dicitur Act. v. In positione baculi sui sicut patet in discipulo paralytico. dies defuncto qui ad impositionem sui baculi iam sanatus est et resuscitatus. fuit efficacior in virtute predicandi. Tamen gratiose namque predicabat quod aliquando vna die tria milia. aliquando quatuor milia hominum conuertebat sicut habetur Act. ij. et iij. Hoc enim est testimonium gratiosi predicatoris. vnde Chrysostomus super Mattheum. Testimonium studiosi agricolae est messis fecunda. assidua doctoris ecclesia plena. negociatoris multiplex theca. fuit etiam efficacior in virtute orandi. Eius enim oratio aliquando aperiebat celum. sicut patet Act. ix. Ubi dicitur quod cecidit super eum mentis excessus et vidit celum apertum. Aliquando faciebat descendere spiritum sanctum sicut patet Act. viij. in samaritanis. Aliquando spoliabat infernum. sicut quando suscitauit defunctum. quem symon magus suscitare non potuit. et aliquando vincebat demonum. sicut patet in demone qui symonem magum per aerem deferebat. Quarto beatus petrus fuit gloriosior in passione. Passus est enim eandem penam cum christo prout christus ei predicauit. Ioh. vlti. Sequere me. Sap. xvij. Sicut pena seruorum cum domino est afflictio. Noluit autem beatus petrus illam penam pati rectus: sed reuersus. hoc propter quatuor causas quas ipse ponit. Prima: quia propter honorem domini sui non reputabat se dignum eo modo penam illam pati quod christus eam pertulit. Secunda quia christus passus est propter mundum redimendum: ideo debuit ad mundum respicere. Ipsa autem petrus patiebatur propter acquirendum celum. ideo debuit ad celum habere respectum. Tertia propter lapsum generis humani significandum. Christus enim semper rectus stetit. et nunc in peccatum cecidit. Homo vero caput mentis in terram deficit. et contra deum recalcitrauit. Quarta ad inuendum quod homo mutauebat amorem spirituale in amorem mundanum. homo enim rectus in cruce positus si reuoluit illud quod erat dextrum efficit sinistrum. Tunc igitur homo mutauit dextrum in sinistrum quando mutauit amorem celestium in amorem mundanum.

Sermo. clxxxj. In commemoratione sancti pauli sermo primus.

Um autem placuit ei qui me segregauit ex utero matris mee et cetera. Gal. j. Apostolus non ingratus fuit graue dei: sed quoniam effectus diuinitatis in se recognouit humiliter. Primus effectus est quod ipsum de utero sue matris eduxit. Notandum autem est quod est quintuplex uterus matris. Primus uterus est uterus matris generalis. scilicet terre. Secundus est uterus matris carnalis scilicet matris proprie. Tertius est uterus matris figuralis. scilicet synagoga. Quartus est uterus matris spiritualis scilicet militantis ecclesie. Quintus est uterus matris celestis scilicet triumphantis ecclesie. Beatus igitur paulus primo fuit in utero sue matris carnalis: et exinde deus eum segregauit quando eum ad lucem deduxit. vnde psalmus. De ventre matris mee deus meus es tu et cetera. Et idem. Tu es qui extraxisti et cetera. Deinde intrauit in ventrem matris figuralis scilicet synagoga. Et ab isto utero deus eum segregauit: quando ipsum ad fidem conuertit. Et ista segregatio facta est in ortu beniamin. ubi rachel mortua est. ideo vocauit eum filium doloris. Sed pater valde est gaudiosus. ideo vocauit eum filium dextre. Ex sua enim conuersione synagoga mortem spirituale incurrit: et multam tristitiam habuit: sed deus pater valde gaudiosus natus cum eum filium dextre appellauit quando dixit Act. ix. Uade quia vas electionis est mihi iste. Deinde de utero synagoga intrauit in ventrem militantis ecclesie in quo tantum permansit in hac vita vixit. Ab isto utero deus eum segregauit: quando eius animam a corpore separauit. et tunc intrauit eius corpus in uterum matris generalis: scilicet terre et aera eius in utero matris celestis: scilicet hierusalem superne. In ipsa autem separatione caput eius exiliens tres saltus dedit et in quolibet saltu fontes aque aperuit: per quod significabat quod in vita sua tres saltus fecerat. vnum saltauit de synagoga ad ecclesiam. Et tunc aperuit et manifestauit fontem diuine misericordie. Alium saltum fecit discurrendo per mundum. Et tunc aperuit fontem celestis doctrine. Tertium quando saltauit usque ad tertium celum. Et tunc aperuit fontem diuine sapientie. Ipsum etiam caput beati pauli benedictum nomen iesus clara voce insonuit. Ipsum enim nomen iesus fuit in corde eius iubilus. in ore mel. et in ore melos. Recte igitur post mortem nomen iesu protulit nimia scilicet cordis iocunditate repletus nimia oris dulcedine allectus. et nimia iubilatione aromatica puocatus. Tunc etiam de eius sancto corpore quatuor emanauerunt scilicet vnda lactis propter eius puritatem. vnda sanguinis propter eius martyrium sanctitatem. splens

dor lucis ppter ipsius sapientie claritatē. & fla
 grantis odoris ppter ipsius fame celebra
 tē. Tandē deus ipsum corpus de utero ma
 tris terre segregabit .s. qñ dicet in tēpore ex
 tremi iudicij. Surgite mortui venite ad iudi
 cium. Et tunc in uterū matris celestis intrabit.
 Et de illo utero nunq̄ exibat. ideo obitus san
 ctorum natale vocatur qz tunc in celo nascun
 tur. Secundus effectus diuine mie ipsuz per
 gratiā suā vocauit ideo subditur. Et vocauit
 per gratiā suā huiusmodi aut vocatio cōmen
 dabilis est ex parte vocantis. Ceteros quidē
 apostolos xps vocauit existens in sinistra pre
 sentis miserie. sed hūc vocauit existens in dex
 tera paterne glorie. Et ppter istā causā. in
 papali bulla ponit beatus paulus a dextris
 sed effigies beati petri ponitur a sinistris. Est
 etiam cōmendabilis ex parte vocati. Non enī
 xps vocauit eū piscantem vt petrū nec lucris
 inhātē vt mattheū. nec rethia reficiētē vt iohā
 nem et iacobum. sed odientem ardenti animo
 vnde dicitur. spirās minarū. innitentem pra
 uo studio qz accessit ad principem sacerdotuz
 et per sequētē sollicito ministerio qz ibat in da
 mascū vt si quos inueniret &c. Cōmendabilis
 est etiā ex parte modi vocādi. Ceteros enī vo
 cauit solo verbo hunc autez vocauit per lucē
 excecantem. Per virtutē prosterneētē p vocem
 obiurgantē. Tertius mie effectus est: qz ipm
 per diuinā sapiētā docuit: cū subditur. & reue
 laret filiū suū in me. Istā aut sapiētā beatus
 paul⁹ a quinq; magistris accepit. p̄tio a moy
 se. Gal. i. proficiebas in iudaismo iup multos
 coetaneos meos &c. Et q̄stum ad hoc factus
 est phariseus. De hoc Act. xxiij. Ego phari
 seus sum filius phariseoz. Sc̄bo a filio & q̄stū
 ad hoc factus est apostol⁹. Gal. i. paul⁹ apo
 stolus non ab hominibus. neq; per hominem
 sed per xpm iesum Tertio a spūsc̄to. & q̄stum
 ad hoc factus est dei legatus. Act. xiiij. Dixit
 spūsc̄tus segregate mihi paulum et barna
 bam. Quarto a patre. & q̄stum ad hoc factus
 est dei euangelista verus. vnde dixit vt reue
 laret in me filium suū vt euāgelizare enī in
 gentibus. Quinto a tota trinitate quando in
 tertium celuz est raptus. ij. Cor. xij. Auduit
 archana verba que nō licet hōi loq̄. Quart⁹
 effectus mie quē beat⁹ paulus in se recogno
 uit potest esse. qz ipsuz predicatorem gentiū fe
 cit vnde subdit. vt euāgelizare illū in gentib⁹
 nam in gētib⁹ erat maior potētia. qz ibi erant
 reges & imperatores. Maior sapia: qz ibi erāt
 philosophi & doctores. maior eloquētia. qz ibi
 erant rhetores & oratores. maior varietas er
 rorū et maior diuersitas viciorū. Sz cōtra istā
 quinq; certamina accepit qñq; adiutoria. Nā
 cōtra tyrānoz potētā accepit virtutē & cōstā

tiam. Act. xxiij. Apparuit illi dominus dicēs
 Constans esto paulo: oportet te nāq; rome tes
 tificari. Cōtra sapiām mūdāā accepit & sim
 plicitatē euangelicā. i. Cor. ij. Non enī iudica
 ui me aliquid scire inter vos: nisi xpm iesum &
 hunc crucifixū. Contra rhetorū eloquētā ac
 cepit facundā fructuosā. Ibidem. Sermo
 meus & predicatio nō in persuasibilib⁹ huma
 ne sapiētie verbis. sed in ostensione spiritus &
 & virtutis. Contra diuersitatē errorum acce
 pit fidei & sapiētie firmitatē. sicut patet Act. xvij.
 vbi dixit atheniēsis. quod ignorātes colitis
 hoc ego nūcio vobis &c. Contra multiplicatē
 viciorum accepit omniū gratiarū plenitudinē
 Nam contra luxuriā opponebat v̄ginitatē. i.
 Cor. vij. Uolo aut oēs hoies eē sicut me ipsuz.
 Cōtra gulā parcitatē. i. Tim. vj. Habētes ali
 menta & quibus tegamur. his cōtēti sumus.
 Contra auariciā habuit volūtariā paupertate
 tem. Phil. ij. Omnia arbitratus sum vt iterco
 ra: vt xpm lucrifacerē. Contra triticiam con
 scientie iocūditatē. ij. Cor. i. Gloria nostra hec
 est testimoniū cōsciētie nostre. Contra irā be
 nignitatē. i. Cor. x. Sine offensione estote iu
 deis & gēibus &c. Contra inuidiā fraternā
 charitatez. Roma. v. Caritas dei diffusa est
 in cordibus nostris &c. Contra vanā gloriā
 habuit humilitatez. i. Cor. xv. Ego enim sum
 minimus apostolorum &c. Quintus effectus
 ex diuina mia est: quia christus mox eum sibi
 obediētē fecit. qd̄ notat̄ cuz dicitur. Continuo
 non acquieui carni & sanguini. i. amori & dile
 ctiōi carnis. sed potius diuine inspirationi. cō
 tinuo. i. sine cōtradictiōe. Act. ix. Dñe quid me
 vis facere. vel cōtinuo. i. sine deliberatiōe. Un
 de beatus Bern. Amicos consultat qui non
 nouit q̄ inimici hoīs domestici eius. Uel con
 tinuo. i. sine dilatione. qz inducias non petijt sz
 protinus obediuit. Pronerbio. ij. Non dicas
 amico tuo vade & reuertere &c. Uel continuo
 idest sine trepidatione: qz nihil timuit: sed de
 dei bonitate confidit. Esa. xxxv. Dicite pusilla
 nimes: confortamini & nolite timere.

¶ Sermo. clxxxij. De eodē die sermo. ij.

Ecce nos reliquimus om
 nia et secuti sumus te &c. Mat. xix.
 In isto euangelio qd̄ ad honorem
 beati pauli dicitur a tribus cōmē
 dabilis inuenitur. p̄mo quidem a perfecta
 mundi abrenūciatione. Et hoc tangitur cū d̄r.
 Ecce nos reliquimus oia. Relinquit enī om
 nia impediētia. i. amorem diuitiarū q̄ hoīem
 impediunt a salute. Marci. x. Difficulus qui
 pecunias habent regnū dei introibūt. Iustus
 amorem mundi iste reliquit. qui ait Gal. vi.
 Mihi mundus crucifixus est: & ego mundo.

Secundo reliquit oia retrahētia: sicut est amor parētū qui p̄cipue hoīem retrahit a salute. Mat. x. Inimici hominis domestici ei⁹. Istuz reliquit q̄ ait. Gal. i. Nō acquieui carnis sanguini &c. Tertio reliquit oia ponderātia: vt ē sarcina peccatorū Heb. xij. Deponētes oē p̄odus et circūstans nos pctm̄ &c. Quarto reliquit oia pernicioſa: vt ē amor deliciarū. vñ ait. i. Cor. ix. Castigo corpus meū & in seruitutē redigo. Quito reliquit oia piculosa vt ē amor sui ipsi⁹ De quo periculoso amore ip̄e ait. iij. Thim. iij. In nouissimis diebus instabūt tpa periculosa et erūt hoīes seipso amātes. Istuz amorem sui ipsius bt̄s paul⁹ nō habuit: qz ppter xp̄m se in morte tradere semp parat⁹ fuit. Vñ ait. Act. xx. Ego nō solū alligari sed & mori paratus suz ppter nomē dñi iesu xp̄i. Sexto reliquit oia infructuosa: vt est amor bonoz q̄ est infructuosus & vanus. vñ ps. Ut qd diligitis vanitatem: et q̄ritis mēdaciū. Gal. i. An q̄ro hoībus placere. Si adhuc hoīb⁹ placerē: seru⁹ xp̄i nō esset. Sc̄do cōmēdat a salutifera xp̄i imitatio ne: qd notat cū d̄r. Et secuti sumus te. Ad hoc aut q̄ hō xp̄m imitetur: duo req̄runt. Unū ex parte dei. s. attractio sue dignatiōis. Jo. vj. ne mo venit ad me nisi pater q̄ misit me traxerit illū. Trahit aut q̄ttuor funiculis. s. mō exteriori eruditiōe. mō interiori inspiratiōe. modo paterna flagellatiōe. mō bñficiōz exhibitiōe. Sz de quibusdā q̄ istis q̄ttuor funiculis se trahi. nō pmittit: dñs p̄querit dicens Prouer. i. Uocauit & renuistis quo ad exteriora documēta. Extendi manū meam & nō fuit q̄ aspiceret. q̄ ad collata bñficia. Desperistis oē cōsiliū meū quo ad inspirata p̄silia. Et increpatiōes meas neglexistis. q̄ ad irrogata flagella. Istis quatuor funiculis ap̄ls tract⁹ fuit. s. exteriori eruditiōe & reprehēsiōe. Act. ix. Saule saule qd me persequeris &c. Interiori inspiratiōe. Ibi d̄r. Subito circūfulsit eū lux de celo. Flagellatiōe: qz excecatus: & in terrā p̄strat⁹. Bñficio rū exhibitiōe: qz postmodū fuit illuminat⁹ a xp̄o edoctus et in tertiu celum raptus. Sc̄do ex parte hoīs requirit expeditio volūtatis. s. ne a diabolo teneat cathena ferrea. i. ferrea voluntate. Que quidē cathena octo hz anulos. s. malā suggestiōe. cogitatiōe. delectatiōe. cōsensum: operatiōe. cōsuetudinē necessitatez. et desperatiōe. Istos nāqz octo anulos ap̄ls fregit. s. prauā suggestiōez. iij. Cor. iij. Abdicamus occulta dedecoris. carnalē cogitatiōe. iij. Cor. i. Aut q̄ cogito fm carnē cogito. q. d. nō prauā delectatiōe: qz tm̄ circa spiritualia delectabatur. Rom. vij. Cōdelector em̄ legi dei fm interiorē hominem. Prauū consensuz qz bonis meditationibus semper consensuebat. Ibi d̄r. consentio legi: qm̄ bona est. Pra-

uaz operatiōe. Roma. xij. Abdicamus ergo a nobis opera tenebrarū. Prauā consuetudinē: qz ad omne opus bonū se assuefecit. Phi li. iij. Ubiz & in omnib⁹ institutus suz &c. Prauam necessitatem: qz habuit sp̄s libertate. iij. Cor. iij. Ubi spiritus dñi: ibi libertas. Omnē desperatiōe: qz habuit omnimodam sp̄i firmitatē. Hebre. vj. Confugimus ad tenendum propositā sp̄e. Tertio cōmēdatur a fructuosa remuneratiōe. cū subiungitur. Sedebitis super sedes duodecim. In qua remuneratiōe tria erunt. primo regalis dignitas: cū dicitur sedebitis. Habebunt em̄ regale dominiū. Sap. v. Accipiens regnū decoris regale fertū. Ibi dem. Et dyadema regni de manu dei sui. Regale sceptruz. Sapien. x. Donec affer illi sceptrum regni. Regalē habitū Prouer. vii. Byssus & purpura vestimētū eius. Regale solius Luc. xij. Sedebitis super thronos duodecim &c. Secundo in ipsa remuneratiōe erit magna dei liberalitas. etiam in presenti. Quod quidem quattuor modis potest intelligi scilz aut q̄tum ad temporalū discretā possessiōe: qz auari possident ea vt serui. Sancti vero viri vt domini que possessiō est temporalibus in centuplum melior. Aut q̄tum ad spiritualū acquisitionē. Ac si dicat domin⁹. Spiritualia percipiet que tēporalibus cōparata excedunt sicut maior numerus minorē numerū excedit. Aut q̄tum ad suffragioruz ecclesie participatiōem. Illi em̄ qui sunt de ecclesia tm̄ numero possunt ad inuicē participare substantiam suam. Illi vero qui sunt numero et merito possunt ad inuicem participare merita sua q̄ participatiō in centuplū melior est q̄ prima. Aut q̄tum ad religiosoz inter se cōcōnationem. qui sepe pro vno fratre carnalivel domo temporalilicentuplū accipiūt. Tertio in illa remuneratiōe erit eterna felicitas. cū d̄r. Et vitā eternā possidebitis. Hoc nāqz q̄ dicit vitam respicit illos qui sunt in inferno qui non habent vitam sed mortem. Et hoc q̄ dicit eternā respicit illos qui sunt in mundo. qui & si habent vitam: habent eam transitoriam & caducā. Hoc autem q̄ dicit. possidebitis: respicit illos qui sunt in purgatorio: qui et si habituri sunt vitam non tamen sunt in possessiōe. Illi namqz qui sunt in celo. habent et vitam sine morte: et eternitatem sine fine. atqz possessiōem sine expectatiōe.

¶ Sermo. clxxiij. De sancta margaretha virgine. Sermo primus.

¶ **M**isa cōteret caput tuum Genesis. iij. Quāuis beata margaretha fuerit puella. tamen contriuit caput patris propriū diaboli et

tyrāni. Pater nāq; su⁹ intendebat eā trahere ad cultū idoloz: sed ipa istud caput sue in-
 sētioni cōtriuuit: qz ei⁹ societate fugit: et oues
 sue nutricis pascebat. Periculosum nāq; est
 bonis cum malis cohabitare. quia mali sunt
 igne cōcupiscentie inflāmati. et iō boni sepe in-
 ficūtur a malis. Sunt luto auaricie inq̄nati
 et ideo sepe inficūtur. Sunt pisce adherētis
 supbie infecti. et ideo sepe denigrātur. Sunt
 tenebris ignorantie obscurati: et ideo sepe a
 malis illis obfusant. Btā igit̄ margaretha
 noluit habitare cuz malis ne aut inflāmare-
 tur igne concupiscentie aut inquinaret̄ luto
 auaricie. Aut inficeretur pisce superbie. Aut
 obscuraret̄ tenebris ignorantie. Secūdo con-
 triuuit caput tyrāni qui in superbiā elat⁹ cultū
 xp̄i euacuare volebat. Sed caput sue elatio-
 nis ipsa contriuuit. et cultum xp̄i defendit et in
 nullo consentire voluit. Et ideo quintuplex
 certamē passa fuit. Prio quia in eculeo suspē-
 sa. Ideo enim fuit in aere cruciata. ad osten-
 dendū qz adhuc nō fuit in celo. qz ibi sunt bea-
 ti. nec erat in terra: ibi sunt auari: sed erat in
 medio: quia ibi sunt perfecti. Habebat em̄ su-
 pra se celum ad desiderādū. Et infra se mū-
 dū ad despiciendū. iuxta illud. Prouerb. xv.
 Celum sursum et terra deorsum. Scdo fuit
 adusta sed non combusta. Nec mirum qz ha-
 bebat interius gratiaz afflantem. Danielis
 iij. Fecit medium fornacis quasi ventū rosis
 flantem. Conscientiā delectantez Prouerb.
 xv. Secura mens quasi iuge cōuiuū. Spem
 letificantem. Roman. xij. Spe gaudentes in
 tribulatione patientes. Carnem virgineam
 refrigerantez. Unde dictū fuit marie. Viri⁹
 altissimi obumbrabit tibi. Ideo poterat dice-
 re illi. Eccli. ij. In medio ignis nō suz estua-
 ta. Fuit em̄ in medio ignis: quia habuit car-
 nem propugnantē. Gal. v. Caro concupiscit
 aduersus sp̄m et c. Demonē inflantē. Job. xij.
 Alitus eius prunas ardere facit. Moiem sol-
 licitantē: qz prefect⁹ eā in vxorē accipe cupie-
 bat. Pulchritudinez allicientem q̄ iā multas
 feminas protholor decepit et adhuc quoti-
 die decipit. Prouer. vlti. Fallax gr̄a et vana ē
 pulchritudo. Tertio fuit in aq̄s gelidis cru-
 ciata. Postq̄ em̄ in igne fuit cruciata. fuit in
 aqua frigidissima posita. Et ista est tā seuis-
 ma pena vt etiam fiat in inferno. Job. xxij.
 Ab aq̄s niuium transibunt ad calorē nimis
 Un̄ etiā tunc factus est terremotus: ac si ter-
 ra nō posset tantū facinus sustinere. Aliquā-
 do fit terremot⁹ in signum doloris. Aliquā in
 incussione timoris. Et sic mota fuit in passiōe
 et resurrectione xp̄i vt ostenderet dolorem et
 custodes deterreret. Terremot⁹ ergo fact⁹
 est in passione sancte margarethe in tāti sce-

leris detestattonez. ad doloris et cōpassionis
 ostensionem: et in timoris incutionem. Et in
 pctōz magnā confusionem. Quarto fuit de-
 collata. Et in sua decollatione tria maxima
 fuerunt. Primū est deuota oīo: qz ad exēplū
 xp̄i se deo recōmendauit. Xps qdē in passioe
 patri sp̄m recōmendauit. et pro suis crucifixo-
 ribus intercessit. et p oibus fidelib⁹ exorauit.
 Joh. xvij. Nō pro eis aut rogo tm̄. sed etiā p
 his q̄ credituri sunt p verbū eoz. Et sic btā
 margaretha orauit deuz p se et p suis occiso-
 ribus. et pro ipam iuccātibus. Fuit etiam in
 passione ei⁹ custodia angelica: qz ipsi angeli
 ipam custodiuerunt ad martyriū pperantē.
 in tormentis existentē: et ad celū ascendentē.
 Judith. xij. Custodiuit me angel⁹ dñi et hinc
 euntem et ibi cōmorantem: et inde huc reuer-
 tentem. Fuit etiā in passione eius celestis ar-
 monia. Et merito: qz sponse solent deduci ad
 sp̄sum cū cāticis et laudib⁹. Apoca. xix. Gau-
 deamus et exultemus et demus gloriā deo.
 Qm̄ venerunt nuptie agni et c. Quinto eius
 passio fuit passio xp̄i multū pformis effecta.
 Xpus em̄ fuit denudatus in patibulo. Mar-
 garethaq; fuit expoliata in eculeo. Xps fuit
 flagellatus ad colūā: vt disciplinam pro no-
 bis portaret. Margaretha autem fuit tota
 virgis lacerata: vt post hanc vitam aliam nō
 sentiret disciplinā. Xps fuit perforatus cla-
 uis. et beata Margaretha fuit lacerata vn-
 gulis. Xps passus est in patibulo: qd̄ quidez
 erat suppliciu latronum et malefactorū infā-
 mū. Margaretha hō passa est in eculeo: qd̄
 erat suppliciu pueroz et maloz. Xps totus
 fuit sanguine plen⁹. Margaretha in eculeo
 tota fuit sanguine cruentata. Xps passus est
 in aere ad innuendū qz ip̄e est mediator dei et
 hoim. Sic btā margaretha passa est in aere
 ad innuendū qz ipsa est nra mediatrix apud
 deū. Tertio p̄triuuit caput scz suggestione de-
 monis. Ip̄e qdē demō hz magnā potentiam
 supbiā astuciā: et experientia: et fraudulētia.
 Ista qnq; notant̄ Apoca. xij. Proiect⁹ est dra-
 co: ecce q̄te potētie. Magn⁹. ecce q̄te supbie.
 serpēs. ecce q̄te astucie. antiquus ecce q̄te ex-
 perientie. Qui seducit vnuersum orbē. ecce
 q̄te fraudulētie. His qnq; armis cum beata
 margaretha pugnare voluit. sed ipsa oia cō-
 triuuit. Fregit ei⁹ potentia: qn̄ ip̄m apparentē
 in specie draconis virtute crucis euanescere
 fecit. Fregit eius supbiā: qn̄ pede supra collū
 eius posuit. Fregit ei⁹ astutiā qz coact⁹ est di-
 cere. qz ideo sibi apparuerit: vt sibi cōsuleret
 qz monitis presidys obediret. Fregit ei⁹ mali-
 ciam: qz ipse beate margarethe in nullo noce-
 re potuit. Fregit eius experientia: quia in nul-
 lo suis suggestionibus assentire voluit.

De sancta margaretha

Sermo. clxxxiiiij. De eadem sermo. ij.

Simile est regnū celoz
thesauro abscondito in agro Mat.
xij. In isto euangelio qđ ad hono
rē beate margarete legitur quat
tuor sunt videnda. primo quid significetur p
thesaurum. Est aut thesaurus iste de quo lo
quitur. i. Cor. iij. S qđ edificauerit sup fun
damētū hoc: aurū argētū: et lapides p̄ciosos.
Est aut aurū virginitas: argentū fides lapi
des p̄ciosi opa pietatis. Iste triplex thesau
rus fuit btā virgine margaretha. Ip̄a nāq
habuit virginitatem integrā. finē sinceram et
operationē sollicitā. significatur aut virgini
tas per aurum: qz aurū nō admittit fulgorē
suum. nec ignis adustione. nec luti inuolutio
ne. nec tēporis antiq̄tate. sic et fulgor virgini
tatis non minuit nec igne concupiscētie: nec
terreno corpe. nec longeva etate ideo. Sap.
vij. assimilā speculo. luci. et diuine ymagini.
Sicut em̄ splendor lucet in speculo sic et vir
ginitas in corpore terreno. Et sicut ignis lu
cē suā non cōburit: sic et cōcupiscētia virginita
tem nō adurit. et sicut imago dei in viris san
ctis vetustate nō inficit: sic et ipsa ex diuturni
tate t̄pis renouat. ij. Cor. iij. Licet is quo fo
ris est n̄ hō corrūpit. in is q̄ intus est reno
uat de die in diē. Sed fides significat p argē
tū. fides nāq̄ causat a v̄bo dei s̄m illud Ro
ma. x. Est autē fides ex auditu. auditus aut
p verbū dei. De isto d̄. ps. Eloq̄a d̄ni eloq̄a
casta et. Ex quibus verbis habet q̄ fides ca
tholica est casta p puritatē sincerā: qz ip̄a nul
la adulterina falsitate polluit: qđ est f̄ fidem
hereticorū. Est examinata p tribulationē im
missam: qz nulla aduersitate frāgit: qđ est f̄
fidē instabiliū. Est q̄ pbata p p̄speritatē mū
danā qz nulla terrena p̄speritate allic̄t qđ
est p̄tra fidē auarorū. Est purgata p sp̄s̄san
cti gr̄am: qz septiformi dono sp̄s̄sancti fulcit
qđ est p̄tra fidē malorū xp̄ianorū. Opa aut bo
na significant p lapides p̄ciosos. Lapis au
tē p̄ciosus excellit aurū et argentū in splēdo
re: in valore: et in virtute. Et ideo nec aurū vir
ginitatis. nec argētū fidei corā deo lucent nec
aliqđ valent nec aliqđ p̄nt p̄ficere sine bonis
opibus. Qñ aut bonis adornātibus opibus
fulciūtur et decorātur. tunc magnū h̄nt splen
dorē valorē et virtutē. De virtute fidei per bo
na opa d̄. heb. xj. Sancti p fidez vicerunt re
gna et. De virtute et pulchritudine virginita
tis p bona opa etiā d̄. Sap. iij. O q̄ pulchra
et casta est gnatio. cū claritate et. Scđo vidē
dū est qđ sit iste sger. Qui quidē est triplex.
scz corporalis: sp̄s̄alis: et t̄p̄alis. Ager corpa
lis est ip̄m corpus in quo inuenitur thesaur⁹

virginitatis et castitatis. ij. Cor. iij. Habem⁹
thesaurum istuz in vasis fictilibus. Quāuis
autē istud vas sit terreū: tamē debet esse m̄s̄
dum p puritatē: pictū p mox honestatē: et ex
coctum per charitatem. i. Thesak. iij. Sciat
vnusquisq̄ vestrū vas suū possidere in sancti
ficatione. ecce qz d̄z esse mūdū. Et honore. ecce
qz d̄z esse pictū. Nō in passione desiderij. ecce
quia nō debet igne cōcupiscētie: sed igne san
ctis p̄s inflāmari. Ager sp̄s̄alis est animus
in quo inuenitur thesaurus fidei. Romā. x.
Corde credit ad iusticiā et. Virginitas nāq̄
est in corpore. bona autē opa sunt in exteriori
exhibitione: sed ipsa fides radicatur in corde
Et rō est. Nā si aliq̄s oppressor virginitatem
alicui abstulerit p̄pter hoc illa p̄sona op̄ressa
eā non pdit. Uñ dixit sancta lucia. Si me re
nitentem et inuitam violaueris: castitas mihi
duplicabit ad coronā. Si autē aliq̄s raptor
alicui t̄p̄alē substātiā rapuerit p̄pter hoc deus
non pdit: qz p patientiā et alia bona opa p̄t
mereri: q̄uis sibi bona sua t̄p̄alia fuerint ab
lata et subrepta. sed si fides subripitur p cer
to: tunc deus perditur et totū sp̄s̄ale edificij
subruitur. Et ideo necesse fuit vt in corde ra
dicaret. Ager t̄p̄alis est ipsa terrena posses
sio. in qua debet esse thesaurus bonorū op̄ez
id est elemosynarū. Prouerb. iij. Honora d̄m
de tua substantia et. Qui em̄ modo honorat
d̄m de substantia. d̄m ipsum honorabit in
sua gloria. Et loco. quia statuet eū a dextris.
Et v̄bo: cū dicet. Esurui et dedistis mihi m̄s̄
ducare. Et facto: cū dicet. Venite b̄ndicti per
cipite regnū patris mei et. Tertio videndus
est qualiter iste thesaurus abscondit. Thesau
rus em̄ castitatis abscondit p carnis macera
tionē. i. Cor. ix. Castigo corp⁹ meū: et in serui
tutē redigo. Custodit etiā et abscondit thesau
rus castitatis p sensuum cohibitionem. Job.
xxxj. P̄pigi fedus cū oculis meis et. per fu
gā et elongationē. i. Cor. vi. Fugite fornicatio
nez et. Thesaurus aut fidei cū sit radix oīm
bonorū debet abscondi ab estu male inflama
mante: et frigore male humiliante: et a diaboli
ca tentatione male infestante. Uñ ps. Incen
sa igni: quo ad amorē male inflammātez. Et
suffossa quo ad timorem male humiliantem.
Fiat manus tua sup virū dextere tue q. s. cō
primat insultū diaboli male infestantē. Thes
saurus autē bonorū op̄ez abscondi debet ab
humana laude. Math. vi. Cū facis elemosy
nam noli tuba canere ante et. A negligentia
et torpore. Osee. vij. Comederūt alieni robur
ei⁹ et ipse nesciuit. Ab indiscreto feruore. Esa.
xvij. Ante messem totus effloruit et immatur
ra plantatio germinauit. Quarto est vidē
dum qualiter iste thesaurus emittur. Si qđ

emittitur dādo deo ppriū affectū. ppriū sensū. & propriū tribntū siue sensum. Qui enim vult emere thesaurū castitatis det deo proprium suū affectū. vt nihil diligat nisi deum seu spōsum celestē. Est em̄ zelotypus et non vult cū adultero adamari. Esa. xvij. Coangustatū est stratum ita vt alter decidat &c. Qui vult emere thesaurū fidei debet deo propriū seipz & totā suā intelligentiā applicare. f̄m illud. ij. Cor. x. In captiuitatem redigētes oēm intellectū in obsequiū xp̄i. Qui autem vult emere thesaurum meritorū: vendat deo propriū sensum. bona sua pauperib⁹ largiendo. Math. xix. Si vis p̄fect⁹ eē: vade & vēde oīa q̄ habes & da pauperib⁹ & habebis thesaurū in celo.

¶ Sermo. clxxxv. De eadem sermo. iij.

Simile est regnū celoz

hoī negociatori querētī bonas margaritas &c. negociator iste est xp̄s de quo tria ponunt scz eius offm̄ cū d̄r. Hoī negociatori. Et⁹ studiu⁹ cū d̄r. Querētī bonas margaritas. Et eius p̄merciū. cū d̄r. Inuēta sūt vna p̄ciosa margarita &c. circa p̄mū notādū q̄ sicut dicit Aug. sup ill⁹ Heb. ij. Liberaret eos q̄ timore mortis &c. Xp̄s in hūc mūdū tanq̄ negociator venit: & tres merces a nobis accepit. s. nasci: laborare: et mori. Et tres suas merces nobis portauit. s. renasci. resurgere. & in eternū regnare. accepit em̄ a nobis nasci. Esa. ix. Parvulus nat⁹ est nobis. Dedit autē nobis renasci. Joh. i. Dedit eis potestātē filios dei fieri. & Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit: ex aq̄ & spū sc̄to nō intrabit i regnū celoz. Sc̄do accepit a nobis mori. ad Phil. ij. Xp̄us fact⁹ est p nobis obdeditēs vsq̄ mortē: mortem autē crucis. Nobis autē dedit resurgere. Joh. vi. Ego resuscitabo eū in nouissimo die. Tertio accepit a nobis laborare. nā ip̄e laborauit corde dolēdo cōpatiēdo. Esa. liij. pro eo q̄ laborauit aīa eius &c. Laborauit etiā ore clamādo & p̄dicādo. ps. Laborauit clamans rauce facte sunt fauces mee. Laborauit oculis pluries flēdo ps. Laborauit in gemitu meo lauabo p singulas noctes lectū meū &c. Laborauit toto corpore penas & dira supplicia sufferendo Esa. i. Laborauit sustinens &c. dedit autem nobis regnare. Luce. ij. Nolite timere pusill⁹ grex q̄n placuit patri v̄ro dare vobis regnū. Secūdo ponitur istius mercatoris studium: cū d̄r. Querenti bonas margaritas. Dicuntur autē sancti & maxime ista sancta margarita q̄nq̄ de causis margarite. primo ex eo q̄ fuit celestis rore generata. Ipsa nanq̄ cor suum aperuit & rores sp̄s sancti accepit. ac suggestionē diabolice conclusit. & sic p̄ciosa & nobilis mar-

garita generata fuit. Et peruit ad deum suam memoriā & ibi recepit dei continuā recordationem. Suā intelligentiā: et ibi concepit dei cognitionem suaz volūtatē. & ibi concepit dei amorem. Sc̄do d̄r margarita: q̄ fuit fulgida. Et hoc tam in carne p virginalē pudiciā q̄ in mente p intentionem sincerā. q̄ in cōuersatione p lucidaz famā. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate. Ipsa nanq̄ habuit pulchritudinē intētionis in mēte. Castitatē in corpore. Claritatem in cōuersatiōe. Tertio d̄r margarita q̄ fuit pua p hūilitatē. Quāto em̄ fulgidior erat in cōspectu dei. tāto erat humilior in cōspectu sui ipsius. Sepe em̄ res lucide nigrum h̄nt effectum: sicut oīte dit. Augu. in lib. de ciui. dei triplici exemplo. Nam oleum lucidū nigras maculas effundit. Argentum fulgidū nigras lineas tingit. Ignis splēdidus facit cūcta nigra q̄ lambit. Sic & sancti viri q̄tūcūq̄ luceant instar olei p pietatē instar ignis p charitatez. instar argenti p fame sonoritatē. n̄ debent in se nigrescere per humilitatem. Sancta autē margarita fuit parua coraz se p humilitatē: sed magna corā tyrāno. p cōstantiā & magnanimitatem. Mediocris autē corā fidelibus p socialē cohabitationem. Job. iij. Paruus et magn⁹ ibi sunt. & seruus & liber a domino suo. In domo enim dei sancti viri sunt et sunt paui se ip̄os humiliando. & sunt magni tyrānos contemnendo. Et sunt liberi socialiter viuendo. Quarto dicit margarita: q̄ fuit solida. Non em̄ potuit cōmoueri a patre p blandiciarū adulationem. nec frangi ab ip̄o tyrāno p tormentoz illationem: nec p̄forari a diabolo p tentationū immissionez. Math. vij. Descēdit pluuia. i. p̄ris adulatio q̄ v̄ h̄re vim refrigerandi. f̄flauerunt venti. i. tentationes diaboli. Venerūt flumina. i. tormēta tyrāni: & ip̄am obuere non potuerūt. Quinto d̄r margarita. q̄ fuit virtuosa. Ipsa em̄ magnā virtutem ostendit in aere. q̄ ibi fuit in eculeo suspensa. nec tamē in aīo lesa. In igne. q̄ ibi fuit posita sed nō adusta. In aquis. q̄ in aq̄s fuit posita & permāsit illesa. In terra. q̄ ipsa terra fuit tremore concussa. Tertio ponit ist⁹ mercatoris cōmerciū cū d̄r. Abijt & vendidit vniuersa q̄ habuit & enit eaz. Iste nanq̄ mercator q̄ttuor habuit q̄ oīa vendidit vt istaz emeret margaritā scz deitatē: aīam: carnē & sanguinē. Deitatē quidē dat nobis in p̄miū. ps. Adimplebis me leticia cum vultu suo. Aīaz nō dedit nobis in precium. De hoc Mat. xx. Venit filius hoīs nō ministrari sed ministrare & dare aīam suā in redēptionez p multis. Carnē et sanguinē in remediū. Homo quidē erat famelicus. sitibūdus. & infirmus. Quis

De sancta maria magdalena

ergo erat famelicus dedit nobis carnē suā in cibū: q̄ si ubundus dimisit nobis sanguinē suum in potum: q̄ vero fuit infirmus dimisit nobis vtrūq̄ in mediū. De quo remedio cantat ecclesia in corde in oratione. Sit ablutio scerū sit fortitudo fragiliū. sit p̄tra mundi pericula firmamentū. Est em̄ in remediū cōtra pctā preterita. ideo dicit. Sit ablutio scelez cōtra pctā presentia. ideo subdit. Sit fortitudo fragiliū. cōtra pctā futura. ideo subdit. sit contra mūdi pericula firmamentum &c.

¶ Sermo. clxxxvj. De sancta maria magdalena sermo primus.

Ego sto ad ostium & pulso. Apoca. iij. Dñs in presenti vita noluit habere hospitium tēporale. vnde in aliena domo fuit natus. & in aliena domo cōuersatus & hospitatus. In alieno sepulchro sepultus. Voluit tamē h̄re domū spūalem que est cor nostruz quam tm̄ desiderat vt etiā hostiatim eā querat dicēs. Ego sto ad ostium & pulso &c. In hāc duplicē domū beata maria magdalena xpm̄ recepit in domū temporalē: vt ip̄s corporaliter reficeret. Luce. x. Intrauit iesus in quoddā &c. et in domum spūalem: vt euz pasceret spūaliter Grego. Apud phariseum veritas pascebat foris apud mulierem peccatricē. sed penitentem pascebatur intus. In premissio verbis ponitur plures cause quare xps̄ ostium cordis nostri sibi postulat aperiri. Prima namq̄ sumitur ex cōsideratione persone stantis cū dicitur. Ego. q̄ quidem pronome p̄ tribus noibus supponit. Ego scilz iesus xpus filius dei. Homo igitur infirm⁹ libenter aperit suo saluatori. mestus suo cōsolatori ab hostibus obsessus suo liberatori. Ac si dicat xps̄. Libenter debes mihi aperire. quia tu es infirmus. & ego sum iesus. i. saluator. Tu es mestus. et ego sum xps̄ & cōsolator. Tu es ab hostibus obsessus: & ego sum filius dei tuus scz liberator. Beata igitur maria magdalena erat infirma: mesta: & obsessa: q̄ erat infirma libenter recipiebat iesum medicum & saluatorem. qui sanauit eā valde faciliter. hoc est cū quattuor verbis dicens. Remittitur tibi peccata tua. Ipse etiā in dauid peccatū adulterij & homicidij sanauit cū trib⁹ syllabis cum dixit. Peccauī. vñ Aug. Quantū valēt tres syllabe peccauī. sed in his tribus syllabis flāma cordis ascendit in celum. In matheo sanauit pctm̄ auaricie cū quattuor alijs syllabis quas xps̄ dixit ei. Math. ix. Sequere me. In paulo vero sanauit peccatū superbie q̄nq̄ verbis q̄n dixit Act. ix. Dñe quid me vis facere. In petro autem sanauit peccatū negationis pau-

cis lachrymis: quando egressus foras flevit amare. Secūdo maria erat mesta. ideo libenter recipiebat xpm̄ cōsolatorem. Suam autem mesticiam ostēdebat per lachrymas q̄s fundebat. Fudit enim quattuor genera lachrymarum scz lachrymas compūctionis ex peccatorū recordatione. Luce. viij. Lachrymis cepte rigare pedes eius &c. Compassionis in fratris sui morte. Joh. xij. Iesus ergo vidit mariam plorantem &c. Doloris ex xpi passione. Luce. xxiij. Sequebatur ipsum mulieres &c. Amoris ex corporis christi subtracti desiderata visione. Johan. xx. Maria stabat ad monumentū foris plorans. christus autē cōsolatus est in lachrymis cōpūctionis peccata sua sibi remittendo. In lachrymis compassionis fratrem suuz resuscitādo. In lachrymis doloris post resurrectionem sibi apparendo. In lachrymis amoris suam presentia sibi exhibendo. Tertio erat obsessa. & ideo libenter recipiebat dei filium auxiliatorem & liberatorem. Erat enim obsessa a demonibus. Sed christus eam liberauit quādo septem demonia ab ea eiecit. Erat etiam obsessa ab hominibus: quia phariseus dixit eam esse immundam. Martha dicebat eam esse ociosam. Judas dicebat ipsam prodigam quia vnguentum preciosuz inutiliter expēdebat. Discipuli dicebant eam esse fatuā. Unde dicitur Luce. xxiij. Quod cum magdalena & ceterae mulieres discipulis nunciassent se dñm vidisse. visa sunt ante ip̄os quasi deliramentum verba ista. Sed taliter obsessaz christus adiuit & contra phariseum ostendens ipsam nō esse immundam: sed purificaram cū dixit. Remittitur ei peccata multa. Et contra sororē ostēdens q̄ melius erat eius ocū q̄ ipsi⁹ Marthe ministeriū laboriosum: dicens. Martha martha sollicita es &c. Et etiā iuuit xps̄ eaz contra iudam ostēdens q̄ illa effusio vnguenti non fuit prodigalitatis vitium. sed fuit sue sepulture sacramentū. Xps̄ etiā iuuit eam cōtra discipulos ostēdens q̄ nō fuit fatua: sed veridica: q̄n xps̄ sibi appuit & ap̄toz apostolā eaz fecit. Scda principalis causa quare xps̄ ostium cordis nostri sibi postulat aperiri. sumitur ex cōsideratione situs corporis: cum dixit. Sto paratus scz adiuuare. Stare q̄des est pugnantis. iacere vero est quiescentis. sedere vero est regnantis. Christ⁹ vero. stat in actiuis. iacet in cōtēplatiuis. sed sedet in beatiss. Sic ergo stabat xps̄ in ea inquantū actiua. q̄n sibi p̄ viam ministrabat. Facebat in ea inquantū cōtēplatiua ad pedes xpi sedebat modo vero sedet & regnat in ipsa inquantū est beata. Tertia cā sumit ex cōsideratiōe loci cōuenientis: cum dicit. Ad ostium. Non em̄ stat in

Longus autem...

viciis vel plateis: quia non diligit curiosos: nec in foro: quia non diligit negociosos: sed ad ostium cordis: quia diligit quietos. Christus igitur stabat ad ostium cordis beate marie magdalene quia non fuit curiosa: sed domi sedere consuevit. Iohanna. x. Maria autem domi sedebat. nec fuit negociosa: quia omnia terrena deseruit et reliquit propter Christum. Sed fuit quieta: quia verba dei ad pedes Christi libenter audiuit. Quarta causa quare Christus ostium nostri cordis sibi postulat aperiri sumi potest ex consideratione conuiuii tam excellentis: cuius subditur. Si quis apparuerit mihi intrabo ad illum et cantabo cum eo et ipse mecum. Non dixit gustabo nec prandebo. nec merendinabo: sed dixit cenabo. Nam gustare est aliquos bolos recipere. quidam enim volunt cum deo gustare facientes bolos duos de corde suo. Unum dant deo. scilicet intellectum per fidem. alium dant mundo. scilicet affectum per amorem. Quidam etiam duos bolos faciunt de etate sua. Unum bolum dant diabolo. scilicet iuuentutem. alium bolum dant deo scilicet senectutem. Sunt etiam aliqui qui duos bolos faciunt de seipsis et rebus suis. Unum bolum seipsos dant diabolo. alium bolum. scilicet sua dare volunt deo. Nec etiam Christus dixit. Prandebo. Nam post prandium aliud adhuc restat conuiuium. Illi ergo cum Christo prandium faciunt qui post penitentiam ad peccatum redeunt. Nec dixit merendinabo. quia hoc est beatorum ubi est plena lux cognitionis: et plenus ardor amoris. Cantus. i. Indica mihi ubi pascas: ubi cubes in meridie. Dixit autem cenabo: quia post cenam nullum alium restat conuiuium. Cum illis igitur Christus cenat: qui semper in gratia perseverant. Instant ergo simulantibus: prendant recidivantes. merendinant triumphantes. et cenant perseverantes. Beata igitur maria magdalena ante suam conversionem cum deo gustavit: quia deo dedit se pro fide. sed diabolo per malam operationem. Post conversionem suam cum Christo prandium fecit. quia tempore passionis per infidelitatem cecidit. Post resurrectionem vero cum ipso cenavit: quia semper in gratia perseveravit. Modo autem cum Christo in meridie comedit: quia plena est luminosa cognitione fruente amore: et dulci fruitione. Et dixit cenabo cum illo et ipse mecum. id est ego ponam partes meas et ipse ponet partes suas. In hac namque cena spirituali magdalena posuit tres partes primo posuit: contritionem que apparuit per tantas lachrymas quas effudit. Secundo posuit confessionem. peccata enim sua publice quodammodo confessa fuit: quoniam inter comminantes lachrymas obtulit. Tertio satisfactionem: quia sicut dicit Gregorius Convertit ad virtutum cumulum numerum criminum. ut totum deo serviret in penitentia: quicquid de se deum contempserat in culpa. Christus autem alias tres partes po-

suit. scilicet peccati remissionem cum dixit. Remittetur ei peccata multa. Gratie collationem cuius subiunxit. Quoniam dilexit multum. Et eternam saluationem cum dixit. Fides tua saluabit te fecit: vade in pace.

¶ Sermo. clxxxvii. De eodem sermo. ij.

Mulieres forte quis inueniet. Prover. vlt. Tempore salomonis nulla mulier est inuenta fortis: sed tempore gratie multe sunt inuentaes fortes. scilicet sacre virgines sexum cum mundovincentes. Inuenta est namque una fortior. scilicet magdalena que carnem vicit. mundum contempsit: et invincibili amore fragrauit. Inuenta est una fortissima. scilicet virgo beata que deum de celo ad terram traxit. Istam autem tantam fortitudinem magdalena habuit ex charitate que totaliter accensa fuit in ea. ponitur autem Cantus. viij. quinq; fortia quibus assimilatur fortitudo charitatis cum dicitur. Fortis est ut mors dilectio. Dura sicut infernus emulatio. Lampades eius ut lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem nec flumina obruent illam. Primum igitur charitas in magdalena fuit fortis sicut mors: quia quidem mors est fortis in sperando. Quia sicut mors animam a corpore dividit: sic et charitas dei animam suam ab amore inmundi totaliter speravit. Reliquerat quidem omnia sensibilia. dimiserat omnia intellectualia. et amore Christi immediate se iunxerat. Distinguit namque dionysius tres gradus ascendendi ad diuina. primus est per sensibilia manuductionem. Et iste est gradus insipientium. de quo dicitur Roma. i. Inuisibilia enim dei per ea que sunt conspiciuntur. Isti gradu usa est magdalena in magdalena in primordio sue conversionis: quoniam ad pedes Christi stetit. Per pedes enim dei sensibili accipiuntur iuxta illud. Esa. lxxv. Celum mihi sedes est terra: autem scabellum pedum meorum. Secundus gradus est per intellectualium operationem. Et iste gradus est proficientium. de quo dicitur Prover. viij. Qui mane vigilauerint ad me: inueniet me. Et isto gradu maria usa est in processu. quando sensibilia dimittebat et spiritualibus et diuinis intenta erat. Luc. x. Maria sedens secus pedes domini audiebat verbum illius. Tertius gradus est per immedia tam unionem. Et iste gradus est perfectorum. De quo dicitur. ij. Corint. iij. Nos autem reuelata facie gloriam domini speculantes etc. Et isto gradu maria usa est in sua perfectione quando de ea dominus dixit. Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea. Habere namque primum gradum est habere partem bonam. Habere vero secundum gradum est habere partem meliorem. Sed habere tertium

De sancta maria magdalena

gradū est habere partem optimā. Scđo charitas fuit in ea fortis sicut infernus: q̄ est fortis in retinendo. Charitas em̄ ei⁹ mētem deo sic fortiter colligauit q̄ nunq̄ ab eius amore cadere potuit. Rari namq̄ sunt q̄ amicū vere diligūt in vita. Rariores q̄ diligunt in morte. Rarissimi vero inueniuntur qui post mortem diligāt. Maria aut̄ dilexit xp̄m viuentē. Luc. vii. Qm̄ dilexit multū. Dilexit xp̄m morientē. Joh. xix. Stabat iuxta crucez iesu ꝛc. Dilexit etiā mortuū: q̄ vnguenta parauerat ꝛ ipsum xp̄m mortuū vnguere volebat. Dilexit etiā xp̄m sepultū. Idcirco ad xp̄i sepulchrum stabat ꝛ flebat: q̄ ip̄m inuenire nō poterat. Tercio charitas fuit in ea fortis sicut ignis qui est fortis in incendio. Amor em̄ dei quadruplex incendium in ipsa fecerat: scz p̄sumptionē criminis. Luc. vii. Remittuntur ei pctā multa. et Heb. x. Deus noster ignis p̄sumēs est. Greg. Incendit plene pcti rubiginēz q̄ ardet valide per amoris ignē. Incēdiū cordis. Greg. Que em̄ prius frigida remāserat. postmoduz amādo fortiter ardebat. Luc. xi. Ignēz veni mittere in terrā ꝛc. Incendiu sermonis. vnde dicit Johā. xx. Dñe si tu sustulisti eū dicito mihi et ego eū tollaz. Ecce verba mirabilis feruoris: quia vna mulier fragilis tm̄ corpus humeris posse portare putabat. Vñ Origenes. O ineffabilis huius mulieris amor. nullū locū accipit sine terrore dicit. absolute p̄mittit. ego euz tollam. Incendium operis: q̄ ceteris dormientibus et quiescentibus ipsa non quiescebat: sed nocte ad monumētum veniebat non perterrita ex tempore. nō iudeoz p̄secutione. nō mortis horrore. nō armato custodie. non pylati timore Quarto charitas fuit in ea fortis sicut aqua que fortis est in extinguendo. Extinguit em̄ in ea carnalē amorē: q̄ postea castissime vixit. Greg. Gustato spiritu desipit omnis caro. Amorē terrenuz: q̄ omnia mūdāna cōtempnit Chryf. Vere nō habet quo amet sup terram qui domū celestē in veritate gustauerit. Amorem propriū. q̄ triginta annis in p̄ntia se affixit. Gala. v. Qui aut̄ sunt xp̄i carnē suā crucifixerunt cū vitijs ꝛ cōcupiscētijs Amores domesticuz: q̄ fratrem sororem ꝛ parentes deseruit: ꝛ in solitudine mansit. Aug. Amāduus est generator: sed p̄ponēduus est creator. Quinto charitas dei fuit in ea fortis sicut flumen q̄ est forte in obruendo. Licet em̄ ipsa fuerit pu⁹ castruz diaboli: tm̄ aduenientē flumine diuini amaris penitus corruit ꝛ deo digna domus facta fuit. Dicit em̄ Augustinus de trinitate q̄ bona domus est. paribus mēbus disposita ampla et lucida Sic ꝛ ipsa fuit paribus membris disposita per virtutū varietatem. De qb⁹ sic dicit Greg. Quātū credis tm̄ speras. q̄stū

credis ꝛ speras tm̄ diligis. q̄stū credis speras ꝛ diligis: intātū bñ operaris. Istas em̄ quas tuoz virtutes ipsa habuit. s. fidē. Vñ dixit. Xps ad eā. Fides tua te saluā fecit. Habuit spem q̄ notať cum dicit. Stās retro. Spes em̄ facit stare: sicut desperatio facit cadere. Habuit dilectionē. ideo dicit xps. Dimissa sunt ei peccata multa. qm̄ dilexit multū Habuit bona opera: q̄ christo in itinere ministrabat. fuit bene disposita per virtutum varietatez. lucida per conscientie puritatē ꝛ claritatem. ꝛ ampla per charitatē. De his trib⁹ dicit p̄ouer. vlti. Stragulata vestē fecit sibi. i. diuersorū colorum hoc quo ad virtutū varietatem. Byssus. hoc q̄stuz ad conscientie fulgorem: ꝛ purpura indumentum eius hoc quo ad charitatem.

¶ Sermo. clxxxviii. De eodem sermo. iij.

Stans retro secus pedes domini ꝛc. Luce. vii. Dicit sapiētie. xi. Per q̄ q̄s peccat per ea torquetur. Et q̄ beata maria magdalena multipliciter deuz offendit: iō multipliciter satisfecit. Offenderat quidem deuz oculis eos ad vanitates sepius iaciendo. iō satisfecit de oculis lachrymas effundendo. Est autem triplex natura lachrymarū: q̄ est clara humida ꝛ falsa. Beata aut̄ maria magdalena ante sui conuersionē erat tenebrosa. immūda ꝛ insipida. Fuerūt ergo lachryme eius clare. vt tenebrosam illuminarent. Chryf. Sicut autem postq̄ vehemēs ymber erūpit sit serenitas sic lachrymis effusis apparet tranquillitas: ꝛ perit caligo reatuū. Et sicut per aquā ꝛ sp̄m: sic lachrymis et cōfessione. digne mūdāmur. Gene. i. Spiritus domini ferebatur sup aquas. idest super lachrymas. ps. flauis sp̄s eius et fluent aque scz lachrymaruz. Scđo lachryme in ea fuerunt humide: vt immūda abluerent. Unde Greg. Quia em̄ maculas sue turpitudinis asperit lauanda ad fonte misericordie cucurrit. fecit nāq̄ sp̄uale lixiuū: in quo q̄dē pro aqua posuit lachrymarū adundantiā: pro cinere posuit humilitatē profundā. Unde dicitur. Stās retro secus ꝛc. pro igne posuit amorem feruentem. Unde dicitur qm̄ dilexit. Et dolorem vehementem. Unde dicit. Aug. q̄ lachryme sunt testes doloris. Tertio fuerunt false vt eam insipidam sale sapiētie celestis cōdiret. hoc significatum est. iij. Reg. ij. vbi dicit heliseus. Afferte mihi vas nouuz ꝛ mitte in illo sal. Ip̄a em̄ pu⁹ fuit vas vetustū: vetustate culpe. Sꝛ postmodū scā est vas nouū nouitate gr̄e. pu⁹ fuit vas p̄melie. sꝛ postmodū facta ē vas honoris ꝛ gl̄ie. In istud vas fuit missum sal: q̄ celestis sapiē plenitudinē habuit: iō

deo gratū sacrificiū obtulit. *Leuit. ij.* In omni sacrificio offeres sal. Scdo offenderat deū in capillis: ipsos vane cōponēdo: iō de ipsis satisfecit pedes xp̄i humiliter tergendō. *Grego.* Capillos ad cōpositionē vultus exhibuerat: sed iam capillis lachrymas tergebat. Per capillos autē capitis intelligunt cogitatōes mētis. De quib⁹ dicit *Ezechie. v.* Sume em̄ tibi gladiū acutū radentē pilos ꝛc. vsq; ibi. Alligabis ea in summitate pallij tui. Sācti em̄ viri aliqñ hñt cogitatōes sanctispūs iuge inflāmatas: idco dicit. Tertiā partē igni cōburet. Aliquādo habēt aliquas volatiles quas nō possunt ex toto cōburere: sed tñ debēt eas circūcidere: iō dicit. Assumes tertiā partē ꝛ circuncides gladio in circuitu. Aliqñ habēt aliquas sollicitudines tpales: que tñ debēt esse moderate. nec debēt mentis affectū penetrare: sed quodāmodo a foris mentē attingere: ꝛ ideo dicit. Assumes inde parū numerū et ligabis in summitate pallij tui. Cogitatōes autē noxie sunt penitus expellēde. Et si forte redire satagerēt. cōtra eas est diuine seueritatis gladius opponēdus: ideo dicit. Aliam partē in ventū disperges ꝛ gladiū nudabis post eos. Beata igit̄ maria magdalena cogitatōes bonas igne spūs sancti inflāmabat volatiles circūcidebat: ꝛ temporales curas sub moderamine coercebat: noxias auteꝫ penit⁹ expellebat. Tertio deum offenderat ore vana loquendo. ideo satisfecit pedes xp̄i cū deuotiōe osculādo. *Greg.* Ore superba dixerat: sed pedes dñi osculās. hec in redēptoris sui vestigia figebat. Est autē osculū signum aliqñ amoris sicut qñ mater filiū. vel amicus: osculatur amicū. Aliqñ hō osculū est signū reuerentie ꝛ deuotiōis: sicut qñ osculamur man⁹ vel pedes pontificū. Aliqñ est signū pacis vel reconciliatiōis: sicut qñ illi qui ad pacem veniunt mutuo se osculant. Aliqñ autē osculū est signū fallacie ꝛ proditiōis: sicut legitur. *ij. Reg. xx.* De ioab qui osculās amasam: ip̄um occidit. Quantū autē ad ista quattuor signa quattuor persone ip̄m osculate fuerunt: scilz mater sua in signū amoris: dices illud *Gen. xxvij.* Da mihi osculū filij mi. Illi igit̄ cum maria osculant qui dei ꝛ primi amore replentur. Symeon hō osculatus est in signū deuotionis. Et illi osculant cum symeone q̄ replent sunt spūsali deuotiōe. Magdalena osculata est in signū reconciliatiōis: qz em̄ fuerat dei inimica. ideo osculabat̄ ad innuendū q̄ erat deo reconciliata. Illi ergo cum beata maria magdalena osculant: qui deo per penitentiā reconcilian̄. iudas osculatus fuit in signum proditiōis. Illi igitur osculant̄ cuz iuda qui deum a corde suo expellunt ꝛ diabolū intro-

ducunt. Quarto offenderat deum in vanis odoribus: ideo satisfecit pedes christi vnguentis odoriferis vngēdo. Est autē quadruplex vnguentū quo deum inunxit: scz cōtritionis: deuotiōis: cōpassionis ꝛ odorifere opinionis. Unguento contritionis ipsum inunxit: qñ lachrymis pedes eius rigauit. Species huius vnguenti sunt valde amare que sunt cōsideratio peccatorū que debēt in mortariolo memorie siue cōscientie recōdi pilo doloris conteri lachrymarū abundātia impinguari: ꝛ igne amoris excoqui. Scdo inunxit ipsum vnguento deuotiōis: que significat̄ per vnctionē capitis. de qua vnctiōe habet̄ *Math. xxvj.* De isto vnguento dicit̄ in ps. Impinguasti in oleo caput meū. Caput oleo impinguat̄: qñ xp̄us nostra deuotiōe pascitur: vel qñ mēs nostra suauī deuotiōe replet̄. Species autē istius vnguenti sunt diuina bñficia fm *Ver.* que studiose debēt colligi. i. ante oculos mentis sepe reduci: ꝛ in vasculo pectoris recōdi ꝛ igne sancti desiderij excoqui: ꝛ oleo letitie impinguari. Tertio ipsum vnxit vnguento cōpassionis qñ significat̄ per vnguentū quo vnxit pedes iesu in bethania. De qua vnctiōe agit̄. *Joh. xj.* Per pedes nāq; intelligunt̄ illi q̄ in ecclesia sunt vltimi. i. pauperes ꝛ afflicti. Species istius vnguenti sunt ipsorū afflictiones quas debemus in corde recōdere ꝛ inde vnguentū conficere in affectu miserationis: vel consolationis vel cōpassionis. Quarto ipsum xp̄um inunxit vnguento odorifere opinionis: hoc significatur per aromata q̄ emittit̄: ex quib⁹ xp̄m vngere voluit mortuū. Istud autē vnguentū odorifere opinionis conficit̄ ex trib⁹ speciebus: scz ex odorifera cōscientia: odorifera vita: et odorifera fama. Tale vnguentum delectat deum nosmetipsos: ꝛ proximū. Deo quidem debemus odoriferā conscientiam: nobis odoriferam vitam: ꝛ proximo odoriferā famam. De odorifera conscientia dicit̄. *Prover. xxvij.* Unguentis ꝛ varijs odorib⁹ delectatur cor. De odorifera vita et de bonis perib⁹ dicit̄ *Cant. iij.* Odor vestimentorū nox sicut odor thuris ꝛ de odorifera fama dicit̄. *Ecl̄s. vij.* Mel⁹ est nomen bonū q̄ vnguenta preciosa.

Sermo. clxxxix. De eodem: sermo. iij.

Remittitur ei peccata multa qm̄ dilexit multuz. Amor dei nō fuit in beatā maria magdalena ociosus: s; sex mirifica in ea opat⁹ est. Prio nāq; fecit in ea mētis purgationez. *Greg.* in omel. Tāto amplius rubigo peccati consumitur: quāto peccatoris cor magno charitatis igne concremat̄. Ita autem

De sancta maria magdalena

purgatio pctōz est illud magnū debituz de quo xps dixit. Duo debitorēs erāt cuidā feneratori zc. Nos em̄ debem⁹ xpo quicqd sumus tanq̄ emptori. i. Cor. vi. Empti estis p̄cio magno. Quicqd habem⁹ tanq̄ creditori. i. Cor. iij. Quid habes quod non accepisti zc. Quicquid possumus tanq̄ feneratori qz ad gratiā tanq̄ ad sortē debem⁹ addere bona opera vltra sortez. Unde quidē de hoc reprehendit. Luc. xix. Et quare non dedisti pecuniam meā ad mensaz zc. Magdalena autē erat debitorix quingentoz denarioz. phariseus autē quadraginta: qz minus se peccasse credebat. Et ideo plus illa tenebat dirigere ex dimisso. Ille autē ex cōmisso: qz maior scientia legis sibi cōmissa erat. Ambo autē tenebatur d̄ligere ex immisso: qz multa bona pposita deus immittebat. ps. Immittit angelus dñi zc. Et ex promisso. i. Cor. ij. Qd̄ oculus nō vidit zc. Sc̄do amor dei fecit in ea mentis liquefactionē. Ipsa em̄ fuit prius valde indurata sed postea est liq̄facta. ps. Liq̄facta est terra. i. maria Magdalena q̄ prius erat terra. i. a demonib⁹ trita. Quattuor autē sunt q̄ valde liquefaciūt: sc̄z ignis sicut patet in metallis. Aqua sicut patet in re arida. Ruster sicut patet in aqua cōgelata. Et vnguentum sicut p̄t̄ in re aspera. Olim magdalena fuit dura ad contritionē. Arida ad deuotionem. Congelata ad amorē. Aspera per grauē famam z opinionem. Sed qz erat dura habuit ignē diuini amoris qui ipsaz liquefacit ad cōtritionez. Cant. v. Aia mea liquefacta est. vt dilectus locutus est qñ. i. dixit. remittūtur ei pctā multa. Que erat arida. habuit aquā lachrymarū per quā facta est humida z fecunda ad deuotionē. Esa. xliij. Effundā aquam sup sitientē. Que erat cōgelata habuit austrū sancti spūs qui ipsam liquefecit ad amorē. Cantico. iij. Surge aquilo et veni auster zc. Que erat infamis: habuit vnguentū odoriferum. i. recoleutiā virtutū que fecit ipam odoriferā per bonā famā z opinionē. Johan. xij. Dom⁹. i. ecclesia imp̄eta est ex odore vnguenti. Tertio amor dei: fecit i ipsa inflammationē. Sicut em̄ ex cōcussione duoz lapiduz ignis excutitur: sic i corde magdalene magn⁹ ignis gn̄abatur. Duo lapides erāt meditatio suoz pctōz: z meditatio diuinaz miserationū. ps. In meditatioe mea exardescit ignis. Vt duo lapides erāt dulcia verba xpi q̄ audierat et sancta eius exēpla que viderat. Vt duo lapides erāt timor z amor ex quoz agitatione excutiebat ignē doloris cōtūm ad timorez: et sancti desiderij ignē cōtūm ad amorē. Quarto amor dei fecit in ea mētis vulnerationez. Fuit nāq̄ vulnerata sagitta doloris. Et hoc

patet per lachrymas quas effudit: qz vt p̄t̄ per Aug. Lach. yme sunt testes doloris: q̄b⁹ quasi sagittis cor pctōis vulnerat. ps. Sagitte potētis acute. Sagitta amoris. vnde d̄r de ea. Amoris igne succensa ardebat desiderio. Sagitta diuini sermonis: qz iuxta pedes xpi stabat z verba illi⁹ attente audiebat. De ista sagitta dicit Heb. iij. Uiuus est fimo dei z efficac: z penetrabilior omni gladio ancipiti zc. Sagitta timoris. ps. Confige timore carnes meas. Prima sagitta ipsi⁹ cor scandeat. Sc̄da mentē mūdo diuidebat. Tertia om̄e peccatuz vitare faciebat. Juxta qd̄ ps. dicit. In corde meo abscondi eloquia tua vt nō peccem tibi. Quarta oēm pcti sanie effundebat. Juxta illud Eccl. i. Timor dñi expellit pctm̄. Quinto amor dei fecit in ipsa mentis alienationem. De hoc ita dicit Origenes loquens ad xpm̄ dicens. Joseph posuit in monumento corpus tuū. Maria tibi pariter sepeliuit spiritum suum. Spūs em̄ marie magis erat in corpore tuo q̄ in corpore suo. Cūq̄ requirebat corpus tuū requirebat pariter z spm̄ suū. z vt perdidit corpus tuū perdidit z spiritū suū. Quid ergo est miruz si te nesciebat que non habebat spm̄ quo scire debebat. Ideo forsitā non te cognoscit: qz non erat in se sed propter te est extra se. Sexto amor dei fecit in ea mētis inebriationē. Ebrietas nāq̄ presumit impossibilia. contēnit pericula. paruipedit z dāna: quia igitur. Maria spiritus sancto erat. iō impossibilia presumebat dicēs. dñe si tu sustulisti eum dicitō mihi: z ego eū tollā. Non enim attendebat ponderositatē funeris: nec imbecillitatē mulieris. Hiero. Amem⁹ xpm̄ et facile videbitur om̄e difficile. Ipsa etiā pericula contēnebat. Origenē. Joseph nō fuit ausus tollere corpus tuū nisi de nocte z nisi hoc peteret a pylato. Maria hō noctē non prestolatur nec etiā quēq̄ veretur sed audacter promittit: z ego eū tollā. O maria corp⁹ si posituz in domo principis esset sacerdotū vbi et princeps apostolorū timuit qd̄ actura esses. Ego inquit eum tollā ipsa dāna tpalia paruipendebat. Nā vnguentā preciosa pedibus adhibebat. modo sup caput effundebat. z mō totuz corpus vngere volebat. Prouerb. xij. Qui negligit dānum ppter amicū. iustus est.

¶ Sermo. cxc. De eadē sermo. v.

Remittuntur tibi pctā tua zc. In his v̄bis fit mētio de trib⁹. i. de medico q̄ sanauit: cum d̄r. Remittunt. De infirmo quē sanauit cū d̄r tibi de morbo quē sanauit: cum d̄r pctā tua. Circa primū notandū q̄ iste medic⁹ trib⁹ modis cā sanauit. i. me

dendo: trahendo: et tangendo. Nam vidit cor-
 dis suis contritionem. Ideo sibi dedit perfe-
 ctam curationem. Unde dixit phariseo. Vi-
 des hanc mulierem: quasi diceret. non vides
 sicut ego: quia si eam videres non iudicares.
 Dicitur autem quod animal quod dicitur linc ra-
 dio suorum oculorum corpora opaca penetrat. Ra-
 dius solaris terram penetrans aurum gignit.
 Coluba super aquam existens umbram accipi-
 tris considerat: et eius insidias vitat. Sic Christus
 cor beate marie magdalene suo respectu fundi-
 ditus penetravit: et ad eius contritionem aspe-
 xit. ideo aliam penam sibi iniunxit: quod vidit suam
 contritionem perfectam. Ipse etiam suo respectu in
 corde eius aurum sue gratie gignit. et aquas sua-
 rum lachrymarum considerans demones ab ea eie-
 cit. Unde ad ista significanda tria verba dixit.
 vnu scilicet per quod eius fide et contritionem aspexit. cum
 dixit. Fides tua te saluam fecit. aliud per quod
 omnia demonia id est peccata ab ea eiecit. cuius dixit.
 Remittuntur tibi peccata tua aliud per quod ipsi gratiam
 suam tribuit. cum dixit. Vade in pace. Secundo
 sanauit eam trahendo. Traxit autem eam
 quinque funiculis. Primo sua amabili visione.
 In facie namque Christi splendor diuinitatis relu-
 cebat quo ad se peccatores trahebat. Hierony.
 Certe fulgor et maiestas diuinitatis occulta
 qui etiam in humana facie relucebat. ex quo ad
 se videntes trahere poterat aspectu. Hester.
 xv. Valde admirabilis domine es tu. et facies
 tua plena est gratiarum. Secundo traxit eam pote-
 sti dignatione. Unde subdit Hiero. Si enim in
 magnete lapide hec virtus esse dicitur ut anulos
 et festucas sibi copulet: quanto magis dominus omnium
 creaturarum ad se trahere poterat quos vole-
 bat. Tertio traxit eam interna inspiratione.
 Grego. in omel. Quid miramini fratres ma-
 riam venientem an dominum susipientem. Suscipien-
 tem dicam: an trahentem. Dicam melius trahen-
 tem et susipientem: quod nimirum ipse etiam per penitentiam
 traxit intus qui per misericordiam suscepit for-
 ris. Quarto traxit eam sua odorifera conuersa-
 tione. Cor. i. Trahe me post te. currem in
 odore vnguentorum tuorum. Bernar. Oino propter
 mansuetudinem quam in te predicat currimus: post
 te domine iesu audientes quod non spernis paupe-
 rem humilem peccatorem non abhorreas: non pu-
 blicanum non peccatricem: mulierem confitentem.
 Quinto traxit eam sua ipsius deuota oratione
 quam deuotam orationem magdalena per la-
 chrymas ostendebat. Orationes namque sunt quae
 dem funiculi per quos deus nos ad se trahit.
 Unde dicit Augu. sup Johanne. Quae trahat
 et quem non trahat et quare istum trahit et illum
 non trahit. noli velle iudicare si non vis erra-
 re. Si non traheris oravit traharis. Et quod ne-
 mo potest ire ad deum: nisi per predictos funi-

culos trahatur ad eum. ideo dicitur Joh. vi.
 Nemo potest venire ad me nisi pater qui mi-
 sit me traxerit eum. Tertio sanauit eam tangen-
 do. id est se tangi permittendo quod sicut dicitur Luce. vi.
 Virtus de illo exibat et sanabat omnes. Est autem
 virtus in verbis: in herbis: et in lapidibus. Christus
 enim est verbum quantum ad deitatem: et herba quantum
 ad carnem: et lapis preciosus quantum ad vtrumque:
 scilicet naturam diuinam: et humanam. Non fuit ergo
 mirum si fuit sanata que tangebatur verbum tam
 preciosum et gloriosum cuius tactus habet vir-
 tutem immutandi. Eccle. viij. Sermo illius po-
 testate plenus est. Verba. id est carnem tam vir-
 tuosam que habet virtutem abluendi. ps. Asper-
 ges me domine ysope et mundabor etc. Lapi-
 dem preciosum qui habet totam virtutem vi-
 uificandi. i. Pet. ij. Ad quem accedentes lapi-
 dem viuum etc. Phariseus autem de isto tan-
 ctu Christum indicabat. Petrus rauent. Erras
 pharisee lutum tangit solem: sed non immu-
 tat solem. Medicum tangentem vulnera putredo
 non corrumpit. Iudicem cuius tangat reus
 maculare non potest. Et vocat hic Christum solem:
 medicum et iudicem. Magdalena autem vocat lu-
 tum vulneratam et ream. Sol igitur tangit lu-
 tum et ipsum mutauit in aurum quoniam dixit. Remit-
 tuntur tibi peccata tua. Vulnerata tetigit me-
 dicum. et reuoperavit sanitatis effectum: quoniam au-
 diuit. Fides tua saluam te fecit. Res tetigit
 iudicem et reportauit sententiam salutarem: quoniam
 Christus sententiando dixit: propter quod dico. re-
 mittuntur ei peccata multa. Secundo fit mentio
 de infirmo cui dicitur tibi scilicet peccatrici. Quauis
 enim ista peccatrix fuerit multis peccatis cir-
 cundata. tamen fuit miraculose curata ut dicat:
 deus illud Esa. xxi. Babylon dilecta mea di-
 cit dominus posita est mihi in miraculum. In
 conspectu quidem hominum dicitur esse miraculum:
 quando aliquid fit contra solitum cursum inferioris
 nature: sicut quoniam ceci vident. claudi ambu-
 lant. et huiusmodi. In conspectu angelorum dicitur esse mi-
 raculum quoniam aliquid fit contra cursum super-
 rioris glorie: sicut fuit quoniam vna mulier scilicet vir-
 go beata celos ascendit. In conspectu dei dicitur
 esse miraculum. quando aliquid contra solitum cur-
 sum interioris gratie fit sicut quoniam paulum persecu-
 torem virtus diuina tam subito mutauit. Ve-
 re igitur conuersio magdalene fuit miraculo-
 sa: quod ibi fuit quidam contra solitum cursum in-
 ferioris nature: scilicet quoniam tot lachrymas fudit quod
 pedes Christi lauit. Et quidam quod fuit contra
 solitum cursum superioris glorie sicut quoniam ipsa
 adhuc in mortali corpore posita leuabatur in
 celum et angelorum gloria fruebatur. fuit et quidam
 contra solitum cursum interioris gratie scilicet
 quoniam ipsam tam maximam peccatricem tam subito et
 tam perfecte conuertit. Roma. y. Ubi abudauit

De sancto iacobo apostolo

defectu supabundauit gra. Tertio fit mentio de morbo. z hoc tangitur cu dicitur. Peccata tua. Et qz ipsa peccata multa habuit. id multipliciter satisfecit. Pmo p opa pietatis z mie que maxime circa personam xpi exhibuit. Nam ipm xpm induit bysso puritatis et purpura charitatis. Prouerb vlti. Bysso z purpura indumentu eius. Ipsum xpm pauit. Joh. xi. Fecerunt autem ei cenam scz martha et maria Magdalena. Xpm in hospicio recepit. Luce. x. Intrauit in quoddam castellu iesus zc. Ipa xpm in tribulatione positu visitauit. Johan. xix. Stabat iuxta crucem iesu zc. Eius sepulture obsequiu prebuit. Marci. xvi. Ubi dicit qz emerunt aromata vt venientes vngerent iesum. Scdo satisfecit p opera: scz humilitatis z penitentie. Offenderat quidez iesum in oculis in capillis: in ore: z in vnguentis. Ideo in oibus istis satisfecit scilz de oculis lachrymas emittendo. capillis pedes tergendo. pedes chusti osculando. z vnguentis eos vngendo Grego. Quot in se habuit oblectamenta tot in se reperit holocausta. Conuertit ad virtutum cumulū numerū criminū. vt totū deo in penitencia seruiret quicquid deū in culpa cōtēperat. Tertio satisfecit p opa liberalitatis z gratie. Dedit quidē xpo munus a corde cu dicitur dilexit multū. Munus ab ore: cu dicitur osculabatur. pedes ei⁹. Munus a manu cuz dicitur. vnguento vngēbat. Munus ab obsequio cu dicitur. Et cepit rigare pedes ei⁹ zc. Ista quattuor antiqui suis hospitibus exhibebāt. que tamē phariseus xpo exhibere ptepsit. s. munus a corde. quia recipiebāt eos ex charitate. Sed istā charitatez phariseus nō habuit. quia parū dilexit. Unde est qd dicit. Cui autē minus dimittit minus ipse diligit. Exhibebāt munus ab ore scz osculū in signū securi hospitij. Sed istud phariseus non habuit quia xpo osculū nō dedit. Unde dicitur. Osculum mihi nō dedisti. Hec autē zc. Exhibebant munus a manu. quia vngēbat caput ad refrigerium sed istud phariseus nō fecit: quia caput christi nō vixit. Et exhibebāt munus ab obsequio. quia eius pedes lauabant pre labore itineris. sed istud phariseus nō fecit. quia pedes christi non lauit.

¶ Sermo. cxcj. De sancto Iacobo aplo. f. i.

Mecidit autem iacobuz fratrem iohannis gladio zc. Act. xij. Non solum mors beati iacobi fuit preciosa. sed etiā vita ei⁹ fuit gratiosa. Habuit enim multa priuilegia in vita in morte. et post mortem Nam in vita habuit coram deo magnā gratiam qstū ad demones magnā potētā. fuit

em coram xpo valde gratiosus: qz cum xpus habuit septuaginduos discipulos sivoluit facere gratiā. xij. ex illis. iste fuit vnus de illis. xij. qm in apostolu est electus. Si voluit facere gratiā quattuor. iste fuit vn⁹ de illis quattuor sicut ptz Math. xij. Ubi petro: andree: iacobo: z iohāni multa secreta reuelauit. Si voluit gratiā facere tribus. iste fuit vnus de tribus: qz Petru: Jacobu: et Iohannē admittit ad suā transfigurationē z puelle resuscitationem. Si voluit facere gratiā duobus: iste fuit vnus de duob⁹. Habebat namqz xps duo noīa que apostolis imponere voluit: scz petro et filius tonstrui. Sed vnū imposuit symoni aliud nō iacobo z iohāni. Si voluit vni facere gratiā. Iste iacobus fuit ille vnus q fuit prim⁹ inter apostolos qui in xpo passus fuit primus etiā celos ascēdit: z in die annūciationis z passionis dñice martyriū sustinuit. put dixit calixtus papa. Scdo ad demones fuit multe potestatis. Nam sicut in legenda hī. demones valde timebāt sudariū suū z baculū suū: z suū incendiū: z cubiculū suū. Scdo habuit priuilegiū in morte: scz translationē miraculosam. Ibi em ostēdit miraculum in oibus elementis: scz in aqua. Nam discipuli eius se mari exponētes sine regimie tranquillum mare habuerunt ps. In marie tue zc. In aere qz vētus secūsus ei flauit q ad portum eos deduxit. ps. Deduxit eos in portū voluntatis eorum. In terra qz cuz in terra super vnum lapidē posuissent: mox lapis cessit: z in sepulchru se coaptauit. In igne qz draconem spirantē ignē discipuli qui portabāt corpus per mediū virtute crucis ipsuz draconē scinderunt: z ipsum corpus in reuerentia et honore habuerūt: creature pure corporales: sicut lapis de quo supra dictū est. Creature etiā sensibiles sicut thauri indomiti: vt in ei⁹ legenda habetur. Creatura etiā rationalis corpus eius in reuerētia habuit: sicut parz in lupa regia que postmodū facta est agna. Intellectualis: qz sicut dicit leo papa angelo duce discipuli corpus ei⁹ in galiciā deduxerūt. Tertio habuit magnū priuilegiū post suam mortē: scz remuneratiōē gloriosam z subuentionem quam nobis exhibet fructuosaz. Habet quidem gloriosam remuneratiōē: quā mater petijt dicens. Math. xx. Dic vt sedeāt hi duo filij mei vnus ad dexterā zc. Per sinistraz partē vita presens. per dexterā nō vitā figurat. Sedeat ergo hi duo apli ad sinistram: qz eoz corpa in pnti vita in multa gloria z honore habētur. Nam z si corpus iohis nō inueniāt: tñ in multa glia eius sepulchru habet. Sedēt ad dexterā: qz eoz aīe in celobificānt. Plus igit xps eis cōcessit: qz mater

petijt. Petijt em̄ vt vnus ad dexterā z alius ad sinistrā sederet. Et ecce abo sedēt ad dexterā z ambo ad sinistrā. pprie tñ post resurrectionē sedebūt in celo ad dexterā z ad sinistrā. Per dexterā em̄ xp̄i diuinitas intelligitur. z per sinistrā ei⁹ hūanitas. Tunc ergo sancti sedebūt ad dexterā dei: qñ eorum aie beatificānt in contēplatiōe diuinitatis. Tūc sedebūt ad sinistrā dei: qz tunc visus corpalis delectabit in visione hūanitatis. Vel pōt dici qz in pñti vita etiā q̄stum ad corpa verificatū est qz mater petijt. Dexterā siquidez celi est oriens. Sinistra hō est occidēs. Sedet igitur iohānes a dextris: qz sepulchrū habet ex pte oriētis. Sedet iacobus a sinistris: qz quiescit ex parte occidētis. Sc̄do beatus iacob⁹ exhibet nobis subuentionē fructuosam: sicut dicit beatus Aug. Hō tripliciter p̄siderat. s. viuens: moriens: z mortu⁹. In isto triplici statu beatus iacob⁹ adiuuat sibi deuotos. Nā in vita impetrat pctōub⁹ remissionē. Sicut refert Beda de illo qui pctā scripsit in cedula: z remissionē p̄meruit. In morte iuuat z protegit cōtra demonū infestationē. Sicut p̄t̄ in illo cui laborāti in extremis apparuit z burdone viens pro lācea: z sacculo muliercule p̄ scuto demones effugauit. Post mortē iuuat ne incurramus eternam dānationē. Sicut refert Hugo de sancto victore de illo qui ad sanctū iacobum pergens cum ad suasionē demonis se occidisset: z ad infernū a demonibus duceretur: beatus iacob⁹ occurrit et ipsum ab inferno z a demonibus liberauit.

¶ Sermo. cxcij. De eodem sermo. ij.

Accessit ad iesum mater filiorū zebedei zc. Mat. xx. In isto euāgelio mentio fit de trib⁹ scz de matre: de filijs: et de xp̄o. In matre nāqz dicuntur fuisse fiducia: reuerētia: et ignorātia. Vñ dicit Rabanus. Accessit ad iesum zc. In accessu nāqz notat̄ confidentia in adoratione reuerētia. in petitione ignorātia. Fiducia aut̄ per quā accessit causabat̄ ex eo qz nepos suus erat. Anna quidē habuit primum virū. s. iochim. de quo genuit virginē beatā marīā que xp̄m genuit. Quo quidem iochim mortuo: beata Anna duxit aliū virū in maritū noīe Cleophas: de quo genuit mariā q̄ genuit iacobū minorē: z Ioseph iustū. Simonē z iudā. Quo mortuo accepit tertium maritū noīe salomone: de quo genuit tertiam mariā que habuit iacobuz z iohannē. Sc̄do in ea fuit magna reuerētia que notat̄ in hoc qz non tñ deū adorauit: sed etiā p̄pter xp̄m virū suū reliq̄t. Vñ dicit Chryf. Nō eā yicit

maritalis affectus: qz ille tēporalis erat eius maritus. iste autē etern⁹ sponsus. Cognouit em̄ qz ampli⁹ p̄deset marito suo si p̄pter deū relinq̄ret virū: qz sit p̄pter virū relinq̄ret deū. Tertio fuit in ip̄a ignorātia. Vñ dicit Hiero. Unde opinionē regni habuit mater filiorū zebedei hac vt reor ex causa: qz dixerat dñs. Tertia die resurgā. Putauit em̄ illico regnaturum. z auuiditate feminea pñtia: cupit imemor futurorū. Sc̄do fit etiā mētio de filijs: in quib⁹ tria fuerūt. primo sagacitas in submit tēdo: qz p̄ se non petierūt: sed matrē submitserunt. Quod fecerūt p̄pter q̄ttuor cās: quarū tres primas ponit Chryf. primo ne ceteros discipulos scandalizēt. Vñ dicit Chryso. Si nos rogam⁹ magistrū forsan ceterorū fratrum corda cōculim⁹. Sc̄do vt ipsa p̄ filijs citi⁹ impetraret. Chryf. Ipse dñs q̄ maternos alios filiorū miseratiōe adimpleuit: facilius exaudiet maternū affectū. Tertio qz si nō discrete peteret xp̄s sibi facilius indulgeret. Idē si reprehēibilis inuenta fuerit. facile merebit̄ veniam. Ipse etem̄ sex⁹ excusabit errorē. Quarto ne ip̄i notā ambiticōi incurrere possent. Petere em̄ primatū p̄ aliquo eo ignorāte tollerabile est: z p̄ cōsentiēte reprehēibile. p̄ se aut̄ vituperabile. Sc̄do in eis fuit temeritas in postulādo. Aut em̄ petebāt primatū terrenū: aut celestē. Si terrenū temerariū z fatuitas erat: qz volebāt dñari in mūdo. Si celestē temeritas s̄tr erat: qz sine meritis illud assequi volebāt. Dicit nāqz Chry. q̄ desiderare bonū opus: bonū est: qz est nostre volūtatis z nostre merces. Desiderare aut̄ primatū terrenū vanitas est. Desiderare hō primatū ecclasticū vanitas z fatuitas est. qz opz qz sit seru⁹ suditorum. Desiderare aut̄ primatū celestē sine meritis temeritas est. Sed desiderare ipsuz ex meritis precedētib⁹ puidētia est. Tertio fuit in eis firmitas in patiēdo cū dicūt possimus. Et xp̄s subiūxit. calicē quidē meū bibetis zc. Bibit em̄ iohānes p̄ mortificationē: per martyriū desiderii z afflictionē: z per venenū sumptionē. p̄ feruētis olei adustionē. Bibit iacobus p̄ carnis mortificationē z q̄stum ad desiderii volūtatis et q̄stū ad effectū passionis. Tertio fit mētio de xp̄o in quo etiā tria fuerunt. primū est magna benignitas in respondendo. Chryf. Benigne quidē eos rephēdit Non em̄ dixit nō sedebitis ne duos p̄funderet: nec etiā dixit. Sedebitis ne ceteros irritaret. matrē aut̄ noluit rephēdere p̄pter simplicitatē: antiquitatē: et maternū amorē. Secundo in xp̄o fuit rectitudo zeli in reprehendendo. cū dixit. Nescitis qd̄ petatis. potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum. Dicit autē passio xp̄i calix a dolore: vel fm̄ Iud. Ca

ly: sicut a calone quod est lignum. Erat enim antiquus vas ligneum in quo medicine calide amare ppinabant. Sicut et passio christi fuit in ligno crucis ppinata: et fuit nostrarum infirmitatum sanativa: fuit ex calore amoris facta et fuit christo valde amara. Tertio fuit in christo fidelitas in deferendo: quia patri detulit dicens. Non est meum dare vobis. Chrysostomus. Non est meum dare vobis: quia non habeo illud a me: sed a patre. Vel secundum Rabanum. Non est meum dare vobis sine vestro merito et labore. Vel secundum Remigium. Non est meum dare vobis talibus quales vos estis: scilicet superbis: sed humilibus. Vel secundum Hieronymum. Non est meum dare vobis: ratione cognationis carnalis.

¶ Sermo. cxciiij. De eodem sermo. iij.

Galicem quidem meum bibetis. Math. xx. Deus habet tres calices in presenti et tres in futuro. In presenti quidem tres calices habet. Quorum primus est balsamo plenus. id est spiritus sancto. Et iste est calix innocentie: in quo bibit christus virgo beata et omnes apostoli in die penthecostes. Inter quos precipue fuerunt isti duo: scilicet iacobus et iohannes. Bibunt etiam omnes pueri baptizati qui baptismalem innocentiam assequuntur. de quo in psalmo dicitur. Ego autem in innocentia mea ingressus sum. Secundus calix est plenus absinthio: et iste est calix penitentie. Qui enim amisit balsamum gratie et innocentie: accedat ad calicem amare penitentie. Licet autem sit absinthium amarum. debet tamen dulcorari propter celestem premium. Mat. iij. Agite penitentiam. ecce absinthium appropinquabit enim regnum celorum. ecce sibi premium. In isto calice non bibit christus: nec beata virgo. Biberunt tamen omnes apostoli in isto tempore passionis christi. Bibunt etiam omnes electi. iuxta illud Roman. iij. Omnes peccaverunt et egent gloria dei. Tertius calix est plenus sanguine rubicundo. In isto bibit christus. Joh. xvij. Calicem quem dedit mihi pater non bibam illum. Abierunt omnes martyres. Apo. vij. Lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine. Qui igitur amisit balsamum innocentie et abiecit absinthium penitentie accedat ad tertium calicem. id est ad meritum passionis dominice. Ipse enim sanguis et mors christi: nos a peccatis lauat pro nobis advocat et pro nobis orat. De istis tribus legitur. Hebr. ix. Emundabit conscientias nostras et hoc quo ad primum: et ideo novi testamenti mediator est: quo ad secundum. Ut in morte intercedere: quo ad tertium. Secundo deus habuit tres calices post hanc vitam: quorum primus est plenus vino mero: secundus est plenus vino mixto. tertius est plenus fece. De quo triplici calice dicit in psalmo. Calix in manu domini vini mero plenus mixto. Quedam enim anime sunt que statim dum a corporibus euolant celeste regnum attingunt. Et isti bibunt de calice

ce vini mero: quia recipiunt puram letitiam et celestem gloriam. nec aliquam penam purgatorij sentiunt. De isto potu dicit Cant. v. Bibi non causatur ex vino hausto sed ex frequentatione in contemplationis diuinitatis. Sed in die nouissimo resumpto corpore habebunt alium. Et ideo bibent et rebibent et ebrietatem tunc incurrent. Angeli namque sunt amici: quia deo intimo amore sunt coniuncti. Sancti vero sunt deo chari: quia sunt ei coniuncti per amorem. Et chariores: quia sunt sibi nature conformitate propinqui. Et charissimi: quia precio charissimo redempti. Angeli vero qui sunt amici bibunt quia ex contemplatione diuinitatis suas delectationes habuerunt. Homines vero et bibunt in contemplatione deitatis. et bibunt in contemplatione humanitatis. Secundo sunt quedam anime que non statim euolant: sed aliqua cremabilia secum portant. Isti bibunt in calice vini mixti habent quidem gloriam: sed cum admixtione pene purgatorij. de hoc Esa. i. Vinum tuum mixtum est aqua. In purgatorio quidem multiplex est mixtio: scilicet pena cum gratia: et securitas cum timore. Securi quidem sunt de gloria habenda: sed semper sunt in timore nemini differant. Consolatio cum desolatione. habet enim consolationem de tali securitate: et de angelorum visione. sed tamen desolationem habet de pene acerbitate: et demonum apparitione. Tertio sunt quedam anime que in inferno detinentur. Et isti bibunt in calice pleno fece. In inferno quidem sunt feces omnium elementorum et omnium rerum. Si quidem facto iudicio extremo renouabitur terra: et nouam formam assumet. Renouabit aer et perpetuam claritatem induet. Apoc. xxi. Uidi celum nouum et terram nouam. Renouabitur aqua: quia crystallinam formam accipiet: unde Apoc. vii. Ostendit mihi fluuium aque viue splendentem tanquam crystallinum. Omnes autem feces istorum elementorum in latrinam infernalem projicientur. Ipse etiam ignis renouabitur: quia lux a calore diuidetur tota lux transibit in regionem beatorum: et totus calor in regionem damnatorum. Ibi etiam sunt feces omnium rerum. Nam in presenti vita non sunt bona pura sed mixta. Fex enim vite est mors. et fex sanitatis est infirmitas. Fex gaudij est dolor et tristitia. Fex lucis est tenebra. Deus igitur tunc totum vinum lauat de fece. Vinum purum: scilicet vitam: sanitatem: gaudium et lucem ponet in cellario celesti. Feces autem. id est mortem: infirmitatem: dolorem: et tenebras ponet in cloaca infernali. Et istas feces damnati semper bibent. Esa. li. Usque ad fundum calicis superis bibisti et epotasti usque ad feces.

¶ Sermo. cxciiij. De sancto petro

ad vincula. sermo primus.

Dirupisti domine vincu-

la mea etc. Quadruplex beneficium et opus mirabile quod deus fecit de quo multipliciter sibi regratiatur: hodie ecclesia repñtat. Primum est opus mire gratie quod fecit in gratiosa petri, de carcere liberatione: quod notatur cum dicitur. Dirupisti vincula mea etc. Que quidem liberatio fiebat per duo scilicet per suffragia orationum Act. xij. Oratio autem fiebat ab ecclesia sine intermissione ad deum pro eo. Que quidem orationes meruerunt exaudiri: quia fiebant a dignis et a multis: quia dicitur ab ecclesia: et quia fiebant pro digno. scilicet pro beato petro: et quia fiebant cum instantia: id est dicitur sine intermissione et quia fiebant pro re utili et honesta. scilicet liberatione beati petri. Secundo fiebat angelico ministerio. angelus enim lucem sibi tribuit et ipsum velociter surgere fecit: et cathenas de eius manibus soluit. per que datur intelligi quod ille qui est in carcere diaboli habet intelligentiam obtenebratam: sed angelus ipsam illuminat per fidem. Habet affectiuam ad terram inclinatam. sed ipsam angelus eleuat ad amorem. Habet operatiuam alligatam: sed angelus ipsam soluit ad meritoriam operationem. Tertium est opus mire mirae per quod filiam principis bogas beati petri osculante sanauit et alexandrum papam a vinculis liberauit. quod notatur cum dicitur. Tibi sacrificabo hostiam laudis. Et quanta dei misericordia que etiam sanauit quod quibus beatus petrus per verba sua. Act. ix. Enea sanet te dominus noster iesus christus. per vestimenta sua. Act. xix. Afferebant semicinctia etc. per umbram suam. Act. v. Per baculum suum sicut resuscitauit martinianum. per simplicita sua. sicut istam puellam. sanat quotidie per merita et ossa sua. Tertium est opus mire sapientie quod notatur cum dicitur. Et nomen domini inuocabo. Sapientia enim dei hodie apparuit. quia de malis bona elicere sciuit. Diabolus quidem per quatuor modos decipere conatus est. primo per vani cultus superstitionem. Romani enim ad honorem augusti imperatoris festum insolenter faciebant. sed isto malo deus sciuit elicere bonum: quia festum superstitionis conuertit in festum deuotionis. et quod fiebat principi damnato postmodum est factum apostolorum principi petro. Secundo per simulatam religionem. Diabolus enim in specie moysi iudeis apparuit et supra magnam montem iuxta mare ducens plurimos necauit. Sed de isto malo deus bona extraxit. quia ceteri hoc videntes ad fidei conuersi sunt. Tertio per terribilis monstri apparitionem: quia diabolus in specie draconis appuit: sed istud deus in bonum conuertit. quia scilicet donatus in os eius expuit. et ille mox crepuit. Quarto per oppres-

sionem: quia diabolus quendam inuasit et coram omnibus vexauit. sed istud deus in bonum conuertit: quia mox ut cathena beati petri collo eius imposita fuit diabolus abscellit. Quarto ostendit opus mire potentie quando clauis petro concessit. quod notatur cum dicitur. Nota mea reddam in conspectu omnis populi eius etc. Dedit enim dominus beato petro potestatem in celo ut ianuam celi claudat et aperiat. ideo dixit. Tibi dabo clauis. In mundo ut scilicet in eo liget et soluat. ideo dixit. Quodcumque ligaueris super terram: erit ligatum et in celis. et quodcumque solueris super terram: erit solutum et in celis etc. In inferno ut scilicet diabolus ecclesie non preualeat. Et ideo dixit. Porte inferi non preualebunt aduersus eam. In purgatorio ut ecclesie suffragia ibi valeant. ideo dixit. Et quodcumque solueris super terram: quia secundum quosdam purgatorium in terra esse opinatur.

Sermo. cxcv. De eodem sermo. ij.

Bonus es symon bar-

iona: quia caro et sanguis non reuelauit tibi etc. In quolibet plato requiruntur quattuor que in beato petro fuerunt. scilicet vita: sapientia: potentia: et auctoritas rite collata. Perfectio autem vite notatur cum dicitur. Bonus es. Et enim plena beatitudo sit in patria. est tamen aliqua beatitudo in via. Nam secundum Augustinum in libro de vita beata. Ad plenam beatitudinem requiruntur. scilicet completa voluntas: voluntatis scititas: desideriorum satietas. Et in his omnibus plena securitas. Hinc quidem scilicet in prophetia quodammodo voluntatem completam. Sicut enim ipsi faciunt voluntatem dei. per se. In lege deo. vo. ei: sic et deus fecit voluntatem ipsorum per se. Voluntatem timere. se faciet. Hinc scititatem voluntatis. Dicit enim Augustinus quod bonus est qui habet quicquid vult. et nihil malum vult. In sanctis viri voluntas eorum est in bonis et de bonis. per se. In malis. ei vo. nimis. Hinc quodammodo desideriorum satietatem: quia habendo deum habent desiderium completum. unde dicitur Philippo Joh. xiiij. Domine unde nobis patrem et sufficit nobis. Augustinus. Nimis est auarus cui non sufficit deus. Hinc securitatem quam habebat apostolus. Ro. viij. Certus sum enim quod neque mors neque vita etc. Secundo necessarium est plato diuina sapientia: quod notatur cum dicitur. Caro et sanguis non reuelauit tibi etc. Est namque quedam sapientia carnis: quedam sanguinis: quedam patris celestis. Sapientia carnis est appetitus sensualitatis. Non est autem credendum ei. magisterio quia falsus propheta est. Treñ. ij. Prophe tui videbit tibi falsa et stulta. Nec est stultum iudicio eius: quia falsus iudex est. Joh. viij. Vos secundum carnem iudicatis etc. Nec fructuosa dieta eius: quia insipiens medicus est. Ro. viij. Si secundum carnem vixerit moriemini. Nec habedus comitatus eius: quia princeps dux est. Ibidem.

De inuentione sancti stephani

Nihil dānationis est his qui nō sūm carnem ambulanti. Nec sunt querēde diuitie eius qz vilis negociator ē i. Coz. xv. Caro z sanguis regnum dei non possidebunt. Sapiētia sanguinis est effectus propinquitatis. Et ista similiter nō est sequēda maxime in tribus scz in bonoz temporalū distributione vbi seruāda est regula que habetur. Luce. vi. Quod superest date elemosynā. Non edificate proximoz lata palacia. In beneficiorz ecclesiasticorum collatione vbi seruanda est regula q̄ habet. Eccli. xij. Bene fac iusto scz pauperi clerico z bono z ne dederis impio scilz malo propinquo. In sacramentoz dispensatione vbi seruanda est regula que habetur. Mat. x. Gratis accepistis: gratis date. Tertia est sapientia patris celestis quā habuit. Petr⁹. z ista sapiētia beatificat. vnde p̄mittit. Beat⁹ es symon bar. zc. Vere enim beatificat: quia illo fides transcendit omnez sensum. Heb. x. Fides est substantia sperādarum rerum: argumētuz nō apparentiū. Transcendit intellectum humanū. ij. Coz. x. In captiuitatem redigentes omnē intellectuz in obsequiū xp̄i. Transcendit intellectum angelicum. de hoc Diony. Iesus sūm nos diuina compositio et ineffabilis est oī verbo z incognita omni mēti. z ipsi primo dignissimozum angeloz. Transcendit nature cursum: quia est operatrix miraculorum. Marci. ix. Si potes credere: oīa possibilis sunt credenti. Transcendit omnez mundi principatū. Heb. xi. Sancti per fidem vicerunt regna zc. Tertio necessaria est prelato p̄stātia. hec aut p̄stātia maxime p̄sistit in delinquentiū correctiōe. z rephēsiōe. z ista cōstantia sūm Grego. debet h̄re diuisionē maturitatē z fortitudinē. Uñ dicit sup illd Ezechie. i. planta pedis vituli. s. mature incidēs fortis z diuisa. qz vnusq̄sqz p̄stus z venerationem hz in maturitate. z fortitudinē in ope z diuisionem vngule in discretionē. Prelatus quidē debet esse discretus in discreta culpārū examinatione. matur⁹ in examinatoz maturatione pōderatione z fortis in potenti punitiōne. Quarto necessaria est prelato auctoritas rite collata: qd̄ notať cū d̄r. tibi dabo clauēs regni celoz. Circa qd̄ tria sunt vidēda. Prio a quo sunt iste. s. clauēs qz a christo. Christus nāqz hz tria genera clauisū s. clauēs infernalis iusticie. z istas clauēs nulli dedit: sed eas sibi retinuit Apoca. i. Habeo clauēs mortis z inferni. Habet clauēs celestis curie. et istas non dedit oib⁹: sed solū sacerdotib⁹ z prelatis qui sūm Hiero. sunt scientia z potentia discernēdi. qua scientia seu potentia precedente sacerdos debet dignos recipe: z indignos a regno excludere. Habet clauēs fidei catholice.

Et istas cōicat omnib⁹. Ambro. Clauē petrī fidem dixerim per quā celos ap̄tūit. pene trauit inferna. maria calcavit. Arbitroz illā clauē duodecim artificū operatiōe cōflataz. Duodecim em̄ ap̄toz simbolo fides sancta cōcepta est. Sc̄do videndū est cui dat. qz petro. Soli ei sacerdotes h̄nt istas clauēs. Ue re em̄ boni sacerdotes iurisdictionē h̄nt. Vere z digne et cōplete. Tertio videndū est ad quō dantur iste clauēs. s. ad ligandū et soluendū. Est autē vinculū culpe: pene eterne: z penitētie. Sacerdos igitur potest ligare et soluere vinculū penitētie. Soluit autē deus z ligat vincula pene eterne z culpe.

¶ Sermo. cxcvi. De inuentione sancti stephani sermo primus.

Slatuisti verba tua quā locutus es in manib⁹ pueroz tuoz z prophetaz vt transferētur ossa regū nostroz: z ossa patrum nostroz de loco suo zc. Baruch. ij. Inuētiō siue translatiō corporis beati stephani p̄thomartyus cōmendabilis est quadrupl̄. Primo ex parte illi⁹ a quo facta ē. s. xp̄i: cum d̄r. Statuisti verba tua. Ipse em̄ verba quā locutus est de translatione beati stephani loquēdo statuit id est firma z recta fecit. Quod patet: qz ipsa reuelatiō nō fuit vana sed triplici apparitiōe firmata. Sic em̄ in ore duoz vel triū testiū stat omne verbū. Et sicut in tribus dieb⁹ experit omne factū sic z in trib⁹ reuelationib⁹ reuelat omne verbū. Nō em̄ erat hmōi reuelatiō seu inuētiō fantastica: sed cōgruis similitudinibus demonstrata. Oēdit em̄ gamaliel luciano tres calatos aureos: vnum plēnū rosie rubentib⁹ qui significabat reliquias beati stephani quā fuit aureus per charitatē z incorruptionē carnis. z rosie per sanguinis effusionē. Alij duo erāt plēni rosie albis z significabāt reliquias gamalielis z nicodemi quā fuerūt aurei p̄ charitatē: et albi per intentiōis puritatē. Aliū etiā ostendit argenteuz croco plēnū z significabat reliquias filij nicodemi qui fuerat tanq̄ mundū argentū per virginitatē. Croceus autē color dicit esse medius inter albus z ruber: qz ipse cum cādore virginitatis habuit albedinē pure intētiōis z rubedinē charitatis. Sc̄do cōmendabilis est ex parte illoz p̄ quos facta est: cum d̄r. Que locutus es in manib⁹ puerorum tuoz z p̄phetaz. i. nicodemi z gamalielis z luciani quā fuerūt pueri p̄pter puritatē: simplicitatē: z hūilitatē. Ista em̄ tria disponūt hominē ad suscipiendū diuinas reuelatiōes scz puritas. Prouer. xxij. Qui diligit cordis iudiciā zc. Simplicitas. Prouer. iij. Cū sim

placibus sermocinatio eius et humilitas. ps. Intellectus dat paruulis. Fuerunt etiam prophete quod patet in gamaliele qui manifestauit multa preterita. sicut sua confessione: et stephani passionem presentia occulta sicut ossa in terre ulceribus occulta et futura sicut uertatem venturam. Tertio commendabilis est ex parte illorum qui fuerunt reges et patres. sic inuocantur in auctoritate premissa. Fecerunt enim reges non tyranni. Tyranni semel tria faciunt. scilicet ambitio, dominandi cupiditas lucrandi. et crudelitas seruiendi. Ipsi autem non fuerunt tyranni sed reges quia non fuerunt ambitiosi nec cupidi nec crudeles. sed misericordes et pii fuerunt etiam patres. quia nos genuerunt per euangelicam eruditionem. scilicet. Cor. iij. Nam in christo iesu per euangelium ego vos genui. Per exempli exhibitionem. Ephe. v. Imitatores dei estote sicut filii charissimi. per deuotam orationem sicut stephanus beatum paulum genuit: quia ipsum sua oratione conuertit. Quarto est commendabilis propter causas ex quibus fiebat quod. scilicet in loco humili iacebant et ideo ad locum digniorem transferendi erant. quod notatur cum dicitur. Transferentur de loco suo. Notandum autem quod triplex translatio facta est de corpore beati stephani. Prima fuit de loco despecto ad montem syon: sicut hodie. ubi ostenditur quod sit meriti apud deum. Quia suis meritis impetrauit bona temporalia: quia cum prius magna sterilitas esset: ipsa die pluuia magna descendit: et terram fecundauit. et abundantiam magnam fecit. Impetrauit etiam bona corporalia: quia suis meritis precedentibus septuaginta tres homines a diuersis languoribus fuerunt liberati. Impetrauit bona spiritualia. scilicet dei indulgentiam et gratiam. Unde dicit gamaliel luciano. Aperi nobis ut per nos aperiat deus hostium clementie sue in hoc mundo. Secunda translatio fuit de monte syon in constantinopolim. ubi illi qui transirebantur obuios habuerunt demones angelos et stephanum. Demones quidem desebant sua incendia dicentes. Ne nobis: quia per thomartyr stephanus transiit diro nos verberans igne. Angelus affuerunt cum celesti melodia. Angeli enim super eius corpus celestes decantare laudes. audiri sunt. Stephanus pulsans pericula. scilicet. matris tempestatem. Apparuit enim eis dicens. Ego super nos non timeo. Et sic tranquillitate magna fecit. Tertia translatio fuit de constantinopoli romam. Quam quidem quattuor commendabilem fecerunt. Primum est beneficium collatum: quia filia theodosii fuit a demone liberata. poterat namque dicere theodosius stephano. Filia mea male a demone verax. et poterat stephanus respondere. Ego veniam. scilicet. romam et curabo eam. Secundum est stupendum prodigium. Nam cum ad quadam ecclesiam portaret vectores subsistunt. nec ultra progredi possunt. Aliud

autem prodigium fuit. quia cum corpus laurentij loco stephani greci accipere uellent amentes sunt effecti: et postea mortui sunt. Tertium gratie consortium quia corpus laurentij in latus se conuertit: et medium sepulchrum vacuum stephano dereliquit. Eccli. iij. Melius est duos simul esse quam unum. Quartum est celeste oraculum. Clauso enim sepulchro audite sunt voces angelorum dicentium. O felix roma que corpus laurentij hispani et stephani hierosolimitani gloriosa et ueneranda pignora uno claudis mausoleo.

¶ Sermo. cxcvij. De eodem sermo. ij.

Quoniam esset stephanus plenus spiritu sancto intendens in celum etc. Act. viij. Olim in terra fuit uanitas uacuitas. et tenebrositas. Gen. i. terra autem erat inanis. ecce creata uanitas. et uacua. ecce creata uacuitas. et tenebre erant super faciem abyssi. Ecce creata tenebrositas: sed dicitur. Eccli. xviij. Post hec deus asperxit in terram. et impleuit eam bonis suis. Et iste respectus maxime apparuit in beato stephano qui non habuit uacuitatem sed spiritus sancti plenitudinem. Nec etiam dilexit terrenas uanitates: sed celestes amenitates adamasuit. nec habuit aliquam tenebrositatem sed diuinam charitatem. Ab his ergo premissis uerbis commendatur. Et primo a gratie plenitudine cum dicitur. Cum esset plenus spiritu sancto etc. Fuit autem maxime plenus gratia et fortitudine. unde permittitur stephanus plenus gratia etc. Ista autem gratia fuit charitas que est caput omnium gratiarum que in eo tanta fuit quod pro illis qui ipsum lapidabant deum exorabat. Fulgentius commendabat deo inimicos: quando alius obliuisci poterat etiam suos charissimos. Bern. Uicit in eo sensus corporee passionis affectus interne compassionis. ut illorum scelera magis plageret quam propria vulnera. Fuit etiam plenus fortitudine: quia fortiter pugnauit et uicit. et hoc fecit auxilio christi. qui cum ipso semper erat. ps. Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo etc. Quod patet ex multis. Primo ex imperterrito sermone. cum dicitur. Dura ceruice et incuruati cordibus et auribus Mar. xiiij. Non enim uos estis loquentes sed spiritus sanctus. Secundo ex importabili passione. Job. vi. Que namque est fortitudo mea ut sustineam. nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea enea est. Uirtute autem dei stephanus fuit fortior lapide: quia percussus fractus non fuit et fuit fortior ere: quia percussus non murmurauit. Tertio ex miraculosa operatione. Tanta enim prodigia et signa facere non potuisset. nisi deus cum ipso fuisset. Joh. iij. Nemo enim potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo. Quarto ex tam difficili inimicorum suorum dilectione. in hoc quod pro persecutoribus suis et ipsum affligentibus deum exo-

rauit. Est nāq; manifestū q̄ deus cum eo fuit qui sibi tātā patiētā dedit q̄ etiā seipsum superauit. Prouer. xvj. Melior est patiens viro forti. Quinto ex tanta diuine sapiētie illustratione: q̄ nō poterāt resistere sapiētie et spiritui q̄ loquebatur. Sc̄do cōmendat̄ a celesti conuersatione q̄ t̄gitur ibi cū dicitur. Intēdens in celū. Stephanus em̄ libēter corde cōuersabatur in celo: nō in mundo: sciens q̄ mūndus transit: et q̄ntum ad diuitias: delicias. et honores. i. Joh. ij. Omne q̄d in mundo cōcupiscētia carnis est. et cōcupiscētia oculorū et superbia vite. Mundus trāsit et cōcupiscētia eius. Qui igitur adheret istis trāsitorijs ipse post modum triplicē transitum faciet. primo nāq; trāsit de culpa in culpā. Sap. ij. Vno precioso et vnguento nos impleamus nullū pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Grego. pctm̄ quod per penitētiā nō diluitur: mox suo pondere ad aliud trahit. Sc̄do de culpa in penā. et hoc dupliciter. Vel in penāz presentēz de qua d̄: Rom. ij. Tradidit illos deus in passiones ignominie ecce culpa et mercedem quā oportuit erroris sui in semetipsis recipiētes ecce pena. Et sicut nō probauerūt deū habere in noticia ecce culpa. Tradidit illos de⁹ in reprobū sensum. ecce pena. Vel q̄ntū ad penam futuram. Job. xxj. Tenent tympanuz et cytharā ecce culpa et in puncto ad infernū descendūt. ecce pena eterna. Tertio de pena in penā. Job. xxiiij. Trāseant ab aquis niuium in calorē nimū. Tertio cōmendatur a diuina reuelatione: q̄d notatur cū dicitur. Ecce video celos apertos. Vidēdo aut̄ celos apertos vidit locum facilem ad ingrediendū. securum et amenum ad inhabitandum. Olim erat cejum clausum. et ideo tunc impossibilis erat introitus. Sed modo celum est apertum et ideo omnes intrare possunt. vnde. ps. Aperuit mihi portas iusticie: ingressus in eas confitebor domino. Est locus securus. Mūndus aut̄ non est securus ppter peruersitatē hominū nec et aer propter inhabitatiōē demonū: nec paradisus terrestris propter ignem et gladiū. Sed ibi. s. in celo. nec peruersitas hoīz pōt attingere. nec malicia demonū ibi potest peruenire. nec ignis seu gladius ibi deseruire. Luc. xvj. Inter nos et vos chaos magnum firmatū est. vt hi qui volūt hīc trāsire ad vos non possunt. neq; inde hūc trāsire. Est etiā locus amenus. Tria autem sunt fm̄ Aug. que domū faciunt amenū: sc̄z q̄n̄ domus paribus est disposita membris: ampla: et lucida. Sic in celo sunt multa loca. i. diuersa merita que tamen sunt paria: q̄ fm̄ Aug. in dispari claritate erit par gaudium. Est etiā valde ampluz. Baruch. ij. O israel q̄ magna est domus dei et ingens

locus possessionis eius. Est etiā lucidū. Apo. xxj. Claritas dei illuminabit illam et incerna eius est agnus.

[Sermo. cxcviij. De sancto Dominico Sermo. j.

Quasi stella matutina in medio nebule et quasi luna plena in diebus suis lucet. et quasi sol refulgens. sic ille refulsit in templo dei. Eccli. ij. Celū spirituale sūt vi ri sancti in quib⁹ deus per gratiā requiescit. peccatores aut̄ sunt terra quos deus pedib⁹ suis cōculcat dū eos in flexibili iusticia comprimit. Esa. lxxvj. Celū mihi sedes est: terra autem scabellum pedū meorūz beatus dominus dei. sc̄z stella matutina: sol: et luna. In verbis ergo premissis assimilatur stelle matutine radianti lune plene lucenti: et sol refulgēt. Stella matutina est lucifer qui q̄dez est calid⁹. humidus: iocūdus: et solis nuncius. Sic beatus dominicus fuit calidus per feruētē zellū. Vñ d̄ de eo. Verba eius ardebant vt facule: q̄ in spiritu venerat et virtute helie. Eccli. xlvij. Verba ei⁹ quasi facule ardebāt. Dicūtur aut̄ verba sc̄torum ignita triplici de cā fm̄ Amb. sup ps. Beati immaculati. Tū q̄ mūdāt. Tūz q̄ inflāmāt. Tū q̄ illuminant. Sic verba beati dñici habuerūt virtutē mūdādi. inflāmādi: et illuminandū: iō visio de ipso apparuit in specie catuli: facule: et stelle. Nā instar catuli habuit linguā medicinalē per quā mūdabat saniem culpe et peccatorūz. Instar facule inflāmabat torporē negligentie. Instar stelle illuminabat tenebras ignoratiē. Sc̄do fuit humidus per lachrymarum effusiōē. Unde de eo d̄ q̄ de suis oculis q̄si quēdā fontē effecerat lachrymarū. De isto fonte procedebāt aque amare dulces calide et frigide. aq̄ amare sicut lachryme cōpunctiōis que fundūtur p̄ pctis pprijs Judith. viij. Indulgētiā eius fuis lachrymis postulemus. Et q̄uis bt̄s dñic⁹ pctā talia nō haberet. A deo tñ p̄ lamēta penitētie se maccrabat ac si talia haberet. Aq̄ nō dulces sunt lachryme deuotionis q̄ funduntur p̄ celestibus desiderij. Istas habuit bt̄s dñicus q̄ in oratione sepe flere cōsueuit. vñ de eo d̄. Crebros adiūgēs sedulis flet⁹ orationib⁹. Aque calide sunt lachryme cōpassionis q̄ funduntur p̄ miseris alienis. Et dicūtur calide: q̄ non fundūtur nisi a corde fraternā charitate inflāmato. Juxta illud. ij. Cor. xi. Quis scandalizat et ego non rror. Istas lachrymas habuit bt̄s dñicus. de quo d̄. q̄ deus sibi specialem gratiam cōtulerat flere pro peccatoribus miseris et afflictis. Aque frigide sunt lachryme la-

mentationis quae funduntur per incolatum patris
 miserie. Unde psalmus. *Ueni mihi quia incolatus meus
 prolongatus est etc.* Sancti enim viri multas patitur
 tribulationes: sed refrigerium magni habent per
 lacrymarum effusiones. psalmus. *Transiit mense
 per ignem et aquam et deduxistis nos in refrigerium
 hierusalem.* Inuenietis refrigerium a iacob uirum.
 Tertio fuit iocundus et hoc in mente per conscientie se-
 renitatem. Proverbia. xv. *Secura mens quasi iuge con-
 uuiui.* In facie per uultus alacritatem. ut ibidem.
Cor gaudens exhilarat faciem. In sermone per ex-
 hortationis alacritatem et sinceritatem. In uersa-
 tione per amicitiam. Proverbia. xviii. *Uir amica-
 bilis ad societatem magis amicus erit quam frater.*
 Et propter istam quadruplicem iocunditatem potest dici
 de eo quod dicitur de domino. *Isa. liij. Non clamabit. scilicet per
 impatientiam: quia habuit exhortationis alacritatem.*
*Calamum conuulsatum non conteretur: quia ha-
 buit conuersationis comitate non erit tristis: quia
 habuit conscientie serenitatem: neque turbulens:
 quia habuit uultus alacritatem.* Quarto solis in-
 stitue quae Christus est preceps siue nuntius. Sicut enim
 beatus Johannes baptista preuenit aduen-
 tum Christi: sic et iste uicinus creditur preuenisse iudi-
 cium. *Luce. xiiij. Misit seruum suum. id est ordinem. predi-
 catorum: ut exponit Gregorius. Hora cene: id est in fi-
 ne seculi. Misit ergo in extremo tempore:
 quia sicut dicitur. *Cor. x. Nos sumus in quos fines
 seculorum deuenerunt. Misit ergo ab extremis
 terre. id est a longinquis ego uocaui te etc.*
*Misit ergo usque ad extremum terre. psalmus. In om-
 nem terram exiit sonus eorum et in fines orbis ter-
 re uerba eorum. Isa. xlix. Dedit te in lucem gen-
 tium: ut sis salus mea usque ad extremum terre.*
*Misit ergo pro extremo fine. id est persequendo ipsum
 deum. qui sicut dicit beatus Augustinus. est finis
 desideriorum nostrorum. qui sine fine uidebitur
 sine fastidio amabitur: sine fatigatione lauda-
 bitur.* Secundo assimilatur lune plene. Quan-
 do autem luna est plena: tunc habet quadru-
 plicem plenitudinem. scilicet plenitudinem lu-
 cis in corpore. uirtutis in operatione. forme spe-
 rice. et imaginis impressae. Sic beatus Domi-
 nicus habuit plenitudinem lucis in corpore.
 id est diuine sapientie in mente. Est autem tri-
 plex sapientia sicut dicit Augustinus. in libro de
 quantitate anime. scilicet nocua que est sapien-
 tia mundana. superflua que est philosophica
 et necessaria que est diuina. Habere igitur sa-
 pientiam nocuam: est esse lunam uacua. Ha-
 bere sapientiam philosophicam: est esse lunam
 semiplenam. Habere uero sapientiam diui-
 nam: est esse lunam plenam. Beatus Domi-
 nicus non fuit luna uacua: quia sapientiam
 mundanam abhorruit. nec fuit luna semiple-
 na: quia sapientiam philosophicam contem-*

psit: sed fuit luna plena quia sapientiam di-
 uinam dilexit. Secundo dicitur luna plena:
 quia habuit plenitudinem uirtutis in operatione:
 In homine sunt intellectus: affectus: et effectus
 Illi ergo sunt luna uacua qui habent intelle-
 ctum uacuum dei cognitione: affectum dei amo-
 re. et effectum bona operatione. Illi uero sunt
 luna semiplena qui habent fidem: sed non habent
 amorem nec operationem. Beatus uero Do-
 minicus fuit luna plena: quia habuit intelle-
 ctum illuminatum per fidem affectum inflammatum
 per amorem: et affectum informatum per bonam opera-
 tionem. Tertio dicitur luna plena: quia habuit ple-
 nitudinem forme sperice. id est perseverantie. Sunt
 enim qui nec bene incipiunt. nec bene proficiunt
 nec bene finiunt. Et isti sunt luna uacua. Sunt
 qui bene incipiunt: sed male proficiunt. isti sunt
 luna semiplena. Sunt et qui bene incipiunt.
 proficiunt et finiunt. isti sunt luna plena. Sed
 beatus Dominicus bene incepit: quia adhuc
 sub nutricis cura constitutus: in terra iace-
 bat bene profecit: quia in sua iuuentute uendit
 libros et precium pauperibus erogauit: et bene
 continuauit et finiuit: quia totam uitam suam in ser-
 uitio dei expendit. Quarto beatus Domini-
 cus dicitur luna plena: quia habuit imaginis ple-
 nitudinem. Anima namque facta est ad imaginem
 dei quantum ad memoriam: intelligentiam: et uolun-
 tatem. Quando igitur deus non est in memoria
 per retentionem. nec in intelligentia per fidem
 nec in uoluntate per amorem tunc luna est uacua.
 Quando uero quis habet deum in intel-
 lectu per fidem. sed non habet eum in amore. per
 uoluntatem: tunc imago lune est semiplena.
 Beatus autem dominicus habuit eam plenam. quia
 deum recte cognouit: uere dilexit. et in memoria
 semper retinuit. Tertio beatus dominicus assimi-
 latur soli. Nam dicit Augustinus. quod in sole tria con-
 siderantur. scilicet quod est. quod lucet. et quod calet
 In beato autem domino instar solis fuit essentia
 pura. id est uita sancta doctrina lucida: et charitas
 inflammata. Amittit autem sol. id est prelati qui debe-
 rent esse sol. lucem suam quantum ad nos qua-
 druplici de causa. Primo propter nubis tectio-
 nem id est superbie obumbrationem. Ezechiel
 xxxij. *Sole nube tegam id est tegi permittam*
 Sed beatus dominicus isto modo non amisit lu-
 cem quia sine nube superbie fuit. Unde libe-
 rius morabatur carcassone ubi despiciebatur
 quam tholose: ubi ab omnibus honorabatur. Si-
 cundo propter obiectionem lune id est leuitatis
 et inconstantie. Unde de hoc *Ecclesiastici. xvij.*
Stultus sicut luna mutatur. Beatus
 autem dominicus habuit magnam mentis firmi-
 tatem. Unde dicitur in eius legenda. *tae ser-
 uabat mentis constantiam ut uix aut nunquam
 semel enunciatum: sermonem cum delibe-*

ratione acquiesceret imutare. Tertio propter fumum vel vaporis obumbrationem. i. carnalis concupiscentie exaltationem. Apoca. ix. Ascendit fumus putei sicut fornacis magne. et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Ista autem exaltationem beatus dominicus non habuit: quia virginitatem integram custodiuit. Quarto propter terre interpositionem. i. terrenorum cupiditatem. Hiere. vi. A minori usque ad maiores omnes auaricie student. Sed beatus dominicus isto modo obscurari non potuit: quia voluntariam paupertatem elegit. Gal. vi. Mihi mundus crucifixus est et ego mundo. Mundus quippe sibi crucifixus est. quia ipsum mundum et omnia mundana et terrenas cupiditates vilipendit et despexit. Et ipse mundo crucifixus est. quia de mundo non fuit reputatus. nec mundus de ipso curabat.

¶ Sermo. cxcix. De eodem sermo. ij.

Spiritus meus qui est in te. et verba mea que posui in ore tuo non deficient de ore tuo. et de ore seminis tui dicit dominus. a modo et usque in sempiternum. Esa. lix. Verum predicatorum tria commendant scilicet vita sancta: doctrina assidua: et sapiens proles et secunda. Ista tria beatus dominicus commendabile reddidit. scilicet vita sancta: cum dicit. Spiritus meus qui est in te. ipse enim spiritus sanctus habuit. et ideo non tantum verbo sed etiam exemplo et virtutibus predicauit. Utebatur enim doctrinis. exemplis et etiam miraculis. Quidam enim erant inscius et ignarus. et christum ad istos utebatur bonis et utilibus doctrinis ut eos instrueret. Quidam erant insipidi et in deuoti. et quantum ad istos utebatur gratijs et exemplis ut in deuotos attraheret. Quidam vero erant duri et obstinati et quantum ad istos utebatur miraculis. ut eos converteret. De his tribus dicit Mar. vlt. Illud autem perfecti predicauerunt ubique. ecce doctrina fructuosa. domino cooperante et sermonem confirmante. ecce vita gratiosa. sequentibus signis ecce miracula virtuosa. De his tribus etiam dicit Joh. v. Tres sunt qui testimonium dant in celo. i. in beato dominico spirituali: et celesti scilicet pater qui sibi dedit miraculorum potentiam filius qui sibi dedit predicandi sapientiam. et spiritus sanctus qui sibi dedit virtutem et gratiam. Secundum est doctrina assidua: cum dicitur. Et verba mea que posui in ore tuo quod est contra predicatores desidiosos qui verba dei non habent in ore per doctrinam sed abscondunt in corde per desidiam et per inertiam. Et tamen sunt quattuor qui abscondi non debent scilicet sapientia et thesaurus. Eccl. xli. Sapientia abscondita et thesaurus inuisus que utilitas in vtrisque. Talentum. ut habet Mar. xlv. Et frumentum. Prover. xi. Qui abscondit frumentum maledicetur in populis. Non debent

verba dei abscondi. quia sunt sapientia dei qua mediante indocti instruitur. ps. Testimonium domini fidele sapientiam prestans paruulus. Sunt thesaurus dei quo egeni ditantur ps. Bonum mihi lex oris tui super milia auri et argenti. Sunt talenta quibus serui peccati redimuntur. et ab ista talenta aurea christus nos admonet comparanda. ut habetur Apo. iij. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum etc. Sunt frumentum dei quo fideles reficiuntur. Mathei. iij. Non in solo pane viuit homo etc. Tertium est proles sapiens et secunda: cum dicitur. Et de ore seminis tui etc. Semen enim beati dominici fuit ordo predicatorum quem in christo per euangelium genuit. Non enim ipse ordo fuit a casu inuentus. vel ex humana prudentia institutus. sed fuit potius a deo destinatus. Luce. xiiij. Misit seruum suum dicere inuitatis ut venirent. Grego. Hora cene finis est seculi. In hoc fine mittitur seruus id est ordo predicatorum ad inuitatos per legem et prophetas: ut repulso fastidio ad gustandum cenam se prepararet. Secundo fuit a prophetis prefiguratus et maxime. zach. vi. Ubi dicitur quod in quarta quadriga erant equivarum et fortes. Isti equi sunt predicatorum christum per vniuersum mundum portantes. Et dicuntur varum non tamen propter habitum. sed etiam propter varietatem virtutum. Et dicuntur fortes. quia fortiter sciunt pugnare. se descendere. et sunt in quadriga id est quarta. In prima enim quadriga sunt equi rufi. i. ordo martyrum. In secunda sunt equi nigri id est ordo confessorum qui se per macerationem denigrauerunt. In tertia sunt equi albi id est ordo virginum. In quarta sunt equi varum id est ordo doctorum et predicatorum. Tertio iste ordo fuit a matre dei impetratus et habitum insignitus. Nam cum quidam sanctus vir ante istius ordinis institutionem instaret orationi vidit beatam virginem mariam per humano genere exorantem. cui ait christus. Quid possum amplius facere. Misi patriarchas et prophetas et parum se emendauerunt. veni et ego ad eos. Deinde misi apostolos et me et eos occiderunt. Misi etiam martyres. et confessores ac doctores. et nec illis acquieuerunt. Sed quia non est fas ut aliquid tibi denegem dabo eis predicatorum meos. fuit etiam ipse ordo predicatorum a virgine gloriosa in habitu insignitus. Nam cum prius fratres habitum alium deferrent beata virgo habitum quem nunc habent eis ostendit. Quarto fuit ab apostolis dei scia et constantia decoratus. Nam petrus et paulus sibi apparuerunt cui petrus baculum. paulus vero librum tradidit dicentes. Uade predica. quoniam ad hoc ministerium a deo es

electus. Per librum autem significatur domus scie. Et per baculum intelligitur fortitudo constantie. que duo in predicatoribus maxime requiruntur. Quinto a vicario dei fuit confirmatus. Cui enim summus pontifex beato dominico ordinis predicatorum confirmationem petenti se difficilem exhiberet. sequenti nocte vidit in visione quod ecclesia lateranensis. ruinam minaretur. et ecce beatus dominicus occurrit et humeris suppositis ipsam ecclesiam sustentavit etc. Sexto fuit a beato dominico institutus. unde super illud Ecclesiastici. x. Utilem rectorem in tempore suscitavit. Dicit glossa interlinearis. i. ordinem predicatorum etc.

¶ Sermo. cc. De eodem sermo. iij.

Lex veritatis fuit in ore eius. et iniquitas non est inuenta in labijs eius. in pace et equitate ambulavit. mecum et multo se convertit ab iniquitate. Malach. ij. Ex his verbis ostenditur quod beatus dominicus habuit triplicem perfectionem. Primum namque fuit perfectus quantum ad secundum dicitur. Lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inuenta in labijs eius. Que perfectio fuit in veritatis scientia cui dicitur. Lex veritatis fuit in ore eius. et in sanctitate vite: cui dicitur. Et iniquitas non est inuenta in labijs eius. Circa primum notandum quod quadruplex est lex. Prima est lex cupiditatis que est advocatorum. Esa. v. Ne qui iustificatis impiis per muneribus et iusticiam iusti auferatis ab eo. Secunda est lex vanitatis que est philosophorum. Sap. xij. Vani sunt omnes homines in quibus non est scientia dei. Tertia est lex iniquitatis que est malorum. Sap. ij. Sit autem fortitudo nostra lex est in iusticie etc. Quarta namque lex veritatis que lex est sanctorum. Sap. x. Dedit enim illi scientiam sanctorum. Beatus autem dominicus non habuit legem cupiditatis. quia omnia terrena contempsit. nec legem vanitatis. quia philosophica dogmata vilipendit neque legem iniquitatis. quia innocentiam custodiuit sed ipse habuit legem veritatis. quia in illa studuit et eam amplectens fuit. Proverb. iij. Arripe illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum ea fueris amplexatus. Secundo perfectio beati dominici fuit in sanctitate vite cum dicitur. Et iniquitas non est inuenta in labijs eius. Minus dicit et plus significat. Non solum non fuit in ipso iniquitas: sed potius fuit in ipso magna sanctitas. perfecte autem sanctitatis sex sunt signa. Primum est verior fletus. Aug. Tanto quod est sanctior et sancti desiderij plenior. quanto fit in eius oratione fletus verior. Istud signum habuit beatus dominicus de quo dicitur. Specialem sibi gratiam dominus contulerat: flere pro peccatoribus miseris et afflicto. Secundum est mundi despectus. Unde scriptum in greco dicitur agyos. i. sine terra. quia ille

vere est sanctus qui est sine terra auaricie. et beatus dominicus mundum despectum et quantum ad diuitias: quia omnia terrena contempsit. et quantum ad delicias. quia virginitatem seruauit. et quantum ad honores: quia episcopatum fugit. Tertium est mentis excessus. ij. Cor. v. Si ne mente excedimus etc. ps. Ego dixi in excessu meo omnis homo mendax. Et de beato dominico dicitur quod intantum rapiebatur mentis excessu et maxime quando missa dicebatur. ac si christum ibi visibiliter videret. Quartum est moriendi desiderium. phil. i. Desiderium habes dissoluit: et cum christo esse. Et de beato dominico dicitur. Simebat seruus dei martyr: sicut sicut ceruus ad aque fluuium. Quintum est appetitus celestium. phil. iij. Nostra conuersatio in celis est. Chrysostomus. Nihil debet habere terrenum qui vult esse celestis. et de beato dominico dicitur. Nocte celi plustras lumina etc. Sextum est facilis impetratio gratiarum. ps. Inuocabit me et ego audiam eum. Esa. lxxv. Adhuc illis loquentibus ego audiam. Istud signum habuit beatus dominicus qui legitur dixisse. Nunquid a deo aliquid peti. quod non assequeretur iuxta votum. Secundo fuit perfectus quantum ad deum quod uotatur cum dicitur. In pace et equitate ambulavit mecum. Ipse enim cum deo in equitate ambulavit: quia se totaliter deo mancipauit. Multi autem sunt qui cum deo inequaliter ambulant quia peiorem partem dant deo. et meliorem mundo: et diabolo scilicet de corpore suo diabolo inuentum et deo senectutem. Osee. vij. Comederunt alieni id est demones. robur eius. i. inuentum etc. De suo corde: quia dant deo intellectum per fidem. et mundum dant effectum per amorem. Titu. i. Confitentur se nosse deum factis autem negant. De tempore suo: quia diabolo dederunt tempus preteritum et presens. Sed deo dare volunt futurum. et dicunt. Ego agam penitentiam. cum tamen dicant. Ecclesiastici. ix. Omnia in futurum seruantur incerta. De ope suo deo dant coram tunc exteriora per apparentiam sibi autem retinent medullam interiorem per vanam gloriam et intentionem obliquam. Math. xij. Omnia opera sua faciunt ut videantur ab hominibus. Et de substantia sua: quia deo dant vilia: et sibi retinent preciosa sicut fecit cayn qui spicas corosas deo obtulit et plenas sibi retinuit: sed beatus dominicus cum deo in equitate ambulavit quia totum suum corpus et totum cor suum. et opus suum et totam substantiam suam deo obtulit. Tertio fuit perfectus quantum ad proximum. cui dicitur. Et multos auertit ab iniquitate. Auertit quidem eos dupliciter scilicet verbo doctriine et exemplo vite. Nam assidue predicabat et multos conuertebat. ij. Tim. iij. Predica verbis dei instans: oportune importune. et ideo monstrat

est in specie catuli accensam faculam baulā
eis. Ipse enim obiurgabat incendebat et de-
mulcebat. Obiurgabat malos scz latratu in
crepationis. Demulcebat bonos lingua le-
nientis exhortationis. et inflammabat omnes
ad regulā amoris. Ibidē. Argue: scz bonos
exhortando: obsecra oēs scz ad viam bonam
deducendo. increpa malos: scz obiurgando.
Ideo in archa moysi erant māna: virga: et ta-
bule: quia in beato dominico qui fuit archa
dei: fuit manna dulcis exhortationis. quo ad
bonos: virga correctiōis. quo ad malos et lex
amoris quo ad omnes: quia illa exhortatio et
correctio procedebant de fonte amoris. Se-
cundo malos auertit exemplo sue vite. Dis-
tinguit autē Aug. in libro de ciuitate dei tri-
plex genus vite scz ociosum. actiuosum. et ex
vtrorū cōpositum. Prīmū genus vite in ocio
contemplationis. secundū in labore actionis
tertium in excellētia perfectionis. Istud tri-
plex gen^o vita habuit bt̄s dñicus. De duo-
bus primis dicitur. Nocte celi perlustrans
lumina terris dat verbi semina. Habuit etiā
tertiam qđ consistit in excellentia perfectio-
nis. Est autē perfectio triplex. vna est excel-
lens que consistit in preceptorum obseruatio-
ne. Et istam perfectionem habuit dñs adhuc
esset laicus. Secunda est excellentior que cō-
sistit in consiliorum additione et istam habuit
dñs factus esset regularis canonicus. Ter-
tia est excellentissima. et ista consistit in super-
erogatione. et istam habuit quādo factus est
vir apostolicus. Tunc enim multa cōsilijs su-
pererogauit utpote consilio paupertatis nihil
habere proprium. non tantum in speciali. sed
etiā in cōmuni. Et consilio obedientie serua-
re obedientiam. non solum vsq; ad contume-
lias verborū. vel ablationē rerū. vel iniurias
verberū. sed etiā vsq; ad mortem. Consilio ca-
stitatis addidit: quia non fuit contentus ser-
uare castitatem continentie: sed etiam serua-
uit castitatem virginalis mundicie.

¶ Sermo. ccj. De eodem sermo. iij.

Misit seruus suū hora
cene. et c. Luc. xiiij. Per cenam
finitis seculi p̄ seruū ordo predi-
catorū significatur. huius ordi-
nis bt̄s dñicus fuit institutor

Ad bonitatē autem serui tria
requiruntur. Primum est fidelitas. Mathei
xiiij. Quis putas est fidelis seru⁹ et prudēs
Istā fidelitatem beatus dominicus deo ser-
uauit. Tria enim ab ipso accepit scilicet cor-
pus. animā. et res temporales que deo fide-
liter reddidit. Nam de carne reddidit deo pu-
ritatem de mente deuotā orōnē. de rebus li-

beralē ad paupes distributionē. Fuit etiam
fidelis seruus: qz in his q̄ faciebat nō suum.
sed dñi sui honores intendebat. qđ est contra
illos qui in his q̄ faciūt gloriā mūdi querunt
Ipsa autē humana glia aliqñ opus bonū pre-
cedit. et tunc illud opus est penitus intermit-
tendum: qz ex corrupta radice non pōt bon⁹
fructus prodire: Aliqñ concomitat: et tūc op⁹
est continuendū et perficiendum. Aliqñ vero
subsequit. qñ quis de aliquo bono qđ fecit in-
tra se vane gloriatur. et tunc ad confessionem
est recurrendū. Istud autē vitium vane glorie
fm eūdem Chryf. difficulter vincitur triplici
de causa. Primo qz de bono nascit̄ sicut enim
ex vestimento tinea nascit̄ que vestimētū cor-
rodit. et ex oleribus nascitur vermis q̄ olera
corrumpit. sic ex bonis operibus interdū va-
na gloria nascitur: que ipa bona opera ledit.
Secundo qz non hz cōtrarium p qđ vincat:
sicut fornicatio hz p cōtrario castitatē: super-
bia pro contrario habet humilitatez. Tertio
qz q̄to plus compescitur: tanto plus auget.
Et ratio fm eundē Chryf. Quia oē malū ex
malo nascitur. Sola autē vana gloria de bo-
no pcedit: ideo nō extinguit̄ p bonū: sed ma-
gis augetur. Secundo ad bonitatem serui
spectat mundicia. ps. Ambulans in via ima-
culata. hic mihi ministrabat. Istam mundici-
am beatus dñicus habuit: qz virginitatem
integram custodiuit. Que qđem virginitas
beati dñici virginitate beate marie inquātū
fuit possibile simul multū fuit. ipa em̄ habuit
virginitatē integrā: qz fuit h̄go et mēte et car-
ne sic et beatus dñicus integritatē carnis ha-
buit. et etiā mētis puritatē seruauit. Una em̄
sint alia non sufficit. Un̄ angelus q̄ Johanni
apparuit zona aurea cinctus in pectore ad-
uenit. vt habet̄ Apoc. i. qz talis debet esse an-
gelicus p integritatē carnis. et dz esse cinct⁹
per mundiciā cogitationis. et debet esse cinct⁹
in pectore zona aurea: quia hoc dz facere ex
charitate cordis. Sc̄o beata virgo habuit
virginitatē dedicatā xp̄o: qz ipsam primo deo
voui et dedicauit. Sic bt̄s dñic⁹ virginitatē
suam deo vouit et vēdidit. Prouer. vlti. Syn-
donem fecit et vendidit et cingulum tradidit
chananeo. Per syndonē q̄ multis tonsionib⁹
ad cādorez deducit̄ significat̄ virginitas que
multis macerationibus habet̄. Ista virgini-
tas dz deo vendi idest deuoueri. In qua ven-
ditiōe homo cū deo multū lucrā: qz dat deo
corporis et anime puritatem. recipit ab eo
eiusdem corporis et anime felicitatē. Iusti autē
qui mūdo eā vendūt multū perdūt. quia dāt
aurū virginitatis: et recipiūt plūbū scz corru-
ptionis et castitatis cingulum quo sinus flu-
xibilia cogitationum restringit̄ chananeo

traditur. qñ xpo qui est zelator sponse sue ipa
 uirginitas deuouet. Tertio uirgo beata ha-
 buit uirginitatez transfusua: qz licet pulcher-
 rima fuerit: a nullo tm potuit cocupisci: qz pu-
 ritas sua in alios transfundebatur: et omnes
 motus illicitos extinguebat. Istud etiaz fuit
 in beato dominico: qz cu quida scholaris car-
 nis lubricu pateretur: z manu eius oscularef.
 ipse scholaris tm ex illa manu uirginea pdire
 sensit odorē qz eius cor penetrauit: z omnē con-
 cupiscentie estū extinxit: ideo eius odor assimi-
 lari potest odori cedri z myrrhe. Sicut enim
 odor cedri fugat serpentes z odor myrrhe fu-
 gat vermes: sic odor sue puritatis immundas
 expellat cogitationes. Tertio ad bonitate ser-
 ui requiritur uigilantia. Luc. xij. Beati serui
 illi quos cu uenerit dñs inuenerit uigilantes.
 Sed beatus dominicus ualde in orationibus
 uigilauit. Cuius orationes sex circūstantias
 habuerunt. Primo nāqz fuerūt feruētes. Un
 legitur qz frequenter cuz uestibus balneatis
 in ecclesia pernoctabat. Mane aut facta hu-
 iusmodi sue uestes magis sicce reperiēbātur
 qz uestes socioz suozum epuis uestes suozum
 sociozū iuxta ignez tota nocte dimittebantur.
 Tantus em ardor amoris eius pectus inflā-
 maauerat: qz eius corpus feruere faciebat: z sic
 corpus succensum uerimenta madida excica-
 cabat. Secundo fuerunt efficaces. Unde di-
 xit cuidam suo familiari. Nunqz a deo quicqz
 petij: quim illud consequer iuxta uotuz. Ipe
 enim a deo exaudiri meruit. z ppter intesum
 clamorem cordis. ps. Clamauit ad me et ego
 exaudiam eum. z propter impletionem diu-
 ine uoluntatis. ps. Uoluntatem timentium se
 faciet. z propter magnitudinem credulitatis
 Math. xxi. Quicumqz petieritis i oratiōe cre-
 dentes accipietis. Tertio fuerunt leues: z iō
 in celum ascendebant. Illa em oratio est gra-
 uis que uel habet pondus peccati. Esa. i. Cuz
 multiplicaueritis orationem non exaudia. zc.
 uel pondus terrenitatis. Heb. xij. Deponen-
 tes omne pondus zc. Uel pondus carnalita-
 tis. In ueteri autē lege de altari holocaustoz
 erat uia ad altare incensi. quia de mortificatio-
 ne carnis transitur ad suauitatez orationis.
 Istud autem pondus orationes beati domini
 nici patris nostri non habuerunt: qz z sine pec-
 cato extitit et terrena cotēpsit et carnem suā
 macerauit. Quarto fuerunt continue: quia in
 oratione cōtinue pnoctabat. Luce. xviij. Opor-
 tet semper orare et nunqz deficere. Uere ipse
 ipse non deficiebat quādo orare incepit in sua
 puericia: quando super nudā terram accūbe-
 bat. et profecutus est in etate reliqua et con-
 summavit in morte sua: qz tūc xpo filios suos
 recōmendauit et pollicitus est seruatorū post

mortem suā. Quinto fuerunt deuote. qz tanta
 dulcedine plenus erat qz sepe a seipso uencie-
 bat ps. Memor fui dei et delectatus sum zc.
 Sexto fuerunt sincere. quia non petebat ali-
 quod terrenum commodum. sed salutem ani-
 marum. Unde de eo dicitur qz sepe deum ro-
 gauit qz talem gratiam sibi infundere digna-
 retur qua se totum posset impendere ytilitati
 bus proximorum zc.

¶ Sermo. ccij. De eodem sermo. v.

Opus fac euangeliste mi-
 nisteriū tuū imple sobrius esto.
 ij. Thimo. iij. Ex his rebis ostē-
 ditur qz laudabiliter beatus do-
 minicus se habuit. quo ad pri-
 mū quo ad deuz. z quo ad ipsum. quo ad pri-
 mum quidem laudabiliter se habuit: qz uerbo
 et exemplo predicauit. quod notatur cu dicit.
 Opus fac euangeliste. Ad uerū aut euangeli-
 staz quattuor requiruntur. s. doctrina: sciētia:
 uita: et conscientia. Et ista quattuor tangit do-
 minus. Luc. xxi. Ego em dabo uobis. s. apo-
 stolis qui fuerūt magne pfectionis: ecce uita
 os: ecce doctrina z sapiētia: ecce scientia. cui nō
 poterunt resistere z contradicere omnes ad-
 uersarij uestri: ecce constantia. Sciētia em sine
 doctrina nullius est uilitatis. Doctrina uer-
 o sine scientia est magne fatuitatis. Scientia
 et doctrina sine uita est magne uanitatis. Et
 habere ista tria sine constantia est magne de-
 spicabilitatis: quia timidi et pusillanimes ab
 omnibus ptemuntur. Beatus igitur domini-
 cus habuit sciētiaz cu doctrina. alias sua sciz
 nullius fuisse uilitatis. Eccli. xx. Sapiētia abs-
 condita z thesaurus inuisus que uilitas in
 vtrisqz. Tria nāqz sunt que non debent absco-
 di. s. iusticia dei ueritas dei. z misericordia dei.
 ps. Iusticiā tuā nō abscondi in corde meo. uer-
 tatem tuā z salutare tuuz dixi. Non abscondi
 misericordiā tuā zc. Prelat⁹ igitur debet ma-
 nifestare iusticiā dei zc. per quā inbdiu solici-
 tentur in operandis ueritatem dei per quā
 instruantur in credēdis. Et miam dei p quaz
 animentur in diligendis. Scdo beatus domi-
 nicus habuit doctrinā cum scientia: alias do-
 ctrina fuisse magne fatuitatis. Unde Greg.
 Necesse est qd stulte sapiē stulte predicetur. i.
 Thimo. i. Non intelligentes neqz q loquunt
 neqz q affirmāt. Tales sunt sicut filij uiperaz
 qui ante tps: rūpūt maternū uerū ut exire pos-
 sint ad ortū. Sic et multi ante tps interrūpūt
 studiū. ut exire possint ad predicandum. Ter-
 tio habuit sciētiā et doctrinā cum uita alias
 totū fuisse uanitas. Magna enim uanitas est
 instar candele: alios illuminare z seipsum con-
 sumere. Tales habet uocem iacob idest do-

cetrinā: sed manus esau. i. operationē malam.
 Tales sunt similes illi egyptio. De quo legitur
 Numeri. xxiii. Qui natus erat ex patre egyptio
 et matre iudea quae deum israel blasphema-
 uit. Tales enim nascuntur ex patre egyptio. id est
 diabolo propter malā vitam. sed videntur esse filii
 iudee: id est ecclesie propter doctrinā. Quarto
 habuit constantiā contra hereticos et infideles:
 alias cetera precedentia fuissent magne despic-
 cabilitatis. Secundum autem Chrysostomum tria sunt ge-
 nera hominum qui in suis operationibus timere
 non debent. Unde ait. Miles si bellū timeret
 nunquam victoria frueretur: Agricola vero si labo-
 res fugeret nunquam fructus terre colligeret. Ne-
 gociator si terre et maris pericula formidaret
 lucri cōmerta non congregaret. Sic serui do-
 mini si pericula tētionis abhorrerent et oiosi
 resideant nunquam probationis coronam inueniēt.
 Beatus ergo Dominicus non timuit sed valde
 constans fuit. Ex eo quod fuit miles christi. iij. Ti-
 moth. iij. Labora sicut bonus miles iesu christi.
 Et sicut agricola dei. Ibidem Laborantē agri-
 cola: oportet primo de fructibus percipere. Et ne-
 gociator regni. Luce. xix. Negociamini dum
 venio. Secundo beatus dominicus laudabiliter se
 habuit quo ad deū cuius ministeriū adimple-
 uit. quod notat cum dicitur. Ministeriū tuū impleuit.
 Ministruit quidem deo suā intelligentiā per
 fidē. non quātuor fidē: sed firmā et certā et dile-
 ctioni cōiunctā. iij. Timoth. iij. Bonū certamē
 certauit: cursū cōsummauit: fidē seruauit: ecce
 quae firma. In reliquo reposita est mihi corona
 iusticie: ecce quae certa. non solum mihi sed et his
 qui diligunt aduentum eius: ecce quae cōiuncta
 dilectioni. Secundo beatus Dominicus ministra-
 uit deo suā affectiuā per amorē. Noluit enim
 terrena querere. sed spūalia et celestia deside-
 rare: quia terrena in vita habet laborem. Eccl. viij.
 Est homo qui diebus ac noctibus somnū non
 capit oculis etc. In morte habet dolorē. Eiusdem.
 v. Diuitie cōgregate. in malū dñi sui pereunt
 in afflictione pessima. post mortē pariunt va-
 cuitatē et famē. Job. xxvij. Diues enim cum dor-
 merit. nihil secū afferet etc. Bona autem spūalia
 in vita habent delectabilitate. ps. Catabiles
 mihi erant iustificationes tue. In morte securi-
 tatem. Prover. iij. Si dormieris non timebis
 etc. post mortē satiētatē. ps. Satiabor cum ap-
 paruerit gloria tua. Tertio ministrauit deo
 suam operatiuam per sollicitā operationem.
 Ipse enim bonis operibus vacauit. Et in peni-
 tentia sua. quia sub nutrice sua cōstitutus lectū
 dimittebat. et super nudā terrā accūbebat. In
 iuuentute quia libros vendidit et pauperibus ero-
 gavit. Et in tota reliqua sua etate: quia totā vi-
 tā suā expendit in dei seruitiū et cōuersionem
 suorum. Quarto ministrauit se totum deo.

Nam cum a deo acceperit corpus et animam et
 res. Ipse corpus dedit primo ad vendendum
 sicut patet in legenda. Animā ad cōpatiēdū.
 unde dicitur de eo. Specialē sibi gratiā dñs dedit.
 rat flere pro peccatoribus miseris et afflictis. Et
 erogavit. Tertio laudabiliter se habuit quo
 ad seipsum: cum dicitur. Sobrius esto. Circa quod
 est notandum quod est quadruplex homo. scilicet homo brutalis
 qui. scilicet sequitur appetitū sensualitatis. ps. Com-
 paratus est homo iumentis insipientibus et simi-
 lis factus est illis. Et iste non est sobrius. sed
 ebrius ebrietate carnalis lasciuie. Prover. viij.
 Ueni et inebriemur vberibus. Secundus homo est ipse
 homo rationalis qui. scilicet viuit secundum rationis imperi-
 rium. i. Corinth. viij. Qui autem habent uxores tamquam non
 habentes sint. etc. Iste est sobrius sobrietate te-
 perantie. Unde dicitur de vino iocunditatis mūda-
 ne. Eccl. xxxi. Si bibas illud temperate. eris so-
 brius. Tertius est homo angelicus qui. scilicet mundū et om-
 nē actū carnalē penitus deserit et angelico more
 viuit. de talibus dicitur Luc. xx. Equales enim
 sunt angelis. Iste est sobrius sobrietate abstinē-
 tie. quia abstinere a mūdo et a delectationibus mun-
 di. i. Thes. v. Nos qui dei sumus. sobrii sumus.
 Quartus est homo diuinus scilicet qui totus per
 amorem transit in deū. Talis erat apostolus
 qui dicebat. ad Gal. iij. Unio ego iam non ego
 etc. Et iste est sobrius sobrietate vie inde vētu-
 rus ad satiētatē patrie. Cant. v. sic dicitur. Bibite
 amici: ecce sobrietas vie. Et inebriamini cha-
 rissimi: ecce satiētas patrie. Beatus igitur do-
 minicus non fuit homo brutalis: quia sensualitatez
 suā rōni subigebat. Nec fuit cōtēp- esse solūmo-
 do homo rōnalis: quia omnibus mūdānis: et terrenis
 abrenūciabat sed fuit homo angelicus: quia ab omni
 carnali delectatione abstinuit. Et fuit homo
 diuinus: quia totus per amorē in deū trāsiuit de
 sobrietate vie perueniēs ad societatez patrie:
 vñ de eo dicitur. Liber carnis vinculo celos introi-
 uit. vbi pleno poculo gustauit et sitiuit.

¶ Sermo. cccij. De eodem sermo. vi.

Mors estis sal terre. Ma-
 thei. v. In quātū pñs euāgelū ad
 honorē brī dñici decantat: ipse ibi
 dē assimilā salī cōdiētī. Luc. reful-
 gētī. ciuitati emnētī. et lucerne i cā-
 delabro radiātī. Ipse nāq; habuit diuināz sa-
 pientiā et iō assimilatur salī cōdiētī: cum dicitur. Vos
 estis sal terre. Dicitur autem sal terre rōne origis.
 rōne nois. et rōne virtutis. Ratione originis: quia
 sicut dicit Chryf. super Math. Natura salis
 generat per aquā: per calorem solis ac p flā-
 tum venti. et ex eo quod fuit in aliā specie com-
 mutat. Sic etiā btūs dñicus in virū spiritua-
 lē est generatus per aquā. i. lachrymarū effus-

tionem. unde dicit de eo. Crebros adiungēs sedulus fletus orationib⁹. Et ps. Lauabis me scz per lachrymarū effusionē. et super niuem dealbabor: qz inde acquirā mētis inuouationem. per calorē solis. i. per feruentē amorem. Unde interrogatus in quo libro magis studuerat. rñdit in libro charitatis. ps. Inflāmatū est cor meū. s. p feruentē charitatē et resnes mei cōmutati sunt. s. per mētis puritatē. per ventū. s. spū sancti afflationē q̄ cor eius sic afflabat q̄ mētis excessum aliquñ in eo faciebat. ita q̄ loquēs cum deo in orationib⁹ patiebatur amoris ebrietatē: loquēs cū primo in exhortationib⁹ contēperabat se per sobrietatem. ij. Cor. v. Siue mēte excedimus deo siue sobrii sumus vobis. Scdo dicit sal rōne nois. Sal em̄ fm̄ Isido. dicit a sale. i. a mari falso vel a sole qz sicut sol oibus est cōis et necessarius: ita vt sal. Vel dicit a saliēdo: qz salit ab igne. Beatus autē dñicus per suam sapientiā et doctrinā modo inducebat homines ad peccati amarā contritionē et tunc poterat dici sal a fallo. modo ad lucidā dei cognitionem. et tūc poterat dici sal a sole. et mō ad mūdi contemptū et despectionē. et tūc poterat dici sal a saliēdo: qz hoies ab appetitu mundi resiliē faciebat. Juxta illud Naum. iij. Ois qui viderit te resiliet a te. Tertio dicit sal rōne virtutis. Nam fm̄ Chryf. Sal in carne fetorem aufert. sordes expurgat. et vermes nō sinit generari. Sic beatus dñicus per suā sapientiā et doctrinā auferebat fetorē male fame. expurgabat sordes ꝑcupiscētie: et nō sinebat in consciētia generari vermē remordētis culpe. Qñ autē sal istā virtutē non habet: ad nihilū valet vltra: nisi vt mittatur foras et cōculcetur ab hoibus. Tales em̄ cōculcētur a sanctis in iudicio per cōdēnationē. Mala. vlti. Calcabitis impios et c. A deo per sui furoris effusionē. Esa. xliij. Calcaui eos in furore meo et c. Ab angelis per sepationē. Apoca. xliij. Calcatus est lacus extra ciuitatē. A demonib⁹ calcenē per eternā cruciationē. Job. xviii. Calcet sup eū quasi rex interitus. Secundo habuit lucidā doctrinā. et ideo assimilatur luci refulgēt: cuz dicit. Vos estis lux mūdi. Dicit autē lux mūdi triplici de causa. p̄io propter lucis puritatē. Cū em̄ triplex sit spēs ignis. s. carbo: flāma: et lux: nō dixit xps. Vos estis carbo mūdi vel flāma mūdi: sed lux mūdi. Carbo ei est lux in materia terrestri. Tales sunt quorū. s. doctrina admixta est terrene cupiditati. Flāma est ignis in materia aeris. Tales sunt quorū doctrina admixta est humane ambitioni. Lux vero ignis est in sua essentia purissima. Tales sunt quorū doctrina est pure p̄pter deū et cōmodū aiarū.

Talis fuit doctrina beati dñici et talē voluit esse doctrinā sequentiū filiorū. Unde in testamento q̄ beatus dñic⁹ in morte fecit tria eis legauit. s. paupertatē: humilitatē. et charitatē. In hoc enim q̄ paupertatē legauit noluit q̄ propter cupiditatē terrenā predicarent. In hoc q̄ humilitatē eis legauit: noluit q̄ p̄pter laudē humanam predicarēt. Et in hoc q̄ eis charitatē legauit voluit q̄ p̄dicarēt solū propter salutē aiarū. i. Thessal. ij. Nequem aliquñ fuimus in occasione auaritie deus testis est: ecce qz nō fuit carbo mūdi. neqz querētes ab hoibus gloriā. ecce qz non fuit flāma mundi: sed facti sumus paruuli in medio vestri et c. ecce quia fuit lux mundi. Scdo dicit lux p̄pter lucis effectū siue operationē. Lux em̄ excitat dormiētes: delectat aspiciētes: et dirigīt operantes. Sic beatus dñicus tria in hoibus faciebat p̄pter q̄ mōstratus est in specie catuli latrātis facile ardētis. et stelle micātis. fuit em̄ dei catulus inq̄stūm pctōres latratu sue predicatiōis a somno pcti excitabat. Et fuit facula dei inq̄stūm bonos ad celestia inflamabat. fuit stella dei inq̄stūm oēs in viā iustitie deducebat et dirigebat. Tertio dicit esse lux p̄pter maioris lucis participationē. Lux em̄ primo continē in luminarib⁹. deinde habetur in nubib⁹. postea in mōtib⁹. postea in terris inferiorib⁹. Radius diuine gr̄e et sapie. primo fuit in aptis tanq̄ in luminarib⁹. deinde fuit in primis doctorib⁹ sicut in nubibus. deinde in modernis doctorib⁹ sicut in mōtib⁹. deinde etiā in subditis et ceteris electis sicut in terris inferiorib⁹. Beatus autē dñicus inq̄stūm fuit deuotus laicus. fuit terra dei. et iō fuit irradiatus. Inq̄stūm fuit hō regularis canonicus sic erat mons dei. et iō magis fuit illustrat⁹. Inq̄stūm fuit hō celestis et angelicus per virginitatē: erat nubes dei: et iō adhuc amplius fuit illuminatus. Inq̄stūm fuit vir ap̄licus erat luminare dei. et iō fuit maxime illustratus. Prouer. iij. Semita iusti. i. beati dñici quasi lux splendēs: qñ scz fuit deuotus laicus. p̄cedit qñ fuit regularis canonicus. et crescit qñ fuit effectus angelicus: Tertio habuit vitā eminentē. et iō assimilāciuitati eminenti: cuz subdit. Non pōt ciuitas abscondi et c. Ciuitas supra montē posita est sana et mūda et est secura. Sic et religio in eminentia perfectiōis est sana p̄pter votū paupertatis volūtariē. Eccl. xxxi. Sanitas aie et corporis sobrius potus. et etiā sobrius cib⁹. Ecōtra dicit Eccl. xxxvij. Propter crapulam multi obierunt et c. ps. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorū. Est mūda p̄pter votum castitatis et continentie. ij. Cor. vij. Emūdemus nos ab omni inquinamēto carnis et spiritus. Est se-

cura ppter votū obedientie. Periculosum est em̄ quādo quis a ppria volūate dicit Eccle. xvij. Si p̄stes anime tue cōcupiscētiās eius faciet te in gaudiū inimicis tuis &c. Quarto habuit lucidāz famā. ideo assimilāz lucerne super candelabrū radiāti: cum dicitur. Neq; accendunt lucernā &c. Prelatus etenim sicut alijs preeminet in ordine: sic p̄eminere debet in fama & opinione. Unde dicitur. Reg. x. q. saul ab humero supra omnē populum eminebat. In humero: pondus laboris intelligi potest. Super humerū autē est caput in quo maxime visus et odoratus viget. Prelatus ergo debet alijs preeminere et in labore actiōis: et in visu cognitiōis. & in odore op̄tionis. Sed tñ multi possunt dicere illud Esa. iij. Nolite me cōstituere principē populi. Non sum medicus: & in domo mea nō est panis neq; vestimentū. Non em̄ possunt curare aliena vulnēra exemplo vite. nec habent panem sacre doctrine. nec ornamentū bone op̄tionis & fame. Sed de beato dñico dici pōt illud Math. v. Qui autē fecerit. ecce vita s̄cta. Et docuerit ecce doctrina clara. Hic magnus vocabit̄ in regno: ecce em̄nēs fama. fuit nāq; magnus in regno celoz: id est in ecclesia militante: sed modo est maior in ecclesia triumphante.

¶ Sermo. cciiij. De sancto Laurentio martyre sermo. j.

Drobauit me quasi aurum quod per ignē transit. Job xxij. Beatus Laurētius fuit & aurum ppter perfectionē vite: et fuit probatus p̄ examinationem pene. Dicit̄ aurū inq̄tum fuit prelatus et inq̄tū fuit marty: inuict: & inq̄tū fuit predicator gl̄iosus. Dicit̄ autē aurū inq̄tum fuit prelatus. Est nāq; aurū tēperatū solidū & purum. Sic etiā prelat⁹ debet esse tēperatus in iustitia. solidus ī vita. & purus in p̄scia. Aurū autē habet ex tēperātia q̄ sit calidū et humidum. sic prelatus h̄re debet istud tēperamentum. vt sit calidus per amorē. & humidus per cōpassionē. Istud autē tēperamentū b̄s Gregorius quadrupl̄r ponit. Primo qñ vn̄i seueritatis tēperat̄ oleo pietatis. sicut p̄z in samaritano. Sc̄bo qñ v̄ga correctiōis t̄p̄at̄ māna dulcedinis: sic p̄z in archa in qua erat virga et māna. Tertio qñ virga feriētis discipline tēperat̄ baculo sustētātis mie. p̄s. Virga tua & baculus tuus &c. Quarto qñ rigor paterne rectitudinis temperate misceat̄ lenitate materie cōpassionis. Sc̄bo aurū est solidū. ex qua soliditate habet q̄ nō tingit sicut alia metalla. Prelatus ergo debet h̄re vitāz tam solidā q̄ subditos non tingat. i. per malū exemplūz

non inficiat. Malū em̄ exemplū prelatoz cito inficit vitāz subditoz. Sicut beatus Gregorius. Languēte inquit capite mēbra incastum vigent. frustra excecitus velociter sequitur dum a duce erratur. Oculū qui preuidendū gressibus preeminet cura pulueris nō obscurat. Pastor nāq; per abrupta gradit̄. necesse est vt ad precipitiū grex sequat̄. Tertio aurū est purū qz prelatus debet esse purus & mundus in cōsciētia. Vñ beatus Gregorius in pastora li dicit. Nulla presulē immūdia polluat: qz hoc eius suscepit officiū: vt in alienis cordib⁹ pollutionis maculas tergat: qz necesse est vt mundas studeat habere manus: qui alioz sordes mundare curat. ne tacta deterius inquinēt. Si em̄ sordida insequēs lutum tenet quod tāgit potius inquinat. Beatus h̄o laurentius marty: inq̄tum fuit p̄latus. i. archidiaconus dicit̄ aurū: quia ipse fuit tēperatus habēdo calorē feruoris in reprehēdēdo: & humilitatē cōpassionis in pauperib⁹ cōpatiēdo. fuit etiā solidus. soliduz exēplū sc̄tītatis prebēdo. Et purus mundiciā mētis & corporis sectando. Sc̄bo beatus Laurentius fuit marty: inuictus. Et q̄tum ad hoc s̄l̄r cōparatur auro. Aurū nāq; sub malleo nō resilit vt ferrū. nā frangit̄ v̄vas terreū: nec resonet vt es sonorum: s̄z in subtilissimas laminas dilatatur. Sic etiā laurentius sub malleo tribulationis diuine correctioni nō resistebat per mentis aut intentiōis duritiā. Ut illi fecerūt de quibus dicit̄ Job. xli. Coreus indurabit̄ quasi lapis. Nec fuit fractus per aliquā mētis diffidētiā vt illi qui significant̄ per statuā Danielis. cuius pedes fictiles lapis p̄cussit et cōminuta fuit. Nec murmurauit per impaciētiā. Sicut dicit̄ Eccle. x. Vir sapiens & disciplinatus nō murmurabit correctus sed fuit dilatatus & subtilitatus per obedientiā. & ideo cōsecutus victoriāz. Prouerb. xxi. Vir obediens loquitur victoriāz. Tertio beatus laurentius fuit p̄dicator gratiosus: et q̄tū ad hoc b̄n significat̄ p̄ aurū. Qñ autē lamina aurea subducta d̄z malleādo cum argēto incorporari. necesse est vt a tribus precaueat̄: sc̄lz a puluere: & a vento: et ab humore. Sic si aurum charitatis debet adiūgi cum argēto s̄ore prediciōis oportet q̄ illud cōseruetur a puluere terrene cupiditatis. et a vēto humani fauoris. et ab humore amoris proprii. Ista tria beatus Laurentius vitauit sc̄lz puluerem terrene cupiditatis: qz thesauros auare sibi non retinuit. Ventū humane ambitiōis qz archidiaconus ecclesie romane erat: et tamen pauperū pedes lauabat. Et humorem noxiū p̄prij amoris: qz vitam suam contēpsit

et p̄ proximo morti se tradidit. De his tribus dicitur. *i. Thes. ij.* Neque enim aliquis fuimus in occasione auaricie ecce quod non habuit puluerem terrene cupiditatis. Neque querentes ab hominibus gloriam. ecce quod vitauit ventum humane laudis. Uolebam vobis tradere aias nostras. ecce quia non habuit humorem proprii amoris. Secundo beatus Laurentius fuit aurum in igne probatum et examinatum. In auri autem examinatione tria concurrunt. scilicet ignis. sulphur et puluis antiquis lateris. Sic beati Laurentius examinatus fuit per ignem materiale eius corpus exurentem. per inuidiam diaboli ferentem et exurentem: et ipsum crudeliter persequentem. per auariciam decem thesauros ecclesie sitientem. Laeternaque siccus est auarus: ab omni humore compassionis vacuus. Sed nec ignis ipsum excussit nec eius mentem ledere potuit. nec inuidia diaboli ipsum superauit. nec tyranni auaricia ecclesie thesauros auferre potuit. Aurum autem examinatum in igne retinet suam integritatem. maiorem acquirat puritatem. et ampliorum induit claritatem. Sic beatus Laurentius in igne positus retinuit integritatem fidei. Est autem fides integra quando est omnibus suis articulis munita. quando lingua cum corde: et cor cum lingua concordat: quando est charitati coniuncta quando est operibus informata. Talem fidem integram habuit beatus Laurentius. Ipse enim omnes articulos perfecte credidit. Unde quando lucilius baptizauit: de omnibus articulis fidei ipsum interrogauit. Ipse christum in corde credidit: et ore confessus fuit. Unde dixit. Accusatus non negavi nomen sancti tui: et interrogatus te christe confessus sum. Ipse etiam fidem cum charitate habuit: pro qua charitate se morti tradidit. Fides etiam eius bonis fuit operibus ornata. Unde de eo dicitur. Laurentius bonum odus operatus est: quod per signum crucis cecos illuminauit. Secundo maiorem acquisiuit puritatem. In aia autem triplex impuritas inuenitur. scilicet doloris: timoris: et erroris. *ps.* Cor meum conturbatum est. ecce dolor. Dereliquit me virtus mea. ecce timor. Et lumen oculorum meorum: et ipsum non est mecum. ecce error. Sed ista triplex impuritas in morte sanctorum auferitur. *ps.* Quare tristis es anima mea? quare conturbas me? spera in domino quoniam adhuc confitebor illi. Quando. scilicet a voluntate dolor: et a memoria timor. et a ratione omnis error recesserit et successerit illa quam speramus: mira claritas. plena suauitas. et eterna securitas. Tertio acquisiuit ampliorum claritatem. Qui enim prius fuit ignotus: postea toti mundo factus est clarus. *Amb.* Beatum Laurentium grano sinapis possumus comparare: quod diuersis attritus passionibus. per totum orbem gratia sua meruit fragrare martyrum: quod a natura constituitur

in corpore erat humilis: ignotus et vilis. Postquam vero est vexatus: laceratus: et exustus: vniuersis per totum mundum ecclesie odorem sue nobilitatis infudit.

¶ Sermo. ccv. De eodem sermo. ij.

U Apoc. ignis exuret carnes eius. *Ecc.* xxxviii. Notandum est quod est quadruplex ignis. scilicet interior siue spiritualis. exterior siue materialis. superior siue celestis. et inferior siue infernalis. Primo ignis inflammat corda. Secundo exurit corpora. Tertio consumit carnem: et illuminat rationem. Quarto vitat carnem et affligit mentem. Primo igne beatus Laurentius fuit inflammatum per amorem. Secundo fuit examinatum per cremationem. Tertio fuit plenus. Sed a quarto totaliter alienus. Est igitur primo ignis interior: et spiritualis quod est deuotio et feruor diuini amoris: qui beatus Laurentius fuit totaliter inflammatum. Unde poterat dicere cum propheta. Inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt. Ex quibus verbis habetur quod iste ignis diuini amoris extinguit quadruplicem amorem inordinatum: sed accendit diuinum amorem. Extinguit enim amorem carnalem. Ideo dicitur. Renes mei commutati sunt. *Grego.* Gustato spiritu desipit omnis caro. *ps.* Ure renes meos: et cor meum. Extinguit terrenum amorem. Unde subditur. Et ego in nihilum redactus sum. Qui enim mundum despiciunt: nihil a mundanis hominibus reputant. *i. Cor.* iiii. Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus etc. Iste igitur ignis spiritualis amorem terrenum extinguit: quod sicut dicit *Chrysostomus.* Vere non habet super terram quod amet quod donum celeste in veritate gustauerit. Extinguit amorem domesticum. scilicet parentum. Unde subditur. Et nesciui. *Deut.* xxxiii. Qui dixerunt patri suo et matri sue. Nescio vos. et suis fratribus. ignoro illos. et nescierunt filios suos. hi custodierunt eloquium tuum. Extinguit amorem proprium et priuatum. Unde subditur. Ut iumentum factus sum apud te. Qui enim seipsum despiciunt propter christum sunt iumentum christi: sicut et amatores sui sunt iumentum diaboli. Generat autem amorem diuinum. Unde subditur. Ego semper tecum. Amor namque diuinus animas deo coniungit. *i. Corin.* vi. Qui aderet deo vnus spiritus est cum eo. Iste igitur ignis spiritualis extinxit in beato Laurentio amorem carnalem quod creditur quod virginitatem seruauit. Amorem terrenum: quod thesauros ecclesie sibi non retinuit: sed pauperibus dispensauit. Amorem domesticum: quod patriam et parentes suos qui erant in hispania defuit. et ob amorem principis apud romam peregrinari voluit. Amorem priuatum quod pro christo vitam suam desperit et morti se tradidit. Habuit autem amorem diuinum: quia su-

De sancto laurentio

per ossa xpm dilexit. Scds est ignis exterior
 & materialis quo beatus Laurentius fuit exu-
 tus & examinatus. ps. Igne me examinasti.
 et non est inuenta in me iniquitas. Iustus autem
 ignem exteriorum quo cruciabatur extinxit
 propter tria refrigeria que habuit. Primum est
 desiderium celestis glorie. Amb. Neque enim
 beatus laurentius ignis tormenta visceribus sen-
 tire poterat. quod sensibus paradisi refrigerium possi-
 debat. Scds est meditatio diuine legis. Idem
 Dum xpi precepta cogitat frigidum est sibi
 omne quod patitur. Tertium est puritas conscien-
 tie. Idem. Ardet perfecto totis visceribus fortissi-
 mus martyr & vitur. sed regnum dei pertra-
 ctas refrigerio conscientie victor exultat. Ter-
 tius vero ignis est ignis superior & celestis: scz
 spiritus sanctus quo beatus laurentius fuit plenus.
 De quo dicit Thren. i. De excelso misit ignem
 in ossibus meis et erudiuit me. Si enim iste
 ignis mittitur in ossa: manifestum est quod mittitur
 in carnem pellem: & medullam. Per pellem intelli-
 gitur exterior conuersatio. Per carnes sensua-
 litas. Per os ratio. Per medullam intentio.
 Iste igitur ignis incendit pellem. quia exurit
 conuersationem vetustam & facit nouam. Esa. i. Ex-
 coquam ad purum scoriaz tuam. Eph. iij. Depo-
 nite vos sicut pristina vestra conuersatione ve-
 terem hominem. Incendit carnem id est sensualita-
 tem: ut iam homo sicut sensualitatem & voluptatem
 carnis non viuat. i. Cor. x. In carne enim am-
 bulantes non sicut carnem militamus. Incendit
 etiam ossa. id est rationem. ut nunquam ipsa ratio ad sen-
 sualitatem declinet: aliter magna confusio in ani-
 mo generatur. Prouer. xxxv. Per tria mouetur. id est
 anima & quartum non potest sustinere. Et ista
 tria sunt seruus stultus & mulier odiosa. & an-
 cilla. Sensualitas est seruus. ideo non debet re-
 gnare. Et stulta. ideo non debet cibo saturari:
 sed fame affligi. Est odiosa. ideo non debet cum
 ratione in matrimonio copulari. Est ancilla. ideo non
 debet domine id est rationis maior fieri. Incendit
 etiam iste ignis medullam. id est intentionem. ut quicquid
 faciat amore celestium faciat. Sed dicit Osee
 ix. Effraim percussus est. radix eius exiccata est.
 fructum nequaquam faciet. Radix exiccata. inten-
 tio corrupta est. Ideo non facit fructum. id est ali-
 quod opus meritorium. Quartus est ignis infe-
 rior infernalis qui auras & corpora non consumit: sed
 comburit: ut ostendit Augustinus in libro de ciuitate
 dei multiplici exemplo. Primo exemplo ver-
 mium dicens. Nonnullum genus vermium
 in aquis calidis reperitur quarum feruorem ne-
 mo impugne contractet. Illi autem non solum
 sine ulla sui lesione ibi sunt: sed etiam extra ui-
 re non possunt. Secundo exemplo montium qui
 cillie ab antiquis ignibus estuant & tamen in-
 tegri perseverant. Tertio exemplo carnis. Li-

gnum enim sub terra positum de facili putrescit
 sed tamen virtute ignis in carbonem redactum put-
 rescere non potest: ita ut in terra humida carbo-
 nes infossi incorruptibiliter maneant. Quarto
 exemplo pavonis qui habet carnes quasi incorruptibi-
 les si fuerint assate: sicut ipse dicit se hoc esse
 expertum. Quinto exemplo salamandre que in igne vi-
 uere prohibet. Sexto exemplo aie unde ait. Ipse
 animus cuius presentia corpus uiuit & regit-
 tur & dolorem pati potest: et mori non potest. Hoc
 ergo erit tunc in corporibus damnatorum. quod nunc
 esse scimus in animis hominum.

¶ Sermo. ccv. De eodem sermo. iij.

Certamen forte dedit ei ut
 vinceret. Sap. x. Beatus laurentius
 christi pugil egregius quadrupliter gela-
 sit certamen. Primum namque certauit con-
 tra suam sensualitatem. Nam sensualitas penas
 refugiebat & ratio appetebat: sed ratio uicit: &
 penas sustinuit patienter: gratanter: gaudenter:
 & desideranter. Sustinere patienter est necessi-
 tas. gratanter est deuotionis. gaudenter est
 perfectionis. desideranter est profusus diuine
 virtutis. Beatus Laurentius penas susti-
 nuit patienter: quia non murmurauit: nec perfec-
 tores odiuit: sed pro ipsis orauit. Hebr. x. Pa-
 tientia uobis necessaria est. Unde dicit de martyri-
 bus. Non murmur resonat. non querumonia
 &c. Secundo sustinuit gratanter: quia in ipsis pe-
 nis gratias deo reddebat dicens. Assat^{us} suz
 gratias ago. Caro assata saporior est quam lixa:
 quia magis placet deo gratiarum actio in ad-
 uersis quam in prosperis. Tertio beatus lauren-
 tius sustinuit gaudenter. unde dixit. Gaudeo
 plane: quia hostia christi effici merui. Exemplo
 apostolorum: de quibus dicit Act. v. Ibat aposto-
 li gaudentes a conspectu concilij &c. Quarto sus-
 tinuit desideranter: quia adhuc maiora pati
 & apponi desiderabat. unde dixit decio. Infe-
 lix has epulas semper optaui. Sancti namque
 viri desiderant pro christo pati & affligi scientes
 quod persecutores sunt tanquam apes qui licet pun-
 gant per penam. tamen mellificat preparando dulce
 dinem eternam. ps. Circumdederunt me sicut
 apes. Sunt tanquam fabri: quia licet feriant tamen
 coronam eternam fabricant. ps. Supra domum
 meam fabricauerunt peccatores prolonga-
 uerunt &c. Sunt tanquam conflatores: quia licet ar-
 gentum ponant ad flammam. tamen purgant ab omni scoria.
 Malach. iij. Sedebit conflans et emunda-
 dans argentum &c. Secundo certauit contra car-
 nifices. Carnifex enim contra ipsum inferebat pe-
 nas: sed beatus Laurentius contra carnificem
 offerebat patientiam & constantiam. Amb. Beatus
 laurentius martyr mansit in christo usque ad
 tentationem. usque ad tyranicam interrogationem

nē vsq; ad acerrimā cōminationē. et vsq; ad mortē. In qua longa nece q; bene manduca- uera: et bene biberat tanq; illi esca saginatus et illo calice ebrius tormenta non sensit: non cessit: et in regnum successit. Istam autē tantā constantiā habebat per charitatē inuincibi- lem qua munitus erat. Cant. viij. Fortis est vt mors dilectio. Sicut em̄ mors separat ab hoīe aīam sensum et motū. Sic in bto Laure- tio charitas sepauit aīam suā ab amore mū- di: sensum carnis ab amore sui: et motuz oīs peccati. Et sic mortuus erat mūdo per sepa- rationē aīe ab ipso: sibi hō per separationem sensus ppriū: et diabolo per separationē mor- oīs pcti. Et sic xp̄s in ipso erat loco aīe uiuifi- cando ipm per amorē. Loco sensus infundē- do sibi sensum per fidē. Et loco mor: ducēdo eum ad bonā opationē vt dicere possit cū aplo ad Gal. ij. Uiuo ego. iā nō ego. uiuit hō in me xp̄s. Tertio certauit cōtra diabolū. Nā diabolus fortiter ptra eū seuebat. et ipse viriliter resistebat: q; armis spūalib; munit; fuit. De quib; d; Ephe. vi. Induite lorica m iustitie in oibus sumētes scutū fidei et galeā salutis assumite. Diabolus nāq; habet tela multa et venenata et ignita. Unde d; ibidez. Ut possitis oīa tela: ecce q; multa nequissimi: ecce q; venenata. ignea extingueret: ecce q; igni- ta: q; igitur sunt multa debem; inducere lori- cam iustitie. i. charitatē: que d; lorica: q; ex oī parte munit et iustitie: q; vnicuiq; ius suū red- dit: q; sunt ignita debem; assumere scutuz fi- dei in quo oīa tela diaboli extingunt. Diabo- lus em̄ totuz mundū impleuit igne cupidita- tis: voluptatis: et ambitiōis. Sed fides istuz triplicē ignez extinguit: sicut manifeste habe- tur Hebre. xj. fide Moyses grādis effectus negauit seipm esse filium filie pharaonis et. Quia sunt venenata: debemus assumere ga- leam salutis. i. spem: sicut em̄ venenuz statim cor petit: sic diabolus venenū sue malitie sta- tim in mentē mittit. vt spē extingueret valeat. Et sicut accipiter cor auis quā ceperit statim impetit: sic diabolus ab aīa quā cepit p̄tinuo spem tollit: qua ablata ipsaz in desperationē ducit. Et ideo ipsa mēs galea spei est muniē- da. Quarto certauit cōtra incendium. Nam ignis materialis foris urebat carnez. Ignis vero spūalis intus inflāmabat mentē. Sed ignis interior superauit ignē cruciatiōis ex- terioris. Habuit autē triplicē ignē interioris q; exteriorē ignē totaliter extinxit. Primus fuit charitas ignita. Augu. Superari charitas xp̄i in lauretio flāma nō potuit: et segno fuit ignis qui foris vrit q; ignis q; intus accendit. Scdus fuit fides succēsa. Ambr. Inq̄tuz in lauretio fidei feruor feruuit: intm supplicij

flāma frigescit. Tertius fuit veritas lucida. Ambr. Fortissimū martyre lauretiū flāma superare nō potuit: quia longe ardētius ve- ritatis radio mens eius accēsa feruebat.

¶ Sermo. ccvij. De eodem sermo. iij.

DRobasti cor meū et vi- sitasti nocte: igne me examina- sti: et nō est inuēta in me iniquitas et. ps. Ex his vbiis habetur q; beatus lauretius fuit a deo p- batus: visitatus: examinatus: et sine pctō in- uentus. Circa primū notandū est q; sapiens probat in argumēto. patiens in opprobrio. for- tis in prelio. et fidelis in ministerio. Et q; bea- tus lauretius erat sapiēs: patiens: fortis: et fi- delis. Ideo deus ipsum his quattuor modis voluit probare. vt nobis innotesceret si talis esset. Qd em̄ beatus lauretius esset sapiēs probatū est per argumentuz: q; ipse tyranno abijcienti dabat sapiēs et benignū respōsum. Unde cum thesauros quereret tyrānus: lau- rētius pauperes colligēs dixit. Ecce isti sunt thesauri qui nunq; minuunt: sed semper au- gentur. Scdo q; esset patiens probatū est per opprobrium et tormentū: q; multa opprobria audiuit: et tormēta sustinuit: sed tamē in oīb; patiens repertus fuit. Luce. xxi. In paciētia vestra possidebitis aīas vestras. Nō dixit lin- guas vestras aut manus vestras. Patiens quidem debet et possidere linguā suā. ne pro contumelijs cōtumelias reddat. Manū suā ne p iniuria iniuriā inferat Animā suā ne in corde odium teneat. Quicūq; autez possidet animā. possidet et manū et linguā et non econ- uerso. Et ideo dñs radicē impatientie remo- uere volens dicit. In paciētiavestra et. Ter- tio q; fuit fortis probatū est in prelio et in suo martyrio. Dicit autem Seneca q; tria sunt omni morbo grauiora: scz metus mortis: do- lor corporis: et intermissio. volūtatis. His trib; modis beatus Laureti; fuit probatus fuisse fortis: scz in metu mortis: quia tyrānus om- ne genus tormentoz in ipsum expendere mi- natus est. In dolore corporis: q; fustes scor- piones ardentis laminas et omne tormento- rum genus ipse perpessus est. Subtractione rei delectabilis: q; solatio patris spiritualis: scz beati sicuti priuatur. Sed beatus lauren- tius tā fortis extitit q; nec minas timuit. nec supplicijs cessit: et patris priuationē patiēter portauit. Quarto probatus est fuisse fidelis per fidem distributionē thesauroz. ps. Disp- sit dedit pauperib; et. Ipse em̄ dedit non vē- didit quia nō quesuit munus a corde: id est mundanā delectationē. nec ab ore. i. humanū fauorē. nec a manu. i. tpalez retributionē. nec

De sanctis ypolito et socijs eius.

ab obsequio. i. obsequij exhibitione. Item. Dedit etiā i vita nō post mortē. Elemosyna nāq̄ est instar cādele lumen prebentis. Thob. iij. Elemosina ab oī pctō liberat. et nō patietur aīam ire i tenebras. ad instar pupille animū dirigētis. Eccli. xix. Elemosyna viri q̄si sacculus cum illo: et gratiā cū pupillis cōseruabit. Instar seminis cētēsīmū fructū reddētis Luc. viij. Et ortū fecit fructū centuplū. Qui igitur vult tm̄ elemosynas post mortē facere sitis est illis q̄ vult h̄re lumē post tergū. oculos post caput suū: et seminare post dorsū. Scdo ostendit q̄ fuit a deo visitatus. cum dicit. Et visitasti nocte. Ipsum em̄ xp̄us in nocte visitauit: q̄ sibi in sua passione multas psolatiōes et maxie tres dedit. De quib⁹ ps. Nox illuminatio mea in delitijs meis: quia tenebre non obscurabunt a te etc. Prima psolatio causabatur ex diuini amoris dulcedine: cui⁹ dicit. Nox illuminatio mea in delitijs meis. Nō in delitijs cōuertit q̄n tribulatio amoris dulcedine supatur. Unde dicebat. Tormētatus epule mihi sunt. Scda causabatur ex securitate gr̄e. vñ subdit. Quia tenebre nō obscurabuntur a te etc. Tūc em̄ tenebre obscurabunt: q̄n quis in tribulatiōe positus per pcti caliginē nō onubilat. Uñ secur⁹ dicebat. Mea nox obscurū nō h̄z. sed oīa in luce clarescūt. Tertia causabat ex certitudine gratie et glorie ideo subditur. Sicut tenebre eius ita et lumē eius Tunc lumen est sicut tenebra: q̄n quis recipit multitudinē gaudiorū s̄m multitudinē passionū. Istā certitudinem se habere ostendēs dicebat. Gratias ago tibi bñe iesu xp̄e. quia ianuas tuas ingredi merui: Tertio ostendit q̄ fuit examinatus: cū dicit. Igne me examinaisti. Sunt autē quedaz que examinātur tactu vt argētū ad lapidē. quedā ex sonitu. vt vasa si sunt plena aut vacua. quedā vento vt grana et palea. quedā per ignē vt aurū. Sic beatus Laurētius fuit examinatus tactu dure passionis. Et ideo argentū electum est inuentus. Job. ij. Witte manū tuā et tange os eius et carnem. Sed de multis dicit Hierē. vj. Argentum reprobū vocaui eos. fuit examinatus sonitu patiētis respōsionis non em̄ murmurauit sed potius dedit sonitū laudis. Unde dicit de eo. Inuentus est sacrificiū laudis sonitu cōfessionis. Uñ et ip̄e ait. Te xp̄e confessus suz Emisit etiā sonitū deuotiōis: cū dixit. Assatus est iam v̄sa et māduca. fuit examinatus v̄to honous et vituperationis. Nō em̄ potuit eleuari nec a v̄to honous cū esset archidiacon⁹ nec a v̄to laudis cū paupes eū sepe laudarēt nec etiā potuit deijci a vento vituperationis: cum tm̄ infideles eū sepe blasphemarēt. fuit exaiatus igne tribulatiōis. Eccle. xxvij. Vasa

figuli probat fornax et hoīes iustos tēptatiōis tribulatiōis. Habuit nāq̄ bt̄us Laurētius ignē adustiōis in carne. ignē amoris in corde. ignē sermōis in ore et ignē feruoris i ope. Quarto ostendit q̄ fuit inuētus sine pctō cū dicit. Et nō est inuenta in me iniquitas. Sancti nāq̄ viri in igne tribulatiōis sanctitatē acquirūt. Vñ in libro de ciuitate dei multiplici exemplo. palle et auri. stipule et frumēti. amurce et olei. lupi et vnguenti dicēs. Sicut sub vno igne amurca rutilat et palea fumat. et sub eadē tribulatiōe palle cōminuunt et frumēta purgant nec cū oleo amurca funditur. que tm̄ eodē preli ponere expriment. ita vna eandēq̄ vis irruēs nat et vastat et exterminat. Nam pari motu exagitātū: et exallat horribiliter cenus suauiter fragat vnguentum.

¶ Sermo. ccvij. De sanctis ypolito et socijs eius. Sermo primus.

Anima nra sicut passer erepta est de laqueo venantium. ps. Ad honorem sancti ypoliti et socij eius.

¶ In euangelio etiam hodierno in explum sanctorū passeris introducitur. In premissis verbis tria facere videntur sancti primo nāq̄ de sua ereptione gratias agunt cui⁹ dicitur. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Assimilantur autē sancti viri passeribus s̄m Rabanum tribus de causis. Primo quia passer est quantitate paruus. vnde a paruitate est dictus. Sic sancti viri paruos se reputant per humilitatem. Math. xj. Reuelasti ea paruulis. Dicit autē Gregorius q̄ pupilla quanto est minor tanto est lucidior. Animalia etiam habentia paruū cor in quantitate. sunt communiter magis animosa. Sicut patet in leone. Gramini etiam sinapis quod est minimum. inter omnia semina olerum a deo crescit. q̄d ramos facit in quibus aues nidificant et quiescūt: per q̄d datur intelligi q̄ quāto quis est minor apud seipsum: tanto est lucidior et apud deum: tanto animosior contra diabolū: tanto magis crescit per opera virtutū: ita vt etiā viri contēplatiui in eius virtutibus cōquiescūt. Secundo passer est velocitate celerrimus. sic sancti viri in suis operib⁹ debent esse veloces et feruetes. Eccle. xxxj. In oībus operib⁹ tuis esto velocis. Sicut dicit bt̄us Amb. Qui nō potest volare vt aquila: saltē volitet vt passer quia qui nō potest vt contēplatiu⁹ volare in celū p contemplationē: saltē volitet vt actiuus p actionē

Et q̄ nō pōt esse magn⁹ seruādo p̄silia: saltez sit paruus seruādo precepta. Et qui non pōt apprehendere perfectionez: nitatur ad illā p̄ continuā exercitationem. Tertio passer est in nidificando cautus. Non em̄ nidificat nec ouificatur: nec pullificat in v̄is: ne aut nidus eius a vento rapiatur: aut oua a serpētibus comedātur: aut pulli a predatore capiantur sed potius nidificat in foraminibus domoz p̄s. Etm̄ passer inuenit sibi domum. Nidus autē sp̄ialis est animus in quo deus requiescit. In hoc nido de⁹ generat oua ⁊ bona p̄posita ⁊ de ouis pullos educit quādo bona p̄posita in opus prodire facit. Sed si alq̄s ponit nidū. i. aīm in terra p̄ affectionē. timendū est ne diabolus q̄ est v̄ētus ⁊ vehemēs p̄ suggestionē: q̄ est serpēs. p̄ deceptionez q̄ est predatore. p̄ meritoz expoliationem. ⁊ aīam per vanā gloriā rapiat: ⁊ bona p̄posita comedat bona opera extinguat. S; sancti viri nidificāt in foraminibus petre. i. in vulneribus christi. Cañ. ij. Veni columba mea in foraminib⁹ petre quo ad foramina ⁊ manuum ⁊ pedū. In cauerna macerie quo ad foramē lateris. Secundo modum ereptionis exponunt cum dicitur. Laqueus p̄trit⁹ est: ⁊ nos liberati sum⁹ Tres laquei sunt diaboli. quos sancti euadunt. Primus est laqueus gule. p̄s. Fiat mēsa eoz corā ipsis in laqueum. Augu in lib. cōfes. Ad quietē satietatis cū ex indigentie molestia tendo in ipso trāsitu insidiatur mihi laqueus concupiscentie. Secundus est laque⁹ luxurie. Ecclī. vij. Inueni amariorē morte mulierē q̄ laqueus venatoz est. Tertius est laqueus auaricie. De quo dicit Amb. in lib. de bono mortis. Auis que descendit ex alto frequenter laqueis capiē. a visco fallit a q̄buscunq; insidijs irritetur. Sic ergo aīa n̄ra caueat ad ista mundana descendere: quia laqueus est in auro. viscus in argēto. nexus in p̄dio. Nā duz aurū querim⁹ strāgulamur: dū argentū petimus in visco eius herem⁹. dū p̄dia inuadimus: alligamur. Istos tres laqueos isti sancti euaserunt. Et p̄ corpis macerationē. ⁊ p̄ puritatis p̄seruationez. ⁊ p̄ terrenoz despectionē. Tertio istā ereptionē nō sibi sed deo attribuunt: cū dicūt. Adiutorum nostrū in nomine domini. f̄uerūt em̄ adiuti et in corporibus et in animab⁹. Corpora quidem martyriū adiuuant. Vñ dicit Cyprian⁹. Claudīt oculi in p̄secutionibus. sed patēt in celoz. Minatur antichristus sed tuet̄ christus. Mors inferē: sed immortalitas sequitur. Exciso mundus eripitur: sed restituto paradysus exhibetur. Vita temporalis extinguitur. sed eterna reparatur. Ecce mirabilis cōmutatio quam sancti martyres recipiūt: que

omnia in martyrio sancti stephani apparuerunt. Nam clausura oculoz aperitur sibi regnum celoz. ideo vidit celos apertos. Si antixps minatur: xps tuetur. Ideo beatus stephanus vidit iesum stantem: id est iuuare paratum. Si corpus moritur immortalitate vestitur. Unde vultus beati stephani apparuit in specie angeli tanq̄ immortalitatis gloria vestiendus. Si aufertur mundus datur paradysus. ideo respiciebat in celū tanq̄ sibi tribuendum. Si vita temporalis tollitur datur vita eterna. ideo vidit gloriā dei. Anime etiā istoz martyriū nō solū fuerūt adiute: sed etiā multis priuilegijs sunt dotate. Ipse em̄ sanctus ypolitus habet cum lauretīo societate. Unde dixit ei lauretius martyr. Ambulemus ambo pariter qz mihi ⁊ tibi gloria p̄paratur. Unde etiam beatus ypolitus se iuxta corpus lauretīi sepeliri fecit. ad innuendū q̄ sicut eoz corpora sunt iuncta in terris sic et eorum anie sunt iuncte in celis. Sc̄do habet cum virgine magnam familiaritatē. Virgo em̄ beata cum ypolito cuidam infirmo apparuit: ⁊ illū sanare precepit. Quid est q̄ virgo beata ypolitū assumebat ad suā societatem: nisi qz cum illo specialem habet familiaritatem. Tertio magnam habet super demones potestatem: qz exhibente diuina iustitia beatus ypolitus voluit: vt diabolus decium vexaret. Quarto cōtra tyrānos magnā securitatem. Unde decius clamabat. O ypolite cathanis asperis vinctū me ducis. Quinto habet super pctōres penitētes magnā pietatē: sicut patet in illo cuius tibiam infirmā incidit: ⁊ aliam sanam restituit.

¶ Sermo. ccix. De eodem sermo. ij.

Gustodit animas sanctorum suorum ⁊ de manu peccatoris liberauit eos. p̄s. Dominus custodit aīas ypoliti ⁊ socioz eius ⁊ de manu peccatoris: id est decij imperatoris liberauit eos. Custodiuit autē dñs aīam ypoliti in vita: ⁊ in morte: et post mortem. In vita quidē quia fecit eum magne puritatis: quod patet: quia animas beatoz videre meruit: que nō nisi a mūdo corde videri possunt: Unde postq̄ fuit baptizatus dixit. Vidi animas innocentīū letas gaudere. Sc̄do multe pietatis: ex eo q̄ corpus beaci lauretīi sepeluit. Sepelire em̄ mortuos inter opera pietatis numerat̄. ita vt ad deum etiam ascendat. Thob̄ xij. Quādo orabas et sepeliebas mortuos: ego obtuli orationē tuam domino Tertio dñs fecit euz multe compassionis: qz quando lauretius cruciabatur ipse flebat et mugitus dabat. Quarto multe deuotionis

De sancto ypolito ⁊ socijs eius

quia pre nimia deuotione fidei etiam ante tēpus christianuz se esse voluit profiteri. Unde dixit ei. Laurentius. In interiori homine absconde christum ⁊ dum clamauro audi ⁊ veni. Secūdo custodiuit eum in morte quando quattuor iaculis tyrannus eum voluit superare. Primo ruborem ⁊ verecūdiam inferendo quando ipsum denudari et spoliari fecit. Sed istud telum beatus ypolitus contrinit: quia meliori veste scz veste virtutum se indutum esse agnouit. Unde cum tyrānus ei diceret. Quomodo sic insipiens factus es: q̄ denuditate tua erubescis. Ille respondit. Non me expoliasti: s; magis vestitisti. Sciebat em̄ se esse veste virtutū indutū: q̄ quidez habent tegere peccata. Prouerb. x. Uniuersa delicta operit charitas. Habēt tegere contra diaboli tentamenta. Ephe. vi. Induite vos armaturam dei: vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. Et etiam hñt ornare ppter honestatē. Roma. xiiij. Induamur arma lucis. sic vt in die honeste ambulemus. Habēt etiā calefacere p charitatē. Job. xxxviij. Nōne vestimenta tua calida sunt cū pflata fuerit terra austro. Sc̄bo p̄ p̄sp̄era ip̄m alliciendo: qz veste militari eū induit: vt sic ad pristinaz militiā alliceretur. Sed ip̄e istud telū cōfregit: qz dixit se meliori regi non tyranno militari. X̄ps em̄ nō fuit tyrannus sed rex benignus. Tyrānū nāq; facit dñandi cupiditas: effrenata crudelitas. ⁊ priuata utilitas. Christus autē nō habuit dñandi cupiditatem: qz fugit ne fieret rex: vt habet Johan. vi. Nec habuit crudelitatem: sed māsuētinē. vt hanc zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Non quesuit p̄priā utilitatez: sed nostrā. Ad Roma. xv. X̄ps sibi non placuit. Tertio timorez sibi incutiendo: qz om̄es de familia sua ante eius oculos occidi fecit: vt sic timor. ypolito incuteretur: sed ip̄e non timuit: sed eos confortauit dicens. Fratres nolite timere quia ego et vos vnū dñm habemus. Quarto per longa ⁊ aspera supplicia ip̄m affligendo. Fecit em̄ pedes equoz indomitoz ligaret. per cardines ⁊ tribulos trahi: vt sic dolore veratus vinceretur. Sed istud telum ypolitus cōfregit: qz ibi habuit patientiam per quā non murmurauit. Habuit constantiā: per quā telo non cessit: nec de supplicio curauit. Habuit victoriam: per quam sibi coronam acquisiuit. Unde cantat de martyribus. Hi p̄ te furias atq; ferocia calcarunt hoim seuasq; verbera. cessit his lacerās fortiter vngula. nec carpsit penetralia: ecce quanta constantia. Nō murmur resonat nec querimonia ecce quāta patientia. Que vox que poterit lingua retexere. ecce q̄ gloriosa corona. Tertio custodiuit

animā eius post mortē. Aīa em̄ habet triplicem statum. Unus est in cōp̄tū ipsa aīa est vn̄ta corpori. Secūduus est put est exuta a corpore. Tertius put considerat resumpto corpore. Et in quolibet istoz statutū dñs aīas sanctorū custodit. Nā prout sunt conūcte corpori sunt in manu dei. Sapiē. iij. Iustoz aīe in manu dei sunt: ⁊ non tāget illos tormentū mortis. In cōp̄tū sunt exute a corpore: sunt in sinu dei. Olim quidē crāt in sinu abrahe: modo sunt in sinu dei. Esa. xl. In brachio suo congregabit agnos ⁊ in sinu suo leuabit. In cōp̄tū consideratū resumpto corpore erunt in thalamo dei. Deut. xxxiij. Amatissimus domini habitabit confidenter in eo: quasi in thalamo tota die morabitur.

¶ Sermo. ccc. Eodem die sermo. iij.

Nolite timere eos qui occidunt corpus: ⁊ post hoc non habēt amplius qd faciāt. Luc. xij. In v̄bis istis tria notantur. Primo in persecutorib; magna crudelitas cum d̄r. Qui occidūt corp̄. Crudelitas autē magni hoīs fm̄ Chryf. peior est crudelitate serpētis: bestie ⁊ diaboli. Quātū ad primū sic dicit. Si cōparaueris hoiez serpenti peiorē inuenies: qz serpens ⁊ si maliciāz habet: hoīs tñ habet timorē. Nō autē malus ⁊ malitiā hz serpētis: ⁊ timorē non hz sicut serpens. Est etiā peior oī bestia: qd ostēdit triplici ratione. De prima sic dicit. Nā ipsa bestia quīs sit crudelis: tñ est qz irrationalis declinat ab hoīe crudelitas eius. Homo autē malus cum sit crudelis rationalis: non facilliter euadet crudelitas eius. De secūda sic dicit. Bestia si irritata fuerit seuit. si non fuerit irritata in silentio trāsit. Homo autē nō irritatus insanit: ⁊ magis insanit sup illos a quib; non fuerit irritatus. De tertia sic dicit. Una queq; bestia vnum p̄priū malū habet. Homo nō oīa vitia in se habet. Est etiā peior diabolo: quod ostēdit triplici ratione. De prima sic dicit. Diabolus si viderit hominē iustū: non est ausus ad eū accedere. Nō autē malus hominem sanctū non solū nō timet: sed etiā cōtēnit. Sc̄ba rō est: qz diabolus nō armat hominē: sed homo armat diabolu. Sicut em̄ hō sine armis nihil pōt facere cōtra hostem: sic diabolus nō valet cōtra: sine hoīe. pōt etiā tertia rō assignari: qz diabolus nō pōt nocere hoī nisi permissus. hō autē malus nō solum nocet hoī permissus: sed etiā a deo phibitus. Sc̄bo in sc̄tis notat magna securitas: quia quīs p̄secutores corp̄ occidere possunt tñ in aīas nullā hñt p̄tatem. Vñ post qd dñs dixit. Nolite timere eos q̄ occidūt corp̄. statiz sub

inuit. Et post hoc nō habēt amplius quid fa-
ciāt: qz scz in animas nihil possunt. vt patet in
Job. quia postq̄ diabolus accepit potestates
in corpus: statim dñs subdidit. Verūtāmē ani-
mam illius serua. Deus nāq̄ maiorē curam
habet de anima q̄ de corpe. Et hoc triplici de
causa: sicut ostēdit Chrys. super Mat. De pri-
ma sic dicit. Maior cura est deo de salute aie
q̄ corporis. Prima qz dignior est anima q̄ ca-
ro. Anima em̄ sine carne viuere potest. Caro
autem sine anima viuere non potest. De secū-
da sic. In omni pctō prius aia peccat: et postea
caro. Nā nisi aia prius victa fuerit: caro pecca-
re non poterit. Caro siquidē prius malū cōcu-
piscere potest peccare aut non pōt nisi aia illi
consenserit. Nā caro in potestate aie est: non
aut ipsa aia est in potestate carnis. De tertia
sic dicit. Necessariū est vt anima q̄ prius ceci-
derat ante resurgat. Deinde anima liberata a
potestate diaboli carnez suā seruare potest a
peccato. Caro aut sanata ab infirmitate aiaz
liberare nō pōt. sed magis eā euertit. qz inco-
lunitas sepe impugnat iusticie disciplinam.
Quāuis aut persecutores corpora sanctorum
occidāt: tñ nō peresūt: sed etiā in presenti multi-
plici gloria illustrant. Nā s̄m Chrys. in sermo-
ne de machabeis eorū corpora efficiuntur ra-
dij dei: de qb̄ demones excecant. Sunt etiā
vexilla dei a quibus ipsi demones fugiunt et
deterrent. Sunt corona fulgida dei vnde ec-
clesia adornatur. Tertio in deo notat magna
potestas: qd̄ notatur cū dicit. Timete aut euz
qui poq̄ occiderit corpus habet potestatem mit-
tere in gehennā. idest in penā eternam: scz cor-
pus et animā. Sed hoc nō videtur diuine iusti-
cie conuenire vt homo pro culpa trāsitoria pu-
niatur pena eterna. Sed istud fit propter infi-
nitatem offensi mutationem fori et eternitatem
mali ppositi. Due prime rationes sunt Chry.
tertia est Gregorij. Prima em̄ ratio est qz iniu-
riosus tanto maiori dignus est pena. Quan-
to maior est ille cui infertur iniuria. Qui enī
offendit militē dignus est magna pena. q̄ offē-
dit comitē. dignus est maiori. Qui vero offen-
dit regez dignus est maxima pena. Deus au-
tem est magnus in infinitum. et ideo qui ipsuz
offendit. dignus est pena infinita. Scda ratio
est ppter diuersitates fori. Nā pro vno eodēq̄
furto quis alicubi cauteriatur. alicubi muti-
latur. alicubi vita priuatur. Est autē duplex
forum. s. forū ecclesie et forū dei. In foro eccle-
sie omnes culpe puniuntur pena trāsitoria. ex
eo qz omnes cause aguntur sub throno miseri-
cordie et feria facit tribunal iusticie. in foro au-
tem dei culpe puniuntur pena eterna. qz tunc
iusticia causas agat et mīa ferias faciet. Unde
de hoc dicit Chrys. qz non recipit tunc natura

iudicis misericordiam: sicut nec tempus mise-
ricordie iudiciū. Tertio hoc accidit ppter eter-
nitatem mali ppositi. Unde dicit Gregorius
in morali. Iniqui ideo cū sine peccauerunt: et
cū sine vixerunt. voluissent q̄dem sine fine viuere
vt potuissent sine fine in iniquitatibus per-
manere. Ad districti ergo iudicis iusticiā pti-
net. vt scz nūq̄ careāt supplicio quoz mens in
hac vita nūq̄ voluit carere pctō. Istam ra-
tionē similiter tangit. Beda dicens. Qd̄ mali
habuerūt volūtatem sine fine peccādi: si habuis-
sent naturā sine fine viuēdi. Ex quib̄ patet qz
mali merito damnantur sine fine: et eis indici-
tur eterna pena et c.

¶ Sermo. ccxi. De assumptione
virginis gloriose sermo. j.

Surge domine in requiē
tuā tu et archa sanctificationis tue
et c. ps. Qd̄ xpi corp⁹ gloriose resur-
rexit oibus fidelibus est certum. qz
aut corpus beate marie virginis glorificatum
surrexit. et si non sit certū. est tñ pie credendū.
qz autem corpora sanctorum que cū xpo surrexe-
rūt sint glorificata inter multos doctores ver-
titur in dubiū. propheta igitur dimittens il-
lud qd̄ est dubiū. ponit qz certū est dicēs. Sur-
ge domine in requiē tuam. Et illud qd̄ pie est
credendū cū dicit. Tu et archa sanctificatiōis
tue. Archa ista est beata virgo. filij dei cōtenti-
ua. Et est sanctificationis: qz in matris vtero
fuit sanctificata. Ista aut archa surrexit in re-
quiē. i. in corporis et aie plenā felicitatem. Ho-
die quidā surrexit de tumulo quia immorta-
litas gloria fuit induta. Surrexit de mundo
quia hodie in celū est gloriose assumpta. Secū-
do, s̄m quid sit assumpta. Est autē virgo Ma-
riā assumpta quadrupliciter. s. cuz honorabili
societate. cū ineffabili iocūditate. cū mirabili
claritate. et cū terribili potestate. Primo q̄dez
virgo Maria assumpta est cū honorabili socie-
tate. qd̄ significatū est. ij. Reg. vi. vbi dicitur qz
Dauid et omnis israel deducebāt archā do-
mini cum gaudio: et erant cum dauid chori se-
ptem. per dauid significatur xps. per septe-
choros intelligitur vninersitas hominum et
angelorum sanctorum: qz per septenariū nume-
rum vniversitas accipitur. Vel per septē cho-
ros intelliguntur tres chori qui fuerunt ante
nouū testamentum. s. angeli patriarche et pro-
phete. Et quattuor qui fuerunt in nouo. s. mar-
tyres: confessores: et virgines. et etiam ipsi apo-
stoli q̄ eius exequijs interfuerūt. De ista ho-
norabili societate cantat ecclesia. Sicut dies
verni circundabant eam flores rosarum et li-
lia conuallium. per flores rosarum intelligū-
tur omnes martyres sanguine rubricati. per

De assumptione marie virginis

lilia cōuallū intelligūtur omnes angeli cōfeso-
res ⁊ virgines. ⁊ etiā apostoli q̄ ei⁹ exequijs
interfuerūt. q̄ omnes eā circūdederūt ⁊ eam
associauerūt. Secūdo est assumpta cū ineffabili
iocūditate. q̄d significatū est. ij. Reg. vj. vbi dici-
tur. Dauid ⁊ omnis israel deducebāt archaz
testamenti dñi cū iubilo ⁊ clangore buccine. et
ludēbāt corā dño in oībus lignis fabrefactis
⁊ cytharis ⁊ lyris. Ubi notādum q̄ sicut dicit
Augu. sup ps. est triplex son⁹ musicus. Unus
qui fit in voce sicut in cantu. Alius qui fit cuz
flatu: sicut in buccina. Et tertius q̄ fit in pulsu
sicut in cythara. Iste triplex sonus tangit hic
Sonus qui fit cū voce. cuz dicitur. In iubilo.
Est enim imbilatio cātus modulatio. Sonus
qui fit cum flatu. cum dicitur. In clāgore buc-
cine. Sonus qui fit cū pulsu. cum dicitur. In
omnibus lignis fabrefactis ⁊ cytharis et ly-
ris. Per hoc quod dicitur: q̄ ista archa dedu-
cta est cū iubilo ⁊ in buccina: et in cythara da-
tur intelligi q̄ ibi fuerūt omnes species sono-
rū: ⁊ oīa genera musicorum. Tertio assumpta
est cuz mirabili claritate. Cant. vj. legit̄ Que
est ista que progreditur quasi aurore consur-
gēs pulchra vt luna. electa vt sol. terribilis vt
castrorum. acies ordinata. Apoc. xij. Signuz
magnum apparuit in celo. mulier amicta so-
le et luna sub pedibus. et in capite eius coro-
na stellarū duodecim. Ex quibus verbis pa-
tet q̄ ipsa ascēdit cū claritate corporali. ⁊ ista
est claritas aurore. Sicut enim aurore post
noctem oritur th nullā obscuritatem retinet.
Sic etiā licet caro eius nata fuerit de corru-
ptibili carne nullā th sensit corruptionem: sed
omnem deposuit miseriam ⁊ penalitatē. Ascē-
dit cū claritate spūali. i. cū aīa q̄ tota fuit luce
perfusa. ⁊ ista est claritas lune. Sicut enim lu-
na post solem maiorem hz lucem. Sic et ipsa
post filiū maiore hz cognitionē. Ascēdit cū cla-
ritate supsubstantiali. i. cū filio suo qui obuiā si-
bi venit ⁊ ista est claritas solis. Ascendit cum
claritate intellectuali. i. cū toto exercitu ange-
lorum. ⁊ ideo dicitur. Terribilis vt castrorū acies
ordinata. Quoꝝ quidā precedebant vt domi-
celli. quidā vero comitabātur tanq̄ baiuli q̄dā
subsequebātur tanq̄ famuli. Omnes autē eā
associabāt tanq̄ ioculatores deuoti. Ascēdit cū
claritate rōnali. i. cū omnib⁹ apostolis q̄ eius
assumptioni interfuerunt. ideo dicitur q̄ habebat
coronā duodecim stellarū. Quarto assumpta
est cū terribili poteaste. quia omnes demōes
perterriti fugerunt. nec mirum fuerunt enim
territi a taz honorabili societate. Cant. vj. q̄d
videbis in sunamite: nisi choros castrorū. id est
ordines angelorū. Unlnerati a tam ineffabili
iocunditate: q̄ sicut dicitur. Eccli. xxij. Musica
in luctu importuna narratio est. Excecati a tā

mirabili claritate instar noctue q̄ ad lucez so-
lis excecatur. Tremefacti a tam terribili po-
teaste instar em canum virgam iesse fugiunt
a. qua plagam acceperunt. Secundo vidēdū
est. fm quid sit assumpta. qz non solū quātum
ad animam sed etiam q̄tuz ad corpus est glo-
rificata. Et fm hoc assignat Augu. quattuor
rationes. Prima est: quia fuit mater xp̄i deifi-
ca. et iō debuit a filio sublimari. Voluit enim
xp̄s totus esse matris fm carnē vt scz patrem
carnalem nō haberet. voluit et matrem totaz
esse suā. vt alios filios nō generaret qui ergo
matrē noluit cōmunicari homini nūquid eaz
cōmunicabat vermi. Quia ex ea noluit gene-
rari filios carnales. nūquid ex ea voluit gene-
rari vermes. Ipse em precepit cuilibet suum
patrem ⁊ matrem honorare. Qui ergo tantū
honorat sanctos suos alios in terris. quomo-
do matris cōtemnit honorē. Quomodo ergo
filium a vitio irreuerentie erga matrem. ⁊ in-
gratitudinis erga hospitā. ⁊ fallacie erga ami-
cā ostendemus immunez. si eā quā in vita pre-
alijs dilexerat pre alijs dereliquit in fine. Se-
cunda ratio est: qz fuit christi fidelis ministra.
Unde Augu. De suis ministris veritas dicit
Ubi ergo sum. illic sit ⁊ minister meus. Si ma-
ria ibi erat nunq̄d eqli grā. Et si eqli grā vbi
eql̄ dei censura q̄ redit vnicuiqz fm merita. Si
pre omnibus viuētib⁹ marie viuēti donata est
gratia mortue. erit minuēda. Absit. Ministra
uit aut xp̄o in vtero materiam corporis pp̄-
rando. extra vterum in sua infantia eū alēdo.
⁊ in egiptuz fugiendo. in sua puericia ad se fe-
stiuitates eum deducendo. in sua iuuentute
ad nuptias associando. in morte cruci assiben-
do. post mortem omnia loca eius deuotissime
frequentādo post ascensionē ei sedulas pro-
ces offerendo: vt habetur. Act. i. Tertia ratio
est: qz fuit vestis xp̄i deaurata. Nullus em rex
patereť vstimentū suū a vermibus corrodi
Aug. Si elegit diuina voluntas inter ignū flā-
mas puerorū vestimēta suare illesa cur abu-
nat in matre propria quod elegit in veste alie-
na. Conueniens aut fuit vt in coronatione re-
gine celi sit etiā ornatu corporis sui. Cur rex in
eodem ornatu appareat vt sicut in corpore re-
gis scriptum est Rex reguz ⁊ dominus domi-
nantium. Sic in corpore regine scribatur. Re-
gina reginarum et domina dominarū. Quar-
ta ratio est: qz fuit thesaurus xp̄i ⁊ gēma p̄cio-
sa. iō debuit in celesti thesauro recondi. Unde
Aug. Thronū dei thalamū domini celi ta-
bernaculuz xp̄i dignum est ibi esse vbi ipse est.
Tam preciosum thesaurum dignus est cellū
seruare q̄ terra. Istud sacratissimum corpus
in escam vermibus traditum quia sentire nō
valeo. dicere pertimesco.

¶ Sermo. ccxij. Eodem die sermo. ij.

Mulier amicta solet luna sub pedib⁹ ei⁹ in capite eius corona stellar⁹. xij. et i vtero habes et c. Apoca. xij. Gloria dñe describēs iohēs euāgelista ostendit ea ex oī pte luminosam et gloriosaz. Prio est luminosa a pte superiori. qz in capite hz coronā. xij. stellarū. Stelle. xij. sunt. ix. ordines angeloz et tres ordines btōz. s. martyres: cōfessores: et virgines. q̄ oēs ipam coronā. qz eā venerant et laudant. Seraphim em̄ miratur et laudat in ipa charitatē tā succensam. Cherubim sapientiā tam pfundā. Throni pacē et quietē in deo tā trāquillā. Dñationes tā magnā et tantā sup angelos preeminētiā. Virtutes tantā miraculoz efficacitā. Potestates tā tam sup demones potentia. Principes tantā de oībus regnis puidētiā. Archāgeli tantā de oībus locis diligentia. Angeli tantam de singulis personis custodia. Martyres tantā in tribulationibus constantia. Cōfessores tā tam sobrietatem et temperantiā. Virgines tā tam puritatem et mūdiciam. Scdo est luminosa parte inferiori: cuz dicitur. Et luna sub pedib⁹ eius. Per lunā mutabilitas designat. Est autē quadruplex mutabilitas. Una est nature que et iam est in angelicis spiritibus qui sunt mutabiles per naturā. sed sunt imutabiles facti p grāz. Ista talē lunā hz sub pedibus. qz oēs angeli eius imperio fauēt. De hoc Gen. xxxvij. Uidi quasi solē et lunā: et stellas undecim adorare me. Per soles intelligitur suprema hierarchia. p lunā media. p stellas hō vltima. Scda est mutabilitas fortune Eccl. xxvij. Stultus vt luna mutatur. Ista etiā lunā sub pedibus habuit. qz oīa terrena calcavit per paupertatē volūtariā quam elegit. Dicitur autē Deut. xj. Oīs locus quē calcauerit pes vester: vester erit. Si em̄ tpalia calcarem⁹ sub pedib⁹: et ea non tāgerem⁹ affectibus veraciter nostra essent. Tertia est mutabilitas culpe. ps. Per diē sol nō vret te: neqz luna per noctem. Bīa em̄ sancta nec in die p speritatis cadit in pctm̄ p intemperantiā. neqz in nocte aduersitatis per impatientia. Ista et lunaz sub pedib⁹ habuit. qz nulla culpa vnqz in ea preualere potuit. Vñ Aug. in lib. de natura et gratia. Excepta sancta virgine maria si oēs sancti et sancte interrogati fuissent vtz sine pctō essent. rñdissent. Si dixerimus: qm̄ pctā non habem⁹. nos ipsi. nos seducimus. et veritas in nobis non est. Excepta hac sancta virgine de qua propter honorem dñi cum de pctis agitur. nullā proflus volo mentionem habere. Quarta est mutabilitas miserie ps.

Orietur in diebus eius iusticia et abundantia pacis. donec auferat luna. Glo. i. mutabilitas q̄ quidē in resurrectōe auferet. Ad Roma. viij. Ipa creatura liberabit et seruitute corruptionis et c. et istā lunā sub pedib⁹ eius hz: qz pfectā corpis immortalitē possidet. et super angelos glorificata manet. ps. Caligo. i. hūana mortalitas sub pedib⁹ eius. et accedit sup cherubin et volat et c. Tertio fuit luminosa a patre interiori. qd̄ notat: cuz dicitur. In vtero habes. Habebat em̄ in vtero paternuz splēdorē. Heb. j. Qui cū sit splendor glorie et c. Niveum candorē. Sap. vij. Candorem enim lucis eterne et c. Diuinū odorem. Eccl. xxij. Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris. Suauem dulcorem illum. scilz qui dicit ibidez. Spiritus meus super mel dulcis et c. Ignē celestē. Heb. xij. Deus noster ignis cōsumēs est. quia igitur in suo vtero habuit paternum splendorē. ibi remansit mirabilis claritas. vnde Amb. Quid nobilius matre dei quid splendidius quam splendor elegit. quia habuit niveuz candorem. ibi remansit mirabilis puritas. Unde anselmus. Decebat et virgo beata ea puritate niteret q̄ maior sub deo nequit intelligi. quia habuit diuinū odorem. ibi remansit mirabilis suauitas. Eccl. xxij. Sicut cynamomum et balsamum aromatizans odorem dedi. quia habuit suauem dulcorez. ibi remāsit mirabilis pietas. Unde dicitur. Water grē et mie. qz habuit ignē celestē. ibi remāsit mirabilis charitas. per quā diabolus succēdebat. Judith. ix. Percuties eū labijs charitatis mee. per quā omnia terrena contēnebat. Thiere. ij. Recordatus sum tui miserās adolescentiā tuā et charitatē desolationis tue qñ secuta es me in deserto et c. per quā omnia aduersa patiēter sustinebat. Cañ. viij. Aque multe non poterāt extinguere charitatem. Quarto fuit luminosa a parte exteriori cuz dicitur. Amicta sole. i. immortalī corpore. ps. Oīs gloria eius filie regis ab intus quātum ad gloriā aīe. circūdata varietate: quātū ad dotes corpis que redūdāt ab intus ab aīa in corpus. Si quidē ex redūdātia prudētie resultat in eius corpore claritas et ex redūdātia fortitudinis impassibilitas et ex redūdātia temperantie subilitas. Ex redūdātia iusticie que omnes vires circūsit resultat agilitas.

¶ Sermo. ccxij. Eodem die sermo. iij.

Multa pulchra es amica mea et macula nō est i te et c. Cañ. iij. Spōsus celestis volēs spōse sue pulchritudinē et dignitatem ostēdere q̄ttuor implicat in verbis premissis

De assumptione marie virginis

scilicet quod fuit sine macula . quod fuit dei amica . quod fuit pulchra . et quod modo est tota pulchra . Primo enim fuit sine macula pro omni peccati immunitatem . Ipsa quidem liberum arbitrium in bono confirmatum habuit : et ideo nulli peccato consentire potuit . Potentia enim liberi arbitrii . Uno modo consideratur . put se habet indifferenter ad peccandum et non peccandum . et hoc modo consideratur quasi indispositio ad hoc vel ad illud . et hoc modo fuit in adam in statu innocentie . Eccle . xv . Deus ab initio creavit homines et reliquit eum in manu consilii sui . Secundo cum dispositione ad peccandum . Et hoc modo est in regeneratis per baptismum . quia fomes ab eis non auferitur . Tertio cum necessitate ad peccandum . Et hoc modo est in non regeneratis per baptismum : in quibus fomes non tamen est dispositio ad peccandum : sed quedam necessitas . Quarto cum dispositione ad non peccandum . Et hoc modo est in angelis et beatis . et fuit in beata virgine post gratiam sue sanctificationis ultime . et quantum ad hoc : licet existens in via fuit in statu angelorum et beatorum . Secundo fuit dei amica per ferventem charitatem . Distinguit autem dionysius in descriptione seraphin quatuor gradus charitatis . Dicit enim eorum dilectionem esse mobilem : calidam : acutam : et superferuidam . Isti quatuor gradus in beata virgine reperiuntur . Amor enim dei fecit eam mobilem . id est dei preceptis valde obedientem quoniam scilicet ipsa dixit . Ecce ancilla etc . fecit eam calidam id est alta virtutum ferventer conscendente quod significatur per hoc quod precepto domino mox cum festinatione abiit in montana . fecit eam acutam . id est alta celorum secreta penetrantem . Eccle . xxiii . Virum celi circumveni sola etc . fecit etiam eam superferuidam in solo dei amore quiescentem . Cantico . v . Annunciate dilecto : quia amore langueo . Tertio fuit pulchra per omnimodam mentis et corporis puritatem . Eius enim puritas fuit perfecta : impmixta : et continua . fuit perfecta : quia cum triplex sit puritas . scilicet humana : angelica et divina . Ipsam divinam puritatem in utero novem mensibus portavit ipsam puritatem angelicam transcendit omnem puritatem humanam universaler superavit . Secundo eius puritas fuit impmixta . Non enim habuit admixtionem originalis : quia fuit in utero a spiritu sancto sanctificata . Nec admixtionem mortalis : quia fuit a patris potentia confirmata : nec admixtionem venialis : quia fuit a puritate filii impregnata . Judith . xii . Vivit dominus : quia custodiuit me angelus eius et hinc euntem : et ibi commorantem . et huc revertentem . Custodiuit enim eam dominus . et in mundum euntem . quia ipsa ab originali peccato purgavit et in mundo commorantem : quia ipsam a mortali conservavit : et ad patriam revertentem : quia sine macula venialis peccati de

mundo exiit . Tertio eius puritas fuit continua . nunquam enim fuit interrupta . Eccle . xxiii . Usque ad futurum seculum non desinat etc . Nunquam interpolata : quia fuit a deo confirmata . ibidem . Et sic in seculo firmata super etc . Nunquam diminuta servabat enim illud dictum prophete . exercitabat et scopebam spiritum meum : sed semper fuit augmentata : immo totaliter ultimata et dei formis effecta . unde Hieronymus . Jure sole perhibetur amicta que luce immarcessibili videtur immersa : neque summam tangi nec operiri magis circumfundit . et tamen illo igne concludit . Quarto fuit tota pulchra . Ex hoc autem habet quod et in corpore et in anima sit assumpta . Si enim anima glorificata esset et caro putrefacta in terra iaceret . tota pulchra non esset . hoc autem competit divine potentie : sapientie iusticie : et bonitati . Potentie quidem . unde dicit Augustinus . Si iesus que scimus omnia posse voluit in matre integrum servare pudorem : cur non velit eam a putredinis servare fetore . Quis nisi perversi sensus audeat dicere quod matrem quam a putrefactione faciliter servare potuit servare noluerit . hoc etiam competit divine sapientie . Sicut dicit proverbia . ix . Sapientia edificavit domum suam etc . Sapienter architectus domum pulchram facit intus et extra . Tale christus in presenti vita matrem suam sibi edificavit . scilicet pulchram intus in mente per puritatem : et exterius in corpore per virginitatem . Si igitur divina sapientia tam pulchram eam in corpore et in anima edificavit non debuit in morte ista pulchritudinem sibi diminueret : sed magis augere . competit etiam hoc divine iusticie . honorat quidem multorum sanctorum corpora honorat etiam et sua tormenta sicut cruce . clavos . spineam coronam . et lanceam . Si in tanto honore habeatur crux sancta in qua corpus christi ad horarum requievit . in quanto honore debet habere matrem suam gloriosam in cuius utero novem mensibus requievit et habitavit . Et si in tanto honore habeantur corpora sanctorum ex eo scilicet quod fuerunt organa spiritus sancti . in quanto honore tunc haberi debet corpus illud quod fuit spiritus sancti organum et christi spirituali domicilio immo totius trinitatis nobile triclinium . Si in tanto honore habeantur ymages picte in quanto honore debet haberi illud corpus in quo filius qui est ymago patris habitavit . In quo quidem imago dei sibi impressa illibata permansit . In quo et per quod ymago nostra que erat corrupta reparata fuit . competit etiam hoc sue bonitati . Bonitas filii semper interest magis parcere matri quam sibi ipsi . Constat autem quod filius sibi ipsi parcere noluit ab illa generali sententia qua dicitur . pulvis es et in pulverem reverteris . et matrem suam excepit ab illa sententia qua dicitur . In dolore paries . Quare ergo non excepit a patre . scilicet ne in pulverem reverteretur : quia tam bonus filius existit : quod etiam inter passionis vulnera curam habuit de ma-

tre dilecta. Tā bon^o fili^o fuit q^o in ortu voluit flere: & matrē gaudere voluit. Qui igit^r moralis tantā curā de ea habuit. nunquā factus gloriosus de ea ampli^o nō curabit. Absit. Requirit g^o potētia dei. sapia. iusticia & bonitas. q^o virgo m^o nō tm̄ in aīa sit glorificata: s; etiā in corpore sit stola immortalitatis induta.

¶ Sermo. ccxiij. Eodem die sermo. iij.

Que est ista que progreditur quasi auroa consurgens pulchra vt luna electa vt sol: terribilis vt castroru^m acies ordinata. Cañ. vi. Celestes spūs claritatem virginis eiusq; gloriā & laudem ammirantes inter se querūt: & dicūt. Que est ista q̄ progredit^r quasi auroa cōsurgēs &c. Admiratur autē eā cōtū ad quadruplicē eius statū primo cōtū ad suū ortū. cū scz dicūt q̄si auroa qz ab omni peccatū tenebra est expurgata & luce gr̄e diuine perfusa. Ceteri scī cū peccato originali cōcipiūtur & nascūtur. Christi autem fuit sine pctō originali conceptus: & sine originali natus. Virgo autem maria medium locū tener: qz fuit cum pctō originali cōcepta: & sine originali nata. Ista triplex differētia tangitur Job. iij. vbi d^r de die culpe originalis. qui incepit qñ aperti sunt oculi ade. Obtenebrētur stelle caligine eius. Stelle em̄ idest ceteri scī illo die culpe originalis sunt obtenebrati: quia fuerūt cū pctō originali cōcepti & nati. Expectet lucē. idest xp̄m & nō videat. Iste em̄ dies culpe non vidit xp̄m. nec in suo conceptu. nec in suo ortu. Nec ortū surgentis aurore. Auroa siquidē. i. virginē beatam vidit quātum ad conceptū. sed non vidit quātum ad ortum. Necessē autē fuit vt ista auroa nobis oriret^r. Ante em̄ eius ortū hō infestabatur. in tentationib⁹ demonū: & infirmus erat ad incipiēdum bonum: & debilis ad p̄seueranduz: sed adueniente ista auroa demones in infernū fugiunt. hoies meritorie operi p̄nt & vsq; ad finē opus perducūt. Ista tria tanguntur in ps. Ortus est sol. et congregati sunt et in cubilib⁹ suis. collocabūtur. quo ad primum exibat homo ad opus suum. quo ad secundum ad operationem vsq; ad vesperam quo ad tertium. Necessē etiam fuit vt ista auroa oriretur. quia ante angeli officium suū circa homines non exercebant qd̄ est illuminare: & purgare: & perficere: s; adueniente ista auroa: ceperunt nos disponere ad illuminationē gr̄e. purgationem culpe: & p̄fectionem glorie. Istud notatur. Gen. xxxij. vbi dixit angelus Jaco. Nō mitte me auroa est: que euz mittere noluit angelū. donec triplicē gr̄am impetrauit scz illuminationē intellectiue. p

hoc q^o israel sibi nomē imposuit. purgationē affectiue p̄ eo q^o neruus timoris eius emarcuit. & p̄fectionem glorie: per hoc q^o eū benedixit. Secundo mirantur ipsi celestes v̄ginē quātuz ad ipsius p̄gressum. Cū addunt pulchra vt luna. Ipa autē nunq; aliquā maculā habuit in cogitationibus: qz semper fuerunt sancte. nec in affectionibus: qz semper fuerunt munde. nec in intentionibus. qz semper fuerunt recte. Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea. & macula non est in te &c. Fuit nāq; in cogitationibus tota pulchra in affectionib⁹. sine macula in intentionibus. Secundo luna habet lucē variatā & sepe obscuratā. Est autē luna festiuitatū distinctiua. Eccle. xliij. Luna signū dei festi. In visione nāq; istū lune semper magnū festū facit deus angelus et hō beat⁹. Nā de⁹ de hoc hz magnā gloriā. angel⁹ magnā leticiā. hō bñs magnā honoris excellentiā. Judith. xv. Tu glia hierl^z. i. ipsi⁹ dei q̄ est visio pacis. tu leticia israel. i. angelorum qui deuz facie ad faciē semper vident. tu honorificētis ppli nostri. i. omnium sanctorū et beatorū de quoz progenie ipa descendit. Fuit autē pulchra vt luna in sua cōuersatione. & in sua vita immo pulchrior q̄ luna. quia luna hz lucem multis maculis respersam. Aliquādo lucet in principio noctis. & significat bñ incipiētes. Aliqñ in fine noctis. & significat p̄seuerantes qñq; per totam noctem: & significat vitam bonam continuantes. Virgo autem maria fulsit & in suo principio. quia fuit in ytero sanctificata. In medio: quia fuit filio dei illustrata & sancte conuersata & in suo vltimo. qz in aīa & corpore fuerat glorificata. Per noctem etiam significari pōt iētatio & tribulatio. Quidam em̄ scī adiuuāt in principio iētatiōis qdā in medio qdā in fine. sed btā maria semper adiuuat & in principio dando cōstantiā. & in medio dādo perseuerantiā. & in fine dādo gloriosam coronā. Tertio hz lucez eclipstatā & obscuratā. Scdm̄ autē bñm Aug. luna tripliciter obscurat^r. Aut qñ nubib⁹ regit^r. aut qñ eclipstat^r. aut quādo renouat^r. Sic etiā virgo bñdicta fuit obscurata p̄ sui humilitatez per quas se obūbrabat. De hoc habet Cañ. i. Nolite me cōsiderare q^o fusca sim: quia decolorauit me sol. Noli dicat. Quātomagis sol me illuminauit per suam maiestatem. tanto magis exterius me decolorauit per humilitatez. Scdo fuit decolorata propter nimij doloris acerbitatez. & hoc in filij passione. vbi cum sole. i. cuz filio suo xp̄o iesu passa est eclipsum. Johel. ii. Sol. i. xp̄us conuertet^r in tenebras p̄ mortem & luna. i. virgo beata maria conuertet^r in sanguinē p̄ dolorem. Nō em̄ tunc tantum vnā mortē sed tres quodāmodo passa est. Ezech.

De assumptione marie virginis

xxxj. Duplicetur gladi⁹ ac triplicetur. Una enim mors seu tristitia quam ipsa virgo maria passa fuit ⁊ pattebatur: fuit separatio maris a filio. et ista fuit mors amara. Alia fuit separatio anime xp̄i a suo corpore. et ista mors seu tristitia fuit h̄gini benedictę multū amarior. Tertia mors fuit in matre .s. separatio anime christi a spiritu suo. Anima namq; xp̄i Marie corpus suum viuificabat. Sp̄s vero suus cū sp̄s xp̄i unitus fuit. Magis enim erat sp̄itus beate marie cum suo filio benedicto q̄ in suo corpore proprio. Quando ergo xp̄s emisit sp̄m suū: ip̄a dolorē inuentissimū pattebatur: et ista tristitia in virgine gloriosa fuit mors amarissima. quia tunc doloris gladius ip̄ius aīaz pertrāsuit. Tertio virgo b̄ndicta fuit obscurata per mortē suā corporalē. Tūc em̄ facta est obscura quādo ab ipsius corpore anima recessit vt sic obscuraretur in morte et fieret nouilunū in resurrectione. **Dama.** Sicut sol iste splendid⁹ ac lucifluus sub luna et corpore latēs ad breue videtur deficere cū suo non priuetur lumine habēs in se phennē luminis fontem. sic ⁊ tu fons veri luminis in consumptus vie thesaurus licet breui intervallo tēporis corporaliter morti sis addicta: tamen capiose nobis infundis indeficientis luminis claritatem. Tertio angeli admirantur eaz. quo ad dei filij conceptū. cū subiūgūt **Electa vt sol.** Sc̄dm̄ autem Augusti. in sole tria videmus sc̄z quod est. quod lucet ⁊ quod calet. Ipsa fuit electa sicut sol. q̄a habuit electum esse. Nam pater elegit corpus ip̄m sanctificando. preelegit animā ipsam virtutibus adimplendo et vtrumq; elegit et preelegit vt habitaret in tabernaculo suo faciendo. ps. **Elegit eam deus ⁊ preelegit eam.** Filius dedit sibi electam lucem idest diuinorum cognitionez. Apoca. xxi. **Ciuitas non eget sole aut luna ⁊c.** Ista nāq; est ciuitas de qua dicitur. in ps. **Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.** ista ciuitas non indiget illuminatione angelica. ideo dicitur q̄ non indiget sole. nec illuminatione humana. ideo d̄r q̄ nō indiget luna: s̄ illuminatur luce diuinitatis: ideo d̄r. **Et claritas dei illuminabit illam.** ⁊ luce humanitatis. ideo subditur. **Et lucerna eius est agnus Spiritus sanctus dedit sibi calorē.** .i. ordinatū amorem. Sc̄dm̄ autem Augu. quadruplex est gradus amoris. primo nāq; debemus diligere quod supra nos est: sc̄z deum. Deinde quod sumus idest nos ipsos. Deinde quod iuxta nos est: sc̄z mundum ⁊ totū genus humanū. Virgo ergo beata ordinatā habuit claritatem. Nam q̄ supra se erat sc̄z deū amauit reuerenter. q̄ iuxta se erat. .s. filium dile-

xii dulciter. q̄ ip̄a erat sc̄z si dilexit sapiēter q̄ infra se erat sc̄z gen⁹ humanū dilexit misericorditer. Quarto mirantur eā quātū ad eius ascensum gloriosum: cuz subdunt. terribilis vt castrorū acies ordinata. Sciebāt em̄ angeli sp̄m h̄manūz corpori terreno inclusū ab ip̄is minoratū. Un̄ ps. **Minuisti eū paulominus ab angelis ⁊c.** Et de hoc non mirabatur. quia corpus q̄d corrūp̄t animā aggrauat. sed tñ ad euationē tempore gratie sunt experti. q̄ hoīes per virginalem mundiciāz adequātur angelis. De hoc etiā non mirabatur eo q̄ hō factus est ad dei imaginē. ⁊ dei faciē cōtemplandā. Minorationem igitur no uerat nec de hoc admirationē conceperant: sublimationez aut credere nō valebāt. Et iō vidētes humanā naturā in duab⁹ psonis sc̄z xp̄i ⁊ matris super angelos sublimari in admirationez sunt cōmoti dicētes de xp̄o illud q̄d legitur **Esa. lx.** **Quis est iste qui venit de edon ⁊c.** ⁊ de virgine. **Que est ista que progreditur quasi auroa consurgens ⁊c.**

¶ Sermo. cccv. De eodem sermo. v.

Que est ista que ascendit de deserto delitijs affluēs immita sup delictūz suū. **Cañ. vlti.** Si aliquis rusticus vel inexpert⁹ lapidē preciosūz laudaret modicā laus esset. sed si gemmarius doctissimus aliquem lapidēz preciosum miraretur ⁊ laudaret ingens laus esset. Si igitur nos grossi et inexpert⁹ virginez laudamus parua laus videtur. Maxima autem laus est quādo sp̄s celestes laudāt tantā virginis maiestatem. Ponunt ergo angeli in premissis verbis duo. primo suā admirationē: cū dicunt. **Que est ista ⁊c.** Ad istam autem admirationē r̄ndet Augusti. **Ista est mater dei regina celi dñs mundi: porta paradisi.** In hoc autē q̄d d̄r. **Mater dei tria notātur.** Unū est q̄ ip̄a sup xp̄m habuit matere auctoritatis imperiū. **Luc. ij.** **Erat subdit⁹ illis.** Sc̄dm̄ q̄ debuit sublimari ad filiū. **Dam̄.** **Decuit m̄rem ad filiū sublimari.** vt ad ip̄m ascēdat sicut ad ip̄am descenderat. **Tertūz** q̄ h̄z ad nos matere compassio nis affectū. Un̄ frequēter ei dicere debem⁹. **Monstra te esse m̄rem ⁊c.** Sc̄do est regina celi. **Thiere. xliij.** **Sacrificemus regine celi et libemus ei libamina: ⁊ faciamus placentas sicut fecimus nos et patres nostri.** et saturati sumus panibus ⁊ bene nobis erat malumq; non vidimus. **Ex eo autez quo cessantim⁹ sacrificare ei indigem⁹ oib⁹: ⁊ fame ⁊ gladio cōsumpti sumus.** Sicut autē d̄r in scholasticis hystorijs triplex erat distinctio eorum q̄ deo offerebātur. Aut em̄ erat oblatio de animalib⁹

et dicebat sacrificium. Aut erat, de sicca materia, ut de simila pane: vel similibus. et tunc dicebat, oblatio. Aut erat de liquidis, s. vino vel oleo: et dicebat libatio. ista autem triplex distinctio tangitur hic primo sacrificium: cum dicitur. Sacrificem. Libatio cum subditur. Et libemus ei libamina. oblatio: cum subditur. Et faciamus ei placentas. Nos autem debemus regine celi sacrificare corpora nostra per mortificationem vitiorum libare corda liquida per compassionem lachrymarum: et exhibere placentas, i. conscientias placidas per interiorum nostram purificationem. Tertio est dominica mundi, ideo ad ipsam tanquam ad dominicam et augustam omissis alijs intermedijs appellare licebit: siue quis grauetur a diabolo, siue a tyranno, siue a carne siue a dei iusticia. Licet enim ad ipsam appellare, si quis grauetur a diabolo: sicut patet in theophilo qui cum seruum se diabolifecisset tandem appellauit ad augustam, et ipsa totum irritum fecit, et ad pristinum statum gratie restituit eum. Licet etiam ad ipsam appellare, si quis grauetur a tyranno, hoc significat in hester, ubi tyrannus aman: populum dei voluit occidere, sed regina hester, i. virgo benedicta, ipsius tyranni malicie obuiauit ac sententiam renocauit, et populum ad pristinum statum restituit. Licet etiam appellare, ad ipsam si qua grauetur a carne, sicut patuit in maria egyptiaca que multo tempore libidini deseruiuit sed ad ipsam virginem confugit et appellauit, et sic carnis libidines et concupiscentiam superauit. Licet etiam ad ipsam appellare, si quis se a dei iusticia sentiat aggravari. Unde legitur in vita beati dominici quod cum christus contra mundum duram sententiam proferre vellet, occurrit mater christi gloriosa et dixit. Bone filij non sum eorum malicia sed sum tua misericordia agere debes. Quarto est porta paradisi, quod per ipsam tanquam per portam ad nos deus venit. Ezechie, xliij. Porta hec clausa erit etc. Et per ipsam virginem benedictam, Mariam quilibet tanquam per portam in celum ascendit. Unde de ipsa cantat ecclesia, Tu regis alti ianua, tu porta lucis fulgida etc. Et per ipsam tanquam per fenestram deus ad nos oculo misericordie sue respicit. Cant. ij. Et ipse stat post parietem etc. Stat enim post parietem nostrum, i. post humanam naturam nostram, respicit nos per fenestram idest per matrem suam et per candellos, i. per vulnera sua. Secundo angeli ponunt sue admirationis rationem: cum dicunt. Que ascendit de deserto ubi ponitur ratio admirationis, et quia de deserto ascendit, et quia delitibus affluens ascendit, et quod innixa super dilectum ascendat. Admiratur namque ipsi angelici siue celestes spiritus angelici, quod ascendit de deserto idest de mundo, tantis delitibus plena, de quo quidem mundo deus ipsam virginem benedictam innocenter deduxit

et eduxit. Deut. viij. Ductor fuit dominus deus tuus in solitudine in qua erat serpens flatu adures, et scorpio atque dipsas. Est autem dipsas secundum Iudaeos, quoddam genus serpentis qui latine dicitur situla per contrarium, quod cum talis serpens monuerit liti perire facit. In hoc ergo deserto mundi est serpens adurens idest diabolus, mentes hominum ad appetitum ambitionum incedens et scorpio, i. carnalis delectatio que prius blanditur: sed postea pugit. Et est ibi dipsas, i. auaricia que semper sitim facit. Secundo mirantur quod ascendebat cum affluentia deliciarum de deserto ubi est penuria consolationum. Sunt autem delitiae generales: speciales: et singulares. Generales delitiae beatorum sunt. De quibus dicit, Aug. de ciuitate dei. Ciuitas superna videt et amat: et in eternitate dei viget, in veritate dei lucet, i. bonitate dei gaudet. Et iste diuitie generales nobiliter sunt in virgine. Sapient. iij. O quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis enim est memoria illius. In hoc quod dicitur casta generatio, notatur quod iocundius gaudet de eo quod se casta permansit et tamen genuit. In hoc quod dicitur cum claritate notatur quod clarius lucet. In hoc quod dicitur immortalis, est enim memoria illius, notatur quod nobiliter viget. Sunt autem delitiae speciales quae specialiter virginibus debentur, s. aureola in capite, alba vestis in corpore canticum ineffabile in ore et familiaritas in associatione quod, sicut habetur. Apoc. xiiij. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. He autem delitiae speciales abundantius sunt in virgine. Apo. xij. Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona, xij. stellarum in utero habens etc. Alie autem virginibus habent coronam aureolam hec autem coronam, xij. stellarum ornata. Alie decorantur veste alba hec vero est sole amicta. Ille sequuntur agnum pedibus suis, hec autem habet lunam i. ecclesiam militatam ac triumphatam sub pedibus suis. Alie cantant pro conseruata virginitate hec pro virginitate et fecunditate, ideo dicitur in utero habens. Tertio sunt delitiae singulares, de quibus dicit Bernardus, sic. Quid in delicias dixeris virginitatis decus cum munere fecunditatis humilitatis insigne dulcissimam caritatis fauorem misericordie viscera plenitudinem gratie prerogatiuae glorie singularis. Propter tres primas virtutes dicitur. Cant. j. Cum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum. Iste rex habet triplicem accubitum, s. sinum patris: uterum matris: et patibulum crucis. Nardus est herba parua et odorifera et calida. Per hoc quod est parua notatur humilitas. Per hoc quod est odorifera notatur virginitas. Per hoc quod est calida notatur charitas. Cum igitur iste rex esset in sinu patris dedit odorem, Marie humilitas et ipsius

De assumptione marie virginis

mor descendere fecit. Dum esset in vtero matris odorē dedit sua virginitas q̄ ipsum in vtero p̄avit. Dū autē esset in partuulo crucis odorē dedit sua charitas per quam x̄ps materni amoris immemor esse nō potuit: s̄ ipsam ioh̄ā ni recōmēdavit. et propter alias sequētes dicitur Cant. ii). Que est ista q̄ ascēdit de deserto sicut virgula funni et c. Fuit em̄ virgula. i. flexibilis ad pietatē et ex aramatibus: q̄ fuit plena odorib⁹ oīm gratiarū: et vniuersi pulueris pigmētarij: q̄ oēs glorias quas alij sancti habēt particulariter: ipsa h̄z vniuersaliter. Tertio mirabant q̄ ipsa innixa erat sup dilectum suū. In hoc autē q̄ innixa ē: quattuor prerogative notant sc̄z eius magna securitas. Secura nāq̄ erat q̄ cadere nō poterat q̄ super deū innixa fuerat. Sc̄da magna dignitas. innixa em̄ erat ei cui⁹ aspectū tremūt angelice potestates. Tertia magna familiaritas. Signum em̄ magne familiaritatis fuit in iohanne: q̄ in sinu christi recubuit tanto dulcius q̄sto familiarius: tanto secretius q̄sto sublimius. Quarta magna potestas. Nā qui alicui rei innitit virtutē ei⁹ sibi quodāmodo assumit et ea sicut vult vititur. Sic mater dei omnipotentiaz filij quando vult assumit. Bern. Quomodo misereri non poterit mater omnipotentis.

¶ Sermo. ccxvi. De eodem sermo. vi.

Quasi cedrus exaltata

sum in libano: et quasi cypressus in monte syon et quasi palma exaltata sum in cades: et quasi platanus rosei hierico. quasi oliua speciosa

in campis. et quasi platanus exaltata sum iuxta aquā in plateis. Eccli. xxiii). Ecce sex posuit differentias arborū. q̄ in celesti patria sex sunt ordines bt̄orū. s. virgines: cōfessores: martyres: et apostoli: p̄phete et patriarche. Quos siquidē oēs et singulos virgo maria in sua assumptione visitauit. et visitādo percurrit: et percurrēdo trāscendit. Libet tñ dialogū facere inter virginē ascendētē: et ipsos sanctorū ordines eā totis affectib⁹ retinere cupiētes. Occurrit q̄dē ab inferiori ordo virginū dicēs ei. Mane nobiscū dñā in eternū. Tu es em̄ dñā nostra. abatissa n̄ra. ordinē nostrū instituisti ordinasti et tenuisti. Te decet stare velut magistrā cū discipulis: dñā cū ancillis abatissam cum famulis. Ipsa autē beatavirgo tria privilegia habuit. Unū in carne sc̄z virginitatem. Aliud et mente. s. puritatē. Tertiu in cōuersatione. s. fame celebritatē. Sap. iiii). O q̄ pulchra. ecce puritas mentis. Casta generatio. ecce castitas virginalis. Cū claritate. ecce celebritas cōuersationis. Sacre autē virgines in his tribus q̄tum possibile: fuit se sibi assimilauerunt.

Sicut autē habetur Eccli. xii). Similitudo inducit dilectionē: cōiunctionē: et associationem. Associatio autē est amicorū cōfictio p̄p̄inquoꝝ dilectio filiorū. Dicunt ergo virgines bt̄e s̄ḡe ni marie. Nos in q̄tū nobis possibile fuit. nos similes tibi fecimus in carne in mente et in cōuersatione. Et q̄ similitudo inducit dilectionē cōfictionē et associationē. facte sumus amice tue. p̄ime tue. et filie tue. et ideo debes te associare nobis vt amicis tuis cōiungere te nobis vt proximis tuis et sp̄alem dilectionē exhibere vt filiabus tuis. R̄ndit virgo maria. Non vos filie desero: sed quasi cedrus exaltata sum in libano. Sunt autē multa. genera cedrorū. s. cedri que nascunt in libano: quarū odor fugat serpentes: et interficit vermes. Lybanus autē cādidatio intelligit. Alie sunt cedri maritime que habēt poma habētia triplicez substantiaz. Prima est calida. Media tēperata. Et vltima est frigida. Et significat x̄pm in quo: fuit diuinitas que est multū calida. i. oīm cordū inflāmatia. in quo fuit anima tēperata: q̄ omnes virtutes in ip̄o mediū tenuerūt et i nullo vnq̄ ad aliq̄d declinavit extremū. in quo erat caro frigida. i. ab omni concupiscētia aliena. Dicit ergo beata Maria virginibus sacris. Non vos desero filie: sed tāq̄ odor cedri vobiscū maneo per quē odorē et demones a vobis fugauit et sepe malas cogitationes in vobis extinxi. et vestras animas dealbauit. vobiscū etiā remanet odor filij mei q̄ per odorē charitatis vōs inflāmauit. Et per tēperamētū sue virtutis vōs castificauit. et per mūdiciaz sue carnis vōs regenerauit et in mūdicia cōseruauit. Sequitur ordo p̄fessorū qui cōfessi sunt deū corde ore et opere. et virgo b̄ndicta ipsum cōfessa est corde credēdo. Luc. i). Beata que credidisti et c. Ore gloriā dei predicādo. Ibidē. Quia fecit mihi magna. Ope dei mādāta adimplēdo. Est etiā virgo benedicta corā deo p̄fessa suā humilitatez: q̄n dixit. Ecce ancilla dñi et c. corā angelo suā castitatē q̄n dixit. Quā virgū nō cognosco. corā toto mūdo suā maiestātē: q̄n dixit. Ecce em̄ ex hoc bt̄am et c. Dicūt igit sc̄ti cōfessores. Utinā placeret dñe cū tuis suis habitare. q̄ deū ore corde et opere p̄fessa fuisti. que corā deo angelo et mundo x̄pi gloriā predicasti. R̄ndet illa et dicit. Non vos filij charissimi desero. sed vobiscū quasi cypressus in monte syon remaneo. Cypressus tota est medicinalis sc̄z cortice folijs et fructibus. Et quicquid erat in virgine totum medicinale fuit. s. cortex. i. exterior cōuersatio sua. folia sua. i. v̄ba sua. suauia et fruct⁹. id est opera sua fructuosa. Fuitq̄ plātata in monte syon id est in sanctis p̄fessoribus q̄ deū p̄ verā fidem speculati sunt. Dicat ergo virgo beata. A vobis filij non recedo: sed, tāq̄ odor cypressi

vobiscū maneo: qz ex odore mee cōuersatiōis sepe recepistis consolationē z ex odore vborū meoz instructionē: et ex odore fructus. i. filij mei saluationē. Sequit̄ ordo martyrum. In quib⁹ tria mirāda fuerūt: scz dolor intolerabilis: constātia laudabilis: z charitas inextinguibilis. Ista tria laudabilius fuerūt in virgine maria. Nā in filij passione in ea fuit dolor intolerabilis. Luc. ij. Tuā ipsius animaz pertrāsibit gladi⁹. Qñ em̄ corpus xp̄i lācea pertrāsuit. aīa xp̄i in xp̄o nō erat. aīa v̄o matris in ipso erat. z ideo illa lācea eius animā pertrāsuit. fuit etiā in ipsa constātia laudabilis: qz ceteris fugiētib⁹ ipsa nō fugit. ceteris pauentib⁹ ipsa nō paut. ceteris fidē perdētibus: ipsa fidē seruauit. fuit etiā in ea inextinguibilis charitas: tum qz habebat ignē perpetuū. i. dei filiū qui corpus eius impleuerat: et mentē eius inflāmauerat: z ex ea corp⁹ humanū sumpserat. tum qz habebat pabulū cōtinuum. i. bona opera que faciebat. tum quia habebat sufflatoriū assiduū. i. spiritū sanctum qui semp amorē accēdebat. Dicāt ergo sācti martyres. Nobiscū dñā stare debes: q̄ martyr: z plusq̄ martyr fuisti: quā lancea tāti doloris perforauit: tāta constātia armauit. tanta charitas inflāmauit. Respondit illa. Non vos filij desero: sed q̄si palma exaltata in caedes vobiscū maneo. per palmā nāq̄ victoria intelligit̄. Per caedes v̄o que interpretat̄ sancta martyres significant̄: qui fuerunt sancti. i. sanguine tincti. In virgine autē erat z victoria amoris ad amorē: z dolor⁹ ad dolorē erat siquidē in ipsa amor filij immēsus. In christo autē erat caro z aīa ac deitas. Erat igit̄ inter matrē z filiū triplex consuetudo: scilz carnis ad carnē fm naturā. aīe ad aīam fm amicitiam. spūs ad deitatē fm gratiā. Amabat q̄dem xp̄m amore nature: vt mater filiū. Amore amicitie: vt amica dilectuz. Amore gratie: vt creatura suū creatorē. Ecce quātus amor in ea fuit. Sed videam⁹ nunc q̄tum dolorē habebat. Disssecabat̄ nāq̄ caro virginis duz sic videbat carnē xp̄i laniari. Et disssecabatur eius aīa vidēs xp̄i animā tam grauter contristari. Disssecabat̄ z spūs eius duz videbat xp̄i deitatē: tam ignominiose tractari ac enormiter vilipendi. Nihilominus erat in ea magnus amor filioz. i. iudeoz: z magnus immo excessiuus dolor de perditioē ipsoz. Dicat ergo virgo beata. Non vos desero sed in caedes. i. inter vos qui estis de xp̄i sanguine tincti quasi palma manes quia inter vos manet odor victoriae mee: ex eo q̄ amor: quo vos diligebam vicit amorē filij quo ipsius vitā corporealem amabā. Dolor nāq̄ quem habebā de vestra perditioē: vicit dolorē quē habui de fi-

lij passione. Sequitur cōsequenter ordo apostolorum qui licet tūc non essent in gloria: tamen si fuissent dicere potuissent. De ipis etiā quattuor magnalia: predicātur: scz q̄ sunt sal terre: lux mūdi: lucerna accēsa: ciuitas supra montē posita. Ista autē de virgine excellēti⁹ predicātur. Ipsa em̄ tanq̄ lucerna ardēs ad dei amorē multos inflāmauit tanq̄ sal terra peccati putredine preseruauit: z tanq̄ lux mūdi ad dei cognitionē illuminauit: tanq̄ ciuitas supra montē posita oib⁹ suā miām exhibuit. Dicāt ergo apostoli. Tu que es ap̄toz apostola in apostoloruz collegio morari debes: que tanq̄ lucerna ardēs mūdū frigidū inflāmauit: tanq̄ sal terre mundū insipidū cōdiuisti: tanq̄ lux mūdi tenebroz mundū illuminasti: tanq̄ ciuitas supra montē posita viscera tue mie oibus aperuisti. Respōdet illa z dicit. Nō vos desero: sed tanq̄ plantatio rose in hierico vobiscū permaneo. Hierico interpretat̄ luna z significat ecclesiā. i. ap̄toz congregationē qui ecclesiā plātauerūt. Quilibet ap̄tolus fuit vna rosa per aliquā specialem gratiā qua redoluit. Ipsa autem fuit plātatio rose in hierico: qz in ipsa fuerūt oēs grē singulares. Dicat ergo. Quasi plātatio rose vobiscū maneo. vos em̄ estis rose coram deo redolētes. ego v̄o sum plātatio rose que inter vos per grās quas habetis familiariter maneo. Nā maneo cum petro per deitatis z humanitatis cognitionē: cum paulo per altā contēplationē: cum andrea per precordiale ad crucē deuotionē: cum iacobo per vitionum supplātationē: cum iohāne per virginitatis conseruationē: cum thoma per fortiū operū aggressionē: qñ scz dixit Joh. xj. Eam⁹ z nos moriamur cum eo. cum iacobo alphej per meā in vtero sc̄tificationē: cum philippo per specialē cum filio meo familiaritatē: cum bartholomeo per feruentē orationē. Vñ dixerunt demones ei. Incendūt nos orationes tue: cum matheo per terrenoz despectionē: cum symone per mādatorū dei promptā executionē: z cum thadeo per mentis mundiciā z purificationē. Nā in historia ecclesiasti. vocatur corculus: id ē cordis cultor. Sequit̄ ordo prophetaz qui quidē modo prophetabāt de p̄teritis. modo de futuris. z modo de presentibus occultis. Virgo autem gloriosa maria prophetabat de preterito qñ dixit. Suscepit israel puerum suū zc. Et de futuro cū dixit. Ecce em̄ ex hoc beatā. Et de presenti occulto: quādo iohāne in vtero sue matris esse cognouit. Dicāt ergo prophete. Recte debes domina in prophetaz numero copulari que prophetie spiritū ad preterita z futura z occulta presentia suscepisti. Respōdet illa z dicit

De assumptione marie virginis

cit. Non vos desero: sed quasi platanus vobiscum maneo. Est autē platanus arbor habens folia lata plantata in plateis: vt ibi vmbra faciat. Et significat eius verba que fuerunt refrigeratiua. et per totum mundū lata et diffusa. Quattuor em̄ vicibus virgo gloriosa locuta fuisse legitur: scilicet cum angelo: cum Elizabeth: et cum filio in tēplo: et cum filio in nuptijs. Ipsa nāq; loquēte cum angelo: deus factus est homo verus. Ipsa loquēte cum Elizabeth: repletus est spū sancto in vtero iohānes. Ipsa loquēte cum filio in templo: deus factus est hoībus subditus. Ipsa loquēte cum eo in nuptijs: manifestauit suam gloriā xp̄us iesus. Dicat ergo virgo gloriosa. Nō recedo a vobis sed odor verborū meorum manet in vobis quorum virtute et deus suscepit humanam naturā: et puer in vtero suscepit gratiā: et deus hominib; exhibuit obedientiā et suā manifestauit gloriā. Sequitur ordo patriarcharum qui allegāt dicentes. Tu es filia nostra: tu es caro et os nostrum. Tu fuisti baculus senectutis et debilitatis nostre ergo tanq̄ filia debes patres tuos tua presentia honorare tanq̄ caro nostra debes tua presentia cōfouere tanq̄ virga nostra debes tua presentia nobis consolationē impendere attestante propheta qui sic inquit. Virga tua et baculus tuus etc. Respondet illa et dicit. Non vos desero: sed quasi oliua speciosa in cāpis vobiscum maneo. Sancti nāq; patres operibus misericordie intenti fuerunt. virgo autem maria habuit misericordiā quasi naturalē. ideo dicitur quasi oliua. Solus em̄ deus est ipsa oliua et ipsa misericordia. Ceteri sancti habent oleum id est cōpassionis affectum. Virgo autē gloriosa est quasi oliua: quia misereri est sibi quasi versum in naturā. Habet etiam quasi totalē misericordiā. ideo dicitur quasi oliua speciosa. Illa enim oliua est speciosa que est pulchra in ramis in folijs: et in fructu. sic et ipsa habet misericordiā et in corde exhibēdo cōpassionis affectū. et in ore pro nobis aduocando apud deū. et in opere cōferēdo miseracionis auxiliū. Habet etiā misericordiā vniuersalem. Sūt quidā sancti qui habēt misericordiam specialē: qz subueniūt quibusdā et quibusdam non. Sunt quidā sancti qui habent misericordiā particularē: qz in quibusdā infirmitatibus habēt virtutē curādi. Sunt q̄ habent misericordiā localē: qz maiora beneficia prestāt in locis sepulture. Sūt qui habēt misericordiā temporalē: qz in aliquib; tēporibus magis subueniūt. Mā autem virginis est sicut oliua in cāpis: qz eius mīa est omnib; personis: infirmitatib; et oībus locis et oībus tēporibus. Dicat ergo. Non vos desero: sed vo-

biscum maneo per misericordiā quā habeo si naturalem: sic totalem: et sic vniuersalem.

¶ Sermo. cccxvij. De eodē sermo. vij.

Sicut cynamomū et balsamū aromatizās odorem dedi. Quasi mirrha electa dedi suauitatez odoris. Et quasi storax et galbanus et virgula et gutta: et quasi libanus nō incisus vaporavi habitationē meā et q̄si balsamū nō mixtū odor meo. Eccl. xxiij. Ecce nouem posuit spēs aromatū: qz videlz nouē sūt ordines angelorum quos virgo maria in sua assumptione visitauit: visitādo pcurrit pcurrēdo trāscēdit. Libet autē aliū dialogū facere inter ipsam virginē ascēdentē et ipsos ordines angelorum eā retinere totis affectib; cupiētes. Prio igit visitat ordines inferioris hierarchie scz angelos: archāgelos: et sūtutes. Angelorū em̄ officiū est nūciare et ministrare ac custodi re. Sic ipsa gratiā hūano gñi deperditā nūciauit et inuenit sicut dictū est. Inuenisti gratiā apud deū. In ecclia ministra dei ordinata fuit. Eccl. xxiiij. In habitatioe sc̄ta corā ipso ministraui. Alias n̄as semp custodit. Hec em̄ est illa gallina de qua dicit Mat. xxij. que pullos suos custodit sub alis sue pietatis ab insidijs demonū. Dicāt igit angeli s̄gini b̄te. Intra nostrū numerū: o dñā debes h̄re cōsortium q̄ simile nobis sortita es officiū dū et mūdo letitiā annūcias: dū diuinas grās administras: dū alias oīz custodire nō cessas. R̄ndet illa et dicit. Nō vos desero: sed sicut cynamomū inter vos maneo. Ipsa spēs est sicca calida et aromatica. Sic et ipsa fuit sicca in carne per tēperantiā et parcitatē calida in aīa p̄ feruorē et charitatē aromatizās in vtroq; p̄ mūdicā et puritatē. Dicat ergo non vos desero: sed vobiscum manet odor tēperantie mee. Et vobiscum manet odor charitatis mee et aroma pietatis mee. Sequit̄ ordo āgelorum quorum officiū est secreta dei sc̄lia scire et maxime mysteriū de incarnatione verbi cognoscere. Istud nāq; mysteriū supiores angeli cognouerūt a deo immediate p̄ infusā inspirationē. Medij ab ipsis superiorib; p̄ traditā illuminationē. Inferiores āgeli a medijs cognouerūt p̄ predicationē. Sicut dicit Hiero. Virgo autē cognouit per experiētiā et inuiscerationē. Dicāt ergo archāgeli. In nostro debes agmīe numerari vt te habeam; sociā quā scim; dei secretum fuisse expertā. Nostri em̄ supiores a deo cognouerūt p̄ inspirationē. Nostri medij a superiorib; p̄ illuminationē. Nostri inferiores ab ipsis medijs p̄ predicationē. Reuera tu virgo b̄tā cognouisti per b̄tām experiētiā et inuiscerationē. R̄ndet illa et dicit. Non vos de-

lero: sed sicut balsamum aromatizans inter
 vos maneo. Sicut enim dicit glo'a ibi. Omnia
 que in balsamo sunt: virtuosa sunt scz lignuz
 cortex: semen et liquor. Similiter omnia que
 in virgine fuerunt. Per lignum nãq; intelli-
 gitur ipsius beate marie corpus virgineum.
 Per corticem eius exterior conuersatio. Per
 semen eius anima que fuerat in tã puro cor-
 pore seminata. Per liquorem siue balsamum
 eius filius benedictus intelligitur. Dicat er-
 go a vobis nō recedo: sed sicut odor balsami
 vobiscuz maneo q̄ quidem odor causatur ex
 carne mea virginea: et conuersatione clara: et
 ex anima sc̄a. et ex prole b̄a. Sequitur ordo
 virtutũ. quoz est miracula opari. Secundũ
 autẽ Aug. boni angeli miracula faciunt non
 aliquid de nouo creãdo: sed de ministerium
 exhibendo. Boni autẽ xp̄iani miracula faciunt
 p̄ publicã iusticiã. Mali autẽ p̄ signa publice
 iusticie. Et potest vocari publica iusticia aut
 fides h̄a. Mathei. xvij. Si habueritis fidem
 sicut granum sinapis etc. Aut orotio deuota.
 Jaco. v. Helias homo erat etc. aut vita perfe-
 cta. ps. Voluntatẽ timentũ se faciet. Istã au-
 tez publicã iusticiã mali nō h̄nt sed qñq; h̄re
 videntur. Proprie autẽz solus deus miracu-
 la facere potest. qz ipse solus omnipotentia
 h̄z. Precipue tñ in virginis vtero operatus
 est miraculũ miraculoz. Primo nãq; fuit su-
 bituz. Grego. Angelo nunciãte et sc̄o spiritu
 adueniente mox verbum in vtero mox intra-
 uit vterum verbum caro. fuit insolituz. ideo
 dicit nouũ. Hiere. xxxi. Nouũ faciet dñs sup
 terrã etc. fuit supra spem expectãtium. fuit
 supra facultatẽ nature et vsus rōnis. et mētis.
 Hiere. Qd natura non habuit. vsus nesciuit
 ignorauit ratio. mens nō capit humana. hoc
 totũ per gabrielem marie diuinit̄ nunciatur.
 Ipsa etiã b̄a virgo multa miracula est opa-
 ta: q̄a habebat. fidem verã. Luce. i. B̄a que
 credidisti. Oñonem deuotã. Act. i. Hi omnes
 erãt perseuerãtes in oñone: cum maria m̄re
 iesu. Vitã perfectã. qz habuit vitã actiuã et cõ-
 templatiuã. Dicant igitur virtutes. Nostrã
 tua debes p̄sentia illustrare societate que tã
 tam accepisti in faciendis miraculis potesta-
 tem. modo per fidẽ verã. mō p̄ oñonẽ deuotã.
 modo per vitã sc̄am. Sed in tuo vtero deus
 opatus est miraculũ miraculoz. ad cuius cõ-
 parationem n̄ra miracula videntur fore nul-
 la. Rñdit illa et dicit. Nō vos desero. sed sicut
 myrrha electa inter vos maneo. Est autẽ myr-
 rha prima electa atq; probatissima. Myrrha
 prima p̄nia est innocentũ. Cãtico. v. Manus
 mee distillauerunt myrrhã primã. Myrrha
 electa est p̄nia claustralũ q̄ dicunt. Elegi ab-
 lectus esse in domo dei mei. Myrrha autem

probatissima est p̄nia p̄fectoz q̄ p solo deside-
 rio patrie se affligũt. B̄a autẽ h̄go fuit inno-
 centissima fuit de mũdo in matrẽ dei electa: et
 fuit celestium desiderioz anxia. Dicat ergo.
 Nō vos desero: sed vobiscuz maneo: et odore
 mirrhe prime qui cõsurgit ex virtute mee in-
 nocentie: et ex odore mirrhe electe: qui consur-
 git ex materna electione. et ex odore myrre
 probatissime qui cõsurgit ex desiderio celestis
 patrie. Trãfactis ordinib⁹ inferioris hierar-
 chie peruenit ad ordines medie qui sunt po-
 testates: principatus: et dominationes. Officiũ
 autem potestatum est arcere demones ne tã-
 tum noceãt q̄ntum velint. Istud officium b̄a
 virgo habuit. De qua dicitur Gene. iij. Ipsa
 conteret caput tuum. Per caput potest̄ intel-
 ligi suggestio demonis vel potestas vel astu-
 tia. Ipsa autẽ omnes suggestiones expulit. et
 ptãtem abstulit: et astutiã ppulsauit. Dicant
 ergo ptãtes. Nobiscum o dñã esse debes. no-
 bis em̄ cõmissum est vt demones refrenam⁹.
 Tu autem non tñ refrenasti: sed suggestio-
 nem contriuisisti. ptãtem abstulisti: astutiã pro-
 pulsasti. Respondet illa et dixit. Nō vos dese-
 ro: sed tanq; storax vobiscum maneo. Est autẽ
 storax fm̄ gl'osam arbor arabie cuius virgu-
 le lachrymas fluunt ex quibus pigmentum
 conficitur preciosum. Et que est ista storax la-
 chrymas fluens nisi virgo maria sepe lachry-
 mas et suspiria emittens. Hec em̄ est illa ara
 de qua legitur Josue. xv. Que sedes asino. i.
 presidens corpori suo suspirauit: et ab ipso pa-
 tre q̄ttuor impetrauit scilz terrã arentẽ: au-
 stralem: irriguum superius et inferius. Vir-
 go enim b̄a per sua suspiria et desideria ipe-
 trauit terrã arentẽ. i. ipsam carnem ab omni
 humore cõcupiscentie exiccãtã. Et australem
 id est animã flatu sancti sp̄s inflãmatã. Et
 irriguũ superius. i. iesu xp̄i diuinitatẽ. Et in-
 ferius. i. eius hũanitatẽ. Dicat ergo. Nō vos
 desero: s; tanq; storax vobiscũ maneo: qz vobi-
 scum manet ordo lachrymaruz: per q̄s ipe-
 tra re meruit carnẽ mortificatã: animã inflãma-
 tam: et diuinitatẽ supremã et hũanitatẽ verã.
 Sequitur ordo principatũ quoz officũ est
 regnis et puincijs p̄sidere. hostes cõpunere.
 bonos custodire. demones arcere: et in tribu-
 lationib⁹ p̄tegere. Istud q̄ntuplex officũ ha-
 buit virgo maria. Eccle. xliij. In oĩ gente et
 in oĩni populo principatũ habui: ecce qz sup
 oēs principatũ gerit: oĩm excellentiũ et subli-
 miuz colla calcaui: ecce qz hostes cõprimit gy-
 rum celi circũtui sola: ecce qz bonos custodit
 et profundũ abyssi penetrauece quia demo-
 nes ipsa expellit. Et in fluctibus maris am-
 bulauit: ecce quia in tribulationib⁹ p̄tegit.
 Dicat ergo p̄cipat⁹. In nostro stare debes

De assumptione marie virginis

ordine q̄ sic in omni gente p̄ncipatū geris. sic
hostes comprimis sic et bonos custodis. sic de
mones conteris. sic in tribulatione protegis.
Respondet illa et dicit. Nō vos desero. sed si
cut galbanus in vobis maneo. Scdm̄ autem
Isidorū. Galban⁹ est succus herbe q̄ ferula
d̄: q̄ quidē vulnera sanat. serpētes fugat frī
gidas passionēs curat. Dicat idcirco virgo
maria. Non vos desero: sed vobiscū remanet
odor pietatis mee qua pctōrū vulnera sepe
sanavi. virtus pt̄atis mee q̄ demonū tētatio
nes sepi⁹ refrenavi. et ardor charitatis mee
vobiscū manet q̄ charitate mediāte tepidos
ad amorem celestī inflāmaui. Sequit̄ ordo
dominationū quorū est officium subditos sibi
angelos purgare illuminare. et p̄ficere. Istud
triplex offm̄ maria h̄z q̄ a culpa purgat affe
ctiuam. ab ignorātia illuminat intellectuā et
ab infirmitate perficit operatiuā. Dicant igitur
dominationes. Pr̄sentiam tuā domina
nobis nō subtrahas que plenius q̄ nos pur
gationes illuminationes et perfectiones om̄i
bus administras. R̄ndet illa et dicit. Nō vos
desero: sed quasi vngula inter vos maneo. Est
aut̄ vngula s̄m glo. ostrea parua suaue redo
lēs h̄ns formā vnguis humane. Ungula aut̄
est lucida a deo vt tāq̄ in speculo pleriq̄ ima
gines in ea contēplet̄. et significat virginem q̄
dei speculū facta fuit. Speculū nāq̄ ex vitro
et ex plumbo est. Per vitrū eius lucida virgi
nitas. Per plumbū eius ductrix humilitas
designatur. Nec sola v̄ginitas. nec sola humi
litas eā fecisset speculū dei. coniuncta est igit̄
virginitas ipsi humilitati. et sic facta est specu
lum dei in quo refulsit xp̄s qui est imago dei
patris. Ungula etiā carni inseparabiliter est
coniuncta. sit et virgo maria p̄ amorē xp̄o inse
parabiliter est cōiuncta et vnita. Ungula etiā
licet insensibilis t̄n in separatione a carne do
lor intolerabilis sit. Sic et maria licet insensi
bilis mundo fuerit intolerabilem t̄n dolores
habuit q̄n separabatur a filio. dicat ergo ma
ria. Non vos desero: sed vobiscū sicut vngula
maneo. et sicut speculum dei: sicut amica dei.
sicut mater dei. Trāfactis ordinibus inferio
ris et medie hierarchie peruenit ad ordines
supreme hierarchie q̄ sunt throni: cherubin. et
seraphin. Thronorū autē officii est q̄ super
eos deus quiescit et sedet et iudicia exercet.
Virgo autē maria est thronus misericordie
gratie et glorie. Est em̄ thronus misericordie
peccatoribus gratie iustis et glorie beatis. p̄s
Thronus eius sicut sol in cōspectu meo etc.
Ipsa em̄ est sicut sol beatis quibus est in ma
gnam gloriam sicut luna iustis. inquantū est
mediatrix. impetrando eis celestes gratiā. et
testis in celo. fidelis peccatorum aduocans

do pro eis et impetrando misericordiā. Dicant
igitur throni ad eam. Nobiscū esse debes in
cuius vtero deus nouem mensibus requie
uit in qua tanq̄ in throno deus non exercet
iudicia punientis: sed potius misericordie iu
stificantis gratie conseruāns: et glorie coros
nantis. R̄spōdet illa et dicit. Non vos desero:
sed tanq̄ gutta inter vos maneo. Gutta
s̄m glo. lachrymas stillat que omnes duri
tias sanat. Olim nāq̄ erant tria dura: scilicet
deus qui nullū ad misericordiā suscipiebat
Mors que omnes ad inferos rapiebat. Et
diabolus qui hostiliter seuebat. Sed virgo
sic deus emolliuit. vt omnes ad misericordiā
susciporteret: sic mortem contriuit vt iā sanctos
non rapiat: sic diabolum superauit. vt iā nul
lam nisi volentem decipiat. Dicat ergo vir
go beata. Non vos desero: sed sicut gutta vo
biscum maneo: quia vobiscum remanet odor
meus cum quo deum emolliuit: et quo mortem
cantriui. et quo diabolum superauit. Sequit̄
ordo: scilicet cherubin qui interpretat̄ ple
nitudo scientie. Scientia autem virginis ex
cellit omnē scientiā angelicā et humanā. Dic
cant igitur cherubin. Nobiscū esse debes q̄
etiam in via tantā cognitionē habuisti: et sciē
tiam modo audiendo per inspirationē modo
videndo per contēplationē. modo tangendo
per opationē. modo gustādū per affectiones.
modo orādo per deuotionē. Nunc autē p̄
ceteris cognitionem habes videndo p̄ aper
tam visionem. R̄spōdet illa et dicit. Non vos
desero: sed sicut libanus non incisus vobiscū
maneo libanus cādido interpretatur. In
virgine autē tria fuerunt cādida et nunc
incisa. i. Thessal. v. Integer sp̄s vester et ani
ma et corpus sine querela seruet̄. Ipsa autē
spiritus indiuisus fuit: q̄ nunc a deo sepa
rari potuit. Eius anima indiuisa: q̄ nunc a
dominio rōnis recessit. Eius nāq̄ corp⁹ fuit
indiuisum: q̄ semper integrum permāsit. Di
cat igitur. Non vos desero: sed sicut libanus
non incisus vobiscum permaneo: q̄ multum
vos delectari debet ordo spiritus mei: q̄ deo
nunc separatus fuit odor aīe mee: qui nunc
a dominio rationis recessit: et odor corporis
mei qui semper illibatus permāsit. Se
quitur odor seraphin qui interpretatur ardē
tes. Sicut nāq̄ dicit Bernardus. Volūtas
quādo veritati per gratiā associatur: et sur
sum tendit amor est. Cum promouetur et ab
ipsa gr̄a delectatur dilectio est. Cum nō ap
prehendit tenet et fruitor charitas est. Qua
do igit̄ gr̄a dei cor virginis sursum eleuabat:
generabat in ipsa amorē q̄n pmouebat dile
ctionē q̄n cū dilectio eā totalit̄ vnibat: facie
bat in eius aīo charitatē. Dicat ergo illi de

ordine seraphim. Nobiscū domina remanere debes q̄ plena fuisti tāto amore. tāta dilectio ne. z tanta charitate. R̄ndet illa z dicit. Non vos desero: sed tanq̄ balsamū non mixtū vobiscū maneo. Sicut nāq̄ dicit Ihs̄. et habet in glosa. Balsamū nō mixtū p̄ tria cognoscit: scz q̄n lac coagulat: q̄n in aqua nō supenatat et q̄n laneā vestē nō maculat. Tunc igit̄ verus amor dei esse cognoscit̄ q̄n cor cū deo totaliter vnitur. per superbiam nō eleuat̄: z nulla macula pcti polluit̄. Isto mō fuit in h̄gine que oēs suas volūtates in deo vnibat super alios se nō eleuabat: z nullā pcti maculā habebat. Dicat ergo. A vobis non recedo: sed quasi balsamū non mixtū. i. per amorē puruz vobiscū maneo quem quidem purum sepe in me probastis: z per cordis cum deo vnitatē: z per profundā humilitatē. z per peccati omnimodam immunitatem.

¶ Sermo. ccxviiij. De eodem sermo. viij.

In habitatiōe sancta coram ipso ministraui. Eccle. xxiiij. In verbis premissis primo cōmendatur habitatio cum d̄r. In habitatiōe sancta. Sc̄do ipsius habitatiōis officij executio: cū d̄r. Corā ip̄o ministraui. Sancta nāq̄ habitatio d̄r celestis patria. iuxta quadruplicē acceptionē huius nomis q̄d est sanctū. Est em̄ sancta. i. munda: z q̄stuz ad ipsam habitatiōem. Apoc. xxi. Ipa ciuitas aurū mundū: z q̄stum ad ip̄m habitatores vt ibidē. Nō intrabit in illā aliqd̄ coinquinatū. Hec autē habitatio terrena est immūda. Et q̄stum ad habitatiōem. Miere. iij. Posuisti terram in fornicationib⁹ tuis. Et q̄stum ad habitatores. Eiusdē. ij. Quō dicis. Nō sum polluta zc. Sc̄do sancta est idē q̄ firma. Et q̄stum ad habitatiōem. ps̄. fundamēta eius in montibus sanctis. Et q̄stum ad habitatores. Apoc. iij. Qui vicerit faciat illum colūmā in templo dei mei. Hec autē habitatio terrena nō est firma q̄stum ad se. i. Joh. ij. Mūdus trāsit et concupiscētia eius nec q̄stum ad habitatores. Job xij. Hō natus de muliere zc. Tertio d̄r sancta. i. sacro visui deputata. Et q̄stum ad se: qz deputata est ad p̄ducendū rosas martyrum: libanum. i. thus odoriferū cōfessorū z liliū virginum. Eccl. xxxix. Quasi rose plātate super riuos aquarū fructificantes: z quasi libanus odorē suauitatis habētes zc. Et q̄stum ad habitatores sui deputatus est ibi ad laudandū. ps̄. Beati qui habitāt in domo tua d̄ne: in secula seculorū laudabunt te. Hec autē habitatio terrena est malo vsui deputata. i. ad p̄ducendū spinas: tribulos: z viticas. i. homies supbos: auaros: et luxuriosos. Et q̄stum ad

habitatores qui deputauit se ad mentiendū et ad furandū: z huiusmodi. Osee. iij. Maledictum z mēdaciū: z homicidiū: z furtū: z adulterium insidauerūt. Quarto est sancta: idest sanguine tincta. Et q̄stum ad se: qz ei⁹ ianua fuit sanguine xp̄i reserata. Hoc significatum est. Exod. xij. Ubi precepit d̄ns q̄ de sanguine agni linirent poltes. Et q̄stum ad habitatores qui xp̄i sanguine sunt redēpti. Apoc. i. Lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. Hec autē habitatio terrena tincta est sanguine malo. Et q̄stum ad se scz sanguine homicidij. ps̄. Interfecta est terra in sanguinib⁹. Et q̄stum ad habitatores scz sanguine pcti. Esa. lix. Man⁹ vestre pollute sunt sanguine. Secundo cōmēdat̄ in habitatrice sui officij executio: cum d̄r. Corā ip̄o ministraui. De⁹ eniz suam ministrā z officialē eā fecit: z multiplex misterij z officij sibi cōmisit. Primū est qz est elemosynaria celset ista elemosynaria nō est tenax: nec auara. Prouer. vlti. Manum suaz aperuit inopi: z palmas suas extēdit ad pauperes cuius liberalitas in trib⁹ determinat̄. Et qz brachiū versus pctores extensuz tenet qz manus aptas habet. Et qz man⁹ plenas elemosynas possidet. Per brachiū extensum potentiā. per manū apertā sciētia. p̄ manum plenā liberalitas designat̄. Tenet igitur brachium extēsum: qz p̄t oibus misereri. Tenet manū apertā: qz scit optimo tpe misereri. Tenet etiā manū plenā: qz vult oibus omni tpe misereri. Sz d̄ liberalitate isti⁹ elemosynarie dicit̄ ibidē. De nocte surrexit. Dedit predaz domesticis suis: et cibaria ancillis suis. Et infra. Oēs domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹. Habet h̄go ancillas. i. aīas dei p̄cepta seruātes. Istis cibaria impēdit: qz cibo diuine gr̄e eas pascit. Habet etiā domesticos. i. viros perfectos. Et istos vestit duplicib⁹: qz et animaz vestit h̄tute: z corpus vestit cādore innocētie. Habet filios secretarios q̄ scz h̄ginitate sunt predicti et sibi intima deuotiōe coniuncti. Et istis dat predā. i. gratiaz et h̄tutū abundantiam copiosam. Sc̄dm̄ ministerij est: qz factā est cellaria spūs sancti. Un̄ ip̄a dicit. Cāti. ij. Introduxit me rex in cellā vinariā. De ista cella ppinat vinum sc̄tis q̄ sunt in via ad aliqualē satietatē: z illis q̄ sunt in patria ad plenam ebrietatē. Cāti. v. Bibite amici z iebriamini charissimi. Ido assimilāt crateri nunq̄ deficiēt. Cāti. vi. Umbilicus tu⁹ sicut crater tornatilis nunq̄ indigēs poculis. Ipsa enim est crater inq̄stum semp̄ infundit. Et est tornatilis inq̄stum circūcirca semper vadit. Et est nunq̄ indigēs poculis inq̄stum nunq̄ euacuatur: sed semper plena existit. Illo autē cibo nos pascit: z potu reficit que seipsaz fouet

De assumptione beate marie virginis

et sustentat. Ut ibidem. Comedi fauum cum melle meo. bibi vinum meum cum lacte meo. Ipsa fauum cum melle comedit: scilicet quoniam christum in quo est cera humanitatis. et mel diuinitatis in suo utero portauit. Ipsa vinum cum lacte bibit quoniam spiritus sanctus et eius animam impleuit vino celestis gratie et carne perfudit lacte virginalis munditie. Eodem modo pascit nos fauo: quoniam et nos facit delectari circa christi humanitate: et pascit melle quoniam nos facit delectari circa christi diuinitate. Et similiter nos potat vino et lacte quoniam dat nobis spiritualē letitiam in mente: et mundiciā in carne. Tertium ministerium est: quia facta est thesauraria dei. Habet quidem deus thesaurum potentie: sapientie: et misericordie. Ipsa namque habet thesaurum potentie per quem thesaurum ipsa deum potenter ad se traxit. Cant. i. Cum esset rex in accubitu suo etc. quo potenter diabolum etriuit. Gen. iij. Ipsa conteret caput tuum: quo nos potenter in celestem gloriam introduxit. Eccle. xxiiij. In hierusalem potestas mea. Habet thesaurum sapientie per quam nobis diurnam cognitionem infundit. Eccle. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis et agnitionis. Et in mari presentis seculi nos sapienter dirigit. Ideo vocatur stella maris: et actus nostros sapienter disponit. Proverb. xiiij. Sapiens mulier domum suam edificat etc. Habet thesaurum misericordie quem largiter dispensat. Eccle. xxiiij. In plenitudine sanctorum detentio mea. Dispensat cōter: ut ibidem dicit. Transite ad me omnes qui concupiscitis me etc. Dispensat faciliter: quia non permittit se diutius rogari. Eccle. iij. Cor inopis ne afflixeris: et ne perahas datum angustiati. Dispensat sapienter: quia quoniam est maior necessitas: ideo vocatur luna: quia lucet in nocte aduersitatis quoniam sol abscondit se: lucet vicina terre. i. peccatoribus et humiliatis. Quartum ministerium est: quia est ostiaria paradisi. Ipsa namque est ostium per quod ad paradysum intramus quod per eam clausum est: sed per eam apertum. Ipsa enim est que nos suis meritis in atrium principis introducit. Unde dicit Iohan. xvij. Ancilla ostiaria virgo maria que se ancillam nominauit petrum in atrium principis introduxit. Ipsa namque homo maria est fenestra per quam deus oculo misericordie nos respicit. Unde de ea cecit ecclesia. Intrat ut astra flebiles celi fenestra facta es. Ipsa enim est fenestraria que nobis viscera sue misericordie aperit vbi sepe est roganda. Aperi mihi soror mea: amica mea etc. Quintum ministerium est: quia est aduocata generis humani. Bonus aduocatus dicitur habere diligentiam et coram rege aliquam potentiam: et coram familia regis magnam gratiam et in proponendis allegationibus magnam sapientiam. Ista quattuor sunt maria: que etiam de ea tangit propheta dicens.

Assistit a dextris tuis: ecce quante diligentie. Regina ecce quante potentie. In vestitu deaurato: ecce ergo quante sapientie. per aurum enim sapientia designatur circumdata varietate. i. sanctorum multiplicitate: ecce quante in conspectu familie regis benivolentie et reuerentie. ibi enim est color aureus apostolorum. Rubens martyrum celestis confessorum. albus virginum. Omnes enim isti virginem circumdant: et eam tanquam reginam suam associant.

¶ Sermo. ccxix. De eodem sermo. ix.

Maria optimam partem

elegit que non auferet etc. Luc. ce. x. Istud verbum proprie nulli competit nisi virgini marie nec deo: nec angelo: nec homi.

homo enim vel angelus qui optimam partem habet: nullus est. Deus autem non tenet partem sed totum. Sola namque ipsa optimam partem habet: quia est media inter creatorem qui totum tenet: et omnem aliam creaturam que bonam vel meliorem partem possidet. Ista autem pars optima quam elegit intelligitur et in vita presenti: et in vita celesti. Nam in vita presenti multiplicem partem optimam habuit. Quarum prima consideratur quantum ad castitatis conservationem. Castitas autem tres partes habet. Una namque est castitas coniugalis. Et ista vtiq; est pars bona que habet fructum tricesimum. Secunda est castitas vidualis. Et ista est pars melior. Et ista habet fructum sexagesimum. Tertia est excellentia virginalis. Et ista est pars optima que habet fructum centesimum. Et istam partem optimam elegit: ut tamen ostenderet quod fuit persona communis. voluit esse coniugata cum coniugatis: et vidua cum viduis: et immaculata cum imaculatis. Secunda consideratur quantum ad vite perfectionem. Est enim actiua vita que est pars bona: vita contemplatiua que est pars melior: et ex utraque composita que est pars optima. Et ista virgo maria elegit. Ideo significatur per illas duas sorores: scilicet per martham que fuit actiua. et per magdalenam que fuit contemplatiua. Et quia actiua intendit proximo contemplatiua deo. Magna laus fuit in homine que utraque vitam circa filium suum deuote exercuit. Nam quantum ad diuinitatem contemplatiua eius semper intenta fuit. Quantum vero ad humanitatem sibi sedule ministravit: quia sibi domum eburneam preparauit ipsam carne purpurea induit: lacte de celo sub ministrato cibavit ac potauit: in tribulatione: et in cruce positum visitauit. Tertio accipitur quantum ad gratie cumulationem. Deus enim habet quadruplicem mensuram. De qua dicitur

tur Luce. vi. s. bonā que est ap iustificationē.
 Et hec est pars bona. Confertam. s. qñ alicui
 ultra cōfertur scz ad sui iustificationem z ad
 aliorū saluationem. Et hec est pars melior.
 Coagitatā quādo deus gratiā agitando in
 aīa confirmat. sicut quādo fuit in vtero scifi-
 cata. Et hoc est ps optima. Superfluentes
 que de sua plenitudine alijs effundit. Et hec
 est pars optima q̄ fuit in christo z matre ei⁹.
 Quarto accipitur z consideratur q̄stum ad
 pfectum humiliationem. Est autem triplex
 gradus hūilitas. Primus. s. subijci sua supio-
 ri. et hec est bona. Secundus vero est subijci
 suo equali. z hec est pars melior. Tertius est
 subijci suo inferiori. Et hec est pars optima.
 Virgo em̄ beata non solū subiecta fuit supio-
 ri. i. deo. et non solū subiecta fuit equali. i. suo
 sponso. sed subiecta fuit suo inferiori. i. heliza-
 beth. Apud quā tribus mensibus ibidē mā-
 sit: atq; sibi deuote seruiuit. Ipsa nāq; virgo
 de deo sentiebat digna. de seipsa parua: z de
 proximo magna. Quinta pars accipit q̄stum
 ad studiū z opationē. Quidā em̄ intēdūt pro-
 ximo p eruditionē. z hec est pars bona. Alij
 intēdūt sibi p discussionē z hec est pars melior.
 Alij intēdūt deo p vacationē z hec est pars
 optima. Virgo maria z primo intēdebat per
 doctrinā. z sibi p custodiā. z ipsi deo p medita-
 tionem internā. Un̄ poterat dicere cū pphē-
 ta. Meditatus sum nocte cu; corde meo. deo
 scz vacando: z exercitabar. proximū. s. erudiē-
 do: z scopebam spiritū meū: me scz discutiē-
 do. Scdo h; partē optimā in vita celesti. Et
 ista pars considerari pōt quantū ad quinq;.
 Primo quātum ad subiectū qd̄ gloriūatum
 est: qz scz in corpore z in aīa ē gloriūata. Glo-
 ria nāq; quā deus dat suis sanctis tres par-
 tes habet. Una est qua gloriūat eorum cor-
 pora in terris: sicut corp⁹ beati petri et sancti
 iacobi apostolorum z hec est pars bona. Ec-
 cle. xliiij. Corpora eorū in pace sepulta sunt
 zc. Alia est qua gloriūat eorū animas in ce-
 lo. z hec est pars melior. Apoc. vi. Date sunt
 eis singule stole albe. Tertia est qua gloriū-
 cat utrūq;. z hec est pars optima. Et istā par-
 tem maria elegit. Petrus autem et paulus
 hnt partē bonam: quia eorum corpora hono-
 rantur in terris. Et partem meliorem quia
 eorum anime gloriūantur in celis. Sed non
 hnt partem optimā quia iporū corpora iacēt
 in sepulchris. Alij sancti volauerūt in celum
 cum vna ala. i. cum dote aīe. Ista autē est mu-
 lier que volauit cū duabus alis. i. cū gloriūca-
 tione corporis z aīe. vt habet Apoc. xij. Alijs
 sanctis datur vna stola. Hec est autez illa de
 qua dicitur prouer. vlti. Byssus et purpu-
 ra indumentum eius. Secundo cōsideratur

q̄stum ad modum quo assumpta est. Quidā
 em̄ sancti assumunt: et in celum deducuntur
 per angelū vnum: et hec est pars bona. Alij
 deducunt per plures āgelos: z hec est pars
 melior. Sed pars optima esset si omnes ange-
 li z sancti obuiarent: et omnes vna cum chris-
 to aduenirent. Et ipse xps personaliter ad-
 uenire. Et istam partem habuit virgo maria
 Tertio considerat q̄stum ad locum que sor-
 tita est. Quidam em̄ associātur angelis infi-
 me hierarchie. Et hec est pars bona. Alij an-
 gelis medie hierarchie. Et hec est pars me-
 lior. Alij vno angelis supreme hierarchie. Et
 hec est pars optima. Maria autē super oēs
 angelos est exaltata. z super altitudinē san-
 ctorum eleuata. et ad dexterā filij collocata.
 Ideo habet partē optimā. Quarto cōsiderat
 q̄stum ad premiū quo beatificata est. Beati-
 tudo enim tres h; partes. vna est beatitudo
 aīaz q̄ adhuc est impfecta z hec est ps bona.
 Alia est beatitudo iporū angelorū q̄ est cōple-
 ta. z hec est pars melior. Alia est filij q̄ est cō-
 summata. z hec est pars optima. Et istā pte
 optimā elegit. Maria que in aīa cōsummata
 gloriā recepit. Quinto considerat q̄stum ad
 officiū quod sibi cōmissū est. Est nāq; marie
 cōmissum officiū adiuuādi: aduocādi: et mise-
 rendi. Adiuuat quidē hominē in vita: in mor-
 te: z post mortem. Unde cātatur. Maria ma-
 ter gr̄e: mater mie: tu nos ab hoste protege
 zc. Nam z ipsa in vita bonos in gratia cōser-
 uat. z malis misericordiā impetrat. Idcirco
 dicitur Mater gratie z mater mie. Et hec est
 pars bona In morte a diabolo defendit. Id-
 circo subditur. Tu nos ab hoste protege. Et
 hec est pars melior. Post mortem nūmas no-
 stras suscipit: z in celum deducit. Ideo subdi-
 tur. In hora mortis suscipe. Et hec est pars
 optima. Secūdo virgo gloriūosa maria habet
 officium aduocādi in qua aduocatione more
 periti aduocati primo captat beniuolentiā:
 deinde nostrā insinuat miserā: deinde deum
 inclinat ad mīam. Scire autē beniuolentiā
 dei captare est bona pars. Scire miserias z
 necessitates ostēdere est pars melior. Scire
 deū ad mīam inducere: est ps optima. Ideo
 significat per illā mulierē sapientissimā. De
 qua agit. ij. Reg. xiiij. Captat em̄ primo beni-
 uolentiā dicēs. Sicut angelus dñi. sic z dñs
 meus rex vt. nec maledictioe: nec bñdictione
 moueat. Deus nāq; nec ex maledictioe pctō-
 rum mouetur ad irascendū. Sapient. xij. Tu
 autē dñator vtutis cū tranquillitate iudicas.
 Nec etiā mouet deus ex benedictionib⁹ bo-
 norum nostrorū ad impropriadū nobis. Jac.
 i. Dat oib⁹ affluēter z nō impropert. Deins
 de nostrā insinuat miserā dicens. Oēs mo-

De sancto bernardo

rimur: et quasi aque dilabimur in terram que non reuertitur. Magna namque miseria humana: quia homo semper fluit de culpa in culpam quia non potest per se redire a culpa. Ultimo petit misericordiam dicens. Reduc abiectum tuum. Ac si dicat. Abieciisti hominem de paradiso ad miseriam: sed reduxisti per passionem tuam. Abieciisti per culpam originale: sed reduxisti per gratiam baptismalem. Unde Gregorius. Sic et nunc abiectum per actuale culpam rediit ad te per penitentiam. Tertio habet officium miserandi. In iudicando ei quodam sequitur veritate scientie. et hec est pars bona. Quidam vero sequuntur rectitudinem ipsius iusticie et hec est pars melior. quia in scientia posset quis errare. Quidam vero in iudicando sequuntur temperamentum misericordie. et hec est pars optima. Sunt namque quidam sancti qui suam sequentes scientiam aliquid sua subtrahunt suffragia: quia dignos eos non reputant gratia. Deus enim iusticiam suam sequitur a qua declinare non potest. Teneant ergo qui sequi volunt cum scientia vel cum iusticia maria autem semper tenebit secum misericordiam.

¶ Sermo. cccx. De sancto Bernardo ser. i.

Ultimum deduxit dominus per vias rectas. Sap. x. Sunt quedam vie circulares per quas vadunt homines mundum amantes. ps. In circuitu ipsius ambulat. Sunt et quedam vie oblique per quas vadunt homines seipsum diligentes. Cuius ergo amor sit motus cordis directus in alium. Illi namque qui per amorem ad se pervertunt: quodam obliquitate faciunt. Sed sunt quedam vie recte per quas vadunt deum super omnia diligentes. Can. i. Recti diligunt te. Per istas vias rectas Bernardus iuit qui super omnia deum dilexit: quod patet per quattuor que habuit. Primo namque habuit animum sublimem celestium contemplatione. Lotus quidam erat in celo. et ideo insensibilis videtur in mundo. Unde dicitur in legenda. Ita totus in spiritu absorptus est. ut iam nullis sensibus vteretur corporis. Sicut ponit exemplum de domo testudinata quam ignorabat. et de fenestris ecclesie: quas non viderat. et de lacu lausenensi de quo non aduerterat. Refert namque Agilius philosophus quod Demetrius philosophus oculos sibi erui fecit. Et super hoc triplex causa a poetis assignatur. Prima est ut meditationi philosophie liberius vacaret. Secunda est ut non videret malos in hoc mundo florere. Tertia ne visio mulierum eius concupiscentiam inflammaret. Sed beatus Bernardus oculos sibi non eruit corporiter: sed spiritualiter: quantum ad omnem usum illicitum. Nam quantum ad secundam causam sibi spiritualiter oculos eruit quando eius oculi non erant sibi ad impedimentum: sed ad expeditum interioris contemplationis ex eo quod ipse in creaturis con-

siderabat dei potentiam et sapientiam ac bonitatem. Etiam ipse oculos suos eruit spiritualiter quo ad secundam causam: quia malos non videbat oculo indignationis sed compassione. Eruit spiritualiter oculos suos quo ad tertiam causam: quia eas in feminas non figebat: sed suos oculos a feminis auertebat. Unde cum quadam vice in quadam muliere aliquandiu defixos oculos tenuisset in aquas gelidas se immerisit. donec fere exanguis effectus est. Secundo habuit intellectum illuminatum diuinorum reuelatione. Quattuor namque sibi fuerunt precipue reuelata. primo dominice natiuitatis mysterium. Nam in nocte natiuitatis puer Iesus sibi apparuit quasi iterum ante oculos eius ex utero matris nascens. Secundo gloria sanctorum. Nam cum sanctus machias defunctus esset et missa per defunctis cantaretur eidem eius gloria est reuelata. Tertio notitia futurorum. Multa namque futura preuidit sicut patet in gerardo suo fratre: cui suam conuersionem predixit. Quarto scientia scripturarum quam quidem scientiam scripturarum non habuit per magistri eruditionem: sed per propriam meditationem et orationem. Unde dicitur in eius legenda. Quicquid in scripturis didicerat per maxime in agris et in siluis meditatio et oratio se accepisse confitebatur. Aut per diuinam reuelationem. Unde dicitur ibidem. Confessus est aliquando meditationem vel orationem omnem sacram scripturam melius expositam sibi apparuisse. Unde etiam dicitur in Cantico: quod dum quedam retineret quam alias dedicerat venit ad eum vox dicens. Donec istud tenueris. aliud non accipies. Ex quo habetur quod ea que dicebat spiritu sancto reuelante dicebat et didicit. Tertio beatus Bernardus habuit effectum inflammati feruenti dilectione. Nam tam feruenter deum diligebat quod in diligendo modum seruare nesciebat. Unde dixit. Causa diligendi deum: deus est modus sine modo diligere. Tam feruenter diligebat quod totus in amore absorptus erat adeo quod nullis iam sensibus corporis utebatur. Unde ipse poterat dicere cuius apostolo ad Gal. ii. uiuo ego iam non ego. uiuit autem in me christus. Tam feruenter diligebat quod omnem amorem illicitum amouebat scilicet amorem cupiditatis terrenorum: quia omnia terrena deseruit et contempsit. Amorem carnalitatatis: quia uirginitatem seruauit. Amorem uanitatis contempsit: quia multos episcopatus renuit. Non enim potest possideri amor dei cum amore mundi. Unde ipse dicit super psalmum. Qui habitat in caetera erat omnino. Si quis celestem illam dulcedinem huic cineri. illud balsamum huic veneno carissima illa spiritus misceri posse cum istis illecebris patiat. Sanctus enim Bernardus tam feruenter diligebat quod omnem et singulorum amorem ad dei amorem referebat. Distinguit namque quatuor duplicem amorem: scilicet piuum: iocundum: iustum:

violenti: et deuoti. Amor namque pius ut dicit est quo amamus parentes. Amor autem iocundus est quo amamus socios et amicos. Iustus quo amamus uniuersos homines. Violentus quo amamus inimicos. Deuotus qui amamus deum. Quarto autem primos amores beatus bernardus referrebat ad quintum. Parentes enim amabat secundum deum. Unde patrem ad religionem adduxit et fratres conuertit. et amicos et socios cum quibus conuersari consueuerat diligebat in deum: quia eis predicabat et eos conuertebat. Inimicos autem diligebat propter deum. Deum autem diligebat propter seipsum. Unde Augustinus. Beatus est deus qui amat te et amicum in te. et inimicum propter te. Solus enim nullum eorum amittit cui omnes in illo chari sunt qui non amittit. et te nemo amittit: nisi qui dimittit. Quarto habuit affatum plenum potenti sermone. Sermo namque eius potestate tanta plenus erat quod sibi obediebant elementa insensibilia et corda et demonia. Elementa quidem sicut patet in pluuia. Nam cum quadam epistola sub diuo scribi faceret subito imber magnus erupit et cum ipse scriptor cartam complicare vellet. ait. Bernardus. Opus dei est. scribe et non desistas. Et sic totam illam epistolam scripsit in imbre sine imbre. Obediebant etiam sibi sensibilia sicut patuit in ipsis muscis quas excommunicauit. Obediebant etiam sibi hominum corda sicut patuit in militibus rapinas frequenter exercentibus quibus uinum propinari fecit dicens. Bibite poculum animarum et continua mutati fuerunt. Obediebant ei etiam demonia: quia ea expellebat scripto suo. quia quidam demoniace cedula hoc protinente misit. In nomine domini nostri iesu christi precipio tibi demon quod exeat ab ea. qua cedula ad collum illius mulieris obsesse a demonio et demoniace ligata statim demon euauit et recessit. Etiam beatus Bernardus demonia expellebat cum suo baculo sicut patet in muliere a demone infestata. cui beatus Bernardus suum baculum tradidit. et diabolus ad illam mulierem accedere non presumpsit. Aliquando etiam suo imperio et signa sua demonia expellebat. sicut patet in demone quem excommunicauit. quoniam uero suo responsio. Nam cum infirmaret. et in excessu mentis sue positus ante tribunal dei fuisset adductus. demon affuit ipsum accusans. et ille respondit. fateor non sum dignus obtinere regnum celorum: sed duplici iure illud obtinens est dominus meus. scilicet patris et merito passionis. Altero ipse protinus. altero mihi donat.

¶ Sermo. ccxi. De eodem sermo. ij.

Dilectus deo et hominibus cuius memoria in benedictione est. Eccli. xlv. Quidam diliguntur a deo sed odiuntur ab hominibus. Luc. xxi. Eritis odio hominibus pro-

pter nomen meum. quidam uero diliguntur ab hominibus sed a deo odiuntur. Jac. iij. Quicquid uoluerit esse amicus huius seculi. inimicus dei constituetur. quidam uero odiuntur a deo: et ab hominibus sicut superbi. Eccli. x. Odibilis coram deo et hominibus est superbia. quidam diliguntur a deo. et diliguntur ab hominibus sicut beatus Bernardus. De quo in premittis principalibus uerbis duo proponuntur. scilicet meritum eius. cum dicitur. Dilectus deo et hominibus. et promissum. cum subditur cuius memoria in benedictione est etc. Circa primum notandum quod triplici ratione mouetur homo ad diligendum aliquid. Diligit enim aliquid quia bonum: quia pulchrum: quia honestum: quia utile: quia delectabile: et quia simile. In deo autem omnes iste rationes sunt. et ideo summe diligendus est. In eo quippe est summa bonitas. Mat. xl. Nemo bonus. nisi solus deus. Summa speciositas. Sap. viij. Speciosior sole est. Unde et Agnes dixit. Cuius pulchritudinem: sol et luna mirantur. Summa honestas. Sap. viij. Honestatem illius non abscondo. Summa utilitas. Sap. viij. Uenerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Summa delectabilitas. ps. Delectationes in dextera eius et nostre nature conformitas. Phil. ij. In similitudinem hominum factus et habitum inuetus ut homo. Beatus uero bernardus propter tria prima fuit dilectus a deo. et propter tria sequentia fuit dilectus ab hominibus. Primo namque a deo fuit dilectus: quia habuit bonitatem in affectione. Affectio namque bona est uoluntas que nunc est bona quam gaudio et dolore spe et timore. est ordinate affecta. Unde Augustinus. in li. de patientia. Uoluntas bona. id est uoluntas fideliter deo subdita. uoluntas sanctitate superni amoris accensa. uoluntas que deum diligit. et proximum propter deum sine amore. De quo respondit Petrus. Tu scis domine quia amo te. Sine timore. De quo dicit Apostolus In timore et tremore uestram salutem operamini. Sine gaudio. De quo dicit idem. Sepe gaudetes. Sine tristitia qualiter dicit se habuisse pro fratribus suis quecumque amara et aspera sufferat. Caritas namque dei est que omnia tolerat quam non diffunditur in cordibus nostris nisi per spiritum sanctum qui datus est nobis. Secundo fuit dilectus a deo: quia habuit pulchritudinem siue puritatem in intentione. intentio autem in mente est sicut oculus in capite. Oculus namque debet esse purus simplex et rectus. Tunc enim oculus intentionis est purus quando est sine puluere et sine terrena cupiditate tunc est simplex quando est sine duplicitate. scilicet quando oculum intellectus ad deum dirigimus per fidem et oculum affectus per amorem: sed quando affectum dirigimus ad mundum. et intellectum ad deum. tunc est duplex. Tunc autem est rectus quando non habet obliquitatem. sed directe ad deum dirigimus et corda et opera nostra. ideo precipitur.

Leniti. xxi. Ne offeratur luscus: aut lippus: aut maculaz habens in oculo. Luscus em̄ est qui h̄z in intentione obliquitatē. Lippus qui habet duplicitatē. Maculā h̄z qui h̄z puluerem. i. cupiditatē. Tertio Bernardus fuit dilectus a deo: q̄r habuit honestatē in cogitatione. Prouer. xij. Cogitationes iustorum iudicia. Quia iusti iter suas cogitationes iudicia exercent. q̄r malas expellent. ⁊ bonas retinent. Dicit aut̄ Chryso. q̄ homo bonus s̄m voluntatez anime: bonus est s̄m naturā vero carnis malus. et ideo possunt inesse cogitationes bone et male. Malus aut̄ homo s̄m voluntatez carnis modus est ⁊ s̄m voluntatē aīe peruersus. Et ideo nō potest habere nisi malas cogitationes. Dicitur aut̄. i. Macha. i. Quod antioch⁹ precepit idoluꝝ abominabile sup altare poni ⁊ ab hominibus adorari. ⁊ sabbatum nō celebrari. Tunc idoluꝝ super altare ponitur quando in corde prana suggestio dñatur. Tunc adoraf̄ quādo vsq̄ ad consensuꝝ animus peccato adheret. ⁊ vsq̄ ad cōsensuꝝ peccati pertrahitur. Et sic sabbatum non celebraf̄. q̄r animi quies amittitur. Secundo fuit dilect⁹ ab hominib⁹. Primo quia fuit utilis in predicatione. iij. Thimo. iij. Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum ad arguendum et ad corripiendum. et ad erudiendum. Sic beatus Bernardus per suaz doctrinā docebat ignorantes. arguebat negligentes. corripiebat delinquentes et erudiebat penitētes. Secundo fuit delectabilis et amabilis in conuersatione. Prouerbiuꝝ. xvij. Vir amabilis ad societatem magis amicus erit q̄ frater. Prelatus nāq̄ debet esse mansuetus in conuersando. seuerus autem in corripiendo. Dulcis autez ⁊ pius in compatiendo ⁊ miserando. nam in archa moysi cuz v̄rga rectitudinis fuit manna dulcedinis. Et samaritanus cuz vino mordacis reprehensionis infudit oleū pie cōpassiōis. Legitur. iij. Reg. i. q̄ Salomon in regez inungendus sup mulam fuit positus. que ex equa et asino p̄creaf̄. In equa ferocitas: et in asino simplicitas inuenitur. Mula aut̄ cū ferocitate equina habet simplicitatem asiniam. Per quod datur intelligi q̄ prelatus cū ferocitate rectitudinis debet habere simplicitatem mansuetudinis. Tertio fuit nobis similis per humilitatem. Eccli. iij. Quanto maior es: humiliare te in omnibus. Prelatus aut̄ corā deo semper debet se humiliare in omnibus. Et corā subditis q̄ncq̄ debet se humiliare in omnibus. aliq̄n in aliquibus. aliq̄n vero in nullo. Quidā nāq̄ duci possunt per lenitatem: sed nuncq̄ p̄ asperitatem. Corā istis debet se humiliare prelatus in omnibus. Unde Grego. nazanzenus. Aliquos lenitate curare debemus. alios aut̄ hu-

mitate. Alij nāq̄ sunt duri et supbi q̄ ex mā s̄uetudine prelati peiores efficiuntur. Coram istis non debet se in aliquo h̄siliare sed debet eorum superbiam frangere. Alij aut̄ sunt qui medio modo se habēt. q̄. s. ex nimia seueritate franguntur. vel nimia lenitate soluantur. Et coram istis debet se prelatus humiliare in alijs quibus. non aut̄ in omnibus. Tales em̄ indigent temperamento. De quo dicit. Grego. sciendum est nāq̄ quoddam temperamentuꝝ vt nec nimia asperitate exulcerentur subditi: nec etiā nimia lenitate soluantur. Hinc est q̄ in basib⁹ templi erāt sculpsi leones ⁊ boues. Per bases prelatus intelligitur. qui debet populuꝝ sustentare in quo debet esse auctoritas vt seuerē corripiat et maturitas: vt misericorditer demulceat. Sc̄do subditur premiū cum subiungitur. Cuius memoria in benedictione erit ⁊c. vbi duplex p̄missū ponitur. s. memoria ⁊ gloria. Quia em̄ fuit dilectus ab hominib⁹ est modo in memoria: quia fuit dilectus a deo est mō in celesti gloria. De memoria sanctoruꝝ dicitur. Eccli. xlix. Memoria ioseph in compositione odoris facta. opus pigmētarij: in oī ore q̄si mel indulcabit̄ eius memoria: ⁊ vt musica in cōuiuio vini. Memoria quidem sc̄toruꝝ delectat nostrū olfactū ad odorandū. ideo assimilatur operi pigmētarij. Delectat os ad loquendum ideo assimilatur melli. Delectat aures ad audiendū. iō assimilatur musice. Sc̄do habuit celestē gloriā. ideo subdit̄. Similē illū fecit in gloria sc̄toruꝝ. Est aut̄ duplex gloria vna est glia essentialis q̄ d̄r aurea que p̄sistit in diuisione in qua delectabūt̄ omnes sensus. Er̄t enī speculuꝝ visui melodia: auditui balsamū olfactui: mel gustui. flos suauissimus tactui. Alia est glia accidētalis q̄ d̄r aureola que dabitur martyrib⁹ virginibus: ⁊ p̄dicatoribus. Nam in veteri testamēto tria habebāt aureolaz: sc̄z altare archa ⁊ mensa. Per altare significant̄ martyres qui de corporibus suis deo sacrificiū obtulerūt. Per archam que intus et extra fuit deaurata: significāt̄ v̄gines que habuerunt puritatē in mente: ⁊ integritatē in carne. per mensaz autez intelliguntur predicatores qui steterunt ad mensam sacre scripture. De qua dicitur in ps̄. Parasiti in p̄spectu meo mēsam ⁊c. Et quia beatus bernardus fuit valde perfectus ideo habuit aureaz. et quia fuit virgo incorruptus et predicator: gratiosus duplicem tenet aureolam.

¶ Sermo. cccxij. De eodem sermo. iij.
In fide ⁊ lenitate ip̄s sanctus fecit illum et elegit eum ex omni carne. Eccli. xlv. Ex his verbis habetur q̄ beatus bernardus

Handwritten notes in a cursive script at the bottom of the page, including a cross symbol and the words "In fide" and "lenitate".

quattuor spales prerogatiuas habuit. Nam in corpore et in corde magnam habuit puritatem quod notatur cum dicitur in fide. *ffides namque hanc purificare. iuxta illud Act. xv. ffide purificas corda eorum.* In conuersatione habuit magnam humilitatem. quod notatur euz: dicitur. *In lenitate.* In uita habuit magnam sanctitatem: quod notatur cum subditur. *Scimus fecit illum.* In corpore suo nullam habuit carnalitatem. Ideo iubetur. *Et elegit eum ex omni carne.* Deus enim ab omni carnalitate eum elegit et totaliter separauit. primo igitur habuit magnam puritatem quia scilicet uirgo corpore et mente fuit. Castitas autem est magne virtutis quando quis eam seruat et ab hoste tentatus et carne illectus et ab exteriori prouocatus. Sanctus igitur bernardus si ab hoste tentabatur omnes tentationes fugabat. Unde dicitur de eo perpendens periculum esse cohabitare serpenti fugam meditari: cepit et ordinem introiuit. Si autem a carne alliciebatur ipsam prius macerabat. Unde cum adhuc esset adolescens et in quadam femina oculos defixos habuisset et aliquandiu tenuisset: in stagnum gelidarum aquarum se immerisit donec pene exanguis effectus est. Si homo ab exteriori prouocabatur: totis uiribus resistebat. Sicut patet de puella se in lectum suum iniecit: et de hospita que ipsam allicere uoluit. Secundo habuit in conuersatione magnam humilitatem. unde deo legitur. *Uincebat in eo sublimitatem nominis humilitas cordis: nec tantum poterat eum uniuersus erigere mundus quantum seipsum deiceret solus.* Signum autem magne humilitatis fuit quod pluribus ciuitatibus in episcopum electus semper contradixit et repudiavit. Legitur *Judic. ix.* quod ligna siluarum uenerunt ad oliuam ficum et uitem: ut scilicet ungerent sibi regem. Per oliuam ficum et uitem intelliguntur religiosi qui debent habere oleum compassionis et misericordie et dulcedinem conscientie. et uinum spiritualis leticie et sacre scripture. Sed euz promouentur inter lingua siluarum et turbas populorum amittunt compassionem quia efficiuntur. valde auari. Amittunt conscientie dulcedinem: quia efficiuntur paru in conscientia. Amittunt leticiam spiritalem et predicandi feruorem. quia efficiuntur valde in deuoti. Tertio in uita habuit magnam sanctitatem. Unde de eo legitur. *Semper autem inueniebatur aut orans aut legens aut scribens aut meditans aut fratres verbo edificans.* Signum autem magne sanctitatis et perfectionis erat quod ipse pro christo mori totis desiderijs affectabat. Unde legitur *Apoc. xij.* Signum magnum apparuit in celo: Mulier amicta sole etc. Per solem intelliguntur celestes. Per lunam uero que crescit et decrescit intelliguntur terrena. Per duodecim stellas intelliguntur duo

decim apostolorum exempla. Sancti namque uiri amicti sunt sole: id est celesti conuersatione lunam habent sub pedibus: id est temporalia sub affectibus: coronam duodecim stellarum in capite id est exempla apostolorum in mente. Hec namque mulier cruciatur ut pariat. ut scilicet deposita corrumpionis seruitute: pariat nouum hominem in statu glorie. *Rom. viij.* Omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc. Mali autem religiosi habent lunam in capite id est temporalia in affectione sole sub pedibus. id est celestia in despectione stellas duodecim in corpore. id est apostolorum exempla in exteriori conuersatione. Quarto in corpore nullam habuit carnalitatem. Ipse enim corpus suum macerabat et affligere solebat ieiunijs uigilijs asperis uelamentis. Et quod pluribus alijs penis. unde de cibo eius sic legitur. *Ad comedendum uixi uoluptate trahebat appetitus: sed solo timore defectus sic accedebat ad sumendum cibum quasi ad tormentum.* Solu autem aquam frigidam sibi sapere dicebat eo quod dum eam sumeret: fauces sibi refrigeraret. De eius uigilijs sic legitur. *Uigilabat seruus dei ultra possibilitatem humanam nullum enim tempus se magis conqueri perdere solebat quam illud quo dormiuit.* Sancti namque uiri in bonis operibus et orationibus semper uigilant: ne ipsa mors ipsos imparatos inueniat. *Mathei. xxix.* *Uigilate et orate: quia nescitis qua hora dominus uester uenturus sit quod est contra illos qui tantum in morte se preparare uolunt quod fieri non debet sicut ostendit Chryso. per tria exempla.* Primum est quia sponsa expectans sponsum prius se ornat. Nam si tantum in aduentu sponsi se ornaret. sponso plurimum displiceret. Secundum est quia strenuus miles semper debet habere arma sua preparata: ut cum tempus belli aduenit ire possit ad prelium. Qui autem gladium euaginare dimiserit. loriceam sordescere: scutum frangit non poterit celare negligentiam cum ingens necessitas non permittit longi temporis opus implere. Tertium est quia malus seruus absente domino opera sua non aspicit et negligenter operatur: sed cum uiderit dominum suum uenientem incipit festinare: sed nihil proficit festinatio hominum: quia multorum dierum negligentiam non potest una hora expleri. De eius uelamento sic legitur. *In uelibus semper ei paupertas complacuit.* sordes uero nunquam cilicium multis annis portauit quod diu occultum esse potuit: sed ubi cognitum esse sensit: illud remouit. habens in ore sepe illud prouerbiu. *Qui hoc facit quod nemo miratur omnes.* Sancti enim uiri: sibi cauent a uarietate ciborum et uelamentorum: quia ibi non deest peccatum. Hiero. contra Iovinianum. *Recte in tanta diuersitate uitae aut uelutis necesse*

est hic. aut ibi esse peccatum non in cibo vel in vestibus asserat peccatum esse: sed quod varietas et commutatio in deterius reprehensionem proxima sit. quod autem reprehenditur procul est a virtute. quod autem a virtute procul est vitio mancipat. quod vero vitiosum est peccato iungitur: tandem peccatum est in sinistra et hircorum grege describitur.

¶ Sermo. ccxiiij. De eodem sermo. v.

Lemo accedit lucernam

et in abscondito ponit etc. Lu. viij. al. s. ix. Sanctus bernardus fuit lucerna super candelabrum posita: quia omnibus fuit per doctrinam per vitam bonam. Fuit autem ad laicos. fuit ad religiosos. Laicorum autem quattuor erant genera scilicet tyranni ecclesiam persequentes. et inter istos fuit per magnam constantiam. sicut patet in duce aqtanie qui cum ecclesiam persequeret beatus Bernardus. post missam cum christi corpore ignea facie ad eum accessit dicens. Ecce ad te venit filius virginis quem tu persequeris. Resiste ergo ei si vales statimque duxit ille ad pedes beati Bernardi accessit. et sibi in omnibus et per omnia obediuit. Similiter. ij. Reg. x. legitur quod dauid misit nuncios ad regem amon. sed illi dimidiam barbam eis raserunt et vestes preciderunt. Dauid autem exercitum fecit: et eos contriuit. Nuncios dauid sunt clerici et prelati. filii amon sunt demones vel principes mali. due partes barbe sunt vita et scientia. vel ordo vel ecclesiastica beneficia. Demones igitur dimidiam barbam radunt quando. scilicet vitam tollunt et scientiam dimittunt. Tyranni etiam mediam barbam radunt. quando auferunt substantiam temporalem: et dimittunt eis ordinem clericalem. Sed et dauid qui interpretatur manu fortis. id est bonus prelatus debet habere audacem animum ut tales non timeat. debet habere imperiosum verbum: ut scilicet eos reprehendat et excommunicationi subiiciat. et debet habere humidi prelati fortem manum ut etiam per brachium seculare si oportuerit eos coerceat. Alii erant eius inimici et indebite persequentes iter quos fuit per patientiam. Distinguit autem ipse triplicem gradum patientie. Unus est ad iniurias verborum et iste est magnus. Alius est ad damna rerum. et iste gradus est maior. Tertius gradus patientie est ad contumelias iherusalem. et iste est maximus. Iste triplicem gradum ipse ostendit. nam ipse fuit patienter ad iniurias verborum nam cum quidam episcopus de sua correctione amabilius scripsisset ille indignatus rescripsit salute et non spiritum blasphemie. sed tamen in nullo commotus sibi rescripsit. Ego spiritum blasphemie in me habere non credo. Fuit etiam patienter ad damna rerum. Nam cum quidam abbas trecentas marcas sibi mitteret pro vno monasterio construendo tota illa pecunia a predonibus est sublata. Quod audiens nihil

aliud respondit: nisi benedictus deus qui nobis pepernit ab onere. Fuit etiam patienter ad contumelias verberum. Cum enim quidam esset in maxilla percussisset: vir dei circumstantes adiuravit ne tangeretur. sed in pace dimitteretur. Alii namque erant humiles et deuoti inter eos Bernardus fuit per benivolentiam. Unde dicitur in eius legenda. Inter summos honores sicut sepius fatebatur alterum sibi mutuatum hominem videbatur seque potius reputabat absentem. velut quoddam somnum suspicatus. ubi vero inter simpliciores erat amica decebat humilitate frui ibi se inuenisse gaudebat: et in propriam redisset personam. Debuit namque prelati ad subditos beniuoli esse: et eorum infirmitatibus condescendere. Hierem. i. Dedi te hodie in ciuitatem munitam ut scilicet fugientes ad te recipias per compassionem et columnam ferream ut sustentem pauperes et infirmos per beneficiorum exhibitionem: et in murum eneum. ut oppressos protegas per defensionem. Alii autem erant ac verba sua valde audiunt et inter istos fuit per magnam gratiam. Unde mater vidit se in utero habere catulum totaliter candidum: et in dorso subrufum atque latrantem. Ipse namque fuit catulus. et hoc in quantum lingua sue predicationis peccatorum vulnera sanauit. fuit candidus in quantum puritatem mentis et corporis seruauit. Fuit subrufus in quantum igne celi lucensus fuit. Et fuit latrans scilicet in quantum ipse tyrannos redarguit et hereticos a grege deo percussit. Sancto ista lucerna fuit inter religiosos. Et hoc per quinque radios. primus est quod laicos ad religionis habitum conuertebat. et hoc doctrinis miraculis: et exemplis. Doctrinis quidem sicut fratres carnales quos iherusalem salutaribus ad religionem adduxit. Miraculis sicut patet in gerardo fratre suo in carcere posito quem miraculose extraxit et ad ordinem adduxit. Exemplis patet in quodam nuncio ab archiepiscopo ad ipsum transmissum. qui quidem nuncius visa tanta beati Bernardi sanctitate seculo vale fecit et religionem introiuit. Sanctus est quia nouicios carnalem affectum relinquere satagebat. Unde dicebat eis. Si ad que intus sunt festinatis hic foris dimittite corpora que de hoc seculo attulistis. Soli namque spiritus ingrediatur. caro autem non potest ingredi. Religiosus enim non debet portare ad religionem corpus id est corporalem voluntatem. ut scilicet propter ventrem pascendum ingrediat. sed reuera de multis potest dici illud Hierem. ij. Replebo hominibus terram tuam quasi bruchis. Bruchus totus est in ventre et fructum nullum facit. Et aliquando in tanta sunt multitudo ut solem obscurare videantur. Hodie enim sic etiam multi religionem intrant ut ventrem pascant et nullam utilitatem faciant et malo exemplo bonos obubrent. Non debet

etiam religiosus ad religionē portare corp⁹: idest carnalem siue propriā voluntatem. Unde Seneca. Tm̄ virtuti adiicitur quātuz p̄ prie volūtati subtrahitur. Nec etiam religiosus debet ad religionē apporare corpus. i. carnalem parentum amorē. Gen. xij. Egredere de domo patris tui &c. Tertio gradus siue radius per quez fultit ista lucerna. quia p̄fessos virtutibus & moribus informabat. Tria enim in vita sua seruauit & docuit que moriens dereliquit dicens. tria vobis obseruāda relinquo que siquidez ego pro viribus obseruauit. Memini verbo scādalum feci. minus sensui meo q̄ alterius credidi. Iesus de ledente vindictā non expetij. ecce charitatez humilitatē & obedientiā vobis relinquo. Docet nāq; vt nullus v̄bis cōtumeliosis aliū scādalizaret vel malediceret. Legitur nāq; Deut. xxvij. Q̄d filij concubinarū iacob electi sunt ad maledicēdum. filij v̄o liberarū ad benedicēdū. per quod datur intelligi q̄ maledicere & contumelias inferre est viliū p̄sonarū. & ergo de eis nō est curādum. Docuit etiā humilitatem & relinquere propriam volūtatem Eccli. xvij. Post concupiscentias tuas non eas &c. Docuit patientiā similiter. Luc. xxi. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Et p̄pter ista tria dixit abbas ioseph q̄ tria sunt honorabilia corāz deo. scz patientia in infirmitate obedientia sine p̄pā voluntate & bona operatio cum m̄fida intentione. Quartus est: quia tentatos consalationibus & orationibus refouebat. Unde cū quidam nouicius tentatus diceret. Nunq̄ amplius letus ero beatus Bern. taliter eū consolatus est & tam feruēter pro eo orauit q̄ ille tandē ait. Nunq̄ amplius tristis ero. De⁹ enim nō permittit de nouo conuersos graui ter tentari. Unde Grego. distinguit tres status cōuersorū. qui sunt inchoatio: medietas: & perfectio. In inchoatione veniūt blaudimēta dulcedinis. in medio veniūt certamina tētationis. ad extremum venit perfectio plenitudinis. quia sp̄sam suā quilibet vir primo dulcius blādimentis fouet vt alliciat. quam coniunctā asperis increpationibus probat. & probatā securis cogitationib⁹ possidet. Quintus est qz apostatas reuocabat. sicut patet in diuersis plurib⁹ apostatis quos recepit. Un̄ legitur. i. Regū. xvij. q̄ filij israel videntes se in antro vel spelūca positos. quidam eoz absconderūt se in spelūcis. & quidam se absconderunt in cisternis quidā autē trāsierūt ad philisteos. quidā remanserūt cū rege suo saule. Sic etiā israelite idite religiosi q̄ in antro p̄nie & abstinentie sunt positi quidā eoz ire volūt ad hospitijū. et isti ab-

scundunt in spelūcis. quidā ad infirmatorijū isti abscondunt se in abditis qdā exire volūt scz extra ad solatium & refrigeriū & isti abscondunt se in cisternis. quidā transeunt ad philisteos idest ad seculū. Boni autēz religiosi remanent cū xp̄o & suo prelato cōtra philisteos idest cōtra demones fortiter dimicantes.

¶ Sermo. ccxiiij. De sancto Bartholomeo apostolo sermo primus.

Quicūq; honorificauerit me glorificabo eum. i. Reg. ij. Magna siquidez dei liberalitas qui pro modico honore quaz sc̄t̄i sibi exhibent in terris. ip̄e deus eos glorificare dignatur in celis. Talis fuit beatus Bartholomeus qui deū honorificauit. et ideo deus ip̄m glorificauit. & glorificare dignatur. In premillis ergo verbis duo cōtertangi & notari possunt. primo meritum beati Bartholomei: cū dicitur. Quicūq; honorificauerit me. Sc̄do tangitur premiū eius ibidem. cū subiungitur: glorificabo eum. Circa primū est notādum q̄ sc̄t̄us Bartholomeus deum honorificauit scz corde. ore: opere: & corpore. In corde autē sunt intelligentia: voluntas: & memoria. Illi ergo corde deum honorificāt qui eius beneficia recognoscūt: & eum et eius beneficia diligunt & nunq̄ obliuioni tradūt. Talis fuit beatus Bartholomeus qui humane redēptionis beneficiū cognoscebat & sue memorie illud sepius imprimebat. & illud fortiter retinebat. & ip̄m regi cum tanta dilectione exponebat ostēdēs q̄ ip̄a nostra redēptio facta est valde congruenter. quia prim⁹ homo factus de virginea terra. secundus vero homo factus est de virgine maria. Est facta valde potenter: quia diabolum inuasorē et abusorem alieni iuris potenter eiecit. Est etiaz facta valde iuste siquidem vt diabolus qui hōiem comedentem vicerat. a ieiunante vinceretur. Est etiam facta nostra redēptio valde sapienter. quia xp̄s diabolo tanq̄ auillusit dum escā carnis ostendens hō diuinitatis euz cepit. Sc̄do sc̄t̄us Bartholomeus xp̄m honorauit ore duz xp̄i gloriā per orbem vniuersum fideliter predicauit. Mūdus siquidez erat mēdicus ignobilitate abiectus & refutatus & mesticia plen⁹. Bt̄us autē Bartholomeus erat thesaurus dei: margarita dei: & luminare dei: & ideo mūdū ditauit ac nobilitauit & illuminauit. Ista tria tangit beatus Theodorus in sermone quē facit de ip̄o. vbi ait qualiter et⁹ corp⁹ ad lippariā insulam est trāslatū dicens. Venit ad paupculā thesaur⁹ ditissimus. venit ad ignobilem preciosissima margarita. venit ad mestam splendidissimū

De sancto bartholomeo

luminare. Tertio deū honorificauit opere: quia demonum culturā destruxit. et culturā dei ampliauit. Sicut autē dicit beatus Augu. in lib. de ci. dei. tria genera deorum tradita sunt. Unum a poetis. Alterū a phis. Tertium a principibus ciuitatis. Quod autē isti dii nullo modo sunt colendi. ibidem ostēdit dicens. Proponūt greci si dii tales colēdi sunt pfecto tales hoies sunt honorādi. Assumunt romani. sed reuera nullo modo honorādi sunt hoies tales. Concludūt xpiani. Nullo modo ergo tales dii colendi sunt. Oīa nāq; ista genera deorum bartholomeus destruxit. sicut patet in legēda. Quarto bartholomeus honorificauit deum in corpore seu eū suo corpe: quia centies in die et centies in nocte genua flectebat. Unde sup hoc beatus Aug. Omne quod cūq; inchoaueris facere. primo inuoca deū et grās age illi. et cū cōsummaueris illud sicut fac. Uñ Hiero. Nec cibi ante sumantur nisi orōne premissa ne recedatur a mensa: nisi gratie referantur. nec prius corpus quiescat: nisi pascatur aīa. Scōbo ponitur et premiū. quod tāgitur dū dicitur glorificabo eū. Deus nāq; eum glorificauit in uita et in morte tādem glorificauit post mortem. In uita siquidem beatus bartholomeus deū glorificauit et laudauit. et ipse deus eundem in eius uita glorificauit multipliciter. Prius nāq; fecit eum magne dignitatis de cuius dignitate sic dicit. Theodorus. Petrus apostolus docet nationes. Bartholomeus consequēter patrias inuestigat. Petrus. opatus est. prodigia magna. Bartholomeus fecit prodigia multa. Petrus de sum capite crucifigitur. sed beatus bartholomeus uiuus excoiatur. Ad quod ualet petri mysteria capescenda. ad tot sufficit bartholomeus penetrāda. Secūdo fuit multe scititatis que quidem sanctitas in tribus et ex tribus apparet et consistit scilicet in terrenorum despectione. unde dicitur de eo quod ipse sic ait. Ego nihil terrenum nihilq; carnale desidero. Probat etiam ipsius sanctitas in feruenti oratione. Unde dixit ei demon. Apte dei bartholomee incendūt me orōnes tue et inconstanti mente. Unde de eo dicit. Semp eodē uultu et aīo letus et hilaris pseruat. Tertio fuit potentie multe. Ipse nāq; diabolus huius potentiam astutiam atq; malitiam. Sed ipse ipsius diaboli potentiam ligauit. Unde dixit demon. Deus uester cathenis igneis est cōtrictus. et illa hora qua apostolus dei bartholomeus templū intrauit ei. astutiam detegebat. Fingebat enim diabolus se sanare infirmos quos tñ non sanabat subueniendo sed a lesione cessando. Cuius malitiam impediēbat. sicut patet in filia regis aqua diabolū exire coegit. Quarto fuit magne utilitatis. De hoc sic dicit Theodorus. Uide

Bartholomeum lingue aratro rōnabilia rura sulcantem. fidei uerbū in pundo. scilicet cordis recondētem. paradysum et uineas dñi plantātes. siluas euellere. spinas impietatis secare. sepes circūponere. et infra sed respusit egroti medentem orbi manu ducentem. neufragū gubernatorem. mortui uiuificatorem. Scōbo principaliter deus ipm glorificauit in morte: ipsius mortem sue assumilādo. Christus nāq; fuit expoliatus: flagellatus crucifixus. et sic mortuus sic ipse fuit flagellatus: crucifixus: sua pelle expoliatus. et sic idē per capitis obtrūcationem mortuus. Cañ. v. Inuenerunt me custodes qui circumierunt ciuitatem percusserunt me scilicet flagellando. vulnerauerūt crucifigēdo et decollādo. tulerūt palliū meū scilicet me excoiādo. Tertio deus eum glorificauit post mortem. et hoc respectu sui et respectu nostri. Respectu quidem sui quo ad aīam et quo ad corpus. De gloria aīe sic dicit ipse Theodorus. Gaude bartholomee qui mare gressibus sanctificasti. qui terrā purpuream tuo cruore fecisti. qui ad celum cōmeasti. ubi in medio diuine aciei refulgens in splendore inmarcessibilis glorie splēdēs in exultatione iocūditatis mirabilis gaudes. glorificauit etiā deus ipsius corpus. quia sicut dicit ipse Theodorus. de armenia usq; ad ptes sicilie quattuor archis sanctorum in mari proiectis precedentiibus archam beati bartholomei cum reuerentia deduxerunt. Secundo glorificauit deus eum respectu nostri. Et hoc quadrupliciter. Prius quia factus aduocatus peccatorum. sicut ipse cuidā suo deuoto apparuit dicens. per multū tēpus deus nris p̄cib; et meritis pp̄lo huic peccit. Scōbo quia ipse est liberator deuotorum. sicut patet in magistro quē ab insidijs diaboli liberauit. Tertio quia est cōdēnator reproborum. patet in Frederico imperatore qui eiusdē corpus de loco quo remouere uoluit. Quarto ipse est reprobator munerum iniustorum. sicut patet in muliere que oleum iniustū lacquisitū in lampadem beati bartholomei infundere uoluit sed tamen illud facere nequiuit.

¶ Sermo. ccxxv. Eodem die sermo. ij.

Et tendens celum sicut

pellez qui regis aquis superiora eius. ps. Inquātum beatus bartholomeus fuit apostolus: cōpetit sibi quod dicitur celi. Apte nāq; celū uocatur. fm illud ps. Celi enarrāt gliaz dei. Inquātū autē ipse fuit excoiatus competit sibi illud quod dicitur. Et tendens celū sicut pellem Inquātum hō tpe inter p̄taf filius suspendens aquas: cōpetit sibi illud quod dicitur. qui regis aquis superiora eius quod ergo dicitur celus. respicit dīa

gnitatez apostolice dignitatis. q̄ vero celū d̄z
 extēsus respicit gen^o passiōis. q̄d aut̄ d̄z. qui te
 gis aquis supiora eius respicit interpretatio
 nem noīis. In h̄bis ergo premissis sc̄tus bar
 tholomeus a trib^o cōmēdat. Primo a sublimi
 tate p̄fectionis z vite in eo q̄ vocat̄ celū. Dicit
 aut̄ Isido. Celū p̄hi ardēs volubile z rotūdus
 esse dixerūt. Dicit aut̄ ipse celus. quia fuit ar
 dens per charitatez succensaz. Ex qua chari
 tate quattuor carbones p̄dierunt. Unū car
 bonē iecit cōtra diabolū. quo mediante diabo
 lus incendit. z iste carbo fuit ei^o oratio ignita.
 Unde dixit demon. Ap̄te dei bartholomee in
 cēdit me orationes tue: Aliū autē carbonē ie
 cit p̄tra diabolū que diabolū ligauit q̄ fuerūt
 ipsi^o apostoli merita glorioza. Un̄ d̄z in ipsius
 legenda. De^o vester cathenis igneis est liga
 tus nec respicere nec loq̄ audet ex illa hora q̄
 ap̄ls ingressus est illuc. sancti em̄ viri ex se tot
 carbones emittūt quot in se virtutes habent.
 et quot opera feruentia faciūt ex q̄bus vnam
 cathenā cōstituūt cū qua diabolū ligatum te
 nent. Tertū carbonē dixerit z destinauit ad
 deū qui ipsi deo odorem facit. z iste carbo fuit
 ei^o caro cōcremata. Gen. viij. Edificauit Noe
 altare d̄no. z infra odorē suauitatis odoratus
 est d̄ns. Quartū aut̄ carbonē direxit ad proxi
 mum quo proximū ad dei amorē inflāmauit:
 et iste carbo fuit ipsius p̄dicatio ignita. Theo
 dorus. Gaudeas bartholomee sol orbis terre
 cūcta illuminās os dei lingua ignita sapiētā
 promēs fons vite sanitates emanās. Secūdo
 ipse d̄z celū: q̄ ipse fuit mobilis z volubilis per
 operationē sollicitā. Ipse nāq̄ tam sollicitus
 fuit q̄ tres prouincias peragrauit: sicut dicit
 Theodorus. s. licaoniā indiā: et armeniā. Nec
 mirū si tā volubilis z sollicitus fuit: q̄ fuit to
 ta dei nubes dei plenus sapiētia! dei: z plenus
 feruore dei. fuit etenim nubes dei. Esaie. lx.
 Qui sunt isti q̄ vt nubes volāt. z ideo terram
 etiā fecundius irrigauit. Sol nāq̄ h̄tute sui
 caloris illud q̄d subtile est in aquis vaporabi
 liter extrahit: z in nubes p̄dēsat. Sic etiā x̄ps
 iesus q̄ est sol iustitie ex calore: z h̄tute sui amo
 ris oēm humanū affectū qui in ap̄lis erat: ad
 se per desideria attrahebat z in nubes p̄dēsat
 Beat^o nāq̄ ap̄ls fuit etiā tā volubilis z tā ve
 lox. q̄ fuit rotha dei. Ezech. x. Rotas illa vo
 cauit volubiles. Ideo aut̄ rote sic sunt volubi
 les: q̄ nō tāgunt terrā nisi in puncto. Sic ipse
 bartholomeus adeo velox erat q̄ terrenis in
 pūcto. i. necessitatis articulo adherebat. i. Thi
 mo. vi. Habentes victū et q̄b^o tegamur: his cō
 tēti sim^o. fuit etiā h̄tus bartholomeus tā mo
 bilis: z tā velox: q̄ fuit plenus sapia. Nā sicut
 d̄z sapiē. viij. Oib^o mobilib^o mobilior est sapiētia
 quia quos replet mobiles: hos z veloces facit

fuit etiā tā velox: q̄ fuit plenus zelo dei. Uu
 debat nāq̄ mūdum esse tenebrosus ac esse insi
 pidū: et etiā videbat mūdū esse incultū: z ideo
 per ipsuz velociter discurrebat. vnde beatus
 theodorus. bartholome^o vero famul^o dei p̄git
 per mūdū velut lux vt tenebrosos illuminaret
 tāq̄ solvt insipidas gētes saliret tanq̄ agrico
 la vt spūalē culturā p̄ficeret. Tertio principa
 liter dicitur celum: q̄ fuit rotūdus per finalē
 perseuerantiā. f̄orma nāq̄ sperica sine caret
 Non em̄ potuit promissis emolliri. Unde cuz
 rex camelos oneratos auro: et argento z la
 pidibus preciosis sibi dare vellet: ipse respon
 dit. Nihil terre nihil carnale desidero. nec ē
 potui minis deterreri vnde cū rex diceret si
 bi. tu es qui euertisti fratrem meū. Ille respō
 dit audacter. Ego vero non euerti eū: sed po
 tius conuerti. Etiam non potuit supplicijs su
 perari. Licet enim ipse fuerit flagellatus: cru
 cifixus: excoiat^o: et decollatus: tamen in dei
 amore semper permansit inuictus. Secundo
 cōmendatur a qualitate passionis et pene cuz
 dicitur. Extendens celum sicut pellē. f̄uit em̄
 excoiat^o et pelle sui corporis denudatus: et
 decollatus. tamen in dei amore semper man
 sit inuict^o. Hoc significatum est. Leuit. i. vbi. dr.
 Detracta pelle hostie artus in frustra concis
 dent z subijcient in altari ignem strue lignoz
 añ cōposita intestinis pedib^o loris aqua. ado
 lebitq̄ ea sacerdos super altare in holocaustū
 et suauē odorez d̄no. Ista hostia dei fuit bar
 tholomens cui fuit pellis detracta. q̄n. s. ipse
 fuit excoiat^o. f̄ fuerūt etiā artus in frustra
 cōcisi q̄n ipse fuit crucifixus z decapitat^o. f̄ue
 runt etiā ipsius intestina z pedes loci. q̄ affe
 ctiones eius fuerunt emūdate ab omni terre
 na cōcupiscentia et cupiditate ex diuino ser
 mone. Joh. xv. Jam vos mundi estis propter
 sermonē quē locutus sum vobis: et ex spūctō
 a quo z per quē ipse fuit mundatus. vt de hoc
 legitur et habetur Act. i. Vos aut̄ baptizami
 ni spūctō. f̄ fuerūt etiā ipsius apostoli affectio
 nes mūdare in sanguine fuso. Apoc. viij. Lau
 runt stolas suas et dealbauerunt eas in san
 guine agni. Circa istā hostiā. posita est strues
 lignoz. nā z intus in anima habuit ligna desi
 derioz sanctorū: z ab extra ligna bonoz ope
 rum. deinde subiectus est ignis et ignis amo
 ris in mente. et ignis cōpassionis in corpore: z
 sic holocaustū extitit: quia totus incensus fuit
 eius animus per amorem. et corpus eius suc
 censum fuit per passionē. verba p̄ celi ardorē
 eiusq̄ opera per feruorē. Et sic odorē suauita
 tis fecit d̄no. f̄uit em̄ odorē suauē p̄ odoriferā
 famā: suauiorē: per sincerā p̄sciētā. suauissimū
 odorē p̄ spōtaneā penam. i. Tertio comēdat̄
 a profunditate diuine sapientie: cū d̄z. Qui re

De sancto bartholomeo

gis aquis superiora eius. Superiora aie sunt rationalis concupiscibilis et irascibilis. fuit enim recta et repleta eius rationalis aquis diuine sapientie. Eccli. xv. Aqua sapientie salutaris potauit il lū. fuit ei concupiscibilis repleta aqua diuine grē. Esa. xliij. Effundā aquā sup sitientem. fuit eius irascibilis repleta aquis emulsionis feruide. Cañ. iij. fons horticulū pute aquarū viuētū que fluunt impetu de libano. Nam sicut dicitur de sanctis aialib⁹. Ezech. i. Ubi erat impetus spiritus illic gradiebantur.

¶ Sermo. ccxxvj. Eodem die sermo. iij.

Et edēs celū sicut pellem

Item stud verbum multiplicem habet intellectū. primo enim dicitur celū extēnsū sicut pellis ad scribendū. Sicut enim hō pellē extēdit: vt in ea scribat: sic ipse de⁹

celū extēdit vt in eo scribat noīa electorū. Luc. x. Gaudete q̄ noīa vestra scripta sunt in celis. Secūdo ad inhabitandū. Sicut enim hō de pellibus facit tentoriū. sic deus in celo h̄z suū habitaculū. Unde alia trāslatio habet extendens celū sicut camerā. Unde celum dicitur quasi casa eloy. i. dei. Job. xxxvj. Extēdit quasi nubem tentorium suū. Tertio ad circūdandū. Sicut enim pellis totū corpus circūdat: et nihil est qd nō sit circūdatū pelle. sicut s̄m Dama. Celū empireū continet omnes creaturas: et nihil est creatū qd nō sit infra celum. Quarto ad regendū. Est enim celū quasi tectum orbis terrarum. Unde dicitur ibidem. Celū quasi tectum mundi extendit deus. f. facit nāq̄ amplū firmamentū vt regat orbē terrarū. Et suadit glo. Et hoc sine pelle. i. sine labore: sed tam faciliter sicut pellē. Quinto ad alliciendū. Sicut enim pelliparius. pellē pulchrā coram emptore extendit atq̄ exponit. vt. s. ipsum emptorem alliciat ad emendū. Sic deus firmamentū syderibus depictū extendit vt alliciat ad desiderādū. Sexto ad commensurandū quasi dicat. Quātū hō corā deo suā pellem tantum extendit homini celum suū. Omnibus his modis beatus Bartholome⁹ sicut pellis fuit extensus. primo videlicet ad scribendū. fuit enim hec pellis primo excoziata. Mich. iij. Pellem desuper excoziauerunt. Eademq̄ pellis fuit scripta intus per impressionez virtutum. Threnorū. iij. Candidiores nazarei eius nīne et foris per impressionē passionū. Similiter et pellis carnis xp̄i fuit in cruce extensa vnde ps. Dinumerauerūt omnia ossa mea fuit scripta abintus multiplicitate dolorum. Thren. i. Attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus. et foris cōfixione clauorū. Malach. iij. Configitis me gens tota. Secundo fuit ex-

tensus ad habitādū: q̄ deus in eo per fidē habitauit. Eph. iij. Habitare xp̄m per fidē in corribus vestris. Et q̄ xp̄s p̄ fidē in eo habitauit veraciter. ideo multa miracula fecit. fidei enim operatio miraculorū attribuit. Ostendit enim miracula in quattuor elemētis. et primo i aere: q̄ ipsum a diabolo purgauit. in igne: q̄ permissione dei ossa sua tanq̄ ignis splendentia demonstrauit. In aqua: q̄ archā in qua ossa sua erant recondita de armenia vsq̄ in cicillā per mare deduxit. In terra q̄ motē quandā per septem stadia elongari fecit. Tertio fuit extensus ad circūdandū. fuit enim circūdatus penis sursum: q̄ fuit decollatus: et deorsū: q̄ fuit in cruce pedib⁹ affixus: a dextris et a sinistris: q̄ manibus in cruce fuit clauatus ante et retro: q̄ flagellat⁹. In toto corpore: q̄ fuit excoziatus. Iste nāq̄ est ille hō de quo dicitur. Lu. iij. Qui ab hierusalē in hierico descendit qm xp̄s ipsum in mūdū lunaticū ad predicādū misit: qui incidit in latrones q̄ eū expoliauerūt: excoziādo: plagas imposuerūt flagellādo et crucifigēdo. et semiuuū reliquerūt decollēdo. Tunc enim fuit semiuuus relictus: q̄ q̄stuz ad corpus fuit mortuus: sed corā deo in aīa viuus. Quarto beatus Bartholomeus fuit extensus ad p̄gendū. Quāuis enim alij electi sint lapides i domo dei. apostoli tñ sunt tectuz: q̄ pre ceteris sc̄is: celo. i. deo magis fuerūt vicini. Vñ alij sancti vocant̄ serui. Ipi aut̄ sunt amici. Jo. xv. Iā nō dicāvos seruos: sed amicos meos et c. Tū quia solis radio fuerūt illustrati. Nume. xiiij. Apparuit gloria domini super tectū federis. Tū q̄ illi q̄ ad ap̄lorū auxiliū cōfugiunt: sunt magis securi. Mat. xxiiij. Qui tectū sunt non descendunt aliquid tollere de domo sua. Tū q̄ defendunt ab estu vitiorū et a turbine tribulationum: et a pluuia tentationū. Esa. iij. Tabernaculum erit in vmbra culum dei ab estu et in securitate. et in abscozione a turbine et a pluuia. Quinto fuit extensus ad alliciendū. Corpora enim sc̄orū in hac vita multa claritate et miraculis fulgent. Si igitur tam preciosus saccus exterius patet: q̄ preciosus thesaurus est qui intus latet. in isto nāq̄ sacco latet duplex thesaurus. s. interior qui fuit animus dei gratia plenus. prouer. xxi. Thesaurus desiderabilis et oleū in habitaculo iusti et thesaurus superior. s. glorie celestis. De quo dicitur. Math. xij. Uade et vēde omnia q̄ habes: et da paupib⁹: et habebis thesaurū in celo. Istum thesaurum hodie beatus Bartholomeus recepit. Ambrosius in prefatione. Bartholomeus mortis viriliter perferendo discrimen gloriosi certaminis ad celestē gloriā secū portauit triumphū. Sexto fuit extensus ad cōmensurandū: q̄ s̄m q̄ ipse extendit pellē suā deo per diuersitatez

supplicior: sic de^o extēdit sibi celū suū p̄ immē
 statem premior. Multū siquidē pellē suam
 extēdit: qz p̄mo fuit flagellatus. Deinde s̄m
 beatū theodorū fuit excoxiatus: qz anteq̄ in
 cruce moreret̄ inde fuit depositus: z postmo-
 dum excoxiatus. Ultimo s̄m vsuardū fuit ca-
 pite trūcatus: qz igitur sic vehemēter extēdit
 pellem suā. ideo deus excellēter extēdit sibi
 celū suum. Unde sup hoc theodorus. Ad ce-
 los bartholomee cōmeasti vbi in medio diui-
 ne aciei refulgēs in splēdore immarcessibilis
 glorie splendēs. in exultatiōe dignitatis insa-
 tabilis gaudes. Quantū ergo homo extēdit
 pellē deo per macerationē. tm̄ deus extendit
 celū suū p̄ glorie largitatē. Multū nāqz bt̄s
 Bartholome^o se extēdebat. Treno. v. pellis
 mea quasi cliban^o exusta est. Johā. xix. Pellis
 mee cōsumptis carnib^o adhesit os meū. Mi-
 nusqz extēdebat q̄ dicebat Luc. xvij. Ieiuno
 bis in sabbato. Nihil extendebat qui dicebat
 eiusdē. xij. Aīa mea habes multa bona: re-
 scē: bibe: z epulare zc. Extendenti igitur deo
 multū pellē suā. deus multū extendit celum
 suum z extendēti parū pellē suā. de^o parum
 extendit celū suum: et nihil extendēti pellem
 suam. deus claudit celū z aperit infernum.
 Job. xxvi. Extendit aquilonē super vacuū.

¶ Sermo. ccxxvij. De eodē sermo. iij.

Dellē pro pelle et cūcta

que habet hō dabit p̄ aīa sua.
 Job. ij. Sc̄m̄ glosaz. Pellis p̄
 pelle dat̄ qz sepe dū ictus p̄tra
 oculū venit manū opponim^o: vt
 potius in ipsa manu q̄ in oculo vulneremur.
 ac si dicat. Jō tot flagella. Job equantim̄ter
 extra sustinet: qz ne ipse intus feriat̄ur pauet
 Notandū tm̄ est q̄ quadruplex est pellis: na-
 ture: culpe: grē: z glorie. p̄mā pellē induunt
 oēs hoīes. Un̄ super hoc ipse Job inq̄t. iij.
 pelle z carne vestisti me zc. Sed istā pellem
 bartholomeus multiplici rōne deposuit. Pri-
 mo eaz deposuit in signū feruēde charitatis.
 Solēt em̄ hoīes calore nimio estuātes expo-
 nere vestimēta. In hoc ergo q̄ bt̄s bartho-
 lomeus pellē suā deposuit ostendit̄ q̄to igne
 amoris plen^o fuit. hoc significatū. i. Reg. xvij
 vbi d̄r. Diligebat ionathas dauid quasi aīaz
 suā. Nā expoliavit se tunica sua z dedit eaz
 dauid. Per ionathā qui donū colūbe interp̄-
 tatur beatus Bartholomeus intelligit̄ qui
 dono sp̄s̄s̄cti fuit replet^o. Iste ḡ q̄ diligebat
 dauid. i. xp̄m sicut animā suā. tunica se expo-
 liauit z dedit dauid: qn̄ p̄pter xp̄i amorem se
 excoxiari permisit. Sc̄do in augmentū maio-
 ris puritatis. Solēt em̄ rami arborū qn̄ exco-
 xiantur albiores apparere. Sic z bartholo-

meus pelle mortalitatis exutus in aīa extitit
 magis purus. De hoc legit̄ Jobel. i. ficum
 meā. i. bartholomeū: q̄ fuit h̄s̄ilis: fructuosus
 z dulcis decorticaui: mundās expoliavit eā.
 Albi facti sunt rami eius. Prouer. xxv. Au-
 fer rubiginē de argēto z egredit̄ vas purissi-
 mum. Tertio in spem future immortalitatis.
 Solet nāqz hō libēter deponere vestē vetustē
 vt vestē induere valeat deauratā. Sic ipse li-
 benter vestē mortalitatis exuit: qz se decoran-
 dum veste immortalitatis sciuit. vnde. ps. Asti-
 tit regina. i. eius aīa que corpus bene rexit. a
 dextris tuis in vestitu deaurato. i. cum corpe
 glorificato. i. Machab. x. Iussit rex expoliari
 ionathā vestimētis suis z induit eū purpura
 id est carne gloriosa: qd̄ erit in gn̄ali resurre-
 ctione. Quarto deposuit pellē suā in odore
 suauitatis. Solebat nāqz sacerdos in veteri
 lege pellē hostie detrahēre igneaz supposito
 ipsam in odore suauissimū dño imolare. Sic
 beato bartholomeo est pellis detracta q̄ igne
 charitatis incēsus: in odore suauissimū est do-
 mino imolatus. Sap. iij. Tanq̄ aurū in for-
 nace pbavit illos: z quasi holocausti hostiaz
 accepit eos. Sc̄da aut̄ pellis de qua p̄mittit̄
 est pellis culpe. Et ista ē triplex. Una est qua
 induunt̄ luxuriosi q̄ est pellis vetusta. Tren. iij.
 Uetustā fecit pellē meā. Luxuria nāqz d̄r
 vetusta siue qz hoīem cito ducit ad senectutē
 siue vetustatē: siue qz hō qui se illi vicio imer-
 git vsqz ad mortē in illo inueterascit. ps. In-
 ueteraui inter om̄s inimicos meos zc. Siue
 qz cum ipsa sit lutū fetidū fecit ip̄m hoīez tur-
 pem z vetustū zc. Eccl. ix. Om̄s mulier q̄ est
 fornicaria q̄ si stercus in via cōculcabit̄. Alia
 est qua induunt̄ supbi: z ista pellis est a v̄to
 inflata. Ozee. xij. Effraim pascit ventū. Aug.
 O pellis inflata quid tēderis. O sanies fetis-
 da qd̄ inflaris: qz igitur est v̄to pleno: iō sta-
 tim detumescit si pungit̄. Job. vij. Memento
 qz ventus est vita mea. ideo leui impulsu cir-
 cūfertur. ps. Deus meus pone illos vt rotā:
 et sicut stipulā ante faciē venti. ideo cito dei-
 tur. Job. xxx. Eleuasti me z quasi super ven-
 tum ponēs allisisti me valde. Alia est qua in-
 duunt̄ auari: z hec est pellis nigra. Jere. xij.
 Si mutare pōt ethiops pellē suā zc. Et aua-
 rus cōtrahit nigredinem corpālē: qz p̄ lucro
 captādo die noctuqz exuritur: et gelu punit̄.
 Tren. v. Pellis mea quasi cliban^o exusta est.
 Auarus etiā cōtrahit nigredinē spiritualē.
 qz cum auaritia sit lutū: aīa q̄ luto immergit̄
 nigra efficitur. Abacuch. ij. Ne q̄ multiplicat
 non sua z vsqz quo aggrauat p̄tra se densum
 lutum. Istaz triplicē pellē bartho. nō induit:
 qz terrena despexit: z honores fugit verā ca-
 stitatem seruauit. Tertia nō pellis est pellis

gratie qua induuntur iusti imitatio conuersatione christi. Christus enim indutus est pelle. i. conuersatione candida: rubicunda: et electa. Cant. v. Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. Esa. xliij. Non erit tristis neque turbulentus: ecce quod candida. Unde. ps. Cum his qui oderunt pacem erant pacificus: ecce quod rubicunda: et firma charitate pacifica. Mat. xj. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. ecce quod pre omnibus mansueta. Ista pelle gratie bartholomeus fuit tectus: quia eius conuersatio fuit iocunda pacifica et mansueta. Unde de eo dicitur in eius legenda. Sempere eodem vultu et animo letus et hilaris perseuerat. Quarta pellis: est pellis glorie: qua induuntur beati. unde legitur Exod. xxxvj. Quod tabernaculum tribus pellibus operiebatur: scilicet pellibus rubricatis: hyacinthinis et sagis ciliicinis: que fiebant de pilis caprarum. Operiebatur etiam de pellibus magnis nigris: sed formosis. Cant. i. Nigra sum sed formosa filie hierusalem sicut pelles salomonis. Beati igitur induerunt pellem formosam per corporis claritatem. Apoc. xix. Datus est ei ut cooperiat se bysso splendenti et candido. Pelle hyacinthina per subtilitatem homini enim pelles habent colorem aereum. Corpora namque sanctorum que modo sunt grossa et ponderosa: tunc ad instar aeris erunt subtilia. i. Cor. xv. Seminatur corpus animale et surget corpus spirituale. Etiam induuntur pelle rubricata per immortalitatem. Huius namque color est valde viuus. unde de homine rubicundo communiter dicimus. Iste est valde viuus. Sap. v. Iusti autem in perpetuum uiuent. Pelle caprina per agilitatem per quam sancti comparantur fulguri choruscanti. Job. xxxviij. Nunquid mittes fulgura. Sancti etiam propter eorum agilitatem comparantur nubi et scintille discurrenti. Deut. xxxij. Magnificentia eius discurrent nubes. Sap. iij. Tanquam scintille in aridineto discurrent. Comparantur etiam aui velociter volanti. Tunc enim aues velociter volant quam sunt plumis plene et subtiles: et vento agitate. Sic sancti tunc erunt pleni plumis omnium virtutum. Habebunt corpus subtile et gloriosum et agitabuntur per spiritum sanctum Ezech. i. Ubi erat impetus spiritus illuc et gradientur. Vel potest dici quod pellis tripliciter ponitur. scilicet pro re temporalis. Mich. ij. Desuper tunicam et pallium subtulisti. Ponitur etiam pellis pro vita mortali. Gene. iij. Fecit deus ad tunicas pelliceas. Et pro superficie corporali. Job. x. Pelle et carnibus vestisti me. Iustus igitur bartholomeus dedit rem temporalem pro celesti substantia. Mat. xix. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. Dedit etiam vitam temporalem pro vita perpetua et gloriosa. Johan. xij. Qui odit animam suam in hoc mundo etc. Etiam dedit pellem

corporalem pro carne glorificata. Phil. iij. Saluatorem expectamus dominum nostrum iesum christum. Sermo. cccxxvij. De beato augustino episcopo et doctore sermo primus.

Quasi vas auri solidum

ornatus omni lapide precioso. Eccl. i. Istud vas aureum et preciosum representat beatum augustinum doctorem egregium qui in multis libris a tribus commendatur. Primo commendatur a plenitudine diuine sapientie cum dicitur. Quasi vas auri. Per aurum namque diuina sapientia intelligitur quae ipse beatus Augustinus tanquam vas dei fuit repletus: sicut autem ipsemet ostendit in libro de qualitate anime triplex est sapientia. scilicet nocua: superflua: et necessaria. Nocua enim sapientia est de impediens ad salutem. Necessaria est de expediens. Sed superflua est de impertinens. hoc ostenditur per simile in corpore humano. Cum enim translatum homo anima discendo dicatur crescere. et didiscendo decrescere et in corpore sit triplex argementum. Unum nocuum quod tumor dicitur alterum superfluum per quod interdum euenit ut semis digiti in manibus aut pedibus nascentur homines. Tertium vero est necessarium quo naturalis conuenientia adimplet in membris: sic et in anima est sapientia nocua que est de impediens. Est sapientia superflua que est de impertinens. Est sapientia necessaria que est de expediens et necessarius. Ista triplici sapientia istud vas plenum fuit. scilicet sapientia nocua quae ante conuersionem suam plenum fuit. De qua dicitur Iaco. iij. Non est ista sapientia desursus sed terrena animalis diabolica. Est enim terrena quia consistit in terrenorum cupiditate. De hac ipsemet ait in confessionibus. Docebamur arte rhetoricam victoriosam loquacitatem. victoriam cupiditate vendebam. Est etiam animalis que consistit in carnali voluptate. De hac dicit ibidem. Recordari volo transgressas feditates meas non quod eas amem: sed quod amem te deus meo. Est diabolica quae consistit in superbia et vetosa ambitione. De hac ibidem ait. Libros disciebam eloquentie in qua eminere cupiebam sine danabili et vetoso propter gaudia vanitatis humane. Secundo ante suam conuersionem habuit sapientiam superflua que est sapientia secularis et philosophica que ideo superflua dicitur quia sine ea salus eterna habetur. In libro confessionum. De illa sapientia dicit. Infelix autem ille homo qui scit omnia haec. te autem nescit. beatus autem qui te scit: etiam si illa nesciat. Qui vero te et illam nouit: non propter illam beatior est: sed propter te beatus solum. Ista autem sapientia plenus fuit: qui ait ibidem. Omnes libros artium quas liberales vocant tunc nequissimus malarum cupiditatum seruus per meipsum legens intellexi. Item ibidem. Quid est de arte loquendi et disserendi: quicquid

est de dimensionib⁹ figurarū z de musicis et de muneris sine magna difficultate z nullo homine tradēte itellexi. Tertio habuit post suā conuersionē sapientiaz necessariā. i. diuinam que dicitur necessaria. Quia sicut dicitur Proverb. xvii. Ubi non est sciētia anime ibi non est bonum. Primum igitur sapiētia scz nociuā ipse ex toto z oīno abhorruit. Scdā scz superfluā totis viribus contēpsit. Tertiā sapiētia scz necessariā z diuinā totis suis viribus concupuit. vt de eo dici possit illud. iij. Reg. iij. De dit sapiētia salomoni: z prudentiā multā nimis et latitudinē cordis quasi arenā que est in litore maris. Ubi quattuor implicanē scz q̄ habuit sapiētia multā sufficientē: z habuit sapiētia nimia: z q̄ habuit cor latum. Unde habuit sapiētia multam: quia habuit sapiētiam diuinam. nihil enim sibi defuit qd̄ ad ea pertinere haberet. Volusian⁹ Legi dei deest quicquid augustinū contigerit ignorare. Habuit sapiētiam nimiam. nam habuit sapiētiam superfluentē. Unde legitur q̄ cum quidam tractat⁹ beati Augustini in matutinis legeretur. beatus Bernadus obdormiēs parum: vidit quendam iuuenem de cuius ore tam immensus fluuius exibat q̄ totam ecclesiam irrigabat. Cui dubium non fuit illū augustinum fuisse qui habuit cor latum: qz scilz habuit celerem intellectū z nobile ingeniu. Unde in lib. confes. ait. Scis tu dñe de⁹ me⁹: quia celeritas intelligēdi et discēdi acumen donum tuum est: sed non inde sacrificabam tibi. Prosper. in libro de vita cōtemplatiua dicit Sanctus Augustinus fuit acer ingenio: frauis eloquio: secularis litterature peritus in ecclesiasticis laboribus operosus. Qui habuit sapiētiam sicut arenam maris. Sicut enim arena est innumerabilis: sic et libri eius innumerabiles sunt. Unde dicit Remigius q̄ licet Hieronimus sex milia voluminū origenis se legisse fatetur. Augustinus tamen tanta scripsit vt nullus posset eius libros diebus ac noctibus scribere: sed nec legere quidem occurrat. Secundo cōmendatur a soliditate doctrine: cum dicitur. Solidum. Eius enim doctrina est solide propter quattuor cōditiones quas habet. Habet enim purissimā veritatē. vnde comparatur simile. Unde Gregorius in epistola ad prefectum africe sic ait. Beati augustini cōpatriote opuscula legite et ad cōparationē illius similitudinis nostruz fur furē nō q̄ gratis. Prover. iij. Puri z purissimi eius fruct⁹. Sermones nāqz beati Augustini sunt puri: qz nullam habent falsitatem. Sunt puriores: qz non hñt dubietatē. Sunt purissimi: qz oēm p̄tinēt veritatē. Uñ Cassiodorus in plogo sup psalteriū. Est autē augu-

stinus oīm litterarū magister. Et q̄ inuertate rerum est cautissimus disputator. Decurrit quippe tanqz fons purissim⁹ nulla fece pollutus: sed in integritate fidei. pseuerans nescit hereticis dare. vñ se possunt aliqua colluctatione defendere. totus catholicus. totus orthodoxus inuenitur. In ecclesia dñi suauissimo odore splēdens. superni etiā luminis claritate radiatur. Scdo eius doctrina hz altissimā profunditatē. ideo cōparatur aq̄le Hier. Augustinus ep̄s volās per mōtiū cacumina quasi aquila. z ea que sunt in montium radicibus non p̄siderās. multa celoz sparcia terrarūqz situs z aquarū circulos charo sermone pronunciat. Job. xxx viij. Profunda fluuiorū scrutatus est z abscondita p̄duxit in lucē. fluminis sacre scripture hz supficiē. s. sensuz literalē. z hz mediū scz sensuz moralē z hz profundū scz mysticū z spūalem. Iste autē nō tm̄ scrutatus est scripture supficiē s̄ lenā mediū z profundū. Tertio hz firmissimā soliditate. Ideo cōparat malleo. vñ Bern. Augustin⁹ hic est validissim⁹ malleus hereticorū. Sicut em̄ malleus ictibus suis incidē firmat. z ferrū domat. z melodiā generat: sic Augusti. doctrinis suis ecclesiā firmavit. Ecclē. i. Inuita sua subdit domū. z in diebus suis. corroborauit templum. Hereticos enim domuit z fugauit. z ibidē. Qui curauit gentem suā z liberauit eā a p̄ditione. Prosper in libro de vita cōtemplatiua sic ait. Sc̄tus August. fuit in quotidianis disputationib⁹ clarus et in oib⁹ actionibus suis bene cōpositus. in questionib⁹ soluēdis acut⁹. In hereticis quincēdis circūspectus. In expositione nre fidei catholicus. In explanādis scripturis canonicis cautus dei laudē generauit. Tota nāqz ecclesia laudat deū qui sibi cōcessit doctorē tā egregiū. Unde cātat ecclesia. Magnus dñs z laudabilis valde q̄ de tenebris gentiū lumē ecclesie vocauit Augustinū. Quarto beatus August. hz dulcissimā suauitate. Ideo cōparat cibo dulcissimo. Unde Grego. vbi supra. Si delizioso cupitis pabulo saginari beatū Augustini opuscula legite. Et vocat ipse Grego. doctrinam beati Augustini pabulū z delizioso. z saginatū pabulum. qz faciat. delizioso. qz delectat. Unde cantatur. Tu de verbis saluatoris dulcē panē cōficias. panē qz satiat. dulcē: qz delectat. vocat etiā saginatū: qz impinguat. De hoc nāqz cassiodorus sic inquit. Beatus augustin⁹ in quibusdā libris nimia est difficultate reconditus. In quibusdā vō fit planissima: vñ etiā paruulus prebeat accessus. Cui⁹ opera suauia sunt ob cura vero vtilitatibus magnis farcita pinguescunt. Tertio cōmendatur a p̄fectione oīm virtutū z gr̄e: cuz diei

itur. ornatiū ol lapide p̄cioso. Et isti lapides p̄ciosi dñr esse q̄ttuor virtutes. s. prudētia: iusticia: ac tēperātia: et fortitudo: ex q̄b⁹ corona cōficiē qua sp̄osa xp̄i ornat. hñs prudētia ab anteriori p̄ quā p̄uidet a futuris. Iusticiā a posteriori: p̄ quā satisfacit de p̄teritis. Tēperātiā autē a dextris ne eleuaret in p̄speris. Fortitudinē vero a sinistris ne succubat in aduersis. Istas quattuor virtutes augustin⁹ habuit. put. s. sunt purgati animi. Nā s̄m Plotinū iste virtutes pugnāt p̄tra inordinatas affectiones. et tunc dicūtur pollutice. aut afferunt eas omnino. et tūc dicūtur purgatiue. aut auferunt memoriā illarū: non tñ illas. et tunc dicūtur virtutes purgati animi. aut tales faciunt vt nephās sit in illo noiare affectiones et tunc exemplares dicunt. et sic sunt in deo. P̄tame igitur inordinatas affectiones reprimit. Sc̄de auferunt. Et tertie nesciunt. In quartis nephās est affectiones hm̄oi cogitare. Beatus h̄o augustinus. aut tales inordinatas affectiones in memoria non habebat. aut in horrore. aut in asp̄natiōe habebat. Uñ cū ratio in libro soliloquiorū ip̄z interrogasset. Nōne te delectat v̄tor casta. pudica. pulchra. mōngerata. et diues. r̄fidit q̄tūcūq̄ muliere depitxeris. atq̄ de bonis oib⁹ cumulaueris: nihil mihi tā fugiendū q̄ p̄cubitū decreui. de hinc rō nō quero q̄d decreueris: sed vtrum adhuc alliceris. Et respōdit prorsus. nihil in hm̄oi quero. n̄. ulq̄ desidero sed etiam cum horrore et alpernatiōe talia recordor.

¶ Sermo. cccxix. De eodem sermo. ij.

Afer rubiginem de argēto: et egredietur vas purissimū. Proverb. xxv. Ostēditur nāq̄ in his verbis premis qualis beatus Augu. fuit ante suā conuersionē: qz tunc fuit rubiginosus et qualis fuit in ipsa conuersione: qz fuit a rubigine purgatus. Et qualis fuit post eius cōuersionē: qz tūc totus purissimus. Ante p̄uersionē h̄o istud vas p̄traxerat q̄druplicē rubiginē. s. infidelitatis qz in sectā manicheorū incidit in qua aliq̄b⁹ annis fuit inuolutus. ad has siq̄dē nugas perducit⁹ est. vt ipse ait in lib. p̄fes. vt diceret. Ficu p̄lorare cum decerpitur et matrē eius arborē lacteis lachrymis fluentē. Sc̄do cōtraxerat ip̄e beatus Augu. ante ei⁹ p̄uersionē rubiginē philosophice vanitatē. vt ip̄e ait vbi supra. Institui aīo intēdere in scripturis sacris. s̄ visa ē mihi sacra scriptura indigna quam tulliane dignitati cōpararē. Tumor em̄ mentis fugiebat eius modū. Illa aīo erat q̄ cresceret cum puulus: sed ego dedignabar esse paruulus et

turgidus fastu mihi grandis videbar. Tercio cōtraxerat rubiginē terrene cupiditatis. Uñ ipse de cartagine romā et de roma meridolanū p̄xit. vt rhetoricā v̄deret: et sue cupiditati satisfaceret. Uñ ait vbi supra. Docebam artē rhetoricā victoriosam loquacitatē victus sc̄z cupiditate v̄debat. Quarto rubiginē carnalis voluptatis. Uñ ait ipse vbi supra. Exhalabāt nebule de limosa p̄cupiscēna carnis et scatebra pubertatē obnubilabat cor meum vt non discernere serenas dulcedinis a caligine libidinis. Sc̄do nota qualis fuit in ipsa p̄uersione: qz. s. fuit ab omni rubigine purgatus. Ad istā nāq̄ rubiginē auferēdā: quedā fuerūt in eo p̄ modū cause efficiētis: q̄dam p̄ modū cāe disponētis. Est em̄ purgatus per verā p̄tritionē. Uñ d̄: ibidē q̄ sub q̄dā arbore se p̄iecit et dimisit habenas lachrymis et proruperūt flumina ex oculis ei⁹ acceptabile sacrificiū deo et iactabat voces sc̄z miserabiles: et plorabat amarissima contritiōe cordis sui. Sc̄do fuit purgatus p̄ verā cōfessionē. vnde deo cōfitebat dicēs vbi supra. Recordari vobis lo trāfactas feditates meas: nō q̄ eas amē sed vt amē te deus meus. Amore amoris tui facto illud recolēs vias meas ne q̄stimas: vt tu dulcescas mihi dulcedo non fallax: dulcedo felix et securus. Et non solū de hoc sed etiā de minimis se accusabat. Sicut de eo q̄ cū puer esset ad pilā ludebat: et q̄ ad scholas nō nisi violēter ire volebat: et q̄ fabulas poetarū nimis libenter legebat: et q̄ didonē ex amore mortuā flebat: et q̄ in ludis puerorū fraudulenter exercebat victorias: et q̄ de quadā arbore pili pira furat⁹ fuerat. Tertio fuit purgatus cum plena satisfactiōe. Ip̄e nāq̄ tres partes satisfactiōis habuit. s. ieiunia: orōnes: et elemosynas corpales: et permaxime elemosynas sp̄uales que consistūt in docēdo indoctos. vnde d̄: de eo. Post mortē matris cōuersus est augustinus ad agros proprios vbi cū amicis ieiunijs et orationib⁹ vacās: scribebat libros et docebat indoctos. Disponētia autē ipsum ad istā conuersionē quattuor fuerunt: sc̄z flagella: exempla: et doctrina: ac sollicitudo materna. Fuit autē quattuor vicib⁹ flagellatus sicut ipse in lib. cōfes. refert. p̄rio dolore stomachi: cum adhuc iuuenis esset et nōdū baptizatus fuisset. Sed mater voluit q̄ baptizaretur et sanatus fuit. Pater em̄ p̄hibuit ne baptizaretur ne iterum fedaret. Sc̄do cum iuisset romā vbi incurrit egritudinē validā et hoc mater nesciebat: qz si hoc vulnere feriretur: nunq̄ cor ei⁹ sanaret. Tertio i p̄mordio sue p̄uersionis tam validissimo dolore dentibus torquebat q̄ etiā loquelā amisit. vñ in tabulis cereis scripsit vt oēs p̄ eo orarēt. Ip̄e autē

tem cū alijs genua flexit ⁊ sanat⁹ fuit. Quat⁹
to flagellat⁹ fuit in quodā amico suo defun-
cto. In cui⁹ morte cor ei⁹ a deo cōturbatū fuit
q̄ quicquid aspiciēbat erat illi mors ⁊ seipm se
mimortuū reputabat. Sc̄do dispositiua fue-
runt exēpla. s. ambrosij. Simplificiani. Victo-
rini. Anthonij: ⁊ alio sc̄toꝝ. Exēplū siquideꝝ
Ambrosij ipm aiauit ad p̄uersionē. nā ⁊ om̄i
dhica bt̄is Augu. p̄dicationē sc̄ti Ambrosij
audiebat quem Ambrosius paterne suscipie-
bat ⁊ clementer tractabat. Mater etiā eius
beatū Ambrosiū quasi angelū dei diligebat.
Sciēs q̄ per eū eius fili⁹ cōuerti debebat qd̄
⁊ factū est. Exēplū Simplificiani ipz aiauit
ad sc̄tē vite electionē. Uñ ad ipm perrexit ⁊
gestus suos sibi retulit: ⁊ q̄s esset aptus mo-
dus viuēdi ab eo petijt: videbat em̄ ecclesiam
plenā esse clericis: in qua alius sic ⁊ alius sic
ibat. Simplificianus autē viā salubrē eum do-
cuit. Exēplū victorini ipm aiauit ad imita-
tionem. Unde cuz simplician⁹ ei narrasset. vt
in eodē libro habet̄ quō victorinus p̄hs rome
in foro statuā meruisset. ⁊ quō christian⁹ san-
ctus fuisset exarsit. Augu. ad imitandū eum
et cepit grauius suspirare. Exēplū Antho-
nij ipsum aiauit ad celestū auiditatē. Nā si-
cut ibidē habetur. Cum quidā miles nomie
pontianus de africa venisset: ⁊ vitā et mira-
cula Anthonij heremite narrasset: cepit Au-
gusti. ingemiscere: et ad alipium exclamare.
Quid patimur: quid audim⁹. Surgūt nāq̄
indocti ⁊ celū rapiunt: ⁊ nos cū doctrinis no-
stris in infernū demergimur. Exēpla sc̄toꝝ
defunctorū ipsum aiauerunt ad ardentē cha-
ritatem. vnde ait ibidē. Exēpla seruoꝝ tuoꝝ
quos de nigris lucidos ⁊ de mortuis viuos
feceras cōgesta in sinuz cogitatiois mee pre-
bant ⁊ accendebāt me valde. Tertū dispositi-
uum fuit doctrina Tullij Pauli ⁊ Ambro-
sij. Cum em̄ vt ibi refert esset aunoꝝ. xix. et
quendā librū Tullij qui ortēsius dicitur le-
gisset: qui exhortationē facit ad p̄ham. repen-
te affectū eius mutauit: et imortalitatē sapiē-
tie cōcupiuit. Sc̄do doctrina Pauli. Nā cum
codicē ap̄licū aperuisset ⁊ capitulū qd̄ primo
sibi occurrit legisset. Induumini dñm iesum
xp̄m ⁊c. Statim a corde eius oēs dubietatis
tenebre diffugerēt. Tertio doctrina Ambro-
sij. Cum em̄ eius p̄dicationē auide audiret:
⁊ quadā vice p̄tra sectā manicheoꝝ. Ambro-
sius diutius disputasset error ille a corde au-
gustini penit⁹ est ablat⁹. Quartū dispositiui
fuit sollicitudo materna q̄ sicut cuz carne pe-
pererat mūdo: ita postmodū! multo lachry-
marū semine genuit xp̄o. Et cū apud quēdā
ep̄m vbertim fleret. Ille ait. fieri non pōt vt
filius tantaz lachrymarū pereat. Et sic de fi-

lij sui cōuersione mater certificata est. Et tam-
per ipsius ep̄i responsionē q̄ etiā celestū re-
uelationē qua se cū filio in quadā linea stan-
tem aspexit. Tertio post p̄uersionē fuit pijs-
simus quod patet: qz diuitias cōtēnebat. hono-
res respuebat. voluptates abhorrebat q̄stuz
ad diuitias. Ideo in libro soliloquioꝝ quē in
primordio sue cōuersionis fecit ipm interro-
gari fecit dicēs. Diuitias nullas cupis. Et
ipse respōdit. Hec quidē nec nūc primū. nam
cum. xxx. annos agam. xiiij. anni sunt ex quo
ista cupere destiti. porro vnus liber ciceronis
mihi facile psuasit. nullo modo esse diuitias
appetēdas. Quantū ad honores interrogat
dicens: qd̄ honores fateor eos pene his die-
bus cupere destitisti. Quantū vō ad volupta-
tes interrogat ratio dicēs. Quid vxor rñdit.
Quantūcūq̄ mihi eā depinxeris: nihil mihi
magis fugiendū q̄ concubitū decreui. Dein-
de subiūgit dicēs. Quid de cibis: rñdit. Siue
de cibo ⁊ potu ceteraq̄ corpis voluptate nihil
interrogas tm̄ ab eo peto q̄stum mihi valitu-
dinis opem conferre potest.

¶ Sermo. ccxxx. De eodē sermo. iij.

Aqua profunda ⁊ ver-
ba ex ore viri ⁊ torrens redun-
dās fons sapiētie ⁊c. Prouer.
xviij. Inter ceteros alios san-
ctos doctores bt̄is Augusti.
tria priuilegia sp̄aliter a deo
recepit. Nā a deo habuit sapiam ⁊ doctrinā
profundā. lachrymarū abundantia. ⁊ dulcedi-
nem internā. Et ab his trib⁹ in premijs ver-
bis cōmendat̄. Nā primo habuit profundaz
sapiētiā et doctrinā: cum d̄r. Aqua profun-
da verba ex ore viri. Sacre nāq̄ scripture p̄-
funditas tāta est: q̄ nullus eā perfecte pene-
trare pōt: qd̄ significatuz est. Ezech. xlvij. vbi
dicit̄. Mēsus est mille cubitos ⁊ traduxit me
per aquā vsq̄ ad talos ⁊c. vsq̄ vbi quē nō po-
tui trāsuaudere. In flumine em̄ sacre scriptu-
re quilibet doctor vsq̄ ad talos ducit̄ qñ ex-
positiōes elicit quib⁹ pedes affectionū in au-
ditoribus purificant. vsq̄ ad genua quibus
auditores ad bñ operandū cōfortant̄ vsq̄ ad
renes quib⁹ tētatiōes ⁊ praua desideria supe-
rantur. Ad quartū vō gradū: sc̄lz vt diuine
scripture p̄funditas p̄fecte trāsuaadari possit
nullus mortalis attingere pōt. De ista p̄fun-
ditate dicit ipse in li. p̄fes. Mirabilis p̄funditas
eloquioꝝ tuoꝝ quorū ecce ante nos sup̄fi-
cies blādēs paruulis. Sed mira p̄funditas
deus me⁹: mira p̄funditas error est intēdere
in eā. Istā autē p̄funditatē sacre scripture: in-
q̄stum hōi fuit possibile. Aug. scrutat⁹ fuit et
inde copiositatē expositionū ⁊ sentētiarū edis-

De sancto Augustino

xit. *Ecc. l.* In diebus illius emanauerunt putei aquarum. et quasi mare adimpleti sunt ultra modum ubi tria implicantur: scilicet quod ista emanatio facta sit ad instar putei instar maris et supra modum. Tunc autem sit emanatio instar putei quoniam aque de profundis terre visceribus ducuntur. Et quanto puteus profundius foditur: tanto magis aqua limpidius de inueniuntur. Sic ipse puteus sacre scripture subintravit de occultis scripture sensibus salutiferas scripturas eduxit: et quanto scripturas profundius penetrabat: tanto inde humidiores et limpidiores sententias educere videbat. *Job. xxviii.* Profunda quibus fluminum scrutatus est: et abscondita produxit in lucem. Tunc autem sit emanatio ad instar maris quoniam a mari fontes et flumina derivantur. Sic etiam a doctrina beati Augustini derivatur omnium expositionum dicta sequentium doctorum. ut possit dici de eo illud *Numeri. xxiii.* Fluet aqua de situla eius. profundus flumen sunt dicta apostolorum prophetarum et evangelistarum. Aquam autem istorum predictorum fluminum beatus Augustinus collegit in situlis. id est in diversis libris. Una enim magna situla est que appellatur liber de tri. alia est liber de civitate dei: et sic de alijs. De istis namque situlis ceteri doctores hauserunt. nam omnes sermones questiones: summe tractatus: et decreta. ac decretales resonant augustinum. *Isa. xi.* Repleta est terra scientia domini: sicut aqua maris operietes. Tunc autem sit emanatio supra modum quoniam diversa loca plus solito irrigantur. Sic et doctrina Augustini in diversis locis: et in diversis modis emanavit. In diversis quidem locis quoniam omnia scripture loca exposuit et inquisivit. *iii. Reg. iiii.* Disputavit a cedro que est in libano usque ad ysoptum que egredietur de pariete et disseruit de iumentis et volucribus et reptilibus et piscibus. per cedrum intelligitur sublimitas divinitatis. Et per ysoptum intelligitur humilitas humanitatis. Disputavit igitur a cedro divinitatis usque ad ysoptum humanitatis. Unde ipse fecit librum de tri. quasi de cedro. et de humanitate quasi de ysopto. Asseruit esse de iumentis. id est de virtutibus sanctorum: que sunt iumenta dei. *ps.* Ut iumentum factus sum apud te etc. De volucribus. id est de dignitatibus angelorum. et de reptilibus. id est de vitijs et criminibus peccatorum que in terra reptant per amorem. Et de piscibus. id est de pena damnatorum: quoniam damnati gemunt sub aqua tribulationum. Emanavit etiam diversis modis. Alij namque doctores habent speciale modum tractandi sicut est videre in Hieronymo. nam et ipse versatur circa expones. Ambrosius vero circa sensus spirituales. Gregorius autem circa instructiones morales. Iste autem non habet speciale modum: quoniam habet communem et universum modum. Iste significat per eufratem. Alia tria flumina que habent specialia loca per que fluunt significant doctores. Eufrati autem non determinatur locus: quoniam fluunt per diversa loca. Sic etiam alij doctores

habent speciale materiam de qua tractant. Ille autem non habet speciale materiam de qua tractat quoniam de omnibus tractat. Secundo principaliter commendatur a lachrymarum ubertate: cum dicitur et torrens redundans. Quasi enim quidam torrens de eius oculis emanavit aqua lachrymarum. Quia ipse quattuor generis lachrymarum habuit. Nam habuit lachrymas compunctionis. et hoc pro peccatis proprijs. Et has lachrymas habuit in principio sue conversionis: quoniam scilicet sub quadam sicca se proieciens lachrymas amaras effudit. Secundo habuit lachrymas deuotionis et has habuit pro celestibus desiderijs. de quibus ipse dicit in *li. i. confes.* Quantum fleui in hymnis et canticis tuis suauiter sonantibus ecclesie voces igitur ille infuebant auribus meis: et flebant lachryme: et bene mihi erat cum illis. Tertio habuit lachrymas lamentationis et has habuit pro mundanis periculis. ordinatus enim in presbyterium. et postea in episcopum status illius periculum considerans multum ac amare fleuit. unde dicit in nulla re deus mihi sentio uisum ut tractum sic: cut in hoc quod cum non essem dignus ponam ad remissum posuit me ad amplius in apice regiminis ecclesie. Quarto habuit lachrymas compassionis quas habuit pro alijs miseris. Cum enim ipsi barbari cuncta deuastarent. beatus Augustinus. Languorem vitam duxit. fuerunt enim lachryme eius panes die ac nocte. Tertio commendatur ab affectionum dulcedine: cum dicitur fons sapientie. Sapientia enim a sapere dicitur. In ipso namque tanta fontalis suauitas fuit: quod tria mira in ipso generauit. Primum namque mentis inflammationem. Unde cantatur de eo et est sumptum de *lib. confes.* Gestabat uerba eius in visceribus quasi sagittas acutas: et exempla seruorum dei tanquam carbones vastatores. Secundo in eo generauit mentis vulnerationem. unde cantatur de eo. Uulnerauerat charitatem christi cor eius: et ipse dicit in *lib. confes.* Sagittaueras tu cor meum charitate tua. Tertio fecit in eo mentis deificationem. Unde ipse ait supra. Audiuu uocem tuam de excelso. Cibum suum grandium cresce et manducabis me: nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue: sed tu mutaberis in me. Quarto fecit in eo mentis alienationem. unde ait ubi supra. Aliquam intromittis me in affectum multum inusitatum introitus. nescio ad quam dulcedinem que si perficiatur in me: nescio quid erit. quod uita uita non erit.

¶ Sermo. cccxxi. De eodem sermo. iiii.

Quasi sol refulgens sic ille effulsit in templo dei. *Ecc. l.* Sicut sol radios suos ubique spargit sic et ipse beatus Augustinus ubique refulsit. In uita quidem scilicet in statu

laicali. clericali. et pontificali. Nam in statu laicali refulsit quoniam incepit a feruente dilectione. unde ipse ait in libro pres. Sagittaueras tu cor meum charitate tua. et gestabas verba tua transfixa in visceribus meis. et dederas sagittas acutas et carbones vastatores. Incepit a dulci deuotione unde ait vbi supra. Nec satiabar illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinem diuini consilij super salutem generis humani. Incepit ab omnimodum sensum in deum perfecta conuersatione. Unde ait vbi supra. Vocasti et clamasti et rupisti surditatem meam. choruscasti et splendisti. et fugasti cecitatem meam et duxi spiritum. anhelum tibi gustavi esurio et sitio te. tetigisti me et exarsi in pace tua. Secundo fulsit in statu clericali ostendens suam humilitatem: sanctitatem: et doctrine veritatem. Tante quidem humilitatis fuit quod indignum se reputabat in presbyterium promoueri. Et idcirco lachrymas vberime fudit. Ostendit etiam tunc suam scitatem. quia mox monasterium clericorum instituit. et secundum regulam apostolorum in illo monasterio vivere incepit. vbi nullius quicquam proprium habebat. sed omnes in communi vivebant. Ostendit etiam sue vite et doctrine veritatem. quia verbum dei infatigabiliter predicabat ac libros scribebat et hereticos vincebat Tertio fulsit in statu pontificali. In quo sex radijs infulsit a quibus alij episcopi consueuerunt priuari. Primo enim remouit a se omnem suspectam familiam. Unde dicit Grego. Legitur quod beatus Augustinus. nec cum sua sorore habitare consensit dicens. Que cum sorore mea sunt: sorores mee non sunt. Secundo remouit a se omnem ambitionem et pompam. tam in vestibus quam in uasis. Vestimenta enim sua nec fuerunt nitida nimium. nec abiecta plurimum. sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse etiam dixisse legitur: fateor de preciosa veste erubesco. Et ideo cum mihi daret vendi eam. et quare non potest esse communis. precium ergo sit commode. Vasa etiam aurea vel argentea non habuit. sed ligneis vel marmoreis usus fuit. non necessitatis in opera sed proposito voluntatis. Tertio remouit a se omnem cupiditatem et auariciam nullam enim villam vel agrum emere voluit unde. Multas etiam hereditates ei dimissas respuit. et proximis mortuorum dari fecit. Quarto ad pauperes habuit magnam liberalitatem adeo quod quicquam vasa dominica iubebat frangi et conflari: et captiuis indigentibus dari. Quando vero pecunia deficiebat hoc populo nunciabat et eos ad erogandum pecunias provocabat. Quinto in cibo et potu ipse habuit magnam parcitatem. Unde scribit de eo quod mensa frugalis et parca usus est. Ipse namque in libro confes. dicit. Sic me docuisti domine quemadmodum medicamenta. sic alimenta sumpturus accedam. In ipsa namque mensa potius lectionem quam epulationem. dilige

bat. detractioes vero penitus conpescibat. Unde in mensa plus scriptos habebat. Quisquis amat dictis absentium rodere vitam. Hanc mensam vitam nouerit esse sibi. Unde si detractio ibi incidebat. dixit quod aut tacerent aut illos versus delerent. aut de mensa recederent. Sexto nullam habuit ad suos consanguineos carnalitatem. Unde dicit de eo. Consanguineis sic benefeci non ut diuitias haberent: sed ut aut non aut minus egerent. Secundo fulsit in morte Et hoc quinq; radijs. Primo enim sibi ostendit magnam compassionem: quia cum in lecto decubaret et barbari omnia deuastarent. et ipse amarissime fleret. conuocatis fratribus dixit eis Ecce rogavi dominum. ut aut nos ab istis periculis eruat aut nobis patientiam tribuat. aut me de hac vita suscipiat: et in isto tertio fuit exauditus. Secundo habuit magnam deuotionem. Nam septem psalmos penitentiales sibi scribi fecit ipsosque contra parietem positos decubens legebat et vberime flebat. Tertio habuit magnam puritatem. dicebat enim nullum christumque excellens fuerit siue cuiuscumque merui foret sine eucharistie sacramento decedere et exire debere: quod et ipse in se voluit obseruare. Quarto habuit magnam charitatem. Quidam enim eger ad ipsum venit cum gemitu magno sibi rogans manum imponere et sanitatem conferre. Et cum se excusare inciperet et diceret. quod non posset sibi ipsi sanitatem conferre. instabat ille eger ardentius rogando dicens quod sibi per somnium reuelatum esset quod ad beatum Augustinum accederet et ille sibi manum imponeret. et extunc sanitatem obtinere deberet. Ipse igitur auditis ab illo infirmo homini deprecatus est. illis ergo manum imponens pro eo orauit. et sic infirmus ille sanitatem recepit. ecce ergo quate charitatis fuit potius illi egro ad eum venienti quam sibi ipsi charitatem voluit impedere. nec mirum: quia desiderabat transire ad deum. Quinto habuit paupertatem magnam. unde de eo dicit. quod testem nullum fecit quia unde facere posset pauper ipse non habebat Quauis autem dimiserit rex subam tamen toti mundo dimisit triplicem thesaurum: scilicet preciosam suam carnis margaritam. perpetuam famam: et affluentem suam doctrinam. Eccl. xliiij. Corpora sanctorum in pace sepulta sunt. ecce corporis margaritam. et nomina eorum vivent in generationes. ecce perpetua fama. Sapientiam iporum narrat propheta. ecce affluens doctrina. Tertio fulsit post mortem. Et hoc quattuor modis. Primo quia illustratus est lumine celestis claritatis. Unde quidam monachus in spiritu raptus vidit ipsum super lucidam nubem sedentem. cuius oculi quasi solis radij totam ecclesiam illuminabant. de quo odor nimis exhalabat. Secundo est immerfus in pelagus infinite suauitatis. unde legitur quod beatus

De decollatione beati iohannis Bap:

Bern. ipm vidit de cuius ore tantus aquarum impetus exibat q tota ecclesia replebat. August. Nunc immersus in pelagus illud. De q in ps. fluminis imper letificat civitatem dei. de sua influenza nos irrigat fecundat. Tertio collocatus est in culmine diuine maiestatis. Unde cu quida in ecclesia sancti petri pnoctas vidisset scim gregorium cu multis epis pcessionatim incedentem interrogauit gregorium. Si inter eos Augustinus erat. Et ille respondit Augustinum virum excellentissimum de quo queris. altior locus nobis tenet. Simili modo de quoda in spu raptu q cuz oes scos in gloria copexisset et augustinum minime videret. responsus est illi. Amice noli dubitare augustinus residet in excelsis. Ubi disputat de gloria excellentissime trinitatis. Quarto constitutus est in plenitudine ptatis. ps. Introibo in potentias dni. Item ide. Potens in terra scz viuentiu semine eius. Beatus autem Augustinus que xps genuit p Ambrosij doctrina et baptismi gram: et lachrymaru matris abundantia. Et qz ipe est in tanta potentia constitutus. Ideo deuotos sibi adiuuare pot. Sicut in multis patere potest quos a diuersis languoribus et afflictionibus liberauit.

Ser. cccxxij. In decollatione. b. ioh. bap. f. j.

Male tractauerunt eum

qui a vetre matris consecratus est propheta. Eccli. xlix. Legitur quis beatus iohes ab utero matris sanctus fuerit. a multis tamen male tractatus fuit. scilicet ab herode

quod ipse beatus iohannes in carcere decollauit ab herodia quod eius sanguinem sitiuit. etiam male tractatus fuit a phariseis: quorum consilio fuit incarceratus. fuit etiam male tractatus a iuliano apostata qui eius ossa dispersit: et ex parte combussit. Omnes enim isti prelibati male tractauerunt eum in vita: in morte et post mortem. Nam herodes et eius complices beatus iohannes male tractauerunt in vita: quia ipsum incarcerauerunt. Et tamen ipse incarceratus ostendit quod ad herodem magnam constantiam vni super hoc ait Chrysostomus. id quod herodes beato iohanni faciebat per iniuriam: ipse totum hoc suscipiebat per beneficium: quia dei misericordia fouebat quare gaudium sanctorum est exire de mundo. Ostendit quod ad christum magnam reuerentiam et amorem inuenit: quia sciens se christi nuntium et famulum eius esse misit discipulos ad christum ut sciret si ipsum christum nuntiare debebat inferis sicut nunciauerat supernis. Quo ad discipulos ostendit magnam diligentiam. vni Chrysostomus. Missus iohannes in carcerem non de suo periculo: sed potius de discipulorum salute sollicitus misit eos ad christum ut miracula sua viderent quod tot fecit: ut paucorum animas lucraretur quia melior est apud deum iustus quam

tus mundus peccatoribus plenus. Ostendit quo ad se magnam sanctitatem et gratiam: quia mundum reputabat esse carcerem. Et in carcere esse reputabat fore paradysum. Chrysostomus. Iohannes specie homo: gratia angelus: quia nihil carnis seu carnaliter erat in eo nisi visio sola. Corpore tenebatur in carcere: animo autem in celo. Sancto male tractabatur in morte: quia ipsum decollocauerunt. Eius autem decollatio facta est per iustitiam defensione: quia scilicet herodem de stupro arguebat: facta est cum multa sui deuotione: quia deo se recomendabat. Unde cantatur hodie. In medio carceris stabat iohannes: et voce magna clamabat dicens. Domine deus meus tibi commendo spiritum meum. Etiam facta est cum patrum multorum quod erant in limbo gaudio. vnde legitur in euangelio nichodemum quod ipse eis dixit. Ego sum iohannes qui christum baptizavi. et digito demonstravi et descendendi nuntiare vobis. quia vos in primo visitabit. Facta est etiam cum mystica significatione quam significationem beatus Augustinus assignat dicens quod christus natus est eo tempore quo dies incipit crescere. Iohannes eo tempore quo incipit decrescere. Christus fuit in cruce exaltatus. Iohannes fuit capite minoratus. Per que datur intelligi quod fama iohannis decrescere debebat. si fama christi crescere oportebat. facta est etiam eius ecclesie veneratione: quia quis ad lymbum descendit eius tamen passio celebratur. Eorum enim qui ad lymbum descenderunt: quidam spectant simpliciter ad vetus testamentum: sicut abraham David et ceteri. Et istorum solenitas non agitur. Quidam vero spectabant ad vetus testamentum quantum ad tempus: sed ad nouum. Et ideo propter causam: eorum obitus celebratur sed propter tempus alleluia subicitur. Iohannes autem spectabat ad nouum et ratione cause: quia per initium est mortuus et ratione temporis: quia fuit finis veteris testamenti et initium noui. Et ideo eius obitus colitur: et alleluia cantatur. Tertio male tractauerunt beatum iohannem post eius mortem scilicet herodes caput eius in disco afferri faciendo. quasi quoddam ferculum discumbentibus inde faciens et herodias corpus sine capite sepeliendo. timens ne ipse propheta resurgeret si cum capite corpus positum fuisset. Et iulianus apostata eius ossa dispergendo et in parte comburendo. Et quia omnes isti beatum iohannem male tractauerunt: ideo a deo ipsum male tractati fuerunt. Nam herodes in exilium fuit missus: et ibi miserabiliter est mortuus. herodias autem ut aiunt quidam cum caput beati iohannis manu teneret et sibi insultaret diuino iudicio in eius faciem insufflauit: et illa subito mortua corruit. puella autem dum super glaciem ludendo discurreret: glacies sub pedibus eius frangitur: et illa sic mis-

terabiliter suffocaf. Iudei a tyro z vespasiano fuerūt capti et tringinta p vno denario venditi. Julianus apostata celesti plaga percussus ab hostibus excoxiatur: et de corio scabellū regi persarū efficit. Quāuis autē iohannes sic fuerit male tractatus in vita in morte. z post mortē. deus tñ in hoc triplici statu eū venerabiliter tractauit. Nam in vita celestibus mysterijs interesse fecit: quia celos apertos vidit. vocem patris audiuit. spiritū sanctū in specie columbe aspexit. filij diuinitatez agnouit. z sic tota trinitas venerabiliter eum tractauit. Similiter et in morte qz mors sua fuit valde preciosa respectu dei qz pro iusticia mortem iustituit. respectu sui: quia precio sanguinis regnū celorum acquisiuit. respectu limbi: quia preciosam nunciū patribus apportauit. respectu mundi: quia eius mortem venerabiliter colit. Simili modo post eius mortem. Ipse enim dicitur est patriarcha. propheta. Apostolis angelus. martyr. confessor. z virgo. Et ideo in celo existens modo moratur in societate patriarcharū modo in societate pphaz modo in ordinibus angelorum modo in choro apostolorūz mō inter rosas. martyrū mō inter violas pfezorū modo inter lilij virginum. z sic deinceps.

¶ Sermo. ccxxxiij. De eodē sermo. ij.

Male tractauerunt eum qui de vtero matris sue cōsecratus est ppheta zc. Eccli. xlix. In vobis pmissis q̄ttuor ponūtur. Primo ponitur herodis crudelitas qua iohānem crudeliter tractāuit. Notandū q̄ aliquñ mali male tractat malos. Prouer. xiiij. Inter supbos sepe iurgia sunt. aliquñ mali male tractant bonos. Unde de hoc ait ps. Persecutus est hominē inopē et mendicū. Aliquñ boni pugnāt cōtra malos. Uñ ps. zelauit super iniquos pacē pctōrū videns zc. Aliquñ et boni cōtra bonos: qñ scz sunt imperfecti. pfecti autē cōtra pfectos pugnare nō possunt. Ista multiplex pugna potest inueniri circa beatū iohānem. Tunc em̄ pugnabāt mali ptra malos. s. herodes z herodias ex vna hac parte. Et philippus cuius vxorem herodes abstulerat ex alia parte pugnabant mali contra bonos scz herodes et herodias cōtra iohānem. Et pugnabant boni contra malos. s. Iohannes contra herodem et herodiā. quoz vita persequebatur. Pugnabant et tunc boni imperfecti cōtra bonos: sicut discipuli iohānes qui tūc pugnabant contra discipulos xp̄i. Inter iohānem autē pfectū z xp̄m pfectissimū non potuit esse pugna: sed pax z amicitia ppetua. In hac autē pugna iohānes nō succubuit: nec etiā cadere potuit. Pr̄io qz firmissime stetit z fuit stabiliter

fundatus super montem altissime trinitatis quia et patrem cognouit in voce. et filiū in humana carne. z sp̄m sanctū in colūbe specie. Secundo fuit lapis quadratus habuit em̄ tēperantiā per quā sic abstinēbat. fortitudinē per quā herodem sic arguebat. sapientiā p quam populū sic instruebat et iusticiā per quā corāz xp̄o sic se humiliabat. Tertio quia fuit cū xp̄o forti vinculo amous copulatus quā amicitia in vtero matrū contraxerunt qñ matres mutuo se salutauerūt: que nūq̄ interrūpi potuit nec in prosperis nec in aduersis. Sc̄do in iohanne fuit magna sanctitas quod notat cum dicitur: ex ventre matris consecrat⁹ est. Ex illa autem sanctificatione accepit gratie repletionē. Luc. i. Spiritu sc̄to replebitur adhuc ex vtero matris sue. Accepit etiā ex illa sanctificatione gaudiosam christi cognitionem ibidē. cum dicitur. Exultauit infans zc. Accepit in bono cōfirmationē. Esa. xlix. Sub tegumēto manus p̄texit me zc. peccati purgationē. Hiere. i. Anteq̄ exires de v̄tre sanctificauit te. Et propter ista ei⁹ natiuitas fuit miraculosa. Tres namq̄ sunt natiuitates. Una quidez que fuit facta cū homine sine femina sicut fuit natiuitas Eue. Alia est facta de femina sine homine sicut natiuitas xp̄i. Tertia facta est de homine et femina contra solitum cursum nature: sicut natiuitas beati Iohānis qui sine peccato natus est. ibi etiāz fuit triplex impedimētum. Unū fuit ex parte patris. s. nimia senect⁹. Et ideo nō poterat generare. Et duo ex parte matris scz senectus et sterilitas. Et ideo nō poterat cōcipere. Tertio notatur similiter in beato Iohanne magna dignitas: in hoc q̄ dicitur propheta. In omni genere creature Iohānes semper dignioribus cōparatur. Nam inter corporalia assimilatur corpori luminoso. Sicut lucerne ardenti. Inter sp̄alia assimilatur angelis qui inter sp̄s rationales nobiliores sunt. Inter cōposita ex corpore et spiritu assimilatur ipse prophetis qui ceteris hominibus excellentiores sunt. Patet etiam in hoc dignitas ipsius: qz ceteris sanctis christo proximior esse v̄t. Xps nāq̄ est v̄bū dei. Iohānes vero est vox dei. Sz ceteri sancti sunt tuba dei. Osee. viij. In gutture tuo sit tuba zc. Xps etiā fuit sp̄s. Iohannes autē fuit amicus sponsi. Ceteri vero sancti sunt serui sponsi. Xps nāq̄ fuit sol. z iohannes fuit lucifer. Ceteri vero sancti sunt stelle Baruch. iij. Stelle vocate sunt et dixerunt: assumus. Xps fuit ignis ad Heb. xij. Deus noster ignis cōsumens est. Et iohannes fuit facula ardens. Eccli. xliij. Verbum illius quasi facula ardebat. Ceteri vero sancti sunt scintille. Mat. xij. Fulgebunt iusti z tāq̄ scintille. Xps fuit lux z iohānes fuit lux

cerna lucens. Ceteri sunt radij lucis. Quarto ponit beati iohannis magna auctoritas. cui dicit. Evertere et perdere et dissipare etc. i. via dñi preparare. que q̄dez via quattuor modis preparat. s. fossa replendo tumētia deprimeudo lapides et offendicula remouendo. et tortuosa rectificādo. Hec quattuor tāgunt. Esa. xl. Omnis vallis exaltabit et ois mōs et collis hūilia-bitur. et erūt praua indirecta. et aspera i vias planas. Tūc em̄ fossa replent̄ qñ in precipitiū desperationis plapsi in spez venie eleuant̄ et tunc tumētia deprimunt̄. qñ per supbiā elati ad hūilitatē reducunt̄. Tūc offendicula remo-uent̄ qñ oia pctā abijciunt̄. Tunc vero tortuo-sa rectificant̄. qñ oēs intentiōes nostre in deū diriguntur. Et q̄ iohannes est apud deū tan-te sanctitatis. dignitatis. et auctoritatis. mani-festū est q̄ potest et scit ac vult nos iuuare. Ad-iuuat aut̄ nos in triplici statu. s. in vita: sicut pa-tet in longobardis quorū aduocatū se dixit. vt refert ipse paulus longobardorum hystorio-graphus. Adiuuat et in morte sicut patet et in sanctulo qui cū decollari deberet. Iohannes spiculatori spatam tenuit. vt dicit Greg. Etā audiunt post mortem sicut patet in rege lon-gobardorū in ecclesia beati Iohannis sepul-to vt refert predictus paulus longobardorū hystoriographus.

¶ Sermo. cccxxiij. De eodem sermo. iij.

Irodes misit et tenuit iohannē et vinxit eū in carcere. In pñti euāgelio tria de btō. Johā-ne ponunt̄. s. incarceration eius. de-collatio ei⁹ et sepultura eius. Cir-ca primū notādū q̄ multiplex ē carcer in quo fuit Iohannes primus est carcer materni vte-ri. et iste fuit totus gaudiosus. Luc. i. Exulta-uit infans cū gaudio in vtero meo. Gaudebat quidē de tanta virginis dignatione: q̄ matrē suā visitabat: de xp̄i incarnatiōe quē in virgine vtero esse sciebat de sui p̄cursiōe quā iā extūc inchoabat. Scd̄s carcer ē carcer ppriū corpo-ris et iste carcer fuit totus speciosus. Sap. viij. Veni ad corpus in coinquamatū. Puritas em̄ beati Iohannis post puritatem xp̄i et virginis gloriose Marie maior fuit. Istoz triplex puri-tas significat̄ tres lucidiores planetas. s. p so-les. per lunā. et p luciferū. Puritas em̄ xp̄i. assi-milat̄ soli. ps. In sole posuit tabernaculū suū s̄ puritas marie assimilat̄ lune. Cañ. vi. Pul-chra vt luna. Puritas Iohannis comparatur lucifero. Job. xxxviii. Nunquid produces luci-ferum in tempore suo. Sicut igitur in sole est lux fontalis. Sic fontalis puritas est in chri-
sto. et sicut post solē magis lucet luna. Sic post

christum maior est puritas in virgine Maria
Et sicut post solem et lunā lucifer magis splē-
det. Sic etiam post christū et Mariam iohan-
nes ampliori claritate refulget. Tertius est
carcer deserti. Et iste fuit valde penuriosus
exterius: sed tamen fuit valde delitiosus inte-
rius. Quāuis enim exterius ederet locustas
tamē interius edebat delicias sempiternas.
Exterius edebat mel siluestre: sed interi⁹ mel
celestē. Itaq̄ exterius bibebat aquam mate-
rialem: sed interius aquam spiritualem. Ex-
terius vestitus erat pilis camelorum: sed in-
terius indumentis virtutum. Ipse exterius
habitabat in deserto. se interius habitabat in
celo. Exterius nāq̄ habebat societatem feras-
rum. sed interius habebat societatem angelo-
rum. Quartus erat carcer tyranni idest hero-
dis. Et iste fuit valde gloriosus: quia magna
letitia et iubilatio fuit beato iohanni pro chri-
sto et pro iusticia carcerem sustinere. Fuit etiā
in carceratus pro triplici veritate. s. pro verita-
te iusticie quam defendebat quando dicit he-
rodi. Non licet tibi habere vxorem fratris tui.
Pro veritate doctrine quam predicabat. Un-
de dicit Iosephus q̄ herodes videns ad pre-
dicationem beati iohannis magnam populi
multitudinē conuenire timens tumultum po-
puli in ipsum incarcerationem. et fecit carceri mā-
cipari. Tertio pro veritate sancte vite quam
tenebat. Sicut enim serpentes et bufones odo-
rem vinearum fugiunt. et sicut noctue solis lu-
cem declinant et aufugiunt. Sic iudei vitam
beati iohannis imitari non volētes ipsuz odie-
bant. et arci demonum attribuebant. Math.
xj. Venit iohannes non manducans neq̄ bi-
bens et dicunt demonium habet. Quintus est
carcer limbi. et iste carcer fuit valde gratio-
sus ei: quia sanctis patribus gratiosum enee-
nium apportauit. Erant namq̄ in magna tri-
sticia. tum quia de visione carebant. tum quia
ibi diu permanserant. tū quia demonuz vici-
tatem habebant. Sed iohannes eis nuncia-
uit q̄ cito lucem diuine visionis perciperent.
Unde Luc. i. Illuminare his qui in tenebris
ymbra mortis etc. Quia vltorius in loco tene-
broso non sederent. Unde subditur. Et in ym-
bra mortis sedent. q̄ cito ad recedendum pe-
des dirigerent. vnde subditur. Ad dirigēdos
pedes nostros. Et q̄ cito angelorum societa-
te gauderent postq̄ pax inter ipsos āgelos fa-
cta erat. vnde subditur In viā pacis. Scd̄o
fit mentio de iohannis decollatione. Circa qd̄
sciēdū q̄ in beato iohāne fuit duplex caput. s.
corporale qd̄ āputari potuit: scd̄m hō caput. s.
supsubstantialē āputari nō potuit. Caput liqui-
dem corporale de corpe iamputatū fuit ab ipso
herode. Magnuz siquidem pietatis genus q̄

tm̄ et t̄a sanctū caput amputatū fuit. In quo siquidez capite erant illi beati oculi q̄ spiritū sanctam in colūbe specie cōspererūt. In quo erant ille beate aures que vocem dei patris audire meruerunt. In quo fuerunt beati nares qui totiens fragraniam xp̄i senserūt. Et illa beata labia que toties testimonia iesu xp̄i protulerunt. Caput aut̄ sup̄substātiāle dicit̄ esse xp̄s. et illud nunq̄ separari potuit. Sed per sensum et motū per ipsum et in ipso refulsit in vtero et in mundo et modo in celo. In vtero per sensum quo eum cognouit. et motum quo eum salutauit. In mundo per ipsum sensum fidei et motū operationis bone. in celo mō influit sensus quo illuīat in pfundā dei cognitionē. et motū quo semp mouet̄ in deū p̄ intimū amorē. Tertio fit mentio de eius sepultura cū dicit̄ quo au dito discipuli tulerunt corpus eius et sepelierūt. Et q̄ reliquie eius ad diuersa loca fuerint trāslate nūc autē ad ianuā sunt venerabiliter tumulate. vbi iohānes sepe potestātē suā sup̄ multis infirmitatib⁹ quas sanauit ostendit. suā potentiā ostēdit sup̄ quatuor elementa qua sepe cōpescuit et imutauit sc̄z sup̄ ignē q̄ cū ianue magn⁹ fuisset accēsus reliq̄e opponebātur. et statim ignis euauit. Sup̄ aerē. qz cū violētia venit naues in portū p̄fringeret. reliq̄e opponebant̄. et statim h̄mōi tēpestas cessauit. Sup̄ mare qd̄ sc̄z in diuersis nauib⁹ eius reliquie ianuā deferri deberent tāta in mari orta est tēpestas vt oēs naufragiū formidarent. Reuelatū est aut̄ cuidā sacerdoti qz si reliq̄e insimul reponerētur magnā maris trāquillitatē sentirent qd̄ et factū est. Sup̄ terrā. qz cū siccitas magna esset reliquie ipsius deferebātur p̄cessionaliter. et pluuie ceciderunt. et terra dedit fructū suum.

¶ Sermo. ccxxv. De natiuitate ma. ser. j.

Sapientia edificauit sibi domū p̄ouer. xj. cupiēs dei fili⁹ p̄ susceptionē hūane nature nobiscū habitare. nullā domū inuenire potuit q̄ tm̄ habitatorē recipe digna fuit. et ideo oportuit vt de nouo talē domū crearet. Et iō d̄r. Sapientia edificauit sibi domū et c. sicut aut̄ dicit b̄r̄s Amb. i. examerō. Bon⁹ artifex primo fundamentū ponit. posito fundamentō edificationis mēbra distinguit: adiungit: et ornat. Et ista tria diuina sapia in hui⁹ domus edificatione seruat. p̄rio nāqz ip̄am fundauit p̄s. Ip̄e fundauit eā altissim⁹. idē. Fundamēta eius in mōtib⁹ sc̄tis. i. i. altitudine trinitat̄. s. patris cui attribuitur potentia filij cui attribuitur sapientia. sp̄s sancti cui attribuitur bonitas et gratia. Et ideo cadere non potuit. neqz per infirmitatem. neqz impotentiā. nec per

ignorantiā. nec p̄ aliquā maliciā. Ois nāqz casus in pctm̄ sit aliquo istoꝝ trium modorum et isti tres modi inter sc̄tōs apostolos reperti fuerūt. Petrus nāqz cecidit p̄ infirmitatē d̄i timore mortis xp̄m negauit. Et rō est: qz nondū fundat⁹ erat sup̄ altitudinē diuine potentie. Paul⁹ cecidit p̄ ignorantiā. i. Tim. j. Ignorās feci in incredulitate. Et rō est: qz nondū fundat⁹ erat supra altitudinē diuine sapie. Judas vero cecidit p̄ maliciā excogitatam et affectatā. vñ. p̄s. Dilexit maledictionē et inueniet eaz. Et rō est: qz nōdū fundatus erat supra altitudinē diuine gratie. nullo autē istoꝝ modorū ista domus cadere potuit que dicit. Eccle. xxiiij. In me ois gr̄a vie et veritat̄. In me ois spes vite et virtutis. nō em̄ dom⁹ h̄mōi cadere potuit p̄ maliciā. qz fundata erat supra altitudinem diuine gr̄e. ideo dicit. In me ois gr̄a vie. nec p̄ ignorantiā. qz fundata erat supra altitudinē diuine sapie. et p̄pterea subiungit. Et veritat̄. Nec p̄ infirmitatē humanā. qz fundata fuerat supra altitudinē diuine potentie. ideo subdit. In me omnis spes vite et virtutis. Sc̄do diuina sapia edificatū pulchrū erexit. Circa qd̄ duo videnda existunt. s. qui fuerunt artifices q̄ erexerūt hoc edificatū. et qd̄ fuit edificatū qd̄ erexerunt. Artifices enīz vti fuerunt pater et filius: et sp̄s sanctus. Pater pulchrā fecit eius mentē. qz esse purgauit filius eius ventrē: qz ip̄m inhabitauit. Spiritus sanctus et eius ventrē et eius mētē. qz vtrumqz sanctificauit. Unde scribitur Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Ipsa nāqz merito fuit pulchra. cuius fili⁹ dei sic ventrem illustrauit. Fuit etiam sine macula cuius mentem sp̄s sanctus sic purgauit. et fuit tota pulchra: cuius ventrem et mentem pater sic sanctificauit. Istud nāqz edificatū de triplici materia fuerat erectū. i. de argento et auro ac de lapidibus preciosis. i. Cor. iij. Si quis sup̄edificat sup̄ fundamentū hoc aurū et argentū et lapides preciosos et c. Per argentū intelligit̄ eius corp⁹ lucidū et virginē. Sap. iij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate. Quāuis autē fuerat pulchra p̄ virginitatem tm̄ reputabat se nigram p̄ magnam hūilitatē. Cañ. j. Nigra sum sed formosa filia hierlm̄ et c. Sepe em̄ lucidū nigrū h̄z effectus sicut dicit August. in lib. de ciuit. dei. vbi ponit triplex exemplum. Nā licet ignis sit splendidus tm̄ carbonē nigrum facit. Sic etiā est de argento. nā licet argentū sit fulgidum. tamē ligneas nigras facit. Oleū sit fulgidū: tamē maculas nigras expurgat. Sic et beata virgo maria. licet habuit ignē diuinū id est animum dei amore inflāmatum. licet habuerat etiā argentum fulgidū. i. corpus virginē.

De nati. gloriose virginis

Et licet habuerat oleum lucidū. i. abundan-
tiam meritorū. tñ de se semp nigra z humilia
tentiebat. fuit etiam istud edificium factuz de
auro. Per aurū nāqz significatur animus au-
reus. i. totus deificatus z in amorē ipsius cō-
uersus. Sicut etiam homo amando terrena
efficit terra. sic amādo deū efficit deus. Istud
ostēdit. Gaudio cartusiēsis in libro suo dicēs
Si ymago stercoreus ex auro fiat melior ē sub-
stantiabiliter q̄ ymaginabiliter. Substantia-
liter quidem est aurum. Sed imaginabiliter
est vile z sordidissimū lutū. Si autem imago
angeli fiat ex auro melior est imaginabiliter
q̄ sit substantiabiliter. nam imaginabiliter est
substantia rōnalis. substantiabiliter vero ē corp⁹
inaiatum. Cū igit̄ mēs nra rebus terrenis p
amorē afficit̄ melior est substantiabiliter q̄ ima-
ginabiliter. Substantiabiliter quidē ē spūs rō-
nalis. Imaginabiliter aut̄ talis ē qualia sunt
illa quibus intēdit. Cū igit̄ p amorē dei affici-
tur. melior est formaliter q̄ substantiabiliter.

3
Substantiabiliter quidē est aīa formaliter ho-
si dicere licitū sit. est de⁹. fuit qz z istud edifi-
cium factā de lapidibus preciosis. i. virtutib⁹
gloriosis. de ei⁹ siquidē virtutib⁹ dicit Hieron.
ad Cromaciu z Heliodor qz btā vgo maria
istā regulam sibi statuerat. vt a mane vsqz ad
vesperā orationibus insisteret. z a tertia vsqz
ad nonā operi vacaret. A nona vero ab ora-
tione nō recedebat donec angelus apparēs
sibi cibū ministraret. ecce ergo quattuor lapi-
des p̄ciosi istius domus p̄ciose. prim⁹ est oīo
deuota. Scdus est opatio sollicita. Tertius
patiēter refectio expectata. Quart⁹ est puer-
satio angelica. magis nāqz cōuersabat̄ cū an-
gelis q̄ cū hoīb⁹. Tertio sapia diuina ipam
domū depinxit z ornauit. z hoc triplici colore
scz albo puritatis. nigro humilitatis z colore
rubeo charitatis. Ecce ergo q̄ pulchra. colo-
rum permixtio. s. albus niger z rubeus. qz in
virgine pulchra coniunctio fuit. s. virginitas.
humilitas: z charitas. Istū triplicē colorē se
habuisse virgo maria attestat̄ dicēs. Cant. i.
Nigra sum. Ecce color humilitatis. s. forma-
sa. ecce color albus virginitatis. sicut pelles a-
lomonis. ecce color rubeus charitatis qz fm
glosam ibidē iste pelles rubricate erant per
quas charitas designatur.

¶ Sermo. cccxxvi. De eodē fmo. ij.

Sapientia edificabitur do-
mus zc. Prouer. xxiiij. Illa dom⁹
sapienter est edificata q̄ habet in
se tria. de q̄bus dicit btis Augu.
in lib. de tri. Bona domus est paribus mem-
bris disposita. ampla z lucida. virgo ergo btā
q̄ est sapienter edificata vt in ea sapia diuina in

habitarēt ista tria habuit. fuit eñ primo pa-
ribus mēbris disposita. De quoz mēbroz di-
spositionē dicit Cass. iij. ferculus sibi fecit salo-
mon rex de lignis libani colūnas ei⁹ fecit ar-
gēteas. reclinatoriū fecit aureū z ascēsus pur-
pureū media charitate zstrauit. fecit igitur
primo sibi in ipa domo cenaculū. qz fecit eaz
ferculū. pōt aut̄ vocari ferculū vas escarz ipa
em vas escarz fuit: q̄ nobis cibū angeloz mi-
nistravit. Prouer. xxxi. facta est q̄si nauis in
stitoris de lōge portās panē suū. In ista nāqz
naue erectū est velū. De quo dicit Ezech. xxvij.
Byssus z purpura varia de egypto texta est
tibi in velū. Et istud velū significat xpm mul-
tiplici depictū colore. in ipō nāqz fuit caro hu-
mana: aīa: z deitas. Ex carne etiam resultat
color alb⁹ ppter puritatē. ex aīa color rube⁹
ppter charitatē. z ex deitate resultat color au-
reus ppter p̄ciositatē. Cant. v. Dilect⁹ meus
candidus ppter carnē mundissimā. rubicun-
dus ppter aīam feruētissimā. electus ex mili-
bus propter diuinitatē p̄ciosam. Et ista na-
uis nobis apportauit panē sed de lōge. Istud
em de lōge dicit distantia locorū: qz scz de ce-
lo apportauit in mundū. Et etiā dicit distan-
tiam naturarū. qz iste est panis ex natura di-
uina z hūana. Etiā iste panis dicit distantia
meritorū quia nulla merita p̄cesserūt vt ver-
bum caro fieret. Scdo in ista domo fecit tha-
lamū vt in ibi requiesceret. ideo dicitur reclina-
torū aureū. In virgine nāqz tria reclina-
toria fuerūt. s. spūs: aīa: z corpus. De quibus
dicitur. i. Thessal. v. Integer spūs noster. et
aīa et corpus sine querela seruetur. In istis
reclinatorijs xps requieuit. nam requieuit in
eius spū inq̄tum sedule contemplationi va-
cabat. In aīa scz inq̄tum ratio eius a xpo
non recedebat. In eius corpore inq̄tum sen-
sualitas nūqz rationi cōtradixit. Tertio xps
fecit in ista domo solariū inferius. medium. et
superius. Solariū autem inferius minuit co-
lūnis argēteis. Ideo dicit̄ colūnas eius fecit
argēteas mediū pauimētavit lapidibus pre-
ciosis. Ideo dicit̄ media charitate zstrauit. Sed
solariū super⁹ ordinauit p̄anis purpureis. z
ideo dicit̄. Ascēsum fecit purpureū. Solariū
nāqz infer⁹ est ipsa sensualitas q̄ de rōne sui
semp est ad malū p̄clina. Sed in virgine ad
malū p̄clina esse non potuit. qz septē colūnis
argēteis. i. septem donis spūs sancti roborata
fuit. Vñ Prouer. ix. Sapientia edificauit sibi
domum. excidit colūnas septem. Solariū me-
dium est eius anima pauimētata lapidibus
preciosis. i. virtutibus varijs. s. tribus virtuti-
bus theologicas. Eccl. xxiiij. Ego mater pul-
chre dilectionis quo ad charitatē. z agnitōis
quo ad fidem. z sancte spei quo ad spēs. Etiā

fuit anima virginis benedicta pauimentata
 quattuor virtutibus politicis. Ipsa enim vi-
 xit temperanter cum dixit. Quonia virum
 non cognosco. Prudenter qñ cogitabat qua-
 lis esset ista saluatio. Fortiter. qz licet fuerit
 turbata: nō tamē cōturbata. Iuste duz dixit
 Ecce ancilla dñi. humilitas em̄ est pars iusti-
 cie. solariū superi⁹ est ei⁹ spūs qui fuit ornat⁹
 quattuor pānis purpureis idest quattuor sa-
 gittis que ipsam totaz puupuream fecerunt
 scilicet sagitta timoris que omnia vitia rese-
 cabat. ps. Confige timore carnes meas Ber-
 nar. Est sagitta quedam timor dei. que car-
 nis desideria configit. Amoris quo semp ad
 filium suspirabat. Canticoz. iij. Uulnerata
 charitate ego sum. Bern. Est sagitta electa
 amor christi animā marie non modo confixit
 sed ⁊ pertrāsuit. vt nullā in pectore virginali
 particulam vacuā amore relinqueret. Di-
 uini sermonis quia verba dei in corde medul-
 litus deferebat. Luce. ij. Maria autem con-
 seruabat omnia verba hec ⁊c. Et sagitta ser-
 mo dei viuus ⁊ efficax ⁊c. Et doloris quē in fi-
 lij passione sustinebat. Luce. ij. Tuā ipsi⁹ ani-
 mā pertransibit gladius. Scdo hec domus
 fuit ampla. Habuit enim vterum ampluz ad
 deum cōcipiendum. Ideo dicit templū quasi
 tenens ampluz ps. Suscepimus deus mise-
 ricordiam tuam in medio templi tui. Sicut
 em̄ totū māna erat in vna: ⁊ tota vna erat
 in archa. ⁊ tota archa claudebat in templo.
 Sic etiā diuinitas tanq̄ manna tota erat in
 vna. i. in christi anima. ⁊ vna idest anima to-
 ta erat in archa. in xpi carne deifica. Et hec
 oia claudebātur in tēplo. i. in virginis vtero
 Scdo habuit ampluz intellectum ad cogno-
 scenduz. Eius em̄ intellectus non indigebat
 radio solis: qz intra se habebat ipsum solem.
 Eccli. xxvj. Sicut sol oriens in mūdo ⁊c. Nec
 radio lucerne: qz intra se habebat lucernam
 diuinā. i. diuinā sapientiam. que de ea assum-
 pserat testā idest carnē humanā. Unde etiā
 citur ibidē. Lucerna splendens sup candela-
 brum sanctū ⁊c. Nec scintilla ignis quia ha-
 bebat ipm ignem diuinū intra se. Fuit nanqz
 rubus dei inflāmat⁹ ab igne diuio. de quo
 habetur in Exod. ij. Tertio habuit ampluz
 affectum ad cōpatiendū: qz oēs in sinum sue
 pietatis recepit. habet nāqz quadruplicem si-
 nū scz gratie: mie: dulcedinis mellifue ⁊ glo-
 rie de quibus ecclesia cantat. Maria mater
 gratie mater misericordie ⁊c. Siquidē intra
 sinū gratie recepit iustos. intra sinum miseri-
 cordie recepit pctōres. ideo dicit Maria ma-
 ter gratie. mater misericordie. Intra sinū sue
 dulcedinis recepit tribulatos. ⁊ tentatos ab
 eis hostem repellēdo: ideo subiūgit. Tu nos

ab hoste ptege. intra sinum sine glorie recepti
 defunctos. ideo ⁊cludit. In hora mortis susci-
 pe. Quarto habuit amplū membrū ad subue-
 niendū. habet em̄ subueniēdi ptātez: sapiētā
 et voluntatē. Prouerb. xxi. Thesaurus desi-
 derabilis. ⁊ oleum in habitaculo iusti. potest
 em̄ subuenire. qz habet thesaurū. Vult: qz ha-
 bet pietatis oleū. Scit: qz fuit iusti habitaculū
 i. xpi qui est dei sapiētia. que sapiētia in vtero
 virginis nouem mensibus habitauit. Tertio
 hec domus fuit lucida. nam sicut dicit Cant.
 vi. In ea fulsit lux aurore quando spūritus san-
 ctus eam sanctificauit: qz tunc tenebram ori-
 ginalis peccati ab ea abtulit. ij. Reguz. xxij.
 Lux aurore oriēte sole mane absqz nubibus
 rutilat. Aurore autē semp crescit donec diem
 pfectū facit. sic virgo benedicta post suā san-
 ctificationē in vtero semper creuit in mūdo.
 Prouerb. iij. Semita iustoz quasi lux splē-
 dens procedit ⁊ crescit vsqz ad perfectū diēz
 Ipsa nāqz fuit lux splendens in sanctificatio-
 ne. pcessit in spūsancti supuentione. creuit in
 filij cōceptiōe. ⁊ facta est perfecta dies in sua
 assumptiōe. Etia in ea fulsit lux lune. i. sapie-
 diuine incarnate. Eccli. xlij. A luna ostensio
 tempous ⁊ signuz diei. A luna nāqz est signū
 diei festi. per quod datur intelligi qd diuina
 sapientia incarnata tunc ostēdit suā tēporali-
 tatem: suā eternitatē: ⁊ suā festiuā iocūditatē
 Fulsit etiā in ea lux solis Augu. de sole sic di-
 cit. Videmus solē fulgentē: calētem: currētē.
 Sol igitur spūalis xps in hac domo refulsit:
 qz fecit eā fulgere per plenissimā cognitionē
 calere per feruentissimam dilectionem. ⁊ ad
 nos currere p velo cūssimam subuentionem.

¶ Sermo. ccxxviiij. De eodem sermo. iij.

Mrietur stella ⁊ iacob ⁊

cōsurget virga de israel. et p-
 ciet duces moab. Nume. xxij.
 Quia nulla creatura inueniri
 potest in qua sunt oēs pprietates
 q̄ designent marie virtutes. iō scriptura
 sacra diuerfas res adducit q̄b⁹ eā assimilāt
 vt aliquas virtutes inde eliciat. Iō in verbis
 premillis assimilāt stellas ⁊c. In q̄b⁹ v̄bis a-
 trib⁹ cōmēdat. p̄tio a suo ortu cū d̄r. Orietur
 stella ⁊c. Scdz nāqz p̄m in stellis nō incidit
 corruptio: nec casus nec error. D̄r igit̄ stella
 qz nullā corruptionē habuit nec i natiuitate
 nec in vita: nec in morte. In natiuitate nō ha-
 buit corruptionē pcti originalis. ⁊ istud osten-
 dit exēplo. auctoritate. ⁊ rōne. Exēplo siq̄dez
 in Hieremia ⁊ in iohe. hoc asserit quoz vnus
 fuit p̄pha xpi. alter ei⁹ p̄cursor. Multo for-
 ti⁹ hoc de illa credit̄ q̄ fuit xpi mā. Auctoritate
 ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus.

De nati. gloriose virginis

Berth. Neque enim festis laudibus nascens ho-
 noraretur: nisi sancta nasceretur. Nullus enim ge-
 ma nobilissima in vase in mundo collocaret. sic
 nec deus pater filium suum in utero virginis posuisset
 nisi munda fuisset. Sanctus enim est et in san-
 ctis habitas. Non etiam habuit corruptionem
 alicuius actualis peccati: quia fuit totaliter virtuti-
 bus premunita. **Cañ. iij.** Hortus conclusus es so-
 roz mea etc. fuit enim hortus conclusus: quia seipam
 clauserat sensus suos custodiendo. fuit hor-
 tus conclusus: quia angelus eam clauserat in tota
 vita sua eam conservando. fuit fons signatus: quia
 deus ipse signauerat eam desponsatione. Et ideo
 deus solus clauem portabat cuius thesaurus in-
 tus latebat. Non etiam habuit alicuius putrefa-
 ctionis corruptionem in morte: quia corpus eius
 fuerat dei potentia firmiter copaginatū. dei
 sapientia prudenter temperatum. et igne
 spiritus sancti firmissime consolidatū. et diuinitate fi-
 lij dei umbalsamatus. **Secundo** dicitur stella: quia in
 ea nullus fuit casus. **Apłi** in passione christi ceci-
 derunt a fide christi: et a gratia spiritus sancti: et a societate
 christi. Sed maria non poterat cadere a fide christi:
 quia ipsa experta erat omnia que de christo
 erant et etiam sancto spiritu docta. nec a gratia: quia
 in utero matris fuit confirmata nec a societa-
 te christi: quia christo semper fuit coniuncta. **Jo. xix.**
Stabat iuxta crucem iesu mater eius. **Ter-**
tio dicitur stella: quia nullus in ipsa fuit error. **Stel-**
le enim in suo motu errare non possunt: quia ma-
 uentur motu a deo sibi co-creato. Mouentur
 autem motu firmamenti citissime. motu vero suo
 leuissime. Sic ipsa non mouebatur motu pro-
 prie voluntatis: sed motu diuine dispensatio-
 nis. **Mota** namque est a spiritu sancto: ut christi conceptio-
 ni consentiret et protinus accieuit ut in egyptum
 fugeret continuo obediuit. ut inde rediret sta-
 tim obtemperauit. nos autem ad preceptum nostri
 superioris moueri nolumus. sed nostras vo-
 luntates facere affectamus. et ideo sidera er-
 rantia sumus ut in canone. **Iude.** sunt sidera
 errantia. **Secundo** commendatur a vite pro-
 cessu. cum dicitur. **Et** consurget virga de israel. **Di-**
citur enim virga quantum ad eius ortum. filij dei
 concepti. et vite sue progressum. **De** eius ortu
 dicitur. **Esa. xi.** Egredietur virga de radice iesu-
 se. i. exibit. et recedet a natura radicis. **Radix**
 enim ad yma: virga tendit ad alta. **Radix** in ter-
 ra figitur. virga in aere eleuatur. **Radix** terre hu-
 more. virga celi rore: solisque calore gaudet et
 crescit. Sic iudei petebant inauitiam. illa au-
 tem alta virtutum. Illi erant fixi in terra per cupidi-
 tatem terrenorum. hec in aere per aueritatem celestium.
 Illi nutriebantur amore carnali. hec amore spi-
 rituali. Illi constrangebantur frigore infidelita-
 tis hec autem fouebantur calore charitatis. **Secundo**
 dicitur virga quantum ad filij conceptum. **De** qua dicitur **Mic. xvij**

Inuenit germinasset virga aarō etc. ista autem
 virga genuit florē et amigdalu. i. christum qui dicitur pri-
 mo flos propter suauitatem odoris. et pulchritu-
 dinem puerfationis dicitur etiam christus amigdalu: quia in
 ipso fuit exteri⁹ cortex fragilis. i. caro passibi-
 lis. intus nucleus. i. diuinitas temperantia et
 dulcis. in medio testa. i. anima virtuosa. **Tertio**
 dicitur virga quantum ad vite progressum. **Ambr.** Virga
 erat maria virga nitida et subtilis. et virgo que
 christum velut florē in integritate sui corporis ger-
 minauit. ipsa namque tamen perfecit quod venit ad sum-
 mam puritatem ideo dicitur nitida et tamen puenit ad sum-
 mam humilitatem: ideo dicitur et subtilis inde puenit
 ad castitatem. ideo dicitur virgo. tandem inde puenit ad
 fecunditatem materiam. ideo subditur quod christum velut flo-
 rem in integritate sui corporis germinauit.
Tertio beata virgo commendatur a virilitate et
 effectu cuius dicitur et percussit duces moab. **Diabo-**
lus namque est maliciosus. immundus: superbus: et
 astutus. Ipsa enim percussit maliciosum per cha-
 ritatem suam. **Judith. ix.** Percussit eum labijs
 charitatis mee. **Deiecit** immundum per virgini-
 tatem. **Proverb. vlti.** Accinxit fortitudine
 lumbos suos. **Superbum** confudit per hu-
 militatem. **Judith. xiiij.** Una mulier hebreæ
 fecit confusionem in domo nabuchodonosor
Sicut enim magna confusio esset vni giganti
 a femina vinci. sic fuit magna confusio diabo-
 lo a puella virgine superari. **Job. xi.** Ligabis
 eum ancillis tuis. **Ista** fuit de precipuis an-
 cillis dei que ait. **Ecce** ancilla domini que diabolum
 ligat: quia per suam humilitatem superbiā illum re-
 frenat. **Astutum** autem decepit per suam sapientiā.
Judic. iij. In manu femine tradetur sifara.
Virgo enim beata maria est valde sapiens.
Proverbio. xiiij. Mulier sapiens edificat do-
 mum suam. **Diabolus** est valde astutus. **ij.**
Coz. xi. Timeo autem ne sicut serpens dece-
 pit euam astutia sua etc. **Tunc** enim sifara in
 manu femine traditur quando astutia demo-
 nis per sapientiam virginis ebetatur.

¶ Sermo. cccxxvij. De eodem sermo. iij.

Quo mater pulchre dile-
 ctionis et timoris. et agnitionis et
 sancte spei. **Ecclesiastici. xxiiij.** **Al-**
titudinem et sublimitatem matris
 dei angelici spiritus admirantes quesierunt.
Que est ista que progreditur quasi aurore co-
 surgens. **Et** que est ista que ascendit per des-
 sertum etc. **Quibus** ipsa respondens ait. **Ego**
mater pulchre dilectionis etc. **Que** verba tri-
 pliciter intelligi possunt vel de ipsa respectu
 sui. vel de ipsa respectu filij. vel de ipsa respec-
 tu nostri. **Primo** modo sic intelligitur. **Ego**
sum mater que habeo in me pulchram dile-
 ctionem. pulchrum timorem. et pulchram agni-

tionem et spem pulchram. Ubi sunt duo videnda. scilicet qualiter dicatur mater. et qualiter habuit pulchram dilectionem et timorem etc. Est namque mater carnalis. legalis. et spiritualis. Ipsa ergo est mater carnalis christi quem genuit de veritate sue substantie. Mater spiritualis peccatorum quia eos baptizat per spiritum sanctum in fonte misericordie. Mater legalis iustorum quos adoptat in filios gratie. Unde cantat ecclesia. Memento salutis auctor etc. Ecce quod est mater christi carnalis. Mater gratie: ecce quod est mater legalis. Mater misericordie: ecce quod est mater spiritualis. Et secundum hoc habuit tres filios. scilicet christum quem genuit naturalis quem de sua substantia genuit Iohannem euangelistam qui fuit eius filius legalis quem ex rescripto principis. id est christi in filium adoptauit. et Iohannem baptistam quem per spiritum in matris utero baptizauit. quoniam enim salutauit Elizabeth infans in utero exultauit. et spiritu sancto fuit repletus. Habuit autem ista mater pulchram dilectionem: que est dilectio ordinata. Cantus. j. Ordinauit in me charitatem. Habuit enim ordinatam charitatem ad id quod est supra se scilicet deum et perfecte obediendo. ad id quod est infra se scilicet ad corpus proprium in rationi subiuciendo ad id quod est intra se scilicet animam ipsam custodiendo. ad id quod est iuxta se scilicet proximum ei subueniendo. Habuit etiam pulchrum timorem. Timor autem necessarius est et habenti gratiam ne indignus existat. et amittenti: ut ipsam recuperare valeat: et recuperanti: ut ipsam custodiat. Bernardus super Cantus. Cum adest gratia. time ne indigne opereris. et amplius time subtractat gratia: quia reliquit te custodia tua. si redierit. tunc magis est timendum. ne scilicet contingat te reciduum pati. Quantum ad ista virgo beata timore non indigebat: quia in gratia confirmata erat. Habebat tamen timorem sanctum quem habent beati. De quo psalmus. Timor domini sanctus permanet etc. Habuit etiam agnitionem. id est deo veram fidem. Habuit namque fidem perfectam in filii incarnatione. Lucus. j. Beata que credidisti etc. fidem viuam in assidua operatione. Prover. vlti. Panem otiosa non comedit. fidem firmam in filii passione: quia alijs a fide cadentibus ipsa firma permansit in fide. Habuit etiam sanctam spem siue quod filium resurrecturum expectauit. siue quia semper de dei bonitate non de suis meritis sperabat siue quod futuram beatitudinem certitudinaliter expectabat. Secundo possunt predicta verba exponi de ipsa respectu filii. ut sit sensus. Ego sum mater illius qui propter suam pulchritudinem est diligendus et timendus etc. ubi duo sunt videnda. Primum est quare christus dicatur pulcher. Secundum quare sit diligendus et timendus. Circa primum notandum

est quod secundum philosophum quattuor sunt cause pulchritudinis. scilicet numerus: magnitudo: color et lux. In christo enim fuit numerus omnium virtutum et gratiarum. Iohannes. j. Vidimus gloriam etc. plenum gratie et veritatis. fuit plenus gloria ut expelleret omnem miseriam. plenus gratia ut tolleretur culpa. plenus sapientia per quam ignorantiis expurgaret. Secundo fuit in eo magnitudo. psalmus. Magnus dominus et laudabilis nimis. Iusto. Inest ei latitudo charitatis qua nos ab errore colligit. et in veritate collocat. longitudo qua nos longanimiter portat. altitudo per quam omnem sensum sue scientie immensitate superat profundum: quod damnatos inferius iuxta equitatem disponens preordinat. Tertio est in eo lux. Iohannes. j. Erat lux vera etc. psalmus. Quoniam apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen. Pater quidem tanquam ignis nos inflamat ad charitatem filius tanquam lux nos illuminat de veritate spiritus sanctus tanquam fons nos inebriat ad suauitatem. Quarto fuit in eo color triplex scilicet albus: rubeus: et aureus. Cantus. v. Dilectus meus candidus et nitidus ad carnem mundam. rubicundus et nitidus ad animam inflammatam. electus ex milibus et nitidus ad diuinitatem auream et preciosam. Secundo videndum est qualiter christus propter suam pulchritudinem est diligendus et timendus. Namque et nitidus fuit pulcher ex numero sitate omnium gratiarum est valde diligendus. Sapientia. viij. Si iusticiam quis diligit. labores huius magnas habet virtutes. Innitidus fuit pulcher ex magnitudine omnipotentie est valde timendus. Hieremias. x. Quis non timebit te o rex gentium. Innitidus fuit pulcher ex luce diuinitatis in eum est fideliter credendum. Iohannes. xij. Dum lucem habetis credite in lucem. Innitidus autem fuit pulcher colore bonitatis est in eo valde sperandum. Naum. j. Bonus dominus et confortans in die tribulationis et sciens sperantes in se. Tertio possunt predicta verba exponi de ipsa respectu nostri. ut sit sensus. Ego sum mater pulchre dilectionis. id est ego sum turris et impetratrix dilectionis diuine que est pulchra dilectio et timoris diuini que est timor pulcher etc. Est autem quadruplex dilectio secundum Augustinum. scilicet carnalis que est inter virum et uxorem. Naturalis que est inter matrem et filium. Socialis que est inter amicum et amicum. Et spiritualis que est inter animam et deum. Et ista est dilectio pulchra quod facit animam pulchram. cuius beata virgo est mater quod ipsam nobis elargitur et donat. Secundo dat nobis pulchrum timorem. scilicet illum. de quo psalmus. Timor domini sanctus etc. Iustus autem timorem. Augustinus vocat castum. filialem et amicabilem. Christus enim est sponsus pater et amicus. Debemus ergo cum timore timore casto: quod sponsus est timore filiali: quis pater est timore amabili: quia amicus est.

De natiuitate gloriose virginis

Tertio dat nobis pulchra agnitione: quia vera de eo cognitione nobis in se undit. vel quia oculo misericordie nos cognoscit. Sicut enim in cura pape quedam littere conceduntur pure iusticie. quedam pure gratie. quedam mixte. sic et in curia dei. Michael enim dat litteras iusticie. Unde in representationem ecclesie habet aias perderare. Petrus dat litteras mixtas. scilicet iusticie et gratie nam illis qui saluantur ex operibus iusticie aperit portam iusticie. illis autem qui ex sola dei misericordia saluantur aperit portam gratie. Virgo autem benedicta maria semper dat litteras gratie et misericordie. Verum enim super hoc sic ait. Quid enim de fonte pietatis procederet nisi pietatis. Quid mirum si pietatem exhibent viscera pietatis. nonne qui pomum in manu sua tenuerit dimidia die reliqua diei parte pomi seruabit odorem. Quamquam ergo viscera illa virtus pietatis affecit in quibus nouem mensibus diuina pietas requieuit. Quarto ipsa est spes nostra: quia per ipsam saluari speramus. Ipsa namque nos adiuuare potest. scit et vult. Verum non deest enim potestas: quia est mater dei. nec voluntas: quia mater est misericordie: nec ei deest industria: quia mater est sapientie.

¶ Sermo. cccxxxix. De eodem sermo. v.

Vetus veter qui te portauit etc. Luc. xi. veter beate marie est beatus. quia fuit thalamus christi. habitaculum spiritus sancti apotheca charismatum. et fons omnium gratiarum. Fuit igitur primo thalamus christi. Et quia thalamum regale decet esse mundum. vterque eius fuit mundus: quia seruauit mundiciam virginalem. Habuit siquidem virginatatem integram dedicatam. transfusam et exemplarem. Integram. quia corpore et anima. et spiritu integra fuit. I. Thessal. v. Integer spiritus vester: et anima et corpus sine querela in aduentu domini nostri Jesu christi seruetur. Habuit quidem integritatem in corpore: quia ipse semper illibatam seruauit. in anima. quia omne motum et sensum prauum penitus resecauit in spiritu: quia nunquam per aliquod peccatum a deo diuisa fuit. Cant. iij. Tota pulchra es etc. Pulchra quidem fuit in corpore. sine macula in anima. tota pulchra in spiritu. Secundo habuit virginatatem dedicatam. quia prima virginatatem vouit et post ipsam multe. prius quidem virginatatem seruare non erat magni honoris sed postmodum tantum honoris factum est quod ipsam deus honorauit. quoniam scilicet non de coniugata. sed de virgine nasci voluit Angelus. quando a iohanne euangelista virginem adorari recusauit. et totus mundus: quia modo virgines beate dicuntur. Luc. xxiij. Beate steriles et ventres que non genuerunt. Sic in virgine Maria virginitate honorauit deus qui sibi subditus esse voluit Luc. ij. Erat subditus illis. Angelus quoniam eam reuerenter salu-

tauit. Et totus mundi. Unde ipse dicit. Et ecce enim ex hoc etc. Tertio habuit virginatatem transfusam: quia licet pulchra fuerit a nullo tactu inueniuntur penetrabat. et motus illicitos corda guebant. Unde assimilatur mirrhe et cedro: quia sicut odor mirrhe fugat vermes et odor cedri serpentes. sic et puritas eius de aliorum cordibus fugabat motus brutales. Quarto habuit virginatatem exemplarem. ideo significatur per amigdalum que sicut inter ceteras arbores primo flores producit. sic et ipsa prima votum virginatatis emisit. que alijs in exemplum fuit. ps. Adducentur regi virgines post eam etc. De isto amigdalo dicitur. Eccli. vlt. Florebit amigdalum: impugnabitur locusta. dissipabitur capparitis. Tunc enim amigdalus floruit quando ipsa virgo votum virginatatis emisit tunc locusta id est gentilitas instabilis et iniqua gratia spiritus sancti impugnata fuit et capparitis. id est populus iudeorum in dispersione iuit. Capparitis enim est frutex spinosus super terram expansus: et significat populum iudaicum durum et rebellem et semper terrenis adherentem. Secundo venter eius fuit beatus qui fuit habitaculum spiritus sancti. Spiritus enim sanctus in ipsum venit ad sacrificandum. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus venit ad impregnandum. Mat. i. Quod enim in ea natum est. de spiritu sancto est. Ad cumulandum. Luc. i. Spiritus sanctus superueniet in te et virginitas etc. Tertio venter eius est beatus: quia fuit apotheca charismatum in qua deus medicinas reposuit contra morbos omnium viciorum. Medicina enim contra concupiscentiam carnis: est consideratio sue sincerissime puritatis. De qua dicit Cant. vij. Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus labijs. In eius enim vtero fuit triticum. De quo dicitur Ioh. x. Nisi granum frumenti etc. Et fuit instar qui in imo est latus: et in summo angustus. Quia christus quantum ad humanam naturam nobis fuit manifestus. Quantum vero ad diuinam naturam fuit valde occultus. Et fuit vallata. id est circumdata lilijs puritatis. scilicet intus et extra sursum et deorsum a dextris et a sinistris ante et retro. Et dicitur lilijs in plurali: quia habuit mundas cogitationes: affectiones. intentiones: locutiones: et operationes. Vel fuit lilijs vallata. id est puritate minuta. ita quod hostis nunquam per impuritatem ad eius cor intrare potuit. Medicina autem contra auariciam est consideratio sue paupertatis nam ipsa fuit pauper ante partum: quia fuit nupta pauperi sponso: valde paupere iumentum: et hospitata in paupere domo. fuit et pauper in partu: quia pro thalamo habuit stabulum: pro lecto habuit presepe et fenum pro domibus cellis habuit bouem et asinum. fuit etiam

pauper post partum: quia abstulit oblationē pauperum: nutriebat filium per acum et colum: et nullū cum filio habuit domiciliū. Medicina vero contra superbiam est consideratio sue humilitatis. Est autē humilitas coacta: spontanea: et honorata: humilitas coacta: et si de se non sit meritoria. habet tamē intra se causam vnde generet mercedē: quādo necessitas cōuertitur in virtutē. ps. Humiliauerunt in cōpedibus pedes eius. Humilitas vero spontanea: et si de se sit meritoria. habet tamen causam vnde generatur. Mich. vii. Humiliatio tui in medio tui. Sed humilitas honorata nullam habet coactionē nec humiliandi occasionē: sed quantomagis a deo extolitur: tantomagis ad humilia prolocatur. Talis fuit humilitas marie que quidez honorata ab angelo qui eam reuerenter salutauit a patre qui eaz elegit: a spiritu sancto qui eam sanctificauit: a filio qui eā impregnauit: a toto mundo qui eam beatā dixit: tamen se humilians dicit. Respexit humilitatē ancille sue. Quarto eius venter est beatus: quia est fons omnium gratiarum. Cant. iiii. Fons ortorum puteus aquarum viventium que fluunt impetu de libano. Habuit virgo ortum: campū et viridarium. Ortus sunt electi qui sensus suos clauserunt in quo sunt flores et herbe redolentes: id est gratie et virtutes. Campus autem sunt peccatores qui nullam habent in sensibus suis clausuram: et in quibus sunt multe arbores steriles et infructuose. Viridarium vero sunt beati in quibus virgo benedicta spaciatur et delectatur. Habet igitur iste fons triplicem riuum. Unum qui habet virtutem fecundandi. istum mittit in ortum electorum fecundans eos per opera virtutum. ideo dicitur fons ortorum. Esa. lv. Quomodo descendit ymber de celo et cetera. Secundo habet riuum qui habet virtutem viuificandi: et istum mittit in campum peccatorum qui cum sint mortui et steriles: ipsos viuificat et fecundat: ideo subdit. puteus aquarum viventium. Ezech. xlvij. Omnia ad que venerit torrens viuent. Tertio habet riuum qui habet virtutem letificandi: et istum mittit in viridarium beatorum quos a deo inebriat et semper eos letificat. ps. fluminis impetus letificat ciuitatem dei. ideo subditur: quod fluunt impetu de libano. Libanus est mons altus: et interpretatur candidatio: et significat illum qui est altus per diuinitatem et candidus per humilitatem. Ab isto libano facit effluere in beatos aquas gratiarum. et hoc cum impetu. id est cum magna plenitudine et cum magno sono letitie: et cum iugiter et continua emanatione.

¶ Sermo. ccxl. De exaltatione sancte crucis: sermo primus.

So dñs hūiliaui lignū sublime: et exaltaui lignū humile. Ezech. xvij. Hic ponitur duplex dñia ligni: scilicet lignū sublime: sed humiliatū lignū humile sed exaltatum. Lignū sublime: sed humiliatū est xps qui vsq; ad nos per scalā habentē tres gradus se humiliat: scilicet vsq; ad carnē: vsq; ad mortem: et vsq; ad crucē. Phil. ij. Semetipsum exinanuit formā serui accipiēs: quo ad primū: factus obediēs vsq; ad mortē: quo ad secundū mortem autē crucis: quo ad tertium. Magna fuit humilitas quā lux purissima hūiliauit se vsq; ad lutū. Maior quā vita se hūiliauit vsq; ad mortis supplicium. Maxima vero quā dñs angelorum humiliat se vsq; ad patibulū latronum. per hanc scalā humilitatis: et nos defendere debemus vt ascendere mereamur. scilicet vsq; ad carnis et infirmitatis nostre considerationē. Mich. vii. Humiliatio tui in medio tui. vsq; ad mortē. id est vsq; ad vicioz mortificationē. Col. iij. Mortificate membra vestra que sunt super terrā vsq; ad crucē: id est penitentię suspensionem. Math. xvi. Si quis vult venire post me abne. et cetera. Lignū humile sed exaltatum est lignū sancte crucis quod prius erat humile: quia erat supplicium latronum: sed factum est valde sublime: quia factum est gloria imperatorum. Aug. Crux quę prius erat supplicium latronum: transit ad fontes imperatorum. Si talē honorē deo contulit penis suis qualē ergo honorē cōfert sanctis suis. Fuit autē istud lignū sublime factum et exaltatum in celo in mundo in inferno. vt sit verum quod dicit Phil. ij. In nomine iesu omne genua flectatur celestium terrestrium et infernorum. Est igitur exaltatum in celo: quia ipm celū reserauit. Janua enim celestis triplici clausura fuit firmata et clausa. vt habet Gen. ij. scilicet angelica custodia. flamma apposita et rüpheia bis acuta Crux autē virtute sanguinis custodiā angelicam remouit: quia clavis est. Esa. xxij. Dabo clauē dauid super humerū eius. Hiero. Sanguis xpi clavis paradisi. Itē flammā extinxit: quia aqua celestis in huius significatione delatere xpi exiit sanguis et aqua. De his duobus Hiero. ait. flamma illa rüpheia et foribus presidēs cherubin xpi extincta et reserata sunt sanguine. Rumpheia bis acuta precium abstulit: quia precium est. Illa namque rüpheia erat diuina iustitia: que requirebat satisfactionē condignam que per xpi sanguinē est facta. i. Pet. i. Non corruptibilibus auro vel argento redēpti estis: sed precioso sanguine et cetera. Secundo exaltatum est in mundo. quia ibi mira opera fecit. scilicet sapientię potētię: et misericordię. Et idcirco ter in anno celebramus festū sancte crucis: scilicet in pascha

De inuentione sancte crucis

ceue: in inuentione et in exaltatione. Nam in pasceue fecit opus mire sapientie: quia diabolus sapienter decepit. Aug. Tetedit xps in discipula cruce sua posuit escam carne sua. Diabolus autem voluit capere escam carnis: et captus est ab hamo deitatis. Job. xl. An extrahere poteris leuathan hamo. In inuentione fecit opus mire potentie: quia maxentium tyrannum deuicit. et constantinum in imperium iuste restituit: multos mortuos suscitauit: et infirmos curauit. Ista omnia sunt opera diuine potentie: et diuine iustitie: maxime tyrannum deicere: et humiles exaltare. Sap. iij. Benedictum lignum per quod fit iustitia: et Luc. i. Fecit potentiam in brachio suo. Sed in exaltatione fecit opus mire mie: quia deus tunc multis lachrymis christianorum eracium confortauit: tyrannum deuicit: et gentiles ad fidem conuertit. Sap. xiiij. Exiguo ligno credunt homines animas suas. Tunc enim eracius et ceteri ligno crucis animas suas crediderunt: quia sibi deuote recomendauerunt: et victoriam obtinuerunt. Tertio fuit exaltatum in inferno: quia diabolum deuicit et superauit. Diabolus namque tunc erat robustus: munitus: et securus. Luc. xi. Cum foris: ecce quod robustus: armatus: custodit atrium: ecce quod munitus: in pace sunt omnia que possidet. ecce quod securus. Sed xpus per lignum crucis robustus percussit: quia est baculus dei. Esa. xxx. A voce domini pauebit assur id est diabolus virga percussus. Ista enim dicitur virga moysi que serpentes deuorauit: quia virtus crucis demones prostrauit. Chrysostomus. Ubique demones signum crucis viderint: territi fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt. Secundo munitum vulnerauit quia est gladius et ensis dei. quod autem sit gladius dicit Origenes. Tanta est virtus crucis: ut si in mente fideliter habeatur. nulla libido. nulla peccati macula poterit preualere: sed continuo ad memoriam eius totius peccati et mortis fugit exercitus. nullus demonum prope stare poterit videns gladium in quo deiectus est. Chrysostomus. Diabolus timet crucem quasi enses in quo letale vulnus accepit. Tertio securum terruit et expoliavit: quia est vexillum dei. Solent namque aduersarii ad visionem vexilli regis fugere: et spolia dimittere. Sic et demones ad vexilli visionem crucis territi fugerunt et sanctos qui erant in limbo dimiserunt. Esa. xiiij. Super montem caliginosum. id est super diabolum leuate signum crucis et ingredieris portas: scilicet ciuitatis superne duces. id est sancti patres se et alios discrete ducentes. Ista triplicem virtutem crucis quam habuit in inferno contra demones tangit. Esa. li. dicens. Nunquid non tu percussisti superbum: ecce quia percussit robustum baculo dei vulnerasti draconem. ecce quia vul-

nerauit minutum gladio et ense dei: qui posuit in profundum maris vitam ut transirent liberati: est sancti patres ex limbo educti. ecce quia ipse christus virtute ipsius crucis spoliavit securum.

Sermo. ccxli. De eodem sermo. ij.

Mibi autem absit gloria nisi in cruce domini nostri iesu christi per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo. Hec scribit apostolus ad Gala. vi. tanquam dicat. Quidam

gloriantur in affluentia diuitiarum. ps. In multitudinem diuitiarum suarum gloriantur: quidam in seculari potentia. Iudith. i. Gloriabatur quasi potens in potentia sua. quidam in religione simulata. Gala. vi. Volunt vos circumdandi ut in carne vestra glorientur: sed reuera mihi absit gloriari nisi in cruce dominica. In premissis autem verbis apostolus tria facit. Primo ostendit quod in cruce est solummodo glorandum: cum dicit. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. In qua quidem gloriari debemus propter suam dignitatem et nostram utilitatem. Eius autem dignitas ostendit: quia in passione fuit imperiale solium. Esa. vi. Uidi dominum sedentem super solium et c. fuit namque illud solium excelsum: quia xpus per crucem celi excelsa conscendit. fuit eleuatum: quia omnia ad se traxit. fuit plena omnis terra maiestate eius: quia totam ecclesiam gratia sue benedictionis impleuit. In inuentione crucis factus est ecclesie triumphale vexillum. Esa. xi. Leuabit dominus signum in nationibus et congregabit profugos israel et c. In exaltatione factum est ecclesie victoriale signum. Esa. xiiij. Super montem caliginosum: id est super demonem leuate signum et c. In iudicio extremo erit in regale sceptrum: per quod xpus bonos reget clementer. Ihesu. xv. Accede et tange sceptrum. malos autem reget inflexibiliter. ps. Reges eos in virga ferrea. Secundo debemus gloriari in ea propter nostram utilitatem: quia in ipsa inuenitur omnis gloria nostra. scilicet interior que est in conscientie puritate. ij. Cor. i. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre: quia conscientiam mundat. Ihesu. ix. Sanguis christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis. Exterior que est in tribulatione et infirmitate. ij. Cor. xij. Libenter enim gloriabor in infirmitatibus meis. ut inhabitet in me virtus christi. id est crux que ipsas tribulationes dulcorat. Hoc significatum est Exod. xv. in ligno quod aquas amaras dulcorauit. Superior que consistit in supernorum reuelatione. ij. Cor. xij. pro humo: scilicet reuelationibus gloriabor: quia archana reuelat. Hoc significatum est Mathei

xxvij. in velo templi scisso. Quia ea que fuerant velata per xpi passionem sunt repleta et manifestata. Inferior que consistit in proximorum profectu et amore. i. Thesal. ij. Vos estis gloria nostra et gaudium: quia charitatem inflamant. i. Johan. iij. In hoc cognovimus charitatem dei: quia ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus nostris animas nostras ponere. Secundo ostendit in qua cruce sit gloriandum cum dicit. Domini nostri iesu christi. est namque crux latronis a sinistris et crux latronis a dextris. crux petri et crux christi. Sunt enim qui crucem afflictionis portant danabiliter: sicut desperantes. Et isti sunt in cruce latronis a sinistris. Ihesu. xvij. Duplici contritione contere eos dicit deus noster. Sunt qui portant patienter: sicut penitentes. Et isti sunt in cruce latronis a dextris. Jacobi. v. Patientes estote usque ad adventum domini etc. Sunt qui portant libenter sicut proficientes. Et isti sunt in cruce petri. ij. Corinth. xij. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis etc. Sunt qui portant gaudenter sicut facti perfecti. Isti sunt in cruce christi. Act. v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu consilij etc. Tertio namque ipse apostolus ponit causam ex qua sit gloriandum cum dicit. per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo. Ubi notandum est quod si simul sint duo vivi mutuo se vident. Si vero unus est vivus et alius est mortuus. Vivus bene mortuum videt: sed mortuus videre non potest vivum. Sed cum ambo sunt mortui neuter alterum videre potest. Homo igitur et mundus sunt quasi duo insimul constituti. Tunc autem ambo vivunt quando homo mundum diligit et mundus hominem favoribus et prosperitatibus comitatur. De talibus dicitur Job. xiiij. Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Aliquando vero mundus mortuus est homini. sed tamen adhuc homo vivit mundo. quando scilicet mundus hominem prosperitatibus non persequitur. tamen ab homine per amorem retinetur. Grego. Ecce iam mundus in seipso aruit. et adhuc in cordibus nostris floret. Aliquando econverso homo mortuus est mundo. sed tamen mundus adhuc vivit homini. quando homo scilicet mundum mente fugit. et tamen mundus ipsum occupationibus astringit. Grego. Plerumque contingit ut homo mundum mente non teneat. sed tamen mundus hominem occupationibus astringit. Ipse tunc mundo mortuus. sed ei mundus mortuus non est. Quandoque vero mundus homini mortuus est et homo mortuus est mundo. quando scilicet homo mundum non diligit. Et ipse mundus hominem favoribus non extollit. Talis erat apostolus cum dixit.

Mihi mundus crucifixus est: et ego mundo etc. Grego. Cum quis in amore mundi non retinet: nec rursus ab amore mundi retinetur vicissim sibi utriusque extincti sunt: quia dum alter alterum non appetit quasi mortuum mortuum non attendit.

¶ Sermo. ccxiij. De eodem sermo. iij.

Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem mortis autem crucis. Phil. ij. Quia contraria iuxta se posita amplius elucescunt: ideo apostolus ponit christi humilitatem. Est enim quedam gemma prefulgida ipsa humilitas in honore et honore in humilitate. In premissis ergo verbis duo tanguntur. scilicet genus passionis: cum dicitur mortem autem crucis. et triumphus exaltationis: cum subditur propter quod deus exaltavit illum etc. Circa primum notandum est quod conveniens fuit quod christus mortem crucis sustineret: et hoc quadruplici ratione. Primo ut nullum genus mortis sanctis timendum esse doceret. Et enim quoddam genus mortis quod est valde dolorosum et non ignominiosum: sicut decapitatio: quoddam est dolorosum et ignominiosum sicut crucifixio que est ignominiosa: quia erat supplicium latronum est dolorosa: quia fit in locis nervosis: in quibus maior dolor sentitur. Voluit igitur hoc genus mortis sustinere. ut doceret nullum genus mortis christifidelibus esse timendum quodcumque fuerit dolorosum: ignominiosum: vel utroque modo esse videretur. Secundo ut mala ad se restitueret. Adhuc enim ad lignum manus extendens quatuor peccata commisit. scilicet peccatum avaritie: in eo quod immoderatam scilicet appetuit. Superbie in eo quod dei equalitatem concupiuit. Inobedientie in eo quod dei precepta contempsit. Gule in hoc quod vetitum pomum manducavit. Ino christus manus in ligno extendens satisfecit per liberalitatem. per humilitatem. per obedientiam. et per asperitatem. Phil. ij. Non rapinam arbitratus est esse se equalē deo: ecce quanta liberalitas divinitatem enim non auare rapuit: sed liberaliter eam nobis impedit. Formam servi accipiens: ecce quanta humilitas factus obediens usque ad mortem: ecce quanta obedientia. mortem autem crucis: ecce quod dura et amara pena. Tertio ut elementa sanctificaret et mundaret. Sanctificaverat enim christus terram super eam longum tempus ambulando. Aquam se in ea baptizari faciendo: et super mare gradiendo. Ignem sanctificaturus erat spiritus sanctus in specie ignis transmittendo. Non restabat nisi ut sanctificaret aerem non sub tecto: sed in aere moriendo. Quarto ut ascensum in celum nobis prepararet. Homo quidem ceciderat: sed ad celum resurgere non valebat: quia deo satisfacere non poterat. Homo enim satisfacere debebat: sed non

De exaltatione sancte crucis

poterat. Angelus vero satisfacere non debebat nec poterat. Deus purus poterat: sed non debebat. Ideo factus est deus homo: ut posset in quantum deus, et deberet in quantum homo. Sed si iste mediator semper stetisset in celo: nimis fuisset in loco alto, si semper in terra: nimis in loco infimo, ideo in loco medio, i. in aere se ponere volebat ut hominem qui in terra erat assumeret: ut ad celum exaltaret. Joh. xij. Si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me. Quinto ut uniuersalem saluationem ostenderet. Erat namque deus reconciliandus infernis concubandus, populus gentilis attrahendus: et populus iudeorum reprobandus. Ideo per mortem crucis voluit mori: ut per caput sursum deum reconciliaret, per pedes deorsum inferos concubaret, per manum dexteram ad aquilonem extensam gentes in frigore infidelitatis positas attraheret, et per manum sinistram ad austrum expansam populum iudeorum in quibus aliquando calor fidei vigere consueverat reprobaret. Secundo ponitur triumphus exaltationis. Et ista exaltatio attendi potest quantum ad crucem, et quantum ad illum qui pependit in cruce. Crux siquidem exaltata est in celo: quia ianuam celestem reserauit. Hoc significatum est Hester. iij. Quia cum nullus palacium regis intrare ausus esset, virga regis aurea ipsum introduxit. In inferno: quia ipsius spoliavit. Genes. xxxij. In baculo meo transiui iordanem istum et nunc cum duabus turmis regredior. Due turme fuerunt omnes sancti qui fuerunt ante legem et sub lege, vel una turma fuit angelorum, et alia hominum. Exaltata est etiam in mundo: et hoc tripliciter. Primo quia ponitur in locis eminentibus ecclesiarum. Habemus etenim memoriale passionis unum in visu quod est passio christi in imaginibus figurata. Aliud in auditu: quod est ipsa passio christi predicata. Tertium in gustu: quod est christi passio in sacramento altaris tam signanter expressa. Secundo imprimatur in frontibus fidelium. Hoc significatum est Exod. xij. Ubi sanguis agni iubetur poni in superliminari, et in utroque poste. Superliminare est frons: sed duo potest sunt corpus et cor. Debet autem memoria crucifixi esse in fronte: per impressionem, in corpore per mortificationem, et in corde per frequentem recordationem. Tertio per miraculorum operationem: prout patet in inuentione et exaltatione crucis, ubi per virtutem sancte crucis multa miracula sunt ostensa. Exaltabitur autem in iudicio: quia supra solis radium tunc lucebit. Chrysostomus. Sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum: ut discas quoniam crux est luna lucidior et sole erit clarior. Secundo ista exaltatio attendit

quantum ad illum qui in cruce pependit. Qui quidem descenderat: et se humiliauerat quantum ad quatuor: scilicet quantum ad mortis supplicium cuius debitor ipse non erat quantum ad locum: quia corpus positum fuit in sepulchro et eius anima fuit posita in limbo cum utrumque debuisset esse in celo quantum ad multiplex opprobrium quod a iudeis sepius audiuit, cum in laudes et gratiarum actiones potius audire debuisset: quantum ad humane potestatis subiectionem: quia traditus est humane potestati cui ipse in manu haberet omnem potestates. Quia igitur christus sic descenderat, ideo per crucem meruit exaltari. Primo quantum ad gloriosam resurrectionem, ut qui se humiliauerat usque ad supplicium mortis gloriam indueret gloriose resurrectionis. Secundo quantum ad mirabilem ascensionem ut qui se humiliauerat usque ad sepulchrum et ad limbum exaltaretur usque ad celum. Tertio quantum ad paterne dextere cessionem, ut qui descenderat usque ad opprobria exprobrantium exaltaretur usque ad dextere paterne fastigium. Quarto quantum ad iudiciariam potestatem, ut qui humane potestati fuerat subiectus, et iniuste iudicatus: omnium iudex sit effectus.

¶ Sermo. cxxliij. De eodem sermo. iij.

Si exaltatus fuero a terra
ra omnia traham ad meipsum. Joh. xij. In his verbis duo tanguntur. Primum est sublimitas crucis: cuius dicitur. Si exaltatus fuero a terra. Secundum est utilitas passionis cum subdit: omnia traham ad meipsum. Circa primum est notandum quod ipsa crux fuit multipliciter exaltata. Primum ut esset ecclesie candelabrum. Luc. xj. Nemo accendit lucernam. Chrysostomus. Lucerna uniuersalis est ecclesia: candelabrum crucis est lignum lucerna diuina sapientia incarnata. Lucerna igitur in candelabro existens: christus est pendens in cruce. Secundo ut esset nauis ecclesie malum. Chrysostomus. Nauis ecclesie instructa fidei gubernaculo felici cursu per huius seculi mare huius deus gubernatore, angelos remiges, portus choros omnium sanctorum, erecta in medio ipse saluari arbore crucis in qua euangelice fidei vela suspenses spiritus sancto flate: ad portum paradisi deducitur. Tertio ut esset solium iudicis. Leo papa. O admirabilis potentia crucis. O ineffabilis gloria passionis in qua et tribunal domini et iudicium mundi et pietas est crucifixi. Isto autem solio christus iudicia sua exercuit: et ius suum omnibus dedit. Ambrosius. Auctor humani generis in cruce existens pietatis officia diuidebat, persecutionem apostolis, pacem discipulis, corpus iudeis, patri spiritum virgini paranympheu, latroni paradisu, peccatoribus infernu, christianis penitentibus crucem

cōmendauit. Quarto vt esset cathedra magistralis. Aug. Lignū in quo fixa fuerūt mēbra morientis etiā cathedra fuit xp̄i docētis docuit autē ibi tres lectiōes que significātur per titulū ibi positū. Docet em̄ pctōres q̄ sperent: et firmiter cōfidāt per crucē saluari. Jō dicit̄ Jesus. i. saluator. Docet bonos vt per crucē sperent virtutib⁹ adornari. ideo dicit̄ nazarenus. i. flouidus. Docet btōs. vt per crucē sciāt se in celestib⁹ coronari. ideo dicit̄ rex iudeorum. Secdo ponitur utilitas: siue efficacia passionis cum dicit̄ oīa trahā ad meip̄m. Ista autē tractio trib⁹ modis pōt intelligi. Primo vt dicatur nos trahere per multiplicē efficaciam sue virtutis. Sunt nāq; quattuor q̄ cōmuniter attrahere dicunt̄: scz simile: vacuū: calidū: et quedā naturales pprietates rerū. Xps autē nos attrahit p simile nre mortalitatis. Heb. ij. Debit autē per oīa fratrib⁹ assimilari et c. Per vacuū sue paupertatis. ij. Cor. viij. Scitis gratiaz dñi nostri iesu ch̄isti. qm̄ propter nos egenus fact⁹ est et c. Per calidū charitatis. Johā. xv. Maiorē hac dilectione nemo habet et c. Per propriū pietatis: quia ei est propriū semper misereri et parcere. Sicut em̄ adamas naturaliter attrahit ferrū: sic et ch̄isti pietas ad se trahit om̄e cor durū. Secundo vt ipse dicā nos trahere per dispositionem sui corpis in cruce existentis. Ex hoc quadrupliciter fm̄ Bern. scz per capitis inclinationē: sicut vnus amicus attrahit aliu: vt det sibi osculum. Cāti. viij. Quis mihi det te fratrem meū et c. Per brachiorū apertionē: sicut mater attrahit filiū. Esa. xlix. Nunquid mulier obliuisci pōt infantē suū et c. Per manū perforationē sicut liberalis attrahit egenū. xps nāq; manus perforatas habuit: qz nihil sibi retinuit: sed aiām dedit patri. Corpus ioseph. ecclesiā petro. matrē iohanni. padisum latroni. et vestes crucifixi. Per lateris apertionē: sicut foramē attrahit ad se columbā ad abscondendū. Canti. ij. Surge p̄pera amica mea et veni in foraminib⁹ petre: in cauerna micerie. Tertio vt dicatur nos trahere p efficaciam sui sanguinis. Circa qd̄ notandū q̄ homo erat a deo elongatus: frigore nimio repletus: amaricatus in carceribus: induratus. Sanguis autē ch̄isti habet virtutem reuocatiuā per quā reuocat elōgatos. Sicut em̄ illi qui reuocāt aues arborem ascendūt ad ipsam sibilant: sic et xps arborem crucis ascendēs reclamauit v̄bis. Luc. xxiij. Pater ignosce illis. Clamauit etiam lachrymis. Heb. v. Cum clamore valido et lachrymis offerens exauditus est. Clamauit etiaz sanguine. Genes. iij. Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Treno. j. O

vos omnes qui transitis per viam et c. Secdo habet virtutem calefactiuā per quā calefacit frigidos. hoc significatū est. j. Machab. vj. Ubi dicitur q̄ elephantis ostendebāt sanguinem v̄ue et mox ad inflammandū eos ad prelium. s̄ fructus mox fm̄ Ambro. primo est albus. postea est rube⁹. postea est niger. Sic ch̄istus primo fuit albus id est innocens et purus in tota sua cōuersatiōe: rubeus in cruce et niger in morte. Tertio habuit virtutem dulcoratiuā per quam dulcorabat amaricatos. hoc significatū est. Exod. xv. Ubi dicitur q̄ lignum in aquas amaras immissum eas dulcorauit: quia memoria crucis oēs tribulationes in dulcedinē cōuertit. Ber. Tua dulcedo stephano lapides torrentes dulcorauit craticulam laurentio dulcē fecit: pre tua dulcedine ibant apostoli gaudentes a conspectu concilij et c. Dicit̄ q̄ si vas cere noue viridiscz clausum ponatur in aqua: aqua per que poros ingreditur dulcis efficitur. Ista vas cere noue clausum fuit corpus ch̄isti quod et fuit cereum: scz de ape. i. virgine natus: et nouum: quia nulla vetustate infectū: et clausum quia nulli tentatiōi peruium. Porū autē eius sunt vulnera in qua si tribulationes imittunt̄ in dulcedinem conuertunt̄. Grego. Si ch̄isti passio ad memoriā reducitur nihil adeo durum quod nō equo animo toleretur. Quarto habet virtutem reseruatiuā per quā eduxit incarceratos in lybno positos. zachā. ix. Tu quoq; in sanguine testamēti tui emisisti victos tuos de lacu in quo non est aqua. Uñ in historijs legitur q̄ Salomō habebat strutionem habentē pullum quem cum in cauea vitrea inclusisset et pater illū habere nō posset vermē de deserto attulit de cuius sanguine vitrum liniuit: et protinus contractum fuit. Ista cauea est infernalis cauerna in qua inclusus erat pullus. i. oīz sanctorū ceteris. Sed venit vermiculus. i. ch̄istus qui dixit in ps. Ego sum vermis et nō homo et c. Et cum sanguine suo infernū fregit: et sanctos q̄ ibi erāt eduxit. ps. Cōtriuuit por. ere. et c. Oze. xij. Ero mors tua et c. Dicitur autem ch̄istus vermis quia vermis generatur ex humore terre virtute caloris solaris. Et sicut vermis patrem habet in celis et matrē in terris: sic xpus habet in celis patrem suū sine matre. in terris matrem sine patre. Quinto habet virtutem mollificatiuā per quā emollit et frāgit induratos. Unde dicitur Nume. xx. Qd̄ moyses virga bis silicē percussit: et inde aque largissime emanauerūt: quia multi qui saxi videbātur. sepe ad memoriā crucis dominice ad lachrymas cōmouent̄. Saxū qñq; frangitur ferro. aliqñ igne supposito. Et etiā quoddā

genus lapidis quod adamas dicitur qui tñ
frangitur sanguine hircino. Sunt ergo qui-
dam qui ad penuentiã frangunt timore diui-
ne potētie isti franguntur ferro. Quidã amo-
re diuine gr̃e isti frangunt igne. Quidã reco-
datiõē passiõis dñice. isti frangunt sanguine.

¶ Sermo. ccliiij. De sancto Mattheo
apostolo sermo primus.

Merusalē euāgelistā da-
bo. Esa. xli. Ad hoc q̃ aliquod
donū sit gratū: tria requirunt̃.
Unū ex parte dantis: q̃ sc̃z det
liberaliter. Sc̃dm̃ ex parte illi⁹
cui fit donatio: sc̃z q̃ sit dignus ip̃m recipere.
Tertiū ex parte ipsius doni q̃ sit preciosus ⁊
utile. Ista tria tangūtur in verbis premis-
sis. Primo ex pte dei tangit̃ magna liberalitas:
cum dicit̃ dabo. Jac. i. Si quis vestrū indiget
sapiētia postulet a deo qui dat oībus affluē-
ter. Deus em̃ tria opera fecit in quibus val-
de liberalis fuit. Primū fuit opus creatiõis:
in quo tam liberalis extitit q̃ celum ⁊ terrā:
solem ⁊ lunā: stellas et omnia astra celi crea-
uit: vt mireris ⁊ diligas creatorē eorum ⁊ ne
errore deceptus adores ea que creauit domi-
nus deus tuus in ministeriū cūctis gentib⁹.
Secundum est opus redēptionis vbi fuit li-
beralior. ps. Apud dominū misericordia ⁊ co-
piosa apud eum redēptio. Bernardus. Ue-
re copiosa quia non gutta sanguinis sed vn-
da fluminis largiter per quicq; partes corpo-
ris emanauit. Tertū est opus glorificatiõis
vbi est liberalissim⁹. i. Cor. ij. Quod oculus
non vidit: nec auris audiuit: nec in cor homi-
nis ascendit ⁊c. Secūdo notatur ex parte il-
lius cui fit donatio magna dignitas: cum dici-
tur. hierusalem. per hierusalē que interpre-
tatur visio pacis: ecclesia intelligitur. Dicit
autem Augu. in libro de ordine. Videbit deū
qui bene viuit: bene orat: et bene studet. Ista
autem visio potest intelligi vel in presenti vel
in futuro. In presenti quidē deus cognoscit̃
in diuinis mādatis: ⁊ hoc est quod dicit: vide-
bit deum qui bene viuit. ps. A mādatis tuis
intellexi. In orationibus deuotis. vnde sub-
ditur. qui bene orat. ij. Paral. xx. Cum igno-
remus quid agere debemus. hoc solum resi-
duū habemus. vt oculos nostros dirigam⁹
ad te. In diuinis scripturis. vnde subditur:
qui bene studet. ps. Lucerna pedibus meis
verbum tuū ⁊c. Vel potest intelligi de visio-
ne que erit in patria ex qua causabit̃ in ho-
mine summa dilectio ex eo q̃ bene vixit: per-
fecta fruitio ex eo q̃ bene orauit: perfecta co-
gnitio ex eo q̃ bene studuit. Esa. xl. Tunc vi-
debis: ecce cognitio. Et affluēs: ecce fruitio.

Et mirabitur ⁊ dilatabitur cor tuum: ecce d-
lectio. Beatus igitur Mattheus bene vixit
quia vixit obedienter quo ad deum: quia sta-
tim vt xp̃us eum vocauit sibi obediuit. Simi-
liter quo ad seipsum: quia nihil terrenum
possidere voluit: sed omnia dereliquit. Patien-
ter quo ad malos: quia cum murmuraret q̃
christus ad peccatorem diuertisset: ipse nullū
impatiens verbū dixit. Humiliter quo ad
bonos. publicanum humiliter se appellans.
Ipse etiam bene orauit. Act. i. Hi omēs erāt
perseuerantes vnanimiter in oratiõē cū mu-
lieribus et maria matre iesu. Eius enim ora-
tio fuit charitatiua. ideo dicitur. vnanimiter
fuit perseuerantissima. idcirco dicitur perse-
uerantes: attentissima: quia orabat cum ma-
tre gratie: et efficacissima: quia orauit cū ma-
tre misericordie. Ipse etiam bene studuit et
intantum profecit q̃ libruꝝ plenū diuina gra-
tia compilauit: ⁊ quia sic bene vixit: bene ora-
uit et bene studuit. Ideo modo accipere pro-
meruit perfectam dilectionē ratione vite san-
cte: fruitionem ratione orationis deuote: ⁊ co-
gnitionem ratione studij et diuine sapientie.
Tertio ex parte doni notatur magna digni-
tas et preciositas. Ista autem preciositas at-
tenditur ex parte illius qui scripsit ⁊ ex par-
te euangelium quod scripsit. Ille em̃ qui scri-
psit: scilz Mattheus fuit in forma hoīs presi-
guratus: a christo immediate edoct⁹: ⁊ a vir-
gine gloriosa in specialē familiaritatē assum-
ptus. Fuit enim prefiguratus in specie homi-
nis: quia homo est animal rationale mortale.
Ante vero incarnationem deus erat spirit⁹.
Johā. iij. Spiritus est deus: sed nostrā mor-
talitatem suscipiens factus est animal ratio-
nale mortale: q̃ fuerit aīal apparuit in incar-
natione: q̃ fuerit rationalis apparuit in pre-
dicatione: q̃ fuerit mortalis apparuit in pas-
sione. Mattheus autē in principio sui euang-
elij ostendit christi incarnationem: in medio
predicationem ⁊ in fine passionem. Secundo
beatus Mattheus fuit per christum imme-
diate edoctus. Johannis. v. Omnia quecūq;
audiui a patre meo neta feci vobis: qui ⁊ oīa
miracula christi vidit. Et q̃ euangeliste sunt
testes xp̃i: ⁊ testimoniū aliquñ fertur de visu
aliquando de auditu. Ideo christus duo tes-
tes de visu habere voluit: scz Mattheum et
Johannē: et duo testes habere voluit de au-
ditu scz Marcum ⁊ Lucam. Tertio beatus
Mattheus fuit a virgine maria in specialem
familiaritatē assumptus. Fuit em̃ beate vir-
ginis notarius: q̃ suam genealogiā descri-
psit. Secretari⁹: quia multa maxime in prin-
cipio posuit que non nisi ab ipsa scire potuit.
Cubicularius: quia eius cubiculum imma-

culatum fuisse docuit dicēs Math. i. Anteq̄ conuenirem: inuenta est in vtero habens de spūsancto. Euāgelium etiā quod scripsit fuit valde sublime et preciosum: qđ ptz ex tribus. primo qz fuit a beato marco abbreviatum. Johānes non habuit abbreviatorem: qz ait. de chusti diuinitate q̄ abbreviari non potest Lucas etiā non habuit nec Marcus. Mattheus vero habuit. Cuius rationez assignat Augu. dicens. Matheus scripsisse legitur in carnationē dñi fm stirpē regiā. Lucas vero fm sacerdotalem. Et ideo Lucas nō habuit abbreviatore Mathe⁹ autē habuit: qz regis est non esse sine comitum obsequio. sacerdos autem in sancta scōrum solus intrabat. Secundo: qz fuit a Barnaba in magna reuerētia habitum qui ipsum euāgelium secū portabat. et super infirmos ponebat. et secum in sepulchro ponī mādauit. Ideo autem secū portabat vt ab omnibus malis protegereť. ideo sup infirmos ponebat vt sanarentur. Et idcirco secum sepeliri voluit. vt securius moreretur. Tertio fuit ab ecclesia valde approbatum. Ecclesia enim valde frequēter recitare solet euangelia mathei epistolas pauli. et dauid psalmos. ne aliquis desperet quocunqz genere pcti peccet. Omne em̄ peccatum aut cōmittitur ex infirmitate humana. et isto modo peccauit matheus pecunias em̄ augere procedit ex humana infirmitate. Aut ex ignorātia et isto mō peccauit paul⁹. i. Th. i. Ignorans feci in incredulitate. Aut ex malicia. et isto modo peccauit dauid qui homicidium et adulterium perpetravit. Omne etiā peccatū aut est in deū sicut pctm perfidie. et in isto modo peccauit paulus. Aut est in proximū. sicut homicidiz et isto modo peccauit dauid. Aut in seipm: sicut cupiditas rerum: et isto modo peccauit matheus. Omne etiā pctm. aut procedit ex calore cōcupiscentie. et isto modo peccauit dauid qui adulterium commisit. aut ex auaricia. et isto modo peccauit matheus qui fuit auariciā secutus. aut ex superbia et isto modo peccauit paulus: qui superbe in scōs persecutionem exercuit.

¶ Sermo. ccxlv. De eodem sermo. ij.

Quis fac euāgeliste. ij.

Timo. iij. Op⁹ euāgeliste est euāgeliz predicare vel scribere: vel fm euāgeliz viuere. Isto triplici modo btis matheus op⁹ euāgeliste fecit. Prio qz euāgeliz pdicauit. Predicauit autē sapienter: qz sicut in legenda habetur omnia figmēta demonū detegebat. Diabolus nāqz aliquādo suadet aperte malum et tunc necessaria est resistentia. Aliquando

quod videtur bonū esse: et tunc necessaria est sapientia. Aliqñ illud quod videt esse perplezum et tunc necessaria est discretio prouida. Suadebat diabolus aperte malū qñ magi volebāt se facere adorari: et iō duos dracōes ignem spirātes miserūt. Sed illud vicit per resistentiā: qz constāter resistit et signo crucis dracones fugauit. Deinde suasit diabol⁹ aprensens bonum: sicut qñ sacerdotes ydolorū sibi voluerūt sacrificare. Sed istud vicit per sapientiā: qz sapiēte docuit soli deo esse sacrificandum: et oīa que attulerant respuit: et inde ecclesias edificari precepit. Deinde diabolus suasit illud quod videbatur perplexū: scz aut Epigeniā regi in vxorē dare: aut mortē subire. malum nāqz erat si ap̄s occideret: et tamen peius erat si virgo dei violaretur. Sed istud vicit per discretionez prouidā: qz elegit vt fieret minus malū: scz sui occisio. poti⁹ em̄ optabat seipsum occidi: q̄ maius malū committeretur: scz virginis violatio. Scđo predicauit fideliter: qz honorem dñi sui sibi noluit vsurpare: nec sacrificiū qđ volebāt impēdere recipere. Predicator nāqz licz multos cōuertat. hoc tamen non sibi: sed diuine virtuti debet ascribere. Non enim dat virtutē gradiēdi ille qui cū lucerna precedit. nec vitā comedenti ille qui cibum administrat: nec campana virtutem orādi que ad ecclesiā vocat: nec tuba virtutem preliandi que ad prelium incitat et inuitat. Si predicator potest exterius suauare. vt aliquis per vias salutis incedat. vt vita gratie viuat: vt deuotionem acquirat. vt diabolo fortiter resistat: sed nisi deus interi⁹ operetur non valet ad ista. Tertio predicauit constāter: quia nec promissis potuit emoliri cum rex dimidiū regni sui sibi dare pmitteret: nec nimis deterreri. nec supplicijs superari: sed missam deuote perficiens morte accepit. Secundo fuit opus euāgeliste: quia euāgeliz scripsit. Sic ipse fuit apostolus euāgelista et martyr. ita qz in nullo alio tres prerogatiue simul inueniūtur. Petrus em̄ erat apostolus et martyr: sed non euāgelista. Johannes fuit apostolus et euāgelista: sed nō fuit martyr. Stephanus fuit martyr: sed non fuit apostolus nec euāgelista. Mathe⁹ autē fuit apostolus et q̄tum ad hoc factus est iudex mundi. Mat. xix. Cum sederit filius hominis etc. Erit autē iudex non sniam ferendo: sed iudici assistendo. Prouer. vlti. Nobilis in portis vir eius qñ sederit cum senatorib⁹ terre. Vel iudicis sententiam subscribendo. ps. Ut faciant in eis iudicium conscriptum. vel iudicis sententiam commendādo. Apoc. xix. Laus et gloria et virt⁹ deo nostro etc. vel malos ex vite merito condēnando. Prouer. xiiij.

De sancto Matheo

Incedebat mali contra bonos &c. Secundo fuit euāgelista. & quātū ad hoc fuit notarius xp̄i. Mathei. xiiij. Omnis scriba doctus in regno celo: um &c. Iste nāq; scriba in euangelio posuit noua. i. noua xp̄i documenta. posuit et vetera. i. veterū pphetarū documenta & testimonia: cui etiā pōt conuenire illud qđ legit̄ Leuit. xxvj. Comeditis vetustissima veteruz & vetera nouis supuenientib⁹ p̄ficietis. Ipse em̄ comedit. i. in suo euāgelio incorporauit vetustissima. i. dei mādata in corde hoīs ab ipsa sua prima creatione conscripta. & noua. i. xp̄i precepta de nouo pmulgata. abiecit aut̄ vetera. i. ceremonialia ostendens oīa esse cōpleta. Tertio fuit martyr dei: & q̄stū ad hoc fuit testis ei⁹: q; martyr testis vocat̄. Iste aut̄ fidem testificatus est: & corde veraciter eā tenēdo. & ore feruēter predicādo. & ope eā opib⁹ cōprobādo. & sanguine pro ipsa moriēdo. Tertio fecit opus euangeliste: q; fm̄ euāgelis̄ vixit. et hoc respectu dei et pximi & sui. Respectu dei q; secutus est ip̄m gressu corpis. affectu. mentis & effectu opis. Am̄b. Sequebat̄ matheus xp̄m letus & alacer. ecce gressus corpis & exultauit dicens. In nō publicanū gero. iam non porto leui. ecce mutatio affectus mētis. Exui leui postq; xp̄m indui. Ecce mutatio operis. Vixit fm̄ euāgelium respectu pximi. q; pauperes pascebat. & xp̄o & discipulis cōuiuium faciebat: non tm̄ corpale: sed maxime spūale. Fecit inqt̄ leui ei conuiuiū magnuz in domo sua. Vere magnuz: q; talis cibus spiritualis delectat animum. Glosa ibidem. Qui domicilio recipit in terris: maximis exuberantiuz delectationibus voluptatum pascit. Chastuz Grego. Apud phariseuz veritas pascebatur foris apud mulierez penitentem pascitur in tus. Potat angelum. Bernar. Lachryme penitentium sunt vinum angelorum. Fecit deo magnum festum. ps. Reliquie cogitationis diez festū agēt tibi. Et angelus magnū gaudium facit. Luce. xv. Gaudium erit angelis in celo super vno peccatore penitentiam agēte. Vixit etiam fm̄ euāgelium respectu sui quia & patiens fuit & cito vitam mutauit. Patiens enim fuit: quia iudei dicebant ip̄m esse peccatorem: qui erat iustificatus. Dicebāt euz esse publicanū: qui erat mundatus. & presentia christi indignuz: qui iam dignus erat effectus. Sed ad ista in nullo fuit cōmotus. nec in aīo. nec in aliqua turbatione. nec in signo ex aliqua vultus ostensione. nec in ore ex aliquo impatienti sermone. nec ex facto ex aliquo iniurioso opere. Vitam suam etiam cito mutauit: quia ad vnam christi vocem obediuit. Quidam namq; conuertuntur ad vnam vocem dei scilicet ad interiorē inspirationem.

Alij ho non: nisi habeāt duas: scz inspirationem & exteriorē exhortationē. Alij non: nisi cum illis duab⁹ habeāt tertā scilz diuinitaz cumulationē. Alij ho non: nisi cum illis trib⁹ habeant quartā: scz flagellationē: & tunc flagellati ad deū currunt. ps. multiplicatae sunt infirmitates eoz: postea accelerauerunt.

¶ Sermo. cclxvj. De eodem sermo. iij.

Relictis omnib⁹ surgēs secutus est eum. Luc. v. In isto euāgelio ponit duplex dīa infirmantū: quoz quidā infirmitatem recognoscebāt: alij recognoscere nolebāt. in hoz medio medicus cōstitutus erat. Agit̄ autē in hoc euāgelio de tribus. primo de infirmo. i. mattheo sanato qui suā infirmitatē recognoscebat: cum dicit. Relictis oībus &c. Est autē tam velociter ip̄m secutus: nō ex animi leuitate: sed ex dei virtute. Nā sex decausis est ip̄z secutus tā velociter. quas Hiero. ponit in originali. Prima q; fuit verbi dei virtuosa operatiōe puerfus. Scda q; fuit dei inspiratiōe afflatus. Istos duos modos tāgit: cum dicit. Arguit Porphyrius et Julian⁹ augustus vel imperitiā hystonci mentiētis: vel stultitiaz eoz qui statim secuti sunt saluatore quasi irrōnabiliter vocatē hominez sunt secuti. Habet em̄ xp̄s duos supra dictos modos vocādi. s. per exteriorē hōi exhortationē. ad Heb. iij. Uiu⁹ est sermo dei et efficac. &c. ps. Dedit voci sue vocē virtutis. iō verbū dei cōparat̄ surculo arbori insito. Jac. i. Suscipite verbū insitū &c. Sicut em̄ surculus trahit totā arborē ad sui naturā: sic verbum dei trahit totū cor ad sui gratiā. Scdo per internam aspirationē. ps. Audiat quid loquatur in me dñs &c. Apocat. iij. Ego sto ad ostiū & pulso. Tertio miraculoz visioe p̄motus. Uñ subdit. Cū tāte virtutes tātaq; ligna precesserint: q; aplos vidisse anteq; crederent dubiū nō est. Miracula nāq; hoīem sepe conuertūt qñ rudes sunt. Sapiēs vero doctrina cōuertit qñ dociles sunt. i. Cor. i. Iudei signa petunt. greci sapientiā querūt. Quarto splendore faciei illustratus. Uñ subdit. Certe fulgor et ipsa maiestas diuinitatis occulta: que etiā in humana facie nitebat ex primo ad se vidētes trahere poterat aspectu. Facies em̄ xp̄i erat valde speciosa ad videndū. i. Pet. i. In quē desiderāt angeli prospicere. Gratiōsa ad diligendū. Hester. xv. ffactes tua plena est gratiaz. Luminosa ad inuitandū. ps. Illumina faciē tuā super seruū tuum. Nō fuit ergo miruz si visio faciei sue tam faciliter abtrahēbat que sic erat speciosa: sic gratiosa: sic luminosa. Quinto gloriosa maiestate abiecit

est dicitur: et maiestas diuinitasque occulta. Verbi.
 Ommino propter mansuetudinē que in te p̄di-
 catur: currimus post te dñe iesu: audietes q̄
 non spernis pauperē et peccatorē nō horreas
 non horruisti confitentē latronē: nō lachrymā-
 tem peccatricē nō supplicantē chanaanā: non
 deprehensam in adulterio: non sedentē in the-
 loneo. non supplicantem publicanū: nō negan-
 tem discipulū: non persecutores discipulorum
 non ipsos crucifixores tuos. Sexto potētū vir-
 tute attractus. Si enim in magnete lapide
 hec virtus esse dicatur vt anulos et festucas sibi
 attrahit. quāto magis dñs omnīū creaturā-
 rū sibi attrahere poterat quos volebat. Ista
 em̄ tractio nō erat per coactionē: sed per quā-
 dam inductionē: sicut ostendit beatus Augu.
 exemplo rami viridis: et nucis. Ostendis inqt
 omī ramū viridē: et attrahis eū: ostēdis puero
 nucas et trahis eū nō violētā inferēdo sed ap-
 petitū alliciendo. Et propheta hoc ostēdit exē-
 plo pelliparij. ps. Extendens celū sicut pelle.
 Sicut em̄ pelliparius expandit pellē pulchrā
 ante emptorē: vt. s. alliciat eum ad emendū. sic
 deus celū stellis depictū et ornatū nobis expā-
 dit vt nos alliciat ad desiderandū. Secundo
 agitur de infirmis qui suaz infirmitatem non
 recognoscebant quos xp̄s in sua infirmitate
 reliquit. cū dicitur. Et murmurabāt scribe et
 pharisei et c. pharisei nāq̄ triplici infirmitate
 laborabāt. Prima infirmitas erat murmura-
 tionis. Est autē q̄dam murmuratio bona: sicut
 murmurare contra aperta mala. Unde q̄dā
 de tali reprehenduntur. Esa. lvj. Canes mu-
 ti non valentes latrare. Alia murmuratio est
 mala: sicut murmurare contra bonos et de bo-
 nis. Sap. j. Custodite vos a murmuratiōe et c.
 talis erat murmuratio phariseorum. Tertia
 est pars permixta quodāmodo qñ scz quidā
 cōtra dei patiētā murmurāt: ex eo q̄ sic p̄mit-
 tit bonos opprimi et ipios exaltari. Abacuch.
 j. Quare respicis contentores: et taces impio
 conculcante iustiorē se. Murmurant etiā ad-
 mirando dei liberalitatē q̄ ipse tarde venien-
 tes sic liberaliter cū primis remunerat. Mat.
 xx. Accipientes murmurabant ad patrē fami-
 lias. Secunda erat infirmitas p̄sumptionis:
 qz p̄sumpserunt reprehendere meliores se
 scz xp̄m discipulos et mathēū. Reprehenderūt
 nāq̄ infirmū de curatione. medicū de subuen-
 tione. et discipulos medici de obsequij exhibi-
 tione. Tertia vero infirmitas elationis: qz se
 iustos credebant et alios despiciabant. Tales
 credūt q̄ non sit lux nisi in anima sua nec trā-
 quillitas nisi in mente sua: nec perfectio nisi in
 vita sua. cum tamen deus paratus sit omnib⁹
 dare lucem gratie. serenitatē consciētie: tran-
 quillitatē pacis interne. perfectionē vite. Ista

quattuor tangit Boetius dicens. Atqz tuo splē-
 dore micās: tu nāqz serenū: tu requies trāquil-
 la pijs te cernere finis. Tertio ponitur medi-
 cus in medio cōstitutus qui dicit se venisse ad
 tria. Primo ad medendū et sanandū cū dicit
 nonegent qui sani sunt medico: sed qui male
 habent. dicit autē. Aug. super Johānē. Aliud
 est esse sanū. aliud sanabile. et aliud esse insana-
 bile. Qui em̄ sanus est non eget medico: q̄ ve-
 ro egrotat in spe sanabilis est qui autē egrotat
 cū desperatione insanabilis est. Sani igitur
 non egent medico nisi ad sanitatis cōseruatio-
 nem. Sanabiles ad curationez. Insanabiles
 non nisi ad vite prolongationem. Sani igitur
 sunt viri sancti. Et isti non egent medico q̄tū
 ad curationem a mortali culpa. egent tamen
 ad cōseruationem gratie. Sanabiles autē
 sunt peccatores penitentes. Et isti egent me-
 dico q̄tū ad culpe curationem et cōserua-
 tionem gratie. Insanabiles sunt obstinati. isti
 non egent medico ad p̄seruationē gratie quā
 nō habent nec ad curationē culpe: qz ipsaz nō
 requirunt: tñ q̄tū ad prolongationem vite: et ex-
 pectationem ad penitentiā Esa. xxx. Expectat
 nos dominus vt misereatur nostri. Secundo
 iste medicus fuit missus ad miserandū. Ideo
 dicitur. Misericordiā volo et nō sacrificiū. Ha-
 bet autē iste medicus miam a natura et cōsue-
 tudine longa. et ab experiētia. A natura quā-
 dem tam diuina s̄m quā semper est sibi pro-
 prium misereri et parcere. A natura humana
 qz ab instanti sue conceptionis fuit vnct⁹ oleo
 misericordie et cōpassionis. Esa. lxi. Spūs dñi
 sup me eo q̄ vnxit me ps. Vnxit te de⁹ deus
 tuus oleo letitie et c. Job. xxxj. Ab infantia cre-
 uit mecum miseratio. et de vtero egressa est mecum
 A cōsuetudine longe. Incepit em̄ a principio
 mūdi per omnes generationes misericordiā
 impendere vsqz ad finem mundi non cessa-
 bit exhibere. j. Macha. ij. Cogitate per gene-
 rationē et generationē. qz omnes qui sperant
 in domino. nō infirmant. Ab experiētia. Heb.
 iij. Non habemus pontificē qui nō possit com-
 pati infirmitatibus nostris tentatum autē per
 omnia et c. Heb. v. Didicit ex his q̄ passus est
 obedientiam. Tertio missus est ad vocanduz
 vnde dicit. Non veni vocare iustos sed pecca-
 tores ad penitentiā. Uocat em̄ peccatorem ab
 omni parte sui. s. a superiori ostendendo celuz
 tam pulchrū et ab inferiori ostendēdo infer-
 num tam horrendū. Prouer. xxv. Celuz sur-
 sum et terra deorsum. Secundo vocat ab ex-
 teriori per predicationē. et ab interiori per in-
 spirationē. Prouer. j. Sapiētia foris predicat.
 ecce exterior exhortatio. In capite turbarum
 clamitat. ecce interior inspiratio. Caput enim
 est mens qui habet tres turbas. s. cogitatio-

De sancto mauricio & socijs eius.

intentiones. & affectiones. Tertio vocat ab interiori reducendo beneficia preterita ad memoriam & a posteriori reducendo ad memoriam dei iudicia futura. Apoc. iij. Animalia plena oculis ante & retro. Quarto vocat modo a dextris dando prosperitatem. & modo a sinistris infligendo aliquam aduersitatem. s. Ad Cor. vj. per arma iusticie a dextris & a sinistris.

¶ Sermo. cclvij. De sancto Mauricio & socijs eius sermo primus.

Iustorum anime in manu dei sunt. & non tanget illos tormentum mortis &c. Sap. iij. Ostenditur de istis sanctis quales fuerunt in vita: cum dicitur. Iustorum anime quales fuerunt in morte. cum dicitur. Et non tanget eos tormentum mortis & quales post mortem. cum dicitur. Illi sunt in pace. In vita quidem fuerunt iusti: quia fuerunt positivi iusticiam facerent. & rem publicam conseruarent. Ad rei autem publice preservationem quattuor extinguuntur. sicut dicit Catho & Augu. lib. v. de ciuit. dei scilicet quattuor ad domesticos magna industria quattuor ad forenses iusticia. quattuor ad seipsum animus liber in consulendo. & quattuor ad seipsum animus nulli obnoxius peccato. Est ergo primum quattuor ad domesticos magna industria: quia sicut dicitur. s. Timo. v. Si quis suorum & maxime domesticorum curam non habet fidem negauit & est infideli deterior. Tobie. x. Apprehendentes parentes filiam suam osculati sunt. monentes eam honorare soceros. diligere maritum regere familiam. domum gubernare: & seipsam irreprehensibilem exhibere. s. Thimo. iij. Oportet episcopum irreprehensibilem esse sue domini bene prepositum &c. Secundum est quo ad forenses iusticia. Job. xxix. Iusticia indutus sum &c. Ioha. viij. Nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate. Tertium est animus in consulendo liber. ut nec timore. nec amore. nec odio. nec munere a veritate discedat. nec veritatem taceat. Isido. Iniqui iudices errant in veritate iusticie dum intendunt in consuetudinem persone. Quartum est ut animus nulli vicio sit subiectus. Tullius. Age ne tua oratio tibi contraria sit. quia pondus est pudoris grauissimi propria voce confundi. Greg. Durum est ut qui nescit tenere moderamina vite sue. iudex fiat vite aliene. Ista quattuor in istis martyribus perfecte fuerunt. Habuerunt enim domum industriam. Unde dicitur in legenda habitatores regionis illius. erant callidi ingenio. sapientia locupletissimi. Habuerunt foris iusticiam. quia sicut dicitur ibidem. que dei erant deo. & que cesaris cesari reddebant. Habuerunt animum in reprehendendo liberum. Unde dicit Mauricio. Milites sumus imperatorum & serui autem cui bibere profiteamur dei. Ha-

buerunt animum innocentiam preeditum. quia non se armauerunt armis carnalibus. Unde dicit Exuperius. Projiciat dextere nostre arma carnalia & armentur virtutibus. Secundo ostenditur quales fuerunt in morte. fuerunt liquidem examinati decimati: vallati: & trucidati. Examinati autem fuerunt de tribus. s. ut idolis immolarent ut fidem christi desererent. & ut contra christianos coniurarent. Sed ipsi nec idolis voluerunt immolare. nec fidem christi deserere. nec christianos impugnare. sed potius defensare. Unde dicit exuperius. Omnia tormenta pro christo suscipere parati sumus. & ab eius fide nunquam discedemus. Secundo fuerunt decimati. Reperimus enim decimas rerum que in veteri lege fuerunt institute. Decimas dierum que a christo fuerunt inuenite. quoniam xl. diebus & xl. noctibus ieiunauit nunquam autem reperimus decimas capitum nihil hic. Magnum est soluere decimas rerum. magis soluere decimas dierum. maximum soluere decimas capitum. Multi enim darent res suas qui non libenter darent dies suos & multi darent res & dies suos qui non libenter darent capita sua. Isti autem exoluerunt decimas rerum: quia que cesaris erant dabant cesari & decimas dierum: quia que erant dei dabant deo. & in super soluere decimas capitum. Tertio fuerunt vallati sicut oues a lupis. Mat. x. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio lupo. Ipsi enim tamquam oues non restiterunt non fugerunt. non balatum murmurationis emiserunt. Unde dicit Mauricio Comiliones nostros sustinui necari. quia vos ad passionem pro christo paratos vidi & domini mandatum seruaui. quod dicit petro. Mitte gladium tuum in locum suum &c. Quarto fuerunt trucidati in qua trucidatione sic fuerunt firmi: quia nec mundus: nec diabolus: nec caro eos: nec in vita: nec in morte vincere poterant. Mundus enim contra eos in vita pugnabat. manu dextera prosperitatis ut alliceret. & in morte sinistra aduersitatis ut frangeret. Sed ipsi & in vita mundum contempserunt blandientem. et in morte seuientem. Similiter diabolus etiam pugnauit contra eos manu sinistra impellendo ad vicia: et dextera eos trahendo ad tartara. Sed non potuit ipsos impellere ad aliquod viciu: nec post mortem aliquod inferre supplicium. Similiter caro pugnabat contra ipsos sinistra: qua inducit ad ociositatem. & dextera qua inducit ad voluptatem. Sed ipsi corpus suum in laboribus exercitauerunt. & carnis delicias abhorruerunt. Tertio ostendit quales fuerunt post mortem: cum dicitur. Illi autem sunt in pace. Unde enim pacem perpetuam. Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis &c. Sancti enim isti. dant deo magnam gloriam. Nam si unus peccator confiteatur christum facit gloriam christo: quanto magis isti qui tot fuerunt gloriam sibi dederunt. Luce. xij.

Ois quicquid confessus fuerit me coram hominibus
 et fecerit angelis magnam letitiam: quia si ange-
 li letantur super uno peccatore penitentem agente: quan-
 to magis super tanta multitudine triumphante
 Luce. xv. Gaudium erit angelis in celo super te.
 Dant nobis magnam fiduciam: quia si impossibile
 est non exaudiri preces multorum impossibile
 est non exaudiri preces tantorum militum sanctorum.
 Exaudiuntur multipliciter. Primo quia conso-
 lantur tribulatos. Sicut patet in vidua que
 filium suum monasterio dederat. Secundo: quia adiu-
 vant in periculo constitutos. Sicut patet in
 illis qui per lacum reliquas deferrebant. Tertio: quia
 corripiunt indevotos. Sicut patet in illo cleri-
 co qui cum iura sancti Mauricii usurpasset et
 blasphemiam intulisset mala perijt morte.

[Sermo. ccxlviii. De eodem sermo. ij.

Ancti per fidem vicerunt re-
 gna operati sunt iustitiam. adepti
 sunt promissiones etc. Heb. xi. De
 istis beatis martyribus Mauricio
 et socijs eius quos ostendunt in his
 premissis. Primum quales fuerunt in personis: cum dicitur
 scilicet. Est autem scilicet idem quod mundus: quod firmus: quod san-
 guine tinctus: quod sacro usui deputatus. Isti igitur
 fuerunt mundi per verbum dei quod receperunt. Joh.
 xv. Jam vos mundi estis propter sermonem quem
 etc. per fides quam habuerunt. Act. xv. Fide pu-
 rificas corda eorum. per spiritum sanctum quem receperunt:
 Ezech. xxxvi. Effundam super vos aquam mundam
 etc. per sanguinem quem effuderunt. Apoc. vii. Lau-
 erunt stolas suas in sanguine agni. Secundo fuerunt
 firmi: quia nec promissionibus potuerunt emolliiri:
 nec comminationibus deterreri: nec supplicijs
 superari. Math. vii. Descendit pluvia: ecce
 promissio refrigerans et flauerunt venti: ecce co-
 minatio concutiens: et venerunt flumina: ecce
 tormentum irruens et nihil facere potuerunt: quia
 super christum fundati fuerunt. Tertio fuerunt san-
 guine tincti. Habuerunt enim sanguinem christi tin-
 ctam memoratiuam per recordationem: affectiuam per
 deuotionem: intellectiuam per meditationem:
 et operatiuam per imitationem. Quarto fuerunt sa-
 cro usui deputati ut hostes vincerent. reipublicam con-
 seruarent. et fidem catholicam defenderent. Ubi
 dicit beatus Mauricius. Milites sumus tui impe-
 rator. quo ad primum. et ad defensionem reipublice.
 arma suscipimus. quo ad secundum. Non est in nobis
 proditio atque formido: sed fides catholica
 nullatenus deseremus. quo ad tertium. Se-
 cundo ostenditur quales fuerunt in armis suis
 cum dicitur. Per fidem. fuerunt enim armati scuto
 fidei. ad Ephe. vi. In omnibus sumentes scutum
 fidei etc. Dicitur autem fides scutum: quia sicut in scuto
 sunt tres anguli: et unus scutum. sic et in deo sunt
 tres persone et unus deus. Vel quia ipsa fides est

de christo in quo sunt tres subiecte. scilicet caro: anima: et ipsa
 deitas: et una persona. Vel sicut scutum ut pluri-
 mum fertur in sinistra parte. sic fides est in parte
 vita que est pars sinistra. In dextera autem parte que
 est vita eterna non erit fides: nec spes. Vel scu-
 tum suscipit primos ictus hostium. etc. arma prote-
 git et defendit corpus. sic fides etiam primas sug-
 gestiones demonum sentit primas quodones tyran-
 norum suscipit. et ceteras virtutes custodit atque
 defendit ac protegit. Tertio ostenditur quales fue-
 runt in victorijs suis: cum dicitur. Vicerunt regna. Vi-
 cerunt namque regnum demonum: hominum et celorum omnium.
 Primum vicerunt per resistentiam. Jaco. iij. Resistite
 diabolo: et fugiet a vobis. Nam secundum Bernar-
 dum tres sunt domus. prima domus dicitur esse memo-
 ria in quam diabolus vult intrare ponendo ibi
 malam suggestionem. Sed portarius debet dia-
 bolo resistere ne intret. qui vocatur proprius sta-
 tus consideratio. Secunda domus est intelligentia.
 in quam diabolus vult intrare ponendo ibi pra-
 uam delectationem. sed huic etiam portarius dicitur
 resistere. qui vocatur eterne delectationis cogi-
 tatio. Tertia domus anime est voluntas in quam
 diabolus vult intrare immittendo ibi prauum
 consensum: sed huic portarius dicitur resistere que vo-
 catur eterne pene meditatio. Secundo vicerunt
 regnum hominum per patientiam. Et iste modus vincen-
 di est valde gloriosus: quia iste fuit modus christi.
 Ecclesiastici. xxi. Magna est gloria sequi do-
 minum que est victoriosus. Seneca enim ait. Innu-
 merabiles sunt qui populos que urbes habuerunt
 in potestate. paucissimi vero sunt qui in potestate
 habent seipos. Est etiam victoriosus que tempore celum
 vincit et rapit. Math. xi. Regnum celorum vim pa-
 titur et violenti rapiunt illud. Tertio isti sancti
 vicerunt regnum per passionem suam. Olim autem erant
 quodammodo inuincibilia que tamen isti vicerunt. Angelum per
 lachrymas quas effuderunt. Osee. xij. Inuasit
 ad angelum fleuit et rogauit eum. Diabolum per
 fidem quam habuerunt. i. Pet. v. Aduersariis dicitur
 diabolus etc. Aliam per magnanimitatem qua
 suo cordi dominati fuerunt. Prouer. xvj. Melior
 est patiens viro forti: et qui dominatur animo suo ex
 pugnatore urbium. Mortem per charitatem
 qua inflammati fuerunt. Cantico. vii. Fortis
 est ut mors dilectio. Regnum celorum per san-
 guinis precium quod dederunt. ps. Preciosa
 id est precio plena est in conspectu domini mors
 sanctorum eius. Quarto ostenditur quales
 fuerant in operibus suis cum dicitur. Operati
 sunt iustitiam. id est opera meritoria per que iuste
 regnum celorum sibi acquisuerunt. Math. iij. Pe-
 nitentiam agite appro. etc. Quantum enim hic deus
 appropinquat deo per opera penitentiae tantum
 deus sibi appropinquat per collationem gratie
 et glorie. Parum appropinquabat qui dicebat.
 Luce. xij. Ieiuno bis in sabbato. Ideo parum

De sanctis Cosma et Damiano

Sibi appropinquauit deus: quia iustificatus non fuit. nihil appropinquabat quod dicebat. Luce. xvi. Anima habes multa bona comedere: bibe: epulare etc. Ideo deus nihil sibi appropinquauit: quia sue domui salus facta non fuit. Valde appropinquabant qui dicebant. Mat. xix. Ecce nos relinquitur omnia etc. Ideo deus valde appropinquauit eis: quia iudices mundi eos fecit. Quin, ostendit quales fuerunt in suis premijs: cum dicitur. Adepti sunt reprobationes. Olim namque fiebat promissio tribus modis. Aliquando se mutuo osculando. Aliquando manum ad manum applicando. Aliquando rem aliquam porrigendo. Sic Christus vitam beatam nobis daturum promisit sed osculando quod fuit incarnatione ubi facta fuit dulcis unio nature diuine cum natura humana. Cant. viij. Quis mihi det te fratrem meum id est ut tu qui es dominus meus efficiaris et frater meus sugentem uerba matris mee. i. ut tu qui es in sinu patris mei efficiaris paruulus in sinu matris ut inuentam te foris id est ut tu qui habitas semper in celis visibilis inueniaris in terris. et deosculer te id est dulcem unisonem nature tue cum mea natura humana precipiam. Et iam nemo me despiciet nec deus: sed me sibi reconciliabit: nec angelus. sed in magna reuerentia habebit: nec dyabolus: sed me valde timebit. Promisit etiam manibus manus suas cruci applicando. Abacuch. iij. Cornua. scilicet crucis in manibus eius. Promisit in super spiritum sanctum nobis dando. i. Cor. v. Dedit nobis pignus spiritus.

¶ Sermo. cclix. De sanctis Cosma et Damiano: sermo primus.

Medici suscitabunt et confitebuntur tibi etc. ps. Ista uerba que propheta uerbo posuisse interrogatiue et negatiue exponi possunt de istis sanctis martyribus scilicet cosma et damiano remissive et affirmatiue. Ipsi namque fuerunt medici corporum et animarum. et multos a diuersis languoribus resuscitabant. ideo dicuntur medici sui. Et hoc non sibi sed deo attribuebant. ideo dicuntur et confitebuntur tibi. De istis autem sanctis medicis quatuor uidentia sunt. primo quales fuerunt quantum ad progeniem. fuerunt enim quinq; fratres pro christi nomine passi. Sed ecclesia de duobus principalibus solennizat. Felix fuit talis fraternitas: quia fuit a parentibus religiosis progenita bonitas enim parentum sepe est causa multarum in filiis bonitatum. Chrysostomus super Mat. Uxorem accipe uolentibus dat documentum. quod si ambo parentes ipsius puelle boni sunt secure accipiat: si uero ambo mali omnino refugiat. si alter bonus sit al-

ter malus: quod tunc facturus sit timeat uersitate me uerbo est bonus et mater est mala magis debet timere. si autem econuerso minus timere debet. Est et ista fraternitas felicior: quia fuit martyrio coronata: quia pati pro christo est uirtus magna. Mathei. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Ista autem uirtutem passionis nos habere non possumus triplici de causa ut dicit Origenes. Una est ex parte nostri. quia tantam gratiam non meremur. ut pro christo pati digni sumus. Alia ex parte diaboli. quia sciens pro martyrium nos consequi remissionem peccatorum. et ad regnum uenire celorum nobis. prestat impedimentum. Tertia est ex parte dei qui sciens nostram infirmitatem nobis misericorditer condescendit. Ista autem beatitudinem passionis isti martyres habuerunt: quia et deus illos dignos fecit. et constantiam tribuit. et dyabolus eos impedire non potuit. Est etiam ista fraternitas felicissima: quia ad celestem gloriam est assumpta. felices igitur illi qui hos. quinq; martyres habere merentur in patronos spirituales. Eccle. iij. Melius est duos esse simul quam unum. Si enim unus uel duo sancti sic a peccatore reuocant. sic a diaboli tentationibus conseruant. sic in dei amore inflammant. quid facerent si quinq; essent. Secundo uidentia est quales fuerunt quantum ad artem. Ipsi enim fuerunt medici. quia sanabant ceteros: quia omnibus tam magnis quam paruis. tam diuinitibus quam pauperibus et etiam brutis animalibus sanitatis beneficia impendebant. Sanabant liberaliter: quia nihil ab aliquo accipiebant. Mat. x. Gratis accepistis: et gratis date. Sanabant mirabiliter quia mirabilis fuit eorum curatio: quia habentibus cruce putridum crus aliud inferuerunt. Sanabant integraliter a corporibus morbos pellendo. et animabus peccatorum ueniam impetrando. Tertio uidentia est quales fuerunt quantum ad passionem. Eorum namque passio fuit gloriosa. quia instar christi fuerunt crucifixi. Eccle. xxiij. Magna est gloria sequi dominum. fuit miraculosa: quia sagitte in suos redibant actores. fuit fructuosa: quia fructum centesimum habuerunt. Luce. viij. Qui autem in terram bonam. sunt hi qui in corde bono et optimo audientes uerbum retinent: et fructus afferunt in patientia. Habuerunt enim cor pacificum quia passi sunt patienter. Cor uentilatum quia passi sunt libenter. Cor optimis: quia passi sunt gaudenter. fuit uictoriosa: quia uicerunt in omnibus elementis sed in terra: quia in manibus et in pedibus fuerunt rotati in aqua: quia in mare precipitati. in aere: quia in eculo suspensi in igne: quia in ignem piecti. Quarto uidentia est quales fuerunt quantum ad nostram subuentionem. ipsi enim subueniunt tribulatis. sicut patet in illo in quem serpens intrauerat defendunt ab oppressionem demonis: sicut patet in illo qui uxorem suam eis recomendauerat. diligenter curam habent de

suus denotis. sicut p̄ de custode ecclie sue. cui
 ius crus marcidū erat. Seuerā vltionē infe-
 rūt. malis. sicut p̄ q̄n demonib⁹ p̄ceperūt vt
 tyrānū p̄cuterēt. Misericordiā. impendūt pe-
 nitētib⁹ ⁊ humiliatib⁹ se sicut p̄. Q̄ cum
 predictus tyrān⁹ peniteret: mox ab eo demo-
 nes auerterūt. Job. xl. Nunquā illudes ei q̄si
 sui. Auis em̄ domestica. q̄n emittit recedit: ⁊
 q̄n reuocat redit. Sic ⁊ isti martyres vident̄
 h̄re in p̄tate sua demones quasi aues: q̄ q̄n
 eos emittūt ad maloz vinctā exercēdā: ita
 tum obediūt q̄n eos reuocat: p̄tin⁹ obsequunt̄

¶ Sermo. ccl. De eisdem sermo. ij.

Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū
 habitare fr̄s in vnū. ps. Isti sc̄i
 martyres. s. cosma ⁊ damian⁹ fue-
 rūt fratres. nō tm̄ carne: sed etiā
 fide ⁊ passione. Habitauerūt autē in vnū sex
 modis. Primo q̄ntū ad idē domiciliū vbi habi-
 tauerūt pacifice ⁊ cōcorditer. Eccl. iij. Me-
 lius est duos esse simul q̄ vnū ⁊c. Quattuor
 nāq̄ sunt ḡna hoīm q̄ iūbēter socios h̄re vo-
 lunt sc̄z negociātes q̄ ad inuicē emolumenta
 acq̄rūt. Ideo dicit h̄nt emolumētū societatis
 sue. Itinerātes q̄ auxiliū sibi mutuo prebēt.
 Ideo d̄r. Si vn⁹ ceciderit ab alio fulciē. Pre-
 liātes: q̄ simul hostib⁹ resistūt. Ideo dicit̄. Si
 quispiā preualerit ⁊ travnuz: duo resistent ei.
 Dormientes: q̄ tpe frigoris mutuo a se frig⁹
 expellūt. Ideo subdit̄. Si dormierint duo fo-
 uebūtur mutuo ⁊c. Serui igitur dei sunt ne-
 gociatores dei. ⁊ ideo libēter insimul cōmorā-
 tur. quia vnus ab alio acquirit humilitatem
 ⁊ castitatem ⁊c. Sunt itinerātes. i. ad celestē
 patriam festinantes. ⁊ ideo synus cadit. alij
 suis orationib⁹ ⁊ exhortationib⁹ eū subleuare
 festināt. Sunt preliatores. ⁊ ideo ⁊tra demo-
 nes forti⁹ inualescūt q̄ tm̄ singulare certamē
 desiderēt. Sunt dormiētes. i. in lecto cōtem-
 platiōis quiescētes. ⁊ ideo q̄n sunt plures in-
 nicem se inflammāt. Sc̄do insimul habitant
 q̄ntū ad eundē mentis affectū. Sc̄z multi reli-
 giosi sunt insimul habitātes non more homi-
 nū: sed ferarū. ffere em̄ adinucē pugnāt aut
 p̄pter cibū aut p̄pter domiciliū. aut q̄n a libi-
 dine concitātur. Sic etiā multi sunt inuicem
 contendētes. aut sc̄z p̄pter cibū q̄ nō delitio
 se pascuntur. aut p̄pter domiciliū sc̄z quādo
 in magnis domib⁹ nō collocant̄. aut propter
 libidinem dominandi: q̄ ad magnas prela-
 tiones non p̄mouētur. Religiosi ergo sicut in-
 uicem iuncti sunt corpore. ita debēt vniri mē-
 tis dilectione. Jungit em̄ ipsa religio hoies di-
 uersarium cōplexionū. Esa. xj. Habitabit lu-
 pus cū agno: ⁊ pardus cum equo accubabit.
 Quidā em̄ instar lupi. videntur naturaliter

esse feroces. Quidā instar agni naturaliter
 mites. Quidā instar pardi naturaliter astu-
 ti. Quidā instar hedi naturaliter inquieti. Sc̄z
 istas diuersas cōplexiōes amor dei d̄z vnire
 Cōiungit etiā hoies diuersarū puinciarū: et
 diuersarū cōditionū Esa. lxy. Lupus ⁊ agn⁹
 pascēt simul. leo ⁊ bos comedēt paleas. Si-
 ue em̄ sint multū apparētes vt lupi: siue paz
 vt agni: siue nobiles instar leonū: siue ignobis-
 les instar boum. oēs debēt vti eorū dē genere
 ciboz. Cōiungit etiā hoies diuersarū etatū.
 Esa. xj. Vitulus leo ⁊ ovis simul morabunt̄.
 ⁊ puer paruulus minabit eos p̄ vitulū intelli-
 gūtur iuniores. p̄ ouē q̄ habet palatū obscurū
 seniores. ⁊ p̄ leonez robusti ⁊ fortes. Isti sepe
 in vna domo pacifice cōmorant̄: ⁊ prelat⁹ iuue-
 nis eis p̄ficiūt. Tertio habitauerūt simul q̄-
 tū ad idē officiū. ffuerūt em̄ medici nō tantū
 corporoz: sed etiam animarū: quas quidem sa-
 nabant inducendo eas ad contritionem. con-
 fessionē. ⁊ ad satisfactionem. Sanatur quidē
 aia ad instar corporis. Aliquando per ama-
 re medicine sumptionē. ista est cōtritio Esa.
 xxij. Amara erit potio bibētibus eam. Ali-
 quādo p̄ vomitū ⁊ reiectionē. ista est confessio
 Prouer. xxx. Verba cōgregātis sicut vomētis
 Aliq̄n vero p̄ sudorē vel minutionē ⁊ dietam
 p̄ que intelligūtur tres ptes satisfactionis. s.
 oratio. elemosyna ⁊ ieiunium. Nam oratio la-
 chrymosa intelligit̄ p̄ sudorē. Eccl. xxij. Pun-
 gens oculū deducit lachrymas. Elemosyna
 vero intelligit̄ p̄ minutionē q̄ em̄ supflua h̄z
 d̄z de ipsis diminuerē ⁊ dare paupib⁹. Luc.
 xj. Q̄ d̄ superest date paupibus ⁊c. Ieiunium
 ho intelligit̄ p̄ dietā: p̄ q̄d diabolus expellit̄
 de corde sicut lupus de nemore. Math. xvij.
 Hoc gen⁹ demonioz nō eijcit̄: nisi ofone ⁊ iei-
 unio. Quarto habitauerant in vnū quantū
 ad eandem fidē. ffides em̄ cōiungit hominez
 deo. Ideo cinctozū appellat̄. Esa. xj. ffides
 cinctozū renū ei⁹. Hoiez homini. Eccl. xxvij.
 Diligite primū ⁊ iungere fide cū illo. Hoiez
 sibipsi Eiusdē. xxv. ffides aut̄ initium ad cō-
 glutinādum est ei. Quinto habitauerunt in
 vnū q̄ntū ad eādez operationē. Omnes enim
 operabatur propter eūdem finē sc̄z propter
 deum. deus em̄ est finis omniū desideriorum
 q̄ est summa bonitas. Prouer. xj. Desideriū
 iustozū omne bonū. omniū cogitationū quis
 summa veritas est. Joh. xij. Ego sum via ve-
 ritas ⁊ vita oīm amorū q̄ ē summa suauitas
 Eccl. xxij. Spiritus meus super mel dul-
 cis oīm opez q̄ summa trāq̄llitas est. Sap.
 xij. Tu aut̄ dñator virtutis cū tranquillitate
 iudicas. Sexto habitauerunt in vnū quantū
 ad eādez passionē. Omnes enim passionē
 quas alij sancti habuerūt particulariter: isti

sancti videntur habuisse vniuersaliter. sicut
runt enim in mari merfi instar clementis in
ignem proiecti instar laurentij: in eculeo tor-
ti instar vincentij. crucifixi instar petri lapida-
ti instar stephani. sagittati instar sebastiani: et
decapitati ad instar beati pauli. Et ideo po-
terant dicere cum propheta. Omnes fluctus
tuos induxisti super me.

¶ Sermo. cclj. De sancto michaele sermo. i.

Audium erit angelis

dei super vno peccatore peniten-
tiam agente Luce. xv. Si angeli
gaudent de nostra cōuersione: et
nos gaudere debemus de eorū
glorificatione. Et si de nobis faciunt festum
in celis: et nos debemus de ipsis facere festū
in terris. Et ideo quattuor solēnitates de ipsis
angelis celebrantur. Prima hodierna die ce-
lebratur que ortum habuit ex quadam eccle-
sia quam in monte gargano. Michaele edifi-
cauit. Et se loci illius custodem esse asseruit.
Ex quo datur intelligi quod angeli sunt custodes
omniū animarum. Hiero. Magna dignitas
animarū ut vnaqueque angelū habeat ad sui
custodiā deputatū. Datur enim angelus cui
libet in quintuplici statu in quo nōdum est ei
custodia eius necessaria. Primo nato in vte-
ro: ne a diaboli malicia necaretur. Secundo
egresso de vtero ne baptismi grata a diabolo
impediretur. Job. iij. c. Quare non in vulua
mortuus suz: egressus de vtero nō statim pe-
rii. Tertio viuente in mundo: ne ad peccata
plurima ptraheref. Vñ postq̄ ppheta dixit
Angelis suis mādauit de te. statim subiūxit.
Sup aspidē et basiliscum ambu. et. Per aspi-
dē que aures in terra figit: intelligitur auari-
cia. Per basiliscum qui hz visum venenosum
intelligitur luxuria q̄ aspectibus inflammaf
Per leonē intelligit̄ supbia. Per draconem q̄
caudā inuoluit: intelligit̄ consuetudo praua.
Quarto exeunt de mūdo per mortē ne de si-
de tentef: vel in desperationē ptrahaif. vel a
confessione impediaf. Gen. iij. Tu insidiabe-
ris calcaneo eius. Quos em̄ diabolus nō po-
tuit decipere in iuuentute q̄ est prima pars ho-
minis: nec in senectute q̄ est quasi sc̄da pars
hois. hos decipere nititur in morte q̄ est qua-
si calcaneū et vltima pars hois. Quinto post
mortē. In via em̄ quā aīa est tūc factura sunt
laquei positi a quibus angelus hoīem prote-
git. ps. In via hac qua ambulabā abs. su. la.
mi. Judith. xij. viuī dñs: quia custodīuit me
angelus eius: et hinc euntē et ibi cōmorātē. et
inde huc reuertētē. Angelus em̄ custodit
aīam huc venientem p natiuitatē in vtero et
ex vtero. et ibi cōmorantē et viuētē in mūdo et

hinc reuertētē. i. ad celestē patriā redeuntē.
siue duz est i morte. siue diu vadit post mor-
tē. Sc̄da solēnitās fit. xvij. kalēdas nouēbris
in loco q̄ tumba d̄r. vbi angelus michael ep̄o
apparēs ecclesiā sibi edificari p̄cepit. ex q̄ datur
intelligi quod angeli libēter cū hoīb⁹ societatem
hnt q̄ totiēs in terris volūt h̄re habitationes.
Hoc significatū est in angelis quos salomon
fecit fieri in ppiciatorio tēpli de quib⁹ quattuor
legunt. Qd̄ erāt de lignis oliuar. q̄ tenebāt
alas expansas. q̄ habebāt pedes obliquos
et eleuatos quasi ad iubilandū paratos: et q̄
uersis vultibus mutuo se respiciebant. Olim
angeli videbant̄ esse ferrei. i. incōpassibiles et
duri: sed non sunt de lignis oliuarū. i. miseri-
cordes et pi. Olim inuite ad hoīes veniebant
et ideo tenebant alas suas demissas sed mō-
cito ad nos veniūt. et ideo alas expansas ha-
bent. Olim soli deuz laudabant. sed modo in
laudando associāt se hoīb⁹. ps. Cōuenerūt
principes cōiuncti psallentib⁹ et. Olim natu-
ram nostrā infirmā despiciebāt. sed modo vi-
dentes ip̄am in xp̄o exaltatā in stuporē et ad-
mirationem conuertitur. Qd̄ respectus ip̄e
muris rēsentat et. Ideo etiā modo hic mō-
ibi sibi ecclesias edificari faciunt. vt insinuent
quod libenter hoīes associant et maxime quos ge-
nera hominū sc̄z deū laudātes. ps. In cōspe-
ctu angeloz psallam tibi et. In tribulationi-
bus existentes. Dan. iij. Angelus dñi cū aza-
ria et socijs ei⁹ in fornacē et. Cōtra demones
dimicātes. iij. Reg. vj. Nolite timere. plures
em̄ nobiscū sunt q̄ cū illis. In dño morientes
Luc. xvj. factū est vt moreret̄ mendicus et.
Mysteria diuina deuote exequentes et maxi-
me missarum solēnia celebrantes. vt dicunt
Greg. et Beda. Tertia solēnitās. vj. id⁹ maij
celebraf q̄ victoria sancti Michaelis dicitur
q̄ septimā victoria dedit. et cōtra aduersa-
rios eoz oīa elementa fecit pugnare sc̄z ter-
raz: q̄ mons garganus contremnit. aerē: q̄
caligo tenebrosa totū montē obdurit. ignē: q̄
fulgura crebra volabāt. aquā. Vñ cantatur.
Concussum est mare et. Sap. v. pugnabit cū
illo orbis terraz contra insensatos. Quarta
solēnitās rome. viij. idus maij agit. q̄ sc̄z de⁹
peste inguinariā in romanos immisit. et Gre-
gorius angelum spatam tergentem asperit.
Angeli em̄ puniūt maxime quattuor genera
peccatorz sc̄z sodomitas et incestuosos. vt ha-
betur Gen. xxi. Oppressores et violētos sicut
pharaonem et egyptios. vt habetur Exo. xv.
Superbos et vane gloriosos sicut dāuid po-
pulum ex vana gloria numerantē. vt habet̄.
ij. Regū. vlti. Immundos et gu'osos sicut ro-
manos qui cū gule et luxurie deseruirent ab
angelo peste inguinaria sunt percussī.

¶ Sermo. cclij. De eodem sermo. ij.

Quones sūt administra-
torij spūs in ministeriū missi. pro-
pter eos q̄ hereditatē cupiūt sa-
lutis. Ad Heb. i. Qui oēs dixit
nullū exclusit. Oēs em̄ mittuntur
ad salutez superiores ad medios. mediū ad infi-
mos. et infimi ad nos. Notādū autē q̄ in homi-
ne est potētia intellectua: operatiua: et affecti-
ua. Intellectua autē h̄z triplicez defectum ad
quē remouēdū mittuntur ordines inferiores
hierarchie. Est em̄ obscura. i. Cor. xij. Uide-
mus nunc per speculum in enigmate etc. Ad
istud impedimētū remouēdū mittuntur angeli
quoz officium s̄m Grego. est nunciare mino-
ra. Est imperfecta: q̄ et si aliqñ cognoscat mini-
ma et nō tñ profunda. i. Cor. xij. Ex parte co-
gnoscimus et ex pte pphetamus. Cōtra istuz
defectū mittuntur archāgeli quoz officiu s̄m
Grego. est nūciare summa. Est multiplici ob-
liuioni subiecta. Aug. de ciui. dei. Cum labore
meminimus: et sine labore nescimus. Cum la-
bore strenui sine labore inertes sumus. Con-
tra istū defectū mittuntur virtutes quibus s̄m
Grego. attribuit̄ operatio miraculorū per que
scientiā nostrā q̄ est ex fide stabilit̄ et cōfirmat̄
Isti tres actus istoz triuz ordinum significa-
ti sunt. iij. Reg. xix. Ubi angelus helie tria bo-
na contulit: q̄ aquā sibi ppinauit. panem de-
dit. et ipsum fortificauit. Per aquā que est pot̄
paruuloz intelligitur reuelatio minoruz que
spectat ad angelos. per panē qui est cibus for-
tium intelligitur reuelatio difficiliū q̄ spectat
ad archangelos. per fortitudinem collatā in-
telligitur roboratio tam in cognitione minoruz
q̄ difficultum q̄ spectat ad virtutes. Secundo
in homine est potentia operatiua. Et ista ha-
bet triplex impedimētū ne exeat in opus suū
Ad qd̄ remouēdū mittuntur ordines medie
hierarchie. Impedit̄ em̄ aliqñ a diaboli tēta-
tione. i. Thessal. ij. Impedituit nos sathanas.
Istud remouēt̄ p̄tates quoz officiu est s̄m
Grego. potestate demonū refrenare. Aliquā-
do a mūdi repressiōe. Jo. xvj. In mūdo pres-
ha. Istud remouent principatus: quia faciunt
nos mundanis omnibus principari. Aliqñ a
corporis corruptione. Sap. ix. Corpus qd̄ cor-
rūpitur aggrauat aiām. Istud remouent do-
minationes q̄ faciunt nos omnibus carnali-
bus vitijs dñari. Isti tres actus istoz triuz or-
dinum significantur. Gen. xxxij. Ubi angelus
tria bona Jacob dedit: q̄ ipsuz contra Esau
constantē fecit israel nomē imposuit. et neruuz
femoris percussit et emarcuit. Tunc angelus
contra esau hominē constantem fecit qñ con-
tra diabolicas tētationes eum fortem reddi-

dit et spectat ad potestates. Tūc autē israel qui
interpretatur vir videns deum nomen impo-
suit qñ propter celestiu cōtemplationez terre-
nam despicit. Et hoc spectat ad principatus.
Tunc neruū percussit et marcescit. quādo om-
nem estū carnalis concupiscentie in nobis ex-
tinguit. Et hoc spectat ad dominationes. Ter-
tio in homine est potentia affectiua. Et ista h̄z
triplicem defectum quem remouent ordines
de suprema hierarchia. Prim⁹ est: q̄ dilectio
nostra sepe est priuata qñ hō tñ seipsum dili-
git. Et talis dilectio non est equa. Tertius defe-
ctum remouent throni. Nam licet dicit Grego.
Throni dicuntur fides eo q̄ deus in eis sedeat
et per eos iudicia sua decernat ps. Sedes su-
per thronū qui iudicas equitatem. Secundus
est quia sepe est simulata quando scz fingit se
diligere primū quē non diligit. Et illum defe-
ctum remouent cherubin qui interpretantur
plenitudo sciētie qui oīa simulata detegunt et
ad lucē veritatis reducunt. Tertius est q̄ qñq̄
est tepida qñ scz tepide amat deū. et istuz defe-
ctum remouent seraphin qui interpretantur ar-
dentes: q̄ habēt a nobis torporem excutere et
in amorē dei nos fortiter inflāmare. Isti tres
act⁹ istoz triuz ordinū significati sunt. iij. Reg.
ij. Ubi cū dñs heliā in celū subleuare vellet ap-
paruerunt ei angeli in forma equoz et currus
igniti. Angeli igit̄ dicuntur equi et currus et
ignis. Equi animalia dicuntur ex eo q̄ olim
quadrigis equales per omnia iungebantur.
Equi igit̄ sunt throni qui inequalia ad equali-
tatē per librā iudicij sui descendūt. et sic remo-
uēt dilectionē priuatā. Currus sunt cherubin
qui nō in obsequia charitat̄ currere nos faciūt
et omnem simulationē detegunt. et sic remouēt
dilectionem simulatā. Ignis sunt seraphin q̄
torporem excutiunt et vehemētē accendunt.
et sic remouent dilectionē tepidam.

¶ Sermo. cclij. De eodem sermo. iij.

Actum est preliū magnū
in celo. Michael et angeli eius pre-
liabant̄ cū dracone etc. Apoc. xij. per
celū ecclia militās intelligit̄ in qua
multiplex preliū geritur: de q̄ prelio quattuor
tangunt̄. Priō conuenientia loci: cū dicit̄. Fa-
ctū est preliū magnū in celo. idest in ecclesia mi-
litante. Celum em̄ beatorū non est conueniēs
ad pugnādum: quia ibi sunt solūmodo trium-
phantes: nec infernus. quia ibi sunt incarce-
rati et succumbentes: sed ecclesia militans lo-
cus conueniens ap pugnanduz: quia ibi sunt
stipendiarij et militantes. Job. vij. Militia est
vita hominis sup terram. Secundo ponitur
magnitudo prelii: cum dicitur. Et draco pu-
gnabat et angeli eius. Ipsi enim aduersus

De sancto Michael

rti magni sunt ratione potentie. Job. xli. Non
 est potestas sup terras que cōparetur ei. Ori-
 genes. vult dominus deus facere mirabiles
 res vult de locustis superare. gigantes ⁊ de
 his q̄ in terris sunt celestes vincere neq̄cias.
 Sunt magni ratione astutie quia fm. Grego.
 diabolus aut opprimēdo rapit aut violando
 circūuolat: aut snadēdo blādū: aut minando
 terret. aut desperando frangit: aut promitten-
 do decipit. Hiero. Persequitur me hostis cui
 noīa mille cui etiā sunt mille nocendi artes ⁊
 ego infelix victorez me putabo. Nec miruz si
 diabolus adeo est astutus: q̄ fm Isido. tripli-
 ci acumine viget: scz subtilitate nature. expe-
 rientia temporū. ⁊ reuelatione supnarū pote-
 statū. Sunt magni rōne seuitie. i. Pet. v. Ad-
 uersarius vester diabol⁹ tāq̄ leo rugiens ⁊c.
 Sicut em̄ leo sanguinē sitit. sic ⁊ diabolus san-
 guinē animarū nostrarū letāter appetit. Gre-
 go. Nihil se fecisse reputat nisi cū animā sau-
 tiat. Sunt magni rōne multitudinis infinite.
 Haymo. Ut philosophi dixerunt ⁊ sancti viri
 opinati sunt. aer iste ita plenus est demonib⁹
 sicut radius solis est minutissimus puluisculus
 Quāuis autez tot sint: tñ iuxta sniam. Orige-
 nis eoz exercitū minuiimus cū eos vincimus.
 ita q̄ ille q̄ victus fuerit vltterius nō possit de
 illo vicio tētare. Tertio ponit̄ multitudo plū.
 cū dicitur. Michael ⁊ angeli eius preliabant̄
 cū dracone. Circa q̄ notādū q̄ Michael quat-
 tuor prelia gessit in quibus semper victoriam
 habuit. Primū fuit quod cū lucifero ⁊ angelis
 suis gessit. Et hoc preliū vicit: ⁊ de celo ipsum
 in hunc aerē caliginosuz expulit. Nō em̄ per-
 missum est eis in superiori parte aeris habita-
 re q̄ lucidus est ⁊ clarus nec etiā nobiscū in
 mūdo: q̄ nimis nos suis tētationibus infesta-
 rent sed in medio aeris: vt dū sursuz respiciūt
 ⁊ gloriā quā amiserūt vidēt: inde dolorē suffe-
 rant ⁊ dum inferius cōspiciūt ⁊ vidēs hoīes
 illuc ascēdere. vnde ipsi ceciderunt. inde inui-
 dia torqueātur. Scdm̄ preliū est q̄ cū diabo-
 lo de corpore moysi habuit sicut d̄ in canoni-
 ca. Jude Sciens em̄ diabolus iudeos ad ido-
 latriā prōptos esse volebat corpus moysi ho-
 norabiliter sepeliri: vt iudei suas idolatrias
 ibi exercerent. Sed Michael victoriā habuit
 q̄ corpus moysi ab omnib⁹ abscedit forte ista
 altercatio fuit: q̄ diabolus dicebat se in moy-
 se ppter pctm̄ ad aquas cōtradictionis aliq̄
 ius habere. Sed cum michael sibi culpā re-
 missam assereret: ⁊ diabolus adhuc instaret.
 Michael ei dixit. Imperet tibi dñs ⁊c. Tertiuū
 prelium est quod habuit contra pharaonem
 et egyptios. Creditur enī fuisse ille angelus
 qui plagas egyptijs intulit: qui mare diuisit.
 qui in colūna ignis ⁊ nubis pouplū israeliticū

antecessit: ⁊ ad terrā promissionis introduxit.
 Fuit enim princeps synagoge. Vñ d̄: Dan. x.
 Nemo mihi adiutor est nisi Michael pnceps
 vester. Sed postq̄ iudea dñm crucifixit fact⁹
 est pnceps ecclesie. Unde refert Josephus q̄
 audite sunt voces angelorum. dicentū. Tran-
 seamus ab his sedibus. Quartū plūz est q̄
 cōtra antichristū habebit. Sicut em̄ dicit glo
 sa sup illud Apoc. xiiij. Uidit vnū de capitibus
 eius occisuz. Antichristus mortuum se finget
 et per tridū latens: postea apparebit dicens
 se suscitātū ⁊ ferentibus eū demonibus in ae-
 re ascendet. ⁊ vniuersis mirantib⁹ adorabunt
 eum. Tandem dū stabit in papilione in mon-
 tem oliueti ipse Michael antichristuz occidet:
 vt dicit glo. sup illud. ij. Thessal. ij. Quem do-
 minus deus interficiet spiritu oris sui. Quar-
 to ponitur nobilitas triumphī cum dicitur. et
 non valuerunt nec locus inuentus est eorum
 amplius in celo. Locus quidē inuētus est: scz
 non in celo. In demonibus quidē est cōsidera-
 re naturam. officium. ⁊ culpā. Nature conue-
 niret locus supremus. scilicet celuz in quo fue-
 runt creati: et ibi stetit si perseuerassent. Of-
 ficio vero quod habent scz homines exercere
 conuenit locus medius. scz aer caliginosus. et
 vt nobis propinquū sint ad exercitādum et cla-
 ritatis luce non habeant ad gaudenduz. ⁊ ce-
 lum sursuz respiciant ad inuidendū. Culpe
 autem: conuenit locus infimus scz infernus.
 Unde post iudicium quādo cessabit eoz offi-
 cium detrudentur in infernum. nec vltra per
 aerez habebunt transitū: sed incarcerati per-
 petuum sustinebunt tormentum.

¶ Sermo. ccliiij. De eodem sermo. liij.

Michael vnus de principi-
 pib⁹ primis venit in adiutorium
 meū Dan. x. Vñ d̄: Michael de-
 quitplex officiu in sua curia as-
 signauit. Primū ē officiu pncipā-
 di. Jō d̄: Michael vn⁹ de principib⁹ pms. Li-
 cet em̄ oliz fuerit pnceps synagoge: mō tñ fa-
 ctus ē pnceps eccle. In tñ angeli p his q̄
 pncipant̄ zelare vident̄: vt sibi inuicē obuia-
 re et preliari dicant̄. Vñ Dan. xiiij. ponunt̄
 quattuor āgeli de ordine principat⁹. quoz vn⁹
 scz Michael erat pnceps eoz q̄ remāserāt in
 terra pmissionis. ali⁹. s. q̄ loquebat̄ cū Danie-
 le erat princeps illoz iudeoz q̄ erant in capti-
 uitate persarū. alius erat princeps grecorum
 quartus erat princeps psarū. Ubi Gre. dicit
 Recte angeli cōtra se veniunt: q̄ subiectaruz
 sibi gentiū vicissim sibi merita ptraditūt. Cūq̄
 vnusquisq̄ gētis vel culpa. vlt iusticia ad supre-
 mū cōsiliū dei ducit̄. eiusdē gētis ppositus vel
 obtinuisse in certamine: vel nō obtinuisse p̄

betur. Secundo habet officium adiuvandi. Unde dicitur. Michael venit in adiutorium meum. Ipse enim cum ceteris angelis sibi commissis adiuvat malos et bonos. Malos movendo eos ad contritionem. Hoc namque significatum est Iudicium. vii. Ubi angelus eduxit ignem de petra. Nam sepe de hominibus duris angelus educit ignem contritionis. Purgat labia ad confessionem. Hoc significatum est Esa. vii. Ubi per angelum labia esaye expurgantur. Inducit ad satisfactionem. Hoc significatum est. i. Parat. xxi. in angelo qui dixit. Gad prophete ut diceret David ut in montem ascenderet et deo satisfaceret. Adiuvat etiam bonos diabolus enim nititur intelligentiam nostram obnubilare per errorem: et voluntatem nostram coinquinare per amorem: et memoriam nostram obfuscare per oblivionem. Angelus autem secundum Dionysium habet virtutem illuminativam: purgativam: et perfectivam. Et ideo eius indigemus ministerio: ut rationem illuminet. affectionem purget. memoriam perficiat et presumet. Tertio habet officium preliandi. preliabatur enim cum dracone. Dan. xii. In tempore illo surget Michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui: ut prelietur cum dracone. cum diabolo. Apoca. x. Michael et angeli eius preliabatur cum diabolo in canone. Jude. Cum Michael archangelus cum diabolo altercaret et cetera. Preliabatur etiam cum principe persarum. Dan. x. Princeps regni persarum restitit mihi: et ecce Michael venit in adiutorium meum. Per draconem qui est animal sitibundum significatur demum qui preest avaritie contra quem Michael pugnat quoniam ipsum refrenat. Per diabolum qui dicitur deorsum fluens: significatur demum qui preest superbie: quoniam diabolus per superbiam de celo deorsum defluxit. Contra quem prelium gerit quoniam ipsum ab infestatione cessare facit. Per regem persarum intelligitur demon qui preest luxurie. Per se namque interpretatur sua latera dissolventes: quoniam luxuria totam terram deprimit et tota a deo dividit et segregat: et totum corpus miserabiliter dissolvit: et tantam substantiam consumit. Et ideo tales recte vocantur perse. id est sua latera dissolventes. Contra istum ergo draconem pugnat quando ipsum ab impugnatione refrenat. Quarto habet officium ponderandi. nam secundum ecclesie picturas. Michael habet alas ponderare. Dicitur autem Dan. v. Appensus es in statera et inventus es minus habens. Sunt namque quedam anime vacue que nulla secum merita portaverunt istas appendet et eis dicit. Appensus es in statera et inventus es nil habens. Quedam vero sunt anime que semiplene sunt. Istas ponderabit et dicit. Appensus es in statera: et inventus es minus habens. Sunt quedam anime plene que multa merita secum portaverunt. Istas ponderabit et dicit.

Appensus es in statera: et inventus es satis habens. Sunt enim quedam superplene que non tantum precepta christi: sed eius consilia servaverunt. Et istas animas ponderabit et dicit. Appensus es in statera: et inventus es multum habens. Quinto habet officium deportandi: quia cum ceteris angelis sibi subiunctis alas iustas in celum deportat. Portant autem alas valde reuerenter: quia non in humeris sed in manibus. ps. In manibus portabunt te et cetera. Portant diligenter quia eas ab omnibus offendiculis custodiunt. Unde sequitur ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Portant valde gaudentes cum canticis et iubilationibus. Esa. lv. In letitia egrediemini et cetera. Portant valde humiliter: quoniam pauperes et medicos non despiciunt sicut patet Luc. xvi. in lazaro medico quem angeli deportaverunt. Et ista deportatio fit in signum fidei ut scilicet ex hoc detur intelligi quod se cure sunt anime sanctorum de hac vita egredientes: que tales habent defensores. ps. Angelis suis mandavit de te et cetera. In signum reuerentie. Sicut aliquando socius in itinere alium portat. non humeris: sed solatijs. Esa. lv. Motes et colles. id est maiores et minores angeli cantabunt coram vobis laudem.

Sermo. cclv. De eodem sermo. v.

Mangelis suis mandavit de te: ut custodiant te in omnibus vijs tuis. ps. Ista verba pertractans beatus Hieronimus sic dicit. Magna dilectio charitatis: quis quibus de quo et quid mandavit. Si quidem deus mandavit et angelis suis mandavit. De te homine mandavit: et ut custodiant te in omnibus vijs tuis mandavit. Ex quibus verbis habetur: quod in illo qui mandavit ostenditur magna charitas: ex eo quod tantos et tales homini deputavit. Unde dicit ibidem. Domine quid est homo? quia innotuisti ei: aut filius hominis qui reputas eum. Denique ei mittis virginem tuam immittis spiritum sanctum tuum promittis vultum tuum: et ne quid vacet in celestibus ab opere sollicitudinis: illos etiam beatos spiritus propter nos mittis in ministerium nostrum. Secundo in angelo ostenditur magna humilitas: quia tam humile officium non recusat. Et ideo magnam sibi debet homo reuerentiam exhibere. Unde Hieronimus. In quouis diuersorio in quouis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo: et ne audeas illo presente quod me presente non auderis. Hieronimus. Angelis suis deus mandavit de te: quantum sibi inquit debet hoc verbis inferre reuerentiam. asserre deuotionem proferre fiduciam reuerentiam pro presentia. deuotionem pro ventura.

sentia: et fiducia pro custodia. Tertio in homi-
ne notatur magna dignitas in hoc quod ab an-
gelis meruit custodiri. Hiero. Magna digni-
tas alax ut vnaqueque ab ortu sue natiuitatis
angelum habeat ad sui custodiam deputatum. Li-
benter enim angelus homini ministrat propter ho-
minis dignitatem: necessitatem: et suam utilitatem.
Dignitas hominis in hoc attenditur quod natura di-
uina associata est nature humane in eandem
personam. Et ideo homo est frater dei: et honor
qui exhibetur homini in christum fratrem refunditur.
Necessitas hominis est: quia diabolus sepe ratione in
hominem seducit: voluntatem allicit: opprimit virtu-
tem: ideo necesse est ut angelus rationem eru-
diat per suam sapientiam: voluntatem inflamet per
charitatem ignitam: et virtutem roborat per exhorta-
tionem internam. Utilitas vero angeli est: quia eorum
ruina debet ex saluandis hominibus restaurari.
Dicit autem Aug. quod tot homines saluabuntur: quot
angeli ceciderunt. Grego. dicit quod tot homines sal-
uabuntur quod remanserunt angeli. Alii di-
cunt quod in celo erunt due societates numero
equales. Una erit societas angelorum: quorum
ruina de solis virginibus restaurabitur. Et alia
est societas hominum aliorum. Quarto notatur
magna utilitas: cum dicitur. ut custodiant te in om-
nibus viis tuis. Custodiunt enim homines: in vita:
in morte: et post mortem. In vita quidem a tenta-
tione diabolica conseruando. hoc significatum
est Apoca. xx. in angelo qui demones ligauit
et in abyssum misit. In bonum gratie eos profi-
cere faciendo: sed in bonum gratie preuenientis:
proficientis et perficientis. Judith. xiiij. Uiu-
it dominus: quia custodiuit me angelus eius et hinc eun-
tem quo ad gratiam preuenientem: et ibi commoran-
tem quo ad gratiam proficientem et inde huc re-
uertentem. quo ad gratiam perficientem. Bona
eorum in conspectu dei representando: sed orationes:
ieiunia: elemosynas. Thob. xij. Bona est ora-
tio cum ieiunio et elemosyna magis quam thesau-
ros auri condere etc. Secundo angelus cu-
stodit hominem in morte. Alia namque tunc quat-
tuor incommoda parit. Unum est quia timor mor-
tis eam affligit. Contra hoc sepe sanctis viris
angelus suam saluationem reuelat: et sic timo-
rem excludit et letanter animam exire facit.
Esa. lv. In letitia egrediemini. Secundum est:
quia deus rationem requirit. Contra hoc angelus
deus sibi reconciliat. Unde Bern. super cantu.
Discurrit angelus medius inter dilectum et
dilectam. vota offerens et referens dona. excitat
istam: placat illum. Tertium est quia diabolus
recipere animam contedit. Contra hoc ange-
lus diabolum fugat. hoc significatum est Gene.
xxxij. ubi cum iacob esau valde timeret ange-
los obuios habuit ipsum adiuuare paratos
et ait. Castra dei sunt hec. Quartum est quia

peccatorum multitudo ipsam terret et sollicita-
tam reddit. Contra hoc angelus sepe peccata
dimissa reuelat. Daniel. ix. Dixit gabriel
Abexordio precum tuarum egressus est ser-
mo. Glosa id est sententia a deo. Et sequitur
Ego autem veni ut indicarem tibi: sed peccata
esse dimissa: quia vir desideriorum es. Ter-
tio angelus custodit animam post mortem in
omnibus viis suis. Tres enim sunt vie. Una
que ducit ad infernum alia ad purgatorium.
tertia ad celum. In prima via angelus ani-
mam custodit ne per eam incedat. Unde ta-
lis anima regratiatur deo dicens. Nisi quia
dominus adiuuit me scilicet per angelum suum
paulominus habitasset in inferno anima mea.
In secunda via eam custodit: quia ipsam pur-
gandam ad purgatorium ducit: et purgata in-
de educit. Thobie. v. Dixit angelus. Ego sa-
num ducam et reducam filium tuum. In ter-
tia via eam custodit: quia ipsam in celum fe-
liciter introduxit. Exodi. xxij. Ecce ego mit-
tam angelum meum qui te custodiat in via et
inducat in terram quam promisi patribus tuis.
¶ Sermo. cclvi. de eodem sermo. vi.

Qui facit angelos suos
spiritus et ministros suos
ignem videntem. ps. Angelus
est nomen officij: spiritus autem
est nomen nature. minister no-
operationis. ignis vero nomen
ardentis amoris. In premissis ergo verbis
quattuor de angelis consideratur. primum
est obediencie voluntas: cum dicitur. Qui fa-
cit angelos. Sunt namque angeli dei nuncij qui
vadunt et discurrunt secundum dei imperium. Un-
de Dionysius distinguit in angelis triplicem
motum: scilicet circula rem: rectum: et obliquum
Circulari motu mouetur cum ad deum mo-
uentur. Recto ad nos mittitur. Obliquo vero
qui ex recto et circulari motu componitur: quan-
do scilicet et nobis prouident et in deum im-
mobiles manent. Sic enim ad nos mouetur
ut a deo minime auertatur. Secundo in an-
gelis consideratur nature dignitas. cum di-
citur. Spiritus. Augustinus. Sicut aurum
corruptum melius est quam argentum incorruptum.
et argentum corruptum melius quam plumbum
incorruptum: sic etiam quilibet corruptus spi-
ritus melior est quam corpus incorruptum. Et
hoc est ratio simpliciter nature. Quauis
enim angelus dignior sit homine propter na-
ture simplicitatem. Homo tamen est dignior
angelo propter assumptam dei filio humani-
tatem. Homo enim magis attinet christo quam
angelus. Quod tribus modis faciliter ostendi
dipotest. primo quia deus angelum de pro-

genie sua fecit. quando ad imaginem et similitudinem suam fecit eum. hominem vero fecit de progenie sua: quia ad imaginem et similitudinem suam fecit eum. Et insuper se fecit de progenie nostra scilicet quoniam verbum caro factum fuit. Secundo quia angelus inquit attinet christo ex parte patris: quia deus pater est pater christi scilicet per eternam generationem et est pater angelorum per creationem. Hominis vero christus attinet ex parte patris sicut angelis. et ex parte matris que non est angelus. Tertio quia deus contraxit parentelam cum angelo solummodo dando quoniam scilicet filiam suam. id est imaginem suam eis dedit. Cum homine vero contraxit dando filiam suam id est sanguinem suum. et recipiendo sororem nostram. id est humanam naturam. Tertio consideratur in angelis operationis strenuitas: cum dicitur. Et ministros suos. ut autem videamus illa que nobis ministrant. Notandum est secundum Augustinum quod quedam sunt bona infima. quedam media. et quedam suprema. Bona infima sunt bona temporalia que angeli nobis ministrant ad sustentationem. Et hoc significatum est. iij. Regum. xix. Ubi angelus ministravit helice cibum et potum. Thobie. xij. Bonis operibus per eum repleti sumus. Media vero bona sunt bona spiritualia que angeli nobis ministrant ad iustificationem. Quia nos illuminant ad cognitionem. Hoc significatum est. Apoc. xvij. in angelo de quo dicitur quod terra illuminata est a claritate eius. Inflamman nostrum amorem. Hoc significatum est. iij. Regum. ij. in angelis qui in curru igneo et equis igneis apparuerunt. Et excitant nostram operationem. zacharie. iij. Angelus domini excitavit me quasi hominem qui excitatur a somno. Bona vero suprema sunt bona celestia que nobis ministrant ad glorificationem portant enim animas nostras ipsas in manibus suscipiendo. ps. In manibus portabunt te. Unum cantat ecclesia. Archangele michael constitui te principem super omnes auras suscipiedas. Susceptas vero per viam reducendo. Exo. xxij. Ecce ego mitto angelum meum qui custodit te in via etc. Deductas vero deo representando. Hoc significatum est Luce. xv. in illo mendico quem angeli in celum deduxerunt. et deo representauerunt. Quarta in angelis consideratur fervens charitas cum deo. Ignem vident. Dicuntur autem angeli ignis videntes duplici de causa scilicet quia ardent per amorem et lucet per cognitionem. secundum autem Dionysium amor habet triplicem vim: scilicet elevativam: quia elevat inferiora superioribus. coordinativam: quia coordinat equalia cœqualibus. inclinativam: quia inclinat superiora inferioribus. Istam autem triplicem vim amor in angelis operatur. Et quoniam ad hoc ipsi angeli vocantur ardores sempiterni. lampades ignite. Et carbones accensi.

Nam in quantum amor habet in angelis virtutem elevativam per quam ad deum eleuantur: et ab ipso inflamantur: dicuntur ardores sempiterni. Esa. xxxij. Quis habitare poterit de vobis cum ardoribus sempiternis. In quantum autem habet in eis vim inclinativam per quam ad nos inclinantur: et ad deum nos inflamant tunc dicuntur carbones accensi. Ezech. i. Similitudo aialium ex aspectu eorum quasi similitudo carbonum ignis ardentis. In quantum vero habet vim coordinativam per quam se invicem coordinant: et in dei amore inflammantur: dicuntur lapides igniti. Ezech. xvij. In medio lapidum ignitorum ambulasti. Secundo ipsi angeli dicuntur ignis: quia lucent per cognitionem. Habent enim triplicem cognitionem scilicet matutinam: vespertinam: meridianam. Cognitionis vero matutina est. put cognoscunt res in verbo. Cognitionis vespertina est. put cognoscunt res: put sunt in propria natura. Sicut autem mane est principium diei. vespere autem terminus. ita cognitio dicitur matutina secundum quod res sunt in ipso primo principio. Vespertina autem secundum quod in propria natura consistunt. Et cognitionem meridianam habent: in quantum deum aperte et clare cognoscunt. Et ista cognitionem sponsa petebat dicens Cant. i. Indica mihi ubi pascas et ubi cubas in meridie. Et quantum ad istam cognitionem triplicem: ipsi angeli tripliciter nominantur: scilicet astra matutina. Job. xxxvij. Ubi eras cum me laudaret astra matutina. Specula pura. Dionysij. Angelus est imago dei manifestatio occulti luminis speculum purum incontaminatum immaculatum. Lumina secunda. Deum loquens de angelis dicitur eos esse lumina secunda intellectiva ex principio sine principio illuminationem habentia. Lumen primum et principale. est ipse deus cuncta illuminans et a nullo illuminatus. Sed lumen secundum est ipse angelus ab ipso primo lumine illustratus. Lumen autem tertium potest hominibus vocari qui sepe ministerio angeli mediantem divinas illuminationes recipit.

¶ Sermo. cclvij. De eodem sermo. vij.

Nunquid nosti ordinem celi et ponas rationem eius in terra. Job. xxxvij. Cum de rebus per triplicem modum noticia habeatur. scilicet per revelationem divinam per eruditionem humanam et per inquisitionem propriam ordinem celi qui consistit in hierarchiis et ordinibus angelorum: beatus paulus usque ad tertium celum raptus cognovit per divinam revelationem. Dionysij per pauli eruditionem ceteri autem doctores cognoverunt per revelationem dei et per eruditionem pauli et dionysij: aut per inquisitionem propriam studij. De isto ergo ordine celi tria sunt videntur

De sancto Michael

da. Primo qualiter christi ordines ab invicem distinguuntur que quidam distinctio haberi potest ad distinctionem et similitudinem regalis curie ubi sunt quidam qui circa personam imperatoris assidue conuersant. Similes his sunt ordines prime hierarchie. Eorum autem qui circa personam regis conuersant hoc quibusdam competunt ratione familiaritatis et amicitie: ut sunt amici filii et cubicularii. Et istud spectat ad seraphim qui dei familiaritate pre omnibus sunt dilecti. Grego. Seraphim sunt illa agmina que ex singulari propinquitate conditoris sui incomparabili ardent amore. Quibusdam autem hoc competit ratione sapientie: ut sunt philosophi et consilarii. et istud spectat ad cherubin qui dei cognitione et sapientia sunt pre diti. Grego. Cherubin plenitudo scie et dei sublimiora illa agmina cherubin vocata sunt: quia tanto perfectione sunt plena scia quanto claritate dei vicinius contemplantur. Quibusdam autem hoc competit ratione iusticie. ut sunt iudices et assessores et istud spectat ad thronos. Grego. Throni dei sunt qui tanta diuinitatis gratia replentur. ut in eis deus sedeat et per eos iudicia decernat. Alii sunt qui circa negocia totius regni generaliter occupantur. Similes autem his sunt ordines medie hierarchie. Eorum autem quidam hoc faciunt per modum imperandi. ut sunt regalis curie deus. et istud spectat ad dationes. Ad que pertinet alijs angelis inferioribus preesse et eis diuina ministeria imperare quod innuit zach. ij. Ubi vnus angelus imperauit alteri dicens. Curre et loquere ad puerum istum etc. Quidam vero faciunt per modum operandi. ut sunt iusticiarii. et istud spectat ad virtutes quarum est ardua operari. Unde attribuit eis operatio. Grego. Virtutes vocantur illi spiritus. per quos signa et miracula frequenter fiunt. Quidam vero hoc faciunt per modum pugnandi. Ut sunt milites et legiones. et istud spectat ad potestates que contra demones habent pugnare et eorum potentiam refrenare. Grego. Potestates vocantur hi angeli qui hoc pre ceteris potentius preceperunt ut eorum iurisdictioni potestates aduersae subiecte sint. Alii vero ad loca determinata vel negocia regis specialiter deputantur. Similes his sunt ordines tertie hierarchie. Eorum autem quidam hoc faciunt per modum legatorum et istud ad principatus spectat. Quidam vero per modum simplicium ministrorum. et istud proprie spectat ad archangelos. Quidam vero per modum cursorum et nunciorum. et hoc spectat ad angelos vel dicendum est. quod quidam presunt puincijs. et isti sunt de ordine principatus. Quidam civitatibus et locis. et isti sunt de ordine archangelorum. Quidam singularibus personis. et istud spectat ad angelos. Secundo videndum est qualiter

homines ad ipsorum angelorum choros assumuntur. Quidam enim assumuntur ad ordines inferioris hierarchie: et istorum tria sunt genera. Quidam enim sunt simplices et illitterati: verbo tamen et exemplo quantum possunt edificantes alios. et isti assumuntur ad ordines angelorum. Grego. Sunt plerique qui parua cupiunt: sed tamen pie hec annunciare fratribus non desistunt isti angelorum numerum currunt. Quidam vero sunt magna intelligentes: et sollicitate alios admonentes: illi in ordinem archangelorum assumuntur. Grego. Sunt nonnulli qui summa capere et nunciare preualent: quod nisi in archangelorum numero deputatur. Quidam sunt per vite perfectionem aliorum merita transcendentes illi assumuntur ad ordinem principatum. Grego. Sunt nonnulli qui etiam electorum hominum merita transcendunt cumque bonis meliores sint: sortem suam nisi inter principatum numerum acceperunt. Vel potest dici quod ad ordinem principatum assumuntur illi qui bene repperunt suam principalem punitionem. Ad ordinem archangelorum assumuntur qui bene repperunt suam terram et suam ecclesiam. Ad ordinem vero angelorum assumuntur qui bene repperunt suam personam. Alii vero assumuntur ad ordinem medie hierarchie. Et istorum tria sunt genera. Quidam enim sunt de aliorum corporibus et a diabolo peccata et demones expellentes. Et isti assumuntur ad ordinem potestatum. Grego. Sunt nonnulli qui etiam de obsessis corporibus malignos spiritus effugant et expellunt quo isti meritum suum nisi intra potestatum numerum sortiuntur. Quidam vero sunt signa et miracula operantes. Et isti assumuntur intra ordinem virtutum. Grego. Sunt qui mira signa valenter operantur. quo isti nisi ad supernarum virtutum sortem congruunt. Quidam vero sunt omnibus in se vitijs dehaerentes. Et isti assumuntur intra ordinem dationum. Grego. Sunt nonnulli qui in seipsis cunctis vitijs dehaerentur quo ergo isti nisi intra numerum dationum currunt. Alii autem assumuntur ad ordines supreme hierarchie. Et istorum tria sunt genera. Quidam enim sunt valde spirituales. et ideo de alijs iudicantes. De quibus dicitur. 1. Cor. ij. Spiritus homo omnia iudicat. et ipse a nemine iudicatur. Et isti assumuntur ad ordinem thronorum. Grego. Sunt nonnulli qui sibi met vigilantia cura dominantur et hoc in munere virtutis accipiunt: ut iudicare se et alios recte possint quorum mentibus velut in throno dominus presidens aliorum facta examinat qui ergo isti nisi throni sui conditoris sunt. Quidam sunt dei et proximi charitate flagrantes. Isti assumuntur intra ordinem cherubin Grego. Sunt nonnulli qui tanta dei et proximi dilectione pleni

sunt. vt iure cherubin nominent. Quia pleni-
tudo legis est charitas. oēs qui dei et pximi
charitate ceteris pleni sunt. sicut in cherubin
perceperunt. Sūt nāq; quidā in igne amoris
cōuersi. et in solo dei desiderio anhelantes isti
gloriamur intra ordinē seraphin. Grego. Sūt
nōnulli qui supne contēplatiōis facib⁹ accēsi
in solo p̄ditōis desiderio anhelāt: et quos ver-
bo tāgūt ardere p̄tinus in dei amore faciūt.
Quid ergo istos nisi seraphin dixerim quoz
in ignē coruersus lucet et vit. Tertio viden-
dum est qualiter mittunt. Seraphin quidez
mittuntur ad cordiū inflāmationē. Esaye. vi.
Volauit ad me vnus angelus de seraphin.
Cherubin mittunt ad scientie eruditionem.
Hoc significatū est Apoca. x. in angelo q̄ ha-
bebat librū in manu. Throni mittunt ad iu-
diciū informationē. Habēt nāq; ipsi throni iu-
dices informare vt legem intelligāt. Act. viij.
Accepistis legem in dispositione angeloz.
Dominatiōes mittuntur ad sensuū dñio ra-
tionis subiugationē. Hoc significatū est. Gen.
xvi. Ubi angelus dixit agar ancille vt ad do-
minā suā rediret et se sibi humiliaret. Virtutes
mittunt ad miraculoz operationē. Hoc
significatū est in angelo Raphaelē qui tobiā
illuminauit et filiū a deglutiōe piscis eripuit.
Potestates mittunt ad tentationū et demonū
repressionē. Hoc significatū est Apoca. xv.
In angelo qui sua cathena demonē et suā poten-
tiam colligauit. Principat⁹ mittunt ad prin-
cipum instructionē. Hoc significatū est Dan.
x. Ubi ponunt tres principes scz persarum.
grecoz: et iudeoz. Archāgeli mittunt ad sin-
guloz rectorū eruditionē. et maiorū reuela-
tionē. Unde archangelus gabriel zachariā
docuit et natiuitatē xp̄i nunciauit. Angeli nō
mittunt ad singulariū personaz defensionē.
et minorū reuelationē ac aiaz deportationē.
Luce. xvi. Factū est vt moreret mendicus et
portaretur ab angelis in sinum Abrahę.

¶ Sermo. cclviij. De glorioso Hiero-
nymo: sermo primus.

Ultus deduxit domi-
nus per vias rectas. Sapiē. x.
presens verbum potest exponi
de beato Hieronymo qui vere
iustus erat et multas vias fecit
in quibus vijs dñs eum deduxit. Prima via
est qua de patria sua romā venit: et sibi quat-
tuor acciderunt. Primo ibi assecutus est oīm
scientiarū magnā perfectionē. Nā in grāma-
tica magistruū habuit donatuz. In rhetorica.
Victorinū qui tante fame ac scientie extitit:
q̄ imaginē in foro rome sibi promeruit. Se-
cundo magnā promotionē: quia cuz ipse esset

triginta annoz cardinalis presbyter est or-
dinatus: et mortuo papa dignus summo pon-
tifico ab oibus acclamat. Tertio passus est
magnā persecutionē qz cum ipse quozdā cle-
ricoz et monachoz vitia reprehēderet ipse
ei insidias parauerūt et per vestē muliebrē et
turpiter illuserūt. Unde seuerus ait de sancto
Hieron. Jugis aduersus malos fuit pug-
na. Oderunt eum heretici: qz eos impugna-
re non desinebat. oderunt eum clerici: qz eoz
vitā insectabat et crimina. Sed reuera: oīes
boni eum admirantur et diligunt. Istas nāq;
persecutiōes ferebat patienter. Unde dixit.
Malefici in me garriunt sed scio ad regnū
celoz peruenire per infamiā et bonā famam
ferebat gratāter. Unde in epistola ad asel-
lam sic ait. Gratias ago deo: qz sum dign⁹ ha-
bitus quē oderit mūdus et pati ppter xp̄m.
ferebat desiderāter: et idcirco dicebat. Ut
nam ob dñi mei nomē infidelis turba me per-
sequeretur. vtinā in opprobriū meuz solidius
insurgeret hic mundus. vt tñ merear a chris-
to laudari et sue pollicitatiōis sperare mer-
cedem. Grata quidē et desiderata tētatio est
cuius premiū a xp̄o speratur. Ideo aut istas
persecutiōes sustinuit patiēter: gratāter: de-
sideranter: qz sciebat verū christianū persecu-
tiones pati debere. Uñ ipse ait in epistola ad
heliodorū. Erras frater erras si putas chri-
stianum. vnq; persecutionē non pati tunc ma-
xime oppugnaris si te oppugnare nō sentis.
Quarto rome passus est a deo magnā fla-
mationē. sicut ipse refert in epistola ad eusto-
chium: cuz ipse esset adolescēs seculares sciē-
tias nimis ardentē legebat. Et circa hoc si-
cut ibidē refert: in quattuor peccabat. Primo
qz totū tēpus tali lectiōi dabit: de die tullius:
de nocte legēs platonē. Secūdo qz lectur⁹ tul-
lium ieiunabat. lectur⁹ aut euāgelii nō absti-
nebat. Tertio qz post lachrymas p̄nie lege-
bat libros secularis sciētie: cum potius tunc
sacri libri fuissent legēdi. Quarto qz stilū sa-
cre scripture vilipendebat: et sibi tullianā elo-
quentiā preponebat. Ideoq; dñs eum graui
infirmatē percussit. Et cū sibi exequie pararē-
tur subito añ tribunal iudicis est perductus
vbi a iudice cuius esset cōditiōis est interro-
gatus: qui xp̄ianū se esse rñdit. Cui iudex ait.
Mentiris. Ciceronius es tu: et nō xp̄ianus.
Tandē promittēs q̄ decetero litteras secu-
lares nō legeret ad corpus reductus est. Uñ
dicit idem sup ad Gal. Plusq; q̄ndecim anni
sunt ex quo nunq; in manus meas gentiliū
litteraz actor ascēdit. Sed qd obrepit. dū lo-
quimur velut antiqui per nebulā somnū re-
cordamur. Scda via est qua de rome con-
tinopolim est pfectus. vbi Gregoriū nazanze

De sancto hieronymo

num magistrū habuit & doctore. hic nāq; est ille Grego. de quo loquitur idem Hiero. in plōgo sup apologeticū q̄ due speciose puella sibi legenti. vna in dextera: & alia in sinistra appa- ruerūt quas ipse toruo vultu q̄ essent percun- etabatur & inq̄rebat. At ille familiari^o eū re- pugnantē amplectētes & tenētes duz surge- re vellet & abire dixerūt. Ne moleste feras & accipias iuuenis. Tibi nāq; familiares sum^o et vna ex nobis sapiētia: altera castitas d̄: et missi sumus a deo habitare tecū q̄ iocundū nobis & mundū in tuo corde habitaculū p̄pa- rasti. Et q̄ Grego. nazanzenus ista duo ex- cellenter habuit: scilicet sapiētia & mūdiciaz. ideo beatus Hieroni. ista duo ab eo didicit. Unde ipse seuerus ait de Hieronymo. Nō so- lum latinis & grecis sed etiā hebraicis litte- ris ita instructus fuit vt se illi in omni sciētia nullus audeat cōparare. etiā beatus Hiero- nymus abiit carnis mūditiā: q̄ virgo d̄ ex- titisse. Quia em̄ in sacre doctrine & diuine scri- pture studio tā studiosus erat ideo abhorre- bat carnis vitia & voluptates q̄ hmōi vitioz cause sunt. Unde ait ad rusticū monachum. Ama scientiā scripturaz: & carnis vitia non amabis. Tertia via fuit qm̄ de cōstātinopoli ciuitate in syriā est. p̄fectus vbi heremū petijt & ibidem quattuor annoz spacio in actissima penitētia se afflixit. Sicut ipse ostēdit in eplā ad eustochiū. Ibidē nāq; durū habuit habi- taculum. Unde ait. Quotiēs p̄stitutus in il- la vasta solitudine: que exusta ardorib^o solis horrēdū prestat monachis habitaculū: puta- ui me romanis interesse delitijs & seruari de- licatis cibarijs romanorū d̄n̄m vescebar de herbis mōtanis. Durū habitum. Unde ait. Horrebāt sacco mēbra deformia squalida cu- tis situm ethiopice carnis obduxerat. Durū lectum. Unde subdit. Si qm̄ repugnantē som- nus imminēs opp̄sisset nuda humo vix ossa herentia collidebā. Durū cibū & potum. Uñ subdit. de cibis nō & potu taceo. cum etiā lan- guentes aqua frīgida vtantur: & coctū aliqd̄ accepisse luxurie sit. Et tamē post talē & tan- tam asperitatē vir sanctus in carne sua ali- quam adhuc sentiebat rebellionē. Uñ subitū- gens ait. Pallebant ora ieiunijs: & mens desi- derijs estuabat. & tñ in frigido corpore solita libidinū incendia pullulabāt. Sed ista incen- dia per quattuor refrenabat: sicut in eadem epistola ostēdit. Primo per lachrymosaz ora- tionē. vnde ipse ait. Itaq; omni auxilio desti- tutus ad Iesus iacebā. pedes rigabā lachry- mis. crine tergebā per laborū occupationez. Unde ait ad rusticū. Cū essem iuuenis & in- centina vitioz crebra ieiunijs frangerem tñ mens cogitationibus estuabat. ad quā ebdo-

madā cuidā hebreo me in discipulū tradidit. vt discerē hebraicum alphabetū. Per carnis macerationē. Unde ipse ait. Repugnantem carnē ebdomadaz media refrenabam. Per scripturaz feruentē amorē. Unde quod in se expert^o fuerat hoc rustico monacho dicebat. Ama scientiā scripturaz: & carnis vitia non amabis. Quarta siquidē via fuit q̄ peracta penitentia ad bethleē rediuit: & ibi monaste- rium cōstruxit. in quo per. lvi. annos totā via- tam suā circa quattuor expendit. Primo cir- ca scripturaz diuinarū interpretationē & ex- positionē Isido. in lib. ethymo. Hiero. triū lin- guarum peritus extitit: cuius siquidē inter- pretatio ceteris antifertur interpretationib^o. qm̄ & verborū tenacior est et perspicuitate sen- tētie clario: vt pote a xp̄iano interprete ver- rior. Augu. contra Juli. no contēnendū arbi- treris sanctū Hiero. qui greco: hebraico: et la- tino eruditus eloquio in locis sanctis: et lris sacris vsq; ad etatē decrepitā vixit. Secūdo cir- ca hospitū inſceptionē. Unde ait cōtra Juli. In monasterio hospitalitati ex corde intēdi- mus et oēs ad nos veniētes preter solos he- reticos leta fronte suscipimus atq; venientū pedes lauam^o. Tertio circa corporis sui ma- cerationē. nam adeo se afflixit ieiunādo: orā- do: et scribendo. vt in suo stratu iacens fune ad trabē suspēso manibus erigeretur supi- nus: vt officium monasterij exhiberet. Quar- to circa officij eccl̄iastici ordinationē. Damas- sus em̄ papa ad preces Theodosij imperato- ris rogauit Hiero. vt officium ordinaret diui- num. qui psalteriū per ferias difluxit: & ver- siculum illum Gloria patri et filio &c. in nice- na conditū synodo in fine psalmoz dicendū instituit: & epistolas et euāgelia prouide per anni circulū dicendū ordinauit quod quidez officium dicendū et legendū papa approba- uit & ab omni ecclesia seruandū demādauit.

Sermo. cclix. De eodē ser. ij.

Ecce q̄ bonū & q̄ iocūdū habitare fratres i vnū &c. ps. Su- per hoc verbū sic dicit Augu. Ille velut dulcis sonus & suavis melo- dia toti orbi notissimus. vntuba spūssanci di- uisos corpe cōgregauit in vnū et monasteria plurima peperit. Beatus autez Hieronym^o fuit monachus perfectus. Et q̄tum ad hoc sibi cōuenit quod d̄. Ecce q̄ bonum &c. fuit etiam cardinalis reuerēdus. Et q̄tū ad hoc sibi cōpetit qd̄ dicit. Sicut vnguentū in capi- te &c. fuit et doctor egregius: & q̄tū ad hoc sibi cōpetit: quod subdit. Qm̄ illuc mādauit dñs bñdictionē &c. Circa primū est notandū q̄ tria sunt que faciūt monachū perfectū: scz

vite bonitas. ideo dicitur. Ecce q̄ bonū. et mē
te iocūditas. ideo subditur. Et q̄ iocundū. et
cordium vnitas. ideo subditur. Habitare fra
tres in vnū. Qñ igitur in ipsa religiōe est bo
nitas et sanctitas et vnitas: tūc ipsa religio est
deo gratū habitaculū. Math. xvij. Ubi sunt
duo vel tres p̄gregati etc. Est angelo magnū
solatiū. ps. P̄uenerūt principes. i. angeli cō
iuncti p̄fallentibus. i. religiosi deū laudātib⁹:
in medio iuuentulaz. i. feruentū animarū
sympanistriarū. i. corporū mortificatorū. Est
homini magnū p̄sidiū. Prouer. xvij. Frater
qui iuuat a fratre quasi ciuitas firma. Eccl.
iij. Melius est duos esse simul q̄ vnū sic. Est
etiā diabolo magnū tormentū. Uñ d̄r de con
gregatione sanctorū. Terribilis vt castrorū
acies ordinata. Iocūditas autē in religione
causatur a grata societate. Eccl. xxy. In tri
bus bñplacitū est spiritui meo que quidē sūt
probata grata corā deo et hominibus concor
dia fratrum. amor proximorū vir et mulier sibi
bñ cōsentiētes. Tunc nāq̄ est grata societas
qñ fratres exterius inter se habēt cōcordiaz
et pacificā cōuersationē: et intus habēt veraz
et nō fictā dilectionē. Et ideo d̄r cōcordia fra
trum et amor proximorū. Et qñ prelati habent
ad subditos magnā beniuolentiā: et subditi
ad prelatos veram obedientiā. Et ideo sub
ditur. Et vir et mulier sibi bene cōsentiētes.
Per virū nāq̄ intelligitur prelatus qui de
bet subditos suos docere legem. Et per mu
lierem intelliguntur subditi qui debent pre
latis suis humiliter obedire. Unitas autem
in religione causatur ex eo q̄ materia diui
sionum inde aufertur. Diuisiones em̄ vt di
scordie causant̄ ex auaritia. i. Thimo. vj. Ra
dix omnium malorū est cupiditas. Causan
tur ex superbia. Prouerbio. xij. Inter super
bos semp̄ iurgia sunt. Causant̄ p̄pter carna
lem cōcupiscentiā. Jaco. iij. Unde bella et li
tes in vobis. nonne ex cōcupiscentiis vestris
que militat in mēbris vestris. In religione
alī est votū paupertatis. et ideo nō debet ibi
esse aliqua diuisio ex radice auaritie. Est vo
tum obedientie. iō nō debet ibi esse diuisio ex
radice superbie. Est votū castitatis. ideo nō
debet ibi esse diuisio ex radice carnalis cōcu
piscencie. Istā vnitatē bñs hieronimus ha
buit: q̄ paupertatē et humilitatē tenuit: et casti
tatem seruauit. ¶ Secūdo fuit cardinalis re
uerēdus. ideo sibi cōpetit quod d̄r. Sicut vn
guentū in capite etc. Caput quidē est summ⁹
pontifex in quo est vnguentū. i. auctoritas et
velle dñi. Et d̄r auctoritas p̄latorū vnguentū
quia quoddā vnguentum est dulcoratiuum
quoddā est mortificatiuum et vtrūq̄ est sanati
uum. Sic et p̄tās p̄latorū d̄r eē dulcoratiua

quo ad bonos et mortificatiua quo ad malos
et sanatiua quo ad omnes. Quia s̄m beatas
Augu. siue plectendo siue ignoscendo. hoc so
lum inde agitur vt vita hominū corrigatur.
Istud caput habet barbā vestimentū et orā
vestimenti. Barba eius sunt cardinales sibi
ceteris prelatis viciniōres. Est autē et barba
s̄m glo. iudicium discretionis: maturitatis vi
rilitatis: et alacritatis: quia ipsi cardinales
circa causas sibi cōmissas debent esse discreti
in discreta caularum examinatione: maturi
in matura causarū pōderatione. viriles in di
gna correctione. alacres in benigna exhorta
tione: vt illos quos puniūt benigne ad paciē
tiā exhortētur. A capite igit̄ p̄rio fluit vngue
tum in barbā: q̄ summī pontificis auctoritas
primo relucet i ipsi. Deinde fluit in vestimē
tū id est in alios prelatos qui post ip̄os sunt
maiores et ecclesiam debent ornare per hone
stos mores. Deinde fluit in oram vestimen
ti. i. in alios prelatos minores et inferiores. et
quia Hiero. fuit cardinalis. Ideo fuit barba
summī pontificis in quam fluit vnguentū au
toritatis et iurisdictionis. Tertio fuit doctor
egregius. qd̄ notat̄ cuz d̄r. Illic. i. in beatum
Hieronymū mandauit dñs bñdictionē. San
cti em̄ doctores habent benedictionez gratie
Prouer. xj. Qui abscondit frumentū maledi
cetur in pplis. benedictio sup̄ caput venden
tium. Habent etiā vitā eterne glie. Dan. xij.
Qui ad iusticiam erudiūt multos quas stel
le in perpetuas eternitates. Sed reuelata ista
duo non habent om̄s doctores sed tm̄ illi qui
docent verbo et exemplo. Sūt nāq̄ quidā do
ctores delicati quorū tria genera bñs hiero.
distinguit. Quidā em̄ sunt doctores gulosi. q̄
tamen docere volūt abstinentiā. De his ad he
liodorū dicit. Delicatus magister est qui pleno
vētre de ieiuniis disputat. Alij sunt formido
losi q̄ tamē volūt alios animare ad pugnam
Alij sunt delitiosi q̄ tm̄ volunt in scruētato mi
lite reprehendere formidinē et ignauiā. Alij
sunt luxuriosi q̄ tm̄ reprehēdunt in fornicato
re concubitū. De his doctoribus p̄dictis ait
ad Pamachiū. Delicata doctrina est pugna
ti ictus dictare de muro et cū vnguentis ipse
delibutus scit cruentū militē accusare formi
dinis. Hieronym⁹ vero non fuit magister de
licatus: q̄ non fuit gulosus sed magne absti
nentie. Unde dicit ad Eustochiū. Repugnā
tem carnem ob dogmata inedia subigebam.
Nec fuit formidolosus sed magne constātie:
quia nec laudibus mouebit̄ p̄ ineptā leticiā
nec vituperationib⁹ p̄ impatientiā. Uñ dicit
in plogo sup̄ Esa. Nec affectam⁹ laudes ho
minū: nec vituperationes expauescim⁹. Nec
fuit delitiosus: sed vita austerus. Unde ait.

De sancto hieronymo

Ad Custochiū. de se et fratribus suis quod secum des-
erant. de cibo et de potu taceo cum etiam languen-
tes aqua frigida utantur et coctum aliquid accipe lu-
caria sit. ¶ Sermo. cclx. De eodem sermo. iij.

Dicī fidelis p̄tectio
fortis. quā sit inuenit illū inuenit
thesaurū etc. *Ecclesi. vii. Amici fi-*
deles: et in amicitia fortes. et oī
thesauro preciosiores fuerunt.
Hiero. et Aug. Dicit autem Hiero. in p̄logo sup
bibliā. Vera enim illa necessitudo est. et xp̄i glu-
tino copulata quā nō utilitas rei familiaris.
nō p̄sentia corporū. nō subdola et palpās adu-
latio sed dei timor et diuinā scripturā stu-
dia cōciliant. Isti ergo sacri doctores in vera
amicitia sunt p̄fici nō p̄pter aliquā t̄palē uti-
litatē. quia p̄tate purā sp̄ sibi mutuo scripserūt:
sed p̄pter dei timorē et diuinā scripturā
amorem. Quod enim fuerūt amicitia sp̄iali cōfū-
cti per multa signa apparet. Primum nāq̄ si
gnū vere amicitie est quādo amicus suū ami-
cū iratū morē reconciliat. Istud signū beatus
Augu. ad sc̄m Hiero. habuit scribens ei. Si
quod vere me tenere vel scio vel credo vel etiā
puto i quod tu aliter sentis sine tua iniuria cona-
bor asserere. Quod autem pertinet ad offensio-
nem tuā cum te indignatū sensero nihil aliud
quā veniā deprecabor. Sc̄m ē quādo amicus
ab amico reprehēdi affectat. Istud signū ha-
buit Augu. ad Hiero. scribens ei. Ledis enim
me si tacueris errorem. meū quem forte inue-
nies in libris et dictis meis: Nam et ego ami-
cissimā reprehēsiōnē tuā si tranquillū accepo
non dolebo melius nāq̄ tumor capitis dolet
cum curat. nā dū ei parciē nō sanat. hoc ē quod
acute vidit quod dixit utiliores esse plerūq̄ inimi-
cos vigentes quā amicos obiurgare metuētes
Isti enim dū rixantur dicunt vera que corriga-
mus. Isti vero minorē quā oportet exhibēt iusti-
cie liberatē dū amicitie timentes asperare
dulcedinē. Quapropter et si es tibi videres
lapsus forsan senectute corporis non vigore ani-
mi. tamen in area dñica fructuoso labore de-
sudas: ecce presto sum. Si quod p̄perā dixi for-
tius sige pedem. non mihi dicit esse molestū p̄-
odus etatis tue. dūz mō contegat palea culpe
mee. Tertium est quā amicus oēm occasionē mi-
nicitiae et offensionis vitat et refecat. Istud si-
gnū habuit beatus Hieronymus. ad sc̄m Aug.
scribens ei. Superest ut diligas diligentē. et in
scripturā campo inuenis senē nō puoces.
nos nra habuim⁹ opa et cucurrim⁹ quātū po-
tuimus: nunc te currēte et longa spacia trans-
meate nobis detur occlusi. Quartū est quā ami-
cus amico omnia secreta reuelet. istud signū
habuit beatus Hieronymus ad Augu. scri-

bens ei. De amicitia oīs tollēda suspicio est:
et sic cum amico quasi cum altero se loquens
dum. De isto etiā signo scribit beatus Aug.
ecōuerso ad Hieronymū. Cum hominē cha-
ritate xp̄iana fragrantē atq̄ mihi fidelē ami-
cum fratrem meū sentio quicquid ei p̄silioz meo-
rum et cogitationū cōmitto sed nō homini cō-
mitto illi in quo manet. ut sit talis. Deus enim
charitas est et qui manet in charitate in deo
menet: et deus in eo. Quintum signum est quā
amicus amicū absentē et ignotū facie amat.
Et istud signū beatus Aug. ad Hieronymū
habuit scribens ei. Si enim p̄pterea te nō no-
uimus: quia faciē corporis tui nō videmus. hoc
modo nec ipse te nosti. nā tu quoq̄ faciē tuā
non vides. Si autē tibi nō ob aliud mor⁹ es:
nisi quod nosti animū tuū et nos euz nō mediocri-
ter nouim⁹ ex litteris tuis quib⁹ deū b̄ndicis
mus qui nobis et oībus qui tua legūt talē de-
dit. Sextū signū est: quā amicus amici absen-
tiam moleste portat. Istud signū Augu. ad
Hieronymū habuit scribens ei. Nihil equidem
molestius fero in oībus angustijs meis quas
p̄tior: quā tam lōginquā tue charitatis absen-
tiam: cum si fieri posset quotidie te p̄ntem ha-
bere vellē. Septimū signū est quā amicus de
amico frequēter loquitur: et libetē eū nominat
Istud signū Hieronymus ad Augu. habuit.
Scribens oīni t̄pe beatitudinē tuā eo quod decet
honorare veneratus sum: et habitantez in te
dilexi dñm saluatōrē. Sed nunc si fieri possit
aliquid addimus et plenius. ut absq̄ tui noīs
mentioe: nec vnā quodē horā p̄terire patiamur.

¶ Sermo. cclxi. De eodem sermo. iij.

Lumo accēdit lucernā
et ponit in abscondito etc. *Luc. xi.*
Sicut p̄ctōr dicit tenebra: quia
oīa quae in eo sunt: tenebrosa sunt:
sicut vir iustus dicit lucerna sub-
gida: quia oīa quae in eo sunt luminosa sunt.
Iō in p̄nti euāgelio de beato Hieronymo quatuor
ostēdunt. Primo nāq̄ habuit lucidā sapiam
et doctrinā. quod notat in hoc quod ipse vocat lu-
cerna accēsa. Ista enim lucerna radios sue sa-
pientie nō abscondit neq̄ occultat sed per totū
mundū diffudit: subdit. Ut luceat oībus quae
in domo sunt. Sap. vii. Quā sine fictioe didi-
ci: et sine inuidia cōico. et honestatē illius non
abscondo. Prius enim dicit se didicisse et postea
cōicasse. Didicit autē ipsam multipliciter. Pri-
mo audiēdo. Auduit enim donatū in grāma-
tica. victorinū in rhetorica. Grego. nazāzēnū
in theologia. Uñ ipse dicit ad heliodorū. Dū
esset iuuenis miro feruebat discendī ardore:
nec iuxta quorūdā p̄sumptionē ipse me do-
cut. Audiēdo etiā plus p̄ficimus quā legendo.

Unde ipse dicit sup ad Gal. Scriptura edificat lecta sed magis prodest. si de lectis vertatur in voces. Scdo didicit legendo. Aug. contra Julianu. Sactus Hieronymus oēs vel pene oēs q̄ ante ipsum de doctrina ecclesiastica scripserūt legit ipse Hiero. dicit p̄tra Iovinianu. Operis ac studij mei est multos legere vt ex pluribus diuersos flores sic carpā q̄ bona sunt electurus. Ideo dicit ad nepocianu. Diuinas scripturas sepi⁹ lege: immo de tuis manibus sacra lectio nūq̄ deponat. Tertio didicit meditando: qz die ac nocte meditabat. ps. In lege dñi meditabit. die ac nocte. Ezech. iij. Comede volumē istud. Cib⁹ eternū qñ comeditur mastica. deinde sic in stomachū trahit vnde digestus in mēbra deriuatur sic rādem incorporat zc. Sancti doctores verbū dei mastica frequentē meditatione. z trahunt in stomachū memorie z deriuāt in subditis suis p̄ assiduitatē doctrine z eis incorporant per exēplū vite. Quarto didicit cōferendo. Vñ ait ad Augustinū in epistola. Tristes hec dictauim⁹ vt meremur; cōplexus tuos z collatione mutua doceremus aliqd vel discerem⁹. Quinto didicit z abstinendo: quia magnam abstinētā faciebat z corpus suū ieiunijs macerabat. qz sicut dicit ad Heliodorū. Pinguis venter non gignit tenuē sensū. Sexto didicit vsqz ad senectutē sacris litteris insistēdo. Vñ de eo dicit Augu. qz in locis sc̄tis z litteris sacris vsqz ad decrepitā etatē vixit. Nā sicut ait idē Hiero. ad augu. Ad discēdū; qd̄ opus est nulla mihi etas serauideri potest qz z si senem magis deceat docere q̄ discere. magis aūt deceat discere q̄ ignorare. Quanto aūt Hiero. senior erat tāto solidiores sn̄as pferebat. vñ ait ad Augusti. Memēto vulgaris puerbū. qz bos lassus fortiter figit pedē. Secūdo habuit lucidāz famam qd̄ notatur p̄ hoc qd̄ d̄r. Lucerna in perandelabru posita. Esse aūt super candelabru ecclesie tribus modis potest intelligi. Vel quātū ad officiū. qz est doctor vniuersalis. Vel quātū ad vite meritū: qz fuit eminentis virtutis. Et propter ista duo toti mūdo erat notissimus. Vñ dicit de eo Augu. qz ipse tanq̄ lampas ab oriente in occidentē instar solis resplēdit. Vel pōt accipi quātū ad gradus sublimitatē: qz fuit ī ecclesia dei presbyter cardinalis. Tales em̄ sunt in ecclia sc̄ta sublimandi. qui vita z doctrina sunt lucidi. Sicut em̄ deus luminaria in celo posuit z bruta animalia in terra dimisit. sic z doctores luminosi essent in ecclia promouendi z brutales homines relinquēdi. Tertio habuit lucidā intentionē z conscientia: cū d̄r. Si oculus tuus fuerit simplex. cor. tuū lu. erit. Et dicit ibi corpus vniuersitas operū. Sicut ei corp⁹ iuris d̄r vniuersitas legū

et corpus ciuitatis vniuersitas ciuili. z corpus naturale vniuersitas membrorū. sic corp⁹ morale dicitur vniuersitas operū. Si igitur oculus intentionis fuerit purus z rectus. omnia opera eius erunt pura et recta. isti aūt oculo intentionis quattuor sunt nociua. s. famus supbie. prouer. x. Sicut acetū dentib⁹. sic z fum⁹ oculis zc. fluxus humorū luxurie. Ezech. xxij. Sicut fluxus equorū fluxus eorū. puluis auaricie. ps. Oculos suos sta. decli. in ter. ignis iracundie. ps. Supcecidit ignis z nē viderūt solē. Nullo tñ istorū modorū oculus beati Hiero. ledi potuit: nec fumo superbie: qz valde hūilis fuit: nec puluere auaricie et oia terrena cōtēpsit: nec igne iracundie: qz patiens fuit: nec etiā fluxu luxurie: qz virginitatē seruauit. Et quibus dicat in epla ad p̄machiū. Virginitatē in celū effero nō qz habeo: sed magis miroz qz non habeo. Creditur tamen qz ex humilitate hoc dixerit: z forte virginitatē ideo se habere nō reputabat: qz carnis iocētina sepe perpeffus fuerat. Unde ait. in epistola ad rusticū monachū. Ne nobis q̄ quotiēs cōcupiscim⁹ totiens fornicamur. Et p̄tra Iovinianū sic ait. Illa virginitas hostia xp̄i est cuius nec mētē cogitatio: nec carnē libido maculauit. Ex quibus verbis satis colligit ex quo sensu dixerit se virginitatē nō habere. Quarto habuit lucidā vitā: cū d̄r. Si ergo totū corpus tuū lucidū fuerit zc. Illa nāqz opera sunt lucida q̄ ab oī amore terreno sunt purgata. Sunt aūt quedam terrena in quibus homo habet solū administrationez sicut bona ecclesiastica. z ista relinquere est perfectio magna. Quedā vero sunt q̄ hō possidet p̄ hereditariā successionē sicut sunt bona paterna. et ista relinquere est perfectio maior. Quedāz hō sunt que possidet per ppriū studium sicut sunt bona pprijs laborib⁹ acquisita z ista relinquere est perfectio maxima. Beatus vero Hiero. tāte perfectionis fuit. qz reliqt bona ecclesiastica qz cū esset cardinalis. officio. z bñficio cessit. Reliquit paterna bona: qz oēm hereditatē deseruit z ob amorē apostolorū romā venit. Bona vero pprijs manibus acq̄sita si habuisset reliquisset. Vñ dicit in p̄logo Job. Si aut fiscellā iunco texerem. aut palmarū folia cōplicarēt in sudore vultus mei vescerer pane meo nullus reprehenderet. Nunc autē qz iuxta sn̄iaz saluatoris volo operari cibo qui non perit. error mihi geminus crescit z infigitur.

¶ Sermo. cclxij. de sc̄to fr̄acisco p̄fessore. f. f.

Qui sanctus est sanctificetur adhuc zc. Apoc. xxij. Sancti viri quātūcūqz sunt sancti in corde nihilomin⁹ sanctificari volūt in corpore. ij. Cor. vij. Emūdemus nos

De sancto francisco

Ab omni inquinamento carnis et spiritus. ps. Cor meum et caro mea exultauerunt in deo uiuente. Ista duo excellenter habuit beatus franciscus. scilicet corpus sanctum et animam ut de eo veraciter dici possit. Qui sanctus est. scilicet in anima sanctificatus adhuc in corpore. Primo siquidem habuit corpus sanctum: quia omnia que in ipso fuerunt sancta erant. Incipiamus igitur a capite et descendamus usque ad pedes: videbimus quod a planta pedis usque ad verticem nouerat in eo nisi sanctitas. Sancti siquidem fuerunt capilli beati francisci. Cum enim domus cuiusdam minaretur ruinam ille modicum de capillis eius accepit: et in scissuras posuit. et domus firmata permansit quam nimirum sancti viri capillus stabilium fragilis. Secundo fuerunt sancti oculi eius de quibus ipse deuotas lachrymas emittebat. et tantas et tam assiduas ut infirmitatem incurreret oculorum. Et cum moneretur ut sibi a fletu parceret responderebat. Non est ob amorem luminis quod commune habemus cum muscis expellenda interne visitatio lucis. Tertio sancte erant aures eius que uocem diuinam. et iubilationem angelicam audire meruerunt. Tribus namque vicibus uocem diuinam audire promeruit. Prima erat uox paterne increpationis quam in apuliam profectus audiuit. Quis potest tibi melius facere dominus an seruus. diues an pauper. Extunc alit amor terrenorum sibi uiluit et in amorem dei totus exarsit. Secunda fuit uox magne eruditionis. quam audire meruit in hec uerba. francisce amara pro dulcibus sume: a te ipse uisus commone. si me cupis et uelis agnoscere. Et istam uocem non surda aure audiuit. sed omnia aduersa gratanter sustinuit et de suo corpore non curauit. Tertia fuit uox magni amoris quam uocem audire meruit. quando scilicet crucifixus sibi de cruce locutus est dicens. francisce uade repara domum meam que ut cernis tota destruitur. Ab illa alit hora in amorem et compassiorem crucifixi eius anima fuit totaliter liquefacta. Sanctus etiam franciscus audiuit angelicam iubilationem cum enim semel egrotaret angeli sibi dulcissimum edidere precium: ex qua iubilatione eius anima magnum recepit gaudium et corpus magnum alleviamentum. Quarto fuit sanctum os eius. Uerba enim que de ore francisci procedebant tante fuerunt utilitatis quod si quem benedicebat benedictus. erat. Sicut bene patet in illo qui uxorē suam a salubri proposito impediebat cui sanctus uir suam benedictionem misit dicens fili nunc tempus est misericordie. et postea tempus est equitatis. Ad quod uerbum ille fuit protinus immutatus. Sed et si quem maledicebat ille erat maledictus. unde cum quedam sus agnum mansuetissimum comedisset illi maledixit et statim illa sus mortua fuit. etiam cum quedam puella fuisset lumine oculorum puata. et

uir dei de sputo suo eius oculos liniuisset illa puella protinus est curata. Quinto fuerunt sancte manus eius. que fuerunt stigmatibus consecrate ita quod ea que tangebant sancta erant. Nam sepe panis ab eo tactus infirmos comedentes sanabat. Quidam enim cum inter nives contractatus mox fuit quod corde et corpore mirabiliter inflammatus: que nec mirum si ille manus frigidus inflammant qui ignitos carboniculos idest christi stigmata deferebant. Sexto sancte fuerunt ungues eius. Cum enim quidam frater teteretur de unguibus sancti patris francisci habere curiebat quod ille in spiritu recognoscens dixit ei. ueni fili precide mihi ungues. Ille autem cum leticia iussa complens pro reliquis percussuras ipsas seruauit. et omni tentatione fugata multam consolationem recepit. Septimo sancta fuit scriptura eius. Cum enim quidam frater teteretur cogitauit quod si de scriptura beati francisci aliquid acciperet omnem tentationem vincere posset quod ille in spiritu recognoscens fratre illo uocato quasdam laudes ei in cedula scripsit. et sibi dedit: et omnis tentatio ab eo recessit. Octauo sancta fuit chorda eius. Cum enim quidam chorda que uir dei fuit accinctus cum deuotione seruaret. chordam illam sepe in aquam intingebat. et omnes infirmi ex illa aqua potantes efficiebantur sani. Non fuit sanctum corpus eius: tum quia fuit lateris uulnere dedicatum: tum quia erat duobus ensibus crucis premunitum: tum quia erat omni puritate mundum. Unde cum quadam uice in carne sua uideretur motus aliquis pullulare castitatis amator chorda se fortissime uerberauit. dicens. Eya frater asyne sic oportet te manere. sic subire flagellum. Decimo sancti fuerunt pedes eius quia fuerunt christi stigmatibus consecrati. Unde cum oues et boues in puincia reatina pestis communeret. quidam aquam cum qua pedes ipsius loti fuerant cum deuotione reseruans aliam illa aspersit. et mox omnis pestilentia ab illis animalibus euauit. Secundo anima eius fuit sancta. Unde cum anima de eius corpore exiret uisa est in specie stelle. cuius magnitudo ad instar lune lux uero ad instar solis esse uidebatur. Ista stella fuit anima beati francisci. que ad instar lune erat magna propter immensum amorem: quia sicut bernardus. Qui charitatem magnam habet est beatus et magnus. qui uero paruam habet charitatem paruus est. qui nullam nullus est. Ad instar solis erat lucida propter dei cognitionem. Et ad instar stelle fuit incorrupta propter cognitum et dilectum perpetuam retentionem. hoc significatur est quod quibusdam fratribus apparuit in specie currus ignei mirandi splendoris. super quem globus igneus lucidus splendebat. qui solis habens splendorem noctem conuertit in diem. Ideo

autē apparet in curru igneo. Quia ei⁹ asa posita est in fornace charitatis accense. Ideo gladius lucidus: quia immersa est in luce diuine sapientie. Ideo ad instar solis: quia tota defuscata est. Et ideo secunda est eterna possessione.

¶ Sermo. cclxiij. De eodem sermo. iij.

Vidi alterum angelum

ascendentē ab ortu solis hñtē sinū dei viui etc. Apoc. viij. Xpus ante primū aduentū q̄ erat aduentus mie: premisit angelū. s. bñm iohēz baptistā. Ante h̄a fm aduentū sue iusticie premisit alterz angelū. s. bñm frāciscū. In p̄missis autē h̄bis tria de bñō francisco ostēdunt. Pr̄io q̄ erat hō angelicus. cū d̄r. Uidi alterz angelū. In angelo siquidē sunt quattuor cōmēdabilia. de quib⁹ dicit p̄ph̄a. Qui facit angelos suos spūs etc. s. obediētie velocitas. ideo dicit angelos suos. i. nūcios. magna puritas. ideo subdit spūs magna hūilitas. Ideo dicit et ministros suos et feruens charitas. Ideo dicit ignē vrentē. Propter ista quattuor bñs franciscus angelo assimilatur. Primo p̄pter obediētie promptitudinē. Quarto siquidē deus bñō francisco p̄cepit. primo vt aduersa letanter acciperet. Sc̄do vt semetip̄m cōtēnere dices. frācisce amara p̄ dulcib⁹ sume quo ad primū. Et teip̄m cōtēne si me cupis agnosce: quo ad sc̄dm. Tertio vt suā ecclesiā repararet. cū sibi dixit. frācisce vade repara domū meā. Quarto vt in se tantū et non in aliq̄ hōie speraret dicens. Quis pōt tibi melius facere. dñs an seruus diues an pauper. Ad ista quattuor precepta q̄ ei de⁹ p̄cepit: valde obediens fuit. Pr̄io q̄ aduersa letanter sustinuit. vñ ip̄e dixit. Tantū est bonum qd̄ expecto q̄ ois pena me delectat. dicitur etiam de eo q̄ malebat de se audire vituperiuz q̄ laudis preconū: et cū pueri post eū currebant et lutū p̄cerent ip̄e sp̄ ad oia patiens fuit. ps. Opprobriū exprobrantiū ceciderunt sup me. Secundo seip̄m contēpsit: quia se maximum peccatores reputauit. Unde cuidam suo fratri interroganti quam opinionez de se haberet r̄ndit. Videor mihi esse pctōr maximus. j. Timo. j. Xps venit in hūc mūdū pctōres saluos facere. quoz prim⁹ ego suz. Tertio ecclesiam dei h̄bbo et exēplo reparauit. Tim. iij. Scias quō opz te in domo dei cōuersari etc. Quarto spes suā in solo deo posuit. Un̄ sepe dicere consuevit cū p̄pheta. Facta cogitatu tuū in dño et ip̄e te enutriet. Sc̄do assimilatur angelo p̄pter suā puritatē. Laborauit nāq̄ diabolus in cor beati frācisci quadruplicē suggestionem imittere. Aliquādo suggestiōe fraudulentie. vt eum a feruore spūs reuoca-

ret dices. Nullus est pctōr cui penitēti deus nō indulgeat: sed nimis se affligēti miam denegat. Ip̄e autē istā gestionē vicit p̄ sapiam et discretionē. sciēs q̄ p̄ hoc ip̄z volebat a feruore reducere. j. Joh. iij. Nolite oī spūi credere sed pbate spūs si a deo sunt. Aliqñ suggestiōne cōcupiscētie: sed istā suggestiōne deuicit. p̄ carnis mortificationez nā mō cū chorda grauius se h̄berabat. mō se i nūē magnā p̄ciebat. mō cibos ne palatū allicerēt: aq̄ frigida vel cinere p̄miscebat. ad Col. iij. Mortificate mēbra v̄sa q̄ sunt sup terrā. Aliqñ materias auaricie qñ in via sacculū plenū pecunijs reperit. sed nullo modo accipe curauit. Tandē a socio molestat⁹ aperiri iussit. et ecce serpens inde exiliēs cū ip̄o euauit. ad Phil. iij. Ois arbitroz vt stercoza vt xpm lucrifacias. aliqñ materiā impatientie. sicut qñ ipsum grauius verberauit. Hebre. x. Patientia dei est vobis necessaria. nec mirū si diabolus nunq̄ in cor eius intrare potuit: q̄ fortissime munitū fuit. Quidam enim vidit beatum franciscum fortissimis ensibus duobus in moduz crucis signatus. quoz vnus a capite ad pedes: alius autē a manu ad manū tenebat. Si enim diabolus volebat in illū intrare a superiori parte per fraudulentā. ibi incidebat ense sapientie. si ab inferiori p̄ concupiscētiā. ibi incidebatur ense castitatis et cōtinentie. si h̄o a dextris p̄ p̄speritatē et auariciā. ibi incidebatur ense fragilitatis et temperantie. si a sinistris p̄ aduersitatez et impatientiā ibi incidebatur ense magnanimitatis et patientie. Tertio assimilatur angelo p̄ excellentem humilitatē. p̄pter quā quadruplicem meruit exaltationē. Primo exaltatus est in ecclesia: q̄ factus est eius sustentator. Unde summus pontifex cū lateranē. basilicam subito minari ruinam conspiceret. vidit beatus frāciscū eam suo dorso supposito sustentare. Eccl. ix. Ciuitas parua et viri pauci in ea. Viri quidem multi sunt in ecclesia numero: sed pauci in ea sunt merito. Venit contra eam rex magnus. i. diabolus etc. Sc̄do exaltatus est in fama: quia toti mūdo fuit admirabilis et p̄clarus. Eccl. xi. Est hō abundans paupertate. et oculus dei respexit illum in bonis. Tertio exaltatus est in doctrina: q̄ factus est fructuosus predicator. Eccl. xi. Sapiencia humiliari. s. beati frācisci exaltabit caput illius. Et in medio magnatoz. i. predicatorz cōfidere eū facit. Quarto exaltatus est in gloria: quia factus est ciuitatis celestis summus inhabitator. Sicut p̄tz in visione habita de sede sublimi. Job. xxij. c. Qui humiliatus fuerit erit in gloria. Quarto assimilatur angelo p̄pter feruentē amorem. Ip̄e em̄ totus fuit dei amore plenus qd̄ p̄tz

De stigmatibus francisci

per quattuor signa. Pr̄mo p̄ corp̄is eleuationē q̄ sepe cū oraret visus est totus a terra subleuari. Ista namq̄ subleuatio corporis mēt̄is eleuationē significat. Sc̄do p̄ corp̄is calefactionē. Interrogatus em̄ quō tam tenui tunica posset a frigore arceri respondit. si ignis sp̄s̄sancti interius nos calefaceret: caro n̄ra exterius frigus non sentiret. ps̄. Inflāmatū est cor meū ⁊ renes mei cōmutati sunt. Tertio per mentis eleuationem. Sancti enim viri in mentis excessum rapti. exterius insensibiles reddūtur q̄ ab amoris violentia totaliter interius absorbētur. Unde quadā vice cū sc̄tus franciscus a pp̄lo cōprimeret. insensibilis p̄ oia videbat. ij. Cor. xij. Scio hōiem in xp̄o siue in corpore: siue extra corp̄ ⁊c. Quarto per ignis exterioris extinctionē. Martyres em̄ dei ideo sepe vim ignis nō sentiebāt: quia ignis amoris ipsos frigidos reddebat. Ideo bt̄us fr̄acisc̄ soldano dixit. q̄ cū sacerdotibus suis ignem intraret. ⁊ ille quem dei clementia p̄tegeret verā fidez h̄ret. Sciebat enim q̄ ignis exterior cessisset ardori fidei et igni amoris interni. Origenes. Mirabile genus medicamenti: vt ignis ignibus extingatur. Sc̄do fuit hō virtuosus q̄b̄ notatur cuz d̄r. Ascendente ab ortu solis. In hoc enim q̄ ascendit cū sole: notat q̄ totus fuit illuminatus. iustitiam ⁊ deificatus. Pr̄mo ascendit totus illuminatus. Ideo totū mūdū tenebrōsum illuminauit. Apoc. xviij. Uidi altum angelū ascendentē ab ortu solis ⁊c. Et sequitur et terra illuminata est a gloria eius. Terra namq̄ est obscura. sicca ⁊ frigida. Et significat mūdum. vbi sunt multi obscuro. idest erronei multi frigidi idest negligentes ⁊ tepidi. multi duri. i. obstinati. Gen. i. Terra erat inanis que ad tepidos. ⁊ vacua: quo ad duos. ⁊ tenebre erāt sup̄ faciē abyssi quo ad obstinatos. Venit em̄ sc̄tus francisc̄ portās secū tres radios sc̄z radiū doctrinaz p̄ quē illuminauit obscuros. radiū exēploꝝ p̄ quē inflāmauit tepidos ⁊ radiū miraculoꝝ p̄ quē p̄uertit obstinatos Eccl. xliij. Triplr̄ sol exurens mōtes ⁊c. ip̄e em̄ excussit ignorantiā in eroneis radio doctrinarū. negligentia in tepidis radio exēploꝝ. ⁊ duritiam in obstinatis radio miraculoꝝ. Sc̄do ascendit totus inflāmat. Habuit em̄ carbonēs accensos in ore: q̄ habuit ignita v̄ba. Eccl. xlvij. Surrexit helias q̄si ignis. In corde: quio habuit ignita desideria. Luce vlti. Nōne cor nostrū ardēs erat in nobis ⁊c. In corpore q̄ habuit ignita stigmata. Eccl. xxxvij. Vapor em̄ v̄it carnes ei⁹. In sua actione: q̄ habuit ignita opa. Job. xxxvij. Nōne vestimenta tua calida sunt ⁊c. Tertio ascendit totus deificat⁹. Ex eo em̄ q̄ cuz sole

ascendit. eius similitudinē induit p̄ stigmata que portauit. Mathei. xvi. Si q̄s vult venire post me abneget sc̄z ⁊ tol. cru. su. ⁊ sequa. me. Tertio fuit hō diuinus. Et hoc tangit cū d̄r. habentē signū dei viui. Istud signū portauit in corde per amoris vulnerationē. Cañ. iij. Vulnerata charitate ego sum ⁊c. In corpore p̄ macerationem. ij. Cor. iij. Semp̄ mortificationē iesu in corpore v̄ro circumferentes. In pre p̄ stigmatū impressionē. Cañ. viij. Pone vt signaculū me sup̄ cor tuū. Hoc refert ad vuln⁹ cordis p̄ amorem: vt signaculū super brachiū tuū. hoc refertur ad vuln⁹ stigmatū p̄ impressionē: q̄ fortis est vt mors dilectio. hoc refertur ad vuln⁹ corporis p̄ macerationē. Sancti em̄ viri per dilectionē quā in se feruenter gerunt: oia vitia in se extinguunt.

Sermo. cclxiiij. De stigmatibus fr̄acisci. f. j.

Ho enim stigmata domi

ni nostri iesu xp̄i in corpore meo portauit Gal. vi. In his v̄bis q̄ ad honorem beati fr̄acisci legunt̄ tria implicentur. Pr̄mū est quia stigmata portauit. q̄b̄ fuit iudiciū maxime charitatis. Quinq̄ em̄ fuerunt in corde ei⁹ que fuerūt causa stigmatum in ei⁹ corpore. Pr̄mū fuit vehemēs imaginatio. q̄ aut̄ imaginatio imprimat p̄z p̄ duo exēpla q̄ ponit Hiero. in glo. Gen. xxx. Unus est q̄ duz q̄dā mulier ethyopem peperisset et ex hoc a viro suspecta haberet̄ inuentum est hoc sibi accidisse ex quadam imagine ethyopis quā ipsa cōspexit. Aliud exēplū est q̄ cum q̄dā mulier filiū parentib⁹ oīno dissimilem peperisset: et ex hoc suspecta haberet̄ inuentū est q̄ talis imago i cubiculo habebat̄. Dicit em̄ ph̄s in lib. de aīalib⁹. Q̄b̄ cū q̄dā gallina gallū vicisset: galline ex imagine sc̄lz victorie crista ⁊ calcanea sunt exhorta. Sc̄tus ergo fr̄aciscus in visione sibi facta imaginabatur. Seraphin crucifixū ⁊ tā fortis imaginatio extitit q̄ vulnera passionis in carne sua imp̄ssit. Sc̄bz fuit vehemēs dilectio q̄ em̄ amor h̄z virtutem imprimendi. Dicit Hugo de sc̄to victore. Scio aīa mea q̄ q̄cqd̄ diligis in ei⁹ similitudinem transformaris. Quia igit̄ amor passionis d̄nce in corde beati fr̄acisci ardebat fortiter ⁊ feruenter ideo in carne sua faciebat mirabilia. Pro uer. vi. Nūqd̄ pōt homo ignē abscondere in sinu suo vt vellimēta nō ardeāt. Tertiu fuit vehemēs admiratio q̄ em̄ admiratio imprimat ostēdit. Augu. p̄tra Julianū adducēs exēplū ouīū iacob q̄ ex quadā admiratione virgatz fetus varios p̄cipiebāt. videbāt aut̄ fr̄aciscus seraphin crucifixum: ⁊ admiratione ⁊ stupore nimio replebatur. Ezech. i. Hec erat visio discurrens in medio aīalū. splendor ignis. ⁊

de igne fulgor egrediens. Quartū fuit vehemens meditatio. q̄ autē meditatio imprimat sufficienter patet Eccl̄. xij. Ubi d̄r. frequēs meditatio carnis afflictio est. In meditatione mea exardescit ignis. Istam meditationem habuit s̄franciscus q̄ xp̄i passionem quotidie meditari nō cessauit. Deut. vj. Meditaberis sedens in domo tua. Quinto fuit vehemens ipsius compassio. q̄ autē cōpassio imprimat patet: quia gallina ad pullos suos tanta compassione afficit q̄ tota infirmari videtur. Sic s̄franciscus ad christi passionem tanta compassione mouebat. vt cū ei⁹ passione in mente veniret. totus liquefieret. Ac vix lachrymas cōmeret. Canti. v. Aia mea liquefacta est vt dilectus locutus est &c. Secūdo p̄ hoc q̄ portauit stigmata dñi. ostendit q̄ fuit preconiu⁹ maxime familiaritatis. Christus enim dedit beato s̄francisco stigmata tanq̄ arma suauexilla sua. sigilla sua & testimonia sua. Ip̄e nā q̄ erat miles xp̄i: signifer xp̄i: legat⁹ xp̄i: & p̄co christi. Quia igitur erat miles christi. ip̄e xp̄s dedit sibi stigmata tanq̄ arma sua. Hoc p̄t̄ ex eo q̄ visus est munitus duobus ensibus in modum crucis. Ita q̄ diabolus non poterat intrare in cor suum nec a superiori p̄ aliquā vanā spem: nec ab inferiori p̄ aliquē inordinatū amorē: nec a dextris p̄ aliquā inordinatam leticiā: nec a sinistris per aliquem inordinatū dolorē. Sc̄do fuit signifer xp̄i id̄ dedit sibi stigmata tanq̄ vexilla sua. Ad vexilla siquidem regalia hostes terrentur. qui fugerant reuertuntur. principes aiant. & ceteri cōgregant. Legit q̄ quidā ex reuelatione diuina vidit crucē aureā ex ore s̄francisci p̄cedētem: cuius summitas celū tangebatur. cui⁹ brachia videbātur vsq̄ ad fines mundi extēdi p̄ hoc q̄ summitas celos tangebatur significabat q̄ angeli ad visionem stigmatū trahebantur in magnam admirationē. p̄ brachiū inferius significabatur q̄ demones ducebātur ad magnam confusionē. per brachium sinistrū q̄ protēdebat ad aquilonē significabat q̄ pctōres in dei amorē frigidi puocabātur ad conuersionē. per brachiū dextrū q̄ protēdebat ad austrū: significabat q̄ fideles in dei amore feruētes inducebātur ad deuotionē. Tertio q̄ erat legatus dei id̄circo dedit sibi stigmata tanq̄ signa sua. ip̄e quidem tanq̄ legatus xp̄i bullā summi pontificis secum ferebat. Unde et in vita sua signo thau litteras sigillare cōsueuerat. Tanq̄ legatus signa pontificalia secū deferebat. Uñ quidā in eius fronte vidit signū thauuarietate colorū distinctum. q̄ eius frontē miro venustabat ornatu. Tanq̄ legatus pctā remittebat. vnde quidā cū baculo q̄ figurā thau in se ha-

bebat. apostema fregit et sanat⁹ fuit. Tanq̄ legatus benedictionem dabat. Unde appropinquante hora mortis in modū crucis manibus cācellatis fratres b̄ndixit. Tanq̄ legatus synodo iter erat. Uñ cū quadā vice a p̄uinciali capitulo corporaliter defuisset visus est a quodā ibi cōsistere in spū & in modū crucis fratres b̄ndicere. Quarto q̄ erat preco dei dedit ei stigmata tanq̄ signa vel testimonia sua: vt ab oībus preco dei cognosceretur. & verba illius quasi ex ore dei reciperentur. Hier. xv. Si separaueris preciosū a vili q̄ os meum eris. Unde cū quidā rustici euz interrogarēt quis ip̄e esset. & ip̄e se dei preconē esse diceret eū in niues proiecerunt dicentes Face ibi rustice preco dei. Tertio ostēdit per hoc q̄ stigmata in corpe suo portauit q̄ fuit argumentū oīmode veritatis. Q̄ multipliciter ostēdi pōt. primo ex seraphica visione. Vidit eū b̄tis franciscus xp̄i passionem meditādo. reuoluit vnū de seraphim sex alas habentē. & inter alas erat effigies xp̄i crucifixi. disparsit autē in corde suo mirabilē reliquit ardorem & in corpore suo stigmatū impressionē. Sc̄do ex sanguinis emissionē. Ex dextera enim latere: tanq̄ lancea trāssixō sepe sanguis exibat. qui tunicam & femoralia resperebat. Alias enim sanguinem nō emisisset si vera stigmata non fuissent. Tertio ex sensibili dolore. Cum enim quidā frater scapulas eius confricaret et vuln⁹ lateris sic tetigisset b̄tis franciscus ad ei⁹ tactū dolorē sensit & maxime exclamauit. Alias eū dolor ibi non sentiret nisi ha stigmata haberent. Quarto ex multoz fidei attestatione: q̄ multi tā in vita q̄ in morte ista stigmata viderunt: tetigerunt & osculati fuerunt. s̄. Joh. j. Quod audiui⁹ & q̄ vidi⁹ oculis nostris &c. Quinto ex multoz miraculoz ostēssione. nam ex signis ipsis modo certificat dubios. sicut p̄t̄ in papa Gregorio. modo inuat deuotos. sicut patet in milite sibi deuoto qui letaliter fuit vulneratus modo conuertit incredulos sicut patet in clerico de eius stigmatibus dubitanti. et in manu sua vulnus recipienti.

¶ Sermo. cclxv. De eodem sermo. iij.

Venite ad me oēs qui laboratis & onerati estis. & ego reficiam vos. Math. xj. In presentē euangelio quattuor persone inuitantur vt ad xp̄m veniāt. s̄. fatigati. i. auari. q̄ sunt in continuo labore. onerati id̄est superbi: quia superbia nimis est ponderosa. famelici id̄est luxuriosi. & separati. i. sine iugo discipline diuini. Dicat ergo b̄tis franciscus: vos fatigati labore auaricie venite. ad

De sancto dionysio martyre

me pauperem et refouebo vos. Vos onerati pondere superbie venite ad me humilem et alleuiabo vos. Vos autem famelici fame concupiscentie venite ad me amore dei flagrantem. et ego reficiam vos. Vos diuisi a iugo discipline. venite ad me iugum obedientie ferentem et ego pacificabo vos. Habuit igitur franciscus paupertatem per quam fatigatos labore auaricie refouebat. Cuius autem paupertas fuit spontanea. Cum enim quadam die euangelium legeret in quo dominus discipulos sine auro et argento et calciamentis mittebat. continuo ad omnia implenda se accinxit. Sancto fuit extrema: quod nudus ad conuersionem venit. quod etiam cum vestibus propriis auaricie resignauit. et nudus de nudo exiit: quia nudus super nudam se poni fecit. Tum extrema fuit quod non solum pauper: sed paupertas poterat appellari sicut patet in tribus mulieribus que ipsum taliter salutauerunt. Tertio eius paupertas humilis et deuota. libentius utebatur elemosinis hostiatim quesitis quam sponte oblatiis dicens illum panem esse angelicum: quia dabatur in spirationibus angelorum. primum panem angelorum manducauit homo. Sancto habuit humilitatem profundam per quam oneratos pre superbia alleuiabat. Cuius humilitatis sunt quinque gradus. primum est laudes hominum fugere. Malebat enim de se audire vituperium quam laudis preconium. Unde cuidam fratri preceperat. ut cum populus eum laudaret. ipse in eum Babylonitatis inferret. Secundus gradus est humilia sentire de se. unde a quodam fratre interrogatus quare opinionem haberet de se. respondit. Videor mihi esse maximus peccator. Tertius est in hac vita semper se timere. Unde cum ab aliquo populo beatificaretur dicebat. Noli me laudare tanquam securum. ad huc filios et filias habere possum reuertens ad se culum. nemo laudandus cuius incertus est exitus. Quartus est inferioribus obedire. Voluit enim magis subesse quam preesse. Unde generali cedens officio guardiani parebat voluntati. et socio suo cum quo irresolutus erat obedientiam permittebat. Quintus gradus est de opprobriis hominum non curare. Unde cum tempore hyemali indutus panniculis orationi tremebundus insisteret. dixit ei quidam ut de suo sudore unam sibi nuntiatam venderet. ille respondit. Non tibi sed domino meo vendo. Tertio habuit dei amorem feruentem per quem concupiscentie fame oneratos spiritualiter respiciebat. Cuius amor feruidus per orationes feruidas quas faciebat. Etiam namque orationes fuerunt multe dulcedinis: feruoris: virtutis potestatis: et gratie. Tante dulcedinis ut in eo facerent mentis excessum et eleuationem. Tanti feruoris ut in eo inducerent corporis eleuationem. tante virtutis ut in hominibus facerent magnam mutationem. Unde cum per quodam abbate oraret. ille su-

bito tantam sensit immutationem et dulcedinem mentis quantum in vita sua non fuerat expertus. Tante preteritis ut dyabolo faceret magnam confusionem. Cum enim ciuitatem assilium et totam illam regionem draco videretur absorbere ille orauit ac statim euauit draco. Tante gratie ut sibi impetraret peccatorum remissionem. Cum enim quadam die peccata defleret a spiritu sancto certificationem accepit quod dominus sibi peccata sua dimisit. Quarto habuit perfectam obedientiam per quam illos qui erant sine iugo discipline pacificauit. Cuius obedientia tanta. fuit quod non tantum obediebat suo superiori. id est deo non solum suo equali. id est cuiuslibet alteri prelato: sed suo inferiori: quod guardiano suo obedientiam promittebat: et quia sic obediens fuit: idcirco omnia elementa et omnes creature sibi obediebant. Aer namque induit nouam claritatem: quod cum ipsum et socium suum caligo tenebrosa inuolueret ad eius orationem tandem tanta claritas radiauit quod ipsos usque ad hospitium letos perduxit. Ignis induit nouam lenitatem. quia cum ipse ex nimio oculorum dolore infirmitatem incurrisset et oporteret sibi cum igneo ferro cocturam fieri. ille ferrum cadens signauit: quod nullum dolorem sensit. Aqua induit nouam tranquillitatem: quod cum quidam nauta naufragium formidaret inuocato eo tranquillitas est secuta. Aqua etiam induit nouum saporem: quod ad eius orationem in vinum optimum est conuersa. Terra induit nouam fertilitatem: quod per eius merita sepe fertilitas magna fuit. Cuius etiam oratione terra fontem aque dedit. Obediebant etiam ei ceterae creature. id est creature que habent tantum esse sicut patet in lapide quo caput mulieris contriuit que habent viuere. sicut patet in petro selino miraculose inuento. quod habent sentire. sicut patet in animalibus in quibus homo propter peccatum triplex amisit dominium. quod aues audita voce fugiunt. et se contractari non permittunt. et viso homine a catu desistant. Sed reuera ei obediebant: quia vocate veniebant et se ab ipso tangi permittebant. et iusse cantabant. et iusse subdicebant. sicut in legenda continetur. Obediebant etiam ei creature que habent discernere. id est homines non solum viuunt: sed etiam mortui quod plurimos suscitabat. Obediebant etiam ei creature intellectuales. id est angeli. non solum boni qui coram ipso in infirmitate posito dulciter cantauerunt. sed etiam mali qui ad eius imperium sepe fugerunt. Unde cum ciuitas reatina intestino bello periret. vidit supra portam demones exultantes. unde socius de eius mandato clamauit. Ex parte dei omnipotentis et iussu serui eius francisci discedite demones. vniuersi. et statim demones fugerunt et sunt fugati et ciues pacificati.

¶ Sermo. lxxvi. De sancto Dionysio martyre sermo primus.

Quidam viri adherētes

paulo crediderūt. in quibus dionysius ariopagita &c. Act. xvij. in ista colluctatiōe quā habuit paulus cū dionysio stoicis & epicurijs quattuor ternarij ponūtur sicut ex ipso textu manifeste habet. Primus ternarius est qz ibi sunt quidā irridentes. quidā dubitātes. & quidā credentes. Irridētes erāt qui dicebāt. quid vult seminiuerbi iste dicere. Dubitātes q̄ dicebāt audiemus de te hoc iterū. Dionysius autem non erat de numero irridentiū: sed de numero dubitantiū: & tandē factus est de numero credentiū. Uñ Aug. in quodā sermone tractans verba predicta. Inter irridentes & credētes medijs sunt dubitantes. Qui irridet cadit. que credit stat. & q̄ dubitat ille fluctuat. Audiemus te inquināt de hoc iter incerti an casuri essent cū irridentijs an staturi cū credentijs. hodie autē iste ternarius multū viget. Sunt nāq; multi irridentes. Prouer. xv. Stultus irridet disciplinam patris sui. & tales a deo irridebunt. ps. Qui habitat in celis irridebit eos &c. Sunt etiam multi dubitātes q̄ nec cadūt cuz irridentijs. nec stant cū credentijs: sed fluctuant cū hesitantibus. Jaco. i. Qui hesitat similis est fluctui maris qui a vento mouetur & circūfertur. Pauci autē hodie sunt veri credētes: qui scz habēt idē cū spe vera. & cū dilectione sincera: & cuz opatione sollicita. Luce. xvij. filius hominis veniens. putas inueniet fidē in terra. Scds ternarius est qz ibi erant quidā epicuri. quidā stoici. & quidā xpiani. Isti autē in aliquibus pueniebāt. & in aliquibus disconueniebant. Conueniebāt nāq; in appetitu beatitudinis: sed disconueniebant in modo appetendi. Appetitus em̄ felicitatis oibus est cōmunis. Augu. Qēs philosophi disputādo. studēdo. & viuendo petierunt apprehendere vitam beatā. Appetitus autē vite beate phis: & xpianis: & bonis: & malis est cōis. Disconueniūt autē in modo. Epicuri nāq; ponūt summū bonū in voluptate corporis. stoici vero in virtute animi sed xpiani in dono & grā dei. Est & alia pueniētia & differentia quā ponit Beda inter epicureos: stoicos & xpianos. Nam epicuri ponunt felicitatem hominis in solo corpore cōsistere. Stoici in solat anima s; paulus & chustiani ponūt in corpore et anima. non in presenti nec ex se: s; ex gratia dei. Epicuri igitur: vt dicit beatus Augustinus in predicto sermone dicunt. Comedamus & bibamus: cras em̄ mouemur Chustiani vero nō dicunt comedamus & bibamus sed potius dicunt aut dicere debēt. Ieiunemus. donemus: et oremus: cras em̄ mouemur. Aut si hec tria nolunt dicere: saltē dicāt

duo scz isto duo. donemus & oremus potius ieiunemus. Stoici autē dicere possunt virtutem animi a nobis habeamus & possideamus cras em̄ mouemur. credebant em̄ virtutes politicas a se habere. & sic se beatos esse. Hodie autē sunt multi epicuri. de quibus dicit phil. iij. Quorum deus venter est. & gloria in cōfusione eorū qui terrena sapiunt. Sunt etiam hodie multi stoici qui de se & de sua virtute confidunt. ps. Qui confidunt in virtute sua & in multi. de. di. ui. sua glo. Pauci vero hodie reperiuntur veri xpiani. Sūt em̄ veri xpiani qui corpus suū macerant ne sint epicuri. & in deo spem suā ponant ne sint stoici. Augu virtutem querēbas dicit beatus populus cuius nō voluptas carnis non virtus propria: sed cuius est dñs deus ipsius. Hec em̄ doctrina xpianorū incōpbrabiliter pferēda doctrinis immūdicis epicureorū & superbis stoicorū. Tertius ternarius: est quia ibi erant quidā curiosi qui semper volebant audire vel dicere aliquid noui. quidam superstitiosi qui dediti erant cultui idolorum. quidā vero maliciosi qui doctrinā beati pauli demonibus attribuebāt. Hodie etiā iste ternarius multū viget. Sūt em̄ multi curiosi qui superuacua inquirunt & se relinquunt. Ber. Stude cognoscere te ipsum: qz melior es si te ipsum cognoscis q̄ si te neglecto cognosceres cursum syderū. virtutes herbarū ac cōplexiones hominū. & naturas animalium. & haberes scientiā oim celestium atq; terrestrium. Sūt etiā multi superstitiosi. fm Isido. Superstitio dicitur quasi super statuta: qz tales statuta maiorez despiciūt & sua anteponunt. Sūt etiā multi maliciosi q̄ scripturā sacrā dicunt esse diabolicā. Esa. v. Ne qui dictis bonum malū. et malū bonū. S; beatus dionysius licet aliquñ fuerit curiosus scientiā philosophicā sectando. aliquñ superstitiosus superstitiosum cultum idolorū tenēdo. non fuit tñ maliciosus: sed auditor deuorū doctrinā beati pauli deuote suscipiēdo. Quartus ternarius est qui consistit in beneficijs a deo receptis quē ponit paulus dicens. In ipso viuimus. mouemur. & sumus. A deo siquidem recepimus esse nature. vitā grē. & motū operationis bone Gen. i. fecit deus homines de limo terre. ecce esse nature. Et inspirauit in faciem eius spiraculū vite. ecce eē grē. & posuit ipm in paradiso vt operaretur & custodiret illū. ecce motū opatiōis bone. Sermo. ccl. xvij. de eodē. f. ij.

Refulsit sol in clipeos aureos & ereos & resplēduerunt montes ab eis &c. i. Mach. vi. Ex his verbis de beato Dionysio et socijs eius tria ostendūtur. Fuit em̄ primo a deo valde illustratus cum dicitur.

De sancto dionysio

Refulsi. sol. Et hoc triplici radio. Primo radio celestis sapientie quã acquisiuit per diligentem exercitationẽ et sollicitudinem. Adeo quidẽ fuit diligens. q̄ sicut ipse inuit in epla ad apolophanẽ de athenis vsq; ad heliopolim egypti studio acquirẽde sciẽtie pfectus est. Didicit per gerotheti et pauli eruditionẽ. Un̄ in li. de di. no. postq̄ se accusauit quare post gerotheti scripsit ait. Et iniuriã facimus et magis et amico existẽti et nos ex eius eloquijs post diuinũ paulũ introducti. Didicit per assiduam orationẽ. Un̄ in li. de di. no. Oportet em̄ orationibus prius ad ipsũ sicut boni principẽ pduci et magis p̄pinqũates in hoc doceri. optima dona circa ipsum collocata. Secundo fuit illustratus radio reuelationis diuine. que fuit triplex. Prima est q̄ spũ pphetie claruit. prophetauit em̄ Johãne euãgelista in exiliũ relegato q̄ inde esset reuersur⁹. Unde ait in epla quã sibi misit dicens. Gaude vere amabilis et infra ex custodia que est in patmos dimittere: et ad terram Assaz reuertere. Et facies ibi bonas dei mutationes. et his q̄ erũt post te trades. sc̄da est qua assumptioni beate marie interfuit. sicut ipse in li. de di. no. insinuare videtur lequẽs ad Timotheũ. Nos inquit ut nosti et ipsi et multi sanctorũ fratrũ puenimus ad visionẽ corporis vite principis: et que deũ suscepit. aderat aut̄ et frater dei iacobus et petrus summa prouectissima theologorũ summitas. Tertia est qua ordines officia et dignitates angelorũ perfecte agnoscit. paulus em̄ in tertium celũ raptus qui hec omnia cognouit ipsũ edocuit. Tertio fuit illustrat⁹ radio orationis deuote de qua sic dicit in li. de diu. no. Nos ipsos ergo extendamus orationibus ad diuinorũ et beatorũ radiorũ altiores inspectũ. Per orationes em̄ sursũ ad diuinorũ cognitionẽ trahimur nõ deũ ad nos trahẽtes sed nos ipsos ad deũ extendentes. Et ostendit hoc Dionysius triplici exemplo. Primo exemplo cathene lumine extẽte. et funis et naus ad petra impingentis. In primo exemplo tria ponit. assimilat em̄ oronẽ cathene lumine et desuper extẽte. Oratio em̄ d̄ cathena inq̄tum per ipsam ad deũ trahimur. Dicitur luminosa inq̄tum per ipsaz illuminamur. Dicitur extẽta inq̄tum desuper nobis a deo infundit. In secundo exẽplo similiter tria ponunt sc̄z naus funis. et petra. Naus est anima nostra. funis oratio deuota. petra aut̄ x̄ps per funes ergo orationũ trahimus animã nostrã ad petram sc̄z x̄pm. non ipsum x̄pm ad animã nostrã. In tertio exemplo similiter tria ponuntur. sc̄z naus petra. et impulsus ad petra. Naus em̄ nostra in petram impingit. quando peccatus mortale committit. et quanto impingit fortius: tãto se a

deo elongat amplius. Secundo ipse cũ socijs suis fuit valde munitus q̄d notatur cũ d̄. In clipeos aureos et ereos. Ipse em̄ fuit clipeus dei. inq̄tum habuit fidẽ dei. Ephe. vi. In oibus sumẽtes scutũ fidei. Tunc aut̄ iste clipeus est aureus q̄n fides est cũ charitate et tũc est ere⁹ quãdo non potest aliqua passione frangi. Tali clipeo fuit munitus beatus dionysius. Fuit em̄ diuersis supplicijs examinatus: sc̄z semper mansit inuictus. Fuit ter militũ manibus flagellatus ad instar beati pauli qui dicit. Ter virgis cesus sum. Fuit super cratem ferream assatus instar beati laurentij. fuit ad ferocissimas bestias proiect⁹ instar danielis et ignacij. Fuit in libanũ iactatus: instar trisi puerorũ. Fuit crucifixus instar x̄pi. Fuit capite triscutatus ad instar pauli. Sed tamen flagella amiserunt virtutem seuiendi propter virtutũ munitiõnem. ij. Cor. vi. Per arma iusticie a dextis et a sinistris. Cratis ferrea amisit virtutem comburendi: et hoc propter ignitã dilectionem. Origenes. Mirabile genus medicamenti ut ignis ignibus extinguatur. Bestie amiserunt virtutem seuiendi: et hoc propter crucis oppositionem. Vox enim ut crucem opposuit eas mansuetissimas fecit. Job. v. Bestie terre pacifice erunt tibi. Libanus amisit virtutem vrendi et hoc propter aure spiritus sancti refrigerationem. Danie. iij. Fecit medium fornacis quasi ventus rois flantem. Patibulũ crucis amisit virtutem cruciẽdi. et hoc propter dominice passionis recordationẽ. Greg. Si passio christi ad memoriam reducitur nihil est quod non equo animo toleretur. Gladius amisit virtutem occidendi. Gladius em̄ ipsũ non occidit: sed per amorem ad vitam perduxit. Tertio fuit ceteris ad illuminationẽ datus. quod notatur cũ dicitur. Et resplenduerũt mōtes ab eis. Est enim datus fidelibus ad illuminationẽ et cõsolationẽ ppter beneficia que impẽdit. Adiuuat enim deuotos. punit in deuotos. recipit penitentes conuersos. Deuotos q̄des adiuuat in vita. in morte. post mortem. In vita sicut patuit in dagoberto rege francorum sibi deuoto quẽ sepe ab ira patris eripuit. In morte sicut patet: q̄ cum legati michaelis imperatoris libros dionysij de nouo trãslatos ludouico misissent nouemdecim infirmi curati sunt. quorum aliqui erant ad mortem dispositi. Post mortem sicut patet in suprascripto dagoberto. cuius animam a demonibus liberauit. In deuotos etiam punit: sed penitentibus parcit: sicut patet in clodoueo rege q̄ brachij dionysij frangens in amentiam versus est sed postmodum penituit et sanitatem recepit.

¶ Sermo. cclxvii. De eodem sermo. iij.

Historia aie in manu dei sunt et non tanget illos tormentum malitie etc. Sap. iij. Quia deus beatus dionysium et socios suos manu sue gratie convertit. iuxta illud ps. Emitte manum tuam de alto etc. et servavit: iuxta illud Joh. x. Non rapiet eas quisquam de manu mea. coronavit. iuxta illud Sap. v. Accipiet regnum decoris et dyade-ma spei de manu domini. In his verbis promissa de ipso et sociis eius recte exponuntur. In quibus verbis describitur christum ad quatuor. Primum christum ad vite perfectionem cum dicitur. Justorum anime. Fuit enim iustus: quia unicuique in se ipsum reddidit. scilicet deo: patri: et sibi. Fuit enim ordinatus christum ad deum per intimam contemplationem. Ascendit enim ad deum per tres gradus contemplationis quos ipse distinguit in libro de divinis nominibus. scilicet per sensibilibus manuductionem. per intellectualis operationem: et per immediatam et felicem unionem. Ipse quidem ante suam conversionem fuit magnus philosophus. postmodum factus est verus christianus. postmodum a beato paulo et gerotheo in divinis factus est valde perfectus. In christum igitur fuit philosophus ascendebat in deum per creaturarum manuductionem. Rom. i. Invisibilia enim dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur in christum factus est christianus ascendebat per intellectualis operationem. ps. Da mihi intel. ut discam manum tuam. In christum fuit in divinis valde perfectus ascendebat per immediatam unionem. ij. Cor. ij. Nos autem reuelata facie gloriam dei speculantes. De isto triplici gradu dicitur prover. iij. Justorum semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem. primo namque iustus de deo incipit habere aliquem splendorem quam in creaturis respicit. deinde procedit ad maiorem cognitionem quam in animo ipsum querit et tandem crescit usque ad perfectum diem. quam se sibi totaliter per amorem unit. Secundo fuit ordinatus christum ad primum per compassionem. Displicebat ei sibi quam aliquis erat nimis austerus. Erant tunc duo sancti viri qui nimis erant austeri. scilicet carpus et demophilus. Unus volens ipsum demophilum ad compassionem inclinare: epistolam sibi scripsit in qua de ipso carpo exemplum mirabile recitavit. Cum enim quidam infidelis quendam christianum pervertissent tantam carpus turbationem habuit quam infirmitatem incurrit quotidie rogans deum ut ipsos puniret. Ecce in domo sua quidam fornax apparuit et iuxta illam illi duo valde tremuli stantes qui retro a quibusdam impinguebantur: et ante a serpentibus de fornace surgentibus trahebantur. Respicientes carpus vidit celum apertum et iesum cum multitudine angelorum: sed a deo delectabatur in punitione istorum quam vix respicere volebat ad celum. Tandem iesus ad ipsum descendens homines eripuit. et carpo dixit. Percute me: paratus sum enim adhuc

pro omnibus salvandis pati. et hoc mihi amicum quam non peccet homines. Ecce tria verba mirabilis pietatis. Unus quando dixit percutite me ut illorum videlicet in seipsum retorqueret. Aliud quando dixit. quam si possibile esset adhuc hominibus salvandis pati paratus. esset. Tertium quando dixit quam valde sibi amicum est ut homines abstineant a peccatis. Tertio fuit ordinatus christum ad se per magne scitanti perfectionem propter quam honoratus fuit a christo: ab angelo et a mundo. Christus namque ad ipsum in carcere descendit: et missam celebranti panem obtulit dicens Accipe hoc chare meo: quia mecum erit merces tua magna. Angeli honoraverunt: et christum ad corpus quam corpus dionysii caput inter sua brachia angelis cum laudibus procedentibus fere per duo miliaria deportavit. Et christum ad animam: quia multis laudibus animam eius et sociorum angeli deportaverunt ad celum. Totus etiam mundus ipsum honorat. Unde dixit sibi christus. Memoria tua erit in laude. Eccl. xliij. Sapientiam sanctorum narrat populi etc. Secundo describitur christum ad suam conversionem. Cum dicitur in manu dei sunt primum quidem erat in manu sinistra: sed postmodum in manu dextra devenit quam de statu infidelitatis christus ipsum convertit. Cuius conversionem tria causarunt. Primum est obscuratio. Videns enim dionysius eclipsim factam in passione domini non esse naturalem: tunc quia luna erat in perfecta distantia a sole: tunc quia eclipsis lumem non auferit ab omnibus partibus terre: tunc quia per tres horas durare non potest. Dixit. Ordo nature pervertitur aut elementa metumuntur aut deus nature patitur et elementa sibi compassiuntur. Secundum est pauli predicatio. Act. xvij. Quidam viri apheretes paulo crediderunt. in quibus dionysius ariopagita etc. Tertium est cuiusdam ceci illuminatio sicut in legenda habetur. Tertio describitur seu commendatur christum ad perfectam vitationem. cuius dicitur. Et non tanget illos tormentum malitie. Malitia post suam conversionem ipsum non tetigit: sed semper se in puritate servavit: quod triplici exemplo ostenditur. Primum quia se a minimis impuritatibus emundavit. Unus dicit in eccl. hierar. Etenim accedentes ad divinum sacrificium mundari convenit etiam ab ultimis animi fantasiis. Secundo quia se ad puritatem sepe inducebat. Unde dicit in li. de divino. Sanctitas ut fuit nos dicat esse ab omni immunditia libera et perfecta. et omnino immaculata munditia. Sicut enim dicitur Math. vj. Ex abundantia cordis os loquitur. Tertio quia temporalia contenebat. ubi supra dicit. Si illi quos dicit sanctos diligunt ea que sunt super terram inherentes materie corruptibili ab omni divino amore ceciderunt: et non novi quomodo sancti vocentur. Quarto describitur christum ad suam passionem. cuius dicitur. Visi sunt oculis insipientium mori. Unde dicitur. Visi sunt insipientibus: quia in veritate coram

De sancto Luca

ipfis sapientib⁹ non sunt mortui: sed viui. Qd̄
pater: qz sancto regulo ep̄o arelateſi. miſſam
celebrati tanq̄ tres colūbe apparuerūt habē
tes in ſuis pectorib⁹ litteris ſanguineis nota
ipſoz ſcripta. Ideo autē apparuerūt in ſpe
cie columbe ſanguine tincte. ad innuenduz q̄
iuerunt ad celum per gemitū penitentie: per
ſimplicitatē innocētie. et per ſanguinē paſſio
nis proprie. Quinto describit̄ q̄ſtum ad ſuaꝝ
glorificationē: cum dicit̄. Illi autē ſunt in pa
ce. De qua pace dicitur. Eſa. xxxij. Sedebat
populus meus in pulchritudine pacis. in ta
bernaculis fiducie. in requie opulēta. Eorum
nāq; pax eſt pulchra: ſecura ⁊ opulēta. Tunc
em̄ eſt pulchra quando ſit hoſtib⁹ ſuperatis.
Eſa. ix. Jugū em̄ oneris eius. et virgā hūme
ri eius et ſceptrum exactoris eius ſuperasti.
Tunc eſt pax ſecura qñ ſit hoſtib⁹ extermina
tis. Eſa. xxv. Precipite mortē in ſempiternuz.
Leuit. xxv. Dabo pacē in finib⁹ veſtris. tunc
eſt opulēta quādo ſit hoſtib⁹ expoliatis. Tūc
em̄ expoliabunt̄ egyptiū: ditabuntur hebrei.
Exod. xij. Expoliantur egyptios.

¶ Sermo. cclxix. De ſancto Luca ſermo. i.

Salutat vos lucas medi
cus chariſſim⁹. Col. iij. Ad hono
rem ſalutātis proſequimur iſtud
verbum ſalutātōis vbi beatus lu
cas a quattuor cōmendat̄. Primo noſtre ſa
lutis pcuratiōe: cum d̄r. Salutat vos. i. ſalu
tem eternā exoptat. Quā ſiquidē ſalutē du
pliciter pcurauit. Primo verbo euāgelice cō
ſcriptionis. Uñ pōt ſibi cōuenire qd̄ legitur.
Ecc̄. xxxvij. Sapientiā ſcribe in tēpore va
cuitatis. In hūano ſiquidēz gñe triplex erat
vacuitas. De qua d̄r. Gen. i. Terra aut̄ erat
inanis ⁊ vacua ⁊c. Vacua quidē erat affecti
ua dei dilectiōe. Unde dicit̄ inanis: opatiua:
meritoria actiōe. Iō d̄r: ⁊ vacua. et intellecti
ua dei cognitiōe. Iō dicit̄. Et tenebre erāt ſu
per faciē abyſſi. Contra iſtā triplicē vacuita
tem lucas triplicē ſcripſit ſapientiam: ſc̄z euāge
licam. vt illuminaret intellectiuam ad dei co
gnitiōē. Eſa. xi. Repleta eſt terra ſc̄ia domi
ni ⁊c. Apoſtolicā. i. actus apoſtolorū. vt ani
maret operatiuā ad meritoriā actionem. In
ipſis nāq; actibus aſtendit̄ qualiter apoſtoli
fuerūt fontes ad operanduz ⁊ ad quodlibet
aduerſum ſuſtinendū. Iaco. v. Exemplū ac
cipite fratres longanimitatis: laboris: et pa
cientie ⁊c. Epistolārē. i. epistolā. ad hebr. Nā
ſicut dicitur in plogo ſuper epistolā ad hebr.
Illam ſcriptā lingua hebraica apoſtolus mi
ſit cuius ſenſum ⁊ ordinē retinēs Lucas poſt
mortem apoſtoli eā greco ſermone cōpoſuit.
In illa autē epistolā intēdit apoſtol⁹ iudeos

a legalibus obſeruatiōis auertere: et ad legē
charitatis ⁊ amorem chriſti ipſos inflāmare
Secundo noſtrā ſalutē procurauit: exemplo
ſalutifere informationis. Tria nāq; habuit
per que nobis fuit in exēplū: ſcilz innocentiā
verā. Hieronim⁹. Seruiens deo fuit ſine cri
mine. Penitentiā durā. Unde dicitur. Cru
cis mortificationē in ſuo pectore pro tui nomi
nis amore portauit: ⁊ ſinalem perfeuerentiā.
Hieronimus. lxxxiij. annorum obiit in bithi
nia plenus ſpirituſctō. Ecce q̄ ſancte incepit
qz ob innocentiā: q̄ laborioſe proſecutus fuit
qz cum penitētia durā q̄ feliciter cōſummā
uit: qz cum ſpūſcti abundētia. Habem⁹ ergo
in eo exemplū innocētie q̄ſtum ad vitam in
choandā: penitētie q̄ſtum ad vitā pſequenti
dam: ⁊ perfeueratiē q̄ſtuꝝ ad vitā cōſummā
dam. Sc̄do cōmendat̄ a multiplici illumina
tione: cui⁹ d̄r. Lucas: q̄ a luce d̄r. Eſt em̄ qua
druplex lux q̄ ip̄z illuminauit. Prima eſt lux
ſpūalis q̄ eſt diuina ſap̄ia q̄ ip̄m illuminauit
ab interiori. Sap̄. vij. Propoſui p luce habere
illā. Ecc̄. xv. Impleuit eū dñs ſpū ſap̄ie ⁊
intellectus. Ambro. Lucas oēs ſap̄ie virtu
tes ſua hystoria cōprehēdit. Docuit quippe
naturalia dū vnigenituz dei fili⁹ oſtēdit: ⁊ in
ei⁹ aduētū celoz virtutes moueri p̄dixit. In
cui⁹ paſſione tenebre facte ſunt. Docuit etiā
moralia vt inimicū diligere. verberantē non
repercutere. mutuum gratis dare. Docuit
rationalia dū qui fidelis eſt in minimo et in
maiori eſſe oſtēdit. ¶ Secunda lux eſt car
nalis que eſt conuerſatio lucida que ipſum
illuminauit ab exteriori. Mathei. v. Luceat
lux veſtra coram hominibus ⁊c. iij. Cor. viij.
Miſimus fratrem noſtrum. i. lucam ſm glo.
cuius laus eſt in euangelio per omnes eccle
ſias. Miſimus inquit fratrem noſtruꝝ: id eſt
ſpeciali nobis familiaritate coniunctum: cui
us laus nō eſt in mundo: ſed in euāgelio per
eccleſias: nō per ſynagogas. Oſtēdit igit̄ q̄
lucas fuit celebris fame. tum qz familiarita
te apoſtolica decorat⁹. tum qz apud oēs fide
les acceptus. ¶ Tertia eſt lux intellectualis:
que eſt virginalis mūdicia: que ipſum illumi
nauit ab interiori. Sap̄. iij. O q̄ pulchra eſt
caſta generatio cum claritate: q̄ pro tāto di
citur intellectualis: qz hoc eſt angelicū nō hu
manū. Lucas aut̄ teſte hieronymo v̄ginita
tem ppetuā cuſtodiuit. Cui⁹ v̄ginitas quatuor
cōditiōes laudabiles habuit. Fuit nāq;
integra in carne. ſ. ⁊ in mēte. Hiero. Si crimi
ne in v̄ginitate pmanēs dño maluit deſerui
re. Fuit laborioſiſſime acq̄ſita. vñ d̄r in orōne
Sctē crucis mortificationē ⁊c. Fuit longani
miter cōſeruata. Hiero. Neq; vxorē vnq; ha
bens neq; filios. lxxxiij. annoz obiit in bithi

nia. fuit oleo spūs sancti enutrita hiero. obijt plen^o spūsctō. Istud oleū fatue virgines non habuerunt. ideo defecerūt. ¶ Quarta est lux celestis q̄ est spūs sancti influentia. que ipsum illuminauit a superiori de qua dicit. Act. ix. Circūfulsit eum lux de celo. Istam lucem habuit bñs lucas q̄ teste Hieronymo sc̄tō instigante spūs euāgelii suum scripsit. De ista luce dicitur in ps. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. Spūs em̄ sc̄tus ⁊ aīaz illuminat idcirco dicit lumē: ⁊ aīam sigillat. iō d̄: signatum est. ⁊ aīam deo assimilat. ideo dicit vultus tui dñe ⁊ aīam letificat. iō d̄: dedisti leticiā in corde meo. Sic ⁊ bñm lucā illuminauit p̄ celestem sapiētiā. Sigillauit p̄ integritatē p̄fectaz Assimilauit per charitatē accēsā et letificauit p̄ iocūditatē internā. Tertio cōmendat a spūsali curatiōe cū d̄: medic^o. Qz ei erāt, quattuor infirmitates: ideo in suo euāgelio posuit quattuor medicinas dicēs. Luc. vi. Bñi pauperes qm̄ vestrū est regnū celozū. Est em̄ primus modus curādi p̄ minutionē. ⁊ isto modo curat infirmitas auaricie. Istū modū tāgit: cū dicit. Beati pauperes ⁊c. In minutione autē sanguis putridus ex toto est abijciendus. supflū^o diminuendus. necessari^o retinendus. Sanguis putridus sunt diuitie iniuste acquisite. q̄ sunt ex toto abijciēde. Luc. xix. Si quid aliquē defraudau reddo quadruplū. Sanguis superfluus sunt diuitie ex supfluitate possesse. Iste sunt diuitie diminuende: ⁊ pauperibus erogāde. Ibidē. Ecce dimidiū bonoz meozū do pauperibus. Sanguis necessari^o sunt diuitie ad necessitatē retente. s. Timo. vi. Habētes alimēta: ⁊ quibus tegamur his cōtenti sumus. Secundus modus curādi est per diete obseruationez per quā sanat infirmitas gule qd̄ notatur cum dicit. Beati q̄ nunc esuritis ⁊c. Eccl. xxxvij. Qui abstinēs est adiuciet vitam. Luce. xxi. Attēdite ne grauētur corda vestra in crapula ⁊ ebrietate. Tertio mod^o curandi est per sudorē quo sanat infirmitas inepte leticie qd̄ notatur cum dicit. Beati. q̄ nunc fletis. Sudat em̄ oculus per lachrymationē: cor per dolorē. Eccl. xxij. Pungens oculum deducit lachrymas ⁊ que pūgit cor profert sensum. i. sensibilem dolorē. Quartus modus est per amare potionis sumptionē per quā sanatur infirmitas luxurie ⁊ istum modū tangit cum dicit Eccl. xi. Malicia vnus hore obliuionez fecit luxurie magne. Istas quattuor medicinas medicus xps̄ assumpsit in se. Quibusdā enim in manibus ⁊ pedibus minutionē fecit. xl. diebus ⁊ noctib^o dietā seruauit. ⁊ sudorez sanguinem sudauit fel ⁊ acetum ad bibendū sumpsit. Quarto cōmendatur a laudabili cōuersatione cum dicit charissimus. Ipse enī fuit

charius regi. tum quia fuit eius discipulus fm̄ quosdā vnus de. lxxij. tum qz fuit eius notarius euangelii scribēdo. fuit ⁊ charior sponse regis. tum qz eius secretarius. Secreta em̄ paronymphala q̄ angelus et sola virgo sciebant solus lucas disseruit. tum quia eius pictor egregi^o. qz fuit Dam. Imaginē ei^o depinxit q̄ rome habet. tñ qz eius historiographus describens hystoriā eius annunciationis: cōceptionis: ⁊ natiuitatis. fuit charissim^o principi regis. i. paulo. tum qz eius adiutor deuotus. qz fm̄ hiero. ipsum vsqz ad cōsummationem secut^o est tum qz eius comes indiuiduus s. Coz. viij. Ordinatus est ab ecclesijs comes peregrinationis nostre. hoc fm̄ glo. de beato Luca accipitur.

¶ Sermo. cclxx. De eodem sermo. ij.

Lucas est mecum solus

⁊c. ij. Thimo. iij. Lucas interpretatur eleuās vel cōsurgēs. In p̄missis autē verbis de bño Luca tris ostēdunt. Primo q̄ habuit t̄mētis

elevationē. quo ad deū: cū d̄: eleuās. Ipse em̄ a terra se totaliter eleuauit. ⁊ in deū p̄na cōtemplatiōis volauit. Sex nāqz in se habuit p̄ q̄ ipse se sic a terrenis eleuauit. ⁊ sic alte volauit. P̄rio p̄ corporis attenuationē. Uñ dicitur in sermone q̄ p̄ ecclias legit. Martyrū suo corpori assiduis lamētatiōib^o crebrisqz vigilijs mēbra sua macerās ipse idixit. Sc̄do per plumas re. i. virtutū varietatē. Uñ dicit vbi supra Lucas inter angeloz ⁊ ap̄tozū choros atqz cadētium virginū lilia ⁊ imarcessibiles rosaz martyrum flores choruscat. Dicit nāqz choruscare inter angelos ⁊ h̄gines: qz virgo extitit inter martyres. qz afflictionē corporis sibi indixit. inter ap̄tos: qz euāgelista et nūci^o dei fuit. Tertio p̄ alarū magnitudinē q̄ sunt oratio. et elemosyna. Supponēdo autē opinionē beati Grego. q̄ fuit socius cleophe: ipse deuotā orationem fecit qñ dixit. Mane nobiscū dñe quoniam ad uesperascit. ⁊ elemosynā impēdit: qñ ipsum ad hospiciū inuitauit. Quarto per vēti spūs sancti impulsione. Uñ dicit de ipso ⁊ alijs sc̄tis aīalib^o. Ezech. i. Ubi erat unper^o spūs illic gradiebant. Quinto per esce p̄parationē. Quis em̄ q̄ ad destinatā escā p̄git citi^o volat. Iuxta illud Job. ix. Sicut aquila volans ad escā. Escā ad quā Lucas festinabat fuit ardens ad quā per ardētis desideria currebat Uñ dixerit ipse et cleophas. Luc. vlti. Nōne cor n̄z ardēs erat in nobis. Sc̄do habuit peccati imunitatē quo ad se qd̄ notat in illa interpretatiōe que dicit cōsurgēs. qz ab omni pctō surrexit. Peccatū namqz propter suam pōderationē surgere non p̄mittit. Cuius pōderosi

De sancto symone et iuda

tas monstratur: tū qz ad aliud trahit. Grego. peccatū qd per penitentiam non diluit. mox suo pondere ad aliud trahit. tum qz pctm̄ in infernum demergit. Exo. xv. Submersi sunt quasi plūbū in aquis vehemētib⁹. tū qz deum fatigat et premit. Esa. i. Laboravi sustinens. Patet ei⁹ ponderositas etiā ex eo: qz cū deus habet immēsam fortitudinē. Job. ix. Si fortitudo querit robustissim⁹ est. celū firmissimā soliditatē. Job. xxvij. Tu forsitan cum illo fabricatus es celos q̄ solidissimi quasi ere fusi sunt. terra ppetuā stabilitatem. Eccle. i. Terra aut in eternū stat. et tñ pctm̄ adeo ponderosum est qz nec deus ipsum portare potuit cuz tota sua fortitudine. Hiere. xvij. c. Vos estis mihi onus proijciam vos nec celum cum sua soliditate. Luc. x. Videbam sathanam quasi fulgur de celo cadētē. nec terra cū tota stabilitate etc. Nume. xvi. Dirupta ē terra sub pedibus eoz. et aperiēs os deuorauit eos. Tertio habuit magnam charitatē: quātū ad primum. qd notat cum dicitur. Est mecum solus. Magna charitas. quia ceteris apostolis deserentibus. ipse solus nō nos deseruit sed nobiscū quadrupliciter remansit. s. p desiderabilia sua. p verba sua. per exempla sua. et p adiutoria sua. Ipse em̄ dū viueret: quattuor preconia habuit. Fuit nāqz charissim⁹ et fuit medicus Colk. iij. Salutatur vos lucas medic⁹ charissimus. Fuit fama et opinione preclarus. ij. Cor. viij. Misimus fratrem nostrū scz lucam fm̄ glo. cui⁹ laus est in euāgelio p oēs ecclesias fuit et fidelis socius. Eiusdē. vij. Ordinatus ab ecclesijs comes peregrinationis nr̄e. Quia igitur fuit charissim⁹ remansit nobiscum per desideria sua. Desideria siquidem ardentia habuit qui dixit. Nonne cor nostrum ardēs erat in nobis etc. Et si taz ardentia desideria habuit in hac vita misera multo fortius modo hz in vita beata vbi nostrā salutem desiderat. Unde recte mō sibi puenit illud qd dixit apostolus. Colk. iij. Salutatur vos lucas id est salutē eternā optat etc. Deus autē desideria sc̄toꝝ cito exaudiuit. ps. Desideriuz pauper exaudiuit. Sc̄do quia fuit medicus remansit nobiscū p verba sua. p q̄ et aīas languētes curat. et nostrā tarditatē cōfirmat. et viā celestis patrie demonstrat. De priō dicit Hiere. Oīa vba sua aīe lāguētis sunt medicina. De duobus sequētibus bz in sermone q̄ per ecclesiā legitur. Beat⁹ Lucas velut insignis lucifer ab orientalibus reducens. nobis lumen fidei et celestis itineris callez patenter demonstrat Tertio qz fuit fama preclarus remansit nobiscuz per exempla sua. Nos em̄ in hoc seculo. vt habetur ad Titū. iij. Debemus viuere sobrie quantū ad nos: et pie quantū ad deū et

iuste sez q̄tū ad primum. Ad ista tria sanctus lucas nos suo exemplo informat. Ipse em̄ vixit sobrie q̄tum ad se: qz crucis mortificationem in suo corpore portauit. et virginitatē seruat. Uixit pie q̄tum ad deū: qz circa pietatem cultus diuini et fidei excellēter claruit vixit iuste q̄tū ad primum: qz suo superiori dedit reuerentiā sicut paulo cui semp in oibus obediu it: et suo equali dedit cōcordiā sicut cleopha socio suo. cū quo emaus cōcorditer iuit et cōcorditer redijt. et suo inferiori. i. nobis dedit doctrinā: qz per euangelij fidem docuit et per act⁹ apostolorū mores instruxit. Quarto quia fuit fidelis socius remansit nobiscum per auxilia sua. Ipse em̄ et alij sancti per orationes et merita sua nos adiuuāt. s. Macha. xv. Ipse est amator fratrum et populi israel. Ipse est qui multū orat pro populo et vniuersa ciuitate. Unde legitur qz cum christiani a turcis essent obsessi. apparuit eis quidā vir lucidus et choruscās dicēs se esse lucam euangelistā precipiēs christianis vt cōtra hostes ad bella procederent. Sed cum illi trepidarent ante eos se posuit et victoriā magnam fecit.

¶ Sermo. cclxxj. De eodē sermo. iij.

Becundum animal simile vitulo. Apoc. iij. Inter cetera sancta animalia sc̄tis lucas p vitulū siue bouem est designatus. Est namqz bos q̄tū ad quattuor cōmendabilis. primo q̄tum ad sacrificiū qz deo in templo in sacrificium imolabat. Sic bt̄s lucas dicitur bos ratione sacrificij: qz circa templū semp immolatus fuit. et in principio sui euāgelij et in medio et in fine. In principio agendo de zachā. immolatione precursoris in templo annūciatione. et marie purificatione. In medio agendo de christo duodeni in tēplo remanēte et in tēplo predicāte. In fine suū euāgelij p discipulos in tēplo deū laudātes cōsummāte. Homo em̄ iustus debet esse bos rōne sacrificij. qz corpus suum debet macerare ne lasciuat in principio. in medio. et in fine. i. in iuuetute. virili etate. et in senectute. Secūdo bos cōmendabilis est q̄tum ad suum incessum: quia non saltando vadit: sed mature incedit. Gregori⁹ super illud Ezachiel. i. Planta pedis quasi planta pedis vituli scz mature incedētis fortis et diuisa. Ex quo habet qz lucas in suo euāgelio incessit mature: fortiter: et diuisis. Mature q̄dem primo introduxit p̄cursorē regis postea incepit a conceptione regis. Et de cōceptione processit ad natiuitatem. de natiuitate ad infantia: quando dixit. Luce. ij. Postq̄ cōpleti sunt dies octo vt circūcidere puer. De infantia ad pueritiā. Cum dixit eiusdē. iij. Be

mansit iesus &c. De pueritia ad iuuentutem
Ibidē. Erat iesus incipiens quasi annorum
xxx. Deinde ad suā consummationē incessit
fortiter. Alij euāgeliste fortiter inceperūt sed
non fortiter finierūt. Mattheus em̄ & Johan
nes nihil agunt de ascēsiōe. Marcus nihil
agit de iudiciaria potestate. Lucas autez tā
m'euangelio q̄ in actibus ista plenius prose
quitur. Incessit etiā diuissim: qz narrationez
precursozis & regis nō cōmīscuit: sed diuissim
posuit. Agēs em̄ de annūciatiōe p̄cursoris
accedit ad annūciatiōē regis. Agēs de na
tiuitate precursozis accedit ad natiuitatē re
gis. Agēs de predicationē precursozis acce
dit ad predicationē regis. Homo etiā iustus
debet esse bos ratioē incessus: qz debet proce
dere mature: opa sua mature perficiēdo. Qz
sicut dicit Prover. xij. Substantia festinata mi
nuef: que aut paulatim colligit multiplicat.
fortiter in bonis operib⁹ perseuerādo. Pro
uerb. xij. Manus fortū dominabit. Diuissim
bona a malis & magna a minoribus separan
do. Jere. xv. Si separaueris p̄ciosum a vili:
qualis os neū eris. Tertio bos cōmēdabilis
est q̄tum ad māsuētudinē: qz iugo pressus sti
mulo agitatus clamorib⁹ lassessitus nō mur
murat: non reclamationat. Sic lucas et alij sancti
vir: pressi iugo p̄nie: agitati stimulo passionis
tyrānice: lacesiti clamorib⁹ iniurie non mur
murant in ore: sed patientiā seruāt in corde.
Juxta illud qd̄ cātat ecclesia. Non murmur
resonat: nō querimonia &c. Quarto bos cō
mendabilis est q̄tum ad laborē & vtilitatem.
Est em̄ aial valde laboriosuz & vtile. Sic ip̄e
beat⁹ lucas fuit laboriosuz: et vtilis p̄ quat
tuor officia q̄ hūit. Primo em̄ fuit pictor ima
ginū. Uñ dixit Dam. Accepim⁹ lucā euāgeli
stam pinxisse dñm & matrē eius: & eoz imagi
nes h̄re romanorū famosam ciuitatē. Eccle.
xxxvij. Assiduitas ei⁹ variat picturā coruuz
dabit in similitudinē picture: & vigilia sua p̄fi
cit opus. Scdo fuit medicus corporū & aiaz.
Hierō. Actus apostolorū nudāvident̄ sonare
hystoriā: sed si nouerim⁹ eoz scriptorē esse lu
cam esse medicū aduerim⁹ oia v̄ba illi⁹ aie
lāguētis esse medicinā. Eccle. xxxvij. Unguē
tarius faciet pigmēta suauitatis &c. Tertio
beatus lucas fuit cōpilator librorū. Compila
uit em̄ euangeliaz: actus apostolorū: & eplam
ad Hebreos. put ab ore sancti pauli audiuit.
Eccle. xij. Quesiuit v̄ba vtilia q̄tum ad euā
geliz qd̄ cōposuit: & scripsit sermones rectissi
mos q̄tum ad actus ap̄torū quos cōpilauit: ac
veritate plenos: q̄tum ad eplam ad Hebreos
quā trāstulit. Quarto fuit notari⁹ plurimo
rum. s. xp̄i cuius genealogiā: cōceptionē: nati
uitatē: infantia: predicationē & passionē: ac re

surrectionē: ascensionē fidei stilo conscripfit.
Beate marie virginis: qz scripsit ei⁹ secreta.
fuit notari⁹ ap̄torū qz scripsit eoz acta. fuit
specialis notarius pauli: qz p̄secutus est eius
gesta. Nec mirū si notari⁹ tot & tanta scribere
sciuit. qui ad hoc q̄ttuor magistros habuit. Pri
mus fuit sp̄sctūs. Hierō. Sācto instigāte spi
ritu in achayē ptibus scripsit euāgeliz. Scdo
fuit btā v̄go maria q̄ verba angeli et pastorū
cōseruabat: & ei manifestabat. Eccle. xv. Obuia
bit illi. s. Luce quasi mater honorificata. Ter
tius fuit ap̄torū. vñ dicit in prologo suo. Sicut
tradiderūt nobis q̄ a principio viderunt & mi
nistri fuerunt sermonis. Quartus fuit specia
liter ap̄s paul⁹. Hierō. in lib. de viris illustri
bus. Quidā suspicant̄ quotiescunqz paul⁹ fm̄
euāgeliz meum de luce significare volumine.

¶ Sermo. cclxxij. In die Simonis et
Iude. sermo primus.

Simon frater vester scio

qz vir cōsiliū est. ipsum audite: & ipse
erit vobis pater. et iudas macha
bens fortis viribus a iuuetute sua
lit nobis princeps militie. & ipseaget bellū po
puli &c. i. Macha. ij. De istis beatis ap̄tis. Si
mone & Iuda quattuor considerant̄ q̄ in pre
missis verbis notant̄. Primo quales fuerunt
q̄tum ad se: qz fuerūt magne sc̄itatis qd̄ ha
betur ex interptatiōe Iudas em̄ interptatur
glorificās. Simon obediēs. Ipsi em̄ deū glori
ficauerūt per cōuersatiōis honestatē. Math.
v. Luceat lux vestra coram hoibus vt videāt
&c. Uñ legitur in hystoria qz cum Iudas ab
abagarum regem venisset. vidit rex in vultu
eius quendā mirum & diuinū splendorē. Ille
em̄ splendor significabat eius opera luminosa.
Habuerūt etiaz p̄fectā obediētā. Et qz deo
obediētāt ideo om̄es creature eis obediētēs
erant. Habuerūt em̄ posse sup elementa sicut
sup aquā aerē & ignē. Nam mare septuaginta
mortuos reddidit quos symon suscitauit.
Ter cum esset serenus in eorum morte tempe
state magna cōuersus est. Ignis celestis pon
tices idolorū cōbussit. Habuerūt posse super
demonia: qz de corporib⁹ holm ea eiecerūt. Su
per corpora qz ea curabāt. Sup aiaz qz eas a
pctis & ab errore purgabāt. Secūdo conside
randū est quales fuerūt ad bonos et fideles.
fuerunt nāqz magne charitatis. & ideo dicit̄
frater vester. Magne sapiētie. ideo subditur.
vir cōsiliū est. Magne pietatis. & ideo dicit̄. Et
ipse erit vobis pater. Forū aut̄ charitas sapiē
tia et pietas manifestat̄ q̄tum ad quattuor.
Aliqñ em̄ subueniebāt in corpore & m'aia sani
tatē integrā cōferēdo sicut ptz in abagaro re
ge: cui iudas sanitatē corporis & aie impetra.

De sanctis Symone et Juda

uit. Aliqñ in reb⁹ z personis bella cōpescēdo: sicut ptz in duce babylonie cōtra indos per gente quos orationib⁹ mediātib⁹ pacificarūt. sicut patet etiā in ciuitate Edissa: vbi epistola saluatoris legit. et hostes inde fugiūt: aut cōponunt. Aliqñ subueniebāt in fama et innocentia ipsam conseruādo. sicut ptz in quodam dyacono infamato quē ab infamia defenderunt. Aliqñ in tribulatiōe magna morbos z pestilētias auferēdo: sicut patet q̄ cum due tigrides per terrā discurrerēt z oēs occiderent. apli eas māluetissimas reddiderūt. Tertio considerandū est quales fuerūt q̄tuz ad persecutores q̄ notať cum d̄: fortis viribus. Debent nāq̄ sancti viri q̄tum ad persecutores tria h̄re: scz firmā eloquentiā: sapientiam: z constantiā. et de his trib⁹ d̄: Luc. xxi. Ego em̄ dabo vobis os. ecce eloquentiā: z sapientiā cui non poterūt resistere. ecce sapiāz. oēs aduersarij vestri. ecce cōstantiā. Isti em̄ apli habuerūt firmā eloquentiā. vñ cuz dux eos interrogasset de eoz genere et conditiōe ac causa audētus: r̄nderunt. Si gen⁹ queris: hebrei sum⁹. si cōditiōnē queris: serui xp̄i iesu. Si h̄o causam. causa salutis vestre huc venimus. Sc̄do habuerūt magnā sapientiā. Magna liquidē sapia fuit q̄ magos z pontifices idolorū sciuerūt cōfundere per beniuolentiā et iustitiā. Magna beniuolentia q̄ cum dux pōnifices idolorū vellet incendere phibuerunt dicentes. Nos missi sumus non viuētes occidere: sed mortuos viuificare. Item cū angelis dixit eis vnū ex duob⁹ eligite: aut horū repentinū interitū. aut vestrū martyriū: respōderunt ei. Oramus dei misericordiā vt istos conuertat: z nos ad martyriū palmā pducat. Habuerūt etiā magnā iustitiā: qz cum magi serpētes venire fecissent ipsos in eos puerterunt qui eoz carnes lacerabant. Tertio habuerunt magnam constantiā. potius em̄ voluerunt morte sustinere q̄ fidē deserere. seruantes illud Math. x. Nolite timere eos qui occidūt corpus: aiā autē occidere non p̄nt. Quarto cōsiderandū est quales fuerūt cōtra demones: qz fuerunt magne potestatis. q̄ notať cum d̄. Et ipse aget belluz populi. Demones em̄ tūc quattuor modis homies impugnabāt. Primo p̄ fraudulentiā. dādo falsa respōsa. Sed apli horū fraudulentā et deceptionē detegebāt: mō. s. ne p̄ simulachra loquebant. phibēdo. modo vt respōsa dēt per mittendo. Ezech. xiiij. Vidēt vana: z diuinant mendacia dicētes. ait dñs cum dñs non miserit eos. Sc̄do per v̄olentiā ad diuersa supplicia trahēdo: sed apostoli eoz violentiā refrenabāt. Unde dux tantā eoz potentā videns ait. Dñs nostris potentiores vos vi-

deo. Tertio per prestigia per que homies ludificabāt: hominū corda et sensus. sed apostoli ipsoz demonum prestigia destruebant. Unde cum magi quibusdā aduocatis abtulerent loquela: greisum: z visum apli signum crucis in ipsoz frontib⁹ fecerūt z magi talia vltius facere nō presumpserūt. Quarto per simulachra fingētes in eis esse diuina numina: sed apli illa simulachra frāgi faciebant. Vñ ad eoz p̄ceptū duo ethiopes nigri: z nudi de simulachris exeūtes ea penit⁹ p̄regerūt.

¶ Sermo. cclxxiij. De eodem sermo. ij.

Manete in me et ego in

vobis. Joh. xv. Isti sancti apostoli Symon z Judas in xp̄o manserūt per verā fidem z dilectionē sincerā. Et xp̄s in eis māsit suā cōferendo gratiā: et

modo in eis manet suam eis exhibēdo pietentiam. Notandū autē est q̄ xp̄s est vitis et nos palmites. Est radix z nos rami. Est sol et nos radij. Est fundamentū: et nos sumus eius edificū. Est etiam iste christus caput: z nos sumus eius mēbra. Est ergo sensus pietentis thematis. Manete in me sicut palmites manent in vite: z sicut rami in radice: z sicut radij in sole: z sicut edificū in fundamēto et sicut membra in capite suo. Istis q̄nq̄ modis apostoli in xp̄o māserunt. Primo manserunt in xp̄o sicut palmites in vite accipientes ab ip̄o fertilitatē. Unde dicit. Qui manet in me z ego in eo: hic fert fructū multum. Palmites autē manētes in vite primo producunt gemmas. deinde flores. deinde folia. et deinde vvas. Sic sancti in xp̄o manētes producūt gēmas: id est cogitationes bonas. Deinde flores. i. odoriferas volūtates. Deinde folia. i. salutifera v̄ba. Deinde vvas. i. opationes bonas. Ista autē nō habēt se sed a vite. Nec bonas cogitationes. ij. Corin. iij. Non q̄ sufficiētes sumus cogitare zc. nec bonas volūtates. nec bonas opationes. De his dicit Phil. ij. Deus est qui operat̄ in nobis z velle et p̄ficere p̄ bona volūtate: nec bonos sermones. Sap. viij. Nos in manu illius z sermones nostri. Sc̄do māserūt in xp̄o sicut rami in radice accipientes ab ip̄o boni opis viriditatē. Grego. Nihil viriditatis h̄z ram⁹ boni operis nisi māserit in radice charitatis. Tales em̄ q̄ h̄nt charitatē semp sunt virides: qz si patientur. aduersa ibi sunt virides per paciētā si succedūt p̄sp̄era ibi virescūt p̄ tēperentiā. Nā fm̄ Aug. Nō aliqñ est bon⁹ inter bona z aliqñ est bon⁹ inter mala. aliqñ malus inter mala. aliqñ malus inter bona. Habens enim charitatē inter bona est bonus: qz bonus sc̄t

vti ad temperantiā. et est bonus inter mala: quia malis scit vti ad patientiam. sed non habens charitatem est malus inter mala: quia aduersa faciunt eum peiorem. et est malus in bona: quia prospera eum faciunt elationem. Tertio manserunt in christo sicut radij in sole accipientes ab ipso sapientie claritatem per quam totam ecclesiam illuminauerunt. Vnde de eis cantatur quorum doctrina fulget ecclesia vt sol et luna. Dicit autem beatus Augustinus. Quod luna tripliciter obscuratur. Aut quando eclipsatur aut quando nubibus tegitur. Aut quando renouatur. Ecclesia quidem triplicem statum habet scilicet primitiuum modernum: et et vltimum. In primo statu scilicet tempore martyrum luna fuit eclipsata. luna autem quando est eclipsata tota sanguinolenta esse videtur. Sic etiam ecclesia primitiua catholica videtur sanguinolenta. id est sanguine martyrum rubricata. In statu autem moderno obscuratur per nubes. id est per carnales cupiditates que dicuntur nubes: et quia mentem obnubilant: et quia etiam cito pertranserunt per se. Qui operit celum nubibus etc. Tunc autem antichristi obscurabitur per renouationem. Tunc enim obscurabitur: quia multis persecutionibus deprimetur per se. Ut obscurant in obscura luna et rectos corde. id est in obscura ecclesia secundum litteram Augustini. sed tamen postmodum renouabitur: quia de fide transibit in spe. de speculo enigmatis in faciem claritatis. Quarto manserunt in christo sicut edificium in fundamento accipientes ab ipso stabilitatem: ita quod non timuerunt ventum. id est tentationem immisam a dyabolo quod est in aere caliginoso. nec pluuiam id est probationem immisam de celo nec flumina id est persecutionem immisam ab homine terreno. Math. viij. Descendit pluuias etc. Quinto manserunt in christo sicut membra in capite suo: accipientes ab ipso sensum et motum. id est influentiam gratiarum et virtutum. Membra autem influentiam a capite non suscipiunt aut quando sunt precisa: aut quando sunt putrida: aut quando sunt paralisi resoluta. Precisa autem a deo et hominibus sunt superbi. Eccles. x. Odibilis coram deo et hominibus est superbia. Putridi homo sunt inuidi. Prouer. xij. Putredo ossium est inuidia. Paralitici autem sunt auari: quia habent cor constrictum ex frigiditate charitatis. et humidum ex habundantia iniquitatis. Math. xxij. Abundabit iniquitas. et refrigescet charitas multorum.

Sermo. cclxxiij. Eodem die sermo. iij.

Manete in dilectione mea etc. Joh. xv. Dominus apostolos sepe ad dilectionem admonet iter ceteros autem isti duo scilicet Simon et iudas in dilectione sua usque ad mortem manserunt quia pro christi amore mortem sustinuerunt. Sic etiam et nos debemus in dile

ctione christi remanere et ipsum diligere multiplici ratione. Primo propter tanti amici fidelitatem. Sunt enim quidam infideles amici qui non diligunt vere in vita. alij qui non diligunt in morte alij qui statim obliuiscunt post mortem. Christus autem et in vita veraciter diligit. Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Et in morte diligit fortiter: quia ab hoste defendit. Eccles. vi. Amicus fidelis protectio fortis. Et post mortem diligit vtiliter quia ad regnum celorum perducit per se. Tenuisti manum dexteram meam. id est in vita me conservando. et in voluntate tua deduxisti me in morte me custodiendo. et cum gloria suscepisti me ad regnum tuum perducendo. Secundo christus est diligendus propter amicitie vtilitatem. Joh. xij. Pater meus diligit eum et ad eum veniemus etc. Venit autem pater ad memoriam confirmando venit filius intelligentiam illuminando venit spiritus sanctus voluntatem inflammando. De eius vtilitate dicit Augustinus. Attende quanta est charitas que si desit frustra habent cetera. si aliter habentur omnia. Idem. Ubi charitas adest quid est quod deesse possit. Ubi deest quod est quod possit prodesse. De eius etiam vtilitate dicitur Rom. viij. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Et iam per se in glo. occasionaliter. quia tales fiunt humiliores sicut patet in petro. vnde Augustinus. Audeo dicere superbis esse vtile cadere in aliquo peccato aperto vnde sibi displiceant. qui iam sibi placendo ceciderunt Salubrius enim sibi petrus displicuit quando fleuit. quam placuit quando negauit. Fieri etiam cautiore sicut patet in dauid. Hiero. Aues cetera que animalia in eadem pediculis retiaque non incidunt fieri etiam feruentiores sicut patet in magdalena. Ambro. Sancti domini si aliquando cadunt feruentiores resurgunt. fieri etiam deuotiores: quia cum maiori deuotione deo seruiunt. ex eo quod ipsos eripuit a morte culpe. resuscitauit in vitam gratie. et liberauit a penis gehene. Unde talis anima regratiatur deo dicens. Eccles. li. Laudabit usque ad mortem anima mea dominum etc. Tertio deum debemus diligere propter debitum: quia propter hoc homo factus est vt diligat deum Augustinus. Propterea facta est creatura rationalis. vt summum bonum intelligeret. intelligendo amaret. et amando possideret. et possidendo frueretur. Istud debitum cum minis deus a nobis requirit. Augustinus in lib. confes. Quis sum ego domine vt me amare te iubeas. et nisi hoc faciam trasceris mihi et minaris ingeres miserias etc. Quarto debemus eum diligere propter exemplum. Ipse enim nos dilexit amore recto discreto: et peneranti. Amore recto non habendo respectum ad suam vtilitatem: sed ad nostram Sic et nos debemus christum diligere propter se solum. Sed multi sunt qui diligunt eum amore obliquo volentes simul diligere deum

In festo oim sanctorum

et mūdū. qđ fieri nō pōt. sicut ostēdit bñs Au-
gu. triplici exēplo. s. vasis: sin^o: et man^o. De pri-
mo sic dicit sup Jo. Si habitat in te amor mū-
di nō est quo intret amor dei. vas es: sed ple-
nus es funde qđ habes vt recipias quod nō
habes. funde amorē seculi vt implearis amo-
re dei. De scđo sic dicit. Deus in sinu cordis
tui parat^o erat dare indulgentiā: exclusas.
claudis sinū. et includis pctm̄. excludis medi-
cinā pcti. de tertio sic dicit. Nō pōt qđ amare
quod eternū est nisi destiterit amare qđ tpa-
le est. Amore hoīs sic puta quasi manū aie. si
em̄ man^o aliqd tenet aliud tenere nō pōt. vt
sūt tenere possit qđ dat dimittat illud qđ te-
net. Scđo nos dilexit amore discreto: qz na-
turā nostrā assumpsit et culpaz cauit. Bern̄.
Xps in carnis assumptiōe cōdescēdit mihi. i.
culpe vitatione cōsuluit sibi. Istud amore de-
bemus diligere pximū: nos et deū. Caritas
em̄ hz zelū mortez et alas. vñ Amb. in lib. de
Isaac. zelū em̄ caritas hz. qm̄ p zelū: quem
hz: nec suis parcat. Et mortā hz caritas: qđ
sicut mors est finis: ita et caritas. Ex quib^o
Abis hñ qđ illi qđ hñt caritatē debēt hñe zelū
ad pximū vitia arguēdo. ad seipm̄ mortē: vi-
tia et oēm amorē: mūdū extingūēdo. Ad deū
alas ignitas: ad ipz p amorē ardentē currēdo
Tertio dilexit nos xps amore pseuerati. s. in
pncipio parētelā nobiscū p̄hēdo. Hiero. xxxi.
In caritate ppetua dilexi te. Ideo attraxi te
miserās. in medio nobiscū familiariter puer-
sando. Baruch. iij. Post hec i terris visus est
et cū hoīb^o cōuersat^o est. In fine p nobis mor-
riēdo. Jo. xiiij. Cū dilexisset suos qđ erant in
mundo in finē dilexit eos. sic et nos debemus
xpm̄ diligere in pncipio. i. in adolescētia nra.
et in medio. i. in iuuetute. in fine. i. in senectute
Prouer. xvij. Omni tpe diligit. qđ amicus est.

¶ Sermo. cclxxv. In festo oim scđoz ser. i.

Memēte quō salui fa-

cti sunt p̄res nostriz. s. Wach. iij. sicut dicit Beda festiuitas
oim scđoz triplici de eā celebra-
tur. vñ ait. Festiuitates scđoz
p̄res celebrari sanxerūt vel ad incitandū ad
imitationē. vel vt nos eoz meritis sociemur.
vel eoz orōnib^o adiuuemur. et iō valde vtile
est. vt q̄liter scđi sunt saluati nobis ad memo-
riā reducat. Hec aut solēntas qđ fit ad hono-
rē oim scđoz qđ duplici de eā instituta ē. p̄ria
sumit a pte basilice cōsecrate. qđ qđē p̄secrata
erat oib^o idolis s; postmodū cōsecrata ē oib^o
scđis. Aliqđ igit sunt qđ faciūt festū put p̄se-
crata ē oib^o scđis. aliqđ put p̄secrata ē oib^o idolis.
Primo festū angeloz faciunt hūiles. Angeli
em̄ sunt tante hūilitatis: qđ nobis tā abiectis

ministrare dignant^{ur} ad Heb. i. Oēs sunt admi-
nistratoz spūs et c. illi qđ faciūt festū angeloz:
qui p hūilitatē honorāt deū. Eccl. iij. Magna
potētia dei solū: et ab hūilib^o honorat. Ecōtra
ho festū luciferi faciūt supbi. Job. xliij. Ipse
est rex sup oēs filios supbie. Scđo festūz pa-
triarchaz faciunt misericordes et p̄ij. Ecclē.
xliij. Hi sunt viri mie quoz pietates non de-
fuerūt. Ecōtra festū mānone faciunt auari.
Math. vi. Nō potestis deo fūire et mānone.
Tertio festū pphetaz faciūt despecti qui ad
instar reoz se despiciunt ppter deū. Heb. xj.
Circūierūt in melotis et in pellib^o et c. Festum
autē beelfegoz qđ interpretat de^o vestit^o faciunt
vane gliosi. Ecclē. xj. In vestitu ne vane glo-
rieris vnq̄. Quarto festū aploz faciunt fra-
ternā salutē zelātes. ps. In oēm terrā exiuit
son^o eoz: et i fl. or. ter. et c. Ecōtra ho festū beel-
zebub qđ interpretat de^o muscaz faciūt detra-
hentes qđ ad imūda. i. ad alioz defect^o semp
volant. aliqñ meliorib^o detrahētes. Math. x.
Si patrēfamilias beelzebub vocauerūt quā-
tomagis domesticos ei^o. Quinto festū marty-
rum faciūt patiētes de qđ^o dī. Nō murmur
resonat: non q̄rimonia et c. Ecōtra ho festum
martis qđ est de^o belli faciūt iracūdi et impa-
tiētes. Jaco. iij. Litigatis et belligeratis et c.
Sexto festū p̄fessoz faciūt abstinētes. ij. Cor.
vi. In fame et si. et ieiū. mul. et c. Ecōtra festum
bel qđ interpretat deuorator faciūt gulosi et epu-
lis fūiētes. Dan. xiiij. Non tibi videt^{ur} bel de^o
viuēs. an non vides quāta comedat et bibat
quotidie. Phil. iij. Quoz de^o vēter est. Septi-
mo festū virginum faciūt puri et cōtinētes. s.
Thes. iij. Sciat vnus qđsqz vestrū vas suū pos-
sidere in sc̄tificatiōe et honore. Ecōtra festūz
asmodei: faciūt voluptatē sectātes. Ille enim
demō vt hñ. Thob. iij. Odit matrimonia et dī-
ligit adulteria. De talib^o dī: Sap. ij. Nulluz
pratū sit qđ nō p̄transeat luxuria nra. Scđa
causa institutiōis sumit a pte nre: insufficiētie
Scđi em̄ sunt q̄si infiniti: et qz nō possem^o oim
scđoz festū spālīē facere. hodie facim^o cōitet.
Un̄ dictuz est Leuit. xxvi. Comedētis vetu-
stissima veterū et nouis supuenientib^o vetera
abūciētis. Vetusissima veteruz sunt tres in
trinitate p̄sone qđ pncipio carēt et fine: qđ de-
bem^o comedem^o cū auiditate: et deuotiōe re-
uerentiā exhibere. vt sibi p amorē incorporari
possim^o. Vetera aut sunt p̄res veteris testa-
mētī: quos possum^o abūcere. i. ab eoz festiui-
tatib^o abstinere. Noua ho sunt p̄res noui tes-
tamenti quos debem^o p anni circulū recol-
ligere et eis laudes impēdere. nō tm̄ singula-
riter: qz ipsi quasi infiniti sunt. Sicut em̄ dicit
Hiero. in epla ad Theliodoz et Cromatium:
nullus dies est qđ nō vltra qnqz milia marty-

ruz reperiri possit ascriptus excepto die kal. Januarij. Romani em̄ p̄ceperant ne tūc aliquis interficeret: tū qz erat prima dies anni. ideo deferrī sibi volebant. tū qz iano q̄ erat primus rex italie d̄dicata erat. tū qz illa die m̄ta prestigia exercebāt. tū qz tūc suos p̄sules permutabant. Tertia rō sumit̄ a parte n̄re negligentie. Nos em̄ sepe festa sctōrū negligentē egimus: aut p̄pter humanā fragilitatem: aut propter ignorātiā et obliuionē: aut p̄pter negligentia z remissionē: aut p̄pter negotioz seculariū nimia occupationē. Et ista quattuor tangit raban⁹ dicēs. Decretū ē: vt hac die oim̄ sctōz memoria habeat̄. vt quicq̄d hūana fragilitas per ignorātiā seu negligentia seu occupationē rei secularis in solēnitatib⁹ sctōrū minus p̄fecte peregrisset. in hac sctā obseruatione soluat̄. Quarta rō sumit̄ a parte n̄re indigētie. Nos em̄ suffragiis indigem⁹ z qz hodie honoram⁹ oēs: oēs aduocatos habem⁹. Et qz impossibile est oñes multorum nō exaudiri impossibile erit eozū preces a deo non admitti. Jo regina virginū hodie ab omnib⁹ sctis associata incedit. z pro nobis intercedit. sicut in q̄dā visione monstratū erat p̄s. Astitit regina a dex. tu. in ves. de auro. circū. vari. Ipsam nāqz associant apli cū vestibus deauratis martyres cū vestibus purpureis cōfessores cū vestib⁹ hyacinthis. virgines cum vestibus candidis.

¶ Sermo. cclxxvj. Eodē die sermo. ij.

A suerus quidez tertio anno imperij sui fecit grāde p̄uinitū cūctis p̄ncipib⁹ et pueris suis fortissimis p̄sar z medoz inclitis et p̄fectis puinciaz. Hester. j. Asuer⁹ q̄ interpretat̄ bt̄us significat xpm̄. qui est gl̄ia z bt̄itudo sctōrū. prim⁹ ann⁹ ipsi⁹ fuit t̄ps legis moysaice in q̄ fecit p̄uinitū valde puū. Secundus ann⁹ fuit t̄ps gr̄e in q̄ fecit p̄uinitū semiplenū. Tertius ann⁹ est stat⁹ gl̄ie in quo fecit cōuinitū plenū atqz p̄fectū. Faciet aut̄ principibus. i. patriarchis et p̄phetis q̄ fuerūt in dei acie primi duces vel p̄ncipib⁹. i. aplis q̄ principant̄ in celo. mūdo. z i inferno. p̄s. Principes aptoz p̄gregati sunt. Et pueris suis. i. virginibus a puritate dictis. z fortissimis persarū. i. martyrib⁹ per se em̄ interpretat̄ sua latera diuidentes: qz martyres habuerūt sua latera diuisa. i. corpora lacerata. et medoz inclitis. i. cōfessoribus. Medi interpretant̄ adeq̄ti: qz adequauerūt magnitudinē fidei. sp̄s. charitatis. et operationis. et fuerūt inclit̄ in sciētia. vita. z fama. z p̄fectis puinciarū. i. angelis quoz quidē principant̄ puincijs. q̄dā locis. et q̄daz singularib⁹ p̄sonis. Oēs ergo isti celestē gl̄iam cōsecuti sunt z multiplici iure. Angeli quidaz

per feudatariā possessionē. Quāuis em̄ suam beatitudinē et p̄firmationē meruerūt ex eo qz alijs supbiētibus ad deuz totaliter sint p̄ueri nihilominus t̄n tenent̄ suare feudū z tributū et regi. et familie regis. qz tenent̄ deo assistere et nobis ministrare. Dañ. vij. Milia militum ministrabāt ei. ecce tributū famelie regis. et decies miles cētena milia assistebāt ei. ecce tributū regis. Illud aut̄ tributū nos debem⁹ p̄soluere. i. de corpore mortificationē de aia deuotā orationē. z de reb⁹ ad pauperes. liberalē largitionē. Scdo patriarche z p̄phe ipsaz assecuti sunt per edificationē. Edificauerūt eniz sibi celestē mansionē de auro dilectionis diuine de argēto dilectionis p̄ximi. et de lapidib⁹ preciosis. i. de operib⁹ meritorijs. De isto edificio aureo: argēteo et precioso d̄r. j. Cor. iij. Si quis supedificat sup fundamentū hoc aurū: argētū et lapides p̄ciosos zc. Elemosyna enim dū dat̄ est q̄si terra. plūbū z saxū. Sz ibi terra cōuertit̄ in aurū. plūbū. in argētū. saxū in lapidē p̄ciosuz. Aug. sup p̄s. Laudas mercatorē q̄ vendit plūbū z emit aurū. z nō laudas iluz q̄ erogat pecuniā z acq̄rit iusticiā. Tertio apli ipsam assecuti sunt p̄ emptionē. Mat. xix. Ecce nos reliqm⁹ oia. ecce p̄ciū. Et infra cētū plus accipietis. z vi. eter. pos. ecce cōparatum premiū. Dz aut̄ em̄ adinstar agri thesauri. et margarite vt h̄f. Mat. xij. Instar agri: qz requirit aim̄ bñ cultū. Sed de multis d̄r illud Prover. xxiiij. per agrū hois pigri trāsui. z ecce to. reple. vntice zc. Instar thesauri. qz requirit magnū desiderū. Prover. ij. Si quesieris eā q̄si pecuniā. z quasi thesaurū effode eā zc. Instar margarite: qz requirit magnū studiū. Un̄ d̄r ibi Simile est em̄ re. ce. ho. ne. querēti bo. mar. zc. Quarto ipsam assecuti sunt. martyres p̄ violētiā z direptionē. Mat. xj. Regnū celozum vim patit̄ z violēti rapi illud. Kapuerūt em̄ de manibus dei regnū celozū. desiderabilē thesaurū et vitā bt̄ozū. De his trib⁹ dicit Amb. Aggrediamur dñm z more latronū suis eū spoliari nitamur. cupimus sibi auferre regnū thesaurū et vitā. Sed ille tā diues est vt nō abnuat. nō resistat. Aggrediamur eū inquā. nō fuste. nō ferro. nō saxo. sed māsuētudine. bonis operibus z castitate. Quinto assecuti sunt eā cōfessores per hereditariā successionē fuerūt em̄ pacifici z iō filij dei. Mat. v. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabūt̄r. z qz filij. ideo heredes dei. Rom. viij. Si filij z heredes zc. De ista hereditate d̄r in p̄s. Nouit dñs dies immaculatozū et hereditas eoz. in eternū erit. Illā em̄ hereditatē habebūt t̄m legitimi ex immaculato thoro p̄creati. iō d̄r Nouit dñs dies immaculatoz. z erūt in hereditate p̄petuo p̄seruandi. ideo subdit̄. Et hereditas eozū in eternū erit.

Et erūt a principe in iudicio in possessiōe mit-
tēdi qñ. s. mali cū sua p̄fusione. de ista heredita-
te excludent. iō d̄r. Nō cōfudent in tpe malo
et erūt bōis oib⁹ satur ādi. s. qñ mali fame mo-
riūtur: iō subdit. Et in dieb⁹ famis saturabū-
tur. Mali autē ppter crimē lese maiestatis erūt
exheredādi. iō subdit. Pctōres pibunt. Sexto
assecuti sunt eā virgines per gratuitā dona-
tionē. Sunt em̄ spōse xp̄i. z ad spōsum spectat
sue spōse oia gratis dare. Esa. lxi. Dabo eis
coronā p cinere. oleū gaudij p luctu. pallium
laudis p spū meroris. Virgines em̄ p ceteris
sc̄tis tres pre rogatiuas habebūt. p̄mo coro-
nā aureolā ex eo q̄ carnē suā mortificauerūt.
et quasi vsq; ad cinerem cōsumpserūt. ideo di-
cit. Dabo eis coronā p cinere. Sc̄de habebūt
celestē melodiā quem sole cantabunt eo. q̄ pro
abñtia sponsi gemuerunt. ideo d̄r oleū gaudij
pro luctu tertio habebunt candidā ex eo q̄ ve-
stem nigram meroris induerunt. ideo subdit
pallium laudis pro spiritu meroris.

¶ Sermo. cclxxvij. Eodē die sermo. iij.

Vocate cetū congregate
populū sc̄tificate ecclesiaz. coadu-
nate senes. p̄gregate puulos. z su-
gentes zc. vsq; ibi de thalamo suo
zc. Johel. ij. Sc̄tā mater ecclia or-
dines oīm sc̄tōrū hodie cōgregat vt eis laudē
impēdat q̄ in verbis premillis denotant. p̄-
mus est ordo trinitatis q̄ notat. cū d̄r. Egre-
diat̄ spōsus zc. Spōsus autē ē xp̄s. in noīe autē
xp̄i s̄m Aug. tota trinitas intelligit. nā cū xp̄s
d̄r intelligit vt vnguēs pater. et vnctus fili⁹. et
ipsa vnctio. s. Spūaliter autē xp̄s est spōsus qui
h̄z quadruplex cubile. s. p̄ris sinū. v̄ginis v̄-
rū. z crucis patibulū. z ip̄m monumētū. Egre-
diat̄ ergo spōsus de isto cubili suo vt associe-
t̄ presenti solēnitati. De p̄rio em̄ cubili egressus
est per eternā originē. Michee. v. Egressus ei⁹
ab initio a dieb⁹ eternitatis. De sc̄do egressus
est per temporālē generationē. ps. Ip̄e anteq̄
sponsus p̄cedens de thalamo suo. De tertio
egressus ē ppter nostrā saluationē. Abacuch.
iij. Egressus es in salutez populi zc. De q̄rto
egressus est p̄ gl̄iosaz resurrectionē. Hiere. iij.
Ascēdit leo de cubili suo zc. Ex his ergo quat-
tuor trahit̄ q̄druplex rō quare iste spōsus sit
a nobis honorādus. s. q̄ est rex n̄r. frater n̄r.
iudex z glorificator n̄r. Nā inq̄tū egressus de
sinu p̄ris est rex n̄r. inq̄tū egressus est de v̄-
ro matris est frater noster. inq̄tū de patibulo
est iudex n̄r. z inq̄tū de monumēto est glori-
ficator n̄r. de his q̄ttuor legit̄. zach. ix. Ecce rex
tuus quo ad p̄mū venit tibi. vi. s. carnē assu-
mat quo ad sc̄m. iust⁹ q̄ ad tertū. z saluator q̄
ad q̄rtū. Sc̄ds est ordo v̄ginis. q̄ notat. cū d̄r.

Et spōsa de thalamo suo. Virgo em̄ beata nō
est in ordine trinitatis. q̄ ibi nō sunt nisi tres
persone. nec in ordine sc̄tōrū angelorū. sed sup
eos z iō facit ordinē p se. Dicit̄ autē spōsa. quia
de⁹ m̄rimoniū p̄xit cū ea q̄d fuit inuictū p ver-
ba de futuro. qñ dixit ei angel⁹. Ecce cōcipies
et paries filiū zc. Fuit ratificatū p v̄ba de p̄nti
qñ v̄go r̄ndit. Ecce ancilla d̄ni. Et fuit p̄sum-
matū qñ filius dei in thalamo v̄ginali nostrā
naturā sibi vniuit. In isto matrimonio fuit bo-
nū fidei: q̄ virginitatē illibatam virgo semper
seruauit. Fuit bonū prolis. quia dei filium de
suis visceribus generauit. Fuit bonū sacramē-
ti. q̄ nunq̄ a filio suo diuisa vel separata fuit.
In isto etiā matrimonio fuit cōiunctio animo-
rum per mutuā charitatē. Cant. vj. Ego dile-
cto meo z dilectus meus mihi. Fuit cōiunctio
corporū per nature v̄nitatē z q̄ caro xp̄i est ca-
ro matris. Fuit indiuisibilitas habitatiōis am-
borū: q̄ sicut in vita dilexerunt se ita z in mor-
te nō sunt separati. Job. xix. Stabat iuxta cru-
cem iesu mater eius zc. Ista sponsa habuit tri-
plicē thalamū. s. v̄terū speciosuz in quo habita-
uit diuina sapientia. Animū viscerosuz in quo
habitauit vniuersa ecclesia. et locū gloriosum
in quo habitat sublimata. Ex his ergo trahit̄
triplex ratio quare virgo beata sit a nobis
honorāda: scilicet q̄ spōsa eterni regis: aduo-
cata humani generis z regina totius curie ce-
lestis. Nā inq̄tū in eius v̄ro habitauit sapiē-
tia diuina facta est sponsa regis. Inq̄tum in
eius animo visceroso habitauit vniuersalis ec-
clesia. facta est aduocata h̄iani ḡnis. Inq̄tū
in loco gl̄ioso habitat sublimata: facta est regi-
na curie celestis. De his tribus d̄r Apoc. xij.
Mulier amicta sole zc. Sole quidem amicta
fuit qñ dei filiū generauit. Et lunā sub pedib⁹
habet: q̄ ecclesiā sub defensione t̄z. Duodecim
stelle. sunt nouem ordines angelorū. z tres ho-
minū. s. martyres: confessores: virgines. q̄ sunt
corona eius: q̄ oīm est regina. Tertius est or-
do angelorū. q̄ notat cū d̄r. Uocate cetū v̄nde
cantatur. Cet⁹ oēs angelici. Iste autē cetus s̄m
d̄ onysiiū triplex h̄z officiū. s. illuminādi purgā-
di. z perficiendi. Et ex his trahit̄ triplex ratio
quare sunt honorādi. s. q̄ sunt nostri illumina-
tores. purgatores. perfectores. De his tribus
regratiatur deo p̄ph̄a dicens. In conspectu
angelorum psallā tibi zc. Et subdit. Sup̄ mis-
tua q̄. s. a pctō seu culpa me purgas. z v̄itate
tua. q̄. s. p̄ sapiētā me illustras: qm̄ magnifica-
sti super oē nomē sanctū tuū. i. qm̄ in tua. gr̄a
me magnificas. perficis: z cōsummas. Quar-
tus est ordo patriarcharū z p̄ph̄arum. qui no-
tatur cū d̄r. Coadunate senes. Qui dicunt̄ se-
nes ppter reuerendā paternitatē q̄ nos ge-
nerant in fide. Thob. viij. Filij q̄dē sanctorū

sumus. Propter sensus maturitatē Sap. viij
 Cani sunt sensus hoīs. Propter puerfatiōis
 grauitatē. Ibidē. Etas senectutis vita ima-
 culata. Ex his ergo tribus trahit̄ triplex rō. q̄
 re a nobis sunt honorandi scz qz fuerunt ge-
 nitores nri in fide vera. maturi. in sapientia. z
 honesti in vita. Ecclesiastici. xliij. Laudem⁹
 viros gloriofos z patētes nros. In hoc enim
 qd dicit viros. notat̄ sensus maturitas. i hoc
 qd dicit gloriofos. notat̄ conuersationis hone-
 stas in hoc qd dicit patētes nros. notat̄ iporū
 reuerēda paternitas. Quintus est ordo. apo-
 stolorū. q̄ notat̄ cū dicit. Sanctificate. i. sc̄tam oitē-
 dite ecclesiam. Sanctificatū aut̄ p̄supponit san-
 ctum. Cōgregatio igit̄ ap̄lorū dicit̄ ecclia sc̄ta z
 sanctificata. Ecclia qz ip̄am plātauerūt. i. Cor. iij.
 Ego plantauī: apollo rigauit eā. Sancta
 qz vitā sc̄tam habuerūt terrena cōtēpserūt. z
 fenestras sensuum custodierūt. Esa. lx. Qui
 sunt isti q̄ vt nubes volāt z quasi zc. Sanctifica-
 ta: qz in aduentu spūs sancti cōfirmati fuerūt.
 ps. Ego cōfirmauī zc. Ex his ergo trahitur
 triplex rō quare sunt honorandi scz qz in fide
 nos plātauerunt suis doctrinis. informaue-
 rūt suis exemplis: z corroborauerūt suis mi-
 raculis. Apoca. iij. De throno. i. de ap̄lis in
 quibus deus sedet procedunt voces. i. predica-
 tionū. z fulgura scz lucidorū exemplorū z toni-
 trua scz terribiliū miraculorū. Sextus est or-
 do martyriū. q̄ notat̄ cū dicit. Cōgregate popu-
 lū. dicunt̄ em̄ ppl̄s a depopulādo. qz depopu-
 lati sunt diabolū mūdum z corpus propriū.
 Diabolus in resistendo. Jacobi. iij. Resistite
 diabolo z fugiet a vobis. Mūdū. i. p̄secutores
 mundi patiendo. Prouerb. xvi. Melior est pa-
 tiens viro for. zc. Corpus propriū faciendo. i.
 Cor. ix. Castigo corpus meū z in seruitutez
 zc. Ex his ergo trahitur triplex rō q̄re sunt
 a nobis honorādi scz qz oēs hostes vicerunt
 triplici genere victorie scz p̄ modū resistendi:
 patiēdi: z feriēdi. Heb. xi. Sc̄ti p̄ fidē vicerūt
 regna. Et subdit̄. Obturauerūt ora leonum:
 ecce victoria per modum resistendi: lapidati
 sunt: secti sunt zc. ecce victoria per modū pa-
 tiēdi. Circūierūt in melotis z in pellibus ca-
 prinis zc. Ecce victoria p̄ modum se feriēdi.
 Septimus ordo est confessorū q̄ notat̄: cū dicit.
 Et fugētes vbera. Ex vberib⁹ triplex liquor
 effundit̄ scz lac: butyrū: z sanguis. Sc̄ti itaqz
 ex vberibus diuine pietatis surrexerunt: lac.
 idest intelligentiā diuine scripture. Esaie. lx.
 Suget lac gentiū zc. Butyrū deuotionis in-
 terne. Job. xxx. Qñ lauabāt pedes meos bu-
 tyro. Et sanguinē. i. memoriā passionis diuine
 ps. Ut inting. pes tu. i. sang. Ex his ergo tra-
 hitur triplex rō quare sunt a nobis honoran-
 di scz. qz fuerūt doctores nostri intercessores

nostri. et inflāmatores nostri. Nam inquātū
 luxerunt lac sacre scripture facti sunt docto-
 res nostri. inquātū luxerunt butyrum deu-
 tionis interne facti sunt intercessores nostri
 inquātū vero luxerunt sanguinez passionis
 dñice facti sunt inflāmatores nostri. Nam
 qz erāt inflāmati. id̄ alios inflāmabāt. Octa-
 uus est ordo virginū. q̄ notat̄ cū dicitur. Cō-
 gregate puulos a puritate dictos. Et nāqz
 in eis triplex puritas. que notat̄ Math. xxv.
 In parabola de virginib⁹ scz vasis: liquoris:
 ac lucis. Puritas vasis est mundicia corporis.
 puritas liquoris est mūdicia gr̄e spūalis. pu-
 ritas lucis ē honestas puerfatiōis. Ex ḡ tra-
 hit̄ triplex rō q̄re sunt honorādi. i. qz sunt so-
 cij xp̄i: tēplū spūs sancti. z filij dei. Nā inq̄stuz ha-
 buerūt puritatē virginatis sc̄tatis z pudu-
 citie facti sunt socij xp̄i. Apo. xiiij. Hi sequunt̄
 agnū quocūqz ierit. Inq̄stū habuerūt purita-
 tē spūalis mūdicie. facti sunt tēplū spūs sancti.
 ij. Cor. vi. Nescitis qz tēplū dei est. Inquā-
 tum habent puritatez conuersationis sancte
 facti sunt filij dei. vñ poliōs dñs dixit. Sic lu-
 ceat lux vestra corā hominibus zc. subdit. Et
 glorificent patrem veitrū qui in celis est. De
 his tribus dicit̄ Apoca. xiiij. Hi em̄ empti sunt
 ab hoīb⁹ primitie deoz agno. ecce quia sunt
 socij xp̄i. Et in ore ipsorum non est inuentum
 mendacium. ecce qz sunt filij dei. Sicut enim
 diabolus est pater mendacij: ita deus est p̄-
 veritatis. Sine macula sunt ante thronū dei.
 ecce quia sunt tēplum spūs sancti.

¶ Sermo. cclxxviiij. De eodē sermo. iij.

Beatī qui habitāt in do-
 mo tua dñe: i secula seculorū lau-
 dabūt te. ps. Oēs hoīes natura-
 liter appetunt beatitudinez. sed
 circa ip̄az beatitudinem diuersi
 diuersimode errauerunt. Quidaz circa bea-
 titudinis subiectuz quorū quidam dixerunt
 subiectum beatitudinis esse solum ipsam ani-
 mā. sicut stoici qui posuerūt beatitudinem in
 sola animi virtute consistere. Alij in solo cor-
 pore sicut epicuri qui posuerunt beatitudinē
 esse in voluptate carnis. Sed propheta quā-
 tum ad subiectū beatitudinis dicit qd totus.
 hō in aīa scilz z in corpe sit beatus. ideo dicit
 Beati q̄ habitāt. Si em̄ cōsisteret in sola ani-
 ma: vel in solo corpe: tunc dixisset. btē aīe vel
 beata corpa. Alij vero errauerunt circa bea-
 titudinis locū ponentes btitudinē tm̄ in hoc
 mūdo. i. in diuitijs: delitijs: z honoribus. Sed
 propheta dicit de loco. in domo tua dñe. Alij
 errauerunt circa beatitudinis durationem
 dicentes. aīam beatitudinē p̄sequi: sz tm̄ post
 multorū annoz curricula aīe: iterū ad corp⁹

reueretur et miseris mundi iterum subiicietur. Et in istum errorem incidit origenis. Sed propheta dicit de duratione in secula seculorum. Alii errauerunt circa beatitudinis occupationem sicut indae et saraceni qui dicunt beatos vacare cibis et potibus. et feminarum. coniunctionibus. Sed propheta dicit de occupatione eorum Laudabit te. Ex his ergo ostendit quod propheta quatuor ad quatuor describit beatitudinem. Primo quatuor ad beatitudinis subiectum: cum dicitur. beati. Totus enim homo et in corpore et in anima beatus erit. Corpus namque in presenti quadruplicem habet defectum. Est enim mortale: obscurum: ponderosum: et grossum. Et quatuor ad hos quatuor defectus glorificabitur. et quatuor donibus vestietur et hoc insinuat apostolus dicens. i. Cor. xv. Seminatur cor etc. Tota enim passibilitas transibit in immortalitate. ideo dicit. Seminatur in corruptione. surget in incorruptione. Tota obscuritas transibit in claritate: ideo subdit. Seminatur in ignobilitate surget in gloria. Tota ponderositas transibit in agilitate. ideo subdit. Seminatur in infirmitate. surget in virtute. Tota grossitas transibit in sublimitate. ideo subdit. Seminatur corpore animale. surget spirituale. Anima sicut beneficiatur quatuor ad intellectiuam: affectiuam: et appetitiuam. intellectiuam siquidem delectabitur in dei veritate. Scientia autem nostra in presenti habet triplicem defectum. Est enim obscura. i. Cor. xiiij. Videmus nunc per speculum in enigmate. est imperfecta. ibidem. Nunc cognosco ex parte. Et a sensibilibus accepta: ibidem. Cum essem paruulus loquebar ut paruulus etc. Tunc autem scientia nostra erit clara: ibidem. Tunc autem facie ad faciem. Erit perfecta. ideo infert. Tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Erit ab ipso deo infusa. ideo subiungit. quando autem factus vir euacuauit que erant paruuli. Affectiuam nostram delectabitur in dei bonitate. Triplicem namque defectum habent bonitates que sunt in creaturis. Sunt enim accidentales. ideo sepe eis spoliantur. Sunt particulares: quia nulla creatura est que habeat omnes bonitates. sed sunt in eis sparse et diuise. sunt etiam mixte: quia nullam habet puram bonitatem: ideo affectus noster delectari non potest in creaturarum bonitatibus: sic accidentalibus sic particularibus: et sic mixtis. In deo autem est bonitas essentialis. ideo dicit. Mat. x. Nemo bonus nisi solus deus. Uniuersalis. Sap. viij. Uenerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa etc. pura. Augu. Quanta ibi erit felicitas ubi nullum erit malum. nullum latebit bonum. Appetitiua delectabitur in dei societate. Si enim aliquis valde sitiens guttas lambit. non satiat sed sitis magis augetur. Si calix mensuratus sibi proponatur semiplene satiatur. sed si in fonte ponitur perfecte satiatur. Peccatores

enim in creaturis quasdam delectationes lambunt. ps. Inimici eius terram lingent. ideo non satiant sed miserabili fame torquentur. ps. Famem patietur ut canes. Boni autem in presenti diuinas delectationes recipiunt sed mesurate. ideo appetitus eorum non perfecte quiescit. Eph. iij. Unicuique vestrum data est gratia secundum mensuram donationis christi. Beati autem sunt in fonte dei. ideo non possunt sitire. Apoc. viij. Agnus qui in medio throni est de eos. ad vi. fon. aqua. Beati etiam sunt in cenaculo dei. ideo non possunt esurire. ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Sunt in thesauris dei. ideo non possunt penuriam sustinere. Eccl. xv. Jocunditatem et exultat omnem thesaurizant super eum. Sunt in plenitudine gaudiorum dei. ideo non possunt aliquid triste sentire. Math. xvj. Intra in gaudium domini tui. Secundo describit beatitudinem quatuor ad locum: cum dicit. in domo tua. Tunc autem domus est pulchra quam est bene ordinata. De ordinatione. autem domus dei dicit. Esa. liij. Ego enim sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in saphyris: et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles. Per lapides enim ordinate stratos intelliguntur patriarche et prophete. qui fuerunt ordinati quatuor ad deum per virtutem contemplationis. quatuor ad seipsum per pulchritudinem actionis. quatuor ad proximos per reformationem pacis. De his tribus dicit. Eccl. xlvij. Hoies diuites in virtute pulchritudinis studium habentes pacificantes in domibus suis. per lapides desiderabiles intelliguntur apostoli a quibus gloria dei magna relucet: ideo ad videndum sunt magis desiderabiles. Per lapides sculptos intelliguntur martyres qui diuersis vulneribus sunt sculpti et vulnerati. Per iaspidem qui est viridis coloris intelliguntur confessores qui fuerunt virides in conscientia et in vita. Per saphyros qui sunt celestis coloris intelliguntur virgines qui vitam celestem et angelicam habuerunt. Tertio describit beatitudinem quatuor ad eternam durationem cum dicit. in secula seculorum laudabit te. Quatuor namque de causis potest quis perdere possessionem domus quam inhabitat: aut quia illa domus fuit ad tempus conducta: aut quia ab hostibus est ablata: aut quia ruine videbatur exposita: aut quia est creditoribus assignata. Nullo istorum modorum habitationem domus celestis sancti amittet. ideo dicit. Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. et in tabernaculis fiducie et in rege opulentia. Non enim amittet tanquam habitatores conductitij: quia erunt habitatores veri utpote peculiaris populi dei: ideo dicit. Sedebit populus meus: nec tanquam ab hostibus expulsi quia ipsos hostes subiugauerunt: ideo dicit. In pulchritudine pacis. Illa enim est pulchra pars

que sit hostib⁹ supatis: nec tanq̄ a ruina domus deterriti. q̄ illa dom⁹ erit ppetua: & secura. ideo subdit in cenaculis fiducia: nec tanq̄ de paupertati seu indigētes: q̄ oēs erūt diuites & opulētudo subiūgu: in requie opulēt a. Quarto describit beatitudinē quātuor ad occupationē: cū dicit. Laudabunt te. Distinguit autē Augu. in. ij. lib. de doctri. xpiana triplicem sonū qui fit in cantilenis. Unus est q̄ fit in voce: sicut in illis qui faucibus canunt. Alius qui fit in flatu. sicut est sonus turbarū & organorum. Alius qui fit in pulsu sicut in citharis & tympanis. illo triplici genere armonie sancti deus laudabunt. Armonia siquidē cum voce faciunt. ps. Iuvenes & virgines senes cum iunioribus laudent nomen dñi. Armonia cum flatu faciunt angeli: qui flatu sancti spūs sunt pleni. Ezech. i. Ubi erat impetus spūs: illic gradiebantur. In dei iubilatione prorumpunt. ps. Laudate eū omēs angeli eius. Armoniam vero cum pulsu facit deus. Patriarche siquidē hñt chordā suā. apostoli suā. & sic de alijs. Tanget igitur deus chordam patriarcharum & dulcem sonum faciet chordā pphetarū & dulces sonū faciet. & sic p ordinem. Tanget autem dissimiliter: vt concordem faciet melodiam. q̄ in dispari claritate erit pax & gaudium. ps. Laudate eum sol et luna laudate eū oēs itelle & lumen. per solē intelligūtur sancti superiores. per lunam mediocres. per stellas inferiores. chorda igitur superiorum cum tangitur facit quasi vocem optauam. Chorda mediorum facit vocē quantam. Chorda vero inferiorum: facit voces inferiores & planam. Tanget etiā chordā beate virginis & sup oēs illa dulciore sonū faciet: et vocē altiore emittet. Propter istā triplicem melodiam dicit Esai. l. Gaudiū. ppter armoniam. flatus ac leticia inuenitur in ea. ppter armoniam pulsus gratiarum actio. & vox laudis propter armoniam vocis.

¶ Sermo. cclxxix. De eodem die sermo. v.

Rex meus & deus meus
 bti q̄ habitāt i domo tua dñe. in secula seculorū laudabūt te. ps. Quattuor sunt q̄ domū reddūt amenā. s. dñi liberalitas. cōsortij nobilitas. loci amenitas. et gaudiū imēsitatis. ab his quattuor domū celestē cōmēdat. Prio a liberalitate dñi. cū dicit. Rex me⁹ & de⁹ me⁹. Licet em̄ sit rex & de⁹: est tñ noster: q̄ se & sua nobis dedit. Liberalitas autē eius apparet: q̄ oēs peregrinos facit ciues facit ppetuos habitatores. facit domesticos & heredes. ista tria tangit apostolus. Eph. ij. Jam non estis hospites & aduene: sed estis ciues sanctorum

&c. ecce q̄ peregrinos facit ciues & domestici dei. ecce q̄ peregrinos facit domesticos & heredes. Supedificate sup fundamentū apkorū pphetarū &c. Ecce q̄ facit eos lapides viuos id est eternos habitatores. de his autē tribus facit de⁹ publicū instrumētū. de q̄ dicit Apoca. iij. Scribā sup eū nomē dñi dei mei. id est fm̄ glo. hoc est nomē eternū. & nomē ciuitatis noue hierusalē. i. fm̄ glo. nomē habebit a ciuitate. s. ciuis & nomē meū nouū qd̄ est filius dei. Hec igitur tria noia. s. ciuis eternus filius. in frontib⁹ scripta habebūt. Apoca. xiiij. Habentes nomen eius & nomē patris eius scriptū in frontibus suis. & sic habebit instrumentū de sua ciuitate: eternitate: & dei filiatione. Secūdo cōmēdat a nobilitate cōsortij. cū dicit beati. Erunt em̄ oēs beati: q̄tū ad oēs sensus. Uisus si q̄dez beatificabit in dei visione. Sed notādū q̄ color niger visum congregat. color albus visum disgregat. color viridis delectat: qui est medius inter album & nigrum. Iste triplex color in xpō cōsideratur. Niger fuit eius humanitas in passione denigrata. Apoca. vi. Sol factus est niger tanq̄ saccus cilicinus. & iste color niger debet cogitat⁹ nostros cōgregare: q̄ si tāta passus est innocēs & sanctus: qd̄ tunc faciet pctor malus & iniustus. color albus est sua diuinitas: que pre nimia sua claritate oculos mentis disgregat. i. Timo. vi. Lucem habitat inaccessibilez. Coniunctus est igit color albus diuinitatis in xpō: color nigro humanitatis. & factus est totus viridis & delectabilis ad videndū. Unde xp̄s seipsum vocat viridem dicens. Luc. xxij. Si in viridi ligno hoc faciunt &c. Auditus beatificabitur q̄tū ad dei dulcissimā allocutionez Canti. ij. Sonet vox tua in auribus meis &c. Vox etem̄ tua dulcis. Quantū ad angelorū iubilationez. Job. xxvij. Ubi eras cum me laudarent astra matutina &c. Quantum ad perpetuā hoim laudationez. Esa. l. Gaudiū & leticia inueniat in ea: ac grarū actio: & vox laudis. Olfactus beatificabitur adorādo rosas id est carnē xp̄i mūdissimā. Eccl. i. Quasi flos rosarū in dieb⁹ vernis. odorando balsamum id est diuinitatē suauissimā. Eccl. xxij. Quasi balsamū non mixtū odor meus. Odorando aiam oibus vnguentis plenissimam. Cañ. i. Curremus in odorē vnguentorū tuorū. Gustus beatificabit in plena dei delectatione. quā sentiet ex carne dei dulcissima. Job. xxxi. Quis det de carnibus eius vt saturemur. ex anima dulcissima. Eccl. xxij. Spiritus me⁹ super mel dulcis & ex diuinitate omnū sapoz plenissima. Sap. xvi. Panem de celo prestisti eis. omne delectamentū in se habentes &c. Tactus beatificabit tangendo psonā xp̄i.

Si enim tanta virtus erat in tangendo fimbriam eius. quanta suauitas erit tangere personam eius. *Cañ. ij.* De terra eius amplexabitur me. In osculando. Si enim tanta suauitas fuit osculari pedes christi quanta erit osculari a diuinitate christi *Cañ. viij.* Quis mihi det te fratrem meum. ut inueniam te foris et deosculer. Tertio commendatur domus dei ab amenitate loci. cum dicitur in domo tua. Que amenitas consistit in duobus. Est enim magna et bene disposita. De magnitudine eius dicitur *Baruch. iij.* O israel quia magna est domus dei etc. Est enim longa sine fine. id est dicitur magna et non habens finem. Est alta sine modo. id est dicitur excelsa. Est ampla sine mensura. id est dicitur imensa. Est igitur sic longa quod oculus non poterit attingere. sic alta quod auris non poterit audire. sic ampla quod cor non sufficiat cogitare. *1. Cor. ij.* Quod oculus non vidit nec auris audiuit etc. Est ordinata ad instar domus regalis. Multas enim in ea deus fecit mansiones *Johan. xiiij.* In domo patris mei mansiones multe sunt. scilicet oratorium atrium. cellarium. consistorium. cenaculum viridarium. et cubiculum. In oratorio sunt angeli dei laudem continue cantantes et dicentes. Sanctus: sanctus: sanctus etc. In atrio sunt patriarche pauperes sustentantes. Est enim atrium locus in quo pauperes recipiuntur. Et quia in hac vita receperunt pauperes elemosynas suas. ideo sancti tunc eos recipient in atrijs suis. *Luc. xvi.* Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. In cellario sunt prophete aduentus christi ardentissime sitiētes. De hoc scribitur. *Esa. lxiiij.* Utinam diriperes celos et descenderes. Et quia sic fuerunt sitiētes: id est plenissime bibentes. *Cañ. ij.* Introduxit me rex in cellam vinariam etc. In consistorio homo ubi cause audiuntur et in iudicio pferuntur: ponuntur apostoli. *Matth. xix.* Sedebitis super sedes duodecim iudicantes etc. In cenaculo ponuntur martyres: quia fuerunt tribulati. afflicti. fame et siti affecti. ideo nunc plenissime saturantur. *Luce. xxiij.* Edatis et bibatis super mensas meas etc. In viridario vero ponuntur confessores qui sunt viridarius dei. in quibus fuit rosa patientie. lilius humilitatis. Et viola mundicie. In cubiculo autem ponuntur virginis tanquam sponse. *Hester. ij.* Ducta est hester in cubiculum regis. Virgo autem gloriosa beata maria non est in aliquo istorum locorum determinate: sed modo stat cum angelis in oratorio modo cum patriarchis in atrio: modo cum prophetis in cellario etc. Quarto commendatur domus celestis ab imensitate gaudij. hoc tangitur cum dicitur. et in secula seculorum laudabit te. Sed nunquam corpore re-assumptis ibi erit laus vocalis. Dicendum est quod lingua homini data est ad quadruplex officium. Primum ad notificandum conceptum cordium. *Aug. in*

enchiridion. Verba propterea sunt instituta. non ut per ea homines se invicem fallant: sed ut per ea in alterius quisque noticiam cogitationes suas proferat. Quantum ad istud officium non erit ibi lingua: quia cada erunt manifesta. *1. Cor. iij.* Manifestabit consilia cordium. Secundo ad erudiendum. *Esaie. i.* Dominus dedit mihi linguam eruditam: ut sciam sustinere eum qui lapsus est verbo. nec quatuor ad istud erit ibi lingua: quia omnes erunt sapientes et docti. *Thiere. xxxi.* Non docebit vir ultra proximum suum. Tertio ad consolandum. *Eccl. xl.* Tibie et psalterium suauem facit melodiam. et super utrumque lingua suavis nec etiam quatuor ad istud erit ibi lingua quia omnes erunt consolati ibi et leti. *Esa. xxxv.* Gaudium et leticiam obtinebunt. fugiet dolor et gemitus. Quarto ad deum laudandum. *Eccl. ij.* Dedit mihi dominus linguam mercedem meam: et in ipsa laudabo eum. Et quatuor ad istud officium ibi remanebit lingua. *Ubi dicit remigius:* quia tunc omnis lingua cessabit. et sola lingua hebraea que fuit lingua ade tunc remanebit. *Augu. Uocabimur et videbimus. videbimus et amabimus. amabimus et laudabimus. Ecce quid erit in fine sine fine. Idem. Ipse deus erit finis omnium desideriorum nostrorum qui sine fine videbitur: sine fastidio amabitur: sine fastigatione laudabitur. Si quis amicum libenter videt. aliquando ipsa sua visio finitur. ideo dicitur. Sine fine videbitur. Si quis aliquem amat. aliquando ipse suus amor in fastidium vertitur. ideo dicitur. Sine fastidio amabitur. Si quis semper cantaret aliquando fatigaretur. ideo dicitur. Sine fastigatione laudabitur.*

[Sermo. cclxxx. De eodem die sermo. vi.]

Beati pauperes spiritu quoniam

iporum est regnum celorum etc. *Mat. v.* In isto euangelio ponuntur septem beatitudines et septem promissiones correspondentes que septem sanctorum ordinibus adaptantur. Prima beatitudo est. beati pauperes spiritu. Et ista conuenit ordini apostolorum: quia ipsi primi fuerunt qui propter christum omnia contempserunt. Ista autem paupertas ut sit meritoria debet habere tria que tanguntur in glo. et eliciuntur ex textu. ut scilicet terrena despiciat. ideo dicitur. beati pauperes ut recta intentione. hoc faciat. ideo dicitur. spiritu. id est spirituali intentione. ut celestia concupiscat. id est dicitur. quoniam ipsorum est regnum celorum. Ista paupertas etiam in apostolis fuit meritoria: quoniam non fuit coacta sed spontanea. non simulata: sed vera. *Bern.* Cum tria sunt generalia paupertatis. scilicet necessaria. voluntaria. et simulata. recte diuidens. et recte offerens. reiecta simulatione necessariam patiens et voluntariam amplectens pauperem efficitur spiritu. Huic beatitudini additur promissio cum dicitur. Quoniam ipsorum est regnum celorum. Tales enim pauperes

habēt mūdū ad dñandū. ij. Cor. vi. Tāq̄ nī-
 hil habētes z oīa possidentes. Habent deū ad
 hereditādū. Num. xvij. In terra eorū nihil
 possidebitis ego pars z heredi. tua. Habent ce-
 lum ad largiendū. Luc. xvi. Facite vobis ami-
 cos de māmona iniquitatis zc. Habent etiam
 regnū ad possidendū. Luce. xij. Nolite timere
 pusillus. grex qm̄ placuit patri vestro dare vo-
 bis regnum. z ideo dicit Iplorū est: non erit
 regnū celoz: qz iā hnt̄ ipm̄ in spe certa. Rom. vii.
 Spe salui facti sum⁹. Tales autem non
 sunt pauperes: sed valde diuites. Tres enim
 sunt species hominum. qui q̄uis nihil habeāt
 in re: habent tñ multa in spe. s. qui ad magnaz
 dignitatem electi sunt qui in loco tuto aliquē
 thesaurum reposuerunt: z qui sunt heredes
 p̄cipium. Tales sunt pauperes christi. Jaco. ij.
 Nonne deus elegit pauperes in hoc mū-
 do. ecce qz sunt ad celestē dignitatē electi. diui-
 tes in fide. ecce qz thesauri eoz sunt in tuto re-
 positi. diuitie nāq̄ spirituales a nullo possunt
 auferri. z heredes regni qd̄ repromisit deus
 diligentibus se. ecce qz sunt heredes regni dei
 futuri. Secunda est. beati mites. z cōuenit an-
 gelis qui alijs inperbientibus deo humiliter
 adheserunt. et qui nobis etiam ex humilitate
 seruire dignant̄. Illi autē sunt mites qui nō
 sunt ad iniurias impatiētes. quod tribus mo-
 dis fieri potest. aut quādo quis mouet̄ plusq̄
 debeat. aut priusq̄ debeat. aut cum omnino
 non debeat. Sen. iu lib. de vir. Quedam nos
 torquent magis q̄ debeāt. aut priusq̄ debeāt
 aut cum omnino non debeāt. sicq̄ aut augem⁹
 dolorem. aut preoccupamus. aut fingimus.
 Huic beatitudini additur promissio. cum dicitur
 quoniam ipsi possidebunt terram. s. viuen-
 tium. vel terram. i. corpus suum terrenū possi-
 debunt glorificatum. Bern. habitet gloria in
 terra nostra. i. in corpore nostro. quod ex quat-
 tuor elementis constat esse compactuz postea
 subdit. Habeat ergo corpus ex terra immor-
 talitatem. ex qua impossibilitatem ex aere le-
 uitatem ex igne pulchritudinem z claritatem.
 Tertia est beati qui lugēt: z ista beatitudo cō-
 uenit martyribus: quibus dictum est. Jo. xvi.
 Amen dico vobis: qz plorabitis z flebitis vos
 felices sanctorum lachryme que habent deū.
 inebriare. Esa. liij. fm̄ ali. litteram. Adipe la-
 chrymarum tuarū inebriasti me. Habent etiā
 deum pungere ad subueniendum: sicut equus
 calcaribus pungitur ad currendum. vnde di-
 cit glo. super Thob. Oratio deu⁹ yngit. lachry-
 ma pūgit. Habēt deū cogere z vincere. Osee.
 xij. Inualuit ad angelum z confortatus est. fle-
 uit z rogauit eum. Augu. Oratio deū lenit. la-
 chryma cogit. Habent animū clarificare. Gre-
 go. Mens lachrymis baptizatayidet in cōtem

platione limpidius. Lachryme etiam habent
 diabolū submergere z necare. ps. contribu-
 lasti capita draconum in aquis. Huic beati-
 tudini additur promissio. cū subditur. quoniam
 ipsi consolabuntur z etiam risu perpetuo re-
 plebuntur. Luc. vi. Beati qui fletis: qm̄ ride-
 bitis. In celo quidem est risus plenus Job.
 viij. Donec impleatur risu os tuum. In mun-
 do autē est risus semiplenus. Prover. xij. Ri-
 sus dolore miscebitur. In inferno autē nō erit
 risus: s. ibi erit irrisio. Irridebūtur siquidem
 ipsi damnati a deo ps. Qui habitat in celis
 irridebit eos. irridebūtur ab angelis qui fue-
 runt eoz amici. Eccli. xx. Fatuo nō erit ami-
 cus. Irridebuntur a demonibus. Thre. j. Vi-
 derunt eam hostes z deriserunt sabbata sua
 irridebuntur a dānatis: etiam a parentibus
 et cognatis. Thob. ij. Parentes z cognati irri-
 debūt vitā eius. irridebūtur mutuo a semetip-
 sis. Esa. xij. Et tu vulneratus es sicut z nos
 nostriq̄ similis es effectus. Quarta est. Bti q̄
 esuriunt z sitiunt iusticiam. Et ista beatitudo
 conuenit pphetis q̄ vehemēter esuriebant et
 sitiebant aduentum iusti dicētes. Esa. xlv. Ro-
 rate celi desuper: z nubes pluant iustū. Istaz
 iusticiam z nos hfe debemus. Est autē iusticia
 sicut dicit glo. ibidē. Unicuiq̄ tā superior q̄ infe-
 rior: aut equali ius suū reddere. Ber. Redde
 prelato reuerentiaz et obedientiam quarum
 altera cordis. altera hō corporis est. Exigit a
 te subditus custodiā z disciplinaz. Custodiaz
 vt possit cauere peccatū. Disciplinā vt malum
 non remaneat impunitū. Equali debes consi-
 lium. et auxilium. Cōsiliū quo eximatur igno-
 rantia. Auxiliū quo iuuet̄ infirmitas humana
 Huic beatitudini additur pmissio. cū dicitur.
 Qm̄ ipsi saturabuntur. De quoz esurie z sa-
 turitate dicit Ber. Cor meū conturbatum est
 in me. z inde dolor. Et derelict̄ me virt⁹ mea.
 inde pavor. Et lumē oculoꝝ meoꝝ z ipsoꝝ nō
 est mecum inde error. Verūtñ. Quare tristis
 es anima mea. spera in dño: qm̄ adhuc confite-
 bor illi. qm̄ a ratione error. a volūtate dolor.
 a memoria timor omnis recesserit et successerit
 illa quam speramus mirra claritas. plena
 suauitas. et eterna securitas. Idem. Qui re-
 plet in bonis desiderium aie ipse rāoni futu-
 rus est plenitudo lucis volūtati plenitudo pa-
 cis. memorie continuatio eternitatis. Quinta.
 Beati misericordes: z conuenit p̄farchis qui
 operib⁹ mīe. insistebāt nō tantū corporalibus:
 sed etiaz spūalib⁹. De corporalib⁹ opibus mīe
 dicit. Visito. poto cibo. tectū do. vestio. condo. S. z
 de spūalialib⁹ dicit. Consule. castiga. solare. res-
 mitte. fer. ora. Et primo cōsule. i. doce ignorā-
 tem: z dirige dubitantē. Et sic in hoc intelligi-
 tur duplex elemosyna spūalis. s. doctrina et

De cōmemoratione animarum

conflū. Castiga delinquentē. Consolare tristem ⁊ remitte in te delinquentib⁹. Jer. i. patiet porta aliorū defectus. Et ora p omnibus. Huic beatitudini addit pmissio cū dicit. Qm̄ ipi misericordiā cōsequētur. Et istā miam consequētur ipsi ⁊ in vita. ⁊ in morte. In vita: qz ipa mīa ipetrat remissionē culpe. Eccli. iij. Sicut in sereno glacies soluentur peccata tua. Benedictionē gratie. ij. Ad Corint. ix. Qui seminat in benedictionibus de benedictionibus metet ⁊c. Et cōtinuationez perseverantie. Eccli. xxix. Elemosyna viri q̄si saccul⁹ cū ipso. ⁊ gratiā hoīs quasi pupillā conseruabit. In morte quidē tales misericordes portant secuz triplices litteras. s. litteras simplicis iusticie de quibus dicit. Luc. vi. Date et dabitur vobis. Gratuite misericordie. de quibus dicit hic. Beati misericordes: qm̄ ipsi mise. ⁊c. Abūdati gratie. de quibus dicitur Luc. vi. Mensurā bonā ⁊ cōfertā et coagitatā ⁊c. Sexta beatitudo est. Beati mundo corde. ⁊ hec beatitudo puenit virginibus que mundiciā cordis et corporis habuerunt. In veteri namqz testamento tripliciter fiebat mūdatio. s. per aquā expiationis. de qua habetur. Nume. xxx. per sanguinē. Heb. ix. Oīa pene in sanguine mundantur. per vncionez sicut tabernaculuz ⁊ vasa ⁊ aarō cū filiis suis Sic ⁊ ipse virgines se mundabant per aquaz confessionis pure. Esa. i. lauamini et mundi estote. per sanguinē passionis dominice. Heb. ix. Sanguis xp̄i emundabit conscientias nostras ⁊c. per vncionem gratie infuse. j. Joh. ij. Vnctio eius docebit vos de omnibus. Huic beatitudini additur pmissio. qua dicit. Qm̄ ipsi deū videbunt Bern. Fuerunt deo tribus modis. videndo eum in omnibus creaturis. habentes eū in nobismetipsis. ⁊ quod omnibus beatius est cognoscentes ipsum in seipsa veritate. Septima beatitudo est. Beati pacifici. ⁊ ista beatitudo conuenit confessoribus. qui in se pacē conscientie habuerunt. ⁊ pacem in alijs procurauerunt. De ista pace dicit beatus Augustinus in lib. de ciuitate dei. Tantum est bonum pacis vt etiā in bonis terrenis atqz mortalibus nihil solet gratius audiri. nihilqz desiderabilius concupisci. et nil postremo possit melius inueniri. Et huic beatitudini additur pmissio quia subditur. Quoniam filij dei vocabuntur Tūc em̄ vere apparebit qz filij dei sumus per apertam similitudinē. j. Joh. ij. Scimus qm̄ cū apparuerit similes ⁊ erimus per hereditatis paterne perceptionē. ij. Cor. xij. Neqz em̄ debēt filij parentibus thesaurizare: sed parentes filiis: ⁊ per familiaritatis magne ostensionē Tenebant em̄ eos in mensa sua. ps. Filij tui sicut nouelle oliuarū ⁊c. In camera sua. Luc. xj. Pueri mei mecum sunt in cubili. In sede sua

ps. Et filij eorū vsqz in seculū sedebūt super sedem tuam. et cōstituet eos super omnia bona sua. Mat. xxv. Super pauca fuisti fidelis. super multa te constituam.

¶ Sermo. cclxxxj. De cōmemoratione animarū. sermo. j.

Memorare nouissima tua ⁊ in eternū non peccabis. Eccli. vij. Qz valde ē vtile mortē nostrā sepe ad memoriā reducere. iō spūctus non inducit a nre mortē memoriā habēdas. cum dicit. Memorare nouissima tua ⁊c. Deinde ponit hui⁹ memorie vtilitatē magnā cū subdit. et i eternū nō peccabis. Circa pmissū est notādū: qz in hoc qd dicit Nouissima includit pma ⁊ media quorū recordatio ad hūilitatē nos inducit. Prio em̄ debem⁹ memorare nostrā p mordia. s. natiuitatē. circa quā tria sunt cōsiderāda: scz reat⁹. stat⁹. ⁊ ortus. Reatus: qz puer cū peccato cōcipitur. ps. Ecce em̄ in iniquitatibus cōceptus sum ⁊c. Stat⁹. qz puer in vtero matris stat curuus genas sup genas tenens. Hinc est qz naturaliter oculi genibus flexis citius lachrymantur. ⁊ super genas positi ad fletum citius prouocantur. Ortus etiam circa natiuitatē nostrā est cōsiderādus: qz tpe ortus noster est cū flexu. Bug. in lib. de ciuitate dei. Infantia que non a risu. sed a fletu ortū in hanc lucē quid malorū passura sit nesciens prophetat. Soluz qm̄ natus est fuerunt risisse zoroastren. nec tñ ille risus sibi pfuit: qz a Nino rege assyriorū interfect⁹ fuit ⁊ ista tria deplorat ppheta dicens. Miser factus sum ppter culpabilē reatū. ⁊ curat⁹ suz ppter sitū curuū contristatus ingrediebar. quo ad fiebilem ortum. Secūdo debemus memorari i nostra media: qz vita nostra vanitatibus plena est. Naz fm̄ Hugonez de sancto victore. in hac vita est quadruplex vanitas. pma est in rebus conditis que quidē habēt vnā vanitatem ad non esse ad esse. ps. Vane constituisti omnes filios hominū. Alia est in ipso esse: qz in eodem statu non permanēt. Rom. viij. Vanitati creatura subiecta est. Alia est ab esse in non esse. ps. Uerū in imagine pertransit homo. Ista triplex vanitas tangitur. Eccli. ij. Cuncta subiacēt vanitati: quo ad vanitatē in esse. De terra facta sunt quo ad vanitatē de non esse in esse. Et in terra pariter reuertuntur: quo ad vanitatem de esse in non esse. Secūda vanitas est in operibus humanis que consistit in acquirēdo diuitias delicias: ⁊ honores. que tamē cum labore acquirunt. cum timore possidentur. et cum dolore perduntur. Tertia vanitas est in

corporalib⁹. nam fm Bern. Caro nostra impugnatur a suo materiali principio. i. a luto: ab ipso mundo: et a diabolo. Et dicit q^d a luto habet cogitationes voluptuosas. a mundo curiosas: et a diabolo malitiosas. Quarta vanitas est in mentibus in quib⁹ est triplex vanitas fm Grego. Una est: q^d cum labore pficit: sine labore deficit. Alia est: q^d modo ardeter appetit modo fastidit. Tertia est affectionum varietas que ipsam sepe impellit. Tertio debemus memorari nostra nouissima. s. mortem periculosam et viam formidolosam. Mors naq^{ue} valde est periculosa: q^d tunc aia quadruplex bellum gerit. Unum cum morbo separante. Alia naq^{ue} naturaliter vult esse in corpe: et morbus eam nititur separare. i. Reg. xv. Sicine separat amara mors. Scdm h^{oc} cum diabolo infestante. Gen. iij. Tu insidiaberis calcaneo eius. Tertiu^m habet cum peccato se ingereute. Sepe em^o fit diabolo procurate. vt ipsi aie oia sua pct^a ad memoriam reducant: vt ex hoc in desperatione labatur. Ideo noⁿ dz tuc ad memoriam reducere sua pct^a: sed poti⁹ sua merita: sicut ille fecit qui dixit. iij. Reg. xx. Memeto quomodo ambulauerim coram te. Quartu^m habet cum deo ratione exigente. ij. ad Cor. v. Omⁿs nos manifestari oportet an tribunal xpi. Scdo nos debemus memorari viam formidolosam. ps. In via qua ambulabam la. mihi. Ideo talib⁹ debet dari viaticum: id est corpus dominicu^m. Via em^o illa est longa ideo sibi datur ad reficiendum. iij. Reg. xxx. Surge comede: grandis em^o tibi restat via. Est periculosa. ideo sibi dat tanq^{ue} pugil ad defendendu^m. Job. xvij. pone me iuxta te: et cuiusuis manus pugnet contra me. Est tenebrosa. i. datur sibi tanq^{ue} lucerna ad illuminandum. Johan. viij. Ego sum lux mundi etc. Est dubia et ignota. Ideo sibi datur tanq^{ue} ductor ad precedendu^m. Exod. xv. Dux fuisti in mia populo que redemisti. Scdo ponit memorie mortis vtilitas magna: cum dz. Et in eternu^m non peccabis: nec peccato superbie: nec pcto luxurie: nec pcto auaritie. Superb⁹ em^o si aliquas gras habet inde extollit. si aliqua sibi prospera succedunt inde eleuat. si ho^mo aliquib⁹ aduersis deprimi. inde dedignat. S^{ed} memo^{ria} mortis copescit ne homo extollat in gratijs. Eccl. x. Quid superbis terra et cinis. Sicut em^o pauo in extensioe caude gloriatur: sed considerando pedes ad humilitate reducit. Sic homo si ex consideratioe gratiar^{um} extollit considerando pedes. i. fide ad humilitate reuocat Grego. in moral. Despecti iacent in putredine: q^d prius intumescerant in vanitate. Copescit etiam ne eleuet in prosperis. Sicut enim sues cauda se regit volando per aerem: sic me-

morla mortis regit hominem ne eleuet in prosperis per superbia. Et sicut vinu^m purum cito inebriat: mixtum ho^mo sobrietate facit. Sic letitia mundana cito resoluit animu^m. Mixta ho^mo cum mortis memoria animu^m temperatu^m facit. Prouerb. xiiij. Risus dolore miscebit. si extrema gaudij luctus occupat. Compescit etiam hominem ne indignetur: vt fragatur in aduersis. Sicut em^o pisces in aqua natando cu^m cauda se dirigunt: sic et homines in aquis tribulationum ne per impatientiam demergant. Per memoriam mortis se regunt. Scdo expellit peccatum luxurie. Sicut enim aial cum cauda expellit muscas. Sic et homo cum mortis memoria debet a se expellere cogitationes immundas. Greg. quid em^o sit carnis substantia testatur sepulture nihilq^{ue} sic ad domandu^m carnis desideria v^{el} q^{ue} vt quisq^{ue} hoc q^{ue} diligit quale sit mortu^m p^{er}feret. Magna siquidem stultitia est corpus suum delitijs impinguare carnalib⁹: quod postmodu^m cibus futurus est vermibus associatu^m serpentib⁹. et subiectu^m bestijs ambulantibus. Istam autem triplicem hereditate corpus habituru^m est. s. Vermes ad corrodu^m. serpentes ad associandu^m: bestias ad conculcandu^m. Eccl. x. Cum em^o morietur homo hereditabit serpentes: bestias: et vermes. Tertio memoria mortis expellit peccatu^m auaritie. Nul^{lus} em^o sapiens debet diuitias appetere cuz postmodu^m de corpe exiturus sit nudus. Job i. Nudus egressus suz de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc. Exiturus sit sacco vel cilicio tegendus. Job. xvj. Saccuz consui super cutem mea. Exiturus sit omnibus diuitijs spoliatus. ps. Ne timueris cu^m diues factus fuerit homo. Exiturus sit cito in vermen et pulredine resoluendus. Job. xvij. Putredini dixi p^{ro} me^o es: mater mea et soror mea vermibus. Exiturus sit cito in cinere et in putredine redigendus. Eccl. x. Quid superbis terra et cinis cuius conceptus est culpa. nase miseria: viuere pena: et mori angustia.

¶ Sermo. cclxxij. Eodem die sermo. ij.

Que parate erant intrauerunt cuz eo ad nuptias. Mat. xxv. Anime fidelium vt ad celestes nuptias intrare possint: q^{ui} de hoc mundo decedunt debent se preparare et in vita: et in morte. In vita faciendo bona opera in terris: ex quibus domum sibi valeant edificare in celis. Edificatiuum autem quidam sunt valde boni. quidam sunt valde mali. quidam ho^mo mediocriter boni et mediocriter mali. Valde boni sunt viri perfecti qui domu^m in celis edificat de auro: argento: et lapidibus preciosis. s. Corin. iij. Si quis

De cōmemoratione animarū

superedificat super fundamentū hoc aurū et argenti: et lapides preciosos etc. Per aurum intelligitur dilectio dei quae est incorruptibilis sicut aurum. Fides autē corrūpitur ex eo quod sibi succedit melius. scilicet aperta visio. Spes euacuatur quia sibi succedit melius: scilicet eterna possessio. Caritas autē non euacuatur: quia charitati nihil quod melius est succedere potest quam ipsa caritas que deus est. Per argentū intelligitur dilectio proximi. Sicut enim post aurū preciosius metallū est argentū: sic post mandatū de dilectione dei mandatū de dilectione proximi melius esse cōsetur. Math. xxij. Diliges dñm deum tuū etc. Hoc est maximū et primū mandatum. secundū autē simile est huic. Diliges proximū tuū sicut teipsum. Per lapides preciosos intelliguntur bona opera que debent esse lucida per intentionē rectā et solida per perseverantiam: et virtuosa per charitatē veram. Alias enim nullius virtutis essent nisi in charitate fierent. Illi ergo edificāt domū de auro et argento et lapidib⁹ preciosis: qui habent charitatem dei succensam proximi dilectione et sincerā. et operationē sollicitā. Tales enim destructa domo corporis. mox ingrediuntur domum celestis claritatis. ij. Cor. v. Scim⁹ quoniam si terrestris domus nostra hui⁹ habitationis dissoluatur etc. Valde mali sunt miseri peccatores qui edificāt sibi domū infernalē de spinis auaritie. de luto luxurie. et de lapidibus superbie. Per spinas diuitie intelliguntur. ut habet Math. vij. Auari ergo edificāt sibi domum spinosam. et ideo in ea cōburent. Esa. xxxij. Spine congregate igni cōburent. Luxuriosi edificant sibi domum lutosam. Eccle. ix. Omnis mulier fornicaria quasi lutū in via cōculcabit. Quia igitur sibi edificauerūt domū luteā. ideo in ipsa domo lutea a demonib⁹ cōculcābuntur. Esa. x. Mittā eum. scilicet assur. id est diabolum cōtra populū furoris mei: et ponat illū in cōculcationē sicut lutū platee. Superbi autē edificant sibi domum lapidosam. Superbia enim ad instar lapidis facit cor durum. Johā. xlij. Cor eius indurabitur quasi lapis: et quia edificāt domū lapidosam. ideo cum ipsis lapidibus a demonib⁹ debet lapidari. Eccle. xxij. In lapide luteo lapidatus est piger. Nemo enim pigrior quam superbus. Dignatur enim pauperem recipere erubescit ad ecclesiā ire: verecundatur ieiunia obseruare. Mediocriter autē boni et mali sunt viri imperfecti: qui licet super fundamentū fidei edificent aurū argenti et lapides preciosos. edificauerūt nihilominus lignū: fenū: et stipulā. id est peccata venialia: quorum quedā sunt in visu: et cōsuetudine: et ista sunt lignum. quedā vero in quadā assuetudine: et ista sunt fenū. quedā autē ex quadā surrectione.

et ista sunt stipula. Vel potest dici quod per ista tria intelliguntur amor domesticorum uxoris: et filiorum: amor diuitiarum: et amor bonorum. Qui ergo ad ista intentioni amore inclinantur plus habentes vel minus vel minimū de humilitate carnalitate vel cupiditate. vel ambitionis. plus vel minus. vel citius cremābuntur. Secundo fidelium anime debent se preparare in morte. Quattuor namque ipse anime de corpore exeuntes timere consueuerunt. scilicet laqueos demonum: multitudinē peccatorum. et penarū acerbitate: et viarū ignorantia. Cōtra laqueos demonū se debent amare per elemosinarū largitionē. Elemosyna enim tanquam lancea ad feriendū. et scutū ad defendendū antecedit. Vñ de elemosyna dicit. Eccle. xxix. Super scutū potentis et super lanceā aduersus inimicū tuū pugnabit. Cōtra multitudinē peccatorum debent se armare per verā cōfessionē. Eccle. xxvij. Ante mortē confitere. Eccle. xvij. Antē iudiciū interroga teipsum et in conspectu dei inuenies propiciationem. Contra timorē penarū debent se armare per extremā unctionē. Que quidem unctio valet ad tria. ut habet Jaco. v. Sed ad celeriorē de pena purgatorij saluationē. Unde dicit. Oratio fidei saluabit infirmū. Ab ipsius pene aliqualem mitigationē. Vñ subdit. Et alleuiabit euz dñs. Ad peccatorum dimissionē. Vñ ait. Et si in peccatis sit dimittent ei. Cōtra ignorantiaz viarū debet se armare per corporis christi perceptionem. Fili⁹ enim dei scit viā quae ducit ad infernum quae ad lymbū quae ad purgatorij: et quae ad celum. et ideo anime scitorum errare non possunt quae habent talem ductorē. Joh. xiiij. Ego sum via veritas et vita. Ipse enim animam in via recta ponit: quia est via et positā per viā rectā deducit: quia est veritas: et deductā in paradysum introducit. deducens eam ad se qui est vita: et beatitudo nostra.

¶ Sermo. cclxxxij. Eodem die sermo. iij.

Memo: esto iudicij mei: sic enim erit et tuus. mihi heri. et tibi hodie. Ecclesi. xxxvij. Recte mortuus viuo ad memoriā mortem reducit: ex eo quod ipsa mortis memoria est multum utilis et necessaria. adeo quod ipsi philosophi multum mortis memoriā recōmendauerūt. Unde Hierony. Platonis sententia est omnium sapientium meditatione esse uolens. Alius philosophus dixit. Summa philosophia est assidua mortis meditatio. Valeret autē memoria mortis ad quinq. Primo ad ostendendum quod vita nostra multe sit breuitatis. Et istud patet in illo rege potentissimo. De quo dicit Hiero. ad heliodo. Xerxes ille potentissimus rex qui subuertit montes: mariaq. constrauit: cum de sublimi loco infinitam cerneret

multitudine exercit^o. fleuisse dicitur de eo q^o post centū annos nullus eorū quos tunc cernebat superuictur^o esset. Deus nāq³ tres terminos humane vite imposuit. prim^o fuit añ diluuium: scz mille annorū licet em̄ millenarium nullus attingit. Secundus fuit post diluuium. z durauit vsq³ ad dauid scilz centū z viginti annorū. Gen. vi. Crūtq³ dies vite illius centū z viginti annorū. Tertius incepit a dauid z durauit vsq³ ad mō. i. lxx. vel. lxxx. annorum ps. Dies annorūz nostrorū in ipsis. lxx. anni zc. Nec mirū si tam breuis est vita: q³ sicut dicit barlaā. vita nostra est quasi quedaz arbor cui^o radices duo mures vnus albus z alius niger. i. dies z nox semp corrodūt. Et q³ tam breuis est vita cōsuetudo erat antiq³tus vt dicit Johānes elemo. q³ in eadem die qua imperator coronabā^{nt} fragmēta marmorū diuersorū sibi ab artificibus portabā^{nt} qui dicebant. De quo marmore iubet impator sibi fieri sepulchrū. Et eadē die qua imponebā^{nt} sibi corona paraba^{nt} etiā sibi sepultura. Scōo utilis est ad ostendendū q³ labores qui non sunt ppter deū sunt multe vacuitatis. Istud ptz in virgilio q³ circa finem vite sue quattuor versus fecisse dicit. in q³b^{us} ostēdit se compilando: tres libros grauiter laborasse: scz librū de bucolicis in quo tradidit artes pastoralis cure. librum de georgicis. in quo tradidit artem ipsi^o agriculture. et librū eneidos in quo tradidit artem militie z pugne. Et tñ nec de capris. nec de tam bene pastis portauit lac nec de agris tam bene satis portauit segetes. nec de hostilib^o supatis et victis portauit spolia. Vñ dicit pastor arator eques pau^o colui superavi. Capras rura hostes queq³ labore graui. De capris pastis. de rure sato hoste subacto. Nec lac nec segetes. nec spolia vl latuli. Hic autē virgilius methaphorice locutus est. Nullus eniz in morte de suis delitijs portare pōt lac alicui^o dulcedinis nec de suis dititijs segetes alicui^o refectionis nec de suis triumphis titulū alicui^o honoris. ps. Ne timearis cum diues fact^o fuerit hō. Hoc referē ad carnales delitias hō em̄ pro carnali accipit: et cū multiplicata fuerit glia dom^o eius. hoc q̄tum ad dignitates mūdanas. Qm̄ cum interierit nō sumet oīa hoc quo ad tpales diuitias. Et signāter dicit oīa: q³ de his aliqua secum portat. Nā^o de delitijs secū portat cōsciētie amaritudinē. Prouer. v. Nouissima illius amara quasi absinthiū. De diuitijs portat extremā esuriē. sicut ptz in diuite illo epulone^o q³ guttā aque habere non pōuit. De honorib^o secum portat oīmodā deiectionē. i. Macb. ij. Glia ei^o sterco^o z vermis est. Hodie em̄ extolitur z cras non inuenietur. Tertio utilis est

ad ostendendū q³ status hoīs est multe miserie z penalitatis. Istud em̄ ptz in aristotele qui dum in infirmitate vltima laboraret z ab aliquibus discipulis rogaret. vt aliquod verbum sentētiosum eis dimitteret. ait humilatus in hunc mūdū intraui. anxio vixi. cōturbatus egredior. z inscius z ignar^o. Ubi ostēdit statū suū fuisse miserabilē q̄tū ad ingressum cum dixit. hūiliat^o in hunc miserū mūdū intraui. Vere hūiliat^o q³ cum culpa z fletu pauper ac nudus. fuit etiā miserabilis q̄tū ad progressum. ideo dixit anxio vixi. Est autē triplex laboris anxietas. Una laudabilis et meritoria. ps. Laboraui clamās zc. Alia vitupabilis z diabolica. Jere. ix. Ut inique agerēt laborauerūt. Alia indifferēs et penosa. Job. v. Homo nascit^o ad laborē. Labores vero quos ipse ptulit. nō fuerūt sibi meritorij. q³ hoc nō faciebat ppter deum: sed ppter fauorē humanum. fuit etiā eius status miserabilis: q̄tū ad egressum ideo dixit. Cōturbat^o egredior. Recedebat autē cōturbatus: vel q³ mūdana que dilexerat dimiserat: vel forte quia demones sibi morienti apparuerūt: vel q³ sibi reuelata fuerat sua dānatio. fuit etiam eius status miserabilis post eius egressum. Ideo dixit. Inscius z ignar^o. Acerbitas etem̄ penarū sibi obliuionē induxit oīm sciētiaz. Vñ cuidā amico socio suo apparuisse dicit. dicens illi q³ totam sciētā suā pdidit: z nihil aliud nouit nisi solūmodo penā suā qua torq³ba^{nt}. Quarto est utilis ad ostendendū q³ oīa mūdana sunt oīno de vanitatib^o. Istud manifeste ptz in alexandro: cuius ossa in quodā vase aureo fuerunt reposita z recōdita z phi de multis mundi partibus cōuenerūt: quorū vnus dixit. Heri iste faciebat thesaurū de auro: hodie vero aurum thesaurū fecit de ipso. Alius dixit. Heri non suffecit isti totus mūdus: hodie quinq³ pedū sepultura est cōtent^o. Alius dixit. Heri istū seq³bant^o oēs viuētes: hodie viceuersa iste sequit^o oēs moriētes. Alius dicebat. Iste heri oēs quos volebat a morte poterat liberare: sed hodie mortis iacula non potuit euitare. Alius dixit. Heri iste premebat terram. hodie autē a terra premitur ipse. Alius dicebat. Heri iste multos habebat amicos et inimicos: hodie autem oēs sibi sunt equales. Quinto memoria mortis est utilis ad ostendendū q³ maxima potentia z dignitas mūdatorum est magne prauitatis. Istud patet in Diogene pho. z in Alexandro. Cum em̄ dictus Diogenes fm̄ Hiero. extra vrbes in vase habitaret. ita q³ in estate semper fundū soli opponebat. in hyeme vero ad ipm̄ solē voluebat. z Alexander ante eum cōsistēs vmbra sibi faceret. Dixit ei si volebat vt ipse pro se

De officio diuino

aliquid faceret et ille. velle quod mihi non auferres quod mihi dare non potes. quod imperator intelligens ad aliam partem se diuertit dicens se valde mirari quod suam non videbat timere potentiam. Et ille. Potentiam tuam non timeo: quia aut est preterita. aut presentis aut futura. Preteritam non timeo: quia iam non est. Futuram non pertimesco quia incerta est. Presentem non formido: quia cito est transitoria. De hoc etiam refert Quintus Curtius quendam dixisse alexandro. Si dum habitus corporis tui auditari animi tui parum esse voluissent orbis te non caperet. et altera manu orientem. et altera contingeres occidentem. Deinde triplici exemplo ostendit quod iam sit modo magnifico cito possit fieri. primum. sicut exemplo vni magne arboris: quae subito eradicatur. et exemplo hois in altum ascendens quae subito patitur casum. Et leonis quae aliquando paruum aialium cibum efficitur.

¶ Sermo. cclxxxiii. Eodem die sermo. iiii.

Miseremini mei miseremini mei saltez vos amici mei: quia manus etc. Job. xix. hec verba conuenienter potest esse cuiuslibet anime posite in purgatorio suam indignitatem offendens: et suffragia postulans. In quibus verbis ponitur triplex ratio quare mortui sunt a viuis iuuandi. Prima sumitur ex parte defunctorum. scilicet magna necessitas. cum dicitur. Miseremini mei miseremini. Seminatur autem ipsa persona defuncta verbum misericordie. quia indiget duplici misericordia. Una qua satisfiat eius indulgentie. Alia qua prouideatur eius penurie. Indigentiam enim magnam habent qui se non possunt iuuare. Sunt tamen quidam qui possunt se iuuare sicut peccatores qui possunt se ad gratiam disponere: et ab alijs possunt adiuuari. Ephe. v. Surge quae dormis. Surge scilicet te bonis operibus disponendo. et exurge a mortuis: peccata mortalia relinquendo. et illuminabit te christus. lumen prime gratie meritis aliquorum sanctorum infundendo. Alij vero sunt qui non possunt se iuuare. nec ab alijs adiuuari sicut dantes. hoc significatum est. Mathei. xxij. In illo qui intravit ad nuptias. Non enim potest se dantes iuuare bonum aliquid faciendo quia habet ligatam potentiam operatiuam. ideo dicitur. Ligatis manibus. nec etiam bonum aliquid diligendo: quia habet ligatam potentiam affectiuam: ideo subditur. Et pedibus. Pedes enim anime secundum Augustinum. sunt affectus anime nec etiam bonum diligendo cum habeat ligatam potentiam intellectiuam. Ideo dicitur. Mittite eum in tenebras exteriores: nec aliquod bonum verum dicendo. quia habet ligatam potentiam interpretatiuam. Ideo dicitur. At ille obmutuit. Nec potest ab alijs adiuuari dantes. Tunc quia est extra ambitum diuine misericordie: ideo

dicitur. In tenebras exteriores. Tunc quia non est dignus ex eo quod non habuit vestem nuptialem charitatis fraterne. Tunc quia est precisus a corpore ecclesie. Membri autem precisus efficitur putridum et frigidum. Sic dantes tanquam putridus semper emittit sanie: quia ibi erit fletus et semper in frigore erit: quia ibi erit stridor dentium. Alij vero sunt qui mediis locum tenent scilicet qui non possunt se iuuare: quia sunt extra statum merendi possunt tamen ab alijs adiuuari. Tunc quia dum viuerent hoc sibi meruerunt. Tunc quia sunt in charitate que omnia bona ecclesie facit esse communia. Tunc quia sunt membra ecclesie uiua a spiritu sancto uiuificata. Habent etiam magnam penuriam. Potest enim quis tribus modis suam penuriam reuelare: aut laborando: aut mendicando: aut mutuum accipiendo: sed in inferno non erit tempus laborandi. sed secundum labores recipiendi. iij. Cor. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi etc. Mendicare enim poterunt dantes sed qui elemosinas eis porrigant non poterunt inueniri: sicut patet in diuite qui habere non potuit guttam aque. Dantes etiam mutuum inuenire non poterunt: quia nullus concedit mutuum cui non sufficit. prout: sicut patet in uirginibus sapientibus qui dixerunt: ne forte sufficit nobis et uobis etc. Secunda ratio quare mortui sint a uiuis adiuuandi. sumitur ex parte uiuorum scilicet fraternam charitatem. cum dicitur. saltez vos amici mei. Dicitur autem hic amici quattuor modis. primo modo iure propinquitatis. Isti modo pater tenet iuuare filium et frater fratrem. Ubi etiam diues apud inferos positus fratres suos iuuare uolebat. Secundo iure confraternitatis. sicut sunt uiri religiosi qui fratres suos adiuuare tenent. Tertio iure amicitie spiritualis. Et tales amici aliquando plus iuuant quam proximi. prouer. xvij. Omni enim tempore diligit qui amicus est. Omni tempore dicit: quia uerus amicus iuuat amicum in uita ad bonum inducendo in morte ipsum ad penam admonendo. et post mortem suffragia faciendo. Quarto iure alicuius beneficii recepti. Qui enim recipiunt elemosinas defunctorum obligantur ad suffragia missarum et orationum. prouer. vi. Si sponderis pro amico tuo: obligatus es ei scilicet ex beneficiis quae recepisti discurre elemosinas faciendo. festina sepius ieiunando. suscita amicum sacrificium offerendo. non dormitet oculus tuus sed uigilet orationibus insistendo. Tertia ratio quare mortui sunt a uiuis iuuandi. sumitur ex parte iudicis quae est eius pene seueritas: cum dicitur. quia manus domini tetigit me. Ex quo colligitur quod corporis punitio habet seueritatem: quoniam manus domini ceciderunt. heb. x. Horrédum est incidere in manus dei uiuentis. Et habet pietatem: quia eos non subuertit ad dantationem: sed tangit ad purgationem. Deus ei punit hic et in purgatorio et in infer-

no. hic punit paterna correctione. Hebre. xij. Quē dñs diligit castigat. flagellat autē oēm filium quē recipit. In purgatorio punit cum momentanea indignatiōe. Esa. liij. In moment. indignatiōis abscondi faciē meaz pariter recessi tale et in mīa sempiterna miser⁹ sum tui. In inferno autē deus punit cum ppetua subuersione. Heb. vj. Impossibile est eos qui semel sunt illuminati zc. z prolapsi sunt in infernum rursus renouari ad penitentiā.

¶ Sermo. cclxxxv. De eodē sermo. v.

Audiui vocē de celo dicentē mihi. Scribe. Utī mortui q̄ in dño moriunt. Apoca. xiiij. Rumores tunc libēter audiūtur qñ sunt boni: certi: de remotis partibus delati. z quādo sunt de amicis z ab amicis nunciati. Tales sunt rumores quos nobis refert Johānes. Sunt nāq; boni: qz de nostra saluatiōe. Sunt certi: qz a fidelissimo Johanne euāgelista teste dei. Sunt de remotis partib⁹: qz sunt de ipso celo. Sunt ab amicis: id est ab angelis qui iohāni ista reuelabant. Sunt de amicis. i. de nris defunctis. de quorum tam felici statu certificamur. Et ideo tales rumores bene sunt scribendi. i. memorie cōmendādi ex eo: qz sicut dicit beatus Greg. Quod loq̄mur transit. qd̄ scribim⁹ manet zc. Circa istaz vocem quā iohānes audiuit duo vidēda sunt. s. vñ venit z ppter qd̄ venit. Venit em̄ nobis de celo. z hoc cedit nobis ad magnitudinē: cōsolationē: z gloriationē. Magna namq; certitudo testimoniū hic apparet qz in ipso celo non sunt nisi beata trinitas: angeli: z beati. Venit ergo ista vox de celo. id est a deo trino et vno: qui nō pōt dicere aliqd̄ mendacium. Venit ab angelis qui non pñt errare. Venit a sanctis qui nō pñt decipere. Est etiā vox ista ad nostraz magnā cōsolationē: qz ex hoc cōsiderare possumus q̄ desiderāter nos expectant. beata trinitas propter sue laudis mpletionē. angeli propter sui numeri cōpletionem perfectiā. beati ppter suoz corporoz resumptionē verā. vnde Bern. super cāti. dicit de statu z cōsummationē ecclesie. De ea finis oīm pendet. tolle hanc. et sic grata ipsa angelorum societas ppter numeri imperfectionē quodammodo claudicabit: nec ciuitas dei vnq̄s integre gaudebit: nec de⁹ totā sue glorie laudem habebit. donec z ipsi in p̄spectu angeloz psallāt ei. Est etiā ad nostrā glorificationem. per celū em̄ intelligit̄ altitudo trinitatis. pater ergo dat suā vocem. i. testimoniū. s. qz nos expectat tanq̄ suos filios. Et filius nos expectat tanq̄ suos fratres. Spiritus sanctus dat tanq̄ patris z filij perpetuos amatores. Cir

ca secundum notandū est qz ista vox propter quattuor venit. Prio vt nos certificaret qualis homo sit ex cōditiōe sue nature: cum dicit̄ mortui. Ipsa nāq; lex mortis totuz humanū genus occupauit. In longitudine: qz vsq; ad finem mūdi durabit: sed tunc in inferno solūmodo remanebit. Esa. xxx. Precipitabat dñs mortem in sempiternū. In latitudine: qz per totum mundū a paruo vsq; ad magnū se extendit. Rom. v. In oēs hoies mors pertrāsiit. In altitudine: qz vsq; ad altissimuz dei filium se erexit: ibidē. Cum adhuc infirmi essemus s̄m tēpus xps pro impijs mortuus est. Et in profundo: qz vsq; ad illū qui est matris vtero se immergit. Osee. ix. Interficiāz amātissima vteri eorum. Scdo ista vox venit vt nos certificaret qualis homo sit ex dono gratie: cuz dicit. Qui in domino moriūtur. Circa quod notandū qz quidā moriunt sine dño: quādo. s. moriunt̄ morte culpe que animā separat ab eo qui est vera vita. Esa. lix. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos z deum vestruz. Sap. i. Peruerse cogitatiōes separāt a deo. Quidā vero moriunt̄ extra deū. z ideo nō possunt redire ad deū. et ideo tanq̄ asini putridi extra ciuitatem hierusalē expellent̄: z in infernale sterquiliniū iactābunt̄. Jerem. xxiij. Sepultura asini sepelietur putrefactus z proiect⁹ extra portas hierusalē. Quidā moriunt̄ p dño: sicut sancti martyres qui pro fide dñi moriuntur: sicut ipse pro eis mortuus est. dicētes cū propheta. Quid retribuā dño pro oibus que retribuit mihi. Quidā moriunt̄ in dño sicut iusti qui moriunt̄ pctō. Roma. vi. Si em̄ mortui sumus peccato quomodo adhuc viuem⁹ in illo. Quidā moriunt̄ cuz dño: sicut viri perfecti qui moriunt̄ mundo. de quibus d̄ Col. iij. Mortui em̄ estis et vita v̄ra abscondita est cum xpo in deo. Tertio ista vox venit vt nos certificaret qualis homo futurus sit ex collatione glorie: cum d̄. Beati. Sancti quidez in mundo sunt beati in vna stola glorie. s. felicitate aie. In futuro autē duplici stola: scz aie felicitate z corporis claritate. Valet quidem aie diligenti deum corpus suū sanū: infirmū: z mortuū: ac resuscitatū. Sanum siquidē ad fructuz penitētie. Infirmū ad meritū paciētie. Mortuū ad desiderij glorie perficiende. Et resuscitatū ad consummationē glorie iam perfecte. Ber. Sine corpore aia non vult perfici quod in omni statu sentit in bono subsistere sibi. Quarto venit vt nos instrueret q̄ liter homo se habere debeat in mortis recordatione: cum dicit̄. Scribe. Debet em̄ qlibet scribere: scz memorie sue firmiter imprimere qz homo sit mortalis z moriturus ex natura: sed cum deo victurus ex gratia. Ista autem

memoria mortis valet ad pcti uitationē: scz
superbie: auaritie: z luxurie. Esa. xiiij. Detra-
cta est ad inferos superbia tua. cōcidit cada-
uer tuū subtus te sternetur tineas z operimē-
tum tuū erunt vermes. Superb⁹ em̄ appetit
locum altū: sed in morte detrahet̄ ad locū in-
fimum. Jō d̄. Detracta est ad inferos supbia
tua. Auar⁹ morat̄ in terra p̄ amorē: scz in mor-
te h̄bitabit sub terra per putredinē: ideo d̄.
Cōcidit cadauer tuū. Luxuriosus vult h̄re
lectū carnalē z delinosum: sed in morte habe-
bit lectū penosum. iō subdit̄. Subi⁹ te sterner-
tur tineas z operimentū tuum erunt vermes.

¶ Sermo. cclxxvj. De eodem sermo. vj.

Mulum⁹ vos ignorare
de dormitētibus vt nō contriste-
mini sicut et ceteri qui spem nō
habent. i. Thessal. iij. Aposto-
lus nititur cōsolari fideles sup
mortē charoz suozū ex tribus rationib⁹. Pri-
ma sumit̄ ex parte corpis quod non est mor-
tuum: sed dormit. Nemo em̄ tristaretur de
amico suo si dormiret: sed potius, sibi congau-
deret. Dicunt̄ autē mortui dormiētēs dupli-
ci de causa. Primo ratiōe quietis: qz sicut dor-
mientes a laborib⁹ vacāt: sic et ipsi a laborib⁹
cessant. Ab illis: scz laborib⁹ de quib⁹ dicitur
Esa. xiiij. Et erit in illa die cum requiē dede-
rit tibi dñs a labore tuo quē patiebaris: et a
cōcussione tua: z a seruitute dura qua añ ser-
uisti. Requiescēt igitur a labore cōcussione:
z a seruitute. A labore quē patiebātur in mū-
do. ij. Cor. xi. In laboribus plurimis. A con-
cussione quā patiebant̄ a diabolo. Luc. xxiij.
Simon ecce sathā expetiuit vos vt cribraret
sicut triticū. A seruitute quā patiebant̄ a cor-
pore suo. Roma. viij. Ipsa creatura liberabit̄
a seruitute corruptionis zc. Scdo rōne visio-
nis. dormientib⁹ em̄ cōsueuerūt occurrere vi-
siones. Quidā tamē sunt q̄ nullas habent: si-
cut pueri parui. Quidā qui aliquas habent:
z hoz quidā h̄nt bonas et delectabiles sicut
viri perfecti. Quidā h̄o habēt malas z trista-
biles: sicut pctōres z impij. Quidāz autē h̄nt
aliquā bonas et delectabiles: et aliquā trista-
biles sicut imperfecti. Eodē modo de mortuis
est dicendū. Quidā em̄ sunt q̄ nullas habent
sicut pueri nō baptizati. Neqz ei h̄nt delecta-
biles visiones: qz deū videre nō possunt. Nec
etiā tristabiles: qz deū non cōspiciūt: neqz de-
mones: sed quadā quiete requiescūt. alij h̄nt
visiones dulces z delectabiles: sicut bñi. sicut
em̄ dicit Augu. super Gen. ad lram. Bñi ha-
bebūt tria gñā visionū quib⁹ nunc vtimur: scz
corpale: spūale: z intellectualē. Corpale: qz vi-
debunt xpi humanitatē. terrā nouā: celū no-

uum: z corpora beatorū. Spūale: qz videbunt
bñs angeloz spūs: z corda: z aias scōz. In-
tellectualē: qz videbunt ipm̄ deū in cōstū eis
videre est possibile. Sunt et alij qui h̄nt visio-
nes tristabiles sicut dānati q̄ demones semp
vident. Sap. iij. persone tristes semp appa-
rentes illis pauorē p̄tabūt. Job. xx. Uadent
et veniēt sup eos horribiles. Ex quib⁹ verbis
habetur q̄ demones sunt tristes: horribiles:
z importuni: qui non cessant ire z redire ante
eos. Sunt tristes vt generent in eis dolores
horribiles vt faciāt in ipsis timorē. Importu-
ni vt ducant ad eos desperationez. Alij sunt
qui h̄nt visiones tristabiles z delectabiles: si-
cut illi qui in purgatorio cruciant̄: qz vident
demones q̄ fm̄ quosdā eos cruciant z ange-
los q̄ eos confortāt. Job. iij. In horrore visio-
nis nocturne pauor tenuit me et tremor. hoc
cōstū ad horribilē visionē demonū. z vocem
quasi aure lenis audiui hoc cōstū ad duces
consolationē angeloz. Et sic p̄z q̄ illi q̄ sunt
in purgatorio habent quedam tristabilia. et
quedā delectabilia. Tristabilia sunt: qz h̄nt
ignis acerbicatem. demonum societatem. et
diuine visionis priuationē. Delectabilia sunt
qz h̄nt angelorum crebrā visitationez: future
beatitudinis certam expectationez: z suffra-
giorz ecclesie perceptionē. Scdo apostolus
cōsolatur fideles sup mortē charoz ratione
aie que h̄z immortalitatē z felicitatē: cum dicit
vt non cōtristemini sicut ceteri qui spem non
habent. Et qz christiani habent spem debent
desiderare de fragili corpore exire vt possint
in aia stolā glorie possidere. Qd̄ cyprianus
ad fortunatus triplici exēplo ostēdit. i. Sicut
desiderat nauis exire de naufragio. Modo
em̄ ipsa aia operitur fluctibus malaz cōcu-
piscenciarū. z modo conquassat̄ ventis tenta-
tionū. Mathei. viij. Ecce motus factus est in
mari quo ad ventos tentationū: ita vt nau-
cula operiretur fluctibus. quo ad fluct⁹ con-
cupiscenciarū. Sed tunc deus sedat ventos:
z fluctus tranq̄llat. Unde sequit̄. Et surgēs
imperauit ventis z mari: z facta est tranquil-
litas magna. Scdm̄ exemplū est. Sicut desi-
derat peregrinus exire de exilio. Sācti nāqz
modo sunt peregrini. ij. Cor. v. Quandiu su-
mus in hoc corpore peregrinamur a domio.
ps. Meu mihi quia incolat⁹ zc. Desiderāt em̄
exire de ista peregrinatioe. Tum qz habent
viam nimis longam. ideo dicit: qz incolatus
meus prolongatus est. Tum qz h̄nt domum
tenebrosam: ideo dicitur. Habitauit cum habi-
tantibus cedar: qui interpretat̄ tenebre. Tū
qz habēt viā nimis asperā. Modica enim via
si est aspera videtur esse nimis longa. ideo d̄.
Multum incola fuit aia mea. Tertū exem-

plū est sicut desiderat habitator exire de ho-
spitio ruinoso. ps. Tanq̄ parieti inclinato et
macerie depulso. Heb. viij. Q̄d antiquat̄ z se
nescit ppe interitū est. Ex q̄bus verbis habe-
tur q̄ habitaculū corporis nostri est habita-
culum inclinatū: depulsum: z antiquarū. Q̄z
em̄ de terra creatū. ideo est versus terraz in-
clinatum: tanq̄ cito in terram casurū. Quia
est ex quattuor elementis cōtrarijs composi-
tum z nullo tēperamēto beatitudinis colliga-
tum ideo est tanq̄ maceria depulsum. Quia
est antiquatū ex eo q̄ ab Adam vsq̄ ad nos
propagatū. ideo morti vicinū. Tertio cōsolat̄
apostolus fideles rōnevtriusq̄ scz corporis z
aīe ex eo q̄ i b̄tā resurrectionē aīa corpori cō-
iungetur: ideo dicit. Si em̄ credim⁹ q̄ Iesus
mortuus est z resurrexit ec. Q̄d enim ipsum
corpus resurgat. hoc requirit dei sapiētia: iu-
sticia: z munificētia. Triplici enīz de cā deus
aīam corpori vniuit. Prima est vt vniuersum
suum pficeret. Cū em̄ quedā sit creatura pu-
re corporalis quedāz pure spūalis oportuit ad
cōpletionē vniuersi vt eēt vna cōposita ex cor-
pore z spūali rōnali vt est hō. Requirit ergo di-
uina sapiētia vt sicut ad perfectionē vniuersi
corporis aīa vnitur. ita beata vita isto ordine
diuine sapiētie non priuet̄: sz aīa suo corpori
coniungat̄ vt vniuersum dei cōpleat̄. Secun-
da ratio quare anima corpori est vnitā: vt aīa
in corpore. z per corpus agones certaminum
exerceat. Tertia est vt anima dei serua car-
nem cōseruā suaz custodiret z in supnis sedi-
bus collocaret. Istas duas rōnes assignat.
Grego. nazāzenus. Exigit ergo diuina iusti-
cia q̄ sicut aīa per diuersos agones meruit
in corpore: ita remuneret̄ in corpore. Exigit
diuina munificentia q̄ non tantū remuneret
suam animā: sed etiam cum ipsa remuneret
fidelem conseruam id est carnem ipsam.

¶ Sermo. cclxxvij. De eodez sermo. viij.

Non tristemini sicut
et ceteri qui spem nō habēt.
Thes. iij. Sup mortē charo-
rū nostrorū multis de causis
contristari non debemus sed
poti⁹ cōsolari. Pri⁹o ppter mo-

riendi necessitatē hoc ptz in quodā rege pa-
gano. de quo refert Angu. in lib. de cura pro
mortuis q̄ cum dijs suis in capitulo sacrificā-
ret. nunciatur ei q̄ filius suus vnicus obijisset
non reliq̄t sacra q̄ manib⁹ gerebat nō lachry-
matus est: nec oīno suspirauit. sed ait sepelia-
tur. Memini em̄ me genuisse mortalē. Et sub-
dit beatus Aug. q̄ dyabolus in iudicio corā
xp̄o dicet. Ecce hic cultor meus cui nec resur-
rectionē: nec paradysum p̄missi pro morte vni-

ci nobilis z sapiētis filij sacra mea non reliq̄t
nec fleuit. Tui aut̄ christiani pro q̄bus mor-
tuus es: vt mortē non timerent z essent de re-
surrectione securi non solū lugēt mortuos et
voce z habitu: sed etiaz ad ecclesiā procedere
confundunt̄. Aliquantū etiam clerici ministe-
rium suum intermittūt vacātes luctui. Secū-
do propter reuocandi impossibilitatez cuius
exemplū habem⁹ in dauid q̄ ait. ij. Reg. xxij.
Ego ibo magis ad eum ipse non reuertetur
ad me. Eiusdē. xiiij. Omnes em̄ morimur et
quasi aqua dilabimur in terrā q̄ non reuer-
tuntur. Iste fluui⁹ humani generis tres ha-
bet status. In primo stabat disposit⁹ tñ erat
ad standū z ad fluendū: qz hō in primo statu
poterat mori z nō mori. mō autē non cōtinne
fluit z nunq̄ reuertet̄. z in fine imobiliter sta-
bit. Tertio ppter seruiēdi deo maiorē facul-
tatem. Et huius exēplū habem⁹ in beata me-
lodia de qua dicit Hiero. in quadāz ep̄la ad
paulū. Sctā melodia n̄ri t̄pis inter xp̄ianos
vere nobilis q̄ calescēte adhuc mariti corpus-
culo. z necdū humato duos pdidit filios. Rē
dicturus incredulā: sed xp̄o teste nō falsaz ste-
tit imobilis. z obuoluta christi pedibus quasi
ipsum teneret dicēs. Expeditus tibi seruitu-
ra sum dñe: qz tāto me onere liberasti. Quar-
to propter dei b̄n̄placitū z voluntatē z hec so-
la causa: et si alia nnn esset sufficere deberet.
Huius exēplū habemus in Curtio optimo
romanoz. de quo dicit Aug. in li. de ciui. dei
Curtius armat⁹ equo in abruptū terre hya-
tum precipitē se dedit: qz iusserant dij vt eum
illic quē romani haberēt optimū mitterent.
Si ergo hō pagan⁹ nullā h̄ns spem de resur-
rectionē morti se dedit: qz dij hoc iusserāt. q̄ro-
magis hō xp̄ianus non deberet de sua vel de
aliozū morte dolere quādo scit deū hoc velle
Hier. Resurgere credim⁹ n̄ros z plāgim⁹: q̄d
facierem⁹ si mori tñ p̄ciperet deus. Volūtas
eius vtiq̄ sola sufficeret ad solaciū. cui nullū
preponere debem⁹ affectū. Quinto ppter im-
mortalis vite adeptionē. hui⁹ exēplū habem⁹
in theobrotho pho. de quo dicit Aug. in li. de
ciui. dei. Theobroth⁹ lecto libro platonis vbi
de aīe imortalitate disputauit se precipitē de-
dit de muro. vt ex hac vita migraret ad eam
quam credidit esse meliorē. Si igit̄ hō paga-
nus tātā fidē dedit dictis alteri⁹ pagani quā-
tomagis xp̄iani p̄ deū suū de vita b̄tā certifi-
cati nō deberēt sic de sua vel suoz morte do-
lere vt ad beatā vitā possint p̄tingere. Sexto
propter miseriaz mūdi euasione. Hui⁹ exēplū
habem⁹ in multis gētilibus: z paganis: de qui-
bus dicit Solim⁹ q̄ apud plurimos luctuosa
sunt puerperia z leta sunt funera. Consuetu-
do em̄ est apud plurimos q̄ qñ puer nascit̄:

De sancto martino ep̄o

parentes et amici faciunt magnum plāctum ex eo quod in istum mūdū venit ubi passurus est in multiplicatē miseriarū: quoniam puer moritur faciunt magnū festū ex eo quod de miserijs huius mūdi exiit. Alicubi etiā est cōsuetudo ut dicit Hiero. quod mulieres viue cū viris defunctis sepeliūtur et malūt cū viro mori quā post mortē viri in luctu et in statu miserabili remanere. Et Ambrosius in libro de bono mortis. Si plena miseria est oīs vita vtiq; finis alleuiamētū est. Alleuiamētū autē bonū. mors autē finis. Mors ergo bona. Septimo ppter debitū solutionē. Tenemur em̄ deo soluere debitū mortis. et ideo nullus dicit dolere quod dicit. De hoc habem⁹ in trib⁹ exēplis. quorū vnum ponit. Cyprian⁹. et duo alia ponit bt̄us Aug. Unus nāq; nolebat mortis debitū exoluere. ideo angelus sibi infirmanti cū indignatione apparēs dixit. Pati timetis exire non vultis. quid faciam vobis. et sic ab eo iratus recessit. Alius autē nolebat soluere si nō debebat. Si nō debebat. statim volebat. vñ infirmat⁹ dixit ad deum. si nunq; bene. si aliquando. quare non modo. Tertius ponebat hoc in volūtate creatoris paratus remanere quātum vellet: et soluere quā vellet. Et iste fuit Amb. qui cū in extremis positus rogaret ut plōgationē vite sibi impetrare velit a dño ait. Nō sic vixi ut me pudeat iter vos viuere nec mori timeo quā habemus bonum dñm. ac si dicat. Si placeat deo ut adhuc viuam: possum adhuc viuere iter vos sine rubore. Si placeat deo quod moriar: mori possum sine timore. Octauo ppter mortis boni adeptionem. Istam rationē tangit Hiero. in eplā ad tirāsiū dicens. Gaudēt parētes tota vita sine filijs commorari: dum valeāt quod cupiūt de suis pignoribus adipisci peregrinantur. ut ad palatia pergant. nauigant ad dignitates ad studia acquirēda. ad causas patrimonij explicandas cū periculo: et labore. Et ut ad palacia celi. ad studia xp̄i et ad honorem vite perpetue. ad patrimonium possessionis eterne cōsecuritate valeāt puenire nemo filios suos a se gratulat̄ labscedere. Ad cōparanda peccata gaudēt taz parētes a filijs quā filij a parentib⁹ prouocante diabolo separari et ad indulgentiā percipiendā nolūt ab inuicem deo vocante discerni.

¶ Sermo. cclxxviii. Eodem die ser. viii.

Mir fortissim⁹ iudas collatiōe facta. xij. milia dragmas argēti misit hierosolimā offerre p pētis mortuorū in sacrificio. ij. Math. viij. In hoc quod vir iste fortissimus tātā mittebat pecuniā ut fierent elemosyne. sacrificiū. et orōnes dat itelligere post

hanc vitā aliquē bonū locū esse. in quo aīe si deliū purgant. Circa quod sciendū quod v. sunt loca recipiētia viuos et mortuos. s. infern⁹: purgatorij: lymb⁹ puerorū. mūdus et celū. Infernus est tanq; carcer dei in quo ponunt oīs qui sunt exbanniti. Purgatorij nō est tanq; hospitale dei in quo colligunt oēs infirmi: s. lymb⁹ est tanq; isula dei. ad quā mittunt oēs infirmati. Mūdus nō est tanq; stadiū in quo exercitant oēs strēnui milites. Celū vero est tanq; palatiū et viridariū dei: in quō ponunt oēs milites triūphātes et emeriti. Prim⁹ loc⁹ est infern⁹ in quo recludunt oēs bāniti. et iste carcer eē credit̄ in medio terre. et hoc tāgit quāda glo. sup Jonā quod dicit. Sicut cor est in medio aīalis: ita infern⁹ est in medio terre. Et talis locus pgruit dānat̄ ppter elōgationē: obscuritatē et frigiditatē. Propter elongationē siquidem: quia sicut nihil t̄m distat de celo quātū terre mediuz sic nihil t̄m distat a deo quātū pctm̄. Iustū ergo est ut sicut hō se elōgauit p pctm̄ a deo: sic elōget̄ a celo p locū nouissimū. Prover. xvi. Lōge est dñs ab impijs. Cōgruit et ppter obscuritatē. null⁹ ei locus ē obscurior quā sit mediū terre. Terra ei in superficie faciei illustrat̄: s. in suo medio ppetua obscuritate replet̄. et iō locus tā tenebrosus cōpetit pctōribus tenebrosis. Job. x. Anteq; vadā et non reuertar ad terrā tenebrosam et c. Cōgruit etiā ppter frigiditatē. In medio est terre summe est frig⁹. iō puenit pctōrib⁹ quod fuerūt frigidī in amore dei. T̄m autē frig⁹ habebūt quod semp dētib⁹ stridebūt. Mat. viij. Ibi em̄ erit fletus et stridor dēt̄i. Sc̄s locus est purgatorij quod est tanq; hospitale dei: in quo sanant̄ infirmi. Sanant̄ autē per ignē purgantē et p suffragia ecclesie: que quidē s̄m Greg. sunt orōnes: sacrificia: elemosyne: et ieiunia. Per ista autē suffragia non oēs sanant̄: sed t̄m illi qui sunt sanabiles. Nā s̄m beatū Augu. Mortuorū quidā sunt valde boni: et iquidāz nō sunt mediocriter boni et mali. Suffragia igit̄ p valde bonis sunt gratiarū actiōes. pro valde malis: et si nō sint adiuuētā mortuorū. sunt tamē qualescūq; viuorū cōsolatiōes. pro mediocriter bonis. et p mediocriter malis: sunt expiationes. Ista triplicē differentiā tangit ppheta dicens. Calix in manu. dñi vi. me. ple. mix. Valde boni bibunt in calice dñi pleno vino: quia datur eis gloria. Mediocriter boni bibunt in calice pleno mixto. i. iustitia: quantum ad pñiam. et mīa quantum ad expectationē. Sed valde mali bibūt de calice dei pleno fere. i. dei furore. Job. xx. De furore omnipotentis dei bibet. Ista autē suffragia illi quod sunt in purgatorio scire possunt trib⁹ modis: scz per diuinam vel angelicā reuelationē. per aīarū

hinc exeuntium reuelationem et per expertam in seipis reuelationem. Quia enim ex parte reuelari sentiunt suffragia pro se facta fuisse cognoscunt. Tertius locus est limbus puerorum qui est tamquam insula dei. ubi recipiunt nondum confirmati. id est pueri non baptizati qui ideo non dicuntur confirmati. quia dei sunt visione priuati. Limbus patrum dicebatur sinus abashe. Limbus puerorum dicitur limbus inferni. Patres enim habebant requiem: quia immunes erant a pena sensibili. Habebant securitatem: quia expectabant gloriam futuram. habebant absolutionem: quia abscedebant a tentatione diaboli et ideo dicebantur sinus. Illud enim quod est in sinu: est quietum: secretum et absconditum. Limbus autem puerorum dicitur sinus inferni. Sunt quidem immunes a sensibili pena. et tentatione diabolica et quo ad hoc dicitur sinus priuati tamen sunt visione diuina et quantum ad hoc dicitur infernus. Quartus locus est mundus qui est stadium dei: in quo exercitantur milites strenui: qui debent se exercitare contra carnem per temperantiam. et contra mundum et contra tyrannos per patientiam. et contra diabolum per resistentiam. De hac triplici exercitatione dicitur Ephe. vi. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem et hoc quo ad primum scilicet aduersus princeps et potestas quo ad secundum contra spiritalia nequitias in celestibus quo ad tertium. Quintus locus est celsus: quod est palatium et viridarium dei: in quo ponuntur milites triumphantes et emeriti qui penam purgatorij non sentiunt: se celeste palatium sibi acquirunt: Et horum tria sunt genera. scilicet baptismale innocentiam conseruantes. et pro seipso martyrium sustinentes. et perfectionem vite apprehendentes. Isti sunt tantum illi tres viri qui alas suas saluant: quia immediate euolant scilicet Daniel. Noe. et Job. ut habetur Ezech. xliij. per Danilem qui fuit magne simplicitatis et innocentie intelliguntur innocentes. id est Machab. ij. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Per noe intelliguntur viri perfecti. gen. vi. Noe vir iustus atque perfectus in generationibus suis. per Job. multis vulneribus confossum. intelliguntur martyres de quo dicitur Iaco. v. Sufferentiam Job audistis: et finem domini vidistis. Isti sunt montes dei alti per innocentiam: vitam et patientiam. De quibus dicitur Eccli. xliij. Tripliciter sol exuret montes et cetera. Sol enim iusticie in pueris baptizatus exuret omnem culpam originale et in imperfectis omnem maculam venialem et in martyribus omnem maculam originale et actualem.

Sermo. cclxxxix. De sancto martino episcopo. f. f.

In diebus suis placuit deo Eccli. xliij. Tota vita iusti est lucida dies et preclara. id est Thessal. v. omnes vos filij lucij estis et filij dei. Et

iste hodie mane quasi. scilicet diuine gratie in sanctis viris incipit refulgere. habet meridiem quando lux gratie in eis procedit et crescit sed non habet resperam: quia etiam in morte eis non extinguitur: sed cum die eternitatis continuatur. Prouer. iij. Semita iusti quasi lux splendens. ecce mane iustificationis. procedit et crescit. ecce meridies augmentationis usque ad perfectum diem. ecce continuatio cum die eternitatis. Tota igitur vita beati Martini fuit dies: quia habuit tres status quia fuit laicus: religiosus et prelatus ideo dicit. In diebus suis placuit deo. Primo quidem placuit deo in statu laicali: quo ad se: quo ad deum. et quo ad proximum. Quo ad se quidem: quia extinxit in se omnem auariciam. Unde dicitur quod in stipendijs nil preter quotidianum victum referuans de crastino. non cogitabat. id est Timo. vi. Habentes alimenta et quibus tegamur his contenti sumus. Extinxit etiam omnem intemperantiam. Unde dicitur. Frugalitas in eo fuit tanta: ut iam non miles: sed monachus putaretur. Eccli. xxxj. Utere quasi homo frugi his que tibi apponuntur. Omnem superbiam. quia fuit tante humilitatis quod etiam suo seruo seruiebat. et calciamentia detrahebat. Exemplo illius qui dixit. Mathei. xx. Filius hominis non venit ministrari: sed ministrare. Secundo quo ad deum habuit enim magnam fidem: quia cum esset annorum decem: inuitis parentibus ad ecclesiam confugit. Mathei. x. Qui amat patrem vel matrem plusquam me: non est me dignus. Habuit magnam spei dicens. Crastina dei hostium cuneos penetrabo securus. Eccli. ij. Nullus sperabat in domino et confusus est. Habuit magnam charitatem: quia ob amorem christi seculum contempsit. Cant. viij. Si dederit homo omnem substantiam suam pro dilectione et cetera. Tertio quo ad proximum. exhibebat enim superioribus subiectionem. sicut iuliano imperatori in his que non essent contra deum. id est Pet. ij. Subditi estote omni humane creature propter deum et cetera. Inferioribus miramur benignitatis ostensionem sicut supra dictum est de seruo. Equalibus amicabilem conuersationem. Unde dicitur. Multa illi circa comilitones benignitas mira charitas et cetera. Prouer. xvij. Vir amabilis ad societatem magis amicus erit quam frater. Secundo beatus martinus placuit deo in suo statu regulari. Ubi seruauit triplex votum. scilicet obedientie quia obediuit deo ammonenti ut parentes visitaret. hylario impetranti ut exorcista esset. Obediuit autem ex charitate et humilitate: ex concordia et voluntate. Hoc significatum est. Job. xliij. ubi dicitur quod dederunt ei ouem ynam et maurem auream ynam. Per maurem auream significatur obedientia que triplex est. Tunc yna quando fit ex charitate. Tunc yna quando fit ex ynanimi voluntate

De sancto Martino epō.

te. Tunc habet ouē annexā. qñ sit ex humili & simplici corde. Seruauit votū paupertatis tam districte q̄ radices herbarū cū monachis comedebat nunq̄ vinū nisi infirm⁹ bibebat. Seruauit votū castitatis. Un̄ in signū tante puritatis caro ei⁹ apparuit luce clarior: vitro purior: lacte candidior. Et non mirū: quia habuit carnē mundā: cōscientiā lucidā: & vitā sincerā. Tertio placuit in statu pontificali. Duo enī sunt que faciūt prelatū esse perfectū. s. perfectio sanctitatis & dignitas potestatis. Sanctitas autē cōsistit in oratione deuota. in vita sancta. & conuersatione grata: que oīa habuit sanctus Martinus. s. deuotā orationē: q̄ ab oratione incepit a sua puericia: q̄ cū esset annorū decē ecclesias frequentabat p̄tinuauit in etate reliqua. Unde d̄r. Nunq̄ vlla hora momentiq̄ preterijt quo n̄: aut orationē: aut lectioni intenderet. & cōsummauit in morte. Unde d̄r. Oculis ac manibus in celū semper intentus. Secundo habuit vitā sanctā q̄ testificat̄ globus ignis super caput eius. Sicut enī apostoli sp̄m̄ sanctū tribus vicibus receperūt. s. ad faciendū miracula. ad relaxandū peccata. & ad confirmandū corda sic & iste beatus Martin⁹. Ideo per apostolos dicitur. Nōne magna miracula fecit dū tres mortuos suscitauit. et peccata relaxauit dum gentiles multos conuertit. & eis veniā obtinuit. & sp̄m̄ sanctū in igne visibili accepit. Tertio habuit conuersationem gratam: quia quātum ad minores habuit humilitatem. Sicut patet qñ leprosum curauit & osculatus fuit & ille sanitatē accepit. Et q̄tuz ad maiores magnam auctoritatē. sicut patet qñ non imperatoris: sed presbytero ciphum pot̄xit. Quātū ad domesticos magnā equalitatem. Un̄ d̄r. q̄ nūq̄ cathedrā vsus est. Secūdo habuit magnam potestate in quam ostendit super omnes creaturas. p̄mo sup creaturā que h̄z tm̄ esse sicut sunt elementa. s. super terrā qñ ad suū p̄ceptū tres mortuos vite reddidit. Super ignē qñ obuiū se posuit et ille curauit. Super aquā qñ nauē per iclitātē subuenit. Sc̄do super creaturā que habet esse et viuere. Sicut sunt arbores et plante. sicut patet in arbore pini cui signum crucis edidit: & in altera parte corruit: & in elleboro venenato cuius venenositatem virtute orationis fugauit. tertio super creaturam que habet esse viuere et sentire: sicut sunt animalia. sicut patet in canibus lepusculum in sequentibus. & in serpente fluuium pertransente & in cane contra quēdam archiep̄m latrante. & in vacca seuiante. Quarto super creaturas que habet discernere: sicut sunt hoīes. & hoc taz super viuos q̄ sanauit in corpore: et curauit in mēte: q̄ super mortuos: q̄ tres mortuos suscitauit: & latronē

interfectum qui pro martyre celebrabat̄ veritatem dicere coegit.

[Sermo. ccc. De eodem sermo. ij.]

Non est inuentus simi-
lis illi q̄ cōseruaret legē excel-
si. Eccli. xliij. deus cuiuslibet sta-
tui hominū ppriā lege dedit.
Et q̄r beatus martinus in tri-
plici statu fuit: ideo lege excel-
si in quolibet suo statu conseruauit. Ipse q̄dē
primo fuit strenuus miles. Regulā autē mi-
litum dictauit Johannes baptista que habet
tria capitula. d̄r autē Luc. iij. Interrogabāt eū
militēs dicētes. Quid faciemus & nos &c. In-
tendit enī Johannes arcere milites ab omni
iniuria inferenda. Iniuria autē tribus modis
infertur. Aliqñ in persona per oppressionem.
& q̄tum ad hoc ponit primum capitulū dicēs.
Neminem concutiatis. Aliqñ in fama per fal-
si criminis impositionē. & q̄tū ad hoc ponit se-
cundū capitulū dicēs. Nec calūniā faciatis
Aliqñ in temporalē substātiā. s. per rapinā &
q̄tum ad hoc ponit tertiuū capitūm dicēs. Et
cōtenti estote stipendijs vestris. Istā enī regu-
lā cū omnibus suis capitulis seruauit beatus
martinus cū adhuc esset miles. Non enī fuit
pauperū oppressor sed auditor: & ab inopia ser-
uauit. sicut patet in paupere cui chlamidez di-
uisit. ps. Adiuuit pauperem de inopia. Et a
violentiā: q̄ pupillos & orphanos defendebat
vnde d̄r. Sūma illi cura erat assistere laborā-
tibus: alere egētes & opē ferre miseris ps. Ti-
bi derelictus est pauper. orphano tu eris ad-
iutor. Et a tribulatione & a miseria. sicut patet
in leproso quem osculatus fuit & sanauit ps.
Adiutor in oportunitatibus in tribulatione.
Nec fuit criminatoz sed pacificus habitatoz.
Ipse enī pacifice habitauit & cū maiorib⁹ per
subiectionem. sicut patet in iuliano. & cū equa-
libus per pacificā p̄uersationē. sicut patet in
cōmilitombus. & cū inferioribus p̄ obsequiorū
exhibitionē. sicut patet in seruo suo. nec fuit ra-
ptor: sed suorū largitor. Ipse enī cōtēpsit terre-
na. Un̄ d̄r. Nihil sibi preter quotidianū victū
reseruauit. Largitus est ppriā: q̄ oīa que ha-
bere poterat pauperibus erogabat & respuit
stipendia. sicut patet cū iulianus milibus sti-
pendia dari fecit. Secūdo fuit monach⁹ deuo-
tus. & in isto statu seruauit legem excelli ipso-
rum monachorū q̄ sunt tria capitula. s. votum
paupertatis: castitatis: & obediētiē. p̄mū est
votū paupertatis: vt monachus nullum ha-
beat pprium: nec terrene facultatis: nec exte-
rioris conuersationis: nec interioris voluntatis.
Qui enī talis ppriā retinuerit furtuz spi-
rituale committit. Ista tria furta que fecit

achor. Josue. viij. Furat⁹ em ducentos ciclos per qd intelligitur propria substantie temporalis. Furatus est regulam auream p qd intelligitur proprium voluntatis: qz ab ipa voluntate cetera regulantur. Furatus est pallium p qd dat intelligi proprium exterioris conversationis. Sed beatus Martinus istud capitulum optime obseruauit. Non em haauit proprium substantie terrene: qz in suo monasterio tam pauper erat qz de radicibus herbarum vivebat. Nec propriam voluntatis: qz mox cuz ammonit⁹ fuit qz parentes visitaret: voluntatem suam deseruit z diuine voluntati plenarie obediuit. Nec propriam conversationis mundane. qz sicut mutatus erat interi⁹ in affectu: ita et iam exteri⁹ in habitu: quia uiuens z etiam mouens vigilans z dormiens semp cilicio utebatur. Scdm capitulum est obseruatio castitatis. Sed beatus Martinus non solum seruauit castitatem continentie: sed etiam uirginalis mundicie. Ideo ei⁹ caro assimilatur vitro: lecti: gemme: z luci. De tribus primis dicitur qz vitro purior: lacte candidior, carne quoque mellestrat⁹ est gemma sacerdotum. De quarto dicitur. Caro quam semp cinis obtexerat ita resplenduit etc. Assimilatur ergo vitro propterea mundiciam in carne. Et em ei⁹ caro fuit fragilis p naturam: fuit tamen lucida p mundiciam. ij. Cor. iij. Habemus thesaurum istum scilicet uirginalis mundicie in uasis fictilibus. i. in fragili corpore. Assimilatur lacti propter nitorem scilicet. Unde dicitur de sanctis Thren. iij. Lacte candidiores. Assimilatur gemme propter castitatis preciositatem. Eccl. xxvi. Quis ponderatio non est digna continentis anime. Assimilatur luci propter lucidam famam z honestatem. Sap. iij. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. Tertium capitulum est obseruatio obedientie. Circa quod sciendum quod potest esse quadruplex obedientia. Una est obedire in prosperis. Et ista nihil dicitur habere de suo. Alia est obedire in aduersis. Et ista multum dicitur habere de suo. idem dicitur. Bernar. quod obedientia. alia magni meriti. alia parui. alia nulli. Magni meriti obedientia est in aduersis quam dicitur aliquid habere de suo id est aduersa libenter amplecti. Obedientia parui meriti. est cum in aduersis quis inuitus obedit. Nulli⁹ meritum est: obedientia in prosperis cum obedientis animus ad illa prospera anhelat. Tertia est obedire in medijs que ex vna parte uidentur habere dignitatem: z ex alia parte pretendunt quandam difficultatem: sicut est officium predicationis. predicare enim habet dignitatem: qz est officium diuinum. Et habet difficultatem: qz est officium laboriosum. In quarto ergo est officium dignitatis nil dicitur habere de suo: qz est officium laboriosum multum debet habere de suo. Huius exemplum habemus in Esaya. z Hieremia. quorum prius sponte se obtulit dicens. Esaya. v. Ecce ego domine. Ali-

ter autem se excusans dixit. Hierem. i. Ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Quarta est in dubijs obedire. Sunt autem dubia quoniam nescitur quid est melius hoc uel illud. Et tale quid nihil dicitur habere de suo. z aliquid dicitur habere de suo. scilicet ut parat⁹ sit facere z non facere. prout diuine placuerit uoluntati. Et ista quadruplicem obedientiam uidetur habuisse beatus Martinus. Preceptum siquidem sibi fuit quoddam quod habebat humilitatem ut. scilicet esset exorcista z libenter obediuit. Quoddam quod habebat dignitatem z non difficultatem. Et istud coactus recepit. Quoddam quod habebat dignitatem z difficultatem: scilicet patriam visitare z ibi uerbum dei predicare. z tunc inuit⁹ iuit: sed tamen obediuit. Tandem fuit in magno dubio quid esset melius. utrum mori z esse cum christo. An propter salutem populi adhuc in carne remanere z istud dubium diuine uoluntati commisit dicens Domine si adhuc populo tuo sum necessarius etc. Tertio fuit prelatum dignus: z quantum ad hoc seruauit regulam prelatorum. De qua dicitur. i. Timoth. iij. Oportet esse episcopum ornatum: doctorem: z hospitalem. Debet esse ornat⁹ interiori decore uirtutum z exteriori decore morum z honestate eorum. Debet etiam esse doctor ut scilicet doceat uerbo z exemplo. Debet etiam esse hospitalis. qz sicut dicit Hieronimus. Quicquid habent clerici pauperum est. Domus enim eorum debet omnibus esse communis. z ista tria capitula seruauit beatus Martinus. quia omnibus uirtutibus fuit ornat⁹. et fuit doctor assiduus. et ad pauperes liberalissimus.

¶ Sermo. ccxcj. De eodem sermo. iij.

Cognouit eum in benedictionibus suis. Eccl. xliij. Sancti uiri in hac uita tria desiderant. scilicet. infusionem gratie dei z seruationem in gratia iudicii quod sunt in gratia dei. et ista tria habuit beatus Martinus. Prius habuit gratiam dei infusionem. cum dicitur. Cognouit eum in benedictionibus suis. Hoc autem quod dicit cognouit. plus importat quam si diceretur dedit. Si enim uideremus aliquem alicui pauperi facientem magnas elemosynas: diceretur. uideatur quod ipse illum pauperem cognouit. id est ab alijs discreuit. Deus etiam ceteris sanctis dat benedictionem gratiarum suarum: sed in illis beatus Martinum cognouit id est ab alijs discreuit. ex eo quod maiores gratias ei dedit. quarum quedam attestantur sue dignitati. quedam potestati. quedam sue scienti. Dignitas hominis ut ipse ab angelo custodiatur. Hierem. Magna dignitas hominis et aiarum ut unaqueque ab ortu sue natiuitatis habeat angelum ad sui custodiam deputatum. Et ista dignitas tres habet partes. Una est qua custodiunt in uisita et hec est magna. Alia est qua custodiunt

De sancto martino ep̄o

in morte. et hec est maior. Tertio q̄ custodit post mortem. et hec est maxima. Beatus itaq; martinus angeli custodierunt. et honorauerunt in vita quia principes sibi obedire faciebant. Sicut patuit qn̄ hostiu[m] imperatoris angelus sibi apparuit: Eius orationes ad deum deferebantur patet qn̄ angeli deo suaserunt pro quodam defuncto p̄ quo martinus orabat. Etia[m] celebranti assistebat. Sicut patet qn̄ ei[us] brachia ornauerunt. Honorauerunt in morte qn̄ eius exequiis interfuerunt. et eius obitum quodam modo celebrauerunt. Un̄ dicit. Quod beatus viri in cuius transitu[m] sc̄toꝝ canit numerus etc. Honorauerunt post mortem eius animam cum laudibus in celum deducentes: sic sanctus Severinus ep̄s Coloniensis audiuit. Sc̄do quedam attestatur sue potestati: quia contra demones magnam habuit victoriam. Diabolus enim habet violentiam. astutiam. maliciam. et seueritatem. Vincere eius violentiam est magne potentie. cognoscere eius astutiam est magne sapientie. confundere eius maliciam est magne innocentie. superare eius seueritatem est perfectionis magne et vite. Ista beatus martinus contra diabolum fecit. Diabolus quidem obistere voluit ei. in principio in medio et in fine et post finem. In principio quidem sue conversationis sibi obistere voluit p̄ violentiam dicens. Quocumque ieris diabolus tibi aduersabitur. Sed eius violentiam vicit dei auxiliu[m] implorando dicens. Dominus mihi adiutor non time. etc. Circa medium eum decipere voluit p̄ fraudulentiam. qn̄ in forma christi sibi apparuit: sed eius fraudulentiam cognouit christi stigmata in ipso non videndo. In fine obistere sibi voluit p̄ maliciam ad ipsum veniendo: sed eius maliciam superauit suam innocentiam allegando dicens. Quid hec astas cruenta bestia nihil in me funestum reperies etc. Post finem etiam sibi obistere voluit. qn̄ scilicet angeli eius animam in celum deferebant dicentes se in eius animam ius habere. Sed sancti angeli demonis seueritatem repellerunt allegantes eius conscientiam puram vitam sinceram. fide[m] integram. spem et charitatem successas. Tertio quedam gratie attestatur sue sc̄titati. et iste sunt plures. Prima est castitas. Et ista habet tres partes. vna est conjugalis que habet fructum tricesimum. et hec est magna. Alia autem est vidualis que habet fructum sexagesimum. et hec est maior. Tertia est virginalis. et habet fructum centesimum. et hec est maxima. Et istam habuit beatus martinus: quia corpore et mente fuit virgo. Secunda est humilitas. et ista habet tres partes. Una est subicere se maiori. Hebr. xii. Obedite prepositis vestris et ista est magna. Alia est subicere se equali. Ad Rom. xii. Honorare inuicem preuenientes et ista est maior. Tertia est subicere se minori. Luc. xii. Qui maior est vestrum fiat sicut minor. et ista est maxima. et istam habuit beatus

Martinus qui se suo seruo humiliabat. Tertia est pietas. et ista habet tres partes. Una est dare partem de superfluo. et partem retinere. Luce. xii. Quod superest date elemosinam etc. et hec est magna. Secunda est dare omnia superflua: et retinere necessaria. i. Ad Cor. vii. Qui utitur hoc mundo quasi non utatur etc. et hec maior. Tertia est dare necessaria. sicut fecit vidua. Luce. xxi. et hec est maxima. et hanc habuit beatus martinus qui chlamidem et partem eius subici necessariam pauperi diuisit. Quarta est charitas. et ista habet tres partes. Una est in seruitio fratris exponere omnia sua. Caf. viii. Si dederit homo vniuersam substantiam suam p̄ dilectionem etc. Et hec est magna. Alia est ponere corpus suum. Job. x. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. et hec est maior. Tertia exponere voluntatem suam. Luc. xii. Non mea voluntas: sed tua fiat. et hec est maxima. Beatus autem martinus non tantum sua exposuit ea pauperibus largiendo. Non tantum corpus suum ipsum diuersis tribulationibus subiuciendo: sed etiam voluntatem suam deo se totaliter committendo dicens. Domine si adhuc populo tuo sum necessarius etc. Quinta est sobrietas: et ista habet tres partes. Una est in abundantia seruare temperantiam. Phil. iiii. Scio abundare etc. Et hec est magna. Secunda est in penuria seruare patientiam. i. Cor. x. In fame et siti etc. Et hec est maior. Tertia est in abundantia seruare inopiam. et hec est maxima. et istam habuit beatus martinus quia inter milites tanquam monachus vivebat. et factus episcopus inopiam manachorum seruabat. Sc̄do habuit gratie infuse conseruationem. cum dicit. Conseruaui illi misericordiam suam. Ipse enim quattuor vitauit p̄ que gratiam conseruaui. Unus est tumultus secularium negotiorum. Unde dicit. Circiter duobus miliaribus a ciuitate monasterium sibi statuit. Quidam philosophus. Quoties cum hominibus habitauit minor homine rediit. Secundum est aspectus et colloquium mulierum. Unde dicit Hieronymus. Sc̄tus martinus virginem quandam visitare voluit et ipsa noluit sed per quandam fenestram ait. Mi pater ora pro me quia nunquam a viro sum visitata. Et gratias egit ille. Ex quo patet quod parum de locutione mulierum curabat. qui de hoc gratias deo referebat. Tertium est torpor et otium. Unde dicitur: quod nulla hora vel momentu[m] preterit quo non orationi vel lectioni incumberet. Tertio habuit gratie manifestationem. cum dicitur. Et inuenit gratiam coram oculis domini. Manifestabatur enim quod placuit deo in statu laicali per christi approbationem. cum dixit. Martinus adhuc cathecumini hunc me veste comitavit. In statu monachali per trium mortuo

ruz resuscitationem. In statu pontificali per
globo ignei appositionem.

¶ Sermo. cccij. De eodem sermo. iij.

Dilectus et viuens inter peccatores
translatus est Sap. iij. Et p̄
dictis v̄bis ostēditur qualis
beatus martinus fuit in vita
qualis i morte. et qualis post
mortem. In vita quidem fuit a deo dilectus.
fuit quidem dilectus a patre cuius signū est
q̄ tantā miraculoꝝ potestātē habuit. A filio
cuius signum est: q̄ filius hoīs corā angelis
ip̄m cōmendauit. A sp̄u sancto cuius signum
est: quia in specie ignis sup̄ eius caput appa-
ruit. A beata virgine cuius signū est. q̄ sepe
ip̄m cum alijs virginibus visitauit. Vñ dixit
Agnes Tecla et Maria ad me venerunt ab
angelis: quia in vita sua sibi celebranti assiste-
runt. et in morte conuenerunt. et post mortem
eius animam cum laudibus in celū deduxe-
runt. A tota curia celesti. cuius signū est: q̄
ip̄m letanter susceperunt. Unde ipse dixit.
Sinitis abrae me letus suscipiet. A toto mū-
do quia inter ceteros confessores per totum
mundum magis festiue colitur. Pater sic eū
dilexit p̄pter mandatorum suorum observa-
tionez. Joh. xiiij. Si quis diligit me sermonē
meum seruabit et. Filius p̄pter tantam ad
paupes cōpassionez. p̄pter quā eū tūc nō t̄m
coram angelis commendauit: sed etiam in iu-
diciū commendauit dicens. Nudus eram et
cooperuisti me. Sp̄u sanctus propter suam
humiliationē. ps. Qui emittis fontes in con-
uallibus. Virgo beata propter suam humili-
tatem. Eccle. xiiij. Omne animal diligit sibi si-
mile. Angeli p̄pter suam puritatem. Angeli
em̄ diligunt naturaliter pueros et paruulos
Mathei. xix. Angeli eorum semp vident fa-
ciem patris et. Tota curia celestis propter
snā cū eis similitudinem. Ipse em̄ fui mar-
tyr. et si non actu tamē volūtate. Unde dicit.
O sanctissima aīa quā et si gladius percusso-
ris non abstulit. palmam tamē martyrij non
amisit. fuit cōfessor: q̄ xpm corde: ore: et opere
fuit confessus. fuit virgo: q̄ integritatez cor-
poris et mentis seruauit. Totus mūdus euz
dilexit propter sua beneficia que recipit et tē-
poralia corporalia: sp̄ualia: et eterna. Secūdo
in morte fuit deo dilectus et placidus. cū dici-
tur placens deo. Eius enim mors valde deo
placuit p̄pter quattuor que habuit. Primuz
est securitas consciētie p̄pter quaz dixit dia-
bolo. Nihil in me funestre inuenies. Bona
enim conscientia generat magnā securitatē.
Prouerb. xv. Secura mens quasi iuge conui-

uium. Generat et magnam iocunditatem. ij.
Cox. j. Gloria nostra hec est testimonium cō-
scientie nostre. Magnam spem. Prouer. xiiij.
Sperat autem iustus in morte sua. Secūdu.
est desiderium mortis proprie. Unde dicebat
Satis est domine q̄ hucusq̄ certauit. Apo-
stolus tria desiderabat. Unū est non expolia-
ri: sed superuestiri et. Aliud si hoc non erat
possibile: desiderabat spoliari et. Phil. j. De-
siderium habens dissolui et cū xpo esse. Ter-
tium est corpori superuestiri. Phil. iij. Salua-
torē expectamus dñm nostrū iesum xpm et.
Tertium est feruor orationis cōtinue. Unde
dicitur. Oculis ac manibus semper in celū
intentus inuictū ab oratione et. Orabat enim
feruenter. ideo dicitur. Oculis non t̄m corpo-
ralibus: sed etiam sp̄ualibus. Intellectus afa-
fectu. j. Corinth. xiiij. Orabo spiritu: et orabo
mente. Orabat reuerenter ideo dicitur. Et
manib⁹. ps. Elevatione manū mearum sacri-
ficiam vespertinū et. Orabat ipse perseuerā-
ter. Unde dicitur. Inuictū ab oratione sp̄m
non relaxabat Luce. xvij. Oportet semp ora-
re et non deficere. Quartum est presentia an-
gelice custodie. Angeli enim custodierunt eū
et in mundo de gētem. et morti appropinquan-
tem. et in celum ascēdentem. ps. Angelis suis
mandauit de te. vt custodiant te in omnibus
vijs tuis. Tertio post mortem fuit translatus.
cum dicitur. Et viuēs inter peccatores tras-
latus est. Nam et corpus translatus est in mo-
numētum. et anima in paradysum. Et vtraq̄
translatio honorabiliter facta fuit. Nam cor-
pus eius fuit mirabili claritate illustratum.
Unde dicitur. Glorificati hoīes viderūt glo-
riam: quia affuerunt et. fuit ab angelis solē-
niter honoratū. Unde dicit. O beatū virū in
cuius transitu sanctorū canit numerus ange-
lorum exultāt chori et. fuit a sc̄to Ambrosio
miraculose humatus q̄ ei⁹ exequijs interfuit.
et corpus sepulture mādauit. Sp̄s v̄o suus
fuit translatus de loco infimo ad celi sublimita-
tem: de statu mendico ad celi vbertatē. de sta-
tu despecto ad angelicā societate. Ista tria p̄
ordinez tāguntur. cū d̄r. Martin⁹ hic pauper
et modicus celū diues ingredit. hymnis cele-
stibus honorat. per hoc q̄ dicitur. hic quod
est aduerbiuz loci: notat locus infimus. per
hoc q̄ d̄r paup notat stat⁹ medicus. per hoc
q̄ d̄r modicus notat stat⁹ despect⁹. Deinde
ponunt alia tria in p̄trariū r̄ndētia. cū d̄r. Ce-
lū ecce luci sublimitas. Diues. ecce vbertas.
Hymnis celestibus honorat. ecce angelica so-
cietas. Ac si alijs verbis aperte dicat. Marti-
nus de loco infimo ingredit ad celi sublimi-
tatem. De statu mendico ad celi vbertatez de
statu despecto ad angelicam societatez.

De sancta cecilia

Sermo. cccxiiij. De sancta cecilia sermo. i.

Quesui sponsam mihi eam assumere. et amator factus sum forme illius. Et infra doctrix enim est discipline dei. Sap. viij. inter ceteras virgines dei beata cecilia. tria privilegia habuit que in premissis verbis annotantur. Primum est: quia ipsa fuit sponsa christi gloriosa cum deo. Quiesui sponsam eam mihi assumere. Habuit autem duos sponsores. scilicet christum et valerianum. Christus enim ipsam desponsavit: et per claritatem sibi univit. Hierem. iij. Recordatus sum tui miserans adolescentiam tuam et charitatem desponsationis tue. Quia autem sponse christo consecrantur anulo subarrantur. Anulus ille amorem significat que dicitur sponsum et sponsam unire que anulus ponitur in quarto digito et solus ponitur. Et est rotundus. Et dicitur esse aureus. Per primum significat que sponsa dicitur diligere christum sponso precordialiter: quia a corde procedit quedam vena que in digito quarto respondet. Per secundum significat que dicitur ipsum diligere singulariter. Si enim duo anuli in duobus digitis ponerentur videretur que posset diligere deum et mundum. Per tertium significat que dicitur eum diligere perpetually: ut sicut anulus que est spericus sine non habet sic nec amor ille imperpetuum finitur. Per quartum significat que dicitur ipsum diligere excellenter: ut sicut aurum omnia metalla excellit: sic et amor ille omnes alios excellat amores. Ista quattuor notantur. Luce. x. Diliges dominum tuum ex toto corde tuo. id est precordialiter: et ex tota anima. id est singulariter dando sibi totam animam tuam: et ex omnibus viribus tuis: id est firmiter et perpetually: et ex omni tua mente id est excellenter: ut amor tuus radicetur in mente que est pars superior rationis. Habuit etiam sponsum valerianum quem ipsa traduxerat et nuptias celebrabat. In nuptiis autem consueverunt fieri magna convivia. Dissoluta solatia deferri varia vestium ornamenta. et dici verba lasciva. Alij quidem diversis epulis se ingurgitant. ista tamen biuivantis ac triduanis ieiunijs se macerabat. Alij se vestimentis motibus induebant. ista cilicio membra domabat. Alij verba vana et lasciva dicebant ista vero evangelium absconditum in corde suo portabat: et nec diebus nec noctibus ad colloquijs cessabat. Secundum preconium est quia ipsa fuit christi sponsa. cuius dicitur amator factus sum forme illius. Iam autem pulchritudinem virginalem per quattuor conservavit. Primo per corporis macerationem quia cilicio membra domabat. et corpus continuo ieiunijs macerabat. Legitur. iij. Mach. xiiij. que iudas interfecit maximum elephantorum cuius his qui suppositi erant. Maximus elephan-

torum: id est diabolus. et his qui suppositi sunt scilicet caro et mundus per quos diabolus pugnat. Qui ergo vult servare corporis mundiciam debet interficere diabolum ne malas suggestiones immittat carnes ne lasciviat. et mundum ne delectamenta offerat. Secundo per devotas orationes: quia sicut dicitur de ea modo interpellabat angelos ut conservarent suam virginitatem. et modo apostolos ut conservarent sue fidei sinceritatem. modo martyres ut in te supplicia darent constantiam. modo confessoribus ut conficiendo fidem darent. modo virgines ut suam conservarent mundiciam. Tertio per sermonis dei continuam meditationem. Unde dicitur que evangelium christi absconditum gerebat in pectore suo. In corde meo abscondi eloquia tua. Verba enim domini sunt sagitte. et carbones. Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatorijs. Sagitte ideo carne confidunt per timorem. Confige timore tuo carnes meas. Carbones: ideo videntur per amorem. Ure cor meum et renes meos. Quarto per suspecte familiaritatis vitiationem. Non enim habebat familiaritatem nisi cum personis sanctis sicut cum urbano episcopo et cum pauperibus quos ipsa nutrebat. Nam secundum Chrysostomum. Periculum magnum est mulieribus devotis familiaritatem habere cum viris duplici de causa: una est quia mulieres sunt incaute et molles. Quia incaute. ideo cito decipiuntur. Quia molles: ideo cito flectuntur. Virginibus autem est maius periculum sicut dicitur triplici de causa: quia scilicet sunt incaute: et quia sunt molles. et quia sunt inexpte. Non enim adhuc sunt experite fraudulentias atque astutias hominum. Unde vero est maximum periculum. et hoc quadruplici de causa. et quia sunt incaute. et quia molles. et quia sine viri consolatione: et quia divitiarum suarum sunt domine. Tertium preconium est: quia fuit predicatrix gloriosa cum dicitur doctrix enim est discipline dei. Predicavit autem verbis exemplis. et miraculis. Verbis: ut fidem trinitatis tenerent. ut labori insisterent: ut martyrium diligenter. ut mundanam potentiam non timerent. De primo ponitur exemplum tale. Sicut in una anima sunt tria scilicet ingenium. memoria et intellectus. Sic et in una divinitatis essentia sunt tres persone. De secundo tale. Glaciali tempore laborantibus agricolis sunt alij ociosi iocantes et agricolas deridentes. Sed tempore estivali cum adveniunt gloriosi fructus. gaudentibus illis que reputabantur inurbanitas flent qui videbantur urbani. De tertio tale. Mori pro christo non est vitium perdere sed mutare. dare lutum et accipere aurum. dare vilem angulum: et accipere foris per lucidum dare simplum et accipere centuplum. De quarto tale. Primum mundana est quasi vter vento repletus: quod si acus pupugerit omnis protinus rigor evanescit.

scit. predicauit etiam exēplo: quia fideles ad tria reduceret. scilicet ad martyriū et ad sustentationem pauperū. et ad audiendū dei verbū. hec tria seruauit. quia et corpus suū martyrio exposuit. et oīa sua pauperib⁹ erogauit. et verba dei semp in corde portauit. predicauit etiā in miraculis quia coronas florum de paradiso afferri fecit angelos sepe demonstrauit. et ut Paulus apostolus ad valerianū veniret obtinuit: et urbanū in vultu angelico demonstrauit. Tyburcium et valerianū conuertit. Almachium iudicem superauit. Animas tyburcij et valeriani in celum ascendentes demonstrauit.

¶ Sermo. ccciiij. Eodē die sermo. ij.

Mulier diligens corona est viro suo. Prover. xij. Sancta cecilia fuit diligēs quia diligēter deo seruiuit. et fuit corona sibi et viro suo. Sibi: quia coronā martyrii acquisiuit. Viro suo. quia ipsum ad fidē conuertit. et ad coronā martyrii adiuuit. Hinc est quod angelus duas coronas de lilijs et rosis attulit. et vnam sibi ad alterā suo spōso dedit. Per liliū virginitas. et per rosas martyriū designat. Per quod significatur quod merito virginitatis et martyrii debeāt in celestib⁹ coronari. In pmissis ergo verbis tria de ea notant. Primum quod ipsa diligenter deo seruiuit cū dicitur. Mulier diligēs. Quattuor siquidē a deo accepit. scilicet corpus. animam. tēpus et res temporales. et de his deo seruiuit diligēter. Primum de corpore suo. Cum enim triplex sit etas corporis: scilicet iuuentus que est quasi vinum purum. senectus que est quasi fex et media inter has duas que est quasi vinū mixtū. Ista noluit expectare naturam vel senilē etatem: sed in sua iuuentute ex adolescentia deo seruiuit. Thiere. ij. Recordatus sum tui miserans adolescentiam tuam. Secundo de corde suo. Cū enim in corde sint memoria intelligentia: et voluntas. ipsa deo dedicauit suam memoriam per diuinorum beneficiorum recordationem. suam intelligentiam per verā de deo cognitionem. et suam voluntatem per verum amorem. Sed multi sunt qui memoriam dāt diabolo habendo in memoria carnis immundicias et iniurias sibi factas. et voluntatē dāt mundo diligendo vanitates mundanas. intelligentiam autem volunt dare deo per fideles tales sunt quodāmodo deum negantes. Ad Tytum. j. Confitentur se nosse deum factis autem negant. Sunt demonibus similes. Iaco. ij. Tu credis quoniam vnus est deus demones credunt et cōtremiscūt. Sunt mortui. Iaco. ij. Fides sine operibus mortua est. Tertio diligenter seruiuit deo de tempore suo. Cū enim sit triplex tēpus. scilicet presens: preteritū et futurū

ipsa totum expendit ad dei honorē. Dicit autē Bern. Quod vere penitens nihil perdit de tēpore suo: quia et si preteritum perdidit restaurat per contritionem. et presens tenet per bonā operationem: et futurū per boni propositi firmitatem. Sed multi sunt qui totū tēpus preteritū vanitatibus expenderunt. totū presens in malis operibus cōsumūt: futurū autē deo dare volūt dicentes se adhuc penitentiam facturos cū tū dicat. Eccles. viij. Futura quod nullo scire potest nūcio. Quarto diligēter seruiuit deo de rebus suis: quia oīa vendidit et pauperibus erogauit. Sunt qui habēt temporalia ad superabundantiā et de istis facere elemosynas est meritū magnū. Sunt qui habēt ad sufficientiā: et de istis facere elemosynas est meritū mai⁹. De his duobus dicit Thob. iij. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. si exigū etiam libenter impartiri stude. Sunt qui habēt ad necessitatē extraneā. Et de istis facere elemosynas est meritū maximū. sicut patet de vidua. Luc. xxi. Beata enim Cecilia superflua non habuit et sufficientia tribuit. et necessaria pauperibus erogauit. Secundo fuit corona sibi ex eo quod coronā martyrii acquisiuit. Quod quidem martyrium quinq; commendabile reddunt. Primum est: quia magnum continet miraculum tota quidem die ac nocte igne supposito in caldario posita fuit et mane illesa exiuit. Eccles. ij. In medio ignis non sum estuata. Secundus est: quia continet magnum mysterium. Fuit enim ter in collo percussa vt ostendatur quod in nomine trinitatis sit passa. Et sic fidem trinitatis edocuit verbo: mysterio: et exemplo. Tertium: quia continet magnū exemplum. Ipsa enim percussa triduo superuixit in quo omnia pauperibus tribuit et omnes quos ad fidem conuertit urbano commendauit domum suam in ecclesiā edificari fecit. In hoc dat nobis exemplum vt in extremis positi curam principaliter habeamus bona temporalia pauperibus distribuere filios tutoribus deū timētibus relinquere: et domos nostras in hospitia pauperū cōmutare. Quartum est: quia habuit magnā prolongationē. Cum enim carnifex tribus ictibus eā percussisset nec etiā decollasset nō fuit abusus quartā percussionem inferre: quia inhibītū erat a romano ne decollandus quartā percussionē acciperet. et sic sancta Cecilia vulnerata. superuixit tribus diebus. Quintum est: quia cōtinet magnam deuotionem. cū enim esset semimortua tamen per tres dies non cessabat deum orare deum benedicere. et populum admonere. et in fide iesu christi cōfirmare. Tertio fuit corona sponso suo: quia ipsum conuertit et ad martyrium animauit. Sponsus quidem suus. vt in legenda patet erat zelotipus. idolis dedica

De sancta cecilia

tus circa diuina nimis insipidus et superbus. Ipsa vero erat angelo in custodia tradita seminatrix diuina. apis argumentosa. et christi onis mansueta. Quia igitur erat angelo in custodia tradita. et ille zelotipus. ideo et ipsum zelotipum per angelum amatorem terruit: et ab amore carnali compescuit dicens. Angelum dei habeo amatorem. qui nimio zelo custodit corpus meum et c. i. Cor. iij. Si quis templum dei violauerit disperget illum deus. Quia erat seminatrix diuina et ille idolis deditus. ideo semen fidei in eius corde seminauit et ipsum ad fidei conuertit. Unde dixit Urbanus. Suscipe seminum fructus quos in Cecilia seminasti. Quia erat apis argumentosa et ille nimis insipidus idcirco ipsum speciali dulcedine dulcorauit. Eccli. xj. Breuis in volatilibus est apis: et in initium dulcoris habet fructus eius. Quia ipsa ouis mansueta et ille superbus. ideo ipsum tanquam agnum mansuetum peperit unde dixit Urbanus. Nam sponsum quem quasi leonem ferocem accepit a te quasi agnum mansuetissimum destinauit. Esa. xj. Vitulus et leo et ouis morabuntur simul: et puer paruus minabit eos vitulus erat tyburcius prius lasciuus. Leo erat valerianus prius superbus. Quis erat cecilia mansueta et fecunda. Isti morati sunt insimul et puer puellus. i. urbanus humilis minabat eos: quia cecilia semper nutrit. et Valerium et Tyburtium baptizauit.

¶ Sermo. ccxcv. Eodem die sermo. iij.

Breuis in volatilibus est apis et in initium dulcoris habet fructus eius et c. Eccli. xj. Cecilia apis vocata est sicut testatur Urbanus dicens. Cecilia famula tua quasi apis argumentosa tibi deseruit. In istis ergo verbis predictis a sal. et urbano quibus implicantur scilicet quod sancta Cecilia fuit apis et breuis apis. et volatilis apis. et mellificans apis et argumentosa apis. Primo fuit apis in quantum exercitauit se circa dulcedinem deuotionis. Mel quidem generatur a rore et a flore: in quo apis artificio edificata de cera domo ne mel defluat sed preseruetur. Deuotio quidem spiritualis habet a rore sancti spiritus infundente. Nume. xj. Cum descenderet ros scilicet gratie spiritus sancti descendebat. et magna scilicet deuotionis. et habet a flore. i. charitate florida promerente. Can. i. Lectulus noster floridus. Habet apis artificio. i. ab exercitanti et meditante alio. ps. In meditatione mea exardescet ignis. Conseruatur autem in vase solido. i. per patientiam et perseuerantiam firmam. Alis enim spargitur si per impatientiam frangitur. Eccli. xxi. Cor fatui quasi vas confractum omnem sapientiam non tenebit. Secundo fuit apis breuis in quantum se exercitauit circa humilitatem quam considerat. et

quia a breuis dicitur: et quia mel ab ipsa generatur. per mel enim humilitas intelligitur quia mel est in fundo melius: quia de celi rore generatum. Oleum vero in superficie melius esse prohibet ex eo quod est terestre et grossum. Unum vero melius est in medio ex eo quod inter hec est mediocris nature. Per oleum ergo intelligitur charitas que est condimentum omnium virtutum. et ista est melior a supra: quia quanto magis ad deum eleuat tanto preciosior inuenitur. Per mel designatur humilitas quam facit cor dulce et suauis. Illa autem humilitas maioris meriti existit quam ad ima magis descendit. Per vinum intelligitur mentis iocunditas. ista non debet se nimis eleuare per ineptam leticiam: nec nimis se deprimere per seculi tristitiam: sed in medio consistere per modestiam. ij. Cor. v. Sine mente excedimus deo: ecce quomodo eleuabat se per charitatem. Siue sobrii sumus vobis: ecce quomodo tenet se in medio per sobrietatem. Deinde subdit. Existimantes quoniam si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt. ecce quomodo per humilitatem se deponebat: quia se mortuum reputabat. Tertio dicitur apis volatilis in quantum exercitauit se per contemplationem. Apes autem ad volandum per quattuor inducuntur. scilicet per tempus serenum. per abundantiam florum. per dulce vinum. et per sonum. Sancta ergo Cecilia ad deum volauit per contemplationem: quia in ea serenitas fuit conscientie. flos puritatis et mundicie. vinum iocunditatis interne. et sonus allocutionis diuine. Cant. ij. Surge propera amica mea et veni. scilicet ad contemplandum. iam enim hyems transiit. imber abiit et recessit: ecce serenitas scientie. flores apparuerunt ecce flos puritatis et mundicie. Vox turturis audita est in terra nostra ecce vox allocutionis diuine. que vox turturis dicitur: quia in anima lamentum facit. Et infra. Veni de libano: ecce vinum iocunditatis interne. De quo vino dicitur. Osee. xiiij. Memoriale eius sicut vinum libani. Vinum libani secundum Glo. dicitur vinum pigmentatum quod est odoriferum. Quarto dicitur mellificans apis in quantum exercitauit se circa dulcem doctrinam et exhortationem per quam multos ad deum traxit. Sed notandum quod apes si multum de melle eis dimittatur modicum operantur: sed in oculum resolutur: si nimis parum quasi perturbate modicum operantur. si moderate sollicite operantur. Per quod datur intelligitur quod nimia dulcedo et lenitas in prelatiis facit subditum negligentem. Modica vero compassio facit subditum precipitem. Temperata vero correctio facit subditum esse feruentem. necesse est ergo ut sit lenitas in seueritate. et seueritas in lenitate. Hinc est quod mel ponitur in medio medicine mellis dulcedine temperetur ut per mellis dulcedinem medicina a membris attra-

hatur. vt a corruptiōe medicina preseruetur. per qđ datur intelligi qđ qñ prelatus ppinat subditis medicinā amare icrepatiōis. debet ipsam dulcorare melle paterne cōpassiōis et tunc talis cōpassiō suauiter accipit et a membris aīe scz memoria: intelligētia et voluntate incorporat: et a pcti putredine aīa preseruat. Quinto dicitur augmētosa apis que qđē sagacitas attēditur q̄tum ad tria. Primo qz cum spe subleuāte habuit timorē deprimentē Apis em qñ ventus imminet lapillos intra pedes portat. ne p̄ sui leuitate a vēto rapiat. sic sancta cecilia lapidē preciosum. i. euangelium et timorē diuinū semp portabat absconditum: ne rapi posset per aliquem amorē mundanum. Secūdo: qz habuit prudentiā totā suā vitam cōponentē. Sicut em dicit in libro de aīalibus apes ordinate mella cōponunt. Nā alie flores abducūt. alie de floribus rore colligunt. alie aluearia componunt. alie mellificationi intendūt. Sic beata cecilia modo flores de paradiso colligebat: quos āgelus sibi detulit: scz lilia virginitatis et rosas charitatis. modo rorem celestē: scz spū sancti gratiā qui ipsaz germinare faciebat. Osee. xiiij. Ero qñ ros: israel germiabit quasi liliū modo aluearium. i. corpus suū cōponebat et custodiebat dicens. fiat cor meum dñe et corpus meum immaculatū: vt nō cōfundar. modo mellificationi intendebat. i. dulci deuotioni insistebat. Tertio quia cum dulci exhortatione habuit seueritatē deterrentē. Apis em fugit falsuginem terre: et sic dulcedinē mellis tēperat. Et inde est qđ mel aliquantulū habet acuminis: per qđ datur intelligi qđ sancti viri aliquñ verbis dulcedinis inserere debent verba seueritatis. Unde beata cecilia sponsū suū primo allocuta ē dulciter dicēs. O dulcissime et amā tissime iuuenis etc. Deinde ipsum terruit dicens. Ego angelū dei habeo amatorē qui nimio zelo custodit corpus meū hic sim leuiter senserit qđ tu me amore polluto p̄tigas teipz feriet et amittes florē tue gratissime iuuentutis. Et sic ipsūz mollificauit dulciter alloquēdo: et pungebat ipm grauitē deterrendo.

¶ Sermo. ccxcvi. De sancto Clemēte papa. Sermo primus.

Quis putas est fidelis

seruus et prudēs quē custodiuit dñs super familiā suā: vt det illis cibum in tēpore etc. Math. xxiiij. Sanctus Clemens quinqz priuilegia habuit que in premissis verbis annotantur. Primū est: qz fuit in miraculorū opatiōe fidelissim⁹. cuius dicit. Quis putas est fidelis. Noluit em in miraculis que faciebat sibi glo-

riam attribuere: sed deo qui dicit Esa. xlvij. Gloriā meā alteri non dabo. multa quidē miracula fecit que sibi nō attribuit: sed oīa deo ascripsit. fecit aut miracula maxie circa symonū et circa aquā elemētū. Nā circa symonū ostendit iustitiā magnā congruentiā et mīaz. Iustitiā quidē: quia cum ad ecclesiā venisset sacramēta dei curiosi⁹ scire vellet: cecus affectus est. Johā. ix. In iudiciū ego veni in mundum: vt qui non vident videāt: et qui vidēt ceci fiant. Ostendit suā mīaz: qz ad preces vxoris ipsum sanauit. ps. Dñs illuminat cecos. Ostendit magnā congruentiā: qz cum crederet ligare clementē saxū ligabat: qz congruū erat vt homies lapidei lapides traherēt. ps. Similes istis fiant qui faciunt ea etc. Mirabilia etiam ostendit circa elementū aque et hoc multipliciter. Primo q̄tum ad aque inuentionem: sicut patet qñ agnus locum ei ostendit cum pede: et inde fontē aque produxit. Secūdo q̄tum ad templi fabricationē: qz manibus angelicis in mari sibi templū fabricatū fuit. Tertio q̄tum ad maris excitationem: quia per tria milia siccebat. Quarto p̄ pueri conseruationē qui per annū in mari fuit cōseruatus. Secūdu priuilegiū est: qz fuit magna humilitate peditus. cum dicitur seruus. Cum em quattuor sint genera seruorū: quidā sunt ancilla nati. quidā in prelio acquisiti. quidā conducticij. quidā empticij. Sanctus aut clemens his quattuor modis reputauit se seruū. Fuit em ab ancilla. i. ab ecclesia in baptismo generatus. ps. Seruus tuus ego sum et filius ancille tue. Fuit a xpō in p̄lio acquisit⁹. Christus em cum diabolo prelium gessit. et humanum genus ab eo excussit. Esa. xliij. Captiuitas quidem a forti tolletur. Rom. vi. Liberati a peccato serui sūt facti deo. Fuit a christo mercede cōductus. Math. xx. Ite in vineam meā etc. Fuit p̄cio emptus. i. Cor. viij. p̄cio empti estis. nolite fieri serui homini. Tertiu: qz fuit philosophus eximius: cum dicitur prudēs. Ipse em ante cōuersionē fuit phūs studiosus et curiosus. post cōuersionē fuit phūs xpian⁹. Studiosus quidē fuit phūs: qz studiose que rebat qualiter aīe immortalitas sibi persuaderi posset. Ideo scholas philosophorū frequētabat. et qñ cōcludebat qđ immortalis erat valde gaudebat. quādo nō p̄trariū trilitis abscedebat. Fuit philosophus curiosus sicut facilliter videtur in questione de culice et camelo quā sancto barnabe fecit. Post cōuersionem aut fuit phūs xpian⁹. Philozophia autē christianorū est christū crucifixum scire. verba curiosa vitare. et inuincibilē esse. De prima philozophia dicitur. i. Corin. ij. Non em iudicauit me aliqd scire inter vos nisi xpm iesum et hunc

De sancto Clemente

erucifixū. De sc̄ba dicit̄ ibidē. Non indoctis humane sapientie verbis &c. De tertia dicit Greg. nazanzenus. Duo sunt in celo que terri nō possunt: scilicet deus & angelus. tertius est in terra: scilicet philozophus chustianus philozophus quidē velut incorpore⁹ est & impassibilis in oībus vincitur preter in animi libertate. Quartū est q̄ fuit summus platus. cū dicitur. Quē cōstituit dñs super familiā suam. Successit em̄ beto petro in trib⁹: scilicet in pōtifi cali dignitate fidei veritate: & in vite sciūtate. Beatus petrus sciens passionē suā imminere cōgregatis fratrib⁹ dixit eis: ecce fratres loco mei ordino vobis Clementem q̄ mihi ab initio vsq; ad finē comes in oībus fuit: ecce q̄ successit ei in pontificali dignitate. De iñ subiungit beatus petrus. Ipse em̄ totius predicationis mee veritatē agnouit: ecce quia sibi succedit in fidei veritate. De iñ subiungit. Que pre ceteris expertus sum deum colentē: & homines diligentē castū: diuinis studijs deditū sobriū patientē: ecce q̄ succedit ei in vite perfectiōe. Fuit em̄ perfectus quo ad deū. Ideo dixit deum colentē. Quo ad proximū ideo dixit homines diligentē. Quo ad seipsum: ideo dixit: castū: diuinis studijs deditū &c. Fuit dignus prelat⁹: q̄ gregē suū pauit verbo: q̄ multos ad fidem p̄uertit: ita q̄ vno die quingentos et amplius baptizauit. Pauit exēplo Unde dicit̄ de eo q̄ tāta morū honestate pollebat: q̄ xp̄ianis: iudeis: et gētilib⁹ cōplacebat Pauit tēporali subsidio. Unde dicitur: q̄ oīm pauperū: viduarū: et orphanorum noīa scripta habebat: & eis sufficiēter p̄uidebat. Quintum est: q̄ fuit doctor graciosus cum dicitur. Ut det illis cibum in tempore. Ipse em̄ cibuz dei populo ministrabat. & hoc in tēpore oportuno. Sicut em̄ dicit Chryf. Doctrina in tēpore non oportuno oblata. nō prodest sed nocet sicut esca contraria aut extra tēpus accepta. Sicut em̄ idem dicit. infantibus esca mutatur fm̄ etatem: sic in populo doctrina temperatur fm̄ virtutem. Ut autem ista doctrina a populo acceptetur. Debet attendere vt dicit Augustinus in libro de doctrina xp̄iana. vt placeat. vt pateat. et moueat. Beatus igitur Clemens predicabat rationib⁹ claris: et auctoritatibus veris. & ideo placebat. Nā gentiles rationibus. iudeos auctoritatib⁹ cōvincebat. j. Petri. iij. Parati semp ad satisfactionem omnipotētī &c. predicabat sermonibus planis. & ideo patebat. Prouer. xiiij. Doctrina prudentiū facilis. predicabat miraculis & exemplis: & ideo mouebat. Roma. xv. Non em̄ audeo aliquid loqui eorum que per me non effecit ch̄istus.

¶ Sermo. ccxcvij. De eodem sermo. ij.

Beatus seruus ille quez cum venerit dñs inuenerit vigilante & sic faciente. Math. xxiij. Istud referē ad quattuor superiora ad q̄ dñs admonuerat seruum suū: scilicet vt vigilet cū dicit. Vigilate. Ut domū suā custodiat. cū dicit. Si sciret paterfamil. &c. Ut fideliter & prudēter seruiat. cum dicit. Quis putas est fidelis seru⁹ &c. Et vt cibū familie tribuat cū dicit. Ut det illis cibū in tpe. Est ergo sensus. Bt̄is seru⁹ ille quem cū venerit dñs inuenerit sic faciente. i. vigilante: domū a fure custodiente: fideliter seruiente: & sic cibuz familie tribuente. In p̄dictis verbis duo tāgunť. s. aduent⁹ dñi: & cōmēdatio serui. Aduent⁹ dñi notat̄ cum dicit. Cuz venerit dñs. Tūc autē dñs ad seruū suū clemētem venit. qñ ipm̄ de hoc mundo vocauit. In qua vocatiōe sc̄tus clemēs bt̄is fuit: q̄ p̄ ip̄o mori p̄meruit. Passus ē quidē p̄ xp̄o quadruplex gen⁹ martyriū. Primuz fuit in cōpassione afflictorū. De q̄ dicit Greg. Qui dolorē exhibet in aliena necessitate: crucē portat in mēte Istā cōpassionē sc̄tus clemēs habuit: q̄ p̄ez & matrē & duos fratres p̄. xxx. annos p̄ mundum errātes inuenire nō potuit: & si cōpatiēdum est miseris aliorū. multo fort⁹ afflictionibus et dolorib⁹ nostrorū. Sc̄m fuit in paciētia aduersorū. de quo dicit idē Greg. Sine ferro martyres esse possum⁹: si paciētia in aīo veraciter custodim⁹. Et istud martyriū bt̄is clemēs h̄uit: q̄ oīb⁹ bonis fuit spoliat⁹: & a sede sua fuit dilect⁹. S̄z in in oīb⁹ patiēs est inuent⁹. Hebr. x. Nā et vinctis cōpassi estis. hoc q̄stū ad primū. & rapinā bonorū v̄rorū cū gaudio suscepistis. hoc q̄stū ad sc̄bz. Tertū martyriū fuit in dilectiōe inimicorū. de q̄ dicit Grego. Ferre p̄tumelias & odiētē se diligere martyriuz est in occulta cogitatiōe. Bt̄is clemēs magnā p̄tumeliā est passus qñ tanq̄ malefactor & homicida exilio est dānat⁹. S̄z tñ & inimicos suos dilexit corde et seruiuit ope: et p̄ eis orauit ore. Math. v. Diliges inimicos &c. Quartū martyriū est: q̄ submersus est ligata ad eius collū anchora in pfundū. Uñ poterat orare et dicere cū p̄pha. Nō me demergat tēpestas aq̄. Tēpestas q̄dē aq̄ ip̄z nō demersit: q̄ manib⁹ āgelicis tēplū p̄paratū inuenit. Profundum nō ipm̄ absorbere non potuit: q̄ eius aīa ad celū volauit. puteus maris os sup̄ euz claudere non potuit: q̄ p̄ tria miliaria mare se aperuit. Sc̄do ponitur cōmēdatio q̄ in q̄ttuor cōsistit vt supra dictum est. P̄rio in vigilādo. Ad perfectā vigilantiaz tria req̄runť fm̄ Aug. in lib. solilo. vt oculos habeat q̄b⁹ vti possit vt aspiciat et vt videat.

Qui ergo vult perfecte vigilare oportet quod oculos sanos habeat: ne scilicet sit in eis trabs superbie Math. vii. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui. aut lutum cupiditatis terrene: sicut accidit in Thob. ps. Oculos suos statim declina. in terram. Aut ignis ardētis concupiscētie. ps. Supercecidit ignis et viderunt soles. Etiam oportet quod aspiciat. ps. Respice in faciem christi tui Christus enim habuit faciem candidam. rubicundam: et electam. Candidam. id est. palidam in patibulo. rubicundam habebit in iudicio: electam in regno. Cant. v. Dilectus meus candidus et rubicundus etc. Ergo respice faciem christi tui sic palidam ut compatiaris. sic rubicundam ut terrearis. sic electam ut iocunderis. Oportet etiam quod videat. non autem potest homo deum videre nisi a seipso moriatur. Exo. xxxiii. Non videbit me homo et vivet. Homo enim aliquando diligit terrenitatem. aliquando carnalitatem. aliquando sensibilitatem. Est ergo sensus. Non videbit me homo et vivet. id est. qui vivat vita rena: carnali: vel sensibili: sed opus quod terrena despiciat. et carnalia abiciat. et ad spiritualia intelligentiam erigat. Secundo consistit officium serui in domum a fure custodiendo. nam secundum Chrysostomum super Math. fur. id est. dyabolus quattuor furatur. scilicet. aurum sapientie: argentum eloquentie: vestes virtutum: et lintheamina gratiarum. Furatur quidem aurum sapientie diuine et ponit lutum sapientie mundane. De qua dicitur. I. Cor. iij. Sapientia huius mundi stultitia est apud deum. Furatur argentum eloquentie. id est. verba edificationis et imittit verba detractionis. Gal. v. Quod si inuicem mordetis et comedetis videte ne ab inuicem consummaui. Furatur vestes virtutum et operum bonorum et imittit vestes sordidas vitiorum quas vestes aptus abiciendas esse ammonet. Roma. xij. Abiciam opera tenebrarum etc. Furatur etiam lintheamē candidum gratie: et ponit lintheamen sordidum remordētis conscientie. De quo dicitur. Esa. xliij. Subter tester. tu. et opus. tu. erunt ver. Tertio consistit officium boni serui in prudenter et fideliter seruiendo. Sic et beatus Clemens prudenter et fideliter deo seruiuit: quia pecuniam domini sui augere sciuit. nam sicut dicitur Mat. xxv. Uni dedit quatuor talenta. id est. exteriorum scientiarum quatuor sensuum ministerio occupanda et exercendam quae triplex est. scilicet. politica pertinet ad regimen civium domestica pertinet ad regimen familie: et priuata pertinet ad regimen sui ipsius. Tunc enim alia quatuor talenta lucratur. quoniam se a sensibili voluntate custodiens. alios etiam ab his admonendo concipescit. Alijs autem dedit duo. scilicet. intellectum et operationem. Tunc etiam illa duo lucratur quoniam predicando et operando. id est. verbo et exemplo ad filia alios inducit. Alijs autem dedit unum. id est. intelligentiam scripturarum. Isti autem vel abscondunt sub terra auaricie. vel in sudario corporis et negligē-

tir. et non ponunt ad mensam sacre scripture. Quarto officium boni serui consistit in cibum familie tribuendo. Cibum autem verbi dei secundum Chrysostomum primo debet masticari per meditationem. Sicut enim cibus nisi masticetur eius sapor non sentitur sic nec verbum dei. Vnde illa animalia erant immunda quae cibos non ruminabant. Postea debet ad stomachum trahi per memorie impressionem Sicut enim cibus masticatus non potest nisi fuerit stomacho traditus. sic nec sermo nisi fuerit memorie commendatus. Tertio debet ad diuersa membra deriuari. Membra autem anime sunt eius virtutes quaedam enim verba debent deriuari ad vegetandum fidem. quedam ad nutriendum spem. quedam ad nutriendum charitatem. et sic de alijs. Quarto debet incorporari. ut scilicet. animam in nouitate vite transmutet. Non enim cor mutat verbum quia cor avari non posset trahere verbum dei ad consentiendum proprie auaricie: nec cor superbi: nec cor luxuriosi. sed potius verbum dei mutat cor: quia de auaro facit piū. de superbo mansuetum. et de luxurioso castum. ideo assimilatur surculo arbori insito: qui tota naturam arboris ad se trahit. Jac. i. Suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras.

¶ Sermo. cccxviij. De sancta Katherina ser. i.

Multe filie congregauerunt diuitias. tu supgressa es vniuersas. Prouer. vlti. Inter ceteras filias dei quae spirituales diuitias congregauerunt: beata katherina diuitias spirituales congregauit: imo ceteras virgines post virgines dei supgressa fuit merito virginittatis martyrii: et predicacionis. Primo igitur supgressa est vniuersas in diuitijs quas adquisiuit merito virginittatis. Tanto namque virginittas maioris est meriti. quanto retrahentia plura habet talis fuit virginittas beate katherine. primo retrahentem habuit iuuentutem quia erat. xvij. annorum. Iuuentus autem multis causa lasciuie. Eccle. xij. Iuuentus et voluptas vana sunt. Sed iuuentus sibi nocere non potuit. quia cordis maturitatem seruauit. Sap. iij. Cuius enim sunt sensus hominis. et etas senectutis vita imbecillata. Secundo habuit pulchritudinem vnde dicitur. quod erat incredibilis pulchritudinis et omnibus oculis ammirabilis videbatur. Pulchritudo autem mulieribus est causa ruine: Ezech. xvi. Habens fiduciam in pulchritudine eius fornicata est. Prouerbio. xi. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra: et fatua sed pulchritudo sibi nocere non potuit: quia de pulchritudine interior solummodo curauit. psalmista. Omnis gloria eius filie regis ab intus. Tertio habuit rerum abundantiam et fertilitatem: quia patri suo re-

De sancta Katharina

gi in diuitijs magnis successit: et ista abundā-
 na multis consuevit esse cā luxurie. ps. Pro-
 dūt quasi ex adipe iniquitas eorum. Et istud
 etiā beate Katharine nocere non potuit: quia
 in abundantia seruauit tēperantiā. Prouer.
 xij. Est eīm diues cū nihil habeat. et est paup-
 cum in multis diuitijs sit. Quarto habuit li-
 bertatem et securitatem: qz sui et suoz dñia re-
 māserat. Nimia autē libertas et securitas in
 muliere est piculosa. Eccli. viij. Filie tibi sunt
 serua corpus illaz et non ostēdas faciem hy-
 larem ad illas. Istud autē sibi nocere non po-
 tuit: qz lz habuit libertatē. habuit tñ dei timo-
 rem. Prouer. vlti. Mulier timēs deū ipā lau-
 dabit. Quinto passa est magnā sollicitationē
 Sollicitata qdē fuit magnis munerib⁹ et ter-
 roribus. Multe eīm mulieres sunt q̄ muneri-
 bus obediūt et terrorib⁹ cedūt. Fuit muneri-
 bus sollicitata: qz tyrānus tria sibi promisit q̄
 mulieres multū appetūt. s. diuitiaz copiam in-
 finitā. dignitatē maximam. s. qz scda esset post
 reginā gloriā imensam. s. qz in foro sibi statuā
 erigere t. et ipam ab oibus adorare iuberet.
 Sed istud btē Katharine nocere non potuit.
 qz diuitias contēpsit: dignitatē respuit: et glo-
 riā mundanā abhorruit. Un̄ dixit tyrāno p-
 suadēti. sine talia dicere. que nephas est etiā
 cogitare. Fuit etiā sollicitata terroribus ac
 pulsata cōminationibus et tormētis. Et istud
 ei nocere non potuit: quia pro xp̄o etiā mori
 non timuit. Mathei. x. Nolite timere eos qui
 occidunt corpus. et postea non habēt ampli⁹
 quid faciant. Secundo supergressa est alias
 virgines in diuitijs q̄s acquisiuit merito pre-
 dicationis. Quāuis enim mulieribus sit in-
 hibitū officiu⁹ predicationis q̄busdā tñ sc̄tis
 virginiibus fuit officiu⁹ predicandi a spū sc̄to
 cōcessum. quadam prerogatiua gratie singu-
 laris. Ipsa em̄ verbū dei predicauit et multos
 ab errore cōuertit. Et quantū ad hoc vnuer-
 sas alias supergressa est. Alie em̄ cōuertebant
 hoīes populares. hec autez cōuertebat regi-
 nas et principes. sicut vxorem maxentij impe-
 ratoris. et porphyriū principē militū. Alie cō-
 uertebant hoīes simplices et illiteratos. hec
 autē cōuertebat. l. rhetores et philosophos.
 Alie habuerunt aliquā sapientiā a deo infu-
 sam. hec autē preter sapientiā infusam fuit stu-
 dijs oīm liberaliū artū erudita. Alie contē-
 te erāt simplici eruditione. de hac dicit p va-
 rias conclusiones syllogismoz allegorice. di-
 crete: et mystice: cum cesare disputauit. Alie
 in predicando habuerunt sapientiā sufficien-
 tem. hec autē habuit sciam excellentez. Unde
 imperator dixit. Et apud nos puella sensu et
 prudentia incomparabilis. Habuit etiā elo-
 quentiā. Unde dixit idē. Audiuimus tuā elo-

quentiā et mirati sumus tuam prudentiā. Ha-
 buit cōstantiā. Unde ipsa dixit. Fac quecūqz
 animo cōcepisti paratā namqz me videbis ad
 oīa sustinēda. Habuit etiā in loquendo ma-
 gnam efficaciam. Unde dixerūt rhetores. Nul-
 lus ante nos stare vnqz potuit q̄ cōtinue vin-
 ceret. Hec autē puella sic nos in admirationē
 conuertit. vt cōtra ipsam aliqd dicere: aut oi-
 no nesciamus: aut penitus formidem⁹. Ter-
 tio supgressa est vniuersitas in diuitijs quas
 acq̄siuit merito martyriū. Alie quidē vnū vel
 duo martyria passe sunt: sed beata Kathari-
 na quintuplex genus martyriū passa fuit. pu-
 mum genus: qz fuit scorpib⁹ flagellata. Se-
 cundū: qz sic lacerata in obscurissimo carcere
 fuit clausa. Tertiū est: qz fuit fame cruciata
 Quartū est: qz fuit supra rotas horribiles ex-
 tensa. Quintū est: qz fuit decollata. Sed tñ cō-
 tra acerbationē harū penarū quinqz adiuto-
 ria habuit diuinarū cōsolationū. Que enim
 fuit lacerata et flagellata: fuit postmodū ab
 angelis celestis vnctione perūcta: sicut in le-
 genda cōtinet. Que in carcere obscurissimo
 clausa fuit. ibidem celesti luce et claritate est
 perfusa. Que fuerat fame cruciata fuit colū-
 ba cibum deferente nutrita. Que fuit supra
 rotam extēsa fuit ab angelo soluta et rotā pe-
 nitus dissipata: et multitudo gentiliū interfe-
 cta. Que fuerat decollata fuit in mōte synai
 angelorum manibus deportata.

Sermo. ccxcix. De eodem sermo. ij.

Mamauit eā rex plusq̄

oēs mulieres habuitqz grām co-
 ram eo super oēs mulieres et
 Mester. ij. Ista verba q̄ leguntur
 de regina. Mester q̄ interpretatur
 eleuata in populis cōuenire possunt btē Ka-
 tharine q̄ fuit genere regina q̄ mō est in popu-
 lis eleuata et nobis in patronā cōcessa. In q̄-
 bus v̄bis tria dicunt. s. rex. i. xp̄s eā adama-
 uit in vita grām sibi debet in morte et miām si-
 bi fecit post mortē. P̄io nāqz adamauit eam
 in vita. Amoris em̄ sp̄si ad sp̄sam duo sunt
 signa. et vna est causa. Unum signū est qn̄ vir
 ipsam eisdē et p̄ciosis vestib⁹ induit secū. Xp̄s
 sp̄sus tripliciter est induit⁹. s. candida per
 puritatē. rubea per passionē et varia per vir-
 tutum varietatē. De his tribus dicit Cant.
 v. Dilectus meus candidus et c. Ista vestes
 induit xp̄s beatā Katharinā. s. albas per vir-
 ginitatē. et purpureas per passionē et feruen-
 tem charitatē. et variā per virtutū multiplica-
 tionē. De his duob⁹ dicit. Prouer. vi. Stragu-
 latam fecit sibi vestē quo ad vnum. Nam s̄m
 glo. Stragulata vestis est que varietate ter-
 ture cōfici solet. Byssus et purpura indumē

tum eius: quo ad alia duo. Scdm est qd mul-
 tis gratijs eaz puenit. Dedit namq sibi quod-
 dam angelicu. s. uirginitate seruare qd est p-
 priu angeli. Luc. xx. Equales em sunt ange-
 lis etc. Quoddam diuinu. s. gratiose predicare
 qd fuit p priu officiu xpi. Luc. iij. Alijs ciuita-
 tibus opz me euangelizare regnu dei: qz ideo
 missus sum. Quoddam spuale. s. morte pro xpo
 subire. Phil. i. Uobis datu est p xpo: no solu
 ut in eu credatis: sed etia ut p illo patiamini.
 Est em vltimu terribilu: qz vltra morte nul-
 lus pot aliqd pati maius. De his tribus dicit
 Proverbi. vlti. Accinxit fortitudine lumbos
 suos: quo ad uirginitate. Roborauit brachi-
 u suu: quo ad martyriu magnanimitate. Sust-
 uit et vidit qm bona est negociatio sua. quo ad
 predicationis gratiose. Causa aut potissi-
 ma quare vir uxorem diligit: est qm filios sibi
 generat sapientes. Et beata Katherina xpo
 filios sapientes generauit: qm. l. rhetores ad fi-
 dem christi couertit. Istos aut generabat et
 alios doctrinis: miraculis: et exēplis. Apoca.
 iij. De throno pcedebat fulgura: voces et to-
 nitrua. Thronus dei fuit beata Katherina
 in cuius anima deus requieuit a qua proce-
 debant voces predicationu fulgura miracu-
 lorum. et tonitrua exēploru. Exēpla namq
 sanctoru quedam tonitrua sunt que excitare
 debent in peccatis aias dormientes. Secūdo
 xpus beate Katherine pre ceteris sanctis fe-
 cit gratiaz in morte. Queda namq priuilegia
 sanctis in morte concessit particulariter que
 oia in morte beate Katherine concessit vniuer-
 saliter. Primu est christi uisitatio. Et istud fuit
 in Johāne euangelista ad cuius transitu xps
 euz discipulis suis venit. Et istud similiter in
 beata Katherina fuit: qz cum esset in carcere
 christus cum multitudine angeloru et hoim
 ad eam descendit. Et istud attestat priuilegio
 specialis amoris. Quia em xps btm Johan-
 nem et sanctā Katherinā speciali amore dile-
 xit. ideo ad eos spaliter in morte venit. Joh.
 xij. Si quis diligit me etc. et sequitur. Ad eu
 veniem etc. Scdm est spualis refectione: et istud
 fuit in beata maria magdalena: que spualibus
 refectionibus pascebat. Istud etia fuit in be-
 ta Katherina cui in carcere existenti deus per
 columbā ministrabat: et istud attestatur con-
 temptus mūdane dilectōis. Quia igitur car-
 nales delectationes beata Katherina cōtēpsit
 ideo celestibus consolationibus pascebat. Hinc
 est qd dicitur filijs israel defecit farina de egypto:
 receperunt māna de celo. Tertiu est peti-
 tionuz exauditiō. Et istud fuit in scro Blasio
 et in sancta Margaretha: qz in sua passione
 deum rogauerunt ut quicūqz in nomine ipsoz
 aliquid a deo peteret obtineret. Et istud fuit

in sancta Katherina: que idem a deo petijt et
 impetrauit. Et istud attestat sue magne sanc-
 titati. Unde dicit de viro sancto in ps. Cla-
 mauit ad me: et ego exaudia eum etc. Quar-
 tum est celestis ianue reueratio. Et istud fuit
 in beato stephano qui celos aptos vidit. Et
 istud etiam fuit in sancta Katherina cui vox
 de celo dixit. Veni dilecta mea. Ecce tibi celi
 ianua est aperta. Et istud attestat sue magne
 perfectioni. Celu namq aperit viris perfectis
 martyribus et baptizatis. Sancta igitur Kathe-
 rina fuit valde perfecta. martyri piosa: et suo
 sanguine baptizata. Quintu est angeloz ac-
 cessio. Et istud fuit in beato Martino ad cuius
 obitu angeli accesserunt. et istud etia fuit
 in sancta Katherina cui in morte angeli obse-
 quia presterunt. Et istud attestatur sue virgi-
 nitati. Quia em angeli sunt uirgines per na-
 turam et ipsa fuit uirgo per gratis. libeter an-
 geli cū ipsa morabantur. Eccl. xxvij. Volatilis
 ad sibi similia couenit. Sextu est lactis ema-
 natio. et istud fuit in beato paulo a cuius cor-
 pore vnda lactis effluxit. Istud etiam fuit in
 Katherina que pro sanguine lac dedit. fuit
 etiam de numero sanctoru. De quibus dicitur
 Threno. iij. Nitidiores lacte. Septimu est di-
 vine lucis choruscatio. et istud fuit in bto pe-
 tro in cuius martyrio magna lux emicuit: et
 cum ipsa luce aia in celu ascendit. Istud etia
 fuit in beata Katherina que cum fuisset in te-
 nebroso carcere inclusa magna claritas sibi
 resplenduit. et istud attestat sue magne fame
 et lucide conuersatiōi. Sap. iij. O q pulchra
 est casta gnatio cum claritate. Tertio xpus
 bte Katherine magnā misericordiā fecit post
 mortem. Et ista mia in tribus attendit. Pri-
 mo quia corpus eius mirabiliter honorauit
 qm p angelos ipsam sepeliri fecit. Angeli em
 corpus eius ad montem synai itinere plusqz
 xx. dierum deduxerunt et ibi honorifice sepelie-
 runt. Esa. xl. Erig sepulchru eius gloriosum.
 Et in hoc assimilatur sancto Clemēti: cui an-
 geli in mari monumentum fabricauerunt. Et
 istud attestatur sue magne sapientie. Sepul-
 ta namq est beata Katherina in monte synai
 vbi dñs deus moysi sapiam suā dedit. Secūdo
 qz corpus eius pdigio magno illustrauit
 quādo de eius mēbris oleū emanare fecit. Et
 in hoc assimilatur bto Nicolao de cuius cor-
 pore oleum emanat. Et istud attestat sue ma-
 gne misericordie: qz per oleum mia designat.
 Tertio qz eius aie trecētena premia dedit.
 dicitur em Math. xij. q semen iactu in terrā
 bonā facit fructum. aliud tricesimum. aliud
 sexagesimu. aliud centesimu. Terra bona fa-
 ciens fructum tricesimu sunt boni coniugati
 qui cū fide trinitatis decalogu seruauerunt. et

De sancta Katherina

ideo premia. xxx. habebunt. Terra bona faciens fructus sexagesimū sunt boni continentēs qui cum. vii. operibus mie decē precepta custodierunt. et iō. lx. premia possidebūt. Terra bona faciens fructum centesimū sunt virgines predicatorēs: et martyres: qui de leua presentis vita transeunt ad dexterā celestis patrie. Et quia beata katherina predicatrix et martyr extitit. iō ipsa trecētena premia a deo recepit. Vnde et de sc̄tis Esaie. lxj. In terra duplicia possidebunt. Ille nāq; q̄ t̄m fuerūt virgines habebunt premia centena simplicia. Ille autē que fuerunt virgines et martyres habebūt centena duplicia. Ille autē que fuerunt virgines: martyres: et predicatorēs sicut beata katherina habebunt centena triplicia.

¶ Sermo. ccc. De eadē: sermo. iij.

Simile est regnū celorum thesauro abscondito in agro etc. Math. xij. Regnū celorum potest intelligi beata katherina in qua x̄ps regnauit per gratiā. Ideo similis est thesauro abscondito in agro. Ager iste fuit animus katherine in quo creuit et floruit liliū puritatis: rosa charitatis: et viola humilitatis. In isto agro absconditus est thesaurus martirij siue passionis assumptę. et thesaurus diuine sapientie et virginalis iudicij: et celestis glorie. et iste est ille thesaurus. de quo dicit. i. Cor. iij. Si quis auit supedificat supra fundamentū hoc aurū argentū et lapides preciosos etc. In isto agro inuenit aurum martirij: de quo dicit Sap. iij. Tanq̄ aurum in fornace probauit illos etc. Sicut enim aurū malleatur et non frangit: sic beata katherina multa tormenta est passa et t̄m in oibus fuit constans inuenta et firma repta. fuit etiā martirij eius priuilegiatū q̄tū ad tria. Prius quia habuit honorabile obsequiū. Angeli enim corpus ipsius beate katherine sepe lierunt. et tā obsequiosi fuerunt quod sibi obsequiū prebuerūt tā in vita sua. s. q̄m ipse angelus in conflictu cum rhetoribus ipsam confirmauit: q̄m in suo martyrio: sicut q̄m eius plagas perunxit: et post mortē suam q̄m multitudo angelorum corpus eius ad montē synai deduxit. Sc̄do hūit honorabile sepulchrum: quia in mōte synai eius corpus fuit positū. et istud nō vacat a mysterio. Hoc enim attestat sue magne sapientie et sue magne cū deo amicitie: et sue magne abstinentie. Sepulta est nāq; in mōte illo in quo deus legē sue sapientie dedit moysi et in quo familiariter cū moyse velut amicus cū amico locutus fuit. in quo moyses xl. diebus et noctibus ieiunauit ad significandū quod beata katherina dei sapia plena fuit. et cū deo singularem familiaritatem habuit et ab oī amore mundi abstinuit.

Tertio habuit miraculū gloriosum: quia de eius corpore oleū emanauit: per quod dicitur intelligi quod ipsa valde pia et misericors extitit. Per oleū enim misericordia et pietas designat. Oleū nāq; habet virtutē penetratiuā. ps. Sicut oleū in ossibus eius etc. Impinguatiuā. ps. Impinguasti in oleo caput meū. Lenificatiuā. ps. Ut exhalaret faciem in oleo. Leuatiuā: quia super ceteros liquores eleuat. Per que dicitur intelligi quod ipsa misericordia et elemosyna diabolum penetrando vulnerat: cum sit lācea dei. Unde de elemosyna dicitur Eccl. xxix. Super scutū poteris et super lanceā aduersus inimicum suum pugnabit. Deinde impinguat cū sit adeps dei. ps. Ex adipe frumenti satiat te. vñ dixit oliua. Judith. ix. Nūquid possum deserere pinguedinē meā quod dii vtuntur et homines. Conscientiā lenificat cū sit vinū. Unde ps. Vinū lenificat cor hominis. Vñ dixit vitis ibidem. Nunquid possum deserere vinum meū quod lenificat deū et homines. Nam ad deū eleuat et sibi assimilatur: cum ipsa sit imago eius. Sicut enim oleū supernatat oibus liquoribus: sic misericordia aīaz ad dei similitudinē eleuat pre ceteris virtutibus. Luc. vi. Estote misericordes: sicut et pater vester misericors est. Sc̄do in isto agro inuentū est argentū diuine sapientie et eloquentie. De qua dicitur in ps. Eloquia domini eloquia casta: argentū igne examinatum etc. Est enim ut habetur Jaco. iij. quedam sapientia desursum. et ista est sapientia diuina: quedam est sapientia deorsum. et ista est sapientia diabolica. Inter sursum autem et deorsum relinquitur quoddam medium: quia inter sapientiam diuinam et diabolicā est sapientia mundana. Sapientia autem diuina consistit in dei cognitione. Hierem. ix. In hoc gloriatur qui gloriatur scire et nosce me. In preceptorū dei obseruatione. Augusti. Sapientia dei est: nō eloquia dei scire: sed f̄m eloquia dei in dei et proximi dilectione viuere. Augusti. Ille tenet quod latet: et quod patet in diuinis sermonibus: qui charitatē seruat in moribus. Istam diuinā sapientiam beata katherina habuit: quia et vnum solum deum cognouit: et mandata et consilia seruauit: et vsq; ad mortem ipsam dilexit. Sapientia autem mundana diuiditur in tres partes: scilicet in ethicā que docet mores informare: et yconomicā que docet familiam bene regere: et politicā que docet vrbes et regna sapienter disponere. Primam sapientiam habuit beata katherina: quia selommi virtute et morū honestate composuit. Secundam habuit quia palatium suum et familias sapienter rexit. Tertiam habuit: quia regnū suum prouide gubernabat. Secundo sapientia mundana in tres partes diuiditur: ut ibidem dicit Iacobus. scilicet in terrenam que consi-

stet in appetitu cupiditatis. animalē q̄ cōsistit in expletioe voluptatis. et dyabolicam que cōsistit in appetitu honorum. Sed tamen beata katherina primam contēpsit inq̄stum omnia terrena desperit. Secundā inq̄stum voluptates abhorruit: et virginitatem seruauit. Tertiam inq̄stum honores mundanos deseruit: et humilitati se dedit. Tertio in isto agro inueniuntur duo lapides preciosi. Unus est uirginalis mūdicia. Et alius celestis gloria. Est enim uirginitas valde preciosa deo: et ideo nō denupta: sed de uirgine uoluit nasci. Et angelo: quia a Johanne euāgelista uirgine noluit adorari. Et toti mūdo. Unde dicit Hiero. cōtra Iouinia. Romanus populus in quanto honore uirgines semp̄ habuit. hinc apparet q̄ cōsules et imperatores et in curribus trīphantantes et oīs dignitat̄ gradus eis de se uia sedere solitus est. Preciositas nāq̄ uirginitatis ex hoc apparet: q̄ deus uirginitatē multum honozat: et multū glorificat. Multū quidem honozat: quia ipsos uirgines fecit ioculatores suos: domicellos suos: et seruitores suos. Ista tria tangūtur. Apoca. xij. ubi Johannes de uirginibus loquitur dicēs. Cantabant quasi canticū nouū ante sedē: et nemo poterat dicere illud: ecce q̄ sunt ioculatores dei. deinde subdit. Hi sequūtur agnum quocūq̄ terit. ecce q̄ sunt de familia dei. Deinde concludit. Sine macula sunt ante thronū dei. ecce quia sunt domicelli et serui in mensa dei. Patet etiam eius preciositas: quia deus ipsam uirginitatē multum glorificauit. Hoc significatū est Apoca. xij. ubi dicit. Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius. et in capite eius corona. xij. stellarū. et in utero habēs. Ex quibus uerbis datur intelligi q̄ deus uirgines sanctas coronabit in capite. ideo dicit. In capite eius corona duodecim stellarū. Quia in corpore: ideo dicit. erat amicta sole. Decorabit in pede. ideo dicit. q̄ luna erat sub pedibus eius tanq̄ scabellū. Et fecūdabit in prole. ideo dicit q̄ erat in utero habens. Christū enim semper portabunt in utero per gloriosam fructioē. Quarto in isto agro inuenit̄ lapis preciosus celestis glorie. De quo dicit Math. xij. Inuēta autē uirginea preciosa margarita et c. Homo nāq̄ habet res tēporales. pp̄ iniquos et corpus. et aiām. Tunc ergo omnia q̄ habuit uendit q̄ pro desiderio regni celestis terrena cōtēnit. parētes deserit corpus morti exponit aiām rōnē subūcit. Ideo modo b̄ta katherina regnū celoz emit. Nā cū esset. filia regis terrenū regnum et oīa mundana contēpsit matrimoniu vnde filios et heredes habere potuisset uilipendit. et corpus suum morti tra-

didit. sensualitatē suam et rationi et precepto dei obedire coegit. Ista autem margarita celestis glorie est valde preciosa. de cuius preciositate dicitur. i. Cor. ij. q̄ oculus non uidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. Sancti enim uiri merentur uideō corde per fidem audiēdo id est obediēdo aure cordis per operationem diligendo et amando corde per feruorē Sed tunc plus recipiēt q̄ meruit oculus fidei recte. uel auris obediētie et operationis bone uel cor charitatis feruide. Ista margarita et lapide precioso celestis glorie deus beatam katherinam hodie coronauit. Iuxta illud psal. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

¶ Sermo. cccj. De dedicatioe ecclie sermo. f.

Sanctificauit domū hanc quam edificasti ut ponerē nomen meum ibi in sempiternū. iij. Reg. ix. Ista uerba dixit deus Salomoni postq̄ templū dei edificauit et dedicauit. Festū nāq̄ dedicatiōis est magne auctoritatis. Trahit enim auctoritatē a tempore legis nature. Gen. xxvij. Tulit iacob lapidem quā supposuerat capiti suo et erexit in titulum fundēs oleum desup. A tpe legis scripture Exo. vlt. Assumpto unctiois oleo unguis tabernaculū et c. A tpe legis gr̄e. Johā. x. facta sunt encenia hierosolymis et c. Ubi dicit Beda loquens de hac solennitate eo maiori deuotione celebrare conuenit quo eam redēptori nostro gratissimā esse cognoscim⁹. adeo ut in ea ingredi templū et sermonē ad populū facere et diuinitatis sue sacramēta pandere dignatus est. In predictis ergo uerbis tria notantur. Primū est dom⁹ dei edificatio. cum dicitur quam edificasti. Secundū est ipsius domus edificate dedicatiō: cum dicitur sanctificauit domū hanc. Tertiu est ipsius edificate et dedicate finalis intentio. cum dicit. ut ponerem nomen meū ibi in sempiternū. Circa primū notandū q̄ domus dupliciter considerari pōt. Aut prout est in fieri. Aut prout est in facto esse. Si prout est in fieri: tunc tria requirūtur. De quibus sic dicit Amb. in exameron Bonus artifex primo fundamentū ponit. fundamento edificationis posito membra distinguit et adiungit ornatum. In hac ergo domo dei: que est ecclesia dei militans ponitur fundamentū q̄ est xp̄s iesus. Ipse enim xp̄s in edificio ecclesie ponitur in imo per fidem uelut lapis primarius. i. Cor. iij. Fundamentū aliud nemo ponere pōt preter id q̄ positū est q̄ est xp̄s iesus. Et ponitur in summo per spem tanq̄ lapis angularis. Eph. ij.

Dedicatione ecclesie

Ipso summo angulari lapide xpo iesu. Ipsa enim spes dicitur lapis angularis: qz hoietit cu deo coiungit. Ponit in medio p charitate tanqz vinculu siue cementu adinuicē ipsos fideles pūgēs. Coll. iij. Sup oia aut hec charitatem habete qd est vinculu pfectionis. Debet aut ipm fundamentu ad orientē dirigi. et hoc trib⁹ de causis. De quib⁹ sic dicit Dam. lib. iij. Deus paradisum in eadez ad orientē plantauit. vnde hominē transgressum exulē fecit. z ante paradisum ex occidente habitare fecit. Tanqz ergo paradisum exquiretes z ad ipm respicientes ad orientem adoram⁹. Sed z deus crucifixus ad occidentem respiciebat. Et ita adoramus ad ipsum respicientes. z assumptus ad orientem sursum ferebatur. Et ita veniet quemadmodum. viderunt esū eūte in celū. Ip̄m ergo expectātes ad orientem adoram⁹. Fundamēto aut edificationis posito mēbra distingunt^r que sunt sacrariuz. chorus z nauis. De qb⁹ sic dicit Richar. de sc̄to victore. Sacrarium ecclesie significat ordinē virginū. Chorus nō significat ordinē p̄tinētū sed nauis significat ordinē coniugatorū. Strictius nāqz est sanctuarium q̄ chorus. z chorus q̄ nauis. Sic pauciores sunt virgines q̄ continentes: z continētes q̄ coniugati. Sanctior etiā est locus sanctuarij q̄ chorus. z chorus q̄ nauis. Sic etiā dignior est chorus virginū q̄ ordo cōtinētū: z p̄tinētū q̄ coniugatorū. Tertio dz adiungi ornatu: quia ad litteram ip̄a ecclesia debet imaginibus z picturis decorari. Et hoc propter quattuor. s. ppter rememorationem: qz ip̄e imagines reducūt nobis ad memoriā xp̄i passionē. Propter excitandam deuotionē: qz ex visione talis excitat in nobis deuotio. Propter instructionem: qz in visione talis imaginum laici instruunt^r cū hmōi imagines sint quasi quidam libri ip̄oz laicorū. Debet ecclesia etiam decorari z pingi imaginibus z ornari picturis propter imitationē sanctorū: qz laici videntes sanctorū martyrum passionē z constantias per imagines expressas animantur ad constantiam et virtutem. Secūdo domus potest considerari prout est in facto esse. Et tunc tria similiter requiruntur. De quibus sic dicit Aug. in lib. de trini. Bona domus est paribus membris disposita: ampla: et lucida. Domus ergo dei primo debet esse paribus membris disposita. Cum em̄ sit palaciu regale. debēt ibi esse disposita: cenaculum: consistorium: z cubiculu. In cenaculo nāqz rex suos reficit. In consistorio vero causas audit z dirimit lites. In thalamo vero quiescit. In ecclesia ergo altare est cenaculum dei. in quo fideles reficiuntur pane vite. Johan. vi. Ego sum panis viuus. Chorus

vero est thalamus dei. in quo requiescit. in deuota fidelū orōne z laudatione. ps. In ecclesijs benedicite dño zc. Corpus siue nauis ecclesie est consistoriu dei vbi rei resoluūtur in cōfessione. ps. Precinite dño in cōfessione. Sc̄do domus dei debet esse ampla de cui⁹ amplitudine dicit^r Gen. xvij. Dilataberis ad orientem: z occidentē: z meridiē. et septētrionē. Istā dilatationē facit charitas q̄ tunc dilatat vsqz ad orientē qm̄ deum diligit super oia que est oim̄ principiu z origo. Usqz ad occidentē quādo homo in se oia vicia mortificat z extinguit. Usqz ad meridiē qm̄ amicos diligit in deum. Usqz ad aquilonē: qm̄ inimicos diligit ppter deum Tertio dom⁹ dei dz esse lucida. Ideo in ipsa ecclesia ample fenestre vitree cōstruūtur. vt scz ab ipsis illuminet^r. Per fenestras vitreas prelati z doctores intelligūtur. fenestre em̄ vitree quattuor bona in ecclia faciūt. Habēt em̄ lucē trāsmittere. a vento z pcellis defendere. z ecclesiā decorare. z illiteratos p imagines erudire. Sic sancti prelati debent populū illuminare per doctrinā. Phil. ij. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continētes. A ventis et pcellis tantationū defendere per deuotā orōnē. Ubi quidam reprehendūtur. Ezech. xij. Nō ascēdisti ex aduerso neqz posuisti murū pro domo israel. Prelatus tunc ex aduerso ascendit qm̄ diuine iusticie clipeū oratiōis opponit. Tunc opponit murū: qm̄ ponit intra deū z peccatorem orōnis sue suffragia. Debet ecclesiaz decorare per honestā cōuersationē. Cris. Clerici nullam debent habere maculā: nec in verbo nec etiam in cogitatu. neqz in facto: nec in opinione: qz ipsi sunt pulchritudo z hūus ecclesie: z si mali fuerint totā deturpāt ecclesiā. Debent etiā simplices z illiteratos instruire per opa bona z exempla. Math. v. Sic luceat lux vestra corā hoibus: vt videāt opera vestra bona. Sc̄do ponit in premissis verbis ipsius ecclesie edificate consecratio: cū dicit^r. Sanctificauī domū hanc. Deus nāqz sanctificat auctoritate. pontifices vero sanctificant ministerio. Sed reuera ecclesiā militantem deus sanctificabit in celo: z sc̄tificauit in sue passionis sacramento. et quotidie sanctificat ip̄ozū episcopoz ministerio. De prima sanctificatione qua sanctificabit ecclesiam militantē in celo. dicit^r. j. Joh. v. Tres sunt qui testimonium dant in celo scz in ecclia triūphāte. pater verbū z spūs sanctus. Filius eam sc̄tificat ponendo ibidē suā pfectā cognitionē. Spūs sanctus suam pfectā dilectionē. Pater cogniti z dilecti eternaz possessionē. Aug. de ci. dei. Illa ciuitas supna est viget et amat. In eternitate dei viget: in veritate dei lucet in

bonitate dei gaudet. De secunda sanctificatione qua ecclesia sanctificauit in passionis sacramento. subdit ibidem. Et tres sunt qui testimonium dant in terra: scilicet spiritus aqua. et sanguis. Ipse enim ecclesiam sanctificat per spiritum. id est. animam quam posuit ut ipsam uiuificaret. Per aquam quam de latere exiit ut ipsam in baptismo ablueret. Per sanguinem quem in precium effudit ut ipsam redimeret. De tertia sanctificatione quam quottidie eam sanctificat auctoritate repositi ministerio. dicitur. Paral. vii. Ubi postquam Salomon templum edificauit et consecrauit deus sic sibi respondit. elegi et sanctificauit locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum et permaneant oculi mei ibi cunctis diebus et erunt aures mee. erecte ad orationem eius quam in loco isto orauerit. Ex quibus verbis habet quod ecclesia videt oculis dei nominatur nomine dei. uiuit in corde dei et audit auribus dei. Quia igitur videt oculis dei non potest errare: quia nominatur nomine dei debet eam omnes in reuerentia habere quia uiuit in carne dei nunquam potest mori. Et quia audit auribus dei non poterit ab aliquo decipi. Tertio ponitur finalis intentio. cum subdit. ponam nomen meum ibi in sempiternum. Ad hoc enim omnis ecclesia construatur et dedicatur. ut ibi nomen dei honoretur et laudetur. Et quia deus in omnibus horis sit laudandus ecclesia tamen septem horas. elegit quas ut deus in illis laudetur. instituit ex eo quod iste hora sunt priuilegiata et a christo consecrate. Nam hora matutinali fuit natus. A iuda et iudeis captus et illusus. Ad iudicium creditur esse venturus. secundum illud Mat. xxv. Media nocte clamor factus est: ecce sponsus venit etc. In hora prima celum et terram in seruitum hominis creauit. Ad templum in hac hora personam liter venire consuevit. Luc. xxi. Omnis populus manebat. id est. mane festinabat ad ipsum existentem in templo. In hac etiam hora christus resurgens mulieribus apparuit. in hora tertia christus. ad columnam usque ad sanguinem flagellatus fuit et sententiam sue mortis accepit. quia tunc iudeorum uocibus crucifixus fuit. In hac etiam hora spiritus sanctus in apostolos destinauit. In hora sexta christus in cruce eleuatus fuit: et clauis confixus. sol fuit obscuratus uelut quibusdam uelibus nigris se induens et mortem domini sui tribus horis plagens. In hac etiam hora christus in celum ascensurus cum apostolis dulce conuiuium fecit. Juxta illud Act. i. Conuescens precepit eis etc. In hora nona christus spiritum emisit. uulnus in latere accepit. et ad celum ascendit. In hora autem uespertina. sacramentum corporis et sanguinis sui instituit. discipulorum pedes lauit. et in habitu peregrini resurgens apparuit. Luc. vii. Mane nobiscum domine quoniam ad uesperasceit etc. in hora completorium christus sanguineas guttas sudauit. de cruce depositus et in monumento collocatus fuit et sanuis clausis ad discipulos introiit.

Sermo. cccij. Eodem die sermo. ij.

Gificauerunt templum domini rex et filii israel. iij. Reg. viij. Sicut templum dei dedicatum fuit a salomone et filiis israel ita et nunc ecclesie dedicanter a christo rege pacifico auctoritate: et a pontificibus: et alijs clericis. minoribus ministerio. In ipso autem dedicationis officio sunt plurima que magna continent sacramenta. primum est: quia pontifex ecclesiam consecranda tribus uicibus circumit ad ostendendum quod consecratur in honorem sancte trinitatis: uel ille triplex circuitus signat tempus in quo deus non cessauit circumire ut nobis posset salutem offerre. scilicet tempus nature: legis scripte: et gratie. Nam in tempore legis nature misit prius has. ps. Misit moysen seruum suum aaron quem elegit. In tempore legis scripte misit prophetas uere. vii. et multi ad uos omnes seruos meos prophetas per diem surgens diluculo et mittens. In tempore legis gratie uenit ipse. Esa. liij. Propter hoc sciat populus meum nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar: ecce assum. uel ille triplex circuitus significat triplicem circuitum quem fecit christus in ipsius ecclesie militantis consecratione et saluatione. primus est quo de celo uenit in mundum. Secundus quo de mundo descendit ad limbum. Tertius est quo de limbo resurgens ascendit in celum. Secundus est: quia in quolibet circuitu episcopus cum baculo pastoralis ad ostium ecclesie percutit dicens. Attolite portas principes ustras etc. Illa autem triplex percussio et triplex acclamatio representat triplicem dominum quod christus merito sue passionis acquisiuit. scilicet in celo: mundo: et in inferno. philip. ij. In nomine Jesu omne genua flectant celestium: terrestrium: et infernorum. Ac si ipso facto pontifex dicat. Ex quo christus dominum habet in celo. uos principes. id est. angeli: aperite portas. et mecum de cetero maneat. Ex quo dominum habet in inferno. uos porte infernales. id est. demones: eleuamini et inde fugatis. Ex quo dominum habet in mundo. uos homines de cetero ibidem dominum non requiratis. Unde premititur ibidem in ps. Hec est enim generatio querentium eum. que facta est dei iacob. Tertium est: quia ipsa ecclesia ter aqua benedicta interius et exterius irrigatur. Ad significandum quod christus triplici unda suam ecclesiam irrigauit. scilicet unda fluminis in baptismo regeneratione. Ephe. v. Mundas eam. scilicet ecclesiam lauacro aque in uerbo uite. Unda sanguinis in sua passione. Apoc. vii. Lauentur eas in sanguine agni Unda fluminis in spiritus sancti missione. Ezech. xliij. Effundam super uos aquam mundam: et mundam uimini ab omnibus iniquitatibus uestris. De ista triplici irrigatione dicitur. Johan. v. Tres sunt qui testimonium dant in terra. id est. in ecclesia

De dedicatione ecclesie

militanti. s. spūs: ecce vnda flaminis et sanguis
ecce vnda sanguinis. Aqua. Ecce vnda aque:
Vel ista triplex irrigatio significat tria gene-
ra lachrymarū quibus anima que est tēplum
dei aspergitur et irrigatur. s. lachrymis cōpū-
tionis pro peccatis proprijs. ps. Lachrymis
meis stratū meū rigabo. Lachrymis cōpassio-
nis pro alienis miserijs. Thiere. xx. Quis da-
bit oculis meis fontē lachrymarum etc. Et la-
chrymis deuotionis pro celestibus desiderijs
ps. Si fuerit mihi lachryme mee panes etc. In
ista autē aqua benedicta qua ecclesia aspegit
tria apponuntur. s. vinū: cinis: et sal: qz ad hoc
qz aqua lachrymarū nostraz bene valeat la-
uare tria debem⁹ apponere. s. vinuz spiriua-
lis exultationis. Eccli. xxx. Nō est oblectamē-
tum supra cordis gaudij. Cinerem idest me-
riam mortis Gene. xvij. Loquar ad dominū
meum: cū sim puluis. Sal sapide discretionis.
Roma. xij. Rationabile obsequiū vestrū. Ista
autē aspersio fit cum ysopo. i. cū timore diuino.
Sicut em̄ ysopus purgat fleuma pectoris: sic
timor dei purgat peccatū mentis. Eccli. i. Ti-
mor dñi expellit peccatum. Quartuz est quia
litteris grecis et latinis in pavimēto scribitur
alphabetum. facta cruce de cinere et zabulo.
De angulo orientis vsqz ad angulū occidentis.
quod quidē representat cōiunctionē vtriusqz
populi iudei scz et gentilis in fide vera per cru-
cem xp̄i actaz ita qz ille qz erat dexter factus
est sinister. Et qui erant in capite factus est
in cauda et ecōuerso. Deut. xvij. Ipse erit in
caput et tu eris in caudā. vel illa talis scriptu-
ra duobus ordinibus facta significat dei pre-
cepta in duabus tabulis scripta. Et ideo ta-
lis scriptura fit in cruce de cinere et zabulo fa-
cta. ad innuēdum qz si homo vult faciliter dei
precepta implere. dz habere memoriā dñice
passiōis et crucis. Unde Grego. Si passio xp̄i
ad memoriā reduci. nihil est qz non equo aīo
toleretur. Debet habere memoriā sue mortis
Greg. Valde se sollicitat in bono opere: qz sem-
per recogitat de extremo fine. Debet etiā ha-
bere considerationē pprie infirmitatis: qz scz
ad instar zabuli homo est sterilis et infructuo-
sus: nisi a dei gratia adiuetur. ij. Cor. iij. Nō
qz sufficētes sumus aliquid cogitare a nobis
quasi ex nobis. Quintuz est qz duodecim cru-
ces in ecclesie parietibus depinguntur. Ipsa
em̄ crux sc̄ta est xp̄i vexilluz. Unde cantatur.
Vexilla regis prodeunt. Crux est bacul⁹ xp̄i.
Gen. xxxij. In baculo meo transiui iordanem
istuz. i. mundū istū. Crux est lectus xp̄i in quo
ipse requeuit. Can. i. Iudica mihi vbi paschas.
vbi cubes in meridie. Quia igitur crux est ve-
xillum xp̄i. ideo in ecclesia consecranda cru-
ces depinguntur. vt ostendatur qz illa ecclesia

est ammodo xp̄i dominio subiugata. Unde et
apud regalem magnificentiam obseruatur vt
cum aliqua ciuitas ei tradatur vexilla regis
eriguntur. Hasta autem fuit lancea. Tela fuit
caro mundissima depicta colore nigro liuoris
rubeo sanguinis. et albo innocētie et puritatis.
Depinguntur autē duodecim cruces: quia
duodecim apostoli hoc vexillum per vniuer-
sum mundum deferentes ipsum xp̄i dominio
subiugarunt. Quia crux est baculus dei ideo
ipse cruces depinguntur vt demones terrea-
tur. et inde fugiat. Chryf. Ubicunqz demones
signum crucis viderunt. territi fugiūt baculū
timentes vnde plagam acceperūt. Quia crux
est lectus christi: ideo depinguntur cruces ad
innuendum qz sicut christus de cruce non de-
scendit: sed in ea mortuus fuit. Sic et ipse ho-
mo de cruce penitentie non debet descende-
re: sed in ea cōstanter debet perseuerare. No-
luit em̄ christus de cruce descendere nec pro
matris sue compassionē cum sciret ipsam val-
de dolere. Luc. ij. Tuā ipsius animā gladius
pertransibit. Nec propter iudeorū irrisionem
Math. xxvij. Pretereuntes enim mouebant
capita sua dicentes. Uach. qui destruis tem-
pluz dei: et post triduum reedificas illud. Nec
propter ipsorum fallacem persuasionem. Ibi-
dez Si rex israel est descendat de cruce et cre-
dimus ei. Nec propter vehementem sui corpo-
ris dolorem. Thren. i. Attēdite et videte si est
dolor similis sicut dolor meus. Sic et homo de
cruce penitentie non debet descendere nec cō-
passione suorū parētū. nec irrisiōe supborū: nec
persuasiōe amicorū nec austeritate penarū
Sextū est qz ipse cruces illuminant et crisma-
te inūguntur. Illa em̄ duodeci luminaria. ante
cruce posita significāt duodecim apostolos. qui
vexillū crucis p vniuersum mūdū deferentes
ipsum per tria christi dominio subiugarunt. s.
per lumen sapienti. Mat. v. Vos estis lux mū-
di. Per odorē bonifame qui significatur per
balsamum. i. Cor. ij. Christi bonus odor sum⁹
deo in omni loco. Et per victoriā conscientie
que significatur per oleum. ij. Cor. i. Gloria
nostra hec est testimoniū conscientie nostre.
Illi etiam qui crucem penitente assumpserūt
ista tria similiter debent habere scilicet lumē
conuersatiōis honeste. Mat. v. Sic luceat lux
vestra coram hominibus etc. Balsamum re-
dolentis fame. Eccli. xxij. Sicut cynamomū
et balsamum aromatizans dedi odorem. Et
oleū deuotionis interne. ps. Impinguasti in
oleo caput meum etc. De hoc etiam scribitur
i. Johā. ij. Unctio eius docet vos de omnibus
Bern. Qui initiat a timore crucem xp̄i portat
patienter: qui proficit in spe portat libenter:
qui consummatur in charitate amplectit eaz

ardenter: ecce oleum balsamum: et ignis. Qui enim portat crucem patienter. iam unctus est oleo gratie preuenientis. Qui portat libenter unctus est balsamo gratie proficientis. Qui autem portat ardentem inflamatus est igne gratie perficientis.

¶ Sermo. cccij. Eodem die sermo. iij.

Hodie salus huic domui facta est etc. Luce. xix. Quamdiu homo in hac vita est peccator est et ideo dei reconciliationis indigens est. Ideo necesse erat ut aliqua domus inueniret in qua ista reconciliatio celebraretur. Homo autem non poterat ascendere ad domum celestem. quia nimis erat alta. Nec deus poterat descendere ad domum terrestrem: quia nimis erat immunda. Ideo voluit deus ut fieret domus communis. scilicet ecclesia dedicata que si non esset corporea non esset domus hominum si non esset dedicata. non esset dei habitaculum. Et quia peccatores ubique sunt in mundo ideo deus tale domum ubique voluit construere et dedicari: et in ea oblationem mundam offerri. Malach. i. In omni loco sacrificabit et offeret nomen meo oblatio munda. Quia autem ecclesia dedicabitur. tunc ipsi domino mancipabitur. et ab omni demonum potestate eripitur et ideo bene dicitur.

Hodie huic domui salus facta est. Notandum autem quod propter quattuor causas ecclesia dedicatur. Una causa sumitur ex parte dei. Secunda ex parte angeli. Tertia ex parte nostri. Quarta ex parte demonis. Prima ergo causa sumitur ex parte dei: quia efficitur domus digna dei ad habitandum. iij. Paral. vij. et iij. Reg. ix. Oculi mei erant aperti. et aures mee erecte ad orationes eius que in loco isto orauerit. Elegi namque et sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum: et permaneant oculi mei: et cor meum ibi cunctis diebus. Ex quibus verbis habetur quod deus in ecclesia consecrata ponit oculos suos aures suas nomen suum et cor suum. Habet enim ibi oculos suos quibus videt deuotionem bonorum genuflexiones et lachrymas ipsorum. quibus etiam videt in deuotionem malorum supfluitates vestimentorum ac ornamentorum. Eccl. xxij. Oculi domini multo plus lucidiores. sunt super solem circumpicientes omnes vias hominum etc. Habet etiam aures suas quibus audit orationes: et lachrymas omnium fidelium. Esaie. xxxvij. Audiui orationem tuam. et vidi lachrymas tuas. Quibus etiam audit verba vana et detractoria multorum. et maxime mulierum in ecclesia loquentium. Ideo dicit apostolus. i. Cor. xij. Mulieres in ecclesijs taceant. Habet etiam ibi nomen suum quod est christus qui interpretatur unctus. Olim quidem nomen suum erat terribile et inflexibile. ps. ait. Sanctum et terribile nomen eius. Sed modo est unctum et ideo

factus est ad misericordiam flexibile et valde amabile. Cañ. i. Oleum effusum nomen meum. Habet etiam ibi cor suum: quia dignos et deuotos qui sunt ibi amat. indignos vero et malos qui sunt ibi condemat et odit. Tales sunt illi de quibus dicitur Ioh. ij. Dominus eiecit de templo oues et boues et numulariorum effudit eas: et mensas subuertit. et his qui vendebant colubas dixit etc. Odit enim luxuriosos tanquam homines bestiales. ps. Comparatus est iumentis insipientibus. et similis factus est illis. Odit prelatos superbos qui cornu superbie volunt ceteros ventulare. Odit clericos auaros qui volunt mercimoniis exercere. Odit prelatos simoniacos qui dona spiritus sancti volunt vendere. Si enim deus in ecclesia consecrata habet cor suum: et nos merito debemus ibi habere cor nostrum: ne de nobis dicatur illud Esaie. xix. Populus hic labijs me honorat. cor autem eorum longe est a me. Secunda causa sumitur ex parte angeli: quia ipsa ecclesia consecrata est angelis gratus locus ad ministrandum. Ministrant enim angeli quadrupliciter. Primum quia sacerdoti ministrant et celebrant assistunt. Grego. Quis autem fidelium dubium habere posset in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri. atque in illo iesu christi ministerio angelorum choros adesse: summis imitari sociari et terrena celestibus iungi. Secundo ministrant: quia orationes fidelium deo offerunt. Unde dicitur in cano. Iube hec perferri per manus sancti angeli tui etc. Thob. xij. Quando orabas cum lachrymis: ego obtuli orationem tuam domino. Tertio ministrant: quia fideles ab infidelibus demonum custodiunt: scilicet dum ad ecclesiam veniunt: et dum ibi consistunt. et dum inde exeunt et recedunt. Judith. xij. Custodiuit me angelus domini et hinc euntem. et ibi commorantem. et inde huc reuerentem. Quarto ministrant: quia peccantibus se coniungunt. ps. Preueniunt principes coniuncti peccantibus etc. Ipsi enim angeli peccantes ad ecclesiam precedunt: ideo dicitur. Preueniunt principes: et cum deo peccantibus peccant. ideo subditur. coniuncti peccantibus. Ipsi in medio animarum deum alacriter et infatigabiliter laudantium assistunt ideo subditur. In medio iuuentulorum. Deuotionem peccantium christi ipsi accendunt ideo subditur. Tympanistrarum. Per tympanum enim christus intelligitur in quo est forma sperica. id est diuinitas eterna. Pellis extensa. id est caro crucifixa. Melodia. id est anima omni gaudio et iubilatione repleta. Ille autem anime sunt tympanistrarie que ad christi diuinitatem et passionem sunt dulciter affecte. Tertia causa sumitur ex parte hominis: quia est homini valde utilis ad obtinendum quod petit. Homines enim in ecclesijs dedicati obtinere

De dedicatione ecclesie

possunt et affluentiam. omnium bonorum et remotionem malorum. Ibi enim obtinentur omnia bona scilicet celestia spiritualia: et terrena. Unde postquam salomon templum dedicauit: ad deum preces effudit. rogans ut exaudiret populum in loco illo orantem cui deus sic respondit ut habetur in i. Paralipomenon. vii. Si clausero celum et pluuia non fluxerit. et mandauero et precepto locustarum deuoret terram: quersus autem populus egerit penitentiam exaudiam de celo et saluabo terram eorum. Deus ergo peccatori conuerso: et in ecclesia exoranti celum clausum aperit: quoniam celesti gloria eius dignum facit. Tunc pluiam mittit. quoniam gratiam spirituales imittit. quoniam gratiam spirituales infundit. Tunc terram sanat quoniam fertilitatem temporum donat. Secundo obtinent liberationem ab omnibus malis. malo culpe. pene transitorie. et pene eterne. unde postquam salomon templum dedicauit orauit dicens. iij. Regum. viij. Si fames si orta fuerit in terra: aut pestilentia: aut corruptus aer. et inimicus eius obsidens portas. uniuersa plaga et omnis infirmitas. et extenderit populus tuus manus suas in domo hac tu exaudies de celo. Apparuit autem enim dominus dicens. Exaudiui orationem et deprecationem tuam. Per hoc quod dicitur fames: pestilentia: corruptus aer: notatur malum pene transitorie. Per hoc quod dicitur inimicus obsidens portas. notatur malum culpe. Diabolus enim ita obsidet portas. quoniam corporis sensus inuadit et detinet. Per hoc enim quod dicitur uniuersa plaga et omnis infirmitas: intelligitur malum pene eterne ubi est omnis plaga in corpore: et uniuersa infirmitas in mente. Quarto causa sumitur ex parte demonum: quia ipsa est demonibus valde terribilis. et hoc propter quinque que in ipsa ecclesia continentur. Ibi enim sunt angelorum presidia a quibus ecclesia communiter. In ecclesia etiam corpus dominicum consecratur et conseruatur. Cruces eriguntur et in ecclesia sanctorum reliquie reconduntur: et orationes fidelium effunduntur. Ista omnia sunt diabolo valde terribilia. Diabolus enim significatur per leonem. i. Petri. v. Aduersarius noster diabolus tanquam leo rugiens etc. Leo autem quatuor timet. scilicet strepitum currum siue rogantem ignem accensum: gallum et maxime album: et quoniam videt catulum coram se verberari. Per currum namque significatur exercitus angelorum. psalmus. Currus dei decem milibus etc. Unde et ipsi angeli in curru igneo helie apparuerunt. Strepitus ipsorum currum sunt vociferationes sanctorum angelorum ad deum contra demones pro nobis clamantium. Esaia. lxij. Super muros tuos hierusalem constitui custodes tota die ac nocte non tacebunt etc. Isti currus et eorum strepitus sunt demonibus valde terribiles. Unde legitur Genesim. xxvij. quod postquam iacob viderit scalam et per eam angelos ascendentes dixit. Quam terribilis est locus iste. Per scalam namque propria nostra si-

gurat. pro qua angeli descendunt et orationes que in ecclesia funduntur colligunt et ascendunt ut omnia collecta deo offerant. Secundo leo timet ignem accensum: pro quem significantur ardentia desideria et feruentes orationes fidelium que omnia sunt demonibus adeo terribilia quod eos incendunt. unde dixit diabolus beato Bartholomeo. Incendunt me orationes tue quod eos expellunt ut habetur in Thob. vi. Cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne genus demoniorum quod etiam demones vulnerat et confodit. Aug. Tela contra diabolum verba dei sunt. Fides tua: spes tua: et opera tua gladium sunt interficientes inimicum. Quam terribilis autem est ala virtutum et bonis operibus vallata. ut habetur in Cantica. vi. Terribilis ut castrorum acies ordinata. Tertio timet gallum. albus pro quem intelliguntur sancti martyres et confessores qui fuerunt galli dei pro doctrina. iob. xxxvij. Quis dedit gallo intelligentiam. Et fuerunt alibi per innocentiam. Apoc. iij. Ambulabunt mecum in albis etc. Horum vero reliquie que conduntur in ecclesiis sunt demonibus valde terribiles. Chrysostomus. in omelia de Machabe. Nam ut audaces latronum duces: agniti regis insignibus deterrantur ut fugiant: ita profecto demones ubi coronatorum martyrum corpora posita conspiciunt illico ab eorum longe conspectu pauidi fugiunt. Quarto timet catulum flagellatum pro quem significatur christus qui fuit catulus dei in quantum contra malorum vitia latrabat: et in quantum dormientes in peccatis ad virtutum vigilantiam excitabat. et in quantum lingua sua medicinali multorum vulnera curabat. Iste catulus lamentabiliter fuit flagellatus: quia a planta pedis usque ad verticem non permansit in eo sanitas. Huius autem sue flagellationis et passionis nobis duo memorabilia remanserunt scilicet lignum crucis. et sacramentum sui corporis. Et utraque sunt diabolo terribilia. Lignum enim crucis est diabolo terribile: quia est sibi gladius quo vulneratur. Chrysostomus. Tanta est virtus crucis ut si mente fideliter habeatur nullus demonum prope stare poterit videns gladium in quo deiectus est. Est etiam terribile demonibus sacramentum corporis et sanguinis christi. Chrysostomus. Ubicumque sanguinem demones viderint fugiunt: et currunt angeli. Idem. Ut leones ignem spirantes: sic a mensa altaris secedimus terribiles fientes diabolo.

Sermo. cccij. De dedicatione altaris. f. i.

Septem diebus expiabis altare: et sanctificabis: et erit sanctum sanctorum etc. Exod. xxix. Quia deus est sanctus. ideo vult habere omnia sancta scilicet tabernaculum: et vasa tabernaculi: ac etiam altare: et vasa altaris. Num. viij. Unxit moyses et sanctifica-

uit tabernaculum cum oibus vasis suis: alta re et similiter vasa eius. Vult etiam habere sanctos ministros. *Leuit. xi. Sancti estote quoniam ego sanctus sum. Exo. xix. Sacerdotes qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percutiam eos. Et sicut in veteri testamento. Alia erat consecratio altaris. Alia erat consecratio tabernaculi. Ita et nunc alia est consecratio altaris: et alia consecratio ecclesie. In premissis ergo verbis duo ponuntur. Primo ipsius sanctificandi ritus cum dicitur. Septem diebus expiabis: et sanctificabis altare. Secundo ipsius sanctificationis effectus. cum dicitur. Et erit sanctum sanctorum. Ritus autem altaris veteris tabernaculi fiebat septem diebus per hostiarum immolationes. Ritus autem consecrationis altaris ecclesie militantis continet multa. quae magnis sacramentis fuerunt plena. Primum est: quod quattuor cruces in quattuor cornibus altaris configuntur de aqua benedicta. Altare quidem significat crucez. cuius quattuor cornua sunt quattuor brachia in quibus emanauit vnda salutis que quidem vnda quattuor partes mundi abluit: et purgavit. Vel per illas quattuor cruces de aqua benedicta significatur quod Christus mundavit per sanguines sue passionis quattuor elementa. Mundavit enim ipsum aerem: quia non sub tecto: sed in aere pativoluit. Mundavit aquam per illam aquam que de suo latere profluxit. Mundavit terram per sanguinem quem in terra effudit. Mundavit ignem et non tantum materiale: sed etiam spirituale. cuiusmodi est ignis tribulationis quem Christus etiam mundavit: quia eum minorem fecit: ex eo quod illo igne examinatus fuit. *ps. Igne me examinasti. et non est inuenta in me iniquitas. vel per illas quattuor cruces significatur quod passionem Christi et eius crucem quadrupliciter portare debemus scilicet in facie per assidua impressionem. in ore per confessionem. in corpore per mortificationes. et in corde per deuotionem. Secundum est. sicut episcopus altare consecrandum septem vicibus circuit. Per illos autem septem circuitus quos Christus fecit per altaris nostri id est cordis nostri sanctificationem. Primus est: quo de celo venit in uterum virginis. Secundus est: quo de utero venit in presepio. Tertius est: quo de presepio venit in mundum. Quartus est: quo de mundo ascendit in patibulum. Quintus est: quo de patibulo descendit in sepulchrum. Sextus est: quo de sepulchro descendit in limbum. Septimus est: quo de limbo resurgens ascendit in celum. Tertium est: quia ipsum altare septem vicibus cum aqua benedicta et ysope aspergitur. Ysopus namque est herba parua calida et fleumatis purgatiua. Et significat Christus**

qui est paruus per humilitatem. vt habetur *Isaie. ix. Paruulus natus est nobis. Calidus per charitatem. Johan. xv. Maiorem hac dilectionem nemo habet etc. Est enim purgatiuus faciens nobis magnam puritatem. Hebre. i. Purgationem peccatorum faciens. Ab illa ysope profluxerunt septem aque asperisionis: id est septem sanguinis effusiones. Quarum prima profluxit in circuncisione. Secunda in sudatione. Tertia in corporis flagellatione. Quarta in capitis coronatione. Quinta in manus perforatione. Sexta in pedum crucifixione. Septima in lateris apertione. Vel illa aqua significat aquam baptismalem qua altare cordis nostri aspergitur et mundatur: que ideo septies aspergitur. quia in ipso baptismo septem dona spiritus sancti dantur. Quartum est: quia incensum in ipso altari concrematur. per quod significatur ipsum sacrificium in ara crucis oblatum. Et sicut fumus incensi exit a carbone accenso. et in altum ascendit: et odorem reddit. Sic fumus huius sacrificij processit a Christo in flammato igne amoris: passionis: et compassionis. Ascendit usque in celum. *Apoca. viij. Ascendit incensum fumus in conspectu domini de manu angeli. i. Christi qui fuit nuncius dei patris. Et ideo fecit odorem magnum. Ephe. v. Tradidit semetipsum pro nobis oblatione et hostiam deo in odorem suauitatis. Vel per illam concretionem incensi significatur. quod illi qui ad altare accedunt debent habere orationem ad instar incensi scilicet feruentem: ascendentem: et redolentem. Feruentem scilicet calore charitatis. *Apoca. viij. Data sunt ei incensa multa. Et infra. Et accepit angelus thuribulum et impleuit illud de igne altaris. Ascendentem leuitate humilitatis. *Eccle. xxxv. Oratio humilientis se penetrat nubes. Redolentem odore mundicie et puritatis. *Apoca. v. Habentes singuli citharas: et phialas aureas plenas odoramentorum etc. Quintus est: quia ipsum altare chrismate inungitur. Ad significandum quod ipsa crux fuit inuncta sanguine Christi quod patrem odorem recreauit. et ipsum ad misericordiam delinuit: et nobis suam benedictionem dedit. Chisma namque fit ex balsamo et oleo: et utroque benedicto vel per hoc significatur quod illi qui ad altare accedunt debent habere balsamum redolentis fame. *ij. Corinth. ij. Christi bonus odor sumus. De omni loco oleum pietatis et misericordie. *Eccle. ix. Oleum de capite tuo non deficiat ad benedictionem gratie proficientis. *ps. Etenim benedictionem dabit legislator: ibunt de virtute in virtutem etc. Sextum est: quia mundis pannis operitur qui panni sic debent esse gloriosi et pretiosi quod nullam habeant maculam vel rugam et nullam deformitatem. Panni enim********

De officio diuino

altare ornates sunt boni clerici ecclesiam decorantes. Esa. xlix. *Uiuo ego dicit dñs: qz oib⁹ his uelut oruamento uestieris. Ephe. v. Exhibere sibi ecclesiam gloriosam nō habentē maculam: neqz rugaz: aut aliquid huiusmodi. Clerici em̄ non debent habere maculā in cogitatione nec rugam in intentione: nec aliqd deformitatis in ope: sed dñt esse gliosi in fama et opinione. Secūdo ponitur sanctificationis effectus. cum dicitur. sanctū sanctorū. Ipsum em̄ altare sanctū sanctorū. dicitur. quia sanctissimum sacramētum in eo cōsecratur. Sanctū nāqz est idē qz mundum: firmum: et sanguine tinctum. Est igitur ipm sacramētū in altari sanctum. Primo: quia nos mundat. Hebre. ix. Sanguis christi emundabit consciētiam nostram et c. Apoca. viij. Lauerunt stolas suas: et dealbauerunt eas in sanguine agni. Ex quibus uerbis patet qz sanguis christi mundat: lauat et dealbat. Mūdat ab actuali lauat ab originali. et dealbat a ueniali. In huius significatione xp̄us sanguinem fudit de manibus ut lauaret actuale. de latere ut lauaret originale de pedibus ut lauaret ueniale. Secundo altare dicitur sanctum: quia nos firmat. s. per sacramentum. Facit enim nos firmos et fortes in aggrediendo ardua. Hoc significatum est. i. Machab. ubi dicitur. qz elephantis ostenderūt sanguinem uue ad acuendū eos ad prelium. Facit nos firmos sufferendo aduersa. Hebre. xij. *Recogitare eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipm contradictionez ut non fatigemini animis uestris deficientes. Facit nos firmos perseueranter continuando fortia. iij. Regum. xix. c. Ambulauit in fortitudine cibi illi⁹ et c. ps. Panis cor hominis cōfirmat. De his exemplum habemus in xp̄o qz magnanimiter aggressus est ardua et crucem ascendit. Constāter sustinuit aduersa quādo vulnera fortiter tolerauit: et perseuerāter continuauit fortia. s. quando de cruce descendere noluit. Tertio lacramētū dicitur sanctū. quia sanguine suo nos tingit. s. quādo sue passionis memoriā nobis imprimūt tangēdo nostrum intellectum p meditationez. Deut. vj. *Meditaberis sedens in domo tua: et nostrum affectum per desideriu et deuotionem. Job. xxxix. Pulli eius lambūt sanguinem et totaz uitam nostram p imitationem. i. Pet. ij. Christus passus est pro nobis. nobis relinquens exemplum et c.***

¶ Sermo. cccv. De officio diuino sermo. j.

Edīt i celebrationibus decus et c. Eccl. xlvij. *Ista uerba fuerūt dicta de dauid propheta: et possunt cōuenientius dici de bea*

to Gregorio papa qui misse celebrationē pulchre et decore ordinauit: et ipsum ministrū celebrantē pulchro habitu insinuuit. Videam⁹ ergo qz decorus sit habitus ministri. Secūdo qz decora sit celebratio mīsterū. Minister nāqz in suo habitu debet esse decorus. Primo qz in capite coronaz decora debet habere. In qua siquidē corona tria fiunt: scz pilorū abrasio: capillorū detruncatio: et forme sperice figuratio. Abrasio autē pilorū in superiori parte capitis fit ad innuendū qz inter ipos ministros et deum nihil debet esse mediū sed immediate debent deo, uniri per uinculū charitatis: per identitatem uolūtatis: et per opera pietatis. Misericordia em̄ maxime deo cōiūgit hominem. Capillorū em̄ detruncatio super aures fit: ad innuendū qz oia tēporalia supflua debent refecare: et superfluas cogitationes abijcere a mente: et ad mādata dei adimplenda auditum liberū et expeditū habere. Circularis autem figuratio in modum corone fit ad innuendū qz seruire deo regnare est et qz sunt ministri illius qui principio caret et fine. Et qz de corona sacerdotalis dignitatis peruenturi sunt ad coronā eterne felicitatis. Secundo debet amictū in capite assumere tanqz galeam spei: qz debet ad altare accēdere cū spe et fiducia obtinendi. i. Thessal. v. *Induti galeam spem salutis. Tertio debet induere albam tanqz lorica iustitie. Ephe. vj. Induti lorica iustitie. Sicut em̄ lorica hominē uindicta tegit: sic iustitia cuz alijs suis uirtutib⁹ uindicta animā tegit et munit. Prudētia em̄ animam munit ab anteriori ut prouideat de futuris. Iustitia a posteriori ut prouideat de futuris et latifaciat de preteritis. Tēperātia a dextris ne alliciat in prosperis. Fortitudo a sinistris: ne succūbat in aduersis. Quarto debet cingi cingulo castitatis et mūdicie. Ephe. vj. *State ergo succincti lumbos uestros in ueritate. et c. Petri. j. Succincti liberos mētis uestre. Quinto debet accipere manipulū tanqz scutum fidei. Ephe. vj. In omnibus sumentes scutum fidei et c. ipsum autē manipulū in manu sinistra ponit: qz scutum in sinistra parte portatur. Sexto debet accingi stola tanqz ens se et gladio ancipiti qui est gladius uerbi dei ut incidat uerbo et exemplo. Hebr. iij. *Uiuus est sermo dei et efficax et penetrabilior oī gladio ancipiti. Septimo per planetā siue casulam que desuper ponitur intelligit charitas que super omnes uirtutes ponitur quasi earū forma Colk. iij. Super hec autē oia charitatem habentes et c. Uel per illum planetā intelligitur insigne quoddā quod cognoscentia dicitur. per quod cuius regis sit miles agnoscitur. per quod mortificatio carnis accipitur***

per quam christi milites discernunt. Gal. v. Qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs et concupiscētijs. Postmodū autē sacerdos sic ornatus et armatus: ad altare accedit. vbi etiā tribus alijs armis se munit: scz cōfessione vt sit mūdus cum dicit. Confiteor deo etc. Oratiōe vt accedat deuotus: cū dicitur. Aufer a nobis dñe etc. Et crucis impressione vt maneat securus. Eph. ix. Super quē videritis ihau ne occidatis etc. Secundo videndū est q̄ decora sit celebratio ministerij id est misse que quidē decora est propter multa que ibi fiunt que magna continēt sacramēta. quorum quedā sunt ante consecrationem: quedā nō sunt in ipsa consecratiōe. et quedā post consecrationē. Ante quidē cōsecrationē plura fiunt que sacramēta continent. Primū quia sacerdos ad populū se manifestat et clara voce ipsum salutatur. in vita tñ illarum licet se populo manifestet. nō tñ clare sed submisse dicens. Orate fratres etc. ille autē quinqz manifestatiōes representat quinqz apparitiōes: quibus in ipsa die resurrectionis se discipulis suis manifestauit: vna tamen illarū fuit occulta scilz qua symoni petro apparuit. Secundū est quia sacerdos non dicit: christus vobiscum nec iesus vobiscuz: sed dicit dominus vobiscum. nam christus et iesus sunt nomen personale ipsius filij. Dñs autem est nomen cōmune conueniēs tribus personis: quia dominus pater. dñs filius. dñs spiritus sanctus. Et tamen non tres dñi: sed vnus etc. Adcl dicat. Tota trinitas sit vobiscum. scilicet pater qui sua potentia vos confirmet. filius qui sua sapiētia vos illuminet. et spūs sanctus qui suo amore vos inflammet. Alia ratio est: qz dñs potentiā significat. et ideo omnē defectum populi supplere potest. et omnia bona conferre. Roma. x. Idem dñs omnium et diues in omnes qui inuocant eum. Tertiu est: quia nō respondetur sibi eo modo quo salutatur. Non em̄ sibi respondetur. Et dominus tecum: sed Et cuz spiritu tuo. ad innuendū qz tunc sacerdos totus debet esse in spiritu et spiritualis esse: et nihil sentire de corpore: vel corporali sollicitudine: sed totū se debet dare spiritui. i. Corint. xiiij. Orabo spiritu: orabo et mente. Quartuz est: qz oratiōes in ipsa missa in numero impari dicuntur: cuius rationem assignat Grego. quia par numerus in duo eque est diuisibilis et impari in duo equalia diuidi nō potest. Non dicunt ergo in numero pari: quia deus diuisionē in omnibus detestatur. Quintū est quia ad euangelij deportatur lumen: thus: et crux ad innuendū qz ille qui debet euangelizare verbum dei. debet habere lumen doctrine. i. petri. iij. Parati semp ad satisfactio-

nem omni petenti vos etc. thus odorifere fame. i. Timoth. iij. Oportet illū testimoniū habere bonum etc. et crucem mortificationis proprie. Math. xvi. Abneget semetipsum et tollat crucem suam: et sequatur me. Sextum est: qz dyaconus signat se in fronte: in ore: et in pectore. In fronte: quia non debet euangelij christi erubescere. Rom. i. Non em̄ erubescō euāgelium. In ore: quia debet ipsum feruenter predicare. In pectore: quia debet ipsum fideliter credere. Rom. x. Corde creditur ad iustitiam. ore autem confessio sit ad salutem. Secundo sunt quedā in ipsa vel circa ipsam consecrationem. Primū est: quia corporalia explicantur. Calix em̄ cum patena paratur. Altare quidem significat crucem: sed corporalia significant lintheamina et sudarium quibz corpus christi fuerat inuolutum. Calix significat sepulchrum. Patena nō lapidem ad ostiū monumenti expositū. Secundū qz aqua et vinum miscentur et ipsa aqua benedicunt. Miscetur em̄ ipsa aqua duplici de causa. Primo ad significandū illa duo sacramēta que de latere dñi nostri profluxerunt: scz redēptionis in sanguine: et regenerationis in aqua. Secundū est quia per aquā populus significat. Juxta illud Apoca. xviij. Aque quas vidisti populi sunt et gentes et lingue. Ideo ergo aqua cuz vino admiscetur: et cum sanguine transmutatur vt ostendatur qz fideles christo vniuntur. Juxta illud Johan. xvij. vt sint vnum sicut et nos vnum sumus: ideo autem apua cum cruce benedicuntur: ad ostendendum qz illa talis vniō populi cum christo facta fuit mediante cruce et christi passione. Ephe. ij. Ipse em̄ est pax nostra qui fecit vtraqz vnū. Tertiu est: qz sacerdos ad cōsecrationē tripliciter separat scz per thurificationē: ablutionē: et orationez. Thurificat nāqz ad ostēdendū qz illud sacrificium est deo valde odoriferū. Ephe. v. Tradidit semetipsum p nobis oblationē et hostiā deo in odore suauitatis digitos lauat: qz s̄m ipsum Dionisiū in ecclesiastica hierarchia lotio digitorū significat mundationē venialium peccatorū a quibz tūc sacerdos debet esse immunis. Orat etiā p seipso dicens. In spiritu humilitatis etc. Etiā vt ofones aliorū requirit dicens. Orate p me fratres etc. Tertio fiūt qdā post ipsam cōsecrationē. Primū est: qz corpus christi in tres partes diuiditur ad innuendū qz corpus xp̄i mysticū in tres partes est diuisum. Una pars regnat in celo: et significatur per illaz particulā qz ponit̄ in vino cōsecrator: qz illi beati ab vbertate dei semper sunt ebrj. Alia pars adhuc pegrinat in mūdo. Tertia cruciatur in purgatorio. et istas duas partes alie particule representant. Pro istis igitur

tribus parētibus corporis mystici. corpus xp̄i
 verū sub sacramento offertur sc̄z p̄ beatis in
 gratiarū actionē. et pro fidelib⁹ q̄ sunt in mūdo
 vt sit eis cōsecrationē. pro his q̄ sunt in purga
 torio. vt. s. sit in eis purgationez. Sc̄dm̄ est qz
 post sumptionē digitos lauat semel ante cōse
 crationē vt dictū est et bis post sumptionē vna
 vice cū vino vt si aliqd̄ de corpore xp̄i digitis
 adhesit in calice inundatur. Secūda vice cū
 aqua. Per istā triplicē lotionē digitorū signifi
 cat̄ triplex mūdicia illorū q̄ corp⁹ xp̄i p̄ficiunt.
 Tales em̄ debent habere puritatē cōstūm ad
 manus q̄bus ministrat̄. et cōstū ad os p̄ qd̄ su
 scipitur: et cōstū ad cor in quod recipitur. Ter
 tium est: qz post missam sacerdos lauet man⁹.
 In principio quidā lauat manus anteq̄ se in
 dueret. Et in fine misse etiā manus lauat. In
 medio aut̄ misse nō manus lauat: sed tm̄ digi
 tos. qz omni tēpore siue ante missam siue post
 missam debet esse mundus a peccatis magnis in
 missa nō a peccatis paruis. Dionysius. Et em̄
 accedentes ad sanctissimū sacramētū mūdari
 conuenit ab intimis anime fantasijis.

¶ Sermo. cccvj. De eodē sermo. ij.

Stare fecit cantores cō
 tra altare: et i sono etc. Eccl̄i. xlvij.
 Dauid symphonides et egregi⁹
 psalles circa dei cultuz valde de
 uot⁹ diuersos et plures psalmos
 edidit. quos p̄ diuersos cantores circa altare
 decāntandos instituit. Cuius exemplo sancti
 patres diuersos cantus circa altare decan
 tandos ediderūt et missam vocauerūt. Quia
 vero ibi erāt multe p̄lixitates. Ideo b̄t̄s Gre
 go. p̄lixitates refecauit: et ipsam missam cōue
 nientius ordinauit. et iō fm̄ eius ordinationē
 in ipsa missa aliqua exponam⁹. In p̄mis nāqz
 in principio misse introit⁹ decātat̄. Dicit̄: autē
 introitus ex eo: qz per illū talē introitū in mis
 sam intrat̄. Olim quidē. s. tēpore apostolorum
 missa p̄ orationē d̄nicā inchoabat̄. sed postmo
 dum per aliquā lectionem est inchoata. sicut
 adhuc fit in sabbato sc̄tō. et in vigilia p̄theco
 stes. Et postmodū missa inchoata est p̄ aliquē
 psalmuz. qui totus cātādo dicebatur. Sed qz
 ille introitus nimis erat p̄lixus. ideo Grego.
 detricauit. et de illo psalmo aliquos versus re
 tinuit. et sic p̄ anni circulū introitus ordinauit.
 Introitus autē q̄ clamore inchoatur represen
 tat clamores sc̄torū patrū desiderantium xp̄i
 aduentū et ideo geminatur vt intētio desiderij
 ostenditur. Oliz autē iste introitus antiphona
 vocabatur: et sic in aliquibus libris antiq̄s in
 uenitur. Dicitur autem antiphona ab an qd̄
 est circa. et phonos sonus: quia est cantus cir
 cūiens psalmos et Gloria patri et filio. quia an

te et post illa cantatur. Deinde sequitur Kyrie
 eleison. qd̄ nouē vicibus dicit̄. qz ad honorem
 nouē ordinū angelorū cantat̄ quos sic honora
 mus vt ad eorū societate puenire valeamus.
 In tres autē ternarios distinguntur et decan
 tantur nouē vicibus qz angeli in tres hierar
 chias et nouē ordines distingunt̄. Vel dicunt̄
 illa kyrie eleison ad honorem trinitatis: ita qz
 tria prima referūtur ad honore trinitatis. ita
 qz tria prima referūtur ad patres. tria media
 ad filiū. et tria vltima ad sp̄m̄ sanctū. Est enim
 Kyrie eleison idē dicere qd̄ d̄ne miserere. H̄z
 em̄ deus magnā miām. multā et eternā. De
 duobus primis ps. Miserere mei deus sc̄dm̄
 magnā misericordiā tuā. Et sc̄dz mul. etc. De
 tertia idē. Cōfitemini d̄no d̄noꝝ. qm̄ in eternū
 miā eius. Habet igit̄ de⁹ miām magnā. multā
 et eternā. Magnā quia remittit peccā cōstūcūqz
 sint graua. Multā qz remittit cōstūcūqz sint
 numerosa. Eternā: qz remittit peccata quātū
 cūqz sint diuturna. Istā autē triplicē miāz q̄li
 bet trisū habet sc̄z pater filius et sp̄s sanct⁹. Et
 ideo ipsaz miām a quolibet trisū imploramus
 Deinde d̄z hymn⁹ angelic⁹. s. Gloria in excel
 sis. Quē angeli vsqz ad illud bone voluntatis
 decantauerunt. Sed reliqua alia q̄ sequūtur
 addidit sc̄t̄s. Eleporus papa q̄ fuit nonus
 a beato Petro. Quāuis aliqui dicūt beatum
 Iullariū illa addidisse. Cantabat̄ olim tm̄ in
 prima missa natalis d̄ni. Sed postmodū Ci
 riacus papa instituit qz etiā in festiuitatib⁹ de
 cantetur. Et ideo si dicit̄ aliqua votiuā missa
 de sp̄s sancto vel de sancta cruce: vel de beata
 virgine Maria in p̄festis dieb⁹ nec gloria pa
 tri nec hymnus angelicus d̄: nec symbolū di
 ci debet: tm̄ prefacio p̄pria dici potest: vt inter
 cōmemorationē et solēnitatē differentia habe
 tur. Finito Gloria sacerdos populum salutat
 dicens. D̄ns vobiscū. et chorus respondet. Et
 cū sp̄s tuo. Et iste modus salutandi sumptus
 est ex Ruth. ij. vbi dixit bouz messoribus suis.
 Dominus vobiscum. Modus autem respon
 dendi est sumptus ex verbo pauli qui dixit. i.
 Tumo. vlti. Dominus noster iesus christus sit
 cum sp̄itu tuo. postea sacerdos dicit oratio
 nem que dicitur esse collecta duplici de causa
 Una est. quia oliz nō dicebatur nisi prius mul
 titudine populi collecta. Alia est. quia illa ora
 tio petitionem populi colligit quam sacerdos
 deo offert. et pro eis intercedit. Omnes autem
 fere orationes conclusionem habent per do
 minum nostrum etc. Istā duo nomina scilicet
 iesus et christus sunt nomina mediatoris. Je
 sus enim dicit deum humanatum: sed xp̄s di
 cit hominē deificatum. Sicut igit̄ a sole q̄ a lō
 ge est nō possumus ignē accipere nisi median
 te speculo vel cristallo. vel alique tali sic a p̄e

celesti a quo per pctm lōge distamus nō possumus nisi p mediatorē grām obtinere. Oratione finita cātā ep̄la quasi supermissio. i. supererogatio: qz sup doctrinā ipsius euāgelij in quo est doctrina perfectiōis superogať ad doctrinā imperfectoz. Uideť tñ q ep̄la post euangeliū legi deberet: qz posterior fuit. Sed dicendū est q per ipsam ep̄lam significat doctrina legi z pphetaz q doctrina p̄cessit. Un accidit q sepe loco ep̄le legiť aliq lectio: vel p pheta de lege z pphetis. Hinc est q subdiaconū tñ vnus acolitus sine lumine p̄cedit: qz ipsoz doctrinā pauci sunt secuti: et nondū lumen gr̄e aduenerat. Deinde cantat respōsorium qđ graduale vocat. Dñ aut respōsorij. siue qz illa h̄ba verbis ep̄le aliquo mō rñdēt siue qz nos his q in ep̄la audiui⁹ debemus operib⁹ rñdere. Graduale h̄o iij. vel a gradu loqz: qz in gradib⁹ cōsueuerat decātari vel a gradu virtutū. Unde dñ in ps. Scđm interpretationē aquile distribuite gradus eius in cōpassiōe vt enarretis in p̄genie altera. Nā reuera dom⁹ nostra celestis multū est alta: et ideo gradib⁹ indigemus. Post hec dñ alka: qđ si quidē nomē alka interpretat̄ fm quosdā iubilatio dñi. z representat iubilatiōē q in ciuitate celesti decātatur. Juxta illud Thob. xij. Per vicos eius alka cantabit. Et qz illa iubilatio tāta erit q nullus posset ad plenu effari. Idcirco nullus interpretū potuit. aut presumpsit alka interpretari. Sequētie aut lz non sint de more romano: tñ in aliquib⁹ eccl̄is decantant. quoz vsū primo adinuenit. Rogerius abbas sancti Galli. et Nicola⁹ papa sequentias ad missas decātari p̄cessit. Herimanus etiā theutonicus cōtractus sequentiaz. Sancti sp̄s assit nobis gr̄a: cōposuit: et etiā hoc canticū. Alma redēptoris mater et multa alia pulchra inuenit et cōpilauit. Post hoc igitur euāgelij precedētibus multis: lumine quoqz z thure z cruce qz ipsa doctrina euāgelica multos ad fidē cōuertit: z lumē vere scie adduxit. z totū mūdū odore suauitatis adimpleuit. et vexillū sc̄te crucis in vniuerso mundo erexit. Cantat aut euangeliū versus p̄tez aquilonarē: qz virtus euangeliij illū qui dixit sedebo in laterib⁹ aquilonis zc. vt de hoc scribitur. Esa. xiiij. de mūdi potestate eiecit. Joh. xij. Nunc iudiciuz est mundi. nunc princeps huius mūdi eijcietur foras. Lecto euāgelio cantat̄ symbolū quod dicit̄ a sin qđ est simul z bolus. Sunt autē duo symbola. Unū ab apostolis confectū. Cum em̄ apli essent per mundum diuidendi prius in hierusalē cōuenerūt de articulis fidei differētes: symbolū cōcorditer ediderūt quolibet ipsoz suum bolū. i. articulum ibidē ponēte. Aliud symbolū quod in

missa decantatur a trecentis decē et octo patribus in nicena synodo editum fuit vbi non sunt alij articuli q̄ in primo: sed tñ propter diuersas hereses succrescētes sunt magis elucidati. Post symbolū cantat̄ offertoriū. p̄missio tamē a sacerdote dñs vobiscū oremus. Et tñ sacerdos nullā tunc orationē facit cuius duplex est causa scilz ad innuendū qz qñ sacerdos appropinquat ad sacrificandū magis indiget oratione mentali q̄ vocali. Alia qz et si presbyter tunc non oret. hortatur tñ populū suum z chorū ad orandū. In quo quidē offertorio populus admoneť qz sicut offerunt deo sua. sic etiā offerāt semetipsos. Respexit etem̄ dñs ad mūera. Abel: qz ipse offerebat deo se et sua. Ad munera aut Cayn dñs non respexit: qz ille offerebat deo sua. sz semetipm offerebat dyabolo. Deinde p̄fatio decantat̄. Et dicitur p̄fatio quasi p̄locutio: qz in p̄fatiōe sacerdos p̄loquit̄ de sacramenti altitudine. et de reuerētia habēda z attētiōe deuota. Ibi em̄ captat sacerdos dei beniuolentiā vt tāto facilius pro pp̄lo impetret dei miam. f̄ finita p̄fatiōe cantat̄. Sāctus qđ partim est sumptum ab illo cantico angelico de quo dicitur Esa. vi. Sct̄s sanctus sanctus zc. Et etiam ab illo cantico angelico: de quo refert Johānes Damascenus. iij. libro qz cum apud Constantinopolim pestilētia magna esset et processio fieret. quidā puer subito de medio populi in celū est raptus. qui post aliquā morā rediens dixit se ab angelis quoddā canticū didicisse quod mox vt puer ille cantauit pestilētia illa cessauit. Elenata igitur voce cecinit. Sācte deus: sancte fortis: sancte et immortalis misere nobis. z mox ois pestilētia cessauit. In calcidonēsi quoqz synodo fuit canticū illud approbatū. Huius igitur cantici laus fm Dam. ex quattuor colligit̄ scz qz angelus illud docuit: ad eius prolationē pestis cessauit: calcidonēsis synodus illud approbauit z dyabolus ad eius probationē scindit̄ z disseccatur. Et partim est sumptū ex illo cantico puerorū q̄ dixerūt. Bñdictus q̄ venit in noie dñi. Math. xxi. Deinde sacerdos ad canonē accedit. quē sub silentio dicit trib⁹ de causis. p̄rio vt se totū ad interiora colligat. z sic illa verba cum maiori attētiōe z deuotione dicat. Scđo ne porcis z canib⁹. i. indignis z tentatoribus dei secreta pandantur. Tertio vt verba illa sic a populo in maiori reuerentia et honore habeantur. Sacra namqz quanto plus occultant̄. tanto in maiori reuētia habentur. In canone aut non ponunt̄ sancti veteris testamenti: qz illi ad limbū descenderūt: nec ponuntur cōfessores: tum qz tunc non agebant̄ eozū festiuitates. tum qz de eoz meritis non

adeo certa erat ecclia. ponunt tñ in canone aliq̄ martyres. de quoz merito ⁊ causa martyriū oimoda extitit certitudo: multos aut̄ ibi ecclia ponere noluit: tñ vt p̄lixitatē vitaret. tñ etiā ne eā errare p̄tingeret. Nā sicut legit̄ in in hystoria ecclia. heretici cū catholicis quibz passi fuerūt: ⁊ ecclia p̄pter p̄secutiōes tyrānorum examinatiōes solēnes facere nō valebat p̄ncipaliter autē in canone ponuntur apli tanq̄ fidei n̄re fundatores. Cōsecrata aut̄ hystoria sacerdos eā in altū eleuat. vt deuotius videat̄ et adoret̄ a populo: vt oñdat̄ q̄ xp̄us eleuat⁹ fuit in patibulo. et q̄ eleuat⁹ fuit in celo. ⁊ q̄ eleuabit̄ in iudicio. Esa. liij. Ecce intelliget seru⁹ me⁹ et exaltabit̄: quo ad primū: et eleuabit̄: quo ad sc̄dm et sublimis erit valde: quo ad tertiu. In initio autē canone sequit̄ oñ dñica. Cū ista oñone apli missas suas celebrabant h̄ntes altaria parua q̄ secū ferebāt. Un̄ adhuc rome oñdit̄ q̄ddā altare sc̄ti petri in q̄ ipse aliqñ celebrare p̄suevit. Deinde sacerdos corpus xp̄i in tres ptes frāgit. put papa sergius ordinauit. hec autē fractio nō est in corpore xp̄i: s̄ in solis formis sacramentalib⁹. In tres autē frāgitur ptes vt ostēdat̄ q̄ illud sacrificiū ad honorē trinitatis offert̄: siue vt ostēdatur q̄ in xp̄o fuerūt tres substantie. s. caro: aīa: ⁊ deitas. siue vt ostēdat̄ q̄ offert̄ p̄ corpe xp̄i mystico: q̄b in tres ptes saluādoz diuiditur. s. h̄gines p̄tinentes: et cōiugatos. Deinde sacerdos dicit pax dñi. s. tres cruces faciēdo cuz parte corpis sup calicē. ad inuendū q̄ p xp̄i passiōē triplicē sumus assecuti pace. scz t̄pis: pectoris: ⁊ eternitatis. post hec h̄o cātatur agn⁹ dei: q̄b ter d̄r: qz agnus ab agnoscendo nomē accepit. Xp̄s ergo ter agnus appellatur: qz s̄m Innocen. tertiu: xp̄s in cruce existens patrē suū agnouit obediēdo: ⁊ matrem recōmendādo. et nos patri recōciliādo. Uel dicit̄ ter agnus dei: qz ipse xp̄s ter matrē suā agnouit. s. in humili subiectione: qm̄ subditus erat illi. vt habet̄ Luc. ij. In vini mutatione. Et in ipsius diligenti recōmendatiōe. Deinde cantat̄ cōio que ideo cōio d̄r: qz in cōicādo cantat̄. Et est cātus cōionis cantus letitie: et gratiarū actiōis pro tāto sacramēto suscepta In fine misse cātatur festiuis dieb⁹. Ite missa est. i. ad propria redite. Uel ite. i. de virtute in virtutē p̄ficite: qz missa est hostia sacrata ad patrē vt p̄ nobis intercedat. Hugo de sancto victore. Ipsa hostia sacra missa vocari potest p̄mo qz trāsmissa nobis est a patre p̄ incarnationē. Sc̄do a nobis patri per passiōem. Sicut in sacramēto: p̄mo a patre nobis p̄ sc̄tificationez qua in nobis esse incepit. postea a nobis patri per oblationē qua p̄ nobis intercedit. In dieb⁹ autē ferialib⁹ dicit̄: b̄ndicam⁹

dño. Et illud est actio gratiarū pro oblato sacrificio: ⁊ p̄fecto misse mysterio. In missa vero pro defunctis dicitur. requiescant in pace: qz sacrificiū illud pro eis oblatum est ad ipsorum liberationē de purgatorij pena vt de purgatorio ad vitam eternā gradientur et in pace perpetua requiescant.

¶ Sermo. cccvij. Eodem die sermo. iij.

IA sono eorum dulces

facit modos ⁊c. Eccl. xlvij. Dauid diuersos dulces sonos inuenit: et diuersos modos inuenienti quesuit per quos laudes dei instituit. Sic ⁊ sanctus Grego. Diuersos sonos ⁊ cātus inuenit p̄ q̄s missam instituit et ordinauit. Ipsam em̄ missam p̄ diuersos modos inchoauit: qz in trib⁹ linguis eā decātari instituit. s. in lingua greca: hebraica: ⁊ latina. Quod quidē fecit triplici de cā. Prima est ad representādū titulū dñice passiōis: q̄ fuit in cruce cōscriptus l̄ris grecis: hebraicis: ⁊ latinis. Sc̄da est: qz iste tres lingue sunt oibus alijs linguis principaliores ⁊ digniores. In his tribus linguis missa canitur: vt verificet̄ q̄b est scriptū. Phil. ij. Ois lingua confiteatur: qz dñs noster iesus xp̄s est in gloria dei patris. Tertia est ad ostendendū q̄ sancta vniuersalis ecclesia de oibus: ⁊ diuersis linguis est a spiritu sancto in vnitae fidei congregata. Juxta illud. Qui per diuersitatē linguarū cunctarū ⁊c. Verba autē greca in missa sunt kyrie eleison: xp̄eeleison. hebraica sunt amē: alka: sabaoth: ⁊ osanna. Latina sunt cetera q̄ in missa proferūtur. Sunt igitur h̄ba in greca lingua ista: kyrie eleison. chusteeleisō. que quidem mater ecclesia in greco cātari voluit triplici de causa. Prima qz missa a grecis ortum habuit. iō mater ecclesia huiusmodi verba greca in ecclia occidentali decātari voluit. Sc̄da: qz inter grecos summa mundi sapiēs floruit. i. Coz. i. Iudei signa petūt greci vero sapientiā querūt. ⁊ iō ecclesia occidentalis voluit ecclie orientali deferre: ⁊ p̄pter suā sapiāz sibi reuerentiā exhibere. Tertia est: qz lumen fidei primo de grecis ad latinos venit. Bar nabasem de grecia romā venit: q̄ primo ibi fidem p̄dicauit. Paulus etiā grecoz apls et multi alij discipuli de grecia in italiā venerūt ⁊ fidē xp̄i ibi predicauerūt. Multum ergo lingua greca debuit a latia honorari a qua primo lumen fidei accepit. Dicunt̄ nāqz kyrie. nouem vicibus p̄pter honorē ⁊ mysteriū trinitatis. Est ei kyrie eleison. idem quod domine miserere. Patri namqz attribuit̄ potentia filio sapiētia et spūi sancto gratia. Tria ergo

prima lyrieleison ad honorem patris cantamus ad cuius potentiam triplicem misericordiam assequi petimus. Sumusque infirmi ad inchoandum bonum fragilles ad resistendum malo. debiles ad perseverandum in bono. Ideo a patre misericordiam petimus ut per suam potentiam nos fortes faciat. ad incipiendum bonum ad resistendum malo. ad perseverandum in bono patris. Expecta dominum viriliter age quo ad primum. et confortetur cor tuum. quo ad secundum. et sustine dominum: quo ad tertium. Tria media chrysteleison dicuntur ad honorem filii. a cuius sapientia triplicem misericordiam petimus. Nam et viam celestis patrie nescimus inuenire. ideo petimus ab eius sapientia nobis viam ostendi: quia ipse est via. Et quia per inuentam viam nescimus ambulare: nec pergendo ad terminum pervenire. ideo per ipsum qui est veritas ad seipsum petimus perducere quod est vita ut supra Joh. xiiij. Ego sum via veritas et vita etc. Tria autem ultima lyrieleison dicuntur ad honorem et ob reverentiam spiritus sancti. a cuius gratia triplicem misericordiam postulamus. Petimus enim ab eo dari nobis gratiam pervenientem: proficientem: et consummantem. Proverb. xiiij. Justorum semita quasi lux splendens: quo ad gratiam proficientem. usque ad perfectum diem quo ad gratiam consummantem. Secundo in ipsa ponuntur verba in lingua hebraica que sunt amen. alleluia. sabaoth. et osanna. Istud autem quod dicitur amen. si referatur ad id quod in orationibus petitur tunc est idem quod fiat. Si autem referatur ad conclusionis finem tunc idem est quod verum est. sicut deus trinus et unus vivat et regnat per omnia secula seculorum. Alleluia autem interpretatur iubilatio siue laudatio domini. et continet triplicem laudem. Una est qua laudamus bonum dei quod in nobis posuit. Tertia est laus qua laudamus bonum dei in sancto cuius festum agimus. Cantatur autem alleluia cum iocunda et longa nota: quia ista bona dei sunt longa. iocunda. et immensa. Nullus enim interpretum potuit ad plenum alleluia interpretari. quia deum pro tantis bonis non possumus sufficienter laudare. Eccl. xliij. Benedicentes dominum exaltate illum quantum potestis. maior est enim omni laude. Sabaoth autem idem est quod exercitus. Deus qui dem est dominus exercituum angelorum: quorum quidam habent ipsum regem associare. Apoc. xix. Exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis etc. Alii habent inimicos regis expugnare Apo. xij. Factus est pluuium in celo. Michas: l et angeli eius pluviant cum dracone. Alii habent civitates et castra regis custodire. Esa. lxij. Super muros tuos hierusalem constitui custodes etc. Osanna autem secundum Hieronimum idem est quod salua obsecro Componitur autem ab osy. quod est salua. et anna quod est interiectio obsecrationis. Dixerunt enim istud

turbe precedentes et qui sequebantur dominum. Math. xxi. Quia illi qui precesserunt. s. patriarche et prophete et illi qui comitati sunt scilicet apostoli. et etiam illud dixerunt qui sequuntur ut scilicet martyres et confessores. et nos eum benedicimus. et ab ipso salutem consequi obsecramus. Tertio in ipsa ponuntur verba in latina lingua decantanda que per tres sonos sunt distincta. Nam tres sunt species sonorum secundum Augustinum. scilicet sonus qui fit cum pulsu qui fit cum voce: et qui fit cum flatu. Ista triplex differentia sonorum ponitur in missa in lingua latinorum verborum. Ad sonum enim qui fit cum pulsu sicut in psalterio pertinet psalmi. In introitu enim misse semper aliquis versus alicuius psalmi dicitur. et Gloria patri adisigitur. quod quidem Gloria patri nicena synodus adinvenit. et Hieronimus de mandato Damasi pape in fine psalmorum de cantandum instituit. Ad sonum autem qui fit cum voce pertinet orationes. epistola euangelium et symbolum. Numerus autem ipsarum orationum in missa diversimode dicitur. Aliquandem enim dicitur una sola oratio. ut ostendatur illud ad Ephe. iij. Unus deus et pater omnium qui super omnia et per omnia et in omnibus nobis est. Aliquandem dicitur tres ad similitudinem christi qui iter legitur orasse. Math. xxij. Orauit tertio eundem sermonem. Aliquandem dicitur quinque ob honorem quinque vulnerum christi. Aliquandem dicitur septem orationes ut septem dona spiritus sancti impetrare possimus: et ad similitudinem christi qui orationem suam scilicet pater noster in septem petitionibus comprehendit. Sed numerus septenarius non est excedendus ne fastidium generetur et ne sacerdotis intentio nimium distrahatur. Dicitur autem iste orationes collecte quia ad ipsas populus congregabatur et colligebatur ut dominicam eucharistiam acciperet. In primitiva namque ecclesia quotquot misse interessent communicabant: sed numero fidelium excreverunt. statutum est ut tantum diebus dominicis sacramentum communionem acciperent. Postquam autem devotio est diminuta: ordinatum fuit ut tantum tribus modis in anno scilicet in pascha. in penthecoste et in natiuitate domini communicent. Deut. xvi. Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum in conspectu domini dei. At postquam refriguit charitas abundavit iniquitas ordinavit ecclesia sub precepto: ut omnis viri usque sexus. semel in anno ad minus confiteatur et in pascha recipiat sacramentum. nisi forte de consilio proprii confessoris ob aliquam rationabilem causam duxerit abstinendum. Aliud quod pertinet ad sonum vocis. est epistola et euangelium. Epistola tamen euangelio premititur: quia epistola continet lar parvulorum: euangelium vero continet solidum cibum perfectorum. Duo trina enim apostolorum est quedam introductio ad euangelicam veritatem Epistolas etiam fecerunt servi euangelium se-

De officio diuino

et dñs. Sicut ergo seruoꝝ est dñs p̄re et
viā preparare. sic et doctrina ep̄istolaz euan-
gelii p̄cedit vt auditoribus viam p̄paret.
Euangelii aut̄ diebus, festiuis p̄cedit vn̄
cetero ferarius sed in magnis festiuitatib⁹ duo
Xps nāq; habet duplicē aduentū. Unus fuit
mansuetus et humilis et quasi ferialis quo. s.
venit in carnē: et istum aduentum tantū vnus
nūcius p̄cessit scz Johānes baptista. Mat.
s. Ecce ego mitto angelū meū ante faciez tuā
qui p̄parabit viā tuā ante te. Ali⁹ erit val-
de festiuis et solēnis: quādo. s. ad iudiciū est
uenturus. et istū aduentū duo nūcij p̄cedēt
scz Enoch et Melias. De quib⁹ dicit Apoca. xi.
Dabo duob⁹ testibus meis et p̄phetabūt et c.
Aliud qđ spectat ad sonū vocis est ip̄m sym-
bolum. Ap̄stoli nāq; symbolū ediderunt. de
quo symbolo ē extractū symbolū qđ in missa
cantat. Quilibet nāq; ap̄ls suū bolū. i. suū ar-
ticulum ibidē posuisse refertur. Petrus nāq;
primus posuit dicens. Credo in deū patrem
oipotentem creatorē celi et terre. Scđm An-
dreas dicit. Et in iesum xpm filiū eius vniciū
dñm nostrū. Tertiu addidit Iacobus maior
d. cēs. Qui cōceptus est de sp̄s scđo natus ex
maria virgine. Quartū posuit Iohes dicēs.
Passus sub pōtio pylato. crucifixus mortu⁹
sepultus. Quintū posuit philippus dicens.
Descendit ad inferna tertia die resurrexit a
mortuis. Sextum posuit Bartholomeus di-
cens. Ascēdit ad celos sedet ad dexteraz dei
patris oipotentis. Septimū posuit thomas di-
cens. Inde vēturus est iudicare viuos et mor-
tuos. Octauū addidit matheus dicēs Cre-
do in sp̄m sanctū. Nonū posuit Iacobus mi-
nor dicens. Sanctā ecclesiā catholicā scđorū
cōionē. Decimū posuit Simō chananeus di-
cens. Remissionem pctōꝝ. Undecimū po-
suit Judas thadensis dicēs. Carnis resurre-
ctionē. Duodecimū posuit Mathias dicens.
Vitā eternā amen. Ad sonū qui fit cuz flatu
pertinet cātus. Quoz quidā cantant in prin-
cipio misse quidā in medio: et quidā in fine: ad
significandū qđ debem⁹ deū laudare p̄ benefi-

cio qđ nobis dedit in principio: medio: et in fi-
ne. i. p̄ bñficio creatiōis recreatiōis: et glori-
ficationis. De isto bñficio et triplici laude dicit
Anselm⁹. Certe dñe qz me fecisti debeo amo-
ri tuo meipsum totū: qz me redemisti debeo
amori tuo meipm totū: qz tāta p̄mittis. debeo
amori tuo meipm totū: imo tm̄ debeo amori
tuo plusq; meipm q̄tum tu es maior me ipso
pro quo dedisti teipm et cum promittis teipm
Vel ideo ponunt cātus in principio: in medio
et in fine. ad inuendū qđ debemus deum lau-
dare tanq; principū a quo sunt oia tanq; fi-
nem ad quē tendūt oia tanq; medium: per
quem conseruant oia vt sic verificent qđ ait
apostolus Roma. vi. Ex ipso et per ipm: et in
ipso sunt oia: apli gloua in secula scđoz. Amē.

¶ Finiuntur sermones eximij sacre theolo-
gie p̄fessoris Jacobi de voragine de sanctis
per circulum anni feliciter.

triples baptismus flammis & sanguinis &
fluminis / flammis & sps Sancti. que receperunt
apostoli. Sanguinis que receperunt
martires quando tulerunt stolas in sanguine
agni.

penitentia est preteritana mala plangere & peni-
tenda iterum non committere.

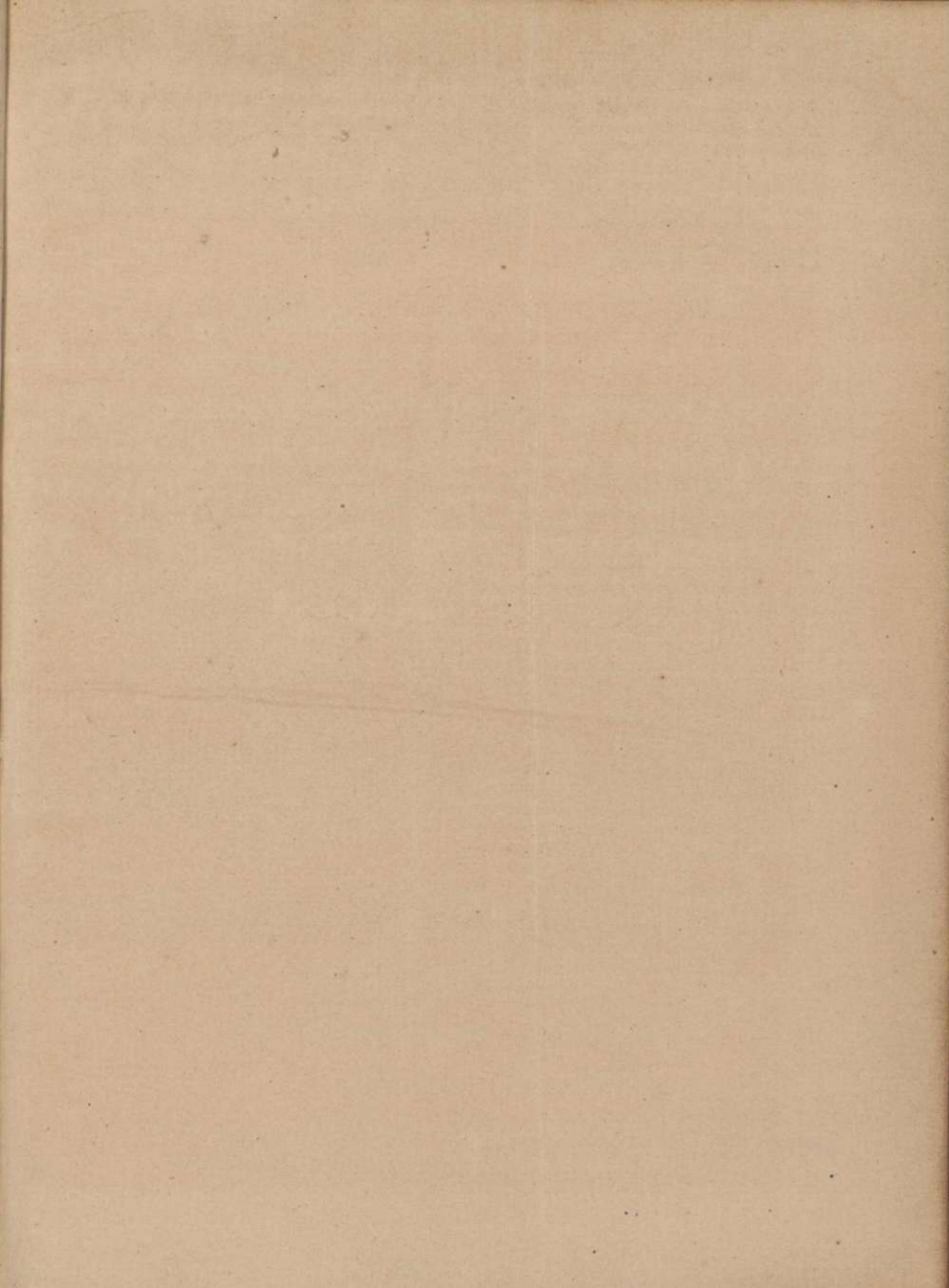
ista est triplex solenniter ista non est in
se. & alia publica quae perata sunt publica
& alia secreta. & ista habet tres partes
principales. 1. oratio. 2. ieiunium. & oratio. &
a peccatis. species satisfactorum quae tribus modis offeruntur.

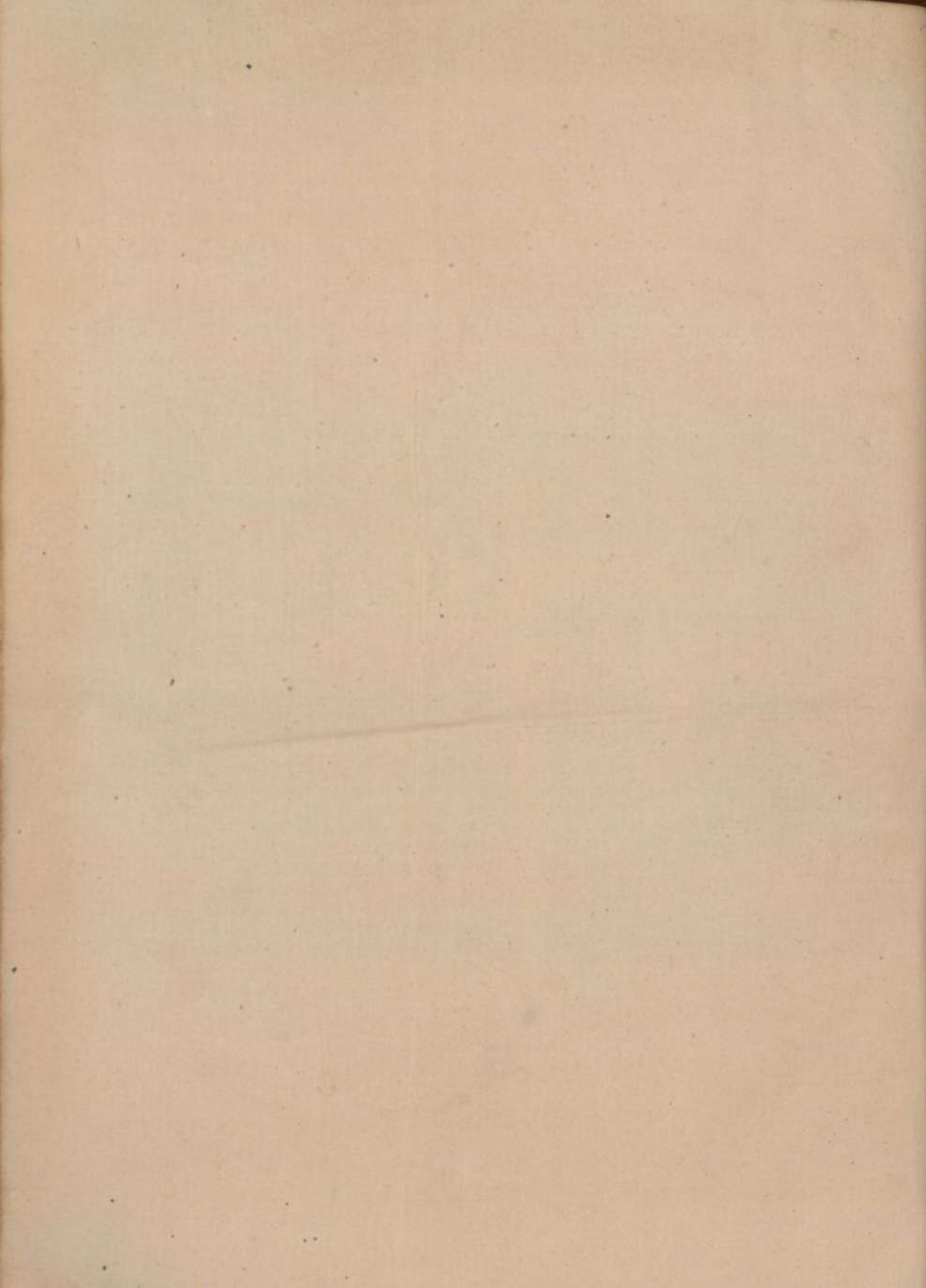
1. 2. 3.

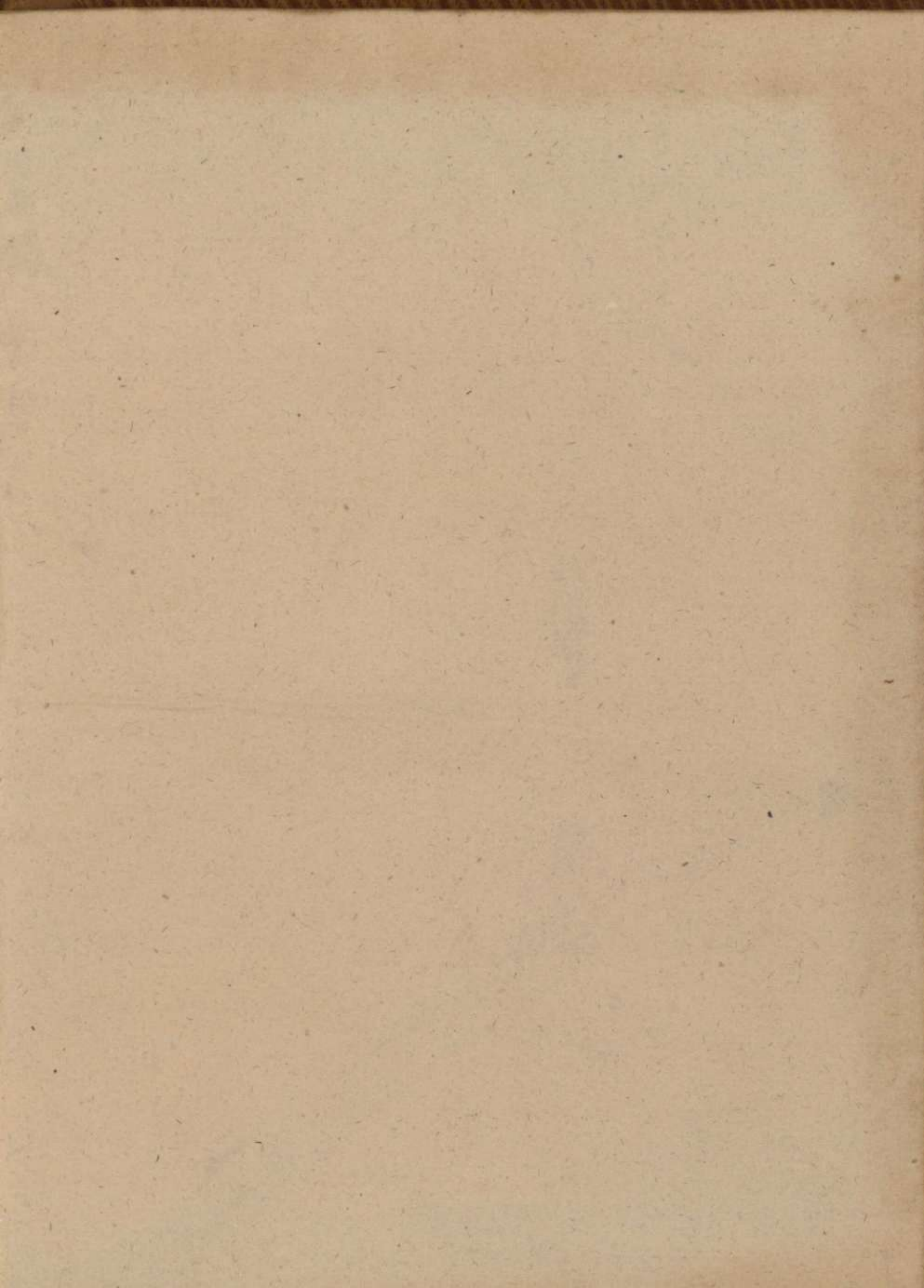
[Faint, illegible handwriting at the top of the page]

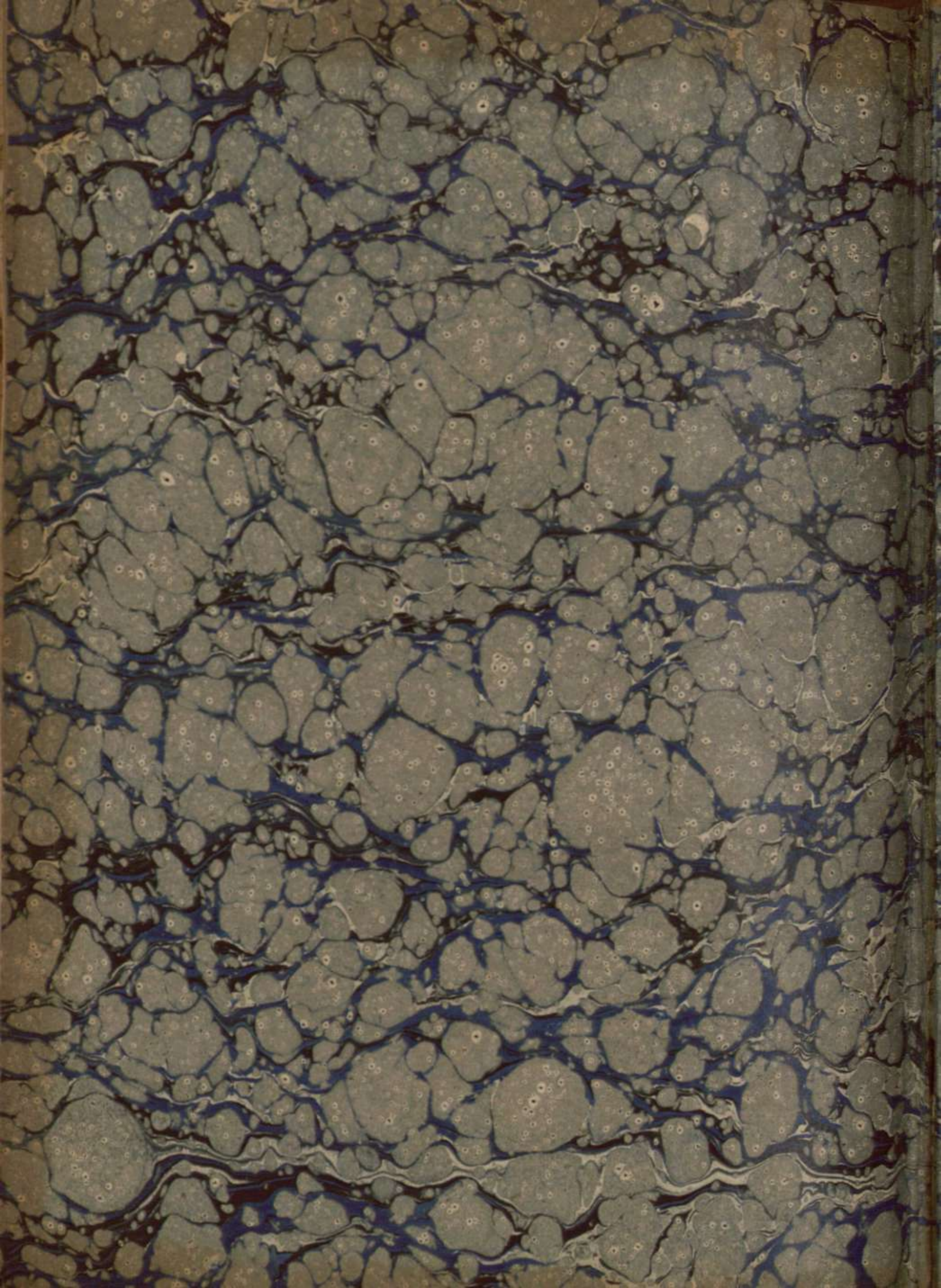
[Faint, illegible handwriting in the middle section of the page]

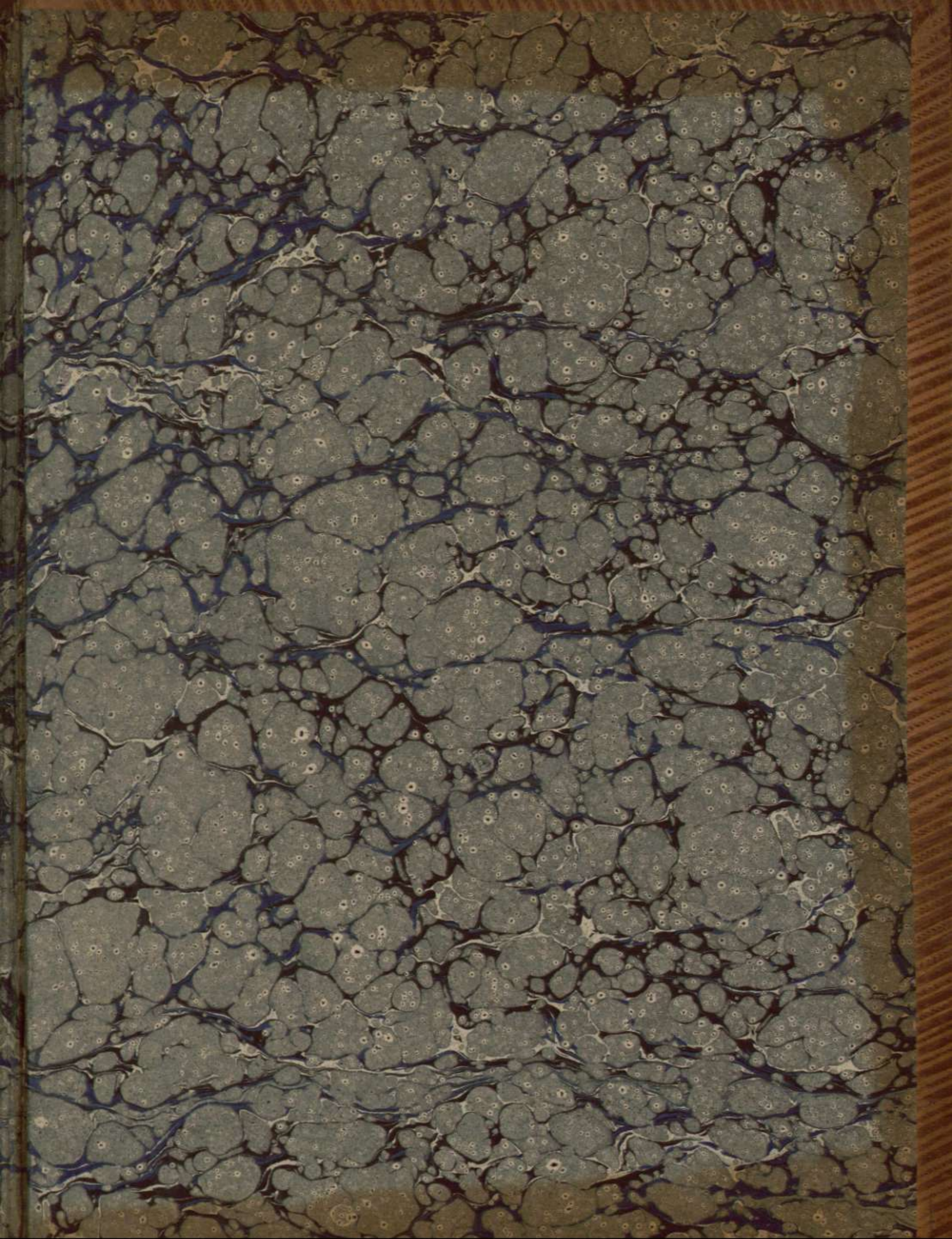
[Handwritten signature or name]

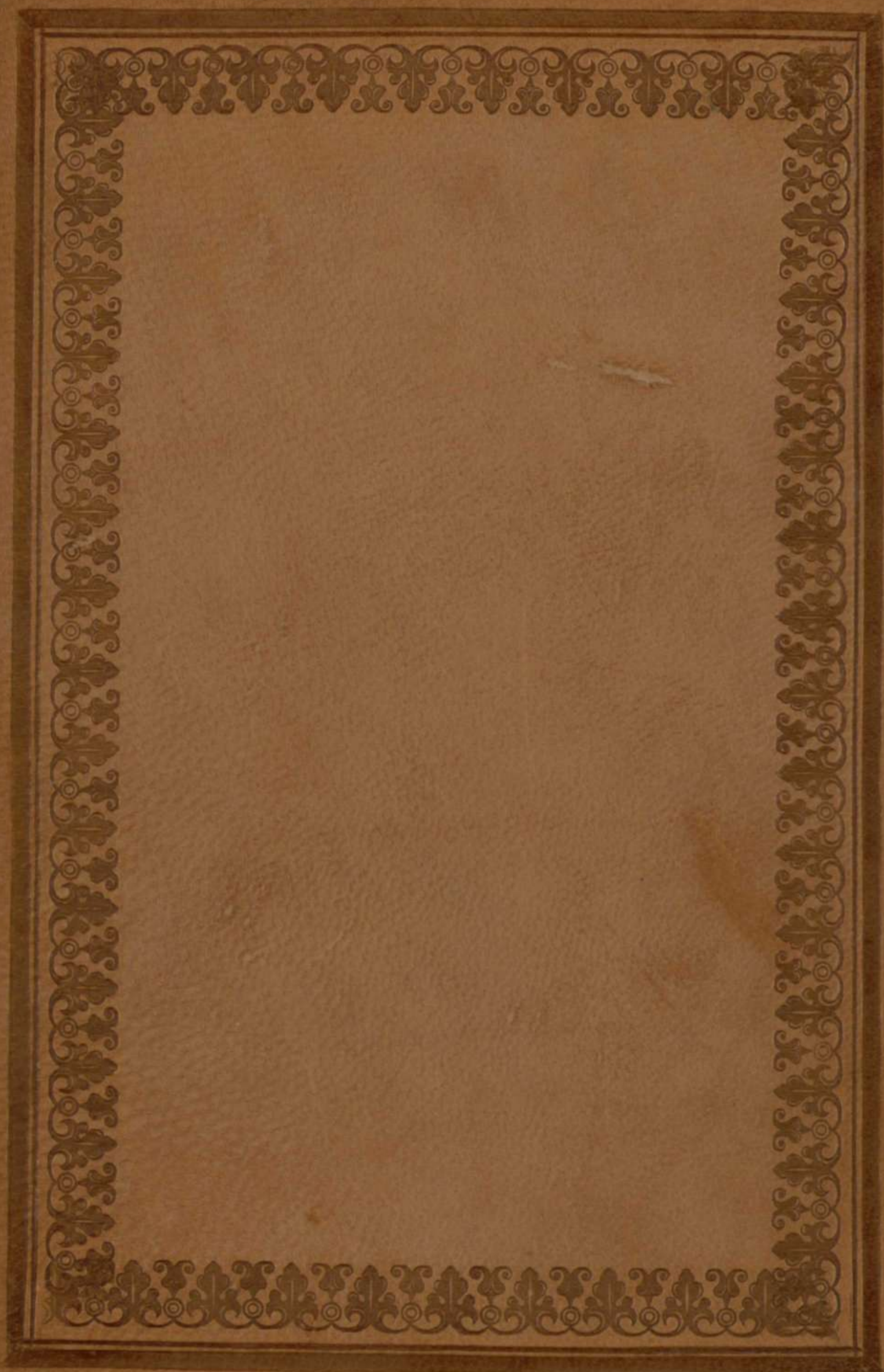

IACOBI
DE VORANGINE
SERMONES.

156